T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

FİRDEVSÎ-İ RÛMÎ'NİN SÜLEYMÂN-NÂMESİ (60. CİLT) GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN-SÖZLÜK

Mahmut ARSLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAHRAMANMARAŞ
AĞUSTOS-2025

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

FİRDEVSÎ-İ RÛMÎ'NİN SÜLEYMÂN-NÂMESİ (60. CİLT) GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN-SÖZLÜK

DANIŞMAN : Dr. Öğr. Üyesi Esra KİRİK
JÜRİ : Doç. Dr. Burak TELLİ
JÜRİ : Doç. Dr. Türker Barış BULDUK

Mahmut ARSLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAHRAMANMARAŞ
AĞUSTOS-2025

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FİRDEVSÎ-İ RÛMÎ'NİN SÜLEYMÂN-NÂMESİ (60. CİLT) GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN-SÖZLÜK

Mahmut ARSLAN

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Esra KİRİK

Yıl : 2025, Sayfa: IX+609

Jüri : Dr. Öğr. Üyesi Esra KİRİK (Başkan)
: Doç. Dr. Burak TELLİ (Üye)
: Doç. Dr. Türker Barış BULDUK (Üye)

Eski Anadolu Türkçesi döneminde yazılmış olan Süleymân-nâme-i Kebîr seksen bir ciltten oluşmaktadır. Çalışmaya konu olan altmışıncı ciltte Hz. Süleymân peygamberin başından geçen hâdiseler olağanüstü bir dille anlatılmıştır. Bu çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. "Giriş" bölümünde Firdevsî-i Rûmî ve "Süleymân-nâme" hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde, on beşinci yüzyılın son yarısı ile on altıncı yüzyılın ilk çeyreğinde yazılan Süleymân-nâme'nin altmışıncı cildinin dil dilgisi incelemesi yapılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi dönemi dil özelliklerini yansıtan metnin dil özellikleri örnekleriyle birlikte ses bilgisi bölümünde detaylı olarak verilmiştir. Üçüncü bölümde, metnin transkripsiyonlu çevirisi yapılmıştır. Çevirisi yapılan metin aynı zamanda dil, tarih ve kültür açısından zengin içerikli bu eseri bilim dünyasına kazandırarak Türk dili tarihi çalışmalarına önemli katkılar sunmuştur. Altmışıncı cilt tek nüsha olup Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine 1533'te kayıtlıdır. Çalışmanın dördüncü bölümü "Gramatikal Dizin" ve "Sözlük"ten oluşmaktadır. Metinde geçen kelimelerin anlamları bağlama uygun olarak verilip anlam ilişkileri gözetilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Firdevsî-i Rûmî, Süleymân-nâme, Eski Anadolu Türkçesi

DEPARTMENT OF TURKIS LANGUAGE AND LITERATURE
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM UNIVERSITY

ABSTRACT

MA THESIS

FİRDEVSÎ-İ RÛMÎ'NİN SÜLEYMÂN-NÂMESİ (Volume 60) INTRO-REVIEW-TEXT-INDEX-DICTIONARY

Mahmut ARSLAN

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Esra KİRİK

Year : 2025, Pages: IX+609

Jury : Assoc. Prof. Dr. Esra KİRİK (Chairperson)
: Assoc. Prof. Dr. Burak TELLİ (Member)
: Assoc. Prof. Dr. Türker Barış BULDUK (Member)

Süleymân-nâme-i Kebîr, written in Old Anatolian Turkish, consists of eighty-one volumes. In the sixtieth volume, which is the subject of this study, the events that happened to the prophet Suleiman are described in an extraordinary language. This study consists of four main parts. In the "Introduction" section, detailed information about Firdevsî-i Rûmî and "Süleymân-nâme" is given. The second part analyzes the language of the sixtieth volume of Süleymân-nâme, which was written in the last half of the fifteenth century and the first quarter of the sixteenth century. The language features of the text, which reflects the language features of the Old Anatolian Turkish period, are given in detail in the phonology section with examples. In the third chapter, a transcribed translation of the text is provided. The translated text also contributed significantly to the history of the Turkish language by bringing this linguistically, historically and culturally rich work to the world of science. The sixtieth volume is a single copy and is registered in the Topkapı Palace Museum Library, Treasury 1533. The fourth part of the study consists of "Index" and "Glossary". The meanings of the words in the text are given in accordance with the context and meaning relations are observed.

Key Words: Firdevsî-i Rûmî, Süleymân-nâme, Old Anatolian Turkish.

ÖN SÖZ

Süleymân-nâme-i Kebîr adlı eser on beşinci yüzyılın son yarısı ile on altıncı yüzyılın ilk çeyreğinde yazılmış seksen bir ciltten oluşan oldukça hacimli bir yazmadır. Hz. Süleymân peygamberin başından geçen olayların olağanüstü bir dille anlatıldığı manzum ve mensur bir eserdir. Muhteva bakımından tarihî, coğrafi, kültürel ve dinsel bağlamda zengin bir içeriğe sahiptir. Metnin bu denli zengin içeriğe sahip olması Firdevsî-i Rûmî'nin iyi bir eğitim aldığını ve bilgili olduğu izlenimini vermektedir.

Giriş bölümünde eserin adı, yazılış amacı, konusu, nüshaları, eser üzerine yapılan çalışmalar, yazılış tarihi, eserin diğer ciltleri, dil ve üslûbu ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Bu çalışmada, her bir meclis dikkatle incelenmiş olup kullanılan fiillerin anlam çeşitliliği bağlam içinde değerlendirilmiş, özellikle sık kullanılan fiiller anlam çözümlemesiyle ayrı ayrı sınıflandırılmıştır. Bu şekilde metnin söz varlığı hem fonetik hem de semantik yönleriyle ortaya konulmuştur.

Çalışmaya konu olan 60. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine 1533'te kayıtlıdır. Bu cilt üzerinde yapılan çalışma bilim dünyasında kazandırılarak daha sonra yapılacak olan çalışmalara kaynaklık etmesi ümidindeyiz.

Eserin çevirisi yapılarak Türkiye Türkçesine aktarılmıştır. Metin içerisinde bulunan ayet ve hadisler kırmızı renkte gösterilmiştir. Ayet ve hadislerin anlamları sayfada dipnot ile belirtilmiştir. Ayrıca manzum bölümlerde vezne bağlı kalmak için bazı kelimeler yazıldığı şekliyle okunmuş olup yine dipnot ile doğru kullanımları gösterilmiştir. Manzum ve mensur bölümlerin çevirisinde metne bağlı kalınmıştır. Metinde sayfa ve satır numaraları yazmadaki hali ile gösterilmiştir.

Dizin bölümünde kelimeler alfabetik olarak sıralanmış olup anlamları ile birlikte verilmiştir. Türkçede sık kullanılan fiiller metinde kullanıldığı anlama göre tasnif edilmiştir. Böylece kelimelerin cümledeki anlamına bağlı kalınmıştır.

Çalışmada faydalanılan kaynaklar "KAYNAKÇA" bölümünde sıralı olarak verilmiştir. Son kısımda ise metnin tıpkıbasımı (tam metin) ekler bölümünde sunulmuştur.

Mahmut ARSLAN

KAHRAMANMARAŞ-AĞUSTOS-2025

TEŞEKKÜR

Bu çalışma boyunca bilimsel rehberliği, sabrı ve değerli katkılarıyla bana yol gösteren kıymetli danışmanım **Dr. Öğr. Üyesi Esra KİRİK** hocama, eserin Farsça kısımlarının okunmasında yardımlarını esirgemeyen **Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YENİKALE**'ye, Dizin ve sözlük bölümünün hazırlanmasında **Turksözdiz** programıyla destek olan **Dr. Mehmet BOZUYLA**'ya sonsuz teşekkür ederim.

Bu günlere ulaşmama vesile olan aileme; maddi ve manevi anlamda her vakit yanımda varlığını derinden hissettiğim sevgili eşim **Kezban ARSLAN'a** ve oğlum **Alperen ARSLAN**'a teşekkürlerimi sunarım. Çalışmamı, gelmesini ümitle beklediğim kızıma ithaf ediyorum.

Mahmut ARSLAN

KAHRAMANMARAŞ-AĞUSTOS-2025

İÇİNDEKİLER

ÖZET I
ABSTRACT II
ÖN SÖZ III
TEŞEKKÜR IV
İÇİNDEKİLER V
EKLER LİSTESİ VII
KISALTMALAR LİSTESİ VIII
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ IX
1. GİRİŞ 1
1.1. Eser 1
1.1.1. Eserin Adı ve Yazılış Amacı 1
1.1.2. Eserin Konusu 1
1.1.3. Eserin Nüshaları 2
1.1.4. Firdevsî-i Rûmî'nin Hayatı ve Eserleri 2
1.1.5. Süleymân-nâme Ciltleri, Bulundukları Kütüphane Özellikleri 9
1.1.6. Süleymân-nâme Üzerine Yapılan Çalışmalar 16
1.1.7. Süleymân-nâme'nin Çalışılmayan Ciltleri 21
1.1.8. Firdevsî-i Rûmî'nin Diğer Eserleri Üzerine Yapılan Çalışmalar 22
1.1.9. 60. Cildin Yazıldığı Dönem 23
1.1.10. 60. Cildin Şekil Özellikleri 24
1.1.11. 60. Cildin Bölüm ve Başlıkları 24
2. DİL BİLGİSİ İNCELEMESİ 28
2.1. Metnin İmlâ Özellikleri 28
2.1.1. Metnin Uygur ve Arap-Fars Yazı Geleneğini Aksettiren Yönleri 28
2.2. Ünlülerin Yazılışı 31
2.2.1. /a/ Ünlüsünün Yazılışı 31
2.2.2. /e/ Ünlüsünün Yazılışı 34
2.2.3. /ı/ ve /i/ Ünlülerinin Yazılışı 37
2.2.4. /o/ ve /ö/ Ünlülerinin Yazılı 40
2.2.5. /u/ ve /ü/ ünlülerinin yazılışı 42
2.3. Ünsüzlerin Yazılışı 45
2.3.1. /g/ Ünsüzünün Yazılışı 45
2.3.2. /ñ/ Ünsüzünün yazılışı 46
2.3.3. /p/ Ünsüzünün Yazılışı 47
2.3.4. /s/ Ünsüzünün Yazılışı 48
2.3.5. /t/ Ünsüzünün Yazılışı 50
2.4. Metinde Şeddeli Yazılışlar 52

2.5. Seslik Özellikler 54
2.5.1. Ünlü Değişmeleri 54
2.5.2. Ünlü Türemesi 58
2.5.3. Ünlü Düşmesi 58
2.5.4. Kaynaşma 59
2.5.5. Ünlü Uyumu 60
2.5.5.1. Önlük-Artlık Uyumu 60
2.5.5.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu 60
2.6. Ünsüzler 85
2.6.1. Ünsüz Değişmeleri 85
2.6.2. Ünsüz Türemesi 88
2.6.3. Ünsüz İkizleşmesi 89
2.6.4. Ünsüz Düşmesi 89
2.6.5. Ünsüz Benzeşmesi 90
2.6.5.1. İmlası Kalıplaşmış Ekler 90
2.6.6. Hece Düşmesi 95
2.7. Biçim Özellikleri 96
3. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YOL 99
4. TRANSKRİPSİYONLU METİN 100
5. GRAMATİKAL DİZİN-SÖZLÜK KURULUŞUNDA İZLENEN YOL 239
6. GRAMATİKAL DİZİN-SÖZLÜK 241
SONUÇ 604
KAYNAKÇA 607
ÖZ GEÇMİŞ
EKLER (TIPKIBASIM)

EKLER LİSTESİ

Ek1- Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-nâmesi (60. cilt Tam Metin)

KISALTMALAR LİSTESİ

Ar.	: Arapça
as	: Aleyhisselam
...	: Başka örnekler olduğu
EAT	: Eski Anadolu Türkçesi
Far.	: Farsça
→	: Bakınız, gidiniz
Hz.	: Hazreti
Haz.	: Hazırlayan
Moğ.	: Moğolca
S	: Sayı
s.	: Sayfa
Sav	: Sallallahü aleyhi vesellem
TDK	: Türk Dil Kurumu
Tr	: Türkçe
vb.	: Ve benzeri
(y.f.)	: Yardımcı fiil
Yay.	: Yayınları, Yayıncılık, Yayınevi
Yun.	: Yunanca

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ء	ʾ	ش	Ş, ş
آ	Ā, ā	ص	Ṣ, ṣ
ا	A, a, E, e	ض	Ż, ż, Ḍ, ḍ
ب	B, b, P, p	ط	Ṭ, ṭ
پ	P, p	ظ	Ẓ, ẓ
ت	T, t	ع	ʿ
ث	S̲, s̲	غ	Ġ, ġ
ج	C, c, Ç, ç	ف	F, f
چ	Ç, ç	ق	Ḳ, ḳ
ح	Ḥ, ḥ	ك	G, g, K, k, ñ
خ	H̲, h̲	ل	L, l
د	D, d	م	M, m
ذ	Z̲, z̲	ن	N, n
ر	R, r	و	V, v, o, ö, u, ü, ū
ز	Z, z	ه	H, h, a, e
س	S, s	ى	Y,

1. GİRİŞ

1.1. Eser

Süleymân-nâme-i Kebîr, on beşinci yüzyılın ikinci yarısı ile on altıncı yüzyılın başlarında Firdevsî-i Rûmî tarafından kaleme alınmıştır. Seksen bir ciltten oluşan eser manzum ve mensur olarak yazılmıştır. Muhteva bakımından zengin olması Firdevsî-i Rûmî'nin bilgili olduğunu ortaya koymaktadır.

Ciltler yazılış bakımından birbirinden farklılıklar göstermektedir. Bazı ciltler harekeli olarak yazılmış olup bazı ciltler ise harekesiz olarak yazılmıştır. Bizim üzerinde çalışmış olduğumuz altmışıncı cilt harekeli nesih ile yazılmış tek nüshadır. 67. Varak olup İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine 1533'te kayıtlıdır.

1.1.1. Eserin Adı ve Yazılış Amacı

Çalışmaya konu olan 60. ciltte eserin adı Süleymân-nâme olarak geçmektedir. Başka ciltlerde ise Süleymân-nâme-i Kebîr olarak yazılmıştır.

"Bu Süleymān-nāme'sin teʾlīf idüp sen bu şāh çün (422a/13)"

"Bu Süleymān-nāme'nüñ ḫatmin bitit (447a/5)"

"muʿaẓẓam Süleymān-nāme'nüñ altmışıncı mücelled kitābınuñ itmāmını müyesser itdi (487b/16)"

Latîfî'ye göre Firdevsî, Sultan II. Bayezid'in emri üzerine Süleymân-nâme adlı eserini onun adına yazmıştır (İsen. 1999, 178). Köprülü'nün açıklamasına göre Firdevsî daha gençliğinden beri çoçukluğunu geçirdiği Belkıs harabeleri ve Edincik yöresinin etkisi ile Süleymân peygamberin kıssaları ile dolan düşünce ortamı onu böyle bir eseri meydana getirmeye heveslendirmiştir. Bu eserin yazılması için Fatih Sultan Mehmed'ten ve II. Bayezid'ten teşvik gördüğü yazılmıştır (Parmaksızoğlu, 2011, 16).

1.1.2. Eserin Konusu

İncelemesi yapılan 60. ciltte konu bakımından zengin bir muhteva ile karşılaşmaktayız. Metin konu bakımından genel olarak; Allah'ın varlığı, peygamberlere verilen kitaplar, suhuflar, ve ayetlerin verilmesi; Hz. Süleymân peygamberin savaşları, arı ve balın yaratılış sırrı, ipek böceğinin sırrı, üzüm, şeker kamışı ve hurmanın yaratılış sebebi, olağanüstü varlıklarla mücadeleler destansı nitelikte anlatılmaktadır. Nebatatın ve bazı hayvanların nasıl meydana getirildiği Hz. Süleymân'ın meleklere sorular sormasıyla açıklanmıştır.

Eserin konusu Süleymân peygamberin hayatı ve menkıbeleri olmakla beraber, yer yer daha başka hikayeler, nasihatler, tarih bilgileri ve menkıbelerle işlenerek, Şark

ilimlerinin; Şark tarih, ahlak, kültür ve mitolojisinin bir ansiklopedisi mahiyetindedir (Banarlı, 1997, 503).

Süleyân-nâme, bütün dini söylentileri, öyküleri bir araya toplayan ayrıca felsefe, hendese, ilm-i nücum ve hekimliğe ait bilgileri de derleyen ansiklopedik bir eserdir (Parmaksızoğlu, 2011, 64).

1.1.3. Eserin Nüshaları

Firdevsî-i Rûmî'nin, Süleymân-nâme adlı yazmasının yurt içinde ve yurt dışında kayıtlı nüshaları vardır. Üzerinde çalışma yapılan 60. cilt tek nüshadan oluşmaktadır. Nüsha İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine 1533'te kayıtlıdır.

Baş:

Ḫālıḳ-ı Cebbār-ı aʿẓam yaradan çarḫ āsiyāb

Ḳudreti Ḳāf'ı ḳatında Sīmurġ'a anuñ bir zübāb

Son:

Elḥamdülillāh ʿaleʾt-tamām

Veliʾr-resūl-i efḍalüʾs-selām

Cilt: Koyu kırmızı deri, mürekkepli ve şemseli.

Kâğıt: Âharlı.

Yazı: Nesih. Harekeli, okunaklı. Nadiren harekesiz yazılan kısımlar da mevcuttur.

Sütun: Nazım bölümleri bir sayfada iki, bir sayfada dört, diğer sayfalarda ise üç sütundur.

Varak: toplam varak sayısı 488'dir. 60. cilt 67 varaktır. (421b-488a'yı kapsar).

Satır: 170 mm uzunluğunda 21 satır. Bazı sayfalarda 20 satır da mevcuttur.

Ebat: 420 mm boy, 295 mm en.

Müstensih: Belli değil.

1.1.4. Firdevsî-i Rûmî'nin Hayatı ve Eserleri

Uzun Firdevsî (Firdevsî-i Rûmî) 15. yüzyılın ikinci yarısı ile 16.yüzyılın başlarında yaşadığı bilinmektedir (Kocatürk, 2016, 264). Fidevsî ve eserleri ile ilgili bilgileri, kendi eserleri, şair tezkireleri, Osmanlı tarih kitapları, gazete sayfaları, ansiklopedik kaynaklar ve eserleri üzerine yapılan çalışmalardan öğrenilmektedir. Her ne kadar çalışmalar yapılmış olsa da Firdevsî hakkındaki bilgiler sınırlıdır.

Yazarın adı hakkında Uzun Firdevsî (Canım, 2000: 424;), İlyas İbn-i Hızır (Tahir, 1972, 106), Şerafeddin İsa veya İlyas (Aksu, 2008, 468), İlyas b. Hızır "Uzun, Uzunca, Tavîl" (Şentürk, 2002, 109), Uzun Firdevsî (İsen, 1999, 178), Firdevsî-i Rûmî veya Firdevsî-i Tavîl (Köprülü, 1977, 649) gibi farklı isimler zikredilmektedir. Kaynaklarda yazarın adı, doğum yeri ve zamanı, ölüm yeri ve tarihi gibi bilgiler eksiktir.

Banarlı, Firdevsî'nin 1453'te Bursa'da doğmuş, şair Melîhî'den arûz ilmini öğrenmiş; kendisini, geniş ölçüde ansiklopedik bilgiye sahip kılan bir eğitim görerek yetiştirdiğini yazmıştır (Banarlı, 1997, 503). Beyânî Tezkiretü'ş-Şuarâ adlı eserinde Bursalı olduğunu, Sultan Bayezid'e Şeh-nâme diye üç yüz seksen ciltlik bir eser yazdığını (Kutluk, 1997, 64); Kâtip Çelebi'nin ifadesiyle Şâhnâme adında kitap yazdığını ve yazarının Firdevsî et-Tavîl olduğunu (Kâtip Çelebi, 2012, 822) belirtmişlerdir.

Firdevsî hakkında bilgi veren ilk kaynak Latîfî'nin "Tezkiretü'ş-Şuʿarā ve Tabsıratü'n-Nuzamā" adlı eserindeki Firdevsî-i Rûmî bölümüdür. Latîfî eserinde Firdevsî ile ilgili "Burūsevīdür. Erbāb-ı tevārīḫ beyninde Uzun Firdevsī dimekle meşhūrdur. Ve tevārīḫe müteʿallıḳ ebyātı ve ol fende teʾlifātı elsine-i ḫākiyānda merḳūm ve meẕkūrdur…" demektedir (İsen, 1999, 178).

Firdevsî hakkında detaylı bilgiler veren Köprülü, Firdevsî'nin büyük ceddi Gazi Genek Bey, Sultan Alâeddin Selçukî'nin hizmetinde bulunmuş, Osman Gazi^nin Bilecik'i ele geçirdiği sırada ona intisap etmiştir. Nitekim Gazi Genek Bey, kendisine dirlik olarak verilen Sultanöyüğü'nde bir cami ve hamam yaptırmıştı. Hacı Genek Bey İstanbulun'un fethinde bulunmuş, hizmetine karşılık Edincik kendisine zeâmet olarak verilmiştir. Firdevsî'nin Hacı Genek Bey'in oğlu olduğu Köprülü'nün yazdıklarından anlaşılmaktadır. Firdevsî'nin ne zaman ve nerede öldüğü hakkindaki bilgiler çelişkilidir (Köprülü, 1977, 651).

Firdevsî, Sultan II. Bayezid'in emriyle Süleymân-nâme adlı eserini onun adına nazım ve nesir halinde üç yüz altmış cilt olarak yazdığı fakat Sultan Bayezid'in eserden seksen cildi seçip geri kalanını yaktırdığı belirtilmiştir (İsen, 1999, 178).

Firdevsî, Zaîfî ile birlikte Türk Edebiyatında müşahedeye dayanarak tamamen manzum tarih yazan ilk müellifler arasında bulunmaktadır (Şentürk, 2002, 109). Bursalı olan şair usulüne göre tahsil yaptıktan sonra tarih ve muhadarat ile meşgul olarak bu arada felsefe, hendese, nücûm-astroloji ile de uğraştığı belirtilmektedir (Tahir, 1972, 105). Büyük sanatkar yıllarca emek verip çelıştığı eserini Sultan Bayezid'e sunmuş. Padişah'ın üç yüz altmış mücelledin ancak seksenini beğenmesi ve geri kalanını yaktırtması sonrasında padişahı hicvedip daha sonra İran'a kaçtığı belirtilmektedir (Kocatürk, 2016, 264).

Firdevsî'nin ölümü ile bilgiler de üzerinde uzlaşılamayan diğer hususlardan biridir. Sultan Bayezid'e sunulan eserin seksen cildinin kabul edilip geri kalanının

Bayezid tarafından yaktırılması sebebiyle yazar padişahı hicvedip İran'a kaçmıştır. Yazarın, İran'da öldüğü düşünülse de bu bilgiler kesin değildir (Canım, 2014, 282).

1. Silâhşör-nâme

İstanbul Topkapı Müzesi Kütüphanesi, H. 625 numarada mevcut olan bu eser, 18 varaktır (Çatıkkaş, 2009, 20). Müsteşriklerden Baron İşlâhta Oktar tarafından Viyana'da basıldığı gibi bir kısmı da bilâhare Roma'da basılmıştır (Tahir, 1972, 105).

2. Musallah-nâme

İngiltere Millî Kütüphanesi Türkçe Yazmaları koleksiyonunda Or. 9682 numarada kayıtlı bir nüshası vardır. Konusu okçuluk sanatı ile ilgilidir (Kirik, 2018, 9).

3. Kutub-nâme (Kıssa-i Cezîre-i Midilli- Kıssa-i Midilli)

Venedik ve Fransız'ların Midilli adasına hücumlarını açıklayan tarihi ve manzum bir eser olup bir nüshası Galata Mevlevîhânesi Kütüphanesindedir (Tahir, 1972, 105). Eser, Süleymâniye Kütüphanesi, Hâlet Efendi bölümü numara 643'te kayıtlı olup 146 varaktan oluşur (Çatıkkaş, 2009, 21).

4. Hayât u Memât (Hayât-nâme)

Ahlâk ve tasavvuftan bahseden, Farsça'dan tercüme mensur bir eser olup bir nüshası Beşiktaş'ta Yahya Efendi Kütüphanesi'nde vardır. Bu eserin baş taraflarında bir münâsebet getirerek Süleymân-nâme-i Kebîr'inin 82. cüz'ünü tamamladığını yazmaktadır (Tahir, 1972, 106). Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmut Efendi bölümü 2333 numarada kayıtlıdır (Çatıkkaş, 2009, 19).

5. Pend-nâme-i Eflâtûn (Gülistân Tercümesi)

Sağlık bilgisine dair ufak çapta tercüme bir eserdir. İslâm'ın güzel sanatlarında hüsn-i hatta da vakıf olduğunu eserin Firdevsî tarafından bizzat yazıldığını Osmanlı Müzesi kütüphanesinde mevcut olan Gülistân şahittir. Sonundaki bölümde yazarın belirtilen yerde adını İlyas İbn-i Hızır El-mütahallâs bi'l-Firdevsî diye yazmaktadır (Tahir, 1972, 106). Nitekim Arkeoloji Müzesi 164 numarada Firdevsî'ye isnat edilen bu eser bütünüyle Farsça olup 105 varaktan oluşur (Çatıkkaş, 2009, 22).

6. Da'avât-nâme

Bu eser 893'te Balıkesir'de meydana getirildiği mukaddimesinde yazılıdır. Garip ilimlere vakıf kimseler arasında önemli sayılan (Davetiyelerin cin çağırmaya ait) çeşitlerinden bahseder ve sekiz bâb üzerine düzenlenmiştir (Tahir, 1972, 106). Üniversite Kütüphanesi, T.Y. 208 numarada kayıtlı olup 90 varaktan oluşmaktadır (Çatıkkaş, 2009, 22).

7. Şatranç-nâme-i Kebîr

Bir nüshası Nûr-ı Osmâniyye kütüphanesinde mevcut olan bu eserini 909 tarihinde Balıkesir'de yazdığını ve 40 kadar başka eseri olduğu bilinmektedir (Tahir, 1972, 105). Eser 95 varaktan meydana gelip manzum ve mensur olarak yazılmıştır. Muhteva bakımından satranç oynama şekilleri ve tarihi kişilerin satranç oyunları örnek gösterilmiştir (Çatıkkaş, 2009, 21).

8. Tercüme-i Câme-şûy-nâme

Eserin aslı Farsça olmak üzere dokuz bâba ayrılmış olup esâsen Nasîr-i Tûsî tarafından yazıldığı ve bir bâb ilâvesi ile terceme olunduğu eserin başında açıklanmıştır. Muhtelif kumaşlar ve sâireye ârız olan lekelerin giderilmesinden bahseden bu eser sanayi tarihi açısından önemlidir. 914 tarihinde terceme edildiği sonundaki manzumeden anlaşılmaktadır (Tahir, 1972, 106).

9. Münâzara-i Seyf ü Kalem (Seyf-nâme-i Firdevsî)

Bu eserin bir nüshası Millet Kütüphanesinde bulunmaktadır. 980 tarihinde Balıkesir'de yazıldığı belirtilmiştir (Tahir, 1972, 106). Konu bakımından kılıç ve kalemin karşışatırılması yapılan eser Edebiyat bölümü 576 numarada kayıtlı olup 54 varaktan oluşmaktadır (Çatıkkaş, 2009, 23).

10. Firâset-nâme

Yazarın böyle bir eseri olduğunu Münâzara-i Seyf ü Kalem adlı eserinden öğreniyoruz. Firâsetnâme. Nüshası bilinmeyen bu eseri Firdevsî, Süleymannâme ve Münâzara-i Seyf ü Kalem adlı risâlesindeki kayıtlara göre II. Bayezid'in tahta geçmesinden önce Balıkesir'de iken kaleme almıştır (Köprülü, 1996, 129).

11. Hadîkatü'l-Hakâyık (Hakâyık-nâme, Hakîkat-nâme, Tuhfetü'l-Hâdî)

Bu eserin adının Münâzara-i Seyf ü Kalem'de zikredildiği ancak nüshasının bulunmadığını (Çatıkkaş, 2009, 24) fakat Esra Kirik doktora tezinde nüshasının olduğunu ifade eder: Eser, Eskişehir İl Halk Kütüphanesi, 26 Hk 73 numarada, Hadikatü'l Hakâyık adıyla kayıtlı olup 32 varaktır. Hakîkat-nâme adıyla İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Şehid Ali Paşa'da 1399/2 ve 1343/4 numaralarda; Hacı Mahmud Efendi 2587/2'de nüshaları bulunmaktadır (Kirik, 2018, 13).

12. Tâli'-i Mevlûd-i Kebîr

Bu eserin nüshasının olmadığı söylenilse de (Çatıkkaş, 2009, 24), (Tahir, 1972, 106) Himmet Büke doktora tezinde bu eserin nüsha bilgilerini aktarmıştır. Millî Kütüphane, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, 06 Hk 3204"te, 1386 DVD numarasıyla kayıtlı olan nüsha II+3I+X yaprak, 15 satır ve nesih yazıyla yazılmıştır.

1b-II arasında Arapça dualar vardır, sonda II-IVa arasında şiirler ve notlar IVb de bazı çiçek adları ile ilgili bir açıklama Va-Xa arasında Hata, Hattın ve Türkistan âlimlerinin on iki yılı bir devir sayıp ve her yılı bir hayvanla adlandırdıklarına dair bir metin vardır. Xb de bir şiir bulunmaktadır (Büke, 2015, 29).

13. Hadîs-i Ahsen

Bu eser Münâzara-i Seyf ü Kalem'de zikredilmiştir (Tahir, 1972, 106).

14. Kitâb-ı Tecnîsât-ı Zû'l-Kâfiye an-Kıssa-i Süleymân-ı Belkıs (Hâzâ Kitâb-ı Süleymân-ı Belkıs-nâme, Tecnîsât, Tecnîsât-ı Süleymân, Süleymân-nâme vü Belkısnâme)

Yine bu eser de Münâzara-i Seyf ü Kalem'de bahsedilmektedir (Tahir, 1972, 106). Şimdiye kadar bir nüshası bulunamamış olan eserin adı bize göre "Tecnisat-ı Süleyman u Belkısname" olmalıdır. Bununla ilgili elimizdeki tek ve en güçlü delil yine Firdevsî tarafından yazılan Satrançnâme adlı eserdeki bir bölümdür. Bu bölümde Firdevsî dönemin padişahı II. Bayezıd"ın meclisinde padişahın kendisi için şunları söylediğini aktarır: "…Süleymannâmen yad idüp hazretün tarif iderler ale"l husus ki süleyman-ı belkısnâmeyi tecnis-i tammıla kim nazma getürüp zü"l-kafiye kim tamam eyledün yidi bin beyit üzerine kim ahir kılup söyledün"43. Bu ifadelerden anlaşıldığı üzere Firdevsî Hz. Süleyman ve Belkıs hikâyesini yedi bin beyit halinde nazma çevirmiş ve bunu eksiksiz bir cinaslı söyleyişle yapmıştır (Büke, 2015, 31).

15. Vilâyet-nâme (Menâkıb-ı Hacı Bektaş Velî)

Abdülbaki Gölpınarlı: "ManzumVelâyet-nâme Firdevsî"nindir. Firdevsî"nin üslûbuyla Velayet-nâme"nin üslûbunu inceledik ve tam bir benzerlik gösterdiğini gördük. Bu bakımdan manzum Velayet-nâme"nin, Süleyman-nâme"nin ve daha birçok kitapların yazarı olan Firdevsî-i Rûmî tarafından yazıldığına kanaat getirdik" diyerek eserin Firdevsî"ye ait olduğu kanaatindedir (Gölpınarlı, 1958, XXIV).

16. Teşhîsü'l-İnsân

Eserin İstanbul Üniversitesi Edebiyat Bölümü Seminer Kitaplığında olduğu belirtilmektedir. Söz konusu kitaplığı ve adı geçen üniversitenin diğer kitaplıklarını taranmasına rağmen bu kayıtta bir esere rastlanmamıştır (Büke, 2015, 26).

17. Kitâbü'l-Mevâiz

Kitabın tek nüshası İstanbul Büyükşehir Kütüphanesi Muallim Cevdet Bölümü num. 297.9"da kayıtlı olduğu söylense de (Biçer, 2005:74) söz konusu kütüphanede yapılan tarama neticesinde belirtilen numarayla bu eser bulunamamıştır. Bunun yanı sıra Muallim Cevdet Yazmalarında 297.85 MEV sıra numarasıyla kayıtlı "Mevaiz el-Firdevs" adıyla kayıtlı bir eser vardır ancak eserin içeriğini görmek mümkün olmadığından Firdevsî"nin bahsi geçen eseri olup olmadığı hususunda temkinli olmak gerektiği belirtilmiştir (Büke, 2015, 32).

18. Barak Baba Risâlesi

Barak Baba'nın vecd halinde söylediği rivayet edilen ve muhtemelen dervişlerinden biri tarafından kaleme alınan bir risâlesi zamanımıza kadar gelmiştir. Birtakım anlaşılmaz sözler (şathiyyât) ihtiva eden Kelimât-ı Barak Baba adındaki bu risâle 853 (1449) tarihinde Babaî hareketinin merkezi olan Amasya'da istinsah edilmiştir (Gölpınarlı, 1992, 253).

19. Fâl-ı Kur'ân (Kur'ân-ı Kerîm'den Tefe'üle Dair Bir Risâle)

Firdevsî-i Tavîl adına, Kur'an-ı Kerim'den Tefe'üle Dair Risale adıyla, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, numara 11632 Demirbaş numara 000816'da kayıtlıdır.

Ahlâk ile ilgilidir (Biçer, 2005: 75).

20. Şerh-i Hadis-i Erbaîn (Terceme-i Hadis-i Erbaîn)

Eser Atıf Efendi Yazma Eser Kütüphanesi, Atıf Efendi Koleksiyonunda bulunmaktadır. 34 Atf 2846/9 numarada kayıtlı olup Farsçadır. 227 varaktır, İslam dinini konu edinir (Kirik, 2018, 16).

21. Süleymân-nâme Muhtasarı

Eser 349 varak ve 13 satır halinde yazılmıştır. Eserin diğer nüshası ise İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesinde 297.91"de NEKTY00715 barkod numarasıyla kayıtlıdır. Buradaki nüsha 195 varak ve 17 satırdır (Büke, 2015, 34).

22. Kasas

Bu eser ilgili bilgileri ilk defa Himmet Büke'nin çalışmasında görüyoruz. Tavşanlı Zeytinoğlu Halk Kütüphanesi"nde 43 Ze 689/1 arşiv numarasıyla kayıtlı olan Süleymannâme nüshasının 2a varağı 6. Satırındaki: "…kitablar varsa anları cümle içine katmışdur tatvil-i kelam itmekiçün kasas gibi tali"-i mevlüd gibi mülheme"i nice dahı

bunlarun gibi cem‟ idüp…” ifadeleri gündeme getirmiştir. Firdevsî‟nin Tali’-i Mevlüd-i Kebir adlı bir eserinin olduğu bilinmektedir (Büke, 2015, 34).

23. Terceme-i Kenzü’l-Hakâyık ve Keşfü’l-Dakâyık

Öncelikle eserle ilgili karışıklığın sebebi 06 Mil Yz A 2251/1 arşiv numarasıyla Milli Kütüphanede bulunan nüshada iki ayrı eser vardır. Eserin ilk sayfasında: “Hakayıkname-i Molla İlahi Nevrallahe Kabre” ve Tercüme-i Kenzü‟l Hakayık ve Keşfü‟l Dakayık li Emrü‟l Tasnifi” yazmaktadır. İlk eserin Firdevsî‟ye ait olduğunu biliyoruz. Diğer eserin ise yapılan tespitler sonucu Firdevsî‟ye ait olmadığını gördük. Tercüme-i Kenzü‟l-Hakâyık ve Keşfü‟l-Dakâyık adlı eserin yine Milli Kütüphanede 06 Mil Yz A 2920/1 arşiv numarasıyla Aşkî tarafından telif ve Ahmed Şevki b. Mustafa tarafından istinsah edilmiş bir nüshası daha vardır (Büke, 2015, 35).

24. Tûtî-i Şehristân-ı Tarikat

Himmet Büke’nin vermiş olduğu bilgilere göre “tuti-i şehristan-ı tarikat” ifadesi Tercüme-i Kenzü‟l-Hakâyık ve Keşfü‟l-Dakâyık‟ı yazan kişinin Şeyh Attar‟ı övmek için kullandığı sıfatlardır. Bu kısım 06 Mil Yz A 2251/1 nüshasında: “…bülbül-i gülistan-ı hakikat ve tuti-i şehristan-ı tarikat şeyh attar hazretlerinün kaddesallahe sirruh‟ul aziz muhtarnamesin tercüme itmek emr idüp…”51; 06 Mil Yz A 2920/1 nüshasında ise: “…bülbül-i gülistan-ı hakikat ve tuti-i şekeristan-ı tarikat şeyh attar hazretlerinün kaddesallahe sirruh‟ul aziz muhtarnamesin tercüme itmek emr idüp…”52 şeklinde geçmektedir. Görüldüğü üzere buraki “hakikat gülistanın bülbülü ve tarikat şekeristanın tutisi” ifadeleri Şeyh Attar‟ı övmek için kullanılmış ifadelerdir. Dolasıyla bu ifadelerin Firdevsî‟ye ait eserler olmadığı açık olarak görülmektedir.

25. Muhtâr-nâme

Bu eserin ismi Firdevsî’nin bir başka eseri olan Hakâyık-nâmede geçmekle birlikte varlığı tespit edilememiştir. “Şeyh Attar Hazretlerinin Muhtar-nâmesi’ni tercüme ettiğini beyan edip, kitabı tamamladıktan sonra da hayli ihsan buyurup şerefi kabul ile müşerref itmişlerdi”. (Biçer, 2005, 74-75).

26. Hayāt-ı Hayvanāt-ı Kebîr (Kitâb-ı Hayât-ı Hayvān)

Firdevsî’nin bu eserine Süleymân-nâme’nin 75. cildinde rastlanılmıştır. Çalışmada Firdevsî bizzat kendi yaptığı çalışmayı metnine dayanak olarak kaynak gösterir. Şöyle ki: “Zīrā ki Ḫayāt-ı Ḫayvānāt-ı Kebīr’de Muḥammed-i Şerefü’d-dīn raḥmeten vāsiʿaten ve daḫı Ebū Ḥāmidi Endülüsī rivāyet iderler ki:...” Metnimizin 108a varağının 16. Satırında yer alan bu ifade bize eserin varlığını haber vermektedir. Yine eserin 116b varağının 5. satırında “Muṣannif-i kitāb Firdevsī eydür: Muḥammed bin Şeyḫ Şerefe’d-dīn Mūsā raḫmeten vāsiʿaten Kitāb-ı Ḫayāt-ı Ḫayvān’da getürmişdür ki:” ifadeleri yer almaktadır. Çalışmamızın Bibliotheque Nationale nüshasında, bu satırın

hemen kenarında "zikr-i ismü'l-müellif" ibaresi geçmektedir. Bu ibare de eserin Firdevsî'ye ait olduğu bilgisini vermektedir (Kirik, 2018).

27. Süleymân-nâme (Kitâb-ı Kıssa-nâme-i Süleymân Aleyhi's-selâm, Süleymânnâme-i Kebîr)

Hz. Süleymân peygamberin başından geçen olayların anlatıldığı eserler Süleymân-nâme olarak adlandırılır. Firdevsî'nin Süleymân-nâme'sine ait ilk bilgiler Latîfî tezkiresinde karşımıza çıkar.

Firdevsî'nin II. Bayezid adına, en çok bilinen eseri Süleymân-nâme'yi nazım ve nesir halinde 360 cilt olarak yazdığı, ancak II. Bayezid'in eserin 80 cildi haricindekileri yaktırdığı belirtilmektedir (İsen, 1999: 178).

Eser, Fatih Sultan Mehmet, II. Bayezid ve Yavuz Sultan Selim devirlerinde telif edilmiştir. Eserin ilk 7 cildi Fatih Sultan Mehmet devrinde, 7-80. ciltleri II. Bayezid devrinde, 81. cildi Yavuz devrinde telif edilmiştir. Firdevsî eserinde, Hz. Süleyman ile ilgili bütün dinî rivâyetleri, hikâyeleri bir araya toplamış ve ayrıca felsefe, hendese, nücûm ile tıbba ait bir yığın bilgileri ilâve ederek, eserine ansiklopedik bir mahiyet vermiştir (Köprülü, 1977: 649).

Beyânî, Süleymân-nâme'den Şah-nâme diye bahsetmiş ve Sultan Bayezîd namına 380 cilt olarak telif edildiğini yazmıştır (Kutluk: 2014: 745; Kutluk, 1997: 64). Gelibolulu Mustafa Âli Künhü'l Ahbar'ında II. Bayezid adına 360 cilt (Çavuşoğlu ve Uğur, 2014: 200b; İsen, 1994: 160-161); Kınalızâde Hasan Çelebi Sultan Bayezid namına 380 cilt (Kutluk: 2014: 745); Kâtip Çelebi ise Keşfü'z-Zünûn'unda Şâhnâme -sehven Süleymânnâme- adlı eserden bahsetmiş ve eserin 330 cilt olarak yazıldığını (Kâtip Çelebi, 2012:822) bildirmiştir.

1.1.5. Süleymân-nâme Ciltleri, Bulundukları Kütüphane Özellikleri

Süleymân-nâme ciltlerinin ve kütüphane özelliklerinin verilmesinde Yaşar Şimşek'in yüksek lisans çalışmasından yararlanılmıştır.

1. Cilt Gotha, numara 111.

2. Cilt Gotha, numara 111; Süleymaniye, Hacı Mustafa Efendi, numara 4863.

3. Cilt Vaticano-Turco, numara 28; Süleymaniye, Hacı Mustafa Efendi, numara 4863.

4. Cilt Vaticano-Turco, numara 28; Süleymaniye, Hacı Mustafa Efendi, numara 4863.

5. Cilt Vaticano-Turco, numara 28; Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1525, Harekeli nesih, 21 satır, 1544'de kopya edilmiş.

6. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1525, Harekeli nesih, 21 satır, 1544'de kopya edilmiş.

7. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1525, Harekeli nesih, 21 satır, 1544'de kopya edilmiş; Török F. 2 (Macaristan).

8. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1525, Harekeli nesih, 21 satır, 1544'de kopya edilmiş; Török F. 1-2 (Macaristan) Hicri 968 kayıtlı.

9. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1525, Harekeli nesih, 21 satır, 1544'de kopya edilmiş; Török F. 1-2 (Macaristan) Hicri 968 kayıtlı.

10. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1525, Harekeli nesih, 21 satır, 1544'de kopya edilmiş; Török F. 1-2 (Macaristan) Hicri 968 kayıtlı.

11. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1525, Harekeli nesih, 21 satır, 1544'de kopya edilmiş; Török F. 1-2 (Macaristan) Hicri 968 kayıtlı.

12. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1525, Harekeli nesih, 21 satır, 1544'de kopya edilmiş; Török F. 1-2 (Macaristan) Hicri 968 kayıtlı.

13. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1525, Harekeli nesih, 21 satır, 1544'de kopya edilmiş; Török F. 2 (Macaristan) Hicri 968 kayıtlı.

14. Cilt Török F. 1 (Macaristan) Hicri 968 kayıtlı; Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1526, 21 satır

15. Cilt Török F. 1 (Macaristan) Hicri 968 kayıtlı; Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1526, 21 satır.

16. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1526, 21 satır.

17. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1526, 21 satır.

18. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1526, 21 satır.

19. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1526, 21 satır.

20. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1526, 21 satır.

21. Cilt Üniversite Kütüphanesi, T.M.9884.

22. Cilt Üniversite Kütüphanesi, T.M.9884.

23. Cilt Üniversite Kütüphanesi, T.M.9884.

24. Cilt Üniversite Kütüphanesi, T.Y.9884.

25. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1527, 1544 tarihli, 21 satır Topkapı Müzesi Kütüphanesindeki 25-26-27-28-29-30. ciltler toplam 306 varaktır; Török F. (Macaristan) Hicri 1103 kayıtlı, Macaristan'daki 25-26-27-28-29-30. ciltler toplam 4307 varaktır. Üniversite Kütüphanesi, T.Y.9884.

26. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1527, 1544 tarihli, 21 satır Topkapı Müzesi Kütüphanesindeki 25-26-27-28-29-30. ciltler toplam 306 varaktır; Török F. (Macaristan) Hicri 1103 kayıtlı, Macaristan'daki 25-26-27-28-29-30. ciltler toplam 4307 varaktır. Üniversite Kütüphanesi, T.Y.9884.

27. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1527, 1544 tarihli, 21 satır Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesindeki 25-26-27-28-29-30. ciltler toplam 306 varaktır; Török F. (Macaristan) Hicri 1103 kayıtlı, Macaristan'daki 25-26-27-28-29-30. ciltler toplam 437 varaktır. Üniversite Kütüphanesi, T.Y.9884.

28. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1527, 1544 tarihli, 21 satır Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesindeki 25-26-27-28-29-30. ciltler toplam 306 varaktır; Török F. (Macaristan) Hicri 1103 kayıtlı, Macaristan'daki 25-26-27-28-29-30. ciltler toplam 437 varaktır. Üniversite Kütüphanesi, T.Y.9884.

29. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1527, 1544 tarihli, 21 satır Topkapı Müzesi Kütüphanesindeki 25-26-27-28-29-30. ciltler toplam 306 varaktır; Török F. (Macaristan) Hicri 1103 kayıtlı, Macaristan'daki 25-26-27-28-29-30. ciltler toplam 437 varaktır. Üniversite Kütüphanesi, T.Y.9884.

30. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1527, 1544 tarihli, 21 satır, Topkapı Müzesi Kütüphanesindeki 25-26-27-28-29-30. ciltler toplam 306 varaktır; Török F. (Macaristan) Hicri 1103 kayıtlı, Macaristan'daki 25-26-27-28-29-30. ciltler toplam 437 varaktır. (Bu cilt için, Ata Çatıkkaş, çalışmasında H.1528'de de kayıtlı olduğunu söylese de biz böyle bir bilgiye rastlayamadık (bk.Çatıkkaş 2009;19).

31. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1528, 21 satır, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde bulunan 31-32-33-34-35-36. ciltler toplam 378 varaktır; İstanbul Belediye Yazmaları, B.26 (M.Cevdet).

32. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1528, 21 satır, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde bulunan 31-32-33-34-35-36. ciltler toplam 378 varaktır; İstanbul Belediye Yazmaları, B.26 (M.Cevdet).

33. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1528, 21 satır, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde bulunan 31-32-33-34-35-36. ciltler toplam 378 varaktır; İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, T.Y.9884, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan 33-34-35-36. ciltler toplam 264 varaktır.

34. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1528, 21 satır, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde bulunan 31-32-33-34-35-36. ciltler toplam 378 varaktır; İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, T.Y.9884, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan 33-34-35-36. ciltler toplam 264 varaktır.

35. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1528, 21satır, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde bulunan 31-32-33-34-35-36. ciltler toplam 378 varaktır; İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, T.Y.9884, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan 33-34-35-36. ciltler toplam 264 varaktır.

36. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1528, 21 satır, Topkapı Müzesi Kütüphanesinde bulunan 31-32- 33-34-35-36. ciltler toplam 378 varaktır; İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, T.Y.9884, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan 33-34-35-36. ciltler toplam 264 varaktır.

37. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1529, 21 satır, 17.yüzyıl kopyası, Hazine 1529'daki ciltlerin toplam varak sayısı 383'tür.

38. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1529, 21 satır, 17.yüzyıl kopyası, Hazine 1529'daki ciltlerin toplam varak sayısı 383'tür.

39. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1529, 21 satır, 17.yüzyıl kopyası, Hazine 1529'daki ciltlerin toplam varak sayısı 383'tür.

40. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1529, 21 satır, 17.yüzyıl kopyası, Hazine 1529'daki ciltlerin toplam varak sayısı 383'tür.

41. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1529, 21 satır, 17.yüzyıl kopyası, Hazine 1529'daki ciltlerin toplam varak sayısı 383'tür.

42. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1529, 21 satır, 17.yüzyıl kopyası, Hazine 1529'daki ciltlerin toplam varak sayısı 383'tür. 42. Cilt, Efrasiyab-ı Türk cildi olarak da bilinir.

43. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1530, 21 satır, Hazine 1530'daki kayıtlı ciltlerin toplam varak sayısı 382'dir; Topkapı Sarayı Müzesi Kütühanesi, Hazine 1531, 21 satır, Hazine 1531'deki ciltlerin toplam varak sayısı 367'dir.

44. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1530, 21 satır Hazine 1530'daki kayıtlı ciltlerin toplam varak sayısı 382'dir; Topkapı Müzesi Kütühanesi, Hazine 1531, 21 satır, Hazine 1531'deki ciltlerin toplam varak sayısı 367'dir.

45. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1530, 21 satır Hazine 1530'daki kayıtlı ciltlerin toplam varak sayısı 382'dir; Topkapı Sarayı Müzesi Kütühanesi, Hazine 1531, 21 satır, Hazine 1531'deki ciltlerin toplam varak sayısı 367'dir.

46. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1530, 21 satır Hazine 1530'daki kayıtlı ciltlerin toplam varak sayısı 382'dir; Topkapı Sarayı Müzesi Kütühanesi, Hazine 1531, 21 satır, Hazine 1531'deki ciltlerin toplam varak sayısı 367'dir.

47. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1530, 21 satır Hazine 1530'daki kayıtlı ciltlerin toplam varak sayısı 382'dir; Topkapı Sarayı Müzesi Kütühanesi, Hazine 1531, 21 satır, Hazine 1531'deki ciltlerin toplam varak sayısı 367'dir.

48. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1530, 21 satır Hazine 1530'daki kayıtlı ciltlerin toplam varak sayısı 382'dir; Topkapı Sarayı Müzesi Kütühanesi, Hazine 1531, 21 satır, Hazine 1531'deki ciltlerin toplam varak sayısı 367'dir.

49. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1532, 21 satır, Hazine 1532'deki ciltlerin toplam varak sayısı 459'dur.

50. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1532, 21 satır, Hazine 1532'deki ciltlerin toplam varak sayısı 459'dur.

51. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1532, 21 satır, Hazine 1532'deki ciltlerin toplam varak sayısı 459'dur.

52. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1532, 21 satır, Hazine 1532'deki ciltlerin toplam varak sayısı 459'dur.

53. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1532, 21 satır, Hazine 1532'deki ciltlerin toplam varak sayısı 459'dur.

54. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1532, 21 satır, Hazine 1532'deki ciltlerin toplam varak sayısı 459'dur.

55. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır; Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür.

56. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır; Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür.

57. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır; Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür; Török F. 14 (Macaristan), Macaristan'daki 57-58-59. Ciltlerin toplam varak sayısı 221'dir.

58. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır; Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür; Török F. 14 (Macaristan), Macaristan'daki 57-58-59. Ciltlerin toplam varak sayısı 221'dir.

59. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır; Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür; Török F. 14 (Macaristan), Macaristan'daki 57-58-59. Ciltlerin toplam varak sayısı 221'dir.

60. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır; Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür.

61. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır, Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür.

62. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır, Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür.

63. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır, Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür.

64. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır, Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür; Török F. 11, Macaristan'daki 64-65-66. ciltlerin toplam varak sayısı 276'dır.

65. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır, Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür; Török F. 11, Macaristan'daki 64-65-66. ciltlerin toplam varak sayısı 276'dır.

66. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır, Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür; Török F. 11, Macaristan'daki 64-65-66. ciltlerin toplam varak sayısı 276'dır.

67. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, K.892, 16.yüzyıl kopyası; Topkapı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1535, 21 satır; K.892'deki ciltlerin toplam varak sayısı 470; Hazine 1535'deki ciltlerin toplam varak sayısı 595'dir.

68. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, K.892, 16.yüzyıl kopyası; Topkapı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1535, 21 satır; K.892'deki ciltlerin toplam varak sayısı 470; Hazine 1535'deki ciltlerin toplam varak sayısı 595'dir.

69. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, K.892, 16.yüzyıl kopyası; Topkapı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1535, 21 satır; K.892'deki ciltlerin toplam varak sayısı 470; Hazine 1535'deki ciltlerin toplam varak sayısı 595'dir.

70. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, K.892, 16.yüzyıl kopyası; Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1535, 21 satır; K.892'deki ciltlerin toplam varak sayısı 470; Hazine 1535'deki ciltlerin toplam varak sayısı 595'dir.

71. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, K.892, 16.yüzyıl kopyası; Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1535, 21 satır; K.892'deki ciltlerin toplam varak sayısı 470; Hazine 1535'deki ciltlerin toplam varak sayısı 595'dir. Edebiyat Fakültesi TDE Bölümü Kütüphanesi, numara 4008; numara 4008'de kayıtlı olan 71-72- 73.ciltlerin toplam varak sayısı 125'tir.

72. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1535, 21 satır; Hazine 1535'deki ciltlerin toplam varak sayısı 595'dir. Edebiyat Fakültesi TDE Bölümü Kütüphanesi,

numara 4008; numara 4008'de kayıtlı olan 71-72- 73.ciltlerin toplam varak sayısı 125'tir.

73. Cilt Edebiyat Fakültesi TDE Bölümü Kütüphanesi, numara 4008; numara 4008'de kayıtlı olan 71-72-73.ciltlerin toplam varak sayısı 125'tir. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1536, 21 satır; Hazine 1536'da kayıtlı olan 73-74-75-76.ciltlerin toplam varak sayısı 469'dur. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1231, 21 satır. Hazine 1231'de kayıtlı olan 73-74-75- 76.ciltlerin toplam varak sayısı 357'dir.

74. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1536, 21 satır; Hazine 1536'da kayıtlı olan 73-74-75-76.ciltlerin toplam varak sayısı 469'dur. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1231, 21 satır. Hazine 1231'de kayıtlı olan 73-74-75-76.ciltlerin toplam varak sayısı 357'dir.

75. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1536, 21 satır; Hazine 1536'da kayıtlı olan 73-74-75-76.ciltlerin toplam varak sayısı 469'dur. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1231, 21 satır. Hazine 1231'de kayıtlı olan 73-74-75-76.ciltlerin toplam varak sayısı 357'dir. Bu cildin Bibl. Nationale, n supl. 1293 ve Uppsala numara 196'da bir nüshası daha vardır. Berlin numara 470'de kayıtlı olduğu olduğu zannedilen nüsha sorgulanmış, böyle bir kaydın olmadığı teyit edilmiştir.

76. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1536, 21 satır; Hazine 1536'da kayıtlı olan 73-74-75-76.ciltlerin toplam varak sayısı 469'dur. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1231, 21 satır. Hazine 1231'de kayıtlı olan 73-74-75-76.ciltlerin toplam varak sayısı 357'dir.

77. Cilt Török F. 12, (Macaristan) 118 varak; Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1537, 21 satır, Hazine 1537'de kayıtlı ciltlerin toplam varak sayısı 534'tür.

78. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1537, 21 satır, Hazine 1537'de kayıtlı ciltlerin toplam varak sayısı 534'tür. Török F. 13, Török F. 13'te kayıtlı olan ciltlerin toplam varak sayısı 409'dur.

79. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1537, 21 satır, Hazine 1537'de kayıtlı ciltlerin toplam varak sayısı 534'tür. Török F. 13, Török F. 13'te kayıtlı olan ciltlerin toplam varak sayısı 409'dur.

80. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1537, 21 satır, Hazine 1537'de kayıtlı ciltlerin toplam varak sayısı 534'tür. Török F. 13, Török F. 13'te kayıtlı olan ciltlerin toplam varak sayısı 409'dur.

81. Cilt Fatih Millet Kütüphanesi, numara 317/116.

1.1.6. Süleymân-nâme Üzerine Yapılan Çalışmalar

Yüksek Lisans Tezleri

1. Cilt: Esranur ER, Firdevsî-i Rûmî, Süleymân-nâme-i Kebîr (1. cilt) giriş, metin, dizin, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans , Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun, 2022.

2. Cilt: Filiz DEMİRÖZ, Firdevsî-i Rûmî, Süleymân-nâme-i Kebîr (2. cilt) giriş, metin, dizin, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun, 2022.

6-7. Cilt: Yusuf BABÜR, Firdevsî-i Rûmî Süleymân-nâme-i Kebîr (6-7. ciltler/İnceleme-Transkripsiyonlu Metin) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan, 2013.

8-9. Cilt: Murat VANLI, Firdevsî-i Rûmî Süleymân-nâme-i Kebîr (8-9. ciltler) (İnceleme-Metin) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan, 2012.

20. Cilt: Kezban ARSLAN, Firdevsî-i Rûmî Süleymân-Nâme-i Kebîr (20. cilt) (giriş-inceleme-metin-dizin-sözlük) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş, 2024.

28. Cilt: Gülsüm MAZILIGÜNEY, Firdevsî-yi Rûmî Süleymân-nâme-yi Kebîr (28. cilt) (İnceleme-metin-dizin-tıpkıbasım), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman, 2024.

28.Cilt: Fatma ÖLKER, Firdevsî-i Rûmî Süleymân-nâme-i Kebîr 28. cilt (Giriş-inceleme-metin-tıpkıbasım), (yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan, 2024.

31. Cilt: Merve KARAHAN, Firdevsî-i Rûmî, Süleymân-Nâme-i Kebîr (31. cilt) Giriş, tenkitli metin, dizin, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun, 2019.

32. Cilt: Filiz KAYNAK, Firdevsî-i Rûmî, Süleyman-nâme-i Kebîr (32. cilt) giriş, tenkitli metin, dizin, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun, 2020.

39. Cilt: Aytan ŞAN, Firdevsi-i Rumi, Süleyman-name (39.cilt) inceleme-transkripsiyonlu metin, (Yayımlanmamış Yüksek Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2019.

40. Cilt: Nesibe GÜRAKAR, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-Nâme-i Kebîr'i (40. cilt) inceleme metin, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2019.

41.Cilt: Merve TOKSÖZ, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-nâme-i Kebîr'i: 41. cilt (inceleme-metin), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

47. Cilt: Yasemin ABUL, Süleymân-nâme-i Kebîr (47. cilt) Metin Tenkidi ve İnceleme (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa, 2004.

48. Cilt: Yıldız ÇELİK, Firdevsî-i Rumi'nin Süleymân-nâme'sinin 48. cildi [İnceleme-tenkitli metin], (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya, 2022.

56. Cilt: Ömer EREL, Firdevsî-i Rûmi Süleyman-nâme (56. cilt) İnceleme-transkripsiyonlu metin (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Muş Alparslan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muş, 2023.

62. Cilt: Emine Şule AYVA, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymannâme-i Kebîr adlı eseri (62. cilt) (Metin-Dil İncelemesi-Sözlük-Tıpkıbasım), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019.

67. Cilt: Süleyman Anıl TOMBAK, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-nâme'sinin 67. cildi (İnceleme-Tenkitli metin) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir, 2017.

68. Cilt: Halis AYDIN, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-nâme'sinin 68. cildi (İnceleme-Tenkitli Metin) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir, 2017.

69. Cilt: Metin SAMİ, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-Nâme'sinin 69. cildi (İnceleme-tenkitli metin) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir, 2019.

70. Cilt: Ömer SEMİZ, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleyman-nâme'sinin 70. Cildi (İnceleme-Tenkitli metin) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir, 2018.

71. Cilt: Emre CİHAN, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-nâme'sinin 71. cildi (inceleme-tenkitli metin), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir, 2019.

72. Cilt: Gizem EVBAŞI, Firdevsî-i Rûmî, Süleymân-nâme (72. cilt), (inceleme-metin)

(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya, 2021.

80. Cilt: Zeynep Yeşim KÖSÜRE, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleyman-nâme-i Kebîr (80. cilt, 390 b/451 b) Adlı Eseri (Tenkitli Metin-Dil Özellikleri-Dizin-Tıpkıbasım) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2018.

80. Cilt: Elif AŞKAYANAR, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-nâme-i Kebîr (80.cilt, 452a-494a) adlı eseri (Dil özellikleri-metin-dizin-tıpkıbasım), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2021.

81. Cilt: Sezer ÖZYAŞAMIŞ ŞAKAR, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymannâme Yazmasının (81. cilt, 28 yk.) Bilimsel Yayını ve Üzerinde Dil İncelemeleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2003.

81. Cilt: İlhama JAFAROVA, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymannâme Yazmasının (81.cilt, 54b-82a, 28 yk.) Bilimsel Yayını ve Üzerinde Dil İncelemeleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2003.

81. Cilt: İbrahim KÖZ, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymannâme Yazmasının (81.cilt, 7a-54b yk.) Bilimsel Yayını ve Üzerinde Dil İncelemeleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2004.

81.Cilt: Zeynep ÇELİK, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymannâme Yazmasının (81.cilt) (82b-123b yk.) Bilimsel Yayını ve Üzerinde Dil İncelemeleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010.

Doktora Tezleri

1. Cilt: Mustafa AKSOY, Uzun Firdevsi'nin Süleyman-name'sinde Destan Unsurları Cilt I, Giriş-İnceleme (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2000.

10. Cilt: Rabia AKSU, Firdevsî-i Rûmî Süleymân-nâme-i Kebîr (10. cilt) İnceleme-Metin-Dizin (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2016.

11. Cilt: Serap EKŞİOĞLU, Firdevsî-i Rûmî Süleymân-nâme cilt 11 (Dil incelemesi-Metin-Dizin) (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Erzurum, 2018.

11-12-13.Cilt: Necmiye ÖZBEK ARSLAN, Firdevsî-i Rûmî Süleymân-nâme-i kebîr 11.,12.,13. ciltler (İnceleme-metin), (Yayımlanmış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019.

14-15. Cilt: M. Burak ÇAKIN, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-nâme Adlı Eseri (14-15. ciltler) Metin-İnceleme (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2018.

25-26 Cilt: Gülnaz GENÇ, Firdevsi-i Rumi Süleyman-name, 25 ve 26. Ciltler: Giriş-Metin-Sözlük (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal

Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1995.

29-30. Cilt: Savaş Kaplan, Firdevsî-i Rûmî Süleyman-nâme (29 ve 30. ciltler) (Giriş - inceleme – metin – dizin - tıpkıbasım), (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2019.

34-35. Cilt: Hulusi EREN, Firdevsî-i Rûmî Süleymân-nâme-i Kebîr 34-35. Ciltler (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin) (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2018.

37. Cilt: Adem GÖK, Firdevsi-i Rûmî, Süleyman-name-i Kebir (37. cilt), inceleme, tenkitli metin, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2019.

38. Cilt: Himmet BÜKE, Firdevi-i Rumi, Süleymanname (38. cilt), Dil özellikleri, Metin, Söz dizini (Yayımlanmış Doktora Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2015.

39. Cilt: Sinan KAZANCI, Süleymān-nāme (39. cilt) (Giriş-metin-dil incelemesi-dizin-tıpkıbasım), (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa,2022.

40. Cilt: Hayrettin YİĞİT, Süleymannâme-i Kebir (40.cilt) - Semantik inceleme-metin-dizin-tıpkıbasım, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir, 2021.

42. Cilt: Hamdi GÜLEÇ, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-nâme'si 42. cilt Dâsitân-ı Ceng-i Âheng-i Efrâsiyâb-ı Türk Üzerine Bir Metin İncelemesi (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

43-46. Cilt: Halil İbrahim USTA, Firdevsî-i Rûmî, Süleymân-nâme-i Kebir (İnceleme-Metin-Sözlük 43-46. ciltler), Doktora Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1995.

44. Cilt: Asuman AKAY, Firdevsî Süleymân-nâme (44. cilt) Metin ve Fiiller Üzerine Bir Deneme (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1990.

50. Cilt: Ali BALABAN, Firdevsî-i Rûmî Süleymân-nâme-i Kebîr (50. cilt)(İnceleme-metin-dizin), (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2023.

61-62. Cilt: Ali DOĞAN, Firdevsî-i Rûmî Süleymân-nâme-i Kebîr – 61-62. ciltler inceleme – metin, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale, 2020.

63. Cilt: İlhama JAFAROVA, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleyman-nâme-i Kebîr'i (63. cilt) İnceleme-Metin-Dizin (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2010.

65-66. Cilt: Seyfettin DEMİR, Firdevsî-i Rûmî Süleymân-nâme-i Kebîr'i (65-66. ciltler) (inceleme-metin-dizin), (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2022.

67-68.Cilt: Ahmet Özhan SUCU, Firdevsî-i Rûmî Süleyman-nâme (67-68. cilt) inceleme-tenkitli metin- dizin, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale, 2020.

72 Cilt: Atâ ÇATIKKAŞ, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-nâme-i Kebîr'i (72.cilt) Gramer, Sentaks, Lügat, Metin (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, 1979.

74 Cilt: Mehmet Dursun ERDEM, Kitâb-ı Kıssanâme-i Süleymân Aleyhisselâm Üzerine Söz Dizimi Çalışması (Süleymânnâme 74. cilt), (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 2005.

75. Cilt: Esra KİRİK, Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-nâmesi -75. cilt (Giriş-inceleme-tenkitli metin-dizin-sözlük) (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2018.

76. Cilt: Yaşar ŞİMŞEK, Firdevsî-i Rûmî, Süleymân-nâme-i Kebîr (76. cilt), Giriş, Ses Bilgisi, Tenkitli Metin, Sözlük (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 2013.

78. Cilt: Abdulsamet DEMİRBAĞ Firdevsî-i Rûmî Süleymân-nâme-i Kebîr 78. cilt (İnceleme-metin-dizin), (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2022.

Kitap

1. Mehmet Ata Çatıkkaş, Firdevsi-i Rumi Süleymannâme-i Kebir, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009. (72. cilt)

2. Özkan Uz, , Firsevsî-i Rumi Süleymân-Nâme-i Kebîr (16. cilt), DBY Yayınları, 2022.

1.1.7. Süleymân-nâme'nin Çalışılmayan Ciltleri

3. Cilt Vaticano-Turco, numara 28; Süleymaniye, Hacı Mustafa Efendi, numara 4863

4. Cilt Vaticano-Turco, numara 28; Süleymaniye, Hacı Mustafa Efendi, numara 4863

5. Cilt Vaticano-Turco, numara 28; Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1525, Harekeli nesih, 21 satır, 1544'de kopya edilmiş

17. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1526, 21 satır.

18. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1526, 21 satır.

19. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1526, 21 satır.

21. Cilt Üniversite Kütüphanesi, T.M.9884

22. Cilt Üniversite Kütüphanesi, T.M.9884

23. Cilt Üniversite Kütüphanesi, T.M.9884

24. Cilt Üniversite Kütüphanesi, T.Y.9884

33. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1528, 21 satır, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde bulunan 31-32-33-34-35-36. ciltler toplam 378 varaktır; İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, T.Y.9884, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan 33-34-35-36. ciltler toplam 264 varaktır.

51. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1532, 21 satır, Hazine 1532'deki ciltlerin toplam varak sayısı 459'dur.

52. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1532, 21 satır, Hazine 1532'deki ciltlerin toplam varak sayısı 459'dur.

53. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1532, 21 satır, Hazine 1532'deki ciltlerin toplam varak sayısı 459'dur.

54. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1532, 21 satır, Hazine 1532'deki ciltlerin toplam varak sayısı 459'dur.

55. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır; Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür;

57. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır; Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür; Török F. 14 (Macaristan), Macaristan'daki 57-58-59. Ciltlerin toplam varak sayısı 221'dir.

58. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır; Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür; Török F. 14 (Macaristan), Macaristan'daki 57-58-59. Ciltlerin toplam varak sayısı 221'dir.

59. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1534, 21 satır; Hazine 1534'deki ciltlerin toplam varak sayısı 500'dür; Török F. 14 (Macaristan), Macaristan'daki 57-58-59. Ciltlerin toplam varak sayısı 221'dir.

73. Cilt Edebiyat Fakültesi TDE Bölümü Kütüphanesi, numara 4008; numara 4008'de kayıtlı olan 71-72-73.ciltlerin toplam varak sayısı 125'tir. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1536, 21 satır; Hazine 1536'da kayıtlı olan 73-74-75-76.ciltlerin toplam varak sayısı 469'dur. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1231, 21 satır. Hazine 1231'de kayıtlı olan 73-74-75- 76.ciltlerin toplam varak sayısı 357'dir.

79. Cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 1537, 21 satır, Hazine 1537'de kayıtlı ciltlerin toplam varak sayısı 534'tür. Török F. 13, Török F. 13'te kayıtlı olan ciltlerin toplam varak sayısı 409'dur.

1.1.8. Firdevsî-i Rûmî'nin Diğer Eserleri Üzerine Yapılan Çalışmalar

Firdevsî-i Rûmî'nin diğer eserleri üzerine yüksek lisans tezi, doktora tezi ve kitap yayımı olarak çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar araştırmacılara bilgi sağlaması açısından aşağıda verilmiştir.

1. Şeyma GÜLER, Firdevsî-i Rûmî, Firâset-nâme: İnceleme-metin, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla, 2023.
2. Recep ÇELİK, Firdevsî-i Tavîl'in Tecnîsât-ı Süleymân u Belkîs-nâme'si, II. Cilt (İnceleme, tenkitli metin ve cinaslar sözlüğü), (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2022.
3. Ahmet ÇETİNKAYA, Kitâb-ı Hayât u Memât (1A-49B arası), Firdevsî-i Rûmî (Giriş-inceleme-metin-dizin), (Yayımlanmamış Yükesek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2020.
4. Fatma Atasoy ÇALIŞKAN, Firdevsî-i Tavîl'in Hayât ü Memât adlı eseri: Tahlil ve metin, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019.
5. Münire Nurefşan KAPAL, Uzun Firdevsî'nin Hayât-nâme'si (İnceleme-metin), (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2018.

6. Güllü ARAÇ, Uzun Firdevsî ve Hakâyık-nâme'si, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2010.
7. Buğra Oğuzhan ULUYÜZ, Firdevsî-i Rûmî'nin Satranç-nâme'si: Metin-dil incelemesi-dizin, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2014.
8. Ahmet TANYILDIZ, Firdevsi-i Tavil Münazara-i Seyf ü Kalem (inceleme-metin-sözlük), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2005.
9. Fatma BÜYÜKKARCI, Firdevsi Tavil ve davet nam'esi: İnceleme-metin-dizinler, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1993.
10. Mehmet Ata Çatıkkaş, Satranç-name-i Kebir İnceleme-metin-dizin, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2015.
11. İbrahim Olgun, İsmet Parmaksızoğlu, Firdevsî-i Rumî: KUTB-NÂME, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.
12. Bekir Biçer, Silahşornâme, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.
13. Sezer Özyaşamış Şakar, Terceme-i Came-Şuy-Name, Simurg Yayınları, İstanbul, 2009.
14. M. Fatih Köksal, Manzum vilâyet-nâme, vilâyet-nâme-i Hâcî Bektaş Velî-i Horasanî, tenkitli metin, Alevilik Araştırmaları Dergisi, Ankara, 2018.

1.1.9. 60. Cildin Yazıldığı Dönem

Eserin müellifinin Firdevsî-i Rûmî olduğu yazmanın içerisinde geçmektedir.

“muʿaẓẓam Süleymān-nāme’nüñ altmışıncı mücelled kitābınuñ itmāmını müyesser itdi (487b/16)”

“himmet bulursam bu kitāb-ı Süleymān-nāme’nüñ bāḳī cildin daḫı sulṭān bin sulṭān Bāyizīd’üñ (487b/18)”

Eserin yazımına II.Mehmet devrinde başlanmış olsa da büyük bir kısmı II.Bayezid devrinde yazılmıştır (Parmaksızoğlu, 1980, XIII).

Çalışılan metinde müellif adı olarak *Firdevs-i Rûmî* adı tam olarak zikredilmese de bağlam olarak Firdevsî-i Rûmî olduğu bilinmektedir. Firdevsî, H. 857 yılında Edincik (Aydıncık) 'te doğmuştur. Babası Edincik zaimi Hacı Kenek Bey'dir. Türk edebiyatında *Firdevsî-i Rûmî, Firdevsî-i Tavîl, Uzun Firdevsi, Türk Firdevsisi* gibi isimlerle anılır. Bursalı Mehmet Tahir, yazarın asıl isminin İlyas b. Hızır olduğunu belirtmektedir (Erdem, 2005: 3).

Firdevsî'nin ölüm tarihi ile ilgili ise kesin bir bilgi yoktur. Firdevsî uzun bir zaman Balıkesir'de yaşamıştır. Kendisinin en tanınmış eseri *Süleymân-nâme'yi* Balıkesir'deyken Fatih Sultan Mehmet adına başlamış ve onun döneminde 7. cildi

tamamlamıştır. Daha sonra II. Beyazıt tahta geçmiştir. Padişahın isteği üzerine devam etmiş ve eserini II. Beyazıt'a sunmuştur (Akay, 1990: XI).

Eserin 81. cildinde Firdevsî, Beyazıt'ın ölümüyle 81. cildin 401-405'inci meclislerini Yavuz Sultan Selim'in padişahlığı zamanında yazdığını ve Yavuz zamanında İstanbul'da bulunduğunu belirtmektedir (Çatıkkaş, 2009: 15). Bu bilgilere göre Firdevsî'nin Yavuz Sultan Selim zamında yaşadığını anlıyoruz.

1.1.10. 60. Cildin Şekil Özellikleri

Süleymân-nâme, nazım ve nesir bölümler halinde yazılmış bir eserdir. Nüshalar harekeli ve harekesiz olarak yazılmıştır. Her sayfa genellikle yirmi bir satırdan oluşur. Bazı sayfalarda satır sayısı yirmi birin üzerinde veya altında olduğu da görülür. Harekeli nüsha da kısa cümleler halinde harekesiz bölümlerde mevcuttur.

Mensur bölümlerde olaylar anlatılırken manzum bölümlerde anlatılan olaylar özetlenerek tekrar niteliğinde söylenmiştir.

Üzerinde çalışılan 60. Cilt manzum olarak başlar. Giriş bölümünde Allah'a, Hz. Muhammed'e ve dört halifeye övgülerde bulunur. Mensur bölümlerde ise genellikle Hz. Süleyman peygamberin kıssaları anlatılır. Sade anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Bir sayfa olduğu gibi tekraren yazılmıştır.

Hikâye başlıkları kırmızı renkli mürekkeple yazılmıştır. Metin içerisindeki ayet ve hadisler de genellikle kırmızı renkli mürekkeple yazılırken bazıları da normal siyah mürekkeple yazılmıştır.

Hikâyeler anlatılmaya başlanırken Lokman Hekim ve Yunanlı Eflatun gibi bilgin veya alim kimselere dayandırılarak hikâye edilmiştir. Hikâyeler tam bitirilmeden yarıda bırakılarak başka bölüm anlatılmaya başlandığı da görülür.

Firdevsî, metnin son bölümünde sanatlı söyleyişle Allah'a dua eder. Sonraki nazım kısımlarda padişahı över ve altmışıncı cildi tamamlar.

1.1.11. 60. Cildin Bölüm ve Başlıkları

Süleymân-nâme'nin altmışıncı cildi beş meclisten oluşmaktadır. Her meclis kendi içerisinde bölümlere ayrılır. Birinci meclis dokuz, ikinci meclis altı, üçüncü meclis dokuz, dördüncü meclis altı, beşinci meclis beş bölümden meydana gelir.

Metinde 5 meclisten oluşan 35 ana başlık mevcuttur. Başlıklar kırmız renkte olup Farsça yazılmıştır. Başlıkların anlamları dipnotta verilmiştir.

1. Süleymān-nāme'nüñ İki Yüz Ṭoḳsan Altıncı Meclisinüñ Ẕikrindedür (422a/14)

(Süleymân-nâme'nin İki Yüz Doksan Altıncı Meclisini Anlatır.)

2. Ḳıṣṣa-i Sām Süvār Pehlüvān-ı Rūzigār-ı Ṣāḥib-ḳırān ve Pehlüvān-ı Süleymān (422a/21-422b/01)

(Süleymân'ın ve Zamanın Uğurlu Pehlivanı Sâm Süvâr Kıssası.)

3. Der-beyān-ı Ḫaşiyyet Ḳand u Şeker ve Naḫli u ʿİneb Bi-ḳavli Loḳmān Ḥekīm (427a/07)

(Lokman Hekim'in İfadesiyle Üzüm ve Hurma ve Şeker Kamışı ve Şekerin Özellikleri Hakkında.)

4. Dāstān-ı Müvekkil-i Murġ-ı Ẕākir Āmeden Be-dergāh-ı Süleymān (427a/18)

(Murg-ı Zâkir Müvekkilin Süleymân'ın Dergahına Gelmesinin Hikâyesi.)

5. Der-sebeb-i Ḫilḳat-i Zenbūr u ʿAsel (429a/05)

(Arı ve Balın Yaratılış Sebebi Hakkında.)

6. Ḥikāyet-i Ġarāyıb ve Nādirüʾl-vuḳūʿ ve Ḳıṣṣa-i Melek ve Müvekkil-i Murġ (429b/11)

(Müvekkil Murg ile Meleğin Kıssası ve Garip ve Nadir Olayların Hikâyesi.)

7. Der-beyān-ı Müvekkil-i ʿArʿar-ı Nebāt Āmeden Be-dergāh-ı Süleymān ʿAleyhiʾs-selām (432a/04)

(Müvekkil ʿArʿar nebatın Süleymân ʿAleyhiʾs-selâmın Dergahına Gelmesi Hakkında.)

8. Der-beyān-ı Faẓīlet-i Ḳand u Nebāt ve Der-sebeb-i Ḫilḳat-i Ḳand u Nebāt (432a/18)

(Şeker Kamışı ve Bitkinin Fazileti ve Şeker Kamışının Yaratılış Sebepleri Hakkında.)

9. Der-beyān-ı Dāsıtān-ı Temṯīlāt-ı Māżī (434a/04)

(Geçmiş Olayları Temsil Eden Destanlar Hakkında.)

10. Meclis-i Āḫar (434a/16)

(Diğer Meclis.)

11. Süleymān-nāme'nüñ İki Yüz Ṭoḳsan Yidincisindedür (434b/03)

(Süleymân-nâme'nin İki Yüz Doksan Yedincisindedir.)

12. Ḳıṣṣa-i Rüstem Tehemten ve Melik Aḳvāş Ḳażiyye-i İşān (434b/12)

(Rüstem Tehemten ile Melik Aḳvāş'ın Öngörülerinin Hikâyesi.)

13. Der-beyān-ı Ṣıfat-ı Ḥacer Feylaḳus (437b/19)

(Feylakus Taşının Özellikleri Hakkında.)

14. Ḳıṣṣa-i Ḥażret-i Süleymān ʿAleyhiʾs-selām ve Der-beyān-ı Ḫilḳat-i ʿİneb (441a/02)

(Süleymân Peygamberin Hikâyesi ve Üzümün Yaratılışı Hakkında.)

15. Der-beyān-ı Sebeb-i Ḫilḳatiʾn-naḫli (445a/19)

(Hurmanın Yaratılış Sebebi Hakkında.)

16. Der-beyān-ı Temeşşülāt-ı Dāsıtān-ı Māżī (446b/06)

(Geçmiş Olayları Temsil Eden Hikâyeler Hakkında.)

17. Der-beyān-ı Meclis-i Āḫar (446b/19)

(Diğer Meclis Hakkında.)

18. Süleymān-nāme'nüñ İki Yüz Ṭoḳsan Sekizinci Meclisinüñ Ẕikrindedür (447a/06)

(Süleymân-nâme'nin İki Yüz Doksan Sekizinci Meclisini Anlatır.)

19. Ḳıṣṣa-i Sām Süvār ve Cābir-i Cādū ve Şāh-ı Sindüstān (447a/18)

(Sâm Süvâr, Câbir-i Câdû ve Sindüstân Şâhının Hikâyesi.)

20. Giriftār Şoden-i Sām Süvār Be-dest-i Cābir-i Cāẕū-yı Laʿīn (449a/13)

(Sâm Süvâr'ın Lanetli Câbir-i Câdû'nun Eline Geçmesi.)

21. Muḳābil Muʿārıż Şoden-i Sām Süvār Be-Cābir-i Cāẕū ve Ceng-i Īşān (449b/15)

(Câbir-i Câdû ile Sâm Süvâr'ın Karşı Karşıya Gelmesi ve Onların Savaşı.)

22. Der-beyān-ı Ḥabs Şoden-i Sām Süvār Be-dest-i Cāẕū Cābir-i Laʿīn (451a/15)

(Sâm Süvâr'ın Lanetli câdû Câbir'in Eline Geçmesi ve Hapse Atılması Hakkında.)

23. Ḳıṣṣa-i Naḫil ve ḫilḳat-i Sebeb-i u ve Ḳıṣṣa-i Ādem Ṣafī (456b/09)

(Hurmanın Yaratılış Sebebi Hakkında ve Âdem Peygamber Hikâyesi.)

24. Ender Sebeb-i Ḫilḳat-i Kirm-i Ḥarīr (457b/21)

(İpek Böceği ve Pamuğun Yaratılış Sebebi Hakkında.)

25. Der-beyān-ı Ḫaṣiyyet-i Ṭılsımāt Levḥ Melek-i Müvekkil-i Kirm-i Ḥarīr (458a/14)

(İpek Böceği ve İpeğin Müvekkili Olan Meleğin Levhasında Yazılı Olan Tılsımın Özellikleri.)

26. Der-beyān-ı Temşilāt-ı Dasitan-ı Māżī (462a/08)

(Eski Örnek Hikâyeler Hakkında.)

27. Der-beyān-ı Meclis-i Āḫar (462a/18)

(Diğer Meclis Hakkında.)

28. Süleymān-nāme'nüñ İki Yüz Ṭoḳsan Ṭoḳuzuncı Meclisinüñ Ẕikrindedür (462b/08)

(Süleymân-nâme'nin İki Yüz Doksan Dokuzuncu Meclisini Anlatır.)

29. Ḳıṣṣa-i Rüstem-i Tehimten (462b/17)

(Tehimten Rüstem'in Hikâyesi.)

30. Ḳıṣṣa-i Ferruḫ u Humā ve Ḳaẕiyye-i Süleymān ʿA.S. (470b/20)

(Ferruh ve Humâ Hikâyesi ve Süleymân'ın Önerileri.)

31. Der-beyān-ı ʿAẕamet-i Taḫt-ı Süleymān ve reften-i şehr-i Ḳudüs (472a/9)

(Süleymân Peygamberin Tahtının Yüceliği ve Kudüs Şehrine Gelişi Hakkında.)

32. Der-beyān-ı ʿAẕamet-i Taḫt-ı Süleymān ve Ḳıṣṣa-i Humā (472b/15)

(Süleymân'ın Büyük Tahtı ve Humâ'nın Hikâyesi Hakkında.)

33. Der-beyān-ı Temṯīlāt-ı Dāsıtān-ı Māżī (474b/12)

(Eski Örnek Hikâyeler Hakkında.)

34. Der-beyān-ı Meclis-i Āḫar (475a/5)

(Diğer Meclis Hakkında.)

35. Süleymān-nāme'nüñ Tamām Üç Yüz Meclisinüñ Ẕikrindedür (475a/17)

(Süleymân-nâme'nin Üç Yüzüncü Meclisinin Tamamlanışını Anlatır.)

36, Ḳıṣṣa-i Ḫurşīd Şāh Āgāh Şoden-i Eẕ-nāme-i Süleymān Peyġamber ʿAleyhiʾs-selām (475b/06)

(Süleymân Peygamberden Mektup Geldiğini Hurşid Şahın Öğrenmesi Hikâyesi)

37. Ḳıṣṣa-i Sām Süvār (477a/18)

(Sâm Süvâr'ın Hikâyesi.)

38. Der-beyān-ı Temṯīlāt-ı Dāsıtān-ı Māżī (487a/03)

(Eski Örnek Hikâyeler Hakkında.)

39. Der-duʿā-i Firdevsī ve Der-ḫatm-i Kitāb ʿan-Cild-i Sittūn (487b/03)

(Kitabın Altmışıncı Cildinin Sona Ermesi ve Firdevsî'nin Duası.)

40. Der-duʿā-i Pāşāhüʾl-islām Veʾl-müslimīn (487b/14)

(İslâm'ın ve Müslümanların Padişahına Duâdır.)

2. DİL BİLGİSİ İNCELEMESİ

Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-nâme adlı eserinde anlaşılır bir dil kullanmıştır. Firdevsî'nin, tarih, coğrafya, astronomi, ilm-i ledün, ilm-i havas gibi pek çok alanda bilgi sahibi olduğunu eserinden anlıyoruz. Böylesine bilgi sahibi olması iyi bir eğitim gördüğünü kanıtlamaktadır. Bu gün Türkçede bulunmayıp ağızlarda canlılığını koruyan kelimelerin eserde yer alması halktan bağımsız olmadığını göstermektedir. Eski Türkçe döneminden bu yana kullanılan bazı Türkçe kelimelerin altmışıncı ciltte yer aldığı görülmektedir. Bu kelimelerin metinde kullanılan anlamı sözlük bölümünde verilmiştir.

Süleymân-nâme Hz. Süleyman'ın hayatı ile ilgili dinî ve tasavvufî her türlü halk hikâyesini ve rivâyetleri içinde barındıran ansiklopedik tarzda bir eserdir. Hendese, nücum, geometri, felsefe, tıp, botanik, zooloji, astronomi, fıkıh, hadis, tefsir, tasavvuf ve ahlâkla ilgili hemen her alanda bilgi ve anekdotlar barındırmaktadır. Bu yönüyle eser Şark ilimlerinin, Şark tarih, ahlâk, kültür ve mitolojisinin bir ansiklopedisi mahiyetini almıştır (Canım, 2014: 282).

Eserde, olaylar ve kahramanlar olağanüstü bir dille; destansı özelliklerle anlatılmıştır. Metnin büyük kısmı nesir bölümlerden bir kısmı ise nazım bölümlerden oluşmaktadır. Nazım bölümlere göre nesir bölümlerde daha sade bir anlatım görülmektedir.

Süleymân-nâme'nin altmışıncı cildi diğer ciltler gibi beş ana meclisten oluşmaktadır. Meclis başlıkları Türkçe verilmiştir. Meclis içerisindeki bölüm başlıkları koyu kırmızı renkte Farsça olarak yazılmıştır. Başlıkların anlamları dipnotta verilmiştir.

2.1. Metnin İmlâ Özellikleri

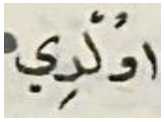
Süleymân-nâme'nin on beşinci yüzyılın sonu ile on altıncı yüzyılın başlarında yazıldığı bilinmektedir. Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini taşıyan eserde kelimelerin farklı kullanımlarına rastlanılmaktadır. Metinde harekelerin eksik veya fazla olması okumada karışıklık oluştursa da metin okunaklıdır.

2.1.1. Metnin Uygur ve Arap-Fars Yazı Geleneğini Aksettiren Yönleri

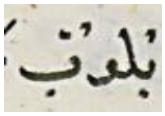
Uygur yazı geleneğinde kullanılan (ا، و، ى) sesli harfler, metnimizde de kullanılmıştır. Arap-Fars imlâ geleneğinde olduğu şekilde Türkçe kelimeler de hareke ile yazılmıştır. Aşağıdaki örneklerde bu kullanımlar gösterilmiştir.

Metnin Uygur Yazı Geleneğini Aksettiren Yönleri

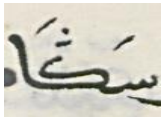
a) Ünlülerin ا، و، ى ile Gösterilmesi

oldı 463a/2

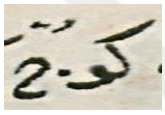

bulup 446a/7

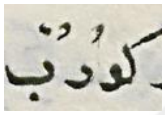

saña 446b/6

b) Ç ve P ünsüzlerinin چ ve ب ile yazılması

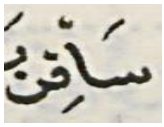

güç 484a/8

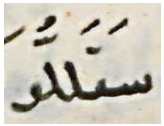

görüp 443a/12

c) Art Ünlülü kelimelerde sin س kullanılması

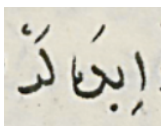

saḳın 437b/7

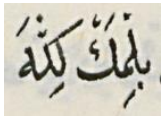

saḳallu 469b/9

d) Bazı Eklerin Gövdeden Ayrı Yazılması

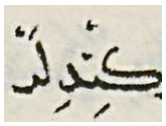
ideler 447a/2

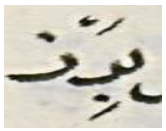
bilmelige 446b/16

Arap-Fars Yazı Geleneği

a) Ünlülerin Yazılmaması

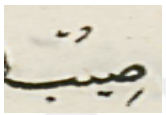

gitdiler 452a/9

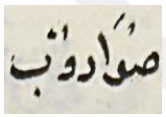

biraz 456a/19

b) Art Ünlülü Kelimelerde Sad ص kullanılması

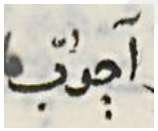

şıyup 471a/6

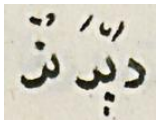

şuvarup 444a/14

c) چ ve پ' nin kullanılması

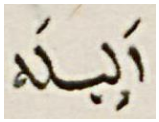

açup 457b/1

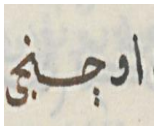

deprenür 460a/5

d) Eklerin Kelime Gövdelerinden Ayrı Yazılmaması

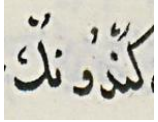

eliyle 468b/2

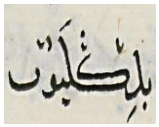

üçünci 441b/15

e) ñ yerine "nun" ya da "kef" kullanılması

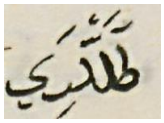

kendünüñ 448a/7

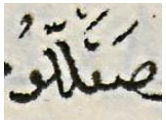

biliñleyüp 448/16

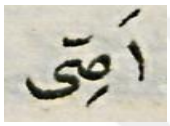
f) Aynı ünsüzün yan yana tekrarında çift ünsüzün şedde ile kullanılması veya sadece şedde ile gösterilmesi

ṭalları 464a/15

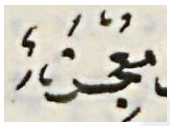

ṣaḳallu 452a/17

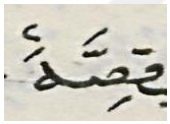

aşşı 476a/20

g) Akuzatif ekinin hemze ile gösterilmesi

muʿcizeʾi 431b/12

ḳıṣṣaʾi 432a/17

2.2. Ünlülerin Yazılışı

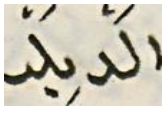
2.2.1. /a/ Ünlüsünün Yazılışı

Kelime Başlarında /a/ Ünlüsü

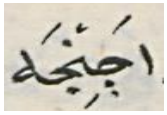
Kelime başlarında /a/ ünlüsü genellikle üstünlü elif (ا) ile bazı yerlerde ise medli elif (آ) ile yazılmıştır.

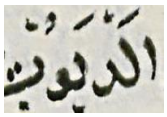

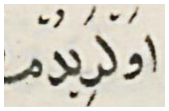
aña 426a/1

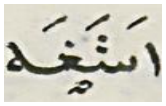

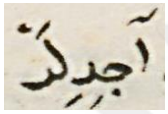
aldılar 425a/6

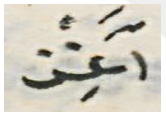
 açınca 458b/12

 aldayup 486a/9

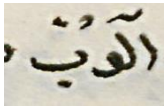
 avlarıdum 426b/6

 aşaġa 435a/4

 acıdılar 467b/10

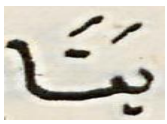
 aġız 472b/5

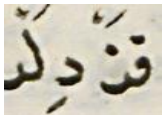
 ata 463a/10

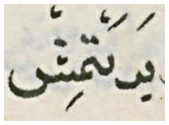
 alup 463a/9

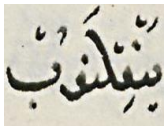
Kelime Ortasında /a/ Ünlüsü

Kelime ortasında /a/ ünlüsü çoğunlukla üstün (ـَ) ile bazen de (ـَا) üstünlü elif ile gösterilmiştir.

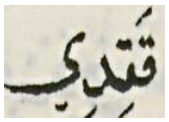
 yaḳa 423b/3

 ḳazdılar 425b/15

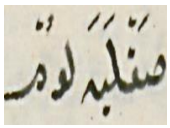
 yaratmış 430a/7

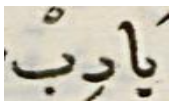
yanḳılanup 449a/20

ḳaḳıdı 454a/2

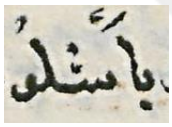
ṣaḳlayalum 483a/7

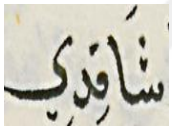
yarıp 425b/15

yazılu 426a/16

başlu 455a/6

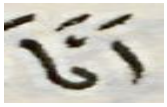
şaḳıdı 454a/2

Kelime Sonunda /a/ Ünlüsü

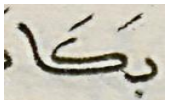
Kelime sonunda /a/ ünlüsü hem üstünlü elif (ا) ile hem de güzel he (ه) ile yazılmıştır.

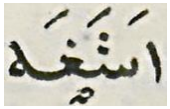
arḳa 440a/13

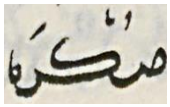
ata 454b/21

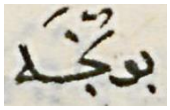
baña 483a/20

aşaġa 435a/4

 şoñra 438b/7

 anda 442a/12

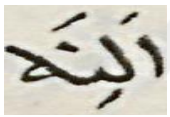
 bunca 444b/14

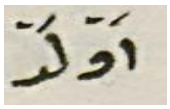
 ḳara 448b/5

2.2.2. /e/ Ünlüsünün Yazılışı

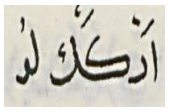
Kelime Başlarında /e/ Ünlüsü

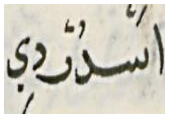
Kelime başlarında /e/ ünlüsü daima üstünlü elif (آ) ile yazılmıştır.

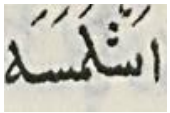
 eline 450b/15

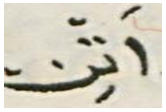
 evler 466a/16

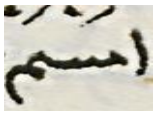
 emegine 471a/16

 erkeklü 442b/9

 esdürdi 442b/8

 eşlemese 457a/7

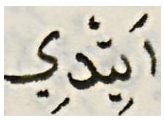
 etin 464b/16

emsem 422a/18

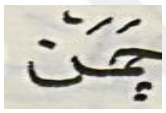
eyle 423a/8

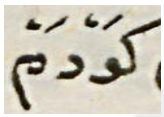
eyitdi 425a/17

Kelime Ortasında /e/ Ünlüsü

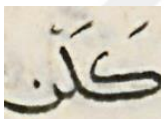
Kelime ortasında /e/ ünlüsü genellikle üstün (ـَ) ile nadiren de üstünlü elif (ـَا) ile yazılmıştır.

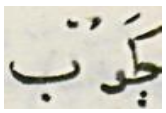
çemen 437a/16

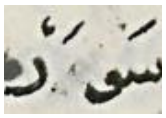
gevdem 473b/13

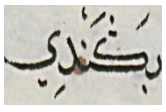
gelen 478b/7

geçüp 481a/6

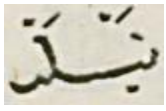
sever 486a/4

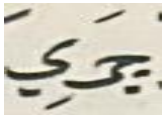
begendi 439a/12

kese 463b/6

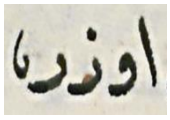
neyler 480a/20

 çeri 480b/5

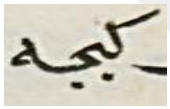
 çekiser 471b/18

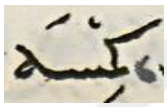
Kelime Sonunda /e/ Ünlüsü

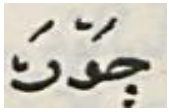
Kelime sonunda /e/ ünlüsü daima güzel he (ه) ile yazılmıştır.

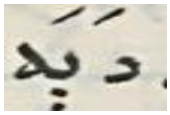
 üzre 436a/13

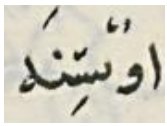
 nite 441a/4

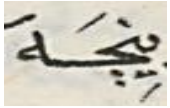
 gice 485a/11

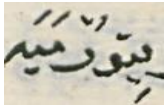
 kimse 425a/20

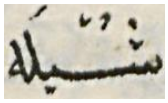
 çevre 437b/12

 depe 450a/4

 üstine 450a/4

 niçe 451b/7

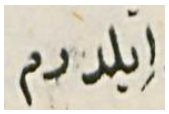
 yitürmeye 452b/18

 şöyle 452b/20

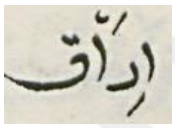
2.2.3. /ı/ ve /i/ Ünlülerinin Yazılışı

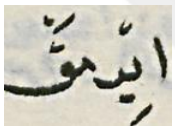
Kelime Başlarında /ı/ ve /i/ Ünlüleri

Kelime başlarında /ı/ ve /i/ ünlüleri yoğun olarak esreli elif (ﺇ) ile az da olsa esreli elif ye (ﺍﻯ) ile yazılmıştır.

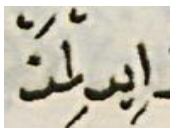

ıldırım 487b/20

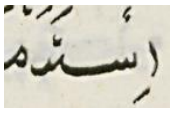

ılan 440a/7

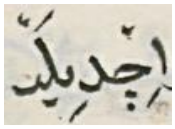

ırak 449b/19

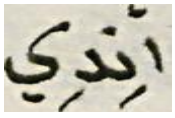

ırmak 455a/11

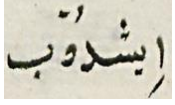

ışık 485b/8

irilmez 424a/16

isterem 428a/6

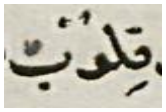

içdiler 447b/14

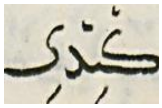

indi 474a/19

işidüp 474a/14

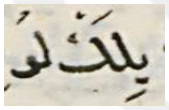
Kelime Ortasında /ı/ ve /i/ Ünlüleri

Kelime ortasında /ı/ ve /i/ ünlüleri çoğunlukla esre (ـِ) ile bazen de esreli ye (ـِی) ile yazılmıştır.

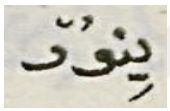

kılup 474a/20

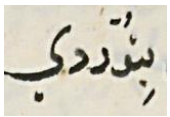

gitdi 464a/8

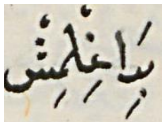

birle 465a/20

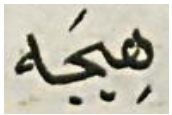

yileklü 469b/13

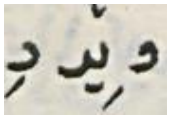

kırk 455b/17

yinür 457a/16

bitürdi 459b/8

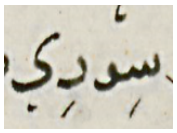

bırağılmış 460b/14

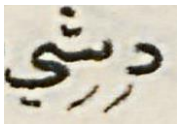

hice 466a/17

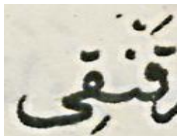

virdi 456b/13

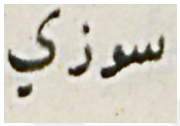
Kelime Sonunda /ı/ ve /i/ Ünlüleri

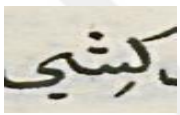
Son seslerde /ı/ ve /i/ ünlüleri çoğunlukla ye (ی) ile gösterilmekle beraber bazı yerlerde ise yalnız esre (ـِ) ile gösterilmiştir.

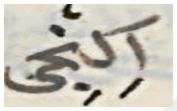

sivri 479a/14

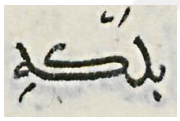

dişi 464b/12

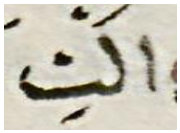

ḳanḳı 469a/1

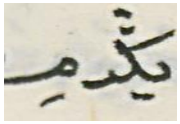

sözi 479b/16

kişi 438a/12

ikinci 441b/8

belki 457a/2

altı 473a/16

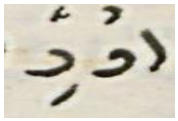

yigirmi 453b/6

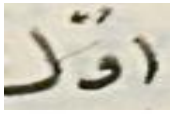

yedi 458a/17

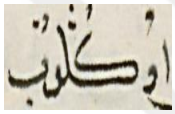
2.2.4. /o/ ve /ö/ Ünlülerinin Yazılı

Kelime Başlarında /o/ ve /ö/ Ünlüsü

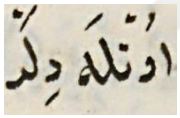
Kelime başlarında /o/ ve /ö/ sesleri yoğun olarak ötreli elif vav (اُو) ile çok az örneklerde ise ötreli elif (اُ) ile yazılmıştır.

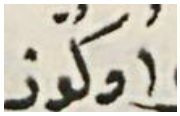

odı 460b/19

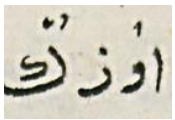

ol 421b/6

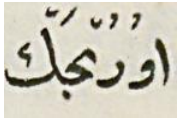

ögülüp 461b/16

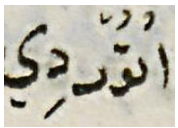

oḳur 447a/9

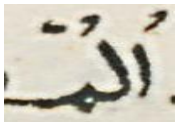

otladılar 465b/10

öküz 471b/9

özüñ 487a/18

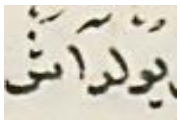

örümcek 460a/12

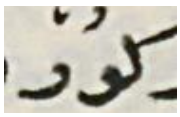

oturdı 464a/18

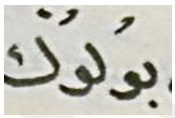

ölüm 467b/6

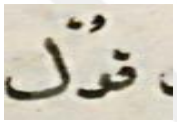
Kelime Ortasında /o/ ve /ö/ Ünlüsü

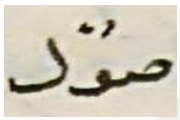
Kelime ortasında /o/ ve /ö/ sesleri genel olarak ötreli vav (وُ) ile nadiren de ötre (ُ) ile yazılmıştır.

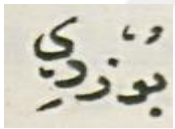

yoldaş 423a/1

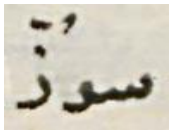

kör 484b/14

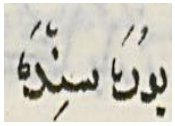

bölük 431a/17

ḳol 463b/16

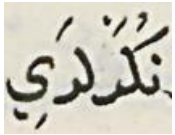

ṣol 464a/13

bozdı 470b/7

söz 473b/15

yöresinde 457b/2

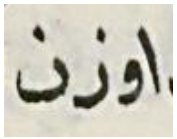

kök 433b/18

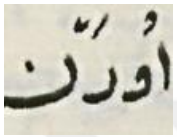

nökerleri 440b/3

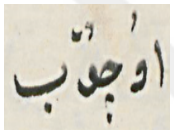
2.2.5. /u/ ve /ü/ ünlülerinin yazılışı

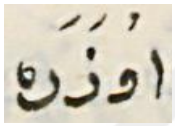
Kelime Başlarında /u/ ve /ü/ Ünlüleri

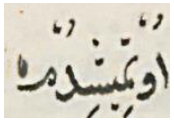
Kelime başlarında /u/ ve /ü/ ünlüleri çoğunlukla ötreli elif vav (اُو) ile birkaç yerde ise ötreli elif (اُ) ile yazılmıştır.

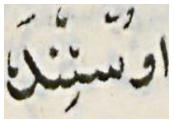

uzun 436a/13

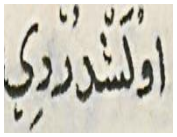

uran 450a/7

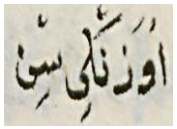

uçup 460b/5

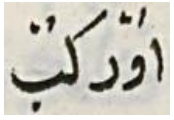

üzere 463b/4

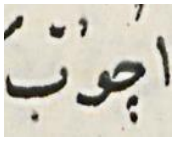

utmışıdum 426b/4

üstinde 448b/9

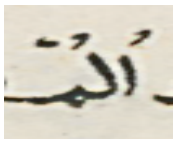

üleşdürdi 455b/2

üzengisin 484a/17

ürküp 447b/15

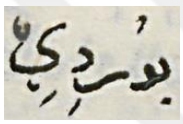
uçup 460b/2

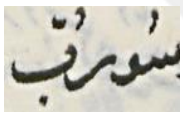
ölüm 467b/6

Kelime Ortasında /u/ ve /ü/ Ünlüleri

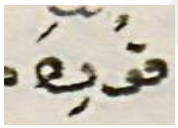
Kelime ortasında /u/ ve /ü/ ünlüleri genellikle ötreli vav (وُ) ile bazende yalnız ötre (ُ) ile yazılmıştır.

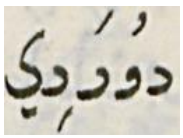
büridi 447a/12

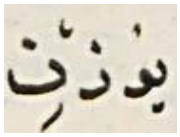
sürüp 449b/3

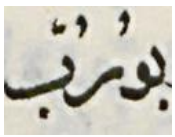
ḳurıda 471a/11

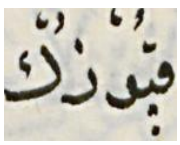
düredi 431b/15

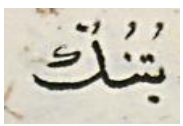
yüzin 423b/1

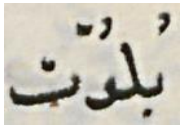
burup 437b/15

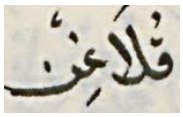
ḳopuzuñ 437b/15

bütünüñ 423a/21

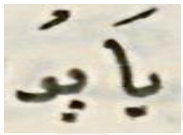
bulut 458b/14

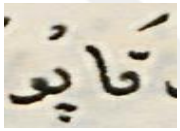
ḳulaġın437b/15

Kelime Sonlarında /u/ ve /ü/ Ünlüleri

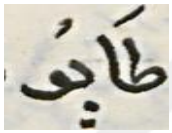
Kelime sonlarında /u/ ve /ü/ sesleri her zaman ötreli vav (ُو) ile yazılmıştır.

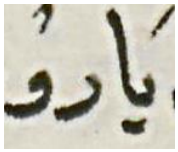
yapu 424b/6

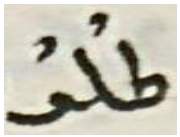
ḳapu 425b/11

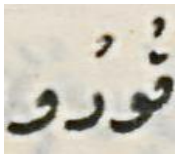
ṭapu 449b/5

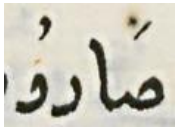
yaru 460a/6

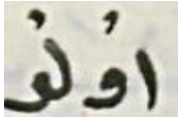
ṭolu 468a/11

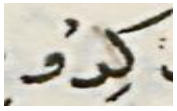
ḳuru 486b/9

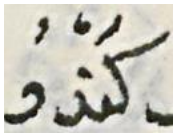

ṣaru 438a/4

ulu 438a/9

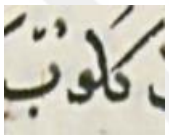
 girü 454b/12

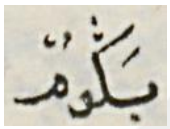
 kendü 458b/2

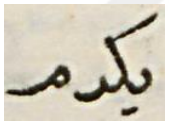
2.3. Ünsüzlerin Yazılışı

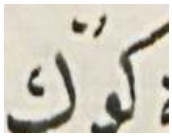
2.3.1. /g/ Ünsüzünün Yazılışı

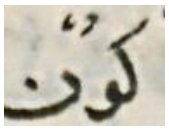
/g/ ünsüzü her zaman kef (ك) ile yazılmıştır.

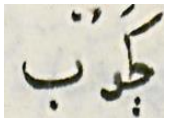
 gelüp 458a/2

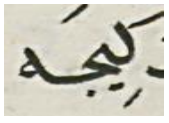
 begüm 457b/20

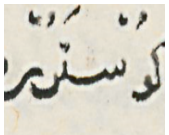
 yigirmi 466b/17

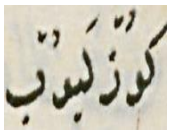
 gök 473b/3

 gün 478b/19

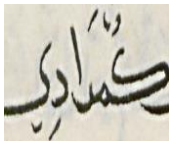
 geçüp 481a/6

 gice 479/3

 gösterür 482/2

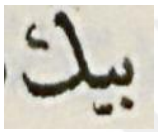
gözleyüp 484a/16

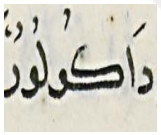
gümredi 439b/18

2.3.2. /ñ/ Ünsüzünün yazılışı

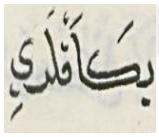
/ñ/ ünsüzü hem kef (ك) ile hem de üç noktalı kef (ڭ) ile yazılmıştır.

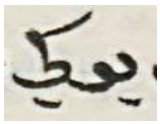
biñ 439b/21

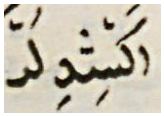
deñülür 442a/1

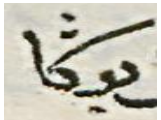
yañaḳları 44b4/4

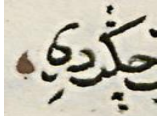
yüñi 432b/5

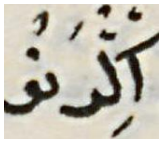
añışdılar 467b/19

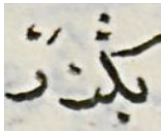
buña 455a/2

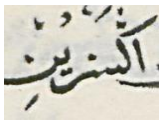
çiñredi 463a/16

iñrenü 453b/20

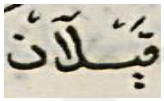
beñzer 458a/9

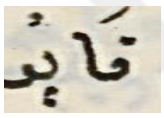
añsuzın 448b/2

2.3.3. /p/ Ünsüzünün Yazılışı

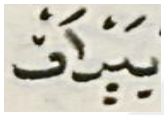
/p/ ünsüzü çoğunlukla /p/ (پ) ünsüzü ile bazende /b/ (ب) ünsüzü ile gösterilmiştir.

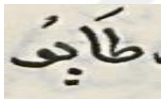
ḳaplan 424a/19

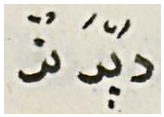
ḳapu 424b/10

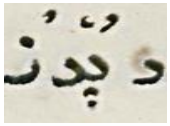
yapraḳ 428a/19

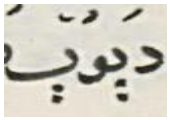
ṭapu 449b/5

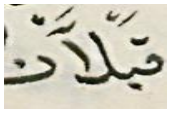
deprenür 460a/5

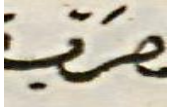
düpdüz 470a/12

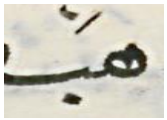
depüp 470b/2

ḳablan 463a/11

ṣarp 467b/18

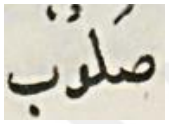
heb 443b/2

2.3.4. /s/ Ünsüzünün Yazılışı

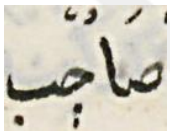
/s/ ünsüzünün art ünlülü kelimelerde yazılışları farklılık göstermektedir.

Genel olarak sad (ص) ile yazılmakla birlikte sin (س) ile de yazılmıştır.

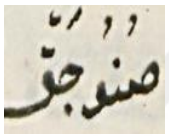
Art ünlülü kelimelerde /s/ ünsüzünün sad (ص) ile yazılışı:

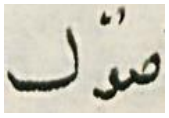
ṣalup 470b/3

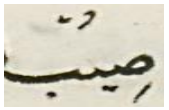
ṣaçup 472b/1

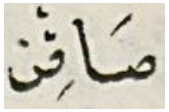
ṣunucaḳ 473b/7

ṣol 474a/15

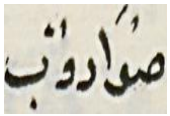
ṣıyup 471a/6

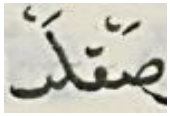
ṣaḳın 473a/15

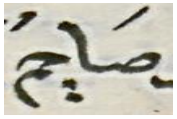
ṣataşavüz 473b/7

ṣuvarup 444a/14

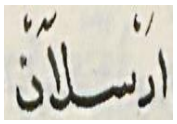

ṣaḳlar 445a/11

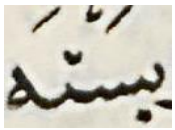

şaçum 448a/15

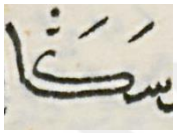
Art ünlülü kelimelerde /s/ ünsüzünün sin (س) ile yazılışı:

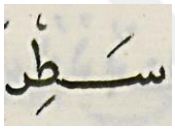
arslan 456b/2

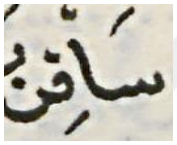
yasta 429b/13

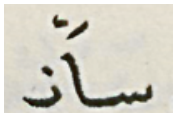
saña 430b/13

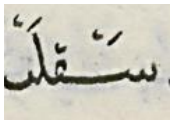
saṭır 437a/9

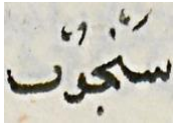
saḳın 437b/7

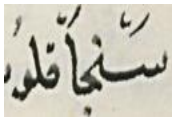
saz 434a/13

saḳlar 445a/11

sancup 448a/9

sancaḳlu 449a/19

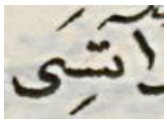

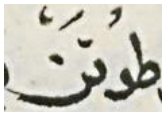
saḳallu 469b/9

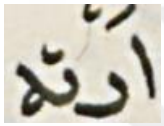
2.3.5. /t/ Ünsüzünün Yazılışı

/t/ ünsüzü art ünlülü kelimelerde te (ت) ve tı (ط) ile yazılmıştır. Ön ünlülü kelimelerde /t/ ünsüzü genellikle (ت) ile yazılmıştır.

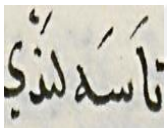
Art ünlülü kelimelerde /t/ ünsüzünün te (ت) ile yazılışı:

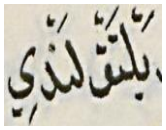

atası 432b/20

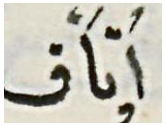

ṭutan 434a/6

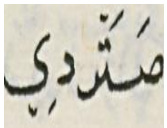

arta 437b/6

otur 437b/14

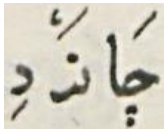

tasalandı 444a/11

yaltaḳlandı 444b/16

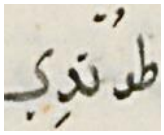

otaḳ 448a/8

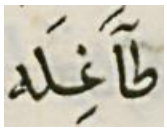

ṣatardı 457b/16

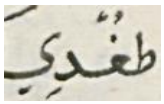

ṣataşavüz 473b/7

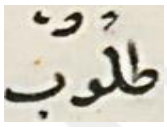

çatardı 477b/8

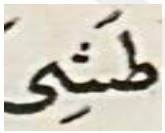
Art ünlülü kelimelerde /t/ ünsüzünün tı (ط) ile yazılışı:

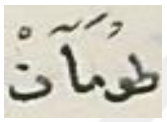

ṭutdı 477b/8

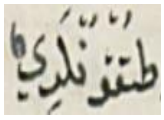

ṭaġıla 478a/19

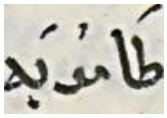

ṭoġdı 477b/7

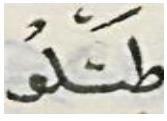

ṭolup 480b/4

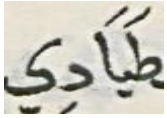

ṭaşı 480b/4

ṭuman 482a/5

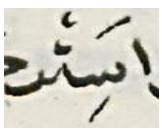

ṭutḳunları 483a/4

ṭamuya 442a/1

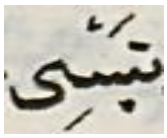

ṭatlu 443a/3

ṭayadı 444b/3

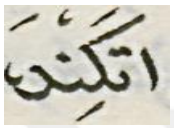
Ön ünlülü kelimelerde /t/ ünsüzünün te (ت) ile yazılışı:

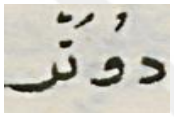

ister 422a/4

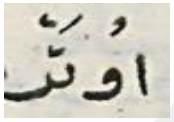

ten 422b/13

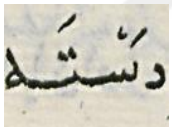

tepsi 427a/15

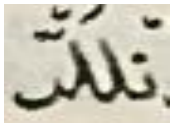

biten 427b/1

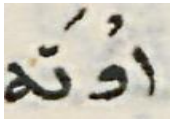

eteginde 431a/11

düter 436a/17

öter 436a/16

deste 455a/19

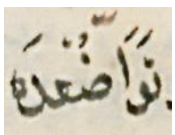

teller 462a/3

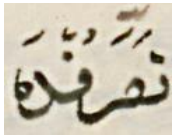

öte 466b/2

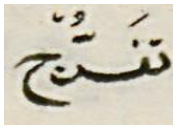
2.4. Metinde Şeddeli Yazılışlar

Türkçe kelimelerde şedde iki ünsüzü birlikte göstermek için kullanılmıştır.

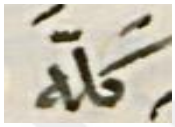
Arapça ve Farsça kelimelerde şeddeli yazılışlar:

tevażżuʿda 463b/19

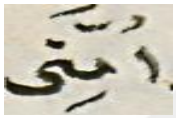
 taṣarrufda 463b/19

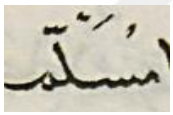
 teferrüc 464a/16

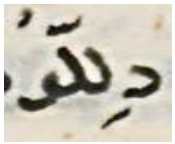
 taẕarruʿ 465b/8

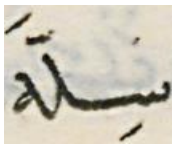
 kelle 464b/20

 milleti 471a/11

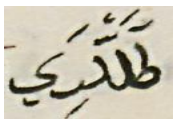
 ümmeti 471a/11

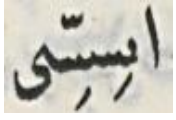
 müsellem 471a/19

 dillü 472b/4

 sille 472b/8

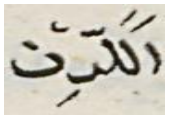
Türkçe kelimelerde şeddeli yazılışlar:

 ṭalları 464a/15

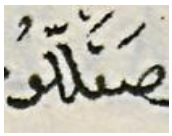
 issi 438b/4

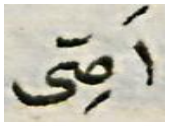
allu 437b/14

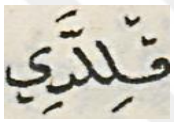
ellerin 450b/21

şaḳallu 452a/17

aşşı 476a/20

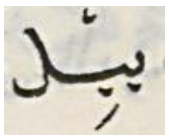
ḳılları 455b/2

2.5. Seslik Özellikler

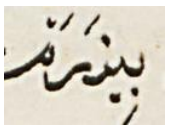
2.5.1. Ünlü Değişmeleri

i~e~ė Meselesi

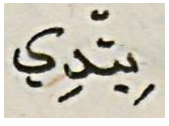
Metinde /i/ ile yazılmış bugün /e/ ile yazılan kelimeler:

yil 438b/7

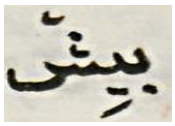
bizerem 421b/13

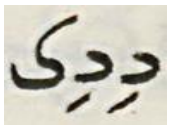

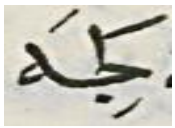
yitdi 463a/20

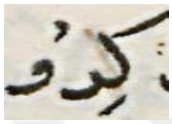

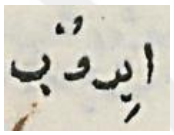
yidi (yedi sayısı) 464a/15

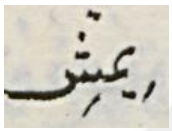
 biş (beş) 429a/9

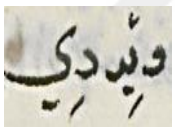
 didi 432b/3

 gice 438a/5

 girü 454b/12

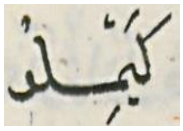
 irüp 455a/5

 yimiş (meyve) 456b/18

 virdi 457a/1

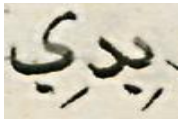
Metinde /e/ ile yazılmış bugün /i/ ile yazılan kelimeler:

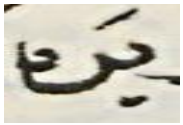
 eyü 452a/5

 geyimlü 453b/10

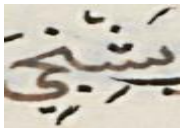
Metinde hem /i/ ile hem /e/ ile yazılan kelimeler:

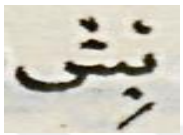
 yedi 458a/17

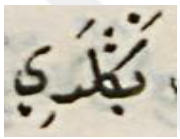
 yidi 461a/20

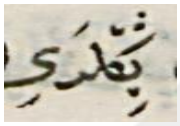
 yere 468b/1

 yire 472b/6

 beşinci 433b/13

 biş 444a/18

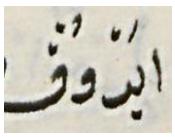
 begleri 468b/18

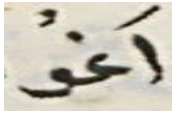
 bigleri 468b/18

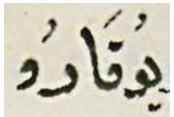
u~ı- u~i ve ü~i-ü Değişmesi

u~ı Meselesi

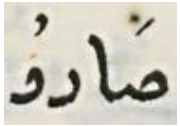
Metinde Eski Türkçede /u/ ile yazılan yuḳaru, ayru, aġu kelimeleri /u/ ünlüsü ile yazılmıştır.

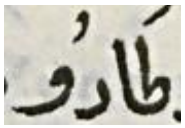
 ayruḳ 458b/17

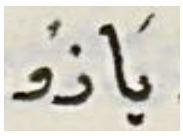
 aġu 468b/9

 yuḳaru 473a/6

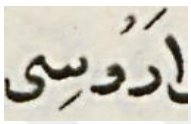
ı~u Meselesi

 ṣaru 438a/4

 ṭaru 438a/8

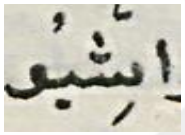
 yazu 448a/10

 yarusı 460a/11

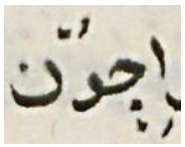
 arusı 429b/14

u~i Değişmesi

Nadiren de olsa metinde bu değişimin örneğine rastlanılmıştır.

 iş bu 455a/1

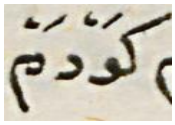
uş bu > üş bü > iş bu

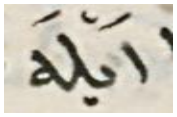
 içün 468b/9

uçun > üçün > içün

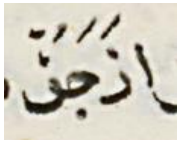
ö~e ve e~ö Değişmesi

Bu değişiklik ile iki kelimede karşılaşılmıştır. Bugün /öyle/ şeklinde yazılan kelime metinde /eyle/ şeklinde yazılmıştır. /gövde/ kelimesi ise genellikle /gevde/ şeklinde yazılmıştır.

 gevdem 473b/13

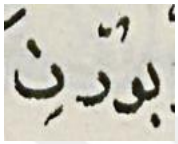
 eyle 478b/12

2.5.2. Ünlü Türemesi

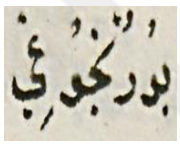

azacuḳ 428b/16

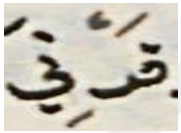
2.5.3. Ünlü Düşmesi

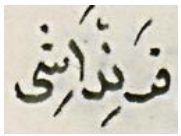
burnı 436a/12

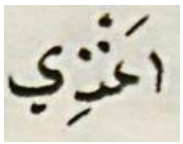
buruncuġı 473a/14

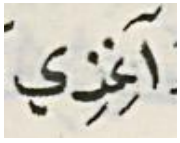
ḳarnı 427b/21

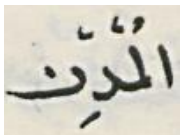
ḳarındaşı 435a/12

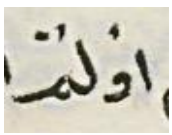
aġzı 429a/20

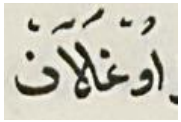
aġızı 445b/6

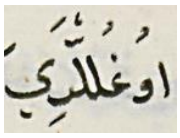
ölmek 454b/2

ölüm 455a/5

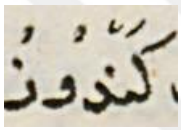
oğlan 470a/3

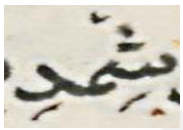
oğulları 470a/3

2.5.4. Kaynaşma

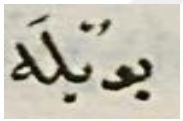
"Birleşen iki kelime arasında oturuşma ve kısalma yönünden bazı gelişmeler olur. Bunlara kaynaşma deriz (Banguoğlu, 2007, 76). Metinde karşılaşılan kaynaşma örnekleri aşağıda verilmiştir.

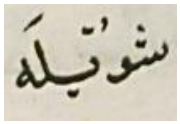
kendüz kendü+öz 474b/20

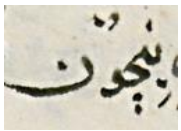
şimdi şu+imdi 482b/8

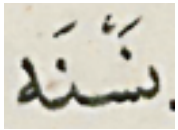
böyle bu+öyle 476a/21

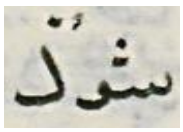
şöyle şu+öyle 467a/21

niçün ne+içün 473a/16

nesne ne+ise+ne 480a/6

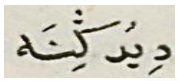
şol şu+ol 475a/2

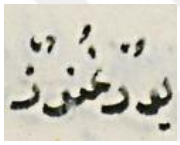
2.5.5. Ünlü Uyumu

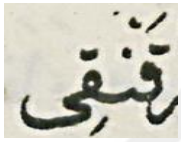
2.5.5.1. Önlük-Artlık Uyumu

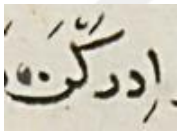
Eski Anadolu Türkçesinde dil uyumu çok kuvvetlidir. Hatta bugün uyuma aykırı olan ki aitlik eki ve imlada bitişik yazılan ile edatı, ek fiilin geçmiş zaman isim-fiili *i-dük* ve hikâye ve rivayeti de uyuma girmiştir (Özkan, 2013, 101).

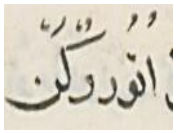
-ken/-iken zarf-fiil eki ve -ki aitlik eki haricinde metinde önlük-artlık uyumuna çoğunlukla uyum sağlandığı görülmektedir. Ayrıca -ki aitlik ekinin art şeklinde yazımına nadiren de olsa rastlanılmıştır.

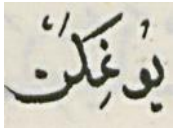

didügine 480a/18

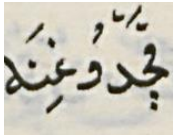

yorġunuz 468a/2

ḳanḳı 469a/1

iderken 479a/18

otururken 478b/1

yoġıken 440b/11

ḳaçduġına 440b/21

2.5.5.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

İncelik-kalınlık uyumuna göre daha az bir uyum gösteren düzlük-yuvarlaklık uyumu Türkçenin her devrinde tam bir istikrara kavuşmamıştır. Dudak uyumu kanunu

tarihî zamanlarda oluşmuş görünüyor. Doğu Türkçesinde, daha Eski Türkçe devresinde yavaş yavaş ilerlemiş olduğu anlaşılıyor. Batı Türkçesinde ise daha geç, ancak Orta Oğuz lehçesi içinde kendini göstermektedir (Banguoğlu, 2011, 88).

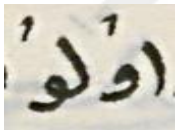
Eski Türkçedeki birden fazla heceli kelimelerin sonundaki G'lerin düşmesi sonucu kendinden önceki ünlüler yuvarlaklaşmıştır (Korkmaz, 2005, 245-246). Birçok kelimede ünlü uyumuna aykırı olan bu gelişmenin, G'lerin düşmesi sonunda, kendilerinden önceki ünlüyü uzattıkları, daha sonra da ünlü uyumunun kuvvetlenmesinden dolayı bu yuvarlak izlerini de kaybetmiş oldukları görülür (Arat, 1992, 109).

Bunun yanı sıra bu hadisenin düşmekten ziyade bir kaynaşma niteliği taşıdığı ve bu şekilde yuvarlak ünlü taşıyan bu kelimelerden bazılarında (aru, kapu, sevü gibi) yuvarlaklaşmaya G'nin düşmesi kadar b,m, p, v'nin sebep olabileceği ileri sürülmüştür (Timurtaş, 1994, 28).

Kelimelerde Yuvarlaklaşma

-ġ ve -g Seslerinin Düşmesi Sebebiyle Kelimelerde Yuvarlaklaşma

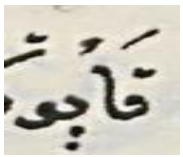
Eski Türkçede birden fazla heceli kelimelerin sonunda bulunan "g" ve "ġ" sesleri Batı Türkçesinde kullanımdan düştükleri ve düşerken kendilerinden önce gelen ünlülerin yuvarlaklaşmasına ve uzamasına neden olmuştur. Üzerinde çalıştığımız metinde "g" ve "ġ" ünsüzlerinin durumu aşağıda gösterilmiştir.

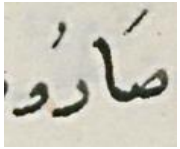
ulu 443b/12 uluġ

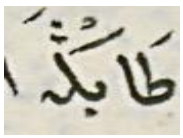
ḳamu 452a/2 ḳamuġ

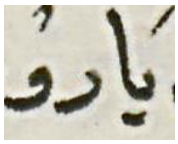
ḳapu 450b/5 ḳapuġ

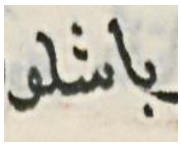
ṣaru 459a/13 ṣarıġ

ṭapuña 458a/14 ṭapıġ

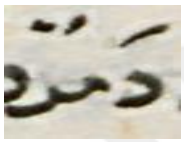
yaru 460a/6 yarıġ

başlu 472b/8 başlıġ

Dudak Ünsüzleri Sebebiyle Kelimelerde Yuvarlaklaşma

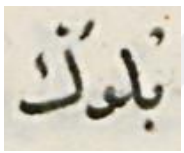
Metinde /b/, /m/, /p/, dudak ünsüzleri ve /v/ diş-dudak ünsüzü sebebiyle yuvarlak ünlü bulunan kelimeler:

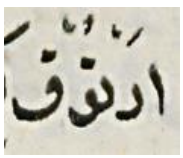
demür 477b/20

Yapım Eklerindeki Yuvarlak Ünlü Sebebiyle Kelimelerde Yuvarlaklaşma

Yapım ekinin yuvarlak ünlülü olmasından dolayı yuvarlak ünlü bulunduran kelimeler:

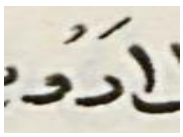
bölük 477b/14

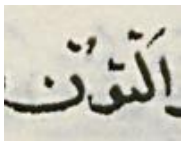
artuḳ 470a/10

Eski Yuvarlak Biçimlerin Korunması

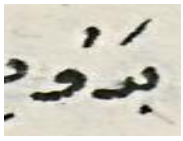
Eski Türkçede yuvarlak ünlülü olan bazı kelimeler bu metinde de yuvarlak ünlülüdür.

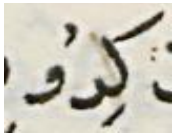
aru 429b/14

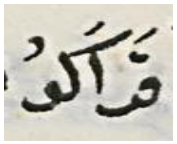

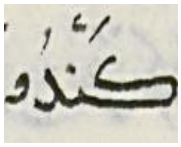
altun 441a/20

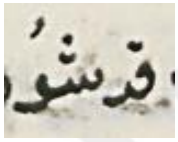

berü 452a/2

 girü 454b/12

 ḳarañu 438a/5

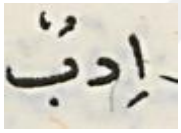
 kendü 439a/4

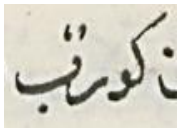
 ḳarşu 440b/3

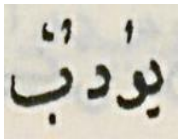
Eklerde Yuvarlaklaşma

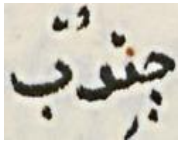
Ünlüsü Aslında Yuvarlak Olanlar

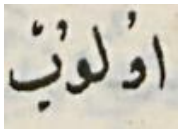
-up, -üp Zarf-Fiil Eki

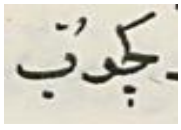
 idüp 440b/1

 görüp 440b/1

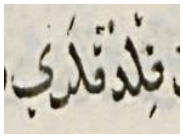
 yudup 441b/12

 çıḳup 456b/1

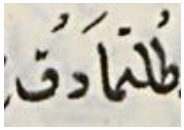
 olup 458b/12

 geçüp 442b/3

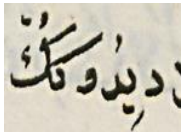
-duḳ, -dük Sıfat-Fiil Eki

ḳılduḳları 468b/16

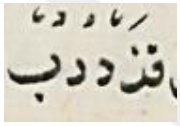

ṭolmaduḳ 469b/9

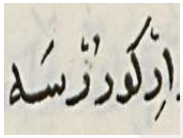

didügüñ 424a/7

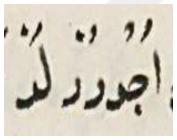
-ur, -ür; -dur, -dür; -gür Ettirgen Çatı Ekleri

ḳazdurup 426a/4

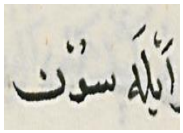

irgürürse 446b/21

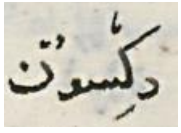

uçururlar 474b/4

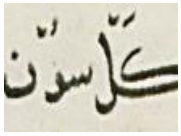
-sun, -sün; -sunlar, -sünler Emir Eki

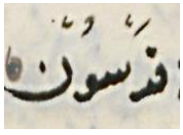
eylesün 453a/8

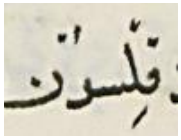
diksün 457b/1

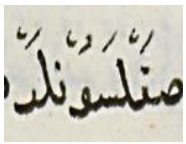

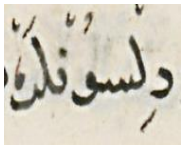
gelsün 480a/4

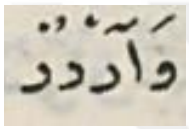
ḳarsun 469b/12

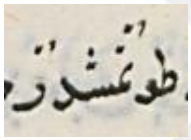
 ḳılsun 424a/2

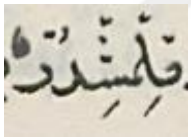
 ṣaḳlasunlar 429a/10

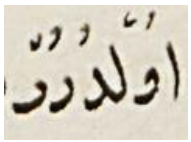
 dilsünler 478b/2

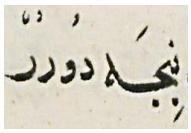
-dur, -dür Bildirme Eki

 vardur 478b/17

 ṭutmışdur 481b/16

 ḳılmışdur 483b/17

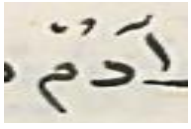
 ol durur 421b/14

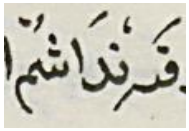
 nice durur 426a/3

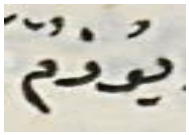
Ünlüsü Sonradan Yuvarlaklaşmış Olanlar

-(u)m, -(ü)m; -(u)muz, -(ü)müz İyelik Eki

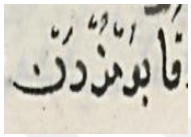
Metinde 1. teklik şahıs iyelik ekinin yardımcı ünlüsü daima yuvarlak ünlülüdür.

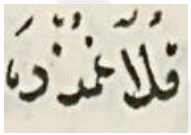
 adum 437b/2

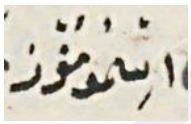

ḳarındaşum 439a/14

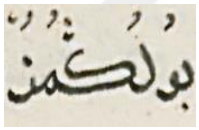

yüzüm 448a/15

benüm 452a/19

ḳapumuzdan 457b/11

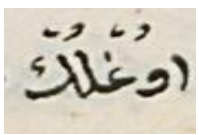

ḳulaġumuzda 465b/1

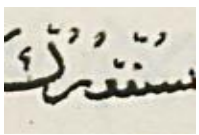

ismümüz 467b/1

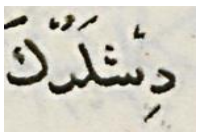

bölügümüz 482b/9

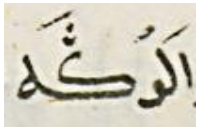
-(u)ñ, (ü)ñ; -(u)ñuz, (-ü)ñüz İyelik Eki

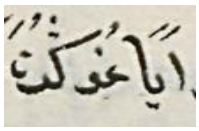
Eski Türkçede uyuma giren bu ek Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülüdür. Bu ekin 2. Tekil şahıs şekli çoğunlukla yuvarlak ünlülüdür. Nadiren de düz ünlülü şekillerine rastlanılmıştır. 2. Çoğul şahıs şekli ise birkaç -(I)ñuz biçimi dışında yuvarlak ünlülü şekliyle yazılmıştır.

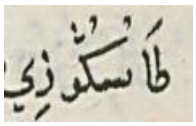

oġluñ 483b/21

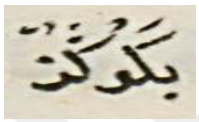

sunḳuruñ 422a/7

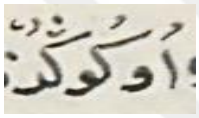

dişlerüñ 422a/16

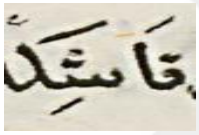
 elüñe 423a/1

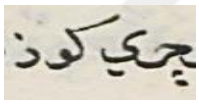
 ayaġuñuz 450a/17

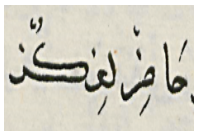
 ṭasuñuzı 455a/10

 begüñüz 466a/18

 öñüñüz 482b/4

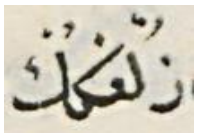
 ḳaşıñ 422a/17

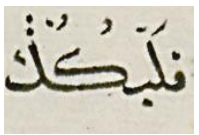
 çeriñüz 483b/10

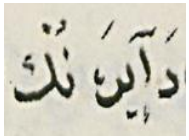
 ḥāżırlıġıñuz 450a/16

-uñ, üñ; -nuñ, nüñ İlgi Eki

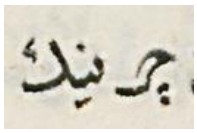
Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak olan bu ek incelenen metinde de hep yuvarlak olarak gösterilmiştir. Bir yerde düz ünlü ile gösterilmiştir.

 zülfüñüñ 462b/9

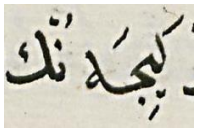
 ḳalbüñüñ 487a/16

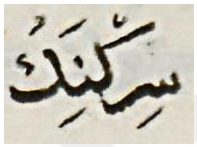
dāyirenüñ 484a/2

çerinüñ 483b/4

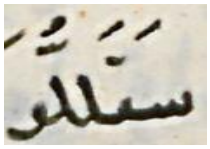
gicenüñ 482a/20

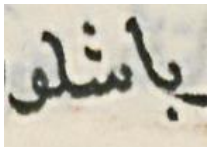
sirkeniñ 427a/16

-lu, -lü; -suz, -süz İsimden İsim Yapım Eki

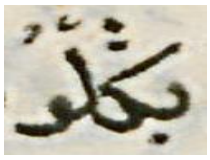
Eski Türkçedeki -lıġ, -lig, -luġ, -lüg eklerinin sonunda bulunan -g ve -ġ seslerinin düşmesi neticesi bu ekler yuvarlaklaşmıştır. -suz, -süz ekleri olumsuz anlam taşır. -lu, lü eklerinin olumsuzu durumundadır. Metinde -lu, lü eklerinin yazımı hep yuvarlak ünlülüdür. -suz, -süz eklerinin yazımı ise çoğunlukla yuvarlak ünlülü olmakla beraber üç yerde düz ünlülü halde yazıldığı görülmüştür.

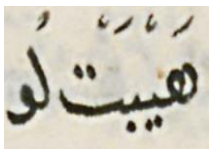
saḳallu 469b/9

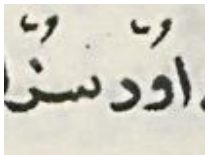
başlu 472b/8

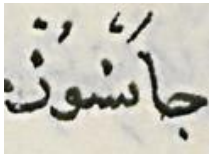
beglü 472a/13

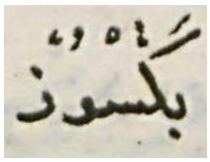

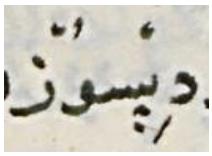
heybetlü 478b/6

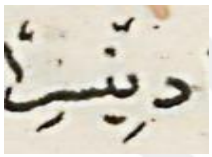

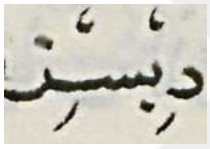
odsuz 434/3

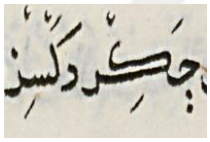

cānsuz 453a/16

beñsüz 469b/21

dipsüz 448b/14

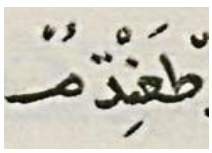

dinsiz 485b/2

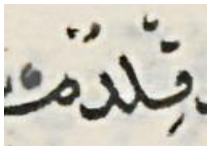

dipsiz 449a/8

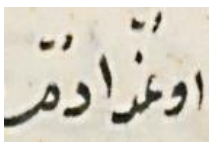

çekirdeksiz 432b/21

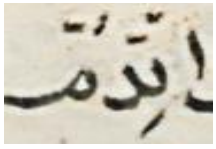
-dum, -düm/-duḳ, -dük; Görülen Geçmiş Zaman Eki

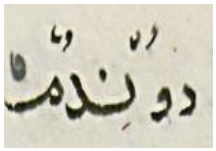
Görülen geçmiş zaman 1. Tekil şahıs ve 1. Çokluk şahıs ekleri metinde daima yuvarlak ünlülü olarak yazılmıştır.

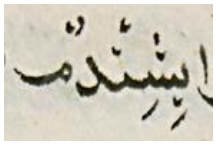

ṭaġıtdum 482a/18

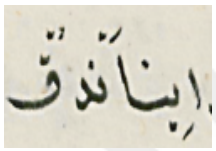

ḳıldum 486b/3

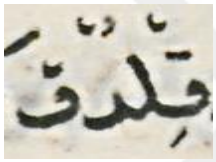

uġradum 467b/2

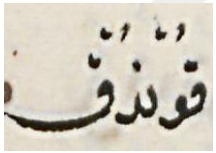

itdüm 467b/3

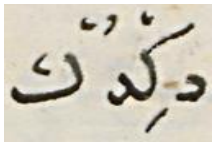

döndüm 473a/21

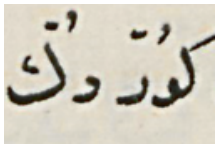

işitdüm 473a/21

inanduḳ 480a/4

ḳılduḳ 486b/3

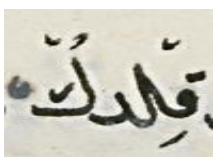

ḳonduḳ 460b/12

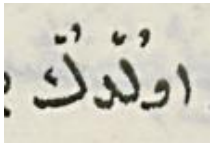

dikdük 460b/13

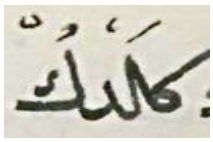

gördük 460b/14

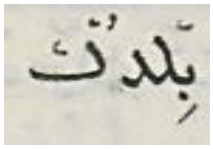
-duñ, -düñ/-duñuz, -düñüz Görülen Geçmiş Zaman Eki

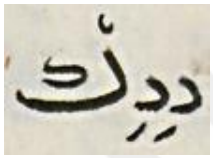
Metinde görülen geçmiş zaman 2. Tekil şahıs eki genel olarak yuvarlak ünlülü olmakla birlikte bir yerde düz ünlülü olarak yazılmıştır.

ḳılduñ 469a/1

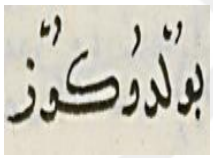
 olduñ 457a/10

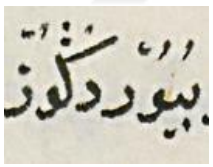
 geldüñ 469a/1

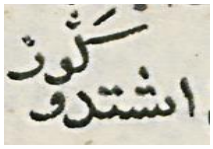
 bildüñ 458a/4

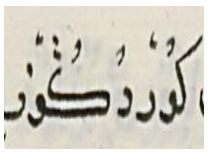
 didiñ 460a/6

Metinde görülen geçmiş zaman 2. Çoğul şahıs eki daima yuvarlak ünlülüdür.

 bulduñuz 441b/18

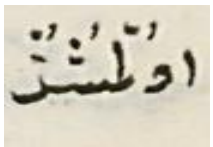
 buyurduñuz 452a/5

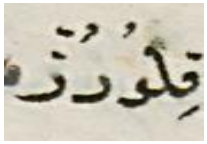
 işitdüñüz 430a/21

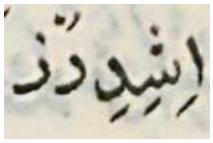
 gördüñüz 443b/17

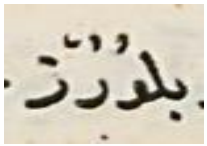
-uz, -üz; -vuz, -vüz 1. Çoğul Şahıs Eki

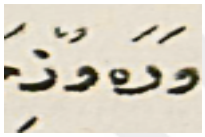
Metinde 1. çoğul şahıs ekleri hep yuvarlak ünlülü yazılmıştır.

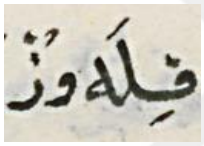
 olmuşuz 4465a/12

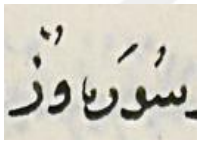

ḳıluruz 473a/19

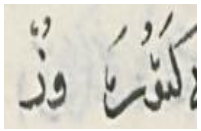

işidirüz 475b/12

bilürüz 423b/17

varavuz 425a/21

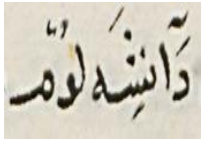

ḳılavuz 447b/10

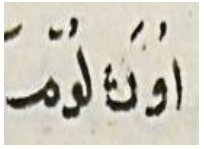

sürevüz 433a/17

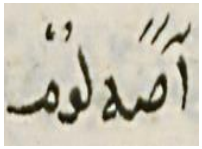

gösterevüz 439b/5

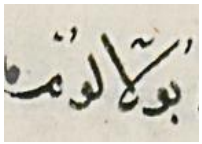
-alum, -elüm 1. Çoğul Şahıs Emir Eki

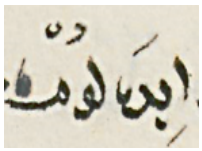
Metinde 1. Çoğul şahıs emir eki daima yuvarlak ünlülüdür.

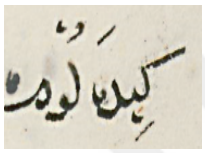

danışalum 485b/21

uralum 479a/7

 aşalum 478a/21

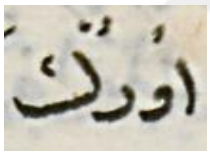
 bölelüm 479a/6

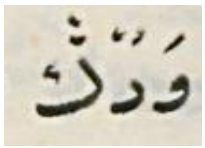
 idelüm 473a/1

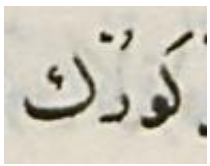
 gidelüm 473a/1

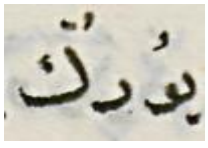
-(u)ñ, -(ü)ñ; -ñuz, -ñüz 2. Çoğul Şahıs Emir Eki

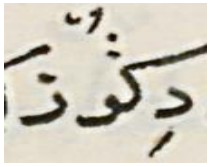
Metinde 2. Çoğul şahıs ekleri hep yuvarlak ünlü ile yazılmıştır. -ñuz biçiminde kullanıma rastlanılmamıştır.

 uruñ 481a/18

 varuñ 484a/7

 görüñ 475b/19

 yürüñ 481a/17

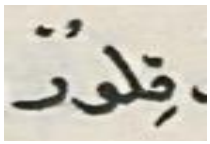
 diñüz 430b/14

-ur, -ür –ar, -er, -r Geniş Zaman Eki

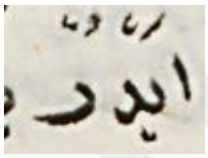
Metinde geniş zaman eki -ur, -ür; -ar, -er; -r şeklinde kullanılmıştır. -ır, -ir şeklinde kullanımına tesadüf edilmemiştir.

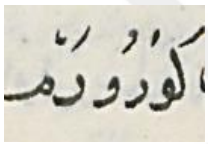
olur 428b/14

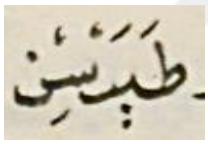
ḳılur 434b/13

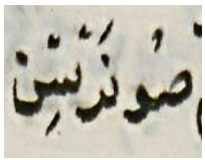
eydür 427b/19

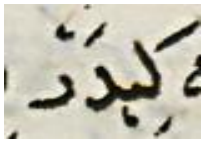
görürem 448b/2

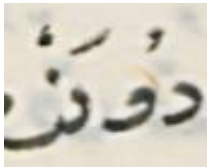
ṭaparsın 463b/20

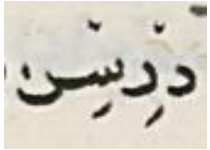
ṣunarsın 468a/14

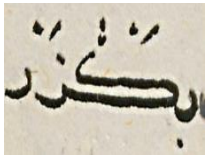
gider 468a/18

döner 475b/1

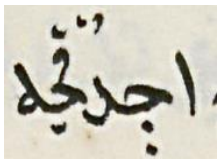
dirsin 486b/4

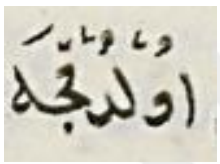
beñzer 488a/9

-duḳca, -dükce Zarf-Fiil Eki

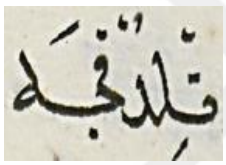
Metinde bu ek daima yuvarlak ünlü ile gösterilmiştir. Ayrıca -ca -ce eşitlik hali eki kısmındaki /c/ ler -duḳca ekinde bütün örneklerde cim harfi ile yazılmıştır.

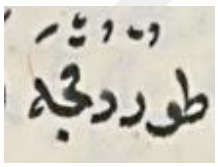
açduḳca 442a/9

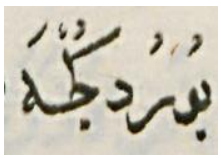
olduḳca 428a/6

ḳılduḳca 446a/15

ṭurduḳca 459b/5

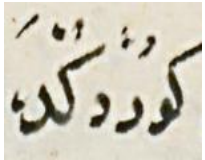
yürüdükce 425b/21

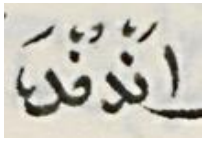
geldükce 428a/9

-duḳda, dükde Zarf-Fiil Eki

Metinde bu ekler yuvarlak ünlülü olarak yazılmıştır. İki örneği mevcuttur.

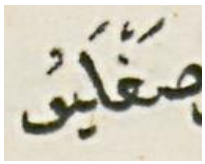

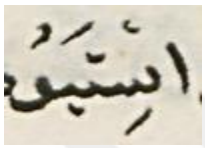
gördükde 485a/13

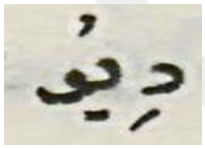
 anduḳda 448b/9

-u, -ü Zarf-Fiil Eki

-u -ü zarf-fiil eki metinde az da olsa kullanılmıştır.

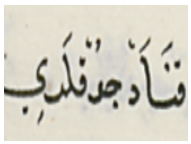
 ṣaġlayu 480b/16

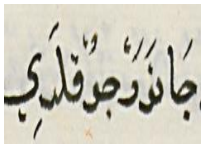
 isteyü 464b/12

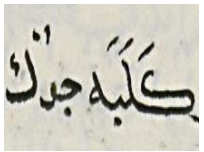
 diyü 446a/12

-cuḳ, -cük İsimden İsimden Yapım Eki

Metinde bu ek daima yuvarlak ünlü ile yazılmıştır.

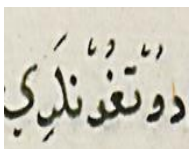
 ḳanadcuḳları 446a/4

 cānavarcuḳları 446a/17

 kelebecük 458a/21

-ġun Fiilden İsim Yapma Eki

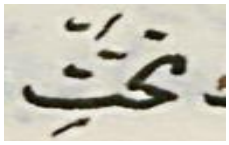
Metinde bu ek nadir görülmektedir.

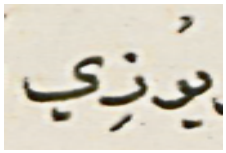
 dutġunları 479a/13

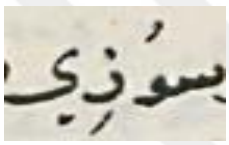
Düz Ünlü Taşıyan Ekler

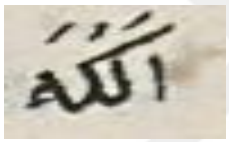
-ı, -i İyelik Eki

Metinde, bu ek çoğunlukla -i şeklinde bazende -ı ve yuvarlak ünlü şeklinde yazıldığı da görülmüştür.

taẖtı 453a/20

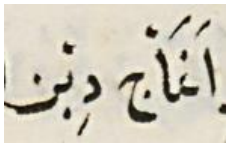

yüzi 421b/7

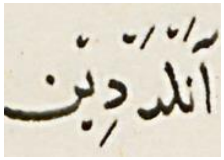

sözi 429b/10

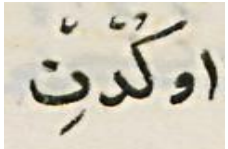

elüñe 452a/16

-dın, -din Ayrılma Hali Eki

Eski Türkçeden kalan bu ek metinde nadiren yazılmıştır.

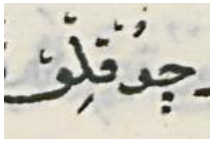

aġacdın 465b/6

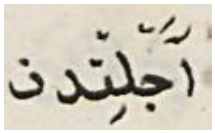

anlardın 421b/5

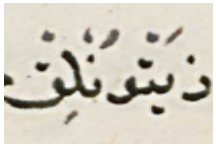

öñdin 424a/2

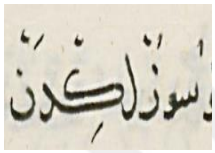
-lıḳ, -lik İsimden İsim Yapım Eki

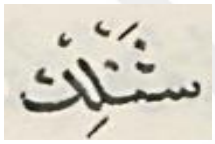
Bu ek metinde çoğunlukla düz ünlü ile yazılmıştır.

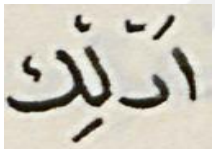
 çoḳlıḳ 458b/1

 aclıḳdan 464b/13

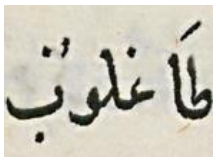
 zeytūnlıḳ 473b/5

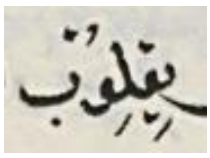
 sözlikden 422b/11

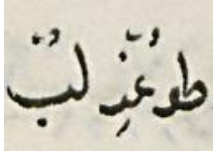
 şenlik 435b/4

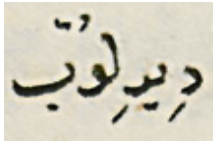
 erlik 439b/19

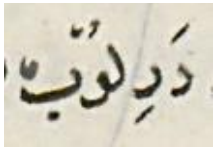
-l- Fiilden Fiil Yapım Eki

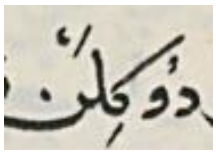
 ṭaġılup 451a/11

 yıḳılup 451b/15

 ṭoġrılup 465a/15

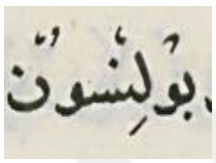
 dirilüp 466a/14

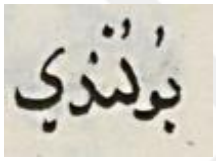
 derilüp 483a/1

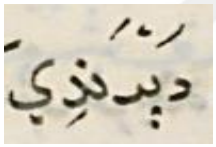
 dökilen 459b/9

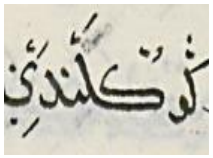
-n- Fiilden Fiil (Dönüşlülük) Yapım Eki

Metinde bu ekin örnekleri aşağıdaki şekildedir.

 bulınsun 438a/13

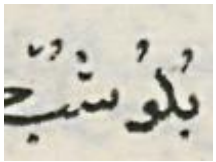
 bulundı 441b/17

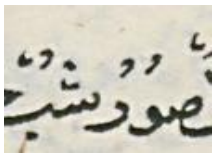
 deprendi 424b/15

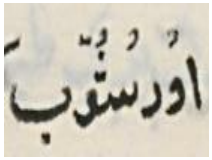
 köklendi 444a/10

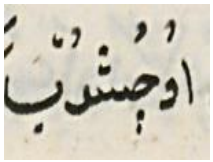
-ş- Fiilden Fiil (İşteşlik) Yapım Eki

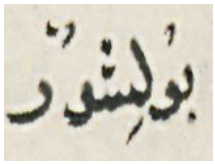
Metinde bu ekin yardımcı ünlüsü hem yuvarlak ünlü hem de düz ünlü ile yazılmıştır.

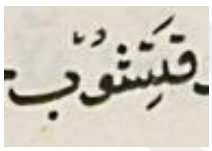
 buluşup 451b/14

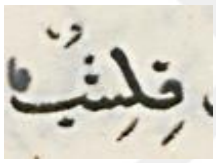
 şoruşup 451b/14

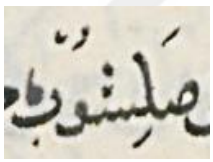

uruşup 472b/8

uçuşup 472b/8

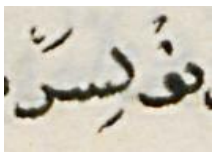

bulışur 474b/5

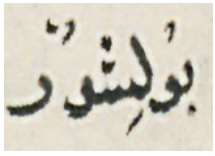

ḳatışup 480b/17

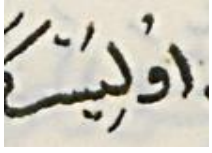

ḳılışup 481b/1

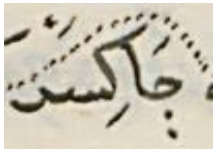

şalışup 481b/1

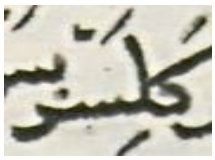
-ısar, -iser Gelecek Zaman Eki

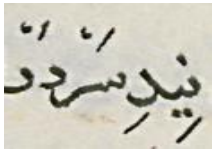

nolısar 483b/20

bulısar 480b/1

olısar 446b/5

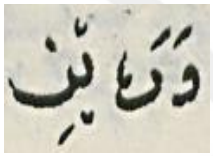
 çekiser 471b/19

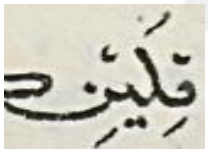
 geliser 428b/14

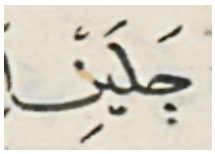
 nidiserdür 430a/17

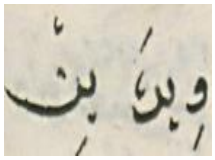
-ayın, -eyin 1. Tekil Şahıs Emir/İstek Eki

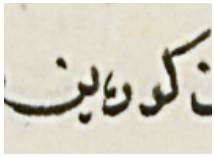
Metinde -ayın, -eyin; -ayım, -eyim şeklinde kullanımları mevcuttur.

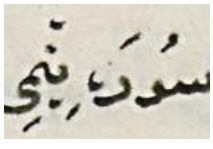
 varayın 455a/7

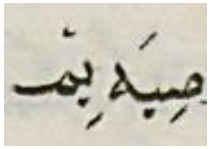
 ḳılayın 456a/6

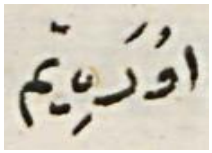
 çalayın 478b/1

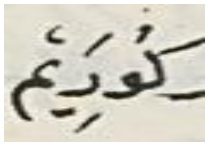
 vireyin 478b/10

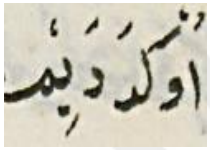
 göreyin 480a/16

 süreyin mi 483a/5

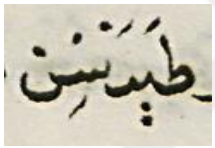
 şıyayım 483a/19

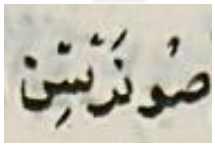
 urayım 473b/13

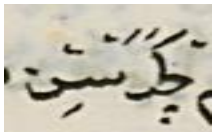
 göreyim 432a/6

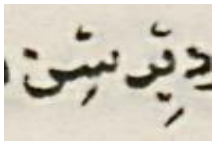
 ögredeyim 464a/2

-sın, -sin 2. Tekil Şahıs Eki

 ṭaparsın 465a/21

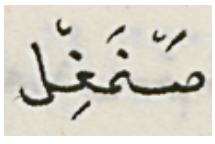
 ṣunarsın 468a/14

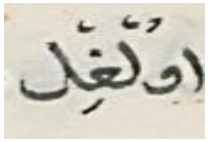
 geçersin 468a/19

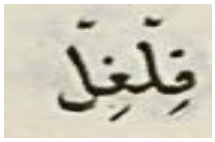
 dirsin 467b/16

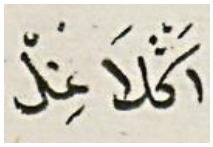
-ġıl, -gil 2. Tekil Şahıs Emir Eki

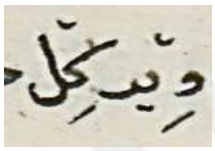
Metinde bu ekler bazı yerlerde kullanılmıştır.

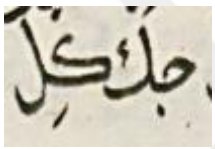
 ṣanmaġıl 434a/12

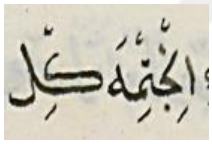

olġıl 439b/4

ḳılġıl 476a/14

añlaġıl 487a/14

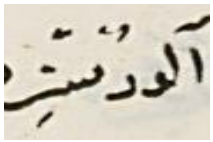

virgil 460a/15

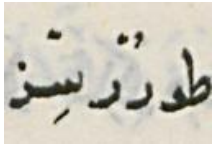

çekgil 467b/7

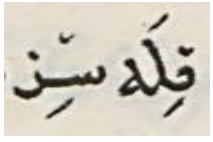

incitmegil 475a/3

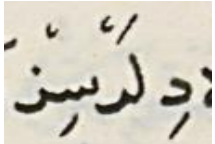
-sız, -siz Fiil Çekiminde 2. Çoğul Şahıs Eki

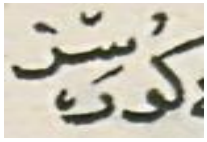
Metinde bu ek daima düz ünlülü olarak yazılmıştır.

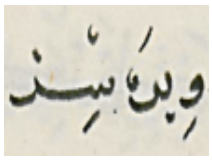

alursız 422b/17

ṭurursız 481b/17

ḳılasız 454b/10

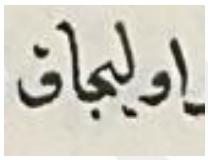

dilersiz 430b/14

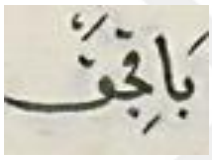
 göresiz 430b/14

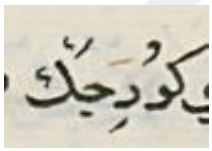
 viresiz 433a/7

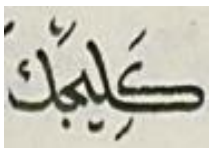
-ıcaḳ, -icek Zarf-Fiil Eki

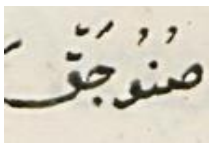
Bu ek metinde çoğunlukla düz ünlülü yazılmıştır. Tek yerde yuvarlak ünlü ile yazılmıştır.

 olıcaḳ 432a/8

 baḳıcaḳ 437a/8

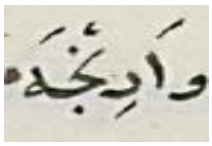
 göricek 437a/18

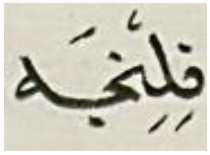
 gelicek 439a/19

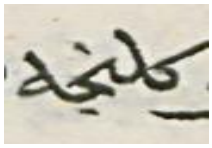
 şunucaḳ 473b/8

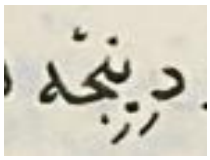
-ınca, -ince Zarf-Fiil Eki

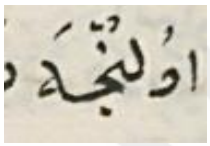
Metinde bu ek -ınca, -ince, -unca, -ünce şeklinde yazılmıştır.

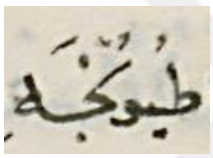
 varınca 477a/3

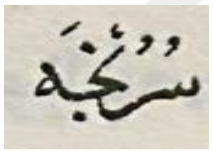
 ḳılınca 487a/17

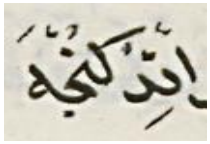
 gelince 483b/15

 diyince 463a/2

 olunca 465b/13

 ṭuyunca 476b/16

 sürünce 451a/12

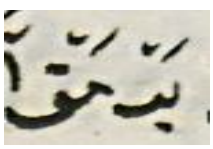
 itdügünce 422a/12

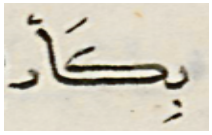
2.6. Ünsüzler

2.6.1. Ünsüz Değişmeleri

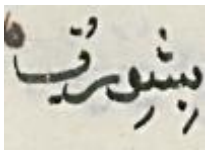
b~p Meselesi

Türkiye Türkçesi yazı dilinde kelime başlarındaki p- ünsüzünün Eski Anadolu Türkçesinde b- olduğu bilinmektedir. Metinde b- ile yazımları aşağıda gösterilmiştir.

 barmaḳ 468a/7

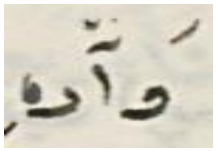

bıñar 461b/16

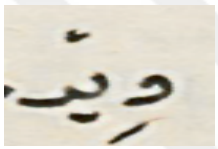

bişirüp 445a/3

b~v Değişmesi

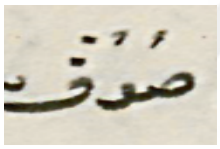

var 424b/7

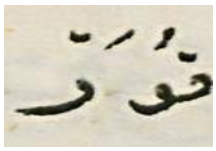

vir 426b/11

ġ~v Değişmesi

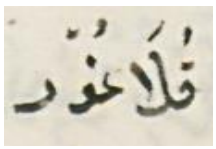

ṣovuḳ 461b/14

ḳovar 463a/20

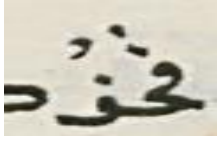
Metinde tek örnekte asli şekli ile yazılmıştır.

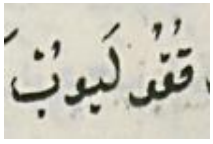
424b/2 ḳulaġuz

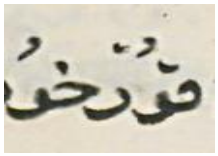
ḳ~ẖ Değişmesi

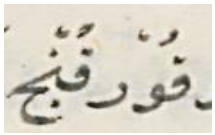
Metinde standart kullanım yoktur. Her iki şekilde yazılmıştır.

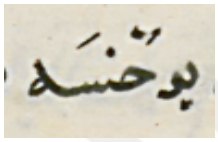

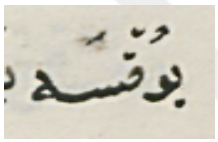
ḳoẖu 436a/15

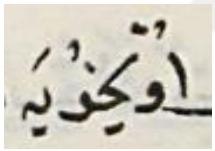
 ḳoḳulayup 458a/16

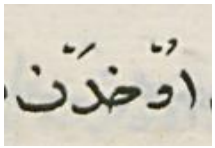
 ḳorẖu 484b/1

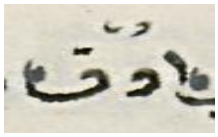
 ḳorḳunc 477b/2

 yoẖsa 483a/9

 yoḳsa 478a/4

 uyẖuya 444b/18

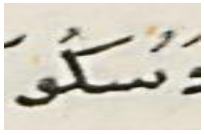
 oẖdan 469b/14

 oḳ 483a/1

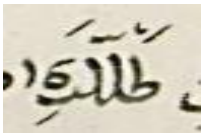
k~g Değişmesi

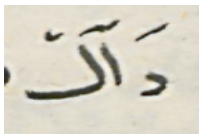
Eski Türkçede k- ünsüzünün Eski Anadolu Türkçesinde g- olarak ortaya çıktığı görülür. Metinde k-, g- ünsüzlerini ayırt eden bir sembol kullanılmamıştır. Metinde her zaman g- olarak yazılmıştır.

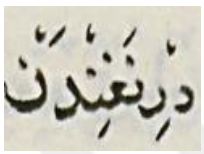
ñ~g Değişmesi

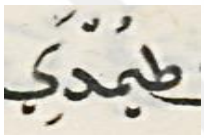
 süñü 485b/10

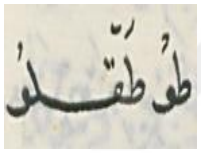
t~d Değişmesi

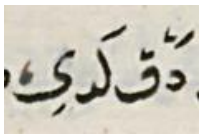

ṭalları 464a/16

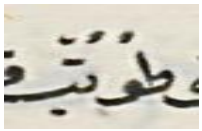

dal 460b/9

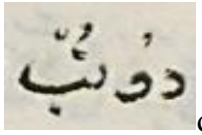

dırnaġından 481a/9

ṭoymadı 428b/1

ṭuṭaḳlu 449b/2

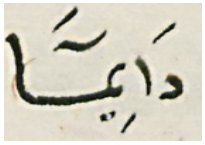

dudaḳları 484b/18

ṭutup 486b/3

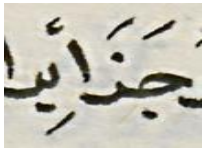

dutup 484a/17

2.6.2. Ünsüz Türemesi

Arpça hemze yerine bazı kelimelerde ye ى kullanılmıştır. Metnimizde ünsüz türemesi örneğine az sayıda rastlanılmıştır.

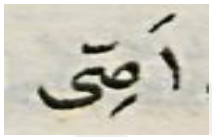

dāyimā 474a/5

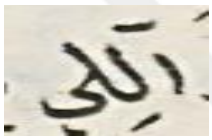

cezāyir 437a/12

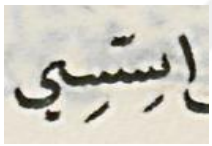
2.6.3. Ünsüz İkizleşmesi

aṣıġ > aṣṣı 472a/20

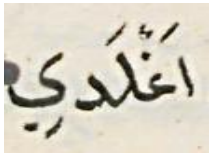
elig > elli 426b/2

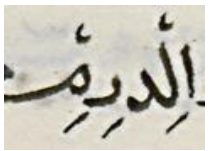
isig > issi 438b/3

2.6.4. Ünsüz Düşmesi

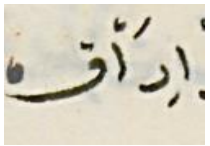
/y/ Düşmesi

yıġla > aġla 423b/1

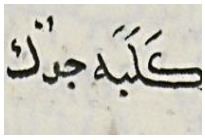

yıldırım > ıldırım 448a/17

yıraḳ > ıraḳ 464a/3

/k/ Düşmesi

kelebecük 458a/21

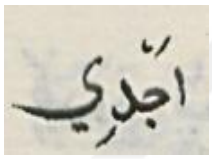
2.6.5. Ünsüz Benzeşmesi

Metinde -dı, -di görülen geçmiş zaman eki; -duḳ, -dük sıfat-fiil eki; -dur, -dür ettirgen çatı eki;

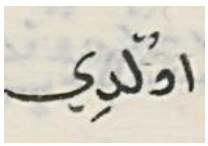
-dur, -dür bildirme eki; -da, -de bulunma hali eki; -dan, -den, -dın, -din ayrılma hali eki her zaman (د) /d/ harfi ile yazılmıştır.

2.6.5.1. İmlası Kalıplaşmış Ekler

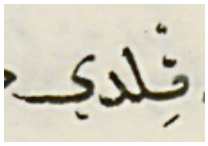
-dı, -di Görülen Geçmiş Zaman Eki

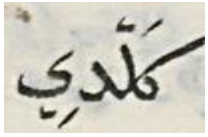
acdı 456b/17

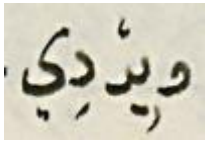
oldı 457b/2

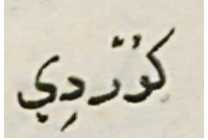
ḳıldı 462a/1

geldi 457b/3

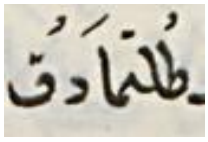

virdi 462a/2

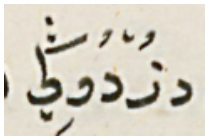

gördi 463a/18

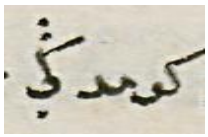
-duḳ, -dük Sıfat-Fiil Eki

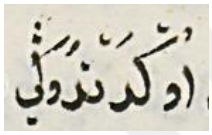
ṭolmaduḳ 469b/9

düzdügi 480b/8

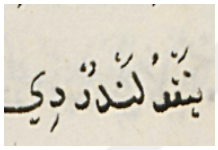

gömdügi 483a/11

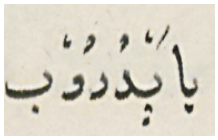

ögrendügi 423a/8

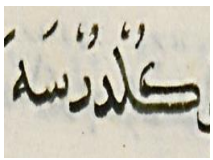
-dur, -dür Ettirgen-Çatı Eki

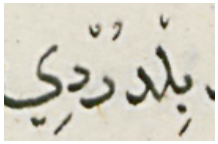
yanḳulandurdı 464b/14

yapdurup 474b/1

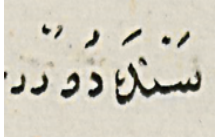

güldürse 475a/10

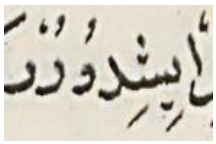

bildürdi 479b/19

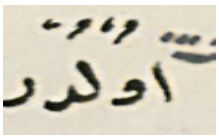
-dur(ur), -dür(ür) Bildirme Eki

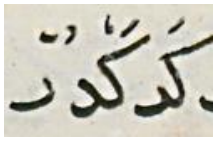
sende durur 487a/21

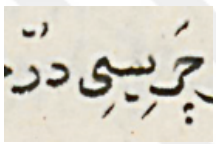
işi durur 485b/2

oldur 476a/19

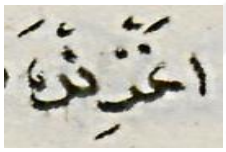

gerekdür 479a/2

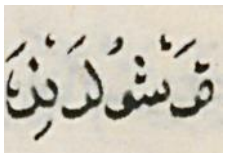

çerisidür 482b/2

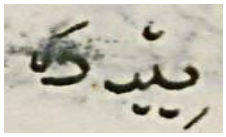
-da, -de Bulunma Hali Eki

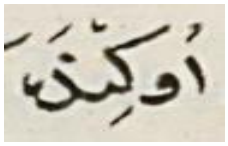
aġzında 477a/19

ḳarşularında 484b/13

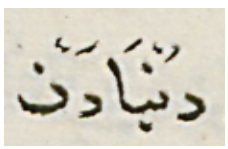
yirde 478a//20

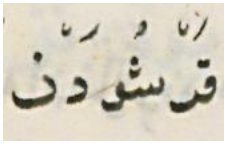
öñinde 480b/18

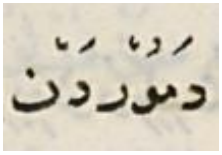
-dan, -den -dın, -din Ayrılma Hali Eki

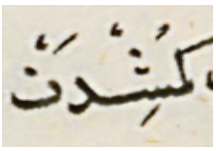
Bu ek metinde -dan, -den olarak yazılmıştır. Bir yerde -dın şekline tesadüf edilmiştir.

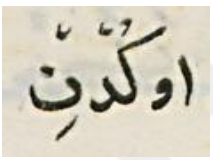

dünyādan 428a/17

ḳarşudan 424b/11

demürden 424b/18

gümişden 426b/20

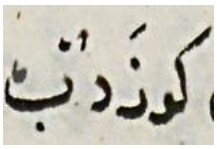

öñdin 424a/2

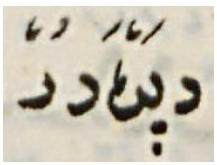
Tonlulaşma

Kelime İçinde Tonlulaşma

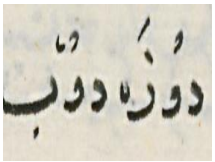
/p/, /ç/, /t/, /k/, /ḳ/ tonsuz ünsüzlerinin tonlulaşarak /b/, /c/, /d/, /g/, /ġ/ ünsüzlerine dönüşmesi hadisesidir.

-t-/-d

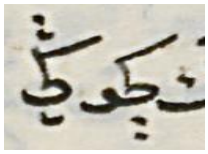

gözedüp 477a/17

depredür 425b/20

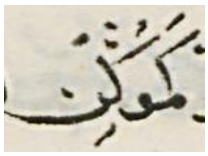

iledüp 429a/21

düzedüp 457b/11

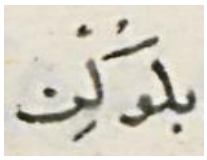
-k-/-g

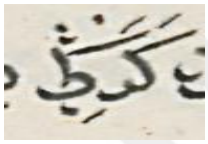
küçügi 459b/19

kemügin 464b/10

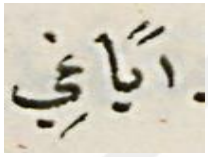

bölügin 477b/6

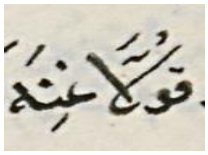

geregi 482b/8

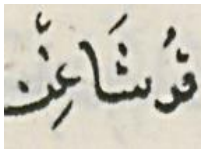
-ķ-/-ġ

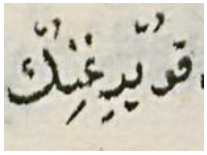
ayaġı 484a/14

ķulaġına 451b/14

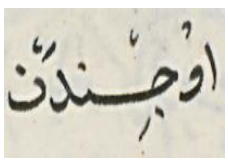

ķuşaġın 453b/12

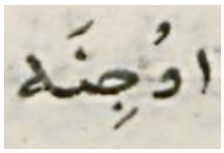

ķuyrıġınuñ 455a/20

-c-/-ç

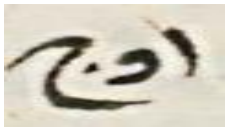

ucından 459b/5

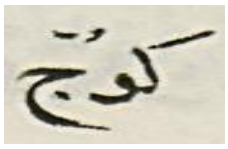

ucına 477b/19

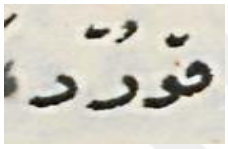
Son Seste Tonlulaşma

üc 467b/3

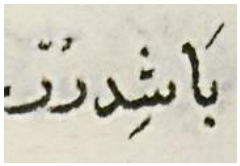
göc 466a/13

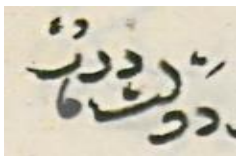
ḳurd 456b/2

2.6.6. Hece Düşmesi

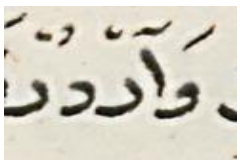
Metinde hece düşmesinin en belirgin özelliği -durur, -turur bildirme ekleridir. Bu eklerden bir hece düşmesi neticesinde -dur, -tur olmuştur.

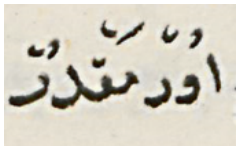
başı durur 466a/2

devlet durur 484b/5

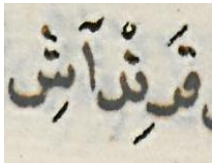

vardur 485b/2

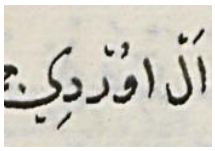

urmaḳdur 485b/5

Hece düşmesine diğer örnekler

ḳarındaş > ḳardaş 454a/21

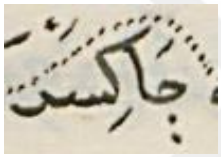

elig > el 456b/18

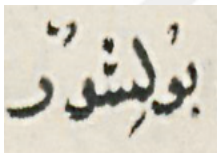
2.7. Biçim Özellikleri

Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan biçim özelliklerinin metindeki kullanımları verilmiştir.

Yaygın gelecek zaman eki IsAr'dır.

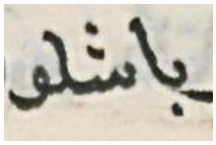

çekiser 471b/19

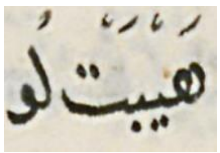

bulısar 480b/1

Metinde isimden isim yapma eki +lU şeklinde yazılmıştır.

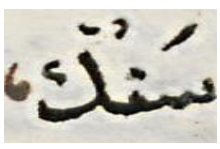

başlu 472b/8

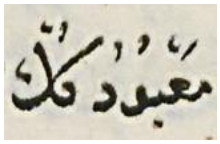

heybetlü 478b/6

İlgi hali eki ünsüzlerden sonra +Uñ, ünlülerden sonra +nUñ şeklinde yazılmıştır.

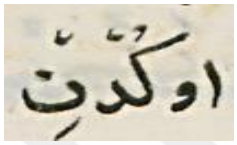

senüñ 422a/19

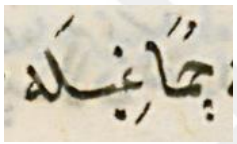
 maʿbūduñuñ 424a/4

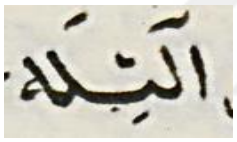
Çıkma hali eki +dAn şeklinde yazılmıştır. Bir kelimede Eski Türkçede kullanılan +dIn şekline tesadüf edilmiştir.

 ardından 424a/15

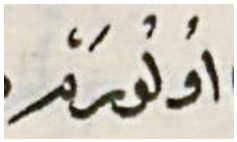
 öñdin 424a/2

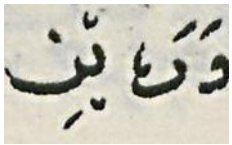
Vasıta hali eki +(I)lA şeklinde yazılmıştır.

 çomaġ-ıla 424b/19

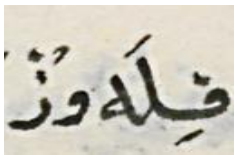
 ālet-ile 427a/4

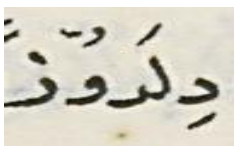
Metinde birinci tekil şahıs eki -Am, -In biçimleri ile yazılmıştır.

 oluram 434b/20

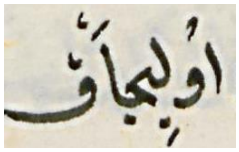
 varayın 455a/7

Çokluk birinci şahıs ekinin -vUz, -Uz biçimlerine rastlanılmıştır.

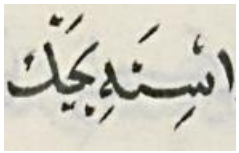
 ḳılavuz 447b/10

 dilerüz 433a/3

İşlek zarf-fiil eki -IcAk kullanılmıştır.

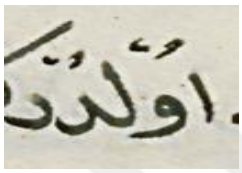

olıcaḳ 440b/11

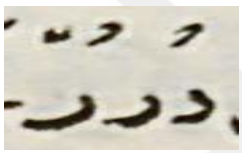

isteyicek 443a/7

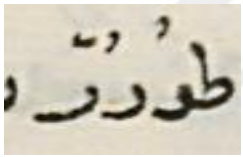
Bildirme ekinin +dUr, dUrUr, ṭUrUr biçimlerine tesadüf edilmiştir.

oldur 469a/13

durur 470b/17

ṭurur 465b/15

3. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YOL

1. Orijinal metindeki varak numaraları dikkate alınmış olup çeviri metinde 4*21b*'den başlayıp *488a*'ya kadar aynı numaralar verilmiştir.
2. Orijinal metinde nazım bölümleri genellikle üç sütun, bazı yerlerde iki ve dört sütun; nesir bölümleri ise tek sütun olarak karşımıza çıkmaktadır. Çeviri yazılı metinde bu sayfalar tek sütun olarak yazılmıştır.
3. Metindeki sayfa numaraları köşeli parantez içerisinde yazılmış; satır numaralı üst sayı numarası ve normal parantez içinde verilmiştir. Her varak iki sayfadan oluştuğu için varağın sağ sayfası *b,* sol sayfası *a* olarak nitelendirilmiştir.
4. Farsça ve Arapça başlıklar çevrilirken büyük harfle yazılmış; anlamları ise dipnotta verilmiştir.
5. Çeviri yazılı metinde Kur'an-ı Kerim'den alınan ayetler Arap harfli şekliyle yazılmıştır. Ayetlerin anlamları dipnotta gösterilmiş; Kur'an-ı Kerim meali dikkate alınarak hazırlanmıştır (www.diyanet.org.tr).
6. *"ile, için"* edat veya bağlaçları ve *"idi, ise"* cevher fiilleri, ana metinde kendinden önceki kelimeye bitişik yazıldıysa çeviri yazılı metinde *" - "* işareti ile ayrılmış ve önlük artlık uyumu dikkate alınarak yazılmıştır: *ḫışm-ıla, pāklık-ıla, dir-ise, ister-idi, vb.*
7. Zarf-fiil eki *"-up, -üp"*ün yazımında, dönemin diline uygun olarak esas metinde *-b* yazıyor olsa bile çeviri metinde *-p* tercih edilmiştir.
8. Arapça ve Farsça ekler ve birleşik kelimeler arasına tire *" - "* işareti konulmuştur. *ʿuṣṣāḳ-veş, hem-tā, pür-uṣūl, vb.*
9. Dil özelliklerinin belirgin şekilde gösterilmesi açısından ecvef kelimeler aynı şekilde yazılmıştır. *suvāl, suʾāl, vb.*
10. Nazım bölümlerinde imlâdan kaynaklı farlılıklar mevcuttur. Metnin harekeli olmasından dolayı çeviri yapılırken metne bağlı kalınmıştır. Kelimelerin doğru biçimleri elden geldiğince dipnotta verilmiştir.

4. TRANSKRİPSİYONLU METİN

[421b]

(1) Ḫālıḳ-ı Cebbār-ı aʿẓam yaradan çarḫ āsiyāb
Ḳudreti Ḳāf'ı ḳatında Sīmurġ'a anuñ bir zübāb

Saṭveti milkindedür biñ biñ Süleymān mūriçe
(2) Seddi Yeʾcūc'ına bennā yüz Sikender bir ṣınāb

Nice idrāk itsün ol nūr-ı celāli ʿaḳl-ı şemʿ
Mā-beynide var iken yitmiş biñ anca biñ ḥicāb

(3) Enbiyānuñ serveri sulṭānı şerʿi faḫr-ı dīn
Şāfiʿ rūz-ı ḳıyāmet dāfiʿ u zecr ü ʿaẕāb

Naʿt-ı Ṭā-hā Ṣād u pes ḫilʿati levlāk anuñ
(4) Şāhid-i Tevrāt u Furḳān tilke āyān el-kitāb

Çār-yār-ı Bikr-i Ṣıddīḳ ol ʿÖmer ʿOṯmān ʿAlī
Şeh Ḥüseyin meh Ḥasan'dur ḳurretüʾl-ʿaynı şahāb

(5) Ṣad taḥiyyat āline evlādına yüz biñ selām
Ki oldı anlardın rehinde müʾmine yār-ı cenāb

Mehdī ṣāḥib-ḳırān Firdisi ḳanı ḳandadur
(6) Kim zamān ʿaksine döndi azdılar şeyḫ-i şebāb

Bu ṭarafdan derd-i dil-ber ol yañadan çevr-i çarḫ
Başda ʿışḳ elde risāle gönlümüz milk-i ḫarāb

(7) İy nigār-ı sīm-ten nāzuñ beden dildār-ı ḫūb
Şemʿ-i ruḫsāruñ görüp pervāne olupdur āfitāb

İy ṣaçı Veʾl-Leyl'i yüzi Ve'ḍ-ḍuḫa Yā-sīn ḳaşı
(8) Muṣḥaf ḥüsniñde ḥāluñ ḫarab ʿaşr-ı feṯḥ-i bāb

Nice degsün ḥasretüñden iy ṣanem bu dīdāb
Nice ḳalsun nār-ı hicrüñden çeker bu dil kebāb

(9) ʿIşḳı anuñ yigser taʿab men çekerem āh u ʿiḳāb
Ḥālumuz hicrānda anuñdur zülf miṣli tīr-şeb

Ṣabrımuz ʿışḳda anuñdur vaṣlı gibi teng-i tāb
(10) Cānda ʿışḳuñ gey ziyāde dilde ṣabruñdur ḳalīl

Bilmezem efḍal ṣabrımı ya sefer nedür s̲evāb
Mihr-i dilber pür belā ʿāşıḳ benem āh mübtelā

(11) Vaṣl-ı ümīdüm kimyā-ger mi s̲lidür ḥayfā ʿabe s̲
ʿÖmrü mālum oldı żāyiʿ ḥāṣılum ḳuru ḥisāb

Yār raḳībe ʿizzet ider men ḥasūde minneti
(12) O şeker-leb sükker aġzum men direm medḥ-i cevāb

Derd-i dilber bükdi ḳaddüm zeḥr-i aġyār aldı cānı
H̲alḳ urur sille yüzüme dāmenüm yir terkilāb

(13) H̲arc-ı cānān itmek-ile bizerem cānumdan āh
Gerçi yüzüm zer ṣaçumdur sīm yaşum laʿl-i tāb

Lāzım oldı ḥālümi ʿarż eyleyem ol şāha ben
(14) Ki ol durur sulṭān-ı ʿālem Ildırım mālik-i riḳāb

Ẓıll-ı İbn-i Dāl-i ʿOs̲mān h̲ān, h̲āḳān Bāyezīd
Milk-i Rūm'uñ mālikidür ḥażret-i ʿālī-cenāb

(15) Şeh ki anuñ ḳadri sarāyında felek bir kem ṣadr
Fażl-ı deryāsı ḳatında Baḥr-i ʿUmmān nem ḥubāb

Mi s̲lini hiç görmedi bir ḳanda anuñ ṣāḥib-kemāl

[422a]

(1) Şeh ki anuñ ḳadri sarāyında felek bir kem ṣadr
Fażl-ı deryāsı ḳatında Baḥr-i ʿUmmān nem ḥubāb

Mi s̲lini hiç görmedi bir ḳanda anuñ ṣāḥib-kemāl
(2) Cinsini bulmaz arayup devlet-ile feṭḥ-i bāb

Bende-i dest-i zebānīdür se h̲ā aḥseni se h̲un
Tündi h̲ışm efgende midür zecr-ile şiddet-i şitāb

(3) Cūd anuñ tevfīr sözin bir dibredür ki ola firār
ʿAḳl anuñ tefsīr sözin bir h̲ānedür ġāyet

Rāʾīdür rāʾi ʿUṭārid ṭabʿı ṭabʿı müşterī
(4) Fażlı fażlı ḫātem anuñ ʿadlı kisrī [1]kāmiyāb

İy Ḫuẕāvende ki senden menfiʿat dutar laḳab
Ve'y melik ki ḥażretüñden menzilet ister ḫiṭāb

(5) Hem-nişīnüñdür menāḳıb fażl-ıla sen hem-nişān
Hem-ʿinānuñdur mevālī mekremet-ile hem-rikāb

Sīretüñdür gey laṭīf çün hevāyı nev-bahār
(6) Himmetüñdür gey bülend çün duʿā-yı müstecāb

Bu nesīm ol ravża-i ʿafvuñdadur gītī irem
Ol şererdür nār-ı ḫışmuñdan felek içre şahāb

(7) Baḥr egerçi baḫş iderdür cūd destüñce idemez
Ṣayd-ı sunḳuruñ gibi Sīmurġ'ı ide mi ya ʿuḳḳāb

Şiʿrdür Firdevsi'nüñ sulṭāna lāyıḳ gey maḥal
(8) Hemçü sāḳī tufl ola muṭrib nedīm elde şarāb

Söz ki şeh medḥunsuzın dinür ḳamu töz vir ele
Bāġ-u ʿadlüñde olmasa gül olmaz-ıdı hiç gül-āb

(9) Şāha ʿarż itmek diler göñlüm benüm gizlü żamīr
Bende ḥālin istimāʿ it ḳaṭʿ idüp ẓulm-ı ḥicāb

Naḥs ṭāliʿ oldı māniʿ ʿömri żāyiʿ itdüm āh
(10) Yārum aġyār oldı ḳılur verhem-ile çoḳ ḥitāb

Yā cihāndandur güneh yā rūzigār irer ḫalal
Yā sitāre ḳahrıdur yā āsumān ḳılur şitāb

(11) Niçe mā-ruḫsār-ı dil-bendān ider zīver ḥüsn
Anca kim zülfeyn-i maʿşūḳ ola her geh-i penç-bāb

İnḳılāb u ıżṭırābı görme ḫātem ʿömre hiç
(12) Çarḫ gerdiş itdügünce ʿakse dönüp ıżṭırāb

[1] kāmiyāb, kāmyāb (vezin gereği "kāmiyāb" olarak yazılmıştır.)

Diñle imdi luṭf idüp sulṭān-ı ʿālem sözümi
Gör ḳuluñ Firdevsi niçe itdi taṣnīf ol kitāb

(13) Bu Süleymān-nāme'sin teʾlīf idüp sen bu şāh çün
Söyledüm menẕūr-ı manẓūm oldı tā şāfī cevāb

Bu muṣannif bendesine himmet itse nola şāh
(14) Līki luṭf it vir ṣalavāt Aḥmed'e bulup ṣevāb

[2]Süleymān-nāme'nüñ İki Yüz Ṭoḳsan Altıncı Meclisinüñ Ẕikrindedür

(15) Ṭūbī ḳıldı ḫacil ol serv-i reftāruñ senüñ
Nergesi mest itdi dostum çeşm-i ḫavf ḫoruñ senüñ

Leblerüñden şerm idüp sanki girür laʿl-i bedaḫş
(16) Şekker ezildi işidüp şirīn-güftāruñ senüñ

Dişlerüñ gibi ṣadef göstermedi dürr-i yetim
Ṣuya lülü düşdi sızup naẓmıdur yāruñ senüñ

(17) Muṣḥafı ḥüsnüñde ḫāluñ ḥizb ḳaşıñdur ʿaşer
Cīm ü dāledür şebh ol zülf-i tātāruñ senüñ

Ḳaddüñ elfin gördi ʿar ʿar ṭurdı yiḳpā ḫiẕmete
(18) Künde kün izüñ öper görmege dīzāruñ senüñ

Didüm iy cān laʿlüñ emsem derdüme emsem ola di
Didi cān vir ḳıymeti aṣṣı bula bāzāruñ senüñ

(19) Didüm iy ḫulḳ-i ḥasen ḥüsnüñe ġarra olmayıken
Didi ʿışḳ-ı ḥüsne yoḳ mı yaʿnī iḳrāruñ senüñ

Cān virür Firdevsi mūyuñ boyına didüm diri
(20) Şaʿrumuñ ḳılına degmez cümle eşʿāruñ senüñ

Didüm imdi Şeh Süleymān ḳıṣṣasından diñle sen
Didi nola güş idelüm ḫūbdur aḫyāruñ senüñ

(21) Didüm imdi vir ṣalavāt ol Muḥammed-i Aḥmed'e
Kim ḥabīb dü-cihāndur olsun iḳrāruñ senüñ

[2] Süleymân-nâme'nin iki yüz doksan altıncı meclisini anlatır.

[3]Ḳıṣṣa-i Sām Süvār Pehlüvān-ı Rūzigār [422b] (1) Ṣāḥib-ḳırān ve Pehlüvān-ı Süleymān Loḳmān İbn ʿĀd

Ol ḥakīm üstād naḳlince mücürreyān-ı aḥvāl evżaʿ rūzigār ve (2) uḳde-guşe be-ān esrār, ḳaṣaṣ-ı aḫbār, vehbet-i māziye-i gerdiş-i gerdūn-ı erġanūn sāz ve perde-i buḳalmūn-ı ḳānūn-ı āvāz Eflāṭūn-i Yunānī (3) ḳavlince bīnende-i levḥa-i taḳvīm eflāk-i zer-nigār ve nāẓırān-ı ṣaḥfa-i devāyir-i pergār-ı bī-pergār aḥkām-ı evżaʿ suṭurlāb-ı semevāt nüḳūş-ı (4) eşkāl-i edvār, müdārā-ı nigerān-ı naḳışhā-yı nevʿ-arūsān-ı nigār-ḫāne-i nīlī tutuḳ ve elvāḥ-ı nuḳrhā-yı ḫarf-i sīm-āb gūn (5) zerrīn ufuḳ ve ḥarekāt-ı siyāḥat-i seyyāḥān zevraḳ burūḳ-ı deracāt gevher-i şeb-çerāḳ lü'lü-yi lālā ve surūḳ-i burūc-i (6) yetim cevher-nümā ve dür-nümā ve uḫtil-afāt-i ḳımārḫāne-i ve saṭḥ-ı ebenūsī ol vech-ile ḥikāyet iderler ki Sām Süvār'ı pehlüvān-ı (7) cihān ṣāḥib-ḳıran-ı zamān, Hindüstān milkinde ki rehbāna gelende evvelā ola Aṣʿıyā peyġamber ʿa.s şöyle diyicek yine Ġāranişīn (8) eyitdi iy ḥakīm-i Ḫāṣ çünkim benüm peyġamberüm sözin almazsın ṭapduġım maʿbūdı begenmezsin götürüben söylesün söyleyesün her ne ki (9) şorarlarsa cevāb eylesün sizler daḫı ṭapduġuñızı getürüñ söyledüñ görelüm herḳanḳısı eyü söylerse aña ṭapalum didi Ġāranişīn (10) şöyle didügüne yir yir selāṭīn serverler gemreşdiler ḳaṣd ḳıldılar kim Ġāranişīn depeleyeler Sām Süvār eyitdi iy dilāverler bu kişi (11) küfr-i ḍalālet içre ḳalupdur kendüyi yavı ḳılupdur kendüzin bilmez Allāh'ı nice bilsün bu sözleri bilü sözlikden söyler didi (12) yine Aṣʿıyā peyġamber ʿa.s. iy Ġāranişīn bizüm Allāh'umuzı görmege lāyıḳ göz gerek yaḳīn Ḥaḳ Teʿālā'yı ten gözi görmez cān gözi görür (13) senüñ ḫod cānuñ gözi kördür görmez küfr ẓulmānī içinde ḳalupdur şimdi sen her neyi görseñ ten göziyle görürsin ten (14) gözi kendü cānın-daġı göremez Ḥaḳ Teʿālā'yı nice görsün

NAẒM

Ten gözi görmez Ḥaḳḳ'ı añla ʿayān
(15) Līki cān gözi görür Ḥaḳḳ'ı hemān

Mā ü menden geçmeyince pür-hüner
Ḳurb-ı Ḥaḳḳ'a bulımazsın yol inan

(16) NEŞR

Ḥakīm ḳavlince Aṣʿıyā peyġamber ʿa.s. şöyle diyicek yine Ġāranişīn eyitdi iy vezīrler ya sizlerüñ Ḫālıḳ'ı nicedür şöyle nice (17) söyleşürsiz murād maḳṣūdınca alursız didi Aṣʿıyā peyġamber ʿa.s. eyitdi iy Ġāranişīn bizüm Allāh'umuz żāt-ıla cümle maḥlūḳdan nihāndur (18) velī ṣafʿatları ʿayān olmaḳ içün bir ḫulāṣa vücūda peyġambarlıḳ virür cümle andan Ḥaḳ Teʿālā ol peyġambere muḳarreb firişteler (19) āyet be āyet ṣuḥuf kitāblar gönderür ol peyġamber daḫı kendüye inen kitāb-ıla ḫalḳı, ḥaḳ yola daʿvet ḳılur uyanlar (20) ümmet olup Ḫālıḳ'ın bilür küfrden ḳurtılur ve bir daḫı iy Nişīn benüm

[3] Süleymân'ın ve zamanın uğurlu pehlivanı Sâm Süvâr kıssası.

peyġamberüm vardur didügüñ şeyṭān-ı racīmdür (21) cümle ādem oġlanlarına düşmen olupdur seni azdurmaġ içün dāyim saña gelüp küfr kelimelerin taʿlīm

[423a]

(1) ḳılur ḫalḳı azdurmaḳda seni yoldaş idinür elüñe bir düzme nesne virür kendü içine girür saña cevāb virür sen (2) ġāfilsin anı bilmezsin ol düzme putı söyler ṣanursın şeyṭān mekrine aldanursın didi andan Ġāranişīn eyitdi (3) iy ḥakīm ben maʿbūdımı ögüñmede söyletmeyince inanmazsız didi ve ḳoynından ḳol ṣunup ḫarīrden bir put çıḳardı (4) insān şeklinde düzilmiş ḳarşusına ḳoyup andan eyitdi yā ḥakīm bu benüm maʿbūdum söyleyecek olursa buña (5) secde ḳılamısın didi Aşʿıyā peyġamber ʿa.s. eyitdi iy Aḳrūn-ı Ġāranişīn bizüm yaḳınumuz budur ki cānsuz nesne (6) söylemez velī sen söyledürem dirsin eger söylemeyecek olursa burnuñı ve ḳulaġuñı keselüm mi didi Aḳrūn daḫı rıżā (7) virüp bütinüñ öñünde secde ḳılup eyitdi iy maʿbūdum Sām Süvār ḥakīm seni cānsuz diyü begenmez söyledügüñe (8) inanmazdı imdi söyle bir ḫoş şerḥ beyān eyle anları ḫacil men-sitād ḳıl diyüp şeyṭān ögrendügi daʿvetin oḳuyup (9) mā-ḥaṣal kelām ol zamān şeyṭān Aḳrūn-ı Ġāranişīn'e bir daʿvet taʿlīm itmişdi kim Aḳrūn ol daʿveti oḳuyıcaḳ kendü (10) şeyṭānı ḳatına gelürdi ol bunı ḥarekete götürüp anuñ yüzinden Aḳrūn'a söylerdi Aḳrūn-ı Ġāranişīn daḫı ol dem (11) daʿveti oḳudı şeyṭān geldi ki bunı ḥarekete getüre, söylede, gördi kim bir dīvān ṭurur bir pehlüvān kürsiye geçüp (12) Nerīmān'a oturmış ṣaġ u ṣol pehlüvān begler, melikler kimi oturup kimi ṭurmış kim ḳarşusında enbiyā vü evliyā ḥükemā (13) ʿulemā yir yir oturmışlar ʿilme ḥikmete müstaġraḳ olmışlar naẓar Aḳrūn putına urmışlar lā-ḥavl daʿvetin oḳurlar şeyṭān (14) anı göricek münhezim olup gitdi varup şeyṭān-ı racīme ḫaber itdi bu ṭarafdan Aḳrūn-ı Ġāranişīn daḫı ṭura-gördi (15) maʿbūdından cevāb gelmedi saḫt olup yine baş urup eyitdi ki benüm maʿbūdum dünyāda vü āḫiretde maḳṣūdum niçün (16) söylemezsin baña küsdüñ ola mı küsmekdemi degül söyle seni begenmezleri ḫacil eyle diyüp ḳulaḳ oldı yine cevāb gelmedi Aḳrūn'uñ (17) cānına tasa düşüp çabaladı yine Sām serverleri gülüşdiler Ġāranişīn daḫı bedter olup kāh oturdı ve kāh ṭurdı (18) andan Aşʿıyā peyġamber ser-zeniş birle eyitdi iy Aḳrūn niçün maʿbūduñ söylemez didi Aşʿıyā peyġamber ʿa.s. eyitdi iy nā-ḫalef (19) pīr maʿbūdı olan cāẕūyı ṭutar.

NAẒM

Ol durur maʿbūd Ḥaḳ irmeye aña zevāl
Ki ol durur Allāh vāḥid Lā-Şerīke lā-zevāl

(20) Cümle şeyden ol münezzeh Ḫālıḳ'ıdur ʿālemüñ
Lā-yemūtu Lā-Yefūtu pādişehdür bī-miṣāl

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Aşʿıyā (21) peyġamber ʿa.s. şöyle diyicek Aḳrūn-ı Ġāranişīn'e ḳatı geldi el urup yaḳasın yırtup başından külāhın yabana atdı bütünüñ

[423b]

(1) öñine yüzin aġladı andan eyitdi iy maʿbūdum niçün söylemezsin düşmeni ḫacil eylemezsin ḳanı ġayretü ʿāruñ diyüp (2) yine ḳulaḳ urup ṭurdı ol cānıbdan şeyṭān-ı racīm daḫı gelüp gördi kim yine Sām Süvār'uñ dīvānı ṭurmış Aḳrūn orta (3) yirde baş açuḳ yaḳa yırtuḳ bütüñ öñünde ḫor ḫacil ṭurur racīm mürīdin şöyle göricek ġāyet ʿārlandı ḳaṣd ḳıldı (4) kim Aḳrūn-ı Ġāranişīn'üñ putınuñ içine gire söyleye ammā Aşʿıyā peyġamberüñ vehminden giremedi revān dīvān içinden (5) çıḳup gitdi kendüyi bir ḫoş muḥteşim şekil insān ḳılup ḳaṣd ḳıldı kim bī-tekellüf Sām Süvār'uñ dīvānına gire yine (6) kendü kendüye eyitdi şimdi bī-tekellüf giricek beni bileler diyüp ḳapuda çāvuşlara ḳatlarına selām virdi anlar daḫı (7) selāmın alup ṣordılar ne kişisin didiler şeyṭān eyitdi Aḳrūn-ı Ġāranişīn'üñ peyġamberin meni pehlüvāna bildürüñ icāzet (8) virürse gireyim didi çāvuş girüp içerüye girdiler oturan serverler racīmi gördiler kim şeyṭāndur Aḳrūn'ı şeyṭān göricek (9) revān ayaġına düşdi eyitdi iy peyġamberüm ḳatdesin bu ḥakīm benüm maʿbūduma inanmaz seni peyġamber ṣanmaz putuñı şeyṭān (10) söyledür dirler didi daḫı haya hay aġladı şöyle kim gözlerinüñ seylābı yire indi andan şeyṭān Aḳrūn'ı teys idüp Sām'dan (11) yaña selām virdi kibri-gīn-ile ḥakīmler daḫı selāmın almadılar iʿtibār ḳılmadılar racīm ol ḥāle derūnından ḳatı ḳorḳdı velī (12) ġāyet incindi andan vehmi ḳoyup incinmekle yā Sām Süvār niçün Ḥaḳ selāmın almaduñuz andan Sām Süvār eyitdi iy merdūdi (13) bilürüz kim selām Allāhʿuñdur velī sen şeyṭānsın şeyṭān dilinden selām almaḳ kitābumuzda yoḳdur didi şeyṭān didi kim (14) ben ḫod şeyṭān degülem sencileyin Allāhʿuñ bir ḫāṣ ḳulıyam velī şeyṭān ṣıfat sizler kim ḥaḳ selāmın almaġa kibr idersin (15) ve daḫı ol şeyṭān-ı laʿīn sizleri şöyle ḳorḳutmış kim her kimi görürseñüz şeyṭān ṣanursız didi Sām Süvār ġażaba (16) gelüp eyitdi iy merdūdi şeyṭān ṣıfat niçün olalum didi ammā ṣıfatda ve sīretde şöyleyüz kim sen şeyṭān ne ṣūretde görse (17) vüz bilürüz ḫavār ḫacil ḳıluruz didi yine racīm eyitdi iy pehlüvān saña bir sözüm vardur baña şeyṭāndur dirsin ne cihetden (18) dirsin bende ne gördüñ didi Sām Süvār eyitdi iy racīm sen dürlü dürlü ṣūrete girseñ bilürüz zīrā cümle varacıñdan cünbüşüñden (19) söyleşüñden bellüsin ve bir daḫı sen şeyṭān olduġuñ şundan bildük kim Aḳrūn'a eliyle düzdügüñ nesneye ṭapdurursın

NAẒM

(20) Düzme nesneye olmaya maʿbūd pes
Kimse andan bulmaya maḳṣūdı pes

Ḥaḳḳ'a ṭap ki ḫilḳat itdi cismüñi
(21) Ḥayy u maʿbūd ol Ḫuẕā mevcūdı pes

NEṢR
Ḥakīm ḳavlince şeyṭān-ı racīm bildi kim Sām pehlüvānı ve ḥakīmleri kendüyi bildiler

[424a]

(1) ġayb olup gitmege ʿār idüp eyitdi iy Sām Süvār çünkim benüm peyġambarlıġuma inanmaduñ varayın Ḫālıḳ'uma ʿibādet (2) ḳılayın sizlere belā dileyeyin Ḥaḳ Teʿālā seni

leşkerüñle helāk ḳılsun nite kim bizden öñdin gelen peyġamberler muʿcize birle kendülere (3) ʿāḳ olanları ḳıldılar diyüp pes eyitdi iy mürīd-i Aḳrūn olmasun kim bu ḳavm sözine uyup maʿbūduñdan yüzüñ dönderesin (4) cān u baş-ıla yoluñda ṭur yoḫsa maʿbūduñuñ ḳahrına ṭuş olursın men yine gelince ġayret ḳıl diyüp racīm gitdi (5) andan Aşʿıyā peyġamber eyitdi iy Aḳrūn-ı Ġāranişīn gördüñ mi peyġamber didügüñ kişi ne görü ḫacil gitdi didi bizüm (6) dīnümüze gir Allāh'ı bir bil küfr ü ḍalāletden ḳurtıl yoḳsa ebedeʾl-ābad ʿazāyile ḳalursın didi Aşʿıyā peyġamber şöyle diyicek (7) yine Aḳrūn-ı Ġāranişīn'üñ küfri ṭaşa gelüp eyitdi yā ḥakīm bu sen didügüñ söz benüm hiç ḳulaġuma girmez benüm peyġamberüm ḥāşā (8) kim şeyṭān ola sizler cāẕūlarsız anıñçün aña şeyṭān dirsiz didi. Aḳrūn şöyle didügine Sām Süvār ḳaḳıyup buyurdı Ġāra (9) nişīn'üñ boynun urdılar.

NAẒM

Ol pelīdī anda itdiler helāk
Nāra cānı gitdi oldı cismi ḫāk

(10) Diñle imdi ḳıṣṣa nedür yār-ı cān
Vir ṣalāvāt Muṣṭafā'ya cān u pāk

NEŞR

Ḥakīm ḳavlince Aḳrūn-ı Ġāranişīn kim depelediler (11) Ḳahḳaşān birle oġullarına Dāvud peyġamber şerīʿatince īmān telkīn ḳılup didiler kim [4] لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ **Dāvud Nebiyyaʾllāh ve süleymān emīnuʾllāhı** (12) didiler andan Sām Süvār didi kim iy şāh-ı Hindüstān şehrü diyāruñda görecek ġarāyib ʿacāyıb vardur didi andan şāh-ı Hind daḫı eyitdi (13) kim iy pehlüvān-ı Süleymān vey Nerīmān, ḳahrımān zamān bu şehrimüzde bir ʿaceb ḳubbe vardur ṭılsım-ıla ḳapusın çevre yapusın (14) berkitmişlerdür ṭılsımın bozup kimse içine giremezler ki göreler içinde ʿacāyıb ġarāyib ne vardur bileler ve bir daḫı bu ṭaġda bir maġāra (15) dan bir ʿaceb şekil cānavar çıḳar ıraḳdan görürüz yaḳından adama görünmez yil yükrüşlü raḫşlar-ıla ardından daḫı sürerüz kim (16) irevüz görevüz nite ki cehd iderüz irilmez ṣūreti vażʿı heyʾeti görülmez ve bir daḫı gözlerüz ol cānavar maġāradan çıḳup şikār gerçek (17) varıruz maġāra ḳapusın alup ṭururuz kim anı görevüz yine cānavar maġāraya gelicek maġāra ḳapusın görür ve öñünde ki ādemīleri görür daḫı (18) ḳaḳıyup ḫışm-ıla ḳapusına ḥamle ḳılur heybetine kimseler ṭurmaz yıḳılur kimisinüñ zehresi çāk olur kimisin ol cānavar urup (19) helāk olur ve bir daḫı yā pehlüvān ol cānavar kim maġāraya şikār getürür bebir peleng arslan ḳaplan götürür ve bir ʿacāyıb daḫı diyārımuzda (20) şınurunda bir saʿb ṭaġda bir ḳavm vardur ḥayvān ṣıfat şöyle yürürler kimseye görünmezler görünene daḫı at irmez şöyle ḳaçarlar didi andan (21) Sām Süvār işidüp eyitdi yā ḥakīmler yā serverler ṭuruñ varalum ol ḳubbeʾi Ḥaḳ rāst getürürse Süleymān devletinde temāşā ḳılalum ʿālemden murād olan temāşā ḳılup

[424b]

[4] Allah'tan başka ilah yoktur.

(1) ṭaḳdīruʾllāhı görmekdür didi ve ṣutʿullāhı naẓar idüp şükritmekdür didi hemāndem buyurdı at çekdiler Aşʿıyā (2) peyġamber ile Aḳrūn peygamberiler-ile cemīʿ ḥükemā ve ʿulemā vüzerā server-i selāṭīnler birle Ḳahḳaşān'ı şāhı ḳulaġuz (3) ḳılup gitdiler Ḳahḳaşān şāh taḫtıgāhında geldiler yetdiler ḳıṣṣa dırāz ḳılmayalum şehri ḳavmi bilüp şehrüñ içün ṭaşın (4) pāk pākize ḳılup tezyīn itdiler beşāretler ḳılup cümle ayaḳ üzre ṭapuya ṭurdılar şāh-ı Ḳahḳaşān daḫı Sām'ı (5) alup şehre girüp evvel ol ṭılsım ḳubbesine geldiler bir meydān miṯāl yir gördiler ortasında yidi dürlü (6) mermerden bir muʿteber ḳubbe yapmışlar yapusı ġāyet muḥkem andan ḳubbenüñ çevresi ḫandaḳ ḫandaḳ içi ṭolu ṣu (7) ve ḫandaḳuñ ini ḳırḳ adım ola ḳubbenüñ gün ṭoġusına ḳarşu bir ḫoş ḳapusı var yine ol ḳapunuñ üstin bir muʿteber (8) kemer baġlamışlar bir taşı yeşil yeşimden bir ṭaşı ḳızıl mercāndan ve bir ṭaşı daḫı zümürrüdden lāciverd-ile münaḳḳaş müẕehheb (9) şöyle kim ḳavs-i ḳuzaḫdan nişān virür andan kemer için çatarken bir dār çatmışlar ḳıṣṣa-i şedādan ḫaber virür (10) andan ol dāra iki ḳanat ḳapu düzmişler çīnī pūlādan āyine miṯāl andan ḳapuya bendü bend köşe ḥalḳa ve şīşe (11) yirine altun gümiş dizmişler mīḫ mismār yirine laʿl ve yāḳūt yürütmişler şöyle kim ṭaş şuʿlesi ḳarşudan baḳanuñ gözin (12) ḳamaşdurur ve bir daḫı ol ḫandaḳ ḳapusında demürden bir köpri düzmüşler şöyle ṭurur Sām Süvār anı göricek (13) eyitdi iy server-i Hindu bu ḳubbenüñ ṭılsımın göster görelüm andan Ḳahḳaşān eyitdi yā pehlüvān görelüm diyüp (14) atından inüp sebük-bār olup atuñ miyāne şalup ḫandaḳdan ḳapuya geçen köprüye gelüp evvel ḳadem köpri üzere (15) başduġı dem köpri şöyle deprendi kim server-i selāṭīn cemīʿi gördiler mā-ḥaṣal kelām köpri deprenicek (16) ḳubbenüñ ol pūlād ḳapusı şöyle ṭarafa gibi çatlayup açıldı kim ancalar vehme düşdi andan şāh-ı Hind köpri (17) üzere bir ḳadem daḫı başdı yürüdi pes ol açılan ḳapunuñ içinden bir ʿacāyıb ḳorḳunç şekl-i adam ḳālıbı çıḳdı (18) demürden düzilmiş ḳaddi ḳırḳ eriş ola ḳolunda yine ḳara demürden bir ʿacāyıb ulu çomaḳ çigninde dutmış cānlulayın ṭurur (19) ṭaġları ursa çomaġ-ıla sürme gibi ḳılur şöyle çıḳup ḳubbe ḳapusınuñ öñinde ṭurdı Ḳahḳaşān şāh bir ḳadem daḫı (20) ilerü yüridi pes ol ṭılsım ḳālıbı daḫı gürzin başı üzere çevürüp birḳac [5]birḳac ṣalup köprüye bir adım ilerü geldi (21) Ḳahḳaşān şāh daḫı köprüden bir adım ilerü yürüdi ḳālıb daḫı bir adım köprüye yürüdi her adımda başı üzere çomaġın

[425a]

(1) bir ṣalup cānlu gibi yürüdi ol daḫı geldi anca kim köprünüñ ortasında birbirine yaḳın irüp muḳābil (2) olup ṭurdılar andan şāh-ı Hindū, Sām Süvār'a çaġırup didi kim yā pehlüvān zemīn ü zaman-vāy server-i Süleymān eger (3) bir ḳadem girüsine döndi daḫı ilerü varursam ṭılsım ḳālıbı gürz-ile meni helāk ḳılur diyince ol aradan Sām Süvār emritdi (4) bir ḳadem girüsine döndi ṭılsım ḳālıb daḫı bir adım girü döndi bir bu bir ol anca kim şāh-ı Hind köprünüñ ol başına (5) varınca ḳālıb daḫı ḳıçın ḳıçın gelüp ḳubbe ḳapusından içerü girdi şāh-ı Hind köprü üzerinden (6) ḳubbe ḳapusı daḫı ṭılsım ile yapıldı velī yine şöyle ṭırāḳa ḳopdı kim ancalar vehm aldılar server-i (7) selāṭīn ol ṣanʿatı görüp ol ṭılsımı düzen üstāẕa āferīn itdiler.

[5] "bir=ac" mükerrer yazılmıştır.

NAẒM

(8) İtdiler üstādına aḥsen hezār
Kim cihānda ḳomış anı [6]yādigār

ʿĀḳil ol ki ṣoñına ḳoya nişān
(9) Ḫalḳ-ı ʿālem ide tārīḫ-i rūzigār

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince server-i selāṭīn enbiyā vü evliya ve etḳıyā ḥükemā ʿulemā (10) vüzerā ümerā ẓurafā kümelā fuṣaḥā büleġā cümlesi ol ṭılsımı ʿacebleşüp eyitdiler iy şāh-ı Ḳahḳaşān ẕū-fünūn (11) dirilürsin ne ʿaceb bu ṭılsımuñ fetḥine çāre bulmaduñ didiler andan şāh-ı Ḳahḳaşān eyitdi yā pehlüvān bunı fetḥe ardından (12) öñinden çok dürüşdük ḳapusına ẓafer bulamaduḳ ṭop mancınıḳ ḳurup atduḳ tā kim bu ḳubbeʾi yıḳup (13) görevüz içinde ne vardur bilevüz ne ḳadar kim ṭaş atduḳ bu ḳubbeye ṭaş irgüremedük ṭılsım ḳuvveti-y-ile (14) ṭaş ḫandaḳ içine düşdi ṣuya batdı biz daḫı bu ḫandaḳ ṣuyına zevraḳ düzüp ṣalduḳ ṣalduġumuz zevraḳ revān (15) ḫandaḳ ṣuyına şöyle batdı kim nolduġı belürmedi görünmedi ve bir daḫı bu ṭılsım ḳālıbı ḳapudan çıḳup kim yürüdi (16) ḳarşusından ṭop-ile ne ḳadar kim atduḳ uramaduḳ ʿāciz ḳalup fāriġ düşdük ve bizden ol gelenler daḫı (17) bu fetḥe çāre idememişler didi Ḳahḳaşān şöyle diyicek Aşʿıyā peyġamber eyitdi yā pehlüvān bir cigerdār kişi (18) olsa hem cüst-çābuk bu köprüden ilki geçse ḳubbe ḳapusın açılup ṭılsım ḳālıbı çıḳup çomaġın ṣalınca (19) ḳarşudan urayıdı ḳālıbı yirinden ireydi ṭılsımladur revān düşerdi Aşʿıyā peyġamber şöyle diyicek (20) Ṭaġṭaġa ʿAyyār'a eyitdiler iy pehlüvān Süleymān naẓarında senden cüst kimse yoḳdur tecribe ḳıl görelüm velī ṭılsım (21) yaʿni kim zevraḳa girüp ḫandaḳ ṣuyın geçüp ḳubbe ḳapusına ya çevreden divārı yapusına varavuz çāre idemedük

[425b]

(1) ḫaṭarludur gey ṣaḳın didiler.

NAẒM

ʿĀḳil oldur her ḫaṭardan ḳıla ġāyet iḥtirāz
Tehlükeye cānın itmez kāmil olan ser-firāz

(2) Diñle imdi ḳıṣṣa nedür şerḥ ideyin nāmver
Līki virgil ḫoş ṣalāvāt Muṣṭafā'ya o zār

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Aşʿıyā peyġamber (3) şöyle diyicek Ṭaġṭaġa daḫı rıżā virüp bu söze ġayret ḳılup Sām'dan icāzet alup nacaḳ yalıncaḳ idüp (4) Ḥaḳ Teʿālā'ya ṣığındı daḫı evvel añul añul köpri başına geldi ṭurdı ṭılsımı ḳālıbı gelüp ṭurduġı nişāne yirin (5) irdügi

[6] yādigār, yād-gār (vezin gereği "yādigār" olarak yazılmıştır.)

yiri vezne urup ṭaban ḳaḳup ʿuḳḳāblayın götürüldi kim ṭılısım ḳālıbın ḳubbe ḳapusından çıḳmadın ire (6) ura mā-ḥaṣal kelām bu yaña Ṭaġṭaġa sürişine nisbet ḳubbe ḳapusı daḫı revān açılup içinden ṭılısım ḳālıbı (7) yil gibi çıḳup köprüye gelüp Ṭaġṭaġa ḳarşu ṭurdı Ṭaġṭaġa köprünüñ ortasına irince ḳālıb daḫı ḳarşudan (8) çomaġın çeküp sūra irdi kim Ṭaġṭaġaʾi depre ura bu cānıbdan Sām Süvār server-i selāṭīnler-ile ve ḥakīmler vezīrler-ile (9) Ṭaġṭaġa'ya ḳālıb irdügin göricek ġırīv ḳıldılar dön diyüp çaġırdılar Ṭaġṭaġa daḫı kendü ḥużūrında ve ḥaẕerile-y-idi ḳarşudan (10) ḳālıb irdügin göricek ṭılıssımdan vezn yirin gözleyüp ḳarşusına yil gibi giderken ṭurdı Ṭaġṭaġa ṭurıcaḳ ḳālıb daḫı (11) ḳubbe ḳapusından girüp ḳapu daḫı bağlandı bu böyle olıcaḳ Aḫrūn peyġamber daḫı ʿa.s. Aşʿıyā peyġambere ve Sām Süvār'a (12) eyitdi niçün zaḥmet çekersiz bu ṭılsımuñ feṭḥi bu ḫandaḳ köprisinüñ berü başındadur görmez misiz ki ādem ḳadem başıcaḳ (13) köprü deprenür köprü deprenicek ḳubbe ḳapusı açılur ḳālıb cünbüşe gelür yā pehlüvān buyur ḳırḳ adım yirden ḳaẕup girüden (14) bu köprünüñ başınuñ çaḳ dibine insünler didi Sām Süvār buyurdı ustalar naccārlar ilerü gelüp ḳırḳ adım yir ḳıyās ḳılup (15) yiri ḳazdılar yarıp köprünüñ berü başınuñ bünyādına irdiler gördiler kim ol köprünüñ başı demürden zencīrler-ile (16) aşaġa yir altında bir muʿteber siyāh mermerden bir ferşe bergilü Sām Süvār'a bildürdiler. Sām daḫı serveriler-ile üzerine geldiler gördiler (17) kim ġāyet muṣannaʿ nesne andan Sām eyitdi bu köpri başını bu firşe zencīrle ne ʿaceb aşmışlar didi andan Aḫrūn peyġamber eyitdi (18) yā pehlüvān ḳıyāsda şöyledür kim bu ferşeñ altında bu ṭılsımuñ çarḫları vardur bu köprü başını bu ferşden aşaġa duvalaya (19) yā pehlüvān ḳıyāsda şöyledür kim bu ferşüñ altında bu ṭılsımuñ çarḫları vardur bu köprü (20) bağludur bu köprüye adam başıcaḳ ṭılsım-ıla köprü ḥarekete gelür bu zencīrleri depredür deprenicek ṭılsım çarḫın çevürür çarḫ dönicek (21) ḳubbe içindeki ḳālıb daḫı zencīrle çarḫa çār-mīḫ olup köprü verzn-ile ḳālıbı ḥarekete getürür köprü üzere adam yürüdükçe bu zencīrler

[426a]

(1) çarḫı aşaġa dönderür çarḫ dönicek ḳālıb ṭılsım ile köprü üzere yürür vezn yirinde aña varanı ṭılsım ile helāk ḳılur

(2) NAẔM

Ṭılsımātuñ aṣlı bu ki itdüm beyān
Özgesin Allāh bilür yoḳdur gümān

(3) Böyle diyüp oldı ḫāmūş ol nebī
Diñle imdi nice durur [7]dāsıtān

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Aḫrūn peyġamber (4) şöyle diyicek buyurdı miʿmār ol köprü başınuñ altındaki ferş-i siyāhı görüp çevresin ḳazdurup andan üzerinden ḫāra çūblardan (5)

[7] dāsitān, dāstān (vezin gereği "dāsitān" olarak yazılmıştır.)

ḥamāleler bağladılar ḥammāliyye çarḫlar düzüp andan kemendler ṣalup ferşi aşaġadan ḥammāliyye bağlayup serverler ṣağ ve ṣol (6) çarḫları çevürüp ol ferşi yirinden ḳoparup giderdiler andan ferşüñ altına naẓar ḳıldılar gördiler kim demürden ṭolaplar (7) düzdiler ol köpri başındaġı zencīrler dolaplara bağlu anı görücek Aḳrūn ḥakīme Sām Süvār taḥsīn itdi andan buyurdı (8) ṭaşlar ṣalup ol demürden çarḫları bozdılar çarḫ bozulduġı dem köprü ḫandaḳa düşdi ḫandaḳ ṣuyı daḫı yire geçdi (9) ḳubbe ḳapusı açılup ṭılsım ḳālıbı ṭaşra düşdi andan serverler ḫandaḳdan geçüp ḳubbe ḳapusına gelüp ṭılsımuñ ḳālıbınuñ (10) üzerine gelüp gördiler kim ḳālıbuñ ayaḳlarından zencīrler yir altundan varup zencīr ucı çarḫa berkitmiş ʿacebleḍiler andan (11) Ṭaġṭaġa öñlerince ḳubbe ḳapusından içerü girdiler gördiler kim ḳırḳ dört ʿamūd üzere bir ḫoş muʿteber ḳubbe bağlamışlar (12) ġāyet muʿallā andan ḳubbe için ḳāyim ve nāim lāciverdi muraṣṣaʿ münaḳḳaş ḫūb ḳılmışlar bir ʿacīb ġarīb taṣvīr itmişler aşaġa ferş (13) füsūsgārı ferşler naḳş-ıla dürlü dürlü dāyireler andan ḳubbe altın aña līvān ḳılmışlar birbirine ḳarşu līvānlar birinde bir ʿacāyıb (14) altı meclis ḳurulu birinde bir muʿteber tābūt ṭurur Sām-ıla serverler tābūtı göricek ḳatına vardılar naẓar urdılar gördiler kim pūlādan (15) bir muʿteber tābūt uzunı ḳırḳ yidi arşı andan tābūtuñ başı ḳatında bir zırıh aṣulu yaḳasından yaña yazılu vezni iki yüz yetmiş (16) arṭal andan çīnī pūlādan ḳara ūd kütügünce sīm güft bir ışıḳ aşılu ṭurur depesinde yazılu ṭoḳsan batman vezni ola ve bir daḫı (17) degirmen ṭaşınlayın āyine miṣāl bir āhen ḳalḳan dört göbeklü göbeginde iki yüz ḳırḳ dört batman vezni yazılu ve yine ḳalḳan (18) üzere ḍarbe taḫtasınlayın bir muraṣṣaʿ ḳınlu ḳılıc aşılu yüz yigirmi batman vezni yazılu ḳabżasında yazılu ve bir daḫı pūlādan bir gürz-i girān (19) ṭoḳuz yüz batman vezni başında yazılu ve yine tābūt başında bir suḳuşma siyāh süñü dikilü ṭurur uzunı yigirmi dört ḳulaç (20) vezni yüz altmış dört batman dilinde yazılmış server-i selāṭīnler ol altı pāre silāḥı göricek eyitdiler zihī server kim bunları götürüp (21) ceng cevlān ḳılurmış āḫirinde tābūt başında bir zerrīn levḥ görüp alup Sām'a ṣundılar gördiler kim levḥ yüzinde otuz iki saṭır yazılu ḫūb

[426b]

(1) rūşen yazulu Sām levḥi Aṣʿıyā peyġambere ṣundı Aṣʿıyā peyġamber daḫı oḳuyup didi kim:

NAẒM

(2) Böyle yazmış tārīḫ içre ol āgāh
Kim ben idüm añlaġıl Sührāb şāh

Üç yüz elli yıl cihānda bī-gümān
(3) Olmışamdur pehlevān-ı şāḥib-ḳırān

Ḳılıcımla ṭutmışıdum ʿālemi
Çāker itdüm diyü cinn ü ādemi

(4) Şarḳ u ġarbı cümlesin ṭutmışıdum
Niçe şahdan fil, at utmışıdum

Cenge girüp el urup bu Rüstem bayıḳ
(5) Merīḫ emān ister-idi añla bayıḳ

Ṭaġda arslan avlarıdum hem peleng
Ṣuda tinnīn avlarıdum hem neheng

(6) Kimse ḳarşu gelmez-idi cengüme
Ejdehā gelmezdi ḳarşu hengüme

Ḳuvvet-ile ṭutmışıken ʿālemi
(7) Baña fermān itmişiken ādemi

ʿĀḳıbet irdi baña ne ki ecel
ʿÖmrüme ḫüsrān-ile yitdi ḫalel

(8) ʿĀksine döndi meger devr-i felek
Meskenüm itdi nā-gāh baṭn-ı siñek

Ḫāke yiksān itdi āḫir çün devr
(9) Nūşumı nīş eyledi āşum zehir

Her ṭoġanı öldürür kevn-i fesād
Kimse anuñ çün bulmadı bundan murād

(10) Biñ yaşayan yāḫud elli yāḫud yüz
Ṭopraġ içre ḳoyısardur ṣoñra yüz

Ġarre olma bu cihāna [8]şehriyār
(11) Saña bu ʿibret yiter iy [9]nāmudār

Böyle diyüp āḫir itmiş ol kelām
Vir Muḥammed rūḥına yüz biñ selām

(12) NEŞR

Ḥakīm ḳavlince Aşʿıyā peyġamber levḥden bu beyānı ḳılınca Sām Süvār bildi kim ol ḳabir Sührāb Nev'üñ imiş rūḥına duʿā ḳılup (13) yir yir serverler selāṭīnler Sührāb Nev silāḥına el urup gördiler hiç birine rāset gelmedi ʿāḳıbet Sām Süvār, Sihrāb Nevzi rihin

[8] şehriyār, şehr-yār (vezin gereği "şehriyār" olarak yazılmıştır.)
[9] nāmudār, nām-dār (vezin gereği "nāmudār" olarak yazılmıştır.)

alup getdi (14) bu yine rāst geldi aşıġın başına urdı dürüst oldı ḳılıcın ḥamāyıl ḳılup ḳalḳanın ḳolına aldı ve gürzin ele alup birḳac (ḳaç) (15) şaldı kemerine şaldı ve süñüsin başı üzre çevirüp ṭurdı andan Sām Süvār didi kim iy server-i selāṭīnler bu silāḥları (16) düzen benüm içün düzmiş diyüp dönüp ikinci līvān Sührāb Nev'üñ meclisi altı üzere gelüp anda daḫı gördiler kim yigirmi dört (17) sīm sipālar urulmış her sīm sipā üzere bir zerrīn bādye urmışlar şöyle bādyeler kim birer kişi içine girüp oturur (18) ol zerrīn bādyeler çevresinde ʿacāyıb ġarāyib laʿlīn ayaḳlar zerrīn ṣaġraḳlar muraṣṣaʿ lāciverdi ḳıf menḳūrlar zevraḳlar (19) ṣaff-ıla ṭurur ve daḫı sīm sīnīler altun tepsiler zeberced ṭabaḳlar kimnüñ içinde altundan düzülmiş ayvalar amrūdlar kimisinüñ gümişden (20) düzme elmalar, anārlar kimisinüñ içinde gümişden düzme bādāmlar ve altundan bedaḳlar, fıstıḳlar, naḳli miṣāl andan altun (21) gümiş şemʿdānlar şöyle kim şanasın müheyyā meclisdür meclis ehli gitmiş bezm altı şöyle ḳalmış

NAẒM

[427a]

(1) Ṣoḥbet-i Sührāb'ı ṭaġıtmış cihānda ol ecel
Kendü gitmiş genci ḳalmış devleti bulmış ḫalel

ʿĀḳil ol ki yiye mālı ḳomaya hiç ṣoñına
(2) Tā ki vāriṣ sīm ü zer çün itmeye ceng ü cidāl

NEṢR

Ḫakīm ḳavlince Sām Süvār, Sihrāb Nev'dür meclisinüñ bezm altın şöyle müheyyā (3) göricek selāṭīn serverlere eyitdi iy serverler Sührāb-ı Nev'i görüñ kim ne ḫoş bezm bezm altın ḳormış kendü nevbetince ʿīş (4) sürüp gitmiş şimdi vaḳt-i nevbet bizimdür biz daḫı ālet-ile ʿīş idelüm diyüp buyurdı naṭʿınuñ ṣaffında ṣaf urup (5) oturdılar server-i selāṭīnler daḫı ṣaġ vü ṣol ṣaf-ıla kim ṭurdı kim ʿīş-i nūş itdiler alā-zuʿm-i rūzigār

NAẒM

(6) Ḳurdılar bezm-i laṭīf içildi mey
Çaldılar ṭanbūr u şeş-tā ʿūd u ney

Muṭrib-i maḥbūb ola sākīde ḫūb
(7) Bir demin biñ yıllıḳ anuñ ʿömre ṣay

[10]Der-beyān-ı Ḫaṣiyyet Ḳand u Şeker ve Naḫli u ʿİneb Bi-ḳavli Loḳmān Ḥekīm

ḥakīm ḳavlince (8) Sām Süvār bunda ṭılsımāt içinde şarāb-ıla ʿīş-i nūş itmekde ammā kim bizim ḳıṣṣamuz çünki Süleymān ḥażreti ʿa.s. ḫurma-y-ıla ḳand nebātuñ (9) ʿinebi pür-ḫaṣiyyetüñ baḥslerini kim ḥāl dili-y-ile söyleşdüklerin nübüvvet semʿi-yile kim işitdiyise ḳanḳısına evvel el ṣunup (10) iftār itmesine ḥayrān ḳalup sükūta vardı ve ḳanḳısınuñ faẓīleti ziyādeyiduġına fikre varup bilmege niyyet kim itdi (11) ve andan

[10] Lokman Hekim'in ifadesiyle üzüm ve hurma ve şeker kamışı ve şekerin özellikleri hakkında.

şoñra zenbūrla ʿasel-ile kirm-i ḥarīrüñ ve ʿankebūtuñ münāẕaʿaların ve münāẕaraların mücādele ḳılışduḳların diñleyüp (12) güş idicek Efrāsiyāb ḳızı Gül Çehre'den icāzet alup gelüp bāġ-ı ḫaṣdan ṭaşra çıḳdı andan nübüvvet taḫtına gelüp (13) bismiʾllāhi diyüp nerdübāna ḳadem başup yuḳaru çıḳdı daḫı dīvān Süleymān ṭurdı Süleymān (14) ḥażreti emreyledi bir altun depsi içinde ḫurmayı ḳurdular ve bir depside üzüm ḳodılar ve bir depside şeker ḳamışın ḳodılar (15) andan Loḳmān ḥakīme geçen mācerāyı ḳodılar ve bir tepsi ḥikāyet itdi senüñ ẕanuñda bunlaruñ ḳanḳısı efḍaldür eyitdi ser-cümle (16) sinden üzümüñ ḫaṣiyyeti çoḳdur şöyle ki sirkeniñ menfiʿati ve ḫamruñ ḫaṣiyyeti ḥikmetde yüz derece şekkerden ve ḫurmadan artuḳdur

(17) NAẔM

Şöyle bil kim iy emīr-i nīk-baḫt
Sirkede çoḳdur be-ġāyet menfiʿat

Gerçi şekker nāfiʿ olur ki leẕīẕ
(18) Līki bī-ḥadd sirkededür ḫaṣiyyet

[11]Dāsıtān-ı Müvekkil-i Murġ-ı Ẕākir Āmeden Be-dergāh-ı Süleymān

ḥakīm ḳavlince ḳaçan kim Loḳmān ḥakīm (19) bu vech-ile şekkerüñ ve ḫurmanuñ ve ʿinebüñ ḥikmeti mūcebince ḫaṣiyyetlerin kim beyān itdi işidüp ʿilmine taḥṣīn ḳıldı andan (20) şoñra diledi her birinüñ ḫaḳīḳati ḥālini ve ibtidāʾi sebebin ḫilḳatine tamām tafṣīli birle müvekkel meleginden suʾāl idüp bile zīrā ki (21) Allāh Tebāreke ve Teʿālā cemīʿi yirdeki nebātātı ve şecerātı üzerine ve ṣemerātı üzerine ve ḳaṭarāt üzerine birer melāʾike müvekkel naṣīb itmişdür

[427b]

(1) ḥatta bir ḳaṭre yaġmuruñ ve bir ḳıṭʿa biten nebātuñ müvekkel melāʾikesi vardur pes Süleymān ḥażreti ʿa.s. işitdi kim şekkrüñ ve ʿaselüñ (2) ve ḫurmanuñ ve engürüñ melek-i müvekkellerin daʿvet ḳıla pes nübüvvet ḫāteminüñ üzerinde yedi ḳudret-ile meṣṭūr olan ism-i Allāhʾdan eşcāru (3) ve eṣmār ve evhām üzerine ḥākim müvekkellerinden Mikāʾīl aʿvānlarından ẕikr olan zenbūrla kirm-i ḥarīrüñ ve ʿinebüñ ve ʿaselüñ ve şekker ḫurmanuñ (4) müvekkellerin getürtmekde daʿvet itdi tā kim bi-iẕn-i Rabbānī ve muʿcize-i Süleymān'ı birle ẕikr olan müvekkellerüñ üzerine ḥakīm olan ervāḥ-ı Süleymān (5) naẕarına geldi emr-i Ḥaḳḳ-ıla fermān ber olup Süleymān ḥażretinüñ naẕarına gelüp ḳarşu ṭurdılar andan Süleymān naẕar ḳılup gördü kim bir ʿaẓīm (6) müvekkel meleki gelüp naẕarına ḳarşu ṭurup ervāḥ dilince selām virüp edeb-ile el ḳavşurdı velākin bir ʿaceb heyʾet nite zenbūr ser ve beşer ḳālıb (7) ve iki eli var adam eli gibi ve ikişer ḳanadı var zenbūr ḳanadı bigi velī ġāyet ʿaẓīm dört ḳanad-ıla aʿżāsın bürümiş ve dört ḳanadı ṣaġ ve ṣol kemer bigi (8) birbiri üzerine ṭurur ve iki ayaġı var ʿuḳḳāb ayaġı gibi bir elinde müdevver zerrīn levḥ ṭutar ve bir elinde nūrānī var üzerlerinde yedi ḳudretle yazılmış (9) ṭılsımāt var Süleymān ḥażreti suʾāl idüp eyitdi ki

[11] Murg-ı Zâkir müvekkilin Süleymân'ın dergahına gelmesinin hikâyesi.

yā melek-i aʿẓam mübārek ismüñ nedür ve neye müvekkelsin cevāb virüp eyitdi ki (10) benüm adum Ṣafīhu ʿİyāl'dur. Mikāyül'üñ ʿa.s. aʿvānlarındanam ve müvekkeli naḫl ve müvekkeli kirm-i ḥarīr ve nebātātdan daḫı müvekkeli ʿasel ve müvekkeli ḳandı fāiḳ benüm ḥükmüm (11) yanındadur ki her birisinüñ taḫtı yanında nice yüz biñ biñ müvekkel melāʾike vardur eyle melāʾike ki yüz kerre yüz biñ tekvīne ḥükm iderler ve her tekvīnüñ (12) taḫtı yanında yüz kerre biñ cin reʾīsine ḥükm iderler şaḥne-i ervāḥlarından emrinüñ meʾmūrları vardur ve daḫı bu elümdeki ḫātem ḳuvvet-ile ser-cümlesine (13) ḥākim ve her kim bu ḥātemi ḳamer ḥamel burcında iken yeşil şırça çanaġa yazup neysān şuyunla yuyup ol şuyı ḳovan üzerine şaçsa ol (14) ḳovana āfet-i semāvī irmeye ve eger kirm-i ḥarīr üzerine şaçsa ḳuvvet ṭuta ḫüsrān görmeye ve eger ki ḫurma veyā şekker-istān baġçasına (15) ve bāġu-bān bāġına ol şudan şaçsa ḳaṭʿā āfet-i semāvī yitişmeye ki ol ṭılsım (16) (17) ḥakīm ḳavlince yine Süleymān ḥażreti ʿaleyhiʾs-selām suʾāl itdi kim yā Ṣafīhu ʿiyal (18) ʿömriñüñ eṭvārından ve cihānuñ aḥvālinden bize ḫaber virgil işidelüm diyicek cevāb eyitdi yā Nebiyyaʾllāh benüm ʿömrüm (19) üküşdür ne miḳdārduġın bilmezem Süleymān didügi nite melek eydür yā Nebiyyaʾllāhı Ḫallāḳ-ı ʿālem çünki lafẓ-ı künden ʿālem-i kāyinātı çün ḫilḳat (20) itdi melāʾike gürūḥını yaratdı henüz Süleymān bin Ṣaḫarnār'ı yaratmadın bu cihān milkinden ve yiryüzinde bir ḳuşcuġaz yaratdı (21) ṭūṭī şeklinde ve leggen ḳanadları zenbūr ḳanadı vażʿında ve ḳarnı kirm-i ḥarīr ḳarnı gibi idi ve bāḳī tüycügezleri yeşil ṭūṭī şehberī bigi merġūb sebz rengidi ve ayaḳlarınuñ

[428a]

(1) vażʿı bāġ yapraġı şeklindeyidi ve ʿacāyıbı daḫı bu kim ḳuyruġınuñ yüñleri çelekleri şekker ḳamışı gibi boġun boġunıdı ve bir maḥbūb (2) elḥānı varıdı kim ḳaçan kim ol kendüyi yoḳdan var iden cismine rūḥ-ı fehmi ve idrāki yār iden ilāhī dilince kim ẕikr iderdi (3) melekce melek anuñ elḥān-ı dil-rubāsına dāvudī maḥbūb ṣadāsına ḥayrān ḳalup Ṣāniʿuñ ṣunʿın fikr iderdi dāyim ẕikr-i Ḥaḳ'dan ḫālī degüldi (4) ve ḳalbine Ḥaḳ Teʿālā bu tesbīḥi ilḳā itmişidi **elḥamdülillāhi rabbilʿālemīn ve ṣallallāhü ʿālā seyyidinā Muḥammedin ve ālihi eṭṭayyibīne eṭṭāhirīne** ḳaçan kim bunuñ (5) üzerine bir nice müddet rūzigār kim geçdi bir gün ol murġ-ı laṭīf Ḥaḳ Teʿālā'ya tażarruʿ idüp eyitdi ki يا اله العا لمين[12] ʿālī ḥażretüñden (6) isterem ki baña ʿömri ṭavīl muḳadder ḳılasın tā kim ʿömrüm olduḳca ẕikirden ḫālī olmayam ẕīrā kim benüm ḫilḳatümden murād budur ki ẕikrüñe meşġūl (7) olam ḥamd-i Ḥaḳ'dan ḫālī olmayam diyüp münācāt idicek anuñ ḫūb elḥānın gūş itmekden melāʾike ḥaż itdükleri ecilden münācāt idüp (8) eyitdiler ki يا ارحم[13] الراحمين[14] ويا خير الناصرين nola ki ol murġı ẕākiruñ ve żaʿīfüñ duʿāsın ḳabūl it ʿömri ṭavīl vir bir miḳdār niʿmet bildür (9) anı yiyüp dükenince şükrüñi elinden geldükçe edā ḳıla egerçi ki kimüñ elinden ve dilünden gelür ki şükrüñi edā ḳıla (10) اِعْمَلُوا اٰلَ دَاوُدَ شُكْرًا[15] وَقَلِيْلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُوْرُ melāʾike bu vech-ile niyāz ḳılıncaḳ Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿālā duʿālarını müstecāb ḳılup raʿd-ı feleke emritdi rūy-ı zemīne beyānı (11) yitmiş gün

[12] Ey âlemlerin ilâhı.
[13] Ey merhametlilerin en merhametlisi. (Allah.)
[14] Ey yardım edenlerin en hayırlısı (Allah.)
[15] Çalışın ey Dâvud ailesi! Şükretmek için çalışın! Kullarım içinde şükreden çok azdır. (Sebe', 13. âyet)

bārān-ı raḥmet yaġdurdı yitmiş günden yaġmur dükenüp güneş envārı ʿāleme pür-tāb virüp cerm-i şemsden ve ḫākuñ ecezā-yı şerefinden (12) ve ʿanāṣıruñ iʿtidālinden ve müsebbibüʾl-esbābuñ ḳudreti-y-ile yiryüzinde dersū meġārib ü meşārıḳuñ arasında aġaçlar bitdi ʿacebüʾl-ʿaceb (13) nite yapraġı tūt yapraġı gibi ammā ki özdeki şeker ḳamışı gibi boġun boġun ve her yapraġuñ başında tut gibi yimişi vardı ammā ki şöyle (14) ṣıḳlıḳ bitdi ki yiryüzin ki rubʿ-ı meskūn ʿālemidür dersū tamām ṭutdı ẕerrece yir ḳalmadı ve illā ki orda ol aġaç bitdi üç gündeñ (15) ḳāmeti ḫilʿatı tamām oldı ʿarab erişi-y-ile uzunluġı yitmiş arış varıdı andan Allāh Teʿālā ol murġı ẕākire ḫiṭāb ʿizzet ḳılup (16) eyitdi ki saña şol ḳadar ʿömr virdüm ki bu aġaçlaruñ yapraġı ve yimişi senüñ ġıdañdur vaḳti kim bunları yiyüp dükedesin (17) ol vaḳt senüñ ʿömrüñ āḫir ola dünyādan āḫirete intiḳāl idesin bişri-ṭān ki ẕikrüñe meşġūl olasın ve daḫı şöyle taṣavvur (18) itmeki yiryüzindeki āḫer nebātāt ve ṣemerāt ve şecerāt gibi miyvesi ve yapraḳları sallayan ola buna şöyle taḳdīr itdüm ki ne fażl-ı nevrūzda (19) bir yapraḳ artar ve bir dāne yimişi veyāḫud zemheri yirde ḫazān olup yimiş yire dökülüp biter illā ki hemān bir ḳarār sāyıḳ ṭursa gerek yapraġında (20) ve yimişinde tamām yiyüp ki dükedesin ulu aġaç ḳuruyup helāk ola

NAẒM

Böyle taḳdīr eylemişdür saña iy murġ āşikār
(21) Niʿmetüm yiyüp idegör ẕikrümi leyl ü nehār

Ġāfil olma tīz geçer ʿömri ṭavīl illā ki sen
Biñ günüñ bir günce gelmez āḫir olsa rūzigār

[428b]

(1) Yüz kez bin yüz biñ yaşayan ṭoymadı bu ʿömre hiç
Ḥīn mevt irince āḫir itdi efġān-ı ṣad-hezār

Zīrā ʿömre ṭoymaġ olmaz ins ü cinnü ger melek
(2) Ḥay ḥayātuñ içre hergiz mevti ide iy iḫtiyār

Ġāfil olma murġı ẕākir eyle ölümden sen ḥaẕer
Ġarre olma bu ḥayāta mevt irer ol hūşiyār

(3) Cānıb-ı Ḥaḳ'dan nidā-gūş irincek anda murġ
Oldı şāẕān cān u dilden vir ṣalāvāt [16]yādigār

NEŞR

[16] yādigār, yād-gār (vezin gereği "yādigār" olarak yazılmıştır.)

Ḥakīm ḳavlince yā Nebiyyaʾllāhı ḳaçan kim (4) ol murġ-ı ẕākir cānıb-ı Ḥaḳ'dan bu nidā-i ulūhiyyeti kim işitdi şād olup secde-i şükir itdi daḫı ol yimişden nefsine ġıdā vü şükri (5) Ḥaḳḳ'ı edā itmege meşġūl oldı bunuñ üzerine yüz biñ yıllar felek gerdiş itdi ay ve güneş leyl ü nehār ṭoġup ve ṭolanup (6) ki cünbüş itdi murġı ẕākir ol ʿömri ṭavīline ġāyet şād ve ḥayātına mevt irişmeye diyü eşcāruñ ve eşmāruñ bī-nihāyetlıġına iʿtimād (7) ve çarḫ-ı ser-keş rām olduġına iʿtiḳād iderken bir gün naẓar ḳılup gördü kim ol maġārib, meşārıḳ arasına ṣıġmayan eşcāruñ yapraḳları (8) ve yimişleri yinmiş ʿużv-ı nihāli kesilmiş ḫurma aġacı gibi ḳuruyup çürüyüp rūzigār-ile ḫāke yiksān olup cihāna gelmemişe dönmiş (9) hemān anlardan bergi ve eşmārı yirinde yinmiş dāne aġaç ḳalmış mā-bāḳīsin rūzigār dönmek-ile ay vü güneş feleke aġup inmek-ile aġaçları yapraġı (10) ve yimişi müddet-ile ve yinmek-ile dükenüp āḫir olmış yinmiş eşcārı bāḳī ḥayātına mevt yaḳın irdügine ḳażā-yı ecel ḥāżır ve ḳudret nāẓır olmış (11) pes murġ-ı ẕākir nice ʿömri ṭavīl geçürmiş iken ve iy nice yüz biñ yıl eṭyārı ḥayātı eşyāmdan mevt ṭablı-bāz ṣadāsı-y-ıla uçurmışken ʿömri (12) bī-şümārı ve eyyam-ı rūzigārı dırāzı gözine iken biñ yıl bir sāʿatça gelmeyüp ecel ḫavfından şād olmayup gülmeyüp mevtden (13) ḥaẕer ḳılduġından ve ölüm acısından ġāyet iḥtiyāṭ idüp bir günde yidügi ġıdāyı bir ay bir ayda ve bir ayda yidügi ġıdāyı yılda ifṭār (14) itdi bāḳī ḳalan eşcāruñ yapraḳların ṣayup şümār itdi gördi kim bunuñla daḫı ʿömri āḫir olur mevt muḳadder aña ẓāhir geliser (15) pes riyāżet tedrīc-ile şol ḳadar oldı ki zamān evvelde bir yılda yidügini on yıla deg zaḫīre idindi ʿāḳıbet gidişi rūzigāruñ dönmesi-y-ile (16) bir yıllıḳ ġıdāyı biñ yılda yimesiyle nice yüz biñ yıllıḳ ʿömri ṭavīlin azacuḳ zamāna ḳaldı kim maġārib ü meşārıḳ arasına ṣıġmayan eşcār u eşmārdan (17) hemīn bir dāne ḳaldı. ʿÖmürden ve cismden el yuyuben ümīẕi bir nefes cāna ḳaldı. Ol bir dāneʾi nefsine ġıdā virmeyüp biñ yıl ṣabr itdi. (18) ʿĀḳıbet nā-çār olup yutdı ve bu münācātı Manṭıḳuʾṭ-ṭayr dilince eyitdi. İlāhi levḥ ḳalem ʿarş ve ferş on sekiz biñ ʿālem ḥaḳḳı çün ve biñ bir (19) aduñ ki vardur uludur. İsm-i aʿẓam ḥaḳḳı çün baña nice ʿömri ṭavīl ki erzānī ḳılduñ. Velī bu żaʿīf ve naḥīf murġ az u ger çoġ ẕikrüñe meşġūl (20) olup virdügüñ niʿmetüñ şükrüni elümden geldügünce edā ḳılurdum eyle olsa Yā-Rabb benüm senüñ üzerüñde ḥaḳḳum vardur. Yā-İlāhī dilerem ki ʿizzüñ (21) Celāl'üñ ḥaḳḳı çün iḫlāṣ-ıla İsm-i Aʿẓam'uñı ẕikritdügüm nefesümden ve bu aġzum yerinden ve senüñ ḳorḳuñdan aġladuġum gözüm yaşından ve aʿżāmuñ

[429a]

(1) ecẕā-yı pākinden bir dürlü ʿarīz ve şerīf şeyʾ ḫilḳat idesin. Eyle şeyʾ ki anlardan baʿżı ṭaʿāmı ḳudret ve baʿżınuñ (2) envāʿı ḫaṣiyyet ve baʿżında Kevṯeri leẕẕet ve baʿżında ḥūrānī ḫilḳat pür-ḳıymet ḥāṣıl ola tā ḳıyāmete degin bu żaʿīfden (3) yādigār ḳala eẓherü mineʾş-şems ḳudretüñ her birinde iẓhār ola diyüp çeşmi nem-gīn ve göñül ġam-gīn idüp (4) ʿömri āḫirinde eyitdi kim

NAẒM

Yā İlāhī gerçi virdüñ baña ṣad-hezār
ʿÖmri sürüp yaşadum ġāyet cihānda bī-şümār

(5) Līki bir güncede āḫir gelmedi cümle baña
Ṣad dirīġā āh dirīġā ṭoymamışam ʿömre yār

[17]Der-sebeb-i Ḫilḳati Zenbūr u ʿAsel

(6) Ḥakīm ḳavlince murġ-ı ẕākir böyle diyüp āḫir bunca ʿömri ṭavīl içinde dünyāya ṭoymayup ḥasret gitdi. Andan ol (7) Ḫallāḳ-ı aʿẓam ve Rezzāḳ-ı muʿaẓẓam murġ-ı ẕākirüñ nefesinden bal arusın ḫilḳat itdi ve gözleri yaşından kim (8) yire ṭamdı. Üzüm çıbuġın bitürdi ve aġzı yerinden şekker ḳamış bitürdi ve ḳıġından göñül ḳurdunı yaratdı. Ve derinden (9) ḫurma aġacın bitürdi daḫı Mikāʾīl'e ḫiṭāb-ı ʿizzet ḳılup eyitdi. Yā Mikāʾīl aʿvānlaruñdan biş nefer melek (10) müvekkel gönder her birisin ḥıfẓ itsünler ġaybum ḫazīnesinde ṣaḳlasunlar diyüp emr idicek Mikāʾīl daḫı emr-i Sübḥān'iye (11) meʾmūr olup ḥükm-i Yezdān birle bu żaʿīfe eyitdi. Yā Ṣafīhu ʿAyāl aʿvānlaruñdan biş nefer melek iḫtiyār idüp (12) al git emr-i Ḥaḳ mücebince ḫiẓmet Ḥaḳḳ'uñ şerāyiṭin yitürsünler. Sen anlaruñ üzerlerine nāẓır ol diyicek semiʿnā ve eṭaʿnā (13) diyüp biş nefer ferişteʾi alup kerrūbutūn arasından gitdüm. ʿUlvīden siflīye indüm murġ-ı ẕākirüñ nefesinden (14) ḫilḳat olan zenbūruñları gördüm ki bir çıbuḳ üzerine yığılup ṭop olmışlar. Meleküñ birisine ḥükm itdüm ḳudret (15) şīşesi ḳovanına ḳoyup bāġ-u Naʿīm'e iledüp ḥıfẓ idüp üzerine müvekkel oldı ve ikinci meleke murġ-ı ẕākirüñ (16) ḳıġından ḫilḳat olan kirm-i ḥarīri yaʿnī ebrişīm ḳurdı toḫmın gördüm ki bir yapraḳ üzerinde ṭurur ol meleke emr (17) itdüm. Bāġ-ı Naʿīm'e iledüp ḥıfẓ itdi ve gözleri yaşı murġ-ı ẕākirüñ bir yüzine ṭamlayup ḳaṭarātın Ṣāniʿu ʿālem üzüm (18) aşmasın bitirmiş çiçek virüp ġūre gösterüp üzüm bitürmiş. Üçünci meleke emr itdüm ol aşmayı yirinden ḳoparup (19) getürdi. Cennet-i Naʿīm'e yetürdi. iẕn-i Ḥaḳḳ-ıla anda düküp bitürdi. Ḥıfẓına meşġūl olup ḫiẓmet-i Ḥaḳḳ'ı yirine yitürdi. Andan (20) ṣoñra murġ-ı ẕākirüñ aġzı ḳaṭarātından yiryüzinde biten şekker ḳamışını görüp dördünci meleke eyitdüm yirinden ḳoparur elinde ṭutdı bāġ-u (21) Naʿīm'e iledüp diküp terbiyyete meşġūl oldı ve min baʿdine murġ-ı ẕākirüñ mevti dehşetinden aʿżāsı darlayup

[429b]

[17] Arı ve balın yaratılış sebebi hakkında.

(1) yire ḳaṭarān ṭamlayup Ḳādir'uñ ḳudreti ber-kemāl iẓhār olmaġ içün ol ḳaṭarātdan biten naḫli bişinci meleke emr itdüm. Yirinden ḳoparup (2) getürdi. Bāġ-ı Naʿīm'e iledüp yitürdi. Ṣonʿı Yezdān ḫurmayı yine anda bitürdi müvekkel melek ḥıfẓına meşġūl olup ḫiẕmet-i Ḥaḳḳ'ı yirine yitürdi. (3) Ben żaʿīf daḫı bu ẕikr itdigüm biş nefer melāʾike üzerine müvekkelem ve ʿömri ṭavīlimüñ rūzigārı ʿadedin bilmezem ammā bu ḳadar farḳ (4) iderem ki henüz murġ-ı ẕākir ḫilḳat olmadın Mikāʾīl ḫiẕmetinde dördünci ḳat gök ṭabaḳātında kerrūbiyūn ḳatında ẕikr-i (5) Ḫālıḳ'ı ve Rāzıḳ'ı edā iderdüm pes ʿömrümüñ eṭvārından nişān ve cihān aḥvālinden beyān bu ḳadar bilürem pes

NAẒM
(6) Şeh Süleymān ḥażretine böyle diyüp ol melek
Ṣaḥ ḫaber virdi ʿayān ʿirfān sözin bilmek gerek

Gör ne çoḳdan seyr idermiş mihr ü meh keyvān ricl
(7) Var fikr ḳıl ne zamāndan devr idermiş yā melek

Anca ẕākir murġuñ aldı rūḥın añla ʿAzrāʾīl
Anca yüz biñ ʿömür süren şaḫṣ çarḫ itdi helāk

(8) Niçe biñ Ẕüʾl-ḳarneyn tācın ḳapdı dest-i ḳarnın
Niçe yüz biñ Süleymān ḫātemin yutdı semek

Ġarre olma devlete kim baḫtı ʿömür elden gider
(9) Ḫān Murād olsañ daḫı virmez felek dāyim dilek

İy menīden ḫilḳat olan germe gögüs görme özüñ
Ki evvelüñ bir yir menīdür āḫirüñ ṭaʿm-ı siñek

10) Nuṭḳıdur Firdevsi'nüñ emlāḥ kelām aḥsen seḫun
Ki olısar ḫüsrev anuñ şīrīn sözi tez bī-nemek

Bu Süleymān-nāme'sine gūş ṭutup ol mestimaʿ
(11) Vir ṣalāvāt Aḥmed'e ki şāfiʿ oldur ṭutma şek

[18]Ḥikāyet-i Ġarāyıb ve Nādirüʾl-vuḳūʿ ve Ḳıṣṣa-i Melek-i Müvekkil-i Murġ

Ḥakīm ḳavlince ol melek-i aʿẓam (12) ʿömrünüñ eṭvārından ve cihānuñ aḥvālinden bu vech-ile ḫaber viricek Süleymān peyġamber işidüp ʿömrünüñ ṭūlına ḥayrān ve (13) Ḳādir'uñ ḳudretine vālihu dem yasta ḳalup daḫı suʾāl eyitdi kim yā melek-i Ṣafīhu ʿAyāl ḫaber vir baña ki ol murġ-ı ẕākirüñ ẕikri nefesinden ḫilḳat (14) olan şehd-i fāiḳ zenbūrunuñ ol müvekkel melek nitdi. Andan ṣoñra bu cihān sarāyına bal arusı ne vech-ile gelüp üredi (15) ve bal gömecin ne vech-ile yapar ve balı çiçeklerden ne vech-ile

[18] Müvekkil Murg ile meleğin kıssası ve garip ve nadir olayların hikâyesi.

alup ḳapar biz bu sırra muṭalliʿ olmaduḳ aṣlı birle bize ḥaḳīḳat (16) ḥālinden ḫaber virgil diyicek cevāb virdi ki yā Nebiyyaʾllāhı bu ḫuṣūṣlaruñ tafṣīlini taḳrīr itmek müvekkeli naḫlüñdür emr (17) iderseñ naẓaruña ḥāżır ḳılup getürin aña suʾāl it ki müvekkeli zenbūrı ʿaseldür diyicek Süleymān ḥażreti ʿa.s. (18) müvecceh görüp icāzet virdi. Mevekkil meleki zenbūrı varup getürdi. Naẓar-ı Süleymāna yitürdi ḥażreti Süleymān daḫı aña naẓar ḳılup (19) gördi kim bir ʿaceb heyʾet melek on iki ḳanadı var zenbūr ḳanadı bigi velīkin ġāyet ʿaẓīm ve başı bigi zenbūr başı bigi ve bir ʿaceb daḫı (20) bu kim üç başı var iki başı iki ṭarafında ṣaġ ṭarafındaki başı çekürge başı bigi ve ṣol ṭarafındaki mürçe başı bigi ve ortasında (21) olan zenbūr başı bigi ve ḳāmeti beşer ḳāmetine beñzer ammā ki ayaḳları üştür murġ ayaġına beñzer ve ʿacebtür ol ki iki eli var adam elleri bigi ve bir elinde

[430a]

(1) bir levḥ ṭutar ve bir elinde bir cām ṭutar ammā ki levḥuñda ve cāmuñda üzerinde ṭılsımāt var Süleymān suʾāl itdi ki yā melik-i aʿẓam mübārek (2) ismüñ nedür ve neye müvekkelsin cevāb virdi kim yā Nebiyyaʾllāh benüm aduma Naḥılyāyıl dirler ve benüm ḥükmümde on kerre yüz biñ melek-i müvekkel vardur ki (3) her birisi on kerre yüz biñ tekvīne ḥükm ider eyle tekvīn ki her birisi nice yüz biñ cüz zenbūra ḥükm ider ki her cüz zenbūruñ aʿdādı (4) berriyye ḳavminüñ ʿadedince ola kim anlaruñ ʿadedini Allāh Teʿālā'dan ġayrı kimsene bilmez üremesinde ve helākında berāberdür ser-cümle ẕikr (5) melāʾikeye ve tekvīnlere ḥākimem rubʿ-ı meskūn ki aḳālīm-i sebʿadur. Her iḳlīmde ḳırḳ kez yüz biñ melāʾike vardur kim tekvīnlere (6) ḥükm iderler. Eyle tekvīnlerki zenbūr reʾīslerine ḥākimlerdür. Yā Nebiyyaʾllāh evhāmda Allāh Teʿālā üç nevʿ evhāmı ziyāde (7) çoḳlıḳ yaratmışdur. İki baḫşı yir üstindedür ve bir baḫşı yir içindedür ol yir üzerindedür üvez ve siñek ve zenbūrdur ve anlaruñ (8) aʿvānıdur ve birincisi daḫı çekirgedür ve kelebek cinsidür ve üçünci baḫşı kim yir içindedür ḳarınca çerisidür bu iki baḫşında daḫı (9) ziyādedür zīrā kim üvezüñ ve zenbūruñ üremesi ve helākı tīzdür ammā ki ḳarıncanuñ giçdür ve daḫı yā Nebiyyaʾllāh ser-cümlesine ḥükm itdügüm (10) bu elümdeki ḫātemüñ üzerinde mesṭūr olan ṭılsımātuñ ḫavāṣṣı berkidür ḫātem īnest (11) ve daḫı yā Süleymān her kim bu ḫātemi āfitāb ḥamel burcındayıken veyā mā-hitāb cevze burcındayıken (12) yazup kendü-y-ile götürse ʿömri ziyāde ve göñli dil-güşāde dostınuñ mertebesi (13) fevḳaʾl-ʿulāde ve düşmenleri taḥteʾs-serāda ola ve daḫı her kim bu ṭılsımātı (14) hindī kaġıd üzerine müşk ve zaʿferān gül-āb-ıla yazsa daḫı yeşil çanaġ içinde neysān ṣu-y-ıla ezse bāġ u bostāna ṣaçsa (15) āfet-i semāvī irişmeye ve bir daḫı yazup başında götürüp server-i selāṭīnler içinde ḥāceti maḳbūl ve dileki ḳabūl ola ve her kim bu (16) ṭılsımātı yazup kendüde götürse Allāh'uñ ḥıfẓı emānında ola her ḫaṭardan Allāh ṣaḳlaya

NAẒM

Böyle diyüp ol melek kim söyledi ḫaṣiyyeti
(17) Şeh Süleymān güş idüben añladı çün ḥażreti

Diñle imdi nidiserdür ol nebiyyü pür-uṣūl

Līki virgil ḫoş ṣalāvāt Muṣṭafā'ya gey ḳatı

(18) NEŞR

Ḥakīm ḳavlince ol zamān kim müvekkel zenbūr elindeki levḥ-ile cāmuñ üzerinde yedi ḳudret-ile mesṭūr olan ṭılsımātuñ (19) ve adʿiyyenüñ ḫavāṣṣını kim beyān itdi Süleymān nebī Loḳmān ḥakīme emir ḳıldı. Ḫavāṣ kitābına yazup taḥrīr itdi andan Süleymān (20) peyġamber ʿa.s. suʾāl ḳılup eyitdi kim yā müvekkil zenbūri ḫaber vir baña kim Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿālā naḥil neden ḫilḳat itdi. Cevāb virüp (21) eyitdi kim yā Nebiyyaʾllāh naḥli, Ḥaḳ Teʿālā murġ-ı ẕākirüñ nefesinden ḫilḳat itdi nite kim ẕākirüñ ḳışṣasın Ṣafīhu ʿAyāl melekden işitdüñüz

[430b]

(1) ve çünki Ḥaḳ Teʿālā kim anuñ nefesinden ḫilḳat itdi daḫı iẕn-i Rabbānī ve emr-i Sübḥānī birle naḥil olup ḳudret şīşesine (2) ḳoyup bāġ-ı Naʿīm'de ḥıfẓ itdigi ki ol naḥil bir tuḫum vaż'ında her birinüñ miḳdārı zerrece vaż' endāmı belürsüz hiç kimse (3) melāʾikden bilmedi kim bu nedür illā ki Allāh bilür ki ʿallāmuʾl-ġuyūbdur ve çünki bunuñ üzerine rūzigār geçdi. Bir niçe biñ (4) yıldan ṣoñra milkini Allāh Teʿālā Ṣaḫrnār ḳavmini yaratdı. İki dürlü bir dürlüsini otdan yaratdı. Ol daḫı iki nev' üzerinedür. Birini (5) nār-ı şedīden ki anlar yimez ve içmezdi anlaruñ ġıdāları yine kendülerüñ nefsi-y-idi ve bir cinsüñ duḫāndan yaratdı. Anlaruñ nefsleri (6) varıdı. Yirler ve içerlerdi. Anlara nārī ve bunlara duḫānī dirlerdi ve ikinci ṣaffını daḫı Ṣaḫrnār ḳavminüñ bir ṣaffını rīḥden yaratdı ki anlaruñ (7) nefesi kendülere ġıdā-y-ıdı ve demleri vücūdın götürürd. ḳanda dilerse yitürürdi ve ikinci ṣaffını daḫı nār-ı semūmdan yaratdı. (8) Anlaruñ nefsi varıdı. Yirler ve içerlerdi. Eyle olsa bu duḫāndan ḫilḳat olan-ıla dürdeler maḫlūḳātuñ ekṣeri Ḥaḳḳ'uñ vaḥdāniyyin (9) unudup şirk getürüp neʿūẕü-biʾllāh kāfir oldılar bunuñ üzerine müddet geçdi. Ḥaḳ Teʿālā Celle ve ʿalā Süleymān bin Ṣaḫrnār Süleymānlıḳ (10) rūzī ḳıldı. Nārdan ḫilḳat olan ve rīḥden yaradılan Allāh vāḥidu diyen müʾminleri yanına aldı ve duḫānı kāfirlerüñ duruben (11) mevāyil-i mülḥidlerüñ ḳılıc çeküp ḳırdı ve ḳanların ḳara yire ḳardı. ʿĀḳıbet ol müşrüklerüñ reʾīsleri bir yire gelüp eyitdler. Yā Süleymān (12) biz Ṣaḫrnār'ız bizüm cinsimizi nice bir ḳırarsın eger sen ḥaḳ peyġamberseñ bize bir muʿcize göster. Ol Ṣāniʿuñ ṣunʿını ve ḳudretini (13) görelüm emrüñe fermān olup boyun virelüm ve küfr-i şirkden göñlümüzü götürelüm. Ḥaḳḳ'ı birleyüp saña īmān getürelüm diyicek (14) Süleymān bin Ṣaḫrnār eyitdi ne dilersiz diñüz ki Allāh Teʿālā baña yardımcıdur. Ümīẕüdür kim ʿināyet-i Ḫuẕā birle muʿcizātım ẓāhir ola göresiz (15) eyitdiler. Yā Süleymān vāʿiẓlerüñüz vaʿẓında eydür ki Ḥaḳ Teʿālā kemāli kereminden sekiz uçmaḳ yaratdı. Müʾminler içün envāʿi niʿmet anda (16) ḥāżır ve birisi ki bāġu Naʿīm'dür. Anda bal ırmaġı aḳar leẕẕeti şehd ü şekkerde yoḳdur ve ḥalāveti andan artukdur. Āḫiretde müʾminlere (17) bāġ-ı Naʿīm'e girüp ol ẕülāl-i ʿaselden içse gerek ḥayāt-ı cāvidānı bulup uçmaḳda ḫoş geçse gerek imdi yā Süleymān biz ʿasel nedür (18) bilmezüz ve leẕẕet nedür farḳ ḳılmazuz ve daḫı işidürüz ki Allāh Teʿālā uçmaḳda müseddes köşkler ḫilḳat itmişdür. Ḥāl budur ki ṭūlında ve ʿarżında (19) ve vaż'ında ve endāmında ve yapusında ve ḳapusında farḳ yoḳdur. İmdi bu ḳaçan ola ki bir nice yıl

köşkler yapıla bir yirde (20) birbirinden farḳı olmaya ve daḫı işidürüz ki ol bāġu Naʿīm'de ol ʿasel didükleri eşcārı ve eşmārı üzerine yaġar müʾminler bal gömeci gibi eline (21) alup yirler leẕẕet-i rūḥānī ḥāṣıl iderler diyü vāʿiẓlerñüz vaʿżında tefsīr-i ṣaḥīḥ ḳul üzerine taḳrīr fiʾl-cümle bu vech-ile sözler söyleyüp

[431a]

(1) tefsīr iderler. İmdi yā Süleymān o ʿaselüñ ṣıfatını bu dünyāda bize göster ve daḫı ol müseddes ḫāneler kim (2) uçmaḳda müsāvī yapılmışdur. Bu dünyāda daḫı anuñ ʿaynını göster görelüm ve daḫı üçünci dilegümüz budur ki (3) uçmaḳda ʿasel yaġar dirler anuñ daḫı miṣālini bu cihānda göster.

NAẒM

Böyle diyüp ol zamān müşrikleri iy [19]tācıver
(4) Şeh Süleymān ḥażretine ḳıldılar cümle naẓar

Kim Süleymān buncılayın göstere mi muʿcizāt
Yā Ḫū ʿacze varuben sākin ola mı ol [20]nāmuver
(5) NEṢR

Yā Nebiyyaʾllāh çünki ol zamāne müşrikleri bu vech-ile muʿcizāt isteyicek yirinden ṭurup tāze āb-dest (6) alup iki rekʿat ḥācet namāzın ḳılup Ḥaḳ Teʿālā'dan diledi kim bu müşriklerüñ istedükleri muʿcizātı göstere (7) Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿālā Süleymān bin Ṣaḫrnār'uñ duʿāsın müstecāb itdi daḫı Mikāʾīl ʿaleyhiʾs-selām emr-i Rabbānī birle ḫiṭāb (8) idüp eyitdi ki yā müvekkil zenbūri Naḥilyāyıl bāġ-ı Naʿīm'de olan ḥıfẓ itdügüñ naḥli ḳudret şīşesine (9) ḳoyup Süleymān bin Ṣaḫrnār naẓarına ilet kim Ḥaḳḳ'uñ ḳudreti ẓāhir ola diyicek hemān dem emr-i Ḥaḳḳ'ı yirine getürüp naḥil getürüp (10) Süleymān naẓarına iletdüm ʿaynında ʿayān ve ḫalḳ gözlerinde nihān naḥil toḫmını eline ṣundum meger kim ol ḥinde Süleymān (11) ḥażreti bir kūh-istān eteğinde mīşebistān içinde dīvān ḳurup oturmışıdı. Emr itdi bir seped urup getürdiler ve bu toḫmı (12) Süleymān ḥażreti müşriklerüñ gözine ḳarşu ol seped içine ḳoyup aġzın muḥkem bakıdup üzerin örtüp (13) bāġ-ı Süleymānī'de ḳodılar ve müşriklerden daḫı bir niçe reʾīslerin naḥle nāẓır ḳodı ki Ḳādir'uñ ḳudreti ber-kemāl birle ve Ṣāniʿuñ (14) ṣanʿatı bī-miṣāl birle ol toḫmdan naḫl dürüyüp ʿasel yapdugını gözler-ile göreler īmāna gelüp Ḥaḳḳ'a boyun vireler bunuñ (15) üzerine faṣl-ı bahārda üç ay miḳdārı ki geçdi andan Süleymān bin Ṣaḫrnār gelüp ḳovanuñ ḳapaġın açdı gördi. (16) Ol toḫumdan zenbūr olmış ve zenbūr daḫı ḳurdlar düzmiş ve hem müsāvī ve müseddes ḫāneler yapup içini şehdi fāiḳ birle ṭoldurmış (17) ʿaseli muṣaffā olmış çünki müşrikler anı gördiler iki bölük oldılar baʿżıları uyup īmāna geldiler ve baʿżısı eyitdi ki (18) toḫmı zenbūr olmaḳ ve zenbūruñ ne ḳudreti vardur ki müseddes ve müsāvī ḫāneler yapa ve ol ḥücrenüñ içini şehd-i fāyıḳ birle (19) ṭoldura degildür. Bu nesne illāki melāʾikenüñ elinden gelür ve eger ki ḥaḳḳ peyġamberiseñ bize bu naḫli baḫş it evlü evümüze (20) iltüp tīmār idelüm. Andan ṣoñra senüñ

[19] tācıver, tāc-ver (vezin gereği "tācıver" olarak yazılmıştır.)
[20] nāmuver, nām-ver (vezin gereği "nāmuver" olarak yazılmıştır.)

peyġambarlıġuña inanup ve Ḥaḳḳ'uñ vaḥdāniyyetine iḳrār getürelüm diyicek (21) Süleymān bin Ṣaḫrnār ol ḳovanuñ naḫlini yidi baḫş itdi ve her bir baḫşını müşriklerüñ bir reʾīsine virdi tīmār itdiler vaḳti

[431b]

(1) kim arınuñ bal yapduġın gördiler. Süleymān'ı ḥaḳ peyġamber bilüp Allāh'uñ birligine iḳrār ḳıldılar andan gelüp eyitdiler ki yā Nebiyyaʾllāh cemīʿ (2) didügümüz muʿcizātları gösterdüñ ʿasel neydügin bildük ve müseddes ḫānelerüñ müsāvī olmasın ki bennālar bināsında ʿāciz (3) ve mühendisler fikrinde vālihu ḥayrān ḳalurlar cemiʿsin gördük ve iḳrār itdük ve leẕẕetde daḫı şekkerden leẕīẕ muṣaffā ve ṣāfīlıḳda daḫı ṣuya (4) beñzer ve aḳlıḳda süde beñzer ḳavluhu Teʿālā [21] فِيهَا اَنْهَارٌ مِنْ مَّاءٍ غَيْرِ اٰسِنٍۚ وَاَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهٗۚ وَاَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ[4] لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَۚ وَاَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّىۜ ve ammā ki Yā Nebiyyaʾllāh bir maḳṣūdumuz bāḳī ḳaldı ki bāġ-ı Naʿīm'de çiçekler (6) üzerine ʿasel yaġarmış bu dünyāda daḫı miṯlini görsek didügümüz muʿcize ḳaldı diyüp muʿcize dileyicek Süleymān bin Ṣaḫrnār (7) ol ḥinde bir şām söykenüp oturdı. Pāk ṣudan tāze āb-dest alup yine iki rikʿat ḥācet namāzın ḳılup istedi kim (8) duʿāsı müstecāb ola Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿālā Süleymān bin Ṣaḫrnār'uñ tesbīḥ-i nefesinden ḳurdcaġazlar ḫilḳat idüp ol (9) aġaca ʿurūc idüp çıḳdılar. Her ne aġaca kim vardılarsa ol gün seḥer-gāh gördiler kim ol aġac eṭfālı üzerine (10) ḳurdcuġazlar yürüdügi yir Baṣra balı yaġmış leẕīẕ cemīʿsi bunı gördiler

NAẔM

Göricek ol muʿcizātı müşrik olan ol zamān
(11) Ḥaḳḳ'a īmān getürüp oldı müsülmān pes hemān

Ol zamāndan Baṣra yaġar berk Şām'uñ üzre pes
Baṣra ḳurdı daḫı andan dürümişdür bī-gümān

(12) NEṢR

Yā Nebiyyaʾllāh ol muʿcizeʾi daḫı müşrikler görüp ol ḳurdcaġazları Süleymān nefesinden Ḫālıḳ'uñ ḫilḳat itdügin kim bildiler (13) ve Baṣra balı ol ḳurdcaġazlar yürüdügi yirde yaġduġın gördiler şekk ü gümānī dilden giderüp Ḳādir'uñ ber-kemāline ve Ṣānīʿuñ (14) ṣunʿı bī-miṯāline muʿterīf olup eyitdiler ki [22] لااله الا الله سليمان نبى الله andan ṣoñra yā Süleymān bin Dāvud bu cihān (15) sarāyında ʿasel ve zenbūr üredi ve Baṣra balı ḳurdı düredi. Eyle zenbūr ki pür-menfiʿatdür. Bunda ḥikmet-i ʿaẓīme çoḳdur zīrā ki (16) Allāh Teʿālā anuñ ḥālinden ḫaber virür [23] قال الله تعالي [24] وَاَوْحٰى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ اَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتاً وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَۙ zīrā ki yā Nebiyyaʾllāh arı ṣol ṭayyib müʾminlere beñzer ki

[21] Orada, bozulmayan sudan meydana gelen ırmaklar vardır. Ayrıca tadı değişmeyen sütten ırmaklar vardır. İçenlere çok lezzetli gelen şaraptan ırmaklar vardır. Bir de süzme baldan ırmaklar vardır. (Muhammed, 15. âyet)
[22] Allah'tan başka ilah yoktur. Süleymân, Allah'ın peygamberidir.
[23] Allah Teâlâ (şöyle) buyurdu.

hiçbir nesne yimez illā kim ṭāhir yir ve hiç (18) nesne ḳomaz illā ki ṭāhir ḳor ve hem ġāyet zīrekdür ki müseddes ḫāneler yapar müsāvī ve hem nāzük

NAẒM

(19) Yā Süleymān bin Dāvud iy emīri [25]şehriyār
Ḫaṣṣa çoḳdur bu naḥlde pür-ʿiberdür hem iy yār

Yitmiş iki dürlü çiçekden zeḥīre faẓla alup
(20) Bal düzedür gömec içre ḫaṣṣasıdur bī-şümār

NEŞR

Ḥakīm ḳavlince müvekkili zenbūr böyle diyicek Süleymān ḥażreti ʿaleyhiʾs-selām (21) suʾāl eyitdi ki yā Naḥlyāyıl'ı melek ḫaber vire bize kim zenbūr ʿaseli çiçeklerden ne vech-ile alup yapar cevāb

[432a]

(1) virüp eyitdi ki yā Nebiyyaʾllāh ʿasel şerbeti ilāhīdür ve zenbūruñ ʿasel yapması bir sırdur ki anı şerḥ itmege benüm dilüm varmaz ki (2) ḳudret ṭaʿāmıdur ve balı şifādur ve mūmı żiyādur ve hem ḫaṣiyyeti iken çoḳdur.

NAẒM
Sırr-ı Ḥaḳ'dur şerḥ idemez hiç melek
(3) Ol bilür anı ki yaratdı felek

Sırrı fāş itmek şehā cāyiz degül
İtmegil teftīş anı budur dilek

(4) [26] **Der-beyān-ı Müvekkil-i ʿArʿar-ı Nebāt Āmeden Be-dergāh-ı Süleymān ʿAleyhiʾs-selām**

Ḥakīm ḳavlince ḳaçan ki müvekkili naḥl kim Süleymān'dan ʿa.s icāzet (5) alup gitdi andan Süleymān peyġamber ʿa.s Mikāʾīl aʿvānı Ṣafīhu ʿAyāl eyitdi ki yā melek-i aʿẓam luṭf idüp baña nebāt-ı sükker (6) üzerine olan müvekkil getür göreyim anuñ daḫı aḥvālinden ṣorayım ḫaber nedür diyicek icāzet alup ol melek-i aʿẓam gitdi. Be-ḳudret-i Sübḥānī (7) ve bi-emr-i Rabbānī ve muʿcize-i Süleymān'ı göz yumup açmadın ol zamān ḥāżır itdi. Ol melek-i revḥānī Süleymān ḥażretine ʿarż (8) itdi. Ān-ı vaḳt içinde nite çün müvekkel şehd nebāt ḥāżır olıcaḳ ol pāk-i ẕāt Süleymān peyġamber ʿa.s. naẓar ḳılup gördi (9) bir ʿaceb melekdür kim ḳāmeti ġāyet ṭavīl dört ḳanadı var sebz reng ve iki daḫı elleri var adam elleri gibi ṣaġ elinde (10) nūrānī ḫātem ve ṣol elinde levḥ-i zümmürd ṭutar ammā ki üzerinde ikisinüñ daḫı yedi ḳudret-ile üzerlerinde ismuʾllāh yazılu andan (11)

[24] Rabbin, bal arısına şöyle ilham verdi: Dağlardan, ağaçlardan ve kuracakları köşklerden göz göz evler edin. (Nahl, 68. âyet)
[25] şehriyār, şehr-yār (vezin gereği "şehriyār" olarak yazılmıştır.)
[26] Müvekkil ʿArʿar nebatın Süleymân ʿaleyhiʾs-selâmın dergahına gelmesi hakkında.

Süleymān peyġamber ʿa.s. suʾāl ḳılup eyitdi ki yā melek-i aʿẓam mübārek ismüñ nedür ve bu ḫātemüñ ve levḥuñ üzerindeki İsm-i (12) Aʿẓamʾuñ ḫaṣṣası nedür cevāb virdi ki yā Nebiyyaʾllāh benüm adum Ḳandḥāyāʿılʾdur müvekkili ʿar ʿar nebātem ve emrümde nice yüz biñ (13) tekvīn melāʾike vardur ve her kim ṭāliʿ iḫtiyār ḳılup bu ḫātemi pīrūze ḳaşlu yüzüñ üzerine yazdurup pāklık-ıla götürse (14) cemīʿ-i ḫalḳ gözine şīrīn görünüp maḳṣūdı ḥāṣıl ola ḫātem īnest ve daḫı her kim (15) bu levḥuñ şeklini zaʿfirān-ıla āb-ı neysān-ıla çīnī çanaġa yazup neysān ṣuyu-y-ıla yuyup daḫı şekker-istān būsitānına (16) ṣaçsa āfet-i semāviyye yitişmeye levḥ īnest

NAẒM
(17) Böyle diyüp ol firişte sākin oldı ol zamān
Şeh Süleymān güş idüben nüsḫasın aldı hemān

Diñle imdi bu ʿacāyıb ḳıṣṣaʾi men şerḥ idem
(18) Līki rūḥ-ı Aḥmedʾe virgil ṣalāvāt sen çehān

[27] Der-beyān-ı Faẓīlet-i Ḳand u Nebāt ve Der-sebeb-i Ḫilḳat Ḳand u Nebāt

Ḳaçan kim müvekkil-i ḳand-ı nebāt elinde götürdügi (19) levḥuñ ve ḫātemüñ üzerinde bir ḳudret-ile mesṭūr olınan ṭılsımātuñ ve edʿiyyenüñ ḫavāṣṣın kim ẕikr itdi andan Süleymān peyġamber ʿa.s. (20) suʾāl ḳılup eyitdi. Yā Ḳandḥāyıl-ı ʿAyal ḫaber vir baña kim Ḫallāḳ-ı kāyināt ve Ḫuẕāvendʾi eşref-i maḫluḳātı kün dimekden ʿālem-i kāyinātı (21) ki yaratdı. Ḫacerātı ve şecerātı ve ṣemerātı ki dürütdi. Pes ḳande nebātı neden var itdi ki anda bu deñlü ḥalāvet ve leṭāfet ve leẕẕet ve ḫaşiyyet

[432b]

(1) ḳodı ki pāk-i ṣāfīlik nāfiʿ ü ṣāfiʿ ve kāfīliḳ cümle ol ḳandü nebātda mevcūddur. Anuñ ẕülāli leẕẕetine şerāban ṭahūran şāhid ve meşhūdur (2) diyicek cevāb virdi kim Yā Nebiyyaʾllāh ḳaçan kim murġ-ı ẕākirlerüñ nefesinden naḫli kim yaratdı. Anuñ aġzı zülālinden ḳandi (3) nebātı dürütdi. Süleymān didi ki nite ḳandı Ḥayāyıl eydür. Yā Nebiyyaʾllāh murġ-ı ẕākir çünki ʿömri ṭavīl rūzigār beni āḫire yitürdi. (4) Aġzı zelālinden yire ṭamlıyan ḳaṭreden şekker ḳamışını bitürdi. Şöyle ki murġ-ı ẕākiruñ şeh-berleri ucı şekker ḳamışı yapraġı miṣālinde ḫançer-i keyyūse (5) beñzedi ve şekker nābıñ bir bir boġunları murġ-ı ẕākiruñ ḳuşına ḳanadı yüñi ḳavsa beñdeş boġun boġun yaratdı. Andan Mikāʾīl ḥażreti emr-i (6) Rabbāni birle ḫiṭāb idüp eyitdi ki yā müvekkel nebāt ʿar ʿar ol yirde biten ḳamışları getür bāġu Naʿīmʾe yitür Allāhʾuñ ḫazīnesinde bāġu Naʿīmʾde (7) ḥıfẓ it ki ol cennet mīvelerinden bir leẕīẕ mīvedür diyüp nidā idincek bi-ḥükm-i celīl bi-emr-i Mikāʾīl nebāt ʿar ʿarın bitdügi (8) yirden getürdüm. Naʿīm uçmaġı yirine yitürdüm. İẕn-i Ḥaḳḳ-ıla perverde ḳılup bitürdüm. Ṭāʿat Ḥaḳḳʾa ḳāyim ve nebātı ʿar ʿara mülāẕım (9) olmaġ-ıla kim müddet rūzigār ve sāʿatı leyl ü nehār geçmek-ile kim niçe biñ yıl felek ki gerdişi devrān eyledi. Şems ü ḳamer ve keyvān (10) maġārib ve meşārıḳ niçe yüz biñ yıllar ki seyrān eyledi. Ol Ḫālıḳ aʿẓam ve Rezzāḳ-ı muʿaẕẕam kün dimekden ʿālemi kevn ü fesādı (11) ki īcāda getürdi. Nice biñ dürlü maḫlūḳāt yaratdı ve türetdi.

[27] Şeker kamışı ve bitkinin fazileti ve şeker kamışının yaratılış sebepleri hakkında.

Kimin getürdi kimin bitürdi ve bisāṭı rūy-ı zemīn bāġında (12) elvān elvān eşcārdan envāʿ envāʿ eşmārı elvān elvān şükūfe birle zemīn mehdinden ḥażret ẓuhūra getürüp toḫmdan özdeñ (13) baġladup buruñı eṭfāle bitürdüp laṭīf reng ve būy leẕẕet ve ḳāmet būy virüp miyveler ol eşcārdaki bitirdi. Pes ol (14) müsebbüʾl-esbāb işte yā Süleymān ne sebeb-ile şeker ḳamışını daḫı bu rubʿ-u meskūn ʿāleminde bitürdi ki her laṭīf eşcāruñ (15) ve leẕīẕ eşmāruñ bāġu Naʿīm'inden rūy-ı zemīne gelmesine bir sebeb vardur nite ki ādem ṣafī ʿaleyhiʾṣ-ṣalātü veʾs-selām uçmaḳdan çıḳduġı çünde (16) otuz dürlü yimiş çıḳardı ki ol otuz dürlü yimişüñ çekirdeginüñ içi yinür hem ṭaşı yinür ve ḳatında bādem ve ḳaysı zerdelü gibi

(17) NAẒM
Cümle yimiş bir degüldür añlarısañ şeh cihān
Küllisinüñ farḳı vardur ḳıl naẓar añla ʿayān

Her birinüñ ḫaṣṣası nefʿī degül bir dürlü hem
(18) Ehl-i ʿirfān bilür anı cev be cev cümle hemān

NEŞR

Yā Nebiyyaʾllāh çünki ādem ṣafī bu dünyāya geldi. Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿālā (19) **veleḳad kerremnā enī Ādem** mūcebince kerāmet virüp efḍal-i mevcūdāt kim eyledi nesli nār dānesi gibi rūy-ı zemīn ʿālemine ṭolup (20) [28] كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ḥükmince Ādem-i Ṣafī fenādan beḳā milkine kim riḥlet itdi. Yirine Şīt peyġamber atası Ādem yirine ḫalīfe olup Ḳābil oġlanları Ḥaḳ (21) on baḫşı çekirdeksiz encīr, amrūd, elma miṣāli ve on dürlü yimiş daḫı çekirdeklü ẕerdālū ve erük ve şeftālü gibi ve on dürlü yimiş

[433a]

(1) ki daʿvet itdi. Āteş-perest olmañ Ḥaḳḳ'ı bir bilüñ diyüp anlara naṣīḥat kim itdi andan ol nesl-i Ḳābil küffār āteş-perest (2) cāhil kim cümlesinüñ ulusı bī-dīn ve nā-be-kār ve bed ḫulūsı aʿvānı āteş-perestler-ile müttefiḳ olup eyitdi ki yā Şīt nebī (3) senden muʿcize dilerüz eger ki ḥaḳ peyġamberiseñ bize muʿcize göster dīnüñe girelüm Allāh'ı bir ve seni ḥaḳ peyġamber bilüp ḫiẕmetüñe (4) yüz sürelüm diyicek Şīt peyġamber eyitdi ki degildür baña kim ne yardımcı illā ki Allāh vāḥidü kim şecerāt nebātāt (5) aña sācid ve sücūdda ve cemīʿ-i ḥayvānāt dillü dilince ẕākir ve cāhid rukūʿda Ḥaḳḳ'uñ bir idügine şāhid (6) ve şühūdda baña yardım ḳılıcı ol Ḫuẕā'yı bī-bedeldür ki [29] قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ dür. Lā-şerīk lā-vezīr lā-müşīr sulṭān (7) Ṣamed'dür ol dilediñüz muʿcizeʾi iẕni birle size göesterem göresiz. Ḥaḳḳ'ı bir bilüp şerʿa boyun viresiz

NAẒM

(8) Böyle diyüp oldı sākin anda Şīt-i [30]tācuver

[28] Her nefis ölümü tadacaktır. (Ankebût, 57. âyet)
[29] De ki: O Allah birdir. (İhlâs 1. âyet)
[30] tācuver, tāc-ver (vezin gereği "tācuver" olarak yazılmıştır.)

Diñle imdi nice olısar müstemiʿ ol ḳıl naẓar

Yā Süleymān gūşı ve hūşı baña ṭut ki bu zamān
(9) Muʿcizin Şīt-i nebīnüñ söyleyüp virem ḫaber
NEŞR

Yā Nebiyyaʾllāh Şīt peyġamber böyle diyicek suʾāl itdiler ki ṣuḥuf-i (10) Ādem'den naḳil idüp eydür siz ki Ḥaḳ Teʿālā Celle ve ʿalā uçmaḳda şerābān ṭahūran ırmaġın yaratmışdur ki südden (11) aḳ ve şekerden ṭatlu ve ḳardan ṣovuḳdur südüñ ṣıfatın ve ḳaruñ birūdetin bilürüz maʿlūmumuzdur ammā ki şekker neydügin (12) bilmezüz bu rubʿ-ı meskūn ʿāleminde anuñ miṣli yoḳdur egerçi eşcārı ve eṣmārı çoḳdur ʿasel-i muṣaffādan ġayrı nesnede (13) çāşnī ve leẕẕet bulamaduḳ ki ol daḫı bir böcegüñ ḳuṣundusıdur pāk degüldür nite kim selāṭīn libās (14) aṭlāsı bir kelebek toḫmı ṣıḳındusıdur anuñ daḫı pāk olmaduġın ehl-i idrāk bilürler pes eyle olsa müşkilümüz bir (15) iken iki oldı cümleden biri bu ki ʿasel-i muṣaffā daḫı pāk degül nola ki eger ṣāfī pes şerāban ṭahūruñ aṣlı (16) nedendür bize bir ṣaḥ cevāb vir ki ṣāfī ve kāfī ola mā-ḥaṣal yā peyġamber senden temennāmuz ṣaḥ ḫaber isterüz (17) ol ḳandü nebātuñ rūy-ı zemīnde miṣlin görevüz tā seni ḥaḳ peyġamber bilüp ḫiẕmetüñe yüz sürevüz diyüp bunlar muʿcize (18) dileyicek Şīt nebī yirinden ṭurdı pāk ṣudan āb-dest alup iki rikʿat namāz ḳılup ḥācet içün secdeye yüz sürdi (19) ve yine münācat itdi ki duʿāsı müstecāb ola muʿcizeʾi küffāra göstere ḥüccet ve bürhān ve ṣaḥ cevāb ola (20) Ḥaḳ Teʿālā Şīt'i nebīnüñ duʿāsın müstecāb itdi cānıb-ı Ḥaḳ'dan nidā-yı ulūhiyyet semiʿ (21) Mikāʾīl'e itdi ḥażret-i Mikāʾīl daḫı ʿa.s. ben faḳīre eyitdi ki yā Ḳandıḥayāʿıl ol nice yüz biñ yıldan muḳaddem murġ-ı ẕākiruñ aġzı ḳaṭresinden

[433b]

(1) ḫilḳat alup biten ʿar ʿarı nebātı bāġ-ı Naʿīm'e ki iletdüñ emr-i Ḥaḳ birle ki ḥıfẓ itdüñ bir nicesin ol ḳamışuñ yirinden (2) getür ḳudret ḳanadların açup uçup ʿılvīden sıfliye geçüp Şīt peyġamber naẓarına yitürgil (3) rūy-ı zemīn bāġına diküp bitür ānı vaḳt içinde ḳaddü ḳāmet çeküp baş ʿulviyye irgür ve andan anı ḳaynadup altı kerre ḳabuġın (4) ṣoyup kerem eyle çūşa getürüp ḳaynamasında bir dürlü sükker olur sükkerlerin Şīt peyġambere ʿarż idüñ (5) diyüp Mikāʾīl ḥażreti baña fermān idicek bāġ-u Naʿīm'den bir niçe sükker ʿar ʿar getürdüm Şīt peyġamber naẓarına getürdüm (6) andan ādemī ṣūretine girüp Şīt naẓarına vardum bir ḳucaḳ ḳamışı öñüne döküp selām virdüm el ḳavşurup (7) ḳarşu ṭurdum şekker ḳamışını gösterüp ḥażret-i Mikāʾīl ḫaberini virdüm andan ol ḳamışlaruñ bir niçe boġun (8) boġun ṭoġradum. Şīt-i nebī eline virdüm mübārek eliyle alup bir nem-nāk yire dikdi atası ādem ṣafī zirāʿat idüp buġday ṣaçduġı (9) gibi maʿnīde aldı be-ḳudret-i Ẕüʾl-celāl ol ḳamış boġunları ān-ı vaḳt içinde kök baġlayup yir yirin bitdi (10) ḳamış ḳadd ü ḳāmet çeküp boġunlanup ḥarr-ı āfitābdan leẕẕet ve reng alup resīde olup ġāyetine yitdi. Andan emritdüm bir dīg (11) nüḫās getürdiler şekker ḳamışınuñ ḳabuġın ṣoyup dīg içinde ḳaynadup ḳālıba dökdüm. Nebāt-ı sükker oldı ikinci defʿa ḳaynatdum (12) sükker-i aḥmer ḥāṣıl oldı ki aña ḳand-ı ḥamavī dirler andan ṣoñra üçünci kerre baḳiyyesin ḳaynatdum sükker-i aylūd (13) ḥāṣıl oldı dördünci kerre

baḳiyyesin ḳaynatdum sükker-i ṭabla ḥāṣıl oldı beşinci kerre ḳaynadup ḳālıba dökdüm dökilenden (14) alçaḳ oldı ki aña kepek şeker dirler anuñ-ıla meşhūrdur altıncı kerre baḳiyyesin ḳaynatdum ol çirk kim dibinde (15) ḳalur aña ḳaṭāra dirler ol ḥāṣıl oldı kim ġāyet ḳara ve bulanuḳ olur andan Şīt nebīye ʿa.s. eyitdüm ki yā Nebiyyaʾllāh bu küffāra (16) ḫaber vir ki cennetde şerāban ṭahūr ırmaġın kim yaratdı bu sükker cinsindendür ki ḳudret birle ḳādiri ber-kemāl (17) düretdi diyüp ḫaber viricek Şīt peyġamber daḫı şekerden anlara ʿarż itdi aġızlarına ḳoyup ṭatdılar leẕẕetine (18) ḥayrān ḳalup ʿaḳılların çāk itdiler ol ḳamış pārelerinüñ ān vaḳt içinde bitdüginden kök bağlayup ġāyetine yitdügünden (19) ve ḳaynadup altı dürlü sükker ve nebāt itdügünden taʿaccübe varup daḫı eyitdiler ki yā Nebiyyaʾllāh ḥaḳ peyġambersin (20) inanduḳ diyüp īmāna gelüp didiler ki [31]لا اله الله ادم صفي الله و شيت نبي الله ve ammā baʿżı āteş-perestlerüñ cevābı bu (21) oldı ki biz ateşe nice ṭapmıyalum ki büḫte ḳılan ve ʿāleme żiyā viren ateş ve şems ü ḳamerdür ʿaleʾl-ḫuṣūṣ ki bu ḳamışı

[434a]

(1) ḳamışlıḳ mertebesinden çıḳarup sükkerlige dönderen daḫı her ḳaynamaḳda bir dürlü sükker gösteren ḥarrı āteşdür (2) ki ʿāleme żiyā viricidür lā-cerem biz ol maʿbūddur ve hem iʿtiḳādumuz eyledür

NAẒM
Şöyle bil ki yā nebī bu odda çoḳdur menfiʿat
(3) Ki odsuz olmaz ʿālem içre ḫalḳ ʿālem memleket

Böyle diyüp ateşi Meriḥ eyledi āteş-perest
Diñle imdi ḳıṣṣa nedür vir ṣalāvāt nīki-baḫt

(4) [32]**Der-beyān-ı Dāsıtān-ı Temṯīlāt-ı Māżī**

İy ḥaḳāyıḳdan ḫabīr olan kümmel
Saña senden añlaya aḫī bir meṯel

(5) Şeh Süleymān rūḥ olur cismüñ cihān
O melekdür ʿaḳl u fehm añla ʿayān

Nuṭḳı emlaḥ şehdü şīrīn çün nebāt
(6) Nuṣḥati ṭutan bulur mevtden necāt

Bir ne söz ki söyledi ʿibret alur
ʿİbrete baḳ görince ḥikmet olur

[31] Allah'tan başka ilah yoktur. Âdem Safî ve Şît nebî Allah'ın peygamberidir. (Hz. Âdem ve oğlu Hz. Şît peygambere iman edenlerin şehadet kelimesi.)
[32] Eski örnek hikâyeler hakkında.

(7) Çün neden ḥāṣıl olur bildük nebāt
Sen seni de fikr id imdi gey ü kat

Evvelüñ biri yir menīdür añlaya
(8) Āḫirüñ ʿaḳreb ġıẕāsı diñleye

Māʾü menden geçmeyen gögsin gerer
Ẕī menī ki kendüyi yüce görer

(9) Çün kim aṣluñ ḫāk göñlüñ alçaġ it
Kim tekebbür kimseneden yigdür it

Ki issine ider tevāżuʿ her kilāb
(10) Ḫod-bīn başın egmez [33]kāmiyāb

Ḫoş didi Cāmasb-ı Ekber [34]kārisāz
Çoḳdur ādem ādemīliḳ ider az

(11) Ādemī gider cihāndan bī-gümān
Ādemīliḳ bāḳī ḳalur her zamān

Her görinen şekli insān ṣanmaġıl
(12) Ādem ādem olmaġ āsān ṣanmaġıl

Gerçi gözde görünür yüz biñ beşer
Ḫayra biri bāḳīsi yürür beşer

(13) Gerçi biter ṣu içinde nice saz
Biñde biri olmaz ḥasīr u özi az

Bitse bāġda nola çoḳ saz u ḳamış
(14) Şekkeri ḥaḳ nāy şekkeri içre ḳomış

Ādemīseñ ḫayra it ʿömrüñ telef
Kendü nefsüñden oḳuyup men ʿaref

(15) Nuṭḳıdur Firdevsi'nüñ şehd ü nebāt
Ruḳʿa böyle götürür her pāk u ẕāt

Sen seni bil çoġ olur ʿālemde söz

[33] kāmiyāb, kām-yāb (vezin gereği "kāmiyāb" olarak yazılmıştır.)
[34] kārisāz, kār-sāz (vezin gereği "kārisāz" olarak yazılmıştır.)

(16) Vir ṣalāvāt Muṣṭafā'ya az u öz

[35]Meclis-i Āḫar

Ḥaḳḳ'a minnet Ḫālıḳ oldur iy hümām
(17) Ki oldı iki yüz ṭoḳsan altı söz tamām

Ḥaḳ ecelden virdi baña çün emān
Ki oldı āḫir işbu meclis [36]dāsıtān

(18) Baʿdehu bulsam ben ʿömürden mühleti
Rūzigārdan çekmezisem nekbeti

Söyleyevüz bir ʿacāyıb [37]dāsıtān
(19) Göre müstaḥsen işidüp [38]dūsıtān

Çün Süleymān ḳıṣṣasıdur gey ʿacīb
Ḫūb tārīḫ olur ammā dil-ferīb

(20) Var ümīdüm istimāʿ iden tamām
Fātiḥayla yād ideler ṣubḥ-ı şām

Kim ider Firdevsi çün ḫayr duʿā
(21) Ḥaḳ ḫaṭardan ṣaḳlasun anı şehā

İy Ḫuẕā Maḥmūd u Ḳāsım ḥaḳḳı çün
Ol ḥabībuʾllāhı hāşim ḥaḳḳı çün

[434b]
(1) On sekiz biñ ʿālemüñ vārı ḥaḳḳı
Mihr ü māhuñ şuʿle envārı ḥaḳḳı

Gerçi kim Firdevsi itdi çoḳ günāh
(2) ʿAfvuñ umar yarlıġa iy pāẕişāh

Çün didüñ [39]لَا تَقْنَطُو iy pāk-i ẕāt
Raḥmet it kim bula cennet deracāt

---

[35] Diğer meclis.
[36] dāsıtān, dāstān (vezin gereği "dāsıtān" olarak yazılmıştır.)
[37] dāsıtān, dāstān (vezin gereği "dāsıtān" olarak yazılmıştır.)
[38] dūsıtān, dāstān (yazmada "dūsıtān" şeklindedir.)
[39] Ümit kesmeyin! (Zümer, 53. âyet)

(3) Cenneti bulmaḳ dilerseñ bā-ṣafā
Vir ṣalāvāt sen be-cānı Muṣṭafā

[40]Süleymān-nāme'nüñ İki Yüz Ṭoḳsan Yidincisindedür

(4) Vaḳtidür faṣl-ı bahār içinde gül ḫandān ider
Girye-i ebr-i seḥerki zīver-i būstān ider

Şekl-i evrāḳı gözet ḫançer çeker eşcārı ḫoş
(5) Ġonca-i seyr āb-ı ṣūret özini peykān ider

Ḳaṭre-i neysān bārān yaġdurur baḥr güher
Çün zübānı Ḥāfıẓ aṣdef cevheri efşān ider

(6) Ḫuṭbeʾi gül sürḫ adına bülbül oḳur her seḥer
Ṭūṭī-i Hindī ḳafesde hangi çün elḥān ider

Ṭurreguñ tābına sünbül bergini rīzān ider
(7) Çeşm-i nerges ḥayret içre dīde-i ʿuşşāḳ-veş

Kim tebessüm ġonce ḳılup bülbülān efġān ider
Ḫaṭuña ḥayrān benefşe ḥayret içre her zamān

(8) ʿAskeri Firʿavn'e beñzer ḫaṭṭu ḫāluñ iy ṣanem
ʿĀrıżuñ ābında Mūsā ġarḳ-ıla bī-cān ider

Nuṭḳuña ḥayrān ḫüsrev luṭfuña vālih ḥasen
(9) Naẓmuña müştāḳ Ḥāfıẓ aḥsen ol selmān ider

Diñle imdi bu Süleymān-nāme'den emlaḥ kelām
Ki istimāʿ iden kemāl taḥsīn gey çendān ider

(10) Bir nebīnüñ ḳıṣṣasıdur añla bu tārīḫ eṣaḥ
Ki on sekiz biñ ʿālem için bād-ıla seyrān ider

Buña hem-tā olmaya tārīḫ eṣaḥ ġāyet ʿacīb
(11) Naḳlı bunuñ ʿāḳılı dem-beste vü ḥayrān ider

İmtiḥān itmek dileyen oḳusun alup kitāb
Tā bile kim bu Süleymān-nāme ne aʿyān ider

(12) Cān u dilden vir ṣalāvāt Aḥmed i Maḥmūd'a kim

[40] Süleymân-nâme'nin iki yüz doksan yedincisindedir.

Her kim ümmet olsa yirin Ḥaḳ ʿadın rıżvān

[41]Ḳıṣṣa-i Rüstem Tehemten ve Melik Aḳvāş Ḳażiyye-i Îşān

(13) Loḳmān ḥakīm ḳavlince erbāb-ı taḥḳīf ve eṣḥābı telfīḳ ol vech-ile ṣaḥīḥ ḥikāyet ḳılurlar ki ve Eflāṭūn, ilāhī (14) naḳlince seḫun mendān ḥükemā ve hünermendāni rucemā ol vech-ile ṣaḥīḥ rivāyet ḳılup eydürler ki ḳaçan ki müvekkil-i (15) nebātdan ḥażret-i Süleymān kim bu sözi işitdi taḥsīn itdi andan ṣoñra bizim ḳıṣṣamuz bu cānıbdan Rüstem-i (16) Tehemten geldi nite ol zamān kim melik-i Aḳvāṣ'a Rüstem Rüstem-nāme göndermişidi baña muṭīʿ ol diyü ḳaçan kim melik-i Aḳvāṣ (17) Rüstem-nāme'sinden bu kelāmı diñledi eyitdi kim yā Ḳāṣıd Rüstem her ne kim emr iderse ben aña fermān berem varayım ḫizmet (18) ḳılayım diyüp Ṭaġṭaġa'ya ḫilʿati ḫāṣ geyürdi gönderdi gitdi kendüzi nüzūl alup varup Rüstem'e iştiġāl iyleden (19) Rüstem daḫı ʿizzet iyleden nite alup didi kim yā melik ḳaç yıldur kim bunda olursın didi Rüstem eyle diyicek melik eyitdi (20) yigirmi yıldur kim ben bende bunda oluram didi Rüstem eyitdi yigirmi yıldan berü bu diyārda ʿacāyıb ne gördüñ didi (21) melik eyitdi yā pehlevān-ı cihān bu diyārda bir gün bir ʿaceb ḫışmınañ ṭolu yaġdı şöyle ṭolu kim her biri bir adam başınca ola

[435a]

(1) öyleden tā ikindiye degin yaġdı ne ḳadar ki ṣaḥrā cānavarları vār-ısa ve bizüm daḫı ol āfed olan ḥayvānlarumuz vār-ısa (2) bile ḳırdı ve ṣaḥrāda bulunan adamları daḫı bile ḳırdı illā vaḥşī cānavarlardan şöyle ḳırdı ki vilāyetümüzde şikār (3) cānavarı ḳalmadı ve hevā yüzündeki ḳuşları ḳırdı ḫār ü ḫāṣaklayın yire dökdi anca köyleri yıḳdı ḳavmi öldi (4) altında ḳalup ḳırıldı ve daḫı bir ʿacāyib ṭolu sarāyımuñ yuḳaru yanına ṭoḳundı saḳfin delüp aşaġa sarāy içine indi (5) sarāy ferşine ṭoḳunup şındı ṭolu içinden yumurdalayın bir ṭaş çıḳdı aḳ henevüz daḫı ṭurur revān buyurdı ṭolu içinden (6) çıḳan ṭaşı getürdiler Rüstem'e şundı Rüstem gördi kim gözüñki gibi bir aḳ ṭaş andan Rüstem Bercīs'i ḥakīme (7) eyitdi iy ḥakīm ḥāẕıḳ bu ṭaşuñ nefʿī var mıdur didi andan Bercīs'i ḥakīm eyitdi yā pehlevān-ı Süleymān bu ṭaşuñ (8) ḥikmetde nefʿī iken çoḳdur cümlesinden birisi oldur ki bir kişinüñ gözine aġ düşse bu ṭaşı sürme gibi ol (9) göze küḥūl itseler aġıñda bir daḫı bir kişinüñ sidügi ṭutulsa bu ṭaşdan şebnem şuyıyla azup içürseler (10) sidügi yolı açıla ve bundan ġayrı anca dürlü nesneye daḫı nefʿī vardur diyüp ḥakīm ḫāmūş oldı andan Rüstem emr itdi (11) ol ṭaşı Süleymān nebī çün ḫazīneye aldılar andan Rüstem ol melik-i Aġrāṣ-ıla ol gün yidi içdi kendüden (12) ve Süleymān'dan ve Edniyā'dan söz açdı Sām Süvār'la atası Destā Zāl-ıla kendü Süleymān peyġamber ʿaleyhiʾs-selām ḳarındaşı (13) Edniyā ardınca gönderdügin gelüp Gīş'in baḥrine irdügin şāhın kendüye muṭīʿ itdügin andan daḫı gidüp cebbār, (14) aʿẓama geldügin anı daḫı muṭīʿ itdügin ve Edniyā daḫı ḳaçup gitdügin andan daḫı sürüp Zālzāl-ı Ekber'e gelüp anı daḫı (15) muṭīʿ itdügin Edniyā'nuñ andan daḫı ḳaçup gidüp kendüsi ardına düşdügin yolda çoḳ ʿacāyıblar görüp (16) āḫir bī-serlere irüp anları daḫı muṭīʿ idüp yolı bir cezīreye uġraduġın ḫaber virdi melik Aʿrāṣ bu sözi (17) Rüstem'den işidicek eyitdi yā

[41] Rüstem Tehemten ile Melik Akvas'ın öngörülerinin hikâyesi.

pehlüvān Edniyā'yı işitmedüm ve ne diyāra gitdügin bilmezem yaḳınumda budur cezīre-i ʿayna gitmediyse (18) ʿacebdür ola didi andan Rüstem eyitdi yā melik-i Aʿrāṣ sen otur yirüñde pāẕişāhlıġuñda ol destūruñla biz daḫı gidelüm (19) ola kim Edniyā bin Dāvud'ı ben ele getürem diyicek andan melik eyitdi yā pehlüvān-ı cihān ben bende-i ḫiẕmete ḳabūl (20) iderseñ ḥażretüñle bile giderim varup Süleymān nebīyi ziyāret iderim tā olunca ḫiẕmetinde oluram ʿömrümüñ vārın (21) bilece geçürürem diyicek Rüstem'e ḫoş geldi Rüstem daḫı melik Aġrāṣ'ı yoldaşlıġa ḳabūl ḳıldı andan melik-i Aġrāṣ buyurdı

[435b]

(1) yigirmi pāre gemi-y-ile yigirmi biñ er cemʿ idüp oġlın yirine pāẕişāh idüp kendüsi Rüstem'e gelüp yüz ḳırḳ biñ er yüz ḳırḳ pāre (2) gemi alup sürüp gemiye girüp ʿaẓm-i Edniyā bin Dāvud irüp gitdiler yidi gün gitdiler sekizinci gün bir muʿteber cezīreye (3) yitdiler gemileri sürüp kenāra geldiler Rüstem emreyledi çadır ve ḫaymeler sere perde ḳurup ʿīş ü nūş itmege başladılar (4) andan Rüstem eyitdi yā Fayṭafūn bu cezīrede şenlik var mıdur ve il būy ve ādem ve ādemī zād var mıdur Fayṭafūn eyitdi bu cezīrede (5) üç yüz altmış pāre şehir köy ḳalʿa vardur cümlesi maʿmūrdur ve bir ulu pāẕişāhı vardur adına Muḥtāc Ḫān-ı ʿAynī (6) dirler ulu melikdür hem ʿādil inṣāf ehlü durur emreyledi Ṭaġṭaġa-i ʿAyyār ve Bercīs ḥakīm, Ḳārūn-ı pīl-ten, Keyv (7) Küderz, Rūz-ı pīn bu sāyir pehlevānları ve ʿayyārları Bercīs ḥakīme ḳoşup bir muʿteber nāme yazup Muḥtāc Ḫān'uñ (8) ḥażretine ḳāṣıdlıġa gönderdi bu yañadan Tamġac Çīnī daḫı turup ʿīş ü ṭīş iderken meger limān bekcilerinden (9) birḳac kimse Rüstem'üñ geldügin gemiden ṭaşra çıḳup ḳonduġın görüp gelüp şāha söylediler şāh Tamġaç işidüp (10) bire varuñ görüñ ol gelen ʿasker ne ʿaskerdür diyü emritdi bular bunda bu ṭarafdan Ḳāṣıd daḫı gelüp Ṭaġṭaġa (11) öñce ḳulaġuz olup sürüp taḫtgāha yitdiler revān ḥācibler ilerü varup bilüp İçrū şāha ʿarż itdiler şāh daḫı (12) emr itdi Ḳāṣıd'ı içerü getürdiler Ḳāṣıd daḫı görüp şāh-ı Muḥtāc Ḫān'a baş ḳoyup mektūbı şundı Tamıġac Çīnī daḫı

NAẔM
(13) Mektūbu alup naẓar ḳılup gördi

Böyle dimiş nāmede Rüstem iy yār
Kim benem Rüstem-i Behemni [42]nāmudār

(14) Nāme benden şāh-ı Muḥtāc ḥażretüñ
Kim Cezāyir ʿaynı durur milketüñ

Çoḳ gemiyle ilüñe girmişem
(15) Taḫtuña yaḳın gelüben irmişem

İsterem ki taḫtgāhuñ ben görem
Vir icāzet dergehuña tā ki irem

[42] nāmudār, nām-dār (vezin gereği "nāmudār" olarak yazılmıştır.)

(16) ʿİzzet it ki bende ḥürmet eyleyim
Pāẕişāhsın saña ʿizzet eyleyim

Ser-keş olup itmeziseñ iʿtibār
(17) Benden elem görüsersin baḫtiyār

Çün Süleymān pehlüvān-ı Rüstem'em
Her melikden māl u genci isterem

(18) Yā kefen ṭaḳ gerdanuña gel baña
Yāḫu vardum ġāfil olma üş saña

Ejdehāyam eylegil benden ḥaẕer
(19) Ḳıl tevāżuʿ ki irmeye benden żarar

Böyle diyüp itmiş nāme āḫir itmiş nāme ol
Vir ṣalāvāt Muṣṭafā'ya pür-uṣūl
(20) NEŞR

Ḥakīm ḳavlince Muḥtāc-ı ʿAynī Rüstem nāmesinde bu sözleri işidüp eyitdi iy Ḳāṣıd her ne kim Rüstem didi (21) baş üzre varalum ḫiẕmetin idelüm diyüp Ḳāṣıd'a ḥürmet ḳılup icāzet virdi eyitdi ki yüri sen bende arduñca varurın

[436a]

(1) didi andan Ḳāṣıd daḫı gelüp Rüstem'e bulışup Muḥtāc Ḫān kendüye muṭīʿ olduġın söyledi Rüstem (2) şād olup emr itdi begler pehlüvānlar ḳarşu vardılar bu yaña Muḫtāc ʿAyn'i daḫı begler ile meşveret (3) eyledi Süleymān ins ü cin diyü dīv vü perī mūr u mār emrine fermān olduġın ve yil taḫt-ı Süleymān'ı felek yüzine iletdüki (4) ve cemīʿisi emrine muṭīʿ ve münḳād olduġın işitmiş ve bilmişdi eyle olsa gelüp ḫazīne açup māl u genci ḳumāş (5) ḳul ve ḳaravaş at it ve ḳuş alup yaraḳ ḳılup ʿAyn diyārınuñ dilāverlerin alup ḳırḳ biñ er-ile ʿaẓm idüp gitdi (6) gelüp Rüstem'e yitdi Rüstem daḫı istiḳbāl itdi ʿizzet içün ḳarşu çıḳup bulışup pīş-keş ʿarż itdi (7) gelüp içerü girüp geçüp oturdı bārī Rüstem Tamġac'ı ile ol gün yiyüp içüp yatdı ṣabāḥ Rüstem ʿAynı'y-ıla (8) deñiz kenārına süvār olup seyr eyleyü yüridiler giderken anı gördiler kim ol ṣal-ıla bulduḳları kişinüñ (9) ʿavratın isteyü giden gemi gelüp ʿavratın oġlın ḳızın getürdi Rüstem şād olup ol kişiye ehl-i (10) ʿayālın virüp vilāyetine gönderdi Rüstem yine seyrāne yürüdi mīr şikārlar bir ḳuş alup pehlevān Rüstem'e (11) götürdiler gördiler kim bir ḳuş ṭurtaca ola velī yüñinüñ rengi şöyle yeşil kim zümürridi māt ider başı ḫorus (12) başına beñzer depesinde laʿl reng bir tācı var burnı gözi şöyle ṣarıdur kim kehrubādan yaḳarçıraġın ve daḫı (13) boynı ṭāvus gibi uzun eñsesinden adam ṣaçı gibi perçemi var girih girih olup ṣaġ u ṣol boynı üzre ṣaçılmış (14) ṣalınur ferḫāl var ḳaçan kim ol ḳuş başın ditrede ol ḳara ṣaçından müşk-i ʿanber gibi (15) laṭīf ḳoḫu gelür kimüñ meşāmına irse dimāġın muʿaṭṭar

ider ve daḫı burnınuñ uzını bir ḳarış ola muṭlaḳ (16) ḳamışdan düzilmiş neye beñzer otuz iki yirde delüki var vaḳtehā aġızın açup kim öter (17) ol nefesinden ṭīb ü ʿanber düter andan burnınuñ her delükinden bir dürlü āvāz virür şöyle muḫriḳ (18) āvāz kim işidenlerüñ cigerin yaḳar ol ḳuş söziyle şöyle öterken gözlerinüñ yaşı seylāb (19) olup ḳaṭre ḳaṭre aḳar Rüstem-ile pehlüvānlar ol ḳuşı bu vech-ile bu ṣıfatda göricek Ṣāniʿuñ (20) ṣunʿında ḥayrān olup ḳaldılar

NAẒM
Bu ne hemtā nice eṭyār itdi ḫilḳat ol ilāh
Gör ne aʿẓam mesken olur ḳıl naẓar buña

(21) Aç bu ḥikmet gözlerini fıṭrata baḳ fıṭrata
Tā ki Ḥaḳḳ'uñ ḳudretinden olasın dāyim āgāh
NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Rüstem

[436b]

(1) emr eyledi ol ḳuşı ʿacabā niçün bile aldılar ḳafaṣa ḳoyup Süleymān ḥażretine tuḥfe ilede andan (2) ḳafaṣı mübāşirlere ve nāẓırlara ışmarladılar çün kim bārigāha geldiler bezm-i şahāne ḳurup oturup (3) şāh Muḥtāc Ḫān'a Rüstem eyitdi iy şāh-ı Çin bu ʿAyn diyārı ululıḳda ne ḳadardur Muḫtāc eyitdi (4) iy pehlüvān ʿAyn diyārı üç yüz altmış pāre şehirdür Rüstem eyitdi iy şāh yüz biñ buncılayın ʿAyn (5) diyārınuñ ḫānlıġına lāyıḳsın didi Muḥtāc Ḫān daḫı baş urup eyitdi yā pehlüvān delālüm budur (6) ki ḳadem rencīde ḳılup taḫtgāhıma gelesin mübārek ḳademüñle baḫt-ı taḫtum saʿādetlene didi (7) Rüstem daḫı ḳol baş üzre ḳoyup işāret itdi ol gün daḫı gitdi yarında meni (8) buyurdı ol deryā gibi leşker göçüp Muḥtāc Ḫān taḫtıgāhı yolın ṭutup gitdiler revān gelüp (9) yitdiler Muḫtāc ḫān Rüstem'i alup kendü ḳaşrına geldi Rüstem'üñ atı ayaġına dibā ü ḥarīr döşeyüp (10) üzerine dürr-i cevāhir niṣār itdi andan ḳaşra girdiler Muḥtāc Ḫān Rüstem'üñ elin alup kendü taḫtına geçürdi (11) server-i selāṭīnler kim ṭurup kim oturdı Muḥtāc Ḫān buyurdı bezm-i arābīde oldı sāḳīler yir yirin (12) zerrīn bādeler ḳurup laʿlin ṣürāḥīler ele alup ʿīş itmege āheng itdiler zühre sāzlu sāzendeler dāvud (13) götürdiler selāṭīnler ʿīş ü nūşı yirine yitürdiler ʿalā raġm-i rūzigār andan Rüstem buyurdı ḫāṣ ḫazīne (14) elḥānlu güyendeler ṣaf-ıla kim ṭurup kim oturup iy niçe āhen dilleri cūşa getürdiler iy niçe perdeleri aradan (15) sinden bir cevherī tāc vir muraṣṣaʿ kemer bir mezarkeş libāçe getürdiler andan ḫilʿati Muḥtāc Ḫān egnine (16) virdi kemeri miyānına ṣalup tācı kendü saʿādetlü eli-y-ile başına urdı istimālet virdi ʿAyn diyārı (17) saña ezzānī olsun didi daḫı baʿdü Rüstem'den icāzet alup gitdi gice daḫı yitdi çün kim ṣabāḥ (18) oldı bu yaña Rüstem daḫı selāṭīn serverler-ile dīvān ḳurup oturdılar Muḥtāc ʿAyn daḫı yine Rüstem'e (19) istiḳbāli çün geldi Rüstem daḫı Muḥtāc'ı ʿizzetleyüp yanına aldı eyitdi iy Muḥtāc Ḫān Süleymān ḳarındaşı (20) Edniyā'dan hiç ḫaber bilür misin diyü suʾāl itdi andan Muḥtāc Ḫān eyitdi yā pehlüvān Edniyā'dan ḫaber bilmezem ammā (21) işitdüm ki Gīş baḥrine gelmiş andan Zalzāl-ı Ekber'e andan Hind diyārına gitdi didiler bāḳīsin bilmezem didi

[437a]

(1) andan Rüstem yine eyitdi iy Muḥtāc Ḫān bu diyārda görecek ʿacāyib ġarāyib ne vardur didi Muḥtāc eyitdi iy pehlüvān (2) bu diyārda ʿacāyıb çoḳdur şöyle kim dil-ile vaṣf olmaz göz-ile görmeyince didi andan emir eyledi server-i selāṭīnler (3) süvār olup ʿAyn şehrinüñ ṣaḥrāsına yüridiler kim teferrüc ideler leşker önüñce Rüstem-ile Muḥtāc Ḫān giderken öñlerinden (4) iki menāreleyin aḳ nesneler göründi be-cidd yürüyüp irdiler çevr alup ṭurdılar naẓar urdılar gördiler kim iki (5) aḳ mermer direkler birbirine ḳarşu dikmişler andan birinüñ üzerinde aḳ mermer yine bir adam şeklin düzmişler (6) ḳaddü ḳālıbda elli birer arşın ola heybetde ve ṣalābetde ġāyet heybetlü ṣūret şöyle kim evvel naẓarda gören (7) vehm alur şöyle kim ṣaġ elinde mermerden bir gürz götürmiş ġāyet de ulu ṣol elinde daḫı degirmen ṭaşı gibi bir ḳalḳan ṭutmış ṭurır yine ikinci direk üzerinde daḫı ḳaraṣa bir dīv şeklin düzmişler ḳaddü ḳālıbda (8) altmış arşın var ola bir ʿacīb ḳorḳunç şekildür kim adam yüzine baḳıcaḳ vehm alur Rüstem ol şekilleri (9) göricek ʿacebledi bir zamān ṭurup teferrüc ḳıldı andan bu ḳālıbuñ sīnesinde birḳac saṭır yazu görüp (10) oḳıyup bildi ol yazudan ḫayli nesne añladı Ḳādir'uñ ḳudretine ḥayrān olup ḳaldı

NAẒM
(11) Böyle yazmış ol ʿamūda ḫaṭ yazan ṣāḥib-ḳırān
Devr-i merrīḫ içre geldim ʿāleme ben ḳahrımān

İns ü cinle ceng iderdüm gice gündüz ṭurmayup
(12) Gürzüme ṭāḳat getürmedi cihānda kimse inan

ʿĀḳıbet penhān gezerken bu cezāyir içre men
Bu şekilde geldi bir ʿifrīt diyü nā-gehān

(13) On sekiz gün gice gündüz ceng aşup eyledük
ʿĀḳıbet buldum ẓafer elimde virdi ṭatlu cān

Var ḳıyās it ḳahrımānı nice serveridi ol
(14) Tīġumı görüp felekde merrīḫ isterdi emān

Sen de erseñ ʿālem içre buncılayın ola gör
Ḳıla taḥsīn erligüñe ʿālem içre ins ü cān

(15) Böyle diyüp ol ʿamūda ḫaṭ yazmış ḳahramān
İmdi diñle ḳıṣṣa nedür vir ṣalāvāt [43]şādımān

NEṢR

[43] şādımān, şād-mān (vezin gereği "şādımān" olarak yazılmıştır.)

Ḥakīm ḳavlince ol (16) aradan gidüp deñiz kenārında bir muʿteber aġaca irdiler gördiler kim ḫoş çayır çemen üzere (17) sāye sāye ṣalmış andan aġaç gölgesinde bir kişi yönin ḳıbleye dutup ḫoş ḥuẓūr-ıla oturur Rüstem ol (18) kişiyi göricek selāṭīnler atdan inüp ol kişinüñ ḳatına gelüp leşkeri gīñ yirde ṭurġurdılar yaḳın (20) iricek ol kişi ḳarşudan bir kerre eyle naẓar itdi kim Rüstem varurken ṭurdı andan el ḳavşurup (21) selām virdi ol kişi daḫı ʿizzet-ile ʿaleyk aldı Rüstem işāret itdi ḳarşusında oturdı serverler

[437b]

(1) ayaġın ṭurdılar pes ol kişi eyitdi merḥabā yā Rüstem pehlüvān şād geldüñ Rüstem eyitdi (2) iy şaḫş benüm adum Rüstem olduġın neden bildüñ ol şaḫş eyitdi baña ilāhım Rabbānī şöyle oldı kim (3) üşde ḳatuña Rüstem cihān pehlevān gelür didi yine Rüstem eyitdi yā şaḫş çün kim Ḥaḳ Teʿālā' (4) dan ilhāmuñ var dilerem ki ol maḳbūl nefesüñden bizlere birḳac naṣīḥat idesin tā kim ben daḫı (5) ol nuṣḥ-ıla Ḥaḳ Teʿālā ḥażretine lāyıḳ olam didi andan ol şaḫş mübārek daḫı dil açup nuṣḥat idüp didi

NAẒM
(6) Ger dilerseñ arta māl u milkü baḫtu devletüñ
Şākir olup Ḥaḳḳ'a artur gice gündüz ṭāʿatuñ

Ḫalḳa iḥsān eyle ammā mennet itme luṭfuña
(7) Minnet umsañ baḫşışuña hep ʿabeṣdür mürvetüñ

Azḳuña meh çoḳ ʿuḳūbet ḳılma saḳın pehlüvān
ʿAfv u luṭfı pīşe ḳıl ki arta ʿizz ü ḥürmetüñ

(8) Ādem ol ādemliġ eyle luṭf u iḥsān eyleyüp
Ādem ol ki ola ziyāde şöhretüñle şevketüñ

Her ne milke yüz ṭutarsañ feṭḥi Ḥaḳ'dan iste sen
(9) Tā ẓafer hemrā oluben arta milk devletüñ

Emr-i Ḥaḳ'dan ṭaşra hergiz itmegil bir zerre iş
Kim güneş miṣli cihānda rūşen ola ṭalʿatuñ

(10) Şeh Süleymān ḥażretine yüz sürüben ḫiẓmet
Mertebeñ bula terḳi görmeye ġam ḥażretüñ

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince ol (11) şaḫş Rüstem'e bu naṣīḥati idüp vidāʿ ḳılup ol aradan revān olup gitdi andan Rüstem emr eyledi ol aġacı (12) çevre alup ḳondılar şu kenārında zīrā ki ol aġacuñ dibinde muʿaẓẓam bıñar varıdı ol gice anda yiyüp içüp (13) yatdılar ṣabāḥ Rüstem süvār olup bārigāhına gelüp bezm ḳurup oturdı serverler cemʿ olup ṣoḥbet

ḳurup (14) meclis altın ortaya getürdiler güneyde ṣaġ-ıla meclis sīnesinde oturdılar ceng ve ney ṭanbūrı ʿūdı ḥāżır idüp allu (15) eline alup zaḫma urup söylendiler ḳopuzuñ ḳulaġın burup ḳanunı ḳanunı üzere dile getürüp söyletdiler (16) neyleri efġān-ile iñletdiler ol yüzi güneş alını ḳamer yañaġı vardı aḥmer ḫūblar ḳāmeti servi ʿar ʿar begleri (17) misk-i ʿanber merġūblar ellerine zerrīn ḳadeḥ alup gün gibi devr idüp oturan ṭuran begler rāḥatüʾl-ervāḥ (18) diyü mey ṣundılar ʿīşe āheng itdiler

NAẒM
Bezm ṣoḥbet ḳurulup çalındı ney
Beglere maḥbūb-ı dil-ber ṣundı mey

(19) Eyle ṣoḥbet itdi Rüstem ol zamān
Kim düşinde görmedi gāvus gey

[44]Der-beyān-ı Ṣıfat-ı Ḥacer Feylaḳus

(20) Ḥakīm ḳavlince Rüstem-i Tehimten bu vech-ile ṣoḥbet ḳılup ʿīş ü nūş iderken nā-gehān Gīşin baḥreyn serverlerinden (21) bir kişi ḳapuma gelüp ḥāciblere eyitdi ki yā Bevvāb bir ʿaceb nesne gördüm geldüm ki Rüstem'e ʿarż idem didi

[438a]

(1) çāvuşlar daḫı Rüstem'e iʿlām ḳıldılar Rüstem buyurdı ol kişiyi götürdiler Rüstem eyitdi yā şaḫṣ ne gördüñ (2) söyle görelüm didi pes ol kişi eyitdi yā pehlüvān dünki gün ḥażretüñ devlet-ile gelüp bu yire ḳonup ben (3) bī-çāre ḳul atum yitürmişdüm anı isterken bir ṭaşa uġradum her zamān bir dürlü renge döner geh ḳara gāh (4) ḳızıl gāh ṣaru gāh yeşil gāh aḳ gāh gök görünür yā pehlüvān ol ṭaşuñ dürlü dürlü renge girdügi bağa (5) yavlaḳ ʿaceb geldi şöyle giceye deg anda ḳalmışam ḳaçan ki gice olup cihān ḳarañulıḳ olsa ol ṭaş ayınalayın olup (6) çirāḳ gibi şuʿlelendi her ṭaraf anuñ şuʿlesinden gül-şen gibi oldı ol ṭaş şöyle olıcaḳ benüm ḥayretüm artdı (7) gicenüñ nışfına deg ol ṭaş ḳatında ḳaldum ḳaṣd ḳıldum ki ol ṭaşdan bir pāre ṣıyam her ḳanḳı ṭaş-ıla ol ṭaşı kim (8) urdum elümdekin uvandı ol ṭaş kim cehd itdüm bir ṭaru deñlü uvanmadı ḳopmadı āḫir ʿāciz ḳaldum üş ṣabāḥ (9) olıcaḳ gelüp ʿālī ḥażretüñe iʿlām ḳıldum didi Rüstem eyitdi iy kişi ol gördügüñ ṭaş ulu mıdur yañıcı mıdur (10) şöyle yirde ḳayalayın yatur mı yoḳsa ṭopraġa gömülü midür didi ol kişi eyitdi yā pehlevān ol ṭaş adam (11) başınca ola ve yire mıḫlıdur didi Rüstem eyitdi şimdi ol ṭaşı bilür misin ḳandadur yāḫud görüp (12) gitdi kimi ol eyitdi ol ṭaş ḳandayıdığun yitürmeyeyim diyü ṭaş ḳatından gidicek görmedin oyuḳlar yıġa yıġa gitdüm (13) isteyicek bulınsun diyü Rüstem ol kişiden ṭaş vaṣfın işidicek görmedin ʿacebledi Bercīs (14) ḥakīme eyitdi iy ḥakīm bu kişi didügi ṭaş nice ṭaşdur kim dürlü dürlü görünür didi andan ḥakīm eyitdi (15) eger bu kişi düdügi gerçek-ise o ṭaşa cevherīler feylüḳūs dirler iki vilāyetde olur bir ʿAyn diyārında bir daḫı (16) Mācinīde olur ve bir daḫı Rus iḳlīminde olur didi ve daḫı yā pehlevān (ve daḫı yā pehlüvān) bu ṭaşuñ

[44] Feylakus taşının özellikleri hakkında.

ḫaṣiyyeti oldur ki her ḳanda kim (17) bu ṭaş olsa cinnīler ol yirlerden ḳaçarlar ve daḫı yılan veʿaḳreb ol yire uġramazlar yā pehlevān-ı Süleymān

NAẒM
(18) Naḳl ider pes ol ḥacer nāme içinde bī-gümān
Eyledür ki ḥażretüñe itmişem anı beyān

Özgesin Allāh bilür yoḳdur aña şekk ü gümān
(19) Bir naḳildür söyledügüm añlarısañ pehlevān

NEŞR

Ḥakīm ḳavlince Bercīs ḥakīm bu vech-ile ol ṭaşuñ (20) ḫavāṣṣın söyledi andan Rüstem eyitdi yā ḥakīm ol vaṣf ḳılduġuñ ṭaş ne vech-ile ḫalḳ olur bu ḫavāṣ (21) aña nedendür hiç ʿaḳluñ veʿilmüñ irer mi irerse söyle diñleyelüm ḥikmetden nesne añlayalum didi

[438b]

(1) ḥakīm daḫı eyitdi ki yā pehlevān ehl-i ḥikmet ol ṭaşuñ ḫilḳatin şöyle beyān iderler kim ḳaçan neysān (2) yaġmurı kim gökden yire iner ol yaġmur ṣuyunuñ bir niçe ḳaṭresi yirüñ içinde cemʿ olup eger ṭopraġa ḳarılmış neysān olursa müddet-ile (3) güneş issi aña ṭoḳınur ol ṭopraġa ḳarılmış neysān ṣuyı imtizāc bulur ʿanāṣırdan çaḳmaḳ ṭaşı olur odı çıḳar (4) hem sırçanuñ daḫı maddesi düşer eger ol neysān ṣuyı ṭopraġa ḳarılmazsa gün issi ṭoḳunduġı dem yine (5) hevāya ḳalḳar evvelinci ḳat feleküñ saḳfına yapışur şöyle kim ḥamāmda ṣu buḫārı ḳalḳup ḥammām ḳubbesine yapışduġı gibi (6) ḳaçan kim ol ṣu güneş ḥarāreti-y-ile felek saḳfına kim yapışur hevānuñ ṣovġı az az aña eṣer ḳılur andan ol daḫı (7) ṭoñduḳdan ṣoñra yil anı semādan ferşe bıraġur eger ol ṭaş sāʿatinde düşerse aḳ yāḳūt olur müşterī (8) sāʿatinde düşerse ṣaru yāḳūt olur merrīḫ sāʿatinde düşerse elmas olur şems sāʿatinde düşerse laʿil (9) olur zühre sāʿatinde düşerse zümürrüd olur üş bu feylaḳūs adlu ṭaş bu vech-ile olur daḫı iken ol (10) Ḳādir u Ḳayyūm bilür kim her işi ol yoḳdan var ḳılur ve Allāh'u aʿlem bāʾṣ-ṣavāb

NAẒM
Bāḳīsin Allāh bilür ki oldur ʿAlīm
(11) Ḳādir u ḳudret nümādur hem Ḥakīm

Böyle diyüp oldı sākin ol ṭabīb
Vir ṣalāvāt Muṣṭafā'ya sen delim

(12) NEŞR

Ḥakīm ḳavlince Bercīs ḥakīm böyle diyüp feylaḳūs ḥacerinüñ ḫaṣiyyetin kim cevher-nāme ḥükmince kim beyān (13) eyledi Rüstem işidüp taḥsīn ḳılup daḫı ḥakīme ḫilʿat geyürüp andan Muḥtāc Ḫān ʿAyn'aya eydür yā Muḥtāc Ḫān (14) ʿAynī egerçi ki sencileyin kerem issi şehriyāra yitişdügümüz ve bu feylaḳūs aḥcārı gördügümeze

müyesser ḳılan Ḫuẕā'ya (15) şükrümüz bī- ḥadd velekin Edniyā bin Dāvud ki ḥażret-i Süleymān'uñ ulu düşmenidür ele getürmedügümüze ḫiẕmet-i (16) Süleymān'ı yitürimedügümüze be-ġāyet göñlimüzüñ ṭarlıġı vardur bundan özge ġuṣṣam oldur ki Edniyā bin Dāvud'uñ (17) ḳanda gitdügin bilmeyedüm ki ʿaḳabince farḳ ḳılamadum hiç bilmedüm ki nice idem Muḥtāc Ḫān-ı ʿAynī (18) eyitdi yā pehlüvān ben bir nesne taʿaccüb itdüm Rüstem didi ki ne nesneʾi taʿaccüb itdüñ cevāb (19) virdi ki taʿaccübem oldur ki ḥażreti Süleymāna ervāḥ u perrī ve cinnī ve dīv ġūl-ı ʿifrīt fermān (20) ber iken ne ḫoş bu Edniyā bin Dāvudı ve reʾīsi Maʿūdī ele getürmeye ki Keyḳubād gibi ʿacem pādişāhını (21) ʿaskeriyile ḫaylü ḥaşemiyile ṭabl-ü ʿalemiyile sercümlesin cinnīlere ḥükm idüb Felesṭin ḳalʿası

[439a]

(1) milkinden götürdüp Sinob ḳalʿası ki rūm diyārında baḥr-i siyāh kenārındadur ṣubuḥ olmadın anda götürdüp ḥükmine (2) fermān ber ḳılan Süleymān ve ḳalʿa-i ḳaṭre anı maġrib serḥaddinden deryā-yı muḥīṭ kenārında bād-ı ṣarṣara götürdüp bāġ u baġçası-y-ıla (3) vilāyetini cebel-ile ve ḳalʿasını ḳullesi-y-ile ve cemīʿ şehrinüñ ḫalāyıḳını ve ṭavar rūz esbābı ʿalāyıḳını bir gice içinde medāyin (4) ṣaḥrāsına getürdüp ḫalḳını kendüye fermān muʿcize ḳuvveti-y-ile kāfirlerin müslimān iden Süleymān elinden gelmez mi ki (5) ervāḥa ḥükm ide Edniyā bin Dāvud'ı ḳandaʾise bulup getüreler etyāʿıyıla evlāḍ-ıla naẓarına yitüreler baña bu nesne ʿaceb (6) gelür ki bu emri Süleymān ḥażreti Sām Süvār'a ve sizlere tefvīż ide diyüp suʾāl idicek Rüstem cevāb virüp (7) eyitdi ki yā Muḥtāc Ḫān ʿAyn'a ḥażret-i Süleymān ʿaleyhiʾs-selām ervāḥa getürtmege ḳādirdür ve ammā ki (8) Sām Süvār'a ḥükm itdügi budur ki şeyāṭīn ẕürriyeti Edniyā ele getürdüklerine minnet ṭutmayalar ve bileler (9) ki kerāmet ādemīdedür

NAẒM
Gerçi dem-keş oḥcıdur dīv ü cinnü veyā perī
(10) Līki minnet dutcıdur ḫiẕmet itse her biri

Pes Edniyā ḥażretin ṭutmaġa itmedi emir
Çekmeye adına minnet Ḥaḳḳ'uñ peyġamberi
(11) NEṢR

ḥakīm ḳavlince Rüstem bu vech-ile cevāb viricek Rüstem'üñ sözin (12) müstaḥsen görüp aḥsend diyüp Süleymā'nuñ reʾyin begendi andan Rüstem dastān ʿīş iderken (13) Muḥtāc ʿAynī Rüstem'e eyitdi yā pehlüvān-ı Süleymān vey nesli zāli zamān diyārumda bir nesneden incinürem (14) be-ġāyet didi Rüstem eyitdi neden Tamġac bir ḳarındaşum oġlı vardur adı Ṭaynūş'dur ġāyet ser-keş kimsedür (15) şöyle ki eflāke baş indürmez vehm ḳılıç yüzinde daḫı bahādur erdür şöyle kim furṣatında Nerīmān (16) lara ḳarşu ṭurur vilāyetümüñ serḥaddinde bir ṣaʿb ḳalʿa vardur ḳalʿa-i girdāba dirler anda olur (17) yılda bir kez ya iki kez Ṭaynūş ḳalʿadan çıḳup gelür vilāyetümi yıḳar yaḳar yine ḳalʿasına girür ne ḳadar kim (18) māl u genciñ vilāyet at adam ḳalʿasından çıḳup baña gelmedi ben daḫı ne deñlü çeri-y-ile üzerine varuram çāre (19) olmadı yā Rüstem yüze yüz ḳılıca gelicek kimseden yüz döndermez didi Rüstem Tamġaç ḫāndan bu ḫaberi (20) işidicek

eyitdi İy Muḥtāc Ḫān ʿacabā Edniyā bin Dāvud'ı ol ḳalʿaya iltürdi mi ola diyicek Tamġaç ḫān cevāb (21) virdi ki yā pehlüvān ʿaceb degil didi andan Rüstem eyitdi imdi iy ḫān yaraḳ ḳıl varalum Ṭaynūş'ı ala getürelüm

[439b]

(1) hem Edniyā'yı görelüm Ḥaḳ rāst getürürse ikisin daḫı şayd idelüm diyicek pehlüvānlardan Küẕrüz pehlüvān (2) yirinden ṭurup eyitdi yā pehlüvān Ṭaynūş ne miḳdārlu kişi ola kim sencileyin pehlüvān leşkerle ṭurup (3) anuñ üzerine vara buyur ben ḳuluñ varalum ḳalʿa-i girdābı Ṭaynūş'ı boyun bağlu ḫiẕmetüñe getürelüm sen (4) ʿīşiñde olġıl didi andan Rüstem eyitdi yā pehlüvān elüñden gelür ve illā Ṭaynūş az kişi degildür (5) dem ola ki Edniyā daḫı anda ola biz bilece varalum ümīddür ki Süleymān devletinde ikisin daḫı bile ele getürevüz (6) diyüp hemāndem leşkerden ṭoḳuz biñ tīġ-zen ṣaf-şiken pehlüvān üründeleyüp çīni seḥerden kūs-i ḥarbī (7) çaldurup ʿazm-i Ṭaynūş ḳılup gitdiler atları ayaġından yirleri penbe miṣāl dutdılar zurnā ve nefīrden felek ṭāsın çiñretdiler (8) iki gün bu resme gidüp üçünci gün ḳalʿaya yaḳın irdiler andan Rüstem at başın çeküp ṭanışıḳ itdiler (9) Ṭaynūş üzerine ne vech-ile varalum Muḥtāc Ḫān-ı ʿAynī eyitdi yā pehlevān ġāfil olma ḳavm-i Ṭaynūş pehlüvān ḳappān-geşdür (10) gerekdür kim añsuzdan varup ḳalʿasın ḳuşadavur zīrā kim ġāyetde ḥīlebāz ḥarāmzāde ser-keş kişidür diyüp sordılar (11) giceye ḳarşu gelüp ḳalʿanuñ iki başında ḳırḳ biñ kemīn ḳodılar ṣabāḥa ḳoydılar ṣabāḥ oldugı dem ḳalʿanuñ (12) ṭavarı rūzī ṭuş ṭuş ṭağıldugı dem Rüstem, Tamġac-ıla bir yüksek yirde ṭurdılar andan Küdrüz iki biñ er-ile ḳalʿa (13) nuñ çevresine segirdüp ḳalʿanuñ ṭavarın rūzin sürdiler Ṭaynūş işitsün daḫı çıḳsun diyü meger ki (14) Ṭaynūş ḳalʿada degüldi şikār gitmişdi Küdrüz daḫı gördi kim ḳalʿadan sigirdinceye kimse (15) çıḳmadı Küẕrüz döndi iki biñ kişiye eydür Ṭaynūş ḳorḳusından çıḳmadı didi daḫı emr itdi (16) gelüp ḳalʿaya ḳarşu ḳondılar ḫayme çadırlar urdılar şayvan sere perdeler ḳurdılar bu ṭarafdan daḫı Ṭaynūş (17) şikārdan dönüp ḳalʿasına geldi gördi kim ḳalʿa üzere çeri ḳonmış Ṭaynūş anı görücek (18) ḳaḳıdı püşdi mest ejdehālayın gerindi sündi bebir ü peleng gibi añradı gümredi şecāʿat (19) cevheri cigerinde berḳ urdı erlik ṭamarları bāzūlarında ṭomurdı revān raḫşından inüp cebe vü cevşen (20) geyüp sāz u seleb üstinde muḥkem ḳılup bir zinde gergedāna süvār olup degirmen ṭaşınlayın çīni (21) pūlād ḳalḳan yaġrınına şalup ve bir berzeḫāne sitūnı gibi süñü eline biñ dört yüz batman bir gürzi girān

[440a]

(1) ṭurḳalına şalup şaġ ve şol serverlerin istimāletleyüp ṭoġru atın Küdrüz üzerine sürüp gitdi (2) yaḳın iricek Küderz pehlüvānları daḫı vārını görüp Küderz'e gösterdiler Küderz daḫı gördi kim bir ālāy (3) er gelür velīkin sil-i ʿaẕīmleyin şöyle cebe vü cevşene güneş şuʿlesi ṭoḳunmış baḥr-i elmāslayın (4) pūlād şaʿşaʿalanmış at ayaġından toz hevāya aġmış gelür şöyle kim ol geliş Efrasiyāb'ı vehme (5) şalar ve daḫı şöyle be-cidd gelür kim şanasın zemīn atları ayaġ altında dürilür veyā şankim (6) yidi ḳat yirler yarılur

NAẒM
Bir bahādır pehlevāndur bu gelen ṣāḥib-ḳırān
Kim görürse cengin ister gökde ki merīḫ īmān

(7) Ṭaġa çıḳsa arslan olur ṣuya girse ol neheng
Ḳıyḳımından ḳan ḳaşanur ṭaşda yidi başlu ılan

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince bu yaña (8) Küdrüz süvār olunca Ṭaynūş çīni daḫı sūra irüp Küdrüz daḫı baḳup Ṭaynūş'ı gördi nite otuz yidi eriş (9) ḳaddü ḳālıb depesinden ṭıynaġına deg çīnī pūlāda cebe vü cevşene müstaġraḳ olmış pūlād ḳalḳan yaġrınına (10) ṣalmış süñü ḳolına ṣarmış bir zinde gergedāna yitmiş yidi yüz āhen-pūş dilāverüñ öñine düşmiş (11) ṣanasın Efrāsiyāb'dur kim sürüp gelür Ṭaynūş bu heyʾet-ile iricek Küdrüz serverlerinden Ḳaysūn (12) nām adlu bir pehlevān at sürüp Ṭaynūş'a ḳarşu vardı süñü baş üzre çevrüp yüz be yüz irdiler birbirine (13) süñü urdılar Ṭaynūş, Ḳaysūn'ı süñü-y-ile eyle ṣancdı sīnesinde arḳasında çifdi raḫşından (14) yıḳdı bir pehlevān anı göricek naʿra ḥayḳırup at sürüp Ṭaynūş'a irüp bir süñü urdı kim nerrīmāna (15) ursa bezm iderdi ḳahrımāna ursa ḳahr iderdi Ṭaynūş ol serverüñ süñüsin redd ḳıldı andan Rüstem (16) pehlüvānı geldi kim geçe Ṭaynūş daḫı sūra irüp yaġrınından bir süñü urdı sīnesinde çıḳup (17) anı daḫı atdan yıḳdı Küdrüz anı göricek şöyle ḳaḳıdı yıldırım gibi şaḳıdı ol ḳaḳımaġ-ıla bir süñü (18) ḳolına ṣarup at sürüp Ṭaynūş çīniye irüp bir süñü urdı Ṭaynūş ḳalḳan muḳābil virdi Küdrüz (19) şöyle urdı kim Ṭaynūş'uñ pūlād ḳalḳanın sīnesine mıḫladı ḳaṣd itdi kim Ṭaynūş'ı atdan yıḳa (20) Ṭaynūş daḫı kendüyi dirüp at ṣaġrısına yatdı ḳalḳandan Küdrüz süñüsin ṣavdı er ḳuvvetiyle (21) at yiliyle ḳalḳandan süñüsin ḳapdı raḫş-ılan iñemeyüp sürçdi şöyle kim dizleri yire irdi yine ṭurdı

[440b]

(1) Rüstem çerisi anı görüp bu ṣudan on ḳılup ġarīḳ idüp ḳılıç yalıncaḳ ḳıluben Ṭaynūş üzere at sürdiler Ṭaynūş (2) anı göricek naʿra ḥayḳırup gīş-i giryān ḳaḳup süñü baş üzere çevürüp raḫşını ol sil gibi ṣaġlayu (3) gelen leşkere ḳarşurdı sürdi ardından nökerleri daḫı irdiler ceng ḳıldılar tā gice irince çün kim gice oldı Ṭaynūş (4) sürüp ḳalʿaya girdi meger kim Edniyā bin Dāvud daḫı ḳalʿada idi Ṭaynūş'uñ cengin temāşā ḳılurdı ġam ġuṣṣa (5) geçürüp fikr iderdi gördi kim Ṭaynūş ṣāġ u selāmet sürüp ḳalʿaya gelür revān ḳarşu varup ḥālin ṣorup gelen (6) ʿasker kimdügin bildi andan Ṭaynūş daḫı ḳalʿasın berkidüp rezm ṭunın çıḳarup bezm ḳurup ʿīşe meşġūl oldı (7) çün kim ṣabāḥ oldı Ṭaynūş daḫı süvār olup ḳalʿadan ṭaşra çıḳup Küdrüz pehlüvān daḫı ṭaşra (8) dan süvār olup birbirine muḳābil olup gice irince ceng ḳıldılar Ṭaynūş'a serverler birḳac yirde zaḫm urdılar Ṭaynūş (9) daḫı anca serverlere zaḫm irgürdi gice yine Ṭaynūş ḳalʿasına girdi zaḫmların ṣardılar ṭaşradan daḫı Ṭaynūş'uñ (10) pehlüvānlıġın Küdrüz ve Rüstem pehlüvānları taḥsīnlediler mā-ḥaṣal on dört gün Ṭaynūş Küdrüz-ile (11) ceng idüp gice olıcaḳ ḳalʿasına gitdi on beşinci gice Edniyā, Ṭaynūş'uñ ḫaberi yoġıken perān ḳılup (12) ḥāżır olup ḳalʿa ḳapusından çıḳup ʿazm Hind idüp gitdi bu yañadan ṣabāḥ daḫı yitdi Ṭaynūş yine (13)

pūlād pūş olup dört biñ beş yüz mübāriz serverleri alup ḳalʿasından çıḳdı Küdrüz Rüstem daḫı süvār olup Ṭaynūş'a (14) ḳarşu ṣaf bağlayup ṭurdılar hemāndem Ṭaynūş biñ dört arṭal bir gürz girān başı üzre çevürüp Küdrüz üzerine gitdi (15) bu yañadan Küdrüz daḫı Ṭaynūş'a muḳābil oldı birbiriyle ceng iderken Rüstem emr eyledi at bigi er bigi irüp Ṭaynūş'ı (16) araya alup ḳılıc semāʿın ḳıldılar Ṭaynūş daḫı gördi kim şu başdan aşdı ḳaṭreleyin deryāya düşdi gördi ki çıḳup (17) ḳalʿasına giremez andan kendü kendüye eydür …… budur ki ad u ṣan yolına cān u baş oynayam alūde olup düşmenden (18) yüz çevürmeyem diyüp gürz girān baş üzre çevürüp raḫş sürüp (19) Rüstem serverlerinüñ arasına girüp cenge ṭurdı Rüstem serverleri daḫı Ṭaynūş'ı cebe vü cevşen birle şöyle ṭoğradılar kim atından ulu yıḳıldı Ṭaynūş düşicek dört (20) biñ beş yüz erini Rüstem serverleri eyle ḳırdılar kim biri diri ḳalmadı andan ḳalʿaʾi aldılar irkegin ḳırup dişisin (21) esīr itdiler Edniyā bin Dāvud'ı teftīş itdiler bildiler kim ḳaçup gitmiş maʿlūm oldı

NAẒM
Düşmenüñ ḳaçdugına ġam-gīn olup Rüstem hemān
[441a]
(1) Ḫaṣma furṣat bulmadıysa itdi efġān ol hemān

Ḥaṣma furṣat bulmayıcaḳ ġam-gīn olur her kişi
Zīrā düşmen yaşaduḳca ḳuvvet artar her zamān

(2) [45]**Ḳıṣṣa-i Ḥażret-i Süleymān ʿAleyhiʾs-selām ve Der-beyān-ı Ḫilḳat-i ʿİneb**

Ḥakīm ḳavlince Rüstem Tehumten bunda ʿīş u nūş (3) ḳılmaḳda ʿaskeri ile ʿūd u ṣandal arasında ḫoş geçmekde yimekde içmekde ammā ki bizim ḳıṣṣamuz ez-ān cānıb (4) Süleymān ḥażretine geldi nite ḳaçan kim müvekkil ḳandı nebāt daḫı şekker ḳamışın ibtidāsından ḫilḳat olduġın ve dünyā (5) sarāyında şekker ḳamış neden düridügin aṣlı birle beyān eylediyse Süleymān ʿa.s. icāzet virdi Süleymān peyġamber (6) eyitdi yā melek Ṣafīhu ʿAyāl müvekkil ʿasel zenbūyı getürdüñ ʿaseli zenbūruñ ibtidāsından ḫilḳat (7) olduġın bildüñ ve daḫı müvekkil şehd nebāt getürdüñ şekker ḳamış ibtidāsından ḫilḳat olduġın bildüñ imdi isterüz ki (8) ʿinebüñ ibtidāsından ḫilḳat olduġın ve cihān bāġında üzüm aġacı ibtidāsından ḫilḳat olduġın bilmek dilerüz anuñ (9) daḫı müvekkilin daʿvet eyle bilelüm diyicek Ṣafīhu ʿAyāl melek Süleymān nebīnüñ emrine iṭāʿat idüp bi-iẕni Rabbānī müvekkili (10) ʿinnābı ḥāżır itdi gelüp Süleymān naẓarına göründi selām virüp yidi ṣalḳım üzüm eline ṣundı ki her ṣalḳımda yitmiş (11) iki dürlü dāne üzüm varıdı gevheri şeb-çırāḳ gibi şuʿle virürdi ve ammā Süleymān'uñ eline ṣundugı gibi ol şuʿle (12) ol şeffāflıḳ gitdi bayagı üzüm rengin ṭutdı egerçi her ṣalḳımda yitmiş iki dürlü reng dāne görünür velīkin şevḳi yoḳ (13) Süleymān peyġamber ʿa.s. bu meleke naẓar ḳıldı gördi ki sekiz ḳanadı var ammā her ḳanadınuñ vażʿı endāmı bāġ yapraġı şeklinde (14) beşer heyʾet iki eli (el) var adam eli gibi bir elinde yeşil zebercedden levḥ ṭutar anuñ daḫı endāmı bāġ yapraġı şeklinde üzerinde yedi (15) ḳudret-ile ṭılsımāt yazılmış ve bir elinde daḫı bir aşmaçıġın ṭutar getürüp anı daḫı Süleymān naẓarında ḳoyup eyitdi ki yā Nebiyyaʾllāh (16) bu aşma çıbıḳlarını ḫāṣ bağçaña dik ki cennetden getürmişemdür her

[45] Süleymân peygamberin hikâyesi ve üzümün yaratılışı hakkında.

birisinde bu getürdügüm üzüm gibi üzüm bitse (17) gerekdür ḫazānı olmaz ve her bir ṣalḳımda yitmiş dürlü üzüm bulunsa gerekdür diyüp Süleymān devletine duʿā ḳıldı daḫı el ḳavşurup (18) ṭurdı Süleymān ʿaleyhiʾs-selām yine tekrār ol meleke naẓar ḳılup ayaġına baḳdı gördi ki ayaḳları ʿuḳḳāb ayaġına beñzer ve bir ʿaceb (19) daḫı bu ki getürdigi üzüm gibi yitmiş dürlü rengi var yüñlerinüñ benek benek üzüm dāyiresi gibi dāyiresi var ammā ki (20) her bir dāyireye bir altun ṭavuḳ baġlanmış ṭāvus ḳuyruġı gibi

NAẒM
Şekli zībā ḥüsni gökçek bir melek
(21) Kim miṯālin görmemiş çeşm-i felek

Diñle imdi ḳıṣṣa nedür yār-ı cān
Vir ṣalāvāt Aḥmed'e budur dilek

[441b]
(1) Biñden artuḳdur kitābı tercüme itdi ṣarīḥ
Söz gerek emlaḥ ola ġāyet beliġu hem ṣaḥīḥ

Hem müʾeṩṩir ola ġāyet söyleyen vāʿiẓ naṣīḥ
(2) NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Süleymān peyġamber ʿa.s. yidi dāne üzüm getürüp Faytāġurs tevḥīdinüñ eline virdi (3) eyitdi ḥükemādan her kimi ki dilerseñ aña baḫş it didi Faytāġurs daḫı yidi dāne üzümi (4) eline alup eyitdi ki yā Nebiyyaʾllāh egerçi ki munṭaḳī ben teʾlīf itdüm velīkin ṣoñra atañ Dāvud peyġambere (5) īmān getürdüm ḥaşra neşre iḳrār itdüm eger sözümüñ kiẕbi yoġ-ısa bu üzüm dānesi boġazıma ṭurmaya (6) ki cehennemiye cennet ṭaʿāmı naṣīb olmaz diyüp bismiʾllāhi didi dāneʾi aġzına aġzına alup (7) yutdı Allāhʾa ḥamd itdi Baṭlamyūs ḥakīme virdi aġzına aldı ki yuda cehd idüp yudamadı (8) diledi kim ṣaḳlaya elinden ġayıb oldı ikinci dāneʾi feylasūf-ı ekbere ṣundı ol daḫı yudamadı (9) helāk ola yazdı ʿāḳıbet Süleymān peyġamber boġazında olan ferişteye ki Māsine (10) dirler (dirler) emr itdi muʿcize birle ḥakīmüñ aġzından dāne çıḳup düşdi feylasūf diledi kim dāneʾi ṣaḳlaya (11) ol daḫı ġayıb oldı andan Yemlūn ḥakīm ve İʿtiṣām ḥakīm ve Aġnıyānūs ḥakīm ve Cāmasb-ı Kebīr (12) bunlar ifṭār itmege ḫavf idüp dānelü dānesin ṣaḳladılar yaʿnī tenhāda yudup yiyeler boġazlarına (13) ṭurmayup bārī ṭurursa melāmet olmayalar anı gördiler ki velīlerden dört yār varıdı ʿaleyhimüʾr-raḥmāna (14) Süleymān'dan ġayrı anlaruñ ḥāline muṭṭaliʿ degüldi ḳuṭb-ı ʿālemler-idi birisine ʿAbduʾṣ-ṣamed ikincisine (15) ʿAbduʾr-raḥmān üçüncisine ʿAbdüʾl-kerīm dördüncisine ʿAbdüʾr-raḥīm dirler idi dördi daḫı (16) gönlinden Ḫālıḳ'a niyāz itdiler ki ʿinebden bunlara daḫı naṣīb ola anı gördiler ellerinde birer dāne üzüm (17) bulundı yā Süleymān icāzetüñle diyüp yutdılar Allāh Teʿālā'ya ḥamd itdiler Süleymān eyitdi bu üzümi (18) ḳanda bulduñuz didiler virmek Allāhʾuñdur ḥükemāya virdügüñ üzümlerdür ki Ḥaḳ Teʿālā bizlere lāyıḳ (19) gördi anlara lāyıḳ görmedi yedi ḳudret-ile bizlere virdi ifṭār eyledük şöyle ki Süleymān virmege (20) daḫı ḥācet olmadı diyüp Ḥaḳḳ'a şükr itdiler ammā ki ḥükemā ḫacil düşdiler buġur emr iden Mışır sulṭānı (21)

Celāleddīn ʿAmāliḳa sulṭānı Sührāb şāh ve Tūrān meliki Efrāsiyāb bāḳī server-i selāṭīnlerle eyitdiler ki

[442a]

(1) yā Nebiyyaʾllāh bizler daḫı müʾmin muvaḥḥidüz ḥaşra ve neşre iḳrār iderüz ve uçmaġa ṭamuya münkir deñülür kerem luṭuf eyle (2) bizi daḫı uçmaḳ niʿmetinden maḥrūm ḳoma didiler Süleymān peyġamber eyitdi cümleñüzden Mışır sulṭānı (3) Celālüddīn evvel īmāna gelmişdür eger kim aña virelüm ifṭār iderse size daḫı naṣībüñüz virelüm (4) kim içüñüzde andan ḫayr-endīş kimse yoḳdur diyüp bir dāne üzüm virdi sulṭān-ı Mışır (5) daḫı alup aġzına atınca elinden ġayb oldı anı gördiler ki cennetden çıḳan ṭāvus aġzında bir dāne üzüm (6) var Manṭıḳuʾṭ-ṭayr dilince bismiʾllāhi didi yutdı Rezzāḳ-ı ʿāleme şükritdi bāḳī server-ü selāṭīnler (7) ol ʿalāmeti görüp bildiler ki uçmaḳ niʿmeti uçmaġa lāyıḳ ehl-ü Allāhʾdan ġayrı kişiye naṣīb olmadı (8) cümlesi ḫacil oldı ṭurdılar andan Süleymān ḥażreti ʿaleyhiʾs-selām ol bāḳī ḳalan üzümi ṣaḳladı (9) ki oruc açduḳca ḳarşu ifṭār ide ve daḫı ol aşma çubuḳları ki müvekkil ʿineb uçmaḳdan getürmişidi (10) Beytüʾl-Muḳaddes'i binā idecek yirüñ miḥrābı kenārında diküp tımār itdiler dāyimā üzüm virür idi hiçbir laḥẓa (11) ḫazān görmezdi niçe miḳdār anı görüp uçmaġa ṭamuya īmān getürüp müʾmin-i muvaḥḥid olurlarıdı ol (12) aşmalar anda ṭurdı dāyimā ʿineb virürdi Beytüʾl-Muḳaddis'i Buḫtuʾn-naṣar ḫarāb idince ol vaḳt ki ḫarāb (13) itdi ol aşmalar ġayıb oldı kimse bilmedi ki ne yire vardı ḥażret-i Süleymān anuñ üzerine (14) ḳırḳı müʾmin cinnī naṣīb itmişidi nāẓırlarıdı dāyimā işleri anı gözlemekdi hiçkimse aña daḫil idemezdi (15) ve üzerlerinde olan sādetden ġayrı kimse yimezdi yimişinden meger enbiyā ve evliyā yirdi

NAẒM
(16) Böyle diyüp ol melek virdi Süleymān'a cevāb
İtdi taḥsīn ol sözüne gördi cümle hep ṣavāb

İstimāʿ itmek dilerseñ bu ʿacāyıb ḳıṣṣaʾi
(17) Vir ṣalāvāt söz tamām vallāhu aʿlem bāʾṣ-ṣavāb
NEŞR

Ḥakīm ḳavlince andan Süleymān peyġamber ʿa.s. yine suʾāl itdi ki (18) iy müvekkil-i ʿineb ḫaber vir baña ki Ḥaḳ Teʿālā üzümi neden ḫilḳat itdi ve bu rubʿ-u meskūn ʿāleminüñ (19) bāġında neden dikildi dürüdi cevāb virdi ki yā Nebiyyaʾllāh ol murġ-ı ẕākiruñ evṣāfını ki (20) Ṣafīhu ʿAyāl melekden kim istimāʿ itdiñüz ol ḳuşcuġazuñ gözleri yaşı (21) ḳaṭresinden üzüm aşmasın kim bitürdi yaʿnī kim yiryüzine gözleri yaşı aḳdı yitmiş ḳaṭreden yitmiş dürlü

[442b]

(1) üzüm aşmasın bitürdi andan Allāh Teʿālāʾnuñ emri-y-ile Ṣafīhu ʿAyāl melek bu kemīneye emritdi ol yiryüzinde biten (2) aşma çubıġın alup bāġu Naʿīm'e iledüp perverde ḳıldum şöyle ki bāġu Naʿīm'de envāʿ dürlü ʿineb dürüdi (3) bitdi bunuñ üzerine niçe biñ yıllar geçüp gitdi ve bu rubʿ-i meskūn ʿālemine daḫı Ḥaḳḳ'uñ emri birle niçe

biñ (4) dürlü maḫlūḳāt geldi ve gitdi her birisi dünyā benümdür diyüp ʿömrine maġrūr olup dünyā milkini (5) ʿimāret itdi Allāhʾuñ birligine lāyıḳ ḫizmet ḳılup uçmaġa girdi ve kimi dünyādan īmānsuz gitdi (6) ʿāḳıbet cihān sarāyına ādem-i ṣafīden niçe biñ yıl muḳaddem bir ḳavm geldi ki anlara ḳavm-i Ḫafī dirlerdi (7) bir dürlü ḳavm idi ibtidā ḫilḳatinde Ḥaḳ Teʿālā ṣonʿını iẓhār itmek içün māʾü menī ṣıfat bir yaġmur viribidi (8) yaġdı ve muʿtedil hevā esdürdi ʿāleme ḥayāt virici daḫı yiryüzinde yāsemīn (9) sünbül arasında bāġ-ı nesrīn yöresinde ebrū-yı ṣanem gibi dişilü erkeklü ḳālıb bitdi (10) nite ol aġaçları peydā oldı ṣecrüʾl-ḳavaḳ gibi andan ḳālıbları yimiş yerine göbeginden peydā (11) olup bitdi vaḳti kim kemāl buldı ẕikr-i Ḥaḳḳ'a meşġūl olup göbeginden üzlüp düşdi (12) anlar yimek içmek bilmezleridi vardı anlardan nefsi ẓāhir oldı bir biri-y-ile cimāʿ itdi anlar ekl i şurb (13) itdiler ve nesilleri üredi ol ḳālıbdan ammā ki baʿde az cimāʿ irkegi vefāt iderdi bunlaruñ (14) nesli üredi ol şecerāt nesli münḳaṭıʿ oldı bunlara ḳavm-i Ḫafī dirler şol sebebden ki bunlar (15) ġāyet żaʿīf vücūd itdi egerçi kim ḳanadları yoġıdı uçarlardı ammā ellerinden gelürdi (16) ki bir nefesde bir fersaḫ yol geçelerdi ve bir daḫı bunlaruñ olması buyıdı ki birbiri-y-ile ceng (17) iderlerdi vaḳti ki birisine zaḫm ṭoḳunup ḳan aḳsa hemān dem ol aralarından ġayıb olurdı (18) bilmezlerdi ki ne ʿāleme gitdi ve nām u nişān belürmezdi dāyim nebātāt yirlerdi ḥayvānāt yimezlerdi bunlar (19) ibtidā ḫilḳat olması Allāhʾı birleyüp ṭāʿata ḳāyim olurlardı vaḳti kim bunlaruñ nesli daḫı üreyüp cihānı (20) dutdılar ʿibādet-i Ḥaḳḳ'ı terk itdiler Allāhʾuñ vaḥdāniyyetine şirk ḳatdılar Ḥaḳ Teʿālā bunlara kendü cinsinden (21) bir Süleymān virdi ki aña Süleymān Ḫafī dirler sencileyin taḫtını yil felekde götürdi maġāribe

[443a]

(1) meşārıḳa yitürdi bu ḳavmüñ baʿżısını cemʿ idüp ḥaḳ dīne daʿvet itdi. Allāhʾuñ birligini bildürdi (2) ve cehennem ʿaẕābın söyledi ve cennetüñ niʿmetin beyān eyledi sözi buraya getür ki Ḥaḳ Teʿālā (3) uçmaḳda envāʿ naʿimden ġayrı ʿineb dirler bir miyve yaratmışdur evvel ġüre olur ṣoñra ṭatlu olur şekker (4) fāyıḳ ve şehdi gibi ve cennetde aduñ miṣālinde ammā bunuñ çekirdegi bile yinür ʿaleʾl-ḫuṣūṣ ki yitmiş dürlü (5) rengi var nefʿinüñ ḥaddi nihāyeti yoḳ pes Süleymān Ḫafī böyle diyicek bu ḳavm eyitdiler ki imdi (6) gerçek peyġamberseñ ol uçmaḳ niʿmetinden getürt gözümüzle görelüm saña īmān getürelüm diyüp (7) muʿciz isteyicek Süleymān Allāhʾa niyāz itdi Ḥaḳ Teʿālā Süleymān-ı Ḫafī'nüñ duʿāsın müstecāb idüp (8) baña emr itdi ki yā müvekkil-i ʿineb yā melek-i ʿAnāyāyıl varup cennetden yidi aşmaçıġın çıḳarup (9) Süleymān Ḫafī naẓarına ilet diyü ḫiṭāb-ı ʿizzet iricek nidā-yı ulūhiyyete iṭāʿat idüp ḳanad açup uçup (10) bāġu Naʿīm'e geçüp yidi aşma çıbıġın çıḳarup Süleymān Ḫafī naẓarına getürüp ḫalḳ gözinden nihān Süleymān (11) ʿaynında ʿayān Ḥaḳḳ'uñ selāmın degürüp aşma çıbıḳların ʿarż itdi andan Süleymān Ḫafī ʿaleyhiʾs-selām (12) bu müşriklere ʿarż itdi anuñ ki cānu gözi açuġıdı görüb bilüp īmāna geldi ve ol ki mülḥid idi (13) īmāna gelmeyüp ʿinād itdi Süleymān Ḫafī daḫı Allāhʾuñ emri-y-ile ḳılıçdan geçürdi helāk ḳılduġı gözden (14) ġayıb oldı andan Süleymān Ḫafī kendü bāġçasında ol üzüm çıbıḳlarını dikdürdi ve üzümlerinden (15) muvaḥḥidlerine baḫş itdi her kişi üzümin yiyüp çekirdegin yire dikdi az zaman geçmedin ʿineb cinsi rūy-ı zemīn (16) çoġaldı ḳavm-i Ḫafī ġayrı miyveʾ ḳoyup güci yiten üzüm yir oldı ammā ki anlaruñ devrānında üzümi ḳaynadup (17) ṣuyın alup ya

sirke veyā ḫamur veyā turşı veyā dūşāb ve ḥelvā itmek bilmezlerdi aña deg ki ḳavm-i Ḫafī zamānı (18) gitdi Allāh Teʿālā ādem ṣafī ḫilḳat vaḳti ki İdrīs peyġamber devri yitdi daḫı cemīʿ-i nesne (19) İdrīs ile Cemşīd zamānında şöhret buldı ol vaḳtin üzüm aġacı ol Süleymān Ḫafī bāġçasından (20) ġayrı yirde ki dip Hindüstānʾuñ kūhistānındadur bir yanı deryādur ve bir ṭarafı kūhistāndur ve iki ṭarafına ol (21) Süleymān Ḫafī ʿaẓīm sedd yapdurmışdur şöyle kim yüksekligi bulutlara berāberdür ve anuñ

[443b]

(1) üzerine ervāḥdan ve cinnīden müvekkelleri ḳomışıdı pes ʿālem rubʿ-ı meskūnda ḳavm-i Ḫafī helāk olduḳdan ṣoñra (2) rubʿ-ı meskūnda olan aşma çıbıḳları envāʿi ṣemerāt ü şecerāt heb helāk olmışıdı illā ki bāġ-u Süleymānī'de (3) ḳalmışıdı ki ol bāġu Süleymānī'ye iẕn-i Rabbānī ve ḥükm-i Yezdānī ve ḥıfẓ-ı melāʾike-i rūḥānī birle (4) āfet yitişmemişidi çünki devr-i İdrīs peyġamber irdi ve Çimşīd şāh aña īmān getürüp (5) salṭanat sezāsı semʿ-i keyvāna ki girdi ve memleket-i kūsı semekden semāña ki irdi bir gün Çimşīd (6) dīvān ḳurup oturmışıken bir ʿuḳḳāb ḳuşı ḳanad açup uçup taḫtı altına geçüp oturdı yüzin yire sürdi (7) ve ḳanadların çırpındı daḫı dīvāndan çıḳup gitmek diledi Çimşīd şāh eyitdi bu ʿuḳāb bize şikāyete (8) geldi lāzım budur ki bunuñ dādın istād idevüz emr itdi at eyerleyüp begler-ile raḫşına (9) süvār olup gitdiler ʿuḳāb daḫı Çimşīd'üñ atı öñince uçardı Çimşīd pehlüvānlar-ıla ʿuḳāb (10) ardınca giderdi ḫalḳ taʿaccüb iderdi ki bu ʿuḳḳābuñ bir düşmeni vardur gelüp Çimşīd'e şikāyet (11) idüp şimdi atı öñünce uçup gider gibi ḳulaġuzlıḳ ider anca gitdiler ki güneş zevāline (12) irdi bir ṣaḥrāda bir ulu aġaç göründi bu aġaca bir ejderhā ṣarmuşup çıḳup gider ve aġaç ḳulle (13) sinde bir yuva var içinde ʿuḳāb yavrıları ṭop ṭolu ve bu ʿuḳḳābuñ dişisi feryād idüp çaġırup ḳanadı-y-ıla (14) ejderhāyı çar-yar ejderhā bunı eslemeyüp ṭurmayup yuvaya çıḳar ṭoġrulup çünki Çimşīd aġaca (15) yaḳın geldi hemān dem ʿuḳḳāb Çimşīd'üñ atı ayaġı altında yüz sürdi daḫı uçup ejdehāyı ḳanadı-y-ıla (16) çer çöp muḥkem ceng itdi andan yine Çimşīd'e ḳarşu geldi şaḳıyup ḳanadın birbirine ḳaḳdı düşmeni (17) gösterüp işāret itdi Çimşīd beglerine dönüp eyitdi gördüñüz mi bu ʿuḳḳābı kim baña (18) şikāyete gelmişidi ben daḫı bilüp atlanup sürüp bunda geldüm ḳulaġızlıḳ eyleyüp gelüp düşmenini (19) gösterdi imdi bu ejdehāyı helāk idüñ ʿadli yirine varsun diyicek hemān pehlüvānlar oḳ uşurup (20) ejdehāyı helāk itdiler andan ol ṣaḥrādaġı aġaç gölgesine Çimşīd şāh inüp bezm ḳurdı ammā (21) ki bu ʿuḳḳāb anı gördiler ki çükürtmek aġzına alup götürüp Çimşīd şāh naẓarına ḳoyup daḫı uçup gitdi Çimşīd şāh

[444a]

(1) eyitdi ben bu ʿuḳḳāba eylük itdüm bu daḫı baña ʿıvāz ḳılup bu çükürtmegi getürdi imdi bunı bilmek gerek bu ʿabeş (2) degüldür diyüp ḥükemā cemʿ oldı gördiler hiç birisi buña ʿaḳl yitürmedi ki bu nedür ʿāḳıbet İdrīs peyġamber ʿa.s. (3) naẓar ḳılup gördi ki bu çükürtmek yaş ḳuru degül eyitdi bunuñ cevherin ṭoprak bilür zīrā ki ḳurı yemiş ve çürimiş (4) degül bāġdan ḳopmışdur varuñ bunı Çimşīd'üñ bāġında diküñ şu-y-ıla terbiyyet ḳıluñ görelüm ki ne cevherdür (5) ṭabīʿatı nedür ve ḳanḳı derecededür ve ne yimiş ve nice yapraḳ virür aşlı nedür bunı diküñ diyüp ḥükm idicek iltüp (6) bāġ-ı Çimşīd'e dikdiler şu-y-ıla terbiyyet itdiler meger ki şeyṭān-ı racīm ʿaleyhiʾl-laʿne dāyim

aʿvānları ḫannāsa (7) vesvese iderdi ki yimişlerde bir yimiş vardur ki aña ʿineb dirler ādem oġlanına naṣīb olmadı ümīẕdür ki olmaya (8) diyüp şādılıḳ iderken gördi ki ol ʿuḳḳāb baġ-ı Süleymān Ḫafī varup üzüm çükürtleginden bir çükürtlek (9) ḳoparup aġzına alup Çimşīd'e götürdi Çimşīd neydügin bilmeyüp İdrīs peyġamber ʿa.s. gönderdi İdrīs daḫı bāġ-ı Çimşīd'de (10) dikdirüp perverde ḳılmaġa ḥükm itdi çükürtmek daḫı ṭopraġın begenüp ṭutdı köklendi budaḳlandı (11) yapraḳ yimiş virmege başladı daḫı şeyṭān-ı racīm tasalandı bir ḥakīm ṣūret olup bāġ-bāna gelüp (12) göründi eyitdi dilerseñ ki şol çükürtmek yimiş vire İdrīs peyġamber beni saña gönderüp eyitdi ki (13) üç cānavar ḳanıyıla anı ṣıvarsun meymūn ve arslan ve ḫınẕīr ḳanları-y-ıla pes bāġ-bān dest ṣunup evvel meymūn (14) ḳanı-y-ıla ṣuvarup andan arslan ḳanı-y-ıla ṣuvarup andan ḫınẕīr ḫūnı-y-ıla ṣuvardı andan bāġ-bān eyitdi (15) yā ḥakīm İdrīs peyġamberüñ emri yirine geldi diyüp racīm gönderdi şeyṭān laʿīn şād olup bāġ-bān (16) gözinden ṭulunınca gidüp andan ṣūret tebdīl idüp bāġ-bān gözinden uġurlayın gelüp ʿineb aġacınuñ üzerine siydi (17) daḫı yili gelicek üzüm virdi İdrīs ʿa.s. görüp taʿaccüb itdi ḫaṣlar-ıla yidi eyitdi leẕẕetin gördük ṣuyınuñ daḫı (18) ḫaṣṣasın görelüm diyüp biş altı ṣalḳım üzümi ṣıḳup pāk-i dest-māldan süzüp bir çīnī aġzı ṭaracuḳ ṣürāhiye ḳoyup (19) aġzına Çimşīd mühr urup ḫazīnedārına ışmarladı bunuñ üzerine ki rūzigār geçdi ve bāġ-bāna daḫı buyurdı ki (20) ol üzüm çekirdeklerinden bir bir bāġ dikdiler ve çükürtmeginden daḫı aşlayup terbiyyet itdiler şöyle kim bāġ çoġaldı (21) bir gün Çimşīd ḫazīnedārına ṣordı ki ol bardaġı gördüñ mi ki mühr urdum cevāb virdi ki ol bardaġuñ

[444b]

(1) içindeki odsuz ḳaynar Çimşīd taʿaccüb idüp getürtdi ve mührin görüp naẓar ḳıldı gördi kim ocaḳdaki (2) çömlek gibi ḳaynar taʿaccüb itdi ve bundan içmege ḳorḳdı ḫazīnedārına eyitdi yā ḫazīnedār gel bu bardaġuñ (3) ṣuyından iç ki ne var alup biraz nūş idüp eyitdi ki şehā acı ammā yüregüme ḳuvvet virüp ṭayadı diyüp (4) cevāb viricek Çimşīd yine mühürleyüp bardaġı ḫazīneye ṣaldı ammā ki ḫazīnedār mest oldı maḥbūb yañaḳları (5) gül-i aḥmer gibi ḳızardı ve şehlā gözleri ḳızıl ʿaḳīḳa döndi ve Çimşīd şāh naẓarına gelüp ol ḳadar nāz u şīve (6) tevāżuʿ ve temelluḳ eyledi ki Çimşīd şāh ḫazīnedāruñ feṣāḥatına melāḥatına taḥsīn ḳıldı ve cemālinüñ (7) ḥürmetin daḫı gördi bildi ki bu içdügi şerbetüñ cevheri ḫaṣiyyetidür ittifāḳ bu eṣnāda iken bir ḳaġan (8) arslan ṭutup getüri yürürken bendinden boşanup zencīrin uzub niçe ādem helāk itdi kimse (9) buña ḳorḳusından ḳarşu varamadı ammā ki ḫazīnedār yıldırım gibi ḳarşu varup cān alıcı gibi (10) üzerine ṣıçrayup arslanuñ üzerine binüp iki ḳulaḳlarına muḥkem yapışup burup arslan bunuñ (11) ḳorḳusından ṭurup arslancılar gelüp arslana zencīr urup alup gitdiler ammā ki ḫazīnedār (12) şarāb ḳuvvetiyle arslandan ḳorḳmayup bu şecāʿati idüp gelüp Çimşīd şāh elin öpüp ḫilʿatı ḫāṣ (13) giyüp Çimşīd bu şecāʿatı ḫazīnedārdan görüp taʿaccüb idüp fikre vardı daḫı eyitdi bu cürʾeti şecāʿat (14) daḫı bu şerbetüñ fiʿlidür yoḫsa bu ḳandan ki bunca pehlüvānlar pārelemiş arslana bir oġlan (15) ḳarşu varup üstine binüp ḳulaḳların bura evvel bu oġlan bu şarābı ki içdi tevażżuʿ ve temelluḳ ṭarafın (16) ṭutdı maymun gibi yaltaḳlandı ḥareket itdi şimdi arslan gibi şimdi şecāʿat gösterdi tecribe ḳılup (17) görelüm ki ne ṭabīʿat ṭabīʿatlanur diyüp ḫazīnedārı gözetdiler odasına girmege daḫı mecāli olmadı (18) düşdi ve ʿaḳlı şaşdı düşdügi yirde yatdı uyḫuya varup ḫorlamaġa

aġzı ṣalyārı aḳmaġa başladı (19) hemān dem Çimşīd üzerine varup anca kim uyarmaḳ dilediler uyanmadı tā ṣubḥ oluncaya deg yatdı andan ḳalḳdı (20) Çimşīd daḫı ḫazīnedārı ḳatına ḳıġırup arslana itdügi cürʾetden ḫaber ṣordı ḫazīnedār inkār (21) geldi Çimşīd ṣandı ḳorḳusından inkār ider ve ammā ki teftīş idüp gördiler ki sarḫoş

[445a]

(1) lıġı ʿāleminden bī-ḫaber ol cürʾeti kendü reʾyile itmemiş andan Çimşīd şāh İdrīs peyġambere (2) ol şarābuñ baḳiyyesin gönderdi naẓar ḳılup muṭṭaliʿ oldı andan İdrīs şarābuñ ḫaṣiyyetin bilüp buġur buḫteliġini (3) imtiḥān itmek içün bekmez ṭopraġın ḳoyup ḳaynatdı ekşiligi ṭatlulıġa döndi ʿaḳīde ḳılup ḥelvā bişirüp (4) Çimşīd'e gönderdi ki bunuñ cevheri ḫāmında fiʿl-i şeyṭānī var ve buḫte-i cāmında leẕẕet-i cismānī (5) ve fiʿl-i Raḥmānī var diyüp andan ṣoñra yıl tamām olup üzümler yitişüp baʿżısını şarāb itdiler ve baʿżısını (6) ʿaḳīde ḳılup düş-āb itdiler ve bir baḫş daḫı ḫamruñ ḥükemā sirke itdiler ve sirke içine adam cismin bıraḳdılar (7) tā kim sirke etin yidi illā ki siñirleri ve süñükleri ṭamarları yiri açuḳ ḳaldı pes irsāle-i (8) teşrīḥi ḥükemā-i muḳaddemin sirke cevheri menfiʿatiyle bildiler ve imtiḥān ḳıldılar ādem oġlanlarınuñ cisminde (9) ne ḳadar ṭamar ve ne ḳadar siñir var ve ne ḳadar süñük var cemīʿisine muṭṭaliʿ oldılar ve daḫı bildiler ki üç nesne (10) cismi çürütmez her birinüñ müddeti var ol ṭoz ki ʿunfuvānı götürür rāyiḥaʾi defʿ ider ve ikinci sirke ki ādem (11) ki sirkesi eksilmeye içinde ola tā kim bir yıla deg saḳlar içine ḳoyılan her ne ise yılına degin ṣaḳlar ammā ki (12) bal cevherini sirkeden muḳaddem ṭutdılar ḥattā ki ḥükemā müteḳaddimīnden birisi vefāt itse baġrın çıḳarup daḫı (13) ḫüsrevānī küpe bal ṭoldurup ḥakīmüñ gövdesini içine bıraġurlardı ḳırḳ yıla deg mumıya olurdı ḥükemā-i müteʾaḫḫirīn (14) anı dirhem dirhem ḫalḳa ṣatup nefʿ iderlerdi pes yā Süleymān bu sözden maḳṣūdu ġaraż bu ki ibtidā üzüm neden (15) ḫilḳat olduġın ve ṣoñra ādemī zād devrinden ḫamr ḥarām şeyṭān fiʿliyle olduġın ve dūşābı İdrīs (16) peyġamber ʿa.s. ḳaynatduġın ve sirkeʾi ḥükemā tecribe itdügin ser-cümle taḳdīr eyledüm diyüp icāzet alup müvekkil-i ʿineb (17) cānıb-ı Ḥaḳḳ'a ḫiẓmete gitdi Süleymān ḥażretinüñ daḫı ʿa.s. maʿlūm oldı ki ʿinebüñ sebebi ve ibtidā ḫilḳati (18) neymiş ve neden ḥāṣıl olmış

NAẒM
Pes Süleymān ḥażreti bildi ḥaḳīḳat ol ʿineb
Kim neden ḫilḳat ḳılupdur Ḳādir ferde Çalab

(19) Bilmedügin bilmek ādem ḫoşdur eylen gey ʿazīz
Kim belāsın pes ne durur ḫilḳatine ne sebeb

[46]Der-beyān-ı Sebeb-i Ḫilḳatiʾn-naḫli

[46] Hurmanın yaratılış sebebi hakkında.

(20) Ḥakīm ḳavlince ḥażret-i Süleymān ʿaleyhiʾs-selām ʿineb neden ḫilḳat olduġın bilicek müvekkil murġ-ı ẕākire (21) yaʿnī kim melek-i Ṣafīhu ʿAyālʾa eyitdi ki yā melek-i Muḳarreb baña ḥurma üzerine müvekkel olan meleki

[445b]

(1) daʿvet eyle kim anuñ daḫı sebeb-i ḫilḳatin bilelüm ve bu cahān milkine bāġ-ı Naʿīm'e gelüp üreyüp yimiş (2) virdügi ne zamāndur ve ne zamāndandur bilelüm diyicek ol melek-i Muḳarreb daḫı ḥakīm Süleymān'a meʾmūr olup müvekkili ḫurmayı (3) daʿvet itdi ve getürdi bi-iẕn-i Rabbī ḫiẕmetine yitürdi nite Süleymān peyġamber ʿaleyhiʾs-selām naẓar ḳılup gördi ki ʿaẓīm (4) firişte ḳāmet-i dırāz on iki ḳanadı var endāmı ḫurma yapraġı vażʿında ammā beşer ki ḳālıb pīl pā ve iki eli var adam (5) eli gibi bir elinde bir yeşil zümmürd levḥ var velākin üzerinde yedi ḳudret-ile yazılmış ṭılsımāt var ve bir ʿaceb daḫı bu ki bu (6) melekün iki başı var gözi ḳaşı dörder ve aġızı ikişer yüzi nūrānī ve başında nūrānī tācı var ḥażret-i Süleymān (7) gelüp selām virdi ve naẓarında ḳırḳ dāne ḫurma ḳodı eyle şeffāf ve münevver ki her biri yāḳūt-ı zamāniye (8) beñzer ve bir daḫı eyle büyük ki cennetde her biri ṭurna yumurdasınca ola melek dilince gelüp Süleymān'a duʿā ḳıldı eyitdi (9) yā Nebiyyaʾllāhı maʿẕūr dut ki getürdügüm dünyā ṭaʿāmı degildür uçmaḳ ṭaʿāmıdur Süleymān daḫı naḫli alup hiç kimseye (10) virmedi ki dünyā ṭaʿāmı yiyenlere lāyıḳ olmayup ve bir daḫı ortalarında ġavġā olmasun içün nite kim ʿinebi baḫş (11) itdügi çün ümerā ḥükemā ortasında münāziʿa düşdi pes ḫurmayı ḥıfẓ idüp andan suʾāl itdi ki yā melek-i (12) Muḳarreb aduñ nedür ve neye müvekkelsin ve bu elüñdeki levḥuñ ṭılsımātuñ ḫavāṣṣı nedür cevāb eyitdi ki (13) yā Nebiyyaʾllāh benüm aduma Raṭıbʿāyābıl dirler ḫurma cinsine naḫl-istāna nāẓır olan tekvīnlere müvekkelem ve daḫı bu elümdeki (14) levḥuñ ṭılsımātı ḫaṣiyyetiyle niçe yüz biñ melāʾikeye ve tekvīne nāẓıram diyüp daḫı eyitdi ki yā Nebiyyaʾllāh (15) āfitāb sünbüle burcındayıken bu ṭılsımātı yazup müşk zaʿfirān-ıla yeşil ṣırça çanaġ içine ḥıfẓ idüp ṣaḳlaya neysān (16) yaġmurı ile yuyup naḫl-istāna içinde bāġ baḫçe aralarında ṣaça ḳaṭʿā āfet-i semāvī irişmeye diyüp ḫaber viricek (17) Süleymān peyġamber ʿa.s. Loḳmān ḥakīme ḥükm itdi müvekkeli naḫlüñ levḥi üzerinde yedi ḳudretle mesṭūr (18) ḫātem īnest olan ṭılsımātı ḫavāṣ kitābına yazup taḥrīr (19) itdi ki ol ṭılsımātuñ ḫavāṣṣını müʾminlere gerek olmaġ içün

NAẒM
(20) Bu ṭılsımuñ şerḥi çoḳdur bī-ḥisāb
Yazsam olur bir muṭavvel ḫoş kitāb

(21) Bu ḳadar ider kifāyet līki sen
Vir ṣalāvāt Aḥmedʾe ammā bul ṣavāb

[446a]

NEŞR

(1) Ḥakīm ḳavlince Süleymān suʾāl itdi ki ḫaber vir baña ki ḫurma ibtidā neden ḫilḳat oldı ve yiryüzinde (2) neden dürüdi cevāb virüp eyitdi ki yā Nebiyyaʾllāhı murġ-ı ẕākiruñ vaṣfın işitdük ki Ḥaḳ Teʿālā ne vech-ile (3) ḫilḳat itmişdi ve ne ḳadar ʿömür sürmüşidi ʿāḳıbet-i mevt dehşetinden ecel derin ki derledi aʿżāsı derinden (4) ol yeşil zümmürd renginde ḳanadcuḳları ucından ʿaraḳ ḳaṭresi yire ṭamlayup ḳaṭresinden çekirdek (5) ve çekirdekden ḫurma aġacı bitüp Allāhʾuñ emri birle Ṣafīhu ʿAyāl melek iẕn-i Rabbānī birle cennet-i ʿAdn'e iletüp perverde (6) ḳıldı her enbiyā ki dünyāya geldi uçmaġa ki girdi cemīʿisi ḫurmaya taʿaşşuḳ itdi vaḳti ki ol (7) muḳaddem gelen maḫlūḳuñ enbiyāları ṭāʿatı Ḥaḳḳ'ı edā itmek-ile ḳurbiyyet bulup melek-i Rifʿat icāzet-i Ḥaḳḳ-ıla cenneti ki (8) seyrān iderlerdi vaḳti ki rubʿ-ı meskūn ʿālemine gelürdi Ḥaḳ Teʿālā'dan temennā iderlerdi ki Yā Rabb'i envāʿ (9) naʿmetleri bize ki müyesser ḳılduñ ekṣer yimişleri ki uçmaḳdan çıḳarup bu cihān bāġında yinür dürsin (10) ḳısmeti olan kimse gerek ḳursaġına yitürürsin illā ki uçmaḳda bir aġaç gördük başında ……. var ve budaḳları (11) ellerin göge götürmiş zāhide beñzer ve līfden ʿabā geyer ʿābide beñzer özdeki anuñ yimişini bize naṣīb it (12) diyü temennā ḳılıcaḳ Ḥaḳ Teʿālā cevāb virdi ki iy benüm ḳullarum uçmaḳda dört dürlü yimiş yaratdum anlaruñ (13) dördi daḫı yüz yigirmi dört biñ ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz dürlü maḫlūḳātı ki yaratdum her birisin bu rubʿ-ı meskūn ʿālemine (14) getürüp ferdiken zevc virüp kendü cinsinden ẕürriyetin düzetdüm her birisinüñ nesli-y-ile cihān yüzin nār dāne (15) si gibi ṭoldurup bunlara ekil ve şurub virüp ki bir zamān ʿömür muḳadder ḳılduḳca yidiler içdiler didiler işitdiler (16) baña ṭāʿat ḳılup rızḳı edā itdiler ṣoñra ʿömürlerine ġarre olup benlik daʿvāsın idüp ṭāʿatümi terk itdükleri içün (17) baḥr-i berrüñ cānavarcuḳların incütdükleri çün gökde uçan ḳuşları ṭuzaḳ ḳurup ṭutduḳları çün (18) gönderdügüm peyġamberleri helāk idüp öldürdükleri çün ol ḳavme Cebbārlıġum birle ya ṭūfān-ı āteş veyā ṭūfān-ı (19) bārān veyā ṭūfān-ı ṣarṣar veyā zelzele birle anlaruñ müşriklerini helāk idüp muvaḥḥidlerinden Ḳāf ṭaġına bıraġup (20) bir niçe yıl rubʿ-ı meskūn ʿālemi ıssuz yetdi bundan ṣoñra bir dürlü ḳavm daḫı ḫilḳat idüp bu ʿāleme getürdüm pes bu taḳdīrce (21) bunca biñ maḫlūḳāt ki yaratdum cemīʿisine envāʿi niʿam virdüm ve illā dört dürlü yimiş uçmaḳdan çıḳarup

[446b]

(1) kimsesine ḳısmet itmedüm ki ol dört yimişüñ birisi ḫurma ikinci zeytūn üçünci anār dördünci encīrdür zīrā ki (2) ṭoprāḳdan bir ḫalīfe yaratsam gerek anuñ adı a.dem-i Ṣafī ola ve anuñ neslinden bir ḥabībüm ẓuhūra gele ki eşref-i (3) maḫlūḳāt şefīʿuʾl-ʿaraṣāt ekmel-i mevcūdātı ve adı Muḥammed Muṣṭafā ola ekṣerü yidügi yimiş ḫurma ola imdi ḫurma sizüñ naṣībü (4) ñüz degildür illā ki Ādem-i Ṣafīʾnüñ ve nesli naṣībidür

NAẒM
Böyle diyüp Ḥaḳ Teʿālā anlara ḳıldı ḫiṭāb
(5) Bildiler Ādem-i Ṣafī ḫilḳat olısar [47]kāmiyāb

Hem Muḥammed Muṣṭafā'nuñ añladılar ʿizzetin

[47] kāmiyāb, kām-yāb (vezin gereği "kāmiyāb" olarak yazılmıştır.)

Kim anuñ çün ḫilḳat olmış dü-cihān çarḫ āsiyāb

(6) [48]Der-beyān-ı Temeṩṩülāt-ı Dāsıtān-ı Māżī

NAẒM
Diñle imdi bir meṩel senden saña
(7) Şerḥ ideyin diñler iseñ dil-güşā

Cennete teşbīh olur cismüñ tamām
Ol ṣafī Ādem durur rūḥuñ hümām

(8) Nefs-i levvāme durur Ḥavvā daḫı
Nefs-i emmāre durur şeyṭān aḫī

ʿAḳl olur Cibrīl ḳudsī bil hemān
(9) ʿĀḳiliseñ ṭut sözini her zamān

Nefsi şeyṭān sözlerinden ḳıl ḥaẕer
Ḳurb-ı Ḥaḳ'dan sürülüp itme ḫaṭar

(10) Bundan efḍal bu durur daḫı meṩel
Cennete beñzer göñül itme ʿilel

Günde biñ ḳaṣd ider aña racīm
(11) Yol bulup iġvā vire saña delim

Ḫākidüñ çünki mükerrem ḳıldı Ḥaḳ
Göñlüñi ʿarş-ı muʿaẓẓam ḳıldı Ḥaḳ

(12) Çün Süleymān ḫalḳ olur saña ġulām
Cümle ḫalḳdan itdi efḍal nīk-nām

ʿAḳl-ı fehm cān u dil virdi saña
(13) Ki idesin iḫlāṣ-ıla ṭāʿat aña

Sen sürersin ġaflet-ile rūzigār
Terki ṭāʿat eyleyüp ʿīş-ile kār

(14) Nefsüñ-ile bilmeyüben Ḥaḳḳ'ı sen
Bāṭıl işden seçemezsin Ḥaḳḳ'ı sen

[48] Geçmiş olayları temsil eden hikâyeler hakkında.

Sen gühersin bilmedüñ āh ḳıymetüñ
(15) Añlamazsın kim nedendür ḫilḳatüñ

Gevherini ḳıymetüñüñ iy cüvān
Eyledüñ balçıġ cürm-ile nihān

(16) Nefse uyup olmaġıl ḫānum ḥabīṣ
ʿAḳla uy āyet oḳı işit ḥadīṣ

Nefsüñi bilmeklige it ʿömrüñi ṣarf
(17) Ṭut sözin kim murtażā dir men ʿaref

Sende durur diyü cān u cin melek
Sendedür ʿarż u semā ʿarş u felek

(18) Dīve uyma olasın ḳudsı melek
Ki ola tā cevlengehüñ ʿarşı felek

Nuṭḳunı Firdevsi'nüñ ṭut cān-ıla
(19) Ki ola ḳudsī mūnisüñ revḥān-ıla

[49]Der-beyān-ı Meclis-i Āḫar

Şükr minnet ol Ḫuẕā'ya iy hümām

(20) İki yüz ṭoḳsan yidi oldı tamām
Dilden elden geldügünce söyledüm

Ki oldı meclis āḫir irdi vaḳt-ı şām
(21) Çarḫ-ı ġaddār irgürürse yarına

Ger ecel mühlet virürse [50]nīkünām
Söyleyem aḥsen seḫun neṣrīn ḥūb

[447a]
(1) şerḥ idem ebyān-ıla emlaḥ kelām
Līki bu dem meclis āḫir oldı pes

Sözi ḳaṭʿ itmek revādur veʾs-selām
(2) istimāʿ iden kemālden umaram

[49] Diğer meclis hakkında.
[50] nꞇkünām, nꞇk-nām (vezin gereği "nꞇkünām" olarak yazılmıştır.)

Fātiḥa'yla yād ideler ṣubḥ ı şām
Yād iden Ferdevsi'yi ḫayr-ıla pes

(3) Ḥaḳ ḳabūl itsün duʿāsın yā imām
Her ḫaṭardan ḥıfẓ idüp Ḥāfıẓ anı

Ḥāceti ola ḳabūl şād-kām
(4) Aḫẕa Ḳāsım Muḥammed ḥürmeti

Ki o cihān faḫri durur faḫrüʾl-enām
Alnı nūrı enveri ḥaḳḳı içün

(5) Cennet-i Firdevs vir baña maḳām
Bu Süleymān-nāme'nüñ ḫatmin bitit

Kim yazuben oḳıyalar ḫāṣ ü ʿām
(6) Ger dilerseñ cennet ola meskenüñ

Vir ṣalāvāt Muṣṭafā'ya hem selām
[51]Süleymān-nāme'nüñ İki Yüz Ṭoḳsan (7) Sekizinci Meclisinüñ Ẕikrindedür

Çün geçüp faṣl-ı bahār irdi ḫazān

Berg-i güller dökülüp oldı revān
(8) Baġda ṭutdı gül yirin ḫāşāk ü ḫār

Ḳapladı bülbül yirin būm u zeġan
Ḳumrı ötüp eydür ki dostum āh nidem

(9) Ṣad-hezār destān oḳur açup zebān
Ṭūṭī şekker-şiken ġam-gīn olup

Āh ider kiʿaksine döndi cihān
(10) İşbu ġamdan lāle baġda ṭaġ urup

Şerḥa şerḥa itdi özin serv-i revān
Ṭaş ṭaşup aḳıtdı çeşme çeşmesin

(11) Baġrını senge yudur sürüp revān
Gül diken efġān ider bāġı-ārā

[51] Süleymân-nâme'nin iki yüz doksan sekizinci meclisini anlatır.

Dir ki ḥayfā ḳaldı gülşen [52]būsıtān
(12) Gül yirin ḫār muġaylān bürüdi

Nergesüñ ṭutdı gözin ḫā bī ʿacān
Böyle durur ʿādeti kevn ü fesād

(13) Bir ḳarāra ṭurmaya çarḫ āsumān
Gāhı ṭaġda bitire sebz-i çemen

Gāhı gūha yaġdura berḳi cihān
(14) Gāhı bāġda gül bitüre gāhı ḫār

Ġonca ḫande ide vü bülbül figān
Geh zimistān vaḳti vire zemheri yir

(15) Faṣl-ı gül ide zeyn geh [53]būsıtān
Gāhı ġam-gīn ide gāhı şād

Yir ḳarara olmaya pīri cüvān
(16) Kim taġayyürdür ṭarīḳi kāyināt

Dürlü dürlü levne girür ol ʿayān
Çün fānī cihān fāñi ʿömürdür bī-beḳā

(17) Cehd ide gör ḳala senden bir nişān
Hemçü men Firdevsi'di emlāḥ kelām

Kim oḳuyup yād ide her dür-fişān
(18) Dilde yād olmak dilerseñ iy emīr

Vir ṣalāvāt Muṣṭafā'ya şād u mān

[54]Ḳıṣṣa-i Sām Süvār ve Cābir-i Cādū ve Şāh-ı Sindüstān

(19) Loḳmān ḥakīm ḳavlince aṣḥāb-ı taḥḳīḳ ve erbāb-ı telfīḳ evliyā-i daḳāyıḳ ve aṣdiḳā-i ḥaḳāyıḳ (20) ve Eflāṭūn-i Yunānī naḳlince fırḳa-i ḥükemā ve ṭarīḳa-i rizmā ve ṣarrāfān-i cevāhir ẓarāfet (21) ve ṭavāfān-i aʿrāf-i feṣāḥat mütekellimāni kelīm sözlerüñ naġzından ve Firdevsi'nüñ aġzından

[447b]

[52] Būsıtān, būstān (vezin gereği "būsıtān" olarak yazılmıştır.)
[53] būsıtān, būstān (vezin gereği "būsıtān" olarak yazılmıştır.)
[54] Sâm Süvâr, Câbir-i Câdû ve Sindüstân Şâh'ın hikâyesi.

(1) müʾellefāt-ı racīm ḥarrese Allāh'u bihim ol vech-ile emlaḥ ḥikāyet ḳılup eydürler ki nite ḥażret-i Süleymān ʿa.s. müvekkil ḫurma ile (2) kelimātda ammā ki bizüm ḳıṣṣamuz ez-ān cānıb Sām Süvār'a geldi ki ol zamān ki Mıżrāb şāh meclisi Sām (3) Süvār'ı görüp temaşā idüp yimekde vü içmekdeʿīş ve nūş idüp ḫoş geçmekde ve ol gice (4) ḫāndan çıḳan mālı server selāṭīnlere baḫş itmekde ʿarabu ʿarabā dilāverleri Hindu ve Hindüstān serverlerin ol (5) māl-ıla ġanī ḳılup ṭoplamaḳda şāh-ı Ḳahḳaşān ile ol ʿacāyib ḳaşrı temāşā idüp tārīḫ diñlemekde ammā ki (6) bizüm ḳıṣṣamuz ez-ān cānıb Sindüstān pāẕişāhı Meḳlān şāha geldi ki cābiri cādū-y-ıla gelüp (7) Hindüstān sınurına girdi bulduġın yaḳdı yıḳdı maḥbūbe ḳızlar ve maḥbūb oġlanlar ḳalmadı cādūlar ḳanın (8) ṣormaya zīrā ki siḥirgāhında māhir olan sāḥir leʿatehüm Allāh ādem ḳanın içmeyince ölmezdi in-şāʾallāh (9) anı daḫı Süleymān peyġamber ʿaleyhiʾs-selām sāḥir-ile ceng idicek aṣlı ve tafṣīli ile yirinde beyān ḳıla (10) vuz ki siḥirgāhınuñ aṣlı nedür ve ḳaç ḳısımdur ʿayān ḳılavuz meʿaʾl-ḳıṣṣa çünki cābir-i Sāḥir ile Muḳlān (11) şāh gelüp Ḳahḳaşān şāh diyārına kim geldi bu yanadān Sām Süvār ile Ḳahḳaşān şāha ḫaber (12) gelüp feryādcılar irişdi ki pāẕişāh-ı cihān ve pehlüvān zamān āgāh oluñ ki cābir-i cāẕū ile (13) Sindüstān pāẕişāhı gelüp diyāruña girdi memleketüñi ḫarābe virdi şehirlerüñi yaġmalayup köylerüñi (14) oda urdılar ala giren sipāhları sındılar tīġ birle iki biçdiler cāẕūlar ḳanların içdiler il ḳalmadı (15) ürküp ṭaġlara ḳaçdılar

NAẔM
Yaġı yaḳdı memleketi eyledi cümle ḫarāb
Ḫalḳı ḳılıçdan geçürüp meskenin ḳıldı türāb

(16) Şehr ü ḳarye ḳalmadı yaġmadı yaġı anı
Her ʿimāret oldı vīrān ötüşür bayḳuş ġurāb

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Sām Süvār (17) pehlüvān-ile Hindu şāh-ı Ḳahḳaşān Hindī cābir-i cāẕūnuñ geldügin ve Muḳlān-ı Sindī memleketine aḳın ḳılduġın (18) kim işitdi ġāyet saḫt olup taʿaccüb itdi ammā ki Sām Süvār hemān dem Benī İsrāʾīl'ün on iki sıbṭınuñ (19) beglerini ḳatına daʿvet idüp ve Ḫorasān şāhını ve Bedeḫşān milkini ve Gīş baḥreyn serverlerin ve Gürcistān (20) dilāverlerin ve ʿAcem mübārizlerin ve Sistān ser-firāzların ve ʿarabı ʿurabā mihterlerin Mekke vü Medīne bihterlerin (21) ser-cümlesin fitne-i cemʿ idüp emr itdi ki düşmen yaraġın görüp ṣubḥı dem güçe andan ḫazīne-yi Süleymān'ı açup

[448a]

(1) Ol ḳadar Enʿām iḥsān ḳıldı ki ser-cümlesi cān u dilden ḳul oldılar

NAẔM
(2) Ger dilerseñ düşmenü ki bulasın feṭḥ-i ẓafer
Ḫoş ṭutup merdān vir her bir sipāhī kim zer

Sīm ü zerle bende olur sulṭāna her azādeler
(3) Sīm ü zerle ṭutılur her memleket iy tāc-ver

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince ḳaçan kim Sām Süvār pehlüvān leşkerin (4) māl virmek-ile kendüye çāker itdi dostların şāẕ u ḫandān düşmenleri göñlin zīr ü zeber itdi ve Hindüstān (5) meliki Ḳahḳaşān daḫı biñ nefer ḳıl Maḥmūd'ı ṭonatup dört kerre yüz biñ āhen-pūş sipāhī cemʿ idüp (6) her birisine sīm ü zer tīġ-ı teber ḳullıḳ buṭlıḳ cebe vü cevşen ẕirih çuḳal virüp cemīʿ düşmen yaraġın görüp Sām (7) Süvār'a ʿarż idüp pehlüvān daḫı leşkerini görüp taḥsīn idüp emr itdi kendünüñ ḫāṣ otaġın şehirden (8) ṭaşra çıḳarup ḳurdılar otaḳ ḳapusın ḳubbe-i keyvāna irgürdiler ve ḫāṣ tāzī atları aḫurdan çıḳardılar binā gūşelerine (9) ṣaġrı ayān geçirüp üzerlerine müflaḳ eyerler urdılar ve süñülerin yere sancup atlarını ḳaza ḳodılar ve ʿalemler şuḳḳasında (10) naṣran minallāhi āyetin müşennā ḫaṭṭ-ıla yazu yazdılar ol gice tā ṣubuḥ oluncaya deg bir eksik söz yaraḳlu yaraġın gördiler (11) ṣabāḥ ḳaçan ola diyü yatmayup ārām itmeyüp seḥergāh muntaẓi olup ṭurdılar ol dün geçdi seḥer (12) gāh yitişdi dīvān-ḫāne öñünde ṭablı kūs çalınup ṣaḥrā yüzindeki ḳuşcuġazlar Ḥaḳḳ'a ḥamd idüp dile (13) gelüp ötüşdiler āfitāb-ı ʿālem efrūz ḳandīlin ḳudret şemʿinden yaḳdı nūrı envār-ıla cihān milki münevver (14) oldı

NAẒM
Ol seḥer kim Ildırım Ḫān şems çün gösterdi yüz
Māh-i cem teşrīf ḳoyup ġarye ḳaçdı ḳapdıñuz

(15) Hemçü ṣaçum miṣli aġardı ṭañ oldı ṣabaḥ
Hemçü yüzüm gün ṣarardı rūşen oldı ṣubḥ-ı dün
NEṢR

Ḥakīm ḳavlince meger (16) kim ol gice Sām Süvār cihān pehlüvān cāme-ḫābında yitürken bir ʿaceb seyr gördi biliñleyüp uyandı (17) gördi ki vaḳt-i seḥer olmış pāk ṣudan āb-dest alup ṣubḥ namāzın ḳılup evrād oḳuyup daḫı tīġı tevḥīd-ile (18) racīm boynın ṭoḳıyup emr itdi Cālinūs ḥakīm ve Dermāyūs ḥakīm geldiler ve Aşʿıyā peyġamber daḫı (19) daʿvet olundı gelüp pehlüvānuñ naẓarına ḳarşu ẕerrīn kürsīler üzerine oturdılar andan Sām Süvār yüzine (20) naẓar itdiler sīmāsında melālet nişānın gördiler ṣordılar ki yā pehlüvān cihān sebeb-i ʿalāmet-i melālet (21) ve mūcibi ḥayreti eṣerin gördügümüz nedür Sām Süvār cevāb virdi ki bir ḳorḳunç düş gördüm andan ötüri dil perīşānem

[448b]

(1) maḥzūndur andan ḥükemā eyitdiler ḫayr ola söyle vāḳıʿañ görelüm Sām Süvār eyitdi iy ḥakīmler seyr (2) ʿāleminde görürem ben beni ṭūṭī miṣāl aġacuñ dibinde oturur gördüm nūş iderem be neşāṭ-ıla otururken añsuzın ḳarşumdan (3) bir gürüldi gümüldi oldı kükremiş develer bī-ḥadd bī-ḳıyās sürmiş gelür ammā cümlesinüñ rengi ḳara hūm hücūm (4) birle ben oturduġum ol müntehā şecerüñ ḳatına geldiler baḳdum gördüm devenüñ üstinde bir sāsün binmiş (5) gelüp cümlesi taḫtum öñinde baş ḳoyup

yuvalandılar andan aralarında bir ḳara seg baña aları aları baḳup baş şalup (6) yüzüme ḳarşu uluyup bir iki gerinüp sünüp ṭurdı ol ḳara segden dil ü cānum ḫavfa vardı şöyle endāmuma lerze düşdi (7) kendüm yitürdüm bu ḫavf-ile ṭururken nā-gāh baḳdum gördüm çevre çevre yanumdan ol gelen develer üstünde ki (8) sāsünler ḳolum ṭutup ḳoparup yabana şaldılar ḳaṣd ḳıldılar kim beni helāk ideler ol seglerüñ bir ulusı beni götürüp (9) bir deve üstine atdı devenüñ üstünde bir ṣanduḳ gördüm ol ḥerif beni anduḳda varup ol ṣanduġuñ içine girdüm anı (10) gördüm bir bölük aḳ ḳuşlar uça gelüp ol ṣanduġa uşdılar beni ol ṣanduḳdan ḳurtarmaḳ ṭalebinde oldılar (11) çāre idemediler ʿāḳıbet bir bölük ḳuşlar daḫı geldiler anlar daḫı çāre idemediler ʿāḳıbet ḳırḳ bölük ḳuşlar gelüp (12) ol ṣanduḳdan beni alamadılar el-ḥāṣıl bir yeşil ḳanatlu ḳuş baña gelüp yidi dāne ḫurma virdiler ol ḫurmayı (13) yidüm ḳaydı ṣanduḳdan ḫalāṣ bulup ol develeri ṭarṭaġan eyleyüp ol ḳara ḥerifüñ yüzine bir ṭabanca urdum ki başı (14) aşaġa bir dipsüz ḳuyıya revān oldı hemān sāʿat görürem ol müntehā aġaç ki evvel sāyesinde oturmışam daḫı uyanı (15) geldüm çin seḥer olmış diyüp Sām Süvār çeşm gūş oldı Cālinūs diñleyüp didi kim bu vāḳıʿa kim görmiş (16) siz anı Dermāyūs ḥakīm taʿbīr ider zīrā ʿilm-i taʿbīrde andan ẕū-fünūn yoḳdur didi revān getürdiler kitābın (17) eline alup Sām'uñ düşin taʿbīr idüp dile geldi eyitdi iy pehlüvān-ı cihān sen seni bir müntehā aġaç sāyesinde (18) gördügüñ daḫı görüldi gömüldi inüp ol develer ḳarşuña çıḳa geldü ki cümlesi ḳara didigüñ budur kim üzerüñe (19) yaġı gele develer üstinde birer sānsūn gördügüñ budur kim gelen düşmen dīn diyānet bilmez ẓālim olalar ol bir ḳara seg (20) gördügüñ cānuñ ḫavf nāk oldı ol gelen çerinüñ içinden birisi saña elem irgüre ve daḫı sāsünler (21) uşa gelüp bāzularuñ etini yidükleri budur kim beglerüñle hemrāhlaruña anlardan ziyān irişe ol sansarlaruñ

[449a]

(1) birisi seni götürüp deve üstine atup üstinde ṣanduġa girdügüñ budur kim anlardan saña bir niçe gün (2) muḍāyıḳa irişe bu ḥāli beglerüñ görüp ol düşmen üzere hūm hücūm ḳılalar aḳ ḳuşlar gelüp kendüleri (3) ol ṣanduġa vurduḳları senüñ içün saʿ itdikleridür kim seni beglerüñ ol muḍāyıḳadan ḫalāṣ itmek (4) ṭaleb iderler ḳurtarmıyup bir bölük ḳuşlar daḫı geldügi budur kim ol gelen ḳurtarımayup bir bölük leşker (5) daḫı gelüp senüñ içün ceng iderler düşmenlere kār-zār ideler ʿāḳıbet bir yeşil ḳanatlu ḳuş gelü yidi dāne (6) ḫurma virdügi budur kim yidi gün bu ḥāl-ıla geçüp sekizinci gün ḫalāṣ bulup ol develeri ṭarṭaġan eyledügüñ (7) budur kim ol düşmeni ṣıyasın ol ḳara seg ḥerif yüzine bir ṭapanca urduʿuñ budur kim beglerüñden birisi (8) ol seg şekil ḥerif helāk ideler ol dipsiz ḳuyuya düşdügi budur kim cān cehenneme gide ol (9) müntehā aġac sāyesinde yine bulunduġuñ oldur ki yine devletüñ pāyidār olup cemīʿ beglerüñ (10) saña yardım ḳılup nāṣır ve manṣūr olduġuñdur veʾs-selām bāḳīsin ol Allāh bilür kim ʿallāmuʾl-ġuyūbdur (11) yā pehlüvān-ı cihān diyüp edeb-ile ḫāmūş oldı

NAẒM
Böyle diyüp gördügi rüʾyāsını taʿbīr ider
(12) Yūsuf-ı ṣıddīḳ ki ol naḳl-ıla taḳrīr ider

Cān u dilden bu Süleymān ḳıṣṣasın it istimāʿ

Müstemiʿ virüp ṣalāvāt Ḥaḳḳ'a ol tekbīr ider

(13) [55]**Giriftār Şoden-i Sām Süvār Be-dest-i Cābir-i Cāẕū-yı Laʿīn**

Ḥakīm ḳavlince ḳaçan kim Sām Süvār'uñ (14) bu vech-ile düşin yordılar ḍuḥā vaḳti yitişdi yaʿnī dün ve ṭañ atdı Dellū şehrindeki ḫoraslar (15) çaġrışup ötdiler ʿaleʾṣ-ṣabāḥ daḫı ki oldı cāmiʿlerde müʾezzin dilinde [56]حي على الفلاح oldı hemān dem (16) Sām Süvār'uñ leşkeri cebe vü cevşenlerin ārāste ḳılup ʿarabu ʿarabā serverleri ve Benī İsrāʾīl'ün on iki (17) sıbṭınuñ dilāverleri ʿacem mübārizleri Ḫorasān bahādırları Bedaḫşān şah-bāẕları Gīş baḥreyn şīrnerleri (18) Gürcistan sipāhīleri Hindüstān merdānları ser-cümlesi ceng āletlerini geyinüp raḫş raḫşānlara süvār olup (19) sancaḳlu sancaġın çeküp meymene vü meysere ḳılup cenāḥ ārāste ḳılup Sām Süvār'uñ dīvānını çevre alup ṭurdılar (20) atlar süheylinden erenler naʿrasından ve filler ġıjġırmasından felek yanḳılanup çıñ çıñ ötdi bu yañadan (21) Sām Süvār daḫı gördügi düş ḫayr olmaġ-ıçun ve düşmene feṭḥ-i ẓafer bulmaġ-ıçun iki rikʿat şükür namāzın ḳılup namāzdan

[449b]

(1) niyāzdan fāriġ olup otuz altı pāre ceng āletin arḳasına alup tīġ-ı ḥamāyıl ḳılup yidi āyinelü ḳalḳanını döşine şaldı (2) beline ḫançer şoḳup devlet-ile otaḳdan çıḳup ʿaşḳar şaffet düldül heybet āhen nāḫun berḳ dev deve ṭuṭaḳlu (3) kemer boyunlu ḳamış ḳulaḳlu raḫşa süvār olup bebir peleng gibi gerindi ʿuḳḳāb gibi atın sürüp selāṭīn serverlere (4) gelüp selām virüp göründi andan ol ʿaẓametlü leşkerüñ begleri ve serverleri ümerā vüzerā ser-ʿaskerlerine kim (5) var-ısa gelüp her birisi ṭapu ḳılup kimi yanınca kimi öñince aşup ol ʿaẓametlü leşkeri çeküp ʿazm-i cāẕū Muḳlān (6) ḳıldılar atlar ayaġından yiryüzi penbe gibi tozup çeriden yiryüzi māl-ā-māl olup ṭolmışıdı atlar süheylinden erenler (7) naʿrasından felek şaġır olmışıdı yidi ḳat yir ol leşkeri götürmeyüp yir altındaġı gāv u semek iñledi ve nāy (8) rubīn şadāsından ve kūs-i ḥarbī āvāzesinden ṭoḳuz ḳat felek ṭāsı çıñ çıñ ötdi rūy-ı zemīn ḳaṭrān (9) deryāsına dönmüşdi ġubārdan ve zamān içi ḳara zifte dönmişidi at nefesinden ser-cümle buḫārdan güneş yüzi ḳararmışdı (10) toz eyle ġālib olup ṭurdı ki naẓar itdükce ḳara ile aġ seçilmezdi atlar mīḫ öküzüñ ḳaddını büküp (11) şūretin yırtmışdı oḳlar kirpi gibi hevāya sāye-bānlar ṭutmışıdı pūlādı siperden yiryüzi demür cebe gitmişdi (12) Sām Süvār Hindistān şāhı Ḳahkaşān-ıla ol ʿaẓīm leşkeri çeküp cābir-i cāẕū ile Muḳlān-ı Sindū ile ceng (13) itmege niyyet idüp kim gitdi atlar ayaġı yiryüzin penbe gibi ṭaġıtdı filler şadāsı merrīḫ ḳulaġın şaġır itdi

NAẒM
(14) At ayaġından didildi penbe-veş ʿeczā-yı ḫāk
Ṣevrü māhı maġzı mīḫ rīze oldı baġrı çāk

Kūs-i ḥarbīden felekler ṭāsı ötdi çıñlayup
(15) Naʿradan Eṣḥāb-ı Kehf'üñ cümlesi oldı vehmi-nāk

[55] Sâm Süvâr'ın lanetli Câbir-i Câdû'nun eline geçmesi.
[56] Haydin kurtuluşa.

[57]Muḳābil Muʿārıż Şoden-i Sām Süvār Ya Cābir-ī Cāẕū ve Ceng-i Îşān

(16) Ḥakīm ḳavlince çünki Sām Süvār Hindistān şāhı Ḳahḳaşān-ıla bu ʿaẓīm leşkeri kim çeküp gitdi dördünci (17) gün güneş ḳubbe-i feleke diñlenince Sindistān çerisine ve cābir-i cāẕū leşkerine batdı mā-beynide bir menzil yir ḳalup (18) bir laṭīf çayırlu ṣaḥrāya ḳondı ḳatār u meḥāreler çözülüp yir yir leşker ḳondılar andan Sām Süvār'la Ḳahḳaşān Hindī (19) ve İlyāv şāhı Dermāyūs ḥakīm sürüp bir püşte üzerine çıḳdılar kim çeriden ḫayli yir ırak (20) gitmişlerdi ol depe üzerine naẓar itmişleridi meger ki ol ṭarafdan daḫı ḳażā-i āsmānī gör ki (21) cābir-i cāẕū ve Laḳlaḳa-i cāẕū ile ve ʿAḳʿaḳa-i sāḥir ile ve Faʿʿāli-i mekkār ile ṣūret-i tebdīl câme-i taġyīr ḳılup şāh

[450a]

(1) Sindistān'ı bile alup Sām Süvār cānıbına giderken yüce ṭaġuñ depesinden yir alçaġına naẓar ḳılup çeri (2) tozın görüp neyi ki diyince didiler ki ʿasker-i Sām Süvār'dur ve ol ʿaẓīm leşker gelüp ḳonınca nā-gehān gördiler ki (3) bir niçe atlu illā ki içinde birisi merrīḫ heybetlü yüz on beş ḳaddü ḳāmetlü bir pehlüvān öñce sürüp gelüp (4) bir yüksek depe üstine çḳdılar daḫı kendü leşkerlerinden yaña baḳdılar pes cāẕū bildi ki bu gelenler Sām Süvār' (5) dur Şāh-ı Hind ile ve ḫāṣları ile hemān dem Berḳ cāẕū ile iblīs-i Pürtelbīs eyitdi ki yā server-i Sāḥirān (6) ve reʾīs-i Mākirān eger Sām Süvār'a furṣat bulmaḳ isterseñ üş depe üzerinde ṭuran çevre yaña (7) naẓar uran Sām Süvār kendüsidür eger kim bunı ol birle ṭutarsañ bend iderseñ meydānı alduñ (8) eger ki ceng-i cidāl birle ele getürem dirseñ ḫayāl-i fāsiddür diyüp naṣīḥat idicek (9) Berḳi cāẕū müvecceh görüp defʿi kendüyi bir maḥbūbe ḳız oġlan şeklinde bir ṣūret-i zībāya ḳoyup yanındaġı sāḥirleri (10) daḫı heb ḫavātīn şekline ḳoyup andan Muḳlān-ı Sindū'ya eyitdi ki seni bir ḫādim şekline (11) ḳoyalum siḥr-ile ve iblīs daḫı ḫūce sarāy şekline girsün daḫı görüñ ki ben Sām'a ne ḥīle ḳıluram (12) diyüp anları daḫı şekline ḳoyup Sām Süvār ṭurduġı depenüñ altı yanına bir laṭīf çayır çemen arasına (13) cābir-i cāẕū atından inüp siḥirle Zelīḫā-yı zamān şīrīn devrān olup ve Belḳīs-i cihān olup (14) nāz u şīve ile atdan inüp oturdı emir itdi gūyendeler ḫūnendeler ebyāt u eşʿār oḳuyup raḳḳāṣlar (15) raḳṣa girüp ʿaẓīm meclis ḳurdılar şöyleki zühre-i zehrā felekde taḥsīn itdi ve dārū-yı huş-ber (16) ḳatılmış siḥirgāhın birle memzūc olmış şarābları ḥāżırladılar andan iblīs eyitdi siz ḥāżırlıġıñuzla (17) bunda ṭuruñ ben Sām Süvār'ı sizüñ ayaġuñuza getüreyin siḥir ile hemān ele getürmek ardınca oluñ (18) diyüp cābir-i cāẕūya ışmarladı andan bir şekil ḫannās altında iblīsüñ şeb-reng fıtr-ı şıfatında (19) sürüp Sām Süvār'a gelüp selām virüp eyitdi ki yā pehlüvān-ı zamān biḥamdi Allāh'ı ki mübārek (20) yüzüñ gördüm ḫāk-i pāyüñe yüz sürdüm şöyle bilesin ki Sindistān meliki Muḳlān şāhuñ (21) bir maḥbūbe ḥüsündār ġāyet cemīle ve kāmile ve ʿāḳile ḳızı vardı ve ḳılıç yüzinde ḳahrumāna baş indürmez şol

[450b]

(1) ḳaṣd üzerine bile gelmişidi ki senüñle meydān yüzinde ceng ḳılaydı ittifāḳ bu gice Ḫalīlüʾr-Raḥmān düşine (2) girmiş yezdān-perest olup saña yaġı olduġına tevbe ḳılup üş

[57] Câbir-i Câdû ile Sâm Süvâr'ın karşı karşıya gelmesi ve onların savaşı.

bu araya üç gündür ki her gün gelüp (3) gider şol ḳaṣd üzerine ki senüñ-ile buluşa alışa verişe diyüp daḫı eyitdi ki yā Sām müjde olsun (4) ki ol maḥbūbe-i zamān üş yaḳın yirde meclis ḳurup ʿişret ider ḥażretüñüzüñ bu araya geldügin görüp beni gönderüp (5) ḥażretüñi daʿvet ḳılur ki ḳapuñda olanca cāriyeñ ola diyüp ḫaber viricek Sām Süvār iblīsüñ telbīsine (6) inanup rāset şanup hemān dem cumhūr-ıla gelüp ve cābir-i cāẕūnuñ ṣoḥbet itdügi yire yitdiler naẓar idüp gördiler (7) bir ʿālī ṣoḥbet yaḳın varıcaḳ cāẕū-yı laʿīn daḫı servi ḳāmetle biñ dürlü nāz ḥareketle yirinden ṭurup Sām Süvār'a ḳarşu (8) ṭurup ʿizzet itdi ḳademinde baş ḳoyup ḫiẕmet itdi ve yüzinden niḳāb götürdi Sām Süvār görüp ʿaḳlın (9) ṭaġıdup kendüyi yitürdi cāẕū daḫı Sām'uñ elin eline alup atdan indürüp meclise getürdi kenārına alup dizin (10) başa oturdı ve Süleymān'uñ ʿammūsı İlyāve şāh daḫı ve Dermāyūs ḥakīm İʿtiṣām Aradpīlī daḫı ḳarşularına (11) geçüp oturdılar andan ol sāḥir gūyendeler envāʿ dürlü sāzları dile getürüp söylendiler ve envāʿ dürlü ḥareket sözi (12) sāz itdiler ʿūd şeş-tāları zühre-i zehrā gibi çaldılar ve raḳḳāṣlar ay gün gibi çarḫa girüp raḳṣ urup (13) daḫı ṣāḳīler ellerine altun ḳadeḥler aldılar daḫı ol siḥirgāhın birle peydā olmış ve dārū-yı huşber birle (14) perverde olmış şarābı emr itdi Sām Süvār'a ṣundılar eline ḳadeḥi alup Sām Süvār nūş itdi ve andan İlyāve şāha ṣundılar ol (15) daḫı içdi ve andan Dermāyūs ḥakīme ṣundılar eline ḳadeḥi aldı ki nūş ide velī ḳılup naẓar ḳılup gördi ki (16) dārū-yı huşber ḳatılmış ve bu sāḳīlerüñ çehresine naẓar itdi gördi ki bunlar ṣūrete ḳız oġlan maḥbūbeye (17) beñzer ve illā ki ḥareketleri ʿacūzeye beñzer pes Dermāyūs ḥakīm bildi ki oturan cābir cāẕūdur ve sāyiri (18) daḫı cümlesi sāḥirlerdür eline ḳadeḥi alup içmeyicek nā-gāh Cāliyūs ḥakīmle Bād Pāy-ı ʿAyyār daḫı Sām Süvār (19) ṣöyleyüp ardınca gelmişlerdi ve Ḳurṭūs-ı ʿĀdī gelüp yitişdi ve Ḳaḥṭān-ı ʿArabī daḫı gelüp yitişdi (20) ḳıṣṣa-i dırāz ḳılmayalum biñ miḳdārı pehlüvān ṣāḥib-serīrler Sām Süvār ardınca gelüp yitişüp pehlüvān ṣoḥbetde (21) görüp düşmenden iḥtiyāṭ ḳılup ālāy bağlayup ḳılıç ḳabżasına ellerin urup ṭurdılar ammā ki Cāliyūs ḥakīm

[451a]

(1) ile Bād Pāy ve Ḳarṭūs-ı ʿĀdī gelüp ṣoḥbete girdiler çevre geçüp oturdılar ṣāḳīler anlara daḫı meshūr olmış şarāb ṣundılar (2) ḥakīm Cāliyūs daḫı bilüp içmedi ve Bād-ı ʿAyyār daḫı içmedi zīrā kim şarābda dārū-yı huşber varduġın bildiler (3) sāḥir idügin farḳ ḳıldılar bunlar içmeyicek pes cābiri cāẕū ḥükemānuñ siḥre muṭṭaliʿ olduġın bilüp hemān dem (4) ṭuṭaġın ḳımıldadup siḥr oḳuyup cemīʿsin ṣustaldup tā ḥattā Sām Süvār daḫı Dermāyūs ḥakīme eyitdi yā ḥakīm (5) benüm başum çegzindi gözlerüm ḳararmaġa ṭurdı ʿacebdür ki bu Sindüstān şāhınuñ ḳızıyam diyen cābir-i cāẕū degül-ise (6) zīrā ki seyrede gördügüm ḳara it bunuñ sīmāsına beñzerdi aṣlı budur ki tīġ-ı ḳaḳum birle çalup iki bölem diyince (7) cābir cāẕū ṭuyup siḥr oḳuyup pehlüvān üzere urdı Sām Süvār'uñ gözi ḳararup ʿaḳlı başından gitdi ve İlyāve (8) şāh daḫı düşdi bu yañadan Ḳarṭūs-ı ʿĀdī, Sām-ı Süvār'ı gözlerken gördi ki pehlüvānuñ ʿaḳlı (9) şaşup yire düşdi hemān dem naʿra urup cāẕūnuñ üzerine sürdi ol yañadan Muḳlān-ı Sindī tīġ-ı bürrānı (10) ʿuryān ḳılup Ḳurṭūs'a ḳarşu vardı cenge ṭurdı egerçi ki Ḳurṭūs ġālib gelüp Sind şāhına bir gürz eyle (11) urdı ki eger başun ḳaçurmasa ḫurd ḫaş ḫāş iderdi ammā ḍarbı ḳalḳana alup ḳalḳan ṭaġılup bürrān oldı (12) anı görüp Ḳaḥṭān-ı ʿArabī daḫı tīġ çeküp Sindū-lar üzerine sürünce ol

ṭarafdan Sind serverleri daḫı (13) yitişüp ve sāḥirler daḫı yitişüp ʿaẕīm ceng olup nice biñ kişiler helāk oldı

NAẔM
(14) Siḥirgāhın birle begler ḥabs olunup ol zamān
İtdiler cāẕū elinden cümlesi zār u figān

Sāḥiruñ bendine düşüp pehlüvān Sām Süvār
(15) Kāfiruñ ḳaydında müʾmin oldı maḥbūs ol zamān

[58]Der-beyān-ı Ḥabs Şoden-i Sām Süvār Be-dest Cāẕū Cābir-i Laʿīn

(16) NEŞR

Ḥakīm ḳavlince andan Sām Süvār bī-hūş olup altı yüz kişi ulu beglerden meshūr olmışlar idi (17) zīrā kim altı yüz cāẕū-y-ıdı altı yüz adam düşürdiler bāḳī Sām Süvār'uñ ḫalḳı ḳılıç semāʿına ṭurunca bir kez siḥr-ile (18) cābir-i cāẕū eyle naʿra urdı ki yirler ve gökler ditredi dersū Sām Süvār dīvānında olan ḫalḳuñ ʿaḳlı zāʾil (19) olup düşdiler andan Zāl-ı Dastān'a ve Ḳarṭūs-ı ʿĀdī'ye zaḫımlar urup düşürdiler Sām Süvār ḳullarından çoḳ (20) ḳulları helāk idüp bir bir üstine küştelerden püşteler itdiler Cāliyūs ḥakīm gördi kim ḥāl fesāda vardı (21) defʿi ibṭāl siḥr idüp kendünüñ Bād Pā'nuñ üzerine urdı hemān dem ol semāʿdan yürüyüp kenāra çıḳdılar

[451b]

(1) daḫı baḳdılar gördiler bir ḳara ṭuman gibi toz ʿālemi ṭutmış naʿra-i siḥr ādemī serāsime itmiş hay hūy cihānı (2) fenāya virmiş bir ʿacāyıb ḥāl olmış kim ʿarṣa-i ʿarasātdan nişān virür andan Bād Pā el yüzine ṭutup aġladı (3) andan Bād Pāy hūşe gelüp Cāliyūs ḥakīmüñ ve Bād Pā'nuñ gözleri yaşı çaġlayup Bād Pāy daḫı Cāliyūs ḥakīmüñ (4) elin eline alup bir kez Sām Süvār diyüp āh itdiler yine kendüden gitdi nā-gāh Ḳamḳamuk Berberī çıḳa geldi cāliyūs (5) ḥakīm anı görüp ol ḥāline cān u ciger ṭaġladılar ḥikāyet nite olsun Sām Süvār düşmen eline virdüñ diyü zārī (6) ḳılışdılar andan Cāliyūs eyitdi böyle olmaz ivmek Sām Süvār'uñ ṭāliʿ heb-lāçin göreyin diyüp suṭra lā-dīn çıḳarup (7) Sām Süvār'uñ ṭāliʿin ṭutdı naẕar ḳılup gördi ṭāliʿinde bir niçe gün nuḥūset var ammā ṣoñında yine (8) ḫalāṣ var andan Cāliyūs, Bād Pāy'a eyitdi Sām Süvār'ı ḳoma kim yine ṣoñında ḫalāṣ görünür diyüp beşāret (9) ḫaberin virdi yā Bād Pā varup leşkere ḫaber ḳılsañ peyk ṣalsañ irişseler didi andan ḫalāṣ (10) bulan geldi (ḫalāṣ bulan geldi) dört biş biñ leşker alup Sām Süvār'a çeşm-güş olup ṭurdılar (11) Bād Pāy gördi kendü peyklerinden görüp daḫı Cāliyūs ḥakīm daḫı nāmeler yazup peykler eline virüp beglere peykiler (12) perākende eyledi serverleri kendüye daʿvet idüp ṭatlu dil-ile didi ki ḳorḳmañ pehlüvānumuz ḫalāṣ olur diyüp (13) söyledi her birine istimālet virüp bunları öñledi ḥāl böyle olıcaḳ nā-gāh Ḳarṭūs-ı ʿĀdī çıḳa gelüp ḳışlasından (14) inerken ṣadā-yı leşker ḳulaġına girüp leşker-ile ol arābe idüp geldi Cāliyūs ile buluşup ḥāl ṣoruşup ḥāli

[58] Sâm Süvâr'ın Lanetli câdû Câbir'in eline geçmesi ve hapse atılması hakkında.

bilüp (15) ġam-gīn olup gözleri yaş-ıla ḳan döküp atından bī-hūş yıḳılup andan Cāliyūs ḥakīm-ile Bād Pāy Medenī, Ḳarṭūs-ı (16) ʿĀdī'nüñ ḳoltuġına girüp yüzine ṣu ṣaçdılar andan ʿaḳlı başına gelüp eyitdi ḳatı Sām Süvār pehlüvān cihān (17) diyüp hay hay aġladı nā-gāh Maṭyanūs şāha daḫı ḫaber irmiş Maṭyanūs daḫı leşker-ile hemān süvār olup oldı kim (18) ol daḫı gelüp irişdi irişdi Maṭyūnus, Cāliyūs eyitdiler ki her ne iş ki olur cihānda ol fikrle olur nidelüm imdi (19) Sām Süvār'a bu nesne yazılmış-ıdı ki ṭutıla pehlüvānumuz bu iş uġrayup olsa gerek-idi ol serverüñ başına Allāh ḫayr vire diyüp (20) Cāliyūs ḥakīm baş ṣalup gözinden yaş revān oldı andan Cāliyūs ḥakīm bu cevābı viricek biraz ḳarār idüp Sām leşkerine (21) çeşm-gūş olup ṭurdılar bu ṭarafdan cābiri cāẕū Sām Süvār'ı düşüricek siḥirle mesḥūr ve meftūn olıcaḳ siḥirle bir ḳafaṣ

[452a]

(1) bünyādın urdı andan Sām Süvār'ı bende ṣalup bāḳī begleri bigleri giriftār itdiler cemīʿisini siḥirle baġlayup ḳaydı bend (2) itdiler Sām Süvār'ıñ ḫazīnelerin ortaya getürdiler ol bunca zamāndan berü yıġılmış nefāyisleri ḳamu żabṭ idüp (3) ehl-i meclis raḳḳāṣı ceng-i sāḳī raḳḳāṣı ve seredbihleri żabṭ eyleyüp oturdı andan bu ṭarafdan Cāliyūs ḥakīm ve Bād Pāy Medenī ve Ḳarṭūs (4) ʿĀdī ve Zāl-ı Dastān ve cemīʿ pehlüvānlar eyitdiler cāẕū leşkerine kendümüzi urup pehlüvānumızı ḫalāṣ idelüm diyüp (5) her birisi söylediler andan Cāliyūs ḥakīm eyitdi iy yārenler ve iy pehlüvānlar eyü buyurduñuz Sām Süvār yolına cān u baş oynamaḳ (6) ve bunlardan intiḳām almaḳ ḳażā-yı ekberdür andan bu ġāzīler bir yüce yire çıḳup Allāh diyü āvāze itdiler bāng urup bir kezden (7) on itdiler daḫı cāẕū leşkerine ḥarasān ṣaldılar andan Sām Süvār'uñ girīzān leşkeri anı işidüp Cāliyūs ḥakīm ḳatında (8) cemʿ oldılar Benī İsrāʾīl'i sıbṭınuñ begleri cemʿ olup ḳırḳ biñ er-ile Cāliyūs ṣabr itdiler giceye deg andan gice vaḳtında (9) cāẕū leşkerine gitdiler bir ṭarafın ürkitdiler andan cāẕū daḫı bu ṭarafdan görüñ şebḫūn iden kimdür diyüp yitmiş biñ demür (10) ṭonlı er-ile Dehde cāẕū gelüp Cāliyūs ḥakīm ve Bād Pāy-ı Medenī, Benī İsrāʾīl begleriyle Zāl-ı Dastān bunlara ḳarşu varuñ (11) bir ʿaẓīm ceng itdiler ki cihān fenāya varayazdı andan acımış Sām Süvār pehlüvānları cāẕū leşkerine āfet (12) ḳoydılar altı biñ kişisin ḫāke ṣaldılar andan cāẕū bu ḥāli bilüp cābir-i cāẕū ḳoynuna bir şīşe ṣalup seḥer vaḳtinde (13) Sām Süvār suyunuñ üstine ol şīşe-i siḥirgāhın ḳuvveti birle atdı andan Cāliyūs ḥakīmüñ öñünde batdı batduġı yirden (14) bir āb-ı siyāh sil çıḳup ṭaşup leşker üzerine aḳdı andan leşkeri sil dönderüp girüsine ḳaytardı andan (15) şoñra cāẕū leşkerüñ ne deñlü mālı rūzī ṭavarı varsa hep yükler baġlayup racīm eydür üşde Sām Süvār'ı ṭutdum (16) elüñe virdüm imdi depele tā kim bunuñ şerrinden emīn olasın didi cāẕū diledi kim Sām'ı depeleye vücūdın cihān sarāyından (17) götire andan ol meclisde cemīʿ-i dutsaḳları getürdiler Ḳadem Fer-i cihān-sūzı gördiler ki bir aḳ ṣaḳallu ḥerif ammā cünbişi merd ḳahrımān-ı (18) ḳātile beñzer ṭutsaḳlar arasında görüp ilerü varup cāẕū eyitdi ne yirlüsin aduñ nedür andan Ḳadem Fer-i cihān-süz eyitdi (19) benümdür benüm adum Ḳadem Fer'dür beni neylersün didi andan cāẕū eyitdi yā Ḳadem Fer-i cihān-süz niçün Sām Süvār'a tābiʿ olup Süleymān'a ḳul (20) Ḳadem Fer gördi ki ḫalāṣa ṣūret var fīʾl-cümle baş ḳaldurup eydür iy cāẕūlar sulṭānı Sām'a tābiʿ olup Süleymān'a ḳul (21) olduġımuz sebeb oldur ki

şimdiye deg aña hemtā yoġ-ıdı şimdi aña ġarīm bulundıyıgına ḳanda-y-ısa tābiʿuz didi Ḳadem Fer

[452b]

(1) şöyle diyicek cāẕū fiʾl-ḥāl emr itdi Ḳadem Fer'üñ ḳaydı bendin getürüp revān ḫilʿat virüp begler ṣafında yir gösterdiler (2) oturdı hemān Sām Süvār daḫı getürüp ḳayd-ı bend-ile kendü bārigāhına öñinde cemīʿ dutsaḳlar kendü-y-ile bile siyāset meydānında (3) ṭurdılar andan Sām Süvār bu ḥāli göricek deründen bir āh itdi gözlerinden siylāb çaġladı andan Dermāyūs ḥakīm Sām (4) Süvār'a ʿİmrān dilince eyitdi yā pehlüvān-ı cihān bu muḍāyıḳaya kim düşmişüzdür ḫalāṣı bunuñ Allāh'uñ ʿināyetine ḳaldı (5) ve kerbi bu bendden ḫalāṣ olmaḳ mutaṣavvir ʿaḳl degildür didi pes cāẕūnuñ dīvānına naẓar ḳıldılar gördiler Sām Süvār'uñ (6) taḫtı üstinde cāẕū-yı laʿīn oturmış andan Muḳlān şāh oġulları-y-ıla ḳatında andan gördiler ki Ḳadem Fer-i cihān (7) süz daḫı cāẕū beglerinüñ ortasında oturur gördiler andan Sām Süvār eydür iy ḥakīm Ḳadem Fer-i (8) cihānsüz ne ġarīb ʿacīb iş itmiş didi Sām Süvār böyle diyicek Dermāyūs ḥakīm eydür (9) ḥāşā ki Ḳadem Fer senden yüz çevüre ve Süleymān'a ʿāṣī ola ʿaleyhiʾs-selām velī bu işde bir ḥāl (10) vardur didiler daḫı cāẕū ṭarafına çeşm-gūş olup ṭurdılar andan cāẕū eydür iy Muḳlān yiter ṭurduñ (11) Sām Süvār'ı depele leşker çeküp aldıġı diyārları żabṭ idüp cemīʿ-i rubʿ-ı meskūnuñ pāẕişāhı (12) ol didi cāẕū eyle diyicek Ḳadem Fer yirinden ṭurup Sām Süvār ḳatına gelüp eydür iy Sām-ı Süvār ser-sām (13) gördüñ mi seni daḫı nice ṭurdılar didi erlik oyunın senden utdılar didi iy niçelerüñ tācı taḫtını sen (14) almışduñ senüñ daḫı aldılar didi andan ṣoñra cāẕū buyurdı kim Sām Süvār'a siyāset ideler Ḳadem Fer-i (15) cihānsüz ḳomadı eyitdi ki iy şāh-ı Cāẕūyān bu pehlüvān-ı Süleymān bin Nerīmān'uñ yitmiş yirde ḫazīne (16) cemʿ itmişdür şimdi sen bunı yitiresin vücūdın cihān sarāyından götüresin ol ḫazīneler beyānda ḳalur (17) ġayrı kimseneler alur sulṭān-ı cāẕūyān ol māl kim bu Sām Süvār cemʿ eylemişdür Çimşīd (18) Ferīdun ḫayāline irmemişdür didi andan Muḳlān ilerü gelüp eydür iy Şāh-ı Sāḥirān, Sām Süvār'ı yitürmeye (19) lüm iḳlīm iḳlīm gezdürelüm bu ele giricek Süleymān biñ daḫı olursa bize kār itmez ḳanda māl ḫazīne (20) var-ısa bize göstersüñ andan ṣoñra helāk idevüz didi andan Muḳlān şöyle diyicek cābiri cāẕū (21) daḫı eyitdi diñ imdi ḳafaṣa ḳoyup berkidüñ cemīʿ-i dutsaḳları bilesince atlara ḳatırlara berkidüp māl-ı

[453a]

(1) esbāba ġarḳ olup revāne oldılar daḫı Sām Süvār müvekkel ḳodılar andan ḳalan ṭutsaḳları bile alup (2) her birine ikişer er müvekkel ḳodılar daḫı ʿaẓim vilāyet Hind itdiler Muḳlān ḳırḳ biñ er-ile öñince gitdi cābir-i (3) cāẕū leşker ardınca gözleyüp gitdi bunlar gidicek bu ṭarafdan Cāliyūs ḥakīm daḫı yidişer oḳa ve yidi zırıha (4) İsm-i Aʿẓam yazup yidi servere virüp sürüp ol siḥri bāṭıl eylediler serverler anı göricek Cāliyūs ḥakīm ʿilmine (5) taḥsīn idüp eline ayaġına düşüp şükür ḳılışdılar andan Cāliyūs ḥakīm yidi oḳa ibṭāl-i siḥir içün yidi (6) nesne yazup yidi server alup ṣuya atup siḥr daḫı ibṭāl itdiler andan on iki sıbṭuñ dilāverleri ve ʿArab u ʿArabā (7) serverleri Yemen Tāyif begleri ve Bedaḫşān melikleri ve Gīş baḥreyni emīrleri ol ḥakīmüñ ʿilmine taḥsīn ḳılup (8) eyitdiler ki Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿālā ʿarṣa-i ʿarṣātda seni ıżṭırābdan ḫalāṣ eylesün bu

dem bizleri cāẕū (9) siḥrinden emīn eyledüñ didiler andan ḥakīm-i Cāliyūs eyitdi iy sulṭānlar ve iy melik-ẕādeler sizüñ ve bizüm ve cümle-i (10) maḫlūḳātuñ dünyevī uḫrevī muʿīn Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿālā'dur ḳalmışlara meded virüp menzile oldur ileden yoḫsa bizüm gibi (11) bī-çārelerüñ çāre itmek ne elinden gelür hemān çāre ol-virür didi

NAẒM
Ol Ḫuẕā kim pāk-i ẕātı قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ[59]
(12) Bizcileyin ʿāciz bī-çāreye virür meded

Pes tevekkül Ḥaḳḳ'a idelüm ciddü cehdüñ nefʿ yoḳ
Bu belāyı üstümüzden Allāh ide şāha red

(13) Ḥāşā luṭfından Ḫuẕā'nuñ itmeye bizi ḫalāş
Ḳulına feryād eydüren Lem-Yezel'dür ol Ṣamed

NEŞR

Ḥakīm ḳavlince andan (14) Cāliyūs ḥakīm ve Bād Pā birer ism yazılu oḳ ellerine alup at sürüp cemīʿ-i siḥirleri bāṭıl itdiler daḫı naẓar ḳılup gördiler ki (15) cābir-i cāẕūnuñ çerisi geçüp gitmiş buġur dört ṭarafdan at sürüp leşkerler-ile Sām Süvār bārigāhı yirine (16) geldiler ne gördiler ḳızġun leşi ve başı dökülüp yatur kimi cānlu kimi cānsuz Cāliyūs ḥakīm ve Bād Pā ve cemīʿ-i (17) pehlüvānlar ve sulṭānlar Sām Süvār'uñ bārigāhı öñünde bu resm-ile ḳızġun göricek vehme düşdiler ol ḳızġunlar arasında (18) çoḳ zaḫımlular daḫı ölmeyüp bī-mecāl yaturdı andan Cāliyūs ḥakīm sulṭānlar-ıla selāṭīn serverlerle Benī İsrāʾīl'üñ (19) begler-ile andan aşaġa inüp piyāde olup yürüyüp ol ḳızġun leş arasında zaḫımluları dirdiler andan sulṭānlar (20) ve pehlüvānlar Sām Süvār'uñ taḫtı yirine gelüp gördiler kim Sām Süvār'uñ ḫāṣ ḳullarından delim ḳul ḳılıçdan geçmiş andan (21) Sām Süvār'un taḫtı yirinde serverler cebe vü cevşenleri rişteleyin biçilmiş ve ḳanları ḳara yire ṣaçılmış ḳara ḳana ġarḳ

[453b]

(1) olup yaturlar üzerlerine varup gördiler ki daḫı ölmemişler henüz nefes işler Cāliyūs ḥakīm kendü eliyle ol serverlerüñ (2) zaḫımların baġlayup bāḳī serverleri daḫı cemʿ ḳılup ulunların defin ḳılup zaḫımluların baġlayup ölenlerin aġlayup (3) andan Cāliyūs ḥakīm Behrām'a eyitdi var çadıruñ göçürüp bunda gel zaḫımlulara tīmār olına ṭursın (4) biz ḳaydumuz görince Behrām daḫı eyle Cāliyūs daḫı bu serverleri tīmār itmege bir ḥakīm ḳoyup andan ṣoñra (5) Cāliyūs ḥakīm cemīʿ-i serverlerüñ cebe vü cevşenlerine ışıḳlarına ḳalḳanları göbeginde süñüleri dilinde (6) ḳılıçları yalmanında gürzleri başında yayları baġrında oḳları demreninde İsm-i Aʿẓam ibṭāl siḥirler yazup yüz yigirmi biñ (7) güzīde er alup düşmen ardın sürüp gitdiler ol ṭarafdan Yehūdā sıbṭınuñ melik İlyā bin İyşā'ya ḫaber ḳılup (8) eyitdiler Sām Süvār'ı ol pehlüvān-ı rūzigār cāẕū cābiri ṭutdı

[59] De ki: O Allah birdir. (İhlâs, 1. âyet)

didiler andan ol server daḫı cebe (9) vü cevşen geyüp ışıḳ urunup on iki biñ tāzī atlu ʿarabī ḳılıçlu ʿArab serverler-ile sancaḳ ʿalem götürüp (10) gitdi pes ḫaber o biñ sıbṭı meliki nite Nīl Şāh'a irdi revān ṭurup on dört biñ kāmil geyimlü (11) ʿaskerin süvār ḳılup dürlü dürlü sancaḳ ʿalemler götürüp gitdi pes ḫaber Şemʿun sıbṭı meliki Edniyāẕu'yı (12) şāha irişdi otuz biñ er-ile gitdi buġur Gürcistān meliki Şiftyānūs Gürci'ye degdi ġayret-i ḥamiyyet ḳuşaġın ḳuşanup (13) cān başa ḳalmayup on sekiz biñ iç geyimlü er-ile der-ḥāl süvār olup ṭabl u ʿalem ḫayl ü ḫaşem (14) götürüp gitdi ardınca ḫaber Lāvī sıbṭı meliki Dādī bin Āşā'ya degdi ḥayḳırup yirinden ṭurup cebe vü cevşen (15) geyüp ḫazīnesin yaġma buyurup ḳullıḳ buṭlıḳ baġlanup yitmiş biñ fāres çerisi geyimlenüp dersū süvār olup (16) serverler-ile ʿazm-i Sām Süvār ḳılup gitdi andan ḫaber Lāvī sıbṭı meliki Vādī bin İyşā'ya irdi (17) Lāvī sıbṭınuñ serverler-ile mīr-i mih-terler-ile gitdi andan ḫaber Rībālün sıbṭı meliki Evcām şāha irdi (18) ṭoḳsan biñ pūlād pūş er-ile süvār olup ʿaẓm-i Sām Süvār eylenüp gitdi ve andan şoñra ḫaber Siḥr sıbṭı (19) meliki Şamʿa irdi seksen biñ pūlād pūş er-ile yidi server-ile ṭabl u ʿalem ḫayl ü ḥaşem sancaḳ ʿalem götürüp gitdi (20) pes ḫaber Beḥrām sıbṭı meliki Emnūn'a irdi şīr peleng gibi iñrenü ve gümrenü yirinden ṭurup āhen-pūş olup bir zinde (21) gergedāna binüp yitmiş biñ güzīde pūlād pūş er-ile on iki server-ile ʿazm-i Sām Süvār olup anlar daḫı gitdiler andan

[454a]

(1) şoñra ḫaber Dārām sıbṭı meliki Ṣıfatyā'ya irdi andan Ṣıfatyā Sām'uñ giriftār olduġın işidicek haya (2) hay ḳaḳıdı şöyle kim berḳvār şaḳıdı yıldırım gibi

NAẒM
Ancılayın ḳaḳıyuben ḫışma geldi itdi ġażab
(3) Ḳahr odına yanayazdı Mışr-ile Şām Ḥaleb

Naʿrasından gökde esed beliñledi merrīḫ-ile
Ḳorḳudan keyvān ʿaḳreb sus ḳalup açmadı leb
(4) NEŞR

Ḥakīm ḳavlince ṣıfat baş-ıla dönüp bebr-i peleng gibi iñreyüp gümreyüp birle ṭurup yigirmi yidi pāre ceng (5) atın üzerine arabede ḳılup pūlād pūş olup bir zinde gergedāna binüp Dārām sıbṭınuñ serverleriyle ʿazm-i (6) Sām Süvār olup ḳılup gitdi andan şoñra ḫaber Sār sıbṭı meliki Bitrāġan bin Dāvud'a irdi ol (7) dilāver ḥayḳırıp yirinden ṭurup Sām Süvār içün āh eyleyüp cebe vü cevşen geyüp altmış biñ er-ile ʿazm-i Sām Süvār (8) gitdi bu yañadan ḫaber Üspir sıbṭı meliki Dānīl bin Dāvud'a geldi bebr ü peleng gibi iñrenü gümrenü ṭurup (9) ser-leşkerine işāret ḳıldı andan ser-leşkeri daḫı ser-leşkere tenbīh eyleyüp yüz yigirmi biñ ʿarabı atlu (10) āhen-pūş er cebe vü cevşen geyüb pūlāda müstaġraḳ olup ʿazm-i Sām Süvār ḳılup gitdi pes ḫaber Yūsuf (11) peyġamber sıbṭı meliki Nāḫin İbn-i Dāvud'a irdi andan işidüp engüşt berdehān eyleyüp bir zamān ṭurdı eyitdi (12) iy dilāverlerüm bizüm ġāfillıġımuz görüñ ki bize ve ol şāḥib-ḳırāna ġavġā getürdi diyüp Nāḫin İbn-i Dāvud yirinden ṭurup (13) cebe vü cevşen geyüp yitmiş biñ āhen-pūş er-ile süvār olup ser-leşkerin öñüne şalup ʿazm-i Sām Süvār ḳılup (14) gitdi andan ḫaber ibn-i Yāmin sıbṭı meliki Yehūyādıʿ begler begiye irdi ol daḫı leşkerin çeküp

ḳırḳ biñ (15) geyimlü er-ile pīş dilāver ile ʿazm-ü Sām Süvār ḳılup gitdi andan ol ṭarafdan cāẕū ve Muḳlān Hindī giceye deg (16) gitdiler bir ṣuya irüp ḳondılar Muḳlād öñince cāẕū ardınca andan Muḳlān şāh daḫı ḳonıcaḳ buyurdı (17) Sām Süvār'uñ bārigāhını ḳardılar zerrīn ṣandalīler ḳoyup Muḳlād-ı Şāh-ı Hindī oġlanlar ile Hind serverleriyle (18) taḫta ḳarşu el baġlayup cāẕūya munṭaẓir olup ṭurdılar cāẕū-yı laʿīn daḫı çeri ardından şākirdler-ile (19) irüp geldi andan indürüp taḫta geçürüp Muḳlād-ı Şāh ḳarşu ṭurup şākirdleri muraṣṣaʿ ṣandalīler üzerine cābir-i cāẕūya (20) ḳarşu oturup cāẕū buyurup dīvān olup cümle dutġunları getürüp Sām Süvār daḫı cāẕūnuñ ḳarşusına (21) getürdiler ḥakīm ḳavlince Sām Süvār'ı İʿtiṣām-ı Aradbīlī ḳarındaşı birle ḳılıç ṭayanup ṭurdılar cāẕūnuñ ḳarşusında

[454b]

(1) andan Sām Süvār'uñ gözleri İʿtiṣām-ı Aradbīlī'ye ṭuş gelüp gördi andan İʿtiṣām daḫı cāẕūya muġallaẓa and virüp (2) kendüye inandurmaġ-çun ilerü gelüp eyitdi yā Sām Süvār ancaları sen daḫı ḳafaṣa ḳoymışduñ ölmedin biz daḫı seni (3) ḳafaṣda gördük diyüp yine el sebīl ṣaḳalına urup gerinüp sündi andan Sām Süvār ol pehlüvān rūzigār İʿtiṣām-ı (Aradbīlī) (4) Aradbīlī'den bu ḫaberleri işidicek Sām Süvār'uñ cigeri ṭaġlandı kendüye eyitdi baḳ bu nāmerde kim bunca benümle (5) nān ü nemek yiyüp Süleymān nebīnüñ niʿmetin bir daḫı şimdi ser-zeniş ider yanında Dermāyūs ḥakīm yüzine (6) baḳdı daḫı Dermāyūs ḥakīme işāret itdi andan Dermāyūs eyitdi iy pehlüvān-ı İʿtiṣām sözini sen göñlüñe (7) alma kim ölüme kim müdārā içün söyleyüp cāẕūyı ġāfil eyleyüp furṣat gözleyü ṭurur kim senüñ-içün cān u baş oynaya (8) ḥāl bu ki cāẕūya müdārā ider bu sözleriyle cāẕū-yı laʿīni ġāfil eyler didi andan ḥakīm söziyle Sām Süvār'a (9) göñli tesellī oldı andan cābiri cāẕū eyitdi iy Şāh-ı Hind senüñle ʿahd şöyle ḳılmışuz kim Sām Süvār'ı ṭutup (10) elüñe viricek sen daḫı beni maʿbūd bilesiz daḫı baña secde ḳılasız imdi üş Sām Süvār'ı ṭutup elüñe virdüm (11) diyi imdi sen daḫı baña secde eyle ʿahdüñ yirine getür didi andan Muḳlād-ı Hindī oġlanları-y-ıla cāẕūya secde ḳıldılar (12) andan Muḳlād-ı Şāh eyitdi iy cāẕūlar sulṭānı şimdiden girü bizüm maʿbūdumuz ol saña ṭapalum diyüp ol Muḳlād-ı (13) Şāh Hindī cāẕūya secde itdi

NAẔM
Eyle diyüp ol laʿīne secde itdi nā-be-kār
(14) Yaʿnī kim derdine çāre buldı oldı [60]şehriyār

Ḳaṣdı bu ki şeh Süleymān ola ṭuta ʿālemi
Ḫiẕmetine yüz süriyüp bende ola Sām Süvār

(15) Bilmez anı şāhın ölmez būm-ıla zāġ u zaġan
Almaya Sīmurġ Ḳāf'uñ yuvasın bayḳuş-ı ḫavār

[60] şehriyār, şehr-yār (vezin gereği "şehriyār" olarak alınmıştır.)

Ne ḫo raḥmet bulısar şeyṭān-ı merdūd iy emīr
(16) Ne ḫo cāẕū olur Süleymān ṭutıben milk-i diyār

Kim ider zar zūr-la uçar Hümāy gökde ṣayd
Kim ḳılur zar zūr-ıla zūr-ı bāzū [61]tācıdār

(17) NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Muḳlād-ı Şāh-ı Hindī cābir-i cāẕūya şöyle diyicek secde ḳılup ḳarşusına ṭurıcaḳ andan cāẕū-yı (18) laʿīn kibri-gīn ile içi ṭaşı ṭolup eyitdi iy Muḳlād Şāh üş seni yidi iḳlīme pāẕişāh ideyin cümle şāhlar (19) ḳılıç ṭabanup ḳarşuña ṭursun didi şāh-ı Hindī daḫı oġlanlar-ıla baş urup yüzine (20) baḳup şāhlar çeşm-i güş oldılar andan Muḳlād Şāh'uñ küçi oġlı Küçek cāẕūya ne secde eyledi ve ne baş urdı atası ne ḳadar kim (21) ḫışm itdi andan Kücek eyitdi iy ata gerekse meni depele başum kes ne mümkin ki ben bu cāẕūya ṭapu ḳılam meger ki başum

[455a]

(1) kesesin didi

NAẔM
Öldürürseñ secde itmem yoḳdur işbu sāḥir
İʿtiḳād itmek ne mümkin dīni yoḳ bu ḳāfire

(2) Bu ne melʿūn nā-be-kārdur secde ḳılam ben buña
Dīni yoḳ cāẕū laʿīn olduġı anuñ ẓāhire
NEṢR

Ḥākīm ḳavlince cābir cāẕū (3) bezm ḳurup Sām Süvār'a ḳarşu buyurdı bezm altın getürüp meclis ḳurup ʿīş ü nūş itdiler velī girülerinden kimse gelür mi gelmez mi (4) diyüp cāsūs ḳodılar ol ṭarafdan daḫı Cāliyūs ḥakīm ve Bād Pāy ʿAyyār-ıla selāṭīn serverler-ile on iki sıbṭuñ (5) dilāverleriyle yüz yigirmi ölüm eriyle ikindü vaḳtinde gelüp düşmen ardından irüp düşmen gözcilerini görüp at sürüp (6) gelüp cāẕūya ḫaber virdiler andan cāẕū daḫı revān yirinden ṭurup siḥr-ile bir yidi başlu ejdehāya süvār olup (7) eyitdi iy Muḳlād-ı Şāh sen dutsaḳları ṣaḳla kim biri bu boşatsa cihānı ḫarābe virür imdi ben varayın çerinüñ (8) çevresin siḥr-ile dāyire çizeyin diyüp varup çepçevre ṭolanup siḥirle dāyire çizdi süñü ucıyla andan cāẕū (9) bārigāhına gelüp altı yüz şākirdine altı yüz ṭās içlerü bulanuḳ şu andan şākirdlerine eyitdi varuñ ṭāslu (10) ṭāsuñuzı şu-y-ıla alup çizdigümüz dāyereye çepçevre ḳoñ velī her ṭās birbirinden ırāḳ olsun ḳırḳar adım olsun (11) ṭāslu ṭāsuñuzı ḳoyup giri ṭuruñ siḥr oḳuñ ḳarşu ṭāslu ṭāsuñuza uruñ bir ulu ırmaḳ olup (12) gāhel olmayup tīz varuñ ki hiçbir kimseye geçürmeye didi andan cāẕū daḫı ejdehāsına binüp çeri ṭolanup gördi ki (13) şākirdleri her ne kim didi eyle ḳılmışlar anları cāẕū göricek taḥsīnleyüp andan başı berāberi bir ulu şākirdini (14) görüp ḳatına varup

[61] tācıdār, tāc-dār (vezin gereği "tācıdār" olarak yazılmıştır.)

eyitdi iy serverüm bu gelen çeriye siḥir-ile sizleri eyle göstereyim kim her biriñüz birer ṣāḥib- (15) serīr sulṭān ṣansunlar didi andan ol Gümrāh eyitdi iy saʿādetüm ser-māyesi üstādımuz elüñden (16) gelür ki her birimüzi bir Süleymān ḳılasın şöyle serīrümizi yil götürüp yüriye didi

NAẒM
(17) Siḥr-le kem-ter ḳuluñ sen Şeh Süleymān eyleyüp
Mekr-ile ḫalḳuñ ḳamusın aña fermān eyleyüp

Gök yüzünde yil götürsün küp gibi taḫtın-ınañ
(18) Ḳomayup aʿdā-i müʾmin külli bī-cān eylesün
NEṢR

ḥakīm ḳavlince şākirdi cāẕū taʿrīf idicek ol laʿīn daḫı (19) ḳabarup köpürdi daḫı dişlerin ṣırıdup ṭurup güldi andan cābir-i cāẕū el ḳoynına ḳoyup bir deste (20) at ḳuyrıġınuñ ḳılın eline alup siḥir oḳuyup üzerine urdı daḫı Gümrāh eline virdi eyitdi iy Gümrāh yüri bu ḳılı (21) ikişer ikişer altı yüz şākirdime vir birin atları altına baġlasunlar birin süñüleri başına ṣarsunlar daḫı siḥirlerine meşġūl

[455b]

(1) olsunlar kendüleri kendüleri deñesünler görsünler kim ne ṭanṭana dururlar andan Gümrāh daḫı at sürüp üstādı (2) didügi gibi ḳılları üleşdürdi anlar daḫı cāẕū didigü gibi ḳodılar yine Gümrāh kendü ṭāsına ḳarşu ṭurdı cābir-i cāẕū daḫı (3) bir göz yirinden gelen çeriye naẓar eyleyüp baḳdı ol ṭarafdan daḫı Sām Süvār çerisi bölük bölük olup yüz seksen biñ (4) er gelüp irdiler andan leşker öñünce Cāliyūs ḥakīm ve Bād Pāy Medenī bāḳī begler ve serverler on iki sıbṭuñ (5) begleri ve begleriyle Bedaḫşān ve Gīş Baḥreyn melikleriyle süvār irüp gördiler ki bir ḳatı aḳar ırmaḳ inine (6) göz irmez düşmen çerisin çepçevre ḳuşatmış andan bir Bedaḫşān meliki Behrūz şāh eyitdi yā Cāliyūs ḥakīm (7) düşmen çerisi ne ʿaceb saʿb yirde ḳonmış kim şu çevresin ḳuşatmış andan Cāliyūs ḥakīm eyitdi iy şāh (8) bu şuyı ṭolaşalum görelüm düşmen bunuñ ne yanından geçmiş biz daḫı geçelüm düşmene ġayret cengin ḳılalum diyüp Cāliyūs (9) ḥakīm selāṭīn serverler-ile at sürüp yürüdiler ol ırmaġı ṭolaşup gördiler kim hiç uluşunuñ aralaġı yoḳ (10) düşmen çerisin çepçevre ḳuşatmış ve daḫı şunuñ çevresinde altı yüz yirde altı yüz şuya ḳarşu taḫt ḳurılmış üzerinde (11) birer serīr nişīn server oturur Cāliyūs ve Bād Pā ve selāṭīnler ve server-i ser-girānlar ve begler (ve begler) birbirin anı (12) göricek eyitdiler iy ʿaceb düşmen çerisi bu şunuñ ortasına nice girdi ola diyişdiler andan Cāliyūs ḥakīm (13) eyitdi bu şu ki görürsiz cāẕūnuñ siḥridür şu kenārında oturan taḫt-nişīnler cümle cāẕūlardur didi andan Cāliyūs (14) ḥakīm şöyle diyicek cümle serverler baş şalup engüşt-i berdehān ḳılup ol laʿīnüñ siḥrine ḥayrān (15) ḳaldılar biş ṭarafdan çeri irüp çevre alup ḳondılar andan cāẕū laʿīn Sām Süvār çerisin ḳonduġın göricek at (16) sürüp bārigāha gelüp Muḳlād Şāh oġlanlar-ıla ḳarşu varup ʿizzet ḳılup cāẕūyı atdan indürdiler Sām Süvār'uñ (17) gözine ḳarşu çıḳup taḫta oturdı andan buyurdı bezm ḳurdılar andan ḳırḳ dört zerrīn bādiyeler ḳurdılar yüz ḳırḳ sebük (18) rūḥ serdiye meclis urdılar şarāb-ıla

ṭoldurdılar daḫı yüz ḳırḳ altun ḳuşaḳlu laʿlīn ṭuṭaḳlu billūr ayaḳlu sīm-sāḳlu sākīler (19) ayaḳ üzere ṭurdılar ṣaġ vü ṣol seyyāreleyin seyir ḳılup teşne-dillere ḳut revān ṣunup sāzende ve gūyendeler sāz (20) ların söyledüp bülbül ḳumrı gibi ṭūṭī ve dürāc miṣāl ötdiler Muḳlān şāh Hindū-ile cābir-i cāẕū ʿīş itdiler velī felek (21) nekbetinden rūzigār şiddetinden düşmen hücūmından furṣat intiḳālinden ġāfil ʿīş ü nūş itdiler

NAẒM

[456a]

(1) Bilmediler çarḫ sāḳī ṣunduġı gül-gūn şarāb
Zehr oluben idiserdür baġrını cümle kebāb

Kim felek mihri cihānda degmez anuñ ḳahrına
(2) Bir (güldürse) nefes güldürse gül-veş aġladur çün ṣoñ gül-āb
NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Muḳlād-ı Şāh-ı Hindī ve cābir-i cāẕū bu resme ʿīş ü nūş (3) itmekde ol ṭarafdan Cāliyūs ḥakīm serverler-ile anı gördiler ki iki bölük çeri sancaḳ ʿalem götürmişler gelürler andan (4) yaḳın gelüp gördiler bir Bedaḫşān meliki Behrūz şāh ve Gīş Baḥreyni meliki Aṭvās şāhdur çeri sürüp gelür bu ṭarafdan (5) cāẕū laʿīn anı görüp eyitdi iy şāh-ı Hind bu ne ʿacebdür ki Sām Süvār ṭutulup devlet başından düşüp (6) giriftār oldı henüz çerisi ḳoyup gitmez yarın bunlara bir iş ḳılayın ki cān u cihāndan uṣansunlar Sām Süvār (7) ḳanda ḳaldı yine cāẕū ʿīşe meşġūl oldı Sām'uñ daḫı gelen çerisi gelüp ḳondı Cāliyūs ḥakīm ile selāṭīnler (8) bir yire gelüp danışdılar Behrūz şāh eyitdi iy ḥakīm bu siḥr-ile olmış ṣuya çāre olsa Hind çerisiyle bir ġayret (9) cengin ḳılurduḳ diyüp Cāliyūs ḥakīm daḫı on dört serverden on dört oḳ alup yidişer yirde ibṭāl-i siḥirler yazup (10) on dört servere virdi andan iki ḳırḳ biñ eri iki bölük bir bölügin Bedaḫşān meliki Behrūz şāh ve bir bölügin daḫı (11) Gīş Baḥrin melikleri Ḳayṭās-ıla Aṭvās Cāliyūs ḥakīm eyitdi bir bölük leşker yürüyüp oḳın ṣu atsun Allāh Teʿālā (12) ʿināyeti-y-ile İsm-i Aʿẓam ʿizzeti-y-ile bu siḥr bāṭıl olur yüriyelüm düşmene şeb-ḫūn ḳılalum iki bölük ʿasker iki ṭarafdan görelüm (13) Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿālā kime yardım ider didi daḫı iki bölük olup vaḳt gözlediler tā kim dünüñ nıṣfı geçdi andan Cāliyūs (14) ḥakīm Bād Pā Behrūz şāh yüz yigirmi biñ er alup sürüp ol siḥr ṣuyınuñ üzerine gelüp ol ibṭāl-i siḥirler yazılmış oḳları (15) atdılar siḥri bozulup ġırīv ḳılup yüridiler bu ṭarafdan daḫı cābir-i cāẕū ol laʿīni bed-ḫu daḫı mest itmiş idi uyanup gördü ki (16) cihān ġırīv-ile ṭolmış andan ṭurup Mıḳlād-ı Hindū'yı dutsaḳlar ḳatında ḳoyup Muḳlād oġlanlar-ıla ol laʿīn ġırīv (17) gidüp yitdi gördi kim siḥrin bozmışlar ceyş-i Hind'den çoḳ er ḳırmışlar anı göricek cāẕū-yı laʿīn ol melʿūn-ı bī-dīn (18) Muḳlād-ı Hindī oġlanları üzerine irdi gördi kim ḳarañudun içinde yüz yigirmi biñ elmās ḳılıç ḳatından çıḳmış baḥr-i elmās (19) layın mevc urup gelür cāẕū-yı laʿīn anı göricek ḳorḳdı Muḳlān oġlanlarına eyitdi iy dilāverler bu çeriyle siz biraz (20) ceng ḳıluñ ben siḥir ḥāżır ḳılayın didi andan Muḳlād-ı Hindī oġulları Hindistān serverleriyle cīs Süleymān-ıla ceng (21) ḳıldılar velīkin ṣınup

cāẕū üzerine döküldiler andan cāẕū ḳoynından dört şīşe çıḳarup içi ṭolu atlu ḳarınca dördin daḫı ṣuyı

[456b]

(1) Süleymān'a ḳarşu atdı şīşeler düşdügi yirde şīşe paralanup ḳarınca çıḳup ṭaġıldı her ḳarınca siḥir ḳuvvetiyle kimi peleng (2) kimi şīr neheng kimi ḳurd kimi arslan olup Sām u Süvār çerisiyle ceng itdiler bu ṭarafdan Bedaḫşān şāhı Behrūz ve Gīş (3) Baḥreyni melikleri Aṭvās Ḳayṭās yüz yigirmi biñ er-ile at sürüp daʿvetlü oḳları atup siḥri bozup düşmen çerisinüñ bir ṭarafından (4) ḳılıç ḳoyup şeb-ḫūn itdiler cāẕū-yı laʿīn ol kāfir-i bī-dīn ol ġırīv işidicek Muḳlād Şāh'uñ dört oġlı-y-ıla (5) yitmiş biñ er-ile ol ṭarafa gönderdi gelüp irdiler cenge ṭurdılar ol ceyş-i Süleymān sūy-ı Hindī ṣıyup sürüp çoḳ (6) cābir-i cāẕū üzerine getürdiler

NAẔM
Gökde cāẕū yirde Hindī itdi ceng
Ḳara ḳandan oldı yir şekl-i peleng

(7) Gökde Merrīḥ anı görüp aldı tīġın eline
Ḫışm idüp burcında ḳıldı o ṣavaşa ḳaṣdı heng

Siḥrini sāḥirlerüñ şeyṭān görüp vālih ḳālıb
(8) Tīġ-ı zenler cengine keyvān olaydı beste deng

Ol ḳadar ḳılıc ṣalınup aḳdı ḳan ṭoldı cihān
Kim bu zerdī ḳandan at er hem-çünān ṣuda neheng

(9) Diñle imdi nolısardur iki düşmen cengini
Vir ṣalāvāt Aḥmed'e ammā ṭutmasuñ ḳalbüñi reng

[62]Ḳıṣṣa-i Naḫil ve ḫilḳat-i Sebebi u ve Ḳıṣṣa-i Ādem Ṣafī

(10) Ḥakīm ḳavlince Muḳlād Şāh ve cābir-i cāẕū siḥr-ile Sām Süvār'uñ leşkerin ṣımaḳda ve siḥr itmekde ammā ki bizüm ḳıṣṣamuz ez-ān cānıb (11) Süleymān ḥażretine geldi nite ol zamān ki müvekkel ḫurma bu vech-ile cevāb viricek muḳaddem gelen maḫlūḳāta geldi (12) naṣīb olmadı zeytūn encīr ve nār daḫı diyüp cevāb viricek yine Süleymān ḥażreti suʾāl ḳılup eyitdi ki (13) çünki gelen maḫlūḳāta naṣīb olmayıcaḳ Ādem-i Ṣafī'ye ne vech-ile naṣīb oldı cevāb virdi ki yā Nebiyyaʾllāhı (14) ol zamān kim Allāh Teʿālā Ādem-i Ṣafī'yi ki ḫilḳat itdi ve rūḥ-ı ʿaḳlı iḥsān idüp uçmaġa gönderdi (15) daḫı eyitdi ki yā Ādem-i behişte var sākin ol nice dilerseñ eyle ḳıl ve yi iç ḫoş gec nite kim kelām-ı ḳadīmde (16) ve Kitāb-ı Kerīm'de buyurur kim [63]يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ pes Ādem-i Ṣafī daḫı behiştede maḳām ṭutup ʿāḳıbet (17) meşhūr ḳażiyyedür ki iblīsüñ telbīsi birle

[62] Hurmanın yaratılış sebebi hakkında ve Âdem peygamber hikâyesi.
[63] Ey Âdem, sen ve eşin cennette oturun. (Bakara, 35. âyet)

Ādem Ḥavvā sözine uyup buġday yiyüp ʿahdı şıdı ḳarnı eyle acdı (18) ki her yimişe ki el urdı cemīʿisi muṭīʿ oldılar Ādem andan yidi illā ki ḫurma yemege yimiş virmedi ki yā ʿāṣī başuñda (19) beynüñ yoḳ mıdur ben ki ḫurma aġacıyum başumda beynüm miḳdārumca ḥissüm olduġı ecilden Ḥaḳ Teʿālā' (20) dan ḫavf iderem [64] يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ mücebince Allāh'a tesbīḥ itmekden (21) ḫāli degülem sen eşref-i maḫlūḳāt olasın Ḥaḳ Teʿālā saña bunca ʿizzet itdi ve ʿaḳal ü cān baḫış ḳıldı ve ḥaḳḳuñda

[457a]

(1) [65] وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي اٰدَمَ didi saña bunca kerāmet virdi niçün emr-i Ḥaḳḳ'ı ḳoyup bir ʿavrat sözine uyduñ eyle (2) olsa min şecerin naḫl-ıla sen ādemī cehlüñ ne farḳı var senüñ daḫı meşelüñ baña beñzer belki benüm meşelüm (3) ṣol müʾmine beñzer ki ḳaṭʿā Ḥaḳ emrin ṣımamış ola kim iki cihān serveri benüm ḥaḳḳımda şol ḥadīşi (4) buyura ki [66] **inne mineşşecere-i şeceratün mişlühā mişālü el müʾmini** diye zīrā ki evvel Ādem-ile ḫurmanuñ farḳında tefāvüt (5) sehldür zīrā bāḳī aġaclar sīretine göre benüm ḫilḳatüm ve ṣıfatum Ādem'e ḳarībdür evvel bu ki ḫurma aġacı irkeklü (6) dişilü olur senüñ bigi ki Ḥavvā çiftüñdür irkek dişiye çiftlenmese nesl-i ādem ẓuhūra gelmez (7) ḫurmanuñ daḫı irkeginden dişisine eşlemese ḫurma virmez ve ikinci ḫurmanuñ başında ….. var ādemüñ (8) daḫı ve ḫurmanuñ bir ….. keseler yine bitmez ādemüñ daḫı ancılayın ve bir daḫı ādem nuṭfeden dürür ḫurma daḫı çekirdegi (9) içinde bir ṭāyire vardur ibtidā bitmesi andan pes yā ʿāṣī buġday neydi ki sen aña ṭamaʿ ḳılup yidüñ (10) Ḫālıḳ'a ʿāṣī olduñ ben senüñ ṭaʿāmuñ degülem diyüp ḫurma virmedi ki yiye çünki Ādem'i uçmaḳdan (11) sürdiler encīrden ġayrı kimse yapraḳ virmedi ki sırrı būş idine ve çünkim Ādem uçmaḳdan çıḳdı (12) şehr-i Dımışḳ'a geldi nefs teḳāżā idüp yidügi nesneler çıḳmaḳ istedi Cebrāʾīl yol idivirdi daḫı Ādem ḳademe (13) si ki meşhūrdur otuz dürlü yimiş ki cennetde yimişdür cümlesi çıḳup Şām şaḥrāsında ṭoprāḳ cevherine (14) düşüp güneş ḥarrı ve hevā teʾsīri-y-ile [67] وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ perverdesiyle otuz dürlü yimiş ṣūrete (15) gelüp bitdi uçmaḳ-dağı lezzeti virmediler bu otuz dürlü yimişüñ onı ḳaplıdur bādem ḳoz fınduḳ fıstıḳ (16) ve ḳavun ve ḳarpuz miṣāli gibi ki yinmez içi yinür ammā kim on dürlü yimişüñ ḳabı yinür çekirdegi yinmez zerd-ālū kiras (17) miṣāli ve on daḫı hem ḳabuġı ve hem çekirdegi yinür amrūd üzüm encīr miṣāli pes otuz dürlü yimiş ki Ādem-i Ṣafī gördi (18) yidi ammā ki ḫurma taḥassüri ḳaldı eyitdi ki Yā Rabbeʾl-ʿālemīn'e şol ḫurma aġacı ki uçmaḳda yimiş idi (19) ḥāl dilince baña naṣīḥat itmiş-idi dilerem ki anı baña ve benüm neslüme niʿmet viresin diyüp münācāt (20) idicek Allāh Tebāreke ve Teʿālā Ādem-i Ṣafī'nüñ duʿāsın ḳabūl ḳılup bu faḳīre cānıb-ı Ḥaḳ'dan nidā-yı ulūhiyyet irdi ki (21) yāru Tabʿāyāyıl melek uçmaḳ içinden yidi dāne ḫurmaçıġın Ādem-i Ṣafī'ye teslīm it beytüʾl-maʿmūr yöresinde

[457b]

---

[64] Göklerdekiler ve yerdekiler, Allah'ı tesbih ederler. (Teğâbun, 1. âyet)
[65] Yemin olsun ki, Biz Âdem oğullarını (kendilerine birçok özellik vererek) değerli kıldık. (İsrâ, 70. âyet)
[66] Gerçekten ağaçlardan öylesi vardır ki müminin misali gibidir. (Sahih-i Müslim, hadis no, 59)
[67] Biz, hayatı olan her şeyi sudan yarattık. (Enbiyâ, 30, âyet)

(1) diksün diyüp nidā idicek Allāh'uñ emri birle ḳudret ḳanadın açup uçmaġa geçüp eṭfāli ḫurmadan yidisin (2) alup Ādem-i Ṣafī'ye teslīm itdim beytüʾl-maʿmūr yöresinde dikdi yimişi bitdi irkeklü dişilü oldı ḫurma (3) virdi Ādem-i Ṣafī ḫurma yimege geldi bismiʾllāhi diyüp el urup diledi ki ḫurmasın (4) yiye pes ḫurma ḥāl diliyle eyitdi ki yā Ādem-i Ṣafī çiftüñ uçından uçmaḳdan çıḳduñ-ısa (5) ve neslüñ üremege dişiye muḥtāc olduñ-ısa bizüm daḫı erkegümüz muḥtāc oldı dişimüze (6) ve bir daḫı yā Ādem-i Ṣafī eger ki sen iblīs-i telbīs birle uçmaḳdan çıḳduñ-ısa Ḥaḳḳ'a minnet ki biz uçmaḳdan (7) çıḳduġumuza sebeb sen Ādem'üñ duʿāsı müstecāb olup Ḥaḳ Teʿālā'dan temennā itdügüñ sebeb-ile çıḳduḳ (8) ẕillet-ile çıḳmaduḳ iʿtibār ile çıḳduḳ ammā ki yā Ādem eger şöyle ki bizi kendüñden ḫoşnūd itmek dilerseñ ḫayr (9) duʿā ḳıl ki eger fāsıḳlar şerbetümüzden ḫamr düzüp içerlerse ve dīdār-ı Ḥaḳḳ'a ʿāşıḳlar Allāh vāḥid'e ṭāʿat (10) iden ṣādıḳlar ḫurmamuzı ifṭār idüp bismiʾllāhi diyeler ve çekirdegin tesbīḥ idüp ẕikr-i Ḥaḳḳ'a (11) meşġūl olalar ve müʾminlerüñ bāġ u bāġçasında şöhret bula ve ḳapumuzdan seccādeler düzedüp ʿibādet yirlerinde (12) seccāde ola ve yapraḳlarumdan daḫı zenbīller üdüre ḳaçan kim ḫurma Ādem-i Ṣafī'den ʿa.s. bu vech-ile duʿā temennā idicek (13) Ādem-i Ṣafī ʿaleyhiʾs-selām ṣıdḳ-ıla duʿā ḳıldı duʿāsın ḳāżīyeʾl-ḥācāt müstecāb ḳıldı tā ki cemīʿ-i peyġamber (14) ler ki dünyāya geldiler ḫurmaya cemīʿisinden ziyāde raġbet itdiler ve ḳamışı sazından ve yapraġından (15) baġdādī ḥasīrler ṭoḳıyup mesācid ve menābir-i zeyn itdiler ve zenbīli evvel uran İbrāhīm peyġamberdür (16) ʿaleyhiʾs-selām andan Süleymān peyġamberdür ʿaleyhiʾs-selām zenbīl urup ṣatardı

NAẒM
(17) Zenbīl urmakdur Süleymān ṣanʿatı
Kim bahāsına alurdı niʿmeti

İtmedi cennet ṭaʿāmın ol ḳabūl
(18) Līki yidi eli emegin ol resūl

Her ne deñlü geldi-y-ise enbiyā
İtdiler ḫurmaya ʿizzet bī-riyā

(19) Naḫl-i Meryem oldı hem muʿcize bil
Ḳurı aġacken virdi ḫurma muʿtedil

Müʾmine teşbih idüpdür ḥaḳ resūl
(20) Ki eṭḳıyā ḫurmayı ḳıldı hep ḳabūl

Tuḥfe-i ḥüccāc olur ḫurma begüm
Ġüreken ṣoñra olur ḥelvā begüm

(21) Nefʿi çoḳdur naḫlüñ añla bī-şümār

Vir ṣalāvāt Muṣṭafā'ya [68]yādigār

[69]Ender Sebeb-i Ḫilḳat-i Kirm-i Ḥarīr

[458a]

(1) Ḥakīm ḳavlince ḳaçan ki müvekkil ḫurma bu vech-ile naḫlüñ sebeb-i ḫilḳatin ve cennetden ne vech-ile çıḳup bu rubuʿ-i meskūn (2) ʿālemine ne ṭarīḳ-ile gelüp etfāli üredigi şeh Süleymān'nuñ maʿlūm olıcaḳ müvekkil naḫle icāzet (3) virdi gitdi andan Süleymān ʿaleyhiʾs-selām murġ-ı ẕākiruñ müvekkil Ṣafīhu ʿAyāl melekine suʾāl ḳılup eyitdi ki (4) yā melek-i müvekkeli ʿaselüñ ibtidā sebeb-i ḫilḳatin biledüñ ve ḳandı nebātuñ daḫı sebeb-i ḫilḳatin bildüñ ve andan ṣoñra (5) ʿinebüñ ve ḫurmanuñ daḫı sebeb-i ḫilḳatin tamām tafṣīl birle işitdüñ ʿilmümüz yitişdi ammā ki aṭlās böceginüñ (6) daḫı sebeb-i ḫilḳatin bilmek dilerüz imdi müvekkil-i kirm-i ḥarīr bize getür teftīş idelüm diyicek semiʿnā ve aṭaʿnā (7) diyüp Süleymān'uñ emrine muṭīʿ olup müvekkel-i kirm-i ḥarīr daʿvet ḳılup ḥükm-i Sübḥānī ve iẕn-i Rabbānī ve muʿcize-i Süleymān'ı (8) birle naẓarına getürdi müvekkil kirim melek dilince selām virüp Ḥażret-i Süleymān'a göründi nite Süleymān (9) peyġamber ʿa.s. naẓar ḳılup gördi ki bir ʿaceb melek-i aʿẓam ḳarra ḳāmeti ādeme beñzer ammā ki sekiz ḳanadı var başı (10) kirm-i ḥarīr başına beñzer velekin elleri ādem eli gibi ve iki ayaġı daḫı var şah-bāz ayaġı gibi minḳadlu bir elinde yeşil (11) zümmürd levḥ ṭutar ve bir elinde elma ṭutar ḳızıl yāḳūt-ı rümmānī şeklinde eyle şeffāf ki her şeb-çırāḳ gibi berḳ urur (12) büyüklügi şütür-murġı beyżesince ola götürüp ol elmayı ḥażret-i Süleymān'a şunup eyitdi ki

NAẒM
(13) İy emīri ins ü cinnü vey münīri şeh ḥabīb
Tuḥfeʾi maʿẕūr ṭut kim cennetidür işbu sīb

Ḥażretüñe Yā Süleymān tuḥfe getürdüm bunı
(14) Dāyimā cennet ṭaʿāmı ṭapuña olsun naṣīb

[70]Der-beyān-ı Ḫaṣiyyet-i Ṭılsımāt Levḥ Melek-i Müvekkil-i Kirm-i Ḥarīr

(15) Ḥakīm ḳavlince Ḥażret-i Süleymān ol melek elinden cennet elmasın alup anuñ berḳine şevkine ḥayrān ḳaldı (16) andan ḳoḳulayup gördi ki rāyiḥası misk ʿanbere beñzer andan Süleymān ḥażreti ʿaleyhiʾs-selām suʾāl itdi ki yā melek-i aʿẓam (17) aduñ nedür ve neye müvekkelsin ve ṣaġ elüñde getürdügüñ zümmürlü levḥuñ üzerinde yedi ḳudret ile meṣṭūr olan Esma-i (18) Allāh'uñ ḫavāṣṣı nedür cevāb virüp eyitdi ki yā Nebiyyaʾllāh benüm adum Aṣfiyāyıl melekdür müvekkel-i kirm-i ḥarīrem ve benüm taḥtı (19) yerümde nice yüz biñ biñ tekvīnler vardur her tekvīnüñ ḥükminde nice yüz biñ cinn reʾīsleri vardur ki faṣl-ı (20) bahārda kirm-i ḥarīr dürüse her birisine biri nāẓır olup anlaruñ aṭlas nessāclığında ṭabīʿatına ilḳā iderler ve ṣarmasında (21) yardım ḳılurlar ve çün kelebek olup toḫm bıraġa anuñ ḥıfẓında nāẓırlu nāẓır olduġı kelebecüklerüñ toḫmını ḥıfẓ

---

[68] yādigār, yād-gār (vezin gereği "yādigār" olarak yazılmıştır.)
[69] İpek böceği ve pamuğun yaratılış sebebi hakkında.
[70] İpek böceği ve ipeğin müvekkili olan meleğin levhasında yazılı olan tılsımın özellikleri.

[458b]

(1) iderler ammā şol ḳadar çoḳlıḳ tekvīnlerdür ki birisi bir toḫum perverde ḳılup Ḥayy ü Ḥāfıẓ emr-ile canlanup ġıdāsın yiyüp (2) aṭlasın ṣarup kendü nefsi-çün belā duzaġına ṭolaşduġın bülüp şol ḫalāṣ ne mümkin olmaduġın añlayup (3) kendü kefenin kendü ṭoḳuyup nessāclar gibi veyā kendüye altun gümişden ḳubbeler yapar gürḫāne bünyādın ḳılan ṣāḥib (4) tāclar gibi vaḳti kim ol böcek nessāclığında ḳuṣūr ḳomayup helāk ki olur veyāḫūẕ [71]**el-müʾminūne lā yemūtūne (5) bel yünḳalūne min dāril fenā-i ilā dāril beḳāʾi** mūcebince Ḥaḳ Teʿālā o kelebecügi ẕikr-i Ḥaḳ'dan ḫāli olmayup (6) [72]يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ mūcebince ʿamel ḳılup müʾmin-i muvaḥḥidler gibi olmayup belki rūḥāniyyet (7) mertebesin bulup perr ü bāl taḳviyeti birle feleke ḫurūc itdükleri gibi ol kelebecükleri daḫı vaḳti ki (8) ölmezden ögürdi iḫtiyār ile ölüp merḳade girmegi ḳabūl itdilerse Ḥaḳ Teʿālā anları öldürmeyüp bu iki ḳapulı (9) kār-vān-serāya beñzer fānī cihānuñ fenāsı ḳapusından girüp beḳāsı bābından çıḳup bir ṣūret daḫı ṣūretlenüp (10) rūḥāniyet ṣıfatın ṣıfātlanup ḳurb-ı Ḥaḳḳ'a yitişmek ṭaleb iderler pes müʾminlerüñ meṣeli Yā Süleymān anlara ……. (11) dür ki ẕikr olunur ammā muḳaddimeden sābıḳā maḳṣūdumuz bu kim kirm-i ḥarīr toḫumdan düriyüp iẕn-i Ḥaḳḳ-ıla (12) cānlanup yürüyüp tā kelebek olup uçup toḫmın yire ṣaçup cān virüp aġız açınca helāke varınca toḫmı yine (13) dürüyince müvekkel olan tekvīn bir daḫı müvekkeli olmaġa nevbet degmez nite ki ḳaṭarātı emtārı gökden yire ki yaġar (14) ṭatlu ṣu ṭuzlu ṣuya ki ḳarışup buḫārı ḳoyup buḫārdan bulut bulutdan yaġmur ki yiryüzine Allāh'uñ emri birle (15) yaġar her bir ḳaṭresin bir melek indürür ol ḳaṭreʾi ḥıfẓ ider ḳıyāmete deg ayruḳ aña nevbet degmez ki bir daḫı (16) ḥāfıẓ ola benüm ḥükmümde daḫı hem-cünān ol ḳadar tekvīn vardur ki bir kirm-i ḥarīr ḫiẕmet iden bir kirm-i ḥarīre daḫı (17) ayruḳ ḳıyāmete degin ḫiẕmet itmege nevbet degmez pes ser-cümlesine anlaruñ bu elümdeki levḥuñ üzerinde mesṭūr olan (18) ṭılsımātuñ ḫavāṣṣı berekātındadur ve daḫı Yā Süleymān her kimse ki bu ṭılsımātı misk (19) olan ṭılsımātuñ ḫavāṣṣı berekātı-y-ıladur ve daḫı Yā Süleymān her kimse ki bu ṭılsımātı misk (20) ve zaʿfirān ile ve neysān ṣuyı-y-ıla ya gül-āb-ıla yeşil ṣırçalu cām üzerine yazsa ammā ki ḳamer (21) cevze burcında veyā sünbüle burcından olsa ve āfitāb daḫı ḥamel burcında olsa (22) ol yazılan ṭılsımātı ṣuyını göñül ḳurdı üzerine sepse ġāyet uñ ola hiç

[459a]

(1) aña ziyān irmeye

NAẔM
İy emīr ins ü cinn şeh cihān
Ṭılısmātuñ şerḥi bu ki itdüm beyān

(2) Aşfıyāyıl eyle diyüp yā emīr

[71] Müminler ölmez, bilakis fânilik yurdundan bekâ yurduna nakledilirler.
[72] Göklerdekiler ve yerdekiler, Allah'ı tesbih ederler. (Teğâbun, 1. âyet)

Oldı sākin vir ṣalāvāt [73]ṣādumān

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince ol melek (3) levḥuñ ṭılsımātı ḫavāṣṣın bu vech-ile ẕikr idicek Süleymān ʿa.s. Loḳmān ḥakīme ḥükm itdi ol ṭılsımātuñ (4) şeklini ve şerḥini ḫavāṣ kitābına raḳm itdi müʾminlere fāyide olmaġ-ıçun andan Süleymān peyġamber ʿaleyhiʾs-selām yine (5) suʾāl ḳılup eyitdi ki yā müvekkil kirm-i ḥarīr ve yā melek-i Işfıyāyıl ḫaber vir baña ki kirm-i ḥarīri Allāh (6) Teʿālā ibtidā neden ḫilḳat itdi ve sebebi nedür ki tūt yapraġından ġayrı ġıdāyı ḳabūl itmedüklerine ḥikmet (7) nedür ve daḫı bu cihān milkine düşüp ādemī zāde arasında iʿtibār bulduġı ne ṭarīḳ-iledür cevāb (8) virüp itdi ki yā Nebiyyaʾllāhı ol zamān ki Ḥaḳ Teʿālā Celle Celālehu ve ʿamme nevāluhu murġ-ı ẕākiri ki ḫilḳat (9) itdi ve aña cihānda yiryüzi ṭolusı diraḫ-istān bitürdi neden murġ-ı ẕākire niçe yüz biñ yıl ʿömür virdi bu rubuʿ-i (10) meskūn ʿālemine ḳanad açup uçardı gāh ġarba ve gāh şarḳa geçerdi gāh hevā yüzinde pervāz urup dönerdi (11) ve gāh Ḳāf ḳafāsında inüp ḳonardı ammā ki ecel ḳorḳusından āh idüp gözlerinden ḳan dökerdi anuñ (12) gözinüñ ḳanlu yaşlarından Ḥaḳ Teʿālā tūt aġacın bitürdi vaḳt olurdı ki gözleri yaşı ibtidā (13) şaru şu gibi dökülürdi andan aḳ tūt aġacın bitürdi ve yaşı aḳmayup dükenüp ḳızıl ḳan aḳduġı vaḳt ḳaṭarātdan (14) ve baġrınuñ ḳara ḳanı göz yaşı ḳarışup aḳduġı ḳaṭarātdan ḳara tūt aġacı bitdi yiryüzine murġ-ı ẕākir ki inüp ḳonardı yüzini (15) yire sürüp dilince Allāh'a tesbīḥ idüp ecel ḳorḳusından göz yaşların ki dökerdi gözleri yaşından tūt (16) aġacları biterdi ʿāḳıbet Ḥaḳ Teʿālā'ya cemīʿ-i melāʾike niyāz ḳılup eyitdiler ki ilāhī pāẕişāhlar pāẕişāhı bu murġ-ı ẕākiruñ (17) aġlamasından gözler yaşın döküp çaġlamasından tesbīḥimüz yañılur alduḳ ilāhī bu ecelden (18) ḳorḳarsa luṭf it buña şol ḳadar ʿömür vir ki ḫażretüñden şākir ola ve ʿömri olduḳca ẕikr idüp saña ẕākir (19) ola pes Ḥaḳ Teʿālā melāʾikenüñ ḥācetin ḳabūl ḳılup buña ol ḳadar ʿömür virdi ki maşrıḳdan maġribe degin ki (20) tūt aġacı bitmiş-idi bunlar senüñ rızḳuñ olsun dükeninceye baña ẕikr eyle diyü emr itdi ki bu aġaclaruñ (21) ḫazānı olmadı yapraḳları dökülmedi ol ḫiṭābı ʿizzünden şoñra artmadı eksilmedi ammā ki murġ-ı ẕākir yidügiyle dükendi

[459b]

(1) zīrā ki yirine yapraḳ ve yimiş bitmedi nite kim bunuñ tafṣīli yuḳaruda geçmiş-idi ammā ki murġ-ı ẕākiruñ ʿömri āḫire irdi (2) bunca yüz biñ yıllar ʿömür sürüp maşrıḳdan maġribe deg ṭolusı tūt aġaclarınañ yimişin ki yidi ʿāḳıbet bir dāne tut yimişini (3) ḳırḳ gün ḳaynaġında dutup aclıġa ecel ḳorḳusından ṣabr itdi vaʿde yitdi Yā Rabbi baña bunca yüz yıllar ki ʿömür virdüñ (4) ʿāḳıbet günce gelmedi ammā ki Yā Rabbi benüm senüñ üstüñde ḥaḳḳım vardur bunca zamāndur ki saña ẕikr iderem benüm gözlerüm yaşından (5) ve ẕikrüm nefesinden ve aʿżā-i red itmeden envāʿi nesne ḫilḳat it ki cihān ṭurduḳca anlaruñ ucından benüm adum (6) unudılmaya diyü Ḥaḳḳ'a münācāt eyledi daḫı derdin ecelüñ çeküp ve ecel derin döküp murġ-ı ẕākir vefāt eyledi (7) [74]كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ

[73] ṣādumān, ṣād-mān (vezin gereği "ṣādumān" olarak yazılmıştır.)
[74] Her nefis ölümü tadacaktır. (Ankebût, 57. âyet)

mücebince fenādan beḳā riḥlet eyledi andan Allāh Teʿālā murġ-ı ẕākiruñ gözleri yaşından yiryüzinde ʿineb bitürdi ve aġzı yerinden (8) ḫurmayı bitürdi fiʾl-cümle ẕikr-i ḥācet degül yuḳaruda tafṣīl geçmişdür ʿāḳıbet murġ-ı ẕākiruñ ḳıġları yiryüzine ki (9) düşdi Ḥaḳ Teʿālā andan iki cins böcek yaratdı ḥayātda iken dökilen ḳıġından kirm-i ḥarīri yaratdı ve mevtinden ṣoñra (10) ḳarnından çıḳan çıfadun ʿankebūtı yaratdı iki nevʿ oldı ikisi daḫı nessācdur birisi aġ ṭoḳurdur ḳāniʿdür siñek avlamaġ-ıçun (11) aña örümcek dirler ve birisi aṭlas böcegidür ki göñül ṣarar meşhūrdur ammā ki Yā Süleymān bunlaruñ ġıdāsı iki nevʿ oldı bir nevʿi (12) bu ki murġ-ı ẕākiruñ nafaḳası tūt yapraġıdur ki göñül ḳurdunuñ ġıdāsıdur ve ikinci ʿankebūt ġıdāsıdur ki bögürtlen (13) yapraġıdur murġ-ı ẕākiruñ yidügi tūt yimişinüñ toḫmı ki yire düşerdi andan bögürtlen bitdi ʿankebūtuñ ġıdāsı evveli bögürtlen (14) yapraġıdur anuñ-ıla terbiye bulur ammā ki ʿankebūt daḫı iki nevʿdür bir nevʿi yabānīdür ki anuñ aġı müseddesdür vahşet-ḫānedür (15) anlaruñ ġıdāsı ẕikr itdügümüz bögürtlen yapraġına ḥarīṣdür ve bir ʿaceb daḫı bu ki cemīʿ-i ʿankebūtuñ aġ gerdügi siñek (16) ṣayd itmek-içündür ammā ki ʿankebūt hevāmdandur ammā ki bundan ḳāniʿ yoḳdur ḥaşerātda ve ḥaşerāt yiryüzinde yüriyen cānavar (17) laruñ küçügidür melek-i müvekkeli böyle diyicek Süleymān ḥażreti ʿaleyhiʾs-selām suʾāl itdi ki ḫaber vir baña ki (18) ḥaşerāt nedür ve hevām nedür ve behāyım nedür ve behīme nedür ve dābbe nedür cevāb virdi ki yā Nebiyyaʾllāhı ḥaşerāt yiryüzinde (19) yürüyen cānavarlaruñ küçügidür ṣu içmege muḥtācdur ve daḫı anuñ dirligi nesīm bilin ḳoḳulamaġıladur faṣl-ı bahārda vaḳti ki (20) eyyām-ı nevrūz geçse āfitāb ḥamel burcından ṣevr burcına varsa anlaruñ eşkāli ve heybeti ve cismi ḳuvveti nihāyet bulur vaḳti kim (21) āfitāb ṣevr burcına taḥvīl itse ve andan geçüp cevz burcına irse tā bistān vaḳti irse bād-ı nesīm ve ebr-i neysān eyyāmı geçse

[460a]

(1) ekṣeri bunlaruñ helāk yüzin ṭutar ve ekṣeri bir ṣūrete daḫı tebdīl olur meṣelā şol aġac ḳurdları gibi ki (2) āfitāb ḥamel burcına varıcaḳ dürürler vaḳti ki āfitāb ṣevr burcına varsa ḳurd-iken ḳanadlanup (3) uçarlar ḫer zenbūr gibi ve eñriçe gibi ammā eñriçe ḥayvānuñ derinden ḥāṣıl olur ve daḫı Yā Süleymān (4) hevām ʿufūnetden dürür siñek gibi ve uvaz gibi ve zenbūr gibi ve baḳ gibi ve daḫı Yā Nebiyyaʾllāh'ı behāyım ve behīme (5) ayaḳlu ḥayvāna dirler eger deryāda ve eger ḳuruda ammā ki dābbe deprenür nesneye dirler diyüp cevāb (6) viricek yine Süleymān ḥażreti ʿaleyhiʾs-selām suʾāl itdi ki ʿankebūt iki nevʿdür didiñ bir nevʿi yabānī didüñ (7) ammā ki bir nevʿi nedür cevāb virdi ki bir nevʿi ʿankebūtuñ Yā Nebiyyaʾllāh'ı ādemī ẕād (8) oldugı yirde ḫāneler ṣaḳfında olur ve her yirde ki vaṭan dutar ol aralıġa göre aġ gerer siñek (9) ṣayd itmek-içün ʿālemde örümcekden ḳāniʿ ve siñekden ḥarīṣ yoḳdur Süleymān didi ki (10) nite melek eydür Yā Nebiyyaʾllāh'ı bundan ziyāde fetāʿat mı ola ki bir yılda bir siñek-ile ḳanāʿat ider henüz anuñ (11) daḫı yarusı ḳalur eger tamām ifṭār iderse helākına sebeb olur nite kim ḥarīṣ siñek helākı çoḳ yimekden (12) dür bu sebebden ötürü örümcek ḥaḳḳında eydürler ki ceʿale Allāh'u rızḳa aḳneʿal eşyaʾi dimek olur ki (13) Allāh Teʿālā maḫlūḳātınuñ ḳāniʿ rāġınuñ rızḳını ḥarīṣ rāġını ḳıldı yaʿnī siñegi örümcege rızḳ (14) ḳodı

NAẒM

Böyle diyüp ol melek virdi ṣaḥīḥ emlāḥ cevāb
Şeh Süleymān diñleyüp ḫoş itdi aḥsen bī-ḥisāb

(15) Diñle imdi bu Süleymān-nāme'sinden ṣaḥ ḫaber
Līki virgil ḫoş ṣalāvāt Muṣṭafā'ya [75]kāmiyāb

NEŞR

Ḥakīm ḳavlince Süleymān (16) yine suʾāl itdi ki yā melek-i Işfiyāyıl ḫaber vir baña ki ebrişem ḳurdunuñ üremesi cihān sarāyında (17) ne vech-ile oldu tūt yapraġına ḥarīṣ olduġına sebeb neydügin bildük ammā ki sebeb rubuʿ-ı meskūn (18) ʿāleminde üredügine nedür beyān eyle diyicek cevāb virüp eyitdi ki Yā Nebiyyaʾllāh'ı ol zamān ki murġ-ı ẕākir müvekkeli (19) Ṣafīhu ʿAyāl melek emriyle murġ-ı ẕākiruñ toḫmnı tūt aġacıyla ve yapraġıyla bāġ-ı Naʿīm'e (20) iltüp tūt aġacın dikdük Ḥaḳḳ'uñ emri birle ān-ı vaḳt içinde bitdi budaḳlandı ve murġ-ı ẕākiruñ ḳıġını tut (21) aġacına ṣalıvirdük bāġ-ı Naʿīm niʿmetiyle ve bād-ı nesīm ḫaṣiyyet-ile defʿi ḥayāt bulup tūt aġacında

[460b]

(1) aṭlas ṣarmaġa başladılar andan ṣoñra bāġ-ı Naʿīm'de ḳaldılar ammā ki ṣāded ḳulları aṭlas şol örümcek aġı gibiydi (2) hiçbir nefʿa yaramazdı vaḳti kim kelebek olurlardı uçup gezerlerdi zīrā ki bāġ-ı Naʿīm'de olan (3) cānlununñ cān virüp ölmesi yoḳ bunuñ üzerine niçe biñ yıllar geçdi ben bu ḫizmetde Ḥaḳ Teʿālā taḳdīrine (4) naẓar ḳıldum ve gönlümden geçürdüm ki bu külebeçükler yire toḫum ṣaçup toḫmdan ḳurtcuġazlar dürüyüp (5) ve tūt yapraġın yiyüp ṣoñra ʿankebūt gibi nessāclıġ idüp ṣoñra kelebek olup uçup gitdüklerinden (6) fāyide nedür bundan bir nefʿ ẓāhir olmadı diyüp Allāh Teʿālā'ya ḳırḳ biñ yıl tamām münācāt itdüm ki (7) Yā Rabbeʾl-ʿālemīn benüm ḫizmetüm cihān sarāyında ḳabūlliyete geçmedi diyü vaḳti ki ḳırḳ biñ yıl tamām olıcaḳ (8) iẕn-i Rabbānī birle Ṣafīhu ʿAyāl melek gelüp eyitdi ki yā melek-i Işfiyāyıl ol murġ-ı ẕākiruñ ḳaynaġından düriyen (9) ḳurtcuġazlardan cemʿ idüp getür görelüm didi ve tūt aġacı özdekinden birḳac dal ḳopardı (10) daḫı getürüp gitdük ḳanadlarumuz açup gitdük bāġ-ı Naʿīm'den çıḳup dördünci ḳat felek ḳapusından geçüp (11) birinci ikinci üçünci ebvāb-ı āsumānīden daḫı geçüp gelüp bu rubʿ-ı meskūn ʿālemine inüp Eyyūb peyġamberüñ (12) ʿaleyhiʾs-selām marīż olup yatduġı yire inüp ḳonduḳ andan ol tūt aġacın bir bıñar kenārında (13) dikdük ve bu ḳurtcuġazları tūt aġacına ṣalı-virdük ve Eyyūb-ı ṣābıruñ daḫı döşegi bu bıñar kenārında (14) bıraġılmış idi zīrā ki bendeḫānesi ol araya yaḳındı anı gördük ki ḥażret-i Cebrāʾīl ʿaleyhiʾs-selām Eyyūb peyġambere (15) geldi cānıb-ı Ḥaḳ'dan selām ḳıldı eyitdi Yā Eyyūb ṣābır iy nefsini zebūn itmege ḳādir Ḥaḳ Teʿālā saña (16) selām ḳılup eyitdi ki levḥ-i maḥfūẓ'a ḳırḳ biñ yıl öñürdi Eyyūb-u ṣābır diyü adını yazmışam imdi gerek (17) dür ki ol ṣābırlıġı yirine getüre benüm belā vü muṣībetüme ṣabr-ide iḫtiyār-ıla nefs-i emmāreye cebir ide nite kim kendüden (18) aḳdem gelen mürsel peyġamber her birisi bir derde giriftār olduġı ecilden ṣoñra anları maḳām-ı

[75] kāmiyāb, kām-yāb (vezin gereği "kāmiyāb" olarak yazılmıştır.)

Rifʿat'a (19) yitişdürdüm nite kim İbrāhīm peyġamber ʿa.s. Nemrūd-ı laʿīn zeḥrine ṣabr idüp yanar odı aña gül-üstān oldı (20) ve Nūḥ-ı Necī'ye ʿa.s. ṭoḳuz yüz yıl küffārı ḥaḳ dīne daʿvet ḳılup zeḥir çekdügi ecilden aʿvāların ṭūfān-ıla helāk (21) idüp kendüyi dergāhda ḫāṣ itdüm ve Yūsuf-ı ṣıddīḳ ʿaleyhiʾs-selām nefsine uymayup Zelīḫā'ya göñül virmeyüp

[461a]

(1) bühtān ve zindān çekdügi sebebden Mıṣr'da ʿazīz sulṭān āḫiretde maḳbūl-ı Raḥmān oldı ve daḫı Mūsā Kelīm Firʿavn (2) hemān ḳahrına ṣabr itdügi ecilden ʿāḳıbet Nīl ırmaġından yol virdüm Ṭūr Ṭaġı'na çıḳarup Kelīm itdüm (3) imdi Yā Eyyūb ṣābır dilersen ki mürsel peyġamberlerden olasın Ḥaḳ belāsına ṣabr ḳıl ṣābırlardan ol diyicek (4) Eyyūb sābır eyitdi yā ḳarındaşum Cebrāʾīl kerem ḳıl dergāh-ı Ḥaḳḳ'a varup ḥālumı ol ʿallāmuʾl-ġuyūb pāẕişāha (5) ʿarż it anuñ ḳahrı belāsına ṣabr itmege bende ṭāḳat yoḳ meger ki luṭf-ı ʿināyeti birle birḳac gün (6) vaʿde vire müddet rūzigārı az ola diyüp tażarruʿ ḳılıcaḳ Ṭāvus-ı Ḳudsī Ḥaḳ dergāhına varup gine gelüp (7) eyitdi ki Yā Eyyūb Ḥaḳ Teʿālā saña selām ḳılup eydür ki ben aña bir belā muḳadder ḳılup dururum ki tenine ḳurt (8) düşürüp ol nefsānī cismin yidürsem gerek ve ḳırḳ gün mühlet virmişemdür ammā bir kez āh diyüp incinürse mürsel (9) peyġamberler defterinden adını çıḳarsam gerekdür diyüp Ṭāvus-ı Ḳudsī ḫaber viricek [76] **innallāhe yuhubbüş-ṣābirīne** (10) mūcebince Ḥaḳ belāsına ṣabr itmege rıżā virdi daḫı cānıb-ı Ḥaḳ'dan bizlere emīr oldı ebrişim ḳurtlarından Eyyūb'uñ (11) cismine iletüp ṣalı-virdük daḫı Allāhu-ekber ḳurtlar üşüp Eyyūb'uñ cismin yimege başladılar ḳırḳ güne deg (12) şöyle yidiler cism-i Eyyūb'ı ki ġalbıra döndi ḳaçan ki ḳırḳ gün tamām oldı bir gün āh itmedi daḫı münācāt (13) itdi ki ilāhī beden-i ḫākī mücrimse cān-ı ḳudsı muṭīʿdür ve eger ḳul günāhkār-ısa keremüñ şefiʿdür ilāhī (14) bu ten-i ġalīẕuñ ḳüdüretleri rūḥ-ı laṭīfuñ ṣafāsı-y-ıla sen muṣaffā ḳıl ve bu beden-i ḫākīnüñ keṣāfetlerni cān-u pākuñ (15) leṭāfetiyle sen meẕekke ḳıl rūḥ-ı mücerredüñ işrāḳ-ı żiyāsı-y-ıla beden milketini münevver it ve cān-u muḳaddesinüñ (16) nesīm-i dil-güşāsı-y-ıla ten hevāsını muʿaṭṭar it bu heyʾet-i bedeniyyeden anı muṭahhar pāk ḳıl ve bu ʿalāyıḳ-ı (17) heyūlāniyyeden anı zād ve bī-pāk ḳıl

NAẔM
Böyle diyüp anda Eyyūb ol zamān
İtdi nāliş didi Ḥayy'ü müsteʿān

(18) Ādem ü Ḥavvā ḥaḳḳı çün Yā İlāh
Cennet-i Meʾvā ḥaḳḳı çün Pāẕişāh

Şīt-ile Nūḥ ı İdrīs'üñ ḥaḳḳı
(19) Hūd u Ṣāliḥ, Lūṭ-ı Cercīs'üñ ḥaḳḳı

Ol Ḫalīl'üñ ḥaḳḳı ki oldı iḫtiyār

[76] Şüphesiz Allah sabredenleri sever. (Bakara, 153. âyet)

Āteşi gül-zār ḳılduñ oldı enār

(20) Ṭūr-ı Mūsā ḥürmeti çün Yā Raḥīm
Raḥmet eyle mübtelā ki oldum saḳīm

İşbu ḳurtlar cismümi yidi benüm
(21) Kim dönüp ġalbıra delindi tenüm

Bu vücūdum laḥmını hep yidiler
Şimdi baġrum yemege dişin biler

[461b]
(1) Yā İlāhī derdüme eyle devā
Mübtelāñam bu belāya ḳıl şifā

Böyle diyüp itdi Eyyūb āh-ı zār
(2) Çeşmi nemgīn gönli ġam-gīn ġam ḳusar

Diñle imdi ḥāl-ı Eyyūb nolısar
Vir ṣalāvāt Aḥmed'e ammā yā piser

(3) NEŞR

Yā Nebiyyaʾllāh ḳaçan kim Eyyūb-ı ṣābır ḳırḳ gün bu belāyı çeküp ḫışm-ı taʿalluḳı kendüden ḳaçup iʿrāż itdiler daḫı cismi (4) ancılayın ġalbıra döndi ki güneş şuʿlesi bir yanından bir yanına geçerdi ve bu ḳurtlar daḫı cism-i Eyyūb şöyle yidiler ki (5) her birisi gögercin yumurdası ḳadar büyüdi pes ḳırḳ gün tamām olıcaḳ Eyyūb ṣābıruñ cisminde et ḳalmadı cemīʿsini (6) yidiler illā ki deriyle siñir ḳaldı ḳırḳ birinci Eyyūb-u ṣābır duʿā ḳıldı Ḥaḳ Teʿālā duʿāsın ḳabūl itdi daḫı (7) Cebrāʾīl'i gönderdi gelüp Eyyūb-ı ṣābıra Ḥaḳ Teʿālā'dan selām götürüp eyitdi Yā Eyyūb şimdiye degin aduñ (8) melāʾike dillerinde Eyyūb idi şimdi belāya ṣabr itdigüñ ecilden aduña Eyyūb-ı ṣābır didiler Ḥaḳ Teʿālā günāhuñ (9) ʿafv eyledi ve derdüñe dermān virdi ayaġuñla bismiʾllāhi diyüp yiri ḳaḳ Ḥaḳḳ'uñ ḳudreti-y-ile (10) bir çeşme çıḳar āb revān olup aḳar içine girüp ġusl eyle Ḥaḳ Teʿālā cismüñi yine bayaġı leyyin eyleye diyüp Eyyūb-ı ṣābıra ḫaber (11) viricek şād olup secde-i şükr itdi andan Ṭāvus-ı Ḳudsī buña eyitdi Yā Işfıyāyıl melek ol ḳurtcuġazlar ki (12) Eyyūb-u ṣābıruñ tenindedür cemīʿsin alup ayırtladum pāk eyledüm ve tūt aġacı yapraġına ṣalı-virdüm andan (13) Eyyūb-ı ṣābır bismiʾllāhi diyüp ayaġın yire depdi ḳudret-i Ḥaḳḳ-ıla bıñar ṣuyı çıḳdı şekerden (14) ṭatlu ḳardan ṣovuḳ aḳ sütden aḳ andan Eyyūb peyġamber ʿa.s. ṣābır bigi belā vü miḥnet-ile bıñara girmek diledi illā ki żaʿifden (15) beceremedi anı görüp Eyyūb-ı ṣābır ḳatına varup ol bıñar ṣuyından alup kendüyi pāk ṭutup yudum ve andan getürüp (16) bıñar içine ḳoydum her zaḫmına ṣu ki yitişürdi ḳudret-i Ḥaḳḳ-ıla cirāḥati ögülüp üç kerre bıñar (17) ṣuyında Eyyūb'ı yudum evvel cirāḥati bitdi ikincide anı yirine geldi üçüncide ḳuvveti ve beñzinüñ rengi tamām

ḳudret-i (18) Ḥaḳḳ-ıla yirine geldi andan yirinden ṭurı-gelüp iki rikʿat ḥācet namāzın ḳılup Allāh Teʿālā'ya niyāz eyledi (19) itdi ki Yā Rabbeʾlʿālemīn'e ol benüm cismüm yiyen ḳurtcuġazları ḫalḳ içinde ʿazīz dut ve neslini munḳatiʿ itme (20) ve daḫı anlara bir ḫaṣṣa vir ki ḫalḳ-ı ʿālem anlara muḥabbet itsünler ve anlardan istifāde ḳılsunlar ḳaçan kim Eyyūb-ı ṣābır

[462a]

(1) bu duʿāyı ki ḳıldı Ḥaḳ Teʿālā ḳabūl itdi daḫı ol ḳurtcuġazlar tūt yapraġına uşup ki yidiler andan göñül ṣardılar (2) ve illā ki evvelkileyin olmadı Eyyūb-ı ṣābıruñ duʿāsı berekātında aṭlas ṣardılar

NAẒM
Ḥaḳ Teʿālā virdi ʿizzet göñile
(3) İtdi raġbet inse girdi göñile

Ṣardı teller telli meşdūd-ı ḥarīr
İtdi raġbet anlara ādem lā-naẓīr

(4) Yayıluben bu cihān içinde pes
Üredi aṭlas ḳumāşını her nefes

Ol zamāndan bu zamāna āşikār
(5) Dūd u ḳaz yayıldı ẓāhir bī-şümār

Dutdı aṭlas böcegi bu ʿālemi
İtdi raġbet bunlara pes ādemi

(6) Ṣunʿı Ṣāniʿ gösterüben ol Ḳadīr
Doḳıdur aṭlas idüp kirm-i ḥarīr

Ṣehd fāyıḳ baḫş ider zenbūrına
(7) ʿAḳl ḥissi ʿilm virür mūrına

Ḥākim ol ki çoḳdur anuñ ḥikmeti
Ḳādir ol Ḥaḳ ki oldı bī-ḥad ḳudreti

(8) Böyle diyüp Işfıyāyıl ol zamān
Sākin oldı vir ṣalāvāt dāyigān

[77]Der-beyān-ı Temṣilāt-ı Dasitan-ı Māżī

(9) Rūḥuñ ol Eyyūb'ı ṣābır pāk-i cān
Milki mālikdür ʿalāyıḳ bī-gümān

[77] Eski örnek hikâyeler hakkında.

Nefs-i emmāre durur dīv racīm
(10) Günde biñ kez rūḥa ḳaṣd ider delim

Rūḥ-ı ḳudsı ʿaḳl olur pes mā-ḥaṣal
ʿĀḳiliseñ nuṣḥ-ıla eyle ʿamel

(11) Ger ʿalāyıḳdan kesilmezse özüñ
Nefs-i şeyṭān buña furṣat aç gözüñ

Var ʿalāyıḳdan kesil dutup nefes
(12) Ḳıl riyāżet tā ki çāker ola nefes

Hemçü ṣābır ḳoma dilden ẕikr-i Ḥaḳ
Çek ḥasūduñ ḳahrın eyle şükr-i Ḥaḳ

Şükr-i Ḥaḳ ḳıl arta māl-ı milketüñ
(13) Ḥaḳḳ-ı ẕikr it arta ʿizz ü devletüñ

Vir ḳanāʿat birle nefse gūşi-māl
Nefsi ejder itmeye tā pāyü-māl

(14) Nefsi müʾmin it ṭuta ẖūy-ı melek
Ḳudsi-veş cevlengehüñ ola felek

Ne felek ki ʿarşa idesin güẕer
(15) Ḳurb-ı Ḥaḳḳ'ı ḳılasın cāna meḳār

Çün mücerred cān güherdür tāb-nāk
Ki oldı maẕhar aña belki āb u ẖāk

(16) Cismi ẓulmeti idipdür anı ḥabs
Feyż Rabbānī'den irmez nūr-ı pes

Cismi ẓulmeti iderseñ refʿ iy yār
(17) Nefsi müʾmin eyleye cānuñ o yār

Ger dilerseñ olasın maḳbūl-ı Ḥaḳ
Mā ü menden geç seçüp bāṭılla Ḥaḳ

(18) Ṭut sözin Firdevsi'nüñ pendin işit
Bul Ḥaḳḳ'uñ envārını cānuñ işit

[78]Der-beyān-ı Meclis-i Āḫar

(19) Ḥaḳḳ'a minnet ki oldurur perverdi-gār
Virdi ʿaḳl vehm ü cān eyledi yār

(20) Virdi dil ki söylerem şīrīn seḫun
Ḫāk-i pāyi şāha ideremdür niṡār

Virdi mühlet ʿömre ecelden buldı pes
(21) İki yüz ṭoḳsan sekiz meclis iy yār

Lüʾlüʾ menṡūr olup neṡri tamām
Naẓm-ı aḥsen virdi naẓma ḫoş niẓām

[462b]
(1) Saʿdī Selmān, Aḥmedī, Şeyḫī kemāl
Kim ḳoyupdur cümlesi söz [79]yādigār

Bu Süleymān-nāme'de Firdevsi'den
(2) Bādı-gerdür tārīḫ itdi rūzi-gār

Buña hemtā kim didi tārīḫ aṣaḥ
Buña mānend kim didi naẓmı şiʿār

(3) Ger ḥaḳāyıḳ ger daḳāyıḳ cümle hep
Bu kitābda derc olupdur baḫtiyār

Şol ümīde her kim ider istimāʿ
(4) Ḫayr eyleye aña bizi leyl ü nehār

Nola kim münkir ḥasūd itse ḥased
Muzdīdür terk itmeye ḫūyını fār

(5) Görmedüm düşmen sözin dostı nidem
Var mı gül çāk itmeye baġrıyın ḫār

Ḫayr ı şerden ne ki dise bir kişi
(6) Lāyıḳın söyler özine ne ki vār

Ḫayr-ıla Firdevsi'yi yād idene

---

[78] Diğer meclis hakkında.
[79] yādigār, yād-gār (vezin gereği "yādigār" olarak yazılmıştır.)

Raḥmet itsün dü cihānda [80]Kirdi-gār

(7) İy Ḫuẕā Aḥmed Muḥammed nūrı çün
Cürmümi ʿafv eyle olam baḫtiyār

Baḫtiyār olmaḳ dilerseñ cānı men
(8) Vir ṣalāvāt Muṣṭafā'ya bī-şümār

[81]**Süleymān-nāme'nüñ İki Yüz Ṭoḳsan Ṭoḳuzuncı Meclisinüñ Ẕikrindedür**

(9) İy ṣanem derd-ile hicrüñ niçe taḳrīr eyleyem
Nār-ı hicrüñ yaḳdı cānum men ne taʿbīr eyleyem

Zülfüñüñ leylāsına mecnūn olupdur bu göñül
(10) Kākilüñ mūyından ister dil ki zencīr eyleyem

Fürḳatüñden āh idersem göge bu yana felek
Yaş dökersem sile virüp baḥri taġbīr eyleyem

(11) Ḫüsrev'e şīrīn-cemālüñ göre bī-Ferḥād'ı-veş
Ḳalbimüñ levḥinde naḳşuñ cāna taṣvīr eyleyem

Seg raḳībüñ ʿav ʿav idüp öldürem dirmiş beni
(12) Cilf ü cāhil gelip umaram yine taḥḳīr eyleyem

Milk-i ḥasüne ḥażretüñse Şeh Süleymān-ı zamān
Bende müruñ olmaġa lafẓ-ıla tedbīr eyleyem

(13) Niçe bir Yaʿḳūb'ı çeşmüm ḳan döke Yūsuf sözin
Vaṣluña cānı ʿazīz irmege taʿbīr eyleyem

Cān cemālüñ şemʿine pervānedür raḳṣ urduġı
(14) Ḫizmet-i ʿışḳuñda ṣanma ben ki taḳṣīr eyleyem

Diñle imdi bu Süleymān-nāme'den emlaḥ kelām
İstimāʿ it ol nebīden gör ne tefsīr eyleyem

(15) Nefḥ-i ʿĪsī sözleridür mürdeye virür ḥayāt
Mūsiyem ya sözle ḫalḳı baña tesḫīr eyleyem

Nola ḥāsid ṭaʿn iderse dost yoḳ düşmen sözin
(16) Munṣif ekmel şāhid-ile anı taʿzīr eyleyem

---

[80] Kirdi-gār, Kird-gār (vezin gereği "Kirdi-gār" olarak yazılmıştır.)
[81] Süleymân-nâme'nin iki yüz doksan dokuzuncu meclisini anlatır.

Ḳıṣṣadan ḥiṣṣe umarsañ vir ṣalāvāt Aḥmed'e
Diñle andan bu kitābı gör ne taḳrīr eyleyem
(17) [82]**Ḳıṣṣa-i Rüstem-i Tehimten**

Loḳmān ḥakīm ḳavlince maḥzen-i esrār ve maṭlaʿ-ı envār ve Eflāṭūn-ı Yunānī naḳlince ḥükemā-i (18) ṣābitüʾl-evtād ve büleġā-i ʿāliyetüʾl-ʿimād ol vech-ile ṣaḥīḥ ḥikāyet ḳılup eydürler ki Süleymān-ı nebī ʿaleyhiʾs-selām müvekkil (19) kirm-i ḥarīrle kelimātda ammā ki bizüm ḳıṣṣamuz ez-ān cānıb Rüstem-i Tehimten'e geldi nite çün kim Rüstem kemīlerden çıḳup cebbār-ı aʿẓam (20) on biñ er-ile kemīler üzerinde ḳoyup tābūtı ʿulemālar başları üzerinde götürüp raḫş raḫşān süvār olup gitdiler ṭoḳuzuncı gün bir (21) muʿteber ṭaġa yitdiler Rüstem buyurdı leşker ṣabāḥdan ḳondı andan Rüstem'i Berehmen ḥakīme eydür iy ḥakīm Hindüstān bu ṭaġ gibi muʿteber

[463a]

(1) ṭaġdur niçe ṭaġ dirler didi Berhemīn eyitdi yā pehlüvān-ı zamān bu ṭaġa kūh-ı ḳuds dirler bu vilāyetüñ ne ḳadar kim ʿāṣī (2) cānavarı var-ısa bu ṭaġdadur diyince leşkerüñ bir ṭarafından ḳatı ġavġā oldı Rüstem hay görüñ ne ġavġādur diyince çeriden (3) birḳac kimesne varup görüp gelüp didiler yā pehlüvān ol ṭaġdan çoḳlıḳ bebir ve peleng ḳaplan arslanlar inmişler çerinüñ bir ṭarafın (4) başmışlar çoḳ adam at helāk itmişler ammā serverler daḫı ol cānavarlaruñ çoġın ḳırmışlar diyüp ḫaber virdi andan Rüstem (5) pehlüvān ser-leşkerleri ḳıġırdı eydür iy serverler yarın ṣabāḥ irmedin göz gözi görmedin çeri ḳıydıruñ bu ṭaġ etegin (6) çevre alup ṭursunlar av yaraġın ḳılsınlar şöyle kim bir cānavar aradan çıḳup gitmeye didi ḳıṣṣa-i dırāz ḳılmayalum ser-leşkerler (7) Rüstem-i Tehimten didügin itdiler yine ṣabāḥa yitdiler ṣabāḥ irmedin göz gözi görmedin leşkeri ḥāżır itdiler at arḳasına (8) gelüp süvār oldılar ol ṭaġ etegin girde-penç alup ṭurdılar ṣabāḥ oldığın görüp serverler yürüyüp ol ṭaġuñ (9) cānavarların sürdiler şöyle kim bir yire yıġdılar çevre alup ṭurdılar andan varup Rüstem'e ḫaber ḳıldılar Rüstem daḫı (10) sāz u seleb üzerine alup gīş ḳırbān ṭaḳınup ḳılıç ḥamāyıl ḳılup at çekdiler binüp ṭurdı andan Rüstem ata binicek server-i selāṭīn (11) lerle ḳımraduġı yire yaʿnī cānavarlar yıġılduġı yire geldi naẓar ḳıldı gördi kim bir derenüñ içine bebir peleng ḳablan arṣlan (12) ayu ḳurt ṣaġal geyik ṣığır ṭavṣan ol ḳadar gelmişler bī-ḥisāb andan leşker daḫı ol bī-ḳıyās cānavarları şöyle (13) girde-penç almışlar birisi deprenmege çāresi yoḳ ve daḫı Rüstem ḥüküm ḳıldı ol cānavarları yürüyüp ḳırmaġa başladılar (14) (başladılar) şöyle kim geregince ḳırdılar ammā birḳac cānavarlar bir yirde ṭurup üzerlerine varan sipāhīyi helāk itdiler ammā (15) bir yirde çoḳ kişi helāk eyledi bu ḥalde bir ʿacāyıb cānavar añsuzın ḥayḳırdı Rüstem-i Tehimten işidüp atın üzerine sürüp vardı

NAẒM
(16) ……. ser-evrān bigi çün añradı ol cānavar
Ṭās-ı gerdūn ol ṣadādan güm güm ötüp çiñredi

[82] Tehimten Rüstem'in hikâyesi.

Ḳorḳudan beliñledi yirden ṭurup Eṣḥāb-ı Kehf
(17) Ferşe ugraşuñdı balıḳla gökdeki orun señredi
NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Rüstem ol çaġıran cānavaruñ üzerine varup ki (18) gördi bir ʿaẓīm bebirdür Rüstem bebri gördügi gibi bebir daḫı revān Rüstem'e ḥamle ḳıldı Rüstem daḫı seyf-ile bebri (19) çalup iki pāre ḳıldı serverler anı görüp Rüstem'e taḥsīn ḳıldılar andan Rüstem at sürüp şikār-gāhuñ (20) bir ṭarafına gitdi birḳac serverler yıġnaġına yitdi ne gördi kim ʿacāyıb nerre-şīr öñine birazın bıraḳmış ḳovar (21) Rüstem anı göricek revān fitrākından sürḫ ḥarīrden bir kemend eline alup raḫş sürüp nerre-şīre idüp kemendinden pür-tāb

[463b]

(1) idüp revān nerre-şīrüñ kemend boynına geçdi Rüstem daḫı meydānda raḫşın bir niçe kez siñirdüp ol ʿadū cānavarı at (2) yanınca sürüdi tā kim helāk oldı çünki Rüstem ol ʿadūyı ki depeledi şikār-gāhuñ bir ṭarafına daḫı sürüp (3) gitdi giderken öñinden bir āhū çıḳdı şöyle kim cihānda ne ḳadar naḳş var-ısa anda var Rüstem anı (4) göricek ol seḥer yili gibi raḫşın ol geyik üzere sürdi geyik ḳaçdı Rüstem ḳovdı anca kim çeriden çıḳdı ḫayli (5) yir gitdiler bir maġāra yitdiler geyik ḳaçup ol maġāraya girdi Rüstem atından inüp atını maġāra ḳapusında ḳazup ol (6) maġāraya girdi ne gördi kim ḳırḳ arşı ḳadlu bir ḥerif ġāyet siyāh bir pīrī aşaġa almış ḳaṣd ḳılmış kim başın kese (7) Rüstem içerü giricek ol ḳırḳ ḳadlu ḳara ḥerif ol aşaġa aldıġı ḥerifi ḳoyup Rüstem'e ḥamle ḳıldı Rüstem daḫı elmās (8) tīġ-ıla irüp ol siyāh ḥerif depere çaldı ḫıyār mānendi iki pāre ḳıldı andan ol pīr ṭurup Rüstem'üñ ayaġına düşdi (9) ve bir ḫūb-ṣūret ḳız daḫı ġārenüñ bir köşesinden çıḳup gelüp ol daḫı Rüstem'üñ ayaġına düşdi andan Rüstem (10) pīre naẓar ḳıldı gördi kim heyʾeti-inān velī ṣūret-i cinnī ṣordı eyitdi kimsin ve bu depeledügim ḥerif kimdür pes (11) ol pīr eyitdi iy server baña ʿAcācılı cinnī dirler bu depeledügüñ laʿīne Ḳarāṭīsi cinnī dirler ḳırḳ yıldur kim baña (12) düşmendür ḳızumı severdi güc-ile almaḳ dilerdi ben virmezdim şimdiki ḥālde baña furṣat buldı öldürmege özüme (13) geldi başdı beni ki boġazlaya pes ḳızum daḫı geyik ṣūretine girüp revān varup seni bunda baña getürdi (14) uş derdüme dermān irişdüñ düşmenümi helāk ḳılduñ şimdiden girü ben senüñ bendeñ kem ḳızum Kenīze'ñüñ ḳırḳ biñ (15) daḫı cinnī leşkerüm vardur her ḳanda dirseñ fermān olda gidelüm düşmenlerüñi ḳamʿ idelüm diyüp yine Rüstem'üñ (16) ayaġına düşdi Rüstem daḫı ʿizzet ḳılup ḳol ṣunup başın yirden götürüp didi kim daḫı iy serdār-ı cin senüñ eclüñ yoġ-ıdı (17) ben daḫı sebeb bulundum ve bir daḫı bu kim server dirilen at binüp ḥamāyıl ḳılan anuñ-ıçun ḳılur kim ḳılmışlara meded ire irdügüme (18) ne minnet kim bunca yüz yire vurursın yüri daḫı düşmenlerüñ var-ısa göster helāk ḳılalum Ḥaḳ Teʿālā ʿavniyle (19) didi ʿAcācıl, Rüstem'i bu tevażżuʿda bu taşarrufda bu telaṭṭufda görüp cān-u göñülden sevdi andan didi kim iy server ol (20) dīn-i ḥaḳḳı kim ṭaparsın sen kimsin didi Rüstem daḫı kendüyi bilürdi cinnī Rüstem'i bilicek yine baş urup (21) didi kim iy pehlüvān şimden girü ölürsem dirilürsem ʿālī ḥażretüñden ayrılmazam Rüstem eyitdi iy ʿAcācıl

[464a]

(1) yüz biñ ol ḳadar sevküñden vilāyetüñe varmaḳ yigrekdür velīkin baña gerek olıcaḳ seni nice bulam ʿAcācıl eyitdi (2) yā pehlüvān ʿālī ḥażretüñe bir daʿvet ögredeyim ḳaçan kim saña gerek olam daʿveti idüp hemān dem ḥażretüñe (3) gelem yitişem yaḳın eger ıraḳ diyüp daʿveti ögrendi andan ʿAcācıl eyitdi imdi ben bendeki ḳulluġuña bir nişān (4) vir ḳulluġum nişānesi bir tebrük vireyin ʿālī ḥażretüñe ben daḫı ʿAcācıl el ṣunup ḳızınuñ gerden bendinden bir şeffāf (5) ṭaş alup Rüstem'e ṣundı didi kim yā pehlüvān bu ṭaş ḥażret-i ʿAlī'ye ki bir nişān olsun velī bu ṭaşuñ ḫaṣṣası (6) insāna oldur kim bunı götüren kişiye cinnīlerden ziyān irmez belki bunı götüreni cinnīler daḫı görmez didi Rüstem (7) ol ṭaşı alup kendü daḫı yüzüñi ḳaşından bir ṭaş virdi didi kim iy ʿAcācıl bu ṭaşı götüren cinnīlere insān żarar (8) ḳılmaz didi andan vidāʿ ḳılışup ġardan çıḳdılar Rüstem'i leşker ṭarafına ḳulaġuzlayup gitdiler Rüstem daḫı gitti ol (9) ṭarafdan Rüstem'i leşkerde isteyüp bulmadılar çeri ḳondı selāṭīn serverler ol gün Rüstem'i istediler bulunmadı (10) ġāyet melūl oldılar ol ṭarafdan daḫı Rüstem ol gün ol gice gitdi çeri bulımadı ʿaleʾṣ-ṣabāḥ gün-ile bir ṣunuñ (11) üzerine yitdi ṣu kenārında bir ʿacāyıb muʿteber aġac gördi şöyle ser-firāz kim şāḫ-ı müntehādan nişān virür ḫoş (12) sebz-i ser-bülend Rüstem o aġacı görüp ṭoġuru aġaca gitdi yaḳın yitdi aġaca tekrār naẓar itdi gördi bir aġacdur kim at (13) yarışımı ṣaġ u ṣol şāhları budaḳları ola Rüstem ol şecer-i müntehāyı (14) görüp Ṣāniʿuñ ṣunʿın āferīn ḳıldı

NAẒM
Ṭūnī ḳılup ḫacil ol ʿArʿar'ı eyleye māt
Miṣlini görmiş degüldür işbu ḫalḳ-ı kāyināt

(15) Ṭalları ucı irişmiş yidi ḳat göge anuñ
Gökleri ucı girişmiş alt yire altı ḳat

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Rüstem ʿibret (16) naẓarı ile ol aġacı teferrüclenürdi yine geldi gördi kim ol aġacuñ özdeki bir ʿacāyıb burc miṣāl yirden çıḳmış daḫı ṭalları oḳ irimi yirden çıḳmış çadır miṣāl yeşil yapraḳlar birbirine ulaşmış çayır çemen üzerine ṣāye ṣalmış ol aġacuñ dibinde bir pīr oturmış (17) Rüstem pīri göricek revān atından inüp atını ḳazdı ṭoġrı oturan pīre yürüdi pīr daḫı Rüstem'i görüp ayaḳ üzre ṭurdı (18) Rüstem selām virdi pīr ʿaleyk aldı oturdı Rüstem daḫı ḳarşusına oturdı pes ol pīr eyitdi ḫoş geldüñ (19) şāẕī getürdüñ mübārek ḳademüñle milki müşerref ḳıldun didi andan Rüstem eyitdi iy pīr beni bildüñ mi pīr eyitdi (20) belī Rüstem eyitdi neden bildüñ pīr eyitdi ʿAcācıl-ı cinnī şimdi bunda-y-ıdı ʿālī ḥażretüñ kimdügin baña vaṣf-itdi gitdi seni

[464b]

(1) andan bildüm velī iy server insān vey pehlüvān-ı Süleymān ʿAcācıl ḥażretüñden ġāyet şākir düşmenin helāk (2) idüp anı siyāsetden alup serverlik itmişsin hezār taḥsīn dilāverluġuña kim şāhlıġ-ısa ancaḳ ola (3) didi pīr böyle diyicek Rüstem eyitdi iy pīr sen daḫı ne kişisin bunda yalñuz ne durursın pīr eyitdi yā (4) pehlüvān ben daḫı cinnīlerüñ muʿallimiyem cinnīler gelür benden ʿilm ögrenür adum Dāris cinnīdür (5) yā pehlüvān biñ yitmiş yaşumdayın andan Rüstem eyitdi bu biñ yitmiş yaş içinde ʿacāyıb ġarayib (6) ne gördüñ pīr eyitdi iy server çoḳ acāyibler gördüm velī yaḳın ʿacāyıb budur kim bu aġacı uş yidi yüz (7) ḳırḳ dört yıldur kim ben kendü elüm-ile dikdüm bitdi cihānı seyr-itdüm āḫir bu aġac dibin mekān (8) idindüm yā pehlüvān bir gün bir ʿacāyıb ḳuş geldi şöyle kim dil-ile vaṣf olunmaz bu aġacda yuva ḳıldı (9) yidi yılda bir çift yidi yılda bir çift yavrı çıḳardı ve bir daḫı yā pehlüvān ol ḳuş ṣabāḥ giderdi (10) yavrılarına her gün bir pīl bir gergedan getürürdi yavrıları yirler kemügin anaları alur gider velī yā pehlüvān (11) bir ʿacāyib daḫı bu ḳuşuñ bir gün irkegi gider bir gün dişisi gider bir gün irkegi gitdi (12) gelmedi ṣabāḥ dişisi daḫı isteyü gitdi ol gün ikisi daḫı gelmediler yavruları acıḳdı (13) aclıḳdan çaġrışdılar rızḳ isteyü ötüşdiler velākin yā pehlüvān ol yavrularuñ āvāzı kūhı vü ṣaḥrāyı (14) yanḳulandurdı andan ikinci gün ol irkeklü dişilü ḳuşlar geldiler velī ḫışm-nāklar bāl ü perleri (15) ḳabarmış ḳanlara bulaşmış zaḫımlar yimişler ḳanlara başları ve minḳārları ġarḳ olmış şöyle kim ötüşlerine (16) nerre dīvler zehresi duymaya ve bir daḫı bu kim ol ḳuşlar bir adam başı getürdiler yavruları başuñ etin yiyüp (17) ḳafāsın aşaġa bıraḳdılar ol zamāndan ol ḳafāyı ben daḫı ev idinmişem ḳışın içine girürem yazın aġac (18) sāyesinde otururam diyüp ol ḳafāyı Rüstem'e gösterdi Rüstem daḫı gördi kim bir ḳubbe miṯāli ġāyet (19) ʿacebleyüp bir zamān ṭurup ʿaḳl gözi ile ol ḳafāya ʿibret naẓarın urdı Ḥaḳ Teʿālā'nuñ ḳudretin (20) görüp didi kim

NAẒM
Gerçi kelle ol kemükden līki aʿẓam bir ḳafā
Nice günbed ṭuruşı beñzer anuñ kūh-i Ḳaf'a

(21) İçine girse ṣıġardı niçe adam at-ıla
Gör neler geldi cihāna ḳudret al iy pür-vefā

NEṮR

Ḥakīm ḳavlince Rüstem

[465a]

(1) ḳafāyı görüp pīre ṣordı kim iy Dāris-i cinnī hiç bildüñ mi bu ḳafā ne ṭāyife ḳafāsıdur Dāris-i cinnī eyitdi (2) yā pehlüvān-ı cihān Ḥaḳ Teʿālā'nuñ maḫlūḳātınuñ kimdügin kim ne bilür velī yā pehlüvān sen anı ṣanma kim (3) Ḥaḳ Teʿālā'nuñ maḫlūḳātı senüñ ve Süleymān ḥażretinüñ dīvānı defterinde olandur yā Rüstem bende ulularımuzdan (4) şöyle işitdüm ki on sekiz biñ ʿālem kim vardur cümlesi maḫlūḳāt birle ṭoludur eñ ednāsı ʿālem-i ġāṣır (5) dur bu daḫı maḫlūḳāt-ıla şöyle ṭoludur kim defter-i dīvānlara ṣıġmaz velī

iy cüvān baḫt bu ḳafāyı ḳuşlar getürüp (6) yidüklerinde ol ḳafānuñ ḳulaġında bir zerrīn küpe var-ıdı aşaġa düşdi henüz anı şaḳlaram üzerinde (7) yazu daḫı vardur yazulu bilemedüm ne dildür didi Rüstem'i alup ol ḳafādan eve iletdi içine girdiler aḳ (8) kemükden bir şandal ḳodı Rüstem altına Rüstem oturdı ḳafā ḳulaġından düşem altun ḥalḳaʾi Rüstem'e getürdi (9) eyitdi yā pehlüvān bu ḥalḳa bu ḳafānuñ ḳulaġında-y-ıdı şol altuñuzdaġı şandal bir dişidür pes Rüstem birisinüñ (10) āsiyāb miṣāl altun ḥalḳanuñ üzerine vardı ol yazuyı görüp Dāris-i cinnī'ye didi kim iy pīr bu (11) yazuyı yazan dimiş kim Ḳāf eteginde Cān bin Cān ḳavmindenem yidi biñ yıl ʿömür sürmişem bir atadan bir anadan (12) biñ ḳarındaş olmuşuz didi Dāris ve Rüstem ol ḫabere bir zamān fikre varup ḥayrān olup ḳaldılar

NAẒM
(13) Gör ne çoḳdan devr-idermiş işbu devr-i āsumān
Gör neler gelmiş cihāna hem gelür daḫı çehān

Çoḳ Süleymān ḫātemin elden alupdur diyü çarḫ
(14) Çoḳ sikender tācını ḫāke şalar dest-i cihān

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Rüstem Dāris-i cinnī ḥikmet-ü Allāh'a ḥayrān olup (15) ṭurdılar gördiler kim hevā yüzinde bir ḳara bulutlayın bir nesne belürdi ṭoġrılup ol aġaca geldi Rüstem anı (16) göricek Dāris'e eyitdi bu bulutlayın ġizleyü gelen nedür pīr eyitdi iy pehlüvān-ı cihān bu aġacda yuva eyleyen ḳuşuñ (17) birisidür geli-yürür didi daḫı gözleşdiler ḳuş daḫı yaḳın idüp aġac üzere kim geldi gördiler kim ol (18) gergedan bir pīli boynızı-y-ıla urmış başına götürmiş bu ḳuş ikisin daḫı bir ḳaynaġına almış şol şāhına (19) beñzer ki bir serçe minḳārına almış yuvasına getürdi yavruları alup analarından şöyle ötüşdiler kim (20) Rüstem leyyin server vehm aldı ol ḳuş daḫı fili gergedānı yavrularına yidürüp gitdi pes Rüstem Dāris birle (21) bir zamān ṣoḥbet itdiler iderken Rüstem didi kim iy Dāris ol dīn-i ḥaḳḳı-çün kim ṭaparsın zamānuñda gördügüñ

[465b]

(1) ʿacāyıblardan daḫı söyle sözüñ ḳulaġumuzda ḳalsuñ didi daḫı söyledi eydür yā pehlüvān cihān içinde ʿacāyıb (2) çoḳ velī bundan ʿacāyıb görmedüm ki Ḥaḳ Teʿālā cemīʿ-i maḫlūḳātı Süleymān nebīnüñ emrine maḥkūm müsaḫḫar (3) eyledi ve niçe insān dīvlerin ve perrī vi cinnī ve vuḥūşı ve ṭuyūr ve mār-ı mūrı cümle ḥükminde ḳıldı şarḳan ve ġarban ḥükmi geçer (4) senüñ bigi insān ejderhāları bende olmışdur emrine iṭāʿat idüp ḫiẓmeti dāyim aña ider diyüp ḫāmūş oldı (5) mā-ḥaṣal ol gice daḫı anda ḳalup ṣabāḥ vidāʿ ḳılup Rüstem gitdi ol gün yürüdi giceye ḳarşu deryā kenārına yitdi (6) bir aġacdın iḫtiyār ḳılup raḫşdan inüp oturup aġac dibinde raḫşı ḳayd idüp nā-gümān ele alup deryā cānavarlarından (7) raḫşın gözleyüp oturdı Ādem nebī rūḥına ve geçmiş ve gelecek peyġamberler ervāḥına ṣalāvāt virüp münācāt (8) itdi Yā Rabb'i beni ʿaskerüme ḳavışdur didi biraz tażarruʿ ve zārī ḳıldı gicenüñ nışfı daḫı geçdi Rüstem (9) anı gördi kim

deñizden deñiz ṣıġırları çıḳdı her birinüñ aġızında birer gevher şeb-çırāḳ birer yirde ḳodılar daḫı şuʿlesine (10) otladılar tā kim ṭoydılar andan yine birer birer gevherlerini dirüp götürdiler kim deñize gireler Rüstem anı göricek (11) revān aġacdan inüp raḫşına süvār olup ḳılıc yalıncaḳ ḳılup ṭabl-ı bāz urup naʿra ḥayḳırup raḫşını deñiz ṣıġır (12) larına sürüp aralarına girdi andan ol ṣıġırlaruñ ancaları Rüstem heybetinden gevherleri yirinde bıraġup ḳaçup (13) deñize gitdiler Rüstem daḫı ol gevherleri dirdi devşürdi gitdi ṣabāḥ olunca raḫşını sürüp bir ṣaḫrāya (14) çıḳdı gördi kim çeri göz irimi yirde ḳonmış velī ṭaġılmış ol ṣaḫrāda Rüstem'i ararlar Rüstem daḫı anlara yaḳın (15) varup gördi kim bir yirde çoḳlıḳ adam yıġılmış ḥalḳa olmış ṭurur Rüstem ṭoṣṭoġrı olup aña gitdi yitdi (16) ol yañadan daḫı Rüstem'i gördiler bildiler ḳarşu geldiler ḳamusı şād u ḫurrem olup cemīʿ-i serverler Rüstem-ile bulışup (17) görüşüp ṣoruşdılar Rüstem daḫı ser-encāmın didi işidüp ʿacebleşdiler andan Rüstem daḫı selāṭīnlere eyitdi (18) şol yirde ḥalḳa olup ne ṭurmış idüñüz didi Berhemin ḥakīm eyitdi iy pehlüvān ʿālī ḥażretüñ isteyü bunda (19) geldüñ velī bir ʿacāyıb nesne gördüñ bilinmez kim nedür didi daḫı Rüstem'i alup anda vardılar Rüstem daḫı gördi kim (20) ṭaşdan ḳırḳ arşun ola bir adam ḳālıbın gün ṭoġusına ḳarşu ṭurur velī ol şeklüñ alnında yazmışlar ʿaḳl-ıla devlet (21) başdadur anı göricek ḥakīmlere ve serverlere eyitdi ʿaḳl-ıla devlet başdadur didüginüñ maʿnīsi nola Rüstem şöyle diyicek

[466a]

(1) Berhemin ḥakīm eydür iy pehlüvān-ı cihān ʿaḳl-ıla devlet başdadur didüginüñ maʿnīsi bu ola kim şāhlar raʿiyyetüñ (2) başı durur raʿiyyet gerek kim devlet-ile şāhına duʿā ḳıla didi andan Bercīs ḥakīm eyitdi ʿaḳl-ıla devlet başdadur (3) didügi şāhlara didügi ola kim ʿaḳl olan şāha raʿiyyet yolına başdan ḳorḳmaya baş olmaḳlıġı bekleye baş-ı (4) cān-ıla Bercīs şöyle diyicek andan Miḫrāc eyitdi ʿaḳl-ıla devlet başda didüginüñ maʿnīsi bu ola kim baş cemīʿ-i mażarratdan emīn (5) olıcaḳ kişinüñ ʿaḳlı ḳuvvetlü olur ʿaḳl ḳuvvet ṭutıcaḳ baş devletlü olur didi Miḫrāc şöyle diyicek andan Aşʿıyā peyġamber (6) eyitdi yā pehlüvān ʿaḳl-ıla devlet başdadur didüginüñ maʿnāsı bu ola kim bir kişi ʿaḳl-ıla devlet arturmaḳ dilese degme (7) kişiye baş ḳoşmaya yaʿnī bī-saʿādetden saʿādete ziyān irer didi Aşʿıyā peyġamber şöyle diyicek andan Iḥyāşılūn (8) peyġamber eyitdi ʿaḳl-ıla devlet başdadur didüginüñ işāreti bu ola kim iy ʿāḳil dīn devlet māldur bu ṭaşdan (9) ḳālebuñ başı içinde māl vardur didügidür ve bir daḫı yüzin gün ṭoġusına itdüginüñ vechi budur kim bu ḳālebuñ başı (10) içinde mālı alasın ki ḳızıl altundandur delīli bu kim kimiyāger altuna şems gümüşe ḳamer dirler incüye necim dirler didi Rüstem-ile server-i (11) selāṭīnler Aḥyāşılūn sözin begendiler Rüstem emr itdi ḳālıbuñ kemend-ile çıḳup başını şıdılar içinden ḳızıl altun (12) çıḳdı her pāresi adam ayasınlayın üzerinde Ḍaḥḥāk'ı mārı sikkesi yazılmış pes Rüstem daḫı ol ḳālıb başından (13) çıḳan altunı üleşdirüp bir baḫşın Süleymān-çün alı-ḳodı andan yiyüp içüp yatdı ṣabāḥ göc (14) ḳılup gitdiler yidi gün gitdiler sekizinci gün bir ulu ṣuya irdiler ḳondılar selāṭīn serverler dirilüp dīvān (15) dutup ṭurdılar andan Rüstem emir eyledi yürüñ bu ṣunuñ köprisi var mıdur görüñ veyāḫūd geçidi var mıdur diyicek serverlerden (16) birḳac server varup ṣunuñ geçüdin köprüsin aradılar bulunmadı velī göz irimi yirde evler gördiler vardılar ṣu kenārında birḳac (17) evler var velī evleri birer ḳabuḳdan şöyle ulu

kim geregi gibi andan ol ḳavm daḫı varan serverleri görüp neye geldüklerin (18) bilüp içinden birisi eyitdi begüñüzden baña bir ḫilʿat ileyivirüñ ṣunuñ bir gizlü köprüsi vardur göstereyin didi andan (19) serverler eyitdiler ḫilʿata nedür bize köprüyi göster didiler andan ol Ṣaḥrānişin'üñ bir söz ehlin alup Rüstem'e getürdiler (20) Rüstem daḫı ṣordı Ṣaḥrānişīn eyitdi iy pehlüvān bu ṣunuñ bir muḥkem köprüsi vardur velī köprinüñ (21) üstinden aḳar birer arşı miḳdārı eyitdiler ol köpri ḳandadur Ṣaḥrānişīn gösterin didi andan at çekdiler

[466b]

(1) Rüstem bindi süvār olup ol ṣu kenārına geldiler pes ol Ṣaḥrānişīn ṣu kenārında bir dikilü mermer direk gösterdi (2) didi kim iy pehlüvān-ı ʿālem bu ʿamūdı gördügimi Rüstem eyitdi belī andan yine ṣunuñ öte yaḳasında bir ʿamūd daḫı gösterdi (3) dikilü eyitdi bu direk ṭuşından ol geçedeki direk ṭuşına köprüdür muḥkem şöyle kim inine on kişi ḳoşalaşı (4) geçer didi daḫı Ṣaḥrānişīn dikilü direk dibinden girüp köprüyi ṭutup ol ṭarafa geçdi yine berü geçdi köprüyi gösterdi (5) Rüstem anı göricek şād oldı ol Ṣaḥrānişīn'e bir ḫoş ḫilʿat geyürdi andan Rüstem ḥükm itdi köprinüñ (6) iki ṭarafına sögüdler dikdiler nişān-çun çeri geçerken köprinüñ yanından ṣuya düşmesün içerü içine diyü andan çeri (7) daḫı ol köpriden geçdiler andan Rüstem ol köprüyi gösteren Ṣaḥrānişīn'e ol ḳadar māl virdi kim ol Ṣaḥrānişīn (8) ol köpri başında bir muḫtaṣar ḳalʿa yapdurdı ehl-i tārīḫ didiler kim ol ḳalʿa āḫir zamān peyġamberi Muḥammed (9) Muṣṭafā devrine deg bir ulu şehr oldı andan Rüstem köpriyi geçüp yidi gün gitdiler sekizinci gün bir ṭaġ dibine irüp (10) inüp ḳondılar Rüstem'üñ bārigāhın ṭaġa ḳarşu ḳurdılar Rüstem oturup ṭaġı teferrüc ḳılurken ol ṭaġda bir vīrān ḳalʿa göründi (11) andan Rüstem eyitdi iy serverler varalum şol görinen ḳalʿaʾi teferrüc ḳılalum ne ḳadar ḫarābe-y-ise didi daḫı süvār olup server-i (12) selāṭīnler-ile ol vīrān ḳalʿaya gitdiler yitdiler gördiler kim bir muʿteber ḳalʿa içine girdiler kim ol evleri (13) köşkleri ḳaṣırları sarāyları eyvānları bī-ḳıyās velī dersū yıḳılup ḫarāb olmış

NAẒM
Ḳaṣrı ḳalmış ṣāḥibi gitmiş olup cism türāb
(14) Şehr-i maʿmūrı yıḳılmış yiri olmış hep ḫarāb

Kisr i ḳayṣar ḳaṣriken bulmış ḳuṣūr olmış gedük
Heft aḳālīm şehlerinüñ taḫtını ṭutmış ḫarāb
(15) NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Rüstem ol ḳalʿaʾi görüp teferrüclenüp gerki gibi seyr idüp bir köşesinde maḳberlerine (16) geldiler içine girdiler ʿacāyıb sīnīler gördiler şöyle kim birbirinden muʿteber andan sürüp ḳalʿa yanına yaḳın (17) yirde gördiler yigirmi dört direk hep mermerden direk üzerine bir ḳubbe baġlamışlar ġāyet muʿteber Rüstem-ile ḥakīmler serverler gelüp (18) ol ḳubbe içine girdiler gördiler kim ḳubbe içinde bir ulu sīn yalñuz ḳuçup yatur issin başında ayaġında hice ṭaşları (19) dikilü başı ṭarafında olan ṭaşda otuz iki saṭır ḫaṭ yazulu ḫūb rūşen ḳazılu andan Rüstem Cāliyūs ḥakīme (20) işāret ḳıldı ol ḫaṭṭı ne dilce olduġın bilüp oḳuyup Rüstem pehlüvāna beyān ḳılup didi

NAẒM
(21) Şöyle dimiş tīġ-ıla ḫaṭṭı ḳazan
Tīġ-ıla hem köpri ṭaşına yazan

Bilesin kim ben daḫı bir şāh ıdum

[467a]

(1) Rüstem bindi süvār olup ol şu kenārına geldiler pes ol Ṣaḥrānişīn şu kenārında bir dikilü mermer direk gösterdi (2) didi kim iy pehlüvān-ı ʿālem bu ʿamūdı gördügimi Rüstem eyitdi belī andan yine şunuñ öte yaḳasında bir ʿamūd daḫı gösterdi (3) dikilü eyitdi bu direk ṭuşından ol geçedeki direk ṭuşına köprüdür muḥkem şöyle kim inine on kişi ḳoşalaşı (4) geçer didi daḫı Ṣaḥrānişīn dikilü direk dibinden girüp köprüyi ṭutup ol ṭarafa geçdi yine berü geçdi köprüyi gösterdi (5) Rüstem anı göricek şād oldı ol Ṣaḥrānişīn'e bir ḫoş ḫilʿat geyürdi andan Rüstem ḥükm itdi köprinüñ (6) iki ṭarafına sögüdler didiler nişān-çun çeri geçerken köprinüñ yanından şuya düşmesün içerü içine diyü andan çeri (7) daḫı ol köpriden geçdiler andan Rüstem ol köpriyi gösteren Ṣaḥrānişīn'e ol ḳadar māl virdi kim ol Ṣaḥrānişīn (8) ol köpri başında muḫtaṣar ḳalʿa yapdurdı ehl-i tārīḫ didiler kim ol ḳalʿa āḫir zamān peyġamberi Muḥammed (9) Muṣṭafā devrine deg bir ulu şehr oldı andan Rüstem köpriyi geçüp yidi gün gitdiler sekizinci gün bir ṭaġ dibine irüp (10) inüp ḳondılar Rüstem'üñ bārigāhın ṭaġa ḳarşu ḳurdılar Rüstem oturup ṭaġı teferrüc ḳılurken ol ṭaġda bir vīrān ḳalʿa göründi (11) andan Rüstem eyitdi iy serverler varalum şol görinen ḳalʿaʾi teferrüc ḳılalum ne ḳadar ḫarābe-y-ise didi daḫı süvār olup server-i (12) selāṭīnlerle ol vīrān ḳalʿaya gitdiler yitdiler gördiler kim bir muʿteber ḳalʿa içine girdiler kim ol evleri (13) köşkleri ḳaşırları sarāyları eyvānları bī-ḳıyās velī dersū yıḳılup ḫarāb olmış

NAẒM
Ḳaşrı ḳalmış ṣāḥibi gitmiş olup cism türāb
(14) Şehr-i maʿmūrı yıḳılmış yiri olmış hep ḫarāb

Kisr i ḳayṣar ḳaṣriken bulmış ḳuṣūr olmış gedük
Heft aḳālīm şehlerinüñ taḫtını ṭutmış ḫarāb

(15) NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Rüstem ol ḳalʿaʾi görüp teferrüclenüp gereki gibi seyr idüp bir köşesinde maḳberlerine (16) geldiler içine girdiler ʿacāyıb sīnīler gördiler şöyle kim birbirinden muʿteber andan sürüp ḳalʿa yanına yaḳın (17) yirde gördiler yigirmi dört direk hep mermerden direk üzerine bir ḳubbe bağlamışlar ġāyet muʿteber Rüstem-ile ḥakīmler serverler gelüp (18) ol ḳubbe içine girdiler gördiler kim ḳubbe içinde bir ulu sīn yalñuz ḳuçup yatur issin başında ayağında hice ṭaşları (19) dikilü başı ṭarafında olan ṭaşda otuz iki satır ḫaṭ yazulu ḫūb rūşen ḳazılu andan Rüstem Cāliyūs ḥakīme (20) işāret ḳıldı ol ḫaṭṭı ne dilce olduġın bilüp oḳuyup Rüstem pehlüvāna beyān ḳılup didi

NAẒM
(21) Şöyle dimiş tīġ-ıla ḫaṭṭı ḳazan
Tīġ-ıla hem köpri ṭaşına yazan

Bilesin kim ben daḫı bir şāh ıdum
[467b]
(1) Beklerüm kevkeb ārāda māhıdum

İsmümüz meşhūr ıdı serdār-ı Hind
Ḥükmüme fermān-ıdı Rūm-ıla Sind

Heft eḳālīm şāliṣin ṭutmışıdum
(2) Beglerinden fil, at utmışıdum

ʿĀḳıbet leşker çeküp gider-iken
Uġradum bir ṣuya seyr iderken

Ṣu geçid virmedi ḳaldum bir zamān
(3) Leşkerüme emir ḳıldum pes hemān

Buncılayın köprüyi üc ayda bil
Yapdurup itdüm tamām iy muʿtedil

Var ḳıyās it bend nice ḫān idüm
(4) Ḥükm-i cārī ʿāleme sulṭān idüm

Dileyicek seyr iderken rūzigār
Muḳteżāmca ʿīş iderken [83]kāmü-kār

Dirmiş-iken ʿālem içre niçe genc
(5) Almış-ıken niçe ḫātūn ḫūb genc

Olmış-ıken her birinden bir veled
İrdi ecel itmedi biri hiç meded

Māl milki ḳoyuben gitdüm hemān
(6) Māl u gencüm ḳaldı geydüm ben kefen

Mevt elinden uġrayuben ḥabre men
Taḫtı ḳoyup girdüm āḫir ḳabre men

[83] kāmü-kār, kām-kār (vezin gereği “kāmü-kār” olarak yazılmıştır.)

Bu ölüm saña ʿibretdür bilüñ
(7) ʿĀḳılısañ dünyādan çekgil elüñ

Çün cihān bāḳī degül geçer ʿömr
Pes cidāl itmek nedür Zeyd ü ʿAmr

Bi-yidür keçüñi ḳoma vārı şeh
(8) Çekme renc itmeye olan ḥādiṯe

Yap ʿimāret ḫayra ḫarc it mālıñı
Ḥaḳḳ'a lāyıḳ eyle hem aʿmāluñı

Böyle diyüp tārīḫi itmiş tamām
(9) Vir ṣalāvāt Muṣṭafā'ya [84]nīki-nām
NEṢR

Ḥakīm ḳavlince ḳaçan kim Cāliyūs ḥakīm hice ṭaşından bu beyānı kim ḳıldı Rüstem-ile selāṭīn serverler mīr-i mübāriz mihterler (10) ol ḥasrete ġāyet acıdılar andan serdār-ı Hindī rūḥına duʿā ḳılup ḳabr ḳubbesinden çıḳup süvār olup ḳalʿadan inüp çeriye vardılar yiyüp içüp ḫoş geçdiler (11) ṣabāḥ ṭurup Ḫālıḳ'a ʿibādet ḳılup ol aradan güç ḳılup gitdiler yidi gün yürüyüp sekizinci gün bir muʿteber ṣaḥrāya irdiler giderken ḳarşularından bir ser-firāz ḳalʿa (12) göründi ġāyet yüce ḳalʿaʾi göricek Rüstem serverlere varalum ḳalʿaʾi görelüm diyüp raḫşların be-cidd sürdiler ḳalʿaya at yarışı yir yaḳın irdiler bir ʿaceb nesne (13) gördiler nite gerçi ḳalʿaya vardılar ammā iremediler ṣanasın ḳalʿa öñlerince bile gider giderken revān Cāliyūs ḥakīm at ʿinānın çeküp ṭurdı Rüstem-ile (14) selāṭīn serverler begler daḫı ṭurdılar andan Cāliyūs ḥakīm eydür yā Rüstem bu görinen ḳalʿanuñ hiç sırrın ṭuyduñuz mı didi Rüstem eydür iy ḥakīm (15) ḳalʿanuñ sırrı bu mudur kim yaḳın görünür ne ʿaceb ıraḳdan imiş kim şöyle be-cidd gidevüz henüz irilmez Rüstem şöyle diyicek Aşʿıyā peyġamber ʿa.s. eydür iy pehlüvān benüm ẓannum şöyle (16) gelür kim biz bu ḳalʿaya varduġumuzca ḳarşu öñümüzce bile gider ola mı Cāliyās ḥakīm eydür şöyledür kim dirsin Rüstem bu ḫaberi işidüp eydür iy ḥakīmler (17) yine ḳalʿaya ḳarşu ben daḫı tefaḥḥuş ḳılayın diyüp yürürler bir sāʿat nücūm gitdiler tefaḥḥuş itdiler gördiler kim ḳalʿa öñlerince bile gider ṭurdılar gördiler kim ḳalʿa hemān at (18) yarış yir ḳadar ṭurur velī bir ṣaʿib ṣarp ḳalʿadur kim ḳaṣr müşeyyedden nişān virür andan Rüstem buyurdı ol arada ḳondılar ḥakīmler bir yire cemʿ olup ḳalʿa sözin (19) añışdılar kim eydür görinen ḳalʿa degüldür ʿamel-ile bunı şöyle ḫayāl ḳılup ṭururlar ḳalʿalayın görünür kim içinde cāẕū vardur siḥr-ile bunı şöyle gösterür kim varanuñ (20) öñince bile gider görünür kim eydür bu ḳalʿanuñ ṭılsımı vardur bu sebebden irilmez görülmez diyüp her biri bir söz söyledi āḫir Iḥyāşılūn peyġamber eyitdi iy pehlüvān-ı (21) cihān bu ḳalʿa bu ṭarafdan daḫı böyle görünür mi ola şarḳ ṭarafından ve cenūb ṭarafından daḫı bunı tecribe ḳılup görelüm diyüp Rüstem'e söyledi

[84] nꞇki-nām, nꞇk-nām (vezin gereği "nꞇki-nām" olarak yazılmıştır.)

[468a]

(1) Rüstem daḫı emr eyledi şarḳısından cenūbısından ḳalʿaya ḳarşu yürüyüp gitdiler tefaḥḥuṣ itdiler gördiler kim ol ṭarafdan daḫı hem-çünān ḳalʿa bile öñlerince gider (2) andan gelüp Rüstem'e iʿlām itdiler bu ḥālde gice irdi andan ḥakīmler eydür yā pehlüvān yorġunuz bu gice rāḥat olalum yarın Ḥaḳ Teʿālā ʿömür virürse bu ḳalʿaʾi (3) görevüz velī yā pehlüvān ne müşkül olalum Ḥaḳ ʿināyetinde ve Süleymān himmetinde āsān olmaya diyüp selāṭīn serverler çadurlu çadırına gidüp rāḥat ʿālemine (4) vardılar andan Rüstem daḫı ḳaṣd ḳıldı kim rāḥat ʿālemine vara anı gördi kim ḫalvet-ḫānesi ḳapusınuñ perdesin ʿizzet-ile bir şaḫṣ refʿ ḳılup Rüstem'üñ (5) ser-vaḳtine girdi girdügi yirde ṭurdı Rüstem-i Tehimten daḫı giren ḥerifi görüp yatmadı mesnedinüñ üzerinde oturdı andan ḳalḳup eline seyf aldı gördi kim (6) perde getürüp giren bir ḫūb-cemāl kimsedür kim perrī görse öñinde perrin döker Rüstem ol raʿnā şekli şemāyılı şöyle zībā ṣūret göricek (7) barmaḳ aġzına alup bir zamān ḥayrān olup ṭurdı gelen zühre sīret ḥerif daḫı Rüstem'i görüp heybetine ṣalābetine taḥsīn ḳılup barmaḳ aġıza aldı (8) ṭurdı kendüye naẓar dutdı andan ol serve boy sīm endām ḫıramān (ḫıramān) ṣalını pehlüvāndan yaña yürüdi yaḳın varup servi sehī ḳāmetin (9) ḫamīde ḳılup serīr öñinde baş urup yükündi pehlüvān ḳarşusına ḳol ḳavşırup ṭurdı andan ol ḫūb-ṣūret ḥerif eline bir (10) ʿacāyıb cām almış ṭolu şarāb-ıla buġur ol ḥerif eydür yā pehlüvān merḥabā ḫoş geldüñ mübārek ḳeremüñle milki müşerref ḳılduñ çün kim (11) devlet-ile diyar-ı Mūr'a geldüñüz mihmānımuz size vācibdür kim cān-ıla ʿālī ḥażretüñe ʿizzet ḳılavuz diyüp ol fitne-engīz nāz-ıla pehlüvāna elindeki ṭolu ḳadeḥ-ile şarābı ṣundı

NAẒM
(12) Nāz u işve fitne ḳılup refʿ idüp yüzden niḳāb
Baş ḳoyup dizin öpüp ṣundı eline andan şarāb

Didi sāḳī ḫūb maḥbūb ola ḫalvet yoḳ raḳīb
Gūşını ḳıl nūş mey it laʿlümi em bī-kebāb

NEṢR
Ḥakīm ḳavlince Rüstem-i Tehimten ḳaçan kim ol şīvelü ḥerifüñ elindeki cāmı görüp ve kendüsi ser-vaḳtine girdügin görüp ṣordı eydür iy dil-āram (14) ne kişisin kim bu bī-vaḳt ser-vaḳtüme girdüñ baña cām ṣunarsın didi bunca ḥaramdan ḫaşemden sizleri bir aḥad görmedi diyicek andan ol servi sehī (15) ḳadlu gül-i nesrīn ḫadlu eydür iy pehlüvān işbu ser-firāz ḳalʿanuñ mālikiyem geldüm ki ḫalvetce mihmānlayam Rüstem bu kelāmı işidüp tekrār ol ḥerifi (16) ʿizzetledi işāret ḳıldı bir muraṣṣaʿ kürsī üzerinde pehlüvāna ḳarşu oturdı yine ʿizzet birle Rüstem'e eydür iy pehlüvān-ı cihān ṣunduġumuz şarābı nūş ḳılmaduñuz (17) meger ki bizleri begenmedüñüz diyicek Rüstem daḫı ol ḥerife eydür bir suvālum var anı senden ṣorarım andan şarābı nūş ḳılayım didi ol ḥerif (18) eydür ṣor Rüstem eydür iy ḫūb yüzlü ṣanem bu ḳalʿanuñ sırrı nedür kim biz geldükce bu ḳalʿa ḳarşu öñümüzce gider bizler ṭurıcaḳ ḳalʿa daḫı ṭurur andan (19) ol Nigār eydür iy pehlüvān-ı ʿālem Rüstem geçersin ve Süleymān gibi kişinüñ pehlüvānısın bu deñlü nesneye ʿaḳluñ irmez mi Rüstem eydür iy Nigār (20) çoḳ müşkillerimi Süleymān

devletinde ḥal-itdüñ delim ʿacāyıb ġarāyıblara yitdüñ velī bu ḳalʿanuñ sırrına irmedüñ andan ol ḥerif eydür yā Rüstem-i Tehimten bu (21) ḳalʿanun sırrın saña diyeyin ammā kim secde ḳıl diyicek Rüstem ḳaḳıdı ġażaba gelüp ḳolundaġı cām birle atdı ol ḥerif ṭurduġı yirden

[468b]

(1) nā-be-dīd oldı ṣan yir delindi yere girdi Rüstem bir zamān bu ḥāle fikre varup ṭurdı andan Rüstem ol ḥāżır olanlara emr itdi Bercīs ḥakīm (2) Berhemin ḥakīmi getürdiler Rüstem naẓarına ḳarşu oturdılar andan Rüstem ol gelen ḫūb ṣūreti cām birle şarāb ṣunup ḳalʿa melikiyem baña secde ḳıl (3) saña ḳalʿa sırrın diyeyin didügin ve kendüyi cām ile atduġın ġayb olup gitdügin cümle ḫaber virdi Rüstem şöyle diyicek ḥakīmler birbirine (4) baḳışup remz-i rumūz ḳılup ol sırra muṭṭaliʿ oluşup Rüstem'üñ müşkilin ḥall-itdiler nite ḥakīm ḳavlince Bercīs ḥakīm eydür yā pehlüvān-ı cihān (5) ḳatuña gelen bu ḳalʿa meliki degüldi ol olsa āşikār gelürdi Rüstem eydür ya kimdür ḥakīm eydür

NAẒM
(6) Ol gelüp fitne ḳılan añla yaḳın
Oldurur merdūdı Rabbiʾl-ʿālemīn

Ādem'i sürdürdi cennetden hemān
(7) Ḳābil'e iġvā virüp itdürdi ḳan

Maḥrem olup cābiri Nemrūd'a hem
Atdurupdur o Ḫalīl'i oda hem

(8) Firʿavn göñline virüp infiʿāl
İtdi Mūsī birle bī-ḥad ḳīl ü ḳāl

Öldürür Dāvud'ı nālān eyleyen
(9) ʿAvrat içün zār u giryān eyleyen

Geldi saña daḫı aġu vire ol
Ġāfil olma mekir çoḳdur bilmiş ol

(10) Çün naṣīḥat eyle virdi ol ḥakīm
Oldı Rüstem ḳalbi ġāyet gey selīm

Diñle imdi ḳıṣṣa nedür bā-ṣafā
(11) Vir ṣalāvāt sen be-cānı Muṣṭafā
NEŞR

Ḥakīm ḳavlince Rüstem-i Tehimten'e Bercīs şöyle diyicek Rüstem'üñ ḫāṭırı ḫoş oldı ḥakīmler (12) gitdi ṣabāḥ daḫı yitdi Rüstem ṭurup Ḫālıḳ'a ʿibādet eyledi taḫta geçüp server-i selāṭīn cemʿ olup dīvān ṭurdı ḫūn gelüp yitdi şükür şükür (13) andan Rüstem

ḥakīmler-ile selāṭīn serverler-ile süvār olup ḳalʿaya ḳarşu yürüdi ne ḳadar kim be-cidd sürdiler ḳalʿaya varımadılar Berhemin ḥakīm (14) ḳalʿaʾi tefaḥḥuş ḳılmaġ-ıçun giderken ṭurdı Rüstem daḫı ṭurdı andan Berhemin ḥakīm eydür iy pehlüvān gerçi bu ḳalʿa öñümüzce gider görünür velī ḳalʿa gitmez (15) miş bizlere gider görünür yürür şanurduḳ yürümezmiş Rüstem eydür diñ birer ṭaş nişān ḳıluñ yanlu yanuñuzda daḫı yürüyelüm görelüm nicedür diyüp serverler daḫı (16) birer ṭaş nişān ḳılduḳları ṭaşlar daḫı bile yanlarınca gider ṭurırlar ṭaşlar daḫı ṭurdılar Rüstem anı daḫı göricek bildi kim ḳalʿanuñ ṭılsımı kendüleri ilerü gitmege (17) ḳomaz bu ḥāle ʿāciz ḳalup bir zamān fikr varup ṭurdı bunlar bunda ammā bizüm ḳışşamuz ez-ān cānıb ḳalʿa ḳavmine geldi meger kim ol ḳalʿaʾi Ferīdun şāh (18) yapdırmış-ıdı ṭılsımın Bihrūz adlu bir vezīri var-ıdı ol düzmiş-idi ol zamāndan ol ḳalʿa Ferīdun şāh neslinden Menū Çehre şāh ḳızlarından Ferruḫ Humāy adlu (19) (adlu) bir nigār-ı melike-y-idi ġāyet şāḥib-cemāl-ıdı şöyle kim ol zamānuñ begleri bigleri ol nigāruñ ḥüsnine ḳasem yād ḳılurlardı yüz ḳırḳ yaşında-y-ıdı henüz bikerdi (20) bir gün Ferruḫ Humāy yanında olan cāẕūlardan teftīş itdi ḳalʿa üzerine gelüp ḳalʿaʾi almaḳ ḳaṣdın iden kimdügin bildi bir zamān fikr itdi andan ol nigār kendü kendüye (21) eydür bu pehlüvān beni ḥalāllıġa ḳabūl ḳılursa ḳalʿaʾi buña vireyin bāḳī ʿömrüm bu ṣāḥib-zamān birle süreyin buncılayın server-ile ʿömür sürmek dirligiñ dād-istānīdür (22) diyüp Ferruḫ Humāy revān kendü eliyle Rüstem'e bir ḫoş nāme yazdı didi kim yā pehlüvān

[469a]

(1) şād geldüñ şādī getürdüñ mübārek ḳademüñ-ile diyārumuzı müşerref ḳılduñ zīrā ṣāḥib-ḳırānlaruñ ḳademi her ḳanḳı diyāra (2) kim başa ol diyāruñ şerefi mezīd olur ve bir daḫı yā pehlüvān ḳalʿamuz almaġa ṭaleb ḳılmışsın imdi gelesin benümle birleşe (3) sin ḳasem yād ḳıl kim ben Menū Çehre ḳızı Ferruḫ Humāy'ı ḥalāllıġa alasın ben Ferruḫ Humāy daḫı ḳalʿa ṭılsımın gönderem sen ṣāḥib- (4) ḳırān yanınca olam diyüp nāme-i āḫir idüp ṭayy ḳılup üzerine müşgīn ḫatim urup bir ḫāṣ ḳulına şundı oḳa bağladı (5) ḳalʿadan ṭaşra it diyü işāret itdi ġulām daḫı nāmeʾi revān bir tīz ḫadenge bağlayup ṭaşra atdı bu yaña Rüstem daḫı (6) serverlerle ḳalʿaʾi tefaḥḥuş idüp ṭururken gördiler ki yanlarına gelüp bir oḳ düşdi alup Rüstem'e getürdiler Berhemin (7) ḥakīm oḳdan nāmeʾi alup niḳābın götürüp oḳuyup maḳṣūdı nedür beyān itdi Rüstem Ferruḫ Humāy nāmesinden bu ḫaberi işidüp (8) gönli şād oldı andan server-i selāṭīnlere ḫaber virdi cümlesi işidüp şād olup teşvīşi göñülden (9) sürdiler andan Rüstem-ile eyle ittifāḳ ḳıldılar kim nola buncılayın ḳalʿa içün Ferruḫ Humāy-layın şehzādeʾi ḳabūl ḳılup (10) ḳalʿasın hem kendüsin ḥalāllıġa alasın diyüp Rüstem'e Ferruḫ'ı almaġı ġāyet ṣavāb bildiler andan Rüstem serverlerden bu ḫaberi (11) işidüp bir zamān fikre vardı ʿaḳl-ıla meşveret itdi gördi kim ancılayın Humā sāyelü şehzādeʾi almaḳ kendüye ḥalāllıġa (12) ḳabūl ḳılmaḳ baḫt devlete lāyıḳdur andan didi kim iy serverler sizler bu işi maşlaḥat göricek ben daḫı bu işe rıżā (13) virdüm ammā ki rıżā virdügümüzden maḳṣūd oldur ki bu ḳalʿanuñ ṭılsımına muṭṭalliʿ olavuz diyüp emreyledi Berehmen ḥakīm (14) Ferruḫ Humā'nuñ nāmesine cevāb yaza andan ḥakīm daḫı ḳalem ḳırṭās ele alup Rüstem dilinden bir nāme yazup didi kim iy Ferruḫ Humāy (15) sen ki nesl-i Ferīdun Menū Çehr ḳızısın ben kim Süleymān-ı nebī pehlüvān-ı Sām Süvār nesli Rüstem'em her ne kim sen (16) diyesin anı

idevüz sen nigār-ı nāzenīn ḥalāllıġa ḳabūl ḳılavuz bāḳī ʿömri ʿazīzi sen dilber-i raʿnā birle sürevüz (17) elden geldükce ʿizzet ḳılavuz ol Allāh Ḥaḳḳ-ıçun kim on sekiz biñ ʿālemi vü levḥ ḳalem ve cinni ve ādemi yaratdı senden yüz (18) çevürmekligümüz olmaya senden ġayrıya naẓarmuz olmaya senüñ ḥaḳḳuña göñülden dilden bed söz bed fiʿl gelmeye diyüp ḥakīm (19) nāmeʾi āḫir ḳılup ṭayy idüp müşgīn ḫatim urup Rüstem'e ṣundı Rüstem daḫı Küderz tīr-endāze ḥükm itdi nāmeʾi bir mücevvef oḳa (20) baġlayup İsm-i Aʿẓam oḳuyup ḳalʿaya yaḳın varup oḳı atdı rāst Ferruḫ Humāy ḳaṣrına düşdi bulup bilüp getürüp Ferruḫ'a ṣundılar (21) alup Rüstem nāmesinden niḳāb götürüp oḳudı ol nigār kendünüñ murādınca nāmesine cevāb yazmışlar Ferruḫ binti Menū Çehre

[469b]

(1) Rüstem nāmesinden ol devlet ḫaberin işidüp şād oldı ol serv-i sehī ḳadd-ile ṣalını yirinden ṭurup sevindi (2) ḳaṣrına gelüp taḫtına oturdı ketḫüẕāların beglerin cemʿ ḳılup Rüstem-i Tehimten birle söyleşdügi ḥālı ḫaber virdi (3) yir yirin duʿā ḳılup didiler kim iy ḫūb-ı zamān devlete saʿādete lāyıḳ ḳaṣd itdük şehzādeler ṭarīḳince gitdük geregi (4) bu-y-ıdı kim sencileyin şehzāde şuncılayın ṣāḥib-ḳırān perdesinde maḥrem ola Ferruḫ Humā beglerinden bu kelāmı işidicek (5) şād ḫurremliġi daḫı mezīd oldı göñil gözi beşāret birle ṭoldı ol aradan ol ḫūb çehre şādī birle eline ḳalem (6) ḳırṭās alup kendü eli-y-ile Rüstem'e nāme yazup ḳalʿa ṭılsımınuñ fetḥin aṣlı-y-ıla beyān ḳıldı eyitdi kim yā pehlüvān dilerseñ kim (7) bu ḳalʿanuñ ṭılsımın açasın evvel bir ġurāb ṭut andan on altı eriş ḳuṣūn aġacından bir süñüyi bu ḳalʿaya (8) ḳarşu dik buġur bir ḳara at ḳuyruġından ḳırḳ ḳıl alup ol ḳuzġunı ol dikülü süñünüñ başına baġla ve bir daḫı beñsüz aḳ (9) atı bir ḳara saḳallu kişiye ṭonaştururken güneşe ḳarşu bir ṭolmaduḳ bıçaġ-ıla boġazlat at ḳanın bir pūlād legine aldur (10) şöyle kim ḳanından bir ḳaṭre ḳan ṭamsun pūlād legen ḳan-ıla ol dikülü süñü öñünde ḳalʿadan yaña yidi adım yirde ḳo andan (11) şoñra ḥabeşī meymūnı güneş batusına ḳarşusına bir rasīde olmış olmamış oġlancuġa boġazlat buġur ol meymūnuñ ḳanın (12) bir bikr ḳız oġlana vir varsun ol ḳara atuñ ḳanına ḳarsun tā kim ʿacāyıb göresin diyüp Ferruḫ Humāy nāmesin tamām ḳılup (13) ṭayy idüp altun peykānlu Sīmurġ yileklü bir oḳa baġlayup ol nigār-ı Çīn kendü eli-y-ile oḳ ḳalʿadan aşaġa (14) Küderz tīr-endāze itdi Küderz tīr endāze daḫı görüp alup Rüstem-i Tehimten gelüp ṣundı revān oḫdan Rüstem işidüp (15) şād u ḫurrem oldı göñli beşāret birle ṭoldı server-i selāṭīnler daḫı ḳalʿa ṭılsımınuñ fetḥin işidüp ḳabūl ḳıldılar andan (16) Rüstem-i Tehimten emr eyledi ḳara beñsüz at rasīde olmaduḳ ḳız oġlan ḥāżır ḳıldılar ol gice yiyüp içüp yatdılar yine (17) ṣabāḥa yitdiler ḳaçan kim ṣabāḥ oldı Rüstem daḫı yirinden ṭurup Ḫālıḳa ʿibādet ḳılup saʿādet tācın orundı seyf-i ḥamāyıl (18) ḳılup ḫalvetinden çıḳup server-i selāṭīnler ḳarşu gelüp ṭurdılar Rüstem'e istiḳbāl ḳıldılar andan Rüstem (19) daḫı ṣaġ vü ṣol selām virdi raḫş çekdiler Rüstem süvār oldı ol aradan yürüyüp (20) ḳalʿa ṭılsımı yirine gelüp ṭurdılar andan Rüstem buyurdı ol ḳuṣūn aġacı süñüyi (21) ḳalʿaya ḳarşu diküp ḳırḳ ḳara at ḳılıyla ġurābı süñü başına berkitdi andan beñsüz aḳ atı bir ḳara

[470a]

(1) ṣaḳallu kişiye ṭutulmamış bıçaḳ birle güneş ṭoġduġı ṭarafa boġazlatdı ḳanın pūlād legene alup yidi kez yidi adım ḳalʿadan (2) yaña legeni ḳodı buġur bir ḥabeşī meymūnı

gün batusına ḳarşu bir bāliġ olmamış oġlana boġazladup ḳanın ḳızıl altun (3) ṭāsa alup bir bikir ḳız oġlan eline virdiler iledüp at ḳanına ḳardı ḳarduġı dem süñü üstündeki ġurāb bir kez şöyle (4) ötdi kim dersū yirler yanḳulandı ʿasker Rüstem işidüp ḥayrān oldı ḳalʿa ḳavmi daḫı feraḥ-ıla Rüstem çerisine naẓar ḳıldı

(5) Gördiler ki itmiş iḥāṭa ḳalʿaʾi leşker tamām
Erdeminden dürimişdür gökyüzinde çoḳ ġamām

At süheyli kūs-i ḥarbī naʿra-i pilān-ıla
(6) Ṭās-ı çarḫı gümledüben ürkidür vaḥşu hevām
NEŞR

Ḥakīm ḳavlince ḳalʿadan Ferruḫ Humāy adamları-y-ıla Rüstem çerisin gözleyüp (7) ṭururken süñü başıdaġı ġurāb bir daḫı ötdi buġur kendüzin süñü depesinden atdı rāset pūlād legene batdı andan per (8) açup ḳalʿadan yaña gitdi yitdi rāset ḳalʿanuñ ortasında bir muʿteber ḳubbe üzerinde ḳondı meger ki ḳalʿanuñ (9) ṭılsımın üstād ol ḳubbe üzerinde düzmiş tārīḫinde şöyle yazmış-ıdı bu ḳubbe üzere ġurāb ḳanından aḳ beñsüz at-ıla (10) meymūn ḳanı saç-ıla yaʿnī bu ḳalʿanuñ ṭılsımı açıla ḳalʿa yirinde ḳarār ide artuḳ gider gibi görünmeye bu böyle olıcaḳ (11) ġurāb ol ḳalʿa ḳubbesi üzere ki ḳondı silkinüp perrinden ḳan ḳubbe üzere ṣaçıldı hemān dem ḳalʿanuñ ṭılsımı (12) açıldı buġur bir dürlü daḫı görindi nite gerçi kim yürüdü ki gitdi velīkin burcları ṭaşları düpdüz aynalayın şuʿlelendi (13) güneş şavḳından andan Rüstem Berehmen ḥakīme eydür iy ḥakīm ne ʿaceb bu ḳalʿa evvel ḳaçardı şimdi ṭurdı şuʿle (14) lenüp görünmez oldı baḳanuñ gözleri ḫīrelendi dirken anı gördiler ki ḳalʿa ḳapusı açıldı bir muʿteber ālāy er bir direfşlü (15) sancaḳ götürüp at sürüp rāst ceyş-i Rüstem'e gelüp yaḳın irüp ṭurdı meger ki ḳalʿadan çıḳan Ferruḫ Humāy-ıdı (16) andan Ferruḫ beglerine biglerine eydür ḳāṣıd ṣūret varayım Rüstem birle sözleşeyim diyüp sāz u seleb ḳılup cemāline bürḳaʿ ṣalup (17) bir raḫṣa süvār olup Rüstem'e gitdi yitdi Rüstem-ile serverler daḫı gördiler kim bir şaḫṣ muraṣṣaʿ āletler müntehā süvār olmış (18) ḳāṣıdlıġa geli-yürür Rüstem daḫı işāret eyledi serverler ʿizzet içün ḳarşu yüridiler merḥabālayup ṣorup ḳaṣıdlıġa geldügin bilüp (19) Rüstem'e getürdiler Ferruḫ Humāy Rüstem'e iricek edible at ʿinānın çeküp ṭurdı at üzerinden baş urdı didi kim iy pehlüvān-ı (20) cihān ve iy server-i Süleymān Menū Çehr ḳızı Ferruḫ Humāy ʿālī ḥażretüñe baş urup selām iştiyāḳ ḳılup eydür kim Rüstem (21) pehlüvān ʿahdine ṭurup meni ḥalāllıġa alur mı andan Rüstem raġbet birle selām alup eydür iy ḳāṣıd Ferruḫ ḳalʿasın

[470b]

(1) virsün hem kendü gelsün ḳabūl ḳılayım Rüstem şöyle diyicek ḳāṣıd eydür iy pehlüvān-ı cihān Ferruḫ ḳatuña geldi ḳalʿasın (2) daḫı virsün Rüstem bu kelāmı işidüp bildi ki ḳāṣıdlıġa gelen Ferruḫ Humāy'dur andan Rüstem at depüp Ferruḫ ḳatına varup ḳul (3) ṣalup at üzerinden görüşdiler ṣoruşdılar bilişdiler birbirin cān u göñülden ḳabūl ḳılışdılar andan Ferruḫ Rüstem'i alup (4) ḳalʿasına gitdi giderken Rüstem eydür iy Ferruḫ bānū ḳalʿañ şöyle şuʿlelendügi nedendür Ferruḫ eydür üş ḳalʿaya varalum

göresin (5) diyüp sürüp ḳalʿaya geldiler Rüstem'i, Ferruḫ bir ʿaceb mevżiʿa getürdi nite on yidi ʿamūd üzre āyineleyin ṣırçadan bir (6) ḫūb ḳubbe baġlamışlar Rüstem görüp eyitdi iy nāzenīn bu ḳubbe ne ḳubbedür Ferruḫ Humāy eydür bu ḳalʿanuñ ṭılsımı bundadur ol (7) ġurāb daḫı uça gelüp bu ḳubbe üzre ḳonup silkinüp ḳanadındaki at ḳanın bunuñ üzerine ṣaçdı bunuñ ṭılsımın bozdı (8) şimdi şems şuʿlesi kim ṭoḳundı bu ḳubbeye ḳubbeʾi şuʿlelendürdi ve daḫı yā pehlüvān-ı cihān bu ḳalʿanuñ yitmiş yidi burcı daḫı (9) vardur her burcında ḳalḳan gibi āyineler vardur şems ṭoḳınur ol pür-tābdan ḳalʿanuñ ṭaşı cümle şuʿālanur görenüñ gözüni (10) ḫīrelendürür diyüp Ferruḫ Humāy Rüstem'i alup ḳalʿa burcların gezdürdi ol yitmiş āyineleri gösterdi ol (11) aradan gidüp nite ṭılsımdur gine geldiler birḳac satır yazu gördiler Berehmen ḥakīm ne dilce olduġın bildi oḳuyup (12) beyān ḳıldı

NAẒM
Ben ki şāh-ı Çimşīd idüm tācu baḫşu [85]tācıdār
Ṭılsmātla yapmışımdur böyle muḥkem ḫoş ḥişār

(13) Ṭılısmātın bu zemīnce ins ü cin itmez ẓafer
Var ḳıyās it şāh-ı Çimşīd niçe şehri [86]kāmü-kār
NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Ferruḫ Humāy (14) Rüstem'i ol aradan alup ḳaṣrına gelüp ḫoş mihmānlıḳ ḳılup ḳalʿasın Rüstem'e teslīm itdi Rüstem daḫı dügine bünyād urdı (15) ḫazīne açup māl ṣaçup server-i selāṭīne üleşdürdi andan yidi gün dügün idüp yimek içmek oldı Dāvud peyġamber şerīʿatince (16) nikāḥ idüp gerdege ḳoydılar birbirinden murād aldılar murād virdiler

NAẒM
ʿĀşıḳ maʿşūḳa irişüp buldılar vaṣla vuṣūl
(17) Birbirinden aldılar anlar murād oldı ḥuṣūl

Ḫoş durur ʿāşıḳ cihānda irişüp maʿşūḳına
Vaṣlını ḳılup taṣarruf ḳuçmaġa ire duḫūl

(18) Ḫalvet ola ʿişret ola furṣat ola vuṣlata
Kim durur kim cān u dilden itmeye anı ḳabūl

Çün cihān ġaddār olur ʿömr-i fānī tīz geçer
(19) Furṣatı görüp ġanīmet ʿīş idendür pes ʿuḳūl

Zāhidi zarrāf-ı sālūs söylesün ḳo ġaybetüñ
Ḥaḳḳ'ı ʿabddan efḍal ola mey içüp olmaḳ fużūl

[85] tācıdār, tāc-dār (vezin gereği "tācıdār" olarak yazılmıştır.)
[86] kāmü-kār, kām-kār (vezin gereği "kāmü-kār" olarak yazılmıştır.)

(20) [87]**Ḳıṣṣa-i Ferruḫ u Humā ve Ḳażiyye-i Süleymān ʿA.S.**

Ḥakīm ḳavlince Rüstem-i Tehimten Ferruḫ bānū nikāḥ idüp alup ḳalʿasın fetḥ idüp (21) ol vilāyeti seyrān itmedi ammā ki bizüm ḳıṣṣamuz ez-ān cānıb ḥażret-i Süleymān'a nite ol zamān ki müvekkel-i kirm-i ḥarīr

[471a]

(1) melek-i Asfayāyıl bu vech-ile ḫaber viricek ḥażret-i Süleymān ʿa.s. aṭlas böceginüñ daḫı neden ḫilḳat olduġunı tamām (2) ḥaḳīḳat birle bilicek Isfayāyıl meleke icāzet virür ḫizmet-i Ḥaḳḳ'ı edā itmege gitdi andan Süleymān peyġamber ʿaleyhiʾs-selām (3) ḫurmanuñ ve şekker-i nebātuñ ve üzümüñ ve şehd-i fāyıḳuñ ve ʿaselüñ her birin neden ḫilḳat olduġını tamām tafṣīl birle her (4) birisinüñ melek-i müvekkelinden teftīş idüp ḥaḳīḳatine faẓīletine ʿilmi iricek bildi ki ḫurma ġıdā-yı enbiyā yimiş ve ser- (5) cümlesinden şerefi ziyāde imiş ol şekker nebātı ve ʿaseli ve ʿinebi ḳoyup ḫurma şundı andan aḫşam (6) olıcaḳ orucın ṣıyup ifṭār itdi andan anı gördi ki Nāṣin peyġamber ʿa.s. içeri geldi eyitdi Yā Nebiyyaʾllāh'ı bu yaḳın (7) yirde Tedmür şehrinde bir zāhid vardur süryānī dilince ṣādıḳ Fuḥun dirler ve Türk dilince Zāhid-i Fenāyī dirler gerek (8) dür kim varup anı ziyāret ḳılavuz ḫayr duʿāsın alavuz ve Tedmür şehrinde ben daḫı seyrān ḳılavuz Nāṣin peyġamber böyle (9) diyicek Süleymān peyġamber ʿaleyhiʾs-selām eyitdi ki Yā Nāṣin peyġamber atıma süvār olup gidelüm yāḫud taḫtumuzı götürdüp (10) mi gidelüm diyicek Nāṣin peyġamber ʿa.s. eyitdi Yā Süleymān İbn-i Dāvud ẓıll-i maʿbūd hiç bilür misin ki Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿālā (11) saña bu rubuʿ-i meskūn ʿālemini manṣıb virüp deñizde ḳurıda biñ bir dürlü ümmeti ve yitmiş iki dürlü milleti ve yüz yigirmi dört dürlü (12) ṣıfat-ı maḫlūḳātı fiʾl-cümle ins ve cin vaḥş ve ṭayr ve mür ve mār çerrende ve perrendeʾi cümlesin Ḥaḳ Teʿālā saña muṭīʿi fermān (13) ber itdüginden murād budur ki dünyā salṭanātuñ ve içindeki maḫlūḳātuñ ve cemīʿ-i māl-ı milketüñ ḳadr-i dergāh-ı Rabbānī'de (14) ve bārigāh-ı yezdānīde ḳadri yoḳdur şol bir siñek ḳanadınca ʿāḳıl daḫı gerekdür kim ele getürdügüñ māluñdan şol māl kim (15) elüñ emeginle taḥṣīl ola ḥalāl rızḳ ola ol māldan nafaḳa itmek gerekdür ki bu maḳāmda nafaḳa sadaḳa nefsin (16) [88] يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ الي آخر الايه[89] ve daḫı Yā Süleymān Ḥaḳ Teʿālā saña yili taḫtuña merkeb (17) itdüginden murād bu ki ve remz-i esrār bu ki ve bu añlanur ki Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿālā dimek ister ki Yā Süleymān İbn-i (18) Dāvud çün ki cism-i ḥabībüm Muḥammed Muṣṭafā'nuñ ṣallallāhu ʿaleyhi vesellem nūr-ı envārına ve rūḥ-ı muṭahhirine ḳasem yād virüp benden (19) ʿilim ve mülk ṭaleb itdüñ-ise dünyā salṭanatını saña müsellem ḳıldum ki cemīʿ-i nefsānī ḥayvānātuñ ve memleketüñ (20) ve biñ bir ümmetüñ meliki olduñ tā bile ki cemīʿ-i dünyā salṭanatı benüm dergāhumda bir üyez siñek ḳanadcuġı ḳadar (21) yoḳdur imdi Yā Süleymān zinhār salṭanat-ı dünyāya memleket-i fenāya ve ʿömri bī-beḳāya ġarre olma

[471b]

---

87 Ferruh ve Humâ hikâyesi ve Süleymân'ın önerileri.
88 Ey îmân edenler! İnfakı temizlerinden yapın. (Bakara, 267. âyet)
89 Burada sona erdi, âyetin devamı var.

(1) tā ki dergāhumda maḳbūl mürsel peyġamberlerden olasın eger kim Şeddād-ı bī-dād ve Nemrūd-ı bī-īmān ve Firʿavn'ı ve Hāmān (2) gibi dünyā salṭanātına taḫt u tāc memleket şöhretine ins ü cin ḫizmetine maġrūr olıcaḳ ölürseñ dergāhumda ʿāṣī (3) ve ehl-i cehennem ḫūr ẕelīl ebter olasın diyüp saña naṣīḥat itmedür ve daḫı Yā Süleymān yil taḫtuña merkeb (4) oldugı ne sebebdür bilür misin Süleymān eyitdi ki lā-vallāhi bilmezem buyuruñ işidelüm aña göre ʿamel idelüm diyicek (5) Nāṣin peyġamber ʿaleyhiʾs-selām cevāb virüp eyitdi ki Yā Nebiyyaʾllāhı bunda iki maʿnī var evvel maʿnī bu ki ol Ḫallāḳ-ı (6) ʿālem ki Allāh'u vāḥiddür melekleri ẕikrinde ẕākir ve ḫāmiddür ve felekler ṭāʿatına ḳāyim sāciddür ve daḫı cemīʿ-i eşyā (7) mā-sivā anuñ birligine şāhiddür dimek ister ki biz ʿālemi kün dimekden var eyledük ferşi sākin ʿarşı üstüvār (8) ve dār eyledük yiryüzini yidi ḳat Ḳāf ṭaġı-y-ıla bir firişte eline virdük ol yidi ṭabaḳa ʿaẓametlü yiri ḳucaġına (9) alup götürdi ayaġı altında bir ʿaẓīm ferş yaratdum üzerine ḳadem başdı öküz arḳasında öküz bir ʿaẓīm balıġuñ (10) bir pūlı üzerinde ol balıġı eyle ʿaẓametlü yaratdum ki bir pulı dünyā düşse yidi iḳlīm yidi deryā yidi ḳat Ḳāf ṭaġları (11) ol balıġuñ pūlı altında ḳalaydı pes anuñ bigi ʿaẓīm balıġı baḥr-i muḥīṭ ekber götürür ve muḥīṭi yil götürür ki (12) bād-ı ṣarṣardur ve senüñ taḫtuñı daḫı yile götürtdügümüz bu ki cihān sarāyı rubuʿ-i meskūn ʿāleminüñ bināsı ki yil üzerine (13) oldugı cihetden beḳāsı yoḳdur zīrā bir binā ki yil üzerinde ve ṣu üzerinde ola anuñ beḳāsı tīz geçer pes senüñ (14) taḫtuña daḫı yil merkeb oldugından ʿalāmet bu ki taḫtuña merkeb bād oldugına ġarre olma ki tāc u taḫtuñ (15) müddet-i ʿömür nefes āḫir olıcaḳ bile varacaḳdur

NAẒM
Kim muḥaḳḳaḳ eyle bil ki iy şehri-yār
(16) Bu cihān milki degül dārüʾl-ḳarār

Kim cihān fānī durur taḥḳīḳ bil
Kim nefes aṣlı durur ʿālemde bil

(17) ʿÖmrüñüñ bünyādı oldı çün nefes
Bir nefeslik ʿömre itme sen heves

Çün cihān bünyādıdur āb-ıla bād
(18) Ol cihetden fānīdür kevn-i fesād

Ġarre olma şāha ʿömre baḫta sen
Şādī ḳılma çıḳduġuña taḫta sen

(19) Añ anı cismüñ ölür āḫir türāb
Cürme göre çekiser cānuñ ʿiḳāb

NEṢR

ve daḫı Yā Süleymān (20) Ḥaḳ Teʿālā taḫtuñı yile götürtdügine ikinci sebeb bu ki eger muḳaddem gelen dünyā pāẕişāhları gibi ata binüp yiryüzinde (21) leşkergede idüñ cemīʿ-i memleket ḫalḳı at ayaġından ḫarābe varaydı ve yiryüzi dīvler pençesinden

[472a]

(1) ve ʿifrītler ḳaynaġından penbe gibi didileydi yiryüzinde ẕirāʿat olmış iken niçin ḳalmaya-y-ıdı yırtıcı ṭartıcı ḥayvānlar (2) ayaḳlarından toza toprāġa ḳırılmış ḫazan çübı gibi hevāya tozup gide-y-idi zīrā ki senüñ leşkerüñe ʿaded yoḳdur biñ (3) bir ümmetüñ birisi ki ādemī zād neslidür ḳırḳ sekiz kerre yüz biñ pehlüvān rūy-ı zemīn-ile on dört biñ dünyā pāẕişāhları (4) vardur ḳalanı daḫı aña göre adı bilinir bilinmez insān meliklerinüñ cinnīler serhenglerinüñ perrīler ….. ġūlu ʿifrīt …… (5) lerinüñ ġūl-yabānī müşriklerinüñ yırtıcı ṭartıcı cānavar pelenglerinüñ nihāyeti ḫūd yoḳ

NAẒM
Yā Süleymān leşkerüñdür gey ziyād
(6) Taḫta anuñ-çun merkeb oldı añla yād

Gökyüzinde yil götüre taḫtuñı
Yiryüzinde cin ṭaşıya daḫtuñı

(7) Yiryüzinde yürümeye leşkerüñ
Ḫalf ekinin yıḳmaya hem ʿaskerüñ

Kimse senden incinüp dimeye dād
(8) Taḫtuñı gökde götüre şāha bād

Pes saña lāzım gelen budur hemān
Her yaña taḫtuñla olasın sen revān

(9) Böyle diyüp şāha nātın virdi pend
Vir ṣalāvāt nefse şehvet itme bend

[90]Der-beyān-ı ʿAẓamet-i Taḫt-ı Süleymān ve reften-i şehr-i Ḳudüs

(10) Ḥakīm ḳavlince ḳaçan kim Nāşin peyġamber ʿa.s. Süleymān nebīye ʿaleyhiʾs-selām bu vech-ile naṣīḥat kim itdi daḫı hemān (11) Süleymān nebī ʿa.s. naṣīḥati Nāşin'i ḳabūl ḳılup emreyledi ins ve cin serverleri biñ bir ümmet mihterleri yitmiş iki millet (12) dilāverleri vuḥūş ve ṭuyūr ser-neferleri ve ġūl ve ʿifrīt mübārizleri serīr-i Süleymān'iye geçüp yirlü yirinde ḳarār idüp (13) cerendeler ʿaskerleri beglü beginüñ ḳafāsında cinsi cinsi birle şol tīri-keşe ḳoyulmış belik oḳı gibi yan yaña (14) bilek bilege virüp ayaġın ṭurdılar andan on iki biñ Benī İsrāʾīl peyġamberleri on iki biñ vilāyete (15) ḳadem başmış evliyā ve etḳıyā ve aṣfiyā ʿulemā ve ḥükemā Süleymān nebī ʿaleyhiʾs-selāma taʿẓīm ve

[90] Süleymân peygamberin tahtının yüceliği ve Kudüs şehrine gelişi hakkında.

teklīfle alup serīr üzerine (16) çıḳarup nübüvvet taḫtına nübüvvet yitürdiler andan miḥrīlü miḥrābına geçüp bismiʾllāhi diyü seccādelü (17) seccādesi üzerinde oturdılar evvel ādem-i āḫir Muḥammed nebī Muṣṭafā ʿaleyhiʾs-selām gelmiş ve gelecek cemīʿ-i mürsel (18) peyġamberler ervāḥına ṣalāvāt virüp Allāh'a tekbīr tahlīl getürdiler daḫı on dört biñ dünyā pāzişāhları her birisi Keykāvus (19) Efrāsiyāb sulṭānı Mışr miṣāl serverler zerrīn taḫtlarına geçüp ḳarār itdiler her birinüñ zerrīn kemer ḳolları servü ḳad yañaġı gülleri (20) şehlā gözlü ṣaçı sünbülleri ḥoḳḳa dehen lebi mülleri şāhlu şāhınuñ ḳafāsında ayaġın ṭurdılar ellerin tīġ u ḫançere urdılar (21) ve andan ikinci ṣaffında serīr Süleymānīde dīvān-ı ḫaḳḳāñīde ol beşer ṣūretlü perrī melekleri melek-ṣıfat ḳanadların açup

[472b]

(1) açup serīr-i Süleymāniyye geçüp taḫtı pāy Süleymāniye laʿlü gevher ṣaçup yirlü yirine taḫtına geçüp muḳīm oldılar baʿdezān (2) cinnīler reʾīsi Elhic cinnī ve ḳavmi cān … rūḥ-ı şāh cünd cünd ḳavm mihterler-ile ve cān ḳavm-i bihterler-ile Süleymān (3) devletine duʿā ḳılup ṣadırlu ṣadrına geçüp oturdılar andan ġūl ʿafārīt dilāverleri ve ġūl ve yabānī ser-neferleri taḫt-ı pāya ḳarşu (4) ayaġın ṭurdılar dillü dilince Süleymān'a alḳış vurdular ve yırtıcı cānavarlar pelengleri ve baḥrī behāyım nehengleri ve sübāʿ mühlik (5) leri ve şeyāṭīn müşrikleri daḫı yirlü yirinde cins cinsi birle Süleymān naẓarına ḳarşu her birisi aġız açup (6) gögüs gerüp pençelerin yire urup ṭurdılar ve ḳarıncalar ve ḫākī cānavarcuklar ve ḥaşerāt nesli taḫt merkezlerinde devende (7) si ḳarınca gibi ḳaynaşdılar perendeleri beʿūż ve üyez ve zübāb ve pervāne gibi ḳanadlu ḳanad açup dīvān-ı Süleymān'ı (8) gezüp uçuşup gāh server-i selāṭīn tācına ḳonuşup ḳafālarına sille uruşup geydi başlu uranlar gözine (9) girişüp ḥāl dilince eydürlerdi ki aç göziñi ḥaḳīḳat yüzinden ʿibret göziyle naẓar eyle bu dīvān-ı Süleymān'iye baḳup (10) biñ bir ümmeti eşkāli ṣūreti her birinüñ envāʿ dürlü sīreti ve yüz yigirmi dört dürlü maḫlūḳātı görüp cümlesini Yezdān-ı (11) Ḫālıḳ'uñ ol Ṣāniʿ-i Rāzıḳ'uñ ṣunʿına baḳup gör ki neler ḫilḳat ḳılupdur ol Ḫālıḳ'ı ululayup aña göre ṭāʿat ḳıl

NAẒM
(12) Böyle diyüp uçuşup zenbūr-ı pervāne zübāb
Ḥāl dilince söyleşüp ḫalḳa virürler cevāb

Gökyüzin ṭutmış-ıdı Sīmurġ-ıla cümle ṭuyūr
(13) Kim ḳanad açup uçardı sāyibān ʿuḳāb

Ṣāh-ı Medān daḫı anda ejdehālarla gelüp
Ol serīr üzre ṭururdı efʿīlerle bī-ḥisāb

(14) Gökyüzin dutdı perende kim görünmezdi güneş
Yiryüzin dutdı çerende anda cümle iy kāyināt

Diñle imdi işbu şīrīn ḳıṣṣaʾi cāndan ʿazīz
(15) Söylesün Firdevsi ammā vir ṣalāvāt bul ṣavāb

[91]Der-beyān-ı ʿAẓamet-i Taḫt-ı Süleymān ve Ḳıṣṣa-i Humā

Ḥakīm ḳavlince ḳaçan ki serīr (16) Süleymā'nuñ üzerine biñ bir ümmet serverleri yitmiş iki millet dilāverleri ve yüz yigirmi dört dürlü ṣıfat-ı maḫlūḳāt mübārizleri (17) cemʿ olup yirlü yirinde ḳarār idicek andan Süleymān ʿaleyhiʾs-selām müvekkel-i bāda ḥüküm itdi cihānuñ dört köşesinden (18) bu rubʿ-ı meskūn ʿāleminden dört dürlü yil çıḳup Ḥükm-i Sübḥānī ve emr-i Süleymānī birle taḫtuñ gūşe arbaʿasınuñ altına girüp (19) serīr Süleymānī biñ bir ümmet leşkeriyle yitmiş iki millet ʿaskeriyle ṭablu ʿalemle ḫaylü ḫaşemle götürüp yirinden ḳaldurup dört mīl (20) miḳdārı gökyüzine çıḳarup muʿallaḳ ṭurġurdı andan müvekkel-i bād melek Semġāyıl enbiyā-y-ıla Süleymān ʿaynında (21) ʿayān emriyledi gözlerinden nihān ilerü gelüp eyitdi ki Yā Nebiyyaʾllāh'ı buyur ḳancaru gider yile taḫtuñı götürüp

[473a]

(1) gidelüm ol cānıba ʿazm idelüm ḥażret-i Süleymān eyitdi ʿaleyhiʾs-selām yā müvekkil bād Tedmür şehrinde bir zāhid (2) varmış anı ziyāret itmege gider men ve daḫı Tedmür şehrinüñ müşriklerin īmāna daʿvet ḳılmaġa niyyetüm var diyüp ḥükm idicek (3) müvekkil bād daḫı tekvīn bāda ḥükm itdi taḫt öñünce Tedmür şehrine ṭoġrı uçdı yil daḫı taḫt-ı Süleymān'ı Tedmür şehrine ṭoġrı (4) götürüp gitdi ve andan Süleymān ʿa.s. ḥükm itdi Āṣaf bin Berḫıyā Tedmür şehrinüñ melikine bir nāme yazdı Süleymān varacaġın (5) bildürdi ve nāmeʾi dürüp Süleymān eline virüp ḥażret-i Süleymān nāme üzerine nübüvvet mührin urup Sīmurġ-ı Ḳāf'a emr itdi (6) Hüdhüd'i getürdiler naẓarına yitürdiler Hüdhüd daḫı tācı başında ve ḫırḳa çigninde ṣaġ ḳanatcuġın yuḳaru ve ṣol (7) ḳanadın serīr üzere döşeyüp yüzcegezin yire sürüp sürtünüp Süleymān'uñ taḫt pāyin öpüp daḫı baş ḳaldurup duʿā (8) ḳılup eyitdi ki

NAẒM
İy emīri ins ü cinn vü mālik dīv perī
Devlet-ile pāyidār ol ṭutıben baḥr ü berī

(9) Çoḳ şükür ki ḫizmetüñe yüz sürüp Hüd Hüd senüñ
Olayın peyk-i Süleymān sevdi sen peyġamberi
NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Hüd Hüd bir (10) vech-ile Manṭıḳuʾṭ-ṭayrca duʿā ḳılıcaḳ andan Süleymān peyġamber ʿa.s. nāmeʾi Hüd Hüd'e ṣunup eyitdi ki (11) yā Hüd Hüd taḫtumı yil götürüp Tedmür şehrine varmadın şehre sen yitişüp bu nāmeʾi melikine vir daḫı gine bizi (12) ḳarşula ve gör ki nāme ʿizzet ḳılur mı ve senüñ öñüñe yimcügez döküp ḫizmet ḳılur mı ḳılmaz mı zīrā ki beglerüñ (13) ḳāṣıdına ḥürmet iden dostıdur ve ʿizzet ḳılmayan düşmenleridür diyüp nāmeʾi Hüd Hüd'e ṣunup Hüd Hüd daḫı (14) nāme-i Süleymān'ı ʿizzet-ile alup buruncuġı ucı-y-ıla dutup ḳanad büküp açup gitdi ammā Süleymān peyġambere (15) ʿaleyhiʾs-selām ʿuḳḳāba emr itdi ki Hüd Hüd'e ḳafādār ol yırtıcı

[91] Süleymân'ın büyük tahtı ve Humâ'nın hikâyesi hakkında.

ḳuşlardan ṣaḳın ʿuḳḳāb daḫı emr-i Süleymān'a (16) iṭāʿat idüp uçup gitdi velī Hüd Hüd'üñ altı yanında uçardı üstine geçmezdi niçün anıñ-çun ki Hüd Hüd'e (17) Allāh adı olup nāme-i Süleymān'ı götürdigi ecilden pes bu sözde ʿibret vardur ki bir yırtıcı ḳuş Allāh adına iʿtibār (18) ḳılup ʿizzet ḥürmet ider gel seni gör ki bir kitābı öpüp başda ḳomaġa içinde Allāh adı var-iken ḥürmet itmege gāh (19) olur ki ġaflete varup sehv-idüp ḫaṭā ḳıluruz Veyseʾl-ḳarānī'den suʾāl itdiler ki bu mertebeye neden yitişdüñ (20) cevāb virdi ki hergiz ḳıbleye ḳarşu ayaḳ uzatmadum ve iki cihān faḫrini işidüp arḳamı andan yaña (21) dönmedüm dāyim naẓarum cemāl-i Muḥammed'e-y-idi Furḳān nāzil olduġın işitdüm yönümi andan yaña döndüm

[473b]

(1) Ḳurʾān-ı ʿaẓīme ḥürmet itdüm lā-cerem bu maḳām-ı taḥḳīḳa yitdüm

NAẒM
Cevāb böyle virüp Veyseʾl-ḳarānī
(2) Vilāyetle geçirdü ol zemānī

Anuñ miṣli velī gelmedi hergiz
Ki seyr itdi o ʿarş-ıla āsmānī
(3) NEṢR

Ḥakīm ḳavlince çün ki Hüd Hüd'le ʿuḳḳāb emr-i süleymān'ı birle ḳanad açup uçup yirle gök arasında birbirinden (4) geçişüp gelüp Tedmür şehrine yitdiler felek yüzinden şehr üstine naẓar itdiler ki seng-istān yirinde ṣaḫrā (5) ucında zeytūnlıḳ mīşebistān içinde bir ʿaceb şehr-i muʿaẓẓam içi ṭolu mā-ḫalaḳallāhu ādem at süheyli erenler ġırīvi fersaḫ (6) fersaḫ yir gider andan Hüd Hüd ʿuḳḳāba eyitdi naẓar ḳılalum bu şehrüñ pāẕişāhı sarāy (7) üzerine ḳonalum ġayrı yire inmeyelüm vaḳt ola ādem zād ṣadrına ṣataşavuz bizi oḳ-ıla ura veyā çubıġ-ıla ata şāhları (8) naẓarına ṭoġrı varup nāmeʿi ṣunucaḳ kimsene incidmez diyicek ʿuḳḳāb eyitdi yā Hüd Hüd sen peyk-i süleymānsın (9) çāpuñ murġlardansın seni yırtıcı ḳuşlardan hevāda ṣaḳlamaḳ elimden gelür ve ammā ki ādem-i zād şerrinden ḥıfẓ idemezin (10) zīrā ki ādem ḳul beşerdür gāh işi ḫayr gāh şerdür deñizden balıḳları aġ-ıla çeküp ala götürüp bişirürler (11) ve gökyüzinde ḳuşları ḥīle birle ṭuzaġa düşürürler ben ʿuḳḳāblıġumca ādem oġlanından ḳorḳaram tīr- (12) bārāndan ḫavf itdügümden ṭaġlar depesinde uçaram şehr üzerine gelsem ġāyet yüksege ḳaçaram zīrā benüm gövdem büyükdür (13) her yire ki ḳonsam gevdem bir ṭaġa beñzer ben şehr üzerinde pervāz urayım sen bu şehrüñ milki ḳaṣrına var nāme-i Süleymān (14) ṣun diyüp ḳavl itdiler andan ʿuḳḳāb şehr üzerinde ḳanad açup hevā yüzinde pervāz (15) ṭurdı Hüd Hüd nāme-i Süleymān'ı aġzında ẕikr-i Süleymān dilince söz olup şehr üzerine inüp ḳondı (16) bir yüce köşk üzerine daḫı eṭrāfa göz urdı gördi kim ol şehrüñ orta yirinde bir ʿālī sarāy var içinde (17) ol ḳadar sipāhī cins var ki ḳalb ḳalb ṣaf bağlayup dīvān ṭurmışlar Hüd Hüd bildi ki bu dīvān (18) ṣāḥibi bu şehr melikidür pes ḳanad açup uçup gelüp dīvān üzerinde pervāz urdı andan çevre yaña (19) göz urdı gördi ki bir ʿaceb dīvān ḳurulmış orta yirde bir taḫt-ı zerrīn urulmış üzerinde bir (20) ʿarab şekil kimsene oturur ḳafāsında biñ iki miḳdārı zerrīn kemerlü ḳullar ayaġın ṭururlar ellerin tīġ u ḫançere (21)

ururlar ve taḫtuñ iki ṭarafında erkān-ı devlet ve aʿyān-ı memleket ümerā vüzerā ʿāc abanūs ṣandallar üzerinde oturmışlar

[474a]

(1) yönleri şehlerinden yaña dutmışlar pes Hüd Hüd yaḳın bildi ki bu oturan Tedmür şehrinüñ melikidür (2) hemān dem ḳanadçuḳlarını süzüp taḫtı şāha ṭoġrı gökyüzinden aşaġa itdi daḫı rāset melik taḫtınuñ (3) merkezine ḳondı aġzında nāmeʾi yönüni melikinden yaña döndi bu yañadan Tedmür şehrinüñ melikine ki Ḫurşīd (4) şāh dirlerdi ʿIraḳ ʿIraḳayn ekṣeri anuñ ḥükminde-idi anuñ bigi pehlüvān-ı cihān-ıdı ki ḳırḳ sekiz (5) arşı ḳaddü ḳāmeti var-ıdı Efrāsiyāb'a baş indürmezdi ve Keykāvus'a şeyʾ dimezdi başḳa milke geçerdi dāyimā (6) ʿīş ü nūş iderdi ḥüsni ḫulḳ aḥsen ṭabʿ mevzūn cemāl-i kemāli müstaḥsen melik-idi āteş-perest-idi (7) ve ammā ki dāyimā gönlinden geçerdi ki dīn-i Mūsā ḥaḳdur ṭapduġı ateş maḫlūḳdur ve Mūsā ṭapduġı Ḫālıḳ'dur (8) Ḫālıḳ vār-iken maḫlūḳa varup ṭapmak ʿaḳıldan ḫāricdür ol cihāndan Süleymān bin Dāvud-ı nebiyy ḥaḳḳıduġın (9) bilüp İslām'a meyl vār-ıdı dāyim isterdi ki ḥażret-i Süleymān'a varaydı anuñ ḫiẓmetine yüz süreydi (10) ve illā rūzigār furṣat virmezdi ammā yaḳında ḫaber işitmiş-idi ki ḥażret-i Süleymān ʿa.s. Rūḥana şehrine (11) geldi ḳaṣd itdi ki yaraḳ görüp ḥażret-i Süleymān'a vara mübārek yüzüni göre ḥālini iʿlām ide anı gördiler ki (12) bir ḳuşcuġaz ki Hüdhüd'dür gökyüzinden ḳanad büküp dīvān üzerine fiʾl-ḥāl indi gelüp taḫt üzerinde rāset (13) ḳondı bildiler kim bu Hüdhüd peyk-i Süleymān'dur zīrā ki ʿAnṭāḳıyye feṭḥinde Hüdhüd'üñ nāme iltüp (14) nāme getürdügi ʿālem-i kāyinātda meşhūr olmuş-ıdı bu Ḫurşīd şāh daḫı işidüp bilmiş-idi andan Hüd (15) Hüd aġzında nāme yüzcügazın yire sürüyirek ṣaġ ḳanadın Ḫıżr ʿalemī gibi yuḳaru ḳaldurup ve ṣol (16) ḳanadın seccāde-i İlyās gibi yire döşeyüp nāmeʾi Ḫurşīd'e aġızcuġı-y-ıla dizi üzerinde ḳodı daḫı (17) ḳanad açup uçup taḫt merkezine ḳondı yüzüni Ḫurşīd şāha döndi daḫı ḳarār itdi daḫı naẓar ḳılup (18) Ḫurşīd şāhı gözetdi daḫı ez-ān cānıb Ḫurşīd şāh daḫı naẓar ḳılup gördi ki felek yüzünden (19) bir Hüdhüd ḳuşı aġzında mektūb şekli şemāyılı ḫūb ḳanad büküp süzülüp yiryüzine indi taḫt kenārında (20) ḳondı andan nāmeʾi getürüp dizinde ḳoduġına ġāyet taʿaccüb ḳılup dönüp vüzerāya ʿuḳalāya suʾāl itdi ki bu mektūb ne yirden gelmiş ola ki ol şāhuñ ḥükmine eṭyār

[474b]

(1) ḥınsı fermān-ber ola eġerçi ki ʿarab beglerinüñ ʿādetidür ki her şehrede kebūter-ḫāneler yapdurup (2) üzerlerine ümenā ḳoyup ve her cinsden gögercinlerüñ birer çiftini ayırup alup ol meliküñ taḫtgāhında ḥıfẓ (3) iderler vaḳti ki bir şehre mektūb göndermeli olsalar ol yirüñ gögercininden ayrılmış kebūter ḳanadına ol (4) mektūbı baġlayup uçururlar kebūter daḫı pervāne ḳalḳar felek yüzine çıḳar eṭrāfı ʿāleme diḳḳat-ile baḳar görür ki mekān-ı (5) muʿayyeni çifti olduġı şehri ḳanḳı cānıbda-y-ısa aña ʿaẓm ider daḫı varup dişisine bulışur ḳuş-bāz emīni görüp (6) mektūbı alup mühri ile ol şehir melikine ilter bu vech-ile mektūb ṣāḥibine irsāl olunur ammā ki Hüdhüd ile nāme (7) gönderdügin görmiş degülüz diyüp taʿaccüb idince vezīr vüzerā ve ümerā eyitdiler ki bu Hüdhüd peyk-i Süleymān'dur (8) Ḥaḳ Teʿālā aña bir salṭanat virdi ki ins ü cin vaḥş u ṭayr mūr u mār cerrende ve berrende emrine muṭīʿ fermān-ber olmışdur (9)

taḫtını yil felekde götürür diledügi yitürür işitdük ki yaḳın zamānda ʿAnṭāḳıyye şehrini feṭḥ eylemiş (10) ʿacebdür ki bu Tedmür şehrine gelmezse tāc u taḫtuñ elüñden almazsa

NAẒM
Ġāfil olma şeh Süleymān pāẕişehdür gey ziyād
(11) Ḥükmine çāker durur Kāvus u Rüstem Keyḳubād

Biñ bir ümmet emrine fermān olupdur bu zamān
ʿAskeri-y-ile taḫtını gökde götürür añla bād

(12) [92]**Der-beyān-ı Temṡīlāt-ı Dāsıtān-ı Māżī**

Diñle imdi ne durur remzi maḳāl
Kendü nefsüñden işit aña miṡāl

(13) Fiʾl-meṡel cismiñ durur mülk-i ʿarab
Şeh Süleymān rūḥuñ olur luṭf-ı Rab

Nefs-i emmāre durur Ḫurşīd-i şāh
(14) Tābiʿī nefsüñ ḳuvāsı ol sipāh

Nāmesi tenẕīl-i Ḥaḳ'dur bī-ʿilel
ʿĀḳılısañ it ʿamel anuñla sen ʿamel

(15) Emr-i Ḥaḳ'la nefse virüp gūşi-māl
Müʾmin it ki terk ide küfr ü ḍalāl

Mevt aradı bu durur añla ʿayān
(16) Kāfiri nefs-i müsülmān ide gör

Var riyāżet birle fermān ide gör
Nefse virme ḥācetini her zamān

(17) Vir riyāżet birle nefse gūşi-māl
Ki ola müʾmin ehl-i dil ṣāḥib-kemāl

Müʾmin olup duta gör ḫūy-ı melek
(18) ʿArş ola cevlāngahuñ nice melek

Ḳaydı nāsūt olmaya nefse ḥicāb
Ḳudsı lāhut ola mesken [93]kāmü-yāb

[92] Eski örnek hikâyeler hakkında.
[93] kāmü-yāb, kām-yāb (vezin gereği "kāmü-yāb" olarak yazılmıştır.)

(19) Nefsi çāker eyle terk it māʾü men
Ḥaḳḳ'a ṭāʿat eyle cāndan bā-ḥasen

Ḥamd idüp tesbīḥ oḳurken cümle şey
(20) Sen niçün ġāfil olasen imdi hey

Cümle şeyden kendüzüñi añla ḫor
Kim Süleymān vāʿiẓi oldı añla mūr

(21) Cümle çünki ḳudreti Ḥaḳ maẓharı
Bil kim olmadı ʿabeṣ ḫilḳat varı

Ṣāniʿuñ ṣunʿına iderseñ sen negāh
[475a]
(1) Hiç birinüñ yoḳ ḳuṣūrı nīk-ḫāh

Ḳıldı egri ḳaşı ṭoġrı ḳāmeti
Her birinde ḳodı niçe ḥikmeti

(2) Egriliginde ḳaşuñ vardur şeref
Ṭoġrulıḳda ḳāmetüñ var her ṭaraf

Şol bir ince çöpçügeze baḳma ḫor
(3) Kim olur diş ḳurdaġı nefʿi budur

Kimseʾi incitmegil zinhārı pes
Ẓālim olma hem-cünān cābir ʿases

(4) Ġayrınuñ ʿaybın gözetme nefsi gör
Tā ki vāsiʿ ola saña sinle gör

Ṭut sözin Firdevsi'nüñ eyle ʿamel
(5) ʿAvn-i Ḥaḳḳ'ı tā bulasın mā-ḥaṣal

[94]Der-beyān-ı Meclis-i Āḫar

Ḥaḳḳ'a minnet oldı pür-kerem
(6) İki yüz ṭoḳsan ṭoḳuz meclisde tam

Çoḳ şükür kim buncılayın nüsḫa ḫūb

[94] Diğer meclis hakkında.

Söyleyüp aḥsen kelām itdüm raḳam

(7) Neş̱ir durur heb müsecca‘ ḫūb hem
Naẓım durur hem muṣanna‘ pīşü kem

Dilden elden geldügünce söyledüm
(8) Vüs‘atüm yitdükce te’līf oldı hem

Bāḳīsinde var ümīdüm söyleyem
Ger vücūdum ölmeye ḫāki ‘adem

(9) Kim niçe şekker-şiken ṭūṭī daḫı
Söyleriken didi çarḫa ṭonadam

Bitmedi gül-şende gül çāk olmadı
(10) Ötmedi bülbül ki olmaz çeşm nem

Her kimi güldürse gül-şen bir nefes
Çeşmi, ḳara ḳan döker hemçü ḳalem

(11) Var mı gül ki olmadı āḫir gül-āb
Var mı bülbül çekmedi şoñra elem

Çün cihān ḥālı budur gelen geçer
(12) Her feraḥlık ṣoñı durur çünki ġam

Cehd idüben ṣoñına ḳoya nişān
Kim añalar ḫayr-ıla pīşi-ḳadem

(13) Evcehinden bu Süleymān-nāmesin
Söyledüm te’līf idüp her dem be dem

Kim ider Firdevsi’i ḫayr-ıla yād
(14) Dü-cihānda görmesün derdi sıḳam

İy Ḫuş̱ā ‘izz-i celālüñ ḥaḳḳı-çun
Ol Muḥammed ḥaḳḳı olur mü’min ümem

(15) Mekke vü Ḳudsī mübārek ḥaḳḳı çün
Ki anlaruñ ṣaḥtı durur Beytü’l-Ḥaram

Ravża-i ḳudsı Medīne ḫāki çün
(16) ‘Afv idüp cürmümi vir bāġ-ı ādem

Ger dilerseñ cennet ola meskenüñ
Vir ṣalāvāt Muṣṭafā'ya iy ṣanem

(17) [95]**Süleymān-nāme'nüñ Tamām Üç Yüz Meclisünüñ Ẕikrindedür** [96]**Veʾs-selām**

Ḥaḳ'a minnet faṣl-ı gül oldı eser bād-ı ṣabā
(18) Mevsümi faṣl-ı rabiʿ-ile şeref buldı hevā

Münkesir oldı şitā geçdi devr-i zemheri yir
Kim bahār irdi çemende murġ-ı zār itdi nevā

(19) Nergesüñ vaḳt-i seḥer bağladı çeşmin gerçi ḫāb
Ġonca çāk itdi ḳabāsın gül ḳılur ʿarżı liḳā

Burc-ı ḥūtdan itdi taḥvīl çünki şems-i āfitāb
(20) Bu ḥamel burcına dikdigün ʿalem ṭutup livā

Lāle laʿlīn sāġar içre pür ḳılup gül-gūn-ı mey
Sūsen ol çīnī ḳabaġı ṭutdı ider ʿīşe ṣalā

(21) Gün yüzinden hemçü dilber refʿ idüp sebz-i niḳāb
Şevḳ-ile dastān hezār oḳur ḳılup bülbül-serā

Çün cihān, bāġ-ı cinān oldı müzeyyen irdi gül
[475b]
(1) Vaḳtidür ki cūş idesin başlayup bülbül nevā

Furṣatı görüp ġanīmet süre gör devrān ki
Dem geçer devrān döner çürür beden olur fenā

(2) Dil revān söyleriken söyle sözüñ hem çün cinān
Kim bilürsin irişür mevt-i ecel derdü ʿinā

Di Süleymān ḳıṣṣasın meşġūl olup teʾlīfine
(3) Ki istimāʿ iden kitābuñ eyleye ḫayr-ı duʿā

Kim cihāna gelmeden maḳṣūd odur her ādeme
Ṣoñına ḳoya nişān kim dür-fişān ide ṣenā

---

[95] Süleymân-nâme'nin üç yüzüncü meclisinin tamamlanışını anlatır.
[96] Son söz budur.

(4) Anuñ-ıçun itmişemdür bu kitāba ʿömri ḫarc
Ki istimāʿ iden kişi ḫayrı iyle dāyim añа

Kim ider Firdevsi'ye ḫayrı duʿā ḳılup kerem
(5) Ḥaḳ murādın virsün ḫayr-ıla bizi añа

Diñle imdi şeh Süleymān ḳıṣṣasından bir ḫaber
Līki virgil ḫoş ṣalāvāt sen be-cānı Muṣṭafā

(6) [97]**Ḳıṣṣa-i Ḫurşīd Şāh Āgāh Şoden-i Eẕ-nāme-i Süleymān Peyġamber ʿAleyhiʾs-selām**

(7) Lokmān-ı ekber İbn-i ʿĀd ol ḥakīm hünermend üstād ol vech-ile ṣaḥīḥ rivāyet ḳılup eydür ki baʿde ez-ān Eflāṭūn'ı ilāhī (8) ve yitmiş iki dilüñ tercümānı olup viren güvāhī bu vech-ile taḳrīr ḳılup ṣaḥīḥ ḥikāyet ḳılup eydürler ki ol zamān ki (9) Tedmür milki Ḫurşīd şāh Hüdhüd-i murġānī ol peyk-i Süleymān'ı görüp bilüp ʿizzet ḳılup (10) nāme-i Süleymān'ı alup başında ḳoyup daḫı yirinden ḳalḳup ʿizzet itdi dönüp beglerine eyitdi iy Tedmür begleri (11) ve ʿIraḳ ʿIraḳayın serverleri hiç bilür misiz gelen Hüdhüd nāmeʾi kimden getürdi eyitdiler ki vallāhi bilmezüz gökde uçan (12) ḳuş nāme getürdügin gördügümüz yoḳ ammā ki işidirüz Dāvud peyġamber oġlı Süleymān-ı nebīye ʿaleyhiʾs-selām (13) yitmiş iki millet yüz yigirmi dört dürlü ṣıfat-ı maḫlūḳātı muṭīʿ müsaḫḫar olmışlardur ve Hüdhüd daḫı anuñ peykidür var-ısa (14) bu Süleymān'dan geldi didiler ve daḫı Ḫurşīd şāh eyitdi neʿam Süleymān'dan gelmişdür diyüp emr itdi bir altun (15) ṭās içine birinc ḳoyup Hüdhüd'üñ naẓarında ḳodılar Hüdhüd kendüye dāne-i birinc virüp ḥürmet itdügin (16) Süleymān, nāmesine ḳalḳup ʿizzet idüp öpüp başda ḳoduġın göricek Hüdhüd daḫı şāẕ olup ḳanatçuġın (17) açup uçup Ḫurşīd şāhuñ taḫt üzerine naẓar geçüp yüzcügezin yire sürüp andan ḳıçın ḳıçın gidüp yine uçup (18) gelüp meskenine ḳoyup ol altun ṭās içinden birinc dānesin yimege başladı Ḫurşīd şāh-ıla Tedmür begleri (19) Hüdhüd'üñ ʿizzetini görüp edebin taʿaccüb idüp eyitdiler görüñ ḳuşcuġazı kim ne vech-ile edeb yüzinden nāme-i Süleymān'ı (20) getürdi ve daḫı gine dānesin yimege edeb-ile ṭurdı pes Hüdhüd'üñ edebine ḥiss-ü idrākine ve zihn-i pākine taḥsīn itdiler (21) andan Ḫurşīd şāh emr ḳıldı baḫtiyār vezīr bir nāme-i Süleymān'uñ mührin alup şāha ṣunup şāhda öpüp ʿamāmesine

[476a]

(1) ṣunup andan baḥtiyār vezīr nāme-i Süleymān'ı müṭāliʿa ḳılup Süryān dilince olduġın bilüp maẓmūnına muṭalliʿ olup (2) ayaġ üzre ḳalḳup oḳuyup duʾā itdi ki

NAẒM
Didi şāha Şeh Süleymān, nāmede
(3) Böyle yazmış idüp imlā ḫāmede

[97] Süleymân peygamberden mektup geldiğini Hurşid şahın öğrenmesi hikâyesi.

Kim be-nāmı ḳamu evvel [98]Kirdi-gār
Ḥayy ü Ḥāfıẓ lem-yezel [99]perverdi-gār

(4) Kün dimekden ʿālemi ḫilḳat ḳılan
Nārı İbrāhīm'e būstān eyleyen

Ḳavm-i Nūḥ'ı ġarḳ ṭūfān eyleyen
(5) Ḳādiru Ḫallāk'u aʿẓam ber-kemāl

Ol Ḫuẕā'dur lā-şerīk ve lā-zevāl
Ḫalḳ-ı ʿālem emrinüñ meʾmūrıdur

(6) Sen Süleymān dergehinüñ mūrudur
Nāme benden saña ki Ḫurşīd şāh

ʿĀlemüñ sulṭānıyam bilür İlāh
(7) Ol Ḫuẕā ki virdi baña ḫātemi

Heb müsaḫḫar itdi milk-i ʿālemi
İns ü cinn vaḥş ṭayr ve mūr u mār

(8) Ḥükmümüñ maḥkūmıdur her ne ki vār
Gökde yiller götürür taḫtum benüm

Kim be-ġāyet yücedür taḫtum benüm
(9) Ḫizmetüme yüz sürer Efrāsiyāb

Emrimüñ meʾmūrudur Sührāb-ı şāh
Ki ol durur Şeddād ʿĀd aṣlı nigāh

(10) Ḥācibimdür şāh u şāhān heb benüm
Kim ḳulumdur ḫān u ḫāḳān heb benüm

Üstüme mürġān ṭutar uş sāye-bān
(11) Ḳarşuma dīvān ṭurur insān u cān

Devletüm yüce ḳılur Sübḥān benüm
Biñ bir ümmet emrüme fermān benüm

(12) Yitmiş iki millet uş her ne ki var

---

98 Kirdi-gār, Kird-gār (vezin gereği "Kirdi-gār" olarak yazılmıştır.)
99 perverdi-gār, perverd-gār (vezin gereği "perverdi-gār" olarak yazılmıştır.)

Bańa tābiʿ oldılar heb ser-te-ser

İmdi bu dem bile olup ben süvār
(13) Şehrüñe varmaḳ diledüm [100]kāmu-kār

Hüdhüd-ile nāme gönderdüm sańa
Oḳuyuben olasın fermān bańa

(14) İşde vardum şehrüñe ḳılġıl yaraḳ
Ḥükm ṣayıp saḳın olma bańa ʿāḳ

Tāc u taẖtuñ ne gerekse sańa pes
(15) Ḫizmetümi ḳılmaġa eyle heves

Tāc u taẖta ġarre olma ḳıl ḥaẕer
Tā ki benden görmeyesin sen ẖaṭar

(16) İşde vardum ẖizmetüme ḥāżır ol
Niʿmetüñ görüp yaraġın nāẓır ol

Ḥükmüme maḥkūm olursañ bu zamān
(17) Milküñe idem ḥākim hemān

Yoḳ eger kim bańa ʿāṣī olasın
Ṣanma tīġımdan ẖalāṣ çün bulasın

(18) Ṣoñ sözüm bu durur imdi uş sańa
Ḳıl yaraġuñ oluben fermān bańa

(19) Ḫākden ādem yaradup raḥmet ḳılan
Oldur İdrīs üzerine uçmaḳ viren

Beyżeden ḳuş dürüdüp uçmak viren
(20) ʿAḳluñı başuña der eyle fikir

İsmümi dile alup eyle ẕikir
Ṣoñ peşīmān aṣṣı itmez bilesin

(21) Devletüñe neyse lāyıḳ ḳılasın
Böyle diyüp nāmesinde ol beni

[100] kāmu-kār, kām-kār (vezin gereği “kāmu-kār” olarak yazılmıştır.)

Āḫir itmiş sözlerini iy ṣabı

[476b]
(1) Diñle imdi ḳıṣṣa nedür [101]nāmu-ver
Vir ṣalāvāt Aḥmed'e gel mā-ḥażar
NEṢR

Ḥakīm ḳavlince ḳaçan ki (2) Ḫurşīd-i şāh ʿIraḳ'ı nāme-i Süleymānī'den bu ḫaberi kim işitdi begleri ile danışup meşveret eyledi daḫı eyitdi iy Tedmür (3) begleri ve ʿIraḳ ʿIraḳayn serverleri ne dirsiz Dāvud oġlı Süleymān üzerimüze geli-yürür bunca ʿaẓametlü leşkerle (4) ne dirsiz iṭāʿat idelüm mi yoḳsa ser-keşlik ḳılup ḳılıç üzerinde ḳırılalum mı begler eyitdiler bir pāẕişāhuñ kim taḫtını yil felekde (5) götüre elçisi uçar ḳuş ola nāme getüre ins ü cinn vaḥş ve ṭayr u mūru ve mār çerende ve perende emrine fermān-ber ola biñ bir ümmet ḥükmine (6) çāker ola biz anūñ cengine ṭāḳat getürümezüz lāyıḳ budur ki niʿmet nüzūl yaraġın görüp ḥükmine maḥkūm emrine fermān olavuz

(7) NAẒM
Bir melik ki yüce ide Ḥaḳ baḫtını
Yil götüre gökyüzinde taḫtını

(8) İns ü cinnī ḥükmine fermān olup
Ḫiẕmet idüp düzedeler raḫtını

Kimdür aña ḳarşu varup ceng ide
(9) ʿĀṣī olanlar göre tīzcek mevtini

Furṣatı fevt itmeyüben ḫiẕmet it
Furṣatuñ itmeye kāmil fevtini

(10) Böyle diyüp çoḳ naṣīḥat virdiler
Görmemek çün şāh-ı ʿālem saḫtını

Diñle imdi ḳıṣṣa nedür şerḥ idem
(11) Vir ṣalāvāt oḳı Aḥmed naʿtını

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince ḳaçan ki Ḫurşīd şāh begleri sözün ki işitdi (12) baḫtiyār vezīre ḥükm itdi ʿacem dilince Süleymān ḥażretine bir nāme terkīb idüp yazdı söz yirine içinde (13) dürr-i gevher dizdi daḫı dürüp Ḫurşīd şāh eline virdi Ḫurşīd şāh üzerine mühür urdı daḫı götürüp nāmeʾi ṣaġ dizi (14) üzerine ḳodı daḫı dönüp Hüdhüd'e naẓar itdi Hüdhüd daḫı gördi ki nāme yazıldı üzerine mühür uruldı (15) ve dizi üzerine ḳodı ve kendüden yaña

[101] nāmu-ver, nām-ver (vezin gereği "nāmu-ver" olarak yazılmıştır.)

Ḫurşīd şāh naẓar urdı bildi ki Süleymān'a nāme göndermek diler (16) pes ṭuyunca birinciden yidi dilince Rāzıḳ'uñ şükrin didi daḫı açup pervāz urup uçup göge aġdı (17) ʿuḳḳāba çıḳdı gördi ki pervāz urup ṭurur ʿuḳāb ḳuş dilince suʾāl itdi ki ḥāluñ ne nāme-i Süleymān'ı şundı kim (18) Hüdhüd cevāb virdi ki nāmeʾi şundum beġāyet ʿizzet itdi ve bir nāme daḫı yazdılar Süleymān'a göndermege ve baña (19) daḫı ẕerrīn ṭās içinden aḳ pirinc dānesin virdiler yidüm imdi yā ʿuḳḳāb saña anıñ-çun geldüm ki gel seni ol şāh (20) naẓarına ilteyin saña daḫı niʿmet virsün ac gitme diyüp ʿuḳḳāb uydurup ikisi bile ḳanad büküp süzülüp dīvān-ḫāneye inmekde (21) bu yañadan bizüm ḳışşamuz Ḫurşīd şāha geldi ki Hüdhüd uçup gidicek ġāyet taʿaccüb itdiler bu nāmemüzi görüp Hüdhüd

[477a]

(1) alup Süleymān'a gitmedeki sebeb neyki ve uçup giddügine ḥikmet neyki diyü söyleşürken anı gördiler ki Hüdhüd ḳanad (2) büküp hevādan yire indi ve evvelki maḳāmına altun ṭās kenārına ḳondı ʿacabā Hüdhüd neye geldi dirken anı gördiler ki (3) hevā yüzinden bir ġıcıldı ḳopdı sarāy içinde yürüyen ṭāvuslaruñ ensleri endüp ʿuḳḳābı görüp birbirine girüp ḳarcaşdılar (4) boyun uzadup ḳanad ḳaḳışup ayaġ üzerine ḳalşıp önleri varınca çaġrışdılar ve ṭoġancılar elindeki şah-bāz sunḳur balaban (5) ʿācizī çaḳırṭoġan atmaca yir yir çekindiler ḫalḳ ʿacabā nedür diyüp gökyüzine baḳışdılar anı gördiler ki bir ʿuḳḳāb (6) Sīmurġ-ı Ḳāf gibi ḳanad büküp hevā-yı fenādan indi rāset dīvān ortasına ḳondı ʿacabā bu ʿuḳḳāb ḳandan geldi (7) ādem-zāddan ḳorḳmadı mı dirken anı gördiler ki Hüdhüd öñündeki ḳızıl altun ṭās içindeki aḳ birinc dānesinden (8) bir dāne birinc alup aġzı-y-ıla getürdi ʿuḳḳābbun öñine iltüp naẓarında ḳodı daḫı ʿuḳḳāb öñinde yüzcegezin yire sürdi (9) tevāżuʿ ḳıldı andan ḳanad açup uçup Ḫurşīd şāh naẓarına geldi öñinde yüz yire sürüp baş ḳaldurup ṣaġ ḳanadçuġı (10) ucıyla ʿuḳḳābı şāha gösterdi ve buruncığıyla dāne direr gibi taḫt taḫtesin ḳaḳdı ṣanasın ki işāret idüp (11) ʿuḳḳāba ṭaʿām dileyü-virdi andan dizi üstünde Süleymān'a yazılan nāmeʾi ṣunup aġzına alup götürdi andan taḫt kenārına varınca (12) ḳıçın ḳıçın gidüp ḳanadcuḳların açup açup ḳızıl altun ṭās kenārına geçüp edeb-ile ḳonup oturdı yönini şāhdan yaña döndi (13) Ḫurşīd şāh beglerine Hüdhüd'üñ ẕarāfetin görüp ḥareketinden ve işāretinden bildiler ki bu gelen ʿuḳḳāb ḳuşı yoldaş (14) dur ki Süleymān ḥażreti bile ḳoşupdur ve işāret ḳılduġı budur ki aña ṭaʿām diler Ḫurşīd şāh tīz emritdi dīvān ḫalḳı (15) ʿuḳḳābuñ öñinden ṣavuldılar çaşnigīrler baş maṭbaḥa varup bir ḳoyun gövdesin bir gümiş siniye ḳoyup getürdiler daḫı ʿuḳḳāb naẓarına getürdiler (16) andan ʿuḳḳāb daḫı ḳoyun leşin görüp boyun uzadup leşi gözedüp ḳaynaḳ urup rīze rīze ḳılup ditmege loḳma loḳma ḳılup yutmaġa (17) başladı

NAẒM
Ḳaldurup başın çü ejder yırtıben ḳaynaġla et
Ṭartıben yirdi tamāmet yuduben loḳma öget

(18) Ṣanki göge yilkenidür açıben uçsa ḳanad
Ḳaynaġı pūlād lenger dü meni ḳuyruḳ dü ḳat

[102]Ḳıṣṣa-i Sām Süvār

Ḥakīm ḳavlince (19) ʿuḳḳāb ḳuşı Tedmür şehri pāẕişāhı dīvānında ḳoyun leşin yimekde Hüdhüd ḳuşı nāmeʾi aġzında ṭutup ṭurmaḳda ve Süleymān'uñ taḫtını yil götürüp gelüp gitmekde (20) ammā ki bizüm ḳıṣṣamuz Sām Süvār'a geldi nite ḳaçan ki cābir cāẕū bu vech-ile ki naʿra urdı Sām Süvār'uñ leşkeri Benī İsrāʾīl melikleri Süleymān serverleri

[477b]

(1) naʿra-i cāẕūyı işidüp siḥrin görüp ḥayrete vardılar ḳorḳdılar andan Gīş Baḥreyni şāh-ı Bihrūz'ı, şāh Cāliyūs ḥakīme (2) şordı ki bunca cānavarlar ḳandan geldi vehm bu ḳorḳunc āvāz nedür ki işitdük şöyle kim vehm-ile cigermüz dilim (3) dilim oldı andan Cāliyūs ḥakīm eyitdi iy pehlüvān bu cānavarlar siḥirgāhındur ve bu ṣāʿiḳa kim işitdük (4) bu laʿīn bu cāẕū siḥirle ider şöyle kim bu melʿūn hiçbir sāḥirden işitmedük ve illā bu laʿīnden işitdük (5) didi Allāh Tebāreke ve Teʿālā ʿināyetinde Süleymān-ı nebī ʿaleyhiʾs-selām muʿcizātıyla bu laʿīn şerrinden emīn (6) olavuz diyüp vehm-ile ṭurdılar andan cāẕū-yı laʿīn at şeb-ḫūn idenüñ bir bölügin daḫı naʿra ile girüsine (7) sürdi daḫı dönüp bārigāhına varınca ṣabāḥ oldı

NAẔM
Çün seḥer vaḳti irüp ṭoġdı güneş
(8) Zengi ṭutdı ʿālemi ḳaçdı Ḥabeş

Sāḥirān ṭurdı olup küpe süvār
Siḥirgāhın söyleyüp çatardı ḳaş

(9) NEŞR

Ḥakīm ḳavlince ḳaçan kim ṣabāḥ irdi cāẕū-yı laʿīn buyurdı Hind çerisi göçüp yürüdi (10) bu ṭarafdan daḫı ʿaleʾṣ-ṣabāḥ Cāliyūs ḥakīm ve Bād Pāyı Medenī gördi kim cāẕū-yı laʿīn Hindistān (11) çerisiyle göçüp gitmiş andan leşkeri yidi bölük olup düşmen ardınca gitdiler Muḳlād-ı Şāh Hindī (12) ve cābir cāẕūyı bir ṭaġ dibine gelüp ḳondılar daḫı cāẕū-yı laʿīnüñ yanına dirildiler daḫı gice olan cengi (13) söyleşdiler nā-gāh Süleymān leşker daḫı irdi gördiler andan cāẕū-yı laʿīn ol kāfiri bī-dīn (14) gördi ki yidi bölük sulṭān-ı leşker cebe vü cevşen geyüp sancaḳ ʿalem götürüp ṣaf ālāylar baġlayup (15) ṣurnā vü nefīrler urup baḥri miṣāl mevc urup gelür andan cāẕū-yı Gümrāh göricek suyı Süleymān'uñ gelişine (16) taʿaccüb eyleyüp engüşt berdehān ḳalup baş ṣalup eyitdi iy şāh-ı Hindistān, Süleymān çerisi gibi ʿĀdsız (17) çerisi ve cengden yorulmaz ve uşanmaz çeri görmedüm ol iş kim gice ben bunlara eyledüm ḳāye gelüp (18) henüz dönmezler diyüp cāẕū-yı laʿīn diyüp diñlenmeyüp yine ṭurdı eyitdi iy şāh-ı Hind sen dutsaḳlar (19) ḳatında ṭur men bu çeriye varayın diyüp altı yüz şākirdin alup kendü çerileri ucına çıḳup ṭurup siḥre meşġūl oldı daḫı çerisinüñ (20) çevresine dāyire çizip siḥirgāhın birle dāyire

[102] Sâm Süvâr'ın hikâyesi.

üzerine demürden şīşeler ḳodı ṭolu od-ıla andan her şīşe üzerine bir şākirdin ḳoyup siḥr oḳuyup urdılar andan Hind çerisi çebçevre

[478a]

(1) od olup yandı çeri od içinde ḳaldı daḫı cāẕū-yı laʿīn o melʿūnı bī-dīn bārigāh Sām Süvār'a varup ʿīş-i (2) nūş itmege meşġūl oldı bu ṭarafdan daḫı Cāliyūs ḥakīm ve Bād Pāy Medenī ve bāḳī sulṭānlar ve pehlüvānlar gelüp (3) cādūnuñ od siḥrin görüp ṭurdılar daḫı Cāliyūs ḥakīm Bādu Pāy Medenī'ye eyitdi var gör siḥir odı daḫı ādem yaḳar mı (4) yoḳsa yaḳmaz mı diyüp Bādu Pāy'ı gönderdi andan Bād Pāy Medenī daḫı Allāh Teʿālā'ya ṣıġınup oda yürüdi andan oda yaḳın (5) vardı andan od daḫı ʿalevlenüp Bād Pāy'a ḳarşu gelüp ḥamle eyledi andan Bād Pāy döndi od daḫı yine döndi (6) ḳarārına varup ṭurdı andan selāṭīn serverler ol siḥir odın göricek taʿaccüb idüp yine yidi ṭaraftan yine düşmen (7) çerisin ḳuşadup ṭurdılar begler melikler Berz cāẕūnuñ siḥrine temāşā itdiler andan Cāliyūs ḥakīm (8) emritdi leşker ḳondı velī Cāliyūs ḥakīm serverler-ile atdan inmeyüp bir yüksek yire çıḳup ṭurdılar daḫı (9) danışıḳ iderken nā-gāh gördiler ki iki bölük leşker gelür bildiler ki Süleymānīler durur bu ṭarafdan daḫı (10) cāẕū laʿīn buyurdı bir muraṣṣaʿ taḫt ḳurdılar cāẕū çıḳup oturdı andan Hind pāẕişāhı server-i Hindistān-ıla (11) ḳarşusına ḳılıç dayanup ṭurdılar daḫı gelen leşkerüñ anca kim tozı geldi yaḳın irdi yil tozı (12) iki şaḳ idüp leşker görindi nite iki bölük ʿasker sancaḳ ʿalem götürüp cebe vü cevşen şuʿlesinden (13) cihān sarāyı içinde şanasın iki deñiz birbirine ḳarşu mevc urup gelür andan ol iki deryā gibi leşkeri (14) cāẕū-yı laʿīn görücek barmaḳ aġzına ḳoyup baş şalup it gibi iñreyüp gümredi andan Ḳumḳumūlara baḳup eyitdi bu (15) Sām Süvār didükleri cāẕūyımış ola mı didi Ḳumḳumūl eyitdi Sām siḥir bilmez andan cāẕū eyitdi siḥir bilmez ya bunca (16) serverler ki buña tābiʿ olup uymışlardur iḳlīm iḳlīm yanınca gezerler terk itmezler didi daḫı baş şalup (17) eyitdi henüz Sām Süvār benüm ḥabsümde-yiken siḥr-ile şöyle muṭīʿ itmişdür bu dem daḫı ḳoyup gitmezler ve daḫı (18) eyitdi bunda bir iş vardur Ḳumḳumūl eyitdi nite Sām Süvār'ı çerisine ḳarşu aṣavuz kim (19) bu çeri ṭaġıla gide ve ger bī-ġavġā artar didi cāẕū şöyle diyicek Muḳlān-ı şāh eyitdi bunı aşmaḳdan aşmamaḳ (20) yigdür zīrā Sām'ı yitiricek defn itdügi ḫazīne yirde ḳalur ḥayfdür didi andan cādū Sām-ı Süvār'ı ol pehlüvān-ı (21) rūzigārı aṣalum diyicek Ḳumḳumūl-ı Berberī'nüñ cānına od düşdi ḳaḳıduġından ṭamarlarında ḳanı şuya döndi daḫı el ḳılıca urup

[478b]

(1) eyitdi bu laʿīn pehlüvānumuz bir iş itmedin ġāfil otururken tīġ-ıla çalayın iki pāre olsun ben daḫı Süleymān (2) yolına gerekse dilim dilim dilsünler diyüp ol dilāver ḳaṣd ḳıldı kim cāẕūyı oturduġı yirde bu işi ide ʿāḳıbet (3) fikr itdi

NAẔM
Ḳaṣd iderdi sāḥiruñ kese başın
Yidüreydi itlere anuñ leşin

(4) Līki şoñın şanıben ol pehlüvān

Ṣabr-ıla teʾẖīr ider anda işin

NEŞR

Ḥakīm ḳavlince Ḳumḳumūl (5) Berberī ol cihānuñ serveri bu ṣanuyı ṣanup ṭurdı andan cāẕū-yı laʿīn eyitdi iy Ḳumḳumūl bu gelen iki bölük (6) Süleymānīlerüñ serverleri kimdür şöyle heybetlü ve şevketlü gelür andan Ḳumḳumūl Berberī eyitdi iy şāh-ı (7) Sāḥirān bu ṣaġ ḳoldan gelen Mışr pāẕihīdür sulṭānlarına ġāyet eydürler ġāyet dilāver ve pehlüvān bi-gānedür (8) ve ṣol ḳoldan gelen Berdaʿ İbn-i Tabʿ-dur uş leşkerin çeküp gelür didi andan cāẕū ḳaḳıyup eyitdi Sām (9) Süvār kim ve yā Süleymān kimdür bir demürci oġlıdur kim aña bu ḳadar diyār sulṭānları aña ḳul ola iy İʿtiṣām (10) eger baña ṭoġrulıġ-ıla ḳullıḳ ḳılasın bu gelen iki serveriñ başın kesüp diyārın alup saña vireyin (11) didi andan İʿtiṣām daẖı çoḳ bilmiş delim rūzigār görmiş kişi-y-idi mudāra içün cāẕūya eyitdi iy cābir (12) zamān-vey sulṭān-ı Sāḥirān her ne dirseñ ḳasem yād ḳılın saña eyle ṭoġrıyam ki hiçbir āfirīdeye (13) daẖı muḳayyedüm yoḳdur diyüp bebr-i peleng ve şīr-i neheng gibi cāẕū-yı laʿīni gözleyüp ṭurdı ṭarafdan daẖı ol (14) gelen iki pāẕişāhlar gelüp bu ṭarafdan daẖı Cāliyūs ḥakīm ve Bādu Pāy Medenī bāḳī serverler-ile ḳarşu dürişüp (15) ṣoruşup ol iki şāh Sām Süvār içün riḳḳat ḳılup aġlaşdılar andan cāẕūnuñ od siḥrin göricek ṭañlaşup (16) baş ṣalışup Celāleddīn eyitdi yā Cāliyūs bu laʿīn pehlüvānı yitürmese didi Cāliyūs eyitdi Allāh ʿināyetinde (17) helāk olmaz kitābda görmişümdür velī Sām Süvār ol pehlüvān ṭāliʿi nuḥūsetdedür birḳac gün zeḥameti vardur yine furṣat (18) nuṣarat Allāh Teʿālā, Süleymān'a virür ol nebīnüñ muʿcizātıyla ol Sām Süvār ol pehlüvān-ı rūzigār bu cāẕū-yı Gümrāh'uñ (19) elinden ẖalāṣ ola didi

NAẔM
Ġam yimeñ kim ḳurtılur Sām Süvār
Līki birḳac gün çekiser zecri iy yār

(20) Ṭāliʿi nuḥse düşüpdür bu zamān
Ṣoñra saʿde dövüniserdür kām-kār
NEŞR

Ḥakīm ḳavlince Cāliyūs (21) ḥakīm şöyle diyicek Mekke sulṭānı Celāleddīn eyitdi iy ḥakīm kār-dān bu od siḥrin bozmaḳ elüñden

[479a]

(1) gelürse yüz düşmen helāk itmege sʿay idüp pehlüvānımuz içün Süleymān yolına ġayret cengin ḳılalum didi (2) andan Cāliyūs ḥakīm eyitdi iy sulṭān-ı Ḥicāz ẖūb söyledüñ er olana ġayret gerekdür velī bu laʿīnüñ (3) dün gice siḥrin bozup şeb-ẖūn eyledük siḥirgāhın birle bir naʿra eyle urdı ki zemīn-i zamān çarẖ-ı āsumān (4) ditredi yine siḥrin bozup ceng idersüz bu laʿīn ḳaḳıyup Sām'a ve pehlüvānlara bir şikestelik ḳıla furṣatın gözlemek gerek kim (5) iş başa vara Celāleddīn eyitdi nite Cāliyūs eyitdi yarın göçicek Muḳlān-ı Hindī dutsaḳlar-ıla (6) çeri öñünce gider cāẕū-yı laʿīn leşkerüñ ardınca ḳalur biz daẖı çeri iki bölelüm daẖı bir bölük çerinüñ öñin alalum ceng (7) ḳulābların dutup

kemīn ḳılalum düşmen gelicek ḳılıç uralum görelüm taḳdīr-i Rabbānī ḥükm-i Yezdānī ne ider didi (8) daḫı ṭurdılar tā kim düşmen yetdi andan Celālüddīn ve Saʿd ve Ḳurṭūs ʿĀdī yüz altmış biñ er alup düşmen öñine (9) gitdi ve bāḳī selāṭīn Cāliyūs ḥakīme ve Bād-ı Pāy ʿAyyār düşmenüñ ardına ḳalup ṭurdılar öñ gidenler daḫı kemīn (10) ḳılup ṭurdılar andan ol yitmiş iki milletüñ düşmeni şeyṭānıʾr-racīm anda irüp geldi gördi kim Sām Süvār'ı, cābir (11) cāẕū dutmış şāẕ u ḫurrem alup ol şād-ıla racīm sürüp Sām Süvār dutsaḳ yatduġı yire geldi gördi kim Sām (12) Süvār ḳayd bend ile demür ḳafes içre yatur ṣaġ u ṣol selāṭīn serverler-ile andan Muḳlān-ı şāh-ı Hindī'nüñ (13) iki oġlı dört biñ āhen-pūşlar-ıla el ḳılıç ḳabżasına urup ṭurup mevekkel olup dutġunları şöyle begler ki (14) üzerlerinden sivri siñek uçmaz üzerlerinden ḳuş geçemez andan şeyṭān-ı racīm anı görüp kendü kendüye (15) eydür bu Sām Süvār'ı gökden yire bıraḳdurdum daḫı yidi ḳat yir altına ḳoydurdum helāk olmadı ve illā bu kerre furṣat (16) dur ki tamām iġvā idem diyüp daḫı racīm kendüyi ʿilm-ile bir melek şekil ḳılup Sām Süvār'uñ ḳarşusına (17) ṭurdı ḳaṣd ḳıldı kim Sām'dan ġayrı kimesneye görünmeye Sām Süvār daḫı ḳafesde oturup fetḥin ḫāṭırına getürüp (18) ʿibādet-i bātın iderken racīm gördi ḫūb şekil melek ḫūb libāslar-ıla ṭurup kendüye naẕar urmış (19) racīm ʿaleyhiʾl-laʿne bildi ki Sām Süvār kendüyi gördi revān ḳaddin ḫamīde ḳılup Sām'a istiḳbāle gelüp ḳafes (20) öñünde diz çöküp oturdı bir ḥazīn āvāz-ıla eyitdi iy pehlüvān cāẕū elinden ḫāluñ ne niçün melūlsın didi Sāmı Süvār (21) daḫı anı görüp eyitdi Yā Rabbi iy beni çarḫ gerdīşinden ḳurtaran pāẕişāh bu ne kişidür kimdür ki bu dem gelüp ḫālum ṣorar

[479b]

(1) bunca server kim biz beklerler bunı görmediler mi ola diyüp pehlüvān eyitdi sen kimsin ve hem müvekkeller seni (2) görmedi mi nice geldüñ didi andan racīm eyitdi ben bunda Ḥaḳ Teʿālāʾnuñ muḳarreb ferişteşiyem Ḥaḳ emriyle (3) geldüm ki seni bendeden ḳurtaram eger sen daḫı Ḥaḳ emrin ṭutarsañ racīmüñ bu sözleri Sām Süvār'a ġāyet (4) ḫoş gelüp feraḥ oldı zīrā iḫlāṣlıḳ ḫaberin işidüp şeyṭānı göricek ṣandı

NAẔM
Gör ne mekkār kimsedür iblīs-i şeyṭān-ı racīm
(5) Kim ider fitne cihānda buncılayın ol delim

Ne ḫo ḳorḳmaz kimseneden ne uşanur ol laʿīn
Cennet ehlin aẕdurup ḳılur velī ehl-i caḥīm
(6) NEŞR

Ḥakīm ḳavlince Sām Süvār işidüp şāẕ olup şeyṭān-ı racīme eyitdi şād geldüñ iy muḳarrib ḥażret-i (7) Ḥaḳ Teʿālā ḥażretinden ne emr oldıysa bildirüñ ḳılalum diyüp iṭāʿat göstericek şeyṭān eyitdi yā Sām Süvār (8) Ḥaḳ Teʿālāʾnuñ emri oldur ki baña secde ḳılasın ben daḫı seni ḳaydu bendden ḳurtaram didi Sām Süvār şeyṭāndan (9) bu sözi işidüp ġāyet saḫt oldı daḫı fikre vardı Sām Süvār, şeyṭān-ıla söyleşdügin Dermāyūs (10) ḥakīm Sām Süvār'uñ söyleşdügin işitdi ṭurdı gördi ki saḫt düşüp fikre vardı andan ḥakīm Yunan dilince (11) eyitdi yā Sām Süvār senüñle söyleşen kimdür ki seni saḫt eyledi Sām eyitdi iy ḥakīm bu ḳafes öñünde oturan (12) melek şekli görür misin ḥakīm

çevre baḳup kimsene görmedi andan ḥakīm eyitdi iy pehlüvān oturur ṭurur kimsene görünmez (13) ki ḫayāl görünmesün didi Sām eyitdi ne ḫayāl uş ẓāhir ṭurur ṣunsam elüm irer didi yā ḥakīm ʿaceb budur ki (14) sen görmez misin diyüp eyitdi iy melek ṣūret benden ġayrı kimesne seni nice görmeye racīm eyitdi Ḥaḳ Teʿālā (15) emri budur ki senden ġayrı kimesneye görünmeyem didi ol sırrı Sām Süvār ḥakīme didi andan Dermāyūs güldi (16) eyitdi yā Sām Süvār bu melek sözi degül şeyṭān sözidür melege insān secde itmez bu gelüp melek ṣūret (17) senüñle söyleşen ol merdūd-i melʿūn şeyṭāndur seni giriftār gördi furṣat-ıla saña iġvā vireyin dimek isterki (18) ṣaḳın yā pehlüvān iʿtiḳāduñ ḥizmetin yile virmesün yā Sām ḳaydı bendden ḳurtaran bizi bī-zevāl Lā-Yezāl Allāh'dur şeyṭān-ı (19) racīm ne laʿīndür didi şeyṭān daḫı gördi kim Dermāyūs ḥakīm kendüyi görmedin bildi Sām'a daḫı bildürdi bu ḥāl (20) racīme ḳatı gelüp eyitdi ben ki muḳarrebem benüm sözümi ḳorsın bir sencileyin ḫāk sözine uyarsın yā Sām Süvār seni bendden (21) ḳurtarayım baña inan daḫı secde ḳıl didi andan Sām Süvār eyitdi gerçek iseñ di imdi beni ḳafesden çıḳar bendden ḳurtar didi

[480a]

(1) Sām şöyle diyicek şeyṭān daḫı kendü ʿilminden siḥr oḳuyup Sām Süvār'un ḳafesi üzere urdı andan demür ḳafes (2) bend bend köşe köşe ayrılup dört yaña gitdi Sām gördi ki elinden ayaġından ḳayd bend döküldi Sām Süvār (3) bu hālı göricek yüzine baḳdı eyitdi üş ḳayd bendüñ gördük ḳafes daḫı geñşedi ṭaġılmaġa ṭururdı imdi (4) baña secde eyle ḥaḳ emri yirine gelsün didi andan Sām Süvār eyitdi iy muḳarreb inanduḳ senüñ (5) muḳarreb olup Ḥaḳ'dan geldügüñi velī bizüm kitābumuzda yoḳdur kim ādem melege secde ḳıla ve gernī saña secde (6) ḳılmaġa neyidi didi andan şeyṭānıʾr-racīm yine bir nesne oḳuyup urdı [103](yine bir nesne oḳuyup urdı) bendine Sām Süvār'ı (7) baġlayup ḳafaṣ yirlü yirine geldi pes Sām Süvār kendüyi ḳaydu bende göricek perīşān olup eyitdi yā melek yine bizi niçün (8) ḳaydladuñ şeyṭān eyitdi Ḥaḳ emrin ṭutup baña secde ḳılmaduñ ben daḫı seni ḳurtarursam emr-i Ḥaḳḳ'ı ṣımış oluram (9) emri ṣıyıcaḳ ben daḫı şeyṭān gibi merdūd olup ḥażretden sürülürüm

NAẒM
(10) Eyle diyüp anda iblīs ol zamān
İtdi telbīs iledmeḳ çün gey çehān

Āh elinden ol laʿīnüñ ṣad-hezār
(11) Fitnesinden bulamazlar kimse emān
NEṢR

Ḥakīm ḳavlince şeyṭān laʿīn söyledügi sözleri Dermāyūs (12) ḥakīm daḫı işitdi eyitdi yā Sām Süvār iy āli ḳahramān ġāfil mebāş kim söyleyen şeyṭānıʾr-racīmdür (13) didi andan Sām Süvār eyitdi iy merdūd laʿīn bī-dīn ṭun bizi ḳo bize necāt Ḥaḳ'dan ire didi şeyṭān (14) gördi kim kendüyi Sām Süvār bildi andan eyitdi yā Sām Süvār iy pehlüvān-ı Süleymān cihānuñ ẕī-fünūnı dirilür (15) dirilürsin bölük bu mıdur ki bu cāẕū-yı laʿīnüñ

[103] Mekerrer cümle.

bendinde yatmaġa rıżā virürsin baña secde ḳılup ḳurtulmaġa rıżā (16) virmezsin göreyin seni bu bendden kim ḳurtarur didi andan Sām Süvār eyitdi iy laʿīn iy merdūd-ı bī-dīn sen bir dergāhdan (17) sürülmiş iblīs olmışsın saña niçün secde ḳılalar secde aña lāyıḳdur ki cümle sücūnları ol (18) iṭlāf ider didi Sām Süvār şöyle didügine şeyṭān ḳaḳıyup eyitdi iy bī-ʿaḳl Sām ser-sām çünki (19) sözüme inanmaduñ üş varayın cāẕūya vezīr olayın seni cümle beglerüñle ḳırdurayın Süleymān baña (20) neyler diyüp şeyṭān gitdi velīkin Sām Süvār'ı ġāyet perīşān itdi Sām Süvār ol pehlüvān rūzigār Dermāyūs (21) ḥakīm eyitdi yā ḥakīm bu laʿīn varup cāẕūya iġvā virüp bize bir zaḥmet itdürmesün didi andan ḥakīm eyitdi

NAẒM

[480b]

(1) Didi Ḥaḳḳ'a sen tevekkül eyle bu dem pehlüvān
Tā ki şeyṭāndan necātı bulasın añla hemān

Kim tevekkül itse Ḥaḳḳ'a bulısar derde devā
(2) Ḥaḳḳ'a ṣıġınan kişi maḥrūm ola ṣanma cüvān

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Sām Süvār Dermāyūs ḥakīm söziyle biraz tesellā (3) bulup ümīẕ ḳapusına yüz ṭutup oturdı o yañadan şeyṭān laʿīn Sām Süvār ḳatından ḫacil gidicek içi (4) ṭaşı kibr-gīn birle ṭolup sürüp cāẕūnuñ ḳatına geldi gördi kim cābiri cādū ol laʿīn bed ḫo şarāb içmiş mest yatur (5) gözledi tā kim ṣabāḥ oldı göz cihān yüzin gördi Muḳlān-ı şāh cābiri cāẕū buyurdılar ser-leşkerler çeri göçürdiler (6) andan Muḳlān-ı Hindī altı oġlı-y-ıla yüz yigirmi biñ eri çeküp yürüdiler cābiri cādū şākirdleri Muḳlān-ı Hindī'nüñ (7) dört oġlı-y-ıla leşker ardınca yürüdiler heft ser-ejderhālara binüp kim bebir kim pelenge kim şīr kim nehenge (8) binüp ʿazm hind ḳıldılar andan cāẕū göçicek siḥr-ile düzdügi od nücūm sāʿati yanup maḥv oldı andan bu ṭarafdan (9) Cāliyūs ḥakīm ve Bādu Pāy Medenī selāṭīnlerle gördiler kim düşmen gitmiş bir bölük sulṭānī çeri seçüp (10) süvār olup düşmen ardın ol ṭarafdan daḫı düşmen çerisinüñ evveli Sām Süvār çerisinüñ pususına irdi (11) pusudan daḫı Mekke sulṭānı Celālüddīn selāṭīn serverler-ile gördiler kim düşmen çerisi gelüp kemīne (12) irdi dersū sāza seleb ḳılup ṭurdılar andan Muḳlān-ı şāh-ı Hindī yüz yigirmi biñ er-ile pusuya kim girdi (13) ṣaġ ḳoldan Saʿdi şāh ġırīv ḳılup gīş ḳırban ḳaḳıp yüz altmış er-ile dersū ḳılıç yalıncaḳ ḳılup raḫş u raḫşān sürüp (14) gitdiler ol ṭarafdan Muḳlān gördi kim öñlerinden iki ṭarafdan kemīn açılup yüz altmış biñ er ḳılıç yalıncaḳ üzerlerine (15) sürüp gelür revān Muḳlān Hindū daḫı üç oġlı-y-ıla altmış biñ eri bir kemīne üç oġlıyla altmış biñ eri (16) bir kemīne ḳarşu ḳoşup kendüsi yidi biñ er-ile ṭundar ṭurdı Hindīler Süleymānīler gelüp iki ḳoldan sil gibi ṣaġlayu (17) birbirine ḳarışup ḳatışup cenge ṭurdılar çeri ġavgāsın cāẕū işidüp ne ġavġādur diyince bir atlu süvār irüp (18) eyitdi iy sulṭān-ı Sāḥirān, Sām Süvār çerisinüñ birazı çeri öñinde kemīnde çıḳdı didi cāẕūyı bu ḫaberi işidicek (19) şöyle ḳaḳıdı kim yıldırım gibi şaḳıdı andan Muḳlān oġlanlarına eyitdi siz çerinüñ ardından ġāfil olmañ diyüp (20)

şākirdlerinüñ üç yüzin alup üç yüzin ḳoyup gitdi andan ceyş-i Süleymān'ı daḫı Cāliyūs ḥakīm ve Bād Pāy bāḳī selāṭīnlerle

[481a]

(1) süvār düşmen ardından irüp gördiler kim düşmen çerisinüñ öñi varup kemīn er-ile buluşmış ceng ġulūsı evc-i āsmāna (2) irişmiş hemān dem ġırīv ḳılup süñüler ḳollara ṣalup gürzi girānlar ellere alup baş üzre ṣalup tīġ-i bürrānlar ʿuryān (3) ḳılup düşmen çerisinüñ ardından başdılar andan Muḳlān-ı Hindī oġulları gördiler kim Süleymān bī gelüp irişdi (4) yüz ḳırḳ biñ er-ile dönüp ḳarşu cenge ṭurdılar bunlar çalışup cenge giricek cāẕūnuñ üç yüz şākirdi (5) daḫı ceng ḳıldılalr nite birer fil üzere siḥr oḳuyup atarlardı birer süñüleyin yılan olup varup Süleymānlardan (6) kimi ursa ḳarara yaḳardı kimi daḫı pūlād igneler üzere urup Süleymānīlerden kimi ursa cebe vü cevşenden geçüp (7) helāk ḳılurdı bu resme cenge ṭurdılar ve ol yañadan daḫı cābiri cāẕū ol laʿīn bed ḫo üç yüz şākird-ile (8) süvār ceng öñine irdi gördi ki iki ṭarafdan üç yüz biñ er sil ʿirimleyin gelüp bir yirine ḳarılup (9) ḳatılup bir at ayaġından penbe gibi atılup dırnaġından yirler iñlemiş ol iñildüden felekler gümlemiş cebe vü cevşen (10) çıġşamış ḳılıçlar şıpıldaşmış bir ʿacāyıb dem olmış kim nerre dīvler görse ḳan ḳaşanurdı cāẕū-yı (11) laʿīn anı görüp eyle vehm aldı kim rikābı üzere ḳadīd alup ḳaldı yine revān kendüyi dirüp el urup ḳoynundan (12) iki şīşe çıḳarup siḥir oḳuyup üzerine urup at sürüp iki yañadan çeri arasına girüp iki şīşenüñ başını birbirine (13) urup hevāya itdi anca kim şīşeler hevāya aġup hevā yüzinde ṭırāḳa birle çatladı şöyle kim işidenlerüñ (14) niçesi vehm alup düşdi ancalar at üzerinde deng debneste olup şaşdı ancalar ciger olup ceng yüzünden (15) ḳaçdı çünki şīşeler hevā yüzünde çanlayup küreden od şereri çıḳar gibi ḳor döküldi yirde derḥāl od çoġaldı (16) ululadı ve ḳabardı şöyle kim bir ḳor ḳamışa od düşdi andan cābir cāẕū ol laʿīn bī-dīn bed ḫo ḳoynından aña şīşe (17) daḫı çıḳarup iki şākirdine virüp eyitdi yürüñ bu şīşelerüñ aġzın açıñ aġzını oddan yaña ṭutuñ daḫı ḳarşu siḥr (18) oḳuñ şīşelere uruñ tā kim siḥirgāhından ṣanʿat göre ol iki şākirdleri daḫı siḥirgāhın ḳuvvetiyle (19) ol iki şīşenüñ yönin oddan yaña ṭutup aġzın açup ṭuralar andan ol şīşelerden siḥirgāhın ḳuvvetiyle bir yil (20) peydā oldı ḫışm-ıla esdi oda ardından ṭoḳınup gürledi gümledi alup şūy Süleymānī üzerine sil gibi Saʿd şāh (21) ve Celāleddīn anı görüp ʿinānı çeküp girü ṭurup naẓar urdılar gördiler kim od ardılarından sürüp gelür selāṭīn serverler

[481b]

(1) ol siḥr-i ʿacībi göricek engüşt berdehān ḳılışup baş ṣalışdılar baş ṣalışup ḥayrān ser-gerdān ḳaldılar

NAẒM

(2) Ḳaldı ḥayrān cümle begler ol laʿīnüñ siḥrine
Vālihu der-mānde ḳaldı cümle mīrān mekrine

Bilmediler pehlüvānı niçe ide anlar ḫalāṣ
(3) Ġam-gīn olup ṭoldı anlar fikri rāyüñ baḥrine

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince cāẕū siḥr-ile Süleymānīleri öñlerinden kim (4) irdi Muḳlān-ı şāh Hindū'yı cāẕū-yı laʿīn yanına ḳıġırdı Muḳlān-ı Hindū daḫı āhen-pūş ilerü varup ḳaddin ḫamīde (5) ḳılup cādūya istiḳbāl ḳıldı cādū eyitdi iy server gördüñ mi bir ḳuʿb-ıla düşmeni öñüñden nice irdüm şimden girü çerüñ (6) çek yüri benüm de devletümde kimseneye öñüñe gelmez didi cādū şöyle diyicek Muḳlān daḫı ḳaṣd ḳıldı kim çeri çeküp (7) yürüye anı gördiler kim çeri ardından bir ġırīv ḳopdı kim ne evvelkine beñzer cādū-yı laʿīn anı işidicek şöyle ġażaba geldi kim (8) ḳuṭuz it gibi kendü kendüyi diledi kim yırta andan at sürüp çerinüñ ardına irince gördi kim Süleymānīler delim mīr sipāhī (9) ḳırup ancaları süñülerle atdan yıḳuben ururlar bunlar bu işdeyiken cādū daḫı bādu ʿaḳīmleyin irdi gördi kim iki yüz biñ (10) ḳılıç ḳınından çıḳup Hindūları öñine bıraġup ṣıyup sürüp gelürler ol laʿīn anı görücek bir elin aġzına ḳoyup (11) siḥr-ile bir naʿra eyle çaġıra kim zemīn ü zamān çarḫ-ı āsmān ġurunbīş-ile ṭoldı ceyş-i Süleymān'ı ol laʿīnüñ naʿrasından serāsime (12) olup sil gibi ṣaġlayu gelürken sedd-i Sikender bigi ṭurdı kimisinüñ ʿaḳlı başından gitdi düşdi kimi kaçup durduġı (13) yirde vehm alup ḳadīde döndi böyle olıcaḳ selāṭīn serverler Cāliyūs ḥakīm ve Bād Pāy Medenī yanına derilüp ṭurdılar nā-gāh (14) anı gördiler kim Gürcistān meliki Şeftiyānūş Gürcī çerisiyle süvār irüp Cāliyūs ḥakīm selāṭīnler-ile ḳarşu varup (15) görüşdiler ḥāl ü ḫaṭır ṣoruşdılar andan Cāliyūs ḥakīm eyitdi yā ḥakīm Sām Süvār'uñ ḥāline eyitdi yā Gürcistān meliki (16) Sām Süvār'ı cādū ṭutmışdur Ḥaḳ Teʿālā ʿināyet ide diyicek şāh-ı Gürcistān işidicek riḳḳat ḳılup Gürcī melikleriyle aġlaşdılar cān (17) ciger ṭaġlaşdılar andan şāh Gürcī gözlerinüñ ḳanlu yaşın silüp Gürcī dilāverlerine eyitdi ya neye ṭurursız yürüñ (18) pehlüvānumuzı ḳurtarmaġa cān u baş oynayalum

NAẔM
Yidigümüz ṭuz etmek ḥaḳḳını bilmek gerek
(19) Cān virüp Sām'uñ yolına öldürüp ölmek gerek

Serverümüz ḥabse gire yüriyevüz biz esen
Pehlüvān ġam-gīn olıcaḳ bize ne gülmek gerek

(20) NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Gürcistān meliki Şeftiyānūş-ı Gürcī böyle diyicek bebir peleng gibi gümreyüp arslan gibi añrayup (21) yigirmi yidi biñ āhen-pūş eri ḳırḳ serveri alup dersü ḳılıç yalıncaḳ ḳılup düşmene at sürüp ceng itdi serverler şāh-ı Gürcī'nüñ

[482a]

(1) Bu dilāverligin göricek dersü mīr sipāhī at sürüp ġırīv ḳılup düşmen çerisine ḥamle ḳıldılar ol ṭarafdan (2) cābir-i cādū ol laʿīn gördi kim ceyş-i Süleymānī'nüñ bir bölügi daḫı gelüp bāḳīsin alup yine cenge gelür cādū (3) ḳoynından bir ḳumḳuma çıḳardı baḳırdan andan at sürdi sil gibi gelen çeriye ḳarşu ḳumḳumaʾi atdı ol ḳumḳuma hevāya aġup bir ʿacāyıb (4) ṭerāḳ-ıla çatladı ve uvandı daḫı ḳalbur miḳdārı ṭuman peydā olup varduʿunca ulalup ḳabardı yayıldı daḫı sūy Süleymānī (5) ṭuman başdı şöyle kim var biri

birin görmez oldılar biri birin ḳırmaġa yüz ṭutdılar Cāliyūs ḥakīm anı görüp leşkeri (6) cemʿ ḳılup girü dönüp ol siḥr ṭuman ucından güc-ile çıḳdılar ṭurdılar cābir-i cādū, Hind çerisin çeküp yürüdi giceye deg (7) yürüyüp bir şaḥrāya ḳondı yine çerisine çepçevre dāyire çizdi çevre dāyire üzerine altı yüz şākirdin ḳoyup anlar daḫı (8) siḥr oḳuyup dāyire üzere urdılar idi andan Hind çerisini ḳara deñiz gibi gümleyüp ṭurdı andan Muḳlān-ı Hindū (9) ve cābir cādū bārigāhlarına gelüp ʿīş ḳılup oturdı daḫı serverlerin ḥisāba getürüp gördi kim yigirmi yidi biñ ceng (10) eri ḳırılmış Muḳlān-ı Hindī ve cābir-i cāẕū perīşān oldılar ol ḳadar eri ḳırıldugına andan iʿtişām cābirüñ (11) ve Muḳlān-ı Hindū'nuñ ḫāṭırı perīşān olduġın göricek göñülden feraḥ oldı andan mudāra içün ol dilāver ilerü gelüp cādūnuñ (12) taḫtı öñünde baş ḳoyup eyitdi iy sulṭān-ı Sāḥirān yine perīşān dilsin andan cābir-i cādū eyitdi iy server niçe perīşān (13) olmayup kim yigirmi yidi biñ er ve şākirdüm ḳırılmış her biri Sām Süvār degerdi andan İʿtişām eyitdi iy server-i Sāḥirān (14) itdügiñüz az iş degüldür Sām Süvār gibi ṣāḥib-ḳırān pehlüvān kim Süleymān nebīnüñ pāy-taḫtıdur bunca begler-ile (15) ṭutup ḥabs eyledük ḳanı bunca biñ Süleymānīlerüñ ḳanın dökdük göresin daḫı neler ola İʿtişām şöyle diyicek cādū ol sözi (16) işidüp ḫoş gelmeyüp andan ol laʿīn, İʿtişām'uñ yüzine egri egri baḳup başın ṣalup ḫūnu ḥırslayın gümreyüp (17) eyitdi iy İʿtişām sen henüz beni bilmedüñ yarın göresin ki bu araya gelüp bizümle ceng ḳılan çeriye ne ḳıluram

NAẔM

(18) ʿAskeri deryāyı ṣıram yüz gibi men siḥr-ile
Yire ṣıġmaz er ṭaġıtdum toz gibi men siḥrile

Mekrümi görüp ider taḥsīn şeyṭān dem-be-dem
(19) Ḳāf ḳubbe çatladuram ḳoz gibi men siḥr-ile

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince cābir cādū, Muḳlān-ı şāh-ı Hindū birle ʿīş itmekde (20) ol ṭarafdan daḫı ceyş ṭuman siḥrinden güc-ile ḳurtulup bir yire cemʿ ṭurdılar danışıḳ itdiler āh u figān (21) ḳılup üç yüz seksen biñ er alup boy boy yürüyüp düşmen ardın sürüp gitdiler gicenüñ nışfında bir deñize irüp

[482b]

(1) ṭurdılar andan selāṭīn serverler Cāliyūs ḥakīm ḳubbe gelüp eyitdiler ki yā ḥakīm kardan bu öñümüzdeki deñiz ne deñizdür (2) hiç bu yirlerde deñiz yoġ-ıdı didiler Cāliyūs ḥakīm eyitdi düşmen çerisidür cādū siḥr-ile şöyle gösterür didi selāṭīn (3) serverler ol laʿīnüñ siḥrin ʿacebleşüp on bir bölük çeri düşmeni çevre alup ḳondılar yatdılar tā kim ṣabāḥ oldı cādū-yı laʿīn (4) buyurdı çeri göçürüp yüridiler Muḳlān-ı şāh-ıla gidüñ ḳaçan kim öñüñüzden düşmen çıḳa bu şīşeleri düşmene ḳarşu ṭutup (5) aġzın açuñ siḥr oḳuyup üzerine urun görüñ kim siḥr-ile gelen düşmene neler eyler didi andan şākirdleri daḫı kimi bebre kimi pelenge binüp (6) kimi nehenge binüp gitdiler cābir daḫı Muḳlān oġlanlarıyla yüz biñ er alup çeri ardınca gitdiler pes Süleymānīler daḫı gördi kim

düşmen çerisi (7) deñiz gibi yaturken geçüp sil gibi gitdi dersū selāṭīn serverler süvār olup Cāliyūs ve Bad Pāy Medenī ḳatına gelüp eyitdiler kim yā ḥakīm kār-dān (8) düşmen çerisi geçüp gitdi buyur itmek gerek irelüm didiler pes Cāliyūs eyitdi iy serverler şimdi bize geregi budur ki üç bölük olup düşmen (9) çerisinüñ iki yanından iki bölügümüz yürüyüp bir bölügümüz ardından sürevüz diyüp çeriyi üçe bölüp andan Bedaḫşān meliki Behrūz şāh ve (10) Gürcistān meliki Şefetyānūş Gürcī ceng ḳıla ya nice gitdiler daḫı kişi Baḥreyn melikileri Ḳıys Aṭvās düşmenüñ ṣol ḳolın alup ceng ḳıla (11) yürüdiler ve bāḳī çeri-y-ile Mekke sulṭānı Celālüddīn'i, Cāliyūs ḥakīm ve Bād Pāy Medenī bāḳī serverler düşmen çerisinüñ ardınca gitdiler yitdiler (12) ceng itdiler andan cābir-i cādū ol laʿīni bed ḫo gördi kim Süleymānīler üç bölük olup iki yanınca ardınca yürüyüp ceng itdiler (13) pes eyle olsa cādū daḫı Hind çerisin üç bölük eyleyüp şākirdlerin ṣaġ u ṣoldan üç bölük ḳılup cenge gönderdi andan cābir-i (14) cādū, Muḳlān-ı şāh-ı Hindū'nuñ yanına gelüp eyitdi yüri sen ḳonaḳ yirine sen çerinüñ ṣaġından ve ṣolından gelen düşmenüñ ġālib gelenlerine (15) siḥir eyleyüp girü sürdi bir ʿacāyıb ceng oldı kim yaḳın zamānda ancılayın kimsene görmemiş-idi andan cādū-yı laʿīn ol kāfir-i bī-dīn (16) kendüyi dirüp ḳoynından iki şīşe çıḳarup ol gelen çeri üzerine atdı andan ṣol ṭarafdan Gürcistān meliki Şefetyānūş-ı Gürcī, (17) Gürcistān serverleriyle Hind leşkerini eyle ḳırdı kim ardı öñine öñi ardına irmedi andan Muḳlān şāh Hindū'nuñ iki (18) oġlın daḫı ṭutup Bād Pāy'a ışmarladılar ol ṭarafdan cādū daḫı gördi kim ceyş-i Süleymānī Hind çerisin şöyle ḳırmışlar kim ḥaddi (19) ḥisābı yoḳ andan cādū-yı laʿīn ol şīşe kim atmış-ıdı ol şīşeler hevāya aġup daḫı yire düşüp batdı batduġı yirden bir ʿacāyıb (20) şu oynayup sil mevci gibi yürüdi leşker üzerine aḳup gürledi andan Süleymānīlerüñ atları ve filleri ve gergedanları siḥr ṣuyınuñ (21) gürüldüsinden ürküp girüsine ḳardı üzerine yürüdükce sil çerisi yine girüsine sürdi andan leşkere ḳarşu kül olup

[483a]

(1) ṭurdı Süleymānīler bir yire derilüp ṭurdılar andan Cāliyūs ḥakīm ol mefḫar-i ḥükemā yidi serverden yidi oḳ alup yidişer yirde İsm-i Aʿẓam (2) yazup yidi servere virdi andan serverler daḫı yitmişer kerre İsm-i Aʿẓam oḳuyup daḫı atup ol oḳları siḥr ṣuyı içine düşüp (3) ol İsm-i Aʿẓam berekātında ol siḥr küllī maḥv oldı selāṭīnler anı görüp ġırīv ḳılup yürüdiler anı gördiler kim düşmen leşkeri urmış (4) gitmiş ol sulṭānīler iki yüz biñ er-ile ḳaṣd ḳıldılar kim düşmen ardın süreler ve illā Bād Pā ilerü gelüp eyitdi iy serverler bu ṭutḳunları (5) kim baña ışmarladuñuz Muḳlān şāh Hindī oġlanları bunları ḫarca süreyin mi yoḳsa ṭursun mı didi Bādu Pā şöyle diyicek (6) Mışır sulṭānı eyitdi iy server iy peyk-i Süleymān, Muḳlād oġlanların getür ṣoralum o eger Sām Süvār ol pehlüvān rūzigār dir-ise (7) anları ṣaḳlayalum eger gitmiş ise anları daḫı yitürelüm andan Bād Pā daḫı o pehlüvānları Cāliyūs ḥakīm ol sulṭānlar naẓarına getürdi (8) andan Bād Pā eyitdi iy şehzādeler bu ṭuran kişiler cümlesi atañ gibi şāhlardur sizlere ḳıymazlar ḳorḳmañ ṭoġrı söyleñ cādū, Sām Süvār'ı (9) öldürdü mi yoḫsa diri midür didi andan Muḳlād'ı oġulları birbirine baḳışup ulusı eyitdi iy serverler er oldur kim sözi ṭoġrı (10) söyleye Sām Süvār ölmedi diridür bir gün cengde yitmiş şākirdin depeledügüñüz cādū ḳaṣdı kim oldı Sām Süvār depeleye atam Muḳlād (11) Şāh ḳomadı eyitdi kim eger sen

bunı yitüresin gömdügi ḫazīneler yirde ḳılur ümīẕdür ki ol defn itdügi māl-ı genc yirde (12) ḳomayavuz didi atam eyle diyicek cādū daḫı öldürmedi andan bu sözi selāṭīnler serverleri işidüp şāẕu ḫurrem olup anlar daḫı (13) ol iki şehzādeleri öldürmeyüp Bād Pāy'a ışmarlayup düşmen ardın sürüp gitdiler ceyş-i düşmen daḫı iki ḳoldan Süleymānīler ile (14) çalışı çalışı gāh siḥirgāh efsūn birle giderken yine Cāliyūs ḥakīm selāṭīnler-ile irdiler ġırīv ḳılup düşmene at sürdiler yine ol (15) laʿīn-i bī-dīn cābir-i cāẕū göre kim

NAẔM
Leşkeri görüp ḳılurdı siḥre sāhir anda heng
Ḳoparup ṭūfān iderdi at ḳılın ejder neheng

(16) Pehlüvānlar ṣıġınup Allāh'a tekbīr eyleyüp
Her biri Merrīḫ-veş cādū-la iderdi ḳatı ceng

NEŞR

Ḥakīm ḳavlince çün kim cāẕū, ceyş-i Süleymān-ıla (17) ceng ġavġā ḳılurken şaşdı ḳaṣd ḳıldı kim Hind çerisin ḳoya gide şeyṭān-ı laʿīn varup Sām Süvār'a iġvā idelden cābir-i (18) cāẕū ṭurıcaḳ racīm ṣalınu ilerü varup eyitdi iy cādūlar serveri bu ḳadarca iş nedür kim düşmenden ḳaçmaḳ dilersin (19) ḳorḳma üşenme bu gelen çeriyi seniñ-çün ṣıyayım diyüp lāf urdı racīmden bu sözleri işidicek kendüyi ṭaġıtmış iken dirdi (20) andan racīme eyitdi iy ḫūb ṣūretlü kişi sen kimsin baña benüñ gibi beşāret itdüñ didi şeyṭān eyitdi iy cābiri ben senüñ devletüñim (21) beni bilmez misin didi şeyṭān şöyle diyicek cādū şād olup eyitdi iy devletüm çünki benüm devletümsen bunca vaḳitden berü baña ve benüm ḳatuma

[483b]

(1) niçün gelmedüñ şeyṭān eyitdi iy sulṭān-ı Sāḥirān şimdiye deg düşmen yoġ-ıdı kim saña ḳarşu geleydi ceng ḳılaydı saña gelüp ben daḫı (2) yardım ḳılaydum şimdi düşmen peydā oldı geldüm ki düşmenüñ ṣıyam didi andan cāẕū daḫı şeyṭān sözine inanup ol laʿīn (3) devlet ṣanup andan inüp şeyṭān öñünde baş ḳodı eyitdi iy devlet di imdi buyur nitmek gerek idelüm didi şeyṭān eyitdi (4) yüri sen çerinüñ öñince yir ḳonmaġa ḳolay yir gör çeriñi ḳondur dāyire çiziben bu gelen çeriyi añlayayım didi cādū şeyṭān sözüyle (5) at sürüp gitdi şeyṭān daḫı kendü ʿilminden bir yidi başlu ejderhā peydā idüp süvār olup Sām Süvār çerisiyle ḳarşu virüp çeri öñince (6) selāṭīn serverler ceng ḳıla gelürken gördiler kim bir laʿīn yidi başlu bir ejderhā binüp süvār olmış ejderhā yidi başından zehrin ṣaça (7) ḫışımla gelürken andan Cāliyūs ḥakīme ṣordılar ki bu nedür Cāliyūs eyitdi ya cādū kendüdür ve yāḫud varīdür ġāfil olmañ (8) diyüp İsm-i Aʿẓam dile delīl gözleyüp ṭurdılar şeyṭān laʿīn daḫı yaḳın gelüp āvāz bülend çaġırup eyitdi iy selāṭīnler cābir-i (9) cādū itdügi işe pişmān olup Sām Süvār'ı dutduġından ḳatı ḳorḳup Süleymān nebīden ʿaleyhiʾs-selām ḳatı uşup (10) uş vardı ki Sām Süvār'ı benden ḫalāṣ eyleye getüre imdi siz daḫı çeriñüzüñ öñin yaġıñ ḳılıcı ḳınına ḳatuñ cengi ḳoñ (11) yoḳsa varup

pehlüvān-ı cihān Sām Süvār'a ol āli ḳahrumāna bir olmaz iş ider niçeler ol iş içün barmaḳ diş ider didi (12) andan selāṭīn serverler mīrü mihterler ol sözi işidüp buyurdılar çāvuşlar at sürüp iki ḳoldan deryā gibi leşkeri biñ iki yüz (13) serheng serveri ṭurġurdılar

NAẒM
İki leşker ṭuruşdılar tamām anda yüze yüz
Muḳābil-idi bire bir vü biñe biñ yüzü yüz

(14) Ḳıyāmet güni ṣan ḳopdı dirildi ḳavm-i maḥşer
Ḳuruldı ṣaf ṣaf ālāy çıḳar yirden göge toz

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince şeyṭān ʿaleyhiʾs-selām (15) ol söz-ile Sām Süvār leşkerin ṭurġurup kendü daḫı ḳarşu ṭurdı murādı bu kim cādū leşkerin gelince ḳondura (16) andan cādū daḫı süre çeri öñine gelüp Muḳlān-ı Hindī ḳarşu gelüp eyitdi iy cāẕūlar sulṭānı düşmen ġavġāsından nite (17) sin andan cāẕū eyitdi düşmen irüp delim er ḳırup ḳırḳ şākirdüm depeleyüp senüñ iki oġuluñ giriftār ḳılmışdur bu ḥāldeyiken (18) devletüm gelüp düşmen öñin yıġdı yüri biz ḳonaḳ yirin görelüm diyüp cādū-yı laʿīn Muḳlān Gümrāh çeri öñine geçdiler rāvī (19) eydür Muḳlān Hindū oġlanları dutuldıġın işidicek Türki ḳosun gibi birḳac ṣucudı āh idüp acıdı eyitdi iy (20) sulṭān-ı Sāḥirān oġlanlarum ḥālı nolısardur didi Muḳlān şöyle diyicek cādū ḳaḳıyup eyitdi iy Muḳlān senüñ yanuñda (21) niçe şehzādeler ve serverler var senüñ daḫı iki oġluñ peydā olıcaḳ nola didi cāẕū şöyle diyicek şāh-ı Hind daḫı

[484a]

(1) ṭanımadı at sürüp gitdiler ḳonaḳ yirine yitdiler andan çerileri irmedin cādū bir yiri vezne vurup bir dāyire çizdi siḥr oḳuyup (2) çebçevre urdı siḥr-ile yine bir od ṭutdı çebçevre yandı andan cādūnuñ dāyire çizdi dāyirenüñ aġzın alup ṭurdı (3) siḥr-ile oddan bir kemer baġladı ṣanasın od çebçevre burcı bedendür kemer ḳapudur andan ceyş-i Hind irüp dāyire içine girüp ḳondılar (4) ol ṭaraftan daḫı şeyṭānuñ yalan sözine inanup Cāliyūs ḥakīm selāṭīn serverler baḳup ṭurmışlardı yaʿnī cādū varup (5) Sām Süvār'ı getürüp benden ḫalāṣ ide diyü kimse gelmedi andan Bād Pāy serverler arasından ilerü gelüp şeyṭāna çaġırdı (6) iy ejderhā süvār ḳanı cādū, Sām Süvār'ı getürme diye bendden ḳurtarup ṣalu-virme diye didi andan şeyṭān racīm daḫı didi kim (7) yā ḳavm varuñ andan diyārlu diyāruñuza gidüñ Sām Süvār'ı ḳoñ bāş u cān ḳurtarmaḳ ardınca oluñ Sām Süvār gerçi ser-güzeşte (8) uġramışdur velī buncılayın çetiñ bende düşmemiş-idi diyüp ṭurdı racīmüñ bu sözi selāṭīn serverlere güc gelüp dersü ḳılıç yalıncaḳ (9) ḳılup at şeyṭān üzerine sürüp gitdiler şeyṭān laʿīn daḫı ol hücūmı göricek ṭurduġı yirden ġayb olup gitdi selāṭīn (10) serverler anı görüp düşmen ardınca ḳonduġı yire yitdiler cādūnuñ oddan siḥrin görücek yine taʿaccübleşüp dersü Cāliyūs (11) ḳatına cemʿ oldılar Benī İsrāʾīl begleri Bedaḫşān serverleri Gīş Baḥreyn melikleri danışup daḫı düşmeni ön ṭarafından

altı kez (12) yüz biñ er alup ḳondılar tā kim Sām Süvār'ı ol pehlüvān-ı Süleymān'ı ḳurtaralar Süleymān yolına bāş u cān oynayalar

NAẒM
(13) Ḳondı leşker ṭutulup ḫayme otaḳ
Ḳurdı dīvān begler idüp ittifāḳ

Pehlüvānlar ṭurdı ayaġın ṭapuya
(14) Kim başupdı bir ayaġı biñ ayaḳ
NEṢR

Ḥakīm ḳavlince Sām Süvār çerisi ḳonıcaḳ ol ṭarafdan cādūnuñ altı yüz (15) şākirdinden dört yüz ḳırḳ şākird ḳalmış-ıdı anlar daḫı siḥr-ile peydā olan od üzerine durup gūşe gūşe siḥr oḳuyup urdılar düşmeni (16) gözleyüp ṭurdılar cādū daḫı birḳac başı berāberi şākirdler-ile bārigāhına geldi Muḳlān Hindū ḳarşu varup cāẕū üzerine laʿl-i (17) cevāhir niṣār ḳılup yigrüp üzengisin dutup indürdiler Sām Süvār'uñ taḫtına çıḳardı cādū-yı laʿīn daḫı çıḳup kibr-gīn birle (18) oturdı Muḳlān-ı şāh Hindüstān serverleriyle ḳılıç ṭabanup cādūnuñ ḳarşusına ṭurdı cāẕū kendüyi ol salṭanatda göricek (19) ṣıġrınmayup buyurdı kendü otururken selāṭīn serverler taḫtını ḳolları üzere götürüp bārigāhuñ ḳapusına çıḳarup düşmen (20) çerisi görünür yirde ḳodılar taḫt ḳarşusına el baġlayup ṭurdılar cādū-yı laʿīnüñ sözine ḳulaḳ urdılar andan cāẕū daḫı (21) dizleri üzere gelüp düşmen çerisinden yaña baḳdı ceyş-i Süleymān'ı gördiler on iki bölük sulṭān-ı leşker ḳonmış velī

[484b]

(1) Hep ceng yaraġın ḳıla-yorırlar gāh gāh deñiz gibi gümleyüp mevc ururlar cāẕū anı göricek yine içine ḳorḫu düşdi (2) ḫazān yapraġı gibi ditreyüp beñzi ṣararup dil damaḳ depserüp ṣaġ u ṣol yaḳınup ṭururken Muḳlān gördi baş ṣalup (3) dört yaña baḳar ilerü gelüp eyitdi iy server-i cāẕūyān çevre baḳup kimi gözlersin buyur ben ḳuluñ getüreyin didi (4) cābir cādū ol laʿīn eyitdi iy şāh-ı Hindüstān benüm daḫı devletüm varımış bu gün gelüp baña çoḳ yardımlar ḳıldı (5) yine gözledügüm oldur geldi ola diyü gözlerin

NAẒM
O racīmi şandı kim başındaġı devlet durur
(6) Bilmez anı kim meşeḳḳat derd-ile miḥnet durur

Her kime rehber olursa çıḳarur dertden anı
Zīrā dergehden sürülmiş ol ki bir laʿnet durur

(7) NEṢR

Ḥakīm ḳavlince cādū-yı laʿīn şeyṭān devletüm gele diyü gözlerken nā-gāh (8) şeyṭān racīm irüp geldi cāẕū şeyṭānı göricek şāẕu ḫurrem olup devletüm geldi diyüp yirinden (9) ṭurup taḫtından inüp ḳarşu gelüp eyitdi iy devletüm ḳandasın seni gözlemekden gözlerüm dört oldı (10) diyüp şeyṭānuñ altı alup taḫta çıḳarup ol iki laʿīn oturdı andan cāẕū, Muḳlān şāh-ı Hindū'ya baḳup (11) eyitdi iy şāh Hindüstān ol saña devletüm didi kim budur gel buña secde it baña ḳılduġuñlayın didi Muḳlān (12) daḫı ḳorḳusından oġullarıyla gelüp şeyṭān-ı laʿīne ol merdūdı Rabbiʾl-ʿālemīn öñünde baş ḳoyup ṭurdılar (13) andan Muḳlān Hindī, şeyṭān öñünde baş ḳoyup yine ḳarşularında ṭurup şeyṭāna naẓar urup gördi kim (14) ḳabīḥ şekil zişt-liḳā ḥerifdür kim yüzine baḳanuñ gözleri kör olur velī cābir-i cāẕū aña devletümdür diyü ʿizzet (15) idicek Muḳlān-ı şāh Hindī anı görüp cādūdan nefret itdi kendü kendüye eyitdi bu cāẕūya beni iʿtimād (16) ḳılurdum bunı bilürdüm bu daḫı bencileyin düşmenden ḳāye gelüp ġayra devlet diyüp yeldenmese didi daḫı (17) Muḳlān Hindī fikre varup fikr degin ġarḳ oldı ḳaldı şeyṭān daḫı cāẕūya naẓar ḳılup gördi kim (18) düşmenden ḳorḳup dudaḳları depserüp beñizleri şararup kendüye issin görmiş it gibi yaltanur andan şeyṭān (19) eyitdi iy server-i Sāḥirān düşmenden ḳorḳmışsın ola mı didi andan cāẕū eyitdi iy devletüm düşmenden senüñ (20) himmetüñde ne ḳorḫum var velī şu yatan leşkeri ne şevketlü leşkerdür didi cāẕū şöyle diyicek (21) şeyṭān eyitdi iy cābir uşanma yarın bir çeriyi eyle ṭaġırayım kim ikisi yirde ḳalmasun diyüp

[485a]

(1) düşmen çerisin gözleyüp ṭurdılar ḥakīm ḳavlince Sām süvārlarından serverlerinden İʿtişām cāẕūya furṣat gözleyüp (2) ṭururken nā-gāh gördi kim şeyṭān laʿīn cāẕūnuñ yanında oturur cān u göñile ol laʿīnden (3) ḳorḳup bir zamān gözleyüp ṭurdı andan kendü kendüye eydür hay hay bu ol laʿīndür kim Sām (4) Süvār'a gelüp iġvā virüp dürlü dürlü belāya ve miḥnete uġradurdı şimdi cāẕūya daḫı gelmiş furṣat (5) gözlemek gerek yoḳsa iş ayruġa gider diyüp pehlüvān el ḳılıç ḳabżasına urup cāẕūya furṣat (6) gözleyüp ṭurdı tā kim deminde Sām Süvār içün cān u baş oynaya

NAẒM
Pes tevekkül Ḥaḳḳ'a ḳılup böyle itdi niyyetin
(7) Yok deminde düşmenüñ geçürmeye ol furṣatuñ

Ḫayr u şerden tā ki varsa ʿālem içre bī-gümān
Furṣatıñ fevt itmeyüp itmek gerekdür niyyetin

(8) NEṢR

Ḥakīm ḳavlince İʿtiṣām cāẕū furṣatın gözleyüp ṭurmaḳda ol ṭarafdan Sām Süvār (9) leşker cemīʿ-i selāṭīn serverleri Cāliyūs ḥakīm ḳatına cemʿ olup ittifāḳ itdiler kim düşmeni (10) göçüp yürümege ḳomayalar bunlar bunda ol ṭarafdan cābir cāẕū, şeyṭān-ı laʿīn ve Muḳlān-ı Hindū (11) düşmen çerisin gözleyüp ṭururken gice daḫı irdi Hindüstān dilāverleri dirilüp bezmi ḳurdılar Muḳlān Hindū'nuñ (12) oġulları ḳılıç ṭayanup cābir-i cāẕūya ḳarşu ṭurdılar ḥakīm ḳavlince şeyṭānı'r-racīm cāẕū ḫiẕmetinde (13) ol ictimāʿ gördükde dile gelüp eyitdi iy cādūlar sulṭānı sen bir ṭaġ başında olurduñ ben devletüñ (14) gör kim ne menzile irgürdüm bunca selāṭīn serverler mübāriz pehlüvānlar ḫiẕmetüñde kim ṭurup (15) kim oturdılar ve daḫı bunca şāhlar ḳaydı bendüñde yaturlar yā cābir göresin kim seni ne mertebeye irgürem didi (16) şeyṭān şöyle diyicek cābir cādū cümle oturan ṭuran pehlüvānlar-ıla baş ḳodı andan (17) Muḳlān-ı şāhuñ kiçi oġlı Micder tīġı-zen cāẕūya baş ḳomadı şeyṭāna devlet dimedi (18) şeyṭānı görücek Muḳlān-ı şāha eyitdi iy Hindüstān Mīr bu kiçi oġluñ necileyin (19) ulu devlete cābir gibi cāẕūya baş ḳoyup ḫiẕmet ḳılmaz didi şeyṭān eyle diyicek Muḳlān-ı Hindū (20) daḫı eyitdi iy ciger-gūşem Micder niçün maʿbūdumuza maʿbūd dimedüñ baş ḳomaduñ ʿizzet ḳılup devlet bilmedüñ (21) didi ḥakīm ḳavlince Micder tīġ-zen ḳaṣd itdi ki atasına ġażab idüp ḳaḳıya velī yine ġażab

[485b]

(1) silin üzerinden ṣavdı zīrā ki ol şehzādenüñ gönlinden ve ḳalbinden īmāna muḥabbeti vardı

NAẒM
(2) Her kimüñ īmānı vardur zerrece itmez ġażab
Zīrā dinsiz işi-durur kibr-gīn ḫışmı ʿitab

ʿĀḳılısañ nefse uyup itme ḫışmı [104]kibri-gīn
(3) Tā ki saña raḥmet idüp vire cennet Ḥaḳ Çalab

NEṢR

Ḥakīm ḳavlince çün kim Micder tīġ-zen ol sözi atasından işidüp kendüyü dirüp (4) eyitdi iy sulṭān ata bencileyin cüvānuñ ṭapusı ʿizzeti ulula ra ceng yüzinde cān u baş ele alup eyitdi (5) iy sulṭānı ḳılıç urmaḳdur didi cādū, Micder'den bu sözleri işidecek ġāyet

[104] kibri-gтn, kibr-gтn (vezin gereği "kibri-gтn" olarak yazılmıştır.)

begenüp eyitdi iy Muḳlān-ı şāh (6) gircek ider cümle oġlanlaruñ serveri ve bahādurıdur ḳılıç yüzinde ḫoş dīvāna tīġı uruben ʿizzet ve ḥürmet (7) ol yiter benüm himmetüm daḫı buñadur didi cāẕū-yı laʿīn Micder-i tīġı-zen'e dürlü dürlü ceng āletlerin virdi ol (8) siḥrile peydā olmış bir ışıḳ virdi eyitdi iy Micder bu ışıġı ceng yüzinde görenüñ gözi ḳamaşur didi ve daḫı (9) (ve daḫı) bir ḳılıç virdi eyitdi kim bu ḳılıcı elüñde görenüñ ʿaḳlı şaşar didi daḫı bir zirih virdi eyitdi kim bunı gey (10) ceng yüzinde oḳ ve ḳılıç ve süñü kār ḳılmaya didi daḫı bir at virüp eyitdi kim filler ve gergedanlar raḫş raḫşānlar (11) buña muḳābil olmaya didi andan cābir cāẕū Micderi tīġ-zene anları virdügi şeyṭāna ḫoş (12) gelmedi andan eyitdi iy cāẕūlar sulṭānı Sām Süvār'ı ne ʿacebdür ki öldürmedüñ yürürsin didi cābir iy devletüm (13) Sām Süvār'ı ben yitürmege ḳasd itdümdi velī Muḳlān-ı şāh ḳomadı Sām Süvār'ı (14) yitürcek defin itdügi māl u genc ḳalur didi andan şeyṭān eyitdi iy cābir bunca serverleri ki Sām Süvār'uñ vardur (15) ve bunca leşker senüñ arduñca uyupdur Sām Süvār diri olduġı-çundur ceng ġavġā ḳılduḳları murādları (16) budur ki Sām Süvār'ı ḳurtaralar sen Sām Süvār'ı yitürcek bu ġavġā üzeründen ṭaġılur imdi gerek budur ki Sām Süvār'ı (17) yitürüp üzerüñden ġavġāyı götüresin Sām Süvār helāk olıcaḳ Süleymānīler ṭaġılurlar

NAẔM
(18) Ḳalʿanuñ bennāsı gitse yıḳılur burc-ı beden
Baş kesilse pāyidār olmaz ayaḳ nā ḫo beden

Ger żiyā-yı şems iderseñ siḥr-ile gökde defʿ
(19) İrmeye teʾşīr gün olmaz ʿaḳīḳ-i aḥcar Yemen
NEŞR

Ḥakīm ḳavlince şeyṭānıʾr-racīm şöyle diyicek cāẕū-yı laʿīn (20) eyitdi senüñ sözüñ benüm başum üstine Sām Süvār'ı yitüreyin velī Sām Süvār'uñ baş berāberi bir pehlüvānı baña ḳul (21) olmışdur anuñla daḫı danışalum didi Sām Süvār'uñ leşkeri aḥvālini hep ol bilür didi daḫı İʿtişām

[486a]

(1) cāẕū-yı laʿīn fitne ḳıġırdı şeyṭān ol dilāveri görüp temāşā eyledi gördi kim otuz altı eriş ḳaddü ḳāmetlü (2) ḳahramān ḳātil ṣalābetlü Nerīmān heybetlü bir gürbüz pehlüvāndur ḍarbe ṭaḫtasınlayın bir ḳılıc ḥamāyıl ḳılup baş urup ṭurdı Şeyṭān (3) İʿtişām'ı görüp baş ṣalup eyitdi iy cābir, İʿtişām'ı gördüm ḫoş server eger saña ṣıdḳ-ıla ḳul oldıysa didi cādū eyitdi (4) iy devlet şöyle fikr eylerem ki İʿtişām beni cānından pek sever zīrā ki ḳulluġından maʿlūmdur didi daḫı eyitdi iy İʿtişām (5) devletüm eydür ki bu leşker ġavġāsından emīn olmaḳ dilerseñ Sām Süvār'ı yitürdir zīrā Sām Süvār aradan gidicek ḳıyā (6) suñda leşkeri ṭaġıla mı didi rāvī eydür ol söz İʿtişām'a oḳ gibi ṭoḳundı andan baş eline alup dil açup eyitdi (7) iy cāẕūlar serveri sözüñ ṭoġrusın mı söyleyim yoḳsa baş ḳorḳusından müdārā mı eyleyim cāẕū eyitdi iy server (8) baña anuñ-çun ḳul olduñ kim benden söz gizlemeyesin ṭoġrı söylesin didi andan İʿtişām eyitdi iy cāẕūlar sulṭānı (9) bu yanuñda oturan devletüñem diyen şeyṭān-ı laʿīndür yitmiş iki milletüñ düşmenidür niçeleri söz-ile aldayup yolın urmışdur Sām (10) Süvār'ı niçe kerre belā vü

miḥnete giriftār ḳılmışdur şimdi saña daḫı gelüp devletüñem diyü Sām Süvār'ı öldürdüp cihān ġavġāsın başuña üşire bilgesini (11) devletden düşire olmasın kim bunuñ sözine uyup Sām Süvār'ı yitüresin zīrā ki Süleymān (12) ulu pāẕişāhdur şimdiki ḥālde dīv perī aña fermāndur Süleymān'dan ġāfil mebāş diyüp ḫāmūş oldı andan (13) cādū laʿīn, İʿtişām'dan ol sözleri işidicek ḫoş gelmeyüp o laʿīn ḳaḳıdı yıldırım gibi şaḳıdı ḫışm-ıla (14) yirinden ṭurup taḫt kenārına gelüp ḳamç-ıla urup siḥirgāhın ḳuvvetiyle bir ḳıllu yaraḳ eyledi andan dönüp şeyṭāna eyitdi iy devletüm (15) gördüñ mi meni dilemeyeni netdüm didi şeyṭān daḫı ol laʿīne taḥsīnler ḳıldı ol dīvānda ṭuran serverler cādū İʿtişām'ı (16) it ḳılduġın göricek cümle vehme düşüp cādūdan ḳorḳdılar andan şeyṭān ʿaleyhiʾl-laʿne eyitdi iy cāẕūlar serveri (17) sen bir pāre - yat diñlen ben varup Sām Süvār'ı göreyin söyledüp sözüne göre iki bir iş ḳılayın didi gitdi cāẕū daḫı (18) ḳırḳ şākirdin taḫt çevresinde bekci ḳoyup yetdi şeyṭān daḫı kendüyi bir ḫoş şekil ḳılup Sām Süvār'a geldi gördi on biñ er Sām Süvār'ı (19) beklerler nihān aralarından geçüp Sām Süvār'uñ ḳarşusına gelüp ṭurdı Sām Süvār daḫı demür ḳafesde elleri ayaḳları yatur eyle (20) melūl otururken ḳarşusından bir ḥerif gelür yaḳın gelüp eyitdi iy bī-ʿaḳl Sām ḳayd ḳafes ḥālinden zaḥmetinden nitesin didi Sām (21) eyitdi iy kişi ḥāletüme ḫaberdāram zīrā ki her ne gelürse Ḥaḳ'dan gelür velī sen ne kişi bu vaḳt gelüp benüm ḥālum ṣorduñ ve hem nice

[486b]

(1) geldüñ seni bunca müvekkel görmedü mi didi şeyṭān eyitdi yā Sām Süvār bilmezlig-ile sen seni bu ḥāle ṣalduñ henüz beni bilmezlenürsin didi (2) Sām Süvār eyitdi benüm bilmezlügümi ḳo sen kimsin şeyṭān eyitdi iy bī-ḫaber senüñ devletüñem benüm ḳadrümi ḳıymetümi bilmedüñ ben didigüm işleri (3) ḳılmaduñ Ḥaḳ Teʿālā senden beni alup cābir-i cāẕūya virdi cādūya yardım ḳıldum üş seni ṭutup ḳayd bend ḳıldum şimdi şöyle ittifāḳ ḳılduḳ kim seni yitürevüz (4) ne dirsin benüm sözüm ṭutup baña secde ḳılacaḳ olursañ yine cādūdan yüz dönderüp saña yardım ḳılayın seni ḳayd ḳafesden ḳurtarayın didi (5) şeyṭān şöyle diyicek Sām Süvār sözinden bildi kim şeyṭān-ı laʿīndür ġażaba gelüp bebri peleng gibi añrayup gümredi andan ol ġażab-ıla (6) eyitdi iy merdūd-i laʿīn ben bilmezmiyem seni elüñden nesne gelse ḳayd-ı laʿnetden sen seni ḳurtarurduñ Ḥaḳ Teʿālā ḥażretinden ümīd (7) dutaram kim ben bende seni ḳayd ḳafesden ḳurtarup sizleri gör ḫacil ḳıla didi Sām Süvār şöyle diyicek şeyṭān ʿaleyhiʾl-laʿne ġāyet incindi (8) güc gelüp eyitdi iy bī-ʿaḳl Sām ser-sām ben devletüñi şeyṭān bilüp ḳuvvetüñe ġarre olduġuñ düşmen elünde zebūn (9) ḳaydu ḳafesde iken ser-keşlik ḳılursın iy Sām Süvār ölmekden dirlik yigdür ḳuru ġayret ḳo baña (10) secde ḳıl beni devletüñ bil seni ölümden ḳurtarayın didi şeyṭān-ı laʿīn ol merdūdi Rabbiʾl-ʿālemīn (11) şöyle diyicek Sām Süvār eyitdi

NAẔM

Men tevekkül Ḥaḳḳ'a ḳıldum ki oldurur Yezdān-ı pāk
(12) Biñ şeyāṭīn gelse andan ölmezem men [105]ḫavfi-nāk

[105] ┌avfi-nāk, ┌avf-nāk (vezin gereği " ┌avfi-nāk" olarak yazılmıştır.)

Sen ne melʿūn nā-be-kār iblīs olursın yā laʿīn
İẕn-i Ḥaḳ'sız cism nām-ı andesin bī-cān helāk

(13) NEŞR

Ḥakīm ḳavlince Sām Süvār ol pehlüvān-ı rūzigār racīme şöyle diyicek racīm daḫı kör ḫacil olup gitdi şeyṭān gidicek (14) Dermāyūs ḥakīm eyitdi iy pehlüvān-ı cihān kimüñle söyleşirsin Sām Süvār eyitdi iy ḥakīm şeyṭān-ı laʿīn gelüp yine sözin (15) yine iġvā sözin söyledi gitdi didi ḥakīm eyitdi iy pehlüvān ol laʿīn bizi ḳabd ḳafes görüp furṣat buldı ne gerekse söyler ṣaḳın sözine (16) uyma kāmil insān oldur kim buncılayın vaḳtde ṣaḳına şeyṭān vesvesesinden yoḳsa ferāġat deminde kim gerekse ṣaḳınur (17) didi ve daḫı iy pehlüvān olmasun kim ölüm endīşesin kim ecel irmeyince ādem ölmez ecele daḫı çāre (18) olmaz ve daḫı ʿacāyıb ġarāyıb nişānlarumuz deprenür ümīẕdür ki bizleri Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿālā ḳurtara (19) diyüp kendü vaḳtlerine ve Rabb Allāh Teʿālā ḥażretine ẕikr tesbīḥ eylediler tā kim ṣabāḥ oldı ol cānıbdan (20) daḫı ceyş-i Sām Süvār cūşa gelüp at ḳecimlenüp er cebelenüp dersū süvār olup on iki kez yüz biñ er düşmen (21) leşker çevre ḳuşanup kīş ḳırbān açup tīr kemān ele alup süñüleri ḳollara ṣarup pūlād siperleri töşlere ṣalup

[487a]

(1) gürzi girānlar ellere alup ceng yaraġın görüp ṭurdılar

NAẒM
Cenge ḥāżır olup anda ne ki var şeh pehlüvān
(2) Sām yolına isteşür ki virelerdi bāş u cān

Er gerek ki pāẕişāhuñ etmeki ḥaḳḳın bile
Ḫaṣmına tīġı çeküben eyleye cengi girān

(3) [106]**Der-beyān-ı Temşīlāt-ı Dāsıtān-ı Māżī**
Diñle senden saña ḥāl-i maʿrifet
Añla ne dirsin kemāli maʿrifet

(4) Bu vücūduñdan ḳılam saña naḳl
Ki idesin nefsüñi fehm olup ʿaḳl

Ten süñüñden bir ḳafesdür rūḥ-ı Sām
(5) ʿAḳluñ olur ol ḥakīmü [107]nīkü-nām

Nefs-i emmāre durur sāḥir daḫı
Ḥabs idüpdür cānuñı ol yā aḫī

[106] Eski örnek hikâyeler hakkında.
[107] nꞇkü-nām, nꞇk-nām (vezin gereği "nꞇkü-nām" olarak yazılmıştır.)

(6) Tābiʿi nefsüñ durur buḫl-i ġażab
Kibri-gīn ḫışm idicidür bī-sebeb

Rūḥuñuñ cānıb idipdür ḳatı teng
(7) Ḳıldı göñlüñ āyine sen daḫı jeng

Nefsi müʾmin itmeyince sen zebūn
Bu ḳafesden yoḳ ḫalāṣuñ iy fünūn

(8) Bundan özge daḫı vardur hem miṣāl
Tez cihāndur fiʾl-meṣel ṣāḥib-kemāl

Nefs-i emmāre durur Muḳlān-ı şāh
(9) Sām ölür rūḥuñ ʿaḳl dānā ḥakīm

Sāḥir ol şeyṭān-ı racīm iblīs
Maḥremi şeyṭāndur ider mekrü-gāh

(10) Muḳteżāsın gözedür nefsüñ müdām
Bir ḳarāra ḳalmaz itmez hiç arām

Keyd-i ʿālemden dilerseñ sen necāt
(11) Nefsüñ öldür cān bula bāḳī ḥayāt

Nefsi öldürmek budur virme murād
Mevti mirʾāt oldur añla ḳıl cihād

(12) Vir riyāżet birle aña gūşi-māl
Kim zebūnı müʾmin ola ber-kemāl

Nefsi müʾmin ḳıl ṭuta ḫūy-ı melek
(13) Ḳurtulup ḥabsden bula rūḥuñ dilek

Ḳıl tevekkül Ḥaḳḳ'a dāyim [108]nāmu-ver
Eyle ṭāʿat bī-riyā şām u seḥer

(14) Eyle istiġfār ḳılma ḳaṭʿā şer
Tā ki şeyṭān bulmaya saña żarar

ʿAḳl olur añlaġıl dānā ḥakīm
(15) Nuṣḥatı ṭut bulasın cennet Naʿīm

[108] nāmu-ver, nām-ver (vezin gereği "nāmu-ver" olarak yazılmıştır.)

ʿAḳl olur çün nūr-ı pāk Ẕüʾl-Celāl
Kim naẓar ḳılur aña Ḥaḳ Ẕüʾl-Celāl

(16) Şuʿlesi dil-ẖānesin rūşen ḳılur
Ḳara ẖākī şaʿşaʿa rūşen ḳılur

Ḳalbüñüñ miṣli durur ʿarş-ı ʿaẓīm
(17)Mekke'dür dil cism olur aña ḥarīm

Günde yitmiş biñ kez ider Ḥaḳ naẓar
Ḳalbini ṣāfī ḳılınca bir beşer

(18) Ḳalbi ṣāf it olma ṣaḳın sende ḳalb
Kim ziyāret ide rūḥān ḳalb ḳalb

Ḫākidüñ itdi mükerrem Ḥaḳ özüñ
(19) Niçün aʿẓam ḳıldı Ḥaḳ bil aç gözüñ

Ahdeʾs-süt içre itdüñ Ḥaḳḳ-ıla ʿahd
Ṭāʿatı Ḥaḳḳ'a ḳılasın cidd ü cehd

(20) Anuñ-ıçun virdi Ḥaḳ ʿizz ü şeref
Nefsi bilüp oḳuyasın men ʿaref

Nefsi çāker eyle ʿaḳluñ itme çāk
(21) Eyle gönlüñ āyinesini ṣāfı pāk

Sende durur dīv cin rūḥ-ı melek
Sende durur ʿarş u ferş nüh felek

[487b]
(1) Dīv sözine uyma ẖānum kāmil ol
Ṭut melek ẖüsin ʿalīm ü fāżıl ol

Yoẖsa ḳalduñ ḥabs içinde hemçü Sām
(2) Cādū şeyṭān senden alur intiḳām

Nuṣḥını Firdevsi'nüñ ṭut [109]nīki-nām
Vir ṣalāvāt ʿafv ide Rabbüʾl-enām

[109] nꞇki-nām, nꞇk-nām (vezin gereği "nꞇki-nām" olarak yazılmıştır.)

(3) [110]**Der-duʿā-i Firdevsī ve Der-ḫatm-i Kitāb ʿAn-cild-i Sittūn**

Ḫālıḳā Pākā Ḫuẕāvende keremüñ deryāsına pāyān (4) ḥaddi yoḳ cūduñ saḥābi keremüñ yaġmurın ol ḳadar yaġdurur ki eczā-yı ḫākden çoḳ ilāhī her bir (5) ḳuluñuñ bir yüzden saña münācātı var ilāhī bir bendenüñ dergāhuñda bir nevʿ-ile ḥācātı var bu Firdevsī-i faḳīr (6) derdü-mendi ḥaḳīr ister kim ol yüce dergāha ḥālın iʿlām ide maḳṣūdı bu ki ecelden mühlet (7) inḳılāb-ı çarḫdan vüsʿat ister ki bu kitāb-ı Süleymān-nāmeʾi oḳuyup tamām ide bu mücrim günāh-kār (8) ġam-gīn dil şermesārı raḥmetüñden istiʿānet diler ki maʿfūr olup cennet-i ʿAdn'i maḳām ḳıla

NAẔM
(9) Cürmümüzdür bī-nihāyet tevbe Yā-Rab raḥmet it
Luṭfuña yoḳ ḥadd ġāyet tevbe Yā-Rab raḥmet it

(10) İtmişem sehvü ḫaṭā estaġfurullāh el-ʿaẓīm
ʿAfv idüp eyle ʿināyet tevbe Yā-Rab raḥmet it

(11) Gerçi itdüm ben günāh ʿavfuñ umaram pāẕişāh
İtmedüm ḥayf istiḳāmet tevbe Yā-Rab raḥmet it

(12) Olmışan terk ṣalāt āh virmedüm hergiz zekāt
Luṭf idüp eyle ʿināyet tevbe Yā-Rab raḥmet it

(13) Nūr-ı Aḥmed ʿizzeti-çün yarlıġa Firdevsi'yi
ʿAfv olupdur saña ʿādet tevbe Yā-Rab raḥmet it

(14) [111]**Der-duʿā-i Pāşāhüʾl-islām Veʾl-müslimīn**

(15) şükr-i bī-ḥad Allāh kim vāḥid ü lem-yezel pāẕişāhdur ḥamd-i bī-ḥad ol Ḫallāḳ-ı aʿẓama ve Rezzāḳ-ı benī Ādem'e lā-şerīke bī-zevāl (16) şehin-şāhdur bu muʿteber muʿaẓẓam Süleymān-nāme'nüñ altmışıncı mücelled kitābınuñ itmāmını müyesser itdi ve üç (17) yüz mecālis ebvābınuñ ḫatmini muḳadder itdi baʿde ez-ān inşāllāh u teʿālā ʿömürden mühlet ecelden vüsʿat pāẕişāhdan (18) himmet bulursam bu kitāb-ı Süleymān-nāme'nüñ bāḳī cildin daḫı sulṭān bin sulṭān Bāyizīd'üñ ḫalledet mülketehü (19) o ẓıll-i īzidiñ devām-ı devletinde ve eyyām-ı rıfḳında künḥ-i ḫalvetde maḳām-ı ʿuzletde taṣnīf ve teʾlīf idüp söyleyevüz (20) neṣrini lüʾlüʾen menṣūr ve naẓmını aḥsenüʾl-ḥadīṣ emlaḥeʾl-kelām miṣl dutavuz tā ki ẓıll-ı Sübḥān'uñ Ildırım Ḫānı (21) zamānuñ merġūbuʾl-ḫaṣāyıl ve maḥbūbuʾş-şemāyıl Süleymān-nāme birle rūzigār tā ḳıyāmet bāḳī yādigār o ola kim mülk ġayruñdur

NAẔM

[488a]

[110] Kitabın altmışıncı cildinin sona ermesi ve Firdevsî'nin duası.

(1) Ẓıllu Yezdān ālü ʿOs̱mān şāh-ı sulṭān Bāyezīd
Māliki mülk-i cihāndur hep mülük aña ʿabīd

(2) Ẕī-Süleymān taḫtına ṭartar zevāde āb u bād
Ẕī-Sikender ṭutdı ʿālem baḥre vü berre urdı kelid

(3) Himmeti miʿyārına ḥabbe degül tāsʿ-ı felek
Ḳaṭredür cūdī yemīnde baḥri asūdla sipīd

(4) Tīrinüñ bir pūtesidür beyże-i zerrīn güneş
Ḫinginüñ kem naʿlidür ki olur hilāl ol māhı ʿīd

(5) Kem ḳolınuñ manṣıbı teşrīḳıla maġrib durur
Kem begi Şeddād ḳabṣar ḳaṣrıdur ḳaṣr-ı meşīd

(6) ʿAdl-i Kisrī cūdu ḫātem mālu Ḳārūn oldı derc
ʿÖmr-i Nūḥ idüp müyesser Ḥaḳ cinān ḳıla mezīd

(7) Anca kim kerrūbeyān sācid durur ider sücūd
Niçe mā-ḥuffāẓ oḳur mescidde Ḳurʾān-ı Mecīd

(8) Dostuñ olsun ser-firāz düşmenüñ ḫor u ḥaḳīr
Devletüñ olsun muḫalled ṭāliʿ baḫtuñ saʿīd

(9)Degmedi Maḥmūd eşigden ḫilʿati Firdevsi'nüñ
Beñzer o Sīmurġ'a Ḳāf'dan uçdı oldı nā-be-dīd

(10) Ġarīk raḥmet-i Yezdān kes-i bād
Ki kātib rā biʾl-ḥamdi koned bād

(11) Elḥamdülillāh ʿaleʾt-tamām
Veliʾr-resūl-i efḍalüʾs-selām

111 İslâm'ın ve müslümanların padişahının duâsına dair.

5. GRAMATİKAL DİZİN-SÖZLÜK KURULUŞUNDA İZLENEN YOL

1. Madde başı kelimeler isim ve fiil olarak yazılmış; fiillerin sonuna kısa çizgi (-) eklenmiştir.
2. Madde başı kelimenin hemen yanında kökeni parantez içerisinde verilmiştir.
3. Kelimelerin yalnız metne dayalı anlamları verilmiştir.
4. Fiillerin anlamları metinde kullanıldığı anlamlara göre alt alta sıralanarak verilmiştir.
5. Aynı kelimenin farklı yazımlarının anlamları için bir önceki kullanılış biçimine
   atıfta bulunulmuş; → ifadesi kullanılarak diğer şekli hemen yanında verilmiştir: **göñl** → gönül.
6. Ayın (ʿ) ve hemze (ʾ) sıralanırken, kendinden sonra gelen harfe göre değerlendirilmiştir.
7. Dizinde âşina olunmayan özel isimlerin kökeni hakkında bilgi verilememiştir.
8. Dizinde kelimelerin metinde geçtiği biçime değil doğru kullanımlarına yer verilmiştir.
9. İsim ve yardımcı fiille kurulan birleşik fiillerde yalnızca bir fiile gönderme yapılmıştır:

   meşġūl (Ar) bir işle uğraşan.
   m. olalar 457b/11 → ol-
   m. olasın 428a/17
   m. oldı 428b/5, 429a/21, 440b/6, 456a/7, 477b/19, 478a/2
   m. olsunlar 455a/21
   m. olup 428b/19, 429a/19, 429b/2, 442b/11, 475b/2
   m. 428a/6
10. Yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiillerin anlamları alt alta verilmiştir. (y.f.)

    āferīn ḳıl-: Beğenisini belirtmek
    …-dı 464a/14
    āḫir ḳıl-: Sona erdirmek
    …-up 469a/19
    āh u figān ḳıl-: İnleyip sızlamak
    …-up 482a/21
    aḳın ḳıl-: Baskın yapmak
    …-duġın 447b/17
    ʿaḳīde ḳıl-: İnanç benimsemek
    …-up 445a/3, 445a/6

ʿamel ḳıl-: Dini davranış sergilemek

…-up 458b/6

arabede ḳıl-: Kargaşa çıkarmak

…-up 454a/5

ārāste ḳıl-: Süslemek, donatmak

…-up 449a/16, 449a/19

āteşi gülzār ḳıl-: Ateşi güle dönüştürmek

…-duñ 461a/19

6. GRAMATİKAL DİZİN-SÖZLÜK

A, Ā (a, ā)

āb (Far) Su.
ā. revān olup 461b/10
ā. u ẖāk 462a/15
ā. 488a/2
ā.+ ı 432a/15, 434b/5, 452a/14
ā.+ ıla 471b/17
ā.+ ında 434b/8

ʿabā (Ar) Yünden yapılmış kalın hırka.
ʿa. 446a/11

abanūs (Far) Abanoz denilen bir ağaç türü.
a. 473b/21

ʿabd (Ar) Köle.
ʿa.+ dan 470b/19

āb-dest (Ar) Namaz vesaire ibadetler için din icabına göre el, ağız, burun, yüz; dirseklere kadar kolları ve aşıkkemiği üstüne kadar ayakları yıkama.
āb-dest al-: Dini ibadet için temizlik yapmak
…-up 433a/18
ā. 431a/5, 431b/7, 448a/17

ʿAbduʾl-kerīm (Ar) Metne göre kutb-ı alemlerin üçüncüsüne verlen isim.
ʿA. 441b/15

ʿAbduʾr-raḥīm (Ar) Metne göre kutb-ı alemlerin dördüncüsünene verlen isim.
ʿA. 441b/15

ʿAbduʾr-raḥmān (Ar) Metne göre kutb-ı alemlerin ikincisine verlen isim.
ʿA. 441b/15

ʿAbduʾṣ-ṣamed (Ar) Metne göre kutb-ı alemlerin birincisine verlen isim.
ʿA. 441b/14

ʿabeş (Ar) Saçma olan.
ʿa. 421b/11, 474b/21
ʿa.+ dür 437b/7

ʿābid (Ar) Kulluk eden.
ʿā.+ e 446a/11

ʿabīd (Ar) Kullar, köleler.
ʿa. 488a/1

ʿāc (Ar) Fildişi.
ʿā. 473b/21

aç Karnı aç olan.
a. 476b/20

ʿacabā (Ar) Şüphe, tereddüt.
ʿa. 477a/2, 477a/5, 477a/6

ʿAcācıl (Ar) Bir grup cin topluluğunun lideri.
ʿA. 463b/19, 463b/21, 464a/1, 464a/3, 464a/4, 464a/7, 464b/1
ʿA.+ ı 463b/11, 464a/20

ʿacān (Ar) Şaşkınlık, hayret.
ʿa. 447a/12

ʿacāyib (Ar) Garip, tuhaf.
ʿa. 424a/12, 424a/14, 424a/19, 424b/17, 424b/18, 426a/13, 426b/18, 432a/17, 434a/18, 434b/20, 435a/4, 437a/1, 437a/2, 442a/16, 447b/5, 451b/2, 463a/15, 463a/20, 464a/11, 464a/16, 464b/5, 464b/6, 464b/8, 464b/11, 465b/1, 465b/2, 465b/19, 466b/16, 467a/16, 468a/10, 468a/20, 469b/12, 481a/10, 482a/3, 482b/15, 482b/19, 486b/18
ʿa.+ ı 428a/1
ʿa.+ lar 435a/15
ʿa.+ lardan 465b/1

ʿaceb (Ar) Hayret, şaşılacak şey.
ʿa. geldi 438a/5
ʿa. gelür 439a/5
ʿa. 424a/13, 424a/15, 425a/11, 425b/17, 427b/7, 429b/19, 432a/9, 434b/21, 437b/21, 439a/21, 441a/18, 445b/5, 455b/7, 455b/12, 448a/16 458a/9, 459b/15, 467b/12, 467b/15, 470a/13, 470b/5, 473b/5, 473b/19, 479b/13
ʿa.+ dür 435a/18, 451a/5, 456a/5, 474b/10, 485b/12
ʿa.+ tür 429b/21

ʿaceble- (Ar-Tr) Hayrate düş-
ʿa.- di 437a/9, 438a/13
ʿa.- diler 426a/10
ʿa.- yüp 464b/19

ʿacebleş- (Ar-Tr) birlikte şaşır-
ʿa.- diler 465b/17
ʿa.- üp 425a/10, 482b/3

ʿacebüʾl-ʿaceb (Ar) Çok tuhaf ve gülünç olan.
ʿa. 428a/12

ʿacem (Ar) Arap olmayan, İranlı.
ʿa. 438b/20, 447b/20, 449a/17, 476b/12

acı
1. Ölüm ıztırabı.
a. 428b/13
2. Bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı duyu.
a. 444b/3

acı-
1. Merhamet et-
a.+ mış 452a/11
2. Üzüntü duy-
a.- dı 483b/19
a.- dılar 467b/10

acıḳ- Yeme ihtiyacı hisset-
a.- dı 464b/12

ʿacīb (Ar) Tuhaf.
ʿa. 426a/12, 434a/19, 434b/10, 437a/8, 452b/8
ʿa.+ i 481b/1

ʿāciz (Ar) Zayıf.
ʿā. ḳaldum 438a/8 → ḳal-
ʿā. ḳalup 468b/17
ʿā. 431b/2, 453a/12

ʿācizī (Ar-Far) Alçak gönüllü kimseye ait olan.
ʿā. 477a/5

açlıġ → açlıḳ
a.+ a 459b/3

açlıḳ Aç olma durumu.
a.- dan 464b/13

ʿacūze (Ar) Cadı karı.
ʿa.+ ye 450b/17

ʿacz (Ar) Beceriksizlik.
ʿa.+ e varuben 431a/4 → var-

aç-
1. Bir şeyi kapalı durumdan açık hale getir-
a. 436a/21, 462a/11, 472b/9, 487a/19
a.- asın 469b/7
a.- dı 431a/15
a.- ıben 477a/18
a.- ıñ 481a/17
a.- madı 454a/3
a.- madın 432a/7
a.- uñ 482b/5
a.- up 433b/2, 436a/16, 443a/9, 443b/6, 447a/9, 447b/21, 457b/1, 459a/10, 460b/10, 470a/8, 470b/15, 472a/21, 472b/1, 472b/7, 472b/13, 473a/14, 473b/3, 473b/14, 473b/18, 474a/17, 475b/17, 476b/16, 477a/9, 477a/12, 481a/19, 486b/21
2. (y.f.)
ağız aç-: Hayat bulmak

…-ınca 458b/12
ağız aç-: Ağzı açık duruma getirmek
…-up 472b/5
dil aç-: Konuşmak
…-up 437b/5, 486a/6
ḫazīne aç-: Servet kapısını açmak
…- up 436a/4
oruc aç-: İftar etmek
…-duḳça 442a/9
söz aç-: Konuşmaya başlamak
…-dı 435a/12

aç Karnı aç olan.
a. 456b/17

açıl- Açık hale gel-
a.- a 435a/10, 470a/10
a.- an 424b/17
a.- dı 424b/16, 470a/12, 470a/14
a.- up 425a/18, 425b/6, 426a/9, 480b/14
a.- ur 425b/13

açuġ → açuḳ
a.+ ıdı 443a/12

açuḳ Açık durumda ol-
a. ḳaldı 445a/7
a. 423b/3

ad İsim, nam.
a. u ṣan 440b/17
a. 428b/19
a.+ ı 439a/14, 446b/2, 446b/3, 472a/4, 473a/17, 473a/18
a.+ ım 432a/12
a.+ ına 434b/6, 435b/5, 439a/10, 473a/17
a.+ ını 460b/16, 461a/9
a.+ lu 468b/18, 468b/19
a.+ um 427b/11, 437b/2, 452a/19, 458a/18, 459b/5, 464b/4
a.+ uma 445b/13
a.+ uñ 443a/4, 445b/12, 452a/18, 458a/17, 461b/7
a.+ uña 461b/8

ʿad → ad
ʿa.+ ın 434b/12

ʿĀd (Ar) Hud peygamber tarafından imana getirilemediği için Allah'ın helak ettiği bir kavmin adı.
ʿĀ. 475b/7, 476a/9

aʿdā (Ar) Düşmanlar.
a. 455a/18

Aʿdād beriyye (Ar) Kavim adı.
A. 430a/3

adam (Ar) Erkek kişi, herif.
a. 424b/17, 425b/20, 425b/21, 427b/8, 429b/21, 432a/9, 434b/21, 436a/13, 437a/5, 437a/8, 438a/10, 439a/18, 441a/14, 445a/6, 445b/4, 451a/17, 463a/4, 464b/16, 464b/21, 465b/15, 465b/20, 466a/12
a.+ a 424a/15
a.+ ları 435a/2
a.+ larıyıla 470a/6

ʿaded (Ar) Sayı.
ʿa. 472a/2
ʿa.+ in 429b/3
ʿa.+ ince 430a/4
ʿa.+ ini 430a/4

ādem (Ar) İnsan, kişi.
ā. ol 437b/8 → ol-
ā. 425b/12, 432b/19, 432b/20, 434a/10, 434a/12435b/4, 444b/8, 445a/10, 445a/19, 447b/8, 456b/17, 456b/18, 457a/6, 457a/8, 457a/11, 457a/12, 457b/8, 458a/10, 461a/18, 462a/3, 465b/7, 473b/5, 473b/10, 475a/16, 476a/19, 478a/3, 480a/5, 486b/17
ā.+ den 433a/10
ā.+ durur 446b/7
ā.+ e 457a/5, 458a/9, 475b/3, 487b/15

ā.+ i 426b/3, 426b/7, 456b/15, 457a/10, 462a/5, 468b/6, 469a/17, 472a/17
ā.+ ile 457a/4
ā.+ üñ 457a/7, 457a/8, 457b/7

ʿadem (Ar) Yokluk.
ʿa. 475a/8

ādemī (Ar) İnsan, insanla ilgili.
ā. 434a/11, 451b/1, 457a/2
ā.+ dedür 439a/9
ā.+ leri 424a/17
ā.+ señ 434a/14

ādemīliḳ (Ar-Tr) İnsana özgü.
ā. 434a/11
ā. ider 434a/10 → it-

Ādem-i Ṣafī (Ar) Hz. Âdem soyundan gelen insan.
ā. 432b/15, 432b/18, 432b/20, 433b/8, 443a/18, 446b/2, 446b/5, 456b/16, 457a/17, 457b/3, 457b/4, 457b/6, 457b/13
ā.+ nüñ 446b/4
ā.+ den 442b/6, 457b/12
ā.+ nüñ 457a/20
ā.+ ye 456b/13, 457a/21, 457b/2
ā.+ yi 456b/14

ādemī-şūret (Ar) İnsan şeklinde.
ā.+ ine 433b/6

ādemī-ẕād (Ar) İnsanoğlu.
ā. 435b/4, 460a/7

ādemī-zād → ādemī-ẕād
ā. 445a/15, 472a/3
ā.+ e 459a/7

ādemi-zād → ādemī-ẕād.
ā. 473b/9

ādemliġ (Ar-Tr) İnsana ait olan davranışlar.
ā. eyle 437b/8 → eyle-

ādem oġlanı (Ar-Tr) İnsanoğlu.
ā.+ na 444a/7
ā.+ ından 473b/11
ā.+ larına 422b/21
ā.+ larınuñ 445a/8

ʿādet (Ar) Görenek, usul.
ʿā. 487b/13
ʿā.+ i 447a/12
ʿā.+ idür 474b/1

adım Yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri.
a. 424b/7, 424b/20, 424b/21, 425a/4, 469b/10, 470a/1, 425b/13, 425b/14, 455a/10
a.+ da 424b/21

ʿādil (Ar) Doğruluk gösteren, doğru.
ʿā. 435b/6

adʿiyye (Ar) Dualar.
a.+ nüñ 430a/19

ʿadl (Ar) Adalet.
ʿa.+ ı 422a/4
ʿa.+ i 443b/19
ʿa.+ üñde 422a/8

ʿAdl-i Kisrī (Ar-Far) Eski İran hükümdarlarına verilen unvan.
ʿA. 488a/6

adlu Namlı, isimli.
a. 438b/9, 440a/12

ʿAdn (Ar) Cennet.
ʿa.+ e 446a/5
ʿa.+ i 487b/8

ʿĀdsız (Ar) Metne göre askerleri cesur ve yiğit olan pehlivan.
ʿā. 477b/16

ʿadū (Ar) Düşman.
ʿa. 463b/1
ʿa.+ yı 463b/2

ʿafārīt (Ar) Şeytanlar, yaratıklar.

ġ. 472b/3

āfed → āfet.
ā. 435a/1

āferīn (Far) Beğenme, alkış.
ā. itdiler 425a/7 → it-
ā. ḳıldı 464a/14 → ḳıl-

āfet (Ar) Büyük felaketler.
ā. 443b/4, 452a/11
ā.+ i 427b/15, 427b/16, 430a/15, 432a/16, 445b/16

āfirīde(Far) Yaratık, mahluk.
ā.+ ye 478b/12

āfitāb (Far) Güneş, güneş ışığı.
ā. 421b/7, 430a/11, 445b/15, 458b/21, 459b/20, 459b/21, 460a/2, 475a/19
ā.+ dan 433b/10
ā.+ ı 448a/14

ʿafv (Ar) Suçunu bağışlama.
ʿa. eyle 462b/7 → eyle-
ʿa. eyledi 461b/9
ʿa. ide 487b/2 → it-
ʿa. idüp 475a/16, 487b/10
ʿa. olupdur 487b/13 → ol-
ʿa. u luṭfı 437b/7
ʿa.+ uñ 434b/2
ʿa.+ uñdadur 422a/6

aġ Beyaz, ak.
a. 435a/8, 435a/9, 449b/10

aġ- Yücel-, yüksel-
a. 440a/4, 476b/16, 481a/13, 482a/3, 482b/19
a.- up 428b/9

aġ Örümceklerin salgılarıyla oluşturdukları bir tür örgü.
a. gerdügi 459b/15
a. ṭoḳurdur 459b/10
a. 459b/14, 460a/8, 460b/1

aġ İplik gibi ince şeylerden kafes biçiminde yapılmış örgü.
a. 473b/10

aġaç Odunsu bitkiler.
a. 428a/14, 428a/20, 428b/9, 431b/9, 437a/17, 443b/12, 443b/20, 446a/10, 448b/14, 448b/17, 449a/9, 460a/1, 464a/11, 464b/7, 464b/17, 465a/17, 465b/6
a.+ a 431b/9, 437a/16, 443b/12, 443b/14, 464a/12, 465a/15
a.+ da 464b/8, 465a/16
a.+ dan 465b/11
a.+ dın 465b/6
a.+ dur 464a/12
a.+ ı 428b/8, 437b/11, 441a/8, 443a/19, 446a/5, 457a/5, 457a/18, 459a/14, 459a/20, 460b/9, 461b/12, 464a/12, 464a/16, 464b/6, 469b/20
a.+ ın 429a/9, 459a/12, 459a/13, 460a/20, 460b/12
a.+ ına 460a/21, 460b/13
a.+ ında 460a/21
a.+ ından 469b/7
a.+ ınuñ 444a/16
a.+ ıyla 460a/19
a.+ ıyum 456b/19
a.+ lar 428a/12, 457a/5
a.+ ları 428b/9, 442b/10, 459a/16
a.+ larınañ 459b/2
a.+ laruñ 428a/16, 459a/20
a.+ uñ 437b/12, 448b/2, 464a/16
a.+ ken 457b/19

āgāh (Far) Bilgili.
ā. 426b/2, 436a/21, 447b/12

aġar- Ağar-, beyazla-
a.- dı 448a/16

aġız, -ġzı
1. Vücutta besinlerin alındığı organ, ağız.
a.+ ı 445b/6
a.+ ın 436a/16
a.+ ında 465b/9
a.+ larına 433b/17
a.açınca 458b/12 → aç-

a. açup 472b/5
barmaḳ aġıza aldı 468a/7 → al-
a.+ ı 429a/8, 429a/20, 432b/2, 432b/4, 433a/21, 444a/18, 444b/18, 459b/7
a.+ ın 431a/12, 481a/17, 481a/19, 482b/5
a.+ ına 441b/6, 442a/5, 443b/21, 444a/9, 444a/19, 468a/7, 477a/11, 478a/14
a.+ ında 442a/5, 473b/15, 474a/3, 474a/15, 474a/19, 477a/19
a.+ ından 441b/10, 447a/21
a.+ ını 481a/17
a.+ ıyıla 477a/8
a.+ um 421b/12, 428b/21
2. Bir şeyin ön kısımı.
a. 484a/2
a.+ ına aldı 441b/7 → al-
a.+ ına alup 441b/6
el a.+ ına ḳoyup 481b/10 → ḳoy-

aġızcuġ Ağzı küçük olan, küçük ağız.
a.+ ıyıla 474a/16

aġla- Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dök-
a.- dı 423b/1, 423b/10, 451b/17, 451b/2
a.- duġum 428b/21
a.- masından 459a/17
a.- yup 453b/2

aġlad- Ağlamasına neden ol-
a.- ur 456a/2

aġlaş- Birden fazla kişiyle birlikte ağla-
a.- dılar 478b/15, 481b/16

Aġnıyānūs Metinde adı geçen bilgin kimse.
A. 441b/11

Aġrāş Metne göre Rüstem ile yoldaşlık eden bir melik kişi.
A. 435a/21
A.+ ı 435a/21
A.+ ıla 435a/11

aġu Zehir.
a. vire 468b/9

aġyār (Ar) Gayrılar, yabancılar.
a. 421b/12
a. oldı 422a/10

āh (müşterek) Üzüntü, hayret, pişmanlık bildiren ünlem.
ā. 421b/9, 421b/10, 421b/13, 422a/9, 429a/5, 446b/14, 447a/8, 480a/10, 487b/12
ā.+ ı 461b/1
ā. diyüp 461a/8 → di-
ā. eyleyüp 454a/7 → eyle-
ā. ider 447a/9 → it-
ā. idersem 462b/10
ā. idüp 459a/11
ṣucudı ā. idüp 483b/19
ā. itdi 452b/3 → it-
ā. itdiler 451b/4
ā. itmedi 461a/12
ā. u figān ḳılup 482a/20 → ḳıl-, figān

aḥad (Ar) Bir, tek.
a. 468a/14

aḥcār (Ar) Taşlar.
a.+ ı 438b/14

ʿahd (Ar) Söz verme, yemin.
ʿa. 454b/9, 487a/19
ʿa.+ ı 456b/17
ʿa.+ ine 470a/21
ʿa.+ üñ 454b/11

ahdeʾs-süt (Ar-Tr) Süt çağındaki bebek.
a. 487a/19

āhen (Far) Demir.
ā. 426a/17, 436b/14, 449b/2

āhenk (Far) Uygunluk, uyum.
ā. itdiler 436b/12, 437b/18

āhen-pūş (Far) Demirden zırh kuşanmış

kimse.
ā. 440a/10, 448a/5, 454a/10, 454a/13, 481b/4, 481b/21
ā.+ larıla 479a/13
ā. olup 453b/20 → ol-

āḫer (Ar) Başka, diğer.
ā. 428a/18

aḫī (Ar) Dost, kardeş, yaren.
a. 434a/4, 446b/8

āḫir (Ar) Son, en sonraki.
ā. gelmedi 429a/5 → gel-
ā. idüp 469a/4 → it-
ā. irdi 446b/20
ā. itdi 428b/1
ā. itmiş 426b/11, 435b/19, 476a/21
ā. ḳılup 469a/19
ā. ola 428a/17
ā. oldı 447a/1
ā. olıcaḳ 471b/15
ā. olmış 428b/10
ā. olsa 428a/21
ā. 426b/8, 429a/6, 434a/17, 435a/16, 438a/8, 464b/7, 466b/8, 467a/8, 467b/6, 467b/20, 471b/19, 472a/17, 475a/11
ā. olur 428b/14
ā.+ inde 426a/21, 429a/4
ā.+ üñ 429b/9, 434a/8

āḫire (Ar) Son.
ā. irdi 459b/1 → ir-
ā. yitürdi 432b/3 → yitür-

āḫiret (Ar) Diğer dünya, öbür alem.
ā.+ de 423a/15, 430b/16, 461a/1
ā.+ e 428a/17

Aḥmed (Ar) Hz. Muhammd'in güzel isimlerinde biri.
A. 462b/7, 476b/11, 487b/13, 488a/11
A.+ e 422a/14, 422a/21, 429b/11, 432a/18, 441a/21, 445b/21, 456b/9, 461b/2, 462b/16, 476b/1
A.+ i 434b/12, 462b/1

aḥmer (Ar) Kırmızı.
a. 433b/12, 437b/16, 444b/5

aḥsen (Ar) En güzel.
a. 425a/8, 429b/10, 434b/9, 446b/21, 460a/14, 474a/6
a.+ i 422a/2
a. kelām itdüm 475a/6 → it-
naẓmı a. virdi 462a/21 → vir-

aḥsend (Ar) En güzel.
a. diyüp 439a/12 → di-

aḥsenü'l-ḥarīs (Ar) En güzel koruyucu.
a. 487b/20

aḫşam (Ar) Akşam.
a. 471a/5

āhū (Far) Ceylan, karaca.
ā. 463b/3

aḫur Hayvan barınağı.
a.+ dan 448a/9

aḥvāl (Ar) Haller, vaziyetler.
a.+ inden 427b/19, 429b/5, 429b/12, 432a/6
a.+ ini 485b/21

aḫyār (Ar) Faziletliler, seçkinler.
a.+ uñ 422a/20

Aḫyāşılūn Metne göre peygamber adı.
A. 466a/11

aḫz (Ar) Kabul etme, alma.
a. 447a/4

ʿāḳ → aḳ
ʿā. 424a/3, 476a/14

aḳ- Sıvı maddeler için aşağı hareket et-
a.- ar 430b/16, 455b/5, 461b/10, 466a/21
a.- dı 442a/21, 452a/14
a.- duġı 459a/13, 459a/14

a.- maġa 444b/18
a.- mayup 459a/13
a.- sa 442b/17
a.- up 482b/20
ḳaṭre ḳaṭre a.- ar 436a/19 → aḳ-

aḳ Beyaz, siyah karşıtı.
a. 433a/11, 435a/5, 435a/6, 437a/4,
437a/5, 438a/4, 438b/7, 448b/10, 449a/2, 452a/17, 456b/8, 459a/13, 461b/14, 465a/7, 469b/8, 469b/21, 470a/9, 476b/19, 477a/7

ʿaḳabince (Ar-Tr) Hemen sonrasında, devamında.
ʿa. 438b/17

ʿAḳʿaḳa Metne göre büyü yapan cadı.

ʿA. 449b/21

ʿaḳal → ʿaḳl
ʿa. 456b/21

aḳālīm(Ar) İklimler, memleketler.
a. 466b/14, 467a/14

aḳālīm-i sebʿa (Ar) Yedi iklim.
a.+ dur 430a/5

aḳdem(Ar) Önce, önceki.
a. 460b/18

ʿāḳıbet(Ar) Son, nihayet.
ʿā. 426b/7, 426b/13, 428b/15, 428b/18, 430b/11, 437a/12, 441b/9, 442b/6, 444a/2, 448b/11, 449a/5, 456b/16, 459a/16, 459b/2, 459b/8, 461a/2, 467b/2, 478b/2
ʿā.+ i 446a/3
ʿā. buldum 437a/13 → bul-
ʿā. günce gelmedi 459b/4 → gel-, günce

ʿaḳıl → ʿaḳl
ʿa.+ dan 474a/8
ʿa.+ ların 433b/18

aḳın Toplu olarak yapılan baskın.
a. ḳılduġın 447b/17 → ḳıl-

aḳıt- Akarak dökülmesini sağla-
a.- dı 447a/10

ʿaḳīde (Ar) İman, dini inanış.
ʿa. ḳılup 445a/3, 445a/6 → ḳıl-

ʿaḳīḳ (Ar) Çok kırmızı renkli değerli bir taş.
ʿa. 444b/5, 485b/19

ʿāḳil (Ar) Akıllı kimse.
ʿā. 425a/8, 425b/1, 427a/1, 466a/8
ʿā.+ ı 434b/11
ʿā.+ iseñ 446b/9, 462a/10, 467b/7, 471a/14, 474b/14, 485b/2

ʿāḳile (Ar) Akıllı kadın.
ʿā. 450a/21

ʿaḳīm (Ar) Yağmur getirmeyen rüzgar.
ʿa.+ leyin 481b/9

ʿaḳl (Ar) Düşünme yetisi, us.

ʿa. ḳuvvet ṭutıcaḳ 466a/5 → tut-, ḳuvvet
ʿa. u fehm 434a/5
ʿa. yitür 444a/2 → yitür-
ʿa. 422a/3, 446b/8, 452b/5, 462a/7,
462a/10, 462a/19, 464b/19, 466a/3, 487a/4, 487a/9, 487a/14, 487a/15
ʿa.+ a 446b/16
ʿa.+ ı baş gelüp 451b/16 → gel-, baş
ʿa.+ ı baş gitdi 451a/7 → git-, baş
ʿa.+ ı şaşdı 444b/18
ʿa.+ ı şaşup 451a/8
ʿa.+ ı zāʾil olup 451a/18 → ol-, zāʾil
ʿa.+ ı 421b/2, 446b/12, 456b/14, 466a/5, 481b/12, 485b/9
ʿa.+ ıla 465b/20, 465b/21,

466a/1, 466a/2, 466a/4, 466a/6, 466a/8, 469a/11
ʿa.+ ın 450b/8
ʿa.+ uñ 438a/21, 468a/19, 487a/5, 487a/20
ʿa.+ uñı baş der eyle 476a/20 → eyle-, der

aḳlıḳ Beyazlık.
a.+ da 431b/4

ʿ**aḳreb** (Ar) zehri kuyruğunda olan küçük hayvan.
ʿa. 434a/8, 438a/17, 454a/3

Aḳrūn → Aḳrūn-ı Ġāranişīn
A. 423a/6, 423a/9, 423a/13, 423a/18, 423b/2, 424a/3, 424a/8, 424b/2, 425b/11, 425b/17, 426a/3, 426a/7
A.+ a 423a/10, 423b/19
A.+ ı 423b/8, 423b/10
A.+ uñ 423a/16

Aḳrūn-ı Ġāranişīn Metne göre puta tapan ve putun gerçek tanrı olduğunu ispatlamaya çalışan kişi.
A. 423a/5, 423a/10, 423a/14, 424a/5, 424a/10
A.+ e 423a/9, 423a/21
A.+ üñ 423b/4, 423b/7, 424a/7

ʿ**aks** (Ar) Olanın tersi, geri dönme.
ʿa.+ e dönüp 422a/12
ʿa.+ ine 421b/6, 426b/8, 447a/9

Aḳvāş Metne göre Rüstem'le yoldaşlık eden bir melik.
A. 434b/16
A.+ a 434b/16

āl (Ar) Aile, sülale.
ā. 421b/5, 488a/1

al- Bulunduğu yerden ayır-, kaldır-

a. 429a/12
ḳudret a. 464b/21 → al-
a.- a getürelüm 439a/21 → getür-
a.- a 447b/14, 473b/10
a.- alum 479a/6
a.- amadılar 448b/12
a.- asın 466a/10, 469a/3, 469a/10
a.- avüz 471a/8
a.- dı 421b/12, 426b/14, 429b/7, 430b/10, 432a/17, 433b/9, 436b/19, 450b/15, 456b/7, 468a/5
ağzına a.- dı 441b/7
barmaḳ ağıza a.- dı 468a/7
vehm a.- dı 465a/20, 481a/11
ʿaleyk a.- dı 437a/20, 464a/18
a.- dılar 435a/11, 436b/1, 440b/20, 450b/13, 452b/14, 470b/17
murād a.- dılar 470b/16 → al-
vehm a.- dılar 425a/6
a.- duġı 452b/11
aşaġa a.- duġı 463b/7
a.- duḳ 459a/17
a.- duñ 450a/7
a.- ma 454b/7
a.- madılar 423b/11
a.- maduñuz 423b/12
a.- maġa 469a/2
a.- maġı 469a/10
a.- maḳ 423b/13, 463b/12, 468b/20, 469a/11
intiḳām a.- maḳ 452a/6
a.- maya 454b/15
a.- mazsa 474b/10
a.- mazsın 422b/8
a.- mış 463b/6, 465a/18, 465a/19, 468a/10
a.- mışduñ 452b/14
a.- mışıken 467b/5
a.- mışlar 463a/13
çevre a.- up ḳondılar 437b/12
çevre a.- up ṭurdılar 449a/19, 463a/9
çevre a.- up ṭursunlar 463a/6
a.- up 423b/7, 424b/5, 425b/3, 426a/21, 426b/14, 429a/13, 429b/15, 430b/21, 431a/6, 431b/7, 431b/19, 431b/21, 433b/8, 434b/11, 434b/19, 435b/2, 435b/13, 436a/5, 436a/10, 436b/9, 436b/10, 440b/13, 442a/5, 442b/2, 443a/17, 443b/21, 444a/9,

444b/3, 444b/11, 445b/9, 448a/18, 448b/17, 449b/1, 450a/1, 450b/9, 450b/14, 450b/18, 451a/11, 451b/4, 451b/10, 453a/1, 453a/6, 453a/14, 453b/7, 455a/10, 456a/9, 456a/14, 457b/2, 458a/15, 461b/12, 461b/15, 463a/10, 464a/5, 464a/7, 464b/2, 465a/7, 465a/19, 465b/19, 466a/19, 468a/7, 469a/6, 469a/7, 469a/21, 469b/6, 469b/8, 469b/14, 470a/1, 470a/3, 470b/3, 470b/10, 470b/14, 470b/20, 471b/9, 472a/15, 473a/14, 474b/2, 474b/6, 475b/10, 475b/21, 476a/20, 477a/1, 477a/8, 477a/11, 477b/19, 478b/10, 479a/8, 480b/20, 481a/2, 481a/11, 481a/20, 481b/21, 482a/2, 482a/21, 482b/6, 482b/10, 483a/1, 484a/2, 484a/12, 484b/10, 486b/3, 487a/1

ābdest a.- up 433a/18 → al-
aġzına a.- up 441b/6
araya a.- up 440b/16
baş el a.- up 486a/6
çevr a.- up 437a/4
çevre a.- up 455b/15, 482b/3
el a.- up 436b/12, 437b/15, 441b/4, 455a/20, 463a/21, 465b/6, 469a/14, 485b/4, 486b/21
girde a.- up 463a/8
ḫilḳat a.- up 433b/1
icāzet a.- up 427a/12, 432a/5, 432a/6, 436b/17, 445a/16
ḳadeḥ a.- up 437b/17
nüzūl a.- up 434b/18
reng a.- up 433b/10
rihin a.- up 426b/13
selām a.- up 470a/21
şāẕ u ḫurrem a.- up 479a/11
vehm a.- up 481a/14, 481b/13
el a.- updur 465a/13
a.- ur 452b/17, 464b/10, 470a/21, 487b/2
vehm a.- ur 437a/7, 437a/8
ʿibret a.- ur 434a/6
a.- urdı 457b/17
a.- ursız 422b/17

ʿalā (Ar) Üzere.
ʿa. 436b/13

ʿalāmet (Ar) İşaret, belirti, iz.
ʿa.+ i 442a/7, 471b/14, 448a/20

aları aları Dikkatli dikkatli.
a. aları baḳup 448b/5 → baḳ-

ālāy (Yun) Kortej, kalabalık grup.
ā. 440a/2, 470a/14, 483b/14
a. baġlayup 450b/21
ā.+ lar 477b/14

ʿalāyıḳ (Ar) Dünyalık işler.
ʿa. 462a/9
ʿa.+ dan 462a/11
ʿa.+ ı 461a/16
ʿa.+ nı 439a/3

alçaḳ
1. Alçak gönüllülük
oldı 433b/14
2. Yerden yüksek olmayan
a. it 434a/9 → İT-
a.+ ına 450a/1

alda- Aldat-
a.- yup 486a/9

aldan- Kandırıl-, yanıl-
a.- ursın 423a/2

aldur- Elinden kaptır-
a. 469b/9

ʿaleʾl-ḫuṣūṣ (Ar) Hususiyle.
ʿa. 433b/21, 443a/4

ʿālem (Ar) Cihan, evren.
ʿā. 421b/14, 422a/12, 425a/9, 427b/20, 428b/18, 429a/17, 434a/3, 434b/10, 437a/14, 448a/13, 485a/7, 443b/1, 461b/20, 465a/4, 466b/2, 467a/2, 467b/4, 468a/19, 471b/6, 476a/5, 476b/10, 488a/2
ʿā.+ de 434a/15, 460a/9, 471b/16
ʿā.+ den 424a/21, 487a/10
ʿā.+ e 428a/11, 433b/21, 434a/2, 437a/11, 442b/8, 442b/18, 446a/20,

467b/4, 474b/4
ʿā.+ i 426b/3, 426b/6, 427b/20, 432a/20, 432b/10, 446a/20, 451b/1, 454b/14, 462a/5, 465a/4, 469a/17, 471b/7, 474a/14, 476a/4, 476a/7, 477b/8
ʿā.+ idür 428a/14
ʿā.+ inde 432b/14, 433a/12, 460a/18, 448b/2
ʿā.+ inden 445a/1, 472b/18
ʿā.+ ine 432b/19, 442b/3, 446a/8, 446a/13, 458a/2, 459a/10, 460b/11, 468a/3, 468a/4
ʿā.+ ini 471a/11
ʿā.+ inüñ 442a/18, 471b/12
ʿā.+ leridi 441b/14
ʿā.+ üñ 423a/20, 434b/1, 476a/6

ʿalem (Ar) Nişan, alamet.
ʿa. 453b/9, 453b/19, 456a/3, 475a/20, 477b/14, 478a/12
ṭabl u ʿa. 453b/13, 453b/19
ṭabl ü ʿa.+ iyile 438b/21
ʿa.+ le 472b/19
ʿa.+ ler 453b/11, 448a/9

aʿlem (Ar) Bilen, bilgin.
Allāh u a. 438b/10

ʿalemī (Ar) Has ilimle ilgili.
ʿa. 474a/15

ʿaleʾṣ-ṣabāḥ (Ar) Sabahleyin, erken vakit.
ʿa. 449a/15, 464a/10, 477b/10

ālet (Ar) İş yapmaya yarayan araç gereç.
ā.+ ile 427a/4
ā.+ in 449b/1
ā.+ ler 470a/17
ā.+ lerin 485b/7
ā.+ lerini 449a/18

ʿalevlen- Sıcaklığı art-
ʿa.- üp 478a/5

ʿaleyhiʾl-laʿne (Ar) Lanet onun üzerine olsun.
ʿa. 444a/6, 479a/19, 486b/7, 486a/16

ʿaleyhimüʾr-raḥmān (Ar) Allah'ın sonsuz rahmeti onların üzerine olsun.
ʿa. 441b/13

ʿaleyhiʾṣ-ṣalātü veʾs-selām (Ar) Salat ve selam onun üzerine olsun.
ʿa. 432b/15

ʿaleyhiʾs-selām (Ar) Ona selam olsun.

ʿa. 422b/7, 422b/12, 422b/16, 422b/17, 423a/5, 423a/18, 423a/21, 425b/11, 427a/8, 427b/1, 427b/11, 427b/18, 429b/17, 430a/20, 431a/7, 431b/20, 432a/4, 432a/5, 432a/8, 432a/11, 432a/19, 433a/21, 433b/15, 435a/12, 439a/7, 441a/5, 441a/13, 441a/18, 441b/2, 442a/8, 442a/17, 443a/11, 444a/2, 444a/9, 444a/17, 445a/16, 445a/17, 445a/20, 445b/3, 445b/17, 447b/1, 452b/9, 457b/12, 457b/13, 457b/16, 458a/3, 458a/9, 458a/16, 459a/3, 459a/4, 459b/17, 460a/6, 460b/12, 460b/14, 460b/19, 460b/20, 460b/21, 461b/14, 462b/18, 467b/15, 471a/1, 471a/6, 471a/9, 471a/10, 471b/5, 472a/10, 472a/11, 472a/17, 472b/17, 473a/1, 473a/4, 473a/10, 473a/15, 474a/10, 447b/9, 483b/9, 483b/14
475b/12, 477b/5
ʿa.+ a 472a/15

ʿaleyk (Ar) Senin üzerine.
ʿa. aldı 437a/20, 464a/18

alıcı Alma işiyle görevli.
a. 444b/9

alıḳo- Yoksun bırak-
a.- dı 466a/13

alın Yüzün üst kısmı, organ adı.
a.+ ı 437b/16

alış veriş Bir kişiyle veya olayla olan ilişki.

a. 450b/3

ʿAlī (Ar) Hz. Muhammed'in damadı, dördüncü halife.
ʿa. 421b/4, 488a/11
ʿa.+ ye 464a/5

ʿālī (Ar) Mertebe olarak yücelik, ulu.
ʿā. 428a/5, 438a/9, 450b/7, 463b/21,
464a/2, 464a/4, 464a/20, 465b/18, 468a/11, 470a/20, 473b/16

āli → ʿālī
ā. 480a/12, 483b/11

ʿālī-cenāb (Ar-Far) Cömert, şerefli.
ʿā. 421b/14

ʿalīm (Ar) En çok bilen.
ʿa. ü fāżıl ol 487b/1
ʿa. 438b/10

ʿāliyetüʾl-ʿimād (Ar) Şeref ve haysiyette yüce asalet sahibi.
ʿā. 462b/18

Allāh (Ar) Her şeyi yoktan var eden yaratıcı, Tanrı.
A. u aʿlem 438b/10
A. 423a/19, 426a/2, 430a/16, 430b/3, 430b/10, 433a/4, 438a/18, 438b/10, 447b/8, 449a/10, 451b/19, 452a/6, 453a/12, 457b/9, 469a/17, 473a/17, 473a/18, 478b/16, 486b/19, 487b/15
A.+ a 441b/7, 443a/7, 456b/20, 459a/15,
465a/14, 472a/18, 483a/16
A.+ dan 427b/2, 442a/7
A.+ dur 479b/18
A.+ ı 422b/11, 424a/6, 433a/3, 442b/19, 450a/19
A.+ u 471b/6
A.+ umuz 422b/12
A.+ umuzı 422b/12
A.+ uñ 423b/14, 430a/16, 431b/1, 432b/6, 442b/5, 442b/20, 443a/1, 443a/13, 446a/5, 452b/4, 457b/1, 458a/18, 458b/14
A.+ uñdur 423b/13, 441b/18

Allāh Teʿālā (Ar) "Allah'ın şanı yüce olsun" anlamında dua.
A. 428a/15, 430a/6, 430b/4, 430b/14, 486b/19430b/18, 431b/16, 443a/18, 456a/11, 456b/14, 459a/5, 459b/7, 460a/13, 478b/18
A.+ dan 430a/4
A.+ nuñ 442b/1
A.+ ya 441b/17, 460b/6, 461b/18, 478a/4

Allāh Tebāreke ve Teʿālā (Ar) Allah'ın yüce ve noksan sıfatlardan münezzehlik ifadesi.
A. 427a/21, 457a/20, 477b/5

Allāhu bihim (Ar) Allah onlarla birlikte.
A. 447b/1

Allāhu ekber (Ar) Allah en büyüktür.
A. 461a/11

ʿallāmuʾl-ġuyūb (Ar) Gizli olan her şeyi bilen Allah.
ʿa. 461a/4
ʿa.+ dur 430b/3, 449a/10

allu Üzerinde veya içerisinde al renk bulunan.
a. 437b/14

aln → alın
a.+ ı 447a/4
a.+ ında 465b/20

alt Üst karşıtı, yere bakan taraf.
a. 464a/15
a.+ ı 426a/14, 426b/16, 426b/21, 450a/12, 473a/16, 484b/10
a.+ ın 426a/13, 437b/14
a.+ ına 426a/6, 443b/6, 455a/21, 465a/8, 472b/18, 479a/15
ayaġ a.+ ında dürilür 440a/5
a.+ ında ḳalup 435a/4

a.+ ında 425b/16, 425b/18, 425b/19, 443b/15, 450a/18, 471b/9, 471b/11
a.+ ındağı 449b/7
a.+ ındaki 426a/4
a.+ undan 426a/10
a.+ uñuzdağı 465a/9

altı Altı sayısı, rakam.
a. 426a/20, 433b/3, 433b/19, 444a/18, 464a/15, 480b/6

altı biñ Beş bin dokuz yüz doksan dokuzdan sonraki sayı.
a. 452a/12

altı kez yüz biñ Eski dilde altı defa yüz bin.
a. 484a/11

altın Değerli maden, ziynet.
a. 427a/2, 427a/3, 455a/3

altıncı Sıra sayısı, altıncı.
a. 433b/14

altı yüz Beş yüz doksan dokuzdan sonraki sayı.
a. 451a/16, 451a/17, 455a/9, 455a/21, 455b/10, 477b/19, 482a/7, 484a/14

altmış Elli dokuzdan sonraki sayı.
a. 437a/8

altmış biñ Elli dokuz bin dokuz yüz doksan dokuzdan sonraki sayı.
a. 454a/7, 480b/15

altmışıncı Sıra sayısında altmışıncı.
a. 487b/16

altun → altın
a. 424b/11, 426b/19, 426b/20, 427a/14, 441a/20, 450b/13, 455b/18, 458b/3, 465a/8, 465a/10, 466a/11, 469b/13, 470a/2, 475b/14, 475b/18, 477a/2, 477a/7, 477a/12
a.+ a 466a/10
a.+ dan 426b/19, 426b/20
a.+ dandur 466a/10
a.+ ı 466a/13

alūd (Far) Bulaşmış, bulaşık olan.
a.+ e olup 440b/17

ʿām (Ar) Halk, sıradan insanlar.
ʿa. 447a/5

aʿmāl (Ar) İşler.
a.+ uñı 467b/8

ʿAmāliḳa (Ar) Sina yarımadasında yaşadığı bilinen eski bir kavim.
ʿA. 441b/21

ʿamām (Ar) Amcalar, emmiler.
ʿa.+ sine 475b/21

ʿamel (Ar) Davranış, iş.
ʿa. idelüm 471b/4
ʿa. ḳılup 458b/6
ʿa. 462a/10, 474b/14, 475a/4
ʿa.+ ile 467b/19

ʿamm (Ar) Amca, babanın erkek kardeşi.
ʿa.+ üsı 450b/10

ammā (Ar) Lakin, ama, şu halde.
a. 423b/4, 423b/16, 427a/8, 428a/13, 429b/3, 429b/21, 430a/1, 430a/9, 431b/5, 432a/10, 433a/11, 433b/20, 434a/19, 436b/20, 437b/6, 439a/7, 441a/3, 441a/11, 441a/13, 441a/19, 441b/20, 442b/13, 442b/15, 443a/4, 443a/16, 443b/20, 444b/3, 444b/4, 444b/9, 444b/11, 444b/21, 445a/11, 445b/4, 445b/21, 447b/2, 447b/5, 447b/18, 448b/3, 450b/21, 451a/11, 451b/7, 452a/17, 456b/9, 456b/10, 457a/16, 457a/18, 457b/8, 458a/5, 458a/9, 458b/1, 458b/11, 458b/20, 459a/11, 459a/21, 459b/1, 459b/4, 459b/11, 459b/14, 459b/16, 460a/3, 460a/5, 460a/7, 460a/17, 460b/1, 461a/8, 461b/2, 462b/19, 463a/4, 463a/14, 467b/13, 468a/21,

468b/17, 469a/13, 470b/21, 472b/15, 473a/14, 473b/9, 474a/7, 474a/10, 474b/6, 475b/12, 477a/20

amrūd (Far) Tatlı ve sulu meyve ağacı.
a. 432b/21, 457a/17
a.+ lar 426b/19

ʿamūd (Ar) Direk, sütun.
ʿa. 426a/11, 466b/2, 467a/2, 470b/5
ʿa.+ a 437a/11, 437a/15
ʿa.+ ı 466b/2, 467a/2

ān En kısa vakit.
ā. 433b/18, 460a/20
ā.+ ı 432a/8, 433b/3, 433b/9

an- Hatırla-, zikret-
a. 448b/9

añ → an-
a. 471b/19
a.- alar 475a/12

añа Ona.
a. 422b/9, 423a/19, 424a/8, 426a/1, 426a/13, 428b/14, 429b/17, 429b/18, 433a/5, 433b/12, 433b/14, 433b/15, 434b/17, 438a/18, 438a/21, 438b/3, 438b/6, 441b/3, 442a/3, 442a/14, 442b/21, 443a/17, 443b/4, 444a/7, 446b/10, 446b/13, 452a/21, 455a/17, 457a/9, 458b/15, 459a/1, 459a/9, 459b/11, 460b/19, 461a/7, 462a/15, 462b/4, 465b/4, 465b/15, 471b/4, 472a/4, 472b/11, 474b/5, 474b/8, 475b/4, 475b/5, 476b/8, 477a/14, 478b/9, 480a/17, 481a/16, 484b/14, 486a/12, 487a/12, 487a/15, 487a/17, 488a/1

ana Anne.
a. 464b/10, 465a/11, 465a/19

anār → nār
a. 446b/1
a.+ lar 426b/20

ʿanāṣır (Ar) Öğeler, elemanlar.
ʿa.+ dan 438b/3
ʿa.+ uñ 428a/12

ʿAnāyāyıl (Ar) Metne göre melek adı.
ʿA. 443a/8

ʿanber (Ar) Ada balığının bağırsaklarında toplanan güzel koku.
ṭīb ü ʿa. düter 436a/17
miski ʿa. 437b/17
müşki ʿa. 436a/14
ʿa.+ e 458a/16

anca O kadar, onun kadar.
a. 421b/2, 422a/11, 425a/1, 425a/4, 429b/7, 435a/3, 435a/10, 440b/9, 443b/11, 444b/19, 463b/4, 478a/11, 481a/13, 488a/7
a.+ lar 424b/16, 425a/6
a.+ ları 454b/2

ancaḳ Lakin, sadece.
a. 464b/2

ancalar Onlar.
a. 481a/14
a.+ ı 465b/12, 481b/9

ancılayın Onun gibi.
a. 454a/2, 457a/8, 461b/4, 469a/11, 482b/15

and Yemin, söz.
a. virüp 454b/1

anda O zamanda, o sırada.
a. 424a/9, 426b/16, 428b/3, 429a/19, 429b/2, 430b/15, 430b/16, 432a/21, 433a/8, 437b/12, 438a/5, 439a/1, 439a/16, 439b/5, 442a/12, 461a/17, 463b/3, 465b/5, 465b/19, 472b/13, 472b/14, 478b/4, 479a/10, 480a/10, 483a/15, 483b/13, 487a/1

andan Ondan.

a. 422b/18, 423a/2, 423a/4, 423a/18, 423b/1, 423b/10, 423b/12, 423b/20, 424a/5, 424a/12, 424a/20, 424b/6, 424b/9, 424b/10, 424b/13, 424b/16, 425a/2, 425a/11, 425b/17, 426a/4, 426a/5, 426a/6, 426a/7, 426a/9, 426a/10, 426a/12, 426a/13, 426a/15, 426a/16, 426b/15, 426b/20, 427a/11, 427a/12, 427a/15, 427a/19, 427b/6, 428a/15, 429a/6, 429a/19, 429b/14, 430a/19, 430b/16, 431a/15, 431a/20, 431b/1, 431b/11, 431b/14, 432a/5, 432a/10, 432a/19, 432b/5, 433a/1, 433b/3, 433b/6, 433b/7, 433b/10, 433b/12, 433b/15, 434b/15, 435a/6, 435a/7, 435a/10, 435a/11, 435a/13, 435a/14, 435a/15, 435a/18, 435a/19, 435a/21, 435b/4, 436a/1, 436a/17, 436b/1, 436b/10, 436b/13, 436b/15, 436b/20, 436b/21, 437a/1, 437a/2, 437a/5, 437a/9, 437a/17, 437a/19, 437b/5, 437b/11, 438a/14, 438a/20, 438b/6, 438b/13, 439a/12, 439a/21, 439b/4, 439b/8, 439b/12, 440a/15, 440b/6, 440b/17, 440b/20, 441b/11, 442a/4, 442a/8, 442a/17, 442b/1, 442b/10, 443a/11, 443a/14, 443b/16, 443b/20, 444a/14, 444a/16, 444b/19, 445a/1, 445a/2, 445a/5, 445b/11, 447b/21, 448a/20, 448a/22, 448b/1, 448b/5, 448b/16, 449b/4, 449b/18, 450a/10, 450a/16, 450a/18, 450b/11, 450b/14, 450b/15, 451a/16, 451a/19, 451b/2, 451b/3, 451b/6, 451b/8, 451b/9, 451b/15, 451b/16, 451b/20, 452a/1, 452a/3, 452a/5, 452a/6, 452a/7, 452a/8, 452a/9, 452a/11, 452a/12, 452a/13, 452a/14, 452a/17, 452a/18, 452a/19, 452b/3, 452b/6, 452b/7, 452b/10, 452b/14, 452b/18, 452b/20, 453a/1, 453a/5, 453a/6, 453a/9, 453a/13, 453a/18, 453a/19, 453a/20, 453b/3, 453b/4, 453b/8, 453b/16, 453b/17, 453b/18, 453b/21, 454a/1, 454a/6, 454a/9, 454a/11, 454a/14, 454a/15, 454a/16, 454a/19, 454b/1, 454b/3, 454b/6, 454b/8, 454b/9, 454b/11, 454b/12, 454b/17, 454b/20, 454b/21, 455a/6, 455a/8, 455a/9, 455a/12, 455a/13, 455a/15, 455a/19, 455b/1, 455b/4, 455b/6, 455b/7, 455b/12, 455b/13, 455b/15, 455b/17, 456a/3, 456a/10, 456a/13, 456a/16, 456a/20, 456a/21, 456b/18, 457a/9, 457b/16, 458a/3, 458a/4, 458a/16, 459a/4, 459a/13, 459b/7, 459b/9, 459b/13, 459b/21, 460b/1, 460b/12, 461b/11, 461b/12, 461b/14, 461b/15, 461b/18, 462a/1, 462b/16, 462b/21, 463a/4, 463a/9, 463a/10, 463a/12, 463a/19, 463b/8, 463b/9, 463b/19, 464a/3, 464a/8, 464a/19, 464b/1, 464b/5, 464b/14, 465b/10, 465b/12, 465b/17, 466a/2, 466a/4, 466a/5, 466a/7, 466a/13, 466a/15, 466a/17, 466a/18, 466a/19, 466a/21, 466b/2, 466b/5, 466b/6, 466b/7, 466b/9, 466b/11, 466b/16, 466b/19, 467a/2, 467a/5, 467a/6, 467a/7, 467a/9, 467a/11, 467a/16, 467a/19, 467b/10, 467b/14, 467b/18, 468a/2, 468a/4, 468a/5, 468a/8, 468a/9, 468a/12, 468a/14, 468a/17, 468a/18, 468a/20, 468b/1, 468b/2, 468b/13, 468b/14, 468b/20, 469a/8, 469a/9, 469a/10, 469a/12, 469a/14, 469b/7, 469b/10, 469b/15, 469b/18, 469b/20, 469b/21, 470a/7, 470a/13, 470a/16, 470a/21, 470b/2, 470b/3, 470b/15, 471a/2, 471a/5, 471a/6, 472a/14, 472a/16, 472a/21, 472b/3, 472b/17, 472b/20, 473a/4, 473a/10, 473a/20, 473a/21, 473b/6, 473b/14, 473b/18, 474a/14, 474a/20, 475b/17, 475b/21, 476a/1, 477a/9, 477a/11, 477a/16, 477b/1, 477b/3, 477b/6, 477b/11, 477b/13, 477b/15, 477b/20, 478a/4, 478a/5, 478a/6, 478a/7, 478a/10, 478a/13, 478a/14, 478a/15, 478a/20, 478b/5, 478b/6, 478b/8, 478b/11, 478b/15, 479a/2, 479a/8, 479a/10, 479a/12, 479a/14, 479b/2, 479b/10, 479b/12, 479b/15, 479b/21, 480a/1, 480a/4, 480a/6, 480a/13, 480a/14, 480a/16, 480a/21, 480b/6, 480b/8, 480b/12, 480b/19, 480b/20, 481a/3, 481a/16, 481a/19, 481b/8, 481b/15,

481b/17, 482a/3, 482a/8, 482a/10, 482a/11, 482a/12, 482a/13, 482a/16, 482b/1, 482b/5, 482b/9, 482b/12, 482b/13, 482b/15, 482b/16, 482b/17, 482b/19, 482b/20, 482b/21, 483a/1, 483a/2, 483a/7, 483a/8, 483a/9, 483a/12, 483a/20, 483b/2, 483b/3, 483b/7, 483b/12, 483b/16, 483b/17, 484a/1, 484a/2, 484a/3, 484a/5, 484a/6, 484a/7, 484a/20, 484b/10, 484b/13, 484b/18, 484b/19, 485a/3, 485a/16, 485b/11, 485b/12, 485b/14, 486a/6, 486a/8, 486a/12, 486a/14, 486a/16, 486b/5, 486b/12

andesin (Far) Düşünmek, tefekkür etmek.
a. 486b/12

anı Onu.
a. 423a/2, 423a/14, 424a/17, 424b/12, 425a/8, 426a/7, 428a/9, 431a/17, 432a/1, 432a/3, 432b/18, 433b/3, 434a/21, 435a/14, 436a/8, 438a/3, 438b/7, 439a/2, 439b/17, 440a/14, 440a/17, 440b/1, 440b/2, 441a/15, 441b/13, 441b/16, 442a/5, 442a/11, 442a/14, 443b/21, 444a/13, 445a/14, 447b/9, 447b/16, 448b/9, 451a/12, 451b/5, 452a/7, 453a/4, 454b/15, 455b/11, 456a/3, 456a/5, 456a/17, 456a/19, 456b/7, 457a/19, 460b/14, 461a/16, 461a/17, 461b/15, 461b/17, 462a/16, 462b/16, 463a/19, 463a/21, 463b/3, 464b/2, 465a/2, 465a/6, 465a/15, 465b/9, 465b/10, 465b/21, 466b/5, 467a/5, 468a/4, 468a/17, 468b/16, 469a/16, 470a/14, 470b/18, 471a/6, 471a/8, 471b/19, 473a/2, 474a/11, 477a/1, 477a/2, 477a/5, 477a/7, 479a/14, 479a/21, 481a/11, 481a/21, 481b/7, 481b/10, 481b/14, 482a/5, 483a/3, 484a/10, 484b/1, 484b/6, 484b/15

anıñçun Onun için.
a. 424a/8, 473a/16, 476b/19

añış- Beraber zikret-
a.- dılar 467b/19

ʿankebūt (Ar) Örümcek.
ʿa. 459b/12, 459b/14, 459b/16, 460a/6, 460b/5
ʿa.+ ı 459b/10
ʿa.+ uñ 427a/11, 459b/13, 459b/15, 460a/7

añla- İdrak et-, kavra-
a. 422b/14, 426b/5, 429b/7, 432b/17, 434a/5, 434b/10, 457b/21, 468b/6, 472a/6, 474b/11, 474b/15, 474b/20, 480b/1, 487a/3, 487a/11
a.- dı 430a/17, 437a/10
a.- dılar 446b/5
a.- ġıl 426b/2, 487a/14
a.- mazsın 446b/15
a.- rısañ 432b/17, 438a/19
a.- ya 434a/4, 434a/7
a.- yalum 438a/21
a.- yayım 483b/4
a.- yup 458b/2

anlar Onlar.
a. 423b/6, 430b/5, 442b/12, 448b/11, 453b/21, 455b/2, 470b/17, 481b/2, 481b/3, 482a/7, 483a/12, 484a/15
a.+ a 430b/6, 433a/1, 433b/17, 441b/19, 442b/6, 446b/4, 451a/1, 458b/10, 461b/20, 462a/3, 465b/14
a.+ dan 428b/9, 429a/1, 442b/12, 448b/21, 449a/1, 461b/20
a.+ dın 421b/5
a.+ ı 423a/8, 435a/16, 450a/12, 455a/13, 458b/8, 460b/18, 483a/7, 485b/11
a.+ uñ 429a/12, 430a/4, 430a/7, 430b/5, 430b/6, 430b/8, 441b/14, 443a/16, 446a/12, 446a/19, 458a/20, 458b/17, 459b/5, 459b/15, 459b/20, 475a/15

añra- Haykır-, kükre-
a.- dı 439b/18, 463a/16
a.- yup 481b/20, 486b/5

añsuz Onsuz, o olmadan.

a.+ dan varup 439b/10 → var-

añsuzın Ansızın, birdenbire.
a. 448b/2, 463a/15

ʿAnṭāḳıyye Hatay ili bölgesi.
ʿA. 474a/13, 474b/9

añul añul Ağır ağır, usul usul.
a. 425b/4

anuñ Onun.
a. 421b/1, 421b/3, 421b/9, 421b/15, 422a/1, 422a/3, 422a/4, 423a/10, 426b/9, 427a/7, 428a/3, 428a/7, 429b/10, 430b/1, 431a/2, 431a/3, 431b/16, 432a/6, 432b/1, 432b/2, 433a/12, 433a/14, 438a/6, 439b/3, 441a/8, 441a/14, 442a/13, 443a/12, 443a/21, 445b/1, 446a/11, 446b/2, 446b/5, 455a/2, 456a/1, 458a/15, 458a/21, 459a/11, 459b/14, 459b/19, 460a/10, 461a/5, 462a/7, 464a/15, 464b/20, 471b/7, 471b/11, 471b/13, 473b/2, 474a/4, 474a/9, 475b/13, 478b/3
a.+ çun 472a/6
a.+ dur 421b/9
a.+ ıçun 463b/17, 475b/4
a.+ ıla 433b/14, 459b/14
a.+ la 474b/14, 485b/21

anuñçun → anıñçun
a. 486a/8, 487a/20

ʿār (Ar) Utanma.
ʿā. idüp 424a/1 → it-

ara- Birini veya bir şeyi bulmaya çalış-
a.- dılar 466a/16
a.- rlar 465b/14
a.- yup 422a/2

ara İki nesnenin arası, mesafe.
a.+ da 467b/18
a.+ dan 425a/3, 437a/16, 437b/11, 463a/6, 467b/11, 469b/5, 469b/19, 436b/14, 470b/11, 470b/14, 486a/5
a.+ larına 465b/12
a.+ larında 445b/16, 448b/5
a.+ larından 442b/17, 486a/19
a.+ sına 428b/7, 428b/16, 440b/19, 450a/12, 481a/12
a.+ sında 428a/12, 441a/3, 442b/9, 452a/18, 453a/17, 453a/19, 459a/7, 473b/3
a.+ sından 429a/13, 484a/5
a.+ ya alup 440b/16 → al-
a.+ ya 450b/2, 450b/4, 460b/14, 482a/17

-ārā (Far) Süsleyen, bezeyen.
a. 447a/11
ā.+ da 467b/1

ʿArab (Ar) Arap kavmine mensup.
ʿA. 428a/15, 453a/6, 453b/9, 473b/20, 474b/1, 447b/20, 474b/13, 447b/4, 449a/16
ʿa.+ ı 454a/9

arābe (Ar) Açık şekilde konuşma.
a. idüp 451b/14 → it-

arabede (Ar) Kavga, patırtı.
a. ḳılup 454a/5 → ḳıl-

ʿarabī (Ar) Arap kavminden.
ʿa. 436b/11, 453b/9

aralaġ → aralıġ
a.+ ı 455b/9

aralıġ İki şeyin arasında kalan mesafe.
a.+ a 460a/8

ārām (Far) Durma, dinlenme.
a. 487a/10

ʿar ʿar (Ar) Dikenleri olan ardıç ağacı.
ʿa. 422a/17, 432a/12, 432b/6, 433b/5, 437b/16
ʿa.+ a 432b/8
ʿa.+ ı 433b/1, 464a/14
ʿa.+ ın 432b/7

aʿrāf (Ar) Cennet ile cehennem arasında bir yer.
a.+ i 447a/21

Aʿrāş Metne göre bir melik kişi.
A. 435a/16, 435a/18

ʿarasāt(Ar) Mahşer yeri.
ʿa.+ dan 451b/2

ārāste (Far) Bezenmiş, süslenmiş.
ā. ḳılup 449a/16, 449a/19 → ḳıl-

ard Arkada bulunan.
a.+ ı 482b/17
a.+ ılarından 481a/21
a.+ ın 453b/7, 480b/10, 482a/21, 483a/4, 483a/13
a.+ ına düşdügin 435a/15
a.+ ına 479a/9, 481b/8, 482b/17
a.+ ınca 443b/10, 450a/17, 450b/19, 453a/3, 453b/14, 454a/16, 477b/11, 479a/6, 480b/7, 482b/6, 482b/11, 482b/12, 484a/7, 484a/10
a.+ ından 424a/15, 425a/11, 440b/3, 454a/18, 455a/5, 480b/19, 481a/1, 481a/3, 481a/20, 481b/7, 482b/9
a.+ uñca 485b/15

ardınca Arkası sıra, hemen ardından.
a. 435a/13

arduñca → ardınca
a. varurın 435b/21 → var-

ʿaref (Ar) Bilmek, tanımak.
ʿa. 434a/14, 446b/17, 487a/20

arı Zar kanatlılardan, bal ve bal mumu yapan, iğnesiyle sokan böcek.
a. 431b/17
a.+ nuñ 431b/1

eriş (Far) Uzunluk ölçü birimi.
a. 424b/18, 428a/15, 440a/8

ʿārıż (Ar) Yeryüzü.
ʿā.+ uñ 434b/8

ʿarīz (Ar) Geniş, enli.
ʿa. 429a/1

arḳa Bir şeyin arka yüzü.
a.+ mı 473a/20
a.+ sına 449b/1, 463a/7
a.+ sında 440a/13, 471b/9

ʿarşa (Ar) Yer, toprak.
ʿa.+ i 451b/2, 453a/8

ʿarşāt → ʿaraṣāt
ʿa.+ da 453a/8

arslan Et yiyen yırtıcı hayvan.
a. 424a/19, 426b/5, 440a/7, 444a/13, 444a/14, 444b/8, 444b/10, 444b/16, 456b/2, 481b/20
a.+ a 444b/11, 444b/14, 444b/20
a.+ dan 444b/12
a.+ lar 463a/3
a.+ uñ 444b/10

arşlan → arslan
a. 463a/11

arslancı Arslan avlayan.
a.+ lar 444b/11

ʿarş (Ar) Göğün en yüksek yeri, dokuzuncu gök.
ʿa. u felek 446b/17
ʿa. 428b/18, 474b/18, 487a/21
ʿa.+ a 462a/14
ʿa.+ ı 446b/11, 446b/18, 471b/7, 487a/16
ʿa.+ ıla 473b/2

arş → eriş
a.+ ı 463b/6, 466a/21, 474a/5

arşın Eskiden uzunluk ölçü birimi.
a. 437a/6, 437a/8

arşun → arşın
a.+ un 465b/20

art- Çoğal-
a.- a 437b/6, 437b/7, 437b/9,

462a/12, 462a/13
a.- ar 428a/19, 441a/1, 478a/19
a.- dı 438a/6
a.- madı 459a/21

arṭal Eski bir ölçü birimi.
a. 426a/16, 440b/14

artuḳ Bundan böyle, artık.
a. 470a/10
a.+ dur 427a/16, 430b/16, 441b/1

artur- Çoğalt-
a. 437b/6
a.- maḳ 466a/6

aru → arı
a.+ sı 429b/14
a.+ sın 429a/7

ʿarż (Ar) Sunma, önüne koyma.
ʿa. eyleyem 421b/13 → eyle-
ʿa. idem 437b/21 → it-
ʿa. idüñ 433b/4
ʿa. idüp 448a/8
ʿa. itdi 432a/7, 433b/17, 436a/6, 443a/11, 443a/12
ʿa. itdiler 435b/11
ʿa. itmek 422a/9
ʿa. it 461a/5
ʿa. u semā 446b/17
ʿa.+ ında 430b/18

aş- Bir şeyi yukarıdan aşağıya yere değmeyecek şekilde bağla-
a.- alum 478a/21
a.- maḳdan 478a/19
a.- mamaḳ 478a/19
a.- mışlar 425b/17
a.- avüz 478a/18

Āṣaf bin Berḫıyā (Ar) Berhıya oğlu Asaf, Süleyman peygamberin veziri.
Ā. 473a/4

aṣaḥ (Ar) Doğru, gerçek.
a. 462b/2

āsān (Far) Olay.
ā. olmaya 468a/3 → ol-
ā. 434a/12

aṣdef (Ar) İnciler.
a. 434b/5

aṣdiḳā (Ar) Samimi dostlar.
a.+ i 447a/19

ʿasel (Ar) Bal.
ʿa. 427b/11, 430b/17, 430b/20, 431a/3, 431a/14, 431b/2, 431b/6, 431b/15, 432a/1, 441a/6
ʿa.+ den 430b/17
ʿa.+ dür 429b/17
ʿa.+ i 431a/17, 431b/21, 433a/12, 433a/15, 441a/6, 471a/5
ʿa.+ ile 427a/11
ʿa.+ in 431b/5
ʿa.+ üñ 427b/1, 427b/3, 431a/1, 458a/4, 471a/3

ʿases (Ar) Gece bekçisi.
ʿa. 475a/3

Asfayāyıl → Aṣfıyāyıl
A. 471a/1

Aṣfıyāyıl (Ar) Metne göre kirm-I harirden sorumlu meğin adı.
A. 458a/18, 459a/2

aṣfiyā (Ar) Tuttuğu yol temiz ve doğru olan kimseler.
a. 472a/15

aṣḥāb (Ar) Hz. Muhammed'i gören ve sohbetine katılan kimselere verilen ad.
a.+ ı 447a/19

aṣılu Asılmış olan.
a. 426a/16, 426a/18

ʿāṣī (Ar) Karşı gelen, boyun eğmeyen.
ʿā. ola 452b/9
ʿā. olanlar 476b/9 → ol-

ʿā. olduñ 457a/10
ʿā. 456b/18, 457a/9, 463a/1, 471b/2,
476a/17

āsiyāb (Far) Sürekli olarak dönen felek, dünya.
ā. 421b/1, 446b/5, 465a/10

ʿasker (Ar) orduda en rütbesiz kişi, er.

ʿa. 435b/10, 440b/6, 456a/12, 470a/4, 478a/12
ʿa.+ dür 435b/10
ʿa.+ i 434b/8, 441a/3, 450a/2, 482a/18
ʿa.+ in 453b/11
ʿa.+ iyile 438b/21, 474b/11
ʿa.+ iyle 472b/19
ʿa.+ leri 472a/13
ʿa.+ üme 465b/8
ʿa.+ üñ 472a/7

aṣl (Ar) Kök, temel, esas.
a.+ ı 426a/2, 429b/15, 433a/15, 441a/5, 444a/5, 447b/9, 447b/10, 451a/6, 476a/9
a.+ ıdurur 471b/16
a.+ ıyıla 469b/6
a.+ uñ 434a/9

aṣma Üzüm veren bitki.
a. 441a/16, 442a/9, 442b/2, 443a/10, 443a/11, 443b/2
a.+ lar 442a/12, 442a/13
a.+ sın 429a/18, 442a/21, 442b/1
a.+ yı 429a/18

aṣmaçıġ Küçük asma bitkisi.
a.+ ın 441a/15, 443a/8

āsmān (Far) Gökyüzü.
ā. 481b/11
ā.+ a 481a/1

āsmānī (Far) Göğe mensup.
ā. 449b/20, 473b/2

aṣṣı Fayda, yarar.
ṣoñ peşīmān a. itmez 476a/20 → it-, assı
a. 422a/18

asūd (Far) Sakin, dingin.
a.+ la 488a/3

aṣulu Asılmış halde olan.
a. 426a/15

āsumān → āsmān
ā. 422a/10, 447a/13, 465a/13, 479a/3

āsumānī → āsmānī
ā.+ den 460b/11

āṣ (Far) Yemek.
ā.+ um 426b/9

aṣ- Yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geç-
baş a.- dı 440b/16
a.- up 437a/13, 449b/5

aṣaġa Bir yerin alt bölümü.
a. alduġı 463b/7
a. 425b/16, 425b/18, 426a/1, 426a/12, 435a/4, 448b/14, 453a/19, 463b/6, 464b/17, 465a/6, 469b/13, 474a/2
a.+ dan 426a/5

ʿaṣer (Ar) On.
ʿa. 422a/17

ʿāṣıḳ (Ar) Kalple bağlanan, seven.
ʿā. 421b/10, 470b/16, 470b/17
ʿā.+ lar 457b/9

Aṣʿıyā Metne göre peygamber adı.
A. 422b/7, 422b/12, 422b/16, 422b/17, 423a/5, 423a/18, 423a/20, 423b/4, 424a/5, 424a/6, 424b/1, 425a/17, 425a/19, 425b/2, 425b/11, 426b/1, 426b/12, 448a/19, 466a/5, 466a/7, 467b/15

āṣikār (Far) Açık, belli, ortada.

ā. 428a/20, 462a/4, 468b/5

ʿaşḳar (Ar) Doru, at.
ʿa. 449b/2

aşla- Elde edilmesi istenilen herhangi bir ağacın bir parçasını anaç üzerine kaynaştırarak üret-
a.- yup 444a/20

ʿaşr (Ar) On.
ʿa.+ ı 421b/8

at- Bir cismi bir yöne doğru fırlat-
a.- a 473b/7
a.- arlardı 481a/5
a.- dı 423a/21, 448b/9, 452a/13, 456b/1, 468a/21, 469a/20, 470a/7, 482a/3, 482b/16
ṭaşra a.- dı 469a/5
a.- dılar 456a/15
a.- duġın 468b/3
a.- duḳ 425a/12, 425a/13, 425a/16
a.- ınca 442a/5
a.- mışıdı 482b/19
a.- sun 456a/11
a.- up 449a/1, 453a/6, 456b/3, 483a/2

at Binmeye ve yük taşımaya yarayan hayvan.
a. çekdiler 463a/10, 466a/21 → çek-
a. depüp 470b/2 → dep-
a. eyerleyüp 443b/8 → eyerle-
a. sürdi 482a/3 → sür-
a. sürdiler 440b/1, 483a/14
a. sürüp 440a/12, 440a/14, 440a/18, 453a/14, 453a/15, 455a/5, 455b/1, 455b/9, 455b/15, 456b/3, 463a/19, 470a/15, 481a/12, 481b/8, 481b/21, 482a/1, 483b/5, 483b/12, 484a/1
a. yarış yir 467b/17
a. yarışı yir 467b/12
a. 424a/20, 424b/1, 424b/14, 426b/4, 436a/5, 436b/9, 437a/18, 438a/3, 439a/18, 439b/7, 439b/8, 440a/1, 440a/4, 440a/5, 440a/17, 440a/19, 440a/20, 440a/21, 440b/15, 440b/19, 443b/9, 443b/11, 443b/15, 448a/9, 448a/10, 449a/20, 449b/3, 449b/6, 449b/9, 449b/10, 449b/13, 449b/14, 450a/13, 450a/14, 450b/9, 451b/15, 452b/21, 454a/5, 455a/20, 455a/21, 455b/16, 456b/8, 463a/4, 463a/7, 463a/10, 463a/15, 463b/1, 463b/5, 463b/17, 464a/12, 464a/17, 464b/21, 467b/2, 467b/13, 469b/8, 469b/9, 469b/12, 469b/16, 469b/21, 470a/3, 470a/5, 470a/9, 470a/19, 470b/3, 470b/7, 471a/9, 471b/20, 471b/21, 473b/5, 477b/6, 478a/8, 481a/9, 481a/14, 481b/9, 482b/20, 483a/15, 484a/9, 485b/10, 486b/20

at- Şafak sök-
ṭāñ a. 449a/14

ata Cet, dede, baba.
a. 454b/21, 485b/4
a.+ dan 465a/11
a.+ m 483a/10, 483a/12
a.+ ñ 441b/4, 483a/8
a.+ sı 432b/20, 433b/8, 435a/12, 454b/20
a.+ sına 485a/21
a.+ sından 485b/3

atdur- Fırlattır-
a.- updur 468b/7

āteş (Far) Yakma özelliği olan madde.
ā. 433b/21, 446a/18, 474a/7
ā.+ e 433b/21
ā.+ dür 434a/1
ā.+ i 434a/3
ā.+ i gülzār ḳılduñ 461a/19 → ḳıl-, gülzār

āteş-perest (Far) Ateşe tapan kimseler.
ā. 433a/1, 434a/3
ā.+ idi 474a/6
ā.+ lerile 433a/2
ā.+ lerüñ 433b/20

atıl- Hücum et-, ileri atıl-
a.- up 481a/9

atlan- Atlı hale gel-
a.- up 443b/18

aṭlās → aṭlas
a.+ ı 433a/14

aṭlas (Ar) İpek kumaş.
a. idüp 462a/6 → it-
a. ṣardılar 462a/2 → ṣar-
a. ṣarmaġa 460b/1
a. 458a/20, 460b/1, 462a/4, 471a/1
a.+ ın 458b/2

aṭlas böcegi (Ar-Tr) Kanatları pullu böcekler sınıfından, ördüğü kozalardan ipek elde edilen, dut yaprağı ile beslenen bir cins kelebeğin tırtılı; ibrişim kurdu.
a.+ 462a/5
a.+ dür 459b/11
a.+ nüñ 458a/5

atlu Atı olan.
a. 450a/3, 453b/9, 454a/9, 480b/17

atlu ḳarınca İri gövdeli karınca.
a. 456a/21

atmaca Yırtıcı kuş.
a. 477a/5

Aṭvās Metne göre Giş Bahreyni melikinin adı.
a. 456a/4, 456a/11, 456b/3

av Tuzağa düşürülerek kendisinden yararlanılan canlı.
a. 463a/6

aʿvā (Ar) Öncekiler, evvel olanlar.
a.+ ların 460b/20

aʿvān (Ar) Yardakçılar.
a.+ ı 432a/5, 433a/2
a.+ ıdur 430a/8
a.+ ları 444a/6
a.+ larından 427b/3
a.+ larındanam 427b/11
a.+ laruñdan 429a/9, 429a/11

ʿav ʿav (Ar) Havlama.
ʿa. idüp 462b/11 → it-

āvāz (Far) Bağırma, haykırma.
ā. virür 436a/17 → vir-
ā. 436a/18, 477b/2, 483b/8
ā.+ ı 464b/13
ā.+ ıla 479a/20

āvāze → āvāz
ā. itdiler 452a/6 → it-
ā.+ sinden 449b/8

ʿavf → ʿafv
ʿa.+ uñ 487b/11

avla- Tuzağa düşür-
a.- mağıçun 459b/10
a.- rıdum 426b/5

ʿavn-i Ḥaḳḳ (Ar) Allah yardımı.
ʿa.+ i 475a/5
ʿa.+ iyle 463b/18

ʿavrat (Ar) Hatun, eş.
ʿa. 457a/1, 468b/9
ʿa.+ ın 436a/9

ay
1. Dünyanın uydusu olan gök cismi.
a. vü güneş 428b/9
a. 428b/5, 431a/15
2. Yılın on iki bölümünden her biri.
a. 428b/13
a. 450b/12
a. 467b/3

aya Avuç içi.
a.+ sınlayın 466a/12

ayaġ → ayaḳ
a. altında dürilür 440a/5
a. 476a/2, 477a/4
a.+ ı 427b/9, 443b/15, 449b/13, 458a/10, 471b/9, 484a/14
a.+ ın 437b/1, 461b/13, 472a/14, 472a/20, 472b/4, 473b/20, 484a/13
el a.+ ına düşüp 453a/5
a.+ ına 423b/9, 429b/21, 436b/9, 441a/18, 463b/8, 463b/9, 463b/16
a.+ ında 466b/18, 467a/18
a.+ ından 439b/7, 440a/4, 449b/6, 449b/14, 471b/21, 480a/2, 481a/9
a.+ uñla 461b/9
a.+ uñuza 450a/17

ayaḳ Yürüme organı.
a. üzre ṭurdı 464a/17
a. 424b/4, 455b/19, 473a/20, 484a/14, 485b/18
a.+ lar 426b/18
a.+ ları 429b/21, 441a/18, 486a/19
a.+ larından 426a/10, 472a/2
a.+ larınuñ 427b/22

ayaḳlu Ayağı olan.
a. 455b/18, 460a/5

ʿayāl (Ar) Aile, çoluk çocuk.
ʿa.+ ın 436a/10

āyān → ʿayān
ā. 421b/4

ʿayān (Ar) Belli, açık.
ʿa. 422b/14, 422b/18, 429b/6, 431a/10, 447a/16, 432b/17, 434a/5, 443a/11, 472b/21, 474b/15
ʿa. ḳılavüz 447b/10 → ḳıl-

aʿyān → ʿayān
a.+ ı 473b/21
a. ider 434b/11 → it-

ʿayb (Ar) Ayıp, kusur.
ʿa.+ ın 475a/4

āyet (Ar) Kuran'ın her bir cümlesi.
ā. 446b/16

āyet be āyet (Ar) Parça parça, ayet ayet.
ā. 422b/19

ayınalayın Ayna gibi.
a. 438a/5

ayır- İki şeyi birbirinden uzaklaştır-
a.- up 474b/2

ayırtla- Temizle-, ayıkla-
a.- dum 461b/12

āyine (Far) Ayna.
ā. 424b/10, 426a/17, 487a/7
ā.+ ler 470b/9
ā.+ leri 470b/10
ā.+ sini 487a/21

āyineleyin → ayınalayın
ā. 470b/5

āyinelü (Far-Tr) Aynalı.
ā. 449b/1

ʿayn (Ar) Göz
ʿa. 436a/5, 436b/3, 436b/4, 436b/16, 437a/3, 438a/15
ʿa.+ a 435a/17
ʿa.+ e 439a/7
ʿa.+ ı 435b/14
ʿa.+ ında 431a/10, 472b/20, 443a/11
ʿa.+ ını 431a/2
ʿa.+ ıyıla 436a/7

aynalayın → āyineleyin
a. 470a/12

ayrıl- Uzaklaş-
a.- mazam 463b/21
a.- mış 474b/3
a.- up 480a/2

ayruḳ Başka, diğer.
a. 458b/15, 458b/17
a.+ a 485a/5

ayu İri gövdeli yırtıcı hayvan.
a. 463a/12

ayva Sarı renkli, mayhoş tadı olan bir tür meyve.
a.+ lar 426b/19

ʿayyār (Ar) Atik, çevik.
ʿa.+ ları 435b/7

az- Sapıt-
a.- dılar 421b/6
a.- up 435a/9

az Çok karşıtı, miktarca az.
a. ola 461a/6
a. u ger 428b/19
a. u öz 434a/16
a. 434a/10, 434a/13, 439b/4, 442b/13, 443a/15, 482a/14

ʿazā (Ar) Sıkıntı, keder.
ʿa.+ yile 424a/6

aʿżā (Ar) İnsan vücudundak uzuvlar.
a.+ sı 429a/21, 446a/3
a.+ sın 427b/8
a.+ i 459b/5

ʿaẕāb (Ar) Eziyet, işkence.
ʿa. 421b/3
ʿa.+ ın 443a/2

azacuḳ Azıcık, çok az.
a. 428b/16

āzād (Far) Serbest, hür.
ā. ve bīpāk ḳıl 461a/17 → ḳıl-, bī-pāk

azāde (Far) Özgür.
a.+ ler 448a/2

aʿẓam (Ar) Büyük, ulu.
a. 421b/1, 427b/10, 429a/7, 429b/11, 430a/1, 432a/5, 432a/6, 432a/11, 432b/10, 436a/20, 458a/9, 458a/16, 462b/19, 464b/20, 476a/5
a.+ a 435a/14, 487b/15
a.+ uñ 432a/12
a. ḳıldı 487a/19 → ḳıl-

aʿżām → aʿẓam
a.+ uñ 428b/21

ʿaẓametlü (Ar-Tr) Büyüklük, ululuk.
ʿa. 449b/4, 449b/5, 471b/8, 471b/10, 476b/3

az az Azar azar.
a. 438b/6

azdur- Saptır-
a.- maġ 422b/21
a.- maḳda 423a/1

aẕdur- → azdur-
a.- up 479b/5

ʿaẓīm (Ar) Yüce, ulu.
ʿa. 427b/6, 427b/8, 443a/21, 445b/3, 449b/12, 449b/16, 450a/2, 450a/15, 451a/13, 429b/19, 440a/3, 453a/2, 452a/11, 463a/18, 471b/9, 471b/11, 487a/16
ʿa.+ e 431b/15, 473b/1

ʿazīz (Ar) Muhterem, saygın.
ʿa. dut 461b/19 → dut-
ʿa. 445a/19, 461a/1, 462b/13, 472b/14
ʿa.+ i 469a/16

azḳuña Azıcık.
a.+ uña 437b/7

ʿaẓm (Ar) Niyet, karar.
ʿa. idelüm 473a/1 → it-
ʿa. ider 474b/5
ʿa. idüp 436a/5
ʿa.+ i 435b/2, 453b/18

ʿazm → ʿaẓm
ʿa. hind ḳıldılar 480b/8 → ḳıl-, hind

ʿa. 440b/12
ʿa.+ i 449b/5, 453b/16, 453b/21, 454a/5, 454a/7, 454a/10, 454a/13
ʿa.+ ü 454a/15

ʿAzrāʾīl (Ar) Ruhları kabzetmekle görevli melek.
ʿA. 429b/7

B (b)

bāb (Ar) Bölüm, kapı.
b. 421b/8, 422a/2
b.+ ından 458b/9

bād (Far) Yel, rüzgar.
b. 471b/14, 471b/17, 472a/8, 472b/20, 473a/1, 473a/3, 474b/11, 488a/2, 488a/10
b.+ a 472b/17, 473a/3
b.+ ı 439a/2, 459b/21, 460a/21, 471b/12, 475a/17
b.+ ıla 434b/10
b.+ u 481b/9

baʿdü (Ar) Başlangıç, ortaya çıkış.
b. 436b/17

bādām (Far) Badem.
b.+ lar 426b/20

bāde (Far) Mey, şarap.
zerrīn b.+ ler ḳurup 436b/12

baʿde (Ar) Sonra, bundan böyle.
b. 442b/13, 475b/7

baʿde-ez-ān → baʿd-ez-ān.
b. 487b/17

baʿde-hu (Ar) Onun ardından, sonrasında.
b. 434a/18

bādem → bādām.
b. 432b/16, 457a/15

baʿd-ez-ān (Ar-Far) Ondan sonra.
b. 472b/1

Bād-ı ʿAyyār Metne göre Allah'a iman etmiş bilgin kimse.
B. 451a/2

bād-ı gerd (Far) Kasırga.
b.+ ür 462b/2

Bād-ı Pāy ʿAyyār → Bād Pā
B. 479a/9

bādiye (Ar) Çöller, bozkırlar.
B.+ ler 455b/17

Bād Pā → Bād Pāy-ı Medenī
B. 451b/2, 451b/9, 453a/14, 453a/16, 455b/11, 456a/14, 483a/4, 483a/7, 483a/8
B.+ nuñ 451a/21, 451b/3

Bād Pāy → Bād Pā
B. 451a/1, 451b/3, 451b/11, 478a/5,
480b/20, 484a/5
B.+ a 451b/8, 478a/5, 482b/18, 483a/13

Bād Pāy ʿAyyār → Bād Pā
B.+ ıla 455a/4

Bād Pāy-ı ʿAyyār → Bād Pā
B. 450b/18

Bād Pāy-ı Medenī metne göre Allah'a inan ve Hind padişahı ile savaşan bey.
B. 452a/10, 477b/10

Bād Pāy Medenī → Bād Pāy-ı Medenī

B. 451b/15, 452a/3, 455b/4, 478a/2,
478a/4, 481b/13, 482b/11, 482b/7

Bādu Pā → Bād Pāy-ı Medenī

B. 483a/5

Bādu Pāy → Bād Pāy-ı Medenī

B.+ ı 478a/4

Bādu Pāy Medenī → Bād Pāy-ı Medenī

B. 478b/14
B.+ ye 478a/3
B. 480b/9

bādye (Ar) Çöl, kırsal yer.
b. urmışlar 426b/17
b.+ ler 426b/17, 426b/18

bāġ (Far) Bahçe, bostan.
b. u baġçasıyıla 439a/2
b. u bāġçasında 457b/11
b. u bostāna 430a/14
b. 428a/1, 441a/13, 441a/14, 444a/20, 445b/16
b.+ da 434a/13, 447a/11, 447a/14, 447a/8, 447a/10
b.+ dan 444a/4
b.+ ı 427a/12, 429a/15, 429a/17, 429b/2, 444a/8, 430b/2, 431a/8, 431a/13, 431b/5, 442b/9, 444a/6, 444a/9, 445b/1, 460a/19, 460a/21, 460b/1, 460b/2, 460b/10, 475a/16, 475a/21
b.+ ına 427b/16, 433b/3
b.+ ında 432b/11, 441a/8, 442a/19, 444a/4, 446a/9
b.+ u 422a/8, 429a/20, 430b/16, 430b/17, 430b/20, 432b/6, 432b/15, 433b/1, 433b/5, 442b/2, 443a/10, 443b/2, 443b/3

bāġ-bān (Far) Bahçıvan, bahçe işleriyle uğraşan kimse.
b. 444a/13, 444a/14, 444a/15, 444a/16
b.+ a 444a/11, 444a/19

baġça → bāġça.
b.+ ña 441a/16
b.+ sına 427b/15
bāġ u b.+ sıyıla 439a/2

bāġça (Far) Bahçe.
b.+ sında 443a/14, 457b/11
b.+ sından 443a/19

Baġdādī (Ar) Bağdatlı, Bağdat'a özgü.

B. 457b/15

bağla-
1. Kilitle-, iki şeyi birbine sabitle-
b. 469b/8
b.- dı 469a/4, 475a/19, 484a/3
b.- dılar 426a/5
b.- mışlar 424b/8, 426a/11, 466b/17, 467a/17, 470b/6
b.- sunlar 455a/21
b.- yup 426a/5, 452a/1, 452a/15, 453b/2, 469a/5, 469a/20, 469b/13, 473b/17, 474b/4, 477b/14, 480a/7
2. (y.f.)
ālāy bağla-: Belirli bir düzene girmek
…-up 450b/21
el bağla-: Saygılı şekilde beklemek
…-yup ṭurdılar 484a/20
…-yup 454a/18
ṣaf bağla-: Bir dizi halene gelmek
…- yup ṭurdılar 440b/14
kök bağla-: Kök salmak, yerleşmek
…-yup 433b/9, 433b/18

bağlat- Bağlama işlemini yaptır-
b.- up 432b/13

bağlan- İple bağlan-
b.- dı 425b/11
b.- mış 441a/20
b.- up 453b/15

bağlu Bir bağ ile tutturulmuş.
b. 426a/7, 439b/3
b.+ dur 425b/20

bağr Göğüs, döş.
b.+ ı 449b/14
b.+ ın 445a/12
b.+ ında 453b/6

b.+ ını 447a/11, 456a/1
b.+ ınuñ 459a/14
b.+ ıyın 462b/5
b.+ um 461a/21

bāġubān → bāġ-bān.
b. 427b/15

bahā (Far) Bedel, değer.
b.+ sına 457b/17

bahādır (Far) Yiğit kimse.
b. 440a/6
b.+ ları 449a/17

bahādur → bahādır.
b. 439a/15
b.+ ıdur 485b/6

bahār (Far) İlkbahar mevsimi.
b. 475a/18

bā-ḥasen (Far-Ar) Güzellik ile.
b. 474b/19

baḫçe → baġça.
b. 445b/16

baḫış → baḫş.
b. ḳıldı 456b/21 → ḳıl-

baḥr (Ar) Deniz.
b. 422a/7, 434b/5, 473a/8
b.+ e 488a/2
b.+ eyn 437b/20
b.+ i 421b/15, 422a/1, 439a/1, 440a/3, 446a/17, 456a/18, 462b/10, 471b/11, 477b/15, 488a/3
b.+ ine 435a/13, 436b/21, 481b/3

baḥreyn (Ar) İki deniz, Basra körfezi ile Hint denizi.
b. 447b/19, 482b/10

baḥrī (Ar) Denizle ilgili olan.
b. 472b/4

baḥş (Ar) Konu.
b.+ lerini 427a/9

baḫş (Far) İhsan, bağış.
b. ider 462a/6 → it-
b. iderdür 422a/7
b. it 431a/19, 441b/3
b. itdi 431a/21, 443a/15
b. itdügi 445b/10
b. itmekde 447b/4
b. 445a/6
b.+ ı 430a/7, 430a/8, 432b/21
b.+ ın 466a/13
b.+ ında 430a/8
b.+ ını 431a/21
b.+ u 470b/12

baḫt (Far) Talih, kısmet.
b. 469a/12
b.+ a 471b/18
b.+ ı 429b/8, 436b/6
b.+ u 437b/6
b.+ uñ 488a/8

baḫtiyār (Far) Kısmetli.
b. olmaḳ 462b/7 → ol-
b. 435b/17, 462b/3, 462b/7, 475b/21, 476b/12

baḫtiyār → baḫtiyār.
b. 476a/1

baḳ- Göz ile bak-
b. 434a/6, 436a/21, 454b/4
b.- anuñ 424b/11, 470a/14, 484b/14
b.- ar 474b/4, 484b/3
b.- dı 441a/18, 454b/6, 480a/3, 484a/21
naẓar eyleyüp b.- dı 455b/3
b.- dılar 450a/4, 451b/1
b.- dum 448b/4, 448b/7
b.- ıcaḳ 437a/8
b.- ma 475a/2
b.- up 472b/9, 472b/11, 478a/14, 479b/12, 484a/4, 484b/3, 484b/10
b.- up 440a/8
aları aları b.- up 448b/5 → baḳ-
egri egri b.- up 482a/16
yüz b.- up 454b/20

bakıt- Bağla-, sıkıca tut-
b.- up 431a/12

baḳır Kolay işlenebiler kızıl renkli element.
b.+ dan 482a/3

baḳış- Birlikte bak-
b.- dılar 477a/5
b.- up 468b/4, 483a/9

bāḳī (Ar) Ebedi, sonu olmayan.
b. 427b/22, 428b/10, 441b/21, 442a/6, 451a/17, 452a/1, 453b/2, 455b/4, 457a/5, 467b/7, 468b/21, 469a/16, 478a/2, 478b/14, 479a/9, 480b/20, 482b/11, 487a/11, 487b/18, 487b/21
b.+ sin 436b/21, 438b/10, 449a/10, 482a/2
b.+ sinde 475a/8
b. ḳalan 428b/14, 442a/8 → ḳal-
b. ḳaldı 431b/5
b. ḳalur 434a/11

baḳiyye (Ar) Arta kalan, geriye kalan.
b.+ sin 433b/12, 433b/13, 433b/14, 445a/2

bal Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yaptıkları tatlı ve sıvı madde.
b. 429a/7, 429b/14, 429b/15, 430b/16, 430b/20, 431b/1, 431b/20, 445a/12, 445a/13
b.+ ı 429b/15, 431b/10, 431b/13, 431b/15, 432a/2

balaban Yırtıcı bir kuş.
b. 477a/4

balçıġ Koyu yapışkan çamur.
b. 446b/15

bāʾṣ-ṣavāb (Ar) Sevabı gönderen, sevabı doğuran şey.
b. 438b/10, 442a/17

balıġ → balıḳ.
b.+ ı 471b/10, 471b/11
b.+ uñ 471b/9, 471b/11

balıḳ Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanlar.
b.+ la 463a/17
b.+ ları 473b/10

bāliġ (Ar) Büluğa eren, ergen.
b. 470a/2

bāl ü per (Far) Kanat ve kol.
b.+ leri 464b/14

baña Ben zamirinin yönelme eki almış hali.
b. 423a/16, 423b/17, 426b/7, 428a/6, 428b/19, 429a/4, 429a/5, 429b/13, 430a/20, 430b/14, 432a/5, 432a/20, 433a/4, 433a/6, 433a/8, 433b/5, 434a/17, 434b/16, 435b/18, 437b/2, 438a/4, 439a/5, 439a/18, 442a/18, 443a/8, 443b/17, 444a/1, 445a/21, 446a/1, 446a/16, 447a/5, 448b/5, 448b/12, 454b/10, 454b/11, 457a/2, 457a/19, 459a/5, 459a/20, 459b/3, 459b/17, 460a/16, 462b/15, 463b/11, 463b/12, 463b/13, 464a/1, 464a/20, 466a/18, 468a/14, 468b/2, 476a/7, 476a/12, 476a/13, 476a/14, 476a/17, 476a/18, 476b/18, 478b/10, 479b/8, 479b/21, 480a/4, 480a/8, 480a/15, 480a/19, 483a/5, 483a/20, 483a/21, 484b/4, 484b/11, 485b/20, 486a/8, 486b/4, 486b/9

bāng (Far) Seda, haykırma.
b. urup 452a/6 → ur-

bārān (Far) Yağmur.
b. yaġdurur 434b/5
b. 446a/19
b.+ dan 473b/12
b.+ ı 428a/11

bardaġ Sıvı maddelerin doldurulduğu küçük kap.

b.+ ı 444a/21, 444b/4
b.+ uñ 444a/21, 444b/2

bārī (Far) Bir kere, hiç olmazsa.
b. 436a/7, 441b/13

bārigāh (Far) Girilebilecek yer, çadır.
b. 478a/1
b.+ a 436b/2, 455b/16
b.+ ı 453a/15, 453a/17, 471a/14
b.+ ın 466b/10, 467a/10
b.+ ına 437b/13, 452b/2, 455a/9, 477b/7, 484a/16
b.+ ını 454a/17
b.+ larına 482a/9
b.+ uñ 484a/19

barmaḳ Parmak.
b. 468a/7, 478a/14
b. diş ider 483b/11 → it-

baş- Bir şey üzerine kuvvet uygula-, adım at-
b.- a 469a/2
b.- dı 424b/17, 463b/13, 482a/5
ḳadem b.- dı 471b/9
b.- dılar 481a/3
b.- duġı 424b/15
b.- ıcaḳ 425b/12, 425b/20, 450b/10
ḳadem b.- mış 472a/15
b.- mışlar 463a/4
b.- up 427a/13
b.- updı 484a/14

bā-ṣafā (Far-Ar) Sefa ile, huzurla.
b. 434b/3, 468b/10

Baṣra (Ar) Irak'ın güney tarafında bir şehir.
B. 431b/10, 431b/11, 431b/13, 431b/15

baş
1. Vücudun en üst bölümü, kafa.
b. aşdı 440b/16
b. çeküp 439b/8 → çek-
ʿaḳluñı b. der eyle 476a/20 → eyle, der
b. dökülüp 453a/16
b. el alup 486a/6 → al-
ʿaḳlı b. gelüp 451b/16 → gel-, baş
ʿaḳlı b. gitdi 451a/7 → git-
b. indürmez 439a/15, 450a/21 → indür-
b. indürmezdi 474a/5
b. ḳaldurup 452a/20, 473a/7, 477a/9 → ḳal-
b. ḳodı 483b/3, 485a/16 → ḳo-
b. ḳomadı 485a/17
b. ḳomaduñ 485a/20
b. ḳoyup ṭurdılar 484b/12 → ḳoy-
b. ḳoyup 435b/12, 448b/5, 450b/8, 468a/12,
482a/12, 484b/13
bāş u c. 487a/2
bāş u c. oynamaḳ 484a/7, 484a/12 → oyna-
cān u b. oynamaḳ 452a/5
cān u b. oynaya 454b/7
cān u b. oynayalum 481b/18
cān u b. oynayam 440b/17
b. ṣalışdılar 481b/1 → ṣalış-
b. ṣalışup 478b/16, 481b/1
b. ṣalup eyitdi 486a/3 → ṣal-
b. ṣalup 448b/5, 451b/20, 455b/14, 477b/16,
478a/14, 478a/16, 484b/2
b. urdı 436b/16, 454b/20, 470a/19 → ur-
b. urup eyitdi 436b/5
b. urup ṭurdı 486a/2
b. urup 423a/15, 454b/19, 463b/20, 468a/9,
470a/20
b. üzerinde götürüp 462b/20
b. üzre varalum 435b/21
b. 421b/6, 423a/21, 423b/3, 424a/4,
424b/20, 424b/21, 426b/14, 426b/15, 429b/19, 429b/20, 429b/21, 430a/15, 433b/3, 434a/10, 434b/21, 436a/11, 436a/12, 436a/14, 436b/7, 438a/11, 440a/12, 440b/2, 440b/14, 440b/18, 445b/6, 446a/10, 448b/13, 451a/5, 451a/11, 451b/19, 453b/6,

453b/13, 454a/4, 454b/21, 455a/13, 456b/18, 456b/19, 458a/9, 458a/10, 463b/6, 463b/16, 464b/15, 464b/16, 465a/18, 466a/3, 473a/6, 473a/18, 475b/10, 475b/16, 477a/17, 478b/3, 478b/10, 481a/2, 481b/12, 482a/16, 483b/6, 484a/16, 485a/6, 485b/4, 485b/20, 486a/7, 486a/10
2. İlk kısım, önde gelen taraf.
b. 425a/4, 425b/4, 425b/12, 425b/14, 425b/15, 425b/17, 425b/18, 426a/4, 426a/7, 426a/15, 426a/19, 426a/21, 428a/13, 455a/21, 457a/7, 466a/9, 466a/11, 466a/12, 466b/8, 466b/18, 466b/19, 467a/8, 467a/18, 467a/19, 469b/8, 469b/21, 470a/7, 479a/5, 481a/12
3. Bir yerin tepe noktası.
b. 439b/11
b. 485a/13
4. Lider, yönetici.
b. durur 466a/2
b. düşüp 456a/5
b. ḳoyup 485a/19
b. 465b/21, 466a/1, 466a/2, 466a/3, 466a/4, 466a/5, 466a/6, 466a/7, 466a/8, 477a/15, 484b/5, 485b/18, 485b/20

başḳa Diğer, gayrı.
b. 474a/5

başla- Bir işe giriş-
b.- dı 444a/11, 444b/18, 475b/18, 477a/17
b.- dılar 435b/3, 460b/1, 461a/11, 463a/13, 463a/14
b.- yup 475b/1

başlu Başı (kafa) olan.
b. 440a/7, 455a/6, 472b/8, 483b/5, 483b/6

bat- Bir sıvının üstündeyken içine gömül-
b.- dı 425a/14, 425a/15, 449b/17, 452a/13, 470a/7, 482b/19
b.- duġı 452a/13, 482b/19

bāṭıl (Ar) İslam'a göre gerçekliği olmayan.
b. eylediler 453a/4
b. itdiler 453a/14
b. olur 456a/12
b. 446b/14
b.+ la 462a/17

bātın (Ar) Gizli, görünmeyen taraf.
ʿibādeti b. iderken 479a/18

Baṭlamyūs (Ar) Mısırlı, Yunan matematik, coğrafya, astronomi ve müzik teorisyeni bilimcisi.
B. 441b/7

batman Eskiden kullanılan ağırlık ölçü birimi.
b. 426a/16, 426a/17, 426a/18, 426a/19, 426a/20, 439b/21

baṭn (Ar) Karın, iç.
b. 426b/8

batu Mağrip, güneşin battığı yön.
b. 469b/11, 470a/2

bayaġı Oldukça çok.
b. 441a/12, 461b/10

Bāyezīd II. Bayezid, Osmanlı padişahı.
B. 421b/14, 488a/1

bayıḳ Belli, açık.
b. 426b/4, 426b/5

Bāyizīd → Bāyezīd.
B.+ üñ 487b/18

bayḳuş Başında iki sorgucu bulunan yırtıcı kuşların genel adı.
b. 447b/16
b.+ ı 454b/15

bāzār (Far) Pazar, çarşı.
b.+ uñ 422a/18

baʿżı (Ar) Kimi, bazısı.
b. 429a/1, 433b/20
b.+ ları 431a/17
b.+ nda 429a/2
b.+ nuñ 429a/1
b.+ sı 431a/17
b.+ sını 443a/1, 445a/5

bāzū (Far) Kolun omuz ile dirsek arasındaki kısmı, pazı.
b.+ larında 439b/19

bāzu → baʿżı.
b.+ laruñ 448b/21

bebir → bebr.
b. ü peleng 439b/18
b. 424a/19, 449b/3, 463a/3, 463a/11, 463a/18, 480b/7, 481b/20
b.+ dür 463a/18

bebr (Far) Kaplan.
b. ü peleng 454a/8
b.+ e 482b/5
b.+ i 454a/4, 463a/18, 478b/13, 486b/5

be-cān(Far) Onun canı için, onun ruhuna.
b.+ ı 434b/3, 468b/11, 475b/5

becer- Yapabil-, üstesinden gel-
b.- emedi 461b/15

be-cidd (Far) Çabuk, acele, derhal.
b. gelür 440a/5 → gel-
b. gidevüz 467b/15 → git-
b. sürdiler 467b/12, 468b/13 → sür-
b. yürüyüp 437a/4 → yürü-

bed (Far) Kötü, fena, çirkin.
b. 433a/2, 469a/18, 480b/4, 481a/7,
481a/16, 482b/12

bedaḫş (Far) Bedahşan yakutu.
b. 422a/15

Bedaḫşān (Ar) Afganistan'ın kuzeydoğusunda bir bölgenin adı.
B. 453a/7, 449a/17, 447b/19, 455b/5, 455b/6, 456a/4, 456a/10, 456b/2, 482b/9, 484a/11

beydaḳ(?)
b.+ lar 426b/20

beden (Ar) Canlıların vücut kısmı.
b. 421b/7, 461a/15, 475b/1, 485b/18
b.+ dür 484a/3
b.+ i 461a/13, 461a/14

bedeniyye (Ar) Vücuda mensup.
b.+ den 461a/16

bed-ḫu(Far) Kötü huylu olan.
b. 456a/15

bed-ter (Far) Daha kötü, çok kötü.
b. olup 423a/17

beg Bir boyun veya beyliğin başında olan kişi.
b.+ i 488a/5
b.+ inüñ 472a/13
b.+ ler 423a/12, 436a/2, 437b/17, 451a/14, 452b/1, 455b/4, 455b/11, 467b/14, 476b/4, 478a/7, 479a/13, 481b/2, 484a/13
b.+ lerden 451a/16
b.+ lere 437b/18, 451b/11
b.+ leri 437b/16, 449b/4, 452a/1, 452a/8, 453a/7, 455b/5, 468b/19, 475b/10, 475b/18, 476b/2, 476b/3, 476b/11, 484a/11
b.+ lerile 443b/8, 453a/19, 482a/14
b.+ lerin 469b/2
b.+ lerinden 467b/2, 469b/4
b.+ lerine 443b/17, 470a/16, 475b/10, 477a/13
b.+ lerini 447b/19
b.+ lerinüñ 452b/7, 474b/1
b.+ leriyle 452a/10, 455b/5
b.+ lerüñ 449a/2, 449a/3, 449a/9, 473a/12

b.+ lerüñden 449a/7
b.+ lerüñle 448b/21, 480a/19
b.+ üm 457b/20
b.+ üñüzden 466a/18

be-ġāyet (Ar) Pek çok, aşırı.
b. 427a/17, 438b/16, 439a/14, 476a/8, 476b/18

begen- Hoşuna git-, güzel bul-
b.- di 439a/12
b.- diler 466a/11
b.- medüñüz 468a/17
b.- mez 423a/7
b.- mezleri 423a/16
b.- mezsin 422b/8
b.- üp 444a/10, 485b/5

begler begi Bir şehrin başında bulunan kişi, vali.
b.+ ye 454a/14

beglü Beyi bulunan.
b. 472a/13

behāyım → behīme.
b. 459b/18, 460a/4, 472b/4

behīme (Ar) Dört ayaklı hayvanlar.
b. 459b/18, 460a/4

behişt (Far) Uçmak, cennet.
b.+ e 456b/15
b.+ ede 456b/16

Behrām (Far) İran hükümdarlarından birkaçının adıdır.
B. 453b/4
B.+ a 453b/3

Beḥrām → Behrām.
B. 453b/20

Behrūz Metne göre Bedehşan meliki.
B. 455b/6, 456a/4, 456a/8, 456a/10,
456a/14, 456b/2, 482b/9

beḳā (Ar) Önceki hal üzere durmak, ebedi kalmak.
b. 432b/20, 459b/7
b.+ sı 458b/9, 471b/13

bekçi Bekleme görevini yapan kimse.
b. 486a/18
b.+ lerinden 435b/8

bekle- Bir işe başlamadan önce durup bekle-
b.- rler 479b/1, 486a/19
b.- rüm 467b/1
b.- ye 466a/3

bekmez Genellikle üzüm, dut vb. meyvelerin kaynatılarak koyulaştırılmış biçimi.
b. 445a/3

be-ḳudret (Far-Ar) Kudretiyle, gücüyle.
b.+ i 432a/6, 433b/9

bel İnsan vücudunda sırt ile kalçalar arasındaki bölüm.
b.+ ine 449b/2

belā (Ar) Musibet, ceza, keder.
b. 424a/2, 458b/2, 460b/17, 461a/7,
461b/14, 486a/10
b.+ sın 445a/19
b.+ sına 461a/3, 461a/5, 461a/10
b.+ ya 461b/1, 461b/8, 485a/4
b.+ yı 453a/12, 461b/3

belī (Fa) "evet" anlamında kullanılır.
b. 464a/20, 466b/2, 467a/2

beliġ (Ar) Düzgün konuşan, güzel söyleyen.
b. + u 441b/1

belik Ok ve yay kuburu, sadak.
b. 472a/13

beliñle- Korku ile aniden sıçra-, irkil-
b.- di 454a/3
ḳorḳudan b.- di 463a/16

belki (Ar) Olabilir, ihtimal.
b. 457a/2, 458b/6, 462a/15, 464a/6

Belḳīs (Ar) Hz. Süleyman peygamberin Saba melikesinden olan zevcesi.
B.+ i 450a/13

bellü Açık, meydanda olan, aşikar.
b.+ sin 423b/19

belür- Görünür ol-, zuhur et-
b.- di 465a/15
b.- medi 425a/15
b.- mezdi 442b/18

belürsüz Açık olmayan, gizli.
b. 430b/2

ben Birinci tekil kişi zamiri.
b. 421b/13, 423a/3, 423b/14, 429b/3, 433a/21, 434a/18, 434b/17, 434b/20, 435a/19, 435b/15, 437a/11, 437b/4, 438a/2, 438b/18, 439a/18, 439b/3, 441b/4, 443b/18, 444a/1, 448b/2, 448b/4, 450a/11, 450a/17, 454b/21, 455a/2, 455a/7, 456a/20, 456b/19, 457a/10, 460b/3, 461a/7, 462b/14, 463b/12, 463b/14, 463b/17, 464a/3, 464a/4, 464b/4, 464b/7, 464b/17, 466b/21, 467a/21, 467b/6, 467b/17, 469a/3, 469a/12, 469a/15, 470b/12, 471a/8, 473b/11, 473b/13, 476a/12, 477b/17, 478b/1, 479b/2, 479b/8, 479b/20, 480a/8, 480a/9, 483a/20, 483b/1, 484b/3, 484b/15, 485a/13, 485b/13, 486a/17, 486b/2, 486b/6, 486b/7, 486b/8, 487b/11
b.+ de 422a/9, 423b/18, 434b/20, 435b/16, 435b/21, 461a/5, 462b/12, 465a/3, 486b/7
b. + cileyin 484b/16, 485b/4
b.+ deki 464a/3
b.+ den 435b/14, 435b/17, 435b/18, 435b/19, 464b/4, 471a/18, 476a/6, 476a/15, 479b/14, 483b/10, 484a/5, 486a/8
b.+ em 421b/10, 435b/13
b.+ i 432b/3, 444a/12, 448b/2, 448b/8, 448b/9, 448b/10, 448b/12, 450b/4, 452a/19, 454b/10, 462b/11, 463b/13, 464a/19, 465b/8, 468b/21, 476a/21, 479a/21, 479b/21, 482a/17, 483a/21, 486a/4, 486b/1, 486b/3, 486b/10
b.+ idüm 426b/2
b.+ üm 422a/9, 422b/8, 422b/20, 423a/4, 423a/15, 423b/9, 424a/1, 424a/7, 426b/16, 427b/1, 427b/19, 428a/6, 428b/20, 430a/2, 432a/1, 432a/12, 437b/2, 438a/6, 445b/13, 446a/12, 451a/5, 452a/19, 457a/2, 457a/3, 457a/5, 457a/19, 458a/18, 458b/16, 459b/4, 459b/5, 460b/7, 460b/17, 461a/20, 461b/19, 467b/15, 471a/20, 473b/12, 476a/8, 476a/10, 476a/11, 478a/17, 479b/20, 481b/6, 483a/21, 484b/4, 485b/7, 485b/20, 486a/21, 486b/2, 486b/4
b.+ ümdür 442b/4, 452a/19
b.+ ümle 454b/4, 469a/2
b.+ üñ 483a/20

be-nām (Far) Namlı, ünlü.
b.+ ı 476a/3

bend (Far) Bağ, yular.
b. 424b/10, 467b/3, 472a/9, 479a/12, 480a/2, 486b/3, 480a/2
b. iderseñ 450a/7 → it-
b.+ den 452b/5, 479b/20, 479b/21, 480a/16, 479b/8, 479b/18, 484a/6
b.+ e 480a/7, 484a/8
b.+ ile 452b/2
b.+ in 452b/1
b.+ inde 480a/15
b.+ inden boşanup 444b/8
b.+ inden 464a/4
b.+ ine 451a/14, 480a/6
b. itdiler 452a/1
b.+ ü 424b/10
b.+ üñ 480a/3
b.+ üñde 485a/15

bende (Far) Kul, köle.

b. olur 448a/2 → ol-
b. ṣalup 452a/1 → ṣal-
b. 422a/2, 454b/14, 465b/4
b.+ den 479b/3
b.+ i 435a/19
b.+ nüñ 487b/5
b.+ sine 422a/13

bende-ḫāne (Far) Köle evi.
b.+ si 460b/14

beñdeş Eş, benzer, emsal.
b. 432b/5

benefşe (Far) Menekşe, otsu bitki.
b. 434b/7

benek Bir şey üzerindeki ufak lekecikler.
b. 441a/19

Benī Ādem (Ar) Ademoğulları, insanlar.
B. 432b/19

Benī İsrāʾīl (Ar) İsrail oğulları, Yahudiler.
B. 452a/8, 452a/10, 472a/14, 477a/20, 484a/11
B.+ üñ 447b/18, 449a/16, 453a/18

beñiz Yüz, surat.
b.+ leri 484b/18

benlik Bir kimsenin öz varlığı, kişiliği.

b. 446a/16

bennā (Ar) Bina yapan, mimar.
b. 421b/2
b.+ lar 431b/2
b.+ sı 485b/18

beñsüz Lekesiz.
b. 469b/8, 469b/16, 469b/21, 470a/9

beñz → beñiz.
b.+ i ṣararup 484b/2
b.+ inüñ 461b/17

beñze- Andır-, benze-
b.- di 432b/5
b.- r 429b/21, 431b/4, 431b/17, 434b/8, 436a/12, 436a/16, 441a/18, 445b/8, 446a/11, 446b/10, 450b/17, 452a/18, 457a/2, 457a/3, 458a/9, 458a/10, 458a/16, 458b/9, 464b/20, 465a/19, 473b/13, 481b/7, 488a/9
b.- rdi 451a/6

berāber (Far) Birlikte, bir arada.
b.+ dür 430a/4, 443a/21
b.+ i 455a/13, 484a/16, 485b/20

Bercīs Metne göre bilgin kimse.
B. 435b/6, 435b/7, 438a/13, 438a/19, 438b/12, 466a/2, 466a/4, 468b/1, 468b/4, 468b/11
B.+ i 435a/6, 435a/7

Berda ʿibn-i Tabʿ Metne göre Süleymânilerin ordusunun sol kanadının komutanı.
B.+ dur 478b/8

berdehān (Far) Parmak ağıza alacak derecede şaşırmak.
b. ḳılışup 481b/1 → ḳılış-
b. ḳılup 455b/14 → ḳıl-
b. 454a/11, 477b/16

Berehmen Metne göre bilgin kimse.
B. 462b/21, 469a/13, 470a/13, 470b/11

berekāt (Ar) Hayırlar, hasenatlar.
b.+ ında 462a/2, 483a/3
b.+ ındadur 458b/18
b.+ ıyıladur 458b/19

berg (Far) Ağaç yaprağı.
b.+ i 428b/9, 447a/7
b.+ ini 434b/6

bergilü Sağlam yapılı.

b. 425b/16

Berhemin → Berehmen
B. 463a/1, 465b/18, 466a/1, 468b/2, 468b/13, 468b/14, 469a/6

berī (Far) Yüce, yüksek.
b. 473a/8

berk → berḳ
b. 431b/11

berḳ Sert, kuvvetli.
b. urdı 439b/19 → ur-
b. urur 458a/11
b. 449b/2
b.+ ine 458a/15

berḳ (Far) Şimşek.
b.+ i 447a/13

Berḳ Metne göre bir cadı adı.
B. 450a/5, 450a/9

ber-kemāl (Far-Ar) Kusursuz, muhteşem.
b. 429b/1, 431a/13, 433b/16, 476a/5,
487a/12
b.+ ine 431b/13

berkit- Sağlamlaştır-
b.- di 469b/21
b.- miş 426a/10
b.- mişlerdür 424a/14
b.- üñ 452b/21
b.- üp 440b/6, 452b/21
b. + ür 430a/10

berḳvār (Ar-Far) Şimşek gibi.
b. 454a/2

berr (Ar) Kara parçası, toprak.
b.+ e 488a/2
b.+ üñ 446a/17

berren (Ar) Kara yoluyla, toprak üzerinde.
b. + de 474b/8

berü "den beri" den bu yana.
b. 425b/12, 425b/15, 434b/20, 452a/2, 466b/4, 467a/4, 483a/21

Berz Metne göre cadı adı.
B. 478a/7

berze-ḫāne (Far) Büyük bina.
b. 439b/21

beste (Far) Eser, melodili ses.
b. 456b/8

beşāret (Ar) Müjde, muştu.
b. itdüñ 483a/20
b.+ ler ḳılup 424b/4 → ḳıl-
b. 451b/8, 469b/5, 469b/15

beşer (Ar) İnsan.
b. 427b/7, 429b/21, 434a/12, 441a/14, 445b/4, 472a/21, 487a/17
b.+ dür 473b/10

beşinci kerre Beşinci defa.
b. 433b/13

beʿūż (Ar) Sivrisinek.
b. 472b/7

bevvāb (Ar) Kapıcı.
b. 437b/21

beyān (Ar) İzahta bulunma, açıklama.
b. eyle 423a/8, 460a/18 → eyle-
b. eyledi 438b/12, 443a/2
b. eylediyse 441a/5
b. iderler 438b/1 → it-
b. itdi 427a/19, 430a/19, 469a/7
b. ḳıla 447b/9 → ḳıl-
b. ḳıldı 469b/6, 470b/12
b. ḳılup 466b/20, 467a/20
b. 426a/2, 429b/5, 438a/18, 459a/1
b.+ da 452b/16
b.+ ı 426b/12, 428a/10, 467b/9

beyn Düşünme yetisi, akıl.
b.+ üm 456b/19

b.+ üñ 456b/19

Beytüʾl-Ḥaram (Ar) Kâbe, Allah'ın evi.
B. 475a/15

beytüʾl-maʿmūr (Ar) Yedinci kat gökte bir yer, Firdevs cennetinde bir mabed.

b. 457a/21, 457b/2

Beytüʾl-Muḳaddes (Ar) Kudüs.
B.+ i 442a/10

Beytüʾl-Muḳaddis → Beytüʾl-Muḳaddes.
B.+ i 442a/12

beyże (Ar) Yumurta.
b.+ den 476a/19
b.+ since 458a/12

beyże-i zerrīn (Ar) Güneş.
b.+ i 488a/4

bezm (Far) İçkili meclis, eğlence meclisi.
b. iderdi 440a/15 → it-
b. ḳurdı 443b/20 → ḳur-
b. ḳurdılar 455b/17
b. ḳurup oturdı 437b/13
b. ḳurup 440b/6, 455a/3
b. 426b/21, 427a/2, 427a/3, 437b/18, 455a/3
b.+ i şahāne ḳurup 436b/2
b.+ i 427a/6, 436b/11, 485a/11

bıçaġ → bıçaḳ.
b.+ ıla 469b/9

bıçaḳ Kesici ve delici alet.
b. 470a/1

bıñar Su çeşmesi.
b. 437b/12, 460b/12, 460b/13, 461b/13, 461b/15, 461b/16
b.+ a 461b/14

bıraġ- → bıraḳ.
b.- a 458a/21
b.- up 446a/19, 465b/12, 481b/10
b.- ur 438b/7
b.- urlardı 445a/13

bıraġıl- Terk edil-
b.- mışidi 460b/14

bıraḳ- Koy-, elden bırak-
b.- dılar 445a/6, 464b/17
b.- mış 463a/20

bıraḳdur- Bırkmasını sağla-
b.- dum 479a/15

bī- (Far) -sız, -siz anlamında kelimelerin başına gelerek olumsuzluk anlamı katar.
b. 447a/12, 462b/11, 481a/3

bī-ʿaḳl (Far-Ar) Aklı olmayan, akılsız.
b. 480a/18, 486a/20, 486b/8

bī-bedel (Far-Ar) Paha biçilemeyen.
b.+ dür 433a/6

bī-beḳā (Far-Ar) Sonsuz olmayan, bekasız.
b. 447a/16
b.+ ya 471a/21

bī-cān (Far-Ar) Cansız.
b. ider 434b/8 → it-
b. 455a/18, 486b/12

biç- İkiye böl-, kes-
b.- diler 447b/14

bī-çāre (Far-Ar) Çaresiz, aciz.
b. 438a/3
b.+ lerüñ 453a/11
b.+ ye 453a/12

biçil- İkiye kesil-, bölün-
b.- miş 453a/21

bī-dād (Far) Zalim, zulmeden.
b. 471b/1

bī-dīn (Far-Ar) Dinsiz.
b. 433a/2, 456a/17, 456b/4, 477b/13, 478a/1, 480a/13, 480a/16, 481a/16, 482b/15, 483a/15

big → beg.
b.+ leri 452a/1, 468b/19
b.+ lerine 470a/16

bi-gāne (Far) İlgisiz, kayıtsız.
b.+ dür 478b/7

bī-ġavġā (Far) Kavgasız.
b. 478a/19

bigi → gibi.
b. 427b/8, 427b/22, 429b/19, 429b/20, 429b/21, 440b/15, 461b/14, 457a/6, 463a/16, 465b/4, 471b/11, 474a/4, 481b/12

bī-gümān (Far) Kuşkusuz, şüphesiz.
b. 426b/2, 431b/11, 434a/11, 438a/18, 462a/9, 485a/7

bī-ḫaber (Far-Ar) Habersiz, bilgisiz.
b. 445a/1, 486b/2

bī-ḥad → bī-ḥadd.
b. 462a/7, 468b/8, 487b/15

bī-ḥadd (Far-Ar) Sınırsız, pek çok.
b. 427a/18, 438b/15, 448b/3

bi-ḥamdi Allāh (Ar) Allah'a şükür olsun.
b. 450a/19

bī-ḥisāb (Far-Ar) Sayısız, sınırı olmayan. b. 445b/20, 460a/14, 463a/12, 472b/13

bī-hūş (Far) Şaşkın, şaşırmış.
b. olup 451a/16 → ol-
b. 451b/15

Bihrūz(Far) Feridun şahın veziri.
B. 468b/18
B.+ ı 477b/1

bihter En iyi.
b.+ lerile 472b/2
b.+ lerin 447b/20

bi-ḥükm (Ar) Hükm ile.
b.+ i 432b/7

bī-ʿilel(Far-Ar) Kusursuz, tam.
b. 474b/14

bī-īmān (Far-Ar) İmansız, Allah'a iman etmeyen.
b. 471b/1

bi-iẕn (Ar) İzni ile.
b.+ i 427b/4, 441a/9, 445b/3

bī-kebāb (Ar-Far) Pişmiş et gibi.
b. 468a/12

biker → bikr.
b. + di 468b/18

bī-ḳıyās (Far-Ar) Ölçüsüz, ölçü konulamayan.
b. 448b/3, 463a/12, 466b/13, 467a/13

bikir → bikr.
b. 470a/3

bikr (Ar) Hiç evlenmemiş kimse, dokunulmamış kız-oğlan.
b. 469b/12

Bikr-i Ṣıddīḳ (Ar) Hz. Ebubekir, dört halifeden ilki.
B. 421b/4

bil- Bir şey hakkında bilgi sahibi ol-
b. 424a/6, 427a/17, 434a/2, 434a/15, 446b/8, 467b/3, 471b/16, 474b/21, 486b/10
b.- di 423b/21, 426b/12, 437a/10, 440b/6, 444b/7, 445a/18, 450a/4, 450b/17, 468b/16, 468b/20, 470b/2, 470b/11, 471a/4, 473b/17, 476b/15, 479a/19, 479b/19, 480a/14,

486b/5
b.- diler 423b/21, 431b/12, 440b/21, 442a/7, 445a/8, 445a/9, 446b/5, 451a/2, 465b/16, 469a/10, 474a/13, 477a/13, 478a/9
b.- dük 423b/19, 431b/2, 434a/7, 460a/17
b.- düm 464b/1
b.- düñ 437b/2, 458a/4, 464a/19, 464a/20, 465a/1
b.- e 427a/20, 434b/11, 471b/15, 487a/2
b.- edüñ 458a/4
b.- eler 423b/6, 424a/14, 439a/8
b.- elüm 441a/9, 445b/1, 445b/2
b.- emedüm 465a/7
b.- esin 450a/20, 466b/21, 467a/21, 476a/20
b.- esince 452b/21
b.- evüz 425a/13
b.- icek 445a/20, 463b/20, 471a/2
b.- in 459b/19
b.- medi 430b/3, 442a/13
b.- mediler 456a/1, 481b/2
b.- medügin 445a/19
b.- medüm 438b/17
b.- medüñ 446b/14, 482a/17, 486b/2
b.- mek 429b/6, 444a/1, 445a/19, 458a/6, 481b/18
b.- meyedüm 438b/17
b.- meyüben 446b/14
b.- meyüp 444a/9
b.- mez 422b/11, 430a/4, 454b/15, 478a/15, 483a/21, 484b/6
b.- mezem 421b/10, 427b/20, 429b/3, 435a/17, 436b/21, 471b/4
b.- mezlerdi 442b/18, 443a/17
b.- mezleridi 442b/12
b.- mezmiyem 486b/6
b.- mezsin 423a/2
b.- mezüz 430b/18, 433a/12, 475b/11
b.- miş 468b/9, 478b/11
b.- mişdi 436a/4
b.- mişidi 474a/14
b.- sün 422b/11
b.- üñ 467b/6
b.- üp 424b/3, 431b/1, 435b/11, 443a/12, 443b/18, 445a/2, 451a/2, 451a/3, 451b/14, 452a/12, 466a/18, 466b/20, 467a/20, 469a/20, 470a/18, 474a/9, 475b/9, 476a/1, 487a/20, 487a/19
b.- ür 422b/20, 426a/2, 430b/3, 432b/18, 436b/20, 438a/11, 438a/18, 438b/10, 444a/3, 449a/10, 465a/2, 471a/10, 471b/4, 475b/11, 476a/6, 485b/21
b.- ürdi 463b/20
b.- ürdüm 484b/16
b.- ürem 429b/5
b.- ürler 433a/14
b.- ürsin 475b/2
b.- ürüz 423b/13, 423b/17, 423b/18, 433a/11
(y.f.)
dīn diyānet bil-: İman sahibi olmak
…- mez 448b/19
devlet bil-: Devlet olarak görmek
…- medüñ 485a/20
ẖaber bil-: Haberdar olmak
…- mezem 436b/20
Ḥaḳḳı bir bil-: Allah'ı tek bilmek
…- üñ 433a/1, - üp 433a/7
ḥaḳ peyġamber bil-: Peygamberi doğru bilmek
…- üp 433a/3, 433a/17
ẖilḳat olduġın bil-: Kul olduğunu fark etmek
…- düñ 441a/7, 441a/8
maʿbūd bil-: Allah'tan başka yaratıcı olmadığını bilmek
- esiz 454b/10
muʿcize bil-: mucize olduğunu anlamak
…- 457b/19
şeyṭān bil-: Bir şeyin şeytanca olduğunu anlamak

…- üp 486b/8
yaḳın bil-: Bir şeyin yakın olduğunu bilmek
…- di 474a/1

bildir- → bildür-
b.- üñ 479b/7

bildür- Duyur-, haber ver-
b. 428a/8
b.- di 443a/1, 473a/5, 479b/19
b.- diler 425b/16
b.- üñ 423b/7

bile Bağlama edatı, dahi.
b. 435a/2, 435a/20, 436b/1, 439b/5, 443a/4, 450a/1, 450b/1, 452b/2, 453a/1, 467b/13, 467b/16, 467b/17, 467b/20, 468a/1, 468b/16, 471a/20, 476a/12, 476b/20, 477a/14

bile- Buğz et-
dişin b.- r 461a/21

bilece → bile.
b. 435a/21, 439b/5

bilek Bedenin el ile kol arasındaki bölümü.
bilek b.+ e virüp 472a/14 → vir-, bilek

bilge Hakim, bilgin, alim.
b.+ sini 486a/10

bilin- Tanın-
b.- ir 472a/4
b.- mez 465b/19, 472a/4

biliñle- → beliñle-
b.- yüp 448a/17

biliş- Bildik, tanık, dost.
b.- diler 470b/3

billūr (Ar) Parlak ve şeffaf cam veya taş.
b. 455b/18

bilmeklik Bilgili ol-
b.+ e 446b/16

bilmezlen- Bilmemezlikten gel-
b.- ürsin 486b/1

bilmezlik Cahillik.
b.+ ile 486b/1

bilmezlük → bilmezlik.
b.+ ümi 486b/2

bilü → bile.
b. 422b/11

bī-mecāl (Far-Ar) Halsiz, kuvvetsiz.
b. yaturdı 453a/18

bī-miṣāl (Far-Ar) Misalsiz, örneği olmayan.
b. 423a/20, 431a/14
b.+ ine 431b/14

biñ Bin sayısı.
b. ḳaṣdider 446b/10
b. 421b/2, 426b/10, 427a/7, 427b/12, 428a/21, 428b/12, 428b/17, 428b/16, 429b/8, 430b/3, 432b/9, 432b/11, 442b/3, 442b/6, 446a/21, 448a/5, 450b/7, 450b/20, 451a/13, 452b/19, 453b/10, 458a/19, 460b/3, 462a/10, 465a/12, 471a/11, 471a/20, 472a/2, 472a/11, 472b/10, 472b/16, 472b/19, 474b/11, 476a/11, 476b/5, 482a/15, 484a/14, 486b/12
b.+ de 434a/13
b.+ den 441b/1

bin- Bir yere gitmek için otur-, taşıta bin-
b.- di 466b/1, 467a/1
b.- icek 463a/10
b.- miş 448b/4
b.- üp 444b/10, 444b/15, 453b/21, 454a/5, 455a/12, 463a/10, 463b/17, 471b/20, 480b/7, 480b/8, 482b/5, 482b/6, 483b/6

binā (Ar) Barınak yeri, yapı, ev.
b. idecek 442a/10 → it-
b. 448a/9, 471b/13
b.+ sı 471b/12
b.+ sında 431b/2

biñ biñ Binlerce.
b. 421b/1

biñ bir Çokça, pek fazla.
b. 428b/18

biñ dört Bin dört.
b. 440b/14

biñ dört yüz Bin dört yüz.
b. 439b/21

biñe biñ → biñ biñ.
b. 483b/13

bī-nemek (Far) Tatsız, hoş olmayan.
b. 429b/10

bī-nihāyet (Far) Sonsuz.
b. 487b/9

bī-nihāyetlıġ (Far-Tr) Sonsuzluk.
b.+ ına 428b/6

biñ iki Bin iki.
b. 473b/20

biñ iki yüz Bin iki yüz.
b. 483b/12

biñ yitmiş Bin yetmiş.
b. 464b/5

bī-pāk (Far) Temiz olmayan, paksız.
āzād ve b. ḳıl 461a/17

bir Bir defa, tek, belgisizlik sayı sıfatı.
Ḥaḳḳı b. bilüñ 433a/1 → bil-
Ḥaḳḳı b. bilüp 433a/7
b. iş itmedin 478b/1 → it-
b. 421b/1, 421b/2, 421b/15, 422a/1, 422a/3, 422b/18, 422b/20, 423a/1, 423a/3, 423a/8, 423a/9, 423a/11, 423b/5, 423b/14, 423b/17, 423b/19, 424a/6, 424a/13, 424a/14, 424a/15, 424a/16, 424a/19, 424a/20, 424b/5, 424b/6, 424b/7, 424b/8, 424b/9, 424b/12, 424b/17, 424b/18, 424b/19, 424b/20, 424b/21, 425a/1, 425a/3, 425a/4, 425a/15, 425a/17, 425b/16, 426a/11, 426a/12, 426a/13, 426a/14, 426a/15, 426a/16, 426a/17, 426a/18, 426a/19, 426a/21, 426b/17, 427a/7, 427a/14, 427a/15, 427b/1, 427b/6, 427b/7, 427b/9, 427b/21, 428a/1, 428a/5, 428a/8, 428a/19, 428a/21, 428b/7, 428b/13, 428b/15, 428b/16, 428b/17, 429a/1, 429a/5, 429a/14, 429a/16, 429a/17, 429b/9, 429b/19, 429b/21, 430a/1, 430a/7, 430a/15, 430b/2, 430b/3, 430b/4, 430b/5, 430b/6, 430b/11, 430b/12, 430b/19, 431a/11, 431a/13, 431a/21, 431b/5, 431b/7, 432a/1, 432a/9, 432a/19, 432b/7, 432b/15, 432b/17, 433a/3, 433a/5, 433a/13, 433a/14, 433a/16, 433b/1, 433b/4, 433b/5, 433b/6, 433b/7, 433b/8, 433b/10, 434a/1, 434a/4, 434a/6, 434a/18, 434b/10, 434b/21, 435a/4, 435a/5, 435a/6, 435a/8, 435a/9, 435a/16, 435b/2, 435b/5, 435b/7, 436a/10, 436a/11, 436a/12, 436a/15, 436a/17, 436b/15, 437a/5, 437a/7, 437a/8, 437a/9, 437a/12, 437a/16, 437a/17, 437a/19, 437b/9, 437b/21, 438a/3, 438a/7, 438a/8, 438a/15, 438a/16, 438a/19, 438b/2, 438b/18, 439a/3, 439a/13, 439a/14, 439a/16, 439a/17, 439b/12, 439b/20, 439b/21, 440a/2, 440a/6, 440a/10, 440a/12, 440a/14, 440a/16, 440a/17, 440a/18, 440b/14, 441a/14, 441a/15, 441a/17, 441a/18, 441a/20, 442a/4, 442a/5, 442b/6, 442b/7, 442b/16, 442b/21, 443a/3, 443a/20, 443b/5, 443b/6, 443b/10, 443b/12, 443b/13, 444a/7, 444a/8, 444a/11, 444a/18, 444a/20, 444a/21, 444b/7, 444b/14, 445a/6, 445a/11, 445b/5, 445b/8, 445b/10, 445b/20, 446a/10, 446a/15, 446a/20,

446b/2, 446b/6, 447a/13, 447a/17, 448a/2, 448a/11, 448a/17, 448a/22, 448b/3, 448b/4, 448b/5, 448b/6, 448b/8, 448b/9, 448b/10, 448b/11, 448b/12, 448b/13, 448b/14, 448b/17, 448b/19, 449a/1, 449a/4, 449a/5, 449a/7, 449b/17, 449b/18, 449b/19, 450a/3, 450a/4, 450a/9, 450a/10, 450a/12, 450a/18, 450a/21, 450b/7, 451a/10, 451a/17, 451b/1, 451b/2, 451b/4, 451b/7, 451b/21, 452a/6, 452a/9, 452a/11, 452a/12, 452a/14, 452a/17, 452b/3, 452b/9, 453b/4, 453b/20, 454a/5, 454a/11, 454a/16, 454b/5, 455a/6, 455a/11, 455a/13, 455a/16, 455a/19, 455b/3, 455b/5, 455b/6, 456a/2, 456a/4, 456a/6, 456a/8, 456a/10, 456a/11, 456b/3, 457a/1, 457a/8, 457a/9, 457b/6, 458a/9, 458a/10, 458a/11, 458b/1, 458b/9, 458b/13, 458b/15, 458b/16, 459b/2, 459b/11, 459b/14, 459b/15, 460a/1, 460a/6, 460a/7, 460a/10, 460b/6, 460b/12, 460b/18, 461a/7, 461a/8, 461a/12, 461b/4, 461b/10, 461b/20, 462b/5, 462b/13, 462b/20, 463a/2, 463a/3, 463a/6, 463a/9, 463a/11, 463a/14, 463a/15, 463a/18, 463a/20, 463a/21, 463b/1, 463b/2, 463b/3, 463b/5, 463b/6, 463b/9, 463b/17, 464a/2, 464a/3, 464a/4, 464a/5, 464a/7, 464a/10, 464a/11, 464a/12, 464a/16, 464b/8, 464b/9, 464b/10, 464b/11, 464b/16, 464b/18, 464b/20, 464b/19, 465a/6, 465a/8, 465a/9, 465a/11, 465a/12, 465a/15, 465a/18, 465a/19, 465a/21, 465b/6, 465b/13, 465b/15, 465b/19, 465b/20, 466a/6, 466a/9, 466a/13, 466a/14, 466a/18, 466a/19, 466a/20, 466b/1, 466b/2, 466b/5, 466b/8, 466b/9, 466b/10, 466b/12, 466b/15, 466b/17, 466b/18, 466b/21, 467a/1, 467a/2, 467a/5, 467a/9, 467a/10, 467a/12, 467a/15, 467a/17, 467a/18, 467a/21, 467b/2, 467b/5, 467b/11, 467b/12, 467b/17, 467b/18, 467b/20, 468a/4, 468a/6, 468a/7, 468a/9, 468a/14, 468a/16, 468a/17, 468b/1, 468b/17, 468b/18, 468b/19, 468b/20, 468b/22, 469a/2, 469a/4, 469a/5, 469a/6, 469a/11, 469a/14, 469a/19, 469b/7, 469b/8, 469b/9, 469b/10, 469b/11, 469b/12, 469b/13, 469b/21, 470a/2, 470a/3, 470a/7, 470a/8, 470a/12, 470a/14, 470a/17, 470b/5, 471a/7, 471a/11, 471a/14, 471a/20, 471b/8, 471b/9, 471b/10, 471b/13, 471b/17, 472a/3, 472a/11, 472b/10, 472b/16, 472b/19, 473a/1, 473a/4, 473a/9, 473a/17, 473a/18, 473b/5, 473b/13, 473b/16, 473b/19, 474a/12, 474a/19, 474b/3, 474b/8, 474b/11, 475a/2, 475a/10, 475b/5, 475b/14, 475b/21, 476a/11, 476b/4, 476b/5, 476b/7, 476b/12, 476b/18, 477a/3, 477a/5, 477a/8, 477a/15, 477b/6, 477b/12, 477b/20, 478a/8, 478a/10, 478a/18, 478b/9, 479a/3, 479a/4, 479a/6, 479a/16, 479a/20, 479b/20, 480a/6, 480a/16, 480a/21, 480b/9, 480b/15, 480b/16, 480b/17, 481a/8, 481a/9, 481a/10, 481a/16, 481a/19, 481b/7, 481b/10, 481b/11, 482a/2, 482a/3, 482a/7, 482a/20, 482a/21, 482b/9, 482b/15, 482b/19, 483a/1, 483a/10, 483b/5, 483b/6, 483b/11, 484a/1, 484a/2, 484a/3, 484a/14, 484b/6, 484b/21, 485a/3, 485a/13, 485b/8, 485b/9, 485b/10, 485b/20, 486a/2, 486a/14, 486a/17, 486a/18, 486a/20, 487a/4, 487a/10, 487a/17, 487b/4, 487b/5, 488a/4

b.+ den ṭurup 463a/16
b.+ er 426b/17
b.+ inde 426a/13, 426a/14
b.+ inüñ 427a/20

biraz Azıcık.
b. 444b/3, 451b/20, 456a/19, 465b/8, 480b/2
b.+ ı 480b/18
b.+ ın 463a/20

bir bir Tekrar grubu.
b. 432b/5, 451a/20

birbiri Karşılıklı olarak bir başkası.
b. 427b/9

b.+ n 455b/11, 470b/3
b.+ nden 430b/20, 455a/10, 466b/16, 467a/16,
470b/16, 470b/17, 473b/3
b.+ ne urup 481a/12
b.+ ne 425a/1, 426a/13, 437a/5, 440a/12, 440b/8, 443b/16, 464a/16, 468b/3, 477a/3, 478a/13, 480b/17, 483a/9
b.+ yile 442b/12, 442b/16
b.+ yle 440b/15

bire "ey, hey" anlamında hitap ifadesi olarak kullanılır.
b. 435b/10

bire bir Karşılıklı olarak teke tek.
b. 483b/13

birer Her birine bir.
b. 427a/21, 437a/6, 441b/16, 448b/19, 453a/14, 455a/14, 455b/11, 465b/9, 466a/17, 466a/21, 468b/15, 468b/16, 474b/2, 481a/5

birer birer Tekrar grubu, her birine bir.

b. 465b/10

biri Birisi, tek kişi.
b. 433a/15, 434a/7, 434a/13, 434b/21, 439a/10, 440b/20, 445b/7, 445b/8, 451b/4, 455a/7, 458a/20, 467b/5, 467b/20, 482a/13, 483a/16
b.+ müzi 455a/16
b.+ n 455a/21, 471a/3
b.+ nde 429a/3, 475a/1
b.+ nden 467b/5
b.+ ne 451b/13, 453a/2
b.+ ni 430b/4
b.+ nüñ 430b/2, 432b/17, 437a/5, 445a/10, 465b/9, 472a/19, 472b/10, 475a/1
b.+ ñüz 455a/14
b.+ si 430a/3, 430b/16, 435a/8, 442b/4, 444a/2, 445a/12, 446b/1, 448b/20, 449a/1, 449a/7, 449b/5, 450a/3, 452a/5, 458b/1, 459b/10, 459b/11, 460b/18, 461b/5, 463a/13, 466a/18, 472a/3, 472a/18, 472b/5
b.+ sidür 465a/17
b.+ sin 429a/10, 446a/13
b.+ sinde 441a/16
b.+ sine 429a/14, 441b/14, 442b/17, 448a/6, 458a/20
b.+ sinüñ 446a/14, 465a/9, 471a/4

biribiri → birbiri.
b.+ n 482a/5

birinc (Far) Pirinç.
b. 475b/15, 475b/18, 477a/7, 477a/8

birinci Sıralamada ilk olan.
b. 460b/11
b.+ den 476b/16
b.+ si 430a/8

bī-riyā (Far-Ar) Riyasız, özü sözü bir olan.
b. 457b/18, 487a/13

birḳaç Az miktarda, az sayıda.
b. 424b/20, 426b/14, 435b/9, 437a/9, 437b/4, 440b/8, 460b/9, 461a/5, 463a/3, 463a/14, 463a/20, 466a/16, 470b/11, 478b/17, 478b/19, 483b/19, 484a/16

birle İle, birlikte, beraber.
b. 423a/18, 424a/2, 424a/11, 424b/2, 427a/20, 427b/4, 429a/11, 429b/15, 430b/1, 430b/14, 431a/7, 431a/13, 431a/14, 431a/16, 431a/18, 432b/6, 432b/12, 433a/7, 433b/1, 433b/16, 440b/19, 441a/5, 441b/10, 442b/3, 443b/3, 446a/5, 446a/18, 446a/19, 447b/14, 448b/4, 450a/7, 450a/8, 450a/16, 450b/13, 451a/6, 451a/14, 452a/13, 454a/4, 454a/21, 456b/17, 457b/1, 457b/6, 458a/5, 458a/8, 458b/7, 458b/14, 460a/20, 460b/8, 461a/5, 462a/13, 465a/4, 465a/20, 468a/16, 468a/21, 468b/2, 468b/8, 468b/21, 469a/16, 469b/2, 469b/5, 469b/15, 470a/1, 470a/16,

470a/21, 471a/2, 471a/3, 472a/13, 472b/5, 472b/18, 473b/3, 473b/11, 474b/16, 474b/17, 477b/20, 479a/3, 480b/4, 481a/13, 482a/19, 483a/14, 484a/17, 487a/12, 487b/21

birle- Allah'ı bir bil-
b.- yüp 430b/13, 442b/19

birleş- Evlen-, birlikte ol-
b.- e 469a/2

birlik Allah'ın tek olması, benzerinin olmaması.
b.+ ine 431b/1, 442b/5, 471b/7
b.+ ini 443a/1

bir sāʿatça (Tr-Ar) Kısa bir süre, bir saat kadar.
b. 428b/12

birūdet (Ar) Soğukluk.
b.+ in 433a/11

bī-saʿādet (Far-Ar) Mutsuz.
b.+ den 466a/7

bisāṭ Dokuma, halı, kilim.
b.+ ı 432b/11

bī-sebeb (Far-Ar) Sebepsiz, yok yere.
b. 487a/6

bī-ser (Far) Başsız, lideri olmayan.
b.+ lere 435a/16

bismiʾllāhi (Ar) Bismillahirrahmanirrahim.
b. 427a/13, 441b/6, 442a/6, 457b/3, 457b/10, 461b/9, 461b/13, 472a/16

bistān (Far) Bahçe.
b. 459b/21

biş Beş sayısı.
b. 429b/3, 429a/9, 429a/11, 429a/13, 444a/18, 455b/15

bişinci Sıralamada beşinci.
b. 429b/1

bişir- Pişir-
b.- üp 445a/3
b.- ürler 473b/10

bī-şümār (Far) Sayısız.
b. 429a/4, 431b/20, 462b/8, 457b/21, 462a/5
b.+ ı 428b/12

bit- Fidanın toprakta köklenmesi, canlan-
b. 428a/12, 428a/14, 428a/19, 429a/20, 429b/1, 432b/6, 432b/7, 433b/1, 433b/9, 433b/18, 434a/13, 441a/16, 442b/1, 442b/3, 442b/9, 446a/5, 457a/8, 457a/9, 457a/15, 457b/2, 459a/14, 459a/16, 459a/20, 459b/1, 459b/13, 460a/20, 464b/7, 475a/9
b.- en 427b/1
peydā olup bit-: Canlan-, yeniden oluşmak
…- 442b/11

bit- Tamamlan-, sona er-
b. 461b/17

bī-tekellüf (Far-Ar) Külfetsiz, sıkıntısız.
b. 423b/5, 423b/6

bitir- Fidan vb. bitkilerin toprakta canlanması sağla-
b. 429a/18, 432b/13, 447a/13

bitit- Sona erdir-, tamamlat-
b. 447a/5

Bitrāġan bin Dāvud Metne göre Sâr kabilesinin melikidir.
B.+ a 454a/6

bitür- → bitir-
b. 429a/8, 429a/9, 429a/19,

429b/2,
432b/4, 432b/8, 432b/11,
432b/14, 433b/3,442a/21,
442b/1, 447a/14, 459a/9,
459a/12, 459a/13, 459b/7,
459b/8
üzüm bitür-: canlandır-
…-miş 429a/18

bitürt- Tamamlat-, sona erdir-
b.- üp 432b/13

bī-vaḳt (Far-Ar) Vakitsiz, uygunsuz.
b. 468a/14

biz- Usan-, bık-
b.- erem 421b/13

biz Birinci çokluk şahıs zamiri.
b.+ i 480a/7
b. 425a/14, 427a/4, 429b/15,
430b/12, 430b/17, 433b/21,
434a/2, 435a/18, 439b/5,
442a/2453b/4, 454b/2, 455b/8,
457b/6, 467b/16, 468a/18,
471b/7, 476b/6, 479a/6, 479b/1,
481b/19, 483b/18
b. + cileyin 453a/12
b.+ den 424a/2, 425a/16
b.+ e 427b/19, 429b/15,
430b/12, 431a/1, 431a/19, 431b/21,
433a/3, 433a/16, 443b/7, 446a/9,
446a/11, 452b/19, 452b/20, 454a/12,
458a/6, 466a/19, 480a/13, 480a/21,
481b/19, 482b/8
b.+ i 453a/13, 457b/8, 462b/4,
473a/11, 473b/7, 475b/5, 479b/18,
480a/13, 486b/15
b.+ im 427a/8, 434b/15, 441a/3
b.+ imdür 427a/4
b.+ ler 442a/1, 468a/18
b.+ lere 437b/4, 441b/18,
441b/19, 461a/10, 468b/15
b.+ leri 453a/8, 468a/17,
486b/18
b.+ üm 422b/12, 422b/17,
423a/5, 424a/5, 430b/12, 435a/1,
447b/2, 447b/6, 453a/9, 453a/10,
454a/12, 454b/12, 456b/10, 457b/5,
462b/19, 468b/17, 470b/21, 476b/21,
477a/20, 480a/5
b.+ ümle 482a/17

bī-zevāl (Far)Sonu olmayan, zevalsız.

b. 479b/18, 487b/15

boġaz Çenenin alt kısmı, gırtlak.
b.+ ıma 441b/5
b.+ ında 441b/9
b.+ larına 441b/12

boġazla- Canlı bir varlığı boğazından kes-
b.- ya 463b/13

boġazlat- Canlı bir varlığı boğazından kestir-
b. 469b/9, 469b/11
b.- dı 470a/1
b.- up 470a/2

boġun boġun Boğum boğum.
428a/13, 432b/5
b. boġun ṭoġradum 433b/8
b.+ ıdı 428a/1
b.+ ları 432b/5, 433b/9

boġunlan- Boğumlan-
b.- up 433b/10

bostān (Far) Sebze bahçesi.
bāġ u b.+ a 430a/14

boşan- Esir olmaktan kurtul-, serbest kal-
bendinden b.- up 444b/8

boy İnsan bedeninin ayakla başı arası zuzunluğu.
b. boy yürüyüp 482a/21
b. 468a/8
b.+ ına 422a/19

boyn → boyun.
b.+ ı 436a/13
b.+ ın 448a/19
b.+ ına 463b/1

b.+ un 424a/9

boynız Hayvanların başlarında bulunan çatallı sert yapı.
b.+ ıyıla 465a/18

boyun İnsan bedeninin omuz ile başı arasında kalan bölüm.
b. vireler 431a/14 → vir-
b. virelüm 430b/13
b. viresiz 433a/7
b. 439b/3, 477a/4, 477a/16

boyunlu Boynu olan.
b. 449b/3

boz- Faydasız hale getir-
b.- dı 470b/7
b.- dılar 426a/8
b.- maḳ 478b/21
b.- mışlar 456a/17
b.- up 424a/14, 456b/3, 479a/3, 479a/4

bozul- İşe yaramaz hale gel-
b.- duġı 426a/8
b.- up 456a/15

böcek Eklem bacaklıların hayvan sınıfı.
b. 458b/4, 459b/9
b.+ üñ 433a/13

bögürtlen Gülgillerden, olğunlaştığında siyah renkli yemişi olan dikenli bitki.
b. 459b/12, 459b/13, 459b/15

böl- Orduyu iki kola ayır-
b.- elüm 479a/6
b.- em 451a/6
b.- üp 482b/9

bölük Takım, grup, topluluk.
b.+ i 482a/2
b.+ in 456a/10, 477b/6
b.+ ümüz 482b/9
b. bölük olup 455b/3 → ol-
üç b. eyleyüp 482b/13 → eyle-
üç b. ḳılup 482b/13 → ḳıl
bölük b. olup 455b/3 → ol-
üç b. olup 482b/8, 482b/12
yidi b. olup 477b/11
b. 431a/17, 448b/10, 448b/11, 449a/4, 456a/3, 456a/10, 456a/11, 456a/12, 456a/13, 477b/14, 478a/9, 478a/12, 478b/5, 479a/6, 480a/15, 480b/9, 482b/3, 484a/21

böyle Bu şekilde.
b. 425b/11, 426a/3, 426b/2, 426b/11, 428a/20, 429a/6, 429b/6, 430a/16, 431a/3, 431b/20, 432a/17, 433a/8, 433a/9, 434a/3, 434a/15, 435b/13, 435b/19, 437a/11, 437a/15, 438b/11, 438b/12, 442a/16, 443a/5, 446b/4, 447a/12, 449a/11, 451b/6, 451b/13, 452b/8, 459b/17, 460a/14, 461b/1, 462a/8, 464b/3, 467b/8, 467b/21, 470a/10, 470b/12, 471a/8, 472a/9, 472b/12, 473b/1, 476a/3, 476a/21, 476b/10, 481b/13, 481b/20, 485a/6

bu İşaret zamiri veya sıfatı.
b. 421b/6, 421b/8, 422a/6, 422a/13, 422b/10, 422b/11, 423a/4, 423a/14, 423b/9, 424a/3, 424a/7, 424a/13, 424a/14, 424b/13, 425a/4, 425a/11, 425a/12, 425a/13, 425a/14, 425a/15, 425a/17, 425a/18, 425b/3, 425b/6, 425b/8, 425b/11, 425b/12, 425b/14, 425b/17, 425b/18, 425b/19, 425b/20, 425b/21, 426a/2, 426b/4, 426b/10, 426b/11, 426b/12, 426b/14, 426b/15, 427a/19, 427b/13, 427b/14, 427b/21, 428a/1, 428a/4, 428a/10, 428a/16, 428b/1, 428b/2, 428b/4, 428b/18, 428b/19, 428b/21, 429a/2, 429a/11, 429b/3, 429b/5, 429b/10, 429b/12, 429b/14, 429b/15, 429b/16, 429b/20, 430a/8, 430a/10, 430a/11, 430a/13, 430a/15, 430b/3, 430b/8, 430b/19, 430b/21, 431a/1, 431a/2, 431a/3, 431a/5, 431a/6, 431a/11, 431a/19, 431b/6, 431b/14, 431b/19, 432a/11, 432a/13, 432a/15, 432a/17, 432a/21, 432b/14, 432b/18, 433a/8, 433a/12,

433a/15, 433b/15,
433b/16, 433b/20, 433b/21, 434a/2,
434b/9, 434b/10, 434b/11, 434b/15,
434b/17, 434b/20, 434b/21, 435a/7,
435a/8, 435a/9, 435a/16, 435b/4,
435b/7, 435b/8, 435b/10, 435b/20,
436a/2, 436a/19, 436a/20, 436a/21,
436b/3, 436b/18, 437a/1, 437a/2,
437a/9, 437a/12, 437b/11, 437b/20,
438a/2, 438a/14, 438a/15, 438a/16,
438a/17, 438a/19, 438a/20, 438b/9,
438b/14, 438b/20, 439a/5, 439a/6,
439a/11, 439a/19, 439b/8, 439b/16,
440a/6, 440a/7, 440a/11, 440b/12,
440b/15, 441a/13, 441a/16, 441a/19,
441b/5, 441b/17, 442a/16, 442a/18,
442b/1, 442b/3, 443a/1, 443a/5,
443a/12, 443b/7, 443b/10, 443b/12,
443b/13, 443b/17, 443b/19, 443b/21,
444a/1, 444a/2, 444a/3, 444b/2, 444b/7,
444b/12, 444b/13, 444b/14, 444b/15,
445a/14, 445b/1, 445b/5, 445b/12,
445b/13, 445b/15, 445b/20, 445b/21,
446a/9, 446a/13, 446a/20, 446b/10,
447a/1, 447a/5, 447b/11, 448b/7,
448b/15, 449a/2, 449a/6, 449a/12,
449a/14, 449a/20, 449b/16, 450a/4,
450b/1, 450b/2, 450b/4, 450b/16,
451a/5, 451a/8, 451b/19, 451b/20,
451b/21, 452a/3, 452a/6, 452a/9,
452a/12, 452b/3, 452b/4, 452b/5,
452b/9, 452b/15, 452b/17, 452b/19,
453a/3, 453a/8, 453a/12, 453a/17,
453b/4, 454a/8, 454b/4, 454b/8,
454b/14, 454b/21, 455a/1, 455a/2,
455a/7, 455a/14, 455a/20, 455b/8,
455b/12, 455b/13, 456a/2, 456a/4,
456a/5, 456a/8, 456a/12, 456a/15,
456a/19, 456b/2, 456b/8, 456b/11,
457a/5, 457a/15, 457a/20, 457b/12,
458a/1, 458b/8, 458b/11, 458b/17,
458b/18, 458b/19, 459a/1, 459a/3,
459a/7, 459a/9, 459a/16, 459a/17,
459a/20, 459b/12, 459b/15, 460a/12,
460a/15, 460b/3, 460b/4, 460b/11,
460b/13, 461a/14, 461a/16, 461a/21,
461b/1, 461b/3, 461b/4, 462a/1, 462a/4,
462a/5, 462b/1, 462b/3, 462b/9,
462b/10, 462b/14, 462b/16, 462b/21,
463a/1, 463a/2, 463a/5, 463a/15,
463b/10, 463b/11, 463b/17, 463b/19,
464a/5, 464a/7, 464b/5, 464b/6, 464b/7,
464b/8, 464b/11, 464b/16, 465a/1,
465a/5, 465a/9, 465a/10, 465a/16,
465a/18, 466a/1, 466a/4, 466a/6,
466a/8, 466a/9, 466a/10, 466a/15,
466a/20, 466b/2, 466b/3, 467a/2,
467a/3, 467b/6, 467b/9, 467b/14,
467b/15, 467b/16, 467b/20, 467b/21,
468a/2, 468a/14, 468a/15, 468a/18,
468a/19, 468a/20, 468b/1, 468b/5,
468b/14, 468b/17, 468b/21, 469a/5,
469a/7, 469a/10, 469a/12, 469a/13,
469b/4, 469b/7, 470a/9, 470a/10,
470a/13, 470b/2, 470b/6, 470b/7,
470b/8, 470b/13, 471a/1, 471a/6,
471a/11, 471a/15, 471a/17, 471b/5,
471b/12, 471b/14, 471b/16, 471b/20,
472a/10, 472b/9, 472b/18, 473a/11,
473a/17, 473a/19, 473b/1, 473b/6,
473b/13, 473b/17, 473b/18, 474a/1,
474a/3, 474a/13, 474a/14, 474a/20,
474b/6, 474b/7, 474b/10, 474b/11,
474b/15, 475a/13, 475a/20, 475b/4,
475b/8, 475b/14, 476a/12, 476a/16,
476a/18, 476b/2, 476b/21, 477a/6,
477a/13, 477a/20, 477b/2, 477b/3,
477b/4, 477b/5, 477b/10, 477b/19,
478a/2, 478a/9, 478a/14, 478a/17,
478a/19, 478b/1, 478b/2, 478b/5,
478b/7, 478b/9, 478b/10, 478b/14,
478b/16, 478b/18, 478b/20, 478b/21,
479a/2, 479a/4, 479a/15, 479a/21,
479b/3, 479b/9, 479b/11, 479b/16,
479b/19, 480a/3, 480a/15, 480a/16,
480a/21, 480b/1, 480b/8, 480b/18,
481a/7, 481a/17, 481b/9, 482a/1,
482a/17, 482b/1, 482b/2, 482b/4,
483a/4, 483a/8, 483a/12, 483a/18,
483a/19, 483b/4, 483b/7, 483b/15,
483b/17, 484a/8, 484b/4, 484b/15,
484b/16, 485a/3, 485a/18, 485b/5,
485b/8, 485b/9, 485b/16, 486a/5,
486a/9, 486a/21, 486b/1, 487a/4,
487a/7, 487b/5, 487b/6, 487b/7,
487b/16, 487b/18

b.+ dur 423a/5, 428a/6, 430b/18,
431a/2, 432a/3, 435a/17, 436b/5,

439a/8, 440b/17, 441a/21, 443b/8, 448b/18, 448b/19, 448b/21, 449a/1, 449a/4, 449a/6, 449a/7, 449a/8, 451a/6, 464b/6, 466a/9, 471a/13, 472a/8, 475a/3, 475a/11, 476b/6, 477a/14, 479b/13, 479b/15, 482b/8, 484b/11, 485b/16, 487a/11
b.+ ña 423a/4, 436a/20, 444a/2, 444b/9, 455a/2, 459a/18, 459a/19, 461b/11, 462a/11, 462b/2, 468b/21, 484b/11, 485b/11
b.+ ñadur 485b/7
b.+ nca 444b/14, 452a/2
b. + ncılayın 431a/4, 436b/4, 437a/14, 467b/3, 468b/21, 469a/9, 475a/6, 479b/5, 484a/8, 486b/16
b.+ nda 427a/8, 431b/15, 434b/19, 434b/20, 435b/10, 441a/2, 443b/18, 450a/17, 453b/3, 463b/13, 464b/3, 465b/18, 468b/17, 471b/5, 478a/18, 479b/2, 485a/10
b.+ ndadur 470b/6
b.+ ndan 426b/9, 435a/10, 438b/16, 444b/2, 446a/20, 446b/10, 459b/16, 460a/10, 460b/6, 465b/2, 487a/8
b.+ ndayıdı 464a/20
b.+ nı 423a/10, 423a/11, 425a/11, 431b/10, 443b/14, 444a/1, 444a/4, 444a/5, 450a/7, 452b/16, 458a/13, 464a/6, 467b/19, 467b/21, 478a/19, 479b/1, 483a/11, 484b/16, 485b/9
b.+ nlara 430b/6
b.+ nları 426a/20
b.+ nlaruñ 427a/15
b.+ nuñ 428a/4, 428b/5, 430b/3, 430b/9, 431a/14, 434b/11, 442b/3, 443a/4, 443b/8, 444a/3, 444a/19, 444b/10, 445a/4, 451a/6, 452a/16, 452b/4, 455b/8, 459b/1, 460b/3, 470b/7, 486a/11
b.+ nuñla 428b/14
b.+ raya 443a/2
b.+ yıdı 442b/16, 469b/4

budaḳ Ağacın dal oacak sürgün yeri.
b.+ ları 446a/10, 464a/13

budaḳlan- Dallan-, budak sür-
b.- dı 444a/10, 460a/20

buġday Karasal iklim bölgelerinde yetişen tek yıllık otsu bitki.
b. şaçdugı 433b/8 → şaç-
b. 456b/17, 457a/9

buġur Bundan sonra, bunun üzerine.
b. 441b/20, 445a/2, 453a/15, 453b/12, 468a/10, 469b/8, 469b/11, 470a/2, 470a/7, 470a/12

buḫār (Ar) Suyun buğu haline gelmesi, buhar.
b.+ ı 438b/5, 458b/14
b.+ dan 449b/9, 458b/14

buḫl (Ar) Cimrilik.
b. + i 487a/6

buḫte (Far) Ağır yük, gizli sıkıntı.
b.+ i 445a/4

büḫte (Ar) İftira.
b. ḳılan 433b/21 → ḳıl-

buḫteliġ (Far-Tr) Besili olan, semizli.
b.+ ini 445a/2

Buḫtuʾn-naṣar(Ar) Babil kralı Nebukadnezar.
B. 442a/12

bul- Arayarak bu-, elde et-
b. 445b/21, 462a/18, 472b/15
b.- a 422a/18, 434b/2, 437b/10, 487a/13
b.- am 464a/1
b.- amaduḳ 425a/12, 433a/13
b.- amazlar 480a/11
b.- an 451b/10
b.- asın 448a/2, 475a/5, 476a/17, 480b/1, 487a/15
b.- dı 462a/20
b.- dılar 470b/16
b.- duġın 447b/7
b.- duḳları 436a/8
b.- duñuz 441b/18

b.- ımadı 464a/10
b.- ımazsın 422b/15
b.- ısar 480b/1
b.- madı 426b/9
b.- madılar 464a/9
b.- maduñ 425a/11
b.- maġıçun 449a/21
b.- maḳ 434b/3
b.- maya 423b/20, 487a/14
b.- maz 422a/2
b.- mış 427a/1, 466b/14, 467a/14
b.- sam 434a/18
b.- up 422a/14, 430b/17, 439a/5, 446b/11, 448b/13, 458b/7, 469a/20
(y.f.)
ʿāḳıbet bul-: Sonuca ulaşmak
…-dum 437a/13
cān bul-: Ruh kazanmak
…-a 487a/11
ḫalāṣ bul-: Kurtulmak
…-up 449a/6
ḥayāt bul-: Hayata kavuşmak
…-up 460a/21
iʿtibār bul-: Saygı görmek
…-duġı 459a/7
ḳurbiyyet bul-: Yakınlık kazanmak
…-up 446a/7
tesellā bul-: Teselli olmak, avunmak
…-up 480b/3
imtizāc bul-: Uyum sağlamak
…-ur 438b/3
nihāyet bul-: Sona ermek
…-ur 459b/20
himmet bul-: Yardım görmek
…-ursam 487b/18
çāre bul-: Çözüm üretmek
…-dı 454b/14
furṣat bul-: Fırsat yakalamak
…-dı 463b/12, 486b/15
…-madıysa 441a/1
…-maḳ 450a/6
…-mayıcaḳ 441a/1
kemāl bul-: Olgunluğa erişmek
…-dı 442b/11
raḥmet bul-: Merhamete kavuşmak
-ısar 454b/15
şeref bul-: Saygınlığa erişmek
…-dı 475a/18
şöhret bul-: Ün kazanmak
…-a 457b/11
…-dı 443a/19

bulanuḳ Duru olmayan, bulanık.
b. 433b/15, 455a/9

bular Bunlar.
b. 435b/10

bulaş - Karış-, yapış-
b.- mış 464b/15

bulın- → bulun-
b.- sun 438a/13

bulış- → buluş-
b.- up 436a/1, 436a/6, 465b/16
b.- ur 474b/5

bulun-
1. Bir yerde ol-
b.- an 435a/2
b.- duġuñ 449a/9
2. Bulunma işine konu ol-
b.- dı 441b/17
b.- dıyıgına 452a/21
b.- madı 464a/9, 466a/16
b.- sa 441a/17
(y.f.)
sebeb bulun-: vesile ol-
…- dum 463b/17

buluş- Karşılaş-, rast gel-
b.- a 450b/3
b.- mış 481a/1
b.- up 451b/14

bulut Bulut.
b. 458b/14
b.+ dan 458b/14
b.+ lara 443a/21
b. + layın 465a/15, 465a/16

būm (Far) Baykuş.

b. 447a/8
b.+ ıla 454b/15

bunca Bu kadar, epey, fazla.
b. 429a/6, 446a/21, 454b/4, 456b/21, 457a/1, 459b/2, 459b/3, 459b/4, 463b/18, 468a/14, 476b/3, 477b/2, 478a/15, 479b/1, 482a/14, 482a/15, 483a/21, 485a/14, 485a/15, 485b/14, 485b/15, 486b/1

bunlar " bu" işaret zamirinin çoğulu.
b. 433a/17, 441b/12, 442b/14, 442b/18, 450b/16, 451a/3, 453a/3, 459a/20, 468b/17, 481a/4, 481b/9, 485a/10
b.+ a 441b/16, 442b/14, 442b/20, 446a/15, 452a/10, 456a/6, 462a/5, 477b/17
b.+ dan 452a/6
b.+ ı 428a/16, 451b/13, 483a/5
b.+ uñ 442b/13, 442b/16, 442b/19, 459b/11, 460a/1

bur- Bük-, kıvır-
b.- a 444b/15
b.- up 444b/10
ḳulaġın b.- up 437b/15

burc (Ar)
1. Güneşin ayrıldığı on iki bölümden her biri.
b. 464a/16
b.+ ı 475a/19
b.+ ına 459b/20, 459b/21, 460a/2, 475a/20
b.+ ında 456b/7, 458b/21
b.+ ındaiken 427b/14
b.+ ından 458b/21, 459b/20
b.+ ındayıken 430a/11, 445b/15
2. Kale duvarı.
b. 470a/12, 470b/8, 470b/9, 470b/10, 484a/3, 485b/18

burn Canlılarda koku alma organı.
b.+ ı 436a/12
b.+ ınuñ 436a/15, 436a/17
b.+ uñı 423a/6

buruncıġ → buruncuġ.
b.+ ıyla 477a/10

buruncuġ Küçük burun.
b.+ ı 473a/14

būsıtān → būstān.
b. 447a/11, 447a/15
b.+ ına 432a/15

būstān (Far) Gül ve çiçek bahçesi.
b. 434b/4, 476a/4

būş (Far) Anlamak, sezmek.
b. idine 457a/11

buṭlıḳ Eski dilde zırhın şalvar kısmı.
b. 448a/6, 453b/15

būy (Far) Koku.
b. virüp 432b/13
b. 432b/13, 435b/4

buyur- Emret-
b. 425b/13, 439b/3, 472b/21, 483b/3, 484b/3
b.- a 457a/4
b.- dı 424a/8, 424b/1, 425b/14, 426a/4, 426a/7, 427a/4, 435a/21, 436b/8, 436b/11, 436b/13, 444a/19, 452b/14, 454a/16, 455a/3, 455b/17, 462b/21, 467b/18, 469b/20, 477b/9, 478a/10, 482b/4, 484a/19
b.- dılar 480b/5, 483b/12
b.- duñuz 452a/5
b.- uñ 471b/4
b.- up 453b/15, 454a/20
b.- ur 456b/16
b. itmek 482b/8 → it-
b.+ dı 438a/1
(y.f.)
revān buyur-: emir ver-
…- dı 435a/5

bühtān (Ar) İftira, asılsız söz.
b. ve zindān çekdügi 461a/1 → çek-, zindān

bük- Kanadını indir-, eğ-

b.- di 421b/12
b.- üp 449b/10
(y.f.)
ḳanad bük-: Kanat eğmek
…-üp 473a/14, 474a/12, 474a/19, 476b/20, 477a/2, 477a/6

bül- → bil-
b. 458b/2

bülbül (Ar) Güzel öten, sesi meşhur kuş.
b. 434b/6, 447a/8, 447a/14, 455b/20, 475a/10, 475a/11, 475b/1

bülbülān (Ar-Far) Bülbüller.
b. 434b/7

bülbülserā (Ar-Far) Şarkı söyleyen bülbül.
b. 475a/21

büleġā-i ʿāliyetüʾl-ʿimād (Ar) Güzel söz sahiplerinin yücesi, düzgün ve tertipli konuşan.
b. 425a/10
b.+ i 462b/18

bülend (Far) Yüce, yüksek.
b. 422a/6, 483b/8

bünyād (Far) Asıl, esas, temel.
b. urdı 470b/14 → ur-
b.+ ı 471b/17
b.+ ıdur 471b/17
b.+ ın 452a/1, 458b/3
b.+ ına 425b/15

bürhān (Ar) Delil, tanık.
b. 433a/19

bürḳaʿ (Ar) Kadınların yüzlerine taktıkları peçe, tül.
b. 470a/16

bürrān (Far) Keskin, kesici.
b.+ ı ʿuryān ḳılup 451a/9 → ḳıl-, ʿuryān

b.+ lar 481a/2

bürü- Etrafını sar-, kapla-
b.- di 447a/12
b.- miş 427b/8

büt (Far) Put.
b.+ inüñ 423a/7
b. + üñ 423b/3
b.+ ünüñ 423a/21

büyü- Boyut olarak irileş-
b.- di 461b/5

büyük Ölçü olarak daha büyük olan.
b. 445b/8
b.+ dür 473b/12

büyüklük Büyük olma durumu, çapı büyük olan.
b.+ i 458a/12

C (c)

cābir (Ar) zorlayan, zorlayıcı.
c. 450b/17, 451a/7, 455a/2, 475a/3, 477a/20, 477b/12, 478b/11, 479a/10, 481a/16, 482a/9, 482a/19, 482b/6, 484b/4, 484b/21, 485a/10, 485a/15, 485a/16, 485a/19, 485b/11, 485b/12, 485b/14, 486a/3
c.+ i 447b/6, 447b/10, 447b/12, 447b/17, 449b/12, 449b/17, 449b/21, 450a/13, 450a/18, 450b/6, 451a/3, 451a/5, 451a/18, 451b/21, 452a/12, 452b/20, 453a/2, 453a/15, 453b/8, 454a/19, 454b/9, 454b/17, 455a/19, 455b/2, 455b/20, 456a/2, 456a/15, 456b/6, 456b/10, 468b/7, 480b/4, 480b/5, 480b/6, 481a/7, 482a/2, 482a/6, 482a/10, 482a/12, 482b/12, 482b/13, 483a/15, 483a/17, 483a/20, 483b/8, 484b/14, 485a/12, 486b/3
c.+ üñ 482a/10

cādū (Far) Cadı, büyücü.
c. 478a/20, 480b/4, 480b/6,

481b/5,
481b/6, 481b/9, 481b/16, 482a/2,
482a/6, 482a/9, 482a/12, 482a/15,
482a/19, 482b/2, 482b/12, 482b/13,
482b/14, 482b/18, 483a/8, 483a/10,
483a/12, 483a/21, 483b/4, 483b/7,
483b/9, 483b/15, 483b/16, 483b/20,
484a/1, 484a/4, 484a/6, 484a/16,
484b/4, 485a/16, 485b/5, 486a/3,
486a/13, 486a/15, 487b/2
c.+ dan 484b/15, 486a/16,
486b/4
c.+ la 483a/16
c.+ lar 447b/7, 483a/18, 485a/13
c.+ nuñ 478a/3, 482a/11, 484a/2,
484a/10, 484a/14, 484a/18
c.+ ya 481b/5, 486b/3
c.+ yı 481b/7, 482b/3, 482b/15,
482b/19, 483b/18, 484a/17, 484a/20,
484b/7
c.+ yıla 447b/6

cahān (Far) Dünya, alem.
c. 445b/1

cāhid (Ar) Çaba gösteren, çalışan.
c. 433a/5

cāhil (Ar) Bilgisiz, toy.
cilf ü c. gelip 462b/12 → gel-
c. 433a/2

Cālinūs → Cāliyūs
c. 448a/18, 448b/15

Cāliyūs Metne göre bilgin kişi.
C. 451a/2, 451b/4, 451b/6,
451b/8,
451b/14, 451b/18, 452a/8,
453a/9, 453b/4, 455b/8, 455b/11,
455b/13, 456a/7, 456a/9, 456a/13,
466b/19, 467a/19, 467b/9, 467b/13,
467b/14, 467b/16, 477b/1, 477b/3,
477b/10, 478a/2, 478a/3, 478a/7,
478a/8, 478b/14, 478b/16, 478b/20,
479a/2, 479a/5, 479a/9, 480b/9,
481b/13, 481b/14, 481b/15, 482a/5,
482b/1, 482b/2, 482b/7, 482b/8,
482b/11, 483a/1, 483a/7, 483a/14,
483b/7, 484a/4, 484a/10, 485a/9,
450b/21, 451a/20, 451b/11, 451b/20,
452a/3, 452a/5, 452a/7, 452a/10,
453a/3, 453a/4453a/5, 453a/14,
453a/16, 453a/18, 453b/1, 453b/3,
453b/5, 455a/4, 455b/4, 455b/6, 455b/7,
455b/12, 456a/3, 456a/11, 480b/20
C.+ ile 451b/15
C.+ le 450b/18
C.+ üñ 451b/3, 452a/13

cām (Far) Cam, şişe, şarap kadehi.
c. ṭutar 430a/1 → ṭut-
c. 458b/20, 468a/10, 468a/14,
468a/21, 468b/2, 468b/3
c.+ ı 468a/13
c.+ ında 445a/4
c.+ uñ 430a/18
c.+ uñda 430a/1

cāme-ḫāb (Far) Elbise, giyim eşyası.
c. 448a/17
c.+ i 449b/21

Cāmasb-ı Ekber → Cāmasb-ı Kebīr.
C.+ 434a/10

Cāmasb-ı Kebīr (Far-Ar) Hz. Davud peygamber döneminde yaşamış hikmet sahibi büyük alim.
C.+ 441b/11

cāmiʿ (Ar) Müslüman kimselerin ibadet yaptıkları büyük mabet.
c.+ lerde 449a/15

cān (Far) Ruh, gönül.
c. bula 487a/11 → bul-
c. ciger ṭaġlaşdılar 481b/16 →
ṭaġlaş-, ciger
vehm ü c. eyledi 462a/19 →
eyle-, cān
c. u baş oynamaḳ 452a/5 →
oyna-, baş
c. u baş oynaya 454b/7
c. u baş oynayalum 481b/18
c. u baş oynayam 440b/17
c. u ciger ṭaġladılar 451b/5 →
ṭaġla-, ciger

c. u cihāndan 456a/6
c. u cin 446b/17
c. u dil virdi 446b/12 → vir-, dil
c. u dil 434b/12, 448a/1, 449a/12
c. u dilden itmeye 470b/18 → it-, dil
c. u dilden 428b/3
c. u göñülden ḳabūl ḳılışdılar 470b/3 ḳılış-, ḳabūl
c. u göñülden sevdi 463b/19
c. vir 422a/18, 422a/19, 424a/10 → vir-
c. virüp 458b/12, 460b/3, 481b/19
c. 422a/18, 422b/12, 422b/15, 424a/4, 424a/10, 437a/13, 441a/21, 444b/9, 449a/8, 453b/13, 462a/9, 462a/15, 462b/13, 476a/11, 484a/7, 484a/12, 485a/2, 485a/6, 485b/4, 487a/2
ins ü c. 437a/14
ʿaḳal ü c. 456b/21
c.+ a 428b/17, 462a/15, 462b/11
c.+ da 421b/10
c.+ dan 474b/19
c.+ ı 421b/12, 424a/9, 461a/13, 462b/7, 462b/13
c.+ ıla 446b/18, 466a/4, 468a/11
c.+ ın 425b/1
c.+ ına od düşdi 478a/21
c.+ ına 423a/17
c.+ ındaġı 422b/14
c.+ ından 486a/4
c.+ u göz 443a/12
c.+ u 461a/14, 461a/15
c.+ um 462b/9
dil ü c.+ um 448b/6
c.+ umdan 421b/13
c.+ uñ 422b/13, 448b/20, 462a/17, 462a/18, 471b/19
c.+ uñı 487a/5

Cān → Cān bin Cān
C. 472b/2

cānān (Far) Sevgili, yürekten sevilen.

ḫarcı c. itmekile 421b/13

cānavar (Far) Vahşi yaratık, korkunç hayvan.
c. 424a/15, 424a/16, 424a/17, 424a/18, 424a/19, 444a/13, 459b/16, 463a/6, 463a/15, 463a/16, 472a/5
c.+ ı 435a/3, 463a/2, 463b/1
c.+ lar 463a/11, 463a/14, 472b/4, 477b/2, 477b/3
c.+ lardan 435a/2
c.+ ları 435a/1, 463a/12, 463a/13
c.+ ların 463a/9
c.+ larından 465b/6
c.+ laruñ 459b/19, 463a/4
c.+ uñ 463a/17

cānavarcuḳ (Far-Tr) Küçük canavar.
c.+ ların 446a/17

cānavarcuk → cānavarcuḳ.
c.+ lar 472b/6

Cān bin Cān Kaf Dağı'nın eteklerinde yaşamış bir kavim adı.
C. 465a/11

cānib (Ar) taraf, yön.
c.+ den 423b/2, 425b/8, 434b/15, 486b/19
c.+ deyise 474b/5
c.+ e 473a/1
c.+ i 428b/3, 428b/4, 433a/20, 445a/17, 457a/20, 460b/15, 461a/10
c.+ ine 450a/1

cānlan- (Far-Tr) Hayat bul-, can sahibi ol-
c.- up 458b/1, 458b/12

cānlu (Far-Tr) Can sahibi olan.
c. 425a/1, 424b/18, 453a/16
c.+ nuñ 460b/3

cānsuz(Far-Tr) Canı olmayan, cansız.

c. 423a/5, 423a/7, 453a/16

cārī (Ar) Yürürlükte bulunan, geçerli olan.
c. 467b/4

cāriye (Ar) Para ile satın alınan hizmetçi kız.
c.+ ñ 450b/5

cāsūs (Ar) Hafiye, çaşıt.
c. 455a/4

cāvidān (Far) Ebedi olan, sonsuz.
c.+ ı 430b/17

cāyiz (Ar) Dinen yapılması uygun olan, yasak olmayan.
c. 432a/3

cāẕū → cādū
c. 447b/12, 449b/5, 449b/12, 449b/17, 449b/21, 450a/4, 450a/13, 450b/7, 450b/9, 451a/3, 451a/5, 451a/7, 451a/14, 451a/18, 451b/21, 452a/4, 452a/7, 452a/9, 452a/10, 452a/11, 452a/12, 452a/15, 452a/16, 452a/18, 452a/19, 452b/1, 452b/7, 452b/10, 452b/12, 452b/14, 452b/20, 453a/3, 453a/8, 453b/8, 454a/15, 454a/16, 454a/20, 454b/9, 454b/16, 455a/2, 455a/6, 455a/8, 455a/12, 455a/13, 455a/18, 455a/19, 455b/2, 455b/15, 455b/20, 456a/2, 456a/5, 456a/7, 456a/15, 456a/21, 456b/6, 456b/10, 467b/19, 477a/20, 477b/4, 478a/10, 478a/15, 478a/19, 478b/8, 479a/11, 479a/20, 480b/5, 480b/8, 480b/17, 481a/7, 481a/16, 481b/3, 482a/10, 483a/15, 483a/16, 483a/18, 483b/2, 483b/17, 483b/21, 484a/16, 484a/18, 484a/20, 484b/1, 484b/8, 484b/10, 484b/14, 484b/19, 484b/20, 485a/8, 485a/10, 485a/12, 485b/11, 486a/7, 486a/17
c.+ dur 450b/17
c.+ lar 447b/14, 452a/20, 454b/12, 483b/16, 485b/12, 486a/7, 486a/8, 486a/16
c.+ lardan 468b/20
c.+ lardur 455b/13
c.+ larsız 424a/8
c.+ nuñ 447b/17, 450b/6, 451a/9, 452b/5, 453a/15, 454a/20, 454a/21, 455b/13, 478a/7, 478b/15, 480b/4, 481a/4, 485a/2
c.+ ya 450a/18, 454a/18, 454a/19, 454b/1, 454b/8, 454b/11, 454b/13, 454b/17, 454b/20, 454b/21, 455a/6, 478b/11, 480a/19, 480a/21, 484b/15, 484b/17, 485a/1, 485a/4, 485a/5, 485a/12, 485a/17, 485a/19, 486b/3
c.+ yı 423a/19, 452b/6, 454a/18, 454b/7, 454b/8, 454b/17, 455b/16, 456a/17, 456a/19, 456b/4, 477b/1, 477b/6, 477b/9, 477b/10, 477b/15477b/12, 477b/13, 477b/18, 478a/1, 478a/14, 478b/2, 478b/5, 478b/13, 478b/18, 479a/6, 480a/15, 480b/18, 481a/10, 481b/4, 485b/7, 485b/19, 486a/1
c.+ yıdı 451a/17
c.+ yımış 478a/15

cāẕūyān (Far) Cadılar.
c. 452b/17, 484b/3

Cebbār (Ar)
1. Kuvvet ve kudret sahibi Allah.

C.+ ı 421b/1,
2. Zorba, zorla yapan.
c. 435a/13, 462b/19

Cabbārlıḳ (Ar-Tr) Kuvvetli ve kudretli olan Allah.
C.+ um 446a/18

cebe (Moğ) Zincirden yapılmış zırh.

c. 439b/19, 440b/19, 449b/11, 448a/6, 453b/9, 453b/14, 454a/7, 454a/10, 454a/13, 477b/14, 478a/12, 481a/9
c.+ e 440a/3, 440a/9

cebel (Ar) Dağ.
c.+ ile 439a/3

cebelen- (Moğ-Tr) Zırhlan-
c.- üp 486b/20
c.+ den 481a/6

c.+ leri 453a/21
c.+ lerin 449a/16
c.+ lerine 453b/5

cebir (Ar) zor, zorlama.
c. ide 460b/17

Cebrāʾīl (Ar) Vahiy meleği, peygamberlere Allah'tan haber getiren dört büyük melekten biri.
C. 457a/12, 460b/14, 461a/4
C.+ i 461b/7

cehd (Ar) Çaba, çalışma.
c. ide 447a/17 → it-
c. iderüz 424a/16
c. idüben 475a/12
c. idüp 441b/7
c. itdüm 438a/8
c. 487a/19
c.+ üñ 453a/12

cehennem (Ar) Ahirette günahkar kimselerin gireceği azap yeri.
c. 443a/2
c.+ e 449a/8
c.+ iye 441b/6

cehl (Ar) Bilmezlik, cahillik.
c.+ üñ 457a/2

celāl (Ar) Büyüklük, ululuk.
c.+ i 421b/2
c.+ üñ 428b/21, 475a/14

Celāleddīn (Ar) Metne göre Mısır sultanı.
C. 441b/21, 478b/16, 478b/21, 479a/5, 481a/21

Celālüddīn → Celāleddīn
C. 442a/3, 479a/8, 480b/11
C.+ i 482b/11

celīl (Ar) Ululuk, yücelik.
c. 432b/7

cemʿ (Ar) Toplanma, bir araya gelme.
c. eylemişdür 452b/17 → eyle-
c. idüp 435b/1, 443a/1, 460b/9 → it-
c. itmişdür 452b/16
c. ḳılup 469b/2, 453b/2, 482a/6 → ḳıl-
c. oldı 444a/2 → ol-
c. oldılar 452a/8
c. olup 437b/13, 438b/2, 452a/8, 467b/18, 468b/12, 472b/17
c. ṭurdılar 482a/20 → ṭur-

cem (Ar) Toplanma, bir araya gelme.
c. 448a/14

cemāl (Ar) Yüz güzelliği.
c.+ i 473a/21, 474a/6
c.+ ine 470a/16
c.+ inüñ 444b/6
c.+ üñ 462b/13

cemīʿ (Ar) Bütün, hepsi.
c. 424b/2, 431b/1, 439a/3, 452a/4, 452b/2
c.+ i 424b/15, 427a/21, 432a/14, 433a/5, 443a/18, 448a/7, 449a/9, 452a/17, 452b/11, 452b/21, 453a/14, 453a/16, 453b/5, 457b/13, 459a/16, 459b/15, 465b/2, 465b/16, 466a/4, 471a/13, 471a/19, 471a/20, 471b/6, 471b/21, 472a/17
c.+ i 485a/9
c. idüp 447b/21, 448a/5 → it-
c.+ isi 436a/4, 446a/6, 456b/18
c.+ sin 431b/3
c.+ isinden 457b/14
c.+ isine 445a/9, 446a/21
c.+ isini 452a/1
c.+ si 431b/10
c.+ sin 451a/4, 461b/12
c.+ sini 461b/5
c. oldılar 484a/11 → ol-
c. olup 485a/9

cemīle (Ar) Güzel kız.
c. 450a/21

Cemşīd (Far) Eski İran hükümdarı, Cemşâsb'ın babası.

C. 443a/19

cenāb (Ar) "şeref ve onur " anlamında kullanılır, hazret.
c. 421b/5

cenāḥ (Ar) Savaş düzeninde ordunun sağ ve sol tarafı, yan iki kanat.
c. 449a/19

ceng (Far) Savaş, vuruşma.
c. cevlān ḳılurmış 426a/21 → ḳıl-, cevlān
c. ide 476b/8 → it-
c. iderdüm 437a/11
c. iderken 440b/15
c. iderler 449a/5
c. iderlerdi 442b/16
c. idicek 447b/9
c. idüp 440b/11
c. itdi 443b/16, 481b/21
c. itdiler 452a/11, 456b/2, 482b/12
c. itmege 449b/12
c. ḳıla 482b/10, 483b/6 → ḳıl-
c. ḳılan 482a/17
c. ḳılaydı 450b/1, 483b/1
c. ḳıldılar 440b/3, 440b/8, 456a/20, 481a/5
c. ḳıluñ 456a/20
c. ü cidāl 427a/2
c. yaraġın ḳılayorırlar 484b/1
c. yüz 481a/14, 485b/4, 485b/10
c. 437a/13, 437b/14, 449a/18, 449b/1, 451a/13, 454a/4, 456b/6, 479a/4, 479a/6, 481a/1, 481a/8, 482a/9, 482b/15, 483a/16, 483a/17, 485b/7, 485b/8, 485b/15, 487a/1
c.+ de 483a/10
c.+ den 477b/17
c.+ e ṭurdı 440b/19, 451a/10 → ṭur-
c.+ e ṭurdılar 456b/5, 480b/17, 481a/4, 481a/7
c.+ e 426b/4, 481a/4, 482a/2, 482b/13, 487a/1
c.+ i 450a/8, 452a/3, 477b/12, 483b/10, 487a/2
ġayret c.+ in ḳılalum 479a/1 → ḳıl-
c.+ in 440a/6, 440b/4, 455b/8, 456a/9
c.+ ine 456b/8, 476b/6
c.+ ini 456b/9
c.+ üme 426b/6

cennet (Ar) Uçmak, ölmüş kimselerin lütuf sahibi olacağı ferah bahçe.
c. 432b/7, 434b/2, 441b/6, 447a/6, 457b/17, 458a/14, 458a/15, 475a/16, 479b/5, 485b/3, 487a/15
c.+ de 433b/16, 443a/4, 445b/8, 457a/13
c.+ den 441a/16, 442a/5, 443a/8, 458a/1, 468b/6
c.+ e 446b/7, 446b/10
c.+ i 429a/19, 434b/3, 446a/5, 446a/7, 447a/5, 461a/18, 487b/8
c.+ idür 458a/13
c.+ üñ 443a/2

cenūb (Ar) Ana yönlerden güney taraf.
c. 467b/21
c.+ ısından 468a/1

Cercīs Hz. İsa peygamberden sonra gelen ve onun dinini devam ettiren peygamber.
C.+ üñ 461a/19

cerende → çerende
c.+ ler 472a/13

cerrende → çerende
c. 474b/8

cevāb (Ar) Sorulan soruya verilen karşılık, yanıt.
c. eylesün 422b/9 → eyle-
c. itdi 442a/16 → it-
c. vir 433a/16 → vir-
c. virdi 429b/16, 430a/2, 432a/12, 432b/2, 438b/18, 439a/20, 442a/19, 444a/21, 446a/12, 448a/21, 456b/13, 459b/18, 460a/7, 473a/20, 476b/18

c. viricek 439a/11, 444b/4, 456b/11, 456b/12, 460a/5
c. virüp 430a/20, 439a/6, 446a/2, 458a/18, 459a/7, 460a/18, 471b/5
c. yaza 469a/14 → yaz-
c. yazmışlar 469a/21
c. 421b/12, 422a/13, 423a/1, 423a/15, 423a/16, 427b/10, 427b/19, 431b/21, 433a/19, 445b/12, 460a/14, 472b/12, 473b/1
c.+ ı 433b/20, 451b/20

cevāhir (Ar) Cevherler, kıymetli taşlar.
c. 436b/10, 447a/20, 484a/17

cev-be-cev (Far) Tane tane.
c. 432b/18

cevher(Ar)
1. Değerli taş.
c.+ i 434b/5
2. Öz, maya, herhangi bir maddenin özü.
c.+ dür 444a/4
c. + i 439b/19, 444b/7, 445a/4, 445a/8
c.+ in 444a/3
c.+ ine 457a/13
c.+ ini 445a/12

cevherī (Ar)
1. Değerli taş veya inciye ait olan.
c. 436b/15
2. Kuyumcu.
c.+ ler 438a/15

Cevher-nāme (Ar-Far) Osmanlı coğrafyasında değerli taş incilerle ilgili yazılmış eserin adı.
C. 438b/12

cevlān (Ar) Dolaşma, gezinme yeri.
ceng c. ḳılurmış 426a/21 → ḳıl-, ceng

cevlān-gah (Ar-Far) Dolaşılan yer, gezilen yer.
c.+ uñ 474b/18

cevlen-geh → cevlān-gah
c.+ üñ 446b/18, 462a/14

cevşen(Far) Örme zırh elbise.
c. 439b/19, 440b/19, 448a/6, 453b/9, 453b/14, 454a/7, 454a/10, 454a/13, 477b/14, 478a/12, 481a/9
c.+ e 440a/3, 440a/9

Cevz (Ar) İkizler burcu.
C. 459b/21

Cevze → Cevz
C. 430a/11, 458b/21

ceyş (Ar) Ssker, ordu.
c. 456a/17, 456a/20
c.+ i 481b/11

cezāyir (Ar) Adalar.
c. 435b/14, 437a/12

cezīre (Ar) Ada.
c.+ de 435b/4
c.+ i 435a/17
c.+ ye 435a/16, 435b/2

Cibrīl → Cebrāʾīl
C. 446b/8

cidāl (Ar) Karşılıklı kavga, savaş.
c. itmek 467b/7 → it-
c. 450a/8
ceng ü c. 427a/2

cidd (Ar) Bir işi gerçekten çalışıp yapmak, ciddi olmak.
c. 487a/19
c.+ ü 453a/12

ciger (Far) Gönül, yürek, kalp.
cān u c. ṭaġladılar 451b/5 → ṭaġla-, cān
cān c. ṭaġlaşdılar 481b/17 → ṭaġlaş-, cān
c. 485a/20
c.+ i ṭaġlandı 454b/4 → ṭaġlan-
c.+ in 436a/18

c.+ inde 439b/19
c.+ müz 477b/2

ciger-dār (Far) Yürekli, cesaretli.
c. 425a/17

ciger-güşe (Far) Evlat.
g.+ m 485a/20

cihād (Ar) Nefse karşı verilen mücadele.
c. 487a/11

cihān (Far) Dünya, yaşanılan yer.
c. 422b/7, 427b/21, 429b/5, 429b/14, 431b/14, 432b/17, 434a/5, 434b/21, 435a/19, 437b/3, 438a/5, 441a/8, 442b/6, 446a/9, 446a/14, 447a/4, 447a/9, 447a/13, 447a/16, 447b/12, 448a/14, 448a/17, 448a/21, 448b/17, 449a/11, 450a/13, 451b/16, 452a/11, 452a/16, 452b/4, 452b/16, 456a/16, 456b/8, 457a/3, 459a/1, 459a/7, 459b/5, 460a/16, 460b/7, 462a/4, 465a/2, 465a/14, 465a/16, 465b/1, 466a/1, 467b/7, 467b/21, 468a/16, 468b/4, 470a/20, 470b/1, 470b/8, 470b/18, 471b/12, 471b/16, 471b/17, 473a/20, 475a/11, 475a/21, 478a/13, 480b/5, 483b/11, 486a/10, 486b/14
c.+ a 426b/10, 428b/8, 464b/21, 465a/13, 475b/3
c.+ da 425a/8, 426b/2, 427a/1, 429a/4, 431a/3, 437a/12, 437b/9, 451b/18, 456a/1, 459a/9, 463b/3, 470b/17, 479b/5
c.+ dan 434a/11, 474a/8
cān u c.+ dan 456a/6
c.+ dandur 422a/10
c.+ dur 487a/8, 488a/1
c.+ ı dutdılar 442b/19 → dut-
c.+ ı 451b/1, 455a/7, 464b/7
c.+ ıdı 474a/4
c.+ uñ 427b/19, 429b/12, 458b/9, 472b/17, 478b/5, 480a/14

cihet (Ar) Sebep, taraf, yön.
c.+ den 423b/17, 471b/13, 471b/18

cild (Ar) Bir eserin ayrı ayrı basılan bölümlerinden her biri.
c.+ in 487b/18

cilf (Ar) Kaba, hoyrat kimse.
c. ü cāhil gelip 462b/12 → gel-, cāhil

cīm (Ar) Osmanlı alfabesinin altıncı harfidir.
c. 422a/17

cimāʿ (Ar) Çiftleşme.
c. itdi 442b/12 → it-
c. 442b/13

cin (Ar) İnsanlar tarafından görülemeyen ancak gerçekte var olan yaratılmış ruhani varlıklar.
c. 427b/13, 463b/16, 470b/13, 471a/12, 471b/2, 472a/6, 472a/11, 474b/8, 487a/21
cān u c. 446b/17
ins ü c. 436a/3
ins ü c.+ le 437a/11

cinān (Ar) Cennetler, uçmaklar.
c. ḳıla 488a/6
c. 475a/21, 475b/2

cinn → cin
c. 426b/3, 458a/19, 473a/8, 476a/7,
476b/5
ins ü c. 459a/1
c.+ i 469a/17
dīv ü c.+ ü 439a/9
ins ü c.+ ü 428b/1, 458a/13

cinnī (Ar) Cin, şeytan.
c. 438b/19, 442a/14, 463b/10, 463b/11, 463b/15, 463b/20, 464a/20, 465a/1, 465a/14, 465b/3, 472b/2, 476b/8
c.+ den 443b/1
c.+ dür 464b/4
c.+ ler 438a/17, 464a/6, 464b/4,

472a/4, 472b/2
c.+ lerden 464a/6
c.+ lere 438b/21, 464a/7
c.+ lerüñ 464b/4
c.+ ye 465a/10

cins (Ar) Tür, çeşit.
c. 459b/9, 472b/5, 473b/17
c.+ den 474b/2
c.+ i 443a/15, 472a/13, 472b/5
c.+ idür 430a/8
c.+ imizi 430b/12
c.+ inden 442b/20, 446a/14
c.+ indendür 433b/16
c.+ ine 445b/13
c.+ ini 422a/2
c.+ üñ 430b/5

cirāḥat (Ar) İrinler, yaralar.
c.+ i 461b/16, 461b/17

cism (Ar)
1. Madde, cisim.
c. 487a/17
c. 466b/13, 467a/13
c.+ i 459b/20
2. Beden, gövde.
c. 486b/12
c.+ den 428b/17
c.+ i 424a/9, 445a/10, 461a/12, 461b/3, 461b/4, 462a/16, 471a/18
c.+ in 445a/6, 461a/8, 461a/11
c.+ inde 445a/8, 461b/5
c.+ iñ durur 474b/13
c.+ ine 428a/2, 461a/11
c.+ üm 461b/19
c.+ ümi 461a/20
c.+ üñ 434a/5, 446b/7, 471b/19
c.+ üñi 423b/20, 461b/10

cismānī (Ar) Bedenle ilgili.
c. 445a/4

cĭş → ceyş
c. 456b/5, 470a/15, 480b/20, 482a/20, 482b/18
c.+ i 482a/2, 483a/13, 483a/16, 484a/3, 484a/21, 486b/20

cūd (Ar) Cömertlik, elaçıklığı.
c. 422a/3, 422a/7
c.+ u 488a/6
c.+ uñ 487b/4

cūdī (Ar) Cömert.
c. 488a/3

cumhūr (Ar) Halk, ahali, topluluk.
c.+ ıla 450b/6

cūş (Far) Coşma, kaynama, coşkulu hale gelme.
c. idesin 475b/1 → it-
c.+ a getürdiler 436b/14 → getür-
c.+ a 486b/20

cümle (Ar) Bütün, hep.
c. 422a/20, 422b/17, 422b/18, 422b/21, 423a/20, 423b/18, 424b/4, 429a/5, 431a/4, 432b/1, 432b/17, 432b/18, 442a/16, 446b/12, 447b/15, 454a/20, 454b/18, 455b/13, 455b/14, 456a/1, 462b/3, 465b/3, 468b/3, 470b/9, 472b/12, 472b/14, 474b/19, 474b/20, 474b/21, 480a/17, 480a/19, 481b/2, 485a/16, 485b/6, 486a/16
c.+ den 433a/15
c.+ i 453a/9
c.+ ñüzden 442a/2
c.+ si 425a/10, 435b/5, 442a/8, 448b/5, 448b/18, 449b/15, 450b/18, 451a/14, 457a/13, 462b/1, 465a/4, 469a/8, 483a/8
c.+ sin 426b/4, 471a/12
c.+ sinden 435a/8
c.+ sini 472b/10
c.+ sinüñ 433a/2, 448b/3

cünbiş → cünbüş
c.+ i 452a/17

cünbüş (Far) Hareket, kımıldanma.
c. itdi 428b/6 → it-
c.+ e 425b/13
c.+ üñden 423b/18

cünd (Ar) Asker topluluğu.

c. 472b/2

cür'et (Ar) Cesaret, atılganlık.
c.+ den 444b/20
c.+ i 444b/13, 445a/1

cürm (Ar) Suç, yapılması yasak olan davranış.
c.+ e 471b/19
c.+ ile 446b/15
c.+ ümi 462b/7, 475a/16
c.+ ümüzdür 487b/9

cüst (Far) Arama, araştırma.
c. 425a/20

cüst-çābuk (Far) Hızlıca, seri, çabuk.
c. 425a/18

cüvān (Far) Taze delikanlı, genç.
c. 446b/15, 447a/15, 480b/2
c.+ uñ 485b/4

cüvān-baḫt (Far) Bahtı açık, talihli.
c. 465a/5

cüz (Ar) Bölük, grup.
c. 430a/3

Ç (ç)

çabala- Gayret göster-
ç.- dı 423a/17

çadır Barınmak için çuldan yapılan taşınabilen barınak.
ç. 435b/3, 464a/16
ç.+ ına 468a/3
ç.+ lar 439b/16
ç.+ uñ 453b/3

çadurlu Çadırı olan.
ç. 468a/3

çağır- Seslen-, yüksek sesle htap et-
ç.- a 481b/11
ç.- an 463a/17
ç.- dı 484a/5
ç.- dılar 425b/9
ç.- up 425a/2, 443b/13, 483b/8

çağla- Coşkun şekilde ak-
ç.- dı 452b/3
ç.- masından 459a/17
ç.- yup 451b/3

çağrış- Hep birlikte bağrış-
ç.- dılar 464b/13, 477a/4
ç.- up 449a/15

çāk (Far) Yırtık, yırtmaç.
ç. 449b/14, 475a/9, 487a/20
ç. itdi 475a/19 → it-
ç. itdiler 433b/18
ç. itmeye 462b/5
ç. olur 424a/18 → ol-

çaḳ- Üzerine vurarak toprağa sabitle-
ç. 425b/14

çāker (Far) Köle, esir.
ç. durur 474b/11 → dur-
ç. eyle 474b/19, 487a/20 → eyle-
ç. itdi 448a/4 → it-
ç. itdüm 426b/3
ç. ola 462a/12, 476b/6 → ol-

çaḳırṭoġan Kartalgillerden, iri ve keskin pençeli, uzun kuyruklu, sırtı gri ve kahverengi, karın kısmı açık renk ve enine çizgili, yırtıcı gündüz kuşu.
ç. 477a/5

çaḳmaḳ ṭaş Demir veya çeliğe sürtüldüğünde kıvılcım çıkartan bir kuvars türü bir taş.
ç. + ı 438b/3

çal- parçala-
ç.- ayın 478b/1
ç.- dılar 427a/6, 450b/12
ç.- up 451a/6, 463a/19
(y.f.)
depere çal-: yukarı hareket et-
…- dı 463b/8

Çalab Allah, Tanrı.
Ç. 445a/18, 485b/3

çaldur- Kös çaldır-
ç.- up 439b/7

çalın- Müzik aleti çalın-
ç.- dı 437b/18
ç.- up 448a/13

çalış- Çaba göster-, uğraş ver-
ç.- ı 483a/14
ç.- up 481a/4

çanaḳ Toprak, metal gibi maddelerden yapılmış yayvan, çukurca kap.
ç. 430a/14, 445b/15
ç.+ a 427b/14, 432a/15

çanla- Çın diye ses çıkar-
ç.- yup 481a/15

çāre (Far)Yardım, fayda.
ç. buldı 454b/14 → bul-
ç. idemediler 448b/11 → it-
ç. idemedük 425a/21
ç. idememişler 425a/17
ç. itmek 453a/11
ç. ol virür 453a/11 → vir-
ç. olmaz 486b/17 → ol-
ç. olsa 456a/8
ç. 425a/11, 439a/18
ç.+ si 463a/13

çarḫ (Far) Felek, gök, dönen dünya.
ç. itdi 429b/7 → it-
ç. 421b/1, 421b/6, 422a/12, 425b/20, 426a/8, 446b/5, 447a/13, 456a/a, 465a/13, 479a/21
ç.+ a 450b/12, 475a/9
ç.+ dan 487b/7
ç.+ ı 426a/1, 428b/7, 446b/21, 470a/6, 479a/3, 481b/11

çarḫa (Far) Çıkrık gibi dönen yuvarlak dolap.
ç. 426a/1
ç.+ a 425b/21, 426a/10
ç.+ ın 425b/20
ç.+ lar 426a/5
ç.+ ları 425b/18, 425b/19, 426a/6, 426a/8

çār-mīḫ (Far) Bir nesneyin dört köşesinden çivi ile sabitlemek.
ç. 425b/21

çār-yār(Far) Dört dost, İslam'ın dört halifesi.
ç.+ ı 421b/4

çar yar (Far) Dört sayısı.
ç. 443b/14

çāşnī (Far) Lezzet, tat.
ç. 433a/13

çaşni-gīr (Far) Yemek yapan aşçıbaşı.
ç.+ ler 477a/15

çat-
1. Kaş çat-
ç.- ardı 477b/8
2. Bir nesneyi başka bir nesneye birleştir-, yap
ç.- arken 424b/9
ç.- mışlar 424b/9

çatla- Kapı için yartıklar oluş-, kırıl-
ç.- yup 424b/16
ç.- dı 481a/13, 482a/4

çatlat- Çatlamasına yol aç-
ç.- uram 482a/19

çāvuş (Far) Askeriyede rütbece onbaşıdan sonra gelen erbaş.
ç. 423b/8
ç.+ lar 438a/1, 483b/12
ç.+ lara 423b/6

çayır Otsu bitkiler, çimlik alan.
ç. 437a/16, 450a/12, 464a/16

çayırluOtlu alan, çim olan yer.
ç. 449b/18

çebçevre → çepçevre
ç. urdı 484a/2 → ur-
ç. 477b/20, 484a/2, 484a/3

çegzin- Başı dön-
ç.- di 451a/5

çehān (Far) Çabuk hareket eden, hızlı.
ç. 432a/18, 465a/13, 480a/10

çehre (Far) Canlıların çene ile alnı arasındaki bölüm, surat.
ç. 469b/5
ç.+ sine 450b/16

çek-
1. Geri çek-, geri al-
ç. 462a/12
ç.- mezisem 434a/18
ç.- üp 473b/10
2. Güç duruma dayan-, katlan-
ç.- er 421b/8
ç.- erem 421b/9
ç.- ersiz 425b/12
ç.- me 467b/8
ç.- medi 475a/11
ç.- meye 439a/10
3. Üzerinde bulunan bir silahla öldürmek için davran-
ç.- üp 425b/8
4. Dünyadan el çek-, bırak-
ç.- gil 467b/7
5. Bedel öde-
ç.- iser 471b/19, 478b/19
6. Hazır hale gel-
ç.- üp 449b/5, 449b/12, 449b/16, 452b/11, 454a/14, 478b/8, 480b/6, 481b/6, 482a/6, 481b/6, 467b/2
7. Yücelt-, yükselt-
ç.- üp 449a/19
8. Ölümü veya belayı üzerine çek-
ç.- üp 461b/3
9. Engel ol-
ç.- üp 467b/13, 470a/19, 481a/21
10. (y.f.)
at çek-: At sürmek
…-diler 424b/1, 463a/10, 466a/21
…-diler 469b/19
bühtān ve zindān çek-: İftira ve hapis üzüntüsüne katlanmak
…-dügi 461a/1
…-dügi 460b/20
başın çek-: Liderlik etmek
…-üp 439b/8
ecel çek-: Ölüm vakti beklemek
…-üp 459b/6
ḫançer çek-: Savaş aleti çıkarmak
…-er 434b/4
ḳaddü ḳāmet çek-: Boy ve endam göstermek
…-üp 433b/3, 433b/10
ḳılıc çek-: Kılıç çıkarmak
…-üp 430b/11
…-üp 451a/12
…-üben 487a/2

çekin- Korkudan bir şeyi yapmaktan kaçın-
ç.- diler 477a/5

çekirdek Bitkilerin toprakta canlanmasını sağlayan en küçük parça, tohum.
ç. 446a/4
ç.+ i 443a/4, 457a/8, 457a/16, 457a/17
ç.+ den 446a/5
ç.+ in 443a/15, 457b/10
ç.+ inüñ 432b/16
ç.+ lerinden 444a/20

çekirdeklü Tohumu olan, tohuma sahip.
ç. 432b/21

çekirdeksiz Tohumu olmayan, tohumsuz. ç. 432b/21

çekirge Düz kanatlılardan olup uzağa sıçreyabilenlerin ortak ismi.
ç.+ dür 430a/8

çekürge → çekirge
ç. 429b/20

çelek Kuşların kanadındaki kalemli

tüy.
ç.+ leri 428a/1

çemen (Far) Yeşil ve kısa otlarla kaplı yer, otlak.
ç. 437a/16, 447a/13, 450a/12, 464a/16
ç.+ de 475a/18

çendān (Far) O kadar, onca.
ç. 434b/9

çepçevre Bir yeri veya bir nesneyi çember içine almak.
ç. 455a/8, 455a/10, 455b/6, 455b/10, 482a/7

çerçöp Çalı çırpı kırıntısı.
ç. 443b/16

çerende (Far) Otlayan, otlayıcı canlılar.
ç. 472b/14, 476b/5

çeri Asker, er.
ç. sürüp 456a/4 → sür-
ç. 439b/17, 450a/1, 454a/18, 455a/12, 455b/15, 456a/3, 463a/5, 464a/9, 464a/10, 465b/14, 466b/6, 467a/6, 477b/17, 478a/1, 478a/19, 479a/6, 480b/5, 480b/9, 480b/17, 480b/18, 481a/12, 481b/6, 481b/7, 482b/3, 482b/4, 482b/6, 482b/16, 483b/5, 483b/16, 483b/18
ç.+ den 449b/6, 449b/19, 463a/2, 463b/4
ç.+ iñi 483b/4
ç.+ leri 477b/19, 484a/1
ç.+ nüñ 448b/20, 455a/7, 463a/3, 479a/6, 480b/19, 481b/8, 482b/14, 483b/4
ç.+ ñüzüñ 483b/10
ç.+ si 440b/1, 453a/15, 453b/15, 455b/3, 455b/7, 455b/12, 456a/6, 456a/7, 477b/9, 477b/16, 477b/17, 477b/20, 480b/11, 482b/6, 482b/8, 482b/21, 484a/14, 484a/20
ç.+ sidür 430a/8, 482b/2
ç.+ sin 455b/6, 455b/10, 455b/15, 470a/6, 478a/7, 482a/6, 482b/13, 482b/18, 483a/17, 485a/1, 485a/11
ç.+ sinden 484a/21
ç.+ sine 449b/17, 470a/4, 478a/18, 482a/1, 482a/7
ç.+ sini 482a/8
ç.+ sinüñ 456b/3, 477b/19, 480b/10, 480b/18, 481a/1, 481a/3, 482b/9, 482b/11
ç.+ siyle 456a/8, 456b/2, 477b/11, 481b/14, 483b/5
ç.+ ye 455a/14, 455b/3, 467b/10, 477b/19, 482a/3, 482a/17
ç.+ yi 482b/9, 483a/19, 483b/4, 484b/21
ç.+ yile 439a/18, 482b/11
ç.+ yle 456a/19

çerrende → çerende
ç. 471a/12

çerü → çeri
ç.+ ñ 481b/5

çeşm (Far) Görme organı, göz.
ç. gūş oldı 448b/15 → ol-
ç. 475a/10
ç.+ e 447a/10
ç.+ i 422a/15, 429a/3, 434b/7, 441a/21, 475a/10
ç.+ _i 461b/2
ç.+ in 475a/19
ç.+ üm 462b/13

çeşme (Far) Su kaynağı, pınar.
ç. 461b/10
ç.+ sin 447a/10

çeşm-gūş (Far) Göz ve kulak.
ç. olup 451b/10, 451b/21, 452b/10 → ol-

çeşm i gūş → çeşm-gūş
ç. oldılar 454b/20

çetiñ Güç, zor.
ç. 484a/8

çevir- → çevür-

ç.- üp 426b/15

çevr → çevre
ç. alup 437a/4
ç.+ i 421b/6

çevr- → çevir-
ç.- üp 440a/12

çevre Etraf, bir yerin yakın tarafları.

ç. alup ḳondılar 437b/12 → al-
ç. alup ṭurdılar 449a/19, 463a/9
ç. alup ṭursunlar 463a/6
ç. alup 455b/15, 482b/3
ç. 424a/13, 448b/7, 450a/6, 451a/1, 473b/18, 479b/12, 482a/7, 484b/3, 486b/21
ç.+ den 425a/21
ç.+ si 424b/6
ç.+ sin 426a/4, 455a/8, 455b/7
ç.+ sinde 426b/18, 455b/10, 486a/18
ç.+ sine 439b/13, 477b/20

çevür-
1. Dönder-
ç.- üp 424b/20, 426a/6, 440b/2, 440b/14
ç.- ür 425b/2
2. (y.f.)
yüz çevür-: Muhabbeti kesmek
…-e 452b/9
…-meyem 440b/18

çevürmeklik Dönderme işine konu olan.
yüz ç.+ ümüz 469a/18 → çevür-

çıbıḳ → çubuḳ
ç.+ ın 443a/10
ç.+ ları 443b/2
ç.+ ların 443a/11
ç.+ larını 441a/16, 443a/14

çıbuḳ → çubuḳ
ç.+ ın 429a/8
ç. 429a/14

çıfad Dışkı, pislik.
ç.+ un 459b/10

çığşa- Kılıçlardan çığış çığış ses çıkar-
ç.- mış 481a/10

çıḳ-
1. Görün-, ortaya çık-
ç.- a 482b/4
2. Ortaya çık-
ç.- an 435a/6, 466a/13
ç.- ar 424a/15, 438b/3, 461b/10, 481a/15, 483b/14
ç.- dı 424b/17, 435a/5, 461b/13, 463b/3, 465b/9, 466a/12, 480b/18
ç. up 452a/14, 463b/9
ç.- sun 439b/13
3. Bulunduğu yerden ayrıl-
442a/5, 447b/4, 459b/10, 470a/15
ç.- ar 443b/14
ç.- dı 440b/13, 457a/11, 427a/12
ç. dılar 451a/21, 464a/8
ç.- duġı 432b/15
ç.- duġumuza 457b/7
ç.- duḳ 457b/7, 457b/8
ç.- duñısa 457b/4, 457b/6
ç.- madı 439b/15
ç.- madın 425b/5
ç.- maduḳ 457b/8
ç.- maḳ 457a/12
ç.- mış 456a/18, 464a/16
ç.- up 423b/5, 424a/16, 425a/18, 425b/7, 435b/9, 439a/17, 439a/18
440b/7, 440b/12, 440b/16, 443b/7, 449b/2, 457a/13, 458a/1, 458b/9, 460b/10, 462b/19, 463a/6, 466a/11, 467b/10, 469b/18, 472b/18, 477b/19, 478a/8, 478a/10, 481b/10, 484a/17
4. Yukarıya doğru yüksel-
ç.- ar 474b/4
ç.- dı 427a/13
ç. dılar 449b/19
5. Kurtul-
479b/21
ç. dılar 482a/6
ç. up 456b/1
6. Kurtar-

ç.- arur 484b/6
7. Ulaş-
ç.- dı, 465b/14, 476b/17
8. Bir nesneye doğru yukarıya tırman-
ç.- dılar 431b/9, 450a/4
ç.- sa 440a/7
ç.- up 424b/19, 443b/12, 452a/6,
9. Elde et-
ç.- duġuña 471b/18
10. Belir-
ç.- up 440a/16
11. Fırla-
441b/10
12. (f.y.)
çıḳa gel-: Ansızın gelmek
…-di 451b/4
…-dü 448b/18
…-üp 451b/13
ḳarşu çıḳ-: karşılaşmak
…-up 436a/6, 455b/17

çıḳar-
1. Çıkmasını sağla-
ç.- dı 423a/3, 432b/16, 482a/3, 484a/17, 456a/21, 461a/2,
ç up 481a/12, 481a/17, 482b/16,
2. Doğum yap-
464b/9,
3. Uzaklaştır-
ç.- sam 461a/9
ç.- up 434a/1, 451b/6, 484a/19
ç.- dılar 448a/9
4. Giysiyi üzerinden çıkar-
440b/6,
5. Bulunduğu yerden dışarıya çıkar-
443a/8, 443a/10, 446a/9, 446a/21, 448a/9,
6. Bağrını deş-
445a/12,
7. Yüksek bir yere çıkmasına yardımcı ol-
472a/16, 472b/20, 484b/10

çıñ Tın sesi.
ç. çıñ ötdi 449a/20, 449b/8 → öt-

çıñla- Çın diye ses çıkar-, yankı ver-
ç.- yup 449b/14

çırpın- Çabala-
ç.- dı 443b/7

çiçek Bitkilerin üremelerini sağlayan güzel kokulu, renkli bölümleri.
ç. virüp 429a/18 → vir-
ç.+ den 431b/19
ç.+ ler 431b/5
ç.+ lerden 429b/15, 431b/21

çift (Far)
1. İki adet
ç.+ i 440a/13, 474b/5
2. Bir erkek ve bir dişiden oluşan iki eş
ç. 464b/9
ç.+ ini 474b/2
ç.+ üñ 457b/4
ç.+ üñdür 457a/6

çiftlen- Eş olarak evlen-
ç.- mese 457a/6

çign Omuz.
ç.+ inde 424b/18, 473a/6

Çimşīd → Cemşīd
Ç. 443b/4, 443b/5, 443b/7, 443b/9,
443b/14, 443b/17, 443b/20, 443b/21, 444a/9, 444a/19, 444a/21, 444b/1, 444b/4, 444b/5, 444b/6, 444b/12, 444b/13, 444b/19, 444b/20, 444b/21, 445a/1, 470b/13
ç.+ de 444a/9
ç.+ e 443b/10, 443b/16, 444a/6, 444a/9, 445a/4
Ç.+ idüm 470b/12
Ç.+ üñ 443b/9, 443b/15, 444a/4

Çimşīd → Cemşīd
Ç. 452b/17

Çin Orta Asya içerisinde geniş topraklara sahip bir ülke.

Ç. 436b/3, 448b/15, 469b/13

çīnī (Far) Kil toğrağın pişirilmesiyle yapılan sırlı ve süslü eşya.
ç. 424b/10, 426a/16, 432a/15, 439b/6, 440a/9, 439b/20, 444a/18, 475a/20

çiñre- Çınla-, şıngırda-
ç.- di 463a/16

çiñret- Çınlat-, ses çıkart-
felek ṭasın ç.- diler 439b/7

çirāḳ (Far) Fitil, kandil, mum.
ç. 438a/6

çirk Kir, pislik.
ç. 433b/14

çiz-
1. (y.f.)
dāyire çiz-: Yuvarlak şekil oluşturmak
…-di 455a/8, 482a/7, 484a/1, 484a/2
…-digümüz 455a/10
…-eyin 455a/8
…-iben 483b/4
…-ip 477b/20

çoġı Ordunun büyük kısmı.
ç.+ n 463a/4

çoġal- Sayıca art-
ç.- dı 443a/16, 444a/20, 481a/15

çoḳ Olduğundan fazla, sayıca çok olan.
ç. 422a/10, 425a/12, 434a/13, 434b/1, 435a/15, 435b/14, 437b/7, 451a/19, 453a/18, 456a/17, 456b/5, 460a/11, 463a/4, 463a/15, 464b/6, 465a/13, 465a/14, 465b/2, 468a/20, 470a/5, 473a/9, 475a/6, 476b/10, 478b/11, 484b/4, 428b/19, 434a/15, 487b/4
ç.+ dan 429b/6, 465a/13
ç.+ dur 427a/16, 427a/17, 431b/15, 431b/19, 432a/2, 433a/12, 434a/2, 434a/10, 435a/8, 437a/2, 445b/20, 457b/21, 462a/7, 468b/9

çoḳlıḳ Çok olma durumu.
ç. 430a/7, 458b/1, 463a/3, 465b/15

çomaġ → çomaḳ
ç.+ ıla 424b/19
ç.+ ın 424b/21, 425a/18, 425b/8

çomaḳ Ucu topuzlu sopa.
ç. 424b/18

çök-
(y.f.)
diz çök-: Dizleri üzerine bastırarak eğilmel
…-üp 479a/20

çömlek Topraktan yapılma tencere.
ç. 444b/2

çöpçügez Küçük çöp, kırıntı.
ç.+ e 475a/2

çözül- Serbest bırakıl-
ç.- üp 449b/18

çūb (Far) Odun veya ot parçacıkları.
ç.+ ı 472a/2
ç.+ lardan 426a/4

çubıġ → çubuḳ
ç.+ ıla 473b/7
ç.+ ın 442b/2

çubuḳ İnce körpe dal.
ç.+ ları 442a/9

çūş (Far) Kaynama.
ç.+ a getürüp 433b/4 → getür-

çü (Far) Gibi.
ç. 477a/17

çükürtleg → çükürtlek

ç.+ inden 444a/8

çükürtlek Üzüm salkımının küçüğü, çiltim.
ç. 444a/8

çükürtmeg → çükürtmek
ç.+ i 444a/1
ç.+ inden 444a/20

çükürtmek →çükürtlek
ç. 443b/21, 444a/3, 444a/10, 444a/12

çün (Far) Madem ki, çünkü.
ç. 422a/5, 422a/6, 422a/13, 426b/8,
426b/9, 427a/2, 427b/20, 428b/18, 428b/19, 428b/21, 430a/17, 432a/8, 434a/5, 434a/7, 434a/9, 434a/17, 434a/19, 434a/20, 434a/21, 434b/2, 434b/5, 434b/6, 435a/11, 435b/17, 436b/2, 436b/17, 436b/19, 437b/3, 440b/3, 440b/7, 445b/11, 446a/17, 446a/18, 446b/5, 446b/12, 447a/7, 447a/16, 448a/15, 456a/2, 458a/21, 461a/18, 461a/20, 462a/15, 462b/7, 462b/19, 463a/16, 467b/7, 468a/10, 468b/10, 470b/18, 471a/18, 471b/17, 473b/3, 475a/11, 475a/15, 475a/21, 475b/2, 476a/17, 476b/10, 477b/7, 480a/10, 483a/16, 485b/3, 487a/15

çünki (Far) Çünkü, zira.
ç. 427a/8, 427b/20, 430b/1, 430b/3,
431a/5, 431a/17, 432b/3, 432b/18, 443b/4, 443b/14, 446b/11, 447b/10, 449b/16, 456b/13, 457a/10, 463b/2, 474b/21, 475a/12, 475a/19, 480a/18, 481a/15, 483a/21

çünkim → çünki
ç. 422b/8, 424a/1, 457a/11

çüri- → çürü-
ç.- miş 444a/3

çürü- Bozul-, kullanılamaz ol-
ç.- r 475b/1
ç.- yüp 428b/8

çürüt- Bozılmasına sebep ol-
ç.- mez 445a/10

D, Ḍ (d, ḍ)

dābbe (Far) Yük ve binek hayvanı.
d. 459b/18, 460a/5

dād (Far) Adalet.
d. 472a/7
d.+ ın 443b/8

Dādī bin Āşā Metne göre Lavi kabilesinin meliki.
D.+ ya 453b/14

dād-istānī (Far) Bir işe razı olma.
d.+ dür 468b/21

dāfiʿ (Ar) Belaları def eden Allah.
d. 421b/3

Ḍaḥḥāk (Far) İran mitolojisinde şeytani bir figür olarak bilinir.
Ḍ.+ ı 466a/12

daḫı Üstelik, bile.
d. 422b/9, 422b/19, 422b/20, 423a/6, 423a/10, 423a/14, 423a/17, 423b/2, 423b/6, 423b/10, 423b/11, 423b/15, 423b/19, 424a/12, 424a/14, 424a/15, 424a/16, 424a/17, 424a/19, 424a/20, 424b/4, 424b/8, 424b/12, 424b/17, 424b/19, 424b/20, 424b/21, 425a/1, 425a/3, 425a/4, 425a/5, 425a/6, 425a/14, 425a/15, 425a/16, 425b/3, 425b/4, 425b/6, 425b/7, 425b/9, 425b/10, 425b/11, 425b/16, 425b/21, 426a/8, 426a/16, 426a/18, 426b/1, 426b/16, 426b/19, 427a/4, 427a/5, 427a/13, 427b/11, 427b/13, 428a/1, 428a/17, 428b/4, 428b/14, 429a/9, 429a/10, 429b/3, 429b/9, 429b/13, 429b/18, 429b/19, 430a/8, 430a/9, 430a/11, 430a/13, 430a/14, 430a/15, 430b/1, 430b/4, 430b/6, 430b/7,

430b/18, 430b/20, 431a/1, 431a/2, 431a/3, 431a/7, 431a/13, 431a/16, 431b/3, 431b/6, 431b/11, 431b/12, 432a/6, 432a/9, 432a/10, 432a/14, 432a/15, 432b/14, 432b/21, 433a/13, 433a/14, 433a/15, 433a/21, 433b/17, 433b/19, 434a/1, 434b/19, 435a/1, 435a/2, 435a/4, 435a/5, 435a/9, 435a/10, 435a/13, 435a/14, 435a/15, 435a/16, 435a/18, 435a/21, 435b/8, 435b/10, 435b/11, 435b/12, 436a/1, 436a/2, 436a/6, 436a/12, 436a/15, 436b/5, 436b/7, 436b/17, 436b/18, 436b/19, 437a/7, 437a/20, 437b/4, 437b/5, 438a/1, 438a/15, 438a/16, 438a/17, 438b/1, 438b/4, 438b/6, 438b/9, 438b/13, 439a/15, 439a/18, 439b/1, 439b/5, 439b/13, 439b/14, 439b/15, 439b/16, 440a/2, 440a/5, 440a/8, 440a/16, 440a/17, 440a/20, 440b/3, 440b/4, 440b/6, 440b/7, 440b/9, 440b/12, 440b/13, 440b/15, 440b/16, 440b/19, 441a/4, 441a/7, 441a/9, 441a/14, 441a/15, 441a/17, 441a/19, 441b/3, 441b/8, 441b/11, 441b/15, 441b/16, 441b/20, 442a/1, 442a/2, 442a/3, 442a/5, 442a/9, 442b/3, 442b/8, 442b/16, 442b/19, 443a/13, 443a/18, 443b/7, 443b/9, 443b/15, 443b/18, 443b/21, 444a/1, 444a/9, 444a/10, 444a/11, 444a/17, 444a/19, 444a/20, 444b/7, 444b/13, 444b/14, 444b/17, 444b/20, 445a/6, 445a/9, 445a/12, 445a/17, 445b/1, 445b/2, 445b/5, 445b/8, 445b/9, 445b/10, 445b/13, 445b/14, 446a/13, 446a/20, 446b/8, 446b/10, 447b/9, 448a/5, 448a/8, 448a/18, 448a/19, 448b/11, 448b/14, 448b/18, 448b/20, 449a/4, 449a/5, 449a/15, 449a/21, 449b/20, 450a/4, 450a/10, 450a/11, 450a/12, 450b/3, 450b/7, 450b/9, 450b/10, 450b/13, 450b/15, 450b/18, 450b/19, 451a/1, 451a/2, 451a/4, 451a/8, 451a/12, 451a/13, 451b/1, 451b/3, 451b/11, 451b/17, 451b/18, 452a/7, 452a/9, 452b/2, 452b/7, 452b/10, 452b/13, 452b/14, 452b/19, 452b/21, 453a/1, 453a/2, 453a/3, 453a/6, 453a/14, 453a/18, 453b/1, 453b/2, 453b/4, 453b/8, 453b/21, 454a/9, 454a/14, 454a/16, 454a/18, 454a/20, 454b/1, 454b/2, 454b/5, 454b/6, 454b/10, 454b/11, 454b/19, 455a/4, 455a/6, 455a/12, 455a/18, 455a/19, 455a/20, 455a/21, 455b/1, 455b/2, 455b/3, 455b/8, 455b/10, 455b/18, 456a/7, 456a/9, 456a/10, 456a/13, 456a/15, 456a/21, 456b/12, 456b/15, 456b/16, 457a/2, 457a/7, 457a/8, 457a/12, 457a/17, 457b/5, 457b/6, 457b/12, 458a/4, 458a/5, 458a/6, 458a/10, 458b/7, 458b/9, 458b/13, 458b/15, 458b/16, 458b/18, 458b/19, 458b/21, 459a/7, 459b/6, 459b/10, 459b/14, 459b/15, 459b/19, 460a/1, 460a/3, 460a/4, 460a/11, 460b/10, 460b/11, 460b/13, 461a/1, 461a/10, 461a/11, 461a/12, 461b/3, 461b/4, 461b/6, 461b/20, 462a/1, 463a/4, 463a/9, 463a/13, 463a/18, 463b/1, 463b/2, 463b/7, 463b/9, 463b/13, 463a/12, 463b/15, 463b/16, 463b/17, 463b/18, 463b/20, 464a/4, 464a/6, 464a/7, 464a/8, 464a/10, 464a/16, 464a/17, 464a/18, 464b/3, 464b/4, 464b/9, 464b/11, 464b/12, 464b/16, 464b/17, 464b/18, 465a/5, 465a/7, 465a/13, 465a/17, 465a/18, 465a/20, 465b/1, 465b/5, 465b/8, 465b/9, 465b/13, 465b/14, 465b/16, 465b/17, 465b/19, 466a/9, 466a/12, 466a/17, 466a/20, 466b/2, 466b/4, 466b/7, 466b/11, 466b/21, 467a/2, 467a/4, 467a/7, 467a/11, 467a/21, 467b/14, 467b/17, 467b/21, 468a/1, 468a/4, 468a/5, 468a/7, 468a/17, 468a/18, 468b/9, 468b/12, 468b/14, 468b/15, 468b/16, 469a/2, 469a/3, 469a/5, 469a/12, 469a/14, 469a/19, 469b/5, 469b/8, 469b/14, 469b/15, 469b/17, 469b/19, 470a/4, 470a/7, 470a/12, 470a/17, 470a/18, 470b/2, 470b/7, 470b/8, 470b/14, 471a/1, 471a/8, 471a/14, 471a/16, 471b/3, 471b/6, 471b/12, 471b/14, 471b/19, 472a/4, 472a/10, 472a/18, 472b/5, 472b/13, 473a/2, 473a/3, 473a/6, 473a/7, 473a/11,

473a/13, 473a/15, 473b/16, 474a/2, 474a/14, 474a/16, 474a/17, 474a/18, 474b/4, 474b/5, 475a/9, 475b/10, 475b/13, 475b/14, 475b/16, 475b/20, 476b/2, 476b/13, 476b/14, 476b/16, 476b/18, 476b/19, 476b/20, 477a/8, 477a/15, 477a/16, 477b/6, 477b/7, 477b/10, 477b/12, 477b/13, 477b/19, 478a/1, 478a/2, 478a/3, 478a/4, 478a/5, 478a/8, 478a/9, 478a/11, 478a/16, 478a/17, 478a/21, 478b/1, 478b/11, 478b/13, 478b/14, 479a/6, 479a/8, 479a/9, 479a/15, 479a/16, 479a/17, 479a/21, 479b/3, 479b/8, 479b/9, 479b/19, 479b/21, 480a/1, 480a/3, 480a/8, 480a/9, 480a/12, 480b/11, 480b/10, 480b/15, 480b/20, 481a/5, 481a/6, 481a/7, 481a/17, 481a/18, 481b/4, 481b/6, 481b/9, 482a/2, 482a/4, 482a/7, 482a/9, 482a/15, 482a/20, 482b/5, 482b/6, 482b/10, 482b/13, 482b/18, 482b/19, 483a/2, 483a/7, 483a/12, 483a/13, 483b/1, 483b/2, 483b/5, 483b/8, 483b/10, 483b/15, 483b/16, 483b/21, 484a/4, 484a/6, 484a/9, 484a/11, 484a/15, 484a/16, 484a/17, 484a/20, 484b/4, 484b/12, 484b/16, 484b/17, 485a/4, 485a/11, 485a/15, 485a/20, 485b/7, 485b/8, 485b/9, 485b/10, 485b/21, 486a/4, 486a/10, 486a/15, 486a/17, 486a/18, 486a/19, 486b/13, 486b/17, 486b/18, 486b/20, 487a/5, 487a/7, 487a/8, 487b/18

daẖil (Ar) İçeri, iç.
d. idemezdi 442a/14

daẖt → taẖt
d.+ uñı 472a/6

daḳāyıḳ (Ar) Anlaşılması güç ve dikkate muçtaç şeyler.
d. 447a/19, 462b/3

dāl (Ar) Arap alfabesinin sekizinci harfidir.
d.+ edür 422a/17

dal Ağacın odunsu kısımları.
d. 460b/9

ḍalāl → ḍalālet
ḍ. 474b/15

ḍalālet(Ar) Doğru yoldan sapma.
ḍ. 422b/11
ḍ.+ den 424a/6

damaḳAğız içerisinde dişlerin sabitlendiği bölümler.
d. 484b/2

dāmen(Far) Etek.
d.+ üm 421b/12

dānā (Far) Bilgili, bilgiç kimse.
d. 487a/9, 487a/14

dāne (Far) Tane, tohum.
d. 428a/19, 428b/9, 428b/17, 441a/11, 441a/12, 441b/2, 441b/3, 441b/10, 441b/16, 442a/4, 442a/5, 445b/7, 446a/14, 448b/12, 449a/5, 457a/21, 459b/2, 477a/8, 477a/10
d.+ i 475b/15
d.+ ʾi 428b/17, 441b/6, 441b/8, 441b/10
d.+ si 432b/19, 441b/5
d.+ sin 441b/12, 475b/18, 475b/20, 476b/19
d.+ sinden 477a/7

dānelü(Far-Tr) Tohumu olan.
d. 441b/12

danış- Bir iş için bilgi sor-, istişare et-

d.- alum 485b/21
d.- dılar 456a/8
d.- up 476b/2, 484a/11

danışıḳMeşveret.
d. iderken 478a/9 → it-
d. itdiler 482a/20

Dānīl bin Dāvud Metne göre Üspir kabilesinin meliki.

D.+ a 454a/8

dār (Ar) Yer, yurt.
d. eyledük 471b/8 → eyle-
d. 424b/9
d.+ a 424b/10

Dārām Metne göre bir kabile adı.
D. 454a/1, 454a/5

ḍarb (Ar) Vurma, vuruş.
ḍ.+ ı 451a/11

ḍarbe (Ar) Vurma, dövme.
ḍ. 426a/18, 486a/2

Dāris (Ar) Cinlere ilim öğreten cin reisi.
D. 464b/4, 465a/12, 465a/20, 465a/21
D.+ e 465a/16
D.+ i 465a/1, 465a/10, 465a/14

darla- Bunal-, sıkıl-
d.- yup 429a/21

dārū (Far) İlaç.
d.+ yı hūş-ber 450a/15, 450b/13, 450b/16, 451a/2

dārüʾl-ḳarār (Ar) Kıyametten sonra ebedi olarak kalınacak yer.
d. 471b/16

dāsıtān → dastān
d. 426a/3, 434a/17, 434a/18

dastān (Far) Hikaye, destan.
d. 439a/12, 475a/21

daʿvā (Ar) Düşünce.
d.+ sın 446a/16

daʿvet (Ar) Çağrıda bulunma.
d. eyle 441a/9, 445b/1 → eyle-
d. idüp 447b/19, 451b/12 → it-
d. itdi 427b/4, 433a/1, 443a/1, 445b/3
d. ḳıla 427b/2 → ḳıl-
d. ḳılmaġa 473a/2
d. ḳılup 458a/7, 460b/20
d. ḳılur 422b/19, 450b/5
d. 423a/9, 464a/2
d.+ i 423a/9, 423a/11, 464a/2, 464a/3
d.+ in 423a/8, 423a/13
d. olundı 448a/20 → ol-

daʿvetlü (Ar-Tr) Dualı.
d. 456b/3

Dāvud (Ar) Hz. Davut peygamber.
D. 424a/11, 441b/4, 470b/15, 475b/12, 476b/3
D.+ ı 468b/8

dāvudī (Ar) Hz. Davut peygamberin sesini andıran kalın ses.
d. 428a/3

dayan- Karşı dur-
ḳılıç d.- up ṭurdılar 478a/11 → dayan-

dāyere → dāyire
d.+ ye 455a/10

dāyigān (?)
d. 462a/8

dāyim (Ar) Her vakit.
d. 422b/21, 428a/3, 429b/9, 436a/21, 442b/18, 444a/6, 465b/4, 473a/21, 474a/9, 475b/4, 487a/13

dāyimā (Ar) Her zaman.
d. 442a/10, 442a/12, 442a/14, 458a/14, 474a/5, 474a/7

dāyire (Ar) Çember, yuvarlak halka.
d. çizdi 455a/8 → çiz-
d. çizeyin 455a/8
d. 477b/20, 482a/7, 482a/8, 483b/4,
484a/1, 484a/2, 484a/3
d.+ ler 426a/13
d.+ nüñ 484a/2
d.+ si 441a/19

d.+ ye 441a/20

de Bağlaç, dahi.
d. 434a/7, 437a/7, 437a/14, 481b/6

defʿ (Ar) Öteye itme, uzaklaştırma.
d. ider 445a/10 → it-
d. 485b/18
d.+ i 450a/9, 451a/21, 460a/21

defʿa (Ar) Kere, kez.
d. 433b/11

defin → defn
d. itdügi 485b/14 → it-
d. ḳılup 453b/2 → ḳıl-

defn (Ar) Ölen kimseyi gömme.
d. itdügi 478a/20, 483a/11 → it-

defter (Ar) Kağıt mecmuası, defter.
d.+ i 465a/5
d.+ inde 465a/3
d.+ inden 461a/9

deg-
1. Ulaş-, yetiş-
d.- di 453b/12, 453b/14
d.- medi 488a/9
d.- mez 458b/13, 458b/15, 458b/17
2. Değerinde ol-, kıymeti bulun-
d.- erdi 482a/13
d.- mez 422a/20, 456a/1
d.- sün 421b/8

deg Sürekli, kadar.
d. 428b/15, 438a/5, 438a/7, 440a/9, 443a/17, 444b/19, 445a/11, 445a/13, 448a/11, 452a/8, 452a/21, 454a/15, 458b/15, 459b/2, 461a/11, 466b/9, 467a/9, 482a/6, 483b/1
d.+ in 435a/1, 458b/17

degil Değil.
d. 439a/21
d.+ dür 431a/19, 433a/4, 439b/4, 445b/9, 446b/4, 452b/5

degin Değin, kadar.
d. 429a/2, 445a/11, 459a/19, 461b/7, 484b/17

degirmen Buğday vb. tahılların öğütülerek un yapıldığı yer.
d. 426a/17, 437a/7, 439b/20

degme Sıradan, hergangi.
d. 466a/6

degül → degil.
d. 423a/16, 432a/3, 432b/17, 433a/15, 444a/3, 444a/4, 459b/8, 467b/7, 471b/16, 479b/16, 488a/3
d.+ di 428a/3, 439b/14, 441b/14, 468b/5
d.+ dür 432b/17, 433a/13, 444a/2, 464a/14, 467b/19, 482a/14
d.+ em 423b/14, 456b/21, 457a/10
d.+ ise 451a/5
d.+ üz 474b/7

degür- Ulaştır-
selāmın d.- üp 443a/11 → degür-

Dehde Metne göre bir cadı adı.
D. 452a/10

dehşet (Ar) Korku, telaş etme.
d.+ inden 429a/21, 446a/3

del- Delik oluştur-
d.- üp 435a/4

delāl (Ar) Güzel hal.
d.+ üm 436b/5

delīl (Ar) Tanık, belge, kanıt.
d. gözleyüp ṭurdılar 483b/8 → ṭur-
d.+ i 466a/10

delim Çok.
d. 438b/11, 446b/11, 453a/20,

462a/10, 468a/20, 478b/11, 479b/5, 481b/8, 483b/17

delin- Delik açıl-
d.- di 461a/21, 468b/1

Dellū Metne göre bir şehir adı.
D. 449a/14

delük Delik.
d.+ i 436a/16
d.+ inden 436a/17

dem (Far) Zaman, vakit, an.
d. 423a/10, 424b/15, 426a/8, 429b/13, 431a/9, 438b/4, 439b/5, 439b/11, 439b/12, 447a/1, 447b/21, 453a/8, 470a/3, 475b/1, 476a/12, 478a/17, 479a/21, 480b/1, 481a/10
d.+ in 427a/7
d. + inde 485a/6, 485a/7, 486b/16
d.+ leri 430b/7

dem-be-dem (Far) Sürekli, her vakit.
d. 475a/13, 482a/18

dem-beste (Far) Nefesi kesilmiş, susmuş.
d. 434b/11

dem-keş (Far) Soluk çeken, nefes.
d. 439a/9

demren Ok ucundaki ucu sivri demir.
d.+ inde 453b/6

demür Demir.
d. 449b/11, 452a/9, 479a/12, 480a/1, 486a/19
d.+ den 424b/12, 424b/18, 425b/15, 426a/6, 426a/8, 477b/20

demürci Demir işleyen, demirci.
d. 478b/9

den-beste → dem-beste
d. olup 481a/14 → ol-

deñe - Vasıflarını ölç-, sına-
d.- sünler 455b/1

deng (Far) Şaşkın, sersem.
d. 456b/8, 481a/14

deñiz Derya, deniz.
d. 436a/8, 437a/16, 465b/9, 465b/11, 478a/13, 482a/8, 482b/1, 482b/2, 482b/7, 484b/1
d.+ de 471a/11
d.+ den 465b/9, 473b/10
d.+ dür 482b/1
d.+ e 465b/10, 465b/13, 482a/21

deñlü Kadar.
d. 432a/21, 438a/8, 439a/18, 452a/15, 457b/18, 468a/19

deñül- Konuşul-
d.- ür 442a/1

dep-
1. Yere baskı yap-
d.- di 461b/13
2. Atı ileri sür-
at d.- üp 470b/2

depe Bir yer veya nesnenin en üst kısmı.
d. 449b/20, 450a/4, 450a/6
d.+ nüñ 450a/12
d.+ sinde 426a/16, 436a/12, 473b/12
d.+ sinden 440a/9, 450a/1, 470a/7

depele- Üzerine basarak ez-
d. 452a/16, 452b/11, 454b/21
d.- di 463b/2
d.- diler 424a/10
d.- dügim 463b/10
d.- dügüñ 463b/11
d.- dügüñüz 483a/10
d.- ye 452a/16, 483a/10
d.- yeler 422b/10
d.- yüp 483b/17

depere Tepesine, yukarısına.
d. çaldı 463b/8 → çal-

depre- Hareket et-
d. 425b/8

depred- Hareket ettir-
d.- ür 425b/20

depren- Hareket et-, kımıldan-
d.- di 424b/15
d.- icek 424b/15, 425b/13, 425b/20
d.- mege 463a/13
d.- ür 425b/13, 460a/5, 486b/18

depser- Damağı kuru-
d.- üp 484b/2, 484b/18

depsi Tepsi.
d. 427a/14
d.+ de 427a/14

der Deriden sızan renksiz tuzlu sıvı, ter.
d. 446a/3, 460a/3
ecel d. döküp 459b/6 → dök-

der → dir
ʿaḳluñı baş d. eyle 476a/20 → eyle-

deracāt → derece
d. 434b/2

derc (Ar) Toplama, biriktirme.
d. 462b/3, 488a/6

derd (Far) Keder, gam, bela.
d.+ e 460b/18, 480b/1
d.+ i 421b/6, 421b/12, 475a/14
d.+ ile 462b/9, 484b/6
d.+ in 459b/6
d.+ ine 454b/14
d.+ ü 475b/2
d.+ üme 422a/18, 461b/1, 463b/14
d.+ üñe 461b/9

derd ü mend (Far) Dert ve tasa sahibi.
d.+ i 487b/6

dere Küçük akarsu.
d.+ nüñ 463a/11

derece (Ar) Kat, basamak.
d. 427a/16
d.+ dedür 444a/5

der-gāh (Far) Huzur, kat.
d.+ a 487b/6
d.+ da 460b/21
d.+ dan 480a/16
d.+ ı 461a/4, 471a/13
d.+ ına 461a/6
d.+ umda 471a/20, 471b/1, 471b/2
d.+ uñda 487b/5

der-geh → der-gāh
d.+ den 484b/6
d.+ inüñ 476a/6
d.+ uña 435b/15

der-ḥāl (Far) Hemen, o anda.
d. 453b/13, 481a/15

deri Ten, cilt.
d.+ nden 429a/8
d.+ yle 461b/6

deril- Toplan-
d.- üp 481b/13, 483a/1

derle- Terle-
d. 446a/3

dermān (Far) İlaç, çare.
d. virdi 461b/9
d. 463b/14

der-mānde (Far) Aciz, çaresiz.
d. 481b/2

Dermāyūs Metne göre bilgin kişi.
D. 448a/19, 448b/16, 449b/19, 450b/10, 450b/17, 452b/3, 452b/8, 454b/5
450b/15, 454b/6, 479b/9, 479b/15, 479b/19,

480a/11, 480a/20, 480b/2, 486b/14
D.+ e 451a/4, 454b/6

dersū (Ar) Bütün, hemen.
d. 428a/12, 428a/14, 451a/18, 453b/15, 466b/13, 467a/13, 470a/4, 480b/12, 480b/13, 481b/21, 482a/1, 482b/7, 484a/8, 484a/10, 486b/20

dert → derd
d.+ den 484b/6

derūn (Ar) İç, içeri.
d.+ ından 423b/11

derün İçten.
d. + den 452b/3

deryā (Far) Deniz.
d. 436b/8, 465b/5, 465b/6, 471b/10,
478a/13, 483b/12
d.+ da 460a/5
d.+ dur 443a/20
d.+ sı 421b/15, 422a/1
d.+ sına 449b/9, 487b/3
ḳaṭreleyin d.+ ya düşdi 440b/16
d.+ yı 439a/2, 482a/18

dest (Far) El.
d. ṣunup 444a/13 → ṣun-
d.+ i 422a/2, 429b/8, 465a/14
d.+ üñce 422a/7

destān (Far) Hikaye, kıssa.
d. 447a/9

Destā Zāl → Zāl-ı Dastān
D.+ ıla 435a/12

deste (Far) Demet, tutam.
d. 455a/19

dest-māl (Far) Elbezi.
d.+ dan 444a/18

destūr (Far) İzin, müsaade.
d.+ uñla 435a/18

dev (Far) Korkunç, çok iri ve olağanüstü yaratık.
d. 449b/2

devā (Ar) İlaç, çare.
d. 461b/1, 480b/1

devām (Far) Dayim olma, sürekli.
d.+ ı 487b/19

deve Geviş getiren memelilerden, sıcağa dayanıklı sırtında hörgücü olan çöl hayvanı.
d. 448b/9, 449a/1, 449b/2
d.+ ler 448b/3, 448b/7, 448b/18, 448b/19
d.+ leri 448b/13, 449a/6
d.+ nüñ 448b/4, 448b/9

devende (Far) Gezen.
d. 472b/6

devlet (Ar) Bir hükümet idaresinde birleşmiş siyasi topluluk.
d. bilmedüñ 485a/20
d. 456a/5, 465b/20, 465b/21, 466a/1, 466a/2, 466a/4, 466a/6, 466a/8, 469b/1, 473b/21, 483b/3, 484b/5, 484b/16, 485a/17, 486a/4
d.+ den 486a/11
d.+ e 429b/8, 469a/12, 469b/3, 485a/19
d.+ i 427a/1
d.+ ile 422a/2, 438a/2, 449b/2, 466a/2, 468a/11, 473a/8
d.+ inde 424a/21, 439b/5, 468a/20, 487b/19
d.+ ine 441a/17, 472b/3
d.+ üm 476a/11, 483a/21, 483b/18, 484b/4, 484b/7, 484b/8, 484b/9, 484b/11, 484b/19, 485b/12, 486a/5, 486a/14
d.+ ümde 481b/6
d.+ ümdür 484b/14
d.+ ümsen 483a/21
d.+ üñ 437b/6, 437b/9, 449a/9, 485a/13, 486b/10, 488a/8
ʿizz ü d.+ üñ 462a/13
d.+ üñe 476a/21

d.+ üñem 486a/9, 486a/10, 486b/2
d.+ üñi 486b/8
d.+ üñim 483a/20

devletlü (Ar-Tr) Devleti olan.
d. olur 466a/5 → ol-

devr (Ar)
1. Dönme, dolaşma.
d. idermiş 429b/7, 465a/13 → it-
d. idüp 437b/17
d. 426b/8
2. Zaman, devir.
d.+ i 443a/18
d.+ i 426b/8, 437a/11, 443b/4, 465a/13,
475a/18
d.+ inden 445a/15
d.+ ine 466b/9, 467a/9

devrān (Ar) Felek, dünya, talih.
d. 450a/13, 432b/9, 475b/1
d.+ ında 443a/16

devşür- Topla-
d.- di 465b/13

Dımışḳ (Ar) Hz. Adem peygamberin cennetten çıkarıldıktan sonra gönderildiği yer, Şam.
D.+ a 457a/12

dırāz (Far) Uzun tutmak, uzun anlatmak.
d. 424b/3, 463a/6, 445b/4, 450b/20
d.+ ı 428b/12

dırnaġ Tırnak.
d.+ ından 481a/9

di-
1. Söyle-, konuş-
d. 422a/18, 475b/2, 479b/21, 483b/3
d.- di 422a/18, 422a/19, 422a/20, 422b/9, 422b/17, 423a/2, 423a/3, 423a/5, 423a/6, 423a/18, 423b/8, 423b/10, 423b/13, 423b/15, 423b/16, 423b/17, 423b/18, 424a/5, 424a/6, 424a/8, 424a/12, 424a/20, 424b/1, 425a/2, 425a/17, 425b/14, 425b/17, 426b/1, 426b/15, 432b/3, 434b/19, 434b/20, 435a/7, 435a/18, 435b/20, 436a/1, 436b/5, 436b/6, 436b/17, 436b/21, 437a/1, 437a/2, 437b/3, 437b/5, 437b/21, 438a/2, 438a/9, 438a/10, 438a/11, 438a/14, 438a/16, 438a/21, 438b/18, 439a/14, 439a/19, 439a/21, 439b/4, 439b/15, 441b/6, 442a/6, 448b/15, 448b/16, 451b/9, 451b/12, 452a/16, 452a/19, 452a/21, 452b/5, 452b/8, 452b/12, 452b/13, 452b/14, 452b/18, 452b/20, 453a/11, 454b/8, 454b/11, 454b/19, 455a/1, 455a/12, 455a/13, 455a/15, 455a/16, 455b/13, 456a/13, 456a/20, 457a/1, 460a/9, 460b/9, 461a/17, 462b/2, 463a/1, 463a/6, 463b/16, 463b/19, 463b/20, 463b/21, 464a/5, 464a/6, 464a/7, 464a/8, 464a/19, 464b/3, 464b/20, 465a/7, 465a/10, 465a/12, 465a/17, 465a/21, 465b/1, 465b/8, 465b/17, 465b/18, 465b/19, 466a/2, 466a/5, 466a/7, 466a/10, 466a/18, 466a/21, 466b/2, 466b/4, 466b/11, 466b/20, 467a/2, 467a/4, 467a/11, 467a/20, 467b/14, 468a/12, 468a/14, 468a/17, 468b/22, 469a/12, 469a/14, 470a/19, 475a/9, 476a/2, 476b/16, 477b/5, 478a/15, 478a/16, 478a/19, 478a/20, 478b/8, 478b/11, 478b/16, 478b/19, 479a/1, 479a/7, 479a/20, 479b/2, 479b/8, 479b/13, 479b/15, 479b/19, 479b/21, 480a/4, 480a/6, 480a/13, 480a/16, 480a/18, 480a/21, 480b/1, 480b/18, 481b/6, 482b/2, 482b/5, 483a/5, 483a/9, 483a/12, 483a/20, 483a/21, 483b/2, 483b/3, 483b/4, 483b/11, 483b/20, 483b/21, 484a/6, 484b/3, 484b/11, 484b/16, 484b/19, 484b/20, 485a/15, 485a/19, 485a/21, 485b/5, 485b/7, 485b/8, 485b/9, 485b/10, 485b/11, 485b/12, 485b/14, 485b/21, 486a/3, 486a/4,

486a/6, 486a/8, 486a/15, 486a/17, 486a/20, 486b/1, 486b/4, 486b/7, 486b/10, 486b/15, 486b/17
d.- digü 455b/2
d.- digüm 486b/2
d.- digüñ 448b/18
d.- diler 423b/7, 424a/11, 424a/12, 425a/11, 425b/1, 433b/20, 436b/21, 441b/18, 442a/2, 446a/15, 450a/2, 452b/10, 453a/9, 453b/8, 461b/8, 463a/3, 466a/19, 466b/8, 467a/8, 469b/3, 475b/14, 482b/2, 482b/8
d.- diñ 460a/6
d.- dügi 427b/20, 438a/14, 455b/2, 466a/3
d.- dügidür 466a/9
d.- dügin 463a/7, 468b/3
d.- dügine 424a/8, 480a/18
d.- düginüñ 465b/21, 466a/1, 466a/4, 466a/6, 466a/8
d.- dügümüz 431b/2, 431b/6
d.- dügüñ 422b/20, 424a/5, 424a/7
d.- dügüne 422b/10
d.- dükleri 430b/20, 478a/15
d.- düm 422a/18, 422a/19, 422a/20, 422a/21
d.- düñ 434b/2, 460a/6
d.- ler 476b/15, 477a/14
d.- medi 485a/17
d.- medüñ 485a/20
d.- mek 460a/12, 471a/17, 471b/7, 479b/17
d.- meye 472a/7
d.- mezdi 474a/5
d.- miş 435b/13, 465a/11, 466b/21, 467a/21
d.- ñ 452b/21, 468b/15
d.- nür 422a/8
d.- ñüz 430b/14
d.- rdiler 453a/19
d.- rem 421b/12
d.- rise 483a/6
d.- rken 470a/14, 477a/2, 477a/7
d.- rler 423b/10, 430a/2, 431a/3, 433b/12, 433b/14, 433b/15, 435b/6, 438a/15, 439a/16, 441b/10, 442b/14, 442b/21, 443a/3, 444a/7, 445b/13, 459b/11, 460a/5, 463a/1, 463b/11, 466a/10, 471a/7
d.- rlerdi 430b/6, 442b/6, 474a/4
d.- rleridi 441b/15
d.- rmiş 462b/11
d.- rseñ 450a/8, 463b/15, 478b/12
d.- rsin 423a/6, 423b/17, 423b/18, 467b/16, 486b/4, 487a/3
d.- rsiz 424a/8, 476b/3, 476b/4
d.- se 462b/5
d.- yeler 457b/10
d.- yen 430b/10, 451a/5, 486a/9
d.- yesin 469a/16
d.- yeyin 468a/21, 468b/3
d.- yicek 422b/7, 422b/16, 423a/21, 424a/6, 425a/17, 425a/19, 425b/3, 426a/4, 427b/19, 429a/12, 429b/16, 429b/17, 430b/13, 431a/9, 431a/20, 431b/20, 432a/6, 432b/2, 433a/4, 433a/9, 434b/19, 435a/19, 435a/21, 439a/20, 439b/1, 441a/9, 443a/5, 443b/19, 445b/2, 452b/1, 452b/8, 452b/12, 452b/20, 454b/17, 455b/14, 458a/6, 459b/17, 460a/18, 461a/3, 464b/3, 465b/21, 466a/4, 466a/5, 466a/7, 466a/15, 467b/15, 468a/14, 468a/17, 468a/21, 468b/3, 468b/11, 470b/1, 471a/9, 471a/10, 471b/4, 473b/8, 478a/19, 478a/21, 478b/21, 480a/1, 481b/6, 481b/16, 481b/20, 482a/15, 483a/5, 483a/12, 483a/21, 483b/20, 483b/21, 484b/20, 485a/16, 485a/19, 485b/19, 486b/5, 486b/7, 486b/11, 486b/13
d.- yince 425a/3, 450a/2, 451a/6, 463a/2, 480b/17
d.- yü 423a/7, 426b/3, 472a/16
d.- yüp 423a/8, 423a/16, 423b/1, 423b/6, 424a/3, 424a/4, 424b/13, 425b/9, 426a/3, 426b/11, 426b/16, 427a/4, 427a/13, 428a/7, 429a/3, 429a/6, 429a/10, 429a/13, 429b/6, 430a/16, 431a/3, 431b/6, 432a/17, 432b/7, 433a/1, 433a/8, 433a/17, 433b/5, 433b/17, 433b/20, 434a/3, 434b/18, 435a/10, 435b/19, 435b/21, 437a/15, 438b/11, 438b/12, 439a/6, 439b/6, 439b/10, 440b/18, 441a/17,

441b/6, 441b/17, 441b/20, 442a/4, 442a/16, 442b/4, 443a/6, 444a/2, 444a/5, 444a/8, 444a/15, 444a/18, 444b/3, 444b/17, 445a/5, 445a/16, 445b/14, 445b/16, 446b/4, 448b/15, 449a/11, 450a/8, 450a/12, 450a/18, 450b/3, 450b/5, 451b/4, 451b/6, 451b/8, 451b/12, 451b/17, 451b/19, 452a/4, 452a/9, 454a/12, 454b/3, 454b/12, 454b/13, 455a/4, 455a/8, 455b/8, 456a/9, 456b/12, 457a/10, 457a/19, 457b/1, 457b/3, 458a/7, 459a/2, 460a/5, 460a/14, 460b/6, 461a/6, 461a/9, 461a/17, 461b/1, 461b/9, 461b/10, 461b/13, 462a/8, 463a/4, 463b/15, 464a/3, 464b/18, 465b/4, 467b/8, 467b/12, 467b/17, 467b/20, 467b/21, 468a/3, 468a/11, 468b/15, 468b/22, 469a/4, 469a/10, 469a/13, 469a/18, 469b/12, 470a/16, 470b/5, 470b/10, 471b/3, 472a/9, 472b/12, 473a/2, 473a/13, 473b/14, 474b/7, 475b/14, 476a/21, 476b/10, 476b/20, 477a/5, 477b/6, 477b/18, 477b/19, 478a/4, 478b/2, 478b/13, 479a/16, 479b/1, 479b/7, 479b/14, 480a/10, 480a/20, 480b/19, 482b/9, 483a/19, 483b/8, 483b/18, 484a/8, 484b/8, 484b/10, 484b/16, 484b/21, 485a/5, 486a/12, 486b/19

2. (y.f.)
āh d-: İç geçirmek
…-yüp 461a/8
aḥsend di-: Güzel oluşunu söylemek
…-yüp 439a/12
ḫoş di-: Güzel söylemek
…-di 434a/10
kün di-: Ol emrini vermek
…-mekden 432a/20, 432b/10, 471b/7, 476a/4

dibā (Far) Renkli dokuma motiflerle süslü lüks bir çeşit ipek kumaş.
d. ü ḥarīr döşeyüp 436b/9 → döşe-

dibret- → depret-
d.- ür 422a/3

dīd-āb (Far) Göz yaşı.
d. 421b/8

dīdār (Far) Yüz çehre.
d.+ ı 457b/9

dīde (Far) Göz.
d.+ ʾi 434b/7
d.+ m 422a/19

didil- Parça parça edil-
d.- di 449b/14
d.- eydi 472a/1

dīg (Far) Çömlek, toprak tencere.
d. 433b/10, 433b/11

dik-
1. Bitkiyi toprağa yerleştir-
d. 429a/21, 441a/16, 442a/10, 443a/15, 444a/4, 444a/5, 444a/6, 444a/20, 457b/1, 457b/2, 460a/20, 460b/13, 464b/7, 466b/6, 467a/6, 475a/20
d.- di 433b/8
d.- üp 433b/3
2. Bir nesneyi yere dik olarak sabitle-
d. 469b/8, 469b/21
d.- mişler 437a/5

dikdir- Dikme işini yaptır-
d.- üp 444a/10

dikdür → dikdir-
d.- di 443a/14

diken Bazı bitkilerin yaprak ve dallarında olan ucu sivri çıkıntılar.
d. 447a/11

dikil- Toprağa konul-
d.- di 442a/19

dikilü Dikilmiş olan.
d. 426a/19, 466b/1, 466b/3, 466b/4, 466b/19, 467a/1, 467a/3, 467a/4,

467a/19

diḳḳat (Ar) Ehemmiyet verme.
d.+ ile 474b/4

dikülü → dikilü.
d. 469b/8, 469b/10

dil (Far)
1. Gönül, yürek, kalp.
d. cism olur 487a/17 → ol-
d. ü cānum 448b/6
cān u d. virdi 446b/12 → vir-
d. 421b/8, 448a/22, 462b/10, 469a/18, 475b/2, 482a/12, 483b/8, 487b/8
cān u d. 434b/12, 448a/1, 449a/12
d. 431b/13
d.+ de 421b/10
cān u d.+ den itmeye 470b/18 → it-
cān u d.+ den 428b/3
d.+ ince 427b/7
d.+ leri 436b/14
2. Lisan, iletişim aracı.
d. açup 437b/5 → aç-
d. geldi 448b/17 → gel-
d. getürüp söyletdiler 437b/15
d. açup 486a/6
d. gelüp eyitdi 485a/13
d. 423b/13, 426a/20, 428a/2, 428b/18, 432a/1, 437a/2, 442a/6, 445b/8, 446b/20, 447a/18, 448a/13, 449a/15, 450b/11, 451b/12, 452b/4, 458a/8, 459a/15, 461b/8, 465a/7, 466b/20, 467a/20, 469a/14, 470b/11, 471a/7, 472b/4, 473b/15, 475b/8, 476a/1, 476b/12, 476b/16
ḥāl d. 427a/9, 457a/19, 457b/4, 472b/9, 472b/12
ḳuş d. 476b/17
Yunan d. 479b/10
3. Tat alma organı.
d. + ümden 428a/9, 433a/5, 453b/5, 462a/12, 462a/20, 464b/8, 475a/7, 476a/20, 484b/2

dil- Küçük parçalara ayır-
d.- sünler 478b/2

dil-āra(Far) Gönül alan, gönlü kapan.
d.+ m 468a/13

dil-āver (Far) Yiğit, yürekli.
d. 454a/7, 454a/15, 456a/19, 478b/2, 478b/7, 482a/11
d.+ i 486a/1
d.+ ler 422b/10
d.+ leri 447b/4, 449a/17, 453a/6, 472a/12, 472b/3, 472b/16, 485a/11
d.+ lerin 436a/5, 447b/20
d.+ lerine 481b/17
d.+ leriyle 455a/5
d.+ lerüm 454a/12
d.+ üñ 440a/10

dilāverlik (Far-Tr) Yiğitlik.
d.+ in 482a/1

dilāverluġ → dilāverlik
d.+ uña 464b/2

dil-bendān (Far) Gönül bağlayan.
d. ider 422a/11

dil-ber(Far) Gönlü çalan güzel kadın.
d. 421b/6, 421b/10, 421b/12, 437b/18, 475a/21
d.+ i 469a/16

dil-dār (Far) Birinin gönlünü almış sevgili.
d.+ ı 421b/7

dile-
1. İste-, arzu et-
d.- di 427a/20, 431a/6, 441b/8, 441b/10, 443b/7, 452a/16, 457b/3, 461b/14
d.- diler 444b/19
d.- diñüz 433a/7
d.- dügi 474b/9
d.- meyeni 486a/15
d.- r 487b/8
d.- rdi 463b/12
d.- rem 428b/20, 437b/4, 457a/19

d.- rse 430b/7
d.- rseñ 434b/3, 437b/6, 441b/3, 442a/16, 444a/12, 447a/6, 447a/18, 448a/2, 456b/15, 457b/8, 462a/17, 462b/7, 469b/6, 475a/16, 486a/5, 487a/10
d.- rsen 461a/3
d.- rsin 483a/18
d.- rsiz 430b/14
d.- rüz 441a/8, 458a/6
muʿcize d.- rüz 433a/3
d.- se 466a/6
d.- yü virdi 477a/11

2. Niyetlen-, kalkış
d.- düm 476a/13
d.- r 422a/9
d.- yen 434b/11
d.- yeyin 424a/2
d.- yicek 431b/6, 433a/18, 467b/4

3. (y.f.)
kendü kendüyi dile-: Aşırı derecede sinirli olmak
…-di 481b/8

dilek İstek, beklenti.
d. ḳıl 487a/13
d. 429b/9, 432a/3, 441a/21
d.+ i 430a/15
d.+ ümüz 431a/2

dil-ferīb (Far) Gönül aldatan, cazibeli.
d. 434a/19

dil-güşā (Far) Gönül açan, kalbe ferahlık veren.
d. 446b/7
d.+ de 430a/12
d.+ sıyıla 461a/16

dil-ḫāne (Far) Gönül evi.
d.+ sin 487a/16

dilim Parça.
d. 478b/2, 477b/2

dillü (Far-Tr) Dili olan.
d. 433a/5, 472b/4

dil-rubā (Far) Gönül alan, gönül çalan.
d.+ sına 428a/3

dimāġ (Ar) Akıl, beyin.
d.+ ın 436a/15

dīn (Ar) İnanç, yaratıcıya inanma.
d. 448b/19, 466a/8
d.+ e 443a/1, 460b/20
d.+ i 455a/1, 455a/2, 463b/20, 465a/21, 421b/3474a/7
d.+ ümüze 424a/6
d.+ üñe 433a/3

diñle- Dinle-, kulak ver-
d. 422a/12, 422a/20, 424a/10, 425b/2, 426a/3, 430a/17, 432a/17, 433a/8, 434a/3, 434b/9, 437a/15, 441a/21, 446b/6, 456b/9, 460a/15, 461b/2, 462b/14, 462b/16, 468b/10, 472b/14, 474b/12, 475b/5, 476b/1, 476b/10, 487a/3
d.- di 434b/17
d.- mekde 447b/5
d.- r 446b/7
d.- ye 434a/8
d.- yelüm 438a/21
d.- yüp 427a/11, 448b/15, 460a/14

diñlen-Dur-, dinlen-
d. 486a/17
d.- ince 449b/17
d.- meyüp 477b/18

dinsiz (Ar-Tr) İnancı olmayan.
d. 485b/2

dip Bir şeyin en alt kısmı.
d. 443a/20
d.+ in 464b/7
d.+ inde 433b/14, 437b/12, 448b/2, 464a/16, 465b/6
d.+ inden 466b/4, 467a/4
d.+ ine 425b/14, 466b/9, 467a/9, 477b/12

dipsiz Dibi olmayan.
d. 449a/8

dipsüz → dipsiz
d. 448b/14

dir-
1. Topla-, devşir-
d.- di 465b/13, 483a/19
d.- mişiken 467b/4
d.- üp 440a/20, 465b/10, 481a/11, 482b/16, 485b/3
2. didikle-
d. 477a/10

diraḫ-istān (Far) Ağaçlık yer.
d. 459a/9

direfşlü (Far) Sancak, bayrak.
d. 470a/14

direk Herhangi bir nesneden yapılan uzun destek.
d. 437a/7, 466b/1, 466b/3, 466b/4,
466b/17, 467a/1, 467a/3, 467a/4, 467a/17
d.+ ler 437a/5

dirhem (Ar) Eski okkanın dörtyüzde biri.
d. 445a/14

diri Canlı, yaşayan.
d. ḳalmadı 440b/20 → ḳal-
d. olduġıçundur 485b/15
d. 483a/9
d.+ dür 483a/10

dirīġā (Far) Eyvahlar olsun, yazık.
d. 429a/5

diril- Canlan-, hayat bul-
d.- di 483b/14
d.- diler 477b/12
d.- en 463b/17
d.- üp 466a/14, 485a/11
d.- ür 480a/14
d.- ürsem 463b/21
d.- ürsin 425a/11, 480a/15

dirlik Canlı olma, hayatta.
d. 486b/9
d.+ i 459b/19
d.+ iñ 468b/21

diş Ağız içerisinde yiyecekleri parçalamaya yarayan organ.
d. 475a/3
d.+ in biler 461a/21 → bile-
d.+ lerin 455a/19
d.+ lerüñ 422a/16
barmaḳ d. ider 483b/11 → it-, diş

dişi Cinsiyet olarak dişi olan.
d.+ dür 465a/9
d.+ müze 457b/5
d.+ si 443b/13, 464b/11, 464b/12
d.+ sin 440b/20
d.+ sine 457a/7, 474b/5
d.+ ye 457a/6, 457b/5

dişilü Dişi olan.
d. 442b/9, 457a/6, 457b/2, 464b/14

dit- Didikle-
rīze rīze ḳılup d.- mege 477a/16

ditre- Titre-
d.- di 451a/18, 479a/4
d.- yüp 484b/2

ditret- Titret-
d.- e 436a/14

dīv (Far) Dev.
d. ü cinnü 439a/9
d. vü perī 436a/3
d. 437a/7, 438b/19, 462a/9, 464b/16, 473a/8, 486a/12, 487a/21, 487b/1
d.+ e 446b/18
d.+ ler 471b/21, 481a/10
d.+ lerin 465b/3

dīvān (Ar) Büyük meclis.
d. dutup 466a/14 → dut-
d. ḳurup 431a/11, 436b/18, 443b/6 → ḳur-
d. ṭurdı 468b/12
d. ṭurur 423a/11, 476a/11
d. 423b/4, 427a/13, 454a/20, 473b/17, 473b/18, 473b/19, 474a/12, 477a/6, 477a/14, 484a/13
d.+ a 485b/6
d.+ da 486a/15
d.+ dan 443b/7
d.+ ı 423b/2, 465a/3, 472a/21, 472b/7, 472b/9
d.+ ına 423b/5, 452b/5
d.+ ında 451a/18, 477a/19
d.+ ını 449a/19
d.+ lara 465a/5

dīvān-ẖāne (Ar-Far) Büyük sofa.
d. 448a/13
d.+ ye 476b/20

divār (Fa) Duvar.
d.+ ı 425a/21

diyānet (Ar) Dindarlık.
dīn d. bilmez 448b/19 → bil-, din

diyār (Ar) Memleket, ülke.
d. 454b/16, 478b/9
d.+ a 435a/17, 469a/1
d.+ da 434b/20, 434b/21, 437a/1, 437a/2
d.+ ı 436b/3, 436b/4, 436b/16, 468a/11
d.+ ımuzda 424a/19
d.+ ın 478b/10
d.+ ına 436b/21, 447b/11
d.+ ında 438a/15, 439a/1
d.+ ınuñ 436a/5, 436b/5
d.+ ları 452b/11
d.+ umda 439a/13
d.+ umuzı 469a/1
d.+ uñ 469a/2
d.+ uña 447b/13
d.+ uñda 424a/12
d.+ uñuza 484a/7

diyārlu (Ar-Tr) Memlekete sahip.
d. 484a/7

diyi → diyü
d. 454b/11

diyiş- Söyleş-, konuş-
d.- diler 455b/12

diyü Diye.
d. 428b/6, 430b/21, 437b/18, 465a/13, 434b/16, 435b/10, 436a/3, 436b/20, 437a/12, 438a/12, 438a/13, 439b/13, 443a/9, 446a/12, 446b/17, 448a/12, 451b/5, 452a/6, 459a/20, 459b/6, 460b/7, 460b/16, 466b/6, 467a/6, 469a/5, 477a/1, 484a/5, 484b/5, 484b/7, 484b/14, 486a/10

diz- Tak-, süsle-
d.- di 476b/13
d.- mişler 424b/11

diz Alt ve üst bacağın birleştiği eklem yeri.
d. çöküp 479a/20 → çök-
d. 450b/9, 468a/12, 474a/16, 474a/20, 476b/13, 476b/15, 477a/11, 484a/21
d.+ leri 440a/21

dīzār → dīdār
d.+ uñ 422a/18

doḳıt- Dokut-, ördür-
d.- ur 462a/6

dolap Ahşaptan yapılma içine eşya konulan kapklı bölüm.
d.+ lara 426a/7

dost (Far) Güvenilir kimse, arkadaş, sevgili.
d. 462b/15, 447a/8
d.+ ı 462b/5
d.+ ıdur 473a/13
d.+ ınuñ 430a/12

d.+ ların 448a/4
d.+ uñ 488a/8

dök-
1. Boşalt-, dök-
d.- di 435a/3
d.- üp 433b/6, 459a/17, 473a/12
d.- dük 482a/15
2. (y.f.)
göz yaşı dök-: Ağlamak
…-erdi 459a/15
göz ḳan dök-: Çok ağlamaktan kan akıtmak
…-erdi 459a/11
yaş dök-: Ağlamak
…-ersem 462b/10
ecel derin dök-: Ölüm korkusuna kapılmak
…-üp 459b/6
ḳalıba dök-: Bir şekle sokmak
…-düm 433b/11, 433b/13
ḳan dök-: Yaş yerine kan ağlamak
…- e 462b/13
…-er 475a/10
…-üp 451b/15
perrin dök-: Kanat indirmek
…-er 468a/6

dökil- → dökül-
d.- en 459b/9
d.- enden 433b/13

dökül- Dökül-
d.- di 480a/2, 481a/15
d.- diler 456a/21
d.- medi 459a/21
d.- üp 428a/19, 447a/7
baş d.- üp 453a/16
d.- ürdi 459a/13

dön-
1. Yönünü çevir-
d. 425b/9, 474a/3, 474a/17, 477a/12, 478a/5
d.- di 421b/6, 425a/3, 425a/4, 426b/8, 439b/15, 444b/5, 445a/3, 447a/9, 461a/12
d.- düm 473a/21
d.- medüm 473a/21
d.- üp 426b/16, 443b/17, 454a/4, 474a/20, 475b/10, 476b/14, 486a/14
2. Değiş-
461b/4, 478a/21, 481b/13,
d.- er 438a/3
d.- miş 428b/8
d.- mişidi 449b/9
d.- müşdi 449b/9
d.- üp 461a/21
3. Tersine dön-
d.- er 475b/1
d.- mekile 428b/9
d.- mesiyile 428b/15
4. Kendi etrafında çember oluştur-
d.- erdi 459a/10
d.- icek 425b/20, 426a/1
5. Geri gel-
d.- mezler 477b/18
d.- üp 477b/7, 481a/4, 482a/6
6. (y.f.)
ʿaḳse dön-: Tersine dönmek
…-üp 422a/12
şikārdan dön-: Yoldan dönmek
…- üp 439b/17

dönder-
1. Çevir-, değiştir-
d.- üp 452a/14,
d.- en 434a/1
2. Kendi ekseni etrafında çevir-
d.- ür 426a/1
3. (y.f.)
yüzüñ dönder-: Uzak durmak
…-esin 424a/3
…-mez 439a/19
…-üp 486b/4

dörder Dört dört.
d. 445b/6

dördünci Sıra sayısında dördüncü.
d. 429a/20, 429b/4, 446b/1, 433b/13, 449b/16, 460b/10
d.+ sine 441b/15

dört Rakam.

d. 426a/17, 427b/8, 432a/9, 441b/13, 441b/15446a/12, 446a/21, 446b/1, 453a/15, 456a/21, 456b/4, 472b/17, 472b/18, 472b/19, 480a/2, 480b/7, 484b/3, 484b/9
d.+ i 446a/13
d.+ in 456a/21

dört biñ Sayı.
d. 479a/13

dört biñ beş yüz Sayı.
d. 440b/13, 440b/20

dört biş biñ Sayı.
d. 451b/10

dört kerre yüz biñ Dört tane yüz bin sayısı.
d. 448a/5

dört yüz ḳırḳ Dayı.
d. 484a/15

döş Bağır, göğüs.
d. 449b/1

döşe- Yerleştir-
d.- yüp 473a/7, 474a/16
dibā ü ḥarīr d.- yüp 436b/9

döşek Döşek, yatak.
d.+ i 460b/13

dövün- Çırpın-
d.- iserdür 478b/20

duʿā (Ar) Yalvarma, talep.
d. 462a/1
d. itdi 476a/2 → it-
d. ḳıl 457b/9 → ḳıl-
d. ḳıla 466a/2
d. ḳıldı 441a/17, 445b/8, 457b/13, 461b/6
d. ḳılıcaḳ 473a/10
d. ḳılup 426b/12, 467b/10, 472b/3, 473a/7, 475b/4
yiryirin d. ḳılup 469b/3
d. 434a/20, 457b/12, 475b/3
d.+ larını 428a/10
d.+ sı 431b/8, 433a/19, 457b/7, 462a/2
d.+ sın 428a/8, 431a/7, 433a/20, 443a/7, 457b/13, 457a/20, 461b/6, 471a/8
d.+ yı 422a/6

dūd (Ar) Kurt, böcek.
d. 462a/5

dudaḳ Ağzın ilk kısmı.
d.+ ları 484b/18

ḍuḥā (Ar) Kuşluk vakti.
ḍ. 449a/14

duḫān (Ar) Duman.
d.+ dan 430b/5, 430b/8
d.+ ı 430b/10

duḫānī (Ar) Dumana mensup.
d. 430b/6

duḫūl (Ar) İçeri girme.
d. 470b/17

dur-
1. Dur-, sabit kal-
d.- duġı 481b/12
d.- uben 430b/10
d.- up 484a/15, 435b/14, 470b/18
baş d.- ur 466a/2
d.- ursın 464b/3
çāker d.- ur 474b/11
2. Süreklilik fiili.
d.- urlar 455b/1
d.- urum 461a/7
ol d.- ur 421b/14, 423a/19, 476a/9
nice d.- ur 426a/3
ehlü d.- ur 435b/6
nefs-i levvāme d.- ur 446b/8
bu d.- ur 446b/10, 474b/15, 476a/18
sende d.- ur 446b/17, 487a/21
cihān faḫri d.- ur 447a/4
böyle d.- ur 447a/12

nefs-i emmāre d.-ur 462a/9 474b/12, 487a/5, 487a/8
cismiñ d.- ur 474b/13
neṣir d.- ur 475a/7
naẓım d.- ur 475a/7
ṣoñı d.- ur 475a/12
ṣaḥtı d.- ur 475a/15
devlet d.- ur 484b/5
miḥnet d.- ur 484b/6
nefsüñ d.- ur 487a/6
miṣli d.- ur 487a/16
maġrib d.- ur 488a/5
sācid d.- ur 488a/7

dūsıtān → dāstān
d. 434a/19

dūşāb (Far) Üzüm ve hurma pekmezi.
d. 443a/17, 445a/6
d.+ ı 445a/15

dut-
1. Öyle gör-
d.- a 474b/17
d.- avüz 487b/20
2. Yön dut-
d.- up 437a/17
d.- mışlar 474a/1
3. Sabit bırak-
459b/3
4. Nefessiz bırak-
462a/11
5. Gaga ile tut-
473a/14
6. Engel ol-
479a/7
d.- mış 424b/18, 479a/11
d.- duġından 483b/9
7. Elle tut-
484a/17
8. Kapla-
d.- dı 462a/5, 472b/14
9. (y.f.)
ʿazīz dut-: Saygı göstermek
… 461b/19
cihānı dut-: Dünyayı sarmak
…-dılar 442b/20
dīvān dut-: Toplantı yapmak
…-up 466a/15
maʿẕūr dut-: Suçunu affetmek
… 445b/9
menfiʿat dut-: Fayda saymak
…-ar 422a/4
minnet dut-: Minnettar kalmak
…-cıdur 439a/10
miṣāl dut-: Örnek almak
…- dılar 439b/7
naẓar dut-: Bakar olmak
…-dı 468a/8
ümīd dut-: Ümit etmek
…-aram 486b/7
vaṭan dut-: Vatan olarak görmek, yerleşmek
…-ar 460a/8

dutġun Tutsak, esir.
d.+ ları 454a/20, 479a/13

dutsaḳ Tutsak, esir.
d. 479a/11
d.+ lar 452b/2, 456a/16, 477b/18
d.+ ları 452a/17, 452b/21, 455a/7
d.+ larıla 479a/5

dutul- Alıkon-
d.- duġın 483b/19

duvala Yuvala-
d.- ya 425b/18

duy- İşit-
d.- maya 464b/16

duzaġ Tuzak.
d.+ ına 458b/2

dü- → di-
d.- dügi 438a/15
d.- nir 446a/9

dü (Far) İki.
d. 477a/18

dü-cihān (Far) İki dünya.
d. 446b/5
d.+ da 462b/6, 475a/14

d.+ dur 422a/21

dügin → dügün
d.+ e 470b/14

dügün Düğün.
d. 470b/15

dük- → dik-
d. + üp 429a/19

düket- Bitir-
d.- esin 428a/16, 428a/20

düken- Bit-, sona er-
d.- di 459a/21
d.- ince 428a/9
d.- inceye 459a/20
d.- üp 428a/11, 428b/10, 459a/13

Düldül (Ar) Hz. Ali'nin atı.
D. 449b/2

dün
1. Gece.
d. 448a/11, 448a/15, 449a/14
d.+ üñ 456a/13
2. Bir önceki gün
479a/3
d.+ ki 438a/2

dünyā (Ar) Yer yüzü, yaşanılan yer.
d. 441a/4, 442b/4, 445b/9, 445b/10,
471a/13, 471a/19, 471a/20, 471b/2, 471b/10, 471b/20, 472a/3, 472a/18
d.+ da 423a/15, 431a/1, 431a/2, 431b/6
d.+ dan 428a/17, 442b/5, 467b/7
d.+ ya 429a/6, 432b/18, 446a/6, 457b/14, 471a/21

dünyevī (Ar) Dünyaya mensup.
d. 453a/10

düpdüz Yerle bir, çok düz.
d. 470a/12

dür- Katla-, sar-
d.- üp 473a/5, 476b/13

dürāc (Ar) Kekliğe benzer güzel bir kuş.
d. 455b/20

düre- Çoğal-
d.- di 431b/15

düret- Çoğalt-
d.- di 433b/17

dür-fişān (Far) İnci gibi güzel söz söyleyen.
d. ide 475b/3 → it-
d. 447a/17

düri- → düre-
d.- dügin 441a/5
d.- mişdür 470a/5
d.- yen 460b/8
d.- yüp 458b/11

düril- Bükül-, katlan-
ayaġ altında d.- ür 440a/5

düriş- Karşı karşıya gel-
d.- üp 478b/14

dürlü Çeşit, başka.
d. dürlü renge 438a/4
d. dürlü 485a/4, 485b/7
d. 424b/5, 429a/1, 430b/4, 431b/19,
432b/11, 432b/16, 432b/17, 432b/21, 433b/4, 423b/18, 426a/13, 447a/16, 453b/11433b/19, 434a/1, 435a/10, 436a/17, 438a/3, 438a/14, 441a/11, 441a/12, 441a/17, 441a/19, 442a/21, 442b/2, 442b/4, 442b/7, 443a/4, 446a/12, 446a/13, 446a/20, 446a/21, 450b/7, 450b/11, 457a/13, 457a/14, 457a/15, 457a/16, 457a/17, 470a/12, 471a/11, 472b/10, 472b/16, 472b/18, 475b/13
dürlü d. 485a/4, 485b/7
d.+ sini 430b/4

dürr (Ar) İnci.
d.+ i 436b/10, 476b/13

dürr-i yetim (Ar) Büyük tek inci.
y. 422a/16

dürü- → düre
d.- di 442a/19, 442b/2, 446a/2
d.- mişdür 431b/11
d.- r 457a/8, 460a/4
d.- rler 460a/2
d.- se 458a/20
d.- yince 458b/13
d.- yüp 431a/14, 460b/4

dürüt → düret
d.- di 432a/21, 432b/3
d.- üp 476a/19

dürüst (Far) Doğru, sağlam.
d. oldı 426b/14

dürüş- Çabala-, çalış-
d.- dük 425a/12

düş-
1. Hızla aşağa in-
d.- di 425a/14, 426a/8, 426a/9, 441b/10, 459b/9, 465a/6, 469a/6, 469a/20, 481a/16, 482b/19, 483a/2
d.- dügi 449a/8
2. Korkuya kapıl-
d.- di 424b/16, 484b/1
3. Yıkıl-, devril-
d.- di 423b/9, 444b/18, 451a/9, 463b/8, 463b/9, 463b/16, 481a/14, 481b/12
d.- icek 440b/19
d.- dügi 444b/18, 456b/1
d.- diler 451a/19
4. Yansı-
d.- di 422a/16, 445b/11
5. Savaşta yenil-
d.- di 451a/8
6. Ayrıl-
d.- er 438b/4
7. Denk gel-
d.- erse 438b/7, 438b/8, 438b/9
8. (y.f.)
cānına od düş-: Yüreğine ateş düşmek
…-di 478a/21
ḳaṭreleyin deryāya düş-: Damla gibi denize düşmek
…-di 440b/16
lerze düş-: Korkuya kapılmak
…-di 448b/6
üzlüp düş-: Üzüntüye kapılmak
…-di 442b/11
ḫacil düş-: Sıkıntılı hale girmek
…-diler 441b/20
vehme düş-: Kuruntuya kapılmak
…-diler 453a/17
…-üp 486a/16
ardına düş-: Takip etmek
…-dügin 435a/15
fāriġ düş-: Yükten kurtulmak
…-dük 425a/16
ḳafā ḳulaġından düş-: İşitmez olmak
…-em 465a/8
revān düş-: Akıcı olmak
…-erdi 425a/19
yire düş-: Yere serilmek
…-erdi 459b/13
bende düş-: Köle olmak
…-memişidi 484a/8
…-üp 451a/14
ṣuya düş-: Suya kapılmak
…-mesün 466b/6, 467a/6
öñine düş-: Kılavuzluk etmek
…-miş 440a/10
mudāyıḳaya düş-: Üzüntüye kapılmak
…-mişüzdür 452b/4
gözine aġ düş-: Gözü kör olmak
…-se 435a/8
cānına tasa düş-: Yüreği sıkıntılanmak
…-üp 423a/17,
cevherine düş-: İç özüne işlemek
…-üp 457a/14
cihān milkine düş-: Dünyaya gelmek
-üp 459a/7

başından düş-: Makamdan inmek
…-üp 456a/5
el ayağına düş-: El pençe durmak
…-üp 453a/5
saḫt düş-: Gerçek olmak
…-üp 479b/10
nuḥse düş-: Talihsiz olmak
…-üpdür 478b/20

düş Rüya.
d. gördüm 448a/22
d. görmedi 437b/19
d. 448b/17, 449a/14, 449a/21, 450b/1

düşir- Makamdan düşmesini sağla-
d.- e 486a/11

düşmen (Far) Yagı, hasım.
d. ardın sür 483a/13 → sür-
d. olupdur 422b/21 → ol-
d. 441a/1, 447b/21, 448a/7, 448b/19, 449a/2, 451b/5, 453b/7, 455a/5, 455b/6, 455b/7, 455b/8, 455b/10, 455b/12, 455b/21, 456b/3, 456b/9, 462b/5, 462b/15, 477b/11, 478a/6, 479a/1, 479a/7, 479a/8, 480b/9, 480b/10, 480b/11, 481a/1, 481a/3, 482a/1, 482a/21, 482b/2, 482b/4, 482b/6, 482b/8, 482b/11, 483a/3, 483a/4, 483a/13, 483b/1, 483b/2, 483b/16, 483b/17, 483b/18, 484a/10, 484a/19, 484a/21, 485a/1, 485a/11, 486b/8, 486b/20
d.+ den 440b/17, 450b/21, 483a/18, 484b/16, 484b/18, 484b/19
d.+ dür 463b/12
d.+ e 449a/21, 455b/8, 456a/12, 481b/21, 482b/4, 482b/5, 483a/14
d.+ ı 449a/7
d.+ i 423b/1, 443b/10, 443b/16, 479a/10, 481b/5, 482b/3, 484a/11, 484a/15, 485a/9
d.+ idür 438b/15, 486a/9
d.+ in 464b/1
d.+ ini 443b/18
d.+ lere 449a/5
d.+ leri 430a/13, 448a/4
d.+ leridür 473a/13
d.+ lerüñ 463b/18
d.+ lerüñi 463b/15
d.+ ü 448a/2
d.+ ümi 463b/14
d.+ üñ 440b/21, 479a/9, 482b/10, 482b/14, 483b/2, 485a/7, 488a/8

düşür- Öldür-, yok et-
d.- diler 451a/17, 451a/19
d.- icek 451b/21
1. (y.f.)
kurt düşür-: Kurt yerleştirmek
…-üp 461a/8
ṭuzaġa düşür-: Kapana almak
…-ürler 473b/11

düt- Güzel koku yay-
ṭīb ü ʿanber d.- er 436a/17

düz- Yap-, inşa et-
d.- diler 426a/7
d.- dügi 480b/8
d.- dügüñ 423b/19
d.- en 425a/7, 426b/16
d.- me 423a/1, 423a/2
d.- miş 426b/16, 431a/16, 470a/9
d.- mişidi 468b/18
d.- mişler 424b/10, 437a/5, 437a/7
d.- müşler 424b/12
d.- üp 425a/14, 426a/5, 457b/9

düzet- Hazırla-, düzenle-
d.- eler 476b/8
d.- üp 457b/11
d.- ür 431b/20
d.- düm 446a/14

düzil- Yapıl-
d.- miş 423a/4, 424b/18, 436a/16

düzme Yapılmış.
d. 423b/20, 426b/20

düzül- Sıralan-
d.- miş 426b/19

E (e)

ebedeʾl-ābad (Ar-Far) Sonsuz.
e. 424a/6

ebr (Far) Bulut.
e.+ i 434b/4, 459b/21

ebrīşem (Far) Bükülmüş ipek.
e. 429a/16, 460a/16

ebrişīm → ebrīşem
e. 461a/10

ebrū-yı şanem (Far-Ar) Kan kurutan otu.
e.+ yı şanem 442b/9

ebter (Ar) Kısır.
e. 471b/3

ebvāb (Ar) Kapılar.
e.+ ı 460b/11
e.+ ınuñ 487b/17

ebyān (Ar) Cömert, eli açık.
e.+ ıla 447a/1

ebyāt (Ar) Beyitler.
e. ü eşʿār oḳuyup 450a/14

ecel (Ar) Hayatın sonu, ölüm zamanı.
e. der döküp 459b/6
e. 426b/7, 427a/1, 428b/10, 428b/12, 446a/3, 446b/21, 459a/11, 459a/15, 459b/3, 467b/5, 475b/2, 486b/17
e.+ den 434a/17, 459a/17, 462a/20,
e. + e 486b/17, 487b/6, 487b/17
e.+ üñ 459b/6

ecezā-yı şeref (Ar) İlaçlarda kullanılan maddeler.
e.+ inden 428a/11

ecil → ecl
e.+ den 428a/7, 456b/19, 460b/18, 460b/20, 461a/2, 461b/8, 473a/17

ecl (Ar) Sebep, neden.
e.+ üñ 463b/16

eczā (Ar) Parçalar, kısımlar.
e.+ yı 429a/1, 487b/4
e. + yı 449b/14

edā (Ar) Yerine getirme.
e. iderdüm 429b/5 → it-
e. itdiler 446a/16
e. itmege 428b/5, 471a/2
e. itmekile 446a/7
e. ḳıla 428a/9 → ḳıl-
e. ḳılurdum 428b/20

edeb (Ar) Haya, güzel davranış.
e. yüz 475b/19
e.+ ile 427b/7, 449a/11, 475b/20, 477a/12
e.+ in 475b/19
e.+ ine 475b/20

edib (Ar) Edepli, terbiyeli.
e. 470a/19

ednā (Ar) En aşağısı.
e.+ sı 465a/4

Edniyā→ Edniyā bin Dāvud
E. 435a/13, 435a/14, 439a/8, 439a/10, 439b/5, 440b/11
E.+ dan 435a/12, 436b/20
E.+ nuñ 435a/15
E.+ yı 435a/17, 439b/1

Edniyā bin Dāvud (Ar) Hz. Davud peygamberin oğlu.
E. 435b/2, 438b/15, 440b/4
E.+ ı 435a/19, 438b/20, 439a/20, 440b/21
E.+ uñ 438b/16

Edniyāẕu (Ar) Metne göre Şemʿun kabilesinin şahı.

E.+ yı 453b/11

efḍal (Ar) Daha faziletli, üstün.
e. 470b/19, 446b/10, 446b/12, 421b/10, 488a/11
e.+ dür 427a/15
e.+ i 432b/19

efġān (Far) Iztırap ile bağırma.
e. ider 434b/7, 447a/11 → it-
e. 441a/1
e.+ ı 428b/1
e.+ ile 437b/16

efgende (Far) Düşkün, zavallı.
e. 422a/2

efʿî (Ar) Engerek yılanı.
e.+ lerle 472b/13

eflāke (Ar) Felekler, gökler.
e. 439a/15

Eflāṭūn (Ar) Sokrat'ın talebesi meşhur Yunan filozofu.
E. 434b/13
E.+ ı 475b/7
E.-ı Yunānī 462b/17
E.-ı Yunānī 447a/20

Efrāsiyāb (Far) Türk kahramanı, Alp Er Tunga.
E. 427a/12, 441b/21, 472a/19, 476a/9
E.+ a 474a/5
E.+ dur 440a/11

Efrasiyāb → Efrāsiyāb
E.+ ı 440a/4

efrūz (Far) Parıltı, şule.
e. 448a/13

efsūn (Far) Sihir, büyü.
e. 483a/14

efşān (Far) Saçan, dağıtan.
e. ider 434b/5

eg- Eğ-
e.- mez 434a/10

eger (Far) Eğer, şayet.
e. 423a/6, 425a/2, 427b/15, 430b/12, 431a/19, 433a/3, 433a/15, 438a/15, 438b/2, 438b/4, 438b/7, 441b/5, 442a/3, 450a/6, 450a/7, 450a/8, 451a/11, 457b/6, 457b/8, 457b/9, 460a/5, 460a/11, 461a/13, 463a/16, 464a/3, 471b/1, 471b/20, 476a/17, 478b/10, 479b/3, 483a/6, 483a/7, 483a/11, 486a/3

egerçi (Far) Aslında, fakat.
e. 422a/7, 428a/9, 433a/12, 438b/14, 441a/12, 441b/4, 442b/15, 451a/10
474b/1

egri Düz olmayan, eğri.
egri e. baḳup 482a/16
e. 475a/1

egrice Büvelek denilen sinek.
e. 460a/3

egrilik Yamukluk.
e.+ inde 475a/2

ehl (Ar) Sahip, topluluk.
e.+ i 426b/21
e.+ in 466a/19
e.+ ü 435b/6
e.+ i idrāk 433a/14
e.+ i ḥikmet 438b/1
e.+ i meclis 452a/3
e.+ i tārīḫ 466b/8, 467a/8
e.+ i ʿayālın virüp 436a/9
e.+ i caḥīm 479b/5
e.+ i cehennem 471b/3
e.+ ü Allāhʾdan 442a/7
e.+ i dil 474b/17
e.+ i ʿirfān 432b/18

ejdehā (Ar) Büyük yılan.
e. 426b/6
e.+ larla 472b/13
e. + layın 439b/18

e.+ sına 455a/12
e.+ ya 455a/6
e.+ yam 435b/18
e.+ yı 443b/15, 443b/19, 443b/20

ejder → ejdehā
nefsi e. itmeye 462a/13 → it-
e. 477a/17, 483a/15

ejderhā → ejdehā
e. 443b/12, 443b/14, 483b/5, 483b/6, 484a/6
e.+ ları 465b/4
e.+ yı 443b/14

eḳālīm (Ar) Diyarlar, memleketler.
e. 467b/1

ekber (Ar) En büyük.
e. 434a/10, 471b/11, 475b/7
e.+ dür 452a/6

ekil (Ar) Bir şey yeme, yenilme.
e. 446a/15
e. i şurb itdiler 442b/12

ekin Buğday.
e.+ in 472a/7

ekmel (Ar) Mükemmel olan, daha kamil.
e. 462b/16
e.+ i 446b/3

ekşer (Ar) Daha çok.
e. 446a/9
e.+ i 430b/8, 460a/1, 474a/4
e.+ ü 446b/3

eksik Tamamlanmamış.
e. 448a/10

eksil- Azal-
e.- medi 459a/21
e.- meye 445a/11

ekşilik Ekşi tat.
e.+ i 445a/3

el (Ar) Arapça'da isimlerin önüne gelen harf-i tarif takısı.
e. 421b/4

el
1. Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü, uzuv, sahiplik
2. Başka bir yer, mekan

e. giricek 452b/19 → gir-
e. aġzına ḳoyup 481b/10 → ḳoy-
e. alup 436b/12, 437b/15, 441b/4, 455a/20, 463a/21, 465b/6, 469a/14, 485b/4, 486b/21 → al-
baş e. alup 486a/6
e. alupdur 465a/13
e. ayaġına düşüp 453a/5 → düş-
e. baġlayup ṭurdılar 484a/20
e. baġlayup 454a/18
e. gelmez 439a/4 → gel-
e. gelür 439b/4, 453a/11
e. gelürse 478b/21
e. getürdügüñ 471a/14 → getür-
e. getürdüklerine 439a/8
e. getürem 435a/19, 450a/8
e. getürevüz 439b/5
e. getürmedügümüze 438b/15
e. getürmeye 438b/20
e. gider 429b/8
e. ḳavşurup ṭurdı 441a/17 → ḳavşur-
e. ḳavşurup 433b/6, 437a/19
e. ḳılıca urup 478a/21 → ur-, ḳılıc
e. ḳılıç ḳabżasına urup ṭurup 479a/13 → ur-
e. ḳılıç ḳabżasına urup 485a/5
e. öpüp 444b/12 → öp-
e. ṣunduġı 441a/11 → ṣun-
e. ṣunup 464a/4
e. urdı 456b/18 → ur-
e. urup 423a/21, 457b/3, 481a/11
e. virdi 441b/2, 455a/20, 476b/13 → vir-
e. virdiler 470a/3
e. virdük 471b/8
e. virdüm 433b/8, 454b/10

e. viricek 454b/10
e. virüp 451b/11, 473a/5
e. yuyuben 428b/17
e. yüz ṭutup 451b/2 → ṭut-
e. 421b/6, 422a/8, 429a/20, 429b/21, 430a/18, 450b/14, 451b/5430a/1, 430a/10, 430b/20, 431a/10, 431a/19, 432a/9, 432a/10, 433b/8, 436b/10, 436b/16, 437a/7, 437a/13, 438a/8, 439b/21, 441a/10, 441a/14, 441a/15, 441b/8, 441b/16, 442a/5, 442b/15, 445b/4, 445b/5, 445b/12, 445b/13, 446a/11, 446b/20, 448b/17, 450a/17, 450b/9, 450b/13, 450b/15, 450b/18, 450b/21, 451a/14, 451b/4, 453a/14, 453b/1, 454b/3, 455a/15, 455a/19, 456b/7, 457b/18, 458a/10, 458a/11, 458a/15, 458a/17, 458b/17, 464b/7, 467b/7, 468a/5, 468a/9, 468a/11, 468a/12, 468a/13, 468b/22, 469a/17, 469b/5, 469b/6, 469b/13, 471a/15, 472a/19, 472a/20, 473b/9, 473b/20, 474b/10, 475a/7, 477a/4, 478b/19, 479a/20, 479b/13, 480a/2, 480a/10, 481a/2, 485b/9, 486a/19, 486b/6, 486b/8, 487a/1
mevt e. 467b/6
e. ḳavşurdı 427b/7 → ḳavşur-
e. ṣunup 427a/9 → ṣun-
e. urup 426b/4, 426b/13 → ur-
e.+ e 426b/14
e.+ i 427b/8
e.+ inde 427b/9
e.+ inden 428a/9
e.+ iyle 423b/19
e.+ ümdeki 427b/13
e.+ ümden 428b/20
e.+ üñe 423a/1
e. virdüm 452a/16 → vir-

elem (Ar) Keder, ıztırap.
e. görüsersin 435b/17 → gör-
e. 448b/20, 475a/11

elf (Ar) Arap alfabesinin ilk harfi.
e.+ in 422a/17

elḥān (Ar) Nağmeler, ezgiler.
e. ider 434b/6
e.+ ı 428a/2, 428a/3
e.+ ın 428a/7

elḥānlu (Ar-Tr) Nağmeli, ezgili.
e. 436b/14

el-ḥāṣıl (Ar) Sözün kısası, hasılı.
e. 448b/12

Elhīc Metne göre cinnilerin reisi.
E. 472b/2

elli Elli sayısı.
e. 426b/10

elma Meyve.
e. 432b/21, 458a/11
e.+ lar 426b/20
e.+ sın 458a/15
e.+ yı 458a/12

elmās (Yun) Kıymetli parlak taş.
e. 438b/8, 456a/18, 463b/7
e. + layın 440a/3

elvān (Ar) Çok renkli.
e. 432b/12

em- Somur-
e. 468a/12
e.- sem 422a/18

emān (Ar) Yardım, eminlik.
e. 426b/5, 434a/17, 437a/14, 480a/11
e.+ ında ola 430a/16

emek Bedel.
e.+ in 457b/18
e.+ inle 471a/15

emīn (Ar) Güvenilir.
e. eyledüñ 453a/9 → eyle-
e. olasın 452a/16 → ol-
e. olavüz 477b/5
e. olmaḳ 486a/5
e. 466a/4
e.+ i 474b/5

emīnuʾllāh (Ar) Allah'ın emaneti.

e.+ ı 424a/11

emīr (Ar) Bir şehrin en büyük yöneticisi.
e. 447a/18, 454b/15, 459a/1, 459a/2, 461a/10
e.+ i 427a/17, 431b/19, 458a/13, 473a/8
e.+ leri 453a/7

emir → emr
e. çekmeye 439a/10 → çek
e. eyledi 437a/2, 466a/15 → eyle-
e. itdi 450a/14 → it-
e. ḳıldı 430a/19 → ḳıl-
e. ḳıldum 467b/3

emlaḥ (Ar) Son derece güzel.
e. 434a/5, 434b/9, 441b/1, 447a/1, 447b/1, 462b/14, 429b/10, 447a/17, 460a/14, 487b/20

Emnūn Metne göre Behram'ın torunu.
E.+ a 453b/20

emr (Ar) İş buyurma, buyruk.
e. eyledi 436b/1, 437b/11, 440b/15, 468a/1, 469a/13, 469b/16, 472a/11
e. iden 441b/20 →it-
e. iderse 434b/17
e. iderseñ 429b/16
e. idicek 429a/10
e. itdi 425a/3, 428a/10, 431a/11, 435a/10, 435b/10, 435b/12, 436a/2, 439b/15, 441b/10, 442b/1, 443a/8, 443b/8, 447b/21, 448a/8, 448a/19, 450b/14, 452b/1, 459a/20, 466a/11, 468b/1, 473a/5, 473a/15, 475b/14, 477a/14, 478a/8
e. itdüm 429a/16, 429a/18, 429b/1, 433b/10
e. iyledi 472b/21 →eyle-
e. ḳıldı 475b/21 → ḳıl-
e. 479b/7
e.+ i 427b/5, 429a/10, 429a/12, 430b/1, 431a/7, 431a/9, 432b/5, 433b/1, 437b/9, 439a/6, 442b/3, 444a/15, 446a/5, 457b/1, 458b/14, 460a/20, 472b/18, 473a/15, 473b/3, 474b/15, 479b/8, 479b/15, 480a/4, 480a/8, 480a/9
e.+ ile 458b/1
e.+ imüñ 476a/9
Ḥaḳ e.+ in ṭutarsañ 479b/3 → ṭut-
Ḥaḳ e.+ in ṭutup 480a/8
e.+ in 457a/3
e.+ ine 436a/3, 436a/4, 441a/9, 458a/7, 465b/2, 465b/4, 474b/8, 474b/11, 476b/5, 476b/6
e.+ inüñ 427b/13, 476a/5
e.+ iyile 442b/1, 443a/13
e.+ iyle 460a/19, 479b/2
e.+ ümde 432a/12
e.+ üme 476a/11
e.+ üñe 430b/13

emtār (Ar) Yağmurlar.
e.+ ı 458b/13

enār (Far) Nar.
e. 461a/19

enbiyā (Ar) Nebiler.
e. 423a/12, 425a/9, 442a/15, 446a/6, 457b/18, 471a/4
e.+ ları 446a/7
e.+ nuñ 421b/3
e.+ yıla 472b/20

encīr (Far) İncir.
e. 432b/21, 446b/1, 456b/12, 457a/11, 457a/17

endām (Far) Boy pos.
e. 468a/8
e.+ ı 430b/2, 441a/13, 441a/14, 445b/4
e.+ ında 430b/19
e.+ uma 448b/6

endīşe (Far) Kaygı, korku.
e.+ sin 486b/17

end- Ensesini aşağı in-
e.- üp 477a/3

fitne-engīz (Ar-Far) Fitne çıkaran.
e. 468a/11

engūr (Far) Üzüm.
e.+ uñ 427b/2

engüşt (Far) Parmak.
e. 454a/11, 477b/16, 481b/1
e.+ i 455b/14

ens → eñse
e.+ leri 477a/3

eñse Boynun arka kısmı.
e.+ sinden 436a/13

envāʿ (Ar) Çeşitler, türler.
e. 442b/2, 443a/3, 446a/8, 450b/11,
472b/10
e.+ ı 429a/2
e.+ i 430b/15, 443b/2, 446a/21, 459b/5, 432b/12

envār (Ar) Işıklar, parlaklıklar.
e. 462b/17
e.+ ı 428a/11, 434b/1
e.+ ıla 448a/14
e.+ ına 471a/18
e.+ ını 462a/18

enver (Ar) Nurlu.
e.+ i 447a/4

Enʿām (Ar) Bütün canlıları yaratan Allah.
e. 448a/1

er Rütbesiz asker, kişi.
e. 435b/1, 440a/3, 440a/20, 440b/15, 453a/2, 453b/7, 454a/10, 455b/4, 456a/14, 456a/17, 456b/8, 470a/14, 479a/2, 479a/8, 480b/14, 481a/8, 482a/13, 482a/18, 482a/21, 482b/6, 483a/9, 483b/17, 484a/12, 486a/18, 486b/20, 487a/2
e.+ dür 439a/15
e.+ i 456a/10, 480b/6, 480b/15, 481b/21, 482a/10
e.+ ile 436a/5, 439b/12, 452a/8, 453a/2, 453b/13, 453b/19, 453b/21, 454a/7, 454a/13, 454a/15, 456b/3, 456b/5, 462b/20, 480b/12, 480b/13, 480b/16, 481a/1, 481a/4, 483a/4
e.+ ini 440b/20
e.- ile 452a/10, 453b/12, 453b/18
e.- iyle 455a/5
e.- señ 437a/14

erbaʿa (Ar) Dört.
a.+ sınuñ 472b/18

erbāb (Ar) Sahipler, malikler.
e.+ ı 434b/13, 447a/19

erdem (Ar) Fazilet.
e.+ inden 470a/5

eren Ermişler, veliler.
e.+ ler 449a/20, 449b/6, 473b/5

eriş (Far) Arşın, ölçü birimi.
e. 469b/7, 486a/1

erkān (Ar) Devlet reisleri.
e.+ ı 473b/21

erkek Dişi olmayan, erkek.
e.+ ümüz 457b/5

erkeklü Erkek olanlar.
e. 442b/9

erlik Yiğitlik.
e.+ üñe 437a/14, 439b/19, 452b/13

erük Kabuğu ince, çeşitli renklerde olan sert çekirdekli meyvelere verilen ortak ad.
e. 432b/21

ervāḥ (Ar) Ruhlar.
e. 427b/6, 438b/19
e.+ a 439a/5, 439a/7
e.+ dan 443b/1

e.+ ı 427b/4
e.+ ına 465b/7, 472a/18
e.+ larından 427b/13

erzānī (Far) Layık görülme, değer.
e. ḳılduñ 428b/19 → ḳıl-
e. 436b/17

es- Rüzgar için bir yöne ak-
e.- di 475a/17, 481a/20

eṣaḥ (Ar) En doğru, gerçek.
e. 434b/10

esbāb (Ar) Vasıtalar.
e.+ a 453a/1
e.+ ı 439a/3

esdür- Rüzgarı bir yöne doğru hareket ettir-
e.- di 442b/8

esed (Ar) Arslan.
e. 454a/3

esen (Ar) Sağlıklı, sağlam.
e. 481b/19

eṣer (Ar) İşaret, belirti.
e. 438b/6
e.+ in 448a/22

eṣḥāb (Ar) Hz. Muhammd'i görmüş ve sohbetine katılmış kimseler, sahabeler.

e.+ ı 434b/13

Eṣḥāb-ı Kehf (Ar) Kehf suresinde kendilerinden bahsedilen ve bir mağarada uzun süre uyumuş bulunan kimseler.
E. 463a/16
E.+ üñ 449b/15

esīr (Ar) Savaşta tutsak edilme.
e. itdiler 440b/21 → it-

esle- Dinle-
e.- meyüp 443b/14

esma (Ar) Adlar, isimler.
e.+ i 458a/17

eṣmār (Ar) Meyveler.
e. 427b/3
eşcār u e.+ dan 428b/16
e.+ ı 428b/9, 430b/20, 432b/12, 433a/12
e.+ uñ 428b/6, 432b/15

eṣnā (Ar) Vakit, sıra.
e.+ da 444b/7

esrār (Ar) Sırlar.
e. 462b/17, 471a/17

es-selām (Ar) Selamlar.
e. 488a/11

estaġfurullāh (Ar) Allah'tan bağışlanma dilerim.
e. 487b/10

eşʿār (Ar) Daha güzel şiir söyleyen.

ebyāt ü e. 450a/14
e.+ uñ 422a/20

eşcār (Ar) Ağaçlar.
e. u eṣmārdan 428b/16
e.+ daki 432b/13
e.+ dan 432b/12
e.+ ı 428b/10, 430b/20, 433a/12, 434b/4
e.+ u 427b/2
e.+ uñ 428b/6, 428b/7, 428b/14, 432b/14

eşik Kapıları girişinde bulunan bölümler.
e.+ den 488a/9

eşkāl (Ar) Suretler.
e.+ i 459b/20, 472b/10

eşle- Çiftle-, erkek ve dişi birleş-
e.- mese 457a/7

eşref-i maḫlūḳāt (Ar) Yaratılmışların en

şereflisi, insan.
e.+ ı 432a/20
e. 446b/2, 456b/21

eşyā (Ar) Nesneler, mevcut olan şeyler.
e. 471b/6

et Ten, vücut.
e. 461b/5, 477a/17, 488a/11
e.+ in 445a/7, 464b/16
e.+ ini 448b/21

etbāʿ (Ar) Tabi olanlar.
+ ıyıla 439a/5

etek Dağların aşağı kısımları.
e. 463a/5, 463a/8, 465a/11
e.+ inde 431a/11

eṭfāl (Ar) Taze fidanlar.
e.+ e 432b/13
e.+ ı 431b/9, 457b/1, 458a/2

eṭḳıyā (Ar) Allah korkusuyla günahtan kaçınanlar.
e. 425a/9, 472a/15, 457b/20

etmek Ekmek, yemek.
e. 481b/18, 487a/2

eṭrāf (Ar) Yanlar, taraflar.
e.+ a 473b/16
e.+ ı 474b/4

eṭvār (Ar) Hal ve hareketler.
e.+ ından 427b/19, 429b/5, 429b/12

eṭyār (Ar) Kuşlar.
e. itdi 436a/20 → it-
e. 474a/20
e.+ ı 428b/11

ev Barınma yeri, barınak.
e. idinmişem 464b/17
e.+ e 465a/7
e.+ ler 466a/16, 466a/17
e.+ leri 466a/17, 466b/12, 467a/12
e.+ ümüze 431a/19

evc (Ar) Bir şeyin en yüksek noktası.
e. + i 481a/1

Evcām Metne göre bir şahın adı.
E. 453b/17

evceh (Ar) Pek münasebetli, en vecihli.
e.+ inden 475a/13

evhām (Ar) Zararlı böcekler.
e.+ da 430a/6
e.+ ı 430a/6

evlād (Ar) Çocuklar.
e.+ ına 421b/5
e.+ ıla 439a/5

evliyā (Ar) Allah'a daha yakın olanlar.
e. 423a/12, 442a/15, 425a/9, 472a/15
e.+ i 447a/19

evlü Barınacak yeri olan.
e. 431a/19

evrād (Ar) Okunması âdet olan dualar.
e. 448a/17

evrāḳ (Ar) Yapraklar.
e.+ ı 434b/4

evṣāf (Ar) Sıfatlar, vasıflar.
e.+ ını 442a/19

evvel (Ar) Önce, ilk.
e. uran 457b/15 → ur-
e. 424b/5, 424b/14, 425b/4, 427a/9,
437a/6, 442a/3, 443a/3, 444a/13, 444b/15, 448b/14, 457a/4, 457a/5, 461b/17, 469b/7, 470a/13, 471b/5, 472a/17, 476a/3
e.+ de 428b/15
e.+ i 459b/13, 480b/10
e.+ ki 477a/2

e.+ kine 481b/7
e.+ üñ 429b/9, 434a/7

evvelinci (Ar-Tr) Birinci, önceki.
e. 438b/5

evvelki (Ar-Tr) Bir önceki.
e. + leyin 462a/2

eyt- → eyit-
e.- ür 427b/20, 430b/15, 432b/3, 438b/13, 439b/15, 447a/8, 452a/15, 452a/20, 452b/7, 452b/8, 452b/10, 452b/12, 452b/18, 460a/10, 461a/7, 462b/21, 463a/5, 465b/1, 466a/1, 467b/14, 467b/15, 467b/16, 467b/19, 467b/20, 468a/2, 468a/10, 468a/13, 468a/15, 468a/16, 468a/17, 468a/18, 468a/19, 468a/20, 468b/4, 468b/5, 468b/14, 468b/15, 470a/13, 470a/16, 470a/20, 470a/21, 470b/1, 470b/4, 470b/6, 475b/7, 483b/19, 486a/5, 486a/6
kendü kendüye e.- ür 440b/17, 468b/21, 479a/15, 485a/3
feryād e.- üren 453a/13
e.- ürler 434b/14, 447b/1, 460a/12, 462b/18, 475b/8, 478b/7
e.- ürlerdi 472b/9

eyer Binek hayvanlarının sırtına konulan ve oturmaya yarayan nesne.
e.+ ler 448a/9

eyerle- Eyeri atın sırtına vur-, eyer tak-
at e.- yüp 443b/8

eyit- Söyle-, konuş-
e.- d 451b/8
e.- di 422b/8, 422b/10, 422b/16, 422b/17, 423a/2, 423a/4, 423a/5, 423a/7, 423a/15, 423a/18, 423b/1, 423b/6, 423b/7, 423b/9, 423b/12, 423b/16, 423b/17, 423b/18, 424a/1, 424a/3, 424a/5, 424a/7, 424a/12, 424a/21, 424b/13, 425a/11, 425a/17, 425b/12, 425b/17, 427a/3, 427a/15, 427b/10, 427b/19, 428a/5, 428a/16, 428b/18, 429a/4, 429a/9, 429a/11, 430a/20, 430a/21, 430b/14, 431a/8, 431a/17, 432a/1, 432a/5, 432a/11, 432a/20, 432b/6, 433a/2, 433a/4, 433a/21, 434b/17, 434b/19, 434b/20, 434b/21, 435a/7, 435a/17, 435a/18, 435a/19, 435b/4, 435b/20, 435b/21, 436b/3, 436b/4, 436b/19, 436b/20, 437a/1, 437b/1, 437b/2, 437b/3, 437b/21, 438a/1, 438a/2, 438a/9, 438a/10, 438a/11, 438a/12, 438a/14, 438a/20, 438b/1, 438b/18, 439a/7, 439a/13, 439a/14, 439a/20, 439a/21, 439b/4, 439b/9, 441a/6, 441a/15, 441b/3, 441b/4, 441b/17, 442a/2, 443b/7, 443b/17, 444a/1, 444a/3, 444a/12, 444a/14, 444a/17, 444b/2, 444b/3, 444b/13, 445a/21, 445b/8, 445b/12, 445b/14, 446a/2, 448b/1, 448b/17, 450a/5, 450a/10, 450a/16, 450a/19, 450b/3, 451a/4, 451b/6, 451b/16, 452a/5, 452a/18, 452a/19, 452b/4, 452b/15, 452b/21, 453a/9, 453b/3, 454a/11, 454b/2, 454b/4, 454b/6, 454b/9, 454b/12, 454b/18, 454b/21, 455a/7, 455a/9, 455a/14, 455a/15, 455a/20, 455b/6, 455b/7, 455b/13, 456a/5, 456a/8, 456a/11, 456a/19, 456b/12, 456b/15, 457a/18, 457b/4, 458a/3, 458a/12, 458a/18, 459a/5, 460a/18, 460b/8, 460b/15, 460b/16, 461a/4, 461a/7, 461b/7, 461b/11, 463a/1, 463b/10, 463b/11, 463b/21, 464a/1, 464a/3, 464a/18, 464a/19, 464a/20, 464b/3, 464b/5, 464b/6, 465a/1, 465a/9, 465a/16, 465b/17, 465b/18, 465b/21, 466a/2, 466a/4, 466a/6, 466a/8, 466a/18, 466a/20, 466b/2, 466b/3, 466b/11, 467a/2, 467a/3, 467a/11, 467b/20, 469b/6, 470b/6, 471a/6, 471a/9, 471a/10, 471b/4, 471b/5, 472b/21, 473a/1, 473a/8, 473a/10, 473b/6, 473b/8, 475b/10, 475b/14, 476b/2, 477b/3, 477b/16, 477b/18, 478a/3, 478a/14, 478a/15, 478a/17, 478a/18, 478a/19, 478b/1, 478b/5, 478b/6, 478b/8, 478b/11, 478b/16,

478b/21, 479a/2, 479a/5, 479a/20, 479a/21, 479b/1, 479b/2, 479b/6, 479b/7, 479b/11, 479b/12, 479b/13, 479b/14, 479b/16, 479b/20, 479b/21, 480a/3, 480a/4, 480a/7, 480a/8, 480a/12, 480a/13, 480a/14, 480a/16, 480a/18, 480a/21, 480b/18, 480b/19, 481a/17, 481b/5, 481b/15, 481b/17, 482a/12, 482a/13, 482a/17, 482b/2, 482b/8, 482b/14, 483a/4, 483a/6, 483a/8, 483a/9, 483a/11, 483a/18, 483a/20, 483a/21, 483b/1, 483b/3, 483b/7, 483b/8, 483b/16, 483b/17, 483b/19, 483b/20, 484b/3, 484b/4, 484b/9, 484b/11, 484b/19, 484b/21, 485a/18, 485a/20, 485b/4, 485b/5, 485b/8, 485b/9, 485b/10, 485b/12, 485b/14, 485b/20, 486a/3, 486a/4, 486a/6, 486a/7, 486a/8, 486a/14, 486a/16, 486a/20, 486a/21, 486b/1, 486b/2, 486b/6, 486b/8, 486b/11, 486b/14, 486b/15

e.- diler 425a/10, 425a/20, 426a/20, 428a/8, 430b/11, 430b/15, 431b/1, 431b/14, 433b/19, 441b/21, 443a/5, 448b/1, 451b/18, 452a/4, 453a/8, 453b/8, 455b/12, 459a/16, 466a/19, 466a/21, 474b/7, 475b/11, 475b/19, 476b/4, 482b/1, 482b/7

e.- düm 429a/20, 433b/15

eyle-

1. Yap-, et-

e. 428b/2, 461b/1, 462a/10, 462a/12, 475a/4, 476a/15, 476a/20, 487b/10, 487b/12, 487a/14

e.- dük 437a/13

e.- düm 477b/17

e.- düñ 446b/15

e.- gil 435b/18

e.- n 445a/19

e.- r 482b/5

e.- ye 464a/14, 475b/3, 487a/2

e.- yim 486a/7

2. (y.f.)

ādemliġ eyle-: İnsan gibi davranmak

…-437b/8

ʿafv eyle-: Suçunu bağışlamak

…-462b/7

…-di 461b/9

beyān eyle-: İzah etmek

… 423a/8, 460a/18

…-di 438b/13, 443a/2

…-diyse 441a/5

bī-cān eyle-: Cansız hale getirmek

…-sün 455a/18

çāk eyle-: Yırtılmış duruma getirmek

… 487a/21

çāker eyle-: Köle yapmak

…-474b/19, 487a/20

daʿvet eyle-: Çağrıda bulunmak

… 441a/9, 445b/1

ġusl eyle-: Gusül abdesti almak, temizlenmek

… 461b/10

iḥsān eyle-: Bağışta bulunmak

… 437b/6

lāyıḳ eyle-: Uygun görmek

… 467b/8

luṭuf eyle-: İyilikte bulunmak

…- 442a/1

naẓar eyle-: Göz atmak

… 472b/9

…-yüp baḳdı 455b/3

nāmuver eyle-: Ün sahibi yapmak

… 487a/13

raḥmet eyle-: Merhamet etmek

… 461a/20

secde eyle-: Allah'ın huzurunda eğilmek

… 454b/11, 480a/4

…-di 454b/20

ṭāʿat eyle-: Boyun eğmek

… 474b/19

tevekkül eyle-: Allah'a dayanmak

… 480b/1

ẕikr eyle-: Allah'ı anmak

… 459a/20

ʿaḳluñı baş der eyle-: Aklını başına devşirmek

… 476a/20

…-di 432b/9, 432b/19, 434a/3, 447b/15, 451b/12,

486a/14
emir eyle-: Buyruk vermek
…-di 437a/2, 466a/15
…-di 436b/1, 437b/11, 440b/15, 468a/1, 469a/13, 469b/16, 472a/11
ḥamle eyle-: Hamle yapmak
…-di 478a/5
helāk eyle-: Yok etmek
…-di 463a/15
işāret eyle-: Göstermek
…-di 470a/18
meşveret eyle-: Fikir alışverişi yapmak
…-di 436a/3, 476b/2
münācāt eyle-: Allah'a yalvarmak
…-di 459b/6
müsaḫḫar eyle-: Boyun eğdirmek
…-di 465b/3
nīş eyle-: Zehirlemek
…-di 426b/9
niyāz eyle-: Dua etmek
…-di 461b/18
riḥlet eyle-: Göç etmek
…-di 459b/7
saḫt eyle-: Şiddet göstermek
…-di 479b/11
seyrān eyle-: Gezerek izlemek
…-di 432b/10
temāşā eyle-: Dikkatle bakmak
-di 486a/1
tevāżuʿ ve temelluḳ eyle-: Aşırı şekilde tevazu göstermek
…-di 444b/6
vefāt eyle-: Hayatını kaybetmek
-di 459b/6
vehm ü cān eyle-: Zannı gerçek bilmek
…-di 462a/19
ʿibādet eyle-: Kulluk görevi yapmak
…-di 468b/12
bāṭıl eyle-: Geçersiz kılmak
…-diler 453a/4
tesbīḥ eyle-: Allah'ı yüceltmek
…-diler 486b/19
ṭarṭaġan eyle-: Perişan olmak
…-dügüñ 449a/6
…-yüp 448b/13
dār eyle-: Mesken yapmak
…-dük 471b/8
ḥabs eyle-: Esir etmek
…-dük 482a/15
ifṭār eyle-: Yemek yemek
…-dük 441b/19
şebḫūn eyle-: Karanlık hale getirmek
…-dük 479a/3
var eyle-: Varlık kazandırmak
-dük 471b/7
pāk eyle-: Temiz kılmak
…- düm 461b/12
taḳdīr eyle-: Değer vermek
…-düm 445a/16
…-mişdür 428a/20
emīn eyle-: Güvenilir kılmak
…-düñ 453a/9
ḫacil eyle-: Yüzünü yere baktırmak
… 423a/16
…-mezsin 423b/1
feṭḥ eyle-: Ele geçirmek
…-miş 474b/9
cemʿ eyle-: Bir araya getirmek
…-mişdür 452b/17
ġāfil eyle-: Gaflete düşürmek
…-r 454b/8
…-yüp 454b/7
fikr eyle-: Tefekkür etmek
…-rem 486a/4
cevāb eyle-: Yanıt vermek
…-sün 422b/9
ḫalāṣ eyle-: Özgür kılmak
…-sün 453a/8
…-ye 483b/10
ḫayr eyle-: Hayırla davranmak
…-ye 462b/4
leyyin eyle-: Yumuşaklık göstermek
…-ye 461b/10
nefsi müʾmin eyle-: Nefsini imanla temizlemek
…-ye 462a/17
zencīr eyle-: Zincire vurmak
…-ye 462b/10
taġbīr eyle-: Bulanık hale

getirmek
…-yem 462b/10
taḥḳīr eyle-: Küçük görmek
…-yem 462b/12
taḳrīr eyle-: Sözle anlatmak
…-yem 462b/9, 462b/16
taḳṣīr eyle-: Kusurlu davranmak
…-yem 462b/14
taṣvīr eyle-: Bir şeyi anlatmak
…-yem 462b/11
taʿbīr eyle-: Rüyayı yorumlamak
…-em 462b/9, 462b/13
taʿzīr eyle-: Suçuna göre azarlamak
…-yem 462b/16
tedbīr eyle-: Önlem almak
…-em 462b/12
tefsīr eyle-: Yorumlayarak açıklamak
…-yem 462b/14
tesḫīr eyle-: Kendine bağlamak
…-yem 462b/15
ʿarż eyle-: Takdim etmek
…-yem 421b/13
būstān eyle-: Bahçeye dönüştürmek
…-yen 476a/4
nālān eyle-: Feryat etmek
…-yen 468b/8
yuva eyle-: Barınak yapmak
…-yen 465a/16
zār u giryān eyle-: Perişan olup ağlamak
…-yen 468b/9
ḥürmet eyle-: Saygı göstermek
…-yim 435b/16
ʿizzet eyle-: Aziz kılmak
…-yim 435b/16
seyr eyle-: Göz gezdirmek
…-yü 436a/8
berdehān eyle-: Şaşırmak
…-yüp 454a/11, 455a/17
āh eyle-: İç çekmek
…-yüp 454a/7
fermān eyle-: Emir vermek
…-yüp 455a/17
ḳulaġızlıḳ eyle-: Yol göstermek
…-yüp 443b/18
lüṭf u iḥsān eyle-: İyilik ve bağışta bulunmak
…-yüp 437b/8
siḥir eyle-: Büyü yapmak
…-yüp 482b/15
tenbīh eyle-: İkaz etmek
…-yüp 454a/9
taʿaccüb eyle-: Hayrete düşmek
…-yüp 477b/16
tekbīr eyle-: Allah'ı birlemek
…-yüp 483a/16
terki ṭāʿat eyle-: İbadeti terk etmek
…-yüp 446b/13
üç bölük eyle-: Üçe ayırmak
…-yüp 482b/13
żabṭ eyle-: Elde tutmak
…-yüp 452a/3

eyle Öyle, ona benzer.
e. ḳılmışlar 455a/13 → ḳıl-
e. olsa 428b/20, 433a/14
e. 427b/12, 429a/1, 430a/3, 430a/6, 430b/8, 431b/15, 433b/4, 434b/19, 436a/4, 434a/2437a/19, 437b/19, 438a/18, 440a/13, 440b/20, 445b/7, 445b/8, 449b/10, 451a/10, 451a/18, 452b/12, 453b/4, 454b/13, 455a/14, 456b/15, 456b/17, 457a/1, 458a/11, 459a/2, 468b/10, 469a/9, 471b/10, 471b/15, 478b/12, 479a/3, 480a/10, 481a/11, 481b/11, 482b/13, 482b/17, 483a/12, 484b/21, 485a/19, 486a/19

eylen- Yap-, hazırlan-
e.- üp 453b/18

eylük İyilik.
e. itdüm 444a/1

eyü İyi, güzel.
e. 422b/9, 452a/5

eyvān (Far) Kemerli yüksek köşk.
e.+ ları 466b/13, 467a/13

eyyām (Ar) Günler, zamanlar.
e.+ ı 428b/12, 459b/20, 459b/21, 487b/19

Eyyūb (Ar) Sabırlı olmasıyla bilinen İsrailoğullarından olan peygamber.
e. 460b/11, 460b/14, 461a/7, 461a/17, 461b/1, 461b/2, 461b/4, 461b/7, 461b/14
e.+ ı 461a/12, 461b/17
e.+ idi 461b/8
e.+ uñ 461a/10, 461a/11

Eyyūb-ı ṣābır → Eyyūb
E. 461b/3, 461b/8, 461b/13, 461b/15, 460b/16, 461b/6, 461b/20, 462a/9
E. + a 461b/7, 461b/10
E. + uñ 460b/13, 461a/4, 461b/5, 461b/12, 462a/2
E. 460b/15, 461a/3

ez- Kıy-, parçala-
e.- se 430a/14

ez-an cānıb (Far) O taraftan olarak.

e. 441a/3, 447b/2, 447b/6, 456b/10, 462b/19, 468b/17, 470b/21, 474a/18

eẓher (Ar) Parlaklık.
e.+ ü 429a/3

ezil- Ezme işine konu ol-
e.- di 422a/16

F (f)

faʿāl (Ar) Çok işleyen, çalışan.
f. 449b/21

faḫr (Ar) Övünç.
f. 421b/3
f.+ i 447a/4
iki cihān f.: iki düyanın övüncü Hz. Muhammed
…+ ini 473a/20

faḫrüʾl-enām (Ar) Yaratılmışların övüncü Hz. Muhammed.
f. 447a/4

faḳīr (Ar) Muhtaç olan.
f. 487b/5
f.+ e 433a/21, 457a/20

fānī (Ar) Geçici, sürekli olmayan.
f. 447a/16, 458b/9, 470b/18
f.+ durur 471b/16
f.+ dür 471b/18

fār (Ar) Fare.
f. 462b/4

fāres (Ar) Atlı.
f. 453b/15

fāriġ (Ar) Uzak.
f. olup 449b/1 → ol-
f. düşdük 425a/16 → düş-

farḳ (Ar)
1. Ne olduğunu anlamak
f. iderem 429b/3 → it-
f.+ ında 457a/4
2. Ayırt etmek
f. ḳılamadum 438b/17 → ḳıl-
f. ḳıldılar 451a/3
f. ḳılmazuz 430b/18
f. 430b/19
f.+ ı 430b/20, 432b/17, 457a/2

fāsıḳ (Ar) Sapkın, fesat çıkaran.
f.+ lar 457b/9

fāsid (Ar) Yanlış, kötü.
f.+ dür 450a/8

faṣl (Ar) Dört mevsimden her biri.
f.+ ı gül ide 447a/15, 475a/17 → it-
f.+ ı rabiʿ 475a/18
f.+ ı bahār 434b/4, 447a/7
f.+ bahārda 431a/15, 458a/19, 459b/19

fāş (Far) Ortaya çıkma.
f. itmek 432a/3 → it-

Fātiḥa (Ar) Fatiha suresi.

F.+ yla 434a/20, 447a/2

fāyıḳ (Ar) Manevi olarak daha üstün.
ḳand-ı f.427b/10
f. 443a/4
şehd-i f. 429b/14, 431a/16, 431a/18, 462a/6, 471a/3

fāyide (Ar) Fayda, menfaat.
f. 459a/4, 460b/6

Fayṭafūn Metne göre bir cezireden sorumlu kişi.
F. 435b/4

fāżıl (Ar) Faziletli, erdemli.
ʿalīm ü f. ol 487b/1 → ol-

fażīlet (Ar) Erdem.
f.+ i 427a/10
f.+ ine 471a/4

fażl (Ar) Erdem, üstünlük.
e. 422a/1,
f. fażlı 422a/4
f.+ ı 421b/15, 428a/18
f.+ ıla 422a/5

fażla (Ar) Çok, ziyade.
f. 431b/19

fehm (Ar) Anlama, anlayış.
f. olup 487a/4
f. 446b/12
ʿaḳl u f. 434a/5
f.+ i 428a/2

felek (Ar) Gökyüzü, semâ.
f. ḳapusından geçüp 460b/10 → geç-
f. ṭasın çiñretdiler 439b/7
f. yüz 436a/3, 473b/4, 474a/18, 474b/4
f. 421b/15, 422a/1, 422a/6, 426b/8,
428b/5, 429b/9, 432a/3, 432b/9, 438b/6, 441a/21, 446b/18, 449a/20, 449b/7, 449b/8, 455b/20, 456a/1, 462a/14, 462b/10, 487a/21, 488a/3
ʿarş u f. 446b/17
f.+ de 437a/14, 442b/21, 450a/15, 474b/9, 476b/4
f.+ e 428a/10, 428b/9, 449b/17, 458b/7
f.+ ler 449b/14, 471b/6, 481a/9
f.+ üñ 438b/5

Feleṣṭin (Yun)Kudüs yakınlarında bir bölgenin adı.
F. 438b/21

fenā (Ar) Kötü, uygunsuz.
f. 475b/1
f.+ dan 432b/20, 459b/7, 477a/6
f.+ sı 458b/9
f.+ ya virmiş 451b/2 → vir-
f.+ ya 452a/11, 471a/21

ferāġat (Ar) El çekme, vazgeçiş.
f. 486b/16

feraḥ (Ar) Gönül rahatlığı, huzur.
f. oldı 479b/4, 482a/11 → ol-
f.+ ıla 470a/4

feraḥlık (Ar-Tr) Sevinçli olma.
f. 475a/12

ferd (Ar) Tek.
f.+ e 445a/18
f.+ iken 446a/14

Ferdevsi → Fidevsī
F.+ yi 447a/2

Ferhād (Far) İran'ın milli destan kahramanı, Şirin'e aşık olan karakter.
F.+ ı 462b/11

ferḫāl (Far) Düz ve uzun saç.
f. 436a/14

Ferīdun (Far) Adaletiyle nam salmış İran mitolojisi kahramanı.
F. 468b/17, 468b/18, 469a/15

ferişte (Far) Melek.
f.+ ʾi 429a/13

f.+ siyem 479b/2
f.+ ye 441b/9

fermān(Far) Emir, buyruk.
f. eyleyüp 455a/17 → eyle-
f. ide 474b/16 → it-
f. idicek 433b/5
f. olavüz 476b/6 → ol-
f. olda 463b/15
f. olduġın 436a/3
f. olup 430b/13, 476b/8
f. olupdur 474b/11
f. 426b/7, 439a/4, 476a/11, 476a/13,
476a/18
f.+ dur 486a/12
f.+ ıdı 467b/1

fermān-ber (Far) Aldığı buyruğu yerine getiren.
f. itdüginden 471a/12 → it-
f. ḳılan 439a/2 → ḳıl-
f. ola 474b/1, 476b/5 → ol-
f. olmışdur 474b/8
f. olup 427b/5
f. 438b/19
f.+ em 434b/17

Ferruḫ(Far) İran'ın mitolojik kahramanlarından Menu Çehre'nin kızı.
F. 470a/16, 470a/21, 470b/1, 470b/2, 470b/3, 470b/4, 470b/5
F.+ a 469a/20
F.+ ı 469a/10

Ferruḫ bānū → Ferruḫ
F. 470b/4, 470b/20

Ferruḫ binti Menū Çehre (Ar-Far) Menu çehre kızı Ferruh.
F. 469a/21

Ferruḫ Humā → Ferruḫ
F.+ nuñ 469a/14
F. 468b/18, 468b/20, 468b/22, 469a/3, 469a/7, 469a/14, 469a/20, 469b/4, 469b/12, 470a/6, 470a/19, 470a/20, 470b/6, 470b/10, 470b/13
F.+ dur 470b/2
F.+ ı 469a/3
F.+ ıdı 470a/15
F.+ layın 469a/9

fersaḫ (Ar) Üç millik bir uzunluk.
f. 442b/16
f. fersaḫ 473b/5

ferş (Ar) Halı ve taş döşeme.
f. 426a/12, 428b/18, 471b/9, 487a/21
f.+ den 425b/18
f.+ e 425b/16, 438b/7, 463a/17
f.+ eñ 425b/18
f.+ i 426a/4, 426a/5, 426a/6, 471b/7
f.+ ine 435a/5
f.+ ler 426a/13
f.+ üñ 425b/19, 426a/6

feryād (Far) Haykırma.
f. eydüren 453a/13
f. idüp 443b/13 → it-

feryādcı (Far) Haykıran.
f.+ lar 447b/12

fesād (Ar) Bozukluk.
f.+ a 451a/20

feṣāḥat (Ar) Sözün güzel söylenmesi.
f. 447a/21
f.+ ına 444b/6

fetāʿat (Ar) Olabir ki, ola ki.
f. 460a/10

fetḥ (Ar) Bir yeri düşman elinden alma.
f. eylemiş 474b/9 → eyle-
f. idüp 470b/20 → it-
f.+ e 425a/11, 425a/17
f.+ i 421b/8, 422a/2, 425b/12, 437b/8, 448a/2, 449a/21
f.+ in 469b/6, 469b/15, 479a/17
f.+ inde 474a/13
f.+ ine 425a/11

fevḳaʾl-ʿulāde (Ar) Alışılmışın çok

üstünde.
f. 430a/13

fevt (Ar) Ele geçmemek üzere kaybetmek.
f. itmeyüben 476b/9 → it-
f. itmeyüp 485a/7
f.+ ini 476b/9

feylaḳūs metne göre siyah renkli bir taş adı.
f. 438b/9, 438b/12, 438b/14

feylasūf (Ar) Filozof, bilgin.
f. 441b/10, 441b/8

feylüḳūs → feylaḳūs
f. 438a/15

feyż (Ar) İhsan, verim.
f. 462a/16

fınduḳ (Ar) Fındık.
f. 457a/15

fırḳa (Ar) Alimler topluluğu.
f.+ i 447a/20

fıstıḳ (Ar) Fıstık.
f. 457a/15
f.+ lar 426b/20

fıṭrat (Ar) Yaradılış, huy.
f.+ a 436a/21

figān (Far) Iztırap ile bağırma.
āh u f. ḳılup 482a/20 → ḳıl-
f. 447a/14
zār u f. 451a/14

fikir → fikr
f. 476a/20

fikr (Ar) Düşünce.
f. eylerem 486a/4 → eyle-
f. id 434a/7 → it-
f. iderdi 428a/3, 440b/5
f. itdi 468b/20, 478b/3
f. ḳıl 429b/7 → ḳıl-
f. varup ṭurdı 468b/17
f. 484b/17
f.+ e vardı 444b/13, 469a/11, 479b/9, 479b/10 → var-
f.+ e varup ṭurdı 468b/1
f.+ e varup 465a/12, 484b/17 → var-
f.+ e 427a/10
f.+ i 481b/3
f.+ inde 431b/3
f.+ le 451b/18

fil (Ar) Büyük kara hayvanı.
f. 426b/4, 465a/20, 467b/2, 481a/5,
482b/20, 485b/10
f.+ ler 449a/20, 449b/13

fiʿl (Ar) İş, amel.
f. 469a/18
f.+ i 445a/4, 445a/5
f.+ idür 444b/14
f.+ iyle 445a/15

fiʾl-cümle (Ar) Nihayet, sonunda.
f. 430b/21, 452a/20, 459b/8, 471a/12

fiʾl-ḥāl (Ar) Hemen, şimdi.
f. 452b/1, 474a/12

fiʾl-meṣel (Ar) Misal, misaldeki gibi.
f. 474b/13, 487a/8

firār (Ar) Kaçma, savuçma.
f. 422a/3

Firʿavn (Ar) Hz. Musa peygamberin mücadele ettiği Mısır hükümdarı.
F. 461a/1, 468b/8
F.+ ı 471b/1
F.+ ’e 434b/8

Firdevs → Firdevsī
F.+ i 422a/12, 422a/19

Firdevs (Ar) Cennet, uçmak.
F. 447a/5

Firdevsi → Firdevsī
F. 434a/20, 434b/1, 472b/15
F.+ den 462b/1
f.+ di 447a/17
f.+ ʾi 475a/13
f.+ nüñ 422a/7, 429b/10, 434a/15, 446b/18, 447a/21, 462a/18, 475a/4, 487b/2, 488a/9
f.+ ye 475b/4
f.+ yi 462b/6, 487b/13

Firdevsī Süleymân-nâme yazarı.
F.+ i 487b/5

Firdisi→ Firdevsī
F. 421b/5

firişte → ferişte
f. 432a/17, 445b/4, 471b/8
f.+ ler 422b/18

firş → ferş
f.+ e 425b/17

fitne (Ar) Ara bozma, bela.
f. ḳıġırdı 486a/1 → ḳıġır-
f. ḳılan 468b/6 → ḳıl-
f. ḳılup 468a/12
f. 468a/11, 479b/5
f.+ i 447b/21
f.+ sinden 480a/11

fitrāk (Far) At eyerinin arkasında bulan terki kayışı.
f.+ ından 463a/21

Furḳān(Ar) Kur'an-ı Kerim.
F. 421b/4, 473a/21

furṣat (Ar) Elverişli vakit, faydalanma zamanı.
f. buldı 463b/12, 486b/15 → bul-
f. bulmadıysa 441a/1
f. bulmaḳ 450a/6
f. bulmayıcaḳ 441a/1
f. gözleyü ṭurur 454b/7 → gözle-
f. gözleyüp ṭurdı 485a/5
f. gözleyüp ṭururken 485a/1
f. virmezdi 474a/10 → vir-
F. 455b/21, 462a/11, 470b/18, 478b/17, 479a/15, 485a/4
F.+ ı 470b/19, 475b/1, 476b/9
F.+ ıla 479b/17
F.+ ın gözleyüp ṭurmaḳda 485a/8 → gözle-
F.+ ın 479a/4
F.+ ıñ 485a/7
F.+ ında 439a/15
F.+ uñ 476b/9, 485a/7

fuṣaḥā(Ar) Güzel söz söyleyebilme kabiliyetinde olanlar.
f. 425a/10

fużūl (Ar) Fazla söz.
f. 470b/19

fünūn (Ar) Hüner, yetenek.
f. 487a/7

fürḳat (Ar-Far) Ayrılık.
f.+ üñden 462b/10

füsūs-gār (Far) Gizli anlamlar yeri.
f.+ ı 426a/13

G, Ġ (g, ġ)

ġaddār(Ar) Merhametsiz, zulmeden.
ġ. 446b/21, 470b/18

ġāfil (Ar) Dikkatsiz, ihmal eden, gaflette bulunan.
ġ. eyler 454b/8 → eyle-
ġ. eyleyüp 454b/7
ġ. olasen 474b/20 → ol-
ġ. olma 428a/21, 428b/2, 435b/18, 439b/9, 468b/9, 474b/10
ġ. olmañ 483b/7
ġ. 455b/21, 478b/1, 480a/12, 480b/19, 486a/12
ġ.+ sin 423a/2

ġāfıllıġ (Ar-Tr) Gaflette olma durumu.
ġ.+ ımuz 454a/12

ġaflet (Ar) Uyku ile uyanıklık arası

hal, kavrayamamak.
ġ.+ e 473a/19
ġ.+ ile 446b/13

gāh (Far) Ara sıra, bazen.
g. 438a/3, 438a/4, 448a/13, 459a/10, 459a/11, 472b/8, 473a/18, 473b/10, 483a/14, 484b/1
g.+ ı 447a/13, 447a/14, 447a/15

gāhel (Ar) Cahil, bilgisiz.
g. olmayup 455a/12 → ol-

ġalbır Tahıl gibi iri taneli maddeleri elemek için kullanılan büyük delikli veya seyrek telli elek.
ġ.+ a 461a/12, 461a/21, 461b/4

ġālib (Ar) Üstün gelen, yenen.
ġ. gelenlerine 482b/14 → gel-
ġ. olup ṭurdı 449b/10 → ol-
ġ. 451a/10

ġalīẓ (Ar) Şeffaf olmayan.
ġ.+ uñ 461a/14

ġam (Ar) Keder, üzüntü.
ġ. ġuṣṣa geçürüp 440b/4 → geçür-
ġ. ḳusar 461b/2 → ḳus-
ġ. yimeñ 478b/19 → ye-
ġ. 437b/10, 475a/12
ġ.+ dan 447a/10

ġamām (Ar) Bulut.
ġ. 470a/5

ġamgīn (Ar-Far) Kederli, hüzünlü.
ġ. ide 447a/15 → it-
ġ. idüp 429a/3
ġ. olıcaḳ 481b/19 → ol-
ġ. olup 440b/21, 447a/9, 451b/15, 481b/3
ġ. olur 441a/1
ġ. 461b/2, 487b/8

ġanī (Ar) Zengin, varlıklı.
ġ. ḳılup 447b/5 → ḳıl-

ġanīmet (Ar) Dünyadaki vaktin kıymeti.
ġ. 470b/19, 475b/1

ġar (Ar) Mağara, in.
ġ.+ ye 448a/14
ġ.+ dan 464a/8

Ġāranişīn → Aḳrūn-ı Ġāranişīn
Ġ. 422b/7, 422b/9, 422b/10, 422b/12, 422b/16, 422b/17, 423a/2, 423a/17
Ġ.+ üñ 424a/9

ġarāyıb (Ar) Şaşılacak şeyler, tuhaflıklar.
ġ. 424a/12, 424a/14, 426b/18, 437a/1,
464b/5, 486b/18
ġ.+ lara 468a/20

ġaraż (Ar) Gaye, maksat.
ġ. 445a/14

ġarb (Ar) Güneşin battığı taraf, batı yönü.
ġ.+ a 459a/10
ġ.+ ı 426b/4
ġ.+ an 465b/3

ġār → ġar
ġ.+ enüñ 463b/9

ġarīb (Ar) Tuhaf, şaşılacak şey.
ġ. 426a/12, 452b/8

ġarīḳ (Ar) Suya batmış.
ġ. idüp 440b/1 → it-

ġarīm (Ar) Hasım, rakip.
ġ. 452a/21

ġarḳ (Ar) Batma, sıvı içine girme.
ġ. oldı 484b/17 → ol
ġ. olmış 464b/15
ġ. olup 453a/1, 453a/21
ġ. 476a/4
ġ.+ ıla 434b/8

ġarre Kendini beğenmiş.

ġ. olduġuñ 486b/8 → ol-
ġ. olma 426b/10, 428b/2, 429b/8, 471a/21, 471b/14, 471b/18, 476a/15
ġ. olmayıken 422a/19
ġ. olup 446a/16

ġāşır (Ar) Küçük.
ġ. 465a/4

gāv (Far) Öküz, sığır.
g. 449b/7

ġavġā (Far) Dövüşme, vuruşma.
ġ. ḳılduḳları 485b/15 → ḳıl-
ġ. ḳılurken 483a/17
ġ. 445b/10, 454a/12, 463a/2, 485b/16
ġ.+ dur 463a/2, 480b/17
ġ.+ sın 480b/17, 486a/10
ġ.+ sından 483b/16, 486a/5
ġ.+ yı 485b/17

gāvus (Ar) Büyük yardım eden,
g. 437b/19

ġayb (Ar)
1. Kaybol-
ġ. oldı 442a/5 → ol-
ġ. olup 424a/1, 468b/3, 484a/9
2. Allah'ın gizli hazinesi
ġ.+ um 429a/10

ġaybet (Ar) Dedikodu.
ġ.+ üñ 470b/19

ġāyet (Ar) Epey çok, nihayet.
ġ. 422a/3, 423b/3, 423b/12, 424b/6, 25b/1, 425b/17, 426a/12, 427b/8, 428b/6, 428b/13, 429a/4, 429b/19, 431b/18, 432a/9, 433b/15, 434b/10, 437a/6, 437a/7, 439a/14, 441b/1, 442b/15, 447b/18, 450a/21, 458b/22, 463b/6, 464a/10, 464b/1, 464b/18, 466b/17, 467a/17, 467b/10, 467b/12, 468b/10, 468b/19, 469a/10, 473b/12, 474a/20, 476b/21, 478b/7, 479b/3, 479b/9, 480a/20, 485b/5, 486b/7, 487b/9
ġ.+ de 439b/10
ġ.+ ine 433b/10, 433b/18

ġayıb → ġayb
ġ. oldı 441b/8, 441b/11, 442a/13, 443a/14 → ol-
ġ. olurdı 442b/17

ġayr (Ar) Başka, diğer.
ġ.+ ıya 469a/18

ġayra (Ar) Başka, farklı.
ġ. 484b/16

ġayret (Ar) Çalışma, çabalama.
ġ. cengin ḳılalum 479a/1 → ḳıl-
ġ. ḳıl 424a/4
ġ. ḳılup 425b/3
ġ. 455b/8, 456a/8, 479a/2, 486b/9
ġ.+ i 453b/12
ġ.+ ü 423b/1

ġayrı → ġayr
ġ. 430a/4, 433a/12, 435a/10, 441b/14, 442a/7, 442a/15, 443a/3, 443a/16, 443a/20, 452b/17, 457a/11, 459a/6, 473b/7, 479a/17, 479b/14, 479b/15
ġ.+ nuñ 475a/4

ġażab (Ar) Hiddet, öfke, kızma.
ġ. idüp 485a/21
ġ. 454a/2, 485a/21, 485b/2, 487a/6
ġ.+ a gelüp 468a/21, 486b/5 → gel
ġ.+ a 423b/15, 481b/7
ġ.+ ıla 486b/5

ġāzī (Ar) Savaştan sağ dönen.
ġ.+ ler 452a/6

geç-
1. Bir yerden başka yere git-
g. 456b/15,
g.- di 430b/3, 444a/19,
g.- diler 466b/7, 467a/7, 483b/18

g.- elerdi 442b/16
g.- elüm 455b/8
g.- emez 479a/14
g.- er 475a/11,
g.- erdi 459a/10, 461b/4, 474a/5, 474a/7,
g.- erken 466b/6, 467a/6
g.- ersin 468a/19
g.- mezdi 473a/16
g.- se 425a/18, 430b/17, 459b/20, 459b/21,
g.- üp 423a/11, 425a/21, 426a/9, 433b/2, 436a/7, 443a/10, 443b/6, 450b/11, 451a/1, 453a/15, 457b/1, 460b/11, 466b/9, 467a/9, 468b/12, 472a/12, 472a/19, 472b/1, 472b/3, 475b/17, 477a/12, 481a/6, 482b/7, 482b/8, 486a/19

2. Bat-, saplan-, gir-
g.- di 426a/8, 466b/4, 467a/4,
g.- en 424b/14,

3. Bir zaman sona er-
g.- di 428a/5, 430b/9, 431a/15, 448a/11, 456a/13, 460b/3, 475a/18
g.- diler 467b/10,
g.- e 440a/16
g.- en 427a/15
g.- er 428a/21, 466b/4, 467b/7, 470b/18, 471b/13, 475b/1
g.- medin 443a/15
g.- mekde 441a/3, 447b/3
g.- mekile 432b/9
g.- meyen 434a/8
g.- meyince 422b/15
g.- mişdür 459b/8
g.- mişidi 459b/1
g.- üp 442b/3, 447a/7, 449a/6, 459b/21,

4. Tak-, dola-
g.- di 465b/8,

5. Kabul ol-
g.- medi 460b/7

6. (y.f.)
felek ḳapusından geç-: Gök katmanına çıkmak
…-üp 460b/10
ḥükmi geç-: Sözü geçmek
…-er 465b/3
ḳılıçdan geç-: Yok edilmek
…-miş 453a/20
miḥrābına geç-: Yerine oturmak
…-üp 472a/16
mā ü menden geç-: Varlığından geçmek
… 462a/17
uçmaġa geç-: Uçmaya başlamak
…-üp 457b/1

geçe Taraf, yan.
g.+ deki 466b/3, 467a/3

geçir-

1. Zaman harca-
g.- dü 473b/2

2. Batır-, yerleştir-
g.- üp 448a/9

geçiş- Beraber geç-
g.- üp 473b/4

geçmiş Öncekiler.
g.- miş 465b/7

geçür-

1. yaşa-
g.- ürem 435a/21

2. (y.f.)
ʿömri ṭavīl geçür-: Uzun yaşamak
…-mişiken 428b/11
taḫtına geçür-: Mertebe vermek
…-di 436b/10
…-üp 454a/19
ḳılıçdan geçür-: Öldürmek
…-di 443a/13
…-üp 447b/15
göñlümden geçür-: Düşünmek
…-düm 460b/4
ġam ġuṣṣa geçür-: Sıkıntı yaşamak
…-üp 440b/5

geçit Geçilecek yer.
g.- i 466a/15
g. virmedi 467b/2 → vir-

geçüt → geçit
g.- in 466a/16

gedük Boşluk.
g. 466b/14, 467a/14

geh (Far) Bazen, ara sıra.
g. 438a/3, 447a/14, 447a/15

gel-
1. Bir yere var-, ulaş-
g.- 435b/18, 453b/3,
g.- di 425a/1, 423a/21, 424b/20, 427b/5, 434b/16,436b/9, 439b/17, 442b/4, 442b/6, 443b/8, 447b/2, 447b/11, 451b/10, 451b/14, 454a/19, 457b/3, 464a/16, 464b/8, 465a/15, 465a/17, 468b/9, 474a/11, 477a/9, 478a/11, 479a/10, 479a/11, 481b/7, 484b/5, 484b/8, 486a/18
2. Çağrıya uyarak yaklaş-
g.- 444b/2,
g.- di 423a/11, 441a/4, 470b/1,
3. Görün-, ortaya çık-
g.- di 440a/16, 446a/6, 477a/6, 477b/2,
4. Fırsat olarak gel-
g.- di 471a/6
5. Ziyaret et-
g.- di 454a/8
6. Harekete geç-, yönel-
g.- di 463a/11, 443b/16, 447b/6, 456b/11, 462b/19, 468b/17, 476b/21, 477a/20, 480b/4,,
7. Bir şeyin sonucu olarak gel-
g.- di 484a/16, 432b/18, 436b/19, 475b/14, 437a/12, 444a/15, 464b/21,
8. Başla-
g.- di 457a/12,
9. Allah'tan hüküm olarak gel-
g.- di 477a/2
10. Eksiksiz halde ol-
480a/7,
g.- diler 424b/3, 424b/5, 425b/16, 431a/17, 435b/3, 436b/2, 448a/19, 448b/11, 453a/16, 457b/14, 464b/14, 466b/1, 466b/16, 467a/1, 467a/16, 470b/5, 470b/11
g.- dim 437a/11
g.- diyise 457b/18
g.- dügi 449a/4
g.- dügin 435b/9, 447b/17, 450b/4, 470a/18
g.- dügünce 428b/20, 446b/20, 475a/7
g.- dügüñi 480a/5
g.- dükce 468a/18, 469a/17
g.- dükçe 428a/9
g.- düklerin 466a/17
g.- düm 437b/21, 443b/18, 448b/15, 468a/15, 476b/19, 479b/3, 483b/2
g.- düñ 464a/18, 465b/19, 468a/10, 469a/1, 479b/2, 479b/6, 486b/1
g.- düñüz 468a/11
g.- e 448b/19, 484b/7
g.- ecek 465b/7, 472a/17
g.- em 464a/3
g.- en 424a/2, 435b/10, 440a/6, 440b/5, 446a/7, 448b/7, 448b/19, 448b/20, 449a/4, 455a/14, 455b/3, 456a/7, 456b/11, 456b/13, 460b/18, 468a/7, 468b/2, 468b/5, 470b/2, 471b/20, 475a/11, 475b/11, 477a/13, 478a/11, 478b/5, 478b/7, 478b/8, 478b/10, 478b/14, 482a/3, 482b/5, 482b/14, 482b/16, 483a/19, 483b/4
g.- enler 425a/16, 450a/4
g.- esin 436b/6, 469a/2
g.- eydi 483b/1
g.- i yürür 465a/17, 470a/18, 476b/3
g.- icek 424a/17, 439a/19, 444a/17, 479a/7
g.- ince 424a/4, 483b/15
g.- irken 435a/14, 483b/7
g.- meden 475b/3
g.- medi 423a/15, 423a/16, 439a/18, 464b/12, 473b/2, 484a/5
g.- mediler 464b/12
g.- medüñ 483b/1
g.- memişe 428b/8
g.- mesine 432b/15
g.- meye 469a/18
g.- meyüp 428b/12

g.- mez 428a/21, 455a/3, 481b/6
g.- mezdi 426b/6
g.- mezidi 426b/6
g.- mezse 474b/10
g.- miş 436b/21, 465a/13, 472a/17, 474a/20, 485a/4
g.- mişdür 475b/14
g.- mişidi 443b/18, 450b/1
g.- mişler 463a/12
g.- mişlerdi 450b/19
g.- se 486b/6, 486b/12
g.- sem 473b/12
g.- sün 470b/1, 480a/4
g.- ü 449a/5
g.- üb 436a/1
g.- üp 422b/21, 423b/2, 423b/16, 424a/7, 424b/14, 425b/4, 425b/7, 425b/14, 426a/9, 426a/10, 426b/16, 427a/12, 427b/5, 427b/7, 429b/14, 430b/11, 431a/14, 431a/15, 431b/1, 435a/13, 435b/1, 435b/9, 435b/10, 436a/4, 436a/6, 436a/7, 436a/9, 437b/13, 437b/21, 438a/2, 438a/9, 439b/11, 439b/16, 441a/10, 443b/10, 443b/18, 444a/11, 444a/16, 444b/5, 444b/11, 444b/12, 445b/1, 445b/7, 445b/8, 447b/6, 447b/11, 447b/12, 447b/13, 448a/14, 448a/20, 448b/5, 448b/11, 448b/12, 448b/21, 449a/2, 449a/5, 449b/4, 449b/5, 450a/2, 450a/3, 450a/19, 450b/2, 450b/6, 450b/19, 450b/20, 451a/1, 451a/10, 451b/3, 451b/18, 452a/10, 452b/12, 452b/18, 453a/20, 454b/2, 455a/5, 455a/6, 455a/9, 455b/4, 455b/16, 456a/7, 456a/8, 456a/14, 456b/5, 458a/2, 460b/8, 460b/11, 461a/6, 461b/7, 463a/3, 463a/8, 463b/9, 466b/17, 467a/17, 468a/2, 468b/6, 468b/20, 469a/6, 469b/2, 469b/14, 470a/15, 470b/14, 472b/13, 472b/21, 473b/4, 473b/18, 474a/12, 475b/18, 477a/19, 477b/12, 477b/17, 478a/2, 478b/14, 479a/19, 479a/21, 479b/4, 479b/16, 480b/11, 480b/16, 481a/3, 481a/8, 482a/2, 482a/9, 482a/11, 482a/17, 482b/1, 482b/7, 482b/14, 483a/4, 483b/1, 483b/16, 483b/18, 484a/5, 484a/21, 484b/3, 484b/4, 484b/12, 485a/4, 486a/10, 486a/14, 486a/21, 486b/14, 486b/20
g.- ür 425b/13, 425b/20, 428a/9, 431a/19, 436a/15, 437b/3, 439a/17, 440a/3, 440a/4, 440a/11, 440b/5, 448b/3, 455a/3, 455a/16, 456a/4, 456a/19, 464b/4, 465a/13, 467b/16, 473b/9, 477b/15, 478a/9, 478a/13, 478b/6, 478b/8, 480b/15, 481a/21, 482a/2, 486a/20, 486a/21
g.- ürdi 423a/10, 442b/15, 446a/8, 468b/5
g.- ürken 481b/12, 483b/6
g.- ürler 456a/3, 481b/10
g.- ürse 486a/21
g. 476b/1, 476b/19, 484b/11
g. 460b/15
g. 435a/14

11. (y.f.)
ʿaceb gel-: Tuhafına gitmek
…-di 438a/5
…-ür 439a/6
āḫir gel-: Sona ermek
…-medi 429a/5
ʿāḳıbet günce gel-: Sonunda başına gelmek
…-medi 459b/4
ʿaḳlı baş gel-: Kendine gelmek
…-üp 451b/16
becid gel-: Aceleyle gelmek
…-ür 440a/5
cilf ü cāhil gel-: Kaba ve cahilce davranmak
…-ip 462b/12
çıḳa gel-: Aniden belirmek
…-di 451b/4
…-dü 448b/18
…-üp 451b/13
dile gel-: Konuşmaya başlamak
…-di 448b/17
…-üp eyitdi 485a/13
elinden gel-: Yapabilir nitelikte olmak
…-mez 439a/4
…-ür 439b/4, 453a/11
…-ürse 479a/1
ġālib gel-: Üstün gelmek, yenmek
…-enlerine 482b/14

…-üp 451a/10
ġażaba gel-: Öfkelenmek
…-üp 468a/21, 486b/5
ġizleyü gel-: Saklanarak gelmek
…-en 465a/16
güc gel-: Ağır gelmek
…-üp 484a/8, 486b/8
ḫışma gel-: Kızgın olmak
…-di 454a/2
ḫoş gel-: Beğenilmek
…-di 435a/21
…-medi 485b/12
…-meyüp 482a/16, 486a/13
ḫūn gel-: Kana bulanmak
…-üp 468b/12
hūşe gel-: Kendine gelmek
…-üp 451b/3
īmāna gel-: İman etmek
…-di 443a/12
…-meyüp 443a/13
…-mişdür 442a/3
…-üp 433b/20
inkār gel-: Reddetmek
…-di 444b/21
lāzım gel-: Zorunlu olmak
…-en 472a/8
ḳarşu gel-: Karşılaşmak
…-diler 465b/16
…-üp 478a/5, 483b/16, 484b/9
…-üp ṭurdılar 469b/18
…-üp ṭurdı 486a/19
ḳatına gel-: Huzura çıkmak
…-diler 448b/4
…-üp 437a/18
ḳatı gel-: Sert görünmek
…-üp 479b/20
ḳaye gel-:
…-üp 484b/16
ḳıçın ḳıçın gel-: Geri geri gitmek
…-üp 425a/5
rāst gel-: Denk gelmek
…-di 426b/14
rāset gel-: İsabet etmek
…-medi 426b/13
revān gel-: Hızlı gelmek
…-üp 436b/8
ṣūrete gel-: Şekle girmek
…-üp 457a/15
ṣād gel-: Neşelenmek
…-düñ 437b/1
ṭuş gel-: Tesadüf etmek
…-üp 454b/1
uça gel-: Uçarak gelmek
…-üp 448b/10, 470b/7
yaḳın gel-: Yaklaşmak
…-di 443b/15
…-üp 456a/4, 483b/8, 486a/20
…-üben irmişem 435b/15
yirine gel-: Eski haline dönmek
…-di 461b/17, 461b/18
yir gel-: Bir yere varmak
…-üp ṭurdılar 469b/20
ẓāhir gel-: Açığa çıkmak, belirmek
…-iser 428b/14
ẓuhūra gel-: Ortaya çıkmak
…-e 446b/2
…-mez 457a/6

geliş Gelme işi.
g. 440a/4
g.+ ine 477b/15

gemi Deniz taşıtı.
g. 435b/2, 436a/9
g.+ den 435b/9
g.+ leri 435b/3
g.+ ye 435b/2
g.+ yile 435b/1
g.+ yle 435b/14

gemreş- Kabarıp köpür-
g.- diler 422b/10

genc (Far) Hazine, mal.
māl u g.+ i isterem 435b/17
g.+ i 427a/1
māl u g.+ i 436a/4
g. yir 483a/11
g. 467b/4, 485b/14
māl u g. 439a/18, 467b/6

genç Taze delikanlı.
g. 467b/5

geñşe- Gevşe-
g.- di 480a/3

ger (Far) Eğer kelimasinin nazımda ki şekli.
g. 428b/1, 437b/6, 446b/21, 447a/6,
448a/2, 452b/5, 462a/11, 462a/17, 462b/3, 475a/8, 475a/16, 478a/19, 485b/18
az u g. 428b/19

ger-
1. Göğüs kabart-
g. 429b/9
2. (y.f.)
gösin ger-: Göğüs kabartmak
…-er 434a/8
…-üp 472b/6
aġ ger-: Ağ germek
…-dügi 459b/15
…-er 460a/8

gerçek Doğru, hakiki.
g. 424a/16, 443a/6, 479b/21
g.+ ise 438a/15

gerçi Her ne kadar.
g. 421b/13, 427a/17, 429a/4, 434a/12, 434a/13, 434b/1, 439a/9, 464b/20, 467b/13, 468b/14, 470a/12, 475a/19, 484a/7, 487b/11

gerden (Far) Gerdan, boyun.
g.+ üñe 435b/18
g. 464a/4

gerdek (Far) Gelin ve damadın ilk kez birlikte olması.
g.+ e 470b/16

gerdiş (Far) Dönme, dönüş.
g. itdi 428b/5 → it-
g. itdügünce 422a/12
g.+ i 432b/9
g.+ inden 479a/21

gerdūn (Far) Felek, semâ.
g. 463a/16

gerek Lazım gelen.
g.+ i 469b/3, 482b/8
g.+ ince 463a/14
g. 422b/12, 428a/19, 429b/6, 430b/17, 441b/1, 444a/1, 445b/19, 446a/10, 446b/2, 460b/16, 461a/8, 464a/1, 464a/2, 466a/2, 471a/7, 479a/4, 481b/18, 481b/19, 482b/8, 483b/3, 485a/5, 485b/16, 487a/2
g.+ dür 439b/10, 441a/17, 461a/9, 471a/14,
471a/15, 479a/2, 485a/7
g.+ i 466b/15, 467a/15
g.+ idi 451b/19
g.+ se 454b/21, 476a/14, 478b/2, 486b/15, 486b/16

gergedan (Far) Kalın derili boynuzu bulunan saldırgan iri hayvan.
g.+ a 439b/20, 440a/10, 453b/21, 454a/5
g.+ ı 465a/20
g. 464b/10, 465a/18
g.+ lar 485b/10

gerin- Vücudu geriye doğru gergin duruma getir-
g.- di 439b/18, 449b/3
g.- üp 448b/6, 454b/3

get- → git-
g.- di 426b/13

getür-
1. Bir şeyin veya birinin gelmesini sağla-
g. 432a/6, 432b/6, 433b/2, 443a/2,
458a/6, 460b/9, 483a/6
g.- di 429a/19, 429b/2, 429b/18, 432b/11, 436a/9, 444a/1, 445b/3, 450b/9, 454a/12, 458a/8, 463b/13, 465a/8, 465a/19, 470b/5, 475b/11, 475b/20, 477a/8, 483a/7
g.- digi 441a/19
g.- diler 431a/11, 433b/11, 435a/6, 435b/12, 437b/14, 452a/2,

452a/17, 454a/21, 456b/6, 464b/16, 466a/19, 468b/2, 469a/6, 470a/19, 472a/18, 473a/6, 477a/15
g.- dügi 474a/14
g.- dügin 475b/12
g.- dügüm 441a/16, 445b/9
g.- dügüñ 458a/17
g.- düm 432b/8, 433b/5, 446a/20, 458a/13
g.- düñ 441a/6, 441a/7, 464a/19, 469a/1
g.- e 423a/11, 476b/5, 483b/10
g.- eler 439a/5
g.- elüm 430b/13
g.- eyin 450a/17, 484b/3
g.- i yürürken 444b/8
g.- in 429b/17
g.- me 484a/6
g.- mek 450a/17
g.- mişemdür 441a/16
g.- mişidi 442a/9
g.- ümezüz 476b/6
g.- üñ 422b/9
g.- üp 431a/9, 431b/11, 441a/15, 441b/2, 443a/10, 446a/14, 450b/11, 452b/1, 452b/2, 454a/20, 455a/3, 460b/10, 461b/15, 465a/5, 468a/6, 469a/20, 474a/20, 479a/17, 482a/9, 484a/5
g.- ür 424a/19, 425b/21
g.- ürdi 464b/10
g.- diler 436b/15
g.- ürse 424a/21
2. (y.f.)
ala getür-: Alıp getirmek
…-elüm 439a/21
cūşa getür-: Coşkulu olmak
…-diler 436b/14
…-üp 433b/4
dile getür-: Konuşturmak
…-üp söyletdiler 437b/15
ele getür-: Elde etmek, ele geçirmek
…-em 435a/19, 450a/8
…-evüz 439b/5
…-meye 438b/20
…-medügümüze 438b/15
…-dügüñ 471a/14
…-düklerine 439a/8
ḫiẕmetüñe getür-: Hizmetine sunmak
…-elüm 439b/3
īcāda getür-: Meydana getirmek
…-di 432b/11
iḳrār getür-: Kabul etmek, tasdiklemek
…-elüm 431a/20
īmān getür-: Hak dine inanmak
…-düm 441b/5
…-elüm 443a/6
…-üp 442a/11, 443b/4
naẓarına getür-: Göz ününe getirmek
…-düm 433b/5
revān getür-: Harekete geçirmek
-diler 448b/16
şirk getür-: Küfre düşmek
…-üp 430b/9
ṭāḳat getür-: Gücü yetmek
…-medi 437a/12
ẓuhūra getür-: Açığa çıkarmak
…-üp 432b/12
rast getür-: Denk getirmek
…-ürse 439b/1
yirine getür-: Gereğini yapmak
… 454b/11
…-e 460b/17

getürt- Getirilmesini sağla-
g. 443a/6
g.- di 444b/1
g.- mege 439a/7
g.- mekde 427b/4
g.- üp 439a/4

gevde Beden, vücut.
g.+ m 473b/13

gevher (Far) İnci, değerli taş.
laʿlü g. ṣaçup 472b/1 → ṣaç-
g. 465b/9, 476b/13
g.+ i 441a/11
g.+ ini 446b/15
g.+ leri 465b/12, 465b/13
g.+ lerini 465b/10

gey Çok.
g. ü kāt 434a/7
g. 421b/10, 422a/5, 422a/6, 422a/7,
425b/1, 430a/17, 434a/19, 434b/9, 437b/19, 445a/19, 468b/10, 472a/5, 474b/10, 480a/10, 485b/9

gey- → giy
g. 446a/11
g.- düm 467b/6
g.- üp 454a/10
(y.f.)
cebe vü cevşen gey-: Savaşmak için zırh kuşanmak
…-üp 439b/20, 453b/9, 453b/15, 454a/7, 454a/13, 477b/14

geyik Sıcak iklimde yaşayan memeli hayvan.
g. 463a/12, 463b/4, 463b/5, 463b/13

geyimlen- Elbise giyin-
g.- üp 453b/15

geyimlü Giyimli.
g. 453b/10, 453b/13, 454a/15

geyin- Giyin-
g.- üp 449a/18

geyür-
1. Kuşandır-, giyindir-
434b/18
2. (y.f.)
ḫilʿat geyür-: Makam vermek, şeref elbisesi giyindirmek
…-di 466b/5, 467a/5
…-üp 438b/13

gez- Dolaş-, seyehat et-
g.- erken 437a/12
g.- erler 478a/16
g.- erlerdi 460b/2
g.- üp 472b/8

gezdür-
1. Dolaştır-
g.- di 470b/10
2. (y.f.)
iḳlīm iḳlīm gezdür-: Diyar diyar dolaştırmak
…-elüm 452b/19

ġıcıldı Hışırtı, gıcırtı.
ġ.+ 477a/3

ġıdā (Ar) Yiyecek, yemek.
ġ. virmeyüp 428b/17 → vir-
ġ. 428b/4
ġ.+ ñdur 428a/16
ġ.+ ları 430b/5
ġ.+ sı 459b/11, 459b/13, 459b/15
ġ.+ sıdur 459b/12
ġ.+ sın 458b/1
ġ.+ yı 428b/13, 428b/16, 459a/6, 471a/4
ġ.+ yıdı 430b/7

ġıjġır- Haykır-, gürle-, haykırarak saldır-
ġ.- masından 449a/20

ġırīv (Far) Bağırma, feryat.
ġ. ḳıldılar 425b/9 → ḳıl-
ġ. ḳılup 456a/15, 480b/13, 481a/2, 482a/1, 483a/3, 483a/14
ġ. 456a/16, 456b/4, 481b/7
ġ.+ i 473b/5
ġ.+ ile 456a/16

ġıẕā → ġıdā
ġ.+ sı 434a/8

gibi Benzetme edatı.
g. 421b/9, 422a/7, 422a/16, 424b/16, 424b/19, 425a/1, 425b/7, 425b/10, 427b/8, 427b/9, 428a/1, 428a/13, 428a/18, 428b/8, 430b/20, 432a/9, 432b/16, 432b/19, 432b/21, 433b/9, 435a/6, 435a/8, 436a/13, 436a/14, 436b/8, 437a/7, 437b/17, 438a/6, 438b/5, 438b/20, 439b/18, 439b/21, 440a/17, 440b/2, 441a/11, 441a/14, 441a/16, 441a/19, 441a/20, 442b/9, 442b/10, 443a/4, 443b/11, 444b/2, 444b/5, 444b/9, 444b/16,

445b/5, 446a/15, 449b/3, 449b/6, 449b/11, 449b/13, 450b/12, 451b/1, 453a/10, 453b/20, 454a/2, 454a/4, 454a/8, 455a/17, 455b/2, 455b/20, 457a/16, 458a/10, 458a/11, 458b/3, 458b/4, 458b/6, 458b/7, 459a/13, 460a/1, 460a/3, 460a/4, 460b/1, 460b/5, 462b/21, 463a/18, 463b/4, 466a/17, 466b/15, 467a/15, 468a/19, 470a/10, 470b/9, 471b/2, 471b/20, 472a/1, 472a/2, 472a/13, 472b/7, 474a/15, 474a/16, 477a/6, 477a/10, 477b/16, 478a/13, 478a/14, 478b/13, 480a/9, 480b/16, 480b/19, 481a/9, 481a/15, 481a/20, 481b/8, 481b/12, 481b/20, 482a/3, 482a/8, 482a/14, 482a/18, 482a/19, 482b/7, 482b/20, 483a/8, 483a/20, 483b/12, 483b/19, 484b/1, 484b/2, 484b/18, 485a/19, 486a/6, 486a/13, 486b/5

g.+ idi 427b/22

gice Gece, gündüz karşıtı.

g. 436b/17, 437b/12, 438a/5, 438a/7, 439a/3, 439b/11, 440b/3, 440b/8, 440b/9, 440b/11, 447b/3, 448a/11, 448a/17, 450b/1, 452a/8, 454a/15, 464a/10, 465b/5, 465b/8, 468a/2, 469b/16, 477b/12, 477b/17, 479a/3, 482a/6, 482a/21, 485a/11, 437a/11, 437a/13, 437b/6, 440b/3

giç Geç, zamanında olmayan.

g. 430a/9

gider- Ortadan kaldır-

g.- diler 426a/6

g.- üp 431b/13

gidiş Gitme işi.

g.+ i 428b/15

gĭñ Geniş, dar karşıtı.

g. 437a/18

gine Yine, tekrar.

g. 461a/6, 470b/11, 473a/11, 475b/20

gir-

1. Katıl-

g. 424a/6,

g.- elüm 433a/3

2. Dışarıdan içeriye gir-

g.- di 425a/5, 440b/4, 440b/9, 443b/5, 463b/5, 463b/6, 423b/8, 426a/11, 436b/10, 465a/7, 466b/12, 466b/16, 466b/18, 467a/12, 467a/16, 467a/18,

g.- üp 423b/8, 424b/5, 425a/21, 425b/11, 426b/17, 430b/17, 433b/6, 435b/2, 436a/7, 440b/19, 450a/15, 450b/12, 451b/14, 458b/9, 461b/10, 463b/13, 466b/4, 467a/4, 472b/18, 477a/3, 481a/12, 484a/3

g.- de 463a/8, 463a/13

g.- ür 422a/15, 423a/1, 439a/17, 447a/16

g.- ürem 464b/17

g.- düñ 468a/14

g.- dügi 468a/5

g.- dügin 468a/13

g.- emez 440b/17

g.- emezler 424a/14

g.- en 447b/14, 468a/5, 468a/6

g.- eyim 423b/8

g.- icek 423b/6, 463b/7, 481a/4

g.- mege 444b/17

3. Başka yere geç-

g.- di 442b/5, 446a/6, 447b/7, 447b/13, 462a/3,

g.- düm 467b/6

g.- e 423b/4, 423b/5, 481b/19

g.- emedi 423b/4

g.- mek 461b/14

g.- mişem 435b/14

g.- miş 450b/2

4. Bat-

g.- di 455b/12, 468b/1,

g.- se 440a/7, 464b/21

g.+ eler 465b/10

5. Gizlen-

g.- di 480b/12

g.- düm 448b/9,

6. (y.f.)

aralarına gir-: İçine karışmak …-di

cenge gir-: Savaşmak

…-üp 426b/4
dürlü dürlü renge gir-: Çeşit çeşit hale bürünmek
…-dügi 438a/4
ele gir-: Bir yere varmak
…-icek 452b/19
ḫūce sarāy şekline gir-: Yüksek biçimde olmak
…-sün 450a/11
ḳoltuġına gir-: Yanına yanaşmak
…-üp 451b/16
ḳulaġuma gir-: Anlamazlıktan gelmek
…-mez 424a/7
merḳade gir-: Mezara girmek
…-megi 458b/8
ṣanduġa gir-: Saklanmak
…-dügüñ 449a/1
ṣoḥbete gir-: Muhabbete katılmak
…-diler 451a/1
ṣūrete gir-: Şekil almak
…-señ 423b/18

girān (Far) Ağır.
g. 426a/18, 439b/21, 440b/14, 440b/18, 487a/2
g.+ lar 481a/2, 487a/1

girçek → gerçek
g. 485b/6

girdāb (Far) Metne göre bir kale adı.
g.+ a 439a/16
g.+ ı 439b/3

giri Geri.
g. ṭuruñ 455a/11

giriftār (Far)
1. Esir, yakalanmış
g. itdiler 452a/1 → it-
g. ḳılmışdur 483b/17 → ḳıl-
g. olduġın 454a/1 → ol-
2. Uğramış, düşkün
g. ḳılmışdur 486a/10 → ḳıl-
g. oldı 456a/6 → ol-
g. olduġı 460b/18
g. gördü 479b/17 → gör-

girih girih (Far) Düğüm düğüm.
g. girih olup 436a/13 → ol-

giriş- İçeri gir-
g.- miş 464a/15
g.- üp 472b/9

girīzān (Far) Kaçan, kaçıcı.
g. 452a/7

girü Geri, arka.
g. 425a/4
g.+ den 425b/13
g.+ sine 425a/3, 425a/4, 452a/14

g. sürdi 482b/15 → sür-
g. ṭurup 481a/21 → ṭur-
g. 454b/12, 455a/3, 463b/14, 463b/21, 477b/6, 481b/5, 482a/6
g. sürdi 482b/21
g. 482b/21

giryān (Far) Ağlayan.
zār u g. eyleyen 468b/9 → eyle-
gīşi g. 440b/2

girye (Far) Ağlama, ağlayış.
g.+ ʾi 434b/4

gīş (Far) Yürek.
g. 440b/2, 463a/10, 480b/13

Gīş (Far) Metne göre bir deniz adı.
G.+ in 435a/13, 437b/20
G. 436b/21, 447b/19
449a/17, 455b/5, 484a/11, 453a/7, 456a/4, 456b/2, 477b/1, 456a/11

git-, -d
1. Bulunduğu yerden başka yere hareket et, ayrıl-
g. 429a/12
g.- di 423a/14, 423b/5, 424a/4, 424a/5, 424a/9, 432a/5, 432a/6, 434b/18, 436a/5, 436b/7, 436b/17, 436b/21, 438a/12, 440b/11, 440b/12, 441a/12, 442b/3, 442b/4, 442b/18, 443a/18, 443b/21, 445a/17, 449b/13,

449b/16, 451b/4, 453a/2, 453a/3, 453b/10, 453b/11, 453b/12, 453b/14, 453b/16, 453b/17, 453b/18, 453b/19, 454a/6, 454a/8, 454a/10, 454a/14, 454a/15, 458a/3, 463a/20, 463b/3, 464a/10, 464a/12, 464a/20, 464b/11, 464b/12, 465a/20, 465b/5, 465b/13, 465b/15, 468b/12, 470a/8, 470a/12, 470a/17, 470b/4, 471a/2, 473a/4, 473a/14, 473a/16, 479a/9, 480a/2, 480a/20, 480b/20, 481b/12, 482b/7, 482b/8, 483b/5, 484a/9, 486a/17, 486b/13, 486b/15
g.- dügine 477a/1
g.- e 449a/8, 478a/19, 483a/17
g.- elüm 435a/18, 463b/15, 471a/10, 473a/1
g.- en 436a/9
g.- enler 479a/9
g.- er 434a/11, 443b/11, 443b/12, 450b/3, 464b/10, 464b/11, 467b/13, 467b/16, 467b/17, 467b/20, 468a/1, 468a/18, 468b/14, 468b/15, 468b/16, 470a/10, 472b/21, 473a/2, 473b/6, 479a/6, 485a/5
g.- erdi 464b/9
g.- eriken 467b/2
g.- erim 435a/20
g.- erken 425b/10, 436a/8, 437a/3, 450a/1, 463b/3, 467b/11, 467b/13, 468b/14, 470b/4, 483a/14
g.- eyidi 472a/2
g.- icek 438a/12, 453a/3, 476b/21, 486a/5, 486b/13
g.- üñ 482b/4, 484a/7
g.- üp 435a/13, 435a/15, 437a/16, 439b/8, 444a/16, 456a/17, 470b/11, 468a/3
g.- diler 424b/3, 435b/2, 439b/7, 443b/11, 444b/11, 452a/9, 453b/7, 453b/21, 454a/16, 462b/20, 464a/8, 465b/13, 466a/14, 466b/9, 466b/12, 467a/9, 467a/12, 467b/11, 467b/17, 468a/1, 477b/11, 480b/14, 482a/21, 482b/6, 482b/10, 482b/11, 483a/13, 484a/1, 484a/9
g.- dügin 435a/14, 435a/17, 438b/17, 468b/3
g.- dük 460b/10, 469b/3
g.- düklerinden 460b/5
g.- düm 429a/13, 467b/5
g.- me 476b/20
g.- medeki 477a/1
g.- mediyse 435a/17
g.- mege 424a/1, 468b/16
g.- mek 443b/7
g.- mekde 477a/19
g.- meye 463a/6
g.- mez 456a/6, 468b/14
g.- mezler 478a/17
g.- miş 426b/21, 427a/1, 427a/4, 440b/21, 453a/15, 466b/13, 467a/13, 477b/11, 480b/9, 483a/4, 483a/7
g.- mişdi 449b/11
g.- se 485b/18
g.- ti 464a/8

2. (y.f.)
ardınca git-: Peşinden gitmek
…-erdi 443b/10,
ʿaḳlı başından git-: Kendinden geçmek
…-di 451a/7
becid git-: Hızla gitmek
…-evüz 467b/15
elden git-: Kaybetmek, yitirmek
…-er 429b/8
ḫacil git-: Telaşla ayrılmak
…-icek 480b/3
ḫayli yir git-: Çok yol almak
…-diler 463b/5
ḥasret git-: Kavuşamadan ayrılmak
…-di 429a/6
īmānsuz git-: Kafir olarak ölmek
…-di 442b/5
ırаḳ git-: Uzaklaşmak
…-mişlerdi 449b/20
ḳıçın ḳıçın git-: Geri geri gitmek
…-üp 475b/17, 477a/12
revān olup git-: Süzülerek ayrılmak
…-di 437b/11
süvār olup git-: Atla uzaklaşmak
…-diler 443b/9
…-elüm 471a/9
şikār git: Avlanmaya gitmek
…-mişdi 439b/14
üzerine git-: Bir şeye yönelmek

…-di 440b/14
…-di 440a/1
yıġa yıġa git-: Yığın yaparak ilerlemek
…-düm 438a/12
yol ṭutup git-: Yola koyulmak
…-diler 436b/8

gītī (Far) Dünya.
g. 422a/6

giy Kuşan-
g.- üp 444b/13

ġizle- → gizle-
ġ.- yü gelen 465a/16

gizle- Sakla-
g.- meyesin 486a/8

gizlü Gizli, saklı.
g. 422a/9, 466a/18

ġonce (Far) Açılmamış çiçek.
ġ. 434b/7, 447a/14, 475a/19
ġ.+ ʾi 434b/5

göbek Vücutta karın bölgesi.
g.+ inde 426a/17, 453b/5
g.+ inden 442b/10, 442b/11

göbeklü Göbeği olan.
g. 426a/17

göç-
1. Konar göçer yaşa-
g.- icek 479a/5, 480b/8
g.- üp 436b/8, 477b/9, 485a/10
2. (y.f.)
göc ḳıl-: Başka yere varmak
…-up 466a/13
göçüp git-: Dinlenip devam etmek
…-477b/11

göçür- Göç etmesini sağla-
1. (y.f.)
çeri göçür-: Asker yürütmek
…-diler 480b/5
…-üp482b/4
çadıruñ göçür-: Taşınmak
…-üp 453b/3

gögercin Hızlı ve uzun zaman uçabilen evcil kuş.
g. 461b/5
g.+ inden 474b/3
g.+ lerüñ 474b/2

gögs → gögüs
g.+ in 434a/8

gögüs Bağır, döş.
g. gerüp 472b/6 → ger-
g. 429b/9

gök Gökyüzü.
g. 429b/4, 438a/4, 446a/17, 458b/13, 463a/17, 464a/15, 472a/8, 473b/3, 474b/11, 475b/11, 476a/8, 479a/15, 446a/11, 462b/10, 464a/15, 476b/16, 477a/18, 483b/14
g.+ de 440a/6, 454a/3, 454b/16, 456b/6, 456b/7, 485b/18
g.+ den yir iner 438b/2
g.+ ler 451a/18

gökçek Güzel, hoş.
g. 441a/20

gökyüzi Atmosferin gözle görünen bölümü.
g.+ n 472b/12, 472b/14
g.+ nde 470a/5, 472a/6, 473b/11, 476b/7
g.+ nden 474a/2, 474a/12
g.+ ne 472b/20, 477a/5

gökyüzü → gökyüzi
g.+ nde 455a/17

gölge Karanlık slüet.
g.+ sinde 437a/17
g.+ sine 443b/20

göm- Toprağı kazarak içine nesne koy-
g.- dügi 483a/11

gömeç Bal peteği.
g. 431b/20
g.+ i 430b/20
g.+ in 429b/15

gömül- Bat-
g.- di 448b/18

gömülü Toprağa gömülmüş olan.
g. 438a/10

gönder- Yolla-, ilet-
g. 429a/10
g.- di 434b/18, 435b/8, 436a/10, 444a/9, 444a/15, 445a/2, 445a/4, 456b/5, 456b/14, 461b/7, 478a/4, 482b/13
g.- dügin 435a/13, 474b/7
g.- dügüm 446a/18
g.- düm 476a/13
g.- em 469a/3
g.- mege 476b/18
g.- mek 476b/15
g.- meli 474b/3
g.- mişidi 434b/16
g.- üp 444a/12, 450b/4
g.- ür 422b/19

göñil → göñül
g. gözi 469b/5
g.+ e 462a/2, 462a/3, 485a/2

göñl → göñül
g.+ i şād oldı 469a/8 → ol-
g.+ i 430a/12, 454b/9, 461b/2, 469b/15
g.+ imüzüñ 438b/16
g.+ in 448a/4
g.+ inden 441b/16, 474a/7, 485b/1
g.+ ine 468b/8
g.+ üm 422a/9
g.+ ümden 460b/4
g.+ ümüz 421b/6
g.+ ümüzü 430b/13
g.+ üñ 434a/9, 487a/7, 487a/21
g.+ üñe 454b/6
g.+ üñi 446b/11

göñül Yürek, kalp.
g. ḳurdunuñ 459b/12
g. ṣarar 459b/11 → ṣar-
g. ṣardılar 462a/1
g. virmeyüp 460b/21 → vir-
g. 429a/3, 429a/8, 446b/10, 458b/22, 462b/9
cān u g.+ den 470b/3, 463b/19
g.+ den 469a/8, 469a/18, 482a/11

gör-
1. Bak-, anla-, hisset-
g. 422a/12, 429b/6, 436a/20, 437a/14, 447a/17, 449b/20, 462b/14, 462b/16, 464b/21, 465a/13, 472b/11, 473a/12, 473a/18, 474b/16, 454b/3, 485a/14, 474b/17, 475a/4, 475b/1, 478a/3, 479b/4, 483b/4, 486b/7
g.- di 422a/17, 423a/11, 423b/2, 428b/14, 429b/19, 431a/15, 432a/8, 435a/6, 435b/13, 439b/14, 439b/17, 440a/2, 440a/8, 440b/5, 440b/16, 441a/13, 441a/18, 442a/16, 444a/3, 444a/8, 444b/1, 444b/7, 445b/3, 448a/17, 448a/18, 450b/15, 450b/16, 451a/8, 451a/20, 451b/7, 451b/11, 452a/20, 454b/1, 455a/12, 456a/17, 456a/18, 457a/17, 458a/9, 458a/16, 463a/11, 463a/18, 463a/20, 463b/6, 463b/10, 464a/11, 464a/12, 464a/16, 464b/18, 465b/9, 465b/14, 465b/15, 465b/19, 468a/4, 468a/5, 469a/11, 471a/6, 473b/16, 473b/19, 474a/18, 476b/14, 476b/17, 477b/10, 477b/14, 479a/10, 479a/11, 479a/18, 479a/19, 479b/10, 479b/17, 479b/19, 480a/2, 480a/14, 480b/4, 480b/5, 480b/14, 481a/8, 481b/8, 481b/9, 482a/2, 482a/9, 482b/6, 482b/12, 482b/18, 484b/2, 484b/13, 484b/17, 485a/2, 486a/1, 486a/18
g.- diler 423b/8, 424b/5, 424b/15, 425b/15, 425b/16, 426a/6, 426a/10, 426a/11, 426a/14, 426a/21, 426b/13, 426b/16, 431a/17, 431b/1, 431b/9, 431b/10, 431b/13, 436a/8, 436a/11, 437a/4, 437a/16, 441b/13, 441b/16, 442a/5, 443b/21, 444a/2,

444b/21, 448a/11, 448a/21, 450a/2, 450b/6, 451b/1, 452a/17, 452b/5, 452b/6, 452b/7, 453a/14, 453a/16, 453a/20, 453b/1, 455b/5, 455b/9, 456a/3, 456a/4, 465a/15, 465a/17, 465b/16, 466a/16, 466b/12, 466b/16, 466b/17, 466b/18, 467a/12, 467a/16, 467a/17, 467a/18, 467b/13, 467b/17, 468a/1, 469a/6, 470a/5, 470a/14, 470a/17, 470b/11, 474a/11, 477a/1, 477a/2, 477a/5, 477a/7, 477b/13, 478a/9, 480b/9, 480b/11, 481a/1, 481a/3, 481a/21, 481b/7, 481b/14, 483a/3, 483b/6, 484a/21
g.- dü 427b/5, 428b/7, 456a/15
g.- dügi 449a/11, 449a/21, 463a/18
g.- dügimi 466b/2, 467a/2
seyrede g.- dügüm 451a/6
g.- dügümeze 438b/14
g.- dügümüz 448a/22, 475b/12
g.- dügüñ 438a/9, 448b/18, 448b/19, 448b/20, 465a/21
g.- dük 431b/3, 444a/17, 446a/10, 460b/14, 480a/3
g.- dükde 485a/13
g.- düm 429a/14, 429a/16, 437b/21, 448b/4, 448b/7, 448b/9, 448b/10, 450a/20, 464b/6, 486a/3
oturur g.- düm 448b/2
g.- düñ 423b/18, 424a/5, 434b/20, 438a/1, 444a/21, 452b/13, 464b/6, 465b/19, 481b/5, 486a/15
g.- düñüz 443b/17
g.- e 434a/19, 462b/11, 474a/11, 481a/18
g.- ecek 424a/12, 437a/1
g.- eler 424a/14, 431a/14
g.- elüm 422b/9, 424b/13, 425a/20, 430b/13, 431a/2, 438a/2, 439b/1, 443a/6, 444a/4, 444a/18, 444b/17, 448b/1, 455b/8, 456a/12, 460b/9, 467b/12, 467b/21, 468b/15, 479a/7, 483b/18
g.- em 435b/15
g.- emez 422b/14
g.- en 437a/6
g.- enüñ 470b/9, 485b/8, 485b/9
g.- esin 469b/12, 470b/4, 482a/15, 482a/17, 485a/15
g.- esiz 430b/14, 433a/7
g.- evüz 424a/16, 424a/17, 425a/13, 433a/17, 468a/3
g.- eyim 432a/6
g.- eyin 451b/6, 480a/16, 486a/17
g.- icek 423a/14, 423b/3, 423b/8, 424b/12, 425b/9, 425b/10, 426a/14, 426a/20, 427a/3, 431b/10, 436a/19, 437a/9, 437a/18, 440a/14, 440a/17, 440b/2, 452b/3, 453a/4, 453a/17, 455a/13, 455b/12, 455b/15, 456a/17, 456a/19, 463a/21, 463b/4, 464a/17, 465a/16, 465b/10, 465b/21, 466b/5, 467a/5, 467b/12, 468a/6, 468b/16, 469a/12, 475b/16, 477b/15, 478a/6, 478b/15, 479b/4, 480a/3, 480a/7, 481b/1, 482a/1, 482a/11, 484a/9, 484a/18, 484b/1, 484b/8, 486a/16
g.- ince 434a/6, 453b/4
g.- me 422a/11, 429b/9
g.- medi 421b/15, 422a/1, 468a/14, 479b/2, 479b/12
g.- mediler 479b/1
g.- medin 438a/12, 438a/13, 479b/19
g.- medü 486b/1
g.- medüm 462b/5, 465b/2, 477b/17
g.- mege 422a/18, 422b/12
g.- mekdür 424b/1
g.- memek 476b/10
g.- memiş 441a/21
g.- memişidi 482b/15
g.- mesün 475a/14
g.- meye 437b/10, 479b/14
g.- meyesin 476a/15
g.- meyince 437a/2
g.- mez 422b/12, 422b/13, 422b/14, 425b/12, 464a/6, 479b/14, 482a/5
g.- mezdi 442a/11
g.- miş 448b/15, 464a/14, 474b/7, 478b/11, 484b/18
g.- mişümdür 478b/17
g.- se 468a/6, 481a/10
g.- sek 431b/6

g.- señ 422b/13
g.- sevüz 423b/16
g.- sün 422b/14
g.- sünler 455b/1
g.- ü 424a/5
g.- ücek 426a/7, 439b/17, 478a/14, 481b/10, 484a/10, 485a/18
g.- üñ 427a/3, 435b/10, 450a/11, 452a/9, 454a/12, 463a/2, 466a/15, 475b/19, 482b/5
g.- üp 421b/7, 425a/7, 426a/4, 426a/21, 429a/20, 431b/12, 435a/15, 435b/9, 435b/12, 437a/9, 437a/14, 438a/11, 440b/1, 442a/7, 442a/11, 443a/12, 444a/17, 444b/1, 444b/13, 447b/3, 447b/21, 448a/7, 448a/8, 449a/2, 450a/2, 450a/9, 450b/4, 450b/8, 450b/21, 451a/12, 451b/5, 451b/11, 452a/18, 455a/5, 455a/14, 456a/5, 456b/7, 461b/15, 463a/3, 463a/8, 463a/19, 463b/19, 464a/12, 464a/14, 464a/17, 464b/20, 465a/1, 465a/10, 466a/17, 466b/15, 467a/15, 468a/5, 468a/7, 468a/13, 469b/14, 470b/6, 470b/19, 472b/10, 474a/11, 474b/5, 475b/1, 475b/9, 475b/19, 476a/16, 476b/6, 476b/21, 477a/3, 477a/13, 477a/16, 477b/1, 478a/3, 479a/14, 479a/21, 481a/11, 481a/21, 482a/5, 482a/18, 483a/3, 483a/15, 484a/10, 484b/15, 486a/1, 486a/3, 486b/15, 487a/1
g.- ür 422b/12, 422b/15, 424a/17, 474b/4, 479b/12
g.- ürem 448b/2, 448b/14
g.- ürse 440a/6
g.- ürseñüz 423b/15
g.- ürsin 422b/13
g.- ürsiz 455b/13
g.- ürüz 424a/15

2. (y.f.)
düş gör-: Rüya görmek
…-düm 448a/21
düşinde gör-: Rüyasında olmak
…-medi 437b/19
elem gör-: Eziyet çekmek
…-üsersin 435b/17
göz göz gör-: Görülebilir olmak
…-medin 463a/5, 463a/7
ḫüsrān gör-: Başarısızlığa uğramak
…-meye 427b/14
lāyıḳ gör-: Uygun bulmak
…-di 441b/19
…-medi 441b/19
leẕẕetin gör-: Tadını almak
…-dük 444a/17
müstaḥsen gör-: Güzel görmek
…-üp 439a/12
müvecceh gör-: Rağbet etmek, kabul görmek
…-üp 429b/18
vārını gör-: Varlığını bilmek
…-üp 440a/2
yaraġın gör-: Kılıcını farketmek
…-diler 448a/10
…-üp 447b/21
…-üp 448a/6
yüce gör-: Kibre kapılmak
…-er 434a/8

göre Bir şey uyarınca, uygun şekilde.
g. 457a/5, 460a/8, 471b/4, 471b/19, 472a/4, 472b/11, 476b/9, 483a/15, 486a/17

görin- → görün-
g.- di 470a/12, 478a/12
g.- en 434a/11, 466b/11, 467a/11, 467b/14, 467b/19

görül- Gözle algılan-, seçil-
g.- di 448b/18
g.- mez 424a/16, 467b/20

görün-
1. Görünür durumda ol-
g.- di 437a/4, 441a/10, 443b/12, 444a/12, 449b/4, 458a/8, 466b/10, 467a/10, 467b/12
g.- ene 424a/20
g.- medi 425a/15
g.- meye 470a/10, 479a/17
g.- meyem 479b/15
g.- mez 424a/15, 470a/14, 479b/12
g.- mezdi 472b/14

g.- mezler 424a/20
g.- ür 434a/12, 441a/12, 467b/19, 467b/20, 467b/21, 484a/20
2. (y.f.)
dürlü dürlü görün-: Çeşit çeşit halde bulunmak
…-ür 438a/14
gök görün-: Gökyüzü renginde olmak
…-ür 438a/4
ḫalāṣ görün-: Kurtulma ümidinde olmak
…-ür 451b/8
yaḳın görün-: Yakınlaşmış hale gelmek
…-ür 467b/15
gider görün-: Uzaklaşır olmak
…-ür 468b/14
…-ür 468b/15
ḫayāl görün-: Gerçekmiş gibi görünmek
…-mesün 479b/13
şīrīn görün-: Hoş görünmek
…-üp 432a/14

görüş- Buluşup konuş-
g.- diler 470b/3, 481b/15
g.- üp 465b/17

göster-
1. Bir şeyi işaretle belirt-
g. 424b/13, 430b/12, 431a/1, 431a/3, 433a/3, 463b/18, 466a/19
g.- di 443b/19, 448a/15, 464b/18, 466b/1, 466b/2, 466b/4, 467a/1, 467a/2, 467a/4, 470b/10, 477a/10
g.- diler 440a/2, 452b/1
g.- düñ 431b/2
g.- e 431a/4, 431a/6, 433a/19
g.- em 433a/7
g.- en 434a/1, 466b/7, 467a/7
g.- eyim 455a/14
g.- eyin 466a/18
g.- in 466a/21
g.- medi 422a/16
g.- süñ 452b/20
g.- üben 462a/6
g.- üp 433b/7, 443b/17, 429a/18
g.- ür 467b/19, 482b/2
2. (y.f.)
ʿaynını göster-: Benzerini yapmak
… 431a/2
iṭāʿat göster-: Boyun eğmek
…-icek 479b/7
şecāʿat göster-: Yiğitlik sergilemek
…-di 444b/16

götir → götür-
g.- e 452a/17

götür-
1. Bir şeyi taşı-, ulaştır-
g.- di 442b/21, 444a/9, 450b/8, 471b/9, 477a/11
g.- digi 473a/17
g.- diler 436a/11, 436b/13, 438a/1, 465b/10
g.- dügi 432a/18
g.- düp 439a/1
g.- e 472a/8, 476b/5
g.- elüm 430b/13
g.- en 464a/6, 464a/7
g.- eni 464a/6
g.- esin 452b/16, 485b/17
g.- meyüp 449b/7
g.- miş 437a/7, 446a/11, 465a/18
g.- mişler 456a/3
g.- se 430a/12, 430a/16, 432a/13
g.- sün 455a/17
g.- üben 422b/8
g.- üp 423a/10, 426a/20, 430a/15, 443b/21, 448b/8, 449a/1, 453b/9, 453b/11, 453b/14, 453b/19, 455a/16, 458a/12, 463b/16, 469a/7, 469a/21, 470a/15, 472b/19, 472b/21, 473a/4, 476b/13, 477b/14, 478a/12, 484a/19
g.- ür 424a/19, 434a/15, 445a/10, 474b/9, 474b/11, 476a/8
g.- ürd 430b/7
2. (y.f.)
ala götür-: Alıp gitmek
…-üp 473b/10
baş üzerinde götür-: Baş üstünde taşımak

…-üp 462b/20
selām götür-: Selam iletmek
…-üp 461b/7
yil götür-: Rüzgar taşımak
…-e 472a/6, 476b/7
…-ür 471b/11
…-üp 473a/11, 477a/19

götürt- Götürülmesini sağla-
g.- dügine 471b/20
g.- dügümüz 471b/12
g.- üp 439a/1, 439a/2, 471a/9

götürül- Götürme işine konu ol-
g.- di 425b/5

gövde Beden, ten.
g.+ m 473b/12
g.+ sin 477a/15
g.+ sini 445a/13

göz Görme organı.
göz g. görmedin 463a/5, 463a/7 →gör-, göz
g. irimi yir 465b/14, 466a/16
g. ḳan dökerdi 459a/11 → dök-, ḳan
g. ḳararup 451a/7 → ḳarar-
g. 455b/6
g.+ i 485b/8
g.+ in 424b/11
g.+ ine 428b/12, 431a/12
g.+ leri 429a/7, 451b/3
g.+ lerile 431a/14
g.+ lerinde 431a/10
g.+ lerinüñ 423b/10
g.+ lerüm 451a/5
g.+ lerüz 424a/16
g.+ üm 428b/21
g. urdı 473b/16, 473b/19 → ur-
g. 422b/12, 422b/13, 422b/14, 422b/15, 429a/17, 432a/7, 432a/14, 434a/12, 435a/6, 435a/8, 435a/9, 436a/12, 436a/18, 437a/2, 442a/20, 442a/21, 443a/6, 443a/13 444a/16, 445b/6, 447a/12, 451b/15, 452b/3, 454b/1, 455b/3, 459a/12, 459a/14, 459a/15, 459a/17, 459b/4, 459b/7, 462a/11, 470a/14, 470b/9, 472b/8, 472b/9, 472b/21, 480b/5, 481b/17, 484b/5, 484b/9, 484b/14, 487a/19
cānu g. 443a/12
göñil g. 469b/5
ḫalḳ g. 443a/10
ḥikmet g. 436a/21
şehlā g. 444b/5
ʿaḳl g. 464b/19
ʿibret g. 472b/9

gözci Gözetleme işi yapan, gözetmen.
g.+ lerini 455a/5

gözet-
1. Göz hapsine al-, izle-
g. 434b/4
g.- di 474a/18
g.- diler 444b/17
g.- üp 477a/16
g.- ür 487a/10
2. (y.f.)
ʿaybın gözet-: Kusurunu takip etmek
…-me 475a/4

gözle-
1. Dikkatle izle-, takip et-
g.- di 480b/5
g.- dügüm 484b/5
g.- mek 479a/4, 485a/5
g.- mekden 484b/9
g.- mekdi 442a/14
g.- rken 451a/8, 484b/7
g.- rsin 484b/3
g.- yüp 425b/10, 453a/3, 465b/7, 478b/13, 484a/16
2. (y.f.)
delīl gözle-: İspatlamak için beklemek
…-yüp ṭurdılar 483b/8
furṣat gözle-: Fırsat beklemek
…-yü ṭurur 454b/7
…-yüp ṭurdı 485a/6
…-yüp ṭurmaḳda 485a/8
…-yüp ṭururken 485a/1
gözleyüp ṭur-: İzleyerek beklemek
…-dı 485a/3

…-dılar 485a/1
…-urken 470a/6, 485a/11
vaḳt gözle-: Uygun zamanı beklemek
…-diler 456a/13

gözleş- Birlikte gelmesini bekle-
g.- diler 465a/17

gözlü Gözü olan.
g. 472a/20

ġubār (Ar) Toz.
ġ.+ dan 449b/9

gūh (Far) Pislik.
g.+ a 447a/13

ġūl (Ar) Hortlak, şeytan.
ġ. 472a/12, 472b/3
ġ.+ ı 438b/19
ġ.+ u 472a/4

ġulām (Ar) Köle.
ġ. 446b/12, 469a/5

ġulū (Far) Savaş gürültüsü.
ġ.+ sı 481a/1

ġūl ve yabānī→ ġūl-yabānī
ġ. 472b/3

ġūl-yabānī (Ar-Far) İnsanın ıssız ve karanlık yerlerde gördüğünü sandığı korkunç yaratık.
ġ. 472a/5

gūn (Far) Renk.
g. 485b/19, 448a/15

ġurāb (Far) Karga.
ġ. 447b/16, 469b/7, 470a/3, 470a/7,
470a/9, 470a/11, 470b/7
ġ.+ ı 469b/21

ġūre (Far) Ham olan, olgunlaşmamış meyve, koruk.
ġ. 429a/18, 443a/3
ġ.+ ken 457b/20

ġurunbīş (Tr-Far) Bürünmüş, dönüp dolanan.
ġ.+ ile 481b/11

ġusl (Ar) Hayız ve nifas hallerinden sonra temizlenme.
ġ. eyle 461b/10 → eyle-

ġuṣṣa (Ar) Kaygı, tasa.
ġ. 440b/4
ġ.+ m 438b/16

gūş (Far) Kulak, işitme.
g. idelüm 422a/20 → it-
g. idicek 427a/12
g. idüben 430a/17, 432a/17
g. itmekden 428a/7
çeşm g. oldı 448b/15 → ol-
g. ṭutup 429b/10 → ṭut-
g.+ ı 433a/8
g.+ ını 468a/12

gūşe (Far) Köşe.
g. 472b/18, 484a/15
g.+ lerine 448a/9

gūşimāl (Far) Yola getirme.
g. 462a/13, 474b/15, 474b/17, 487a/12

gūyende (Far) Şarkı söyleyen, söyleyici.
g.+ ler 436b/14, 450a/14, 450b/11, 455b/19

güç
1. Kuvvet.
g.+ i yiten 443a/16 → yit-
g.+ ile 463b/12
g. ḳılup 467b/11 → ḳıl-
2. Zor
g. gelüp 484a/8, 486b/8 → gel-
g. 482a/6, 482a/20

güçe (?)
g. 447b/21

güft (Far) söz.
g. 426a/16

güftār (Far) Söz.
g.+ uñ 422a/16

güher (Far) Cevher.
g. 434b/5
g.+ dür 462a/15
g.+ sin 446b/14

gül (Far) Çiçek.
faşlı g. ide 447a/15
g. ḳılur 475a/19 → ḳıl-
g. 434b/4, 434b/6, 444b/5, 447a/7, 447a/8, 447a/11, 447a/12, 447a/14, 462b/5, 422a/8, 475a/9, 468a/15, 475a/11, 475a/21

gül- Sevin-, mutlu ol-
g.- di 455a/19, 479b/15
g.- mek 481b/19
g.- meyüp 428b/12

gül-āb (Far-Ar) Gül suyu.
g. 422a/8, 456a/2, 475a/11
g.+ ıla 430a/14, 458b/20

Gül Çehre (Far) Metne göre Efrasiyab'ın kızı.
g.+ den 427a/12

güldür- Gülmesini sağla-
g.- se 456a/2, 475a/10

gül-gūn (Far) Gül renkli.
g. 456a/1
g.+ ı 475a/20

gül-şen (Far) Gül bahçesi.
g. 438a/6, 447a/11, 475a/10
g.+ de 475a/9

gül-üstān (Far) Gül bahçesi.
g. oldı 460b/19 → ol-

gülüş- Birlikte gül-
g.- diler 423a/17

gül-veş (Far) Gül gibi.
g. 456a/2

gül-zār (Far) Gül bahçesi.
āteşi g. ḳılduñ 461a/19 → ḳıl-

gümān (Far) Zan, şüphe.
g. 426a/2, 438a/18

gümānī (Far) Şüphe ile ilgili.
g. 431b/13

güm güm Derinden yankılı çıkan ses.
g. ötüp çiñredi 463a/16

gümiş → gümüş
g. 424b/11, 426b/21, 477a/15
g.+ den 426b/19, 426b/20, 458b/3

gümle- Güm sesi çıkar-
g.- di 481a/20
g.- miş 481a/9
g.- yüp 482a/8, 484b/1

gümlet- Güm sesi çıkmasını sağla-
g.- üben 470a/6

Gümrāh Metne göre bir cadı adı.
g. 455a/15, 455a/20, 455b/1, 455b/2, 477b/15, 483b/18
g.+ uñ 478b/18

gümre- Homurda-
g.- di 439b/18, 486b/5
iñreyüp g.- di 478a/14
g.- yüp 454a/4, 481b/20, 482a/16

gümren- Homurdan-
iñrenü g.+ü ṭurup 454a/8
iñrenü ve g. 453b/20

gümül- Uğultu, fısıltı.
g.+ di 448b/3

gümüş Değerli maden, gümüş.

g.+ e 466a/10

gün Bir gündüz ve bir gecenin oluşturduğu zaman dilimi.
g. yüz 475a/21
g. 424b/7, 428a/5, 428a/11, 428b/7, 431b/9, 434b/21, 435a/11, 435b/2, 436a/7, 436b/7, 437a/13, 437b/17, 438a/2, 438b/4, 439b/8, 440b/10, 443b/5, 444a/21, 449a/1, 449a/6, 449b/17, 450b/2, 450b/12, 451b/7, 459b/3, 461a/5, 461a/8, 461a/12, 461b/3, 461b/5, 462b/20, 464a/9, 464a/10, 464b/8, 464b/10, 464b/11, 464b/12, 464b/14, 465b/5, 465b/20, 466a/9, 466a/14, 466b/9, 467a/9, 467b/11, 468b/20, 470a/2, 470b/15, 478b/17, 478b/19, 483a/10, 484b/4
ʿāḳıbet g.+ ce gelmedi 459b/4 → gel-
g.+ de 428b/13, 446b/10, 462a/10, 487a/17
g.+ den 428a/11
g.+ deñ 428a/14
g.+ dür 450b/2
g.+ e 461a/11
g.+ i 483b/14
g.+ ile 464a/10
g.+ üñ 428a/21

günāh (Far) Allah'ın emirlerine aykırı yapılan davranış.
g. 434b/1, 487b/11
g.+ uñ 461b/8

günāh-kār (Far) Günah işleyen.
g.+ ısa 461a/13
g. 487b/7

günbed (Far) Kubbe, üstü yuvarlak şekilde olan yapı.
g. 464b/20

günce Bir gün kadar.
g. 428a/21
g.+ de 429a/5

gündüz Güneşi doğup batması arasındaki vakit.
g. 437a/11, 437a/13, 437b/6

güneh → günāh
g. 422a/10

güneş Dünyayı aydınlatan ve ısıtan gezegen.
g. 428a/11, 428b/5, 437b/9, 437b/16, 438b/3, 438b/6, 440a/3, 443b/11, 449b/9, 449b/17, 457a/14, 461b/4, 469b/11, 470a/1, 470a/13, 472b/14, 477b/7, 488a/4
ay vü g. 428b/9
g.+ e 469b/9

güney Güney yönü, kuzey karşıtı.
g.+ de 437b/14

gürbüz(Far) Kahraman.
g. 486a/2

Gürcī Gürcistanlı.
g. 481b/16, 481b/17
g.+ nüñ 481b/21
g.+ ye 453b/12

Gürcistān Güney Kafkasya'da bir ülke.
G. 447b/19, 449a/18, 453b/12, 481b/14, 481b/15, 481b/16, 481b/20, 482b/10, 482b/16, 482b/17

gürḫāne (Far) Gürültü çıkan yer.
g. 458b/3

gürle- Yüksek ses çıkar-
g.- di 481a/20, 482b/20

gürüldi → gürültü
g. 448b/3

gürüldü Gürültü, ses.
g.+ sinden 482b/21

gürz Silah olarak kullanılan ağır topuz.
g. 426b/14, 437a/7, 439b/21, 487a/1, 440b/14, 440b/18, 451a/10

g.+ i 426a/18, 481a/2
g.+ ile 425a/3
g.+ in 424b/20
g.+ leri 453b/6
g.+ üme 437a/12

güvāhī (Far) Şahitlik.
g. 475b/8

güẕer (Far) Geçme, geçiş.
g. 462a/14

güzīde (Far) Seçkin, seçilmiş.
h. 453b/7, 453b/21

H, Ḥ, Ḫ (h, ḥ, ḫ)

ḫā (Ar) Cümlede anlamı pekiştirmek için kullanılır.
ḫ. 447a/12

ḫāb (Far) Uyku.
ḫ. 475a/19
ḫ.+ ında 448a/17

ḥabbe (Ar) Tane, zerre.
ḥ. 488a/3

ḫaber (Ar) Yaşanmış ve yaşanmakta olan şeylerle ilgili bilgi.
ḫ. bilmezem 436b/20 → bil-
ḫ. işitmişidi 474a/10 → işit-
ḫ. itdi 423a/14 → it-
ḫ. ḳıldılar 463a/9 → ḳıl-
ḫ. ḳılsañ 451b/9
ḫ. ḳılup 453b/7
ḫ. vir 429b/13, 430a/20, 432a/20, 433b/16, 442a/18, 446a/1, 459a/5, 459b/17, 460a/16 → vir-
ḫ. virdi 429b/6, 435a/16, 463a/4, 468b/3, 469a/8, 469b/2
ḫ. virdiler 455a/6
ḫ. vire 431b/21
ḫ. virgil 429b/16
ḫ. viricek 429b/12, 433b/17, 445b/16, 450b/5, 461a/9, 461b/10, 471a/1
ḫ. virür 431b/16
ḫ. 424b/9, 427b/19, 432a/6, 433a/9,
433a/16, 436b/20, 444b/20, 447b/11, 451b/17, 453b/10, 453b/11, 453b/14, 453b/16, 453b/17, 453b/18, 453b/20, 454a/1, 454a/6, 454a/8, 454a/10, 454a/14, 460a/15, 475b/5
ḫ.+ e 465a/12
ḫ.+ i 439a/19, 440b/11, 467b/16, 469a/7, 469a/10, 476b/2, 480b/18
ḫ.+ in 451b/9, 469b/1, 479b/4
ḫ.+ ini 433b/7
ḫ.+ leri 454b/4

ḫaber-dār (Ar) Haberli, bilgili.
ḫ.+ am 486a/21

Ḥabeş (Ar) Habeşistan bölgesinde yaşayan yerli halk.
Ḥ. 477b/8

ḥabeşī (Ar) Habeşistan halkından olan kimse.
ḥ. 469b/11, 470a/2

ḥabīb (Ar) Sevgili, dost.
ḥ. 422a/21, 458a/13
ḥ.+ üm 446b/2, 471a/18

ḥabību'llāh (Ar) Allah'ın sevgilisi Hz. Muhammed.
ḥ.+ ı 434a/21

ḫabīr (Ar) Haberli.
ḫ. olan 434a/4

ḥabīṣ (Ar) Kötü, alçak.
ḥ. 446b/16

ḥabre Örtü, bez.
ḥ. 467b/6

ḥabs (Ar) Alıkoyma, zaptetme.
ḥ. eyledük 482a/15 → eyle-
ḥ. idüpdür 487a/5 → it-
ḥ. olunup 451a/14 → ol-
ḥ. 462a/16, 481b/19, 487b/1
ḥ.+ den 487a/13
ḥ.+ ümdeyiken 478a/17

ḥācāt (Ar) Talepler, istekler.
ḥ.+ ı 487b/5

ḥacer (Ar) Taş.
ḥ. 438a/18
ḥ.+ inüñ 438b/12

ḥacerāt (Ar) Taşlar.
ḥ.+ ı 432a/21

ḥācet (Ar) Talep, istek.
ḥ. 431a/6, 431b/7, 433a/18, 441b/20, 459b/8, 461b/18
ḥ.+ i 430a/15, 447a/3
ḥ.+ in 459a/19
ḥ.+ ini 474b/16

ḥācib (Ar) Kapıcı, kapı görevlisi.
ḥ.+ imdür 476a/10
ḥ.+ ler 435b/11
ḥ.+ lere 437b/21

ḫacil (Ar) Utanmış olan.
ḫ. düşdiler 441b/20 → düş-
ḫ. eyle 423a/16 → eyle-
ḫ. eylemezsin 423b/1
ḫ. ḳıla 486b/7 → ḳıl-
ḫ. ḳıluruz 423b/17
ḫ. oldı 442a/8 → ol-
ḫ. ṭurur 423b/3 → ṭur-
ḫ. 480b/3, 422a/15, 423a/8, 424a/5, 464a/14
ḫ. olup 486b/13

ḥadd (Ar) Sınır.
ḥ. 487b/9
ḥ.+ i 443a/5, 482b/18, 487b/4

ḫadeng (Far) Kayın ağacından yapılmış ok.
ḫ.+ e 469a/5

ḫādim (Ar) Hizmet eden.
ḫ. 450a/10

ḥadīṯ (Ar) Hz. Muhammed'in sözleri.
ḥ. 446b/16
ḥ.+ i 457a/3

ḥādiṯe (Ar) Olay, durum.
ḥ. 467b/8

ḫadlu (Ar) Yapmak, meydana getirmek.
ḫ. 468a/15

Ḫāfıẓ (Ar) Allah'ın issimlerinden.
ḥ. 434b/5, 434b/9, 447a/3, 476a/3

ḥāfıẓ (Ar) Koruyan.
458b/1, 458b/16

Ḫafī (Ar) Metne göre Hz. Âdem zamanında yaşamış bir kavmin adı.
Ḫ. 442b/6, 442b/14, 443a/16, 443a/17, 443b/1

ḥaḳ (Ar) Doğru, gerçek.
ḥ. peyġamber bilüp 433a/3, 433a/17 → bil-, peyġamber

ḥ. 422b/19, 423b/14, 430b/12, 431b/1, 433a/3, 433b/19, 434a/14, 443a/1, 457b/19, 460b/20, 480a/4
ḥ.+ dur 474a/7

Ḫaḳ (Ar) Allah.
Ḫ. bil 487a/19 → bil-
Ḫ. emrin ṭutarsañ 479b/3 → ṭut-, emrin
Ḫ. emrin ṭutup 480a/8
Ḫ. 423a/19, 423b/12, 424a/21, 429a/12, 434a/17, 434a/21, 432b/20, 433b/1, 434b/12, 439b/1, 446b/11, 447a/3, 457a/3, 461a/3, 461a/6, 461a/10, 462a/7, 462a/12, 462a/17, 468a/3, 474b/21, 475b/5, 476b/7, 479b/2, 485b/3, 487a/17, 487a/18, 487a/20, 488a/6
Ḫ.+ a 475a/17
Ḫ.+ dan 428a/7, 428b/3, 428b/4, 433a/20, 428a/3, 437b/8, 437b/9, 446b/9, 458b/5, 460b/15, 461a/10, 480a/5, 480a/13, 486a/21
Ḫ.+ dur 432a/2, 474b/14
Ḫ.+ la 474b/15

Ḥ.+ sız 486b/12

ḫāk (Far) Toprak.
ḫ. 479b/20, 434a/9
āb u ḫ. 462a/15
ḫ.+ den 476a/19, 487b/4
ḫ.+ e ṣalar 465a/14 → ṣal-
ḫ.+ e ṣaldılar 452a/12
ḫ.+ e 426b/8, 428b/8
ḫ.+ i 475a/8, 475a/15
ḫ.+ idüñ 446b/11, 487a/18
ḫ.+ uñ 428a/11

ḫāḳān Hükümdar.
ḫ. 421b/14, 476a/10

ḥaḳāyıḳ (Ar) Hakikatler, gerçeklikler.
ḥ. 447a/19, 462b/3
ḥ.+ dan 434a/4

ḫākī (Far) Toprakla ilgili.
ḫ. 461a/13, 472b/6, 487a/16
ḫ.+ nüñ 461a/14

ḥaḳīḳat (Ar) Gerçek, doğru.
ḥ. yüz 472b/9
ḥ. 429b/15, 445a/18, 471a/2
ḥ.+ i 427a/20
ḥ.+ ine 471a/4

ḥakīm (Ar) Alim, bilgin, bilen.
ḥ. olan 427b/4 → ol-
ḥ. ṣūret olup 444a/11 → ol-, ṣūret
ḥ. 422b/8, 422b/16, 423a/3, 423a/4,
423a/7, 423a/20, 423b/9, 423b/21, 424a/10, 425a/9, 425b/2, 426a/3, 426b/12, 427a/2, 427a/7, 427a/18, 427b/18, 428b/3, 429a/6, 429b/11, 430a/18, 431b/20, 432a/4, 435a/7, 435a/10, 435b/6, 435b/20, 436a/21, 437a/15, 437b/10, 437b/20, 438a/14, 438a/19, 438b/1,
438b/11, 438b/12, 439a/11, 440a/7, 441a/2,
ḥ. 424a/7, 438a/19, 438a/20, 451a/4, 455a/2, 441b/2, 441b/11, 442a/17, 444a/15, 445a/20, 445b/2, 446a/1, 447b/16, 448a/3, 448a/16, 448a/19, 448b/16, 449a/13, 449b/16, 449b/19, 450b/10, 451a/2, 451a/16, 451b/5, 452b/7, 453a/13, 453b/4, 454a/4, 454a/21, 454b/8, 454b/17, 455a/18, 455b/9, 455b/14, 456a/2, 456a/7, 456a/8, 456a/9, 456a/14, 456b/10, 458a/1, 458a/15, 459a/2, 460a/15, 462b/21, 463a/17, 464a/15, 464b/21, 465a/14, 465b/18, 466a/1, 466a/2, 466b/15, 467a/15, 467b/9, 467b/13, 467b/14, 467b/16, 468a/13, 468b/1, 468b/4, 468b/5, 468b/10, 468b/11, 468b/13, 468b/14, 469a/7, 469a/13, 469a/14, 469a/18, 470a/6, 470a/13, 470b/11, 470b/13, 470b/20, 472a/10, 472b/15, 473a/9, 473b/3, 475b/7, 476b/1, 476b/11, 477a/18, 477b/3, 477b/9, 477b/10, 478a/2, 478a/3, 478a/7, 478a/8, 478b/4, 478b/14, 478b/20, 478b/21, 479a/2, 479b/6, 479b/10, 479b/11, 479b/12, 479b/13, 479b/19, 480a/11, 480a/12, 480a/21, 480b/2, 480b/9, 481b/3, 481b/13, 481b/14, 481b/15, 481b/20, 482a/5, 482a/19, 482b/1, 482b/2, 482b/7, 482b/11, 483a/1, 483a/7, 483a/14, 483a/16, 483b/14, 484a/4, 484a/14, 484b/7, 485a/1, 485a/8, 485a/9, 485a/12, 485a/21, 485b/3, 485b/19, 486b/13, 486b/14, 486b/15, 487a/9, 487a/14
ḥ.+ e 426a/7, 435a/6, 435b/7, 438a/14, 438b/13, 441b/7, 450b/15, 462b/21, 466b/19, 467a/19, 470a/13, 477b/1, 479a/9, 479b/15, 483b/7
ḥ.+ i 453a/9, 468b/2
ḥ.+ ler 423b/11, 424a/21, 425b/8, 448b/1, 466b/17, 467a/17, 467b/16, 467b/18, 468a/2, 468b/3, 468b/11
ḥ.+ lere 465b/21
ḥ.+ leri 423b/21
ḥ.+ lerile 468b/13
ḥ.+ ü 487a/5
ḥ.+ üñ 441b/10, 445a/13, 453a/7

ḥākim (Ar) Hükmeden, yöneten.
ḥ. 427b/3, 427b/14, 462a/7,

476a/17
ḥ.+ em 430a/5
ḥ.+ lerdür 430a/6

ḫāki-pāy (Ar-Far) Ayağın tozu.
ḫ.+ üñe 450a/20
ḫ.+ i 462a/20

ḥaḳīr (Ar) Değersiz, aşağı.
ḥ. 487b/6, 488a/8

Ḥaḳḳ → Ḥaḳ
Ḥ.+ a varup 461a/4 → var-
Ḥ.+ a 422b/15, 431a/14, 432b/8, 437b/6, 441b/20, 442b/11, 445a/17, 448a/12, 449a/12, 453a/12, 423b/20, 431b/11, 434a/16, 457b/6, 457b/9, 457b/10, 458b/10, 459b/6, 462a/19, 467b/8, 474b/19, 475a/5, 480b/1, 480b/2, 485a/6, 486b/11, 487a/13, 487a/19
Ḥ.+ ı bir bilüp 433a/7 → bil-, bir
Ḥ.+ ı bir bilüñ 433a/1
Ḥ.+ ı ẕikr it 462a/13 → it-, ẕikr
Ḥ.+ ı 422b/14, 422b/15, 428b/5, 429a/19, 430b/13, 429b/2, 431a/9, 442b/20, 446a/7, 446b/14, 457a/1, 462a/15, 470b/19, 471a/2, 475a/5, 480a/8
Ḥ.+ ıla 427b/5, 429a/19, 432b/8, 446a/7, 458b/11, 461b/13, 461b/16, 461b/18, 487a/19
Ḥ.+ uñ 429a/12, 430b/8, 431a/9, 431a/20, 433a/5, 443a/11, 436a/21, 439a/10, 442b/3, 460a/20, 461b/9, 462a/18

ḥaḳḳ → ḥaḳ
ḥ.+ ı 428b/18, 428b/19, 428b/21, 434a/21, 434b/1, 447a/4, 461a/18, 461a/19, 463b/20, 475a/14, 475a/15
ḥ.+ ıçun 469a/17, 475a/14
ḥ.+ ıçün 465a/21
ḥ.+ ıduġın 474a/8
ḥ.+ ım 459b/4
ḥ.+ ımda 457a/3
ḥ.+ ın 487a/2
ḥ.+ ında 460a/12
ḥ.+ ını 481b/18
ḥ.+ um 428b/20
ḥ.+ uña 469a/18

ḫaḳḳāñī (Ar) Adalete uygun.
ḫ.+ de 472a/21

ḥaḳḳuñda (Ar) Dair, ilgili.
ḥ. 456b/21

Ḥaḳ Subḥānehu ve Teʿālā Eksik sıfatlardan münezzeh olan Allah.
Ḥ. 428a/10, 430a/20, 431b/8, 431a/7, 432b/18, 453a/8, 456a/13, 471a/10, 471a/17, 486b/18
Ḥ.+ dur 453a/10

Ḥaḳ Teʿālā (Ar) Şanı yüce olan Allah.

Ḥ. virdi 462a/2 → vir-
Ḥ. 422b/18, 424a/2, 433a/20, 437b/3, 428a/4, 442b/7, 442b/20, 443a/2, 437b/5, 441b/18, 442a/18, 446a/2, 446a/12, 446b/4, 456b/19, 456b/21, 458b/5, 458b/8, 459a/12, 459a/19, 459b/9, 430a/21, 430b/1, 430b/15, 443a/7, 460b/3, 460b/15, 461a/7, 461b/6, 461b/8, 461b/10, 462a/1, 463b/18, 465b/2, 468a/2, 471a/12, 471a/16, 471b/20, 474b/8, 479b/7, 479b/14, 481b/16, 486b/3, 486b/6
Ḥ.+ dan 431a/6, 446a/8, 457b/7, 461b/7
Ḥ.+ nuñ 464b/19, 465a/2, 465a/3, 479b/2, 479b/8
Ḥ.+ ya 425b/4, 428a/5, 459a/16
Ḥ.+ yı 422b/12, 422b/14

Ḥaḳ Teʿālā Celle Celālehu ve ʿamme nevāluhu (Ar) Allah, yüceliği ile her şeyi kuşatıp ona ihsan eder, bağışlar.
Ḥ. 459a/8

Ḥaḳ Teʿālā Celle ve ʿalā (Ar) Allah, yüce ve yüceler yücesidir.
Ḥ. 430b/9, 433a/10

Ḥaḳ Ẕüʾl-Celāl (Ar) Allah, azamet ve yücelik sahibi olandır.

Ḥ. 487a/15

ḥāl (Ar) Durum, vaziyet.
ḥ. dil 457b/4, 472b/9, 472b/12
ḥ. ṣoruşup 451b/14 → ḥ. ṣoruş-
ḥ. ü ḫaṭır ṣoruşdılar 481b/15
ḥ. 427a/9, 430b/18, 451a/20, 451b/2, 451b/13, 452b/9, 454b/8, 457a/19, 479b/19
ḥ.+ de 463b/12, 468a/2, 486a/12, 463a/15
ḥ.+ deyiken 483b/17
ḥ.+ e 423b/11, 468b/1, 468b/17, 486b/1
ḥ.+ ı 461b/2, 469b/2, 475a/11, 483b/20, 480a/3
ḥ.+ ıla 449a/6
ḥ.+ ın 487b/6
ḥ.+ i 449a/2, 451b/14, 452a/12, 452b/3, 487a/3
ḥ.+ in 422a/9, 440b/5
ḥ.+ inden 429b/16, 431b/16, 486a/20
ḥ.+ ine 441b/14, 451b/5, 481b/15
ḥ.+ ini iʿlām ide 474a/11 → it-, iʿlām
ḥ.+ ini 427a/20
ḥ.+ um 479a/21, 486a/21
ḥ.+ umı 461a/4
ḥ.+ uñ 476b/17, 479a/20
ḥ.+ ümi 421b/13
ḥ.+ ümüz 421b/9
ḥ.+ üñ 421b/8
ḥ. itdiler 468b/4 → it-

ḫāl → ḥāl
ḫ.+ i 456b/21, 458b/5
ḫ.+ uñ 434b/8
ḫ.+ uñ 422a/17

ḥal → ḥāl
ḥ. itdüñ 468a/20 → it-

ḫalal (Ar) Dinen yapılmasında sakınca olmayan.
ḫ. 422a/10

ḥalāl → ḫalal
ḥ. 471a/15

ḥalāllıġ (Ar-Tr) Helal olan.
ḥ.+ a ḳabūl ḳılavüz 469a/16 → ḳıl-, ḳabūl
ḥ.+ a ḳabūl ḳılursa 468b/21
ḥ.+ a 469a/3, 469a/10, 469a/11, 470a/21

ḫalāṣ (Ar) Kurtulma, kurtuluş.
ḫ. bulup 449a/6 → bul-
ḫ. eylesün 453a/8 → eyle-
ḫ. eyleye 483b/10
ḫ. ide 484a/5 → it-
ḫ. idelüm 452a/4
ḫ. itmek 449a/3
ḫ. ola 478b/19 → ol-
ḫ. olmaḳ 452b/5
ḫ. olur 451b/12
ḫ. 448b/13, 451b/8, 451b/9, 451b/10, 452a/20, 453a/13, 458b/2, 476a/17, 481b/2
ḫ.+ ı 452b/4
ḫ.+ uñ 487a/7

ḥalāvet(Ar) Tatlılık, lezzet.
ḥ. 432a/21
ḥ.+ i 430b/16

ḫalāyıḳ(Ar) Yaratılmışlar, insanlar.
ḫ.+ nı 439a/3

Ḫaleb (Ar) Suriye sınırları içerisinde bir şehir.
Ḫ. 454a/3

ḫalel (Ar) Bozukluk, bozma.
ḫ. 426b/7, 427a/1

ḥālet (Ar) Hal, suret.
ḥ.+ üme 486a/21

ḫalf (Ar) Yemin etme.
ḫ. 472a/7

Ḫālıḳ (Ar) Yoktan var eden Allah.
Ḫ. 432b/10, 434a/16, 474a/8
Ḫ.+ a 441b/16, 457a/10, 467b/11, 468b/12, 469b/17

Ḫ.+ dur 474a/7
Ḫ.+ ı 421b/1, 422b/16, 429b/5, 472b/11
Ḫ.+ ıdur 423a/20
Ḫ.+ ın 422b/20
Ḫ.+ uma 424a/1
Ḫ.+ uñ 431b/12, 472b/11

Ḫālıḳā(Ar) Yoktan var eden Allah.
Ḫ. 487b/3

ḫālī (Ar) Durum ile ilgili, vaziyete mensup.
ḫ. 428a/3, 428a/6, 428a/7

ḫalīfe (Ar)
1. Birinin yerine geçen
   ḫ. olup 432b/20 → ol-
2. İnsan
   ḫ. 446b/2

Ḫalīl (Ar) Samimi dost, Hz. İbrahim peygamber.
Ḫ.+ i 468b/7
Ḫ.+ üñ 461a/19

Ḫalīlüʾr-Raḥmān (Ar) Hz. İbrahim peygamber.
Ḫ. 450b/1

ḫalḳ (Ar) İnsan topluluğu.
ḫ. gözinden 443a/10
ḫ. 446b/12
ḫ. 421b/12, 431a/10, 432a/14, 434a/3, 443b/10, 461b/19, 477a/5
ḫ.+ a 437b/6, 445a/14, 472b/12
ḫ.+ dan 446b/12
ḫ.+ ı 423a/1, 425a/9, 447b/15, 451a/17, 422b/19, 461b/20, 462b/15, 464a/14, 471b/21, 476a/5, 477a/14
ḫ.+ ını 439a/4
ḫ.+ uñ 451a/18, 455a/17

ḫalḳ (Ar) Yaratma, yaratılma.
ḫ. olur 438a/20 → ol-

ḫalḳa (Ar) Ortası boş çember, daire.
ḫ. olmış 465b/15 → ol-
ḫ. olup 465b/18
ḫ. 424b/10, 465a/9
ḫ.+ ʾi 465a/8
ḫ.+ nuñ 465a/10

Ḫallāḳ(Ar) Her şeyi yaratan Allah.
Ḫ.+ ı ʿālem 427b/19, 471b/5
Ḫ.+ ı aʿẓam 429a/7, 487b/15
Ḫ.+ u aʿẓam 476a/5
Ḫ.+ ı kāyināt 432a/20

ḫalledet (Ar) Halletmek, sonuçlandırmak.
ḫ. 487b/18

ḫalvet (Ar) Tenha yer, yalnız kalma.
ḫ. 468a/12, 470b/18
ḫ.+ ce 468a/15
ḫ.+ de 487b/19
ḫ.+ inden 469b/18

ḫalvet-ḫāne (Ar-Far) Dinlenme yeri.
ḫ.+ si 468a/4

ḫām (Far) Pişmemiş, çiğ.
ḫ.+ ında 445a/4

ḥamāle(Ar) Taşıyıcılar, hamallar.
ḥ.+ ler 426a/5

ḥamām → ḥammām
ḥ.+ da 438b/5

Hāmān (Ar) Hz. Musa dönemindeki Mısır firavununun veziri.
H. 471b/1

ḥamavī (?)
ḥ. 433b/12

ḥamāyıl (Ar) Kılıç kayışı.
ḥ. ḳılan 463b/17 → ḳıl-
ḥ. ḳılup 426b/14, 449b/1, 469b/17
ḳılıc ḥ. ḳılup 486a/2 → ḳıl-, ḳılıc
ḳılıç ḥ. ḳılup 463a/10

ḥamd (Ar) Allah'a olan şükrünü bildirme.
ḥ. idüp 448a/13, 474b/19 → it-

ḥ. itdi 441b/7
ḥ. itdiler 441b/17
ḥ.+ i 428a/7
ḥ.+ ü 487b/15

ḫāme (Far) Kalem.
ḫ.+ de 476a/3

ḥamel (Ar) Koç burcu.
ḥ. 427b/13, 430a/11, 458b/21, 459b/20, 460a/2, 475a/20

ḫāmid (Ar) Hamdeden, şükreden.
ḫ.+ dür 471b/6

ḫamīde (Far) Bükülmüş, eğilmiş.
ḫ. ḳılup 468a/9, 479a/19, 481b/4 → ḳıl-

ḥamiyyet (Ar) Onur ve haysiyet.
ḥ. 453b/12

ḥamle (Ar) Harekete geçme, atılma.
ḥ. eyledi 478a/5 → eyle-
ḥ. ḳıldı 463a/18, 463b/7 → ḳıl-
ḥ. ḳıldılar 482a/1
ḥ. ḳılur 424a/18

ḥammāliyye (Ar) Hamala verilen ücret.
ḥ. 426a/5

ḥammām (Ar) Banyo yapılan yer.
ḥ. 438b/5

ḫamr (Ar) Şarap
ḫ. düzüp 457b/9 → düz-
ḫ. 445a/6, 445a/15
ḫ.+ uñ 427a/16

ḫāmūş (Far) Sessiz kalma.
ḫ. oldı 435a/10, 449a/11, 465b/4, 486a/12 → ol-
ḫ. 426a/3

ḫān (Far) Hükümdar, hakan.
ḫ. 421b/14, 429b/9, 436b/15, 439a/21, 476a/10
ḫ.+ idüm 467b/3
ḫ.+ um 446b/16, 487b/1

ḫān (Far) Konaklama yeri.
ḫ. 447b/4

ḫançer (Ar) Ucu sivri, iki tarafı da keskin bıçak.
ḫ. çeker 434b/4 → çek-
ḫ. ṣoḳup 449b/2 → ṣoḳ-
tīġ u ḫ.+ e urdılar 472a/20 → ur-, tīġ
ṭīġ u ḫ.+ e ururlar 473b/20
ḫ.+ i 432b/4

ḫandaḳ (Ar) Uzun ve derin çukur.
ḫ. 424b/6, 424b/12, 425a/14, 425a/15, 25a/21, 425b/12, 426a/8
ḫ.+ a 426a/8
ḫ.+ dan 424b/14, 426a/9
ḫ.+ uñ 424b/7

ḫandān (Far) Gülen, sevinçli.
ḫ. ider 434b/4 → it-
ṣāẕ u ḫ. 448a/4

ḫande (Far) Gülme, gülüş.
ḫ. 447a/14

ḫāne (Far) Ev.
ḫ.+ dür 422a/3

ḫ.+ ler 431a/1, 431a/16, 431a/18, 431b/18, 460a/8
ḫ.+ lerüñ 431b/2

hangi Ne.
h. 434b/6

ḫānlıġ (Far-Tr) Hükümdarlık.
ḫ.+ ına 436b/5

ḫannās (Ar) Şeytan.
ḫ. 450a/18
ḫ.+ a 444a/6

ḫār (Far) Diken.
ḫ. 435a/3, 447a/12, 447a/14, 462b/5
447a/8
ḫ.+ a 426a/4

ḫarāb (Ar) Yıkık, viran.
ḫ. idince 442a/12 → it-
ḫ. itdi 442a/12
ḫ. olmış 466b/13, 467a/13 → ol-
ḫ. 421b/6, 447b/15, 466b/14, 467a/14

ḫarab → ḫarāb
ḫ. 421b/8

ḫarābe(Ar) Yıkık dökük halde bulunan.
ḫ. virdi 447b/13 → vir-
ḫ. virür 455a/7
ḫ. 471b/21
ḫ.+ yise 466b/11, 467a/11

ḥarām (Ar) Dinen yasak edilen şeyler.
ḥ. 445a/15

ḥaram → ḥarām
ḫ.+ dan 468a/14

ḥarām-zāde (Ar-Far) Hileci, hile yapan.
ḥ. 439b/10

ḥarāret (Ar) Sıcaklık.
ḥ.- iyile 438b/6

ḥarbī (Ar) Harbe mensup.
ḥ. 439b/6, 449b/8, 470a/5
ḥ.+ den 449b/14

ḫarc (Ar) Sarf etme, harcama.
ḫ. it 467b/8 → it-
ḫ. 475b/4
ḫ.+ ı cānān itmekile 421b/13

ḫarc (Ar) Ziyan.
ḫ.+ a 483a/5

ḥareket(Ar) Kımıldama, durum değiştirme.
ḥ. 444b/16, 450b/11
ḥ.+ e 423a/10, 423a/11, 425b/20, 425b/21
ḥ.+ inden 477a/13
ḥ.+ le 450b/7
ḥ.+ leri 450b/17

ḫāric (Ar) Dışında, içinde olmayan.
ḫ.+ dür 474a/8

ḥarīm (Ar) Bir evin civarı.
ḥ. 487a/17

ḥarīr (Ar) İpek.
dibā ü ḥ. döşeyüp 436b/9
ḥ. 427b/11, 427b/15, 427b/22, 458a/6, 458a/7, 458a/10, 458a/20, 458b/11, 458b/16, 459a/5, 462a/3, 462a/6, 470b/21
ḥ.+ den 423a/3, 463a/21
ḥ.+ e 458b/16
ḥ.+ em 458a/18
ḥ.+ i 429a/16, 459a/5, 459b/9
ḥ.+ le 462b/19
ḥ.+ üñ 427a/11, 427b/3

ḥarīṣ (Ar) Hırslı, fazla istekli.
ḥ. 460a/9, 460a/11, 460a/13, 460a/17
ḥ.+ dür 459b/15

ḥarr (Ar) Sıcaklık, sıcak.
ḥ.+ ı 433b/10, 434a/1, 457a/14

ḥarrese (Ar) Korusun, muhafaza etsin.
ḥ. 447b/1

Ḫāṣ Metne göre bilgin kimse.
Ḫ. 422b/8

ḫāṣ (Ar) Özgü.
ḫ. itdüm 460b/21
ḫ. 423b/14, 436b/13, 441a/16, 444b/12, 448a/7, 447a/5, 448a/8, 453a/20, 469a/4
ḫilʿati ḫ. 434b/18
ḫ.+ dan 427a/12
ḫ.+ larıla 444a/17
ḫ.+ ları 450a/5

Ḥasan (Ar) Hz. Muhammed'in sevgili torunu, Hz. Ali'nin oğludur.
Ḥ.+ dur 421b/4

ḥased (Ar) Kıskançlık.
ḥ. 462b/4

ḥasen (Ar) Güzel.
ḥ. 422a/19, 434b/8

ḥāṣıl (Ar) Ortaya çıkan.
ḥ. iderler 430b/21 → it-
ḥ. ola 429a/2, 432a/14 → ol-
ḥ. oldı 433b/12, 433b/13, 433b/15
ḥ. olmış 445a/18
ḥ. olur 434a/7, 460a/3
ḥ.+ um 421b/11

ḥāsid (Ar) Kıskanan, haset eden.
ḥ. 462b/15

ḥasīr (Ar) Hasır.
ḥ. 434a/13
ḥ.+ ler 457b/15

ḫaṣiyyet (Ar) Fayda, yarar.
ḫ. 427a/18, 429a/2, 432a/21
ḫ.+ i 427a/16, 430a/16, 438a/16
ḫ.+ idür 444b/7
ḫ.+ iken 432a/2
ḫ.+ ile 460a/21
ḫ.+ in 438b/12, 445a/2
ḫ.+ iyle 445b/14
ḫ.+ lerin 427a/19

ḫaşm (Ar) Düşman.
ḥ.+ a 441a/1
ḫ.+ ına 487a/2

ḥasret (Ar) Özleyiş, göresi gelmek.
ḥ. gitdi 429a/6 → git-
ḥ.+ e 467b/10
ḥ.+ üñden 421b/8

ḫaṣṣa (Ar) Bir şeye özgü kuvvet, keyfiyet.
ḫ. vir 461b/20
ḫ. 431b/19
ḫ.+ sı 432b/17, 432a/12, 464a/5
ḫ.+ sıdur 431b/20
ḫ.+ sın 444a/18

ḥasūd (Ar) Kıskanç, hasetçi.
ḥ. itse 462b/4 → it-
ḥ.+ e 421b/11
ḥ.+ uñ 462a/12

ḥasün (Ar) Güzel.
ḥ.+ e 462b/12

ḥāşā (Ar) Asla, hiçbir vakit.
ḥ. 424a/7, 452b/9, 453a/13

ḫāşāk (Far) Çöp, süprüntü.
ḫ. 447a/8, 435a/3

ḥaşem (Ar) Maiyetinde olan, yanında bulunanlar.
ḥ. 453b/19
ḥ.+ iyile 438b/21

ḫaşem →ḥaşem
ḫayl ü ḫ. 453b/13
ḫ.+ den 468a/14
ḫ.+ le 472b/19

ḥaşerāt(Ar) Küçük zararlı hayvanların genel adı.
ḥ. 459b/16, 459b/18, 472b/6
ḥ.+ da 459b/16

ḫaş ḫāş(Ar) Gürültülü şekilde karşılık vermek.
ḫ. iderdi 451a/11 → it-

hāşim (Ar) Haşmetli.

ḥaşr (Ar) Toplama, cem etme.
ḥ.+ a 441b/5, 442a/1

ḫaṭ (Ar) Çizgi, yazı.
ḫ. 437a/11, 437a/15
ḫ. 466b/19, 467a/19
ḫ.+ uña 434b/7

ḫaṭā (Ar) Yanlış.
ḫ. 487b/10, 473a/19

ḫaṭar (Ar) Tehlike.
ḫ. 446b/9, 476a/15

ḫ.+ dan 425b/1, 430a/16, 434a/21, 447a/3

ḫaṭarlu (Ar-Tr) Tehlikeli.
ḫ.+ dur 425b/1

ḫātem (Ar) Mühür.
ḫ. 422a/4, 422a/11, 427b/13, 430a/10, 432a/10, 432a/14, 445b/18, 488a/6
ḫ.+ i 430a/11, 432a/13, 476a/7, 427b/13
ḫ.+ in 429b/8, 465a/13
ḫ.+ inüñ 427b/2
ḫ.+ üñ 430a/10, 432a/11, 432a/19

ḫāṭır (Ar) Gönül.
ḫ.+ ı 468b/11
ḫ.+ ına 479a/17
ḫāl ü ḫ. şoruşdılar 481b/15 → şoruş-, ḫāl
ḫ.+ ı 482a/11

ḫatim (Ar) Mühürleyen, bitiren.
ḫ. 469a/4, 469a/19

ḫatm (Ar) Sona erdirme.
ḫ.+ in 447a/5
ḫ.+ ini 487b/17

ḫaṭṭ → ḫaṭ
ḫ.+ ı 466b/20, 466b/21, 467a/20, 467a/21
ḫ.+ ıla 448a/11
ḫ.+ u 434b/8

ḫattā (Ar) Bundan başka, bile, hemde.
ḫ. 427b/1, 445a/12, 451a/4

ḫātūn (Far) Kadın.
ḫ. 467b/5

ḫavār (Ar) Yardımcı.
ḫ. 423b/17, 454b/15

ḫavāş (Ar) Duyumlar, keyfiyetler.
ḫ. 430a/19, 438a/20, 445b/18, 459a/4

ḫavāşş → ḫavāṣ
ḫ.+ ı 430a/10, 445b/12, 458a/18, 458b/18, 458b/19
ḫ.+ ın 432a/19, 438a/20, 459a/3
ḫ.+ ını 430a/19, 445b/19

ḫavātīn (Ar) Kadınlar.
ḫ. 450a/10

ḫavf (Ar) Korkma, korku.
ḫ. iderem 456b/20 → it-
ḫ. idüp 441b/12
ḫ. itdügümden 473b/12
ḫ. 422a/15
ḫ.+ a 448b/6
ḫ.+ ından 428b/12
ḫ.+ ile 448b/7

ḫavfināk → ḫavf-nāk
ḫ. 486b/12

ḫavf-nāk (Ar-Far) Korkulu, korkutan.

ḫ. oldı 448b/20 → ol-

Ḥavvā (Ar) Hz. Âdem peygamberin eşi.

Ḥ. 446b/8, 456b/17, 457a/6, 461a/18

Ḥay → Ḥayy
ḥ. 428b/2

haya hay
haya h. ḳaḳı-: bir iş üzerinde sürekli olarak dur-
…-dı 423b/10, 454a/1, 454a/2

hay Şaşırma ünlemi.
h. 463a/2

ḫayāl (Ar) İnsanın kafasında kurguladığı şeyler.
ḫ. ḳılup 467b/19 → ḳıl-
ḫ. 479b/13
ḫ.+ ine 452b/18
ḫ.+ i 450a/8

ḥayāt (Ar) Yaşama, yaşam.
ḥ. bulup 460a/21 → bul-
ḥ. 442b/8, 462b/15, 487a/11
ḥ.+ a 428b/2
ḥ.+ da 459b/9
ḥ.+ ı 428b/11, 430b/17
ḥ.+ ına 428b/6, 428b/10
ḥ.+ uñ 428b/2

Ḥayāyıl (Ar) Metinde adı geçen melek adı.
ḥ. 432b/3

ḥayf (Ar) Yazık ki, vah.
ḥ. 487b/11
ḥ.+ dür 478a/20

ḥayfā (Ar) Vah, yazık ki.
ḥ. 421b/11, 447a/11

hay hay Kesintisiz bir şekile.
h. 451b/17, 485a/3

hay hūy (Far) Çalıp eğlenmeden çıkan gürültü.
h. 451b/1

ḥayḳır-Bağır-, haykır-
ḥ.- dı 463a/15
ḥ.- ıp 454a/7
ḥ.- up 453b/14, 440a/14, 440b/2, 465b/11

ḥayl (Ar) Takım, grup.
ḥ. ü ḥaşem 453b/13, 453b/19
ḫ. ü ḥaşemiyile 438b/21
ḫ.+ ü 472b/19

ḫayli (Far) Epeyce, oldukça.
ḫ. yir gitdiler 463b/4 → git-, yir
ḫ. 437a/10, 449b/19

ḫayme(Ar) Çadır.
ḫ. 439b/16, 484a/13
ḫ.+ ler 435b/3

ḫayr (Ar) Faydalı, iyi, yararlı.
ḫ. eyleye 462b/4 → eyle-
ḫ. ı şerden 462b/5
ḫ. vire 451b/19 → vir-
ḫ. 434a/20, 448b/1, 449a/21, 457b/8, 471a/8, 473b/10, 485a/7
ḫ.+ a 434a/12, 434a/14, 467b/8
ḫ.+ ı 475b/3, 475b/4
ḫ.+ ıla 447a/2, 475a/12, 475a/13, 475b/5
ḫ.+ ıla 462b/6

ḥayrān(Ar) Çok tutkun.
ḥ. ider 434b/11 → it-
ḥ. ḳaldı 458a/15 → ḳal-
ḥ. ḳaldılar 455b/14
ḥ. ḳalup 427a/10, 428a/3, 433b/18
ḥ. ḳalurlar 431b/3
ḥ. olup ḳaldılar 465a/12 → ol-, ḳal-
ḥ. olup 437a/10, 465a/14, 468a/7 → ol-
ḥ. 429b/12, 434b/7, 434b/8, 481b/1,
481b/2
ḫ. oldı 470a/4
ḫ. olup ḳaldılar 436a/20

ḫayr-endīş (Ar-Far) Hayırlı iş.
ḫ. 442a/4

ḥayret (Ar) Şaşma, şaşırma.
ḥ. 434b/7
ḥ.+ e 477b/1
ḥ.+ i 448a/22
ḥ.+ üm 438a/6

ḥayvān(Ar) Hareket edebilen canlıların hepsi.
ḥ. 424a/20
ḥ.+ a 460a/5
ḥ.+ lar 472a/1
ḥ.+ larumuz 435a/1
ḥ.+ uñ 460a/3

ḥayvānāt (Ar) Canlılar.
ḥ. 433a/5, 442b/18
ḥ.+ uñ 471a/19

Ḥayy (Ar) Hayat sahibi Allah.

Ḥ. 476a/3, 458b/1, 461a/17, 423b/21

ḥaż (Ar) Bir şeyden manevi olarak sevinç duyma.
ḥ. itdükleri 428a/7 → it-

ḫazān (Far) Sonbahar, güz.
ḫ. olup 428a/19 → ol-
ḫ. 442a/11, 447a/7, 484b/2
ḫ.+ ı 441a/17, 459a/21

ḫazan → ḫazān
ḫ. 472a/2

ḥaẕer (Ar) Sakınma, kaçınma, uzak durma.
ḥ. ḳılduġından 428b/13 → ḳıl-
ḥ. 428b/2, 435b/18, 446b/9, 476a/15
ḥ.+ ileyidi 425b/9

ḥāẕıḳ (Ar) İşinin ehli, usta.
Ḥ. 435a/7

ḥāżır (Ar) Hazır bulunan.
ḥ. idüp 437b/14 → it-
ḥ. itdi 432a/7, 441a/10
ḥ. itdiler 463a/7
ḥ. ḳıldılar 469b/16 → ḳıl-
ḥ. ḳılup 429b/17
ḥ. olanlara 468b/1 → ol-
ḥ. olıcaḳ 432a/8
ḥ. olup 440b/12, 487a/1
ḥ. 428b/10, 430b/16, 476a/16
ḥ. ḳılayın 456a/20 → ḳıl-

ḥāżırla- (Ar-Tr) Bir şeyi kullanılacak hale getir-
ḥ.- dılar 450a/16

ḥāżırlıḳ (Ar-Tr) Hazır olma durumu.
ḥ.+ ıñuzla 450a/16

ḥazīn (Ar) Kederli, gamlı.
ḥ. 479a/20

ḫazīne (Ar) Çok sayıda ziynet eşyaların toplamı.
ḫ. 436a/4, 452b/15, 452b/19, 470b/15, 478a/20
ḫ.+ ler 452b/16, 483a/11
ḫ.+ lerin 452a/2
ḫ.+ sin 453b/15
ḫ.+ sinde 429a/10, 432b/6
ḫ.+ ye 435a/11, 436b/13, 444b/4
ḫ.+ yi 447b/21

ḫazīnedār (Ar-Far) Hazinenin idare ve korunmasından sorumlu kişi.
ḫ.+ ına 444a/19
ḫ. 444b/2, 444b/4, 444b/9, 444b/11, 444b/20
ḫ.+ dan 444b/13
ḫ.+ ı 444b/17, 444b/20
ḫ.+ ına 444a/21, 444b/2
ḫ.+ uñ 444b/6

ḥażret (Ar) Saygı anlamında büyüklere verilen unvan.
ḥ. 432b/12
ḥ.+ den sürülürüm 480a/9 →sürül-
ḥ.+ i 421b/14, 427a/8, 427a/14, 427b/1, 427b/10, 427b/18, 429b/17, 429b/18, 430a/17, 431a/11, 431a/12, 431b/20, 432b/5, 433a/21, 433b/5, 433b/7, 434b/15, 438b/15, 438b/19, 439a/6, 439a/7, 442a/8, 442a/13, 445a/18, 445a/20, 445b/6, 447b/1, 456b/12, 458a/8, 458a/12, 458a/15, 458a/16, 459b/17, 460a/6, 460b/14, 464a/5, 470b/21, 471a/1, 473a/1, 474a/9, 474a/10, 474a/11, 477a/14, 479b/6
ḥ.+ in 439a/10
ḥ.+ inden 479b/7, 486b/6
ḥ.+ ine 429b/6, 431a/4, 432a/7, 435b/8, 436b/1, 437b/5, 437b/10, 441a/4, 456b/11, 476b/12, 486b/19
ḥ.+ inüñ 427b/5, 445a/17, 465a/3
ḥ.+ üñ 435b/14, 437b/10, 438a/2, 464a/20, 465b/18
ḥ.+ üñden 428a/5, 459a/18, 463b/21, 464b/1
ḥ.+ üñe 438a/18, 458a/13,

464a/2, 464a/4, 468a/11, 470a/20
ḥ.+ üñle 435a/20
ḥ.+ üñse 462b/12
ḥ.+ üñüzüñ 450b/4
ḥ.+ i 473a/5
ḥ.+ üñden 422a/4
ḥ.+ üñi 450b/5
ḥ.+ üñe 438a/9

heft (Ar) Yedi sayısı.
h. 466b/14, 467a/14, 467b/1, 480b/7

helāk (Ar) Ölme, mahvolma.
h. eyledi 463a/15 → eyle-
h. ideler 448b/8, 449a/8 → it-
h. idevüz 452b/20
h. idüñ 443b/19
h. idüp 446a/18, 446a/19, 451a/20, 460b/20, 464b/1
h. itdi 444b/8
h. itdiler 443b/20, 463a/14
h. itmege 479a/1
h. itmişler 463a/4
h. ḳılalum 463b/18 → ḳıl-
h. ḳılduġı 443a/13
h. ḳılduñ 463b/14
h. ḳılsun 424a/2
h. ḳılur 425a/3
h. ḳılurdı 481a/7
h. ola yazdı 441b/9 → ol-
h. ola 428a/20
h. oldı 451a/13, 463b/2
h. olduḳdan 443b/1
h. olıcaḳ 485b/17
h. olmadı 479a/15
h. olmaz 478b/17
h. olmışıdı 443b/2
h. olur 424a/19
h. yüz ṭutar 460a/1 → ṭut-, yüz
h. 424a/9, 426a/1, 458b/4, 486b/12
h.+ e varınca 458b/12 → var-
h.+ ı 430a/9, 460a/11
h.+ ına 460a/11
h.+ ında 430a/4

ḥelvā (Ar) Unlu, yağlı ve şekerli bir çeşit tatlı.
ḥ. 443a/17, 445a/3, 457b/20

hem (Far) Ayrıca, zaten, bir de.
h. 422a/5, 425a/18, 426b/5, 431a/16, 431b/18, 431b/19, 432a/2, 432b/16, 432b/17, 434a/2, 435b/6, 438b/4, 438b/11, 439b/1, 441b/1, 446b/5, 447a/6, 457a/17, 457b/19, 465a/13, 466b/21, 467a/21, 467b/8, 468b/7, 469a/10, 470b/1, 472a/7, 475a/7, 475a/8, 475b/2, 479b/1, 486a/21, 487a/8

hemān (Far) Hemen, çabucak.
h. 422b/15, 428a/19, 428b/9, 431a/9, 431b/11, 432a/17, 432b/18, 440b/21, 441a/1, 443b/19, 446b/8, 448b/14, 450a/17, 451b/17, 452b/2, 453a/11, 461a/2, 467b/3, 467b/5, 467b/17, 468b/6, 472a/8, 472a/10, 476a/17, 480b/1

hemān-dem (Far) Hemen, o anda.
h. 424b/1, 439b/6, 440b/14, 442b/17, 443b/15, 444b/19, 447b/18, 449a/15, 450a/5, 450b/6, 451a/3, 451a/9, 451a/21, 464a/2, 470a/11, 474a/2, 481a/2

hem-cünān → hem-çünān
h. 458b/16, 475a/3

hem-çü (Far) Onun gibi.
h. 422a/8, 447a/17, 448a/16, 462a/12, 475a/10, 475a/21, 487b/1

hem-çünān (Far) Böylece.
h. 456b/8, 468a/1

hemīn (Far) Her zaman böyle.
h. 428b/17

hem-ʿinān (Far-Ar) Yan yana birlikte bulunan.
h. 422a/5

hem-nişīn (Far) Birlikte oturup kalkan.
h.+ üñdür 422a/5

hemrā (Far) Yoldaş, eşlik eden.
h. oluben 437b/9 → ol-

hem-rāh (Far) Yol arkadaşı.
h.+ laruña 448b/21

hem-rikāb (Far-Ar) Beraber, birlikte.
h. 422a/5

hemtā (Far) Benzer, eş.
h. olmaya 434b/10 → ol-
h. 436a/20, 452a/21, 462b/2

henevüz (Far) henüz.
h. 435a/5

heng (Far) Güç, kuvvet.
h. 456b/7, 483a/15
h.+ üme 426b/6

henüz (Far) Şimdiye değin.
h. 427b/21, 429b/4, 453b/1, 456a/6, 460a/10, 465a/6, 467b/15, 468b/19, 477b/18, 478a/17, 482a/17, 486b/1

hep (Far) Bütün, her zaman.
h. 437b/7, 452a/15, 457b/20, 461a/21, 462b/3, 466b/14, 466b/17, 467a/14, 467a/17, 484b/1, 485b/21, 488a/1

her (Far) Bütün, cümle.
h. 422a/11, 422b/8, 422b/13, 423b/15, 424b/21, 425b/1, 426b/9, 426b/17, 427a/20, 427b/12, 427b/14, 428a/13, 429a/3, 429a/10, 430a/3, 430a/5, 430a/11, 430a/13, 430a/15, 430a/16, 430b/2, 431a/21, 431b/9, 432a/13, 432a/14, 432b/14, 432b/17, 434a/1, 434a/9, 434a/11, 434a/15, 434b/6, 434b/7, 434b/12, 434b/17, 434b/21, 435b/17, 435b/20, 436a/17, 437b/8, 438a/3, 438a/6, 438a/16, 438b/10, 439a/10, 441a/1, 441a/10, 441a/12, 441a/13, 441a/16, 441a/17, 441a/20, 441b/3, 442b/4, 443a/15, 445a/10, 445a/11, 445b/7, 445b/8, 446a/6, 446a/13, 446a/14, 446b/9, 447a/3, 447a/17, 447b/16, 448a/2, 448a/3, 448a/6, 449b/5, 450b/2, 451b/13, 451b/18, 452a/5, 453a/2, 455a/10, 455a/13, 455a/14, 455a/16, 456b/1, 456b/18, 457b/18, 458a/11, 458a/19, 458a/20, 458b/15, 458b/18, 458b/19, 460a/8, 460b/18, 461b/5, 461b/16, 462a/4, 462b/3, 463b/15, 464b/10, 465b/9, 466a/12, 467b/5, 467b/20, 469a/1, 469a/15, 470b/9, 471a/3, 472a/8, 472a/18, 472a/19, 472b/5, 472b/10, 473b/13, 474b/1, 474b/2, 474b/16, 475a/1, 475a/2, 475a/10, 475a/12, 475a/13, 475b/3, 476a/8, 476a/12, 477b/20, 478b/12, 482a/13, 483a/16, 484b/6, 485b/2, 486a/21, 487b/4, 460a/3

herbiri (Far-Tr) Ayrı ayrı hepsi.
h.+ sinüñ 427b/12

hergiz (Far) Hiçbir vakit, asla.
h. 428b/2, 437b/9, 473a/20, 473b/2, 487b/12

ḫerif (Ar) Adam.
ḫ. 448b/9, 449a/7, 449a/8, 452a/17, 463b/6, 463b/7, 463b/8, 463b/10, 468a/7, 468a/9, 468a/10, 468a/17, 468a/20, 468a/21, 486a/20
ḫ.+ dür 484b/14
ḫ.+ e 468a/17
ḫ.+ i 463b/7, 468a/5, 468a/15
ḫ.+ üñ 448b/13, 468a/13

herḳanḳı Özellikleri net bilinmeyen.
h. 438a/7
h.+ sı 422b/9

hevā (Ar) Hava.
h. yüz 473b/14, 477a/3, 481a/13, 481a/15
h. 435a/3, 442b/8, 457a/14, 459a/10, 465a/15, 475a/18
h.+ da 473b/9
h.+ nuñ 438b/6

h.+ ya ḳalḳar 438b/5
h.+ ya 440a/4, 449b/11
h.+ yı 422a/5
h. 472a/2, 477a/2, 477a/6, 481a/13,
482a/3, 482b/19

hevā (Ar) İstek, arzu.
h.+ sını 461a/16

hevām (Ar) Zararlı böcekler, haşereler.
h. 459b/18, 460a/4, 470a/6
h.+ dandur 459b/16

heves (Ar) İstek, arzu.
h. 471b/17, 476a/15

hey Dikkat çekmek için kullanılan söz.
h. 474b/20

heybet (Ar) Büyüklük, gösterişli olma.
h. 449b/2
h.+ de 437a/6
h.+ i 459b/20
h.+ inden 465b/12
h.+ ine 424a/18, 468a/7

heybetlü (Ar-Tr) Görünüşte korku ile karışık duygu uyandıran görünüşte olma.
h. 437a/6, 450a/3, 478b/6, 486a/2

heyʾet (Ar) Şekil, suret.
h. 427b/7, 429b/19, 441a/14
h.+ i 424a/16, 461a/16
h.+ ile 440a/11

heyʾetinān (Ar-Far) Görünüşte, biçim olarak.
h. 463b/10

heyūlāniyye (Ar) Bütün cisimlerin ilk maddesi.
h.+ den 461a/17

hezār (Far) Pek çok.
h. 425a/8, 464b/2, 475a/21

ḥıfẓ (Ar) Saklama, ezberleme.
ḥ. idemezin 473b/9 → it-
ḥ. ider 458b/15
ḥ. iderler 458a/21, 474b/2
ḥ. idüp 429a/15, 445b/15, 447a/3, 445b/11
ḥ. it 432b/7
ḥ. itdi 429a/17
ḥ. itdigi 430b/2
ḥ. itdügüñ 431a/8
ḥ. itdüñ 433b/1
ḥ. itsünler 429a/10
ḥ.+ ı 430a/16, 443b/3
ḥ.+ ına 429a/19, 429b/2
ḥ.+ ında 458a/21

ḥıns (Ar) Yemin hakkından gelemeyip hükmü altında kalma.
ḥ.+ ı 474b/1

ḫınzīr (Ar) Domuz.
ḫ. 444a/13, 444a/14

ḫıramān (Far) Salına salına, naz ve eda ile yürüyen.
ḫ. ḫıramān 468a/8

ḫırḳa (Ar) Kalın kumaştan yapılmış içi pamuklu ceket.
ḫ. 473a/6

ḫırs (Ar) Öfke, kızgınlık.
ḥ.+ layın 482a/16

ḫışım → ḫışm
ḫ.+ la 483b/7

ḫışm (Far) Öfke, kızgınlık.
ḫ. idüp 456b/7 → it-
ḫ. itdi 454b/21
ḫ. 422a/2, 487a/6
ḫ.+ a geldi 454a/2 → gel-
ḫ.+ ı 461b/3, 485b/2
ḫ.+ ıla 424a/18, 481a/20, 486a/13
ḫ.+ ınañ 434b/21
ḫ.+ uñdan 422a/6

ḫışm-nāk (Far) Öfkeli, kızgın.
ḫ.+ lar 464b/14

ḫıyār (Ar) Meyvesi olan bir yıllık otsu bitki.
ḫ. 463b/8

Ḫıżr (Ar) Hızır peygamber.
ḫ. 474a/15

ḥicāb (Ar) Utanma, ar.
ḥ. 421b/2, 422a/9, 474b/18

Ḥicāz (Ar) Arap yarımadasında, Mekke ve Medine'nin bulunduğu yer.
Ḥ. 479a/2

hice Mezar.
h. 466b/18, 467a/18, 467b/9

hicr (Ar) Ayrılık.
h.+ üñ 462b/9
h.+ üñden 421b/8

hicrān (Ar) Ayrılık, üzüntü.
h.+ da 421b/9

hiç (Far) Yok denecek kadar az olan.
h. 421b/15, 422a/1, 422a/8, 422a/11, 424a/7, 427a/1, 428b/1, 430b/2, 431b/17, 432a/2, 436b/20, 438a/21, 438b/17, 442a/14, 444a/2, 445b/9, 455b/9, 458b/22, 465a/1, 467b/5, 467b/14, 471a/10, 475a/1, 475b/11, 482b/2, 487a/10

hiçbir (Far-Tr) Bir tene bile olmayan.
h. 431b/17, 442a/10, 455a/12, 460b/2, 477b/4, 478b/12
h.+ ine 426b/13

ḥikāyet (Ar) Anlatma, hikaye etme.
ḥ. itdi 427a/15 → it-
ḥ. ḳılup 447b/1, 462b/18, 475b/8 → ḳıl-
ḥ. ḳılurlar 434b/13
ḥ. 451b/5

ḥikmet (Ar) Sebep, neden.
ḥ. göz 436a/21
ḥ. 434a/6, 438b/1, 459a/6, 477a/1
ḥ.+ de 427a/16, 435a/8
ḥ.+ den 438a/21
ḥ.+ e 423a/13
ḥ.+ i 427a/19, 431b/15, 462a/7, 475a/1
ḥ.+ ü 465a/14

hilāl (Ar) Ayın yeni doğduğu vakit.
h. 488a/4

ḫil'at (Ar) Padişah veya vezirler tarafından takdir edilen kimselere giydirilen kaftan.
ḫ. geyürdi 466b/5, 467a/5 → geyür-
ḫ. geyürüp 438b/13
ḫ. virüp 452b/1 → vir-
ḫ. 466a/18
ḫ.+ a 466a/19
ḫ.+ ı 428a/15, 444b/12
ḫ.+ i ḫaş 434b/18
ḫ.+ i 421b/3, 488a/9, 436b/15

ḥīle (Ar) Aldatma, oyun etme.
ḥ. ḳıluram 450a/11 → ḳıl-
ḥ. 473b/11

ḥīle-bāz (Ar-Far) Hileci.
ḥ. 439b/10

ḫilḳat (Ar) Yaratma, yaratılma.
ḫ. idesin 429a/1 → it-
ḫ. idüp 431b/8, 446a/20
ḫ. it 459b/5
ḫ. itdi 423b/20, 427b/20, 429a/7, 430a/20, 430a/21, 430b/1, 442a/18, 456b/14, 459a/6, 459a/8
ḫ. itdügin 431b/12
ḫ. itmişdi 446a/3
ḫ. itmişdür 430b/18
ḫ. ḳılan 476a/4 → ḳıl-
ḫ. ḳılupdur 445a/18, 472b/11
ḫ. olan 429a/14, 429a/16,

429b/9, 429b/13, 430b/10 → ol-
h. olanıla 430b/8
h. oldı 446a/1
h. olduġın bildüñ 441a/6, 441a/7
h. olduġın bilmek 441a/8
h. olduġın 441a/4, 441a/8, 445a/15, 445a/20
h. olduġını 471a/3
h. olduġunı 471a/1
h. olısar 446b/5
h. olmadın 429b/4
h. olması 442b/19
h. olmış 446b/5
h. 429a/2, 436a/20, 443a/18, 474b/21 433b/1
h.+ i 445a/17
h.+ in 438b/1, 445b/1, 458a/1, 458a/4, 458a/5, 458a/6
h.+ inde 442b/7
h.+ ine 427a/20, 445a/19
h.+ üm 457a/5
h.+ ümden 428a/6
h.+ üñ 446b/15

himmet (Ar) İhsan, gayret.
h. bulursam 487b/18 → bul-
h. itse 422a/13 → it-
h.+ i 488a/3
h.+ inde 468a/3
h.+ üm 485b/7
h.+ üñde 484b/20
h.+ üñdür 422a/6

ḥīn (Ar) An, vakit.
ḥ. 428b/1

Hind (Ar) Hindistan.
ʿazm h. ḳıldılar 480b/8 → ḳıl-, ʿazm
h. 424a/12, 424b/16, 425a/4, 425a/5, 436b/21, 440b/12, 453a/2, 454a/17, 456a/5, 456a/8, 467b/1, 477b/9, 477b/18, 477b/20, 478a/10, 482a/6, 482a/8, 482b/13, 482b/17, 482b/18, 483a/17, 483b/21, 484a/3
h.+ den 456a/17

ḥinde (Ar) O sırada, o vakitte.
ḥ. 431a/10, 431b/7

hindī (Ar) Hintli.
h. 430a/14, 447b/17, 449b/18, 456b/5, 434b/6, 456b/6, 467b/10, 477b/11, 479a/5, 480b/6, 480b/12, 481a/3, 482a/10, 483a/5, 483b/16, 484b/13, 484b/15, 484b/17
h.+ ler 480b/16
h.+ nūñ 479a/12
h.+ nüñ 480b/6

Hindistān (Ar-Far) Hindistan.
h. 449b/12, 449b/16, 456a/20, 477b/10, 477b/16
h.+ ıla 478a/10

Hindu → Hindū
h. 424b/13, 447b/4, 447b/17

Hindū (Far) Hintli.
h. 425a/2, 480b/15, 481b/4, 482a/8, 482a/19, 483b/19, 484a/16, 485a/10, 485a/19
h.+ ile 455b/20
h.+ ları 481b/10
h.+ nuñ 482a/11, 482b/14, 482b/17, 485a/11
h.+ ya 484b/10
h.+ yı 481b/4

Hindüstān (Far) Hindistan.
h. 422b/7, 424a/12, 447b/4, 447b/7, 448a/4, 449a/18, 462b/21, 484a/18, 484b/4, 484b/11, 485a/11, 485a/18
h.+ uñ 443a/20

ḫing (Ar) Kır at.
ḫ.+ inüñ 488a/4

ḫīrelen- (Far-Tr) Kamaş-, donuk hale gel-
ḫ.- di 470a/14

ḫīrelendür- (Far-Tr) Kamaştır-, donuklaştır-
ḫ.- ür 470b/10

ḥisāb (Ar) Hesap.
ḥ. 421b/11
ḥ.+ a 482a/9
ḥ.+ ı 482b/19

ḥişār (Ar) Kale, hisar.
ḥ. 470b/12

ḥiss (Ar) Duygu, his.
ḥ.+ i 462a/7
ḥ.+ ü 475b/20
ḥ.+ üm 456b/19

ḥişşe (Ar) Pay.
ḳışşadan ḥ. umarsañ 462b/16 → um-, ḳışşa

ḫiṭāb (Ar) Nida, seslenme.
ḫ. idüp 432b/6 → it-
ḫ. 422a/4, 428a/15, 431a/7, 446b/4
ḫ.+ ı 429a/9, 443a/9, 459a/21

ḥitāb → ḫiṭāb
ḥ. 422a/10

ḥizb (Ar) Bölük, grup.
ḥ. 422a/17

ḫiẕmet(Ar) İş yapma, görev.
ḥ.+ e 422a/17
ḫ. iden 458b/16 → it-
ḫ. idüp 476b/8
ḫ. it 476b/9
ḫ. itdi 450b/8
ḫ. itmege 458b/17
ḫ. itse 439a/10
ḫ. ḳılmaz 485a/19 → ḳıl-
ḫ. ḳılup 442b/5
ḫ. ḳılur 473a/12
ḫ. 429a/12, 434b/17, 437b/10
ḫ.+ de 460b/3
ḫ.+ e ḳabūl iderseñ 435a/19 → it-, ḳabūl
ḫ.+ e 445a/17
ḫ.+ i 429a/19, 429b/2, 438b/15, 462b/14, 465b/4, 471a/2
ḫ.+ in 435b/21
ḫ.+ inde oluram 435a/20
ḫ.+ inde 429b/4, 485a/12
ḫ.+ ine 445b/3, 454b/14, 471b/2, 474a/9
ḫ.+ üm 460b/7
ḫ.+ üme 476a/9, 476a/16
ḫ.+ ümi 476a/15
ḫ.+ üñde 485a/14
ḫ.+ üñe getürelüm 439b/3 → getür-
ḫ.+ üñe 433a/3, 433a/17, 473a/9

ḫo → ḫod
ḫ. 454b/15, 454b/16, 479b/5, 480b/4, 481a/7, 481a/16, 482b/12, 485b/18

ḫod (Far) Kendi.
ḫ. 423b/14

ḫod-bīn (Far) Kendini beğenmiş.
ḫ. 434a/10

ḥoḳḳa (Ar) İçerisine mürekkep konan, toprak veya camdan yapılan küçük kap.
ḥ. 472a/20

ḫor (Far) Değersiz, adi.
ḫ. 423b/3, 474b/20, 475a/2, 488a/8
ḫ.+ uñ 422a/15

ḫoras → ḫorus
ḫ.+ lar 449a/14

Ḫorasān (Far) İran'ın kuzeydoğu ve doğusunda yer alan bölge.
Ḫ. 447b/19, 449a/17

ḫorla- Uyuduktan sonra boğaz ve burundan gürültülü ses çıkar-
ḫ.- maġa 444b/18

ḫorus (Far) Tavuğun erkeği, horoz.
ḫ. 436a/11

ḫoş (Far) Güzel, iyi.
ḫ. geçmekde 447b/3 → geç-

ẖ. geldi 435a/21 → gel-
ẖ. gelmedi 485b/11
ẖ. gelmeyüp 482a/16, 486a/13
ẖ. itdi 460a/14 → it-
ẖ. oldı 468b/11 → ol-
ẖ. şekil ḳılup 486a/18 → ḳıl-, şekil-
ẖ. 423a/8, 423b/5, 424b/7, 425b/2, 426a/11, 427a/3, 430a/17, 430b/17, 434b/4, 434a/10, 437a/16, 437a/17, 438b/20, 441a/3, 445b/20, 448a/2, 456b/15, 460a/15, 462a/21, 464a/11, 464a/18, 466b/5, 467a/5, 467b/10, 468a/10, 468b/22, 470b/12, 470b/14, 475b/5, 479b/4, 485b/6, 486a/3
ẖ.+ dur 445a/19
ẖ.+ durur 470b/17

ẖoşnūd (Far) Bir şeyden veya bir kimseden memnun olmak.
ẖ. itmek 457b/8

Ḫū (Ar) Allah.
ẖ. 431a/4

ẖūb (Far) Güzel, hoş.
ẖ. 421b/7, 426a/12, 426a/21, 427a/6, 428a/7, 434a/19, 463b/9, 466b/19, 467a/19, 467b/5, 468a/12, 468a/18, 468b/2, 469b/5, 470b/6, 474a/19, 475a/6, 475a/7, 479a/2, 479a/18, 483a/20
ẖ.+ dur 422a/20
ẖ.+ ı 469b/3
ẖ.+ lar 437b/16

ḥūb (Far) Güzel, hoş.
ḥ. 446b/21

ḥubāb (Ar) Su üzerinde oluşan hava kabarcıkları.
ḥ. 421b/15, 422a/1

ẖūb-cemāl (Far-Ar) Güzel yüzlü.
ẖ. 468a/6

ẖūb-şūret (Far-Ar) Güzel biçimli.
ẖ. 468a/9

ẖūce (Ar) Yüksek, büyük.
ẖ. 450a/11

ẖūd (Far) Miğfer.
ẖ. 472a/5

Hūd (Ar) Hud peygamber.
H. 461a/19

ḥuffāẓ (Ar) Hafızlar.
m. 488a/7

ẖulḳ (Ar) Huy, tabiat.
ẖ. 474a/6
ẖ.+ i 422a/19

ẖulūs (Ar) Halislik, gönül temizliği.
ẖ.+ sı 433a/2

ẖulāṣa (Ar) Sözün özü, özeti.
ẖ. 422b/18

Humā → Ferruḫ
H. 469a/11

hūm hücūm (Ar) Topluca saldırıya geçme.
h. hücūm 448b/3
h. hücūm ḳılalar 449a/2 → ḳıl-, hücūm

ẖūn (Far) Kan.
ẖ. 482a/16
ẖ.+ ıyıla 444a/14
ẖ. gelüp 468b/12 → gel-

ẖūr (Far) Yiyecek, yiyinti.
ẖ. 471b/3

ḥūrānī (Far) İri gözlü cennet kızları ilr ilgili.
ḥ. 429a/2

ẖurd (Far) Ufak, küçük.
ẖ. 451a/11

ẖurma (Ar) Hurma ağacının meyvesi.

ḫ. 427b/15, 428b/8, 429a/9, 445b/4, 445b/7, 445b/13, 446a/1, 446a/5, 446b/1, 446b/3, 447b/1, 448b/12, 449a/6, 456b/11, 456b/18, 456b/19, 457a/5, 457a/7, 457a/8, 457a/10, 457a/18, 457b/2, 457b/3, 457b/4, 457b/12, 457b/19, 457b/20, 458a/1, 471a/4, 471a/5
ḫ.+ dan 427a/16, 457b/1
ḫ.+ muzı 457b/10
ḫ.+ nuñ 427a/19, 427b/2, 427b/3, 457a/4, 457a/7, 457a/8, 458a/5, 471a/3
ḫ.+ sın 457b/3
ḫ.+ ya 446a/6, 457b/14, 457b/18
ḫ.+ yı 427a/14, 429b/2, 445b/2, 445b/11, 448b/12, 457b/20, 459b/8
ḫ.+ yıla 427a/8

ḫurma → ḫurma
ḫ. 445a/21

ḫurmaçıḳ (Ar-Tr) Küçük hurma.
ḫ.+ ın 457a/21

ḫurrem (Far) Şen, sevinçli.
şāẕ u ḫ. alup 479a/11 → al-, şāẕ
şād u ḫ. oldı 469b/15 → ol- şād
şād u ḫ. olup 465b/16
şāẕ u ḫ. olup 483a/12, 484b/8

ḫurremliḳ (Far-Tr) Sevinçli olma durumu.
ḫ.+ i 469b/5

Ḫurşīd(Far) Metinde geçen bir hükümdar.
Ḫ. 474a/3, 474a/14, 474a/17, 474a/18, 475b/9, 475b/14, 475b/17, 475b/18, 475b/21, 476a/6, 476b/11, 476b/13, 476b/15, 476b/21, 477a/9, 477a/13, 477a/14
Ḫ.+ e 474a/16
Ḫ.+ i 474b/13, 476b/2

ḫurūc (Ar) Çıkma, yukarıya yükselme.
ḫ. itdükleri 458b/7 → it-

ḫuşūl (Ar) Tamamlanma.
ḫ. 470b/17

ḫuşūş (Ar) Konu, iş.
ḫ.+ laruñ 429b/16

hūş (Far) Akıl, us.
h.+ e 451b/3
h.+ ı 433a/8

huş-ber (Far) Aklı mahveden ilaç.
h. 450a/15, 450b/13, 450b/16, 451a/2

hūşiyār (Far) Akıllı, aklı başında olan.
h. 428b/2

ḫūt (Ar) Balık burcu.
ḫ.+ dan 475a/19

ḫuṭbe (Ar) Söz söyleme, söz anlatma.
ḫ.+ ʾi 434b/6

ḫūy (Ar) Huy, tabiat.
ḫ.+ ı 462a/14, 474b/17, 487a/12
h.+ ını 462b/4

Ḫuẕā (Far) Allah.
Ḫ. 423b/21, 430b/14, 434a/21, 453a/11, 462b/7, 475a/14, 476a/7
Ḫ.+ dur 476a/5
Ḫ.+ nuñ 453a/13
Ḫ.+ ya 438b/14, 446b/19
Ḫ.+ yı 433a/6

Ḫuẕāvend (Far) Allah.
Ḫ.+ e 422a/4, 487b/3
Ḫ.+ i 432a/20

ḫużūr (Ar) Hazır bulunma.
ḫ.+ ında 425b/9

ḫuẕūr (Ar) İç rahatlığı.
ḫ.+ ıla 437a/17

ḫüccāc(Ar) Hac yolculuğu yapmış olanlar, hacılar.
ḫ. 457b/20

ḥüccet (Ar) Delil.
ḥ. 433a/19

ḥücre (Ar) Göz, odacık.
ḥ.+ nüñ 431a/18

hücūm (Ar) Saldırma, akın etme.
h. 448b/3
h.+ ı 484a/9
h.+ ından 455b/21

Hüdhüd (Ar) Hz. Süleyman peygamber ile Seba melikesi Belkıs arasında heber getirip götüren kuş.
H. 473a/6, 473a/9, 473a/11, 473a/13, 473b/6, 473b/8, 473b/15, 473b/17, 474a/1, 474a/13, 474a/14, 474a/19, 474b/6, 474b/7, 475b/11, 475b/13, 475b/15, 475b/16, 476b/14, 476b/18, 476b/21, 477a/1, 477a/2, 477a/7, 477a/19
H.+ dür 474a/12
H.+ e 473a/10, 473a/13, 473a/15, 473a/16, 476b/14
H.+ i 473a/6, 475b/9
H.+ ile 476a/13
H.+ le 473b/3
H.+ üñ 473a/16, 474a/13, 475b/15, 475b/19, 475b/20, 477a/13

ḥükemā (Ar) Alimler, bilginler.
ḥ. 423a/12, 424b/2, 425a/9, 434b/14, 441b/20, 444a/2, 445a/6, 445a/12, 445a/16, 445b/11, 447a/20, 448b/1, 472a/15, 483a/1
ḥ.+ dan 441b/3
ḥ.+ i 445a/8, 445a/13, 462b/17
ḥ.+ nuñ 451a/3
ḥ.+ ya 441b/18

ḥükm (Ar) Bir şey hakkında karara varma.
ḥ. ide 439a/5 → it-
ḥ. ider 430a/3
ḥ. iderler 427b/12, 427b/13, 430a/6
ḥ. idicek 444a/5, 473a/2
ḥ. idüb 438b/21
ḥ. itdi 444a/10, 445b/17, 466b/5, 467a/5, 459a/3, 469a/19, 473a/3, 473a/4, 476b/12
ḥ. itdügi 439a/8
ḥ. itdügüm 430a/9
ḥ. itdüm 429a/14
ḥ. 476a/14
ḥ.+ i geçer 465b/3
ḥ.+ i 429a/11, 443b/3, 458a/7, 467b/4, 472b/18, 479a/7
ḥ.+ ince 432b/20, 438b/12
ḥ.+ inde 458a/19, 465b/3
ḥ.+ indeidi 474a/4
ḥ.+ ine 439a/1, 474a/20, 474b/11, 476b/5, 476b/6, 476b/8
ḥ.+ üm 427b/11
ḥ.+ ümde 430a/2, 458b/16
ḥ.+ üme 467b/1, 476a/16
ḥ.+ ümüñ 476a/8

ḥüküm → ḥükm
ḥ. itdi 472b/17 → it-
ḥ. ḳıldı 463a/13 → ḳıl-

hümām (Ar) Himmetli, azimli.
h. 434a/16, 446b/7, 446b/19

hümāy (Far) Cennet kuşu olarak bilinen, sürekli uçan, asla yere değmeyen efsanevi kuş.
h. 454b/16

hüner-mend (Far) Hünerli, yetenekli.
h. 475b/7

hüner-mendān (Ar-Far) Hünerliler, marifetliler.
h.+ i 434b/14

ḥürmet (Ar) Saygı.
ḥ. eyleyim 435b/16 → eyle-
ḥ. iden 473a/13 → it-
ḥ. ider 473a/18
ḥ. itdügin 475b/15
ḥ. itdüm 473b/1
ḥ. itmege 473a/18
ḥ. ḳılup 435b/21 → ḳıl-
ḥ. 485b/6
ḥ.+ i 447a/4, 461a/20

ḥ.+ in 444b/7
ʿizz ü ḥ.+ üñ 437b/7

Ḫüseyin (Ar) Hz. Muhammed'in sevgili torunu, Hz. Ali'nin oğlu.
Ḥ. 421b/4

ḫüsin → ḥüsn
ḫ. 487b/1

ḥüsn (Ar) Güzel, iyi.
ḥ. 422a/11
ḥ.+ e 422a/19
ḥ.+ i 441a/20, 474a/6
ḥ.+ iñde 421b/8
ḥ.+ ine 468b/19
ḥ.+ üñde 422a/17
ḥ.+ üñe 422a/19

ḫüsrān(Ar) Beklenilenin elde edilememesinden dolayı duyulan ıztırap.
ḫ. 427b/15
ḫ.+ ile 426b/7

ḫüsrev(Far) Hükümdar.
ḫ. 429b/10, 434b/8

Ḫüsrev(Far) İran şahı.
Ḫ.+ e 462b/11

ḫüsrevānī (Far) Çok büyük şarap küpü.

ḫ. 445a/13

ḥüsün-dār (Ar-Far) Güzelliğe sahip.
ḥ. 450a/21

I (ı)

Iḥyāşılūn → Aḥyāşılūn
I. 466a/7, 467b/20

ılan Yılan.
ı. 440a/7

Ildırım→ Ildırım Ḫān
I. 421b/14

Ildırım Ḫān Osmanlı padişahlarından 1. Bayezid.
I. 448a/14
Iı.+ ı 487b/20

ʿılvī → ʿulvī
ʿı.+ den 433b/2

ırak Uzak mesafe.
ı. gitmişlerdi 449b/19 → git-
ı. olsun 455a/10 → ol-
ı. 464a/3
ı.+ dan 424a/15
ı.+ danimiş 467b/15

ʿIrak (Ar) Ortadoğu'da bir ülke.
ʿı. 474a/4, 475b/11, 476b/3
ʿı.+ ı 476b/2

ʿIraḳayın → ʿIraḳayn
ʿI. 475b/11

ʿIraḳayn (Ar) Irak ülkesi için iki Irak anlamında kullanılır.
ʿI. 474a/4, 476b/3

ırmaḳ Akarsu, nehir.
ı. 455a/11, 455b/5
ı.+ ı 430b/16, 455b/9
ı.+ ın 433a/10, 433b/16
ı.+ ından 461a/2

Isfayāyıl → Işfıyāyıl
I. 471a/2

Işfıyāyıl Metne göre melek adı.
I. 459a/5, 460a/16, 460b/8, 461b/11, 462a/8

ışmarla- Emanet et-, görev ver-
ı.- dı 444a/19, 450a/18
ı.- dılar 436b/2, 482b/18
ı.- duñuz 483a/5
ı.- yup 483a/13

ıssuz Kimse bulunmayan, tenha.
ı. 446a/20

ışıḳ Cisimleri görmeyi ve ayırt

etmeyi sağlayan enerji.
ı.+ ı 485b/8
ı. 426a/16, 453b/9, 485b/8
ı.+ larına 453b/5

ʿışḳ (Ar) Aşk.
ʿı. 421b/6
ʿı.+ da 421b/9
ʿı.+ ı 421b/9, 422a/19
ʿı.+ uñ 421b/10
ʿı.+ uñda 462b/14

ıżṭırāb(Ar) Acı, üzüntü, keder.
ı. 422a/12
ı.+ dan 453a/8
ı.+ ı 422a/11

İ, Ī (i, ī)

ʿibādet(Ar) Kulluk etme.
ʿi. eyledi 468b/12 → eyle-
ʿi. ḳılayın 424a/1 → ḳıl-
ʿi. ḳılup 467b/11, 469b/17
ʿi. 457b/11
ʿi.+ i bātın iderken 479a/18 → it-, bātın
ʿi.+ i 442b/20

iblīs (Ar) Şeytan.
i. 450a/11, 450a/16, 480a/10, 480a/17, 486b/12, 487a/9
i.+ i 450a/5, 457b/6, 479b/4
i.+ üñ 450a/18, 450b/5, 456b/17

ibn (Ar) Oğul.
i.+ i 421b/14, 454a/14, 475b/7

İbrāhīm (Ar) Hz. İbrahim Peygamber.
i. 457b/15, 460b/19
i.+ e 476a/4

ʿibret (Ar) Yaşanılan hadiseden ders alma.
ʿi. alur 434a/6 → al-
ʿi. gözi 472b/9
ʿi. naẓarın urdı 464b/19 → ur-, naẓar
ʿi. 426b/11, 464a/15, 473a/17
ʿi.+ dür 467b/6
ʿi.+ e 434a/6

ibṭāl (Ar) Hükümsüz bırakma, feshetme.
i. itdiler 453a/6 → it-
i. 451a/21, 453b/6
i.+ i 453a/5, 456a/9, 456a/14

ibtidā (Ar) Başlangıç.
i. 442b/7, 442b/19, 445a/14, 445a/17, 446a/1, 457a/9, 458a/4, 459a/6, 459a/12
i.+ ʾi 427a/20
i.+ sından 441a/4, 441a/6, 441a/7, 441a/8

īcād (Ar) Yeni bir şey oluşturma.
ī.+ a getürdi 432b/11 → getür-

icāzet (Ar) İzin, destur.
i. virdi 458a/2, 429b/18, 435b/21, 441a/5 → vir-
i. virür 471a/2
i. 423b/7, 425b/3, 435b/15
i. alup 427a/12, 432a/4, 432a/6, 436b/17, 445a/16 → al-
i.+ i 446a/7
i.+ üñle 441b/17

ictimāʿ(Ar) Toplanma, bir araya gelme.
i. 485a/13

iç Dahil olan, etraf, konu.
i. 453b/13
i.+ erüye 423b/8
i.+ i 424b/6, 432b/16, 449b/9, 454b/18, 456a/21, 457a/16, 473b/5, 480b/3
i.+ in 424b/9
i.+ inde 422b/13, 424a/14, 425a/13, 426b/19, 426b/20, 427a/8, 427a/14, 429a/6, 430a/14, 430a/15, 431a/11, 432a/8, 433b/3, 433b/9, 433b/11, 433b/18, 434a/13, 434b/4, 438a/18, 438b/2, 439a/3, 443b/13, 445a/11, 445b/16, 450a/3, 456a/18, 457a/9, 460a/20, 461b/19, 462a/4, 464b/5, 465b/1, 466a/9, 466a/10,

466b/18, 467a/18, 467b/19, 473a/18, 473b/5, 473b/16, 476b/12, 477a/3, 478a/1, 478a/13, 487b/1
i.+ indedür 430a/7, 430a/8
i.+ indeki 425b/21, 444b/1, 471a/13, 477a/7
i.+ inden 423b/4, 424b/17, 425b/6, 435a/5, 448b/20, 457a/21, 466a/11, 466a/18, 475b/18, 476b/19
i.+ ine 423a/1, 423b/4, 424a/14, 425a/14, 426b/17, 431a/12, 435a/4, 445a/6, 445a/11, 445a/13, 445b/15, 448b/9, 461b/10, 461b/16, 463a/11, 464b/17, 464b/21, 465a/7, 466b/6, 466b/12, 466b/16, 466b/18, 467a/6, 467a/12, 467a/16, 467a/18, 475b/15, 483a/2, 484a/3, 484b/1
i.+ ini 431a/16, 431a/18
i.+ lerü 455a/9
i.+ üñüzde 442a/4

iç- Sıvı bir şey iç-
i. 444b/3, 456b/15
i.- di 435a/11, 444b/15, 450b/15
i.- diler 446a/15, 447b/14
i.- dügi 444b/7
i.- erlerdi 430b/6, 430b/8
i.- erlerse 457b/9
i.- medi 451a/2
i.- mege 444b/2, 459b/19
i.- mek 442b/12, 470b/15
yimekde i.- mekde 441a/3
yimekde vü i.- mekde 447b/3
i.- meyicek 450b/18, 451a/3
i.- meyince 447b/8
i.- mezdi 430b/5
i.- miş 480b/4
i.+ in 426a/12, 434b/10
i.- se 430b/17
yiyüp i.- üp yatdı 436a/7
yiyüp i.- üp yatdılar 437b/12
i.- üp 466a/13, 467b/10, 469b/16, 470b/19

içeri İçte kalan, iç kısım.
i. 471a/6

içerü → içeri
i. 425a/5, 426a/11, 435b/12, 436a/7, 463b/7, 466b/6, 467a/6

içil- İçme işine konu ol-
i.- di 427a/6

içre İçinde, arasında, hakkında.
i. 422a/6, 422b/11, 426b/2, 426b/10, 428b/2, 431b/20, 434a/3, 434a/14, 434b/7, 437a/11, 437a/12, 437a/14, 467b/4, 475a/20, 479a/12, 485a/7, 487a/19

içün İçin, sebebiyle.
i. 422b/18, 422b/21, 424b/3, 426b/16, 429b/1, 430b/15, 433a/18, 436a/6, 442b/7, 445a/3, 445b/10, 445b/19, 446a/16, 447a/4, 449a/3, 449a/5, 453a/5, 454a/7, 454b/7, 468b/9, 469a/9, 470a/18, 478b/11, 478b/15, 479a/1, 482a/11, 483b/11, 485a/6, 487b/13

içür- İçmesini sağla-
i.- seler 435a/9

ʿīd (Ar) Bayram.
ʿī. 488a/4

idici Bir şeyi yapan.
i.+ dür 487a/6

idin-
1. Sahip ol-
i.- di 428b/15
2. (y.f.)
ev idin-: barınak yap-
-mişem 464b/17
mekān idin-: bir yeri sahiplen-
…-düm 464b/8
sırrı būş idin-: gizli olanı keşfet-
…-e 457a/11
yoldaş idin-: yol arkadaşlığı yap-
…-ür 423a/1

idrāk (Ar) Kavrama yetisi.
i. itsün 421b/2→ it-
i. 433a/14
i.+ i 428a/2

i.+ ine 475b/20

İdrīs (Ar) Kur'an'da ismi geçen Hz. İdris peygamber.
i. 443a/18, 443a/19, 443b/4, 444a/2, 444a/9, 444a/12, 444a/15, 444a/17, 445a/1, 445a/2, 445a/15, 476a/19
i.+ üñ 461a/18

ʿifrīt (Ar) Zararlı korkunç varlıklar.
ʿi. 437a/12, 438b/19, 472a/4, 472a/12
ʿi.+ ler 472a/1

ifṭār (Ar) Oruç açma, yemek yeme.
i. eyledük 441b/19 → eyle-
i. ide 442a/9 → it-
i. iderse 442a/3, 460a/11
i. idüp 457b/10
i. itdi 428b/13, 471a/6
i. itmege 441b/12
i. itmesine 427a/10

igne Dikiş yapmaya yarayan alet.
i.+ ler 481a/6

iġvā (Ar) Yolundan etme, şaşırtma.
i. idem 479a/16 → it-
i. vire 446b/11 → vir-
i. vireyin 479b/17
i. virüp 468b/7, 480a/21, 485a/4
i. 483a/17, 486b/15

iḫāṭa (Ar) Kuşatma, abluka altına alma.
i. 470a/5

iḫlāṣ (Ar) Samimiyet, gönülden gelen dostluk.
i.+ ıla 428b/21, 446b/13

iḫlāṣlıḳ (Ar) Samimilik.
i. 479b/4

iḥsān (Ar) Bağış, ihsan etme.
i. eyle 437b/6 → eyle-
lüṭf u i. eyleyüp 437b/8
i. idüp 456b/14 → it-
i. ḳıldı 448a/1 → ḳıl-

iḫtirāz (Ar) Sakınma, çekinme.
i. 425b/1

iḫtiyār (Ar) Seçme, seçilme.
i. idüp 429a/11 → it-
i. ḳılup 432a/13, 465b/6 → ḳıl-
i. 428b/2, 458b/8, 461a/19
i.+ ıla 460b/17

iḫtiyāṭ (Ar) Sakınma, tedbirli olma.
i. idüp 428b/13 → it-
i. ḳılup 450b/21 → ḳıl-

ʿiḳāb (Ar) Azap, eziyet.
ʿi. 421b/9, 471b/19

iki İki sayısı.
i. şaḳ idüp 478a/12 → it-, şaḳ
i. 424b/10, 427b/8, 427b/9, 429b/20, 429b/21, 430a/7, 430a/8, 430b/4, 431a/6, 431a/17, 431b/7, 432a/9, 433a/15, 433a/18, 437a/4, 438a/15, 439a/17, 439b/8, 439b/11, 41a/14, 443a/20, 444b/10, 445b/4, 445b/6, 447b/14, 448b/6, 449a/21, 451a/6, 456a/3, 456a/10, 456a/12, 456a/13, 456b/9, 457a/3, 458a/10, 458b/8, 459b/9, 459b/10, 459b/11, 459b/14, 460a/6, 461b/18, 463a/19, 463b/8, 466b/6, 467a/6, 471b/5, 473a/20, 473b/21, 478a/9, 478a/12, 478a/13, 478b/1, 478b/5, 478b/10, 478b/14, 478b/15, 479a/6, 479a/13, 480b/14, 480b/16, 481a/8, 481a/12, 481a/17, 481a/18, 481a/19, 482b/9, 482b/12, 482b/16, 482b/17, 483a/13, 483b/12, 483b/13, 483b/17, 483b/21, 484b/10, 486a/17
i.+ si 459b/10, 464b/12, 476b/20, 484b/21
i.+ sin 439b/1, 439b/5, 465a/18
i.+ sinüñ 432a/10

iki biñ Sayı.
i. 439b/12, 439b/15

ikinci Sıra sayısında ikinci.
i. 426b/16, 429a/15, 430b/6, 430b/7, 433b/11, 437a/7, 441b/8, 445a/10, 446b/1, 457a/7, 459b/12, 460b/11, 464b/14, 471b/20, 472a/21
i.+ de 461b/17
i.+ sine 441b/14

ikindi Öğle ile akşam arasındaki vakit.
i.+ ye 435a/1

ikindü → ikindi
i. 455a/5

ikişer Her birine iki tane.
i. 427b/8, 445b/6, 453a/2, 455a/21

iki yüz biñ Sayı.
i. 481b/9, 483a/4

iki yüz ḳırḳ dört Sayı.
i. 426a/17

iki yüz ṭoḳsan altı Sayı.
i. 434a/17

iki yüz ṭoḳsan altıncı Sayı.
i. 422a/14

iki yüz ṭoḳsan sekiz Sayı.
i. 462a/21

iki yüz ṭoḳsan sekizinci Sayı.
i. 447a/6

iki yüz ṭoḳsan ṭoḳuz Sayı.
i. 475a/6

iki yüz ṭoḳsan ṭoḳuzuncı Sayı.
i. 462b/8

iki yüz ṭoḳsan yidi Sayı.
i. 446b/20

iki yüz ṭoḳsan yidinci Sayı.
i.+ sindedür 434b/3

iki yüz yetmiş Sayı.
i. 426a/15

iḳlīm (Ar) Memleket, diyar.
iḳlīm i. gezdürelüm 452b/19 → gezdür-, iḳlīm
i. 471b/10
i.+ de 430a/5
i.+ e 454b/18
i.+ inde 438a/16
i. 478a/16

iḳrār (Ar) Söyleme, tasdik etme, bildirme.
i. getürelüm 431a/20 → getür-
i. iderüz 442a/1 → it-
i. itdük 431b/3
i. itdüm 441b/5
i. ḳıldılar 431b/1 → ḳıl-
i.+ uñ 422a/19, 422a/21

il Ülke, memleket.
i. 435b/4, 447b/14
i.+ üñe 435b/14

ilāh (Ar) Allah, yaratıcı.
i. 436a/20, 461a/18, 476a/6
i.+ ım 437b/2

ilāhī (Ar) Allah'a mensup.
i. 428a/2, 428b/18, 429a/4, 434b/13, 459a/16, 459a/17, 461a/13, 461b/1, 475b/7, 487b/4, 487b/5
i.+ dür 432a/1

iʿlām (Ar) Bildirme, anlatma.
i. ide 487b/6 → it-
ḥālini i. ide 474a/11
i. itdiler 468a/2
i. ḳıldılar 438a/1 → ḳıl-
i. ḳıldum 438a/9

ile Kelimeleri veya cümleleri birbine bağlayan edat.
i. 424b/2, 425a/6, 426a/1, 428b/15, 436a/2, 436a/7, 441a/3, 443a/19, 445b/16, 447b/1, 447b/5, 447b/9, 447b/10, 447b/11, 447b/12, 449b/10, 449b/12, 449b/21, 450a/5, 450a/14,

450a/17, 451a/1, 451b/14, 454a/15, 454a/17, 454b/18, 456a/7, 457b/8, 458a/17, 458b/8, 458b/20, 464a/16, 464b/19, 468b/3, 474b/6, 476b/2, 477b/6, 479a/12, 483a/13

ʿilel (Ar) Hastalıklar.
ʿi. 446b/10

ilerü Ön, gönünen yön.
i. 424b/20, 424b/21, 425a/3, 425b/14, 435b/11, 452a/18, 452b/18, 454b/2, 468b/16, 472b/21, 481b/4, 482a/11, 483a/4, 483a/18, 484a/5, 484b/3

ilet- Ulaştır-, götür-
i. 431a/9, 443a/9
i.- di 465a/7
i.- düki 436a/3
i.- düm 431a/10
i.- düñ 433b/1
i.- üp 446a/5, 461a/11
i.- e 436b/1
i.- en 453a/10
i.- meḳ 480a/10
i.- üp 429a/15, 429a/17, 429a/21, 429b/2, 442b/2, 470a/3

ileyi vir- Onunla birlikte olanı ver-
i.- üñ 466a/18

ilhām (Ar) Allah tarafından insanın gönlüne bir şey doğrurulma.
i.+ uñ 437b/4

ʿilim → ʿilm
ʿi. 471a/19

ilk Önce olan.
i.+ i 425a/18

ilḳā (Ar) Bırakma, bırakılma.
i. iderler 458a/20 → it-
i. itmişidi 428a/4

illā (Ar) İlle, mutlaka.
i. 428a/19, 428a/21, 430b/3, 431b/17, 428a/14, 431a/19, 431b/18, 433a/4, 435a/2, 439b/4, 443b/2, 445a/7, 446a/10, 446a/21, 446b/4, 450a/3, 450b/17, 456b/18, 461b/6, 461b/14, 462a/2, 474a/10, 477b/4, 479a/15, 483a/4

ʿilm (Ar) Bilme, biliş.
ʿi. virür 462a/7 → vir-
ʿi. 464b/4
ʿi.+ e 423a/13
ʿi.+ i 448b/16, 471a/4
ʿi.+ ile 479a/16
ʿi.+ inden 480a/1, 483b/5
ʿi.+ ine 427a/19, 453a/4, 453a/7
ʿi.+ ümüz 458a/5
ʿi.+ üñ 438a/21

ilt- → ilet-
i.- er 474b/6
i.- eyin 476b/20
i.- ürdi 439a/20
i.- üp 431a/20, 444a/5, 460a/20, 474a/13, 477a/8

İlyā bin İyşā Metne göre Yehuda sıbtının melikidir.
i.+ ya 453b/7

İlyās (İbr) Hz. İlyas Peygamber.
i. 474a/16

İlyāve Şāh Hz. Süleymân peygamberin amcası.
i. 450b/10, 451a/7
i.+ a 450b/14

İlyāv Şāh → İlyāve Şāh
i.+ ı 449b/19

imām (Ar) Dini önder.
i. 447a/3

īmān (Ar) İnanma, inanç.
ī. getürdüm 441b/5 → getür-
ī. getürelüm 443a/6
ī. getürüp 442a/11, 443b/4
ī. 424a/11, 430b/13, 431b/11
ī.+ a geldi 443a/12 → gel-
ī.+ a gelmeyüp 443a/13

ī.+ a gelmişdür 442a/3
ī.+ a gelüp 433b/20
ī.+ a 431a/14, 431a/17, 473a/2, 485b/1
ī.+ ı 485b/2

īmānsuz (Ar-Tr) İnanmayan, inançsız olan.
ī. gitdi 442b/5 → git-

ʿimāret(Ar) Bayındırlık, yaşama yeri.
ʿi. itdi 442b/5 → it-
ʿi. 447b/16, 467b/8

imdi Şimdi, şu an.
i. 422a/12, 422a/20, 422a/21, 423a/8, 424a/10, 425b/2, 426a/3, 430a/17, 430b/17, 430b/19, 431a/1, 432a/17, 433a/8, 434a/3, 434a/7, 434b/9, 437a/15, 439a/21, 441a/7, 441a/21, 443a/5, 443b/19, 444a/1, 446b/3, 446b/6, 451b/18, 452a/16, 452b/21, 454b/10, 454b/11, 455a/7, 456b/9, 458a/6, 460a/15, 460b/16, 461a/3, 461b/2, 462b/14, 464a/3, 468b/10, 469a/2, 471a/21, 472b/14, 474b/12, 474b/20, 475b/5, 476a/12, 476a/18, 476b/1, 476b/10, 476b/19, 479b/21, 480a/3, 483b/3, 483b/10, 485b/16

imlā (Ar) Söyleyip yazdırma, yazdırılma.
i. 476a/3

ʿİmrān(Ar) Hz. Meryem'in babası.
ʿi. 452b/4

imtiḥān (Ar) Sınav, test edilme.
i. itmek 434b/11, 445a/3 → it-
i. ḳıldılar 445a/8 → ḳıl-

imtizāc(Ar) Karışabilme, uygunluk.
i. bulur 438b/3 → bul-

in-
1. Yukarıdan aşağı in-
i.- di 423b/10, 435a/4, 474a/12, 474a/19, 477a/2, 477a/6
i.- düm 429a/13
i.- en 422b/19
i.- er 438b/2
i.- erken 451b/14
i.- mekde 476b/20
i.- mekile 428b/9
i.- meyelüm 473b/7
i.- mişler 463a/3
i.- sünler 425b/14
2. Binekten in-, yere bas-
i.- meyüp 478a/8
i.- üp 424b/14, 437a/18, 439b/19, 443b/20, 448b/18, 450a/13, 450a/14, 453a/19, 459a/11, 459a/14, 460b/11, 460b/12, 463b/5, 464a/17, 465b/6, 465b/11, 466b/10, 467a/10, 467b/10, 473b/15, 483b/3, 484b/9

in Genişlik.
i. 424b/7, 455b/5, 466b/3, 467a/3

iñ- → in-
i.- emeyüp 440a/21

ʿinā (Ar) Bir şeyin vakti gelmek
ʿi. 475b/2

ʿināḍ (Ar) Dediğinden başkasını kabul etmeme.
ʿi. 443a/13

inan- Doğruluğunu kabul et-

i. 422b/15
i. 437a/12, 479b/21
i.- duḳ 433b/20, 480a/4
i.- maduñ 424a/1, 480a/19
i.- maz 423b/9
i.- mazdı 423a/8
i.- mazsız 423a/3
i.- up 431a/20, 450b/6, 483b/2, 484a/4

ʿinān (Ar) Binek hayvanları yavaşlatmak için çekilen dizgin.
ʿi.+ ı 481a/21
ʿi.+ ın 467b/13, 470a/19

inandur- İnanmasını sağla-
i.- mağçun 454b/2

ʿināyet(Ar) İhsan, lütuf.
ʿi. ide 481b/16 → it-
ʿi. 487b/10, 487b/12
ʿi.+ i 430b/14, 461a/5
ʿi.+ inde 468a/3, 477b/5, 478b/16
ʿi.+ ine 452b/4
ʿi.+ iyile 456a/12

ince Hacmine göre zayıf olan, kalın karşıtı.
i. 475a/2

incin- Gönlü kırıl-
i.- di 423b/12, 486b/7
i.- mekle 423b/12
i.- üp 472a/7
i.- ürem 439a/13
i.- ürse 461a/8

incit- Gönlü kır-, zarar ver-
i.- mez 473b/8
i.- megil 475a/3

incü İnci, değerli taş.
i.+ ye 466a/10

incüt- → incit-
i.- dükleri 446a/17

indür-
1. Aşağı eğmek, inmesini sağla-
i.-üp 454a/19
i.- diler 455b/16,
i.- ür 458b/15, 484a/17
2. (y.f.)
baş indür-: Boyun eğdirmek
…-mez 439a/15, 450a/21
…-mezdi 474a/5
…-üp 450b/9, 454a/19

ʿineb (Ar) Üzüm.
ʿi.+ i 427a/9, 445b/10
ʿi. 445a/18, 445a/20, 459b/7
ʿi. 442a/9, 442a/12, 442a/18, 442b/2, 443a/3, 443a/8, 443a/15, 444a/7, 444a/16, 445a/16
ʿi.+ den 441b/16
ʿi.+ i471a/5
ʿi.+ üñ 427a/19, 427b/3, 441a/8, 445a/17, 458a/5

infiʿāl (Ar) Gücenme, darılma.
i. itdi 468b/8 →it-

iñildü İnilti, inleme.
i.+ den 481a/9

inkār (Ar) Yaptığını reddetme.
i. geldi 444b/20 → gel-
i. ider 444b/21 → it-

inḳılāb(Ar) Bir halden başka bir hale dönme.
i. 422a/11
i.+ ı 487b/7

iñle- İnle-, ıztıraptan dolayı ses çıkarma.
i.- di 449b/7
i.- miş 481a/9

iñlet- İnlemesini sağla-
i.- diler 437b/16

ʿinnāb → ʿineb
ʿi.+ ı 441a/10

iñre- Ses çıkar-, haykır-
i.- yüp gümredi 478a/14 → gümre-
i.- yüp 454a/4
i.+ nü gümrenü ṭurup 454a/8 → gümre-, ṭur-
i.+ nü ve gümrenü 453b/20

ins (Ar) İnsan.
i. ü cān 437a/14
i. ü cin 436a/3
i. ü cinle 437a/11
i. ü cinn 459a/1
i. ü cinnü 428b/1, 458a/13
i. 470b/13, 471a/12, 471b/2, 472a/11, 473a/8, 474b/8, 476a/7, 476b/5, 476b/8

i.+ e 462a/3

inşāf (Ar) Vicdana dayalı davranış.
i. 435b/6

insān (Ar) Yaratılmışları en üstünü, beşer.
i. 423a/4, 423b/5, 434a/11, 464a/7,
464b/1, 465b/3, 465b/4, 472a/4, 476a/11, 479b/16, 486b/16
i.+ a 464a/6

in-şāʾallāh (Ar) Allah izin verirse.
i. 447b/8

intiḳāl(Ar) Geçme, birinden diğerine geçme,yer değiştirme.
i. idesin 428a/17 → it-
i.+ inden 455b/21

intiḳām (Ar) Öç alma, karşılık verme.
i. almaḳ 452a/6 → al-
i. 487b/2

ir-
1. Ulaş-, var-
i.- di 425b/8, 426b/7, 443b/4, 443b/5,
443b/12, 447a/7, 453b/10, 453b/16, 453b/17, 453b/19, 453b/20, 454a/1, 454a/6, 454a/11, 454a/14, 456a/18, 457a/20, 467b/5, 468a/2, 475a/18, 475a/21, 477b/9, 477b/13, 480b/10, 481a/8, 481b/4, 481b/9, 485a/11
i.- diler 425b/15, 437a/4, 437a/16, 440b/3, 455b/4, 456b/5, 466a/14, 467b/11, 483a/14
i.- dügi 425b/5
i.- dügin 425b/9, 425b/10, 435a/13
i.- dügüme 463b/17
i.- düm 481b/5
i.- e 425b/5, 463b/17, 470b/17, 480a/13
i.- elüm 482b/8
i.- em 422a/6, 435b/15
i.- emediler 467b/13
i.- er 422a/10, 428b/2, 438a/21, 479b/13
i.- erse 438a/21
i.- evüz 424a/16
i.- eydi 425a/19
i.- icek 440a/11, 443a/9, 470a/19, 471a/4
i.- ince 425b/7, 428b/1, 440b/3, 440b/8, 481b/8
i.- incek 428b/3
i.- medin 463a/5, 463a/7, 484a/1
i.- mege 462b/13
i.- memişdür 452b/18
i.- meye 423a/19, 427b/15, 435b/19, 459a/1, 485b/19
i.- meyince 486b/17
i.- mez 424a/20, 455b/6, 462a/16, 464a/6, 468a/19
i.- miş 451b/17
i.- se 436a/15, 459b/21
i.- üp 425a/1, 435a/16, 435b/2, 440a/14, 440a/18, 440b/15, 454a/16, 454a/19, 455a/5, 455b/15, 463b/8, 466b/9, 467a/9, 477b/7, 479a/10, 481a/1, 482a/21, 483b/17, 484a/3, 484b/8
i.- diler 448a/9
i.- düm 485a/14
i.- e 448b/20
i.- em 485a/15
i.- emedük 425a/13
i.- ürse 446b/2
2. (y.f.)
āhir ir-: Son bulmak
…-di 446b/20
āḫire ir-: Sona ulaşmak
…-di 459b/1
kemīne ir-: Gizlenmek
…-di 480b/12
öñi ardına ir-: Önü arkasına yetişmek
...-medi 482b/17
yaḳın ir-: Yakınlaşmak
…-di 478a/11
…-diler 439b/8, 467b/12
…-dügine 428b/10
…-icek 437a/19, 440a/2
…-mişem 435b/15
…- üp 470a/15
sırrına ir-: Gizli yönüne ulaşmak

…-medüñ 468a/20
sūra ir-: Kaleye yaklaşmak
…-üp 440a/8, 440a/16
süvār ir-: Atıyla gitmek
…-üp 455b/5, 480b/17, 481b/14
yire ir-: Toprağa değmek
…-di 440a/21
yüzbeyüz ir-: Karşı karşıya gelmek
…-diler

iril- Ulaşıl-,
i.- mez 424a/16, 467b/15, 467b/20

irim Gözün görebileceği kadar mesafe.
göz i.+ i yir 465b/14, 466a/16
oḳ i.+ i yir 464a/16

iriş- Ulaş-, var-
i.- di 447b/12, 451b/18, 453b/12, 481a/3
i.- düñ 463b/14
i.- e 448b/21, 449a/2
i.- meye 428b/6, 430a/15, 445b/16
i.- miş 464a/15, 481a/2
i.- seler 451b/9
i.- üp 470b/16, 470b/17
i.- ür 475b/2

irkek Dişi olmayan, erkek.
i.+ i 442b/13, 464b/11
i.+ in 440b/20
i.+ inden 457a/7
i. 457a/6

irkeklü Erkek olan.
i. 457a/5, 457b/2, 464b/14

irsāl (Ar) Gönderme, yollama.
i. 474b/6
i.+ e 445a/7

ise Şart anlamı katar.
i. 445a/11, 483a/7
i.+ ñ 446b/7
i.+ eñ 479b/21

ʿĪsī (Ar) Hz. İsa peygamber.
ʿĪ. 462b/15

İslām (Ar) Allah'ın yeryüzünde hakim kıldığı hak din.
İ.+ a 474a/9

ism (Ar) Ad.
i. 453a/14
i.+ i 427b/2, 432a/11
i.+ ümi 476a/20
i.+ ümüz 467b/1
i.+ üñ 427b/10, 430a/2, 432a/11

İsm-i Aʿẓam (Ar) Allah'ın Kur'an'da geçen yüz isminden doksan dokuzu belli Esmâ-I Hüsnâ'nın üzerindeki adı.
İ. 428b/19, 453a/4, 453b/6, 456a/12, 469a/20, 483a/1, 483a/2, 483a/3, 483b/8
İ.+ uñı 428b/21

ismuʾllāh (Ar) Allah'ın adı.
i. 432a/10

issi Sıcaklık.
i. 438b/3, 438b/4, 438b/14
i.+ ne 434a/9
i.+ n 466b/18, 467a/18, 484b/18

istād (Far) Veriş, verme işi.
i. idevüz 443b/8 → it-

iste-
1. Talep et-, arzu et-
i. 437b/8
i.- di 431b/7, 457a/12
i.- diler 464a/9
i.- dükleri 431a/6
i.- r 422a/4, 440a/6, 462b/10, 471a/17, 471b/7, 487b/6, 487b/7
i.- rdi 437a/14, 474a/9
i.- rem 428a/6, 435b/15, 435b/17
i.- rken 438a/3
i.- rki 479b/17
i.- rseñ 450a/6
i.- rüz 433a/16, 441a/7

i.- yicek 438a/13, 443a/7
i.- yü giden 436a/9
i.- yü 464b/12, 464b/13, 465b/18
i.- yüp 464a/9
2. (y.f.)
emān ister-: Bağışlanma dilemek
…-ridi 426b/5
muʿcizāt iste-: Olağanüstü delil istemek
…-yicek 431a/5

isteş- Birlikte iste-
i.- ür 487a/2

istiʿānet (Ar) Yardım isteme.
i. 487b/8

istifāde (Ar) Faydalanma.
i. ḳılsunlar 461b/20 → ḳıl-

istiġfār (Ar) Bağışlanma dileme.
i. ḳılma 487a/14 → ḳıl-

istiḳāmet (Ar) Doğruluk.
i. 487b/11

istiḳbāl (Ar) Karşılama.
i. itdi 436a/6 → it-
i. ḳıldı 481b/5 → ḳıl-
i. ḳıldılar 469b/18
i.+ e 479a/19
i.+ i 436b/19

istimāʿ (Ar) Dinleme, işitme.
i. iden 434a/20 → it-
i. it 422a/9
i. iden 434b/9, 447a/2, 475b/3, 475b/4
i. it 462b/14
i. itdiñüz 442a/20
i. itmek 442a/16
i. 462b/3, 449a/12

istimālet (Ar) Teselli etme.
i. virdi 436b/16 → vir-
i. virüp 451b/13

istimāletle- (Ar-Tr) Avut-
i.- yüp 440a/1

ʿİş (Ar) Yaşama tarzı, zevk ve safa.
ʿī. i nūş itmekde 427a/8 → it-, nūş
ʿī. idelüm 427a/4 → it-
ʿī. idendür 470b/19
ʿī. iderken 439a/12, 467b/4
ʿī. itmege 436b/12
ʿī. itmekde 482a/19
ʿī. ḳılup 482a/9 → ḳıl-
ʿī. u nūş ḳılmaḳda 441a/2
ʿī. ü nūş iderdi 474a/6
ʿī. ü nūş iderken 437b/20
ʿī. ü nūş itdiler 455a/3, 455b/21
ʿī. ü nūş itmege 435b/3
ʿī. ü nūş itmekde 456a/2
ʿī. ü nūşı 436b/13
ʿī. ü ṭīş iderken 435b/8
ʿī. 427a/3, 455b/20
ʿī.+ e 440b/6, 475a/20, 437b/18, 456a/7
ʿī.+ i nūş itdiler 427a/5
ʿī.+ i nūş itmege 478a/1
ʿī.+ ile 446b/13
ʿī.+ iñde olġıl 439b/4

iş Bir amaç uğruna yapılan uğraşı.
i. ider 483b/11 → it-
i. itdüñüz 430a/21
bir i. itmedin 478b/1
i. ḳılayın 456a/6, 486a/17 → ḳıl-
i. 437b/9, 452b/8, 477b/17, 478a/18, 451b/18, 451b/19, 479a/5, 482a/14, 483a/18, 483b/11, 485a/5
i.- de 452b/9
i.+ den 446b/14
i.+ deyiken 481b/9
i.+ e 469a/12, 483b/9
i.+ i 438b/10, 469a/12, 473b/10, 478b/2
i.+ idurur 485b/2
i.+ in 478b/4
i.+ leri 442a/14, 486b/2

işāret (Ar) Bir şeyi el, parmak baş ile gösterme.
i. eyledi 470a/18 → eyle-
i. idüp 477a/10 → it-

i. itdi 436b/7, 437a/20, 443b/17, 454b/6, 469a/5
i. ḳıldı 454a/9, 466b/20, 467a/20, 468a/16 → ḳıl-
i. ḳılduġı 477a/14
i.+ i 466a/8
i.+ inden 477a/13

işbu İşte bu.
i. 434a/17, 447a/10, 455a/1, 458a/13, 461a/20, 464a/14, 465a/13, 468a/15, 472b/14

işde → işte
i. 476a/14, 476a/16

işit- Duy-
i.- ecek 485b/5
i.- elüm 427b/19, 471b/4
i.- enlerüñ 436a/18, 481a/13
i.- icek 435a/17, 438a/13, 439a/20, 454a/1, 454b/4, 456b/4, 469b/4, 480b/18, 481b/7, 481b/16, 483a/19, 483b/19, 486a/13
i.- irüz 475b/12
i.- üp 422a/16, 424a/21, 427a/19, 429b/12, 435b/9, 435b/20, 438b/13, 452a/7, 454a/11, 463a/15, 465b/17, 467b/16, 468a/15, 469a/7, 469a/8, 469a/11, 469b/1, 469b/14, 469b/15, 470a/4, 470b/2, 473a/20, 474a/14, 477b/1, 479b/4, 479b/6, 479b/9, 480b/17, 482a/16, 483a/12, 483b/12, 485b/3
434a/19
i.- ürüz 430b/18, 430b/20
i. 446b/16, 462a/18, 474b/12
i.- di 427b/1, 428b/4, 434b/15, 447b/18, 476b/2, 476b/11, 479b/10, 480a/12
i.- diler 446a/15
i.- diyise 427a/9
i.- dük 446a/2, 474b/9, 477b/2, 477b/3, 477b/4
i.- düm 436b/21, 465a/4, 473a/21
i.- düñ 458a/5
i.- medük 477b/4
i.- medüm 435a/17
i.- miş 436a/4
i.- mişidi 474a/10
i.- sün 439b/13

işle- Yap-, yerine getir.
nefes i.- r 453b/1 → işle-

işrāḳ (Ar) Parlatma, aydınlık hale getirme.
i.+ ı 461a/15

ʿişret (Ar) İçki içme.
ʿi. ider 450b/4 → it-
ʿi. 470b/18

işte Önceden sözü edilen şeyin sonucuna gelindiğini belirtir.
i. 432b/14

iştiġāl (Ar) Bir şeyle uğraşma, meşguliyet.
i. iyleden 434b/18 → eylet-

iştiyāḳ (Ar) Özlem duymak, göresi gelmek.
i. ḳılup 470a/20 → ḳıl-

işve (Ar) Zaz, cilve.
nāz u i. 468a/12

it-
1. Yap-, et-
i. 434a/9, 434a/14, 446b/16, 449a/12, 468a/12, 469a/5, 474b/14
i.- di 422a/12, 426a/7, 426b/8, 427a/10, 431a/7, 433a/1, 433a/21, 434b/1, 436b/10, 441a/1, 442b/15, 443a/13, 446b/12, 454a/2, 456b/6, 456b/21, 459a/8, 461a/17, 461b/1, 461b/19, 462a/3, 462a/5, 472a/10, 474a/2, 475a/18, 475a/19, 480a/10, 481a/13, 487a/18, 485a/6
i.- diler 424a/9, 425a/8, 445a/5, 445a/6, 451a/14, 451a/20, 452a/7, 453a/2, 455b/20, 457b/18, 463a/7
i.- dügi 444b/20, 483b/9
i.- düginüñ 466a/9
i.- dügiñüz 482a/14
i.- dügünden 433b/19

i.- düm 426a/2, 459a/1, 461a/2, 467b/3, 487b/11
i.- düñ 487a/19
i.- e 422a/7, 425a/9, 428b/2, 447a/14
i.- elüm 435b/21, 453a/12, 483b/3
i.- emez 422a/7
i.- en 468b/20
i.- enüñ 477b/6
i.- me 446b/9, 446b/10, 471b/17, 485b/2, 487a/20
i.- medi 439a/10, 457b/17, 467b/5
i.- medüklerine 459a/6
i.- medüm 487b/11
i.- megil 432a/3, 437b/9
i.- mek 443a/17, 485a/7
i.- memiş 445a/1
i.- meye 427a/2, 453a/13, 476b/9
i.- mez 425b/1, 470b/13, 485b/2, 487a/10
i.- meziseñ 435b/16
i.- miş 435b/19, 452b/8, 467b/8, 470a/5
i.- mişem 438a/18, 487b/10
i.- mişemdür 475b/4
i.- mişiken 426b/7
i.- mişler 426a/12
i.- se 459b/21
i.- er 434a/9, 434a/20, 445b/21, 454b/16, 462b/3, 465b/4, 475a/13, 475a/20, 475b/4, 477b/4, 479a/7, 479b/5, 482a/18, 485b/6, 487a/9, 487a/17, 488a/7
i.- em 476a/17, 476b/10
i.- erdi 483a/16
i.- eremdür 462a/20
i.- erken 465a/21
i.- erseñ 462a/16, 474b/21, 485b/18
i.- ersüz 479a/4
i.- esin 446b/13, 462a/14, 487a/4
i.- evüz 469a/16
i.- ipdür 462a/16, 487a/6
i.- iserdür 456a/1
i.- üp 425b/3, 431a/8, 437b/11, 440b/12, 444b/12, 446a/16, 464a/2, 470b/15, 476a/3, 479a/1, 484a/13, 488a/6

2. (y.f.)
ādemīliḳ it-: İnsan gibi davranmak
…-er 434a/10
āferīn it-: Takdir etmek
…-diler 425a/7
ʿafv it-: Suçunu bağışlamak
…-e 487b/2
…-üp 475a/16, 487b/10
āh it-: Ah demek, üzülmek
…-di 452b/3
…-diler 451b/4
…-er 447a/9
…-medi 461a/12
…-üp 459a/11
…-ersem 462b/10
āhenk it-: Uyum sağlamak
…-diler 436b/12, 437b/18
āḫir it-: Sona erdirmek
…-di 428b/1
…-miş 426b/11, 435b/19, 476a/21
…-üp 469a/4
aḥsen kelām it-: Güzel söz söylemek
…-düm 475a/6
alçaġ it-: Tevazu göstermek
…- 434a/9
ʿamel it-: İbadet yapmak
…-elüm 471b/4
ʿār it-: Utanmak, ayıp saymak
…-üp 424a/1
arābe it-: Açık söylemek
…-üp 451b/14
ārām it-: İstirahat etmek, dinlenmek
…-meyüp 448a/12
arż it-: Sunmak, arz etmek
…- 461a/5
…-di 432a/8, 433b/17, 436a/6, 443a/11, 443a/12
…-diler 435b/11
…-mek 422a/9
…-em 437b/21
…-üñ 433b/4
…-üp 448a/8

aṭlas it-: İpek kumaş yapmak
…-üp 462a/6
ʿavʿav it-: Havlamak, ulumak
…-üp 462b/11
āvāze it-: Yüksek sesle haykırmak
…-diler 452a/6
aʿyān it-: Açığa çıkarmak, belli etmek
…-er 434b/11
ʿaẓm it-: Niyet etmek
…-elüm 473a/1
…-er 474b/5
…-üp 436a/5
baḫş it-: Bahş etmek, vermek
… 431a/19, 441b/3
…-er 462a/6
…-erdür 422a/7
…-di 431a/21, 443a/15
…-dügi 445b/11
…-mekde 447b/4
barmaḳ diş it-: Parmağını ısırmak
…-er 483b/11
bāṭıl it-: Geçersiz kılmak
…-diler 453a/14
bend it-: Bağlamak, tutsak etmek
…-erseñ 450a/7
beşāret it-: Müjde vermek
…-düñ 483a/20
beyān it-: İzah etmek, açıklamak
…-di 427a/19, 430a/19, 469a/7
…-erler 438b/1
bezm it-: Eğlence şöleni düzenlemek
…-erdi 440a/15
bī-cān it-: Canından etmek, öldürmek
…-er 434b/8
binā it-: İnşa etmek, yapı kurmak
…-ecek 442a/10
bir iş it-: Bir şey yapmak
…-medin 478b/1
bustān it-: Bahçe kurmak
…-er 434b/4
buyur it-: Davet etmek
…-mek 482b/8
cān u dilden it-: Samimiyetle yapmak
…-meye 470b/18
cebir it-: Zor kullanmak
…-e 460b/17
cehd it-: Gayret göstermek
…-düm 438a/8
…-e 447a/17
…-erüz 424a/16
…-üben 475a/12
…-üp 441b/7
cemʿ it-: Bir araya getirmek, toplamak
…-mişdür 452b/16
…-üp 435b/1, 443a/1, 447b/21, 448a/5, 460b/9
ceng it-: Savaşmak
…-di 443/16, 481b/21
…-diler 452a/11, 456b/2, 482b/12
…-mege 449b/13
…-e 476b/8
…-erdüm 437a/11
…-erken 440b/15
…-erler 449a/5
…-erlerdi 442b/17
…-icek 447b/9
…-üp 440b/11
cevāb it-: Yanıt vermek
…-di 442a/16
cidāl it-: Mücadele etmek, savaşmak
…-mek 467b/7
cimāʿ it: Cinsel birleşme yapmak
…-di 442b/12
cūş it-: Coşkulu hale gelmek
…-esin 475b/1
cünbüş it-: Hareketlenmek
…- di 428b/6
çāk it-: Yırtılarak açılmak
…-di 475a/19
…-meye 462b/5
…-diler 433b/18
çāker it-: Kulluk etmek
…-di 448a/4
…-düm 426b/3
çarḫ it-: Döndürmek, çevirmek

-di 429b/7
çāre it-: Çözüm bulmak
…-mek 453a/11
…-emediler 448b/11
…-emedük 425a/21
…-ememişler 425a/17
çendān it-: Çok etmek
…-er 434b/9
daḫil it-: İçine katmak
…-mezdi 442a/14
danışıḳ it-: Müzakere etmek, danışmak
…-diler 482a/20
…-erken 478a/9
daʿvet it-: Çağrıda bulunmak
…-di 427b/4, 433a/1, 443a/1, 445b/3
…-üp 447b/19, 451b/12
defʿ it-: Uzaklaştırmak, kovmak
…-er 445a/10
defn it-: Toprağa gömmek
…-dügi 478a/20, 483a/11, 485b/14
devr it-: Devir etmek, aktarmak
…-üp 437b/17
…-ermiş 429b/7, 465a/13
dil-bendān it-: Gönül bağlamak
…-er 422a/11
duʾā it-: Yalvarışta bulunmak
…-di 476a/2
dür-fişān it-: Güzel söz söylemek
…-e 475b/3
düş-āb it-: Suda eritir gibi yapmak
…-diler 445a/6
edā it-: Yerine getirmek
…-diler 446a/16
…-mege 428b/5, 471a/2
…- mekile 446a/7
…-erdüm 429b/5
efġān it-: Ağlamak, inlemek
…-er 434b/7, 447a/11
efşān it-: Dağıtmak, yaymak
…-er 434b/5
ekl-i şurb it-: İçki sofrasına oturmak
…-diler 442b/13
elḫān it-: Ezgi yapmak
…-er 434b/6
emr it-: Buyruk vermek
…-di 425a/3, 428a/10, 431a/11, 435a/10, 435b/10, 435b/12, 436a/2, 439b/15, 441b/10, 442b/1, 443a/8, 443b/8, 447b/21, 448a/8, 448a/19, 450b/14, 452b/1, 459a/20, 466a/11, 468b/1, 473a/5, 473a/15, 475b/14, 477a/14, 478a/8
…-di 450a/14
…-düm 429a/17, 429a/18, 429b/1, 433b/10
…-en 441b/20
…-erse 434b/17
…-erseñ 429b/17
…-icek 429a/10
esīr it-: Tutsak kılmak
…-diler 440b/21
eṭyār it-: Kuş yaratmak
…-di 436a/20
eylük it-: Güzel davranış sergilemek
…-düm 444a/1
farḳ it-: Farkına varmak
…-erem 429b/4
faṣl-ı gül it-: Gül mevsimine çevirmek
…-e 447a/15
fāş it-: Açığa çıkarmak
…-mek 432a/3
fermān it-: Emir vermek
…-e 474b/16
…-icek 433b/5
fermānber it-: Buyruğu yerine getirmek
…-düginden 471a/13
feryād it-: Yüksek sesle ağlamak
…-üp 443b/13
feṭḥ it-: Zapt etmek, açmak
…-üp 470b/20
fevt it-: Fırsatı kaçırmak
…-meyüben 476b/9
…-meyüp 485a/7
fikr it-: kafa yormak, düşünmek
…-di 468b/20, 478b/3
… 434a/7, 453a/12,

478b/2, 481b/2
…-erdi 428a/3, 440b/5
ġamgīn it-: Kederlendirmek
…-e 447a/15
…-üp 429a/3
ġarīḳ it-: Suya batırmak
…-üp 44b/1
ġażab it-: Öfkelenmek
…-üp 485a/21
gerdiş it-: Dönmek, dolaşmak
…-di 42b/5
…-dügünce 422a/12
giriftār it-: Tutsak etmek
…-diler 452a/1
gūş it-: İşitmek, duymak
…-mekden 428a/7
…-elüm 422a/20
…-icek 427a/12
…-üben 430a/17, 432a/17
ḥabs it-: Zabp etmek, engellemek
…-üpdür 487a/5
ḫaber it-: Bildirmek
…-di 423a/14
Ḥaḳḳı ẕikr it-: Allah'ı anmak
… 462a/13
ḫalāṣ it-: Azat etmek, salıvermek
…-e 484a/5
…-elüm 452a/4
…-mek 449a/3
ḥālini iʿlām it-: Durumunu açıklamak
…-e 474a/11
ḥall it-: Sorunu çözmek
…-diler 468b/4
…-düñ 468a/20
ḥamd it-: Övgüde bulunmak
…-di 441b/7
…-diler 441b/17
…-üp 448a/13, 474b/19
ḫandān it-: Mutlu etmek
…-er 434b/4
ḫarāb it-: Viran kılmak
…-di 442a/13
…-ince 442a/12
ḫarcı cānān it-: Sevdiğin için feda etmek
…-mekile 421b/13
ḫarc it-: Harcamak, feda etmek
… 467b/8
ḥareket it-: Davranışta bulunmak
…-di 444b/16
ḫaṣ it-: bir şeye özgü yapmaak
…-düm 460b/21
ḥāṣıl it-: Elde etmek, oluşturmak
…-erler 430b/21
ḫaşḫāş it-: Gürültülü şekilde karşılık vermek
…-erdi 451a/11
ḥasūd it-: Kıskançlık etmek
…-se 462b/4
ḫavf it-: Korku duymak
…-dügümden 473b/12
…-erem 456b/20
…-üp 441b/12
ḥayrān it-: Tutkun kalmak
…-er 434b/11
ḥaż it-: Zevk almak
…-dükleri 428a/7
ḥāżır it-: Hazır halde olmak
…-di 432a/7, 441a/10
…-diler 463a/7
…-üp 437b/14
helāk it-: Yok etmek
…-di 444b/8
…-diler 443b/20, 463a/14
…-mege 479a/1
…-mişler 463a/4
…-eler 448b/8, 449a/8
…-evüz 452b/20
…-üñ 443b/19
…-üp 446a/18, 446a/19, 451a/20, 460b/21, 464b/2
ḥıfẓ it-: Korumak, saklamak
…- 432b/7
…-di 429a/17
…-digi 430b/2
…-dügüñ 431a/8
…-düñ 433b/1
…-sünler 429a/10
…-emezin 473b/9
…-er 458b/15
…-erler 458b/1, 474b/3
…-üp 429a/15, 445b/15, 447a/3, 445b/11
ḫışm it-: Öfkeli durumda olmak

…-di 454b/21
…-üp 456b/7
ḥikāyet it-: Sözle anlatmak
…-di 427a/15
ḫilḳat it-: Yaratmak, var etmek
…- 459b/5
…-di 423b/20, 427b/21, 429a/7, 430a/20, 430a/21, 430b/1, 442a/18, 456b/14, 459a/6, 459a/9
…-dügin 431b/12
…-mişdi 446a/3
…-mişdür 430b/18
…-esin 429a/1
…-üp 431b/8, 446a/20
himmet it-: Yardımcı olmak
…-se 422a/13
ḫiṭāb it-: Seslenmek
…-üp 432b/6
ḫizmet it-: Hizmette bulunmak
…- 476b/9
…-di 450b/8
…-mege 458b/17
…-se 439a/10
…-en 458b/16
…-üp 476b/8
ḫoş it-: Memnun etmek
…-di 460a/14
ḫoşnūd it-: Razı kılmak
…-mek 457b/8
ḫurūc it-: yukarıya yüksel-
…-dükleri 458b/7
ḥükm it-: Hüküm vermek, emretmek
…-di 444a/10, 445b/17, 466b/5, 467a/5, 469a/19, 473a/3, 473a/4, 476b/12, 459a/3, 472b/17
…-dügi 439a/8
…-dügüm 430a/9
…-düm 429a/14
…-e 439a/5
…-er 430a/3
…-erler 427b/12, 427b/13, 430a/6
…-icek 444a/5, 473a/2
…-üp 438b/21
ḥürmet it-: Saygı göstermek
…-dügin 475b/15
…-düm 473b/1
…-en 473a/13
…-mege 473a/18
…-er 473a/18
ʿibādeti bātın it-: Gönülden ibadet etmek
…-erken 479a/18
ibṭāl it-: Geçersiz kılmak
…-diler 453a/6
idrāk it-: Anlamak, kavramak
…-sün 421b/2
ifṭār it-: Yemekle iftar etmek
…-di 428b/14, 471a/6
…-mege 441b/12
…-mesine 427a/10
…-e 442a/9
...-erse 442a/3, 460a/11
…-üp 457b/10
iġvā it-: Fitneye düşürmek
…-em 479a/16
iḥsān it-: Bağışlamak, lutf etmek
…-üp 456b/14
iḫtiyār it-: Tercih etmek
…-üp 429a/11
iḫtiyāṭ it-: Tedbirli olmak
…-üp 428b/13
iki şaḳ it-: İkiye bölmek
…-üp 478a/12
iḳrār it-: Kabul etmek
…-dük 431b/3
…-düm 441b/5
…-erüz 442a/1
iʿlām it-: Bildirmek
…-e 487b/6
ilḳā it-: Bırakmak
…-mişidi 428a/4
…- erler 458a/20
ʿimāret it-: Bina yapmak
…-di 442b/5
imtiḥān it-: Sınamak, sınav yapmak
…-mek 434b/11, 445a/3
ʿināyet it-: Yardım etmek
…-e 481b/16
infiʿāl it-: Gücenmek, darılmak
…-di 468b/8
inkār it-: Reddetmek
…-er 444b/21
intiḳāl it-: Yer değiştirmek
…-esin 428a/17

iʿrāż it-: Yüz çevirmek
…-diler 461b/3
istād it-: Hazırlanmak
…-evüz 443b/8
istiḳbāl it-: Gelecek için yapmak
…-di 436a/6
istimāʿ it-: Kulak vermek, dinlemek
…- 422a/9, 462b/14
…-diñüz 442a/20
…-mek 442a/16
…-en 447a/2, 434a/20, 434b/9, 475b/3, 475b/4
iş it-: Bir iş yapmak
…-düñüz 430a/21
…-er 483b/11
ʿīş it-: Zevk içinde yaşamak
…-mege 436b/12
…-mekde 482a/19
…-elüm 427a/4
…-endür 470b/19
…-erken 439a/12, 467b/4
işāret it-: Göstermek
…-di 436b/7, 437a/20, 443b/17, 454b/6, 469a/5
…-üp 477a/10
ʿişret it-: İçkili eğlence yapmak
…-er 450b/4
ʿīş ü nūş it-: Zevk ve safa yaşamak
…-diler 427a/5, 455a/3, 455b/21,
…-mege 435b/3, 478a/2
…-mekde 427a/8, 456a/3
…-üp 447b/3
…-erdi 474a/6
…-erken 437b/20
ʿīş ü ṭīş it-: Zevk ve eğlence düzenlemek
…-erken 435b/8
iṭāʿat it-: Boyun eğmek
…-elüm 476b/4
…-üp 441a/9, 443a/9, 465b/4, 473a/16
iʿtiḳād it-: İnancı benimsemek
…-mek 455a/1
…-erken 428b/7
iṭlāf it-: Yok etmek
…-er 480a/18
ittifāḳ it-: Birlik kurmak
…-diler 485a/9
iẓhār it-: Açığa çıkarmak
…-mek 442b/7
ʿizzet it-: Onurlandırmak
…- 435b/16
…-di 450b/8, 475b/10, 476b/18
…-er 421b/11
…-üp 475b/16
…-icek 484b/15
ḳabūl it-: Kabul etmek, razı olmak
…- 428a/8
…-di 461b/6, 462a/1
…-dilerse 458b/8
…-erseñ 435a/20
…-sün 447a/3
ḳahr it-: Mahvetmek
…-erdi 440a/15
ḳamʿ it-: Düşmanı kırmak
…-elüm 463b/15
ḳanāʿat it-: Razı olmak
…-er 460a/10
ḳār it-: Fayda sağlamak
…-mez 452b/19
ḳarār it-: Sonuca bağlamak
…-e 470a/10
…-di 474a/17
…-diler 472a/19
…-icek 472b/17
…-üp 451b/20, 472a/12
kār-zār it-: Kar zarar karşılaştırması yapmak
…-eler 449a/5
ḳaṣd it-: Bilerek yapmak
…-di 440a/19, 474a/11, 485a/21
…-dük 469b/3
…-dümdi 485b/13
…-er 462a/10
…-erdi 478b/3
ḳaṭʿit-: Sona erdirmek
…-mek 447a/1
…-üp 422a/9
ḳavl it-: Söz söylemek
…-diler 473b/14
ḳaydı bend it-: Bir şeyi bağlı

hale getirmek
…-diler 452a/2
ḳısmet it-: Nasip etmek
…-medüm 446b/1
ḳıyās it-: Karşılaştırmak
…- 437a/13, 467b/3, 470b/13
kibr it-: büyüklük tasla-
…-ersin 423b/14
ḳulaġuzlıḳ it-: Yol göstermek
…-er 443b/11
luṭf it-: İhsan etmek, vermek
…- 422a/14, 459a/18
…-üp 422a/12, 432a/5, 487b/12
māt it-: Yenilgiye uğratmak
…-er 436a/11
mennet it-: Yapılan iyilik karşısında borçlu hissetmek
…-me 437b/6
merkeb it-: Binek yapmak
…-düginen 471a/17
mest it-: Kendinden geçirmek
…-di 422a/15
…-mişidi 456a/15
meşveret it-: Görüş almak
…-di 469a/11
muʿaṭṭar it-: Kokulandırmak
…-461a/16
…-er 436a/15
muḥabbet it-: Dostluk etmek
…-sünler 461b/20
muḳadder it-: Takdir etmek
…-di 487b/17
munḳatiʿ it-: Son bulmak
…-me 461b/19
muṭīʿ it-: Boyun eğmek
…-dügin 435a/13, 435a/14, 435a/15
…-mişdür 478a/17
…-üp 435a/16
müdārā it-: Yumuşak davranmak
…-er 454b/8
müʾmin it-: İman etmek
…- 474b/15
münācāt it-: Niyazda bulunmak
…-di 433a/19, 461a/13, 465b/8
…-düm 460b/6
…-icek 428a/7, 457a/20
…-üp 428a/7
münevver it-: Aydınlatmak
…- 461a/15
müsaḫḫar it-: İtaat etmek
…-di 476a/7
müslimān it-: İman sahibi yapmak
…-en 439a/4
müstecāb it-: Dileği kabul olmak
…-di 433a/20
…-üp 443a/7
müyesser it-: Mümkün kılmak
…-di 487b/16
nafaḳa it-: Geçim sağlamak
…-mek 471a/15
naḳl it-: taşı-, aktar-
…-er 438a/18
…-üp 433a/10
naṣīb it-: Payına düşürmek
…- 446a/11
…-mişdür 427a/21
…-mişidi 442a/14
naṣīḥat it-: Öğüt vermek
…-medür 471b/3
…-mişidi 457a/19
…-esin 437b/4
…-icek 450a/8
naẓar it-: Göz atmak, bakmak
…-di 437a/19, 450b/16, 464a/12, 476b/14
…-diler 448a/21, 473b/4
…-dükce 449b/10
…-mişleridi 449b/20
…-üp 424b/1, 450b/6
nefʿ it-: yarar sağlamak
…-erlerdi 445a/14
nefret it-: İğrenmek
…-di 484b/15
nefsi ejder it-: Yıkıcı davranmak
…-meye 462a/13
nefsi müʾmin it-: İman eden nefs davranışı göstermek
… 462a/14
…-meyince 487a/7
nerre-şīre it-: Erkek aslan gibi yapmak
…-üp 463a/21
nessāclıġ it-: Dokumacılık

etmek
…-üp 460b/5
nice it-: Çok etmek
…-em 438b/17
nidā it-: Seslenmek, çağırmak
…-icek 457b/1
niḳāḥ it-: Evlilik yapmak
…-üp 470b/16, 470b/20
niyāz it-: Yalvarmak
…-di 443a/7
…-diler 441b/16
niyyet it-: Amaç edinmek
…-üp 449b/13
nuṣḥat it-: Nasihat etmek
…-üp 437b/5
nūş it-: İçki meclisi kurmak
…-di 450b/14
…-e 450b/15
…-erem 448b/2
…-üp 444b/3
pāẕişāh it-: Hükümdar kılmak
…-eyin 454b/18
…-üp 435b/1
perīşān it-: Darmadağın etmek
…-di 480/20
peydā it-: Ortaya çıkarmak, yapmak
…-üp 483b/5
peykān it-: Sevgilini kirpiği gibi olmak
…-er 434b/5
pürtāb it-: Eksiksiz kılmak
…-üp 463b/1
raġbet it-: Arzu etmek
…-diler 457b/14
raḥmet it-: Merhamet etmek
…- 434b/2, 487b/9, 487b/10, 487b/11, 487b/12, 487b/13
…-sün 462b/6
…-üp 485b/3
raḳm it-: Yazmak
…-di 459a/4
refʿ it-: Yüceltmek
…-üp 468a/12, 475a/21
red it-: Geri çevirmek
…-meden 459b/5
renc it-: Gönül kırmak
…-meye 467b/8
riḥlet it-: Göç etmek
…-di 432b/20
rīzān it-: Yere bırakmak, dökmek
…-er 434b/6
saʿ it-: Çaba göstermek
…-dikleridür 449a/3
ṣabr it-: Katlanmak, dayanmak
…-di 428b/17, 459b/3
…-digüñ 461b/8
…-diler 452a/8
…-dügi 461a/2
…- mege 461a/5, 461a/10
…-e 460b/17
…-üp 460b/19
ṣaġır it-: İşitmez olmak
…-di 449b/13
ṣāf it-: Temiz kılmak
…- 487a/18
ṣayd it-: Avlanmak
…-elüm 439b/1
…-mekiçün 460a/9
…-mekiçündür 459b/16
sāz it-: Çalgı aleti çalmak
…-diler 450b/12
secde it-: Baş eğmek, yere kapanmak
…- 484b/11
…-di 454b/13
…-mem 455a/1
…-mez 479b/16
secde-i şükr it-: Şükür secdesi yapmak
…-di 461b/11
sehv it-: Hata yapmak
…-üp 473a/19
selmān it-: Temiz olmak
…-er 434b/9
serāsime it-: Korkuya kapılmak, şok olmak
…-miş 451b/1
serverlik it-: Önderlik yapmak
…-mişsin 464b/2
serzenīş it-: Sitem etmek
…-er 454b/5
seyr it-: Gözlem yapmak, izlemek
…-di 473b/2

…-düm 464b/7
…-erken 467b/2, 467b/4
…-ermiş 429b/6
…-üp 466b/15, 467a/15
seyrān it-: Dolaşmak, gezmek
…-medi 470b/21
…-er 434b/10
…-erlerdi 446a/8
siḥr it-: Büyü yapmak, etkilemek
…-mekde 456b/10
…-üp 451a/21
siyāset it-: Politika yürütmek
…-eler 452b/14
ṣoḥbet it-: Muhabbet etmek, konuşmak
…-di 437b/19
…-diler 465a/21
…-dügi 450b/6
ṣoñ peşīmān aṣṣı it-: Son pişmanlık fayda etmek
…-mez 476a/20
suʾāl it-: Soru sormak
…- 429b/17
…-di 427b/18, 430a/1, 436b/20, 442a/17, 445b/11, 446a/1, 458a/16, 459b/17, 460a/6, 460a/16, 474a/20, 476b/17
…-diler 433a/9, 473a/19
…-icek 439a/6
…-üp 427a/20, 427b/10
ṣucudı āh it-: Ah ederek secdeye varmak
…-üp 483b/19
ṣūret tebdīl it-: Görünüşü değiştirmek
…-üp 444a/16
şādılıḳ it-: Sevinç duymak
…-erken 444a/8
şebḫūn it-: Gece baskın yapmak
…-diler 456b/4
…-en 452a/9
şehvet it-: Arzuya kapılmak
…-me 472a/9
şerḥ it-: Açıklamak, izah etmek
…-em 432a/17, 447a/1
…-eyin 425b/2, 446b/7
…-mege 432a/1
şerḥa şerḥa it-: Uzun uzun açıklamak
…-di 447a/10
şerm it-: Utanç duymak
…-üp 422a/15
şikāyet it-: dert yan-
…-üp 443b/11
şükr it-: Minnet duymak
…-di 428b/4, 442a/6
…-diler 441b/20
…-mekdür 424b/1
şümār it-: Hesap yapmak
…-di 428b/14
taʿaccüb it-: Hayret etmek
…-di 444a/17, 444b/2, 447b/18
…-diler 476b/21
…-düm 438b/18
…-düñ 438b/18
…-erdi 443b/10
…-ince 474b/7
…-üp 444b/1, 444b/13, 475b/19, 478a/6
ṭaʿn it-: Ayıplamak
…-erse 462b/15
taʿaşşuḳ it-: Aşka düşmek
…-di 446a/6
ṭāʿat it-: Boyun eğmek
…-en 457b/10
taʿbīr it-: Tabir etmek, yorumlamak
…-er 448b/16, 449a/11
…-üp 448b/17
taḫrīr it-: Kaleme almak
…-di 430a/19, 445b/19
taḫsīn it-: Takdir etmek
…-di 434b/15, 450a/15
…-diler 475b/20
…-üp 448a/8, 453a/5
taḳdīr it-: Övgüyle anmak, değer biçmek
…-düm 428a/18
taḳrīr it-: İfade etmek
…-mek 429b/16
…-er 449a/12
ṭaleb it-: İstekte bulunmak
…-düñise 471a/19
…-erler 449a/4, 458b/10
taʿlīm it-: Ders vermek
…-mişdi 423a/9

tamām it-: Tamamlamak
…-e 487b/7
ṭanışıḳ it-: Tanıdık olmak
…-diler 439b/8
taʿrīf it-: Tanıtmak, açıklamak
…-icek 455a/18
tārīḫ it-: Tarih okumak
…-di 462b/2
taṣavvur it-: Zihinde canlandırmak
…-meki 428a/18
taṣnīf ve teʾlīf it-: Sınıflandırıp derlemek
…-üp 487b/19
ṭayy it-: Dürüp bükmek, katlamak
…-üp 469a/19, 469b/13
tażarruʿ it-: Niyaz etmek
…-üp 428a/5
tecribe it-: Deneyim kazanmak
…-dügin 445a/16
tefaḥḥuṣ it-: detaylı araştır-
…-diler 467b/17, 468a/1
…-üp 469a/6
teferrüc it-: Gezip dolaşmak
…-eler 437a/3
tefsīr it-: Anlamını açıklamak
…-erler 431a/1
teftīş it-: Kontrol etmek
…-di 468b/20
…-diler 440b/21
…-elüm 458a/6
…-üp 444b/21
tefvīż it-: Dağıtım yapmak
…-e 439a/6
teʾḫīr it-: Geciktirmek
…-er 478b/4
teḳāżā it-: Sıkışrak söz söylemek
…-üp 457a/12
tekbīr it-: Allahu ekber demek
…-er 449a/12
teʾlīf it-: Eser kaleme almak
…-düm 441b/4
…-üp 422a/13, 475a/13
temāşā it-: Gözle izlemek
…-diler 478a/7
…-üp 447b/3, 447b/5
temennā it-: Dilekte bulunmak
…-dügüñ 457b/7
…-erlerdi 446a/8
…-icek 457b/12
terbiyyet it-: Ahlak kazandırmak
…-diler 444a/6, 444a/20
tercüme it-: Çevirisini yapmak
…-di 441b/1
terk it-: Terk etmek, vazgeçmek
… 474b/19
…-diler 442b/20
…-dükleri 446a/16
…-meye 462b/4
…-mezler 478a/16
…-e 474b/15
terkīb it-: Terkip oluşturmak, birleştirmek
…-üp 476b/12
tesbīḥ it-: zikret-
…-mekden 456b/20
…-üp 457b/10, 459a/15
teşbih it-: Benzetmek
…-üpdür 457b/19
teslīm it-: Emaneti geri vermek
… 457a/21
…-di 470b/14
…-dim 457b/2
tevekkül it-: Allah'a güvenmek
…-se 480b/1
teys it-: Keçiye dönüştürmek
…-üp 423b/10
tezyīn it-: Süslemek
…-diler 424b/4
tīmār it-: Bakım yapmak
…-diler 431a/21, 442a/10
…-elüm 431a/20
…-mege 453b/4
tīr-endāze it-: Ok atmak
…-di 469b/14
ṭūfān it-: Felakete dönüşmek
…-erdi 483a/15
ʿurūc it-: Yukarı yükselmek
…-üp 431b/9
var it-: Yaratmak, oluşturmak
…-di 432a/21
…-en 428a/2
vaṣf it-: Tanımlamak, anlatmak
…-di 464a/20
vefāt it-: Hayatını kaybetmek
…-erdi 442b/13

…-se 445a/12
vesvese it-: Kuruntu etmek
…-erdi 444a/7
yād it-: Hatırına getirmek, anmak
…-e 447a/17
…-eler 434a/20, 447a/2
…-en 447a/2
…-ene 462b/6
yaḳın it-: Yaklaştırmak
…-üp 465a/17
yār it-: Sevgili edinmek
…- en 428a/2
yardım it-: Destek vermek
…-er 456a/13
yüce it-: Yüceltmek, ululamak
…-e 476b/7
żabṭ it-: İdare altına almak
…-üp 452a/2, 452b/11
żāyiʿ it-: Boşa çıkarmak
…-düm 422a/9
zebūn it-: Aciz kalmak
…-mege 460b/15
zeyn it-: Süslemek
…-diler 457b/15
ẕikr it-: Anmak
…-di 432a/19
…-digüm 429b/3
…-dügüm 428b/21
…-dügümüz 459b/15
…-erdi 48a/2
…-erem 49b/4
…-icek 459a/3
…-üp 459a/18
zirāʿat it-: Çitçilik yapmak
…-üp 433b/8
zīr ü zeber it-: Altüst etmek
…-di 448a/4
ziyāret it-: Görmeye gitmek
…-e 487a/18
…-erim 435a/20
…-mege 473a/2

it Köpekgillerden, pek çok cinsi olan, sadık, bekçilik ve avcılık gibi işler için beslenen memeli hayvan.
i. ḳılduġın 486a/16 → ḳıl-
i. 436a/5, 451a/6, 478a/14, 478b/3, 481b/8, 484b/18

iṭāʿat (Ar) Boyun eğme, emre uyma.
i. idelüm 476b/4 → it-
i. idüp 441a/9, 443a/9, 465b/4, 473a/16
i. 479b/7

ʿitab (Ar) Azarlama, tersleme.
ʿi. 485b/2

itdür- Bir şeyin olmasına sebebiyet ver-
i.- di 468b/7
zaḥmet i.- mesün 480a/21 → it-

iʿtibār (Ar) Saygı gösterme.
i. bulduġı 459a/7 → bul-
i. ḳılmadılar 423b/11 → ḳıl-
i. ḳılup 473a/17
i. 435b/16, 457b/8

iʿtidāl (Ar) Ölçülü olma, orta halli.
i.+ inden 428a/12

iʿtiḳād (Ar) Bir şeye bağlanma.
i. iderken 428b/7 → it-
i. itmek 455a/1
i.+ umuz 434a/2
i.+ uñ 479b/18

iʿtimād (Ar) Güvenme, güven duyma.
i. 428b/6
i. ḳılurdum 484b/15 → ḳıl-

İʿtişām Metne göre bilgin kişi.
i. 454b/1, 454b/6, 478b/9, 478b/11, 482a/10, 482a/13, 482a/15, 482a/17, 486a/4, 486a/8, 485a/1, 485a/8, 485b/21
i.+ ı 486a/15, 441b/11
i.+ a 486a/6
i.+ dan 486a/13
i.+ ı 486a/3
i.+ uñ 482a/16

İʿtişām-ı Aradbīlī → İʿtişām
i. 450b/10, 454a/21, 454b/3
i.+ ye 454b/1

iṭlāf (Ar) Öldürme, yok etme.
i. ider 480a/18 → it-

itmām (Ar) Tamam etme, bitirme.
i.+ ını 487b/16

ittifāḳ (Ar) Birleşme, gruplaşma.
i. itdiler 485a/9
i. ḳıldılar 469a/9 → ḳıl-
i. ḳılduḳ 486b/3
i. 444b/7, 450b/1, 484a/13

iv- Acele et-
i. 451b/6

iy Hey, ey.
i. 421b/7, 421b/8, 422a/4, 422a/18, 422a/19, 422b/8, 422b/10, 422b/12, 422b/16, 422b/17, 422b/20, 423a/3, 423a/5, 423a/7, 423a/18, 423b/1, 423b/9, 423b/12, 423b/16, 423b/17, 423b/18, 424a/1, 424a/3, 424a/5, 424a/12, 424a/13, 424b/13, 425a/10, 425a/20, 426b/11, 426b/15, 427a/3, 427a/17, 428a/20, 428b/2, 428b/11, 429b/9, 431a/3, 431b/19, 434a/4, 434a/16, 434a/21, 434b/2, 434b/8, 435a/7, 435b/13, 435b/20, 436b/3, 436b/4, 436b/14, 436b/19, 437a/1, 437b/2, 438a/9, 438a/14, 439a/20, 439a/21, 442a/18, 446a/12, 446b/15, 446b/19, 447a/18, 448a/3, 448b/1, 448b/17, 452a/5, 452a/20, 452b/7, 452b/10, 452b/12, 452b/13, 452b/15, 452b/18, 453a/9, 454a/12, 454b/6, 454b/9, 454b/12, 454b/15, 454b/18, 454b/21, 455a/7, 455a/14, 455a/15, 455a/20, 455b/7, 455b/12, 456a/5, 456a/8,456a/19, 458a/13, 459a/1, 460b/15, 462a/16, 462a/21, 462b/7, 462b/9, 462b/21, 463a/5, 463b/11, 463b/16, 463b/19, 463b/21, 464a/7, 464a/19, 464b/1, 464b/3, 464b/6, 464b/21, 465a/1, 465a/5, 465a/10, 465a/16, 465a/21, 465b/18, 466a/1, 466a/8, 466a/20, 466b/2, 466b/11, 467a/2, 467a/11, 467b/3, 467b/14, 467b/15, 467b/16, 467b/20, 468a/13, 468a/15, 468a/16, 468a/18, 468a/19, 468b/14, 469a/12, 469a/14, 469b/3, 470a/13, 470a/19, 470a/20, 470a/21, 470b/1, 470b/4, 470b/6, 471b/15, 472b/14, 473a/8, 475a/14, 475a/16, 475b/10, 476a/21, 476b/2, 477b/3, 477b/16, 477b/18, 478b/5, 478b/6, 478b/9, 478b/11, 478b/19, 478b/21, 479a/2, 479a/20, 479a/21, 479b/6, 479b/11, 479b/12, 479b/14, 480a/4, 480a/12, 480a/13, 480a/14, 480a/16, 480a/18, 480b/18, 481b/5, 482a/12, 482a/13, 482a/17, 482b/8, 483a/4, 483a/6, 483a/8, 483a/9, 483a/18, 483a/20, 483a/21, 483b/1, 483b/3, 483b/8, 483b/16, 483b/19, 483b/20, 484a/6, 484b/3, 484b/4, 484b/9, 484b/11, 484b/19, 484b/21, 485a/13, 485a/18, 485a/20, 485b/4, 485b/5, 485b/8, 485b/12, 485b/14, 486a/3, 486a/4, 486a/7, 486a/8, 486a/14, 486a/16, 486a/20, 486a/21, 486b/2, 486b/6, 486b/8, 486b/9, 486b/14, 486b/15, 486b/17, 487a/7

iz Bir şeyin geçtiği veya önceden bulunduğu yerde bıraktığı belirti.
i.+ üñ 422a/18

iẓhār (Ar) Meydana çıkarma, gösterme.
i. itmek 442b/7 → it-
i. ola 429a/3 → ol-
i. olmaġ 429b/1

iẕn (Ar) Müsaade, izin.
i.+ i 427b/4, 429a/19, 430b/1, 432b/8, 433a/7, 443b/3, 446a/5, 458a/7, 458b/11, 460b/8, 486b/12

ʿizz (Ar) Büyüklük, yücelik.
ʿi. ü devletüñ 462a/13
ʿi. ü ḥürmetüñ 437b/7
ʿi. 487a/20
ʿi.+ i 475a/14
ʿi.+ üñ 428b/20
ʿi.+ ünden 459a/21

ʿizzet (Ar) hürmet, saygı.
ʿi. eyleyim 435b/16 → eyle-
ʿi. ider 421b/11 → it-
ʿi. idüp 475b/16
ʿi. it 435b/16
ʿi. itdi 450b/8, 475b/10, 476b/18
ʿi. iyleden 434b/19
ʿi. ḳılavüz 468a/11, 469a/17 → ḳıl-
ʿi. ḳılmayan 473a/13
ʿi. ḳılup 428a/15, 429a/9, 455b/16, 463b/16, 475b/9, 485a/20
ʿi. ḳılur 473a/12
ʿi. 436a/6, 443a/9, 456b/21, 457b/18, 462a/2, 468a/16, 470a/18, 473a/18, 485b/6, 484b/14, 487b/13
ʿi.+ i 485b/4
ʿi.+ ile 437a/20, 468a/4, 473a/14
ʿi.+ in 446b/5
ʿi.+ ini 475b/19
ʿi.+ iyile 456a/12

ʿizzetle- (Ar-Tr) Ulula-, yüce hale getir-
ʿi.- di 468a/16
ʿi.- yüp 436b/19

J (j)

jeng (Far) Kir, pas.
f. 487a/7

K, Ḳ (k, ḳ)

ḳabā (Ar) Goncanın dış yüzeyini kaplayan yeşil yapraklı kısımlar.
ḳ.+ sın 475a/19

ḳabaḳ (Ar) Yiyecek koymaya yarayan içi çukur yayvan kap.
ḳ.+ ı 475a/20

ḳabar- Boyut olarak yüksel-, büyü-
ḳ.- dı 481a/16, 482a/4
ḳ.- mış 464b/15
ḳ.- up 455a/19

ḳab → ḳabuḳ
ḳ.+ ı 457a/16

ḳabīḥ (Ar) Çirkin, güzel olmayan.
ḳ. 484b/14

Ḳābil (Ar) Hz. Âdem peygamberin büyük oğlu.
Ḳ. 433a/1
Ḳ.+ e 468b/7

Ḳābil oġlanları (Ar-Tr) Kâbil'in soyundan gelen kimseler.
Ḳ. 432b/20

ḳabir → ḳabr
ḳ. 426b/12

ḳablan → ḳaplan
ḳ. 463a/11

ḳabr (Ar) Ölen kimselerin defnedildiği yer, mezar.
ḳ. 467b/10
ḳ.+ e 467b/6

ḳabṣa- Kapla-, sar-
ḳ.- r 488a/5

ḳabuḳ Bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkilere karşı koruyan, kendiliğinden oluşmuş sertçe bölüm.
ḳ.+ ı 457a/17
ḳ.+ ın şoyup 433b/11
ḳ.+ ın 433b/3
ḳ.+ dan 466a/17

ḳabūl (Ar) Onaylamak, razı olmak.
ḳ. iderseñ 435a/19 → it-
ḳ. it 428a/8
ḳ. itdi 461b/6, 462a/1
ḳ. itdilerse 458b/8
ḳ. itsün 447a/3
ḥalālliġa ḳ. ḳılavüz 469a/16 → ḳıl-
ḳ. ḳılayım 470b/1
ḳ. ḳıldı 435a/21
ḳ. ḳıldılar 469b/15
cān u göñülden ḳ. ḳılışdılar 470b/3
ḳ.G ḳılmaḳ 469a/12
ḳ. ḳılup 457a/20, 459a/19,

469a/9, 472a/11
ḥalāllıġa ḳ. ḳılursa 468b/21
ḳ. ola 430a/15 → ol-
ḳ. 447a/3, 457b/17, 457b/20, 459a/6, 470b/18

ḳabūlliyet (Ar-Tr) Kabul etme durumu.
ḳ.+ e 460b/7

ḳabża (Ar) kılıç ve silah gibi aletlerin el ile tutulan bölümü.
el ḳılıç ḳ.+ sına urup ṭurup 479a/13 → ur-, ṭur-
el ḳılıç ḳ.+ sına urup 485a/5
ḳ.+ sına 450b/21
ḳ.+ sında 426a/18

ḳaç- Bulunduğu yerden uzaklaş-, firar et-
ḳ.- aram 473b/12
ḳ.- ardı 470a/13
ḳ.- arlar 424a/20, 438a/17
ḳ.- dı 448a/15, 463b/4, 477b/8, 481a/15
ḳ.- dılar 447b/15
ḳ.- duġına 440b/21
ḳ.- maḳ 483a/18
ḳ.- up 435a/14, 435a/15, 440b/21, 461b/3, 463b/5, 465b/12, 481b/12

ḳaç Bir şeyin niceliğini öğrenmek için sorulan soru sıfatı.
434b/19, 447b/10

ḳaçan Ne vakit, ne zaman.
ḳ. 427a/18, 428a/2, 428a/4, 428b/3, 430b/19, 432a/4, 432a/18, 432b/2, 434b/14, 434b/16, 436a/14, 438a/5, 438b/1, 438b/6, 441a/4, 448a/3, 448a/12, 449a/13, 457b/12, 458a/1, 461a/12, 461b/3, 461b/20, 464a/2, 467b/9, 468a/13, 469b/17, 472a/10, 472b/15, 476b/1, 476b/11, 477a/20, 477b/9, 482b/4

ḳaçur- Kaçmasını sağla-
ḳ.- masa 451a/11

ḳad → ḳad
ḳ. 472a/19
ḳ.+ din 481b/4

ḳadar (Ar) Miktarında, ölçüsünde.
ḳ. 425a/13, 425a/16, 428a/16, 428b/15, 429b/3, 429b/5, 435a/1, 439a/17, 444b/5, 445a/9, 445b/21, 446a/3, 448a/1, 454b/20, 456b/8, 458b/1, 458b/16, 459a/18, 459a/19, 461b/5, 463a/1, 463a/12, 463b/3, 464a/1, 466b/7, 466b/11, 467a/7, 467a/11, 467b/18, 468b/13, 471a/20, 473b/17, 478b/9, 482a/10, 487b/4
ḳ.+ dur 436b/3

ḳadarca (Ar-Tr) Kadarcık.
ḳ. 483a/18

ḳadd (Ar) Boy, pos.
ḳ.+ ını 449b/10
ḳ.+ i 424b/18
ḳ.+ ile 469b/1
ḳ.+ in 479a/19
ḳ.+ ü ḳāmet çeküp 433b/3, 433b/10 → çek-, ḳāmet
ḳ.+ ü 437a/6, 437a/7, 440a/9, 450a/3, 474a/5, 486a/1
ḳ.+ üm 421b/12
ḳ.+ üñ 422a/17

ḳadeḥ (Ar) Küçük bardak.
ḳ. alup 437b/17 → al-
ḳ.+ i 450b/14, 450b/15, 450b/18
ḳ.+ ile 468a/11
ḳ.+ ler 450b/13

ḳadem (Ar) Ayak, adım.
ḳ. başdı 471b/9 → baş-
ḳ. başmış 472a/15
ḳ. 424b/14, 424b/17, 424b/19, 425a/3, 425a/4, 425b/12, 427a/13, 436b/6
ḳ.+ e 457a/12
ḳ.+ i 469a/1
ḳ.+ inde 450b/8

ḳ.+ üñile 469a/1
ḳ.+ üñle 436b/6, 464a/19

Ḳadem Fer (Far) Hz. Süleymân'ın hizmetinde bir pehlivan.
Ḳ. 452a/20, 452a/21, 452b/9, 452b/12
Ḳ.+ dür 452a/19
Ḳ.+ üñ 452b/1

Ḳadem Feri cihānsūz → Ḳadem Fer
Ḳ. 452a/18, 452a/19, 452b/6, 452b/7, 452b/14
Ḳ.+ ı 452a/17

ḳadīd (Ar) Kurutulmuş et.
ḳ. 481a/11
ḳ.+ e 481b/13

Ḳādir (Ar) Her şeye muktedir olan Allah.
Ḳ. u Ḳayyūm 438b/10
Ḳ. 438b/11, 445a/18, 462a/7
Ḳ.+ u 476a/5
Ḳ.+ uñ 429b/1, 429b/13, 431a/13, 431b/13, 437a/10

ḳādir (Ar) Gücü yeten, kuvvetli.
ḳ. 460b/15
ḳ.+ dür 439a/7
ḳ.+ i 433b/16

ḳadīr (Ar) Tükenmez kudret sahibi olan Allah.
ḳ. 462a/6

ḳadlu (Ar-Tr) Boylu.
ḳ. 463b/6, 463b/7, 468a/15

ḳadr (Ar) Değer, kıymet, güç.
ḳ.+ i 421b/15, 471a/13, 471a/14
ḳ.+ ümi 486b/2

Ḳāf (Ar) Masallarda adı geçen dağ.
Ḳ. 446a/19, 459a/11, 465a/11, 471b/8, 471b/10, 477a/6, 482a/19
Ḳ.+ a 473a/5
Ḳ.+ dan 488a/9
Ḳ.+ ı 421b/1
Ḳ+ uñ 454b/15
Ḳ.+ a 464b/20

ḳafā (Ar) Baş, kafa.
ḳ. 464b/20, 465a/1, 465a/8
ḳ.+ dan 465a/7
ḳ.+ larına 472b/8
ḳ.+ nuñ 465a/6, 465a/9
ḳ.+ sıdur 465a/1
ḳ.+ sın 464b/17
ḳ.+ sında 459a/11, 472a/13, 472a/20, 473b/20
ḳ.+ ya 464b/19
ḳ.+ yı 464b/17, 464b/18, 465a/1, 465a/5

ḳafā-dār (Ar-Far) Kafaca birbirine denk olan.
ḳ. ol 473a/15 → ol-

ḳafaş → ḳafes
ḳ. 451b/21, 480a/7
ḳ.+ a ḳoyup 436b/1, 452b/21 → ḳoy-
ḳ.+ a 454b/2
ḳ.+ da 454b/3
ḳ.+ ı 436b/2

ḳafes (Ar) Hapishane.
ḳ. 480a/1, 480a/3, 486a/20, 486b/15
ḳ.+ de 434b/6, 486a/19, 479a/17
ḳ.+ deiken 486b/9
ḳ.+ den 479b/21, 486b/4, 486b/7, 487a/7
ḳ.+ dür 487a/4
ḳ.+ i 480a/1
ḳ. 479a/12, 479a/19, 479b/11

kāfī (Ar) Yeterli, yetecek kadar.
k. 433a/16

kāfīliḳ (Ar-Tr) Yeterli olma durumu.
k. 432b/1

kāfir (Ar) Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan.
k. oldılar 430b/9 → ol-
ḳ.+ e 455a/1
k.+ i 456b/4, 474b/16, 477b/13,

482b/15
k.+ lerin 439a/4
k.+ lerüñ 430b/10
k.+ uñ 451a/15

ḳaġan Hakan, han.
ḳ. 444b/7

kaġıd (Far) Üzerine yazı yazmaya yarayan nesne, kağıt.
k. 430a/14

kāh (Far) Bazen, ara ara.
k. 423a/17

Ḳahḳaşān Metne göre hak yolda olan Hinli bir şah.
Ḳ. 424a/11, 424b/3, 424b/4, 424b/13, 424b/19, 424b/21, 425a/10, 425a/11, 425a/17, 447b/5, 447b/11, 447b/17, 448a/5, 449b/18
Ḳ.+ ı 424b/2
Ḳ.+ ıla 449b/12, 449b/16

ḳahr (Ar) Çok üzüntü duyma.
ḳ. iderdi 440a/15 → it-
ḳ. 454a/3
ḳ.+ ı 461a/5
ḳ.+ ıdur 422a/10
ḳ.+ ın 462a/12
ḳ.+ ına 424a/4, 456a/1, 461a/2

ḳahramān (Far) Yiğit, cesur.
ḳ. 437a/15, 480a/12, 486a/2

ḳahrımān → ḳahramān
ḳ. 424a/13, 437a/11
ḳ.+ a 440a/15
ḳ.+ ı 437a/13, 452a/17

ḳahrumān → ḳahramān
ḳ.+ a 450a/21, 483b/11

Ḳaḥṭān-ı ʿArabī Metinde geçen özel isim. Ḳ. 450b/19, 451a/12

ḳaḳ- Vur-, it-, tep-
ḳ.- up 425b/5, 440b/2
ḳ.- 461b/9
ḳ.- dı 443b/16, 477a/10
ḳ.- um 451a/6

ḳaḳı- Öfkelen-
ḳ.- dı 439b/18, 440a/17, 468a/21, 480b/19, 486a/13
haya hay ḳ.- dı 454a/2
ḳ.- duġından 478a/21
ḳ.- mağıla 440a/17
ḳ.- p 480b/13
ḳ.- ya 485a/21
ḳ.- yuben 454a/2
ḳ.- yup 424a/18, 478b/8, 479a/4, 480a/18, 424a/8, 483b/20

ḳaḳış- Batır-, birbirine geçir-
ḳ.- up 477a/4

kākil (Far) Kaşların üzerine doğru düşecek şekilde kısa kesilen saç.
k.+ üñ 462b/10

ḳal-
1. Geriye kal-, devam et-
ḳ.- a 447a/17
ḳ.- aydı 471b/11
ḳ.- dı 457a/18
ḳ.- madı 435a/3
ḳ.- mış 426b/21, 428b/9
ḳ.- suñ 465b/1
2. Mevcut durumu koru-, o halde bulun-
ḳ.- an 453a/1
ḳ.- dı 428b/17, 452b/4, 461b/6, 478a/1, 481b/2, 484b/17
ḳ.- dılar 460b/1, 481b/1
ḳ.- madı 428a/14, 447b/7, 447b/14, 447b/16, 461b/5
ḳ.- masun 484b/21
ḳ.- mayayıdı 472a/1
ḳ.- mayup 453b/13
ḳ.- maz 487a/10
ḳ.- sun 421b/8
ḳ.- up 465b/5
ḳ.- updur 422b/11, 422b/13
ḳ.- ur 433b/15, 452b/16, 460a/11, 478a/20
3. Arta kal-

ḳ.- anı 472a/4
ḳ.- dı 428b/16
4. Geride kal-
ḳ.- dı 467b/6
ḳ.- mış 427a/1, 466b/13, 467a/13
5. Dur-, bekle-, konakla-
ḳ.- dı 481a/11
ḳ.- dum 438a/7, 467b/2
ḳ.- duñ 487b/1
ḳ.- mışam 438a/5
ḳ.- mışıdı 443b/3, 484a/15
6. Aciz kal-
ḳ.- mışlara 453a/10
7. (y.f.)
altında ḳal-: Zayıf kalmak
…-up 435a/4
ʿāciz ḳal-: Zayıf düşmek
…-dum 438a/8
…-up 425a/16, 468b/17
açuḳ ḳal-: Görünür olmak
…-dı 445a/7
bāḳī ḳal-: Kalıcı olmak
…-an 428b/14, 442a/8
…-dı 431b/5
…-ur 434a/11
diri ḳal-: Canlı olmak
…-madı 440b/20
ḥayfā ḳal-: Yazık kalmak
…-dı 447a/11
ḥayrān ḳal-: Hayran olmak
…-urlar 431b/3
…-dı 458a/15
…-dılar 455b/15, 436a/20, 437a/10, 465a/12
…-up 427a/10, 428a/3, 433b/18
muʿcize ḳal-: Olmasını beklemek
…-dı 431b/6
yasta ḳal-: Matem duymak
…-up 429b/13, 479a/6, 485b/14
yādigār ḳal-: Hatıra olarak kalmak
…-a 429a/3

ḳalʿa (Ar) Kale, hisar.
ḳ. 435b/5, 439a/16, 439b/12, 439b/17, 440b/12, 466b/8, 466b/10, 466b/12, 466b/16, 467a/8, 467a/10, 467a/12, 467a/16, 467b/11, 467b/13, 467b/17, 467b/18, 467b/19, 467b/21, 468a/1, 468a/18, 468b/2, 468b/3, 468b/5, 468b/14, 468b/17, 468b/18, 468b/20, 469a/3, 469a/9, 469b/6, 469b/15, 469b/20, 470a/4, 470a/10, 470a/11, 470a/13, 470a/14, 470b/10
ḳ.+ alayın 467b/19
ḳ.+ da 439b/14
ḳ.+ daidi 440b/4
ḳ.+ dan 439a/17, 439b/14, 440b/7, 467b/10, 469a/5, 469b/10, 469b/13, 470a/1, 470a/6, 470a/8, 470a/15
ḳ.+ dur 467b/18
ḳ.+ i 439a/2, 439a/16, 439b/3
ḳ.+ ʾi 440b/20, 466b/11, 466b/15, 467a/11, 467a/15, 467b/12, 468a/2, 468b/14, 468b/17, 468b/20, 468b/21, 469a/6, 470a/5
ḳ.+ muz 469a/2
ḳ.+ ñ 470b/4
ḳ.+ nuñ 439b/11, 439b/13, 467b/14, 467b/15, 467b/20, 468a/15, 468a/18, 468a/20, 468b/16, 485b/18, 469a/13, 469b/7, 470a/8, 470a/10, 470a/11, 470b/6, 470b/8, 470b/9
ḳ.+ nun 468a/21
ḳ.+ sı 438b/21, 439a/1
ḳ.+ sın 439b/10, 440b/6, 469a/10, 470a/21, 470b/1, 470b/14, 470b/20
ḳ.+ sına 439a/17, 439b/17, 440b/9, 440b/11, 440b/17, 470b/4
ḳ.+ sından 439a/18, 440b/13
ḳ.+ sını 439a/3
ḳ.+ ya 439a/20, 439b/8, 439b/16, 440b/4, 440b/5, 466b/12, 467a/12, 467b/12, 467b/13, 467b/16, 467b/17, 468a/1, 468b/13, 469a/20, 469b/7, 469b/21, 470b/4, 470b/5

ḳalb (Ar) Yürek, kalp.
ḳ. 487a/18, 473b/17
ḳ.+ i 468b/10, 487a/18
ḳ.+ imüñ 462b/11
ḳ.+ inden 485b/1

ḳ.+ ine 428a/4
ḳ.+ ini 487a/17
ḳ.+ üñi 456b/9
ḳ.+ üñüñ 487a/16

ḳalbur → ġalbır
ḳ. 482a/4

ḳaldur-
1. Vücudun baş kısmını yukarıya hareket ettir-
477a/17
2. (y.f.)
yirinden ḳaldur-: Yerinden ayırmak
…- up 472b/19
yuḳaru ḳaldur-: Yukarıya bakmak
…-up 474a/15
baş ḳal-: Kafayı kaldırmak
…-durup 452a/20, 473a/7, 477a/9

ḳāleb → ḳālıb
ḳ.+ uñ 466a/9

ḳalem (Ar) Yazı yazmaya yarayan alet.
ḳ. 428b/18, 469a/14, 469a/17, 469b/5, 475a/10

ḳālıb (Ar) Herhangi bir şeye şekil verebilmek için kullanılan ve o şekli taşıyan nesne, kalıp.
ḳ. 424b/21, 425a/4, 425a/5, 425b/7, 425b/9, 425b/10, 425b/13, 425b/21, 426a/1, 427b/7, 440a/9, 445b/4, 456b/7, 466a/12
ḳ.+ a dökdüm 433b/11, 433b/13 → dök-
ḳ.+ da 437a/7, 437a/6
ḳ.+ ı 424b/17, 424b/20, 425a/3, 425a/15, 425a/18, 425a/19, 425b/4, 425b/6, 425b/21, 426a/9
ḳ.+ ın 425b/5, 465b/20
ḳ.+ ınuñ 426a/9
ḳ.+ uñ 426a/10, 437a/9, 466a/11
ḳ.+ dan 442b/13
ḳ.+ ları 442b/10

ḳalīl (Ar) Çok olmayan, az.
ḳ. 421b/10

ḳalḳ-
1. Yüksel-
ḳ.- up 438b/5
2. Uykudan uyan-
ḳ.- dı 444b/19
3. Oturur durumdan ayağa kalk-
ḳ.- up 468a/5, 475b/10, 475b/16, 476a/2
4. (y.f.)
hevāya ḳal-: Havaya yükselmek
…-ar 438b/5
pervāne ḳalḳ-: Hızlı davranmak
…-ar 474b/4

ḳalḳan Savaşta silah darbelerinden korunmaya yarayan alet.
ḳ. 426a/17, 437a/7, 439b/21, 440a/9, 440a/18, 451a/11, 470b/9
ḳ.+ a 451a/11
ḳ.+ dan 440a/20, 440a/21
ḳ.+ ın 426b/14, 440a/19
ḳ.+ ını 449b/1
ḳ.+ ları 453b/5

ḳalş- Ayak üzere duruş-
ḳ.- ıp 477a/4

ḳamʿ (Ar) Düşmanı kırma, zaptetme.
ḳ. idelüm 463b/15 → it-

ḳamaş- Bir şeyin güzelliğinden ve parlaklığından bakamaz hale gel-
ḳ.- ur 485b/8

ḳamaşdur- Kamşmasına neden ol-
ḳ.- ur 424b/12

ḳamçı Vurma aracı.
ḳ.+ la 486a/14

ḳamer (Ar) Ay.
ḳ. 427b/14, 437b/16, 458b/20, 466a/10
şems ü ḳ. 432b/9
şems ü ḳ.+ dür 433b/21

ḳāmet (Ar) Boy, pos.
ḳaddü ḳ. çeküp 433b/3, 433b/10
ḳ. 432b/13
ḳ.+ i 428a/15, 429b/21, 437b/16, 445b/4, 432a/9, 458a/9, 474a/5, 475a/1
ḳ.+ in 468a/8
ḳ.+ ine 429b/21
ḳ.+ le 450b/7
ḳ.+ üñ 475a/2

ḳāmetlü (Ar-Tr) Boylu, poslu.
ḳ. 450a/3, 486a/1

ḳamış Sulak, nemli yerlerde yetişen, boğumlu, sert gövdeli, şerit yapraklı bitkilerin genel adı.
ḳ. 429a/8, 433b/9, 433b/10, 433b/18, 441a/5, 441a/7, 449b/3
saz u ḳ. 434a/13
ḳ.+ a 481a/16
ḳ.+ dan düzilmiş 436a/16
ḳ.+ ı 428a/1, 428a/13, 432b/4, 433b/6, 433b/21, 457b/14
ḳ.+ ın 427a/14, 441a/4
ḳ.+ ını 429a/20, 432b/4, 432b/14, 433b/7
ḳ.+ ınuñ 433b/11
ḳ.+ ları 432b/6
ḳ.+ laruñ 433b/7
ḳ.+ uñ 433b/1

ḳamışlıḳ Kamış olma durumu.
ḳ. 434a/1

kāmil (Ar) Olgun, bilen kimseler.
k. ol 487b/1
k. 425b/1, 453b/10, 476b/9, 486b/16

kāmile(Ar) Bilgili kadın.
k. 450a/21

kāmiyāb (Far) İsteğine ulaşmış.
k. 422a/4, 434a/10, 446b/5, 460a/15

kām-kār (Far) Dileğine ulaşmış.
k. 467b/4, 470b/13, 478b/20

ḳamu Bütün, hepsi.
ḳ. 422a/8, 452a/2, 476a/3
ḳ.+ sı 465b/16
ḳ.+ sın 455a/17

kāmukār → kām-kār
k. 476a/13

kāmüyāb → kāmiyāb
k. 474b/18

ḳan Canlı varlıkların damarlarında bulunan kırmızı renkli sıvı madde.
ḳ. döke 462b/13 → dök-
ḳara ḳ. döker 475a/10 → döker-
göz ḳ. dökerdi 459a/11
ḳ. döküp 451b/15
ḳ. ḳaşanur 440a/7 → ḳaşan-
ḳ. ḳaşanurdı 481a/10
ḳ. 442b/17, 456b/8, 459a/13, 468b/7, 469b/10, 470a/11
ḳ.+ a 453a/21
ḳ.+ dan 456b/6, 456b/8
ḳ.+ ı 459a/14, 470a/10, 478a/21
ḳ.+ ıla 469b/10
ḳ.+ ın 447b/7, 447b/8, 469b/9, 469b/11, 470a/1, 470a/2, 470b/7, 482a/15
ḳ.+ ına 469b/12, 470a/3
ḳ.+ ından 469b/10, 470a/9
ḳ.+ ıyıla 444a/13, 444a/14
ḳ.+ lara 464b/15
ḳ.+ ları 453a/21
ḳ.+ ların 430b/11, 447b/14
ḳ.+ larıyıla 444a/13
ḳ.+ unı 437b/15

ḳanāʿat(Ar) Elinde bulunan şey ile yetinme, razı olma.
ḳ. ider 460a/10 → it-
ḳ. 462a/13

ḳanat Uçmaya yarayan organ.
ḳ. 424b/10
ḳ. büküp süzülüp 474a/19
ḳ. büküp 473a/14, 474a/12, 476b/20, 477a/1, 477a/6
ḳ. 443a/9, 443b/6, 459a/10, 472b/7,

472b/13, 473b/3, 473b/14, 473b/18, 474a/17, 477a/4, 477a/9, 477a/18
ḳ.+ çuġı 477a/9
ḳ.+ ı 427b/8, 427b/22, 429b/19, 432a/9, 432b/5, 441a/13, 445b/4, 458a/9
ḳ.+ ıla 427b/8
ḳ.+ ın 443b/16, 457b/1, 473a/7, 474a/15, 474a/16
ḳ.+ ına 474b/3
ḳ.+ ınca 471a/14
ḳ.+ ındaki 470b/7
ḳ.+ ınuñ 441a/13
ḳ.+ ıyıla 443b/13, 443b/15
ḳ.+ ları 427b/22, 442b/15
ḳ.+ ların 433b/2, 443b/7, 472a/21
ḳ.+ larumuz 460b/10

ḳanadcuġ → ḳanadçuḳ
ḳ.+ ı 471a/20

ḳanadcuḳ → ḳanadçuḳ
ḳ.+ ları 446a/4
ḳ.+ ların 477a/12

ḳanadçuḳ Küçük kanatlı.
ḳ.+ larını 474a/2

ḳanadlan- Uçmaya başla-
ḳ.- up 460a/2

ḳanadlu → ḳanatlu
ḳ. 472b/7

ḳanatcuġ → ḳanadçuḳ
ḳ.+ ın 473a/6

ḳanatçuġ → ḳanadçuḳ
ḳ.+ ın 475b/16

ḳanatlu Kanadı olan.
ḳ. 448b/12, 449a/5

ḳancaru Neresi, ne tarafa.
ḳ. 472b/21

ḳand (Far) Şeker.
ḳ. 427a/8
ḳ.+ e 432a/21
ḳ.+ ı 427b/10, 432a/18, 432b/2, 432b/3, 441a/4, 433b/12, 458a/4
ḳ.+ ü 432b/1, 433a/17

ḳandan Nereden.
ḳ. 444b/14, 477b/2, 477a/6

ḳanda Nerede.
ḳ. 421b/15, 422a/1, 430b/7, 438a/16, 438b/17, 441b/18, 452b/19, 456a/7, 463b/15
ḳ.+ dur 421b/5, 438a/11, 466a/21
ḳ.+ ʾısa 439a/5
ḳ.+ yıdıġun 438a/12
ḳ.+ yısa 452a/21
ḳ.+sın 484b/9

Ḳandḥāyāʿıl → Ḳandḥāyıl-ı ʿAyal
Ḳ.+ dur 432a/12

Ḳandḥāyıl-ı ʿAyal (Ar) Metne göre melek adı.
Ḳ. 432a/20

Ḳandıḥayāʿıl → Ḳandḥāyıl-ı ʿAyal
Ḳ. 433a/21

ḳandīl (Ar) Yakıtı yağ olan aydınlatma aracı.
ḳ.+ in 448a/14

ḳanı Hani.
ḳ. 421b/5, 423b/1, 482a/15, 484a/6

ḳāniʿ (Ar) Kanaat eden.
ḳ. 459b/16, 460a/9, 460a/13
ḳ.+ dür 459b/10

ḳanḳı Hangi.
ḳ. 444a/5, 469a/1, 474b/5
ḳ.+ sı 427a/15
ḳ.+ sına 427a/9
ḳ.+ sınuñ 427a/10

ḳanlu Kana karışmış.
ḳ. 459a/12, 481b/17

ḳap- Hızlıca çekip al-
ḳ.- ar 429b/15
ḳ.- dı 429b/8
süñisin ḳ.- dı 440a/21
ḳ.- dıñuz 448a/14

ḳapaḳ Kapatma aracı.
ḳ.+ ın 431a/15

ḳapla- Her tarafını ört-
ḳ.- dı 447a/8

ḳaplan Yırtıcı etçil hayvan.
ḳ. 424a/19, 463a/3

ḳaplı Çevresi sarılmış olan.
ḳ.+ dur 457a/15

ḳappāngeş (?)
ḳ.+ dür 439b/9

ḳapu Girip çıkılan yer, kapı.
ḳ. 424b/10, 425b/11
ḳ.+ da 423b/6
ḳ.+ dan 425a/15
ḳ.+ dur 484a/3
ḳ.+ ma 437b/21
ḳ.+ muzdan 457b/11
ḳ.+ ñda 450b/5
ḳ.+ nuñ 424b/7, 424b/17
ḳ.+ sı 424b/7, 424b/16, 425a/6, 425b/6, 425b/13, 426a/9, 470a/14
ḳ.+ sın 424a/13, 424a/17, 425a/18, 448a/9
ḳ.+ sına 424a/18, 425a/12, 425a/21, 426a/9, 480b/3, 484a/19
ḳ.+ sında 424b/12, 430b/19, 463b/5
felek ḳ.+ sından geçüp 460b/10
ḳ.+ sından 425a/5, 425b/5, 425b/11, 426a/11, 440b/12, 458b/9
ḳ.+ sınuñ 424b/19, 468a/4
ḳ.+ ya 424b/10, 424b/14

ḳapulı Kapısı olan.
ḳ. 458b/8

ḳar- Birleştir-, karıştır-
ḳ.- dı 430b/11, 470a/3, 482b/21
ḳ.- dılar 454a/17
ḳ.- duġı 470a/3
ḳ.- sun 469b/12

ḳar Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak düşen su buharı.
ḳ.+ dan 433a/11, 461b/14
ḳ.+ uñ 433a/11
k.+ dan 482b/1

kār (Far) İş, meşgale.
k. 446b/13

kār Etki, tesir.
k. itmez 452b/19
k. ḳılmaya 485b/10

ḳara Siyah rente olan.
ḳ. ḳan döker 475a/10
ḳ. 424b/18, 426a/16, 438a/3, 433b/15, 436a/14, 448b/18, 448b/3, 449a/7, 449b/10, 451b/1, 453a/21, 456b/6, 459a/14, 448b/5, 448b/6, 448b/13, 448b/19, 465a/15, 469b/8, 469b/9, 469b/12, 469b/21, 430b/11, 449b/9, 451a/6, 453a/21, 463b/7, 469b/16, 482a/8, 487a/16

ḳarañu Karanlık yer.
ḳ.+ dun 456a/18

ḳarañulıḳ Karanlık.
ḳ. 438a/5

ḳarār Durma, düşünme, sonuca bağlama.
ḳ. 428a/19
ḳ. ide 470a/10 → it-
ḳ. idicek 472b/17
ḳ. idüp 451b/20, 472a/12
ḳ. itdi 474a/17
ḳ. itdiler 472a/19
ḳ.+ a 447a/13, 487a/10
ḳ.+ ına 478a/6

ḳarar-
1. Siyah hale dönüş-
   ḳ. 481a/6
   ḳ.- a 447a/15
   ḳ.- mışdı 449b/9
2. (y.f.)
   gözi ḳarar-: Öfkeye kapılmak
   …-up 451a/7
   gözlerüm ḳarar-: Başı dönmek
   …-maġa ṭurdı 451a/5

ḳaraşa Karamsı, siyahı andıran.
ḳ. 437a/7

Ḳarāṭīsi → Ḳarṭūs-ı ʿĀdī
Ḳ. 463b/11

ḳaravaş Cariye, hizmetçi.
ḳ. 436a/5

ḳarcaş-Karış-, birbirne gir-
ḳ.- dılar 477a/3

kār-dān (Far) İş bilir, işinin ehli.
k. 478b/21, 482b/7

ḳarıl- Kat-, birleştir-
ṭopraġa ḳ.- mazsa 438b/4
ṭopraġa ḳ.- mış 438b/2, 438b/3
ḳ.- up 481a/8

ḳarınca Zar kanatlılardan, toplu olarak yaşayan, yuvaları toprağın altında olan ve birçok türü bulunan böceklerin genel adı.
ḳ. 430a/8, 456b/1, 472b/7
ḳ.+ lar 472b/6
ḳ.+ nuñ 430a/9

ḳarındaş Kardeş.
ḳ. 465a/12
ḳ.+ ı 435a/12, 436b/19, 454a/21
ḳ.+ um 439a/14, 461a/4

ḳarış Bir elin mesafesi.
ḳ. 436a/15

ḳarış- Karış-, birbirine karıl-
ḳ.- up 458b/14, 459a/14, 480b/17

ḳarīb (Ar) Yakın, soyca yakın olan.
ḳ.+ dür 457a/5

kārisāz(Far) İş işleyen, iş yapan.
k. 434a/10

ḳarn İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi.
ḳ.+ ı 427b/21, 456b/17
ḳ.+ ından 459b/10

ḳarpuz(Far) Dışı yeşil kabuklu, içi kırmızı ve sulu, iri meyve.
ḳ. 457a/16

ḳarra → ḳara
ḳ. 458a/9

ḳarşu Ön taraf, ileri, görünen yer.
ḳ. çıḳup 436a/6, 455b/17 → çıḳ-
ḳ. geldiler 465b/16 →gel-
ḳ. gelüp ṭurdılar 469b/18
ḳ. gelüp 478a/5, 483b/16, 484b/9
ḳ. ṭurdı 455b/2, 483b/15 → ṭur-
ḳ. ṭurdılar 427b/5, 485a/12
ḳ. ṭurdum 433b/7
ḳ. ṭurup 427b/7, 454a/19
ḳ. ṭurur 439a/16, 465b/20
düşmene ḳ. ṭutup 482b/4
ḳ. urdı 440b/3 → ur-
ḳ. varamadı 444b/9 → var-
ḳ. vardı 451a/10
ḳ. vardılar 436a/2
ḳ. varuñ 452a/10
ḳ. varup 444b/9, 444b/15, 455b/16, 476b/8,481b/14
ḳ. virüp 483b/5 → vir-
ḳ. 424b/7, 425b/7, 426a/13, 426b/6, 431a/12, 437a/5, 439b/11, 439b/16, 440a/12, 440b/5, 440b/14, 442a/9, 443b/16, 448a/20, 448b/6, 450b/7, 454a/18, 454a/20, 455a/3, 455a/11, 455b/10, 456b/1, 465b/5, 466b/10,

467a/10, 467b/16, 467b/17, 468a/1, 468a/16, 468a/18, 468b/2, 468b/13, 469b/8, 469b/9, 469b/21, 470a/2, 470a/18, 472b/3, 472b/5, 473a/20, 478a/13, 478a/18, 478b/14, 480b/16, 481a/4, 481a/17, 482a/3, 482b/21, 483b/1, 484a/16
ḳ.+ dan 424b/11, 425a/19, 425b/7, 425b/9, 437a/19
ḳ.+ larına 450b/10
ḳ.+ larında ṭurup 484b/13
ḳ.+ larından 467b/11
ḳ.+ ma 476a/11
ḳ.+ mdan 448b/2
ḳ.+ ña 448b/18, 454b/19
ḳ.+ sına gelüp ṭurdı 486a/19
ḳ.+ sına 423a/4, 425b/10, 454a/20, 454b/17, 464a/18, 468a/9, 469b/11, 478a/11, 479a/16, 484a/20, 484a/18
ḳ.+ sında 423a/12, 437a/20, 454a/21
ḳ.+ sından 425a/16, 486a/20

ḳarşula- Karşılayıcı olarak çık-
ḳ. 473a/12

Ḳarṭūs-ı ʿĀdī (Ar) Sam Süvar'ın pehlivanlarından.
Ḳ. 451a/1, 451a/8, 451b/13, 452a/3
Ḳ.+ nüñ 451b/15
Ḳ.+ ye 451a/19

Ḳārūn (Ar) Beni İsrail'de zenginliğiyle meşhur olan fakat malından fayda görmeyip helak olan kişi.
Ḳ. 488a/6

Ḳārūn-ı pīlten Metne göre bir pehlivanın adı.
Ḳ. 435b/6

kārvān-serāy (Far) Kervansaray, yolculuk esnasında konaklanılan yer.
k.+ a 458b/9

ḳarye (Ar) Köy.
ḳ. 447b/16

kār-zār (Far) Savaş, kavga, cenk.
k. ideler 449a/5

ḳaṣd (Ar) Niyetlenme, bilerek yapmak isteme.
ḳ. 456b/7
ḳ. ider 462a/10, 446b/10 → it-
ḳ. iderdi 478b/3
ḳ. itdi 440a/19, 474a/11, 485a/21
ḳ. itdük 469b/3
ḳ. itdümdi 485b/13
ḳ. ḳıldı 423b/3, 423b/5, 468a/4, 478b/2, 479a/17, 481b/6, 483a/17 → ḳıl-
ḳ. ḳıldılar 422b/10, 448b/8, 483a/4
ḳ. ḳıldum 438a/7
ḳ. ḳılmış 463b/6
ḳ. 450b/1, 450b/3
ḳ.+ ı 454b/14, 483a/10
ḳ.+ ın 468b/20

ḳasem (Ar) Ant, yemin.
ḳ. yād ḳıl 469a/3 → ḳıl-, yād
ḳ. yād ḳılın 478b/12
ḳ. yād ḳılurlardı 468b/19
ḳ. yād virüp 471a/18 → vir-, yād

Ḳāṣıd Metne göre bir pehlivan adı.
Ḳ. 434b/17, 435b/10, 435b/12, 435b/20, 436a/1
Ḳ.+ a 435b/21
Ḳ.+ ı 435b/12

ḳāṣıd (Ar) Haberci, elçi.
ḳ. 470a/16, 470a/21, 470b/1
ḳ.+ ına 473a/13

ḳāṣıdlıḳ (Ar-Tr) Haber getirip götürme işi.
ḳ.+ a 435b/8, 470a/18, 470b/2

Ḳāsım (Ar) Hz. Muhammed'in künyesi.
Ḳ. 434a/21, 447a/4

ḳaṣır → ḳaṣr
ḳ.+ ları 466b/13, 467a/13

ḳaṣr (Ar) Köşk, saray.
ḳ. 467b/18
ḳ.+ a 436b/10
ḳ.+ ı 447b/5, 466b/13, 467a/13, 488a/5
ḳ.+ ıdur 488a/5
ḳ.+ ına 436b/9, 469a/20, 469b/2, 470b/14, 473b/13
ḳ.+ iken 466b/14, 467a/14

ḳaş Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar.
ḳ. 421b/7, 477b/8
ḳ.+ ı 445b/6, 475a/1
ḳ.+ ından 464a/7
ḳ.+ ıñdur 422a/17
ḳ.+ uñ 475a/2

ḳaşan-
1. (y.f.)
ḳan ḳaşan-: İşemek, bevl etmek
…-ur 440a/7
…-urdı 481a/10

ḳaşlu Kaşı olan.
ḳ. 432a/13

ḳat
1. Yer ve göğün katmanları.
ḳ. 429b/4, 438b/5, 440a/6, 449b/7, 449b/8, 460b/10, 479a/15, 464a/15, 471b/8, 471b/10, 477a/18
ḳ.+ ına gelüp 437a/18 → gel-
ḳ.+ ına 426a/14, 444b/20, 447b/19
ḳ.+ ında 421b/1, 421b/15, 422a/1, 426a/15, 429b/4, 432b/16, 438a/7
ḳ.+ ından 438a/12
ḳ.+ larına 423b/6
ḳ.+ uña 437b/3
2. Huzur, makam.
ḳ. geldiler 448b/4
ḳ. varup 455a/14, 461b/15, 470b/2
ḳ. 423a/10, 452a/7, 452b/6, 452b/12, 456a/16, 456a/18, 468b/5, 470b/1, 480b/3, 480b/4, 477b/19, 482b/7, 483a/21, 484a/11, 485a/9

ḳaṭʿ (Ar) Sona erdirme, bitirme.
ḳ. idüp 422a/9 → it-
ḳ. itmek 447a/1

kāt Çok, çok fazla, sıkı sıkı.
gey ü k. 434a/7

ḳat-
1. Karıştır-, saf halden çıkar-
ḳ.- dılar 442b/20
2. Bir şey içine koy-, yerleştir-
ḳ. 483b/10

ḳaṭʿā (Ar) Asla, hiçbir zaman.
ḳ. 427b/15, 445b/16, 457a/3, 487a/14

ḳatār (Ar) Birbiri ardınca dizilmiş hayvan sürüsü.
ḳ. 449b/18

ḳaṭarān → ḳaṭrān
ḳ. 429b/1

ḳaṭarāt(Ar) Damlalar.
ḳ. 427a/21, 433b/15
ḳ.+ dan 429b/1, 459a/13, 459a/14
ḳ.+ ı 458b/13
ḳ.+ ın 429a/17
ḳ.+ ından 429a/20

ḳatde Nerede.
ḳ.+ sin 423b/9

ḳatı Çok fazla, şiddetli, sert.
ḳ. gelüp 479b/20 → gel-
ḳ. teng ḳıldı 487a/6 → ḳıl-, teng
ḳ. 423a/21, 423b/11, 463a/2, 483a/16, 483b/9, 451b/16, 430a/17, 455b/5

ḳatıl- Karış-, birleş-
ḳ.- mış 450a/16, 450b/16
ḳ.- up 481a/9

ḳatır Atgillerden, kısrak ile erkek eşeğin çiftleşmesinden doğan ve kısır olan melez hayvan.
ḳ.+ lara 452b/21

ḳatış- Dahil ol-, birleş-
ḳ.- up 480b/17

kātib (Ar) Yazı yazan, yazıcı.
k. 488a/10

ḳātil (Ar) Katleden, öldüren.
ḳ. 486a/2
ḳ.+ e 452a/18

ḳaṭrān (Ar) Katran, ağır kokulu suda erimeyen siyah renkte sıvı madde.
ḳ. 449b/8

ḳaṭre (Ar) Damla.
ḳaṭre ḳ. aḳar 436a/19 → aḳ-
ḳ. ḳaṭre aḳar 436a/19
ḳ. 427b/1, 439a/2, 469b/10
ḳ.+ den 432b/4, 442a/21
ḳ.+ dür 488a/3
ḳ.+ i 434b/5
ḳ.+ ʾi 458b/15
ḳ.+ leyin 440b/16
ḳ.+ si 438b/2, 446a/4
ḳ.+ sin 458b/15
ḳ.+ sinden 433a/21, 446a/4
ḳ.+ sinden 442a/21

ḳavışdur- Kavuşmasını sağla-
ḳ. 465b/8

ḳavl (Ar) Laf, söz.
ḳ. itdiler 473b/14
ḳ.+ ince 422b/16, 423a/20, 423b/21, 424a/10, 425a/9, 425b/2, 426a/3, 426b/12, 427a/2, 427a/7, 427a/18, 427b/18, 428b/3, 429a/6, 429b/11, 430a/18, 431b/20, 432a/4, 434b/13, 435b/20, 436a/21, 437a/15, 437b/10, 437b/20, 438a/19, 438b/12, 439a/11, 440a/7, 441a/2, 441b/2, 442a/17, 445a/20, 446a/1, 447a/19, 447b/16, 448a/3, 448a/16, 449a/13, 449b/16, 451a/16, 453a/13, 454a/4, 454a/21, 454b/17, 455a/2, 455a/18, 456a/2, 456b/10, 458a/1, 458a/15, 459a/2, 460a/15, 462b/17, 463a/17, 464a/15, 464b/21, 465a/14, 466b/15, 467a/15, 467b/9, 468a/13, 468b/4, 468b/11, 470a/6, 470b/13, 470b/20, 472a/10, 472b/15, 473a/9, 473b/3, 476b/1, 476b/11, 477a/18, 477b/9, 478b/4, 478b/20, 479b/6, 480a/11, 480b/2, 481b/3, 481b/20, 482a/19, 483a/16, 483b/14, 484a/14, 484b/7, 485a/1, 485a/8, 485a/12, 485a/21, 485b/3, 485b/19, 486b/13

ḳavluhu Teʿālā (Ar) Allah'ın sözü.
ḳ. 431b/4

ḳavm (Ar) millet, aynı soydan gelen.
ḳ. 424a/3, 424a/20, 442b/6, 443a/5, 446a/20, 466a/17, 472b/2, 484a/7
ḳ.+ e 446a/18
ḳ.+ i 424b/3, 435a/3, 439b/9, 442b/6, 442b/14, 443a/16, 443a/17, 443b/1, 470a/4, 472b/2, 476a/4, 483b/14
ḳ.+ idi 442b/7
ḳ.+ indenem 465a/11
ḳ.+ ine 468b/17
ḳ.+ ini 430b/4
ḳ.+ inüñ 430a/4, 430b/6
ḳ.+ üñ 443a/1

ḳavs (Ar) Yay.
ḳ.+ a 432b/5

ḳavs-i ḳuzaḫ (Ar) Yağmur kuşağı.
ḳ.+ dan 424b/9

ḳavşır- → ḳavşur-
1. (y.f.)
ḳol ḳavşur-: Kolları birleştirmek
…-up ṭurdı 468a/9

ḳavşur-
1. (y.f.)

el ḳavşur-: Elleri birleştirmek
…-dı 427b/7
…-up ṭurdı 441a/17
…-up 433b/6, 437a/19

ḳavun Kabakgillerden, iri meyveli bitki.
ḳ. 457a/16

Kāvus → Keykāvus
k. 474b/11

ḳaya Sert yapıda olan maden, taş.
ḳ.+ layın 438a/10

ḳayd ü bend (Ar-Far) Bağlama, bağ.
ḳ. 452a/1, 452b/1, 452b/2, 465b/6, 479a/12, 479b/8, 479b/18, 480a/2, 480a/7, 480a/3, 485a/15, 486a/20, 486b/3, 486b/4, 486b/7
ḳ.+ ı 448b/13, 474b/18, 486b/6
ḳ.+ ında 451a/15
ḳ.+ u 486b/9
ḳ.+ umuz 453b/4

ḳaydla- (Ar-Tr) Bağla-
ḳ.- duñ 480a/8

ḳāyim Duran, durucu.
ḳ. 426a/12, 432b/8, 471b/6
ḳ. olurlardı 442b/19 → ol-

kāyināt (Ar) Yaratılan her şey, evren.
k. 432a/20, 447a/16, 464a/14, 472b/14
k.+ da 474a/14
k.+ ı 427b/20, 432a/20

ḳayna- Bir sıvı, sıcaklığı belli bir dereceyi bulduğunda buhar durumuna geçerek fokurda-
ḳ.- maḳda 434a/1
ḳ.- masında 433b/4
ḳ.- r 444b/1, 444b/2

ḳaynaḳ Yırtıcı hayvan pençesi.
ḳ.+ ı 477a/18
ḳ.+ ına 465a/18
ḳ.+ ında 459b/3
ḳ.+ ından 460b/8, 472a/1
ḳ.+ la 477a/17
ḳ. urup 477a/16 → ur-

ḳaynaş- İç içe gir-, birbirine karış-
ḳ.- dılar 472b/7

ḳaynat- Kaynamasını sağla-
ḳ.- up 433b/3, 433b/11, 433b/13, 433b/19, 443a/16
ḳ.- dı 445a/3
ḳ.- duġın 445a/16
ḳ.- dum 433b/11, 433b/12, 433b/13, 433b/14

ḳayṣar (Ar) Eski Roma ve Bizans imparatorlarına verilen isim.
ḳ. 466b/14, 467a/14

ḳaysı (Far) Sıcak ve ılık iklimlerde yetişen meyve ağacı.
ḳ. 432b/16

Ḳaysūn → Ḳaysūn-nām
Ḳ.+ ı 440a/13

Ḳaysūn-nām Metne göre Küderz'in pehlivanlarından biri.
Ḳ. 440a/11

ḳaytar- Çevir-, döndür-
ḳ.- dı 452a/14

Ḳayṭās Metne göre Gîş memleketinin meliki.
Ḳ. 456b/3
Ḳ.+ ıla 456a/11

Ḳayyūm (Ar) Her vakit var olan Allah.
Ḳ. 438b/10

ḳaẕ- → ḳaz-
ḳ.- up 425b/13

ḳaz- Toprağı oy-, eşele-
ḳ.- dılar 425b/15

ḳaz Perde ayaklılardan, genellikle

beyaz ve boz renkli, uzun boyunlu, suda ve karada yaşayan, uçan kuş.
ḳ. 462a/5

ḳaz-
1. Kazık çakıp bağla-
ḳ.+ up 463b/5,
ḳ.+ dı 464a/17
2. Taş üzerine oyarak yazı yaz-
ḳ.+ an 466b/21, 467a/21

ḳażā (Ar) Allah'ın izni dahilinde olan hadiseler.
ḳ.+ i 449b/20
ḳ.+ yı 428b/10, 452a/6

ḳazdur- Kazmasını sağla-
ḳ.- up 426a/4

ḳazılu Taşa kazılmış olan.
ḳ. 466b/19, 467a/19

ḳāżīyeʾl-ḥācāt (Ar) Hacetleri gideren Allah.
ḳ. 457b/13

ḳażiyye (Ar) İş, mesele, dava.
ḳ.+ dür 456b/17

kebāb Ateşte pişirilen et.
k. 421b/8, 456a/1

ḳebīr (Ar) Büyük.
ḳ. 441b/11

kebūter (Far) Güvercin.
k. 474b/3, 474b/4

kebūter-ḫāne (Far) Güvercinlik.
k.+ ler 474b/1

ḳecimlen- Zırhlan-, zırh giy-
ḳ.- üp 486b/20

keçü Eti, sütü ve derisinden faydalanılan memeli hayvan, keçi.
k.+ ñi 467b/7

kefen Ölen müslüman kimselerin mezara gömülmeden önce içine konulduğu beyaz renkli bez.
k. ṭaḳ 435b/18
k. 467b/6
k.+ in 458b/3

keh-rubā (Far) Kehribar, süs eşyalarının yapımında kullanılan değerli taş.
k.+ dan 436a/12

kelām (Ar) Söz, söyleme, anlatma.
aḥsen k. itdüm 475a/6 → it-, aḥsen
k. 423a/9, 424b/15, 425b/6, 426b/11, 429b/10, 434b/9, 447a/1, 447a/17, 462b/14
k.+ ı 434b/17, 456b/15, 468a/15, 469b/4, 470b/2

Kelām-ı ḳadīm (Ar) Kur'an-ı Kerim.
ḳ.+ de 456b/15

kelebecük Küçük kelebek.
k.+ i 458b/5
k.+ leri 458b/7
k.+ lerüñ 458a/21

kelebek Pul kanatlılardan, kanatları ince pulla ve türlü renklerle örtülü, çok sayıda türleri bulunan böceklerin genel adı.
k. 430a/8, 433a/14, 458a/21, 458b/12, 460b/2, 460b/5

kelid (Ar) Anahtar.
k. 488a/2

kelīm (Ar)
1. Hz. Musa peygamberin unvanı.
k. 461a/1, 461a/2
2. Sözler.
447a/21

kelimāt (Ar) Kelimeler, sözler.
k.+ da 447b/2, 462b/19

kelime(Ar) Bir veya birkaç heceden oluşan anlamlı ses birliği, söz.

k.+ lerin 422b/21

kelle (Far) Baş, kafa.
k. 464b/20

kem (Far) Az, eksik.
k. 421b/15, 422a/1, 463b/14, 475a/7, 488a/4, 488a/5

kemāl (Ar) Olgunluk, yetkinlik.
k. buldı 442b/11 → bul-
k. 434b/9, 462b/1
k.+ den 447a/2
k.+ i 430b/15, 474a/6, 487a/3

kemān (Far) Dört teli olan, çenenin altına dayanarak çalınan yaylı saz.
k. 486b/21

kemend (Far) Uzakta bulunan bir şeyi yakalamak için üzerine atılan ucu ilmekli ip.
k. 463a/21, 463b/1
k.+ ile 466a/11
k.+ inden 463a/21
k.+ ler 426a/5

kemer (Far)
1. Kapı, pencere ve köprü gibi şeylerin oyuğu aşağı bakan kavisli kubbesi.
k. 424b/8, 424b/9
2. Bele takılan kuşak, kayış.
427b/7, 436b/15, 449b/3, 472a/19, 484a/3
k.+ i 436b/16
k.+ ine 426b/15

kemerlü (Far-Tr) Kuşağı olan, kemerli.
k. 473b/20

kemī (Ar) Yiğit, kahraman.
k.+ ler 462b/20
k.+ lerden 462b/19

kemīn (Far) Pusuya gizlenmiş kimse.
k. 439b/11
k. ḳılalum 479a/7 → ḳıl-
k. ḳılup ṭurdılar 479a/9 → ḳıl-, ṭur-
k. 480b/14, 481a/1
k.+ de 480b/18

kemīne (Ar) gizlenilen yer.
k. irdi 480b/11 → ir-
k. 480b/15, 480b/16
k.+ ye 442b/1

kemter (Far) İtibarsız, aşağıda bulunan.
k. 455a/17

kemük İnsan ve hayvanların omurgasını oluşturan sert yapı, iskelet.
k. 464b/10, 464b/20, 465a/8

kenār (Far) Kıyı, çevre.
k.+ a 435b/3, 451a/21
k.+ ına 436a/8, 450b/9, 465b/5, 466b/1, 467a/1, 477a/2, 477a/11, 477a/12, 486a/14
k.+ ında 437a/16, 437b/12, 439a/2, 442a/10, 455b/13, 460b/12, 460b/13, 464a/11, 466a/16, 466b/1, 467a/1, 474a/19
k.+ ındadur 439a/1

kendü Kendi.
k. kendüye eydür 440b/17, 468b/20, 479a/14, 485a/3
k. kendüye eyitdi 484b/15
k. kendüyi diledi 481b/8 → dile-
k. 422b/14, 423a/1, 423a/9, 425b/9, 427a/1, 427a/3, 434a/14, 435a/12, 436b/9, 436b/10, 436b/16, 442b/20, 443a/14, 445a/1, 446a/14, 450a/4, 451b/11, 452b/2, 453b/1, 455b/2, 458b/2, 458b/3, 464a/7, 464b/7, 468b/22, 469b/6, 469b/13, 470b/1, 474b/12, 477b/19, 480a/1, 483b/5, 483b/15, 484a/19, 486b/19
k.+ de 430a/16
k.+ den 435a/11, 451b/4, 460b/17, 461b/3, 476b/15
k.+ dür 483b/7
k.+ lere 424a/2, 430b/7
k.+ leri 449a/2, 455b/1, 468b/16

k.+ lerüñ 430b/5
k.+ m 448b/7
k.+ müzi 452a/4
k.+ ñden 457b/8
k.+ nüñ 448a/8, 451a/21, 469a/21
k.+ si 435a/15, 435b/1, 468a/13, 480b/16
k.+ sidür 450a/7
k.+ sin 469a/10
kendü k.+ ye eydür 440b/17, 468b/20, 479a/14, 485a/3
kendü k.+ ye eyitdi 484b/15
k.+ ye 422b/19, 435a/13, 436a/1, 439a/4, 448a/4, 451b/12, 454b/2, 454b/4, 458b/3, 468a/8, 469a/11, 475b/15, 479a/18, 484b/18
kendü k.+ yi diledi 481b/8
k.+ yi 422b/11, 423b/5, 423b/21, 428a/2, 434a/8, 440a/20, 450a/9, 450b/9, 460b/21, 461b/15, 463b/20, 468b/3, 479a/16, 479a/19, 479b/19, 480a/7, 480a/14, 481a/11, 482b/16, 483a/19, 484a/18, 486a/18
k.+ yile 430a/12, 452b/2
k.+ yü 485b/3
k.+ zi 434b/18
k.+ zin 422b/11, 470a/7
k.+ züñi 474b/20

Kenīze Metne göre ʿAcācılı cinnînin kızı.
k.+ ñüñ 463b/14

kerāmet (Ar) Allah tarafından ihsan edilen manevi hal.
k. virdi 457a/1 → vir-
k. virüp 432b/19
k. 439a/9

kerem (Ar) Lutuf, bağış, ihsan.
k. ḳıl 461a/4 → ḳıl-
k. 433b/4, 438b/14, 442a/1, 475b/4
k.+ inden 430b/15
k.+ üñ 461a/13, 487b/3, 487b/4

ḳerem → kerem
ḳ.+ üñle 468a/10

Kerīm (Ar) Kur'an-ı Kerim.
k. 456b/16

kerre (Ar) Defa, kez.
k. 433b/3, 433b/14, 437a/19, 472a/3, 479a/15, 483a/2, 486a/10

kerrūbeyān → kerrūbiyūn
k. 488a/7

kerrūbiyūn (Ar) Allah'a en yakın kabul edilen meleklerin en büyükleri.
k. 429b/4

kerrūbutūn → kerrūbiyūn
k. 429a/13

kes- İki veya daha fazla parçaya böl-
k. 454b/21
k.- e 463b/6, 478b/3
k.- eler 457a/8
k.- elüm 423a/6
k.- esin 455a/1
k.- üp 478b/10

keṣāfet (Ar) Kir, pislik.
k.+ lerni 461a/14

kesil-
1. Uzaklaş-
k. 462a/11
k.- mezse 462a/11
2. İki parçaya bölün-
k.- miş 428b/8
k.- se 485b/18

ket-ḫüẕā (Far) Kahya, işlerden sorumlu kimse.
k.+ ların 469b/2

kevkeb (Ar) Yıldız.
k. 467b/1

kevn (Ar) Olma, oluş, varlık.
k. 426b/9, 447a/12, 471b/18
k.+ ı 432b/10

Kevṣer (Ar) Cennette bulunan bir

havuzun adı.
k.+ i 429a/2

keyd (Ar) Bağ, zincir.
k.+ i 487a/10

Keykāvus (Far) İran mitolojisinde Siyavuş'un babasıdır.
k. 472a/18
k.+ a 474a/5

Keyḳubād (Far) Rüstem'in çağdaşı Keyânîler hanedanının kurucusu.
k. 438b/20, 474b/11

keyvān(Far) Satürn gezegeni.
k. 429b/6, 432b/9, 454a/3, 456b/8
k.+ a 443b/5, 448a/9

Keyv Küderz Metne göre pehlivan adı.
k. 435b/6

keyyūs(Ar) İnce, zarif.
k.+ e 432b/4

kez Defa, kere.
k. 439a/17, 451a/17, 451b/4, 461a/8, 462a/10, 463b/1, 470a/1, 470a/3, 487a/17

ḳıble (Ar) Namaza durulan yön, Mekke tarafı.
ḳ.+ ye 437a/17, 473a/20

ḳıçın Arka, geri.
ḳıçın ḳ. gelüp 425a/5 → gel-
ḳ. ḳıçın gidüp 475b/17, 477a/12 → git-

ḳıf Kadeh, bardak.
ḳ. 426b/18

ḳıġ koyun, keçi ve deve gibi hayvanların toparlak ve kuru pisliği.
ḳ.+ ından 429a/8, 429a/16, 459b/9
ḳ.+ ını 460a/20
ḳ.+ ları 459b/8

ḳıġır-
1. Çağır-, davet et-
ḳ.- dı 463a/5, 481b/4
2. (y.f.)
fitne ḳıġır-: Fitne oluşturmak
…-dı 486a/1
ḳatına ḳıġır-: Huzura çağırmak
…- up 444b/20

ḳıl-
1. Yap-, et-
ḳ. 432b/17, 433a/8, 435b/19, 436a/20, 446b/9, 456b/15, 461b/1, 462a/12, 468a/12, 476a/15, 476a/18, 487a/11
ḳ.- a 425b/1, 437a/14
ḳ.- alum 455b/8, 479b/7
ḳ.- am 487a/4
ḳ.- an 458b/3
ḳ.- ayım 434b/18
ḳ.- dı 446b/4, 447b/15, 456b/7, 457b/20, 460a/13, 462a/1, 465b/3, 467b/9
ḳ.- dılar 424a/3, 426a/6, 431a/4, 449b/6
ḳ.- duġuñlayın 484b/11
ḳ.- duḳca 446a/15
ḳ.- dum 486b/11
ḳ.- ġıl 476a/14
ḳ.- ınca 426b/12
ḳ.- maduñ 486b/3
ḳ.- maġa 476a/15
ḳ.- mayalum 450b/20
ḳ.- maz 473a/12
ḳ.- mışlar 426a/12, 426a/13
ḳ.- mışlara 463b/17
ḳ.- mışuz 454b/9
ḳ.- up 423b/5, 424b/3, 431a/6, 431b/7, 434b/7, 439b/7, 440b/1, 444a/1, 448a/18, 449a/21, 450b/15, 453b/16, 454a/6, 454a/10, 454a/13, 454a/15, 461b/18, 470b/17, 475a/21, 476a/1
ḳ.- ur 422a/10, 423a/1, 424b/19, 426a/1, 438b/6, 454b/16, 463b/17, 479b/5
ḳ.- uram 482a/17
ḳ.- urdı 483a/15
ḳ.- urduḳ 456a/9

2. (y.f.)

āferīn ḳıl-: Beğenisini belirtmek
…-dı 464a/14
āḫir ḳıl-: Sona erdirmek
…-up 469a/19
āh u figān ḳıl-: İnleyip sızlamak
…-up 482a/21
aḳın ḳıl-: Baskın yapmak
…-duġın 447b/17
ʿaḳīde ḳıl-: İnanç benimsemek
…-up 445a/3, 445a/6
ʿamel ḳıl-: Dini davranış sergilemek
…-up 458b/6
arabede ḳıl-: Kargaşa çıkarmak
…-up 454a/5
ārāste ḳıl-: Süslemek, donatmak
…-up 449a/16, 449a/19
āteşi gülzār ḳıl-: Ateşi güle dönüştürmek
…-duñ 461a/19
ʿayān ḳıl-: Belli etmek
…-avüz 447b/10
āzād ve bī-pāk ḳıl-: Özgür ve temiz saymak
…-461a/17
aʿẓam ḳıl-: Büyük göstermek
…-dı 487a/19
ʿazm-ı Hind ḳıl-: Hind'e hamle etmek
…-dılar 480b/8
baḫış ḳıl-: Bağışlamak, vermek
…-dı 456b/21
beyān ḳıl-: Açıklamak
…-a 447b/9
…-dı 469b/6, 470b/12
…-up 466b/20, 467a/20
berdehān ḳıl-: Şaşırmak
…-up 455b/14
beşaretler ḳıl-: Müjdeler vermek
…-up 424b/4
bürrān-ı ʿuryān ḳıl-: Keskinliği çıplak halde göstermek
…-up 451a/10
buḫte ḳıl-: Gizli dert çekmek
…-an 433b/21
cemʿ ḳıl-: Toplamak
…-up 453b/2, 469b/2, 482a/6
ceng cevlān ḳıl-: Meydan okumak
…-urmış 426a/21
ceng ḳıl-: Savaşmak, dövüşmek
…-a 482b/10, 483b/6
…-an 482a/17
…-dılar 440b/3, 440b/8, 456a/21, 481a/5
…-uñ 456a/20
cinān ḳıl-: Cennet eylemek
…-a 488a/6
dilek ḳıl-: Temenni etmek
… 487a/13
daʿvet ḳıl-: Çağırmak
…-a 427b/2
…-maġa 473a/2
…-up 458a/7, 460b/20
…-ur 422b/19, 450b/5
dırāz ḳıl-: Uzun tutmak
…-mayalum 424b/3
defin ḳıl-: Toprağa gömmek
…-up 453b/2
duʿā ḳıl-: Yalvarışta bulunmak
… 457b/9
…-a 466a/2
…-ıcaḳ 473a/10
…-up 426b/12, 467b/10, 472b/3, 473a/8, 475b/4
edā ḳıl-: Yerine getirmek
…-a 428a/9
…-urdum 428b/20
emr ḳıl-: Buyruk vermek
…-dı 430a/19, 475b/21
…-dum 467b/3
…-duñ 428b/19
eyle ḳıl-: Oluşturmak, yapmak
…-mışlar 455a/13
farḳ ḳıl-: Ayırt etmek
…-amadum 438b/17
…-dılar 451a/3
…-mazuz 430b/18
fermānber ḳıl-: Emir taşıyan yapmak
…-an 439a/2
fikr ḳıl-: Düşünmek
… 429b/7
fitne ḳıl-: Kargaşa yaratmak
…-an 468b/6
…-up 468a/12

ġanī ḳıl-: Zengin etmek
…-up 447b/5
ġavġā ḳıl-: Kavga etmek, dövüşmek
…-duḳları 485b/15
…-urken 483a/17
ġayret ḳıl-: Çaba harcamak
… 424a/4
…-up 425b/3
ġayret cengin ḳıl-: Savaşa gayret göstermek
…-alum 479a/1
ġırīv ḳıl-: Bağırmak, haykırmak
…-dılar 425b/9
…-up 456a/15, 480b/13, 481a/2, 482a/1, 483a/3, 483a/14
giriftār ḳıl-: Esir etmek
…-mışdur 483b/17, 486a/10
göc ḳıl-: Taşınmak, yer değiştirmek
…-up 466a/14
güç ḳıl-: Zorlaştırmak
…-up 467b/11
gül ḳıl-: Çiçek yapmak
…-ur 475a/19
ḫaber ḳıl-: Haberdar etmek
…-dılar 463a/9
…-up 453b/7
…-sañ 451b/9
ḫacil ḳıl-: Utanmak
…-a 486b/7
…-uruz 423b/17
ḥalāllıġa ḳabūl ḳıl-: Helal saymak
…-avüz 469a/16
…-ursa 468b/21
ḥamāyıl ḳıl-: Boyuna asmak
…-an 463b/17
…-up 426b/14, 449b/1, 469b/18
ḫamīde ḳıl-: Eğrilmek, bükülmek
…-up 468a/9, 479a/19, 481b/5
ḥamle ḳıl-: Saldırmak
…-dı 463a/18, 463b/7
…-dılar 482a/1
…-ur 424a/18
ḫaṭā ḳıl-: Yanlış yapmak
…-uruz 473a/19
ḫayāl ḳıl-: Utanmak
…-up 467b/19
ḥaẕer ḳıl-: Sakınmak
…-duġından 428b/13
ḥāẕır ḳıl-: Harlamak
…-ayın 456a/20
…-dılar 469b/16
…-up 429b/17
helāk ḳıl-: Yok etmek
…-alum 463b/18
…-duġı 443a/13
…-duñ 463b/14
…-sun 424a/2
…-ur 425a/3
…-urdı 481a/7
ḥikāyet ḳıl-: Anlatmak
…-urlar 434b/13
ḥīle ḳıl-: Kandırmak
…-uram 450a/11
ḫilḳat ḳıl-: Yaratmak
…-an 476a/4
…-updur 445a/18, 472b/11
ḥikāyet ḳıl-: Anlatmak
…-up 447b/1, 462b/18, 475b/8
ḫiẕmet ḳıl-: Görev yapmak
…-maz 485a/19
…-up 442b/5
…-ur 473a/12
ḫoş şekil ḳıl-: Hoş göstermek
…-up 486a/18
ḥüküm ḳıl-: Karar almak
…-dı 463a/13
hūm hücūm ḳıl-: Gayretle saldırmak
…-alar 449a/2
ḥürmet ḳıl-: saygı göstermek
…-up 435b/21
ʿibādet ḳıl-: İbadet etmek
…-ayın 424a/1
…-up 467b/11, 469b/17
iḥsān ḳıl-: İyilik etmek
…-dı 448a/1
iḫtiyār ḳıl-: Seçilmek
…-up 432a/13, 465b/6
iḥtiyāṭ ḳıl-: Tedbirli olmak

…-up 450b/21
iḳrār ḳıl-: Tasdik etmek
…-dılar 431b/1
iʿlām ḳıl-: Bildirmek, anlatmak
…-dılar 438a/1
…-dum 438a/9
imtiḥān ḳıl-: Test etmek
…-dılar 445a/8
istifāde ḳıl-: Yararlanmak
…-sunlar 461b/20
istiġfār ḳıl-: Bağışlanma dilemek
…-ma 487a/14
istiḳbāl ḳıl-: Karşılamak
…-dı 481b/5
…-dılar 469b/18
iş ḳıl-: Bir iş yapmak
…-ayın 456a/6, 486a/17
ʿīş ḳıl-: Zevk ve sefa sürmek
…-up 482a/9
işāret ḳıl-: Belirtmek, ima etmek
…-dı 454a/9, 466b/20, 467a/20, 468a/16
…-duġı 477a/14
iştiyāḳ ḳıl-: Özlem duymak
…-up 470a/20
ʿīş u nūş ḳıl-: Eğlence meclisi düzenlemek
…-maḳda 441a/3
it ḳıl-: Köpeğe çevirmek
…-duġın 486a/16
iʿtibār ḳıl-: Dikkate almak
…-madılar 423b/11
…-up 473a/18
iʿtimād ḳıl-: İtimat etmek, güvenmek
…-urdum 484b/16
ittifāḳ ḳıl-: Uzlaşmak, anlaşmak
…-dılar 469a/9
…-duḳ 486b/3
ʿizzet ḳıl-: Saygı göstermek
…-avüz 468a/11, 469a/17
…-mayan 473a/13
…-up 428a/15, 429a/9, 455b/16, 463b/16, 475b/9, 485a/20
…-ur 473a/12
ḳabūl ḳıl-: Razı olmak
…-ayım 470b/1
…-dı 435a/21
…-dılar 469b/15
…-maḳ 469a/12
…-up 457a/20, 459a/19, 469a/9, 472a/11
kār ḳıl-: Etki yapmak, tesir etmek
…-maya 485b/10
ḳaṣd ḳıl-: Niyetlenmek
…-dı 423b/3, 423b/5, 468a/4, 478b/2, 479a/17, 481b/6, 483a/17
…-dılar 422b/10, 448b/8, 483a/4
…-dum 438a/7
...-mış 463b/6
ḳasem yād ḳıl-: Ant içmek, yemin etmek
… 469a/3
…-ın 478b/12
…-urlardı 468b/19
ḳatı teng ḳıl-: Derin üzüntü duymak
…-dı 487a/7
ḳaydbend ḳıl-: Bağlı hale getirmek
…-dum 486b/3
kemīn ḳıl-: Pusu kurmak
…-alum 479a/7
…-up ṭurdılar 479a/10
kerem ḳıl-: Lütufta bulunmak
… 461a/4
ḳılıç ḥamāyıl ḳıl-: Kılıç kuşanmak
…-up 463a/10, 486a/2
ḳılıç semāʿin ḳıl-: Kılıç gösterisi yapmak
…-dılar 440b/16
ḳılıç yalıncaḳ ḳıl-: Kılıcı kınından çıkarmak
…-uben 440b/1
…-up 465b/11, 480b/13, 481b/21, 484a/9
ḳıṣṣa-i dırāz ḳıl-: Uzun hikaye anlatmak
…-mayalum 463a/6
ḳıyaṣ ḳıl-: Karşılaştırma yapmak
…-up 425b/14
lāyıḳ ḳıl-: Uygun bulmak

…-asın 476a/21
loḳma loḳma ḳıl-: Parça parça yapmak
…-up yutmaġa 477a/16
maḳām ḳıl-: Makam vermek
…-a 487b/8
melek şekil ḳıl-: Melek biçimi vermek
…-up 479a/16
meymene vü meysere ḳıl-: Sağ ve sol yapmak
…-up 449a/19
meẕekke ḳıl-: Temiz kılmak
… 461a/15
mihmānlıḳ ḳıl-: Misafir etmek
…-up 470b/14
muḥkem ḳıl-: Sağlam yapmak
…-up 439b/20
muḳadder ḳıl-: Yazgı gereği olmak
…-asın 428a/6
…-duḳca 446a/15
…-up 461a/7
muʿaẓẓam ḳıl-: Büyük yapmak
…-dı 446b/11
muṣaffā ḳıl-: Saf hale getirmek
… 461a/14
mükerrem ḳıl-: İzzetli etmek
…-dı 446b/11
müsellem ḳıl-: Teslim etmek
…-dum 471a/19
müstecāb ḳıl-: Dileği kabul edilmek
…-dı 457b/13
…-up 428a/10
müşerref ḳıl-: Şerefli yapmak
…-dun 464a/19
…-duñ 468a/10, 469a/1
müyesser ḳıl-: Kolay etmek
…-duñ 446a/9
…-an 438b/14
namāz ḳıl-: İbadet yapmak
…-up 433a/18
naẓar ḳıl-: Göz atmak, bakmak
…-alum 473b/6
…-dı 441a/13, 444b/1, 463a/11, 463b/10, 470a/4
…-dılar 452b/5
…-dum 460b/4
…-up 427b/6, 428b/7, 429b/18, 432a/8, 435b/13, 441a/18, 444a/3, 445a/2, 445b/3, 450a/1, 450b/15, 451b/7, 453a/14, 458a/9, 474a/17, 474a/18, 484b/17
…-ur 487a/15
nefer ḳıl-: Asker etmek
… 448a/5
nefsi müʾmin ḳıl-: Nefsi müslüman yapmak
… 487a/12
nīkḫāh ḳıl-: Herkesin iyiliğini istemek
…-dı 475a/1
niṣār ḳıl-: Serpmek, dağıtmak
…-up 484a/17
nişān ḳıl-: belirtmek, iz bırakmak
…-duḳları 468b/16
…-uñ 468b/15
niyāz ḳıl-: Yalvarmak
…-up 459a/16
nūş ḳıl-: İçki içmek
…-ayım 468a/17
…-maduñuz 468a/16
pāk ḳıl-: Temiz yapmak
…461a/16
pāk pākize ḳıl-: Tertemiz yapmak
…-up 424b/4
perān ḳıl-: Kanatlanmak
…-up 440b/11
pāre ḳıl-: Parçalamak
…-dı 463a/19, 463b/8
perverde ḳıl-: Beslemek
…-dı 446a/6
…-dum 442b/2
…-maġa 444a/10
…-up 432b/8, 458b/1
pīşe ḳıl-: Huylu etmek
… 437b/7
pür ḳıl-: Dolu hale getirmek
…-up 475a/20
raḥmet ḳıl-: Merhamet etmek
…-an 476a/19
redd ḳıl-: Geri çevirmek
…-dı 440a/15
refʿ ḳıl-: Yüceltmek

…-up 468a/4
remzi rumūz ḳıl-: İşaretle anlatmak
…-up 468b/4
rencīde ḳıl-: İncitmek
…-up 436b/6
riḳḳat ḳıl-: Merhamet etmek
…-up 478b/15, 481b/16
rivāyet ḳıl-: Söz söylemek
…-up 475b/7
rīze rīze ḳıl-: Parça parça yapmak
…-up ditmege 477a/16
rūşen ḳıl-: Parlak hale getirmek
…-ur 487a/16
rūzī ḳıl-: Kısmet etmek
…-dı 430b/10
ṣabr ḳıl-: Katlanmak, dayanmak
… 461a/3
ṣāfī ḳıl-: Temiz yapmak
…-ınca 487a/17
ṣaḥīḥ rivāyet ḳıl-: Gerçek söz etmek
…-up 434b/14
sāz u seleb ḳıl-: Çalgılı eğlence yapmak
…-up 470a/16
…-up ṭurdılar 480b/12
secde ḳıl-: Yere kapanmak
… 468b/2, 468a/21, 479b/21, 486b/10
…-a 480a/5
…-acaḳ 486b/4
…-alar 480a/17
…-am 455a/2
…-amısın 423a/5
…-asın 479b/8
…-asız 454b/10
…-dılar 454b/11
…-maduñ 480a/8
…-maġa 480a/6
…-up 423a/7, 454b/17, 480a/15
selām ḳıl-: Esenlik dilemek
…-dı 460b/15
…-up 460b/16, 461a/7
serkeşlik ḳıl-: Dik başlılık etmek
…-up 476b/4
…-ursın 486b/9
seyrān ḳıl-: Seyir etmek
…-avüz 471a/8
seyir ḳıl-: Dolaşmak, gezmek
…-up 455b/19
ṣoḥbet ḳıl-: Konuşmak, muhabbet etmek
…-up 437b/20
suʾāl ḳıl-: Soru sormak
…-up 430a/20, 432a/11, 432a/20, 456b/12, 458a/3, 459a/5
süvār ḳıl-: Ata binmek
…-up 453b/11
şādī ḳıl-: Mutlu olmak
…-ma 471b/18
şebẖūn ḳıl-: Gece baskını yapmak
…-alum 456a/12
şikestelik ḳıl-: Kırılmak
…-a 479a/4
taʿaccüb ḳıl-: Şaşa kalmak
…-up 474a/20
ṭāʿat ḳıl-: Boyun eğmek
… 472b/11
…-up 446a/16
taġyīr ḳıl-: Başkalaştırmak
…-up 449b/21
taḥsīn ḳıl-: Takdir etmek, beğenmek
…-dı 427a/19, 444b/6
…-dılar 463a/19
…-up 438b/13, 453a/7, 468a/7
taḥsīnler ḳıl-: Beğeniler yapmak
…-dı 486a/15
taḳrīr ḳıl-: İfade etmek
…-up 475b/8
ṭaleb ḳıl-: Arzu etmek, istemek
…-mışsın 469a/2
ṭamaʿ ḳıl-: Aç gözlülük yapmak
…-up 457a/9
tamām ḳıl-: Bitirmek, sona erdirmek
…-up 469b/12
ṭapu ḳıl-: Hizmet etmek
…-am 454b/21
…-up 449b/5
ṭayy ḳıl-: Dürüp bükmek
…-up 469a/4

tażarruʿ ve zārī ḳıl-: yalvarmak
…-dı 465b/8
…-ıcaḳ 461a/6
tecribe ḳıl-: Denemek
… 425a/20
…-up 444b/16, 467b/21
tefaḥḥuṣ ḳıl-: Dikkatle araştırmak
…-ayın 467b/17
…-maġıçun 468b/14
teferrüc ḳıl-: Gezip dolaşmak
…-alum 466b/11, 467a/11
…-dı 437a/9
…-urken 466b/10, 467a/10
telkīn ḳıl-: Kulağına fısıldamak
…-up 424a/11
temāşā ḳıl-: İzlemek, bakmak
…-alum 424a/21
…-up 424a/21
…-urdı 440b/4
temennā ḳıl-: Arzu etmek, dilemek
…-ıcaḳ 446a/12
terbiyyet ḳıl-: Beslenip büyütülmek
…-uñ 444a/4
tevāżuʿ ḳıl-: Alçakgönüllü olmak
…-dı 477a/9
tevbe ḳıl-: Hatadan dönmek
…-up 450b/2
ʿuḳūbet ḳıl-: Ceza vermek
…-ma 437b/7
ʿuryān ḳıl-: Çıplak etmek
-up 481a/3
üç bölük ḳıl-: Üçe bölmek
…-up 482b/13
vaṣf ḳıl-: Nitelendirmek
…-duġuñ 438a/20
vidaʿ ḳıl-: Ayrılmak, uzaklaşmak
…-up 437b/11, 465b/5
yaraḳ ḳıl-: Silah kuşanmak
… 439a/21
…-sınlar 463a/6
…-up 436a/5
yardım ḳıl-: Destek olmak
…-aydum 483b/2
…-ayın 486b/4
…-dı 484b/4
…-dum 486b/3
…-up 449a/10
…-urlar 458a/21
yavı ḳıl-: Kaybetmek, yitirmek
…-updur 422b/11
yir yirin duʿā ḳıl-: Ara sıra dua etmek
…-up 469b/3
yoḳdan var ḳıl-: Yaratmak, meydana getirmek
…-ur 438b/10
yuva ḳıl-: Barınak yapmak
…-dı 464b/8
yüce ḳıl-: Değerini artırmak
…-ur 476a/11
żarar ḳıl-: Zarar vermek, eksiltmek
…-maz 464a/8
ziyāret ḳıl-: Görmeye gitmek
…-avüz 471a/8

ḳıl Kıl, tüy.
ḳ. 455a/20, 455b/2, 469b/8, 469b/21, 483a/15

ḳıl- Kal-
ḳ. 483a/11

ḳılıcı Yapan, eden.
yardım ḳ. 433a/6

ḳılıç Hammaddesi çelik olan ve ateşte dövülerek yapılan kesici savaş aleti.
ḳ. çeküp 430b/11 → çek-
ḳ. ḥamāyıl ḳılup 486a/2 → ḳıl-, ḥamāyıl
ḳ. semāʿin ḳıldılar 440b/16
ḳ. yalıncaḳ ḳılup 465b/11 → ḳıl-, yalıncaḳ
ḳ. 426a/18, 456b/8
el ḳ.+ a urup 478a/21 → ur-
ḳ.+ a 439a/19
ḳ.+ ı 483b/10, 485b/9
ḳ.+ ımla 426b/3
ḳ.+ ın 426b/14
ḳ. dayanup ṭurdılar 478a/11 →

dayan-, ṭur-
ḳ. ḥamāyıl ḳılup 463a/10 → ḳıl-, ḥamāyıl
el ḳ. ḳabżasına urup ṭurup 479a/13 → ur-
el ḳ. ḳabżasına urup 485a/5 → ur-
ḳ. ṭabanup 454b/19 → ṭaban-
ḳ. ṭapanup 484a/18 → ṭapan-
ḳ. ṭayanup 454a/21, 485a/12 → ṭaya-
ḳ. uralum 479a/7 → ur-
ḳ. yalıncaḳ ḳıluben 440b/1
ḳ. yalıncaḳ ḳılup 480b/13, 481b/21, 484a/8 → ḳıl-, yalıncaḳ
ḳ. yüz 485b/6
ḳ. 439a/15, 450a/21, 450b/21, 451a/17, 456a/18, 456b/4, 476b/4, 480b/14, 481b/10, 485b/5, 485b/9, 485b/10
ḳ.+ dan geçmiş 453a/20 → geç-
ḳ.+ dan geçürdi 443a/13 → geçür-
ḳ.+ dan 447b/15
ḳ.+ lar 481a/10
ḳ.+ ları 453b/6

ḳılıçlu Kılıç sahibi olan.
ḳ. 453b/9

ḳılın-
1. (y.f.)
niyāz ḳılın-: Dilekte bulunmak
…-caḳ 428a/10

ḳılış- Birlikte yapıl-
1. (y.f.)
berdehān ḳılış-: Şaşırmak
…-up 481b/1
cān u gönülden ḳabūl ḳılış-: Yürekten kabul etmek
…-dılar 470b/3
mücādele ḳılış-: Savaşmak
…-duḳların 427a/11
şükür ḳılış-: Teşekür etmek
…-dılar 453a/5
vidāʿ ḳılış-: Vedalaşmak
…-up 464a/8
zārī ḳılış-: Ağlayıp sızlaşmak
…-dılar 451b/6

ḳıllu Kıllı, kıllı olma durumu.
ḳ. 486a/14

ḳımıldat- Hareket ettir-
ḳ.- up 451a/4

ḳımra- Kıpırda-, hafifçe hareket et-
ḳ.- duġı 463a/11

ḳın Kesici aletlerin konulduğu yer.
ḳ.+ ına 483b/10
ḳ.+ ından 481b/10

ḳınlu Kını olan.
ḳ. 426a/18

ḳır- Öldür-
ḳ.- arsın 430b/12
ḳ.- dı 430b/11, 435a/2, 435a/3, 482b/17
ḳ.- dılar 440b/20, 463a/14
ḳ.- maġa 463a/13, 482a/5
ḳ.- mışlar 456a/17, 463a/4, 482b/18
ḳ.- up 440b/20, 481b/9, 483b/17

ḳırbān (Ar) Deriden yapılmış su kabı.
gīş ḳ. ṭaḳınup 463a/10 → ṭaḳın-, gīş
ḳ. 480b/13, 486b/21

ḳırdur- Ölmesini sağla-
ḳ.- ayın 480a/19

ḳırıl- Helak ol-, öl-
ḳ.- alum 476b/4
ḳ.- dı 435a/4
ḳ.- duġına 482a/10
ḳ.- mış 472a/2, 482a/10, 482a/13

ḳırḳ Kırk sayısı.
ḳ. 424b/7, 424b/18, 425b/13, 425b/14, 445a/13, 445b/7, 448b/11, 459b/3, 461a/8, 461a/11, 461a/12, 461b/3, 461b/5, 463b/6, 463b/7, 463b/11, 465b/20, 469b/8, 469b/21, 481b/21, 483b/17, 486a/18

ḳ.+ ı 442a/14

ḳırḳar Her birine kırk tane.
ḳ. 455a/10

ḳırḳ biñ Kırk bin.
ḳ. 436a/5, 439b/11, 452a/8, 453a/2,
454a/14, 456a/10, 460b/6, 460b/7,
460b/16, 463b/14

ḳırḳ birinci Kırbirinci sıra sayısı.
ḳ. 461b/6

ḳırḳ dört Kırk dört.
ḳ. 426a/11, 455b/17

ḳırḳ kez yüz biñ Kırk tane yüz bin.
ḳ. 430a/5

ḳırḳ sekiz Kırk sekiz.
ḳ. 472a/3, 474a/4

ḳırḳ yidi Kırk yedi.
ḳ. 426a/15

ḳırṭās (Ar) Kağıt.
ḳ. 469a/14, 469b/6

ḳısım (Ar) Bölüm.
ḳ.+ dur 447b/10

ḳısmet(Ar) Nasip, pay.
ḳ. itmedüm 446b/1 → it-
ḳ.+ i 446a/10

ḳıṣṣa (Ar) Hikaye, rivayet.
ḳ. 424a/10, 424b/3, 425b/2, 434a/3, 437a/15, 441a/21, 468b/10, 476b/1, 476b/10
ḳ.+ dan ḥiṣṣe umarsañ 462b/16 → um-, ḥiṣṣe
ḳ.+ ʾı 442a/16
ḳ.+ i dırāz ḳılmayalum 463a/6 → ḳıl-, dırāz
ḳ.+ i 422a/21, 424b/9, 450b/20
ḳ.+ ʾi 432a/17, 472b/14
ḳ.+ muz 427a/8, 434b/15, 441a/3, 447b/2, 447b/6, 456b/10, 462b/19, 468b/17, 470b/21, 476b/21, 477a/20
ḳ.+ sıdur 434a/19, 434b/10
ḳ.+ sın 430a/21, 449a/12, 475b/2
ḳ.+ sından 422a/20, 475b/5

ḳış Dört mevsimden en soğuk olanı.

ḳ.+ ın 464b/17

ḳışla Askerlerin topluca barındıkları mekan.
ḳ.+ sından 451b/13

ḳıṭʿa (Ar) Parça, bölük.
ḳ. 427b/1

ḳıy- Öldür-, canını al-
ḳ.- mazlar 483a/8

ḳıyāmet (Ar) Dünya hayatının sona ermesi.
ḳ. 421b/3, 483b/14, 487b/21
ḳ.+ e 429a/2, 458b/15, 458b/17

ḳıyās (Ar) İki şeyi karşılaştırma.
ḳ. ḳılup 425b/14 → ḳıl-
ḳ. it 437a/13, 467b/3, 470b/13
ḳ.+ da 425b/18, 425b/19
ḳ.+ uñda 486a/5

ḳıyḳımŞiddet, heybet, görkem.
ḳ.+ ından 440a/7

ḳıymet(Ar) Değer.
ḳ.+ i 422a/18
ḳ.+ ümi 486b/2
ḳ.+ üñ 446b/14
ḳ.+ üñüñ 446b/15

Ḳıys Aṭvās Metne göre pehlivan adı.
Ḳ. 482b/10

ḳız Evlatlardan dişi olan.
ḳ. 450a/9, 450b/16, 463b/9, 469b/12, 469b/16, 470a/3
ḳ.+ ı 427a/12, 450a/21, 469a/3, 470a/20
ḳ.+ ın 436a/9

ḳ.+ ınuñ 464a/4
ḳ.+ ısın 469a/15
ḳ.+ ıyam 451a/5
ḳ.+ lar 447b/7
ḳ.+ larından 468b/18
ḳ.+ um 463b/13, 463b/14
ḳ.+ umı 463b/12

ḳızar- Kırmızı renge dön-
ḳ.- dı 444b/5

ḳızġun→ ḳuzġun
ḳ. 453a/16, 453a/17, 453a/19
ḳ.+ lar 453a/17

ḳızıl Parlak kırmızı renkte olan.
ḳ. 424b/8, 438a/4, 444b/5, 458a/11,
459a/13, 466a/10, 466a/11, 470a/2, 477a/7, 477a/12

ki Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz.
k. 421b/5, 421b/14, 421b/15, 422a/1, 422a/3, 422a/4, 422a/8, 422a/11, 422b/8, 423a/5, 423a/11, 423a/15, 423a/19, 423b/20, 424a/14, 424a/16, 424a/17, 425a/8, 425b/12, 426a/2, 426b/7, 427a/1, 427a/2, 427a/16, 427a/17, 427a/20, 427b/10, 427b/12, 427b/15, 427b/16, 428a/5, 428a/6, 428a/8, 428a/9, 428a/13, 428a/14, 428a/16, 428a/17, 428a/18, 428a/19, 428a/20, 428a/21, 428b/6, 428b/15, 428b/19, 428b/20, 429a/1, 429a/14, 429a/16, 429b/4, 429b/9, 429b/10, 429b/11, 429b/13, 429b/16, 429b/17, 429b/21, 430a/1, 430a/2, 430a/3, 430a/5, 430a/6, 430a/9, 430b/2, 430b/3, 430b/5, 430b/6, 430b/14, 430b/15, 430b/16, 430b/18, 430b/19, 430b/20, 431a/2, 431a/8, 431a/13, 431a/15, 431a/17, 431a/18, 431a/19, 431b/1, 431b/2, 431b/5, 431b/14, 431b/15, 431b/17, 431b/18, 431b/21, 432a/1, 432a/3, 432a/4, 432a/5, 432a/10, 432a/11, 432a/12, 432a/21, 432b/1, 432b/3, 432b/4, 432b/6, 432b/7, 432b/9, 432b/10, 432b/11, 432b/14, 432b/15, 432b/16, 433a/1, 433a/2, 433a/3, 433a/4, 433a/6, 433a/8, 433a/9, 433a/10, 433a/11, 433a/13, 433a/15, 433a/16, 433a/19, 433a/21, 433b/1, 433b/12, 433b/14, 433b/15, 433b/16, 433b/19, 433b/20, 433b/21, 434a/2, 434a/3, 434a/6, 434a/8, 434a/9, 434a/17, 434b/9, 434b/10, 434b/13, 434b/14, 435a/1, 435a/2, 435a/8, 435b/15, 435b/16, 435b/19, 435b/21, 436a/21, 436b/6, 436b/21, 437b/4, 437b/7, 437b/8, 437b/12, 437b/21, 438a/5, 438a/7, 438a/16, 438a/18, 438b/1, 438b/10, 438b/14, 438b/15, 438b/16, 438b/17, 438b/18, 438b/19, 438b/20, 439a/1, 439a/4, 439a/6, 439a/7, 439a/8, 439a/9, 439a/15, 439a/21, 439b/5, 439b/13, 440a/6, 440b/16, 440b/17, 441a/3, 441a/7, 441a/10, 441a/13, 441a/15, 441a/16, 441a/18, 441a/19, 441b/3, 41b/4, 441b/6, 441b/7, 441b/9, 441b/13, 441b/16, 441b/18, 441b/19, 441b/20, 441b/21, 442a/5, 442a/7, 442a/9, 442a/12, 442a/13, 442a/17, 442a/18, 442a/19, 442b/2, 442b/6, 442b/13, 442b/14, 442b/16, 442b/17, 442b/18, 442b/21, 443a/2, 443a/4, 443a/5, 443a/8, 443a/12, 443a/16, 443a/17, 443a/18, 443a/20, 443b/2, 443b/3, 443b/5, 443b/8, 443b/10, 443b/11, 443b/21, 444a/2, 444a/3, 444a/4, 444a/6, 444a/7, 444a/8, 444a/12, 444a/19, 444a/21, 444b/3, 444b/4, 444b/6, 444b/7, 444b/9, 444b/11, 444b/14, 444b/15, 444b/17, 444b/21, 445a/4, 445a/7, 445a/9, 445a/10, 445a/11, 445a/12, 445a/14, 445a/17, 445a/21, 445b/3, 445b/4, 445b/5, 445b/7, 445b/8, 445b/9, 445b/10, 445b/11, 445b/12, 445b/14, 445b/19, 446a/1, 446a/2, 446a/3, 446a/6, 446a/7, 446a/8, 446a/9, 446a/10, 446a/12, 446a/13, 446a/15, 446a/21, 446b/1, 446b/2, 446b/4, 446b/13, 446b/18, 446b/19, 446b/20, 447a/4, 447a/8, 447a/9, 447a/11, 447b/1, 447b/2, 447b/5, 447b/6, 447b/8, 447b/10,

447b/12, 447b/18, 447b/21, 448a/1, 448a/2, 448a/18, 448a/21, 448a/22, 448b/7, 448b/13, 448b/14, 448b/18, 449a/9, 449a/12, 449a/15, 449b/10, 449b/20, 450a/2, 450a/3, 450a/4, 450a/5, 450a/8, 450a/10, 450a/11, 450a/19, 450a/20, 450b/1, 450b/2, 450b/3, 450b/4, 450b/5, 450b/15, 450b/16, 450b/17, 450b/21, 451a/5, 451a/6, 451a/8, 451a/10, 451a/11, 451a/18, 451b/12, 451b/18, 451b/19, 452a/11, 452a/17, 452a/20, 452a/21, 452b/6, 452b/9, 452b/15, 453a/8, 453a/14, 453b/1, 454a/12, 454b/8, 454b/14, 454b/21, 455a/12, 455a/16, 455b/5, 455b/13, 456a/3, 456a/5, 456a/6, 456a/15, 456b/10, 456b/11, 456b/12, 456b/13, 456b/14, 456b/15, 456b/17, 456b/18, 456b/19, 457a/3, 457a/4, 457a/5, 457a/6, 457a/9, 457a/10, 457a/11, 457a/13, 457a/16, 457a/17, 457a/18, 457a/19, 457a/20, 457b/3, 457b/4, 457b/6, 457b/8, 457b/9, 457b/13, 457b/14 457b/20, 458a/1, 458a/3, 458a/5, 458a/9, 458a/11, 458a/12, 458a/16, 458a/18, 458a/19, 458b/1, 458b/4, 458b/7, 458b/11, 458b/13, 458b/14, 458b/15, 458b/16, 458b/18, 458b/19, 458b/20, 459a/1, 459a/5, 459a/6, 459a/8, 459a/11, 459a/12, 459a/14, 459a/15, 459a/16, 459a/18, 459a/19, 459a/20, 459a/21, 459b/1, 459b/2, 459b/3, 459b/4, 459b/5, 459b/8, 459b/11, 459b/12, 459b/13, 459b/14, 459b/15, 459b/16, 459b/17, 459b/18, 459b/19, 460a/1, 460a/2, 460a/5, 460a/6, 460a/7, 460a/8, 460a/9, 460a/10, 460a/12, 460a/16, 460a/17, 460a/18, 460b/1, 460b/2, 460b/4, 460b/6, 460b/7, 460b/8, 460b/14, 460b/16, 460b/17, 461a/3, 461a/5, 461a/7, 461a/12, 461a/13, 461a/19, 461a/20, 461b/4, 461b/6, 461b/11, 461b/14, 461b/16, 461b/19, 461b/20, 462a/1, 462a/2, 462a/7, 462a/12, 462a/14, 462a/15, 462a/19, 462a/20, 462b/5, 462b/6, 462b/10, 462b/14, 462b/18, 462b/19, 463a/17, 463b/2, 463b/13, 464a/5, 465a/4, 465a/19, 465b/2, 466a/10, 468a/15, 468a/17, 469a/6, 469a/13, 469a/15, 470a/5, 470a/8, 470a/11, 470a/12, 470a/14, 470a/15, 470b/2, 470b/12, 470b/21, 471a/4, 471a/6, 471a/9, 471a/10, 471a/13, 471a/15, 471a/17, 471a/18, 471a/19, 471a/20, 471b/1, 471b/4, 471b/5, 471b/6, 471b/7, 471b/10, 471b/11, 471b/12, 471b/13, 471b/14, 471b/15, 471b/20, 472a/2, 472a/3, 472b/9, 472b/11, 472b/15, 472b/21, 473a/8, 473a/9, 473a/10, 473a/12, 473a/15, 473a/16, 473a/17, 473a/18, 473a/19, 473a/20, 473b/2, 473b/3, 473b/4, 473b/9, 473b/10, 473b/13, 473b/17, 473b/19, 474a/1, 474a/3, 474a/4, 474a/7, 474a/9, 474a/10, 474a/11, 474a/12, 474a/13, 474a/18, 474a/20, 474b/1, 474b/3, 474b/4, 474b/6, 474b/7, 474b/8, 474b/9, 474b/10, 474b/15, 474b/17, 475a/4, 475a/10, 475a/11, 475a/15, 475b/1, 475b/3, 475b/4, 475b/7, 475b/8, 475b/11, 475b/12, 476a/2, 476a/6, 476a/7, 476a/8, 476a/9, 476a/12, 476a/15, 476b/1, 476b/6, 476b/7, 476b/11, 476b/14, 476b/15, 476b/17, 476b/18, 476b/19, 476b/21, 477a/1, 477a/2, 477a/5, 477a/7, 477a/10, 477a/13, 477a/14, 477a/20, 477b/2, 477b/14, 478a/9, 478a/16, 478b/12, 479a/3, 479a/13, 479a/16, 479a/19, 479a/21, 479b/3, 479b/8, 479b/10, 479b/11, 479b/13, 479b/15, 479b/20, 480a/2, 480a/15, 480a/17, 480b/1, 481a/8, 482a/17, 482b/1, 482b/8, 483a/11, 483b/2, 483b/7, 483b/10, 484b/6, 485a/7, 485a/21, 485b/1, 485b/3, 485b/12, 485b/14, 485b/16, 486a/4, 486a/5, 486a/11, 486a/21, 486b/11, 486b/18, 487a/1, 487a/2, 487a/4, 487a/14, 487b/4, 487b/6, 487b/7, 487b/8, 487b/20, 488a/4, 488a/10

kibr (Ar) Kendini beğenmiş, büyüklük taslayan.

k. idersin 423b/14 → it-

kibr-gīn (Ar-Far) Kibirli.
k. 480b/4, 484a/17, 485b/2

kibrigīn → kibr-gīn
k. 454b/18, 485b/2, 487a/6
k.+ ile 423b/11

kiçi Yaşça küçük.
k. 485a/17, 485a/18

kifāyet(Ar) Yeterlik, kafi olma.
k. 445b/21

kilāb (Ar) Köpekler.
k. 434a/9

ḳīl ü ḳāl (Ar) Dedikodu.
ḳ. 468b/8

kim Hangi kimse.
k. 421b/6, 422a/11, 422a/21, 422b/10, 423a/9, 423a/11, 423a/12, 423b/2, 423b/4, 423b/5, 423b/8, 423b/10, 423b/13, 423b/14, 423b/15, 423b/16, 423b/19, 423b/21, 424a/2, 424a/3, 424a/8, 424a/10, 424a/11, 424a/12, 424a/13, 424a/15, 424a/17, 424a/19, 424b/9, 424b/11, 424b/15, 424b/16, 425a/1, 425a/2, 425a/4, 425a/6, 425a/8, 425a/12, 425a/13, 425a/15, 425a/16, 425a/21, 425b/5, 425b/8, 425b/15, 425b/17, 425b/18, 425b/19, 426a/6, 426a/10, 426a/11, 426a/14, 426a/20, 426a/21, 426b/1, 426b/2, 426b/12, 426b/15, 426b/16, 426b/17, 426b/21, 427a/3, 427a/5, 427a/8, 427a/9, 427a/10, 427a/17, 427a/18, 427a/19, 427b/1, 427b/4, 427b/6, 427b/14, 427b/18, 428a/1, 428a/2, 428a/4, 428a/5, 428a/6, 428a/16, 428b/3, 428b/4, 428b/7, 428b/14, 428b/16, 429a/4, 429a/7, 429b/8, 429b/13, 429b/19, 429b/20, 430a/2, 430a/4, 430a/5, 430a/8, 430a/9, 430a/11, 430a/13, 430a/15, 430a/16, 430a/18, 430a/19, 430a/20, 430a/21, 430b/1, 430b/3, 430b/14, 431a/1, 431a/4, 431a/6, 431a/9, 431a/10, 431b/1, 431b/7, 431b/9, 431b/12, 431b/17, 431b/21, 432a/4, 432a/9, 432a/13, 432a/14, 432a/18, 432a/19, 432a/20, 432b/2, 432b/9, 432b/19, 432b/20, 433a/1, 433a/2, 433a/4, 433a/13, 433b/14, 433b/15, 433b/16, 434a/9, 434a/20, 434b/1, 434b/2, 434b/7, 434b/11, 434b/12, 434b/15, 434b/16, 434b/17, 434b/19, 434b/20, 434b/21, 435a/6, 435a/19, 435b/13, 435b/14, 435b/20, 436a/8, 436a/11, 436a/12, 436a/14, 436a/16, 436a/18, 436b/2, 436b/11, 436b/14, 436b/17, 437a/2, 437a/3, 437a/4, 437a/6, 437a/7, 437a/8, 437a/16, 437a/19, 437b/2, 437b/3, 437b/4, 437b/9, 437b/19, 438a/7, 438a/8, 438a/14, 438a/16, 438b/1, 438b/2, 438b/5, 438b/6, 438b/10, 438b/12, 439a/15, 439a/17, 439b/2, 439b/10, 439b/14, 439b/17, 440a/2, 440a/4, 440a/5, 440a/6, 440a/11, 440a/14, 440a/16, 440a/19, 440a/21, 440b/3, 440b/4, 440b/5, 440b/7, 440b/16, 440b/19, 440b/20, 440b/21, 441a/4, 441a/21, 441b/8, 441b/10, 442a/3, 442a/4, 442a/20, 442a/21, 442b/11, 442b/15, 442b/19, 443a/21, 443b/17, 444a/20, 444b/1, 444b/19, 445a/7, 445a/11, 445a/18, 445a/19, 445a/21, 445b/1, 445b/10, 446b/5, 446b/15, 446b/17, 447a/5, 447a/16, 447a/17, 447b/11, 447b/18, 448a/2, 448a/3, 448a/15, 448a/17, 448b/8, 448b/15, 448b/18, 448b/19, 448b/21, 449a/1, 449a/3, 449a/4, 449a/6, 449a/7, 449a/8, 449a/10, 449a/13, 449b/4, 449b/13, 449b/16, 449b/19, 450a/7, 451a/2, 451a/17, 451a/20, 451b/2, 451b/8, 451b/17, 452a/16, 452b/4, 452b/14, 452b/17, 453a/11, 453a/20, 454a/2, 454b/4, 454b/7, 454b/9, 454b/14, 454b/16, 454b/20, 455a/7, 455a/13, 455a/14, 455b/1, 455b/7, 455b/9, 456a/1, 456a/13, 456a/17, 456a/18, 456b/8, 456b/14, 456b/15, 456b/16, 457a/3, 457a/16, 457b/12, 457b/17, 458a/13, 458b/4, 458b/11, 459b/1, 459b/20, 460a/11, 460b/2, 460b/17, 460b/19, 461a/21, 461b/3, 461b/20, 462b/1,

462b/2, 462b/3, 462b/4, 462b/19, 463a/1, 463a/6, 463a/9, 463a/11, 463a/14, 463a/20, 463b/2, 463b/3, 463b/4, 463b/6, 463b/10, 463b/11, 463b/16, 463b/17, 463b/18, 463b/19, 463b/20, 463b/21, 464a/2, 464a/5, 464a/6, 464a/7, 464a/11, 464a/12, 464a/16, 464b/2, 464b/6, 464b/7, 464b/8, 464b/15, 464b/16, 464b/18, 464b/20, 465a/1, 465a/2, 465a/4, 465a/5, 465a/10, 465a/11, 465a/15, 465a/17, 465a/19, 465a/21, 465b/9, 465b/10, 465b/14, 465b/15, 465b/19, 466a/1, 466a/2, 466a/3, 466a/4, 466a/6, 466a/8, 466a/9, 466a/10, 466a/17, 466b/2, 466b/3, 466b/7, 466b/8, 466b/12, 466b/16, 466b/18, 466b/21, 467a/2, 467a/3, 467a/7, 467a/8, 467a/12, 467a/16, 467a/18, 467a/21, 467b/9, 467b/15, 467b/16, 467b/17, 467b/18, 467b/19, 467b/20, 468a/1, 468a/4, 468a/5, 468a/6, 468a/10, 468a/11, 468a/13, 468a/14, 468a/18, 468a/21, 468b/13, 468b/16, 468b/17, 468b/19, 468b/22, 469a/2, 469a/3, 469a/9, 469a/11, 469a/12, 469a/14, 469a/15, 469a/17, 469b/3, 469b/4, 469b/6, 469b/10, 469b/12, 469b/17, 470a/4, 470a/12, 470a/17, 470a/19, 470a/20, 470b/8, 470b/18, 471a/8, 471a/14, 471b/1, 471b/15, 471b/16, 472a/10, 72b/13, 472b/14, 473b/16, 474a/13, 474b/20, 474b/21, 475a/3, 475a/6, 475a/9, 475a/12, 475a/13, 475a/18, 475b/2, 475b/3, 475b/4, 475b/19, 476a/3, 476a/8, 476a/10, 476a/17, 476b/2, 476b/4, 476b/17, 477b/2, 477b/3, 477b/4, 477b/9, 477b/10, 477b/17, 478a/11, 478a/18, 478b/2, 478b/9, 478b/19, 479a/4, 479a/8, 479a/10, 479a/11, 479a/17, 479b/1, 479b/5, 479b/19, 480a/5, 480a/12, 480a/14, 480a/16, 480b/1, 480b/4, 480b/5, 480b/7, 480b/9, 480b/11, 480b/12, 480b/14, 480b/19, 481a/1, 481a/3, 481a/10, 481a/11, 481a/13, 481a/16, 481a/18, 481a/21, 481b/3, 481b/6, 481b/7, 481b/8, 481b/9, 481b/11, 481b/14, 482a/2, 482a/5, 482a/9, 482a/13, 482a/14, 482b/3, 482b/4, 482b/5, 482b/6, 482b/7, 482b/12, 482b/15, 482b/17, 482b/18, 482b/19, 483a/3, 483a/4, 483a/5, 483a/9, 483a/10, 483a/11, 483a/15, 483a/16, 483a/17, 483a/18, 483b/1, 483b/6, 483b/15, 484a/6, 484a/12, 484a/14, 484b/5, 484b/6, 484b/11, 484b/13, 484b/14, 484b/17, 484b/21, 485a/2, 485a/3, 485a/6, 485a/9, 485a/14, 485a/15, 485b/3, 485b/9, 485b/10, 486a/1, 486a/8, 486a/11, 486b/3, 486b/5, 486b/7, 486b/16, 486b/17, 486b/19, 487a/12, 487a/15, 487a/18, 487b/6, 487b/15, 487b/21, 488a/7

k.+ den 475b/11

k.+ dügin 440b/6, 464a/20, 465a/2, 468b/20

k.+ dür 452a/9, 463b/10, 468b/5, 476b/8, 478b/6, 478b/9, 479a/21, 479b/11

k.+ i 423b/15

k.+ isinüñ 426b/19, 426b/20

k.+ nüñ 426b/19

k.+ sin 463b/10, 463b/20, 479b/1, 483a/20, 486b/2

k.+ üñ 428a/9, 436a/15, 485b/2

k.+ üñle 486b/14

kimesne Kimse.

k. 479b/14

k.+ ye 479a/17, 479b/15

kimi Bahsi geçen kimseler, bazıları.

k. 423a/12, 438a/12, 441b/3, 442b/5, 449b/5, 453a/16, 456b/1, 456b/2, 475a/10, 481a/6, 481b/12, 482b/5, 482b/6, 484b/3

k.+ n 432b/11

k.+ sin 424a/18

k.+ sinüñ 424a/18, 481b/12

kimiyā-ger → kimyā-ger

k. 466a/10

kimse Herhangi biri.

k. 423b/20, 424a/14, 425a/20, 426b/6, 426b/9, 430b/2, 435b/9,

437a/12, 439b/14, 442a/4, 442a/13, 442a/14, 442a/15, 444b/8, 446a/10, 455a/3, 457a/11, 458b/18, 458b/19, 472a/7, 480a/11, 484a/5
k.+ den 439a/19
k.+ dür 439a/14, 468a/6, 479b/4
k.+ ler 424a/18
k.+ sine 446b/1
k.+ ye 424a/20, 445b/9, 455a/12

kimsene → kimesne
k. 430a/4, 473b/8, 473b/20, 479b/12, 482b/15
k.+ den 434a/9, 479b/5
k.+ ler 452b/17
k.+ ye 481b/6

kimyā-ger (Ar-Far) Kimya ilmiyle uğraşan kimse.
k. 421b/11

kiras (Yun) Gülgillerden, genellikle yapraklanmadan önce çiçek açan ve aynı isimdeki meyveyi veren ağaç.
k. 457a/16

Kirdigār (Far) Allah.
k. 462b/6, 476a/3

kirim → kirm
k. 458a/8

kirm (Far) Kurt, böcek.
k. 427b/3, 427b/11, 427b/15, 427b/22, 429a/16, 458a/6, 458a/7, 458a/10, 458a/18, 458a/20, 458b/11, 458b/16, 459a/5, 459b/9, 462a/6, 462b/19, 470b/21
k.+ i 427a/11

kirpi Kirpigiller familyasından, sırtı dikenlerle kaplı, tehlike hâlinde top gibi yuvarlanarak kendini dikenleriyle savunan böcekçil memeli hayvan.
k. 449b/11

kisr → Kisrī
k.+ i 466b/14, 467a/14

Kisrī (Far) Eski İran hükümdarlarına verilen unvan.
k. 422a/4

kīş (Far) Ok kuburu.
k. 486b/21

kişi Kimse, insan.
k. 422b/10, 424a/5, 425a/17, 426b/17, 437a/17, 437a/19, 437a/20, 437b/1, 437b/21, 438a/2, 438a/9, 438a/10, 438a/14, 438a/15, 439b/2, 439b/4, 441a/1, 443a/15, 451a/16, 462b/5, 463a/15, 466a/6, 466b/3, 467a/3, 475b/4, 480b/2, 482b/10, 483a/20, 486a/21
k.+ den 438a/13
k.+ dür 439b/10, 479a/21
k.+ ler 451a/13, 483a/8
k.+ nüñ 435a/8, 435a/9, 436a/8, 437a/18, 466a/5, 468a/19
k.+ sin 423b/7, 452a/12, 464b/3, 468a/14
k.+ ye 436a/9, 439b/15, 442a/7, 464a/6, 466a/7, 469b/9, 470a/1
k.+ yi 437a/18, 438a/1
k.+ yidi 478b/11

kitāb (Ar) Yazılmış ve bir araya getirilmiş olan, kitap.
k. 421b/4, 422a/12, 434b/11, 445b/20
k.+ a 475b/4
k.+ da 462b/3, 478b/17
k.+ ı 441b/1, 462b/16, 473a/18, 487b/7, 487b/18
k.+ ıla 422b/19
k.+ ın 448b/16
k.+ ına 430a/19, 445b/18, 459a/4
k.+ ınuñ 487b/16
k.+ lar 422b/19
k.+ umuzda 423b/13, 480a/5
k.+ uñ 475b/3

Kitāb-ı Kerīm (Ar) Kur'an-ı Kerîm.
K.+ ı 456b/16

kiẕb (Ar) Yalan söylemek.

k.+ i 441b/5

ḳo-

1. Bırak-, terk et-
   ḳ. 470b/19, 480a/13, 486b/2, 486b/9
   ḳ.- dı 431a/13, 432b/1, 445b/7, 465a/8, 470a/2, 474a/16, 475a/1, 476b/14, 476b/15, 477a/8, 477b/20
   baş ḳ.- dı 483b/3, 485a/16
   ḳ.- dılar 427a/14, 427a/15, 431a/13, 439b/11, 453a/1, 453a/2, 455b/2, 465b/9, 475b/15, 484a/20
   ḳ.- duġın 475b/16
   ḳ.- duġına 474a/20
   ḳ.- ma 451b/8, 462a/12, 467b/7
   ḳ.- madı 452b/15, 483a/11, 485b/13
   ḳ.- maġa 473a/18
   ḳ.- maya 427a/1
   ḳ.- mayalar 485a/10
   ḳ.- mayavüz 483a/12
   ḳ.- mayup 458b/4, 455a/18
   ḳ.- maz 431b/18, 468b/17
   ḳ.- mış 425a/8, 434a/14
   ḳ.- mışıdı 443b/1
   ḳ.- ñ 455a/10, 483b/10, 484a/7
   ḳ.- rmış 427a/3
   ḳ.- rsın 479b/20
   ḳ.- ya 425a/8, 475a/12
2. (y.f.)
   baş ḳo-: Başa çıkmak, karşılık vermek
      …-madı 485a/17
      …-maduñ 485a/20
   cāsūs ḳo-: Gözetleyici dikmek
      …dılar 455a/4
   ḳaza ḳo-: toprağı kaza durmak
      …-dılar 448a/9
   maḥrūm ḳo-: Yoksun bırakmak
      …-ma 442a/2
   rızḳ ḳo-: Rızıklandırmak
      …-dı 460a/14
   ṭāhir ḳo-: Temiz yapmak
      …-r 431b/18
   yirde ḳo-: Yerde bırakmak
      … 469b/10

ḳoḫu Koku.
   ḳ. 436a/15

ḳoḳula- Kokla-, koku sür-
   ḳ.- maġıladur 459b/19
   ḳ.- yup 458a/16

ḳol İnsan vücudunun sağ ve sol taraflarında bulunan, her türlü işlerini yapmaya yarayan organ.
   ḳ. ḳavşırup ṭurdı 468a/9 → ḳavşur-, ṭur-
   ḳ. ṣarmış 440a/10 → ṣar-
   ḳ. ṣunup 423a/3, 463b/16 → ṣun-
   ḳ. 424b/18, 426b/14, 436b/7, 440a/18, 448b/8, 468a/21, 472a/19, 481a/2, 484a/19, 486b/21, 488a/5

ḳol Taraf, yön.
   ḳ. 478b/7, 478b/8, 480b/13, 480b/16, 482b/10, 483a/13, 483b/12

ḳolay Basit, zor olmayan.
   ḳ. 483b/4

ḳoltuḳ Vücutta omzun alt kısmı, kolun omuz ile birleştiği yer.
   ḳ. 451b/16

ḳon- Bir yere yerleş-, dur-
   ḳ.- alum 473b/7
   ḳ.- ardı 459a/11, 459a/14
   ḳ.- dı 449b/18, 456a/7, 462b/21, 464a/9, 470a/8, 470a/11, 473b/15, 474a/3, 474a/13, 474a/17, 474a/20, 477a/2, 477a/6, 478a/8, 482a/7, 484a/13
   ḳ.- dılar 439b/16, 437b/12, 449b/18, 454a/16, 455b/15, 466a/14, 466b/10, 467a/10, 467b/18, 477b/12, 482b/3, 484a/3, 484a/12
   ḳ.- duġı yir 484a/10
   ḳ.- duġın 435b/9, 455b/15
   ḳ.- duḳ 460b/12
   ḳ.- ıcaḳ 454a/16, 484a/14
   ḳ.- ınca 450a/2
   ḳ.- maġa 483b/4
   ḳ.- mış 439b/17, 455b/7, 465b/14, 484a/21
   ḳ.- sam 473b/13
   ḳ.- up 438a/2, 470b/7, 477a/12

ḳonaḳ Yerleşilen yer.
ḳ. yir 482b/14, 483b/18, 484a/1

ḳondur- Yerleştir-, konak yeri yaptır-
ḳ. 483b/4
ḳ.- a 483b/15

ḳonuş- Uçarak birlikte kon-
ḳ.+ up 472b/8

ḳop- Ortaya çık-
ḳ.- dı 425a/6, 477a/3, 481b/7, 483b/14
ḳ.- madı 438a/8
ḳ.- mışdur 444a/4

ḳopar- Yerinden ayır-, böl-
ḳ.- dı 460b/9
ḳ.- up 426a/6, 429a/18, 429b/1, 444a/9, 448b/8, 483a/15
ḳ.- ur 429a/20

ḳopuz Eski bir Türk sazı.
ḳ.+ uñ 437b/15

ḳor Ateşte yanan odun kömür gibi maddelerden sonra geriye kalan sıcak tortu, köz.
ḳ. 481a/15, 481a/16

ḳorḫu → ḳorḳu
ḳ. 484b/1
ḳ.+ m 484b/20

ḳorḳ- Korkuya kapıl-, ürk-
ḳ.+ aram 473b/11
ḳ.- arsa 459a/18
ḳ.- dı 423b/11, 444b/2, 456a/19
ḳ.- dılar 477b/1, 486a/16
ḳ.- ma 483a/19
ḳ.- madı 477a/7
ḳ.- mañ 451b/12, 483a/8
ḳ.- maya 466a/3
ḳ.- mayup 444b/12
ḳ.- maz 479b/5
ḳ.- mışsın 484b/19
ḳ.- up 483b/9, 484b/18, 485a/3

ḳorḳu Bir tehlike karşısında hissedilen duygu.
ḳ.+ dan beliñledi 463a/16
ḳ.+ dan 454a/3
ḳ.+ ñdan 428b/21
ḳ.+ sından 439b/15, 444b/9, 444b/11, 444b/21, 459a/11, 459a/15, 459b/3, 484b/12, 486a/7

ḳorḳunç Korku hissi uyandıran şey.
ḳ. 424b/17, 437a/8, 448a/22, 477b/2

ḳorḳut- Korkmasını sağla-
ḳ.- mış 423b/15

ḳoş-
1. Baş olmasına izi ver-
ḳ.- maya 466a/7
2. Koşar adımla git-
ḳ.- up 435b/7, 480b/16
ḳ.- updur 477a/14

ḳoşalaş- Birlikte hareket et-
ḳ.- alaşı 466b/3, 467a/3

ḳov- Kovala-, arkasından koş-
ḳ.- ar 463a/20,
ḳ.- dı 463b/4

ḳovan Arıların bal yaptıkları küçük ev.
ḳ. 427b/14
ḳ.+ a 427b/15
ḳ.+ ına 429a/15
ḳ.+ uñ 431a/15, 431a/21

ḳoy-
1. Bırak-, terk et, uzaklaş.
ḳ.- a 475b/3, 483a/17
ḳ.- alum 450a/11
ḳ.- dılar 452a/12
ḳ.- dum 461b/16
ḳ.- ısardur 426b/10
ḳ.- mışduñ 454b/2
ḳ.- uben 467b/5
baş ḳ.- up ṭurdılar 484b/12 → ḳoy-, ṭur-
ḳ.- up 423a/4, 423b/12, 429a/15,

430b/2, 431a/9, 431a/12, 433b/17, 436b/7, 441a/15, 443a/16, 443b/21, 444a/18, 445a/3, 448a/15, 450a/9, 450a/10, 450a/12, 453b/4, 454a/17, 455a/11, 455a/19, 456a/6, 456a/16, 456b/4, 457a/1, 458b/14, 462b/20, 463b/7, 467b/6, 471a/5, 474b/2, 475b/10, 475b/15, 475b/18, 477a/15, 477b/20, 478a/14, 478a/17, 480b/20, 482a/7, 486a/18

ḳ.- updur 462b/1

2. (y.f.)

baş ḳ-: Boyun eğmek

…-up 435b/12, 448b/5, 450b/8, 468a/12, 482a/12, 484b/13, 485a/19

gerdege ḳoy-: Cinsel birleşme yapmak

…-dılar 470b/16

ḳafaṣa ḳoy-: Hapsetmek

…-up 436b/1, 452b/21

ṣabāḥa koy-: Ertelemek

…-dılar 439b/11

ḳoydur- Koymasını sağla-

ḳ.- dum 479a/15

ḳoyıl- Bırakıl-

ḳ.- an 445a/11

ḳoyn Göğüs ile elbise arası, kucak.

ḳ.+ ına 455a/19

ḳ.+ ından 423a/3, 456a/21, 481a/16, 482a/3, 482b/16

ḳ.+ una 452a/12

ḳ.+ undan 481a/11

ḳoyul- Tutsak edil-

ḳ.- mış 472a/13

ḳoyun Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen memeli hayvan.

ḳ. 477a/15, 477a/16, 477a/19

ḳoz Ceviz.

ḳ. 457a/15, 482a/19

kök Bitkinin toprağa gömülü kısmı.

k. bağlayup 433b/9, 433b/18 → bağla-

köklen- Bitkinin toprakta kök salması.

k.- di 444a/10

köpri → köprü

k. 424b/12, 424b/14, 424b/15, 424b/16, 425b/4, 425b/17, 426a/7, 466a/21, 466b/8, 466b/21, 467a/8, 467a/21

k.+ den 466b/7, 467a/7

k.+ nüñ 466a/20, 466b/5, 466b/6, 467a/5, 467a/6

k.+ si 466a/15

k.+ sinüñ 425b/12

k.+ yi 466b/9, 467a/7, 467a/9

köprü İki nokta arasında geçişi sağlayan nesne.

k. 425a/5, 425b/13, 425b/18, 425b/19, 425b/20, 425b/21, 426a/1, 426a/4, 426a/8

k.+ den 424b/21, 425a/18

k.+ dür 466b/3, 467a/3

k.+ nüñ 425a/1, 425a/4, 425b/7, 425b/14, 425b/15

k.+ si 466a/18, 466a/20

k.+ sin 466a/16

k.+ ye 424b/14, 424b/20, 424b/21, 425b/7, 425b/20

k.+ yi 466a/19, 466b/4, 466b/7, 467a/4, 467b/3

köpür- öfkelen-, sinirlen-

k.- di 455a/19

kör (Far)

1. Gaflette olan

k. 422b/13

2. Gözleri görmeyen

k. olur 484b/14 → ol-

k. 486b/13

köşe İki duvarın birleştiği girintili veya çıkıntılı yer.

köşe k. ayrılup 480a/2 → ayrıl-, köşe-

k. 424b/10
k.+ sinde 466b/15, 467a/15
k.+ sinden 463b/9, 472b/17

köşk (Far) Saray.
k. 473b/16
k.+ ler 430b/18, 430b/19
k.+ leri 466b/13, 467a/13

köy (Far) Genellikle tarımsal alanda çalışılan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim yerleri.
k. 435b/5
k.+ leri 435a/3
k.+ lerüñi 447b/13

ḳubbe (Ar) Yarım küre şeklinde yapılan yapı.
ḳ. 424a/13, 424b/6, 424b/19, 425a/5, 425a/6, 425a/18, 425a/21, 425b/5, 425b/6, 425b/11, 425b/13, 425b/21, 426a/9, 426a/11, 426a/12, 426a/13, 464b/18, 466b/17, 466b/18, 467a/17, 467a/18, 470a/8, 470a/9, 470a/11, 470b/6, 470b/7, 482a/19, 482b/1
ḳ.+ dür 470b/6
ḳ.+ i 448a/9, 449b/17
ḳ.+ ʾi 424a/21, 425a/12, 470b/8
ḳ.+ ler 458b/3
ḳ.+ nüñ 424b/6, 424b/7, 424b/13, 424b/16
ḳ.+ si 470a/11
ḳ.+ sinden 467b/10
ḳ.+ sine 424b/5, 438b/5
ḳ.+ ye 425a/13, 470b/8

ḳucaḳ Açık kollarla göğüs arasındaki bölüm.
ḳ.+ ına 471b/8
ḳ. 433b/6

ḳuç- Kucakla-
ḳ.- maġa 470b/17
ḳ.- up 466b/18, 467a/18

ḳudret (Ar) Güç, kuvvet.
ḳ. al 464b/21
ḳ. 428b/10, 429a/1, 429a/14, 430b/1, 431a/8, 432a/2, 433b/2, 433b/16, 448a/14, 457b/1, 458a/17
ḳ.+ i 421b/1, 429b/1, 431a/9, 431a/13, 431a/18, 461b/13, 461b/16, 461b/17, 462a/7, 474b/21
ḳ.+ ile 427b/2, 430a/18, 432a/10, 432a/19, 441a/15, 441b/19, 445b/5
ḳ.+ in 464b/19
ḳ.+ inden 436a/21
ḳ.+ ine 429b/13, 437a/10
ḳ.+ ini 430b/12
ḳ.+ iyile 428a/12, 461b/9
ḳ.+ le 427b/9, 445b/17
ḳ.+ üñ 429a/3

ḳudret-nümā (Ar-Far) Kuvvet gösteren.
ḳ.+ dur 438b/11

ḳuds (Ar)
1. Büyük, ulu
ḳ. 463a/1
2. Kutsallık, mübareklik
ḳ.+ ı 474b/18, 475a/15, 461a/13, 462a/10
3. Temiz, pak
ḳ.+ ı 446b/18

Ḳudsī (Ar)
1. Cebrail melek
Ḳ. 446b/8, 446b/19,
2. Kudüs şehri
Ḳ. 475a/15

ḳudsi-veş (Ar-Far) Kutsal gibi.
ḳ. 462a/14

kūh (Far) Dağ.
k.+ ı 463a/1, 464b/13
k.+ i 464b/20

kūh-istān (Far) Dağlık, dağı olan yer.
k. 431a/11
k.+ dur 443a/20
k.+ ındadur 443a/20

ḳul Köle.
ḳ. ola 478b/9 → ol-
ḳ. oldılar 448a/1

ḳ. oldıysa 486a/3
ḳ. olduñ 486a/8
ḳ. olmışdur 485b/20
ḳ. ṣalup 470b/2
ḳ. 430b/21, 436a/5, 438a/3, 452a/19, 452a/20, 453a/20, 461a/13, 473b/10
ḳ.+ ına 453a/13, 469a/4
ḳ.+ ıyam 423b/14
ḳ.+ lar 473b/20
ḳ.+ ları 451a/20, 460b/1
ḳ.+ larından 451a/19, 453a/20
ḳ.+ larum 446a/12
ḳ.+ umdur 476a/10
ḳ.+ uñ 422a/12, 439b/3, 455a/17, 484b/3
ḳ.+ uñuñ 487b/5

ḳulaç İki kolun iyice açılmak suretiyle arada oluşan mesafe.
ḳ. 426a/19

ḳulaġ → ḳulaḳ
ḳ.+ ın burup 437b/15
ḳ.+ ın 449b/13
ḳ.+ ına 451b/14
ḳ.+ ında 465a/6
ḳ.+ ından 465a/8
ḳ.+ ındayıdı 465a/9
ḳ.+ uma 424a/7
ḳ.+ umuzda 465b/1
ḳ.+ uñı 423a/6

ḳulaġızlıḳ → ḳulaġuzlıḳ
ḳ. eyleyüp 443b/18 → eyle-

ḳulaġuz Kılavuz, rehper, yol bilen.
ḳ. olup 435b/11 → ol-
ḳ. 424b/2

ḳulaġuzla- Yol göster-, rehperlik et-
ḳ.- yıp 464a/8

ḳulaġuzlıḳ Rehperlik etme durumu.
ḳ. ider 443b/11 → it-

ḳulaḳ İşitme organı.
ḳ. oldı 423a/16 → ol-
ḳ. urdılar 484a/20 → ur-
ḳ. urup 423b/2
ḳ.+ ların 444b/15
ḳ.+ larına 444b/10

ḳulaḳlu Kulağı olan.
ḳ. 449b/3

ḳulle (Ar) Kule, tepe.
ḳ. 443b/12
ḳ.+ siyile 439a/3

ḳullıḳ Kul olma hali.
ḳ. 448a/6, 453b/15, 478b/10

ḳulluġ → ḳullıḳ
ḳ.+ ından 486a/4
ḳ.+ um 464a/4
ḳ.+ uña 464a/3

ḳumāş (Ar) Dokuma kumaş.
ḳ. 436a/4
ḳ.+ ını 462a/4

ḳumḳuma (Ar) İçine sıvı madde kunulan şişe.
ḳ. 482a/3
ḳ.+ ʾi 482a/3

Ḳumḳumū Metne göre bir kabile adı.
Ḳ.+ lara 478a/14

Ḳumḳumūl → Ḳumḳumūl Berberī
Ḳ. 478a/15, 478a/18, 478b/5

Ḳumḳumūl Berberī Metne göre Sam Süvar'a karşı savaşan kişi.
Ḳ. 478b/4, 478b/6
Ḳ.+ nüñ 478a/21

ḳumrı (Far) Boynunun yanlarında siyah beyaz benekleri, bazı türlerinin gerdanında siyah bir halka bulunan, güvercinden küçük, boz, renkli bir kuş.
ḳ. 447a/8, 455b/20

ḳur-
1. Yap-, düzenle-, organize et-
ḳ.- dı 484a/13

ḳ.- dılar 427a/6, 439b/16, 448a/9, 455b/17, 466b/10, 467a/10, 478a/10, 485a/11
ḳ.- dular 427a/14
ḳ.- up 425a/12

2. (y.f.)
bezm ḳur-: Eğlence meclisi düzenlemek
…-dı 443b/20
…-dılar 455b/17
…-up oturdı 437b/13
…-up 440b/6, 455a/3
bezmi şahāne ḳur-: İhtişamlı eğlence meclisi düzenlemek
…-up 436b/2
dīvān ḳur-: Toplantı düzenlemek
…-up 431a/11, 436b/18, 443b/6
meclis ḳur-: Toplantı düzenlemek
…-dılar 450a/15
…-up 450b/4, 455a/3
perde ḳur-: Görmeyi engellemek
…-up 435b/3
ṣoḥbet ḳur-: Muhabbet meclisi oluşturmak
…-up 437b/13
ṭuzaḳ ḳur-: Pusu atmak
…-up 446a/17
zerrīn bādeler ḳur-: Altın kadehlerle içki meclisi hazırlamak
…-up 436b/12

Ḳur'an(Ar) Allah tarafından son peygamber Hz. Muhammed'e gönderilen kitap.
Ḳ.+ ı 473b/1
Ḳ. 488a/7

ḳurb (Ar) Yakın olma, yakınlık.
ḳ.+ ı 422b/15, 446b/9, 458b/10, 462a/15

ḳurbiyyet (Ar) Yakın olma durumu.
ḳ. bulup 446a/7 → bul-

ḳurd

1. Köpekgillerden, yırtıcı etçil hayvan
ḳ. 456b/2
2. Yumuşak gözdeli, omurgasız hayvan, böcek.
ḳ.+ ı 429a/16, 431b/11, 431b/15
ḳ.+ lar 431a/16
ḳ.+ ları 460a/1
ḳ.+ unı 429a/8
göñül ḳ.+ unuñ 459b/12
ḳ. 458b/22, 460a/16
ḳ.+ iken 460a/2

ḳurdaġDiş temizliğinde kullanılan nesne.
ḳ.+ ı 475a/3

ḳurdcaġaz Küçük kurt.
ḳ.+ lar 431b/8, 431b/13
ḳ.+ ları 431b/12

ḳurdcuġaz → ḳurdcaġaz
ḳ.+ lar 431b/10

ḳurı

1. Islak olmayan.
ḳ. 457b/19
2. Kara parçası.
ḳ. 471a/11

ḳurıl- Kurma işine konu ol-
ḳ.- mış 455b/10

ḳurı yemiş Kurutularak yapılan ve belli bir süre sonra yenilen yiyecekler.
ḳ. 444a/3

ḳurretü'l-ʿayn(Ar) Göz nuru.
ḳ.+ ı 421b/4

ḳursaḳ Kuşların yemek borusu üzerinde bulunan, yiyeceklerin toplandığı torba biçiminde şişkin organ.
ḳ.+ ına 446a/10

ḳurt → ḳurd
ḳ. 461a/7, 463a/12
ḳ.+ lar 461a/11, 461a/20, 461b/4
ḳ.+ larından 461a/10

ḳurtar- Kurtulmasını sağla-
ḳ. 479b/21
ḳ.- a 486b/18
ḳ.- alar 484a/12, 485b/16
ḳ.- am 479b/3, 479b/8
ḳ.- an 479a/21, 479b/18
ḳ.- ayım 479b/21
ḳ.- ayın 486b/4, 486b/10
ḳ.- ımayup 449a/4
ḳ.- maġa 481b/18
ḳ.- maḳ 448b/10, 484a/7
ḳ.- mıyup 449a/4
ḳ.- up 484a/6, 486b/7
ḳ.- ur 480a/16
ḳ.- urduñ 486b/6
ḳ.- ursam 480a/8

ḳurtcuġaz → ḳurdcaġaz
ḳ.+ lar 460b/4, 461b/11, 462a/1
ḳ.+ lardan 460b/9
ḳ.+ ları 460b/13, 461b/19

ḳurtıl- → ḳurtul
ḳ. 424a/6
ḳ.- ur 422b/20, 478b/19

ḳurtul- Kötü durumdan uzaklaş-
ḳ.- maġa 480a/15
ḳ.- up 482a/20, 487a/13

Ḳurṭūs → Ḳarṭūs-ı ʿĀdī
Ḳ. 451a/10
Ḳ.+ a 451a/10

Ḳurṭūs ʿĀdī → Ḳarṭūs-ı ʿĀdī
Ḳ. 479a/8

Ḳurṭūs-ı ʿĀdī → Ḳarṭūs-ı ʿĀdī
Ḳ. 450b/19

ḳuru
1. Etkisi ve sonucu olmayan
ḳ. 421b/11, 486b/9
2. Islak olmayan, kuru
ḳ. 444a/3

ḳuru- Canlılığını yitir-
ḳ.- yup 428a/20, 428b/8

ḳuru → ḳuru
ḳ.+ da 460a/5

ḳurul- Yapıl-, hazırlan-
ḳ.- dı 483b/14
ḳ.- mış 473b/19
ḳ.- up 437b/18

ḳurulu Yapılmış olan.
ḳ. 426a/14

kūs (Far) Eski savaşlarda çalınan büyük davul, kös.
k.+ ı 443b/5
k.+ i 449b/8, 449b/14, 470a/5
k. 439b/6, 448a/13

ḳus-
1. (y.f.)
ġam ḳus-: Çok üzüntü çekmek
…-ar 461b/2

ḳuşūn (Ar) Uzun ömürlü sedir ağacı.
ḳ. 469b/7, 469b/20

ḳuşundu Böceğin kustuğu sıvı.
ḳ.+ şıdur 433a/13

ḳuṣūr (Ar) Eksiklik.
ḳ. 458b/4, 466b/14, 467a/14
ḳ.+ ı 475a/1

ḳuş Kanatları olup uçabilen hayvanların ortak adı.
ḳ. dilince 476b/17
ḳ. 436a/5, 436a/10, 436a/11, 436a/14, 436a/18, 448b/12, 449a/5, 464b/8, 464b/9, 465a/17, 465a/18, 465a/20, 473a/17, 475b/12, 476a/19, 476b/5, 479a/14
ḳ.+ ı 436a/19, 436b/1, 443b/6, 474a/19, 477a/13, 477a/19
ḳ.+ ına 432b/5
ḳ.+ lar 448b/10, 448b/11, 449a/2, 449a/4, 464b/14, 464b/16, 465a/5
ḳ.+ lardan 473a/15, 473b/9
ḳ.+ ları 435a/3, 446a/17, 473b/11

ḳ.+ uñ 464b/11, 465a/16

ḳuşat- Çevresini sar-
ḳ.- up 478a/7
ḳ. avur 439b/10

ḳuşaġ Bele bağlanan ensiz, uzun kumaş.
ḳ.+ ın 453b/12

ḳuşaḳlu Kuşağı olan.
ḳ. 455b/18

ḳuşan- Bir şeyi yapmaya niyetlen-
ḳ.- up 453b/12, 486b/21

ḳuşat- Etrafını sar-
ḳ.- mış 455b/6, 455b/7, 455b/10

ḳuş-bāz (Tr-Far) Yırtıcı kuş.
ḳ. 474b/5

ḳuşcuġaz Küçük kuş.
ḳ. 427b/21, 474a/12
ḳ.+ ı 475b/19
ḳ.+ lar 448a/13
ḳ.+ uñ 442a/20

ḳuṭb (Ar) Eksen, kutup.
ḳ.+ ı 441b/14

ḳuṭuz Köpek vb. Memeli hayvanların ısırma ve salya yoluyla bulaşan ölümcül hastalık.
ḳ. 481b/8

ḳuvā (Ar) Kuvvetler.
ḳ.+ sı 474b/14

ḳuvvet (Ar) Güç, kudret.
ḳ. ṭuta 427b/15 → ṭut-
ʿaḳl ḳ. ṭutıcaḳ 466a/5
ḳ. virüp 444b/3 → vir-
ḳ. 441a/1
ḳ.+ i 452a/13, 459b/20, 461b/17
ḳ.+ ile 426b/6, 427b/13
ḳ.+ iyile 425a/13, 439a/4
ḳ.+ iyle 440a/20, 444b/12, 456b/1, 481a/18, 481a/19, 486a/14
ḳ.+ üñe 486b/8

ḳuvvetlü (Ar-Tr) Güçlü, kudretli.
ḳ. 466a/5

ḳuyı → ḳuyu
ḳ.+ ya 448b/14

ḳuyrıġ → ḳuyruḳ
ḳ.+ ınuñ 455a/20

ḳuyruġ → ḳuyruḳ
ḳ.+ ı 441a/20
ḳ.+ ından 469b/8
k.+ ınuñ 428a/1

ḳuyruḳ Genellikle hayvanların arka kısımlarında bulunan organ.
ḳ. 477a/18

ḳuyu Toprağa kazılan derin çukur.
ḳ.+ ya 449a/8

ḳuzġun Kara karga.
ḳ.+ ı 469b/8

Kücek → Küçek
K. 454b/21

Küçek Metne göre Muklad şahın küçük oğlu olup cadıya iman etmiştir.
K. 454b/20

küçi → kiçi
k. 454b/20

küçük Ufak.
k.+ idür 459b/17, 459b/19

Küderz (Far) İran mitolojisinde yer alan savaşçı bir kahraman.
k. 440a/2, 469a/19, 469b/14
k.+ e 440a/2

Küdrüz → Küderz
K. 439b/12, 439b/14, 440a/1, 440a/8, 440a/11, 440a/17, 440a/18, 440a/20, 440b/7, 440b/10, 440b/13, 440b/14, 440b/15

k.+ ile 440b/10

ḳüdūret (Ar) Tasa, keder, üzüntü.
K.+ leri 461a/14

küffār (Ar) Kafirler.
k. 433a/1
k.+ a 433a/19, 433b/15
k.+ ı 460b/20

küfr (Ar) Allah'a inanmama.
k. 422b/13, 422b/21, 424a/6, 474b/15
k.+ den 422b/20
k.+ i 422b/11, 424a/7, 430b/13

küḥūl (Ar) Gözlere sürülen koyu renkli toz.
k. itseler 435a/9 → it-

kükre- Haykır-
k.- miş 448b/3

kül → küll
k. olup 482b/21 → ol-

külāh (Far) Kafaya takılan başlık.
k.+ ın 423a/21

külebeçük Küçük kelebek.
k.+ ler 460b/4

küll (Ar) Hepsi, bütün.
k.+ i 455a/18
k.+ isinüñ 432b/17

küllī (Ar) Umumi, bütün.
k. 483a/3

kümelā (Ar) Kamiller, olgunlar.
k. 425a/10

kümmel (Ar) Kamil sınıfından olan.
k. 434a/4

kün (Ar) Allah'ın emri olan ol! lafzı.
k. 432a/20, 432b/10, 471b/7, 476a/4
k.+ den 427b/20

künde kün Her gün.
k. 422a/18

künḥ (Ar) Bir şeyin aslı, hakikati.
k.+ i 487b/19

küp Topraktan yapılmış kap.
k. 455a/17
k.+ e 445a/13

küpe Kulak memelerine takılan süs eşyası.
k. 465a/6, 477b/8

küre (Ar) Yuvarlak, toparlak.
k.+ den 481a/15

kürsi → kürsī
k.+ ye 423a/11

kürsī (Ar) Yüksekte bulunan otourulacak yer, that.
k. 468a/16
k.+ ler 448a/19

küs- Görüşmez ol-
k.- düñ 423a/16
k.- mekdemi 423a/16

küşte (Far) Öldürülmüş.
k.+ lerden 451a/20

Küẕrüz → Küdrüz
K. 439b/1, 439b/15

L (l)

lā-cerem (Ar) Şüphesiz, besbelli.
l. 434a/2, 473b/1

lāciverd (Ar) Lacivert.
l.+ i 426a/12
l.+ ile 424b/8

lāciverdī (Far) Lacivert renkte olan.
l. 426b/18

lāçin Ayakları beyaz renkli bir çeşit

şahin.
l. 451b/6

lā-dīn (Ar) Dinsiz.
l. 451b/6

lāf (Far) Söz, konuşma.
l. urdı 483a/19 → ur-

lafẓ (Ar) Söz, kelime.
l.+ ı 427b/20
l.+ ıla 462b/12

lā-ḥavl(Ar) Sıkıntı ve bela zamanlarında söylenen söz.
l. 423a/13

laḥm (Ar) Et.
l.+ ını 461a/21

lāhut (Ar) Uluhiyyet alemi.
l. ola 474b/18 → ol-

laḥẓa (Ar) Kısa bir vakit, an.
l. 442a/10

laʿil → laʿl
l. 438b/8

laʿīn (Ar) Allah'ın rahmetinden mahrum olan şeytan, lanetlenmiş.
l. 423b/15, 444a/15, 452b/6, 454a/18, 454b/18, 455a/2, 455a/18, 455b/15, 456a/5, 456a/16, 456a/17, 456a/19, 456b/4, 460b/19, 477b/4, 477b/5, 477b/6, 477b/9, 477b/10, 477b/13, 477b/18, 478a/1, 478a/10, 478a/14, 478b/1, 478b/5, 478b/16, 479a/4, 479a/6, 479b/5, 480a/11, 480a/13, 480a/16, 480a/21, 480b/3, 480b/4, 481a/7, 481a/11, 481a/16, 481b/4, 481b/7, 481b/10, 482a/2, 482b/3, 482b/15, 482b/19, 483a/17, 486a/13, 486b/6, 486b/10, 486b/14
l.+ den 477b/4
l.+ dür 479b/19, 486a/9, 486b/5
l.+ e 454b/13, 463b/11, 486a/15
l.+ i 454b/8, 478b/13, 482b/12, 483a/15
l.+ üñ 455b/14, 477b/12, 479a/2, 480a/10, 480a/15, 481b/2, 481b/11, 482b/3

laʿin → laʿīn
1. 483b/2, 483b/6, 483b/8, 483b/18,
484a/9, 484a/17, 484b/4, 484b/7, 484b/10, 482a/16, 485a/2, 485a/10, 485b/7, 485b/19, 486a/1, 486b/12, 486b/15
l.+ den 485a/2
l.+ dür 485a/3
l.+ e 484b/12
l.+ i 456a/15
l.+ üñ 484a/20

laḳab (Ar) Takma ad.
l. 422a/4

Laḳlaḳa Metinde geçen cadı adı.
L. 449b/21

laʿl (Ar) Kırmızı.
l. 424b/11, 436a/12, 484a/16, 422a/15
l.+ i 421b/13
l.+ ü gevher 472b/1
l.+ ümi 468a/12
l.+ üñ 422a/18

lāle (Far) Kırmızı gül.
l. 447a/10, 475a/20

laʿlīn (Ar) Kırmızı renkli.
l. 426b/18, 475a/20, 455b/18

laʿlin → laʿlīn
l. 436b/12

lā-müşīr (Ar) Askersiz.
l. 433a/6

lā-naẓīr (Ar) Benzersiz.
l. 462a/3

laʿnet (Ar) Uğursuz, kötü.
l.+ den 486b/6
l. 484b/6

Lā-Şerīk (Ar) Eşi benzeri olmayan Allah.
L. 433a/6, 476a/5
L.+ e 423a/19, 487b/15

laṭīf (Ar) Yumuşak, hoş, nazik.
l. 422a/5, 427a/6, 428a/5, 432b/13,
432b/14, 436a/15, 449b/18, 450a/12
l.+ uñ 461a/14

lā-vallāhi (Ar) Vallahi hayır.
471b/4

lā-vezīr (Ar) Yardımcısı olmayan Allah.
l. 433a/6

Lāvī Metinde geçen şah adı.
L. 453b/14, 453b/16, 453b/17

Lā-Yefūt (Ar) Yok olmayan Allah.
L.+ u 423a/20

Lā-Yemūt (Ar) Ölümsüz olan Allah.
L.+ u 423a/20

Lā-Yezāl (Ar) Sonsuz olan Allah.
L. 479b/18

lāyıḳ (Ar) Uygun, yaraşır.
l. eyle 467b/8 → eyle-
l. gördi 441b/18 → gör-
l. görmedi 441b/19
l. ḳılasın 476a/21 → ḳıl-
l. olam 437b/5 → ol-
l. olmayup 445b/10
l. 422a/7, 422b/12, 442a/7, 442b/5,
469b/3, 476b/6
l.+ dur 469a/12, 480a/17
l.+ ın 462b/6
l.+ sın 436b/5

lā-zevāl (Ar) Zevalsiz.
l. 423a/19

lā-ẕevāl → lā-zevāl
l. 476a/5

lāzım (Ar) Gerek.
l. gelen 472a/8 → gel-
l. oldı 421b/13 → ol-
l. 443b/8

leb (Far) dudak.
l. 454a/3
l.+ i 472a/20
l.+ lerüñden 422a/15

legen Leğen.
l.+ 470a/1
l. 469b/10, 470a/2, 470a/7

leggen→ legen
l. 427b/22

legin → legen
l. 469b/9

Lem-Yezel (Ar) Kalıcı olan Allah.
l. 476a/3, 487b/15
l.+ dür 453a/13

lenger (Far) Zincir.
l. 477a/18

lerze (Far) Titreme, titreyiş.
l. düşdi 448b/6 → düş-

leş (Ar) Kokmuş hayvan ölüsü.
l. 453a/19
l.+ i 453a/16, 477a/16
l.+ in 477a/16, 477a/19, 478b/3

leşker (Far) Asker, er.
l. çeküp 467b/2 → çek-
l. 436b/8, 437a/3, 449a/4, 449b/18, 450a/2, 451b/10, 451b/14, 452a/14, 452b/11, 453a/3, 455b/4, 456a/11, 462b/21, 463a/12, 464a/8, 470a/5, 477b/13, 477b/14, 478a/8, 478a/9, 478a/12, 480b/7, 482b/20, 483b/13, 484a/13, 484a/21, 485a/9, 485b/15, 486a/5, 486b/21
l.+ de 464a/9
l.+ den 439b/6

l.+ dür 484b/20
l.+ e 440b/3, 451b/9, 482b/21
l.+ i 437a/18, 449a/16, 449b/5, 449b/7, 449b/12, 449b/16, 452a/7, 452a/14, 463a/7, 477a/20, 477b/11, 478a/13, 482a/5, 483a/3, 483a/15, 483b/12, 484b/20, 485b/21, 486a/6
l.+ ile 451b/14, 451b/17
l.+ in 448a/3, 454a/14, 456b/10, 478b/8, 483b/15
l.+ ine 449b/17, 451b/20, 452a/4, 452a/7, 452a/9, 452a/11
l.+ ini 448a/8, 482b/17
l.+ iyle 472b/19
l.+ le ṭurup 439b/2
l.+ le 476b/3
l.+ lerile 453a/15
l.+ lerinden 450a/4
l.+ üm 463b/15
l.+ üme 467b/3
l.+ üñ 449b/4, 452a/15, 463a/2, 472a/7, 478a/11, 479a/6
l.+ üñdür 472a/5
l.+ üñle 424a/2

leşkergede (Far) Ordunun konakladığı yer.
l. 471b/21

leṭāfet (Ar) Hoşluk, güzellik.
l. 432a/21
l.+ iyle 461a/15

levḥ (Ar) Yassı, düz üzerine resim, yazı gibi şeyler yazılabilen nesne.
l. ṭutar 430a/1, 441a/14 → ṭut-
l. 426a/21, 427b/9, 428b/18, 432a/16, 445b/5, 458a/11, 469a/17
l.+ den 426b/12
l.+ i 426b/1, 432a/10, 445b/17
l.+ ile 430a/18
l.+ inde 462b/11
l.+ uñ 432a/11, 432a/15, 432a/19, 445b/12, 445b/14, 458a/17, 458b/17, 459a/3
l.+ uñda 430a/1

levḥ-i maḥfūẓ (Ar) Allah'ın takdir ettiği şeylerin yazılı olduğu levha.
l.+ a 460b/16

levlāk (Ar) " eğer sen olmasaydın kainatı yaratmazdım" mealindeki hadis-i şerifin ilk sözü.
l. 421b/3

levn (Ar) Renk.
l.+ e 447a/16

leyl (Ar) Gece.
l. ü nehār 428a/21, 428b/5, 432b/9, 462b/4

leylā (Ar) Karanlık, gizemli.
l.+ sına 462b/9

leyyin (Ar) Yumuşak.
l. eyleye 461b/10 → eyle-
l. 465a/20

leẕīẕ (Ar) Lezzetli, tatlı.
l. 427a/17, 431b/3, 431b/10, 432b/7, 432b/15

leẕẕet (Ar) Tat.
l. 429a/2, 430b/18, 432a/21, 432b/13,
433a/13, 433b/10
l.+ de 431b/3
l.+ i 430b/16, 430b/21, 445a/4, 457a/15
l.+ in 444a/17
l.+ ine 432b/1, 433b/17

libāçe (Far) Elbise.
l. 436b/15

libās (Ar) Esvap.
l. 433a/13
l.+ larıla 479a/18

līf (Ar) Bitki telleri demeti veya türlü ipliklerden yapılmış örgü.
l.+ den 446a/11

liḳā (Far) Karşılaşma, buluşma.
l. 475a/19

lîki (Far) Lakin, ama.
l. 422a/14, 422b/15, 425b/2, 427a/18, 429a/5, 430a/17, 432a/18, 439a/10, 445b/21, 447a/1, 457b/18, 460a/15, 464b/20, 475b/5, 478b/4, 478b/19

limān (Rum) Gemilerin yük alıp bıraktıkları doğal veya yapay sığınak.
l. 435b/8

livā (Ar) Bayrak.
l. 475a/20

loḳma (Ar) Ağızda bir defada çiğnenip yutulan yemek parçası, sokum.
loḳma l. ḳılup yutmaġa 477a/16
l. 477a/17

Lokmān → Loḳmān ḥakīm
L.+ ı 475b/7

Loḳmān ḥakīm (Ar) Her türlü hastalığı tedavi eden büyük hekim.
L. 427a/18, 434b/13, 447a/19, 462b/17
l.+ e 427a/15, 430a/19, 445b/17, 459a/3

Lūṭ (Ar) Kur'an-ı Kerîm' de adı geçen peygamber.
L.+ ı 461a/19

luṭf (Ar) Hoşluk, güzellik.
l. idüp 422a/12, 432a/5, 487b/12 → it-
l. it 422a/14, 459a/18, 437b/8
l.+ ı 461a/5, 474b/13, 437b/7
l.+ ından 453a/13
l.+ uña 434b/8, 437b/6, 487b/9

luṭuf → luṭf
l. eyle 442a/1 → eyle-

lü'lü' (Ar) El değmemiş.
l.+ 462a/21
l.+ en 487b/20

lülü (Ar) İnci.
l. 422a/16

M (m)

mā (Far) Su.
m. 422b/15, 462a/17, 474b/19 434a/8

mā-bāḳī (Ar) Baki olanla.
m.+ sin 428b/9

mā-beyn (Ar) İki şeyin arası.
m.+ ide 421b/2, 449b/17

maʿbūd (Ar) İbadet edilen, tapılan.
m. bilesiz 454b/10 → bil-
m. 423a/19, 423b/20, 423b/21, 471a/10, 485a/20
m.+ dur 434a/2
m.+ ı 422b/8, 423a/19
m.+ ımı 423a/3
m.+ ından 423a/15
m.+ um 423a/4, 423a/7, 423a/15, 423b/1
m.+ uma 423b/9
m.+ umuz 454b/12
m.+ umuza 485a/20
m.+ uñ 423a/18
m.+ uñdan 424a/3
m.+ uñuñ 424a/4

mācerā(Ar) Baştan geçen ilginç olaylar zinciri, serüven.
m.+ yı 427a/15

Mācinī Metne göre bir şehrin adı.
M.+ de 438a/16

madde(Ar) Madde.
m.+ si 438b/4

maʿfūr(Ar) Bağışlanmış, affedilmiş.
m. olup 487b/8 → ol-

maġāra(Ar) İn, kehf.
m. 424a/14, 424a/17, 463b/5
m.+ dan 424a/16
m.+ ya 424a/17, 424a/19, 463b/5, 463b/6

maġārib (Ar) Batı tarafı, batı.
m. ü meşārıḳ 428b/16
m. ve meşārıḳ 432b/10
m. 428b/7
m.+ e 442b/21

maġrib(Ar) Batı tarafında olan memleketler.
m. 439a/2, 488a/5
m.+ e 459a/19, 459b/2

maġrūr(Ar) Kendini beğenmiş.
m. olıcaḳ 471b/2 → ol-
m. olup 442b/4

māh (Far) Ay.
m.+ ı 488a/4
m.+ ıdum 467b/1
m.+ i 448a/15
mihr ü m.+ uñ 434b/1

maḥal (Ar) Yer.
m. 422a/7

mā-ḫalaḳallāhu (Ar) Allah yaratmadı.

m. 473b/5

mā-ḥaṣal (Ar) Meydana gelen şey, hasıl olan.
m. 423a/9, 424b/15, 425b/6, 433a/16, 440b/10, 462a/10, 465b/5, 475a/5

mā-ḥażar (Ar) Daha önceden hazır bulunan.
m. 476b/1

maḥbūb (Ar) Muhabbet olunmuş, sevileni sevgili.
m. 427a/6, 428a/1, 428a/3, 444b/4,
447b/7, 468a/12
m.+ ı 437b/18

maḥbūbe (Ar) Sevilen kadın.
m. 447b/7, 450a/9, 450a/21
m.+ i 450b/4
m.+ ye 450b/16

maḥbūbu᾽ş-şemāyıl (Ar) Sureti güzel olan, sevilen.
m. 487b/21

maḥbūs (Ar) Hapsolunmuş, tutsak.
m. 451a/15

māhir (Ar) Elinden iş gelen, hünerli.
m. olan 447b/8

māhitāb (Far) Mehtap.
m. 430a/11

maḥkūm (Ar) Bir şeyi yapma zorunluluğu olan.
m. 465b/2, 476a/16, 476b/6
m.+ ıdur 476a/8

maḥlūḳ → maḫlūḳ
m.+ dan 422b/17

maḫlūḳ (Ar) Allah tarafından yaratılmışlar.
m.+ a 474a/8
m.+ dur 474a/7
m.+ uñ 446a/7

maḫlūḳāt (Ar) Yaratılmış şeyler.
m. 432b/11, 442b/4, 446a/21, 465a/4, 472b/16
m.+ a 456b/11, 456b/13
m.+ ı 446a/13, 465a/3, 465b/2, 471a/12, 472b/10, 475b/13
m.+ ıla 465a/5
m.+ ınuñ 460a/13, 465a/2
m.+ uñ 430b/8, 453a/10, 471a/13

Maḥmūd (Ar) Hz. Muhammed'in güzel isimlerinden biri.
m. 488a/9
m.+ a 434b/12
m.+ ı 448a/5
m.+ u 434a/21

maḥrem (Ar) Herkesçe bilinmemesi gereken şey, gizli olan.

m. olup 468b/7 → ol-
m. 469b/4
m.+ i 487a/9

maḥrūm (Ar) İstediğini elde edemeyen.

m. ḳoma 442a/2 → ḳo-
m. ola 480b/2 → ol-

maḥşer (Ar) Kıyamette insanların toplanıp haşredileceği yer.
m. 483b/14

maḥv (Ar) Perişan etme, barap etme.
m. oldı 480b/8, 483a/3 → ol-

maḥzen (Ar) Gizli olan yer, sığınak.
m.+ i 462b/17

maḥzūn (Ar) Hüzünlü, tasalı.
m.+ dur 448b/1

maḳāl (Ar) Söz, laf.
m. 474b/12

maḳām(Ar) Mertebe.
m. ḳıla 487b/8 → ḳıl-
m. 447a/5, 456b/16
m.+ da 471a/15
m.+ ı 460b/18, 473b/1, 487b/19

m.+ ına 477a/2

maḳber (Ar) Mezar.
m.+ lerine 466b/15, 467a/15

maḳbūl (Ar) Kabul olunmuş.
m. 430a/15, 437b/4, 471b/1
m.+ ı Raḥmān 461a/1
m.+ ı 462a/17

Mākirān Metinde adı geçen cin reisi.
m. 450a/6

maḳṣūd (Ar) Kasdolunan şey, istek.
m. 469a/13, 475b/3
m.+ ı 423b/20, 432a/14, 469a/7, 487b/6
m.+ ınca 422b/17
m.+ um 423a/15
m.+ umuz 431b/5, 458b/11
m.+ u 445a/14

māl (Ar) Eşya, mal.
m. u genc 439a/18, 467b/6
m. u genci 435b/17
m. u genci 436a/4
m. virmekile 448a/4 → vir-
m. 452b/17, 452b/19, 466a/9, 466b/7, 467a/7, 467b/5, 470b/15, 471a/14, 485b/14
m.+ dan 471a/15
m.+ dur 466a/8
m.+ ı 427a/1, 447b/4, 452a/15, 452b/21, 462a/12, 466a/10, 471a/13, 483a/11
m.+ ıla 447b/5
m.+ ıñı 467b/8
m.+ u 437b/6, 488a/6
m.+ uñdan 471a/14

māl-ā-māl (Fa) Dopdolu, taşma derecesine gelmiş.
m. 449b/6

mālik (Ar) Sahip.
m. 473a/8
m.+ dür 462a/9
m.+ i 421b/14, 488a/1
m.+ idür 421b/14
m.+ iyem 468a/15

mālum→ maʿlūm
m. oldı 421b/11 → ol-

maʿlūm (Ar) Bilinen, belli.
m. oldı 440b/21, 445a/17 → ol-
m. olıcaḳ 458a/2
m.+ dur 486a/4
m.+ umuzdur 433a/11

maʿmūr (Ar) İmar edilmiş, yapılmış.
m.+ dur 435b/5
m.+ ı 466b/14, 467a/14

maʿnā (Ar) Anlam.
m.+ sı 466a/6

mancınıḳ (Ar) Kale kuşatmalarında taş

fırlatan savaş aleti.
m. 425a/12

mānend (Far) Benzer, eş.
m. 462b/2
m.+ i 463b/8

mānīʿ (Ar) Engel olma, geri kalan.
m. 422a/9

maʿnī → maʿnā
m. 471b/5
m.+ de 433b/9
m.+ si 465b/21, 466a/1, 466a/4

manṣıb(Ar) Mertebe.
m. virüp 471a/11
m.+ ı 488a/5

manṣūr(Ar) Allah'ın yardımıyla üstün gelen.
m. 449a/10

Manṭıḳuʾt-tayr (Ar) Kuş dili.
M. 428b/18, 442a/6
M.+ ca 473a/10

manẓūm (Ar) Nazım şeklinde yazılmış, dizilmiş.
m. 422a/13

mār (Ar) Yılan.
m. 471a/12, 474b/8, 476a/7, 476b/5
mūr u m. 436a/3
m.+ ı 465b/3, 466a/12

maʿrifet (Ar) Herkesin yapamayacağı ustalık.
m. 487a/3

marīż (Ar) Hasta, hastalıklı.
m. olup 460b/12 → ol-

mā-ruḫsār (Far) Ay yüzlü.
m.+ ı 422a/11

Māsine Metne göre Feylasūf'un boğazında olan meleğin adı.
m. 441b/9

mā-sivā (Ar) Bir şeyden başka olan şeylerin hepsi.
m. 471b/7

maşlaḥat (Ar) Ehemmiyetli iş.
m. 469a/12

maşrıḳ(Ar) Güneşin doğduğu taraf, doğu.
m.+ dan 459a/19, 459b/2

maʿşūḳ(Ar) Sevilen, sevilmiş.
m. 422a/11
m.+ ına 470b/17
m.+ a 470b/16

māt (Far) Yenilgiye uğrama.
m. ider 436a/11
m. 464a/14

maṭbaḫa (Ar) Mutfak.
m. 477a/15

maṭlaʿ (Ar) Güneş ay ve yıldızların doğması.
m.+ ı 462b/17

Maṭyanūs → Maṭyanūs Şāh
M. 451b/17

Maṭyanūs Şāh Metne göre bir şahın adı.
M.+ a 451b/17

Maṭyūnus → Maṭyanūs Şāh
M. 451b/18

Maʿūdī Metinde adı geçen cin reisi.
M. 438b/20

mażarrat (Ar) Zarar verme, ziyan.
m.+ dan 466a/4

maẓhar(Ar) Bir şeyin göründüğü, çıktığı yer.
m. 462a/15
m.+ ı 474b/21

mażmūn (Ar) Anlam, mana.
m.+ ına 476a/1

maʿẕūr(Ar) Özürlü, özür.
m. dut 445b/9 → dut-
m. ṭut 458a/13

meʿaʾl-ḳıṣṣa (Ar) Bu kıssadan.
m. 447b/10

mecāl (Ar) Takat, güç, kuvvet.
m.+ i 444b/17

mecālis (Ar) Toplantılar, meclisler.
m. 487b/17

meclis(Ar) Oturulacak yer.
m. ḳurdılar 450a/15 → ḳur-
m. ḳurup 450b/4, 455a/3
m. urdılar 455b/18 → ur-
m. 426a/14, 426b/21, 434a/17, 437b/14, 446b/20, 447a/1, 452a/3, 462a/21
m.+ de 452a/17, 475a/6
m.+ dür 426b/21
m.+ e 450b/9
m.+ i 426b/16, 447b/2
m.+ inüñ 422a/14, 427a/2, 447a/7, 462b/8
m.+ ünüñ 475a/17

mecnūn (Ar) Delice seven, tutkun.
m. olupdur 462b/9 → ol-

MedānMetinde adı geçen şah adı.
m. 472b/13

medāyin (Ar) Metinde adı geçen bir yer adı.
m. 439a/3

meded(Ar) Yardım, imdat.
m. virüp 453a/10 → vir-
m. 453a/12, 463b/17, 467b/5

medḥ (Ar) Birinin iyi şeylerini övme, övgü.
m.+ i 421b/12

Medīne (Ar) Hz. Muhammed'in ravzasının bulunduğu yer, şehir.
M. 475a/15, 447b/20

meftūn(Ar) Sihirlenmiş, şaşmış.
m. 451b/21

meġārib → maġrib
m. ü meşārıḳuñ 428a/12

meger (Far) Eğer, oysa ki.
m. 426b/8, 431a/10, 435b/8, 439b/13, 440b/4, 442a/15, 444a/6, 448a/16, 449b/20, 454b/21, 461a/5, 468a/17, 468b/17, 470a/8, 470a/15

meh → māh
m. 421b/4, 437b/7
mihr ü m. 429b/6

meḥār (Ar) Yular, dizgin.
m.+ eler 449b/18

mehd (Ar) Beşik.
m.+ inden 432b/12

Mehdī(Ar) İslâm dinine göre ahir zamanda dünyaya geleceği ve kafirlerle mücadele edeceği bildirilen kimse.
m. 421b/5

mekān(Ar) Yer, mahal.
m. idindüm 464b/7 → idin-
m.+ ı 474b/4

meḳār → mekr
m. 462a/15

mekir → mekr
m. 468b/9

mekkār (Ar) Hileci, düzenbaz.
m. 449b/21, 479b/4

Mekke(Ar) Hz. Muhammed'in doğduğu ve Kâbe'nin bulunduğun şehir.

M. vü Medīne 447b/20

M. 475a/15, 478b/21, 480b/11, 482b/11
M.+ dür 487a/17

Meḳlān Şāh (Ar) Pakistan şahının adı.
M. 447b/6

mekr (Ar) Hile ile aldatma.
m. 487a/9
m.+ ile 455a/17
m.+ ine 423a/2, 481b/2
m.+ ümi 482a/18

mekremet (Ar) Kerem, izzet, şeref.
m.+ ile 422a/5

mektūb (Ar) Mesaj, mektup.
m. 474a/19, 474a/20, 474b/3, 474b/6
m.+ ı 435b/12, 474b/4, 474b/6
m.+ u 435b/13

melāḥat (Ar) Güzellik, hoşluk.
m.+ ına 444b/6

melāʾik (Ar) Melekler.
m.+ den 430b/3

melāʾike (Ar) Melekler.
m. 427a/21, 427b/12, 427b/21, 428a/7,
428a/10, 429b/3, 430a/5, 432a/13, 459a/16, 461b/8
m.+ i 443b/3
m.+ nüñ 431a/19, 459a/19
m.+ si 427b/1
m.+ ye 430a/5, 445b/14

melālet(Ar) Bıkma, usanma.
m. 448a/20

melāmet (Ar) Kınama, ayıplama.
m. olmayalar 441b/13

melek (Ar) Allah tarafından nurdan yaratılmış olup daima Allah'ı zikreden günahsız varlıklar.
m. söz 479b/16
m. şekil ḳılup 479a/16 → ḳıl-
m. 427b/20, 428a/3, 428b/1, 429a/9,
429a/11, 429b/2, 429b/6, 429b/7, 429b/14, 429b/19, 430a/16, 431b/21, 432a/2, 441a/6, 441a/9, 441a/20, 442a/16, 442b/1, 445b/8, 446a/5, 446b/17, 446b/18, 457a/21, 458a/8, 458a/15, 458b/15, 459a/2, 460a/10, 460a/14, 460a/19, 460b/8, 461b/11, 462a/14, 472b/20, 474b/17, 474b/18, 479a/18, 479b/12, 480a/7, 487a/12, 487a/21, 487b/1
m.+ den 430a/21, 442a/20
m.+ dür 432a/9, 434a/5, 458a/18
m.+ e 429a/15, 429a/16, 429a/18, 429a/20, 479b/16, 480a/5, 429b/1, 441a/13, 441a/18, 471a/2
m.+ i 427b/2, 427b/7, 427b/10, 429b/11, 429b/13, 429b/18, 430a/2, 432a/5, 432a/6, 432a/7, 432a/11, 443a/8, 445a/21, 445b/2, 445b/11, 446a/7, 458a/4, 458a/9, 458a/16, 459a/5, 459b/17, 460a/16, 460b/8, 471a/1, 471a/4
m.+ inden 427a/20
m.+ ine 458a/3
m.+ leri 471b/6, 472a/21
m.+ üñ 429a/14
m.+ ün 445b/6

melekce (Ar-Tr) Meleğe eşdeğer şekilde.
m. 428a/3

melek-ṣıfat (Ar) Melek huylu.
m. 472a/21

melek-ṣūret (Ar) Melek yüzlü.
m. 479b/14, 479b/16

melik (Ar) Hükümdar, padişah.
m. 422a/4, 434b/19, 434b/21, 435a/16, 435a/19, 435a/21, 453b/7, 474a/2, 476b/7
m.+ den 435b/17
m.+ dür 435b/6
m.+ i 434b/16, 435a/11, 435a/18, 435a/21, 448a/5, 450a/20, 453b/10, 453b/11, 453b/12, 453b/14,

453b/16, 453b/17, 453b/19, 453b/20, 454a/1, 454a/6, 454a/8, 454a/11, 454a/14, 455b/6, 456a/4, 456a/10, 468b/5, 471a/20, 481b/14, 481b/15, 481b/20, 482b/9, 482b/10, 482b/16
m.+ i 441b/21
m.+ idi 474a/6
m.+ idür 473b/18, 474a/1
m.+ ileri 482b/10
m.+ inden 474a/3
m.+ ine 473a/4, 473a/11, 474a/3, 474b/6
m.+ iyem 468b/2
m.+ ler 423a/12, 478a/7
m.+ leri 453a/7, 456a/11, 456b/3, 477a/20, 484a/11
m.+ lerinüñ 472a/4
m.+ leriyle 455b/5, 481b/16
m.+ üñ 474b/2

melik → melek
m. 430a/1

melike(Ar) Kadın hükümdar.
m.+ yidi 468b/19

melik-ẕāde (Ar) Hükümdarın oğlu.
m.+ ler 453a/9

melūl (Ar) Mahzun, üzgün.
m. oldılar 464a/10 → ol-
m. 486a/20
m.+ sın 479a/20

melʿūn(Ar) Lanetlenmiş, kovulmuş.
m. 455a/2, 477b/4, 479b/17, 486b/12
m.+ ı 456a/17, 478a/1

memleket (Ar) diyar, ülke.
m. 434a/3, 448a/3, 471b/2, 471b/21,
473b/21
m.+ i 443b/5, 447b/15, 471a/21
m.+ ine 447b/17
m.+ üñ 471a/19
m.+ üñi 447b/13

meʾmūr(Ar) Emir almış olan kimse.
m. olup 429a/11, 445b/2 → ol-
m.+ ıdur 476a/5
m.+ ları 427b/13
m.+ udur 476a/9

memzūc (Ar) Karıştırılmış, karışık.
m. olmış 450a/16

men (Ar) Ben.
m. 421b/9, 421b/11, 421b/12, 424a/4, 432a/17, 434a/14, 437a/12, 446b/17, 447a/17, 462b/7, 462b/9, 467b/6, 473a/2, 477b/19, 482a/18, 482a/19, 486b/11, 486b/12, 487a/20
māʾ ü m. 474b/19
mā_ ü m.+ den geç 462a/17 → geç-
m.+ den 422b/15
māʾ ü m.+ den 434a/8
m.+ i 423b/7, 425a/3, 454b/21, 470a/21, 477a/18, 486a/15

menābir (Ar) Minberler.
m.+ i 457b/15

menāḳıb (Ar) Menkıbeler, hikayeler.
m. 422a/5

menāre (Ar) Minare.
m.+ leyin 437a/4

mendān (Ar) Benim tarafımdan.
m. 434b/14

menfiʿat (Ar) Fayda, çıkar.
m. dutar 422a/4 → dut-
m. 427a/17, 434a/2
m.+ i 427a/16
m.+ iyle 445a/8

menī (Ar) Belsuyu, erkeklik tohumu.
m. 434a/8
m.+ den 429b/9
m.+ dür 429b/9, 434a/7

menḳūr (Ar) Delinmiş, oyulmuş.
m.+ lar 426b/18

mennet(Ar) Bir iyilik yapana karşı

kendini borçlu görme.
m. itme 437b/6 → it-

menṣūr(Ar) Saçılmış, dağılmış.
m. 462a/21, 487b/20
m.+ ı 422a/13

Menū Çehr → Menū Çehre
m. 470a/20

Menū Çehre Metne göre Rüstem'in evlendiği Ferruḫ Humāy'ın babası.
m. 468b/18, 469a/3, 469a/15

menzil(Ar) Mesafe.
m. 449b/17
m.+ e 453a/10, 485a/14

menzilet (Ar) Derece, rütbe.
m. 422a/4

mercān(Ar) Denizde yaşayan canlı.
m.+ dan 424b/8

merd (Far) Yiğit, cesur.
m. 452a/17

merdān (Far) Yiğitler, mertler.
m. vir 448a/2
m.+ ları 449a/18

merdūd (Far) Reddolunmuş, kovulmuş.
m. olup 480a/9 → ol-
m. 454b/15, 480a/13
m.+ ı 468b/6, 480a/16, 484b/12
m.+ i 423b/12, 423b/16, 479b/17, 486b/6, 486b/10

merġūb (Ar) Beğenilmiş, sevilmiş.
m. 427b/22
m.+ lar 437b/17

merġūbuʾl-ḫaṣāyıl (Ar) Makbul olan ahlaki huylar.
m. 487b/21

merḥabā (Ar) Rahat oturun anlamında selamlaşma sözü.
m. 437b/1, 468a/10

merḥabāla- (Ar-Tr) Selam verme-, uzak kal-
m.- yup 470a/18

Merīḫ (Ar) Dünyadan sonra güneşe en yakın gezegen, mars.
m. 426b/5, 440a/6

Meriḥ → Merīḫ
m. 434a/3

merḳad (Ar) Mezar.
m.+ e 458b/8

merkeb (Ar) Eşek.
m. itdüginden 471a/16
m. 471b/3, 471b/14, 472a/6

merkez(Ar) Bir şeyin orta noktası.
m.+ ine 474a/3, 474a/17
m.+ lerinde 472b/6

mermer (Yun) Renkli, damarlı ve beyaz çeşitleri olan kireç taşı.
m. 437a/5, 466b/1, 467a/1
m.+ den 424b/6, 425b/16, 437a/7, 466b/17, 467a/17

Merrīḫ→ Merīḫ
m. 437a/11, 437a/14, 438b/8, 449b/13, 450a/3, 456b/7
m.+ ile 454a/3

Merrīḫveş (Ar-Far) Mars gibi.
m. 483a/16

mertebe (Ar) Derece, basamak, rütbe.

m.+ ñ 437b/10
m.+ si 430a/12
m.+ sin 458b/7
m.+ sinden 434a/1
m.+ ye 473a/19, 485a/15

Meryem (Ar) Hz. Meryem.
M. 457b/19

mesācid (Ar) Mescidler.

m. 457b/15

mescid(Ar) İbadet yapılan küçük yer.
m.+ de 488a/7

meṣel (Ar) İbretlik hikaye.
m. 434a/4, 446b/6, 446b/10
m.+ i 458b/10
m.+ üm 457a/2
m.+ üñ 457a/2

meṣelā(Ar) Örnek olarak, şunun gibi.
m. 460a/1

meṣḥūr(Ar) Sihre uğramış, büyülü.
m. olmış 451a/1 → ol-
m. olmışlaridi 451a/16
m. 451b/21

mesken (Ar) Oturulacak yer, mekan.
m. 436a/20, 474b/18
m.+ in 447b/15
m.+ ine 475b/18
m.+ üm 426b/8
m.+ üñ 447a/6, 475a/16

mesned (Ar) İsnat edilen, dayanılan şey.
m.+ inüñ 468a/5

mest (Ar) Kendini kaybedecek derecede olma.
m. itdi 422a/15 → it-
m. itmişidi 456a/15
m. oldı 444b/4 → ol-
m. 439b/18, 480b/4

meṣṭūr(Ar) Yazılmış, satıra dökülmüş.
m. olan 427b/2, 430a/18, 458a/17, 458b/17 → ol-
m. 430a/10, 432a/19, 445b/17

meşām(Ar) Vücutta koku almayı sağlayan organ, burun.
m.+ ına 436a/15

meşārıḳ (Ar) Güneşin doğduğu taraflar, doğular.
m. 428b/7
maġārib ü m. 428b/16
maġārib ve m. 432b/10
m.+ a 443a/1
meġārib ü m.+ uñ 428a/12

meşdūd (Ar) Bursa ipeğinden yapılmış bir çeşit kumaş.
m.+ ı 462a/3

meşeḳḳat (Ar) Zorluk.
m. 484b/6

meşġūl(Ar) Bir işle uğraşan.
m. olalar 457b/11 → ol-
m. olasın 428a/17
m. oldı 428b/5, 429a/21, 440b/6, 456a/7, 477b/19, 478a/2
m. olsunlar 455a/21
m. olup 428b/19, 429a/19, 429b/2, 442b/11, 475b/2
m. 428a/6

meşhūd (Ar) Gözle görülmüş.
m.+ ur 432b/1

meşhūr(Ar) Ün almış, ünlenmiş.
m. olmuşıdı 474a/14 → ol-
m. 456b/17
m.+ dur 433b/14, 457a/13, 459b/11
m.+ ıdı 467b/1

meşīd (Ar) Bina, yapı.
m. 488a/5

meşveret (Ar) Bir şeyi diğer kimselere danışma.
m. eyledi 436a/2, 476b/2 → eyle-
m. itdi 469a/11

Meʾvā (Ar) Sekizinci katta bulunan cennet, yer.
m. 461a/18

mevālī(Ar) Mevleviyyet payesine ulaşmış alimler.
m. 422a/5

mevāyili (Ar) Arzular, istekler.
m. 430b/11

mevc (Ar) Dalga.
m. urup 456a/19, 477b/15, 478a/13 → ur-
m. ururlar 484b/1
m.+ i 482b/20

mevcūd (Ar) Var olan, bulunan.
m.+ dur 432b/1
m.+ ı 423b/21

mevcūdāt (Ar) Var olan şeyler, mahluklar.
m. 432b/19
m.+ ı 446b/3

mevekkel → müvekkel
m. olup 479a/13 → ol-

mevekkil → müvekkel
m. 429b/18

mevsüm (Ar) Yılın dört bölümünden her birisi.
m.+ i 475a/18

mevt (Ar) Ölüm.
m. el 467b/6
m. 428b/1, 428b/2, 428b/6, 428b/10, 428b/11, 428b/14, 446a/3, 474b/15
m.+ den 428b/12, 434a/6
m.+ i 428b/2, 429a/21, 475b/2, 487a/11
m.+ inden 459b/9
m.+ ini 476b/9

mevżiʿ (Ar) Savaşta korunmak için içine girilen dar yer.
m.+ a 470b/5

mevzūn (Ar) Biçimli, güzel, yakışıklı.
m. 474a/6

mey (Ar) Şarap.
m. şundılar 437b/18 → şun-
m. 427a/6, 437b/18, 468a/12, 470b/19, 475a/20

meydān (Ar) Geniş, açık düz yer.
m. 424b/5, 450b/1
m.+ da 463b/1
m.+ ı 450a/7
m.+ ında 452b/2

meyl (Ar) İlgi, bir şeye düşünce bakımından yakın olma.
m. 474a/9

meymene (Ar) Ordunun sağ kanadı, sağ cenah.
m. vü meysere ḳılup 449a/19 → ḳıl-, meysere

meymūn (Ar) Maymun.
m. 444a/13, 470a/10, 444b/16
m.+ ı 469b/11, 470a/2
m.+ uñ 469b/11

meysere (Ar) Ordunun sol kanadı, sol cenah.
meymene vü m. ḳılup 449a/19 → ḳıl-, meymene

mezarkeş (Ar-Far) Kabirleri dolaşan.
m. 436b/15

mezekke (Ar) Temizleyen, arındıran.
m. ḳıl 461a/15

mezīd (Ar) Artma, çoğalma.
m. 469a/2, 469b/5, 488a/6

mı Soru eki.
m. 422a/19, 423a/16, 431a/4, 438a/10, 460a/10, 462b/5, 467b/14, 467b/16, 470a/21, 473a/12, 475a/11, 476b/4, 477a/7, 478a/3, 478a/4, 478a/15, 483a/5, 484b/19, 486a/6, 486a/7
m.+ dur 435a/7, 435b/4, 438a/9, 456b/19, 466a/15, 480a/15

mıḫla- (Far-Tr) Çivi ile sabitle-

m.- dı 440a/19

mıḫlı (Far-Tr) Çivilenmiş, çivili.
m.+ dur 438a/11

Mışır → Mışr
m. 441b/20, 442a/2, 442a/4, 483a/6

Mışr (Ar) Mısır ülkesinin bulunduğu yer.
m. 472a/19, 478b/7
m.+ da 461a/1
m.+ ile 454a/3

Mıżrāb Metne bir şah adı.
m. 447b/2

mi Soru eki.
m. 422a/7, 423a/6, 424a/5, 431a/4,
438a/21, 439a/4, 439a/20, 443b/17, 444a/21, 452b/13, 455a/3, 464a/19, 465a/1, 467b/21, 468a/19, 471a/10, 476b/4, 479b/1, 479b/2, 481b/5, 483a/5, 483a/9, 486a/15, 486b/1
m.+ dür 438a/10, 483a/9
m.+ sin 436b/20, 438a/11, 471a/10, 471b/4, 479b/12, 479b/14, 483a/21
m.+ siz 475b/11

Micder Metne göre Muklan şahın küçük oğlu.
m. 485a/17, 485a/20, 485a/21, 485b/3, 485b/8
m.+ den 485b/5
m.+ i 485b/7, 485b/11

mīḫ (Far) Çivi.
m. 424b/11

mihmān (Far) Konuk, misafir.
m.+ ımuz 468a/11
m.+ layam 468a/15

mihmānlıḳ (Far) Misafirlik, konukluk.

m. ḳılup 470b/14

miḫnet (Ar) Eziyet, keder.
m. 484b/6
m.+ e 485a/4, 486a/10
m.+ ile 461b/14

mihr (Far) Güneş.
m. ü māhuñ 434b/1
m. ü meh 429b/6
m.+ i 421b/10, 456a/1

miḥrāb (Ar) İmamlık yapan kimseye ayrılan yer.
m.+ ı 442a/10
miḥrīlü m.+ ına 472a/16

Miḥrāc Metne göre bilgili, alim kişi.
m. 466a/4, 466a/5

miḥrīlü (Far-Tr) Sevgi dolu.
m. miḥrābına geçüp 472a/16

mihter (Far) Daha büyük.
m.+ ler 467b/9, 483b/12
m.+ leri 472a/11
m.+ lerile 453b/17, 472b/2
m.+ lerin 447b/20

Mikāʾīl (Ar) Dört büyük melekten olup kulların rızıklarını taksim eden melek.
m. 427b/3, 429a/9, 429a/10, 429b/4,
431a/7, 432a/5, 432b/5, 432b/7, 433a/21, 433b/5, 433b/7
m.+ e 429a/9, 433a/21

Mikāyül → Mikāʾīl
m.+ üñ 427b/11

miḳdār (Ar) Ölçü.
m. 428a/8, 442a/11
m.+ duġın 427b/20
m.+ ı 430b/2, 431a/15, 450b/20, 466a/21, 473b/20472b/20, 482a/4
m.+ umca 456b/19

miḳdārlu (Ar-Tr) Ölçülü.
n. 439b/2

mīl (Ar) Bir kilometreye yakın bir uzaklık.
m. 472b/19

milk (Ar) Birinin tasarrufu altında bulunan yer.
m. 437b/9
m.+ e 437b/8, 474a/5
m.+ i 421b/6, 421b/14, 448a/14, 454b/16, 462a/9, 462b/12, 464a/19, 467b/5, 468a/10, 471b/16, 473b/13, 475b/9, 476a/7
m.+ indedür 421b/1
m.+ indeki 422b/7
m.+ inden 427b/21, 439a/1
m.+ ine 432b/20, 445b/1, 459a/7
m.+ ini 430b/4, 442b/4, 447b/19
m.+ ü 437b/6
m.+ üñe 476a/17

milket (Ar) Mülk edinilmiş yer.
m.+ ini 461a/15
m.+ üñ 435b/14, 462a/12, 471a/13

millet (Ar) Belirli bir toprak parçası üzerinde yaşayan topluluk.
m. 472a/11, 472b/16, 472b/19, 475b/13,
476a/12
m.+ i 471a/11
m.+ üñ 479a/10, 486a/9

miʿmār (Ar) İnşaat planlarını yapan ve bunların kurulmasına bakan sanatkar.
m. 426a/4

min (Ar) -dan, -den.
m. 457a/2

min baʿd (Ar) Bundan sonra.
m. + ine 429a/21

minḳār (Ar) Yırtıcı kuş gagası.
m.+ ları 464b/15
m.+ ına 465a/19

minnet (Ar) Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu görme.
m. dutcıdur 439a/10
m. ṭutmayalar 439a/8 → ṭut-
m. umsañ 437b/7 → um-
m. 434a/16, 439a/10, 446b/19, 457b/6, 462a/19, 463b/18, 475a/5, 475a/17
m.+ i 421b/11

mīr (Far) Baş kumandan, amir.
m. 436a/10, 481b/8, 482a/1, 485a/18
m.+ i 453b/17, 467b/9
m.+ ü 483b/12

mīrān (Far) Beyler.
m. 481b/2

mirʾāt (Ar) Ayna.
m. 487a/11

miṣāl (Ar) Örnek, benzer hikaye.
penbe m. dutdılar 439b/7 → dut-, penbe
m. 424b/5, 424b/10, 426a/17, 426b/20, 448b/2, 455b/20, 464a/16, 465a/10, 472a/19, 474b/12, 477b/15, 487a/8
m.+ i 432b/21, 457a/16, 457a/17, 464b/18
m.+ in 441a/21
m.+ inde 432b/4, 443a/4
m.+ ini 431a/3

misiz Soru eki.
m. 425b/12

misk (Ar) Erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.
m. 458a/16, 458b/18, 458b/19
m.+ i ʿanber 437b/17

miṣl (Ar) Benzer.
m. 487b/20
m.+ i 421b/9, 433a/12, 437b/9, 448a/16, 473b/2, 487a/16
m.+ idür 421b/11
m.+ in 433a/17

m.+ ini 421b/15, 422a/1, 431b/6, 464a/14

mismār (Ar) Çivi, kazık.
m. 424b/11

mīşebistān (Far) Gece diyarı, geceler ülkesi.
m. 431a/11, 473b/5

miyān (Far) Bel, kemer yeri.
m.+ ına 436b/16

miyāne (Far) Bel kemer yeri.
m. 424b/14

miʿyār(Ar) Ölçü.
m.+ ına 488a/3

miyve (Far) Meyve.
m.+ 443a/16
m. 443a/3
m.+ dür 432b/7
m.+ ler 432b/13
m.+ lerinden 432b/7
m.+ si 428a/18

mu Soru eki.
m.+ dur 467b/15

muʿallā (Ar) Yüce, yüksek.
m. 426a/12

muʿallim (Ar) Öğreten, hoca.
m.+ iyem 464b/4

muʿaṭṭar (Ar) Itırlı, güzel kokulu.
m. ider 436a/15 → it-
m. it 461a/16

muʿayyen (Ar) Belli, belirli.
m.+ i 474b/5

muʿaẓẓam (Ar) Büyük, kocaman.
m. ḳıldı 446b/11 → ḳıl-
m. 429a/7, 432b/10, 487b/16 437b/12, 473b/5

mūceb(Ar) Bir söz veya emrin icap ettiği şey.
m.+ ince 456b/20, 458b/5, 458b/6, 459b/7, 461a/10, 427a/19, 429a/12, 432b/19

mūcib (Ar) Lazım gelen.
m.+ i 448a/22

muʿciz(Ar) Kimsenin yapamadığını yapan, başkalarını acze düşüren.
m. 443a/7
m.+ in 433a/9

muʿcizāt (Ar) Mucizeler.
m. 431a/4, 431a/5
m.+ ı 431a/6, 431b/10
m.+ ım 430b/14
m.+ ıyla 477b/5, 478b/18
m.+ ları 431b/2

muʿcize (Ar) Allah tarafından peygamberlere verilen olağanüstü özellikler.
m. bil 457b/19 → bil-
m. dilerüz 433a/3 → dile-
m. 424a/2, 430b/12, 431b/6, 433a/3, 433a/17, 439a/4, 441b/10
m.+ i 427b/4, 432a/7, 458a/7
m.+ ʾi 431b/12, 433a/7, 433a/19

mudāra (Ar) Duruma göre davranma, idare etme.
m. 478b/11, 482a/11

muḍāyıḳa (Ar) Sıkıntı, üzüntü.
m. 449a/2
m.+ ya 452b/4
m.+ dan 449a/3

muġallaẓa (Ar) Düşmanlık.
m. 454b/1

muġaylān (Far) Deve dikeni.
m. 447a/12

muḥabbet (Ar) Dostluk, sevgi.
m. itsünler 461b/20 → it-
m.+ i 485b/1

muḥaḳḳaḳ (Ar) Gerçekliği belli olmuş.

m. 471b/15

muḫalled (Ar) Baki olan, sürekli olarak kalan.
m. 488a/8

Muḥammed (Ar) Hz. Muhammed son peygamber.
m. 426b/11, 446b/3, 446b/5, 447a/4, 462b/7, 466b/8, 467a/8, 471a/18, 472a/17, 475a/14
m.+ eyidi 473a/21
m.+ i 422a/21

muḥīṭ (Ar) Çevre, etraf.
m. 439a/2, 471b/11
m.+ i 471b/11

muḥkem (Ar) Sağlam, berk.
m. ḳılup 439b/20 → ḳıl-
m. 424b/6, 431a/12, 443b/16, 444b/10, 466a/20, 466b/3, 467a/3, 470b/12

muḥriḳ(Ar) Yakıcı, yakan.
m. 436a/17

muḥtāc (Ar) İhtiyacı olan.
m. oldı 457b/5 → ol-
m. olduñısa 457b/5
m.+ dur 459b/19

Muḥtāc → Muḥtāc Ḫān-ı ʿAynī
435b/14
M.+ ı 436b/19

Muḥtāc ʿAyn → Muḥtāc Ḫān-ı ʿAynī
M. 436b/18
M.+ a 436a/2

Muḥtāc ʿAynī → Muḥtāc Ḫān-ı ʿAynī
m. 439a/13

Muḥtāc Ḫān → Muḥtāc Ḫān-ı ʿAynī
M. 436a/1, 436b/3, 436b/5, 436b/8, 436b/9, 436b/15, 437a/1, 439a/7, 436b/10, 436b/11, 436b/19, 436b/20, 437a/1, 437a/3, 439a/20
M.+ a 435b/12
M.+ uñ 435b/7

Muḥtāc Ḫān ʿAyn →Muḥtāc Ḫān-ı ʿAynī
M.+ aya 438b/13

Muḥtāc Ḫān ʿAynī → Muḥtāc Ḫān-ı ʿAynī
M. 438b/13

Muḥtāc Ḫān-ı ʿAynī Metne göre adaletiyle meşhur olan bir şah.
M. 435b/5, 438b/17, 439b/9

Muḥtāc-ı ʿAynī → Muḥtāc Ḫān-ı ʿAynī
M. 435b/20

muḫtaṣar (Ar) Kısaltılmış söz.
m. 466b/8, 467a/8

muḥteşim (Ar) Çok güzel olan.
m. 423b/5

muʿīn (Ar) Yardımcı.
m. 453a/10

muḳābil (Ar) Bir şeye karşılık yapılan.

m. oldı 440b/15 → ol-
m. olmaya 485b/11
m. olup 440b/8
m. 425a/1, 440a/18
m.+ idi 483b/13

muḳaddem (Ar) Değerli, üstün.
m. ṭutdılar 445a/12 → ṭut-
m. 433a/21, 442b/6, 446a/7, 456b/11, 471b/20
m.+ in 445a/8

muḳadder (Ar) Alın yazısı.
m. itdi 487b/17 → it-
m. ḳılasın 428a/6 → ḳıl-
m. ḳılduḳca 446a/15
m. ḳılup 461a/7
m. 428b/14

muḳaddes (Ar) Kutsal, temiz.
m.+ inüñ 461a/15

muḳaddime (Ar) Başlangıç, ön söz.
m.+ den 458b/11

muḳarreb (Ar) Yakın, yaklaşılmış.
m. 422b/18, 445a/21, 445b/2, 445b/12, 479b/2, 480a/4, 480a/5
m.+ em 479b/20

muḳarrib (Ar) Yaklaştıran, yakınlaştıran.
m. 479b/6

muḳayyed (Ar) Kayıtlı, bağlanmış.
m.+ üm 478b/13

muḳīm(Ar) İkamet eden, oturan.
m. oldılar 472b/1

Muḳlād → Muḳlād-ı şāh-ı Hindī
M. 454a/16, 455b/16, 456b/10, 483a/6, 483a/10
M.+ ı 454a/19, 454b/12, 483a/9

Muḳlād-ı Hindī Hint padişahı.
M. 454b/11, 456a/18, 456a/20

Muḳlād-ı şāh-ı Hindī Metne göre cadıya tapan Hintli hükümdar.
M. 454a/17, 454b/13, 454b/17, 456a/2

Muḳlād oġlanları Muklad oğulları.
M.+ la 456a/16

Muḳlād şāh → Muḳlād-ı şāh-ı Hindī
M. 455a/7, 454b/18, 477b/11
M.+ uñ 454b/20, 456b/4

Muḳlān → Muḳlān-ı Sindū
M. 447b/10, 449b/5, 452b/6, 452b/10, 452b/18, 452b/20, 453a/2, 454a/16, 480b/14, 480b/15, 480b/19, 481b/6, 482b/6, 482b/17, 483a/5, 483b/18, 483b/19, 483b/20, 484a/16, 484b/2, 484b/10, 484b/11, 484b/13, 484b/17, 485a/11
m.+ ı 447b/17, 449b/12, 478a/19, 479a/5, 479a/12, 480b/5, 480b/6, 480b/12, 481a/3, 481b/4, 482a/8, 482a/10, 482a/11, 482a/19, 482b/4, 482b/14, 483b/16, 484a/18, 484b/15, 485a/10, 485a/17, 485a/18, 485a/19, 485b/5, 485b/13, 487a/8

Muḳlān Hindī→ Muḳlād-ı şāh-ı Hindī
M. 454a/15

Muḳlān-ı Sindī → Muḳlān-ı Sindū
M. 451a/9

Muḳlān-ı Sindū Metne göre Pakistan padişahı.
M. 449b/12
M.+ ya 450a/10

Muḳlān şāh → Muḳlān-ı Sindū
M. 455b/20, 456a/19
M.+ uñ 450a/20

muḳteżā (Ar) Lazımgelmiş.
m.+ mca 467b/4
m.+ sın 487a/10

mūm (Far) Bal mumu.
m.+ ı 432a/2

mumıya (Far) Hiç çürümemek üzere ilaçlanmış ölü.
m. 445a/13

mūnis (Ar) Cana yakın.
m.+ üñ 446b/19

munḳatiʿ (Ar) Arkası gelmeyen, son bulan.
m. itme 461b/19 → it-

munṣif(Ar) İnsaf eden, merhamet eden.
m. 462b/16

munṭaḳī (Ar) Toparlamak.
m. 441b/4

munṭaẓir (Ar) İntizar eden, gözleyen.
m. olup 454a/18 → ol-

mūr (Far) Karınca.
m. u mār 436a/3
m. 471a/12, 474b/8, 474b/20, 476a/7
m.+ a 468a/11
m.+ ı 465b/3
m.+ ına 462a/7
m.+ u 476b/5
m.+ udur 476a/6
m.+ uñ 462b/12

murād (Ar) İstek, dilek, arzu.
m. aldılar 470b/16 → al-
m. virdiler 470b/16 → vir-
m. 422b/17, 424a/21, 426b/9, 428a/6, 429b/9, 470b/17, 471a/13, 471a/17, 487a/11
m.+ ı 483b/15
m.+ ın 475b/5
m.+ ınca 469a/21
m.+ ları 485b/15

muraṣṣaʿ (Ar) Değerli taşlarla bezenmiş.
m. 426a/12, 426a/18, 426b/18, 436b/15, 454a/19, 468a/16, 470a/17, 478a/10

mūrçe (Far) Küçük karınca.
m. 429b/20

murġ (Far) Kuş.
m. 428b/3, 428b/19, 429b/21
m.+ ı 428a/5, 428a/8, 428a/15, 428b/2, 428a/20, 428b/4, 428b/6, 428b/11, 429a/6, 429a/7, 429a/13, 429a/15, 429a/17, 429a/20, 429a/21, 429b/4, 429b/13, 430a/21, 432b/2, 432b/3, 432b/4, 432b/5, 433a/21, 442a/19, 445a/20, 446a/2, 458a/3, 458a/12, 459a/8, 459a/9, 459a/14, 459a/16, 459a/21, 459b/1, 459b/6, 459b/7, 459b/8, 459b/12, 459b/13, 460a/18, 460a/19, 460a/20, 460b/8, 475a/18
m.+ lardansın 473b/9
m.+ uñ 429b/7

murġānī (Far) Kuşlara özgü olan.
m. 475b/9

mūriçe→ mūrçe
m. 421b/1

murtażā (Ar) Razı olunmuş, hoşnut olunmuş kişi.
m. 446b/17

Mūsā (Ar) Hz. Musa peygamber.
m. 434b/8, 461a/1, 461a/20, 474a/7

muṣaffā (Ar) Saf hale getirilmiş, yabancı şeylerden arındırılmış.
m. ḳıl 461a/14 → ḳıl-
m. olmış 431a/17 → ol-
m. 431b/3, 431b/5, 433a/15
m.+ dan 433a/12

muṣannaʿ (Ar) Usta elinden çıkmış sanat eseri.
m. 425b/17, 475a/7

muṣannif (Ar) Kitap yazan, müellif.
m. 422a/13

muṣḥaf(Ar) Kur'an-ı Kerim.
m. 421b/8
m.+ ı 422a/17

mūsi (Ar) Vasiyet eden.
m.+ yem 462b/15

Mūsī → Mūsā
m. 468b/8

muṣībet (Ar) Bela.
m.+ üme 460b/17

Muṣṭafā (Ar) Hz. Muhammed'in güzel isimlerinden.
m. 434b/3, 446b/3, 466b/9, 467a/9,
468b/11, 472a/17, 475b/5
m.+ nuñ 446b/5, 471a/18

m.+ ya 424a/10, 425b/2, 430a/17, 434a/16, 435b/19, 438b/11, 447a/6, 447a/18, 457b/21, 460a/15, 462b/8, 467b/9, 475a/16

muṭahhar (Ar) Temizlenmiş, temiz.
m. 461a/16

muṭahhirin (Ar) Temizleyici.
m.+ e 471a/18

muṭalliʿ (Ar) Haberdar olan, vakıf olan.
m. olmaduḳ 429b/15 → ol-
m. olup 476a/1

mutaṣavvir (Ar) Zihninde kurup tasarlayan.
m. 452b/5

muṭavvel (Ar) Tafsil edilmiş, uzatılmış.
m. 445b/20

muʿteber (Ar) Güvenilir, geçerli.
m. 424b/6, 424b/7, 425b/16, 426a/11, 435b/7, 426a/14, 426a/15, 435b/2, 437a/16, 462b/21, 464a/11, 466b/12, 466b/16, 466b/17, 467a/12, 467a/16, 467a/17, 467b/11, 470a/8, 470a/14, 487b/16

muʿtedil (Ar) Uygun, münasip.
m. 442b/8, 457b/19, 467b/3

muʿterīf (Ar) İtiraf eden, anlatan.
m. olup 431b/14 → ol-

muṭīʿ (Ar) İtaat eden, boyun eğen.
m. idüp 435a/16 → it-
m. itdügin 435a/13, 435a/14, 435a/15
m. itmişdür 478a/17
m. ol 434b/16 → ol-
m. oldılar 456b/18
m. olduġın 436a/1
m. olup 458a/7
m. ve münḳād olduġın 436a/4
m. 474b/8, 475b/13
m.+ dür 461a/13
m.+ i 471a/12

muṭlaḳ (Ar) Yalnız, tek.
m. 436a/15

muṭrib (Ar) Şarkı söyleyen, şarkıcı.
m. 422a/8
m.+ i 427a/6

muṭṭaliʿ (Ar) Haber almış, haberli.
m. oldılar 445a/9 → ol-
m. olduġın 451a/3
m. oluşup 468b/4 → oluş-
m. 441b/14, 445a/2

muṭṭalliʿ → muṭṭaliʿ
m. olavüz 469a/13 → ol-

muvaḥḥid (Ar) Allah'ın birliğine inanan.
m. 442a/11
m.+ ler 458b/6
m.+ lerinden 446a/19
m.+ lerine 443a/15
m.+ üz 442a/1

mūy (Far) Kıl.
m.+ ından 462b/10
m.+ uñ 422a/19

muzdī (Ar) İyilik yapan, bağışta bulunan.
m.+ dür 462b/4

mübārek (Ar) Kutlu, uğurlu.
m. 427b/10, 430a/1, 432a/11, 433b/8, 436b/6, 437b/5, 450a/19, 464a/19, 468a/10, 469a/1, 474a/11, 475a/15

mübāriz (Ar) Kuvvetli savaşanlardan her biri. m. 440b/13, 467b/9, 485a/14
m.+ leri 449a/17, 472b/16
m.+ lerin 447b/20

mübāriz → mübāriz
m.+ leri 472a/12

mübāşir (Ar) Bir işe başlayan.
m.+ lere 436b/2

mübtelā (Ar) Tutkun, tutulmuş.
m. 421b/10, 461a/20
m.+ ñam 461b/1

mücādele (Ar) Bir şey için uğraş verme.
m. ḳılışduḳların 427a/11 → ḳılış-

mücelled (Ar) Ciltlenmiş.
m. 487b/16

mücerred (Ar) Saf, katışıksız.
m. 462a/15
m.+ üñ 461a/15

mücevvef (Ar) İçi oyulmuş boş şey.
m. 469a/19

mücrim (Ar) Suç işlemiş olan.
m. 487b/7
m.+ se 461a/13

müdām (Ar) Devam eden, sürekli.
m. 487a/10

müdārā (Far) Dost gibi görünme.
m. ider 454b/8 → it-
m. 454b/7, 486a/7

müddet (Ar) Zaman, vakit.
m. 428a/5, 430b/9, 432b/9, 461a/6
m.+ i 445a/10, 471b/15
m.+ ile 428b/10, 438b/2

müdevver (Ar) Döndürülmüş.
m. 427b/9

müʾellefāt (Ar) Yazılmış kitaplar., eserler.
m.+ ı 447b/1

müʾessir (Ar) Bir işi işleyen, hükmünü yürüten.
m. ola 441b/1 → ol-

müʾezzin (Ar) Ezan okuyan.
m. 449a/15

müflaḳ (Ar) Çatlamış, yarılmış.
m. 448a/9

mühendis (Ar) Mühendislik mesleğini yapan.
m.+ ler 431b/3

müheyyā (Ar) Hazır hale getirilmiş, uygun hale sokulmuş.
m. 426b/21, 427a/2

mühlet (Ar) Bir işin yapılması için verilen süre.
m. virmişemdür 461a/8 → vir-
m. virürse 446b/21
m. 462a/20, 487b/6, 487b/17
m.+ i 434a/18

mühlik (Ar) Öldüren, öldürücü.
m. 472b/4

mühr (Ar) Mühür, imza.
m. urdum 444a/21 → ur-
m. urup 444a/19
m.+ i 474b/6
m.+ in 444b/1, 473a/5, 475b/21

mühür → mühr
m. urdı 476b/13 → ur-
m. 476b/14

mühürle- (Ar-Tr) Mühür vur-
m.- yüp 444b/4

müjde (Far) Sevinç haberi.
m. 450b/3

mükerrem (Ar) Saygıdeğer, aziz.
m. ḳıldı 446b/11 → ḳıl-
m. 487a/18

mülāzım (Ar) Bir yere veya bir kimseye tutunup kalan, ayrılamayan.
m. 432b/8

mülḥid (Ar) Allah'ı inkar eden,

inanmayan.
m.+ idi 443a/12
m.+ lerüñ 430b/11

mülk (Ar) Mal.
m. 471a/19, 487b/21
m.+ i 474b/13, 488a/1

mülketehü (Ar) Onun mülkü.
m. 487b/18

mülük (Ar) Hükümdarlar.
m. 488a/1

mü'min (Ar) İslâm dinine inanan kimse.

nefsi m. eyleye 462a/17 → eyle-, nefs
m. it 474b/15 → it-
nefsi m. it 462a/14
nefsi m. itmeyince 487a/7
nefsi m. ḳıl 487a/12 → ḳıl-
m. ola 487a/12 → ol-
m. oldı 451a/15
m. olup 474b/17
m. 442a/1, 442a/14, 455a/18, 474b/17, 475a/14
m.+ e 421b/5, 457a/3, 457b/19
m.+ i 442a/11, 458b/6
m.+ ler 430b/15, 430b/20
m.+ lere 430b/16, 431b/17, 445b/19, 459a/4
m.+ leri 430b/10
m.+ lerüñ 457b/11, 458b/10

mümkin (Ar) Olabilir, olma ihtimali olan.
m. olmaduġın 458b/2 → ol
m. 454b/21, 455a/1

münācāt (Ar) Allah'a yalvarma.
m. eyledi 459b/6 → eyle-
m. idicek 428a/7, 457a/19 → it-
m. idüp 428a/7
m. itdi 461a/12, 465b/7
m. itdüm 460b/6
m.+ ı 428b/18, 487b/5

münācat → münācāt
m. itdi 433a/19 → it-

münaḳḳaş (Ar) Nakşedilmiş, işlemeli.

m. 424b/8, 426a/12

münāẓaʿa (Ar) Ağız kavgası.
m.+ ların 427a/11

münāẓara (Ar) Belirli kurallar içerisinde karşılıklı konuşma.
m.+ ların 427a/11

münāziʿ (Ar) Ağız kavgası, çekişme.
m.+ a 445b/11

münevver (Ar) Nurlandırılmış, aydınlatılmış.
m. it 461a/15 → it-
m. 445b/7, 448a/14

münezzeh (Ar) Tenzih edilmiş, uzak.
m. 423a/20

münhezim (Ar) Bozguna uğrayan, hezimet yaşayan.
m. olup 423a/14

münīr (Ar) Nurlandıran, ışık veren.
m.+ i 458a/13

münḳād (Ar) Boyun eğen.
muṭīʿ ve m. olduġın 436a/4 → ol-

münḳaṭıʿ (Ar) Arkası gelmeyen, son bulan.
m. oldı 442b/14 → ol-

münkesir (Ar) Kırılmış, kırgın.
m. oldı 475a/18 → ol-

münkir(Ar) İnkar eden, inanmayan.
m. 442a/1, 462b/4

müntehā (Ar) Bir şeyin varabildiği en uzak yer.
m. 448b/4, 448b/14, 448b/17, 449a/9, 470a/17

m.+ dan 464a/11
m.+ yı 464a/13

mürde (Far) Ölü, ölmüş.
m.+ ye 462b/15

mürġān (Far) Kuşlar.
m. 476a/10

mürīd (Ar) Bir şeyhe bağlı olan kimse.
m.+ i 424a/3
m.+ in 423b/3

mürsel(Ar) Yollanılmış, gönderilmiş.
m. 460b/18, 461a/3, 461a/8, 471b/1,
472a/17

mürvet(Ar) Mertlik, yiğitlik.
m.+ üñ 437b/7

müsaḫḫar (Ar) İtaat etmiş, boyun eğmiş.
m. eyledi 465b/2 → eyle-
m. itdi 476a/7 → it-
m. olmışlardur 475b/13 → ol-

müsāvī(Ar) Eşit, denk olan.
m. 431a/2, 431a/16, 431a/18, 431b/2, 431b/18

müsebbibüʾl-esbāb (Ar) Allah Teâlâ.
m.+ uñ 428a/12

müsebbüʾl-esbāb → müsebbibüʾl-esbāb
m. 432b/14

müseccaʿ (Ar) Cümlelerinin sonu kafiyeli olan söz.
m. 475a/7

müseddes (Ar) Altı kısımdan meydana gelmiş.
m. 430b/18, 431a/1, 431a/16, 431a/18, 431b/2, 431b/18
m.+ dür 459b/14

müsellem (Ar) Teslim edilmiş, verilmiş.
m. ḳıldum 471a/19 → ḳıl-

müşennā (Ar) İkili, iki kısımdan meydana gelmiş.
m. 448a/11

müslimān (Ar) İslâm dinine inanmış olan.
m. iden 439a/4

müstaġraḳ (Ar) Batmış, garkolmuş.
m. olmış 440a/9 → ol-
m. olmışlar 423a/13
m. olup 454a/10

müstaḥsen (Ar) Güzel sayılmış, beğenilmiş.
m. işidüp 434a/19
m. görüp 439a/12
m. 474a/6

müsteʿān (Ar) Kendisinden yardım beklenen.
m. 461a/17

müstecāb (Ar) Dileği kabul olunmuş.
m. idüp 443a/7 → it-
m. itdi 433a/20
m. ḳıldı 457b/13 → ḳıl-
m. ḳılup 428a/10
m. ola 431b/8, 433a/19 → ol-
m. olup 457b/7
m. 422a/6, 431a/7

müstemiʿ (Ar) Dinleyen, işiten.
m. ol 433a/8 → ol-
m. 449a/12

müsülmān → müslimān
nefsi m. ide 474b/16 → it- nefs
m. 431b/11

müşerref (Ar) Şereflendirilmiş.
m. ḳıldun 464a/19 → ḳıl-
m. ḳılduñ 468a/10, 469a/1

müşeyyed (Ar) Sağlam yapılmış.
m.+ den 467b/18

müşgīn(Far) Siyah renkte olan şey.
m. ḫatim urup 469a/4, 469a/19 → ur-

müşk → misk
m. 430a/14, 445b/15
m.+ i ʿanber 436a/14

müşkil(Ar) Engel, zor, güç.
m.+ in 468b/4
m.+ lerimi 468a/20
m.+ ümüz 433a/14

müşkül → müşkil
m. olalum 468a/3

müşrik(Ar) Allah'a ortak koşan.
m. 431b/10
m.+ ler 431a/17, 431b/12
m.+ lerden 431a/13
m.+ lere 443a/12
m.+ leri 431a/3, 431a/5, 472b/5
m.+ lerin 473a/2
m.+ lerini 446a/19
m.+ lerinüñ 472a/5
m.+ lerüñ 431a/6, 431a/12, 431a/21

müşrük→ müşrik
m.+ lerüñ 430b/11

müştāḳ(Ar) Özleyen, göreceği gelen.
m. 434b/9

Müşterī (Ar) Jüpiter.
m. 422a/3, 438b/7

müṭāliʿ(Ar) Okuyan.
m.+ a 476a/1

müteʾaḫḫirīn (Ar) Daha geç dönemlerde yaşayan.
m. 445a/13

müteḳaddimīn (Ar) Evvelden gelip geçen insanlar, eskiler.
m.+ den 445a/12

mütekellimāni(Ar) Konuşan kimseyle ilgili.
m. 447a/21

müttefiḳ (Ar) Fikirce birleşmiş olan.
m. olup 433a/2

müvecceh (Ar) Uygun, münasip.
m. görüp 429b/18
m. 450a/9 → gör-

müvekkel (Ar) Vekil olarak görevlendirilen.
m. olan 445a/21, 458b/13 → ol-
m. oldı 429a/15
m. 427a/20, 427a/21, 427b/1, 427b/7, 427b/12, 429a/10, 429b/2, 429b/14, 430a/2, 430a/18, 432a/8, 432b/6, 453a/1, 453a/2, 456b/11, 486b/1
m.+ em 429b/3, 445b/13
m.+ i 427b/11, 429b/16, 429b/17, 445b/17, 458a/4, 458a/7, 458a/18, 458b/13, 459b/17, 460a/18, 470b/21, 472b/17, 472b/20
m.+ inden 471a/4
m.+ ler 479b/1
m.+ leri 443b/1
m.+ lerin 427b/2, 427b/4
m.+ lerinden 427b/3
m.+ lerüñ 427b/4
m.+ sin 427b/10, 430a/2, 445b/12, 458a/17

müvekkil (Ar) Birini görevlendiren.
m. 430a/20, 431a/8, 432a/6, 441a/4, 441a/6, 441a/7, 442a/9, 445a/20, 447b/1, 458a/1, 458a/2, 458a/3, 458a/8, 459a/5, 462b/18, 473a/1, 473a/3
m.+ i 431b/20, 432a/4, 432a/12, 432a/18, 434b/14, 441a/9, 442a/18, 443a/8, 445a/16, 445b/2, 458a/6
m.+ in 441a/9

müyesser (Ar) Kolay.
m. itdi 487b/16
m. ḳılan 438b/14
m. ḳılduñ 446a/9
m. 488a/6

müẕehheb (Ar) Altın suyuna batırılmış, yaldızlanmış.
m. 424b/8

müzeyyen (Ar) Süslenmiş, süslü.
m. 475a/21

N, (ñ, n)

nā (Far) Olmasın, değil.
n. 485b/18

nāb (Far) Arı, saf.
n.+ ıñ 432b/5

nā-be-dīd (Far) Görünmez, belli olmayan.
n. oldı 468b/1 → ol-
n. 488a/9

nā-be-kār (Far-Ar) İşe yaramaz, haylaz.
n. 433a/2, 454b/13, 486b/12
n.+ dur 455a/2

nacaḳ Demirden yapılan keskin küçük balta.
n. 425b/3

nā-çār (Far) Çaresiz.
n. olup 428b/18 → ol-

nafaḳa (Ar) Yiyecek parası, geçimlik.
n. itmek 471a/15 → it-
n. 471a/15
n.+ sı 459b/12

nāfiʿ (Ar) Faydalı.
n. 432b/1, 427a/17

nā-gāh (Far) Vakitsiz, ansızın.
n. 426b/8, 448b/7, 450b/18, 451b/4,
451b/13, 451b/17, 477b/13, 478a/9, 481b/13, 484b/7, 485a/2

nā-gehān (Far) Birden bire, aniden.
n. 437a/12, 437b/20, 450a/2

nā-gümān (Far) Beklenmedik, zannedilmeyen.
n. 465b/6

naġz (Far) Güzel, iyi.
t.+ ından 447a/21

nā-ḫalef (Far) Soyuna çeymeyen.
n. 423a/18

naḥīf (Ar) Zayıf.
n. 428b/19

naḥil → naḫl
n. 430a/20, 431a/9, 431a/10, 430b1, 430b/2

Naḥılyāyıl (Ar) Metne göre büyük meleklerden olup emrinde çok sayıda melek bulunan ve hayvanların yaşamlarından sorumlu melektir.
n. 430a/2, 431a/8

naḫl (Ar) Hurma ağacı.
n. 427b/11
n.+ e 458a/2
n.+ ıla 457a/2
n.+ i 429b/1, 445b/9
n.+ ini 431a/21
n.+ üñ 445b/17, 457b/21, 458a/1
n.+ üñdür 429b/16

naḥl → naḫl
n. 431a/14, 432a/4, 431a/19, 457b/19
n.+ de 431b/19
n.+ e 431a/13
n.+ i 430a/21, 431a/8, 432b/2

naḫl-istān (Ar-Far) Hurma fidanlığı.
n.+ a 445b/13, 445b/16

naḥs (Ar) Uğursuzluk.
n. 422a/9

Naḥlyāyıl → Naḥılyāyıl
n.+ ı 431b/21

nāḫun (Far) Tırnak.
n. 449b/2

nāim (Ar) Taze nebat, yumuşak.
n. 426a/12,
n.+ den 443a/3

Naʿīm (Ar) Cennet.
n. 432b/8, 460a/21, 487a/15
n.+ de 430b/20, 431a/8, 431b/5, 432b/6, 430b/2442b/2, 460b/1, 460b/2
n.+ den 433b/5, 460b/10
n.+ dür 430b/16
n.+ e 429a/15, 429a/17, 429a/19, 429a/21, 429b/2, 430b/17, 432b/6, 433b/1, 442b/2, 443a/10, 445b/1, 460a/19
n.+ inden 432b/15

naḳil → naḳl
n. idüp 433a/10
n.+ dür 438a/19

naḳl (Ar) Bir şeyi başka bir yere gönderme.
n. ider 438a/18 → it-
n. 487a/4
n.+ ı 434b/11
n.+ ıla 449a/12
n.+ i 426b/20
n.+ ince 434b/14, 447a/20, 462b/17

naḳş (Ar) İşleme,
n. 463b/3
n.+ ıla 426a/13
n.+ uñ 462b/11

naʿl (Ar) Aşkla yanmak, can çekişmek.
n.+ idür 488a/4

nālān (Far) İnleyen, inleyici.
n. eyleyen 468b/8 → eyle-

nāliş (Far) İnleyiş, inilti.
n. 461a/17

nām (Far) Ün, şöhret.
n. u nişān 442b/18
n.+ ı 486b/12

namāz (Far) Allah'ın farz olarak emrettiği beş vakit ibadet.
n. ḳılup 433a/18 → ḳıl-
n.+ ın 431a/6, 431b/7, 448a/18, 449a/21, 461b/18
n.+ dan 449a/21

nāme (Far) Mektup.
muʿteber n. yazup 435b/7
n. 435b/14, 435b/19, 438a/18, 468b/22, 469a/14, 469b/6, 473a/4, 473a/5, 473a/12, 474a/13, 474a/14, 474a/15, 474b/6, 475b/12, 476a/6, 476a/13, 476b/5, 476b/12, 476b/14, 476b/15, 476b/18
n.+ de 435b/13, 476a/2
n.+ i 469a/4, 473a/14, 473a/17, 473b/13, 473b/15, 475b/10, 475b/19, 475b/21, 476a/1, 476b/2, 476b/17
n.+ ʾi 469a/5, 469a/7, 469a/19, 473a/5,
473a/10, 473a/11, 473a/13, 474a/3, 474a/16, 474a/20, 475b/11, 476b/13, 476b/18, 477a/11, 477a/19
n.+ ler 451b/11
n.+ müzi 476b/21
n.+ si 474b/14
n.+ sin 469b/12
n.+ sinde 435b/20, 476a/21
n.+ sinden 469a/7, 469a/21, 469b/1
n.+ sine 469a/14, 469a/21, 475b/16
n.+ ʿi 473b/8

nāmerd (Far) Mert olmayan, alçak.
n.+ e 454b/4

naʿmet → niʿmet
n.+ leri 446a/9

nāmudār (Far) Namlı, ünlü.
n. 426b/11, 435b/13

nāmuver → nām-ver
n. 476b/1

n. eyle 487a/13

nām-ver (Far) Namlı, ünlü.
n. 425b/2, 431a/4

nān (Far) Ekmek.
n. ü nemek 454b/5

nār (Ar) Ateş.
n.+ dan 430b/10
n.+ a 424a/9
n.+ ı 421b/8, 422a/6, 430b/5, 430b/7,
462b/9, 476a/4

nār (Far) Aeyve.
n. 432b/19
n. 446a/14

naʿra (Ar) Yüksek sesle bağırma.
n. ḥayḳırup 440a/14, 440b/2, 465b/11 → ḥayḳır-
n. urdı 451a/18, 477a/20 → ur-
n. urup 451a/9
n. 477b/6, 479a/3, 481b/11
n.+ dan 449b/15
n.+ i 451b/1, 470a/5, 477b/1
n.+ sından 449a/20, 449b/7, 454a/3, 481b/11

nārī (Ar) Ateşle ilgili.
n. 430b/6

nāṣır (Ar) Yardım eden kimse.
n. 449a/10

naṣīb (Ar) Payına düşen şey.
n. it 446a/11 → it-
n. itmişdür 427a/21
n. itmişidi 442a/14
n. ola 441b/16 → ol-
n. oldı 456b/13
n. olmadı 442a/7, 444a/7, 456b/12
n. olmayıcaḳ 456b/13
n. olmaz 441b/6
n. 458a/14
n.+ idür 446b/4
n.+ ü 446b/3
n.+ üñüz 442a/3

naṣīḥ (Ar) Öğüt veren.
n. 441b/1

naṣīḥat(Ar) Öğüt.
n. idesin 437b/4 → it-
n. idicek 450a/8
n. itmedür 471b/3
n. itmişidi 457a/19
n. virdiler 476b/10 → vir-
n. 433a/1, 468b/10, 472a/10
n.+ i 437b/11, 472a/11

Nāṣin → Nāṣin İbn-i Dāvud
n. 471a/6, 471a/8, 471b/5, 472a/10
n.+ i 472a/11

Nāṣin → Nāṣin İbn-i Dāvud
n. 471a/9, 471a/10

Nāṣin İbn-i Dāvud Hz. Davud peygamberin oğlu olup metinde peygamber olarak bahsedilmektedir.
n. 454a/12
n.+ a 454a/11

nāsūt (Ar) İnsanlığa ait şeyler.
n. olmaya 474b/18 → ol-

naʿt (Ar) Hz. Muhammed'i övmek üzere yazılan şiirler.
n.+ ı 421b/3
n.+ ını 476b/11

naṭʿ (Ar) Sofra bezi.
n.+ ınuñ 427a/4

nāt → naʿt
n.+ ın 472a/9

-nāy (Far) Kelimelerin başına gelerek olumsuzluk anlamı katar.
n. 434a/14

nāy (Far) Kamış, ney.
n. 449b/7

nāz (Far) İşve, cilve.

n. u işve 468a/12
n. u şīve 444b/5, 450a/14
n. 450b/7
n.+ ıla 468a/11
n.+ uñ 421b/7

naẓar (Ar) Göz atma, bakma.
n. dutdı 468a/8 → dut-
n. eyle 472b/9 → eyle-
n. eyleyüp 455b/3
n. idüp 424b/1, 450b/6 → it-
n. itdi 437a/19, 450b/16, 464a/12, 476b/14
n. itdiler 448a/21, 473b/4
n. itdükce 449b/10
n. itmişleridi 449b/20
n. ḳılalum 473b/6
n. ḳıldı 441a/13, 444b/1, 463a/11, 463b/10, 470a/4 → ḳıl-
n. ḳıldılar 452b/5
n. ḳıldum 460b/4
n. ḳılup 427b/6, 428b/7, 429b/18, 432a/8, 435b/13, 441a/18, 444a/3, 445a/2, 445b/3, 450a/1, 450b/15, 451b/7, 453a/14, 458a/9, 474a/17, 474a/18, 484b/17
n. ḳılur 487a/15
n. uran 450a/7 → ur-
n. urdı 476b/15
n. urdılar 437a/4, 481a/21
n. urmış 479a/18
n. urup 484b/13
n. 423a/13, 426a/6, 426a/14, 431a/4, 432b/17, 433a/8, 436a/20, 475b/17, 487a/17
n.+ ı 429b/18, 464a/16
ʿibret n.+ ın urdı 464b/19
n.+ ına getürdüm 433b/5
n.+ ına yitür 439a/5
n.+ ına 427b/5, 427b/7, 431a/9, 431a/10, 433b/2, 433b/6, 441a/10, 443a/9, 443a/10, 443b/21, 444b/5, 448a/20, 458a/8, 468b/2, 472b/5, 473a/6, 473b/8, 476b/20, 477a/9, 477a/15, 483a/7
n.+ ında 425a/20, 441a/15, 445b/7, 475b/15, 477a/8
n.+ muz 469a/18
n.+ um 473a/21
n.+ uña 429b/17
n.+ da 437a/6

nāzenīn (Far) Narin, ince yapılı.
o. 469a/16, 470b/6

naẓım → naẓm
n. 475a/7

nāẓır (Ar) Bakan, gözeten.
n. ol 429a/12 → ol-
n. olan 445b/13
n. olmış 428b/10
n. olup 458a/20
n. 431a/13, 458a/21, 476a/16
n.+ am 445b/14
n.+ lara 436b/2
n.+ larıdı 442a/14

nāẓırlu(Ar-Tr) Bakma işi.
n. 458a/21

nāzil (Ar) Yukarıdan aşağı inen, inici.
n. olduġın 473a/21 → ol-

naẓm (Ar) Dizme, tertip etme.
n. 422b/14, 423a/19, 423b/19, 424a/9, 425a/7, 425b/1, 426a/2, 426b/1, 426b/21, 427a/5, 427a/17, 428a/20, 429a/4, 429b/5, 430a/16, 431a/3, 431b/10, 431b/19, 432a/2, 432a/16, 432b/17, 433a/7, 434a/2, 435b/12, 436a/20, 437a/10, 437b/5, 437b/18, 438a/17, 438b/10, 439a/9, 440a/6, 440b/21, 441a/20, 442a/15, 445a/18, 445b/19, 446b/4, 446b/6, 447b/15, 448a/1, 448a/15, 449a/11, 449b/13, 451a/13, 453a/11, 454a/2, 455a/1, 455a/16, 455b/21, 456b/6, 457b/16, 458a/12, 459a/1, 460a/14, 461a/17, 462a/2, 463a/15, 464a/14, 464b/20, 465a/12, 466b/20, 467a/13, 467a/20, 468a/11, 468b/5, 470b/12, 470b/16, 471b/15, 472a/5, 472b/11, 473a/8, 473b/1, 474b/10, 476a/2, 476b/7, 477a/17, 477b/7, 478b/3, 478b/19, 479b/4, 480a/9, 480a/21, 481b/1, 481b/18, 482a/17, 483a/15, 483b/13, 484a/12, 484b/5, 485a/6, 485b/1,

485b/17, 486b/11, 487a/1, 487b/8, 487b/21
n.+ a 462a/21
n.+ ı aḫsen virdi 462a/21 → vir-, aḫsen
n.+ ı 462b/2
n.+ ıdur 422a/16
n.+ ını 487b/20
n.+ uña 434b/9

nāzük (Ar) İnce, zarif.
n. 431b/18

ne Nasıl, hangi.
n. 422b/8, 423b/7, 423b/16, 423b/17, 423b/18, 424a/5, 424a/14, 425a/11, 425a/13, 425a/16, 425b/17, 426b/7, 427a/3, 427b/20, 428a/18, 429b/6, 429b/7, 429b/14, 429b/15, 430b/14, 431a/18, 431b/9, 431b/21, 432b/14, 433a/4, 434a/6, 434b/11, 434b/17, 434b/20, 435a/1, 435a/17, 435b/10, 435b/20, 436a/20, 436b/3, 437a/1, 437b/8, 438a/1, 438a/20, 438b/18, 438b/20, 439a/17, 439a/18, 439b/2, 439b/9, 442a/13, 442b/18, 444a/4, 444a/5, 444b/3, 444b/17, 445a/9, 445a/11, 445a/19, 445b/2, 446a/2, 446a/3, 450a/11, 451b/18, 452a/15, 452a/18, 452b/8, 453a/11, 453a/16, 454b/15, 454b/16, 454b/20, 454b/21, 455a/1, 455a/2, 455a/13, 455b/1, 455b/7, 455b/8, 456a/5, 456b/13, 457a/2, 457b/18, 458a/1, 458a/2, 458b/2, 459a/7, 460a/17, 462a/14,462b/5, 462b/6, 462b/9, 462b/14, 462b/16, 463a/1, 463a/2, 463a/20, 463b/3, 463b/6, 463b/18, 464b/3, 464b/6, 465a/1, 465a/2, 465a/7, 465a/13, 465b/18, 466b/11, 466b/20, 467a/11, 467a/20, 467b/15, 468a/3, 468a/14, 468b/13, 469a/15, 470a/13, 470b/6, 470b/11, 471b/4, 474a/20, 474b/12, 475b/19, 476a/8, 476a/12, 476a/14, 476b/3, 476b/4, 476b/17, 478b/12, 479a/7, 479a/20, 479a/21, 479b/4, 479b/5, 479b/7, 479b/13, 479b/19, 480b/17, 481b/7, 481b/19, 482a/17, 482b/1, 484b/20, 485a/14, 485a/15, 485b/12, 486a/21, 486b/4, 486b/12, 486b/15, 487a/1, 487a/3
n.+ den 430a/20, 432a/21, 434a/7, 437b/2, 441a/5, 442a/18, 442a/19, 445a/14, 445a/18, 445a/20, 446a/1, 446a/2, 459a/6, 459a/9, 464a/20, 471a/1, 471a/3, 473a/19
n.+ dendür 433a/16, 438a/21, 446b/15, 470b/4
n.+ durur 445a/19
n.+ dür 421b/10, 424a/10, 425b/2, 427b/10, 430a/2, 430b/3, 430b/17, 430b/18, 432a/6, 432a/11, 432a/12, 434a/3, 437a/15, 441a/21, 444a/2, 444a/5, 445b/12, 447b/10, 448a/22, 452a/18, 458a/17, 458a/18, 459a/6, 459a/7, 459b/18, 460a/7, 460a/18, 460b/6, 465a/16, 465b/19, 466a/19, 467b/7, 468a/18, 468b/10, 469a/7, 476b/1, 476b/10, 477a/5, 477b/2, 483a/18, 483b/7
n.+ ler 464b/21, 465a/13, 472b/11, 482a/15, 482b/5
n.+ ydi 457a/9
n.+ ydügin 431b/2, 433a/11, 444a/9, 460a/17
n.+ ye 427b/10, 430a/2, 436a/16, 445b/12, 458a/17, 466a/17, 477a/2, 481b/17
n.+ yi 422b/13
n.+ yki 477a/1
n.+ yler 480a/20
n.+ ymiş 445a/18
n.+ yse 476a/21

neʿam (Ar) Evet.
n. 475b/14

nebāt (Ar) Topraktan çıkan her türlü bitki.
n. 432a/8, 432a/18, 432b/6, 432b/7, 433b/19, 434a/5, 434a/7, 441a/4, 441a/7
şehd ü n. 434a/15
n.+ da 432b/1
n.+ dan 434b/15
n.+ em 432a/12
n.+ ı 432a/21, 432b/3, 432b/8,

433b/1, 432a/5433b/11, 471a/5
n.+ uñ 427a/8, 427b/1, 433a/17, 458a/4, 471a/3

nebātāt(Ar) Bitkiler.
n. 428a/18, 433a/4, 442b/18
n.+ dan 427b/11
n.+ ı 427a/21

nebī (Ar) Elçi, peygamber.
n. 426a/3, 430a/19, 433a/2, 433a/18, 433b/8, 434a/2, 435a/11, 462b/18, 465b/7, 469a/15, 472a/11, 472a/15, 472a/17, 477b/5, 487b/15
n.+ den 462b/14, 483b/9
n.+ nüñ 433a/9, 433a/20, 434b/10, 441a/9, 454b/5, 465b/2, 478b/18, 482a/14
n.+ ye 433b/15, 472a/10, 475b/12
n.+ yi 435a/20

nebiyy→ nebī
n. 474a/8
n.+ ü 430a/17

Nebiyyaʾllāh (Ar) Allah'ın elçisi.
n. 424a/11, 427b/19, 430a/2, 430a/6, 431b/17, 432b/2, 432b/18, 430a/9, 430a/21, 431a/5, 431b/1, 431b/5, 431b/12, 432a/1, 432a/12, 432b/3, 433a/9, 433b/15, 433b/19, 441a/15, 441b/4, 442a/1, 442a/19, 445b/13, 445b/14, 458a/18, 461b/3
n.+ ı 427b/20, 428b/3, 429b/16, 445b/9, 446a/2, 456b/13, 459a/8, 460a/7, 471a/6, 472b/21, 459b/18, 460a/4, 460a/10, 460a/18, 471b/5

necāt (Ar) Kurtulma, kurtuluş.
n. 434a/6, 480a/13, 487a/10
n.+ ı 480b/1

neccār(Ar) Marangoz.
n.+ lar 425b/14

Necī (Ar) Hz. Nuh peygamberin lakabı.
n.+ ye 460b/20

necim (Ar) İnci.
n. 466a/10

nedīm (Ar) Sohbet arkadaşı.
n. 422a/8

nefʿ (Ar) Fayda, yarar.
n. iderlerdi 445a/14 → it-
n. 453a/12, 460b/6
n.+ a 460b/2
n.+ ī 435a/7, 435a/10
n.+ i 457b/21, 475a/3
n.+ īiken 435a/8
n.+ inüñ 443a/5

nefāyis(Ar) Nefisler.
n.+ leri 452a/2

nefer (Ar) Rütbesiz asker.
n. ḳıl 448a/5
n. 429a/9, 429a/11, 429a/13, 429b/3

nefes (Ar) Soluk.
n. işler 453b/1 → işle-
n. 428b/17, 456a/2, 462a/4, 462a/11, 462a/12, 471b/15, 471b/16, 471b/17, 475a/10
n.+ de 442b/16
n.+ i 430b/7
n.+ inden 429a/7, 429a/13, 429b/13, 430a/21, 430b/1, 431b/8, 431b/12, 432b/2, 436a/17, 449b/9, 459b/5
n.+ ümden 428b/21
n.+ üñden 437b/4

nefeslik (Ar-Tr) Bir soluk alıp alıp verme süresi.
n. 471b/17

nefḫ (Ar) Üfürme.
n.+ i 462b/15

nefʿī (Ar) Fayda ile ilgili.
n. 432b/17

nefīr (Ar) Boru şeklindeki nefesli

çalgı aleti.
n.+ den 439b/7
ṣurnā vü n.+ ler urup 477b/15 → ur-

nefret (Ar) Sevmeme, iğrenme.
n. itdi 484b/15 → it-

nefs (Ar) Hayat, can.
n. 457a/12
n.+ e 446b/16, 462a/13, 472a/9, 474b/15, 474b/16, 474b/17, 474b/18, 485b/2
n.+ i ejder itmeye 462a/13 → it-, ejder
n.+ i müʾmin eyleye 462a/17 → eyle-, müʾmin
n.+ i müʾmin it 462a/14 → it-
n.+ i müʾmin itmeyince 487a/7
n.+ i müʾmin ḳıl 487a/12 → ḳıl-, müʾmin
n.+ i müsülmān ide 474b/16 → it-, müsülmān
n.+ i 430b/8, 442b/12, 446b/9, 462a/11, 474b/19, 475a/4, 487a/11, 487a/20
n.+ içün 458b/2
n.+ in 471a/15
n.+ ine 428b/4, 428b/17, 460b/21
n.+ ini 460b/15
n.+ iyidi 430b/5
n.+ leri 430b/5
n.+ üñ 474b/14, 487a/6, 487a/10, 487a/11
n.+ üñden 434a/14, 474b/12
n.+ üñi 446b/16, 487a/4
n.+ üñile 446b/14

nefsānī (Ar) Nefsle ilgili.
n. 461a/8, 471a/19

nefs-i emmāre (Ar) İnsanı kötülüğe sürükleyen nefs.
n.+ e 446b/8
n. 462a/9, 474b/13, 487a/5, 487a/8
n.+ ye 460b/17

nefs-i levvāme (Ar) Kötülükten sonra insanın içinde huzursuzluk veren nefs.
n. 446b/8

negāh (Far) Gözle görülme.
n. 474b/21

nehār (Ar) Gündüz.
leyl ü n. 428a/21, 428b/5, 432b/9, 462b/4

neheng (Far) Timsah.
n. 426b/5, 440a/7, 456b/2, 456b/8, 478b/13, 483a/15
n.+ e 480b/7, 482b/6
n.+ leri 472b/4

nekbet (Ar) Bahtsızlık, talihi olmamak.
n.+ i 434a/18
n.+ inden 455b/21

nem (Far) Hafif ıslaklık.
n. 421b/15, 422a/1, 475a/10

nemek (Far) Tuz.
nān ü n. 454b/5

nemgīn (Far) Nemli.
n. 429a/3, 461b/2

nem-nāk (Far) Nemli, yaş.
n. 433b/8

Nemrūd (Ar) Hz. İbrahim peygamberi ateşe atarak yakmak isteyen zalim hükümdar.
n.+ a 468b/7
n.+ ı 460b/19, 471b/1

nerdübān (Far) Merdiven.
n.+ a 427a/13

nerges (Far) Nergisgillerden, beyaz ve sarı renkleri bulunan bir tür süs çiçeği.
n. 434b/7
n.+ i 422a/15
n.+ üñ 447a/12, 475a/19

Nerīmān (Far) Yiğit, kahraman kadın adı.
N. 424a/13, 439a/15, 486a/2
N.+ a 423a/12

nerre-dīv (Far) Erkek deve.
n. 464b/16, 481a/10

nerre-şīr (Far) Erkek aslan.
n. 463a/20
n.+ e idüp 463a/21 → it-
n.+ üñ 463b/1

Nerrīmān → Nerīmān
N.+ a 440a/14

nesil → nesl
n.+ leri 442b/13

nesīm (Ar) Hafif esen yel.
n. 422a/6, 459b/19, 459b/21, 460a/21
n.+ i 461a/16

neşir → neşr
n. 475a/7

nesl (Ar) Nesil, aynı soydan devam etme.
n.+ i 432b/19, 433a/1, 439a/13, 442b/14, 442b/19, 446b/4, 457a/6, 469a/15, 472b/6
n.+ idür 472a/3
n.+ inden 446b/2, 468b/18
n.+ ini 461b/19
n.+ iyile 446a/14
n.+ üme 457a/19
n.+ üñ 457b/5

nesne Yaratılmış cansız varlıklar.
n. 423a/1, 423a/5, 425b/17, 431a/19, 431b/17, 431b/18, 437a/10, 437b/21, 438a/21, 438b/18, 439a/5, 443a/18, 445a/9, 451b/19, 453a/6, 459b/5, 465a/15, 465b/19, 467b/12, 480a/6, 486b/6
n.+ de 433a/12
n.+ den 439a/13
n.+ ʾi 438b/18
n.+ ler 437a/4, 457a/12
n.+ ye 423b/19, 423b/20, 435a/10, 460a/5, 468a/19

neşr (Ar) Manzum olmayan söz.
n. 422b/16, 423a/20, 423b/21, 424a/10, 425a/9, 425b/2, 426a/3, 426b/12, 427a/2, 428b/3, 430a/18, 431a/5, 431b/12, 431b/20, 432b/18, 433a/9, 435b/20, 436a/21, 437a/15, 437b/10, 438a/19, 438b/12, 439a/11, 440a/7, 441b/2, 442a/17, 446a/1, 447b/16, 448a/3, 448a/16, 451a/16, 453a/13, 454a/4, 454b/17, 455a/2, 455a/18, 456a/2, 459a/2, 460a/15, 461b/3, 463a/17, 464a/15, 464b/21, 465a/14, 466b/15, 467a/15, 467b/9, 468a/13, 468b/11, 470a/6, 470b/13, 471b/19, 473a/9, 473b/3, 476b/1, 476b/11, 477b/9, 478b/4, 478b/20, 479b/6, 480a/11, 480b/2, 481b/3, 481b/20, 482a/19, 483a/16, 483b/14, 484a/14, 484b/7, 485a/8, 485b/3, 485b/19, 486b/13
n.+ i 462a/21
n.+ ini 487b/20

nesrīn (Ar) Yaban gülü, mısır gülü.
n. 442b/9, 468a/15

neşrīn → nesrīn
n. 446b/21

nessāc (Ar) Çulha, dokumacı.
n.+ dur 459b/10
n.+ lar 458b/3

nessāclıḳ (Ar-Tr) Dokumacılık.
n. idüp 460b/5 → it-
n.+ ında 458b/4, 458a/20

neşāṭ (Ar) Sevinç, neşe.
n.+ ıla 448b/2

neşr (Ar) Kıyamette bütün insanların dirilmesi.
n.+ e 441b/5, 442a/1

neʿūẕü-biʾllāh (Ar) Allah'a sağınırız.

n. 430b/9

nevʿ (Ar) Çeşit, tür.
n. 430a/6, 430b/4, 459b/10, 459b/11
n.+ dür 459b/14, 460a/6
n.+ i 459b/11, 459b/14, 460a/6, 460a/7
n.+ ile 487b/5

nevā (Far) Ses, seda, ahenk.
n. 475a/18, 475b/1

nev-bahār (Far) İlkbahar mevsimi.
n. 422a/5

nevbet (Ar) Sıra, sıra ile görülen iş.
n. 427a/4, 458b/13, 458b/15, 458b/17
n.+ ince 427a/3

nevrūz (Far) İlkbahar mevsiminin başlangıcı.
n.+ da 428a/18
n. 459b/20

ney (Far) Kamıştan yapılma bir tür çalgı aleti.
n. 437b/14, 437b/18
ʿūd u n. 427a/6
n.+ leri 437b/16

neysān Nisan ayı.
n. 427b/14, 430a/14, 432a/15, 434b/5, 438b/1, 438b/2, 438b/3, 438b/4, 445b/15, 458b/20, 459b/21
n.+ ıla 432a/15

nıṣf (Ar) Yarı, yarım.
n. 456a/13
n.+ ı 465b/8
n.+ ına 438a/7
n.+ ında 482a/21

niʿam (Ar) Nimetler, rızıklar.
n. 446a/21

nice Pek çok.
n. idem 438b/17 → it-
n. olısar 433a/8 → ol-
n. 421b/2, 421b/8, 422b/11, 422b/14, 422b/16, 426a/3, 427b/12, 428a/5, 428b/11, 428b/16, 428b/19, 430a/3, 430b/12, 430b/19, 432a/12, 432b/11, 433a/21, 433b/21, 434a/13, 436a/20, 437a/13, 438a/14, 444a/5, 451a/13, 452b/13, 455b/12, 456b/15, 458a/19, 464a/1, 464b/20, 467b/3, 474b/18, 479b/2, 479b/14, 481b/5, 482b/10, 486a/21
n.+ dür 422b/16, 468b/15
n.+ sin 433b/1

niçe Çok fazla.
n. 422a/11, 422a/12, 426b/4, 429b/8, 430b/3, 431a/13, 432b/9, 432b/10, 433b/5, 433b/7, 436b/14, 438b/2, 442a/11, 442b/3, 442b/6, 444b/8, 445b/14, 446a/20, 449a/1, 450a/3, 451b/7, 459a/9, 460b/3, 462b/9, 462b/13, 463a/1, 463b/1, 464b/21, 465b/3, 467b/4, 467b/5, 470b/13, 475a/1, 475a/9, 481b/2, 482a/12, 483b/21, 486a/10, 488a/7
n.+ ler 483b/11
n.+ leri 486a/9
n.+ lerüñ 452b/13
n.+ si 481a/14

niçin → niçün
n. 472a/1

niçün Neden.
n. 423a/15, 423a/18, 423b/1, 423b/12, 423b/16, 425b/12, 436b/1, 452a/19, 457a/1, 473a/16, 474b/20, 479a/20, 480a/7, 480a/17, 483b/1, 485a/20, 487a/19

nidā (Ar) Seslenme.
n. idicek 457b/1 → it-
n. 428b/3, 432b/7
n.+ i 428b/4
n.+ yı 433a/20, 443a/9, 457a/20

nigāh (Far) Bakma, bakış.
n. 476a/9

nigār (Far) Sevgili, güzel.
n. 468a/19, 468b/20, 469a/21
n.+ ı 421b/7, 468b/19, 469a/16, 469b/13
n.+ uñ 468b/19

nihāl (Far) Taze fidan.
n.+ i 428b/8

nihān (Far) Gizli, saklı.
n. 431a/10, 443a/10, 446b/15, 472b/21, 486a/19
n.+ dur 422b/17

nihāyet (Ar) Son.
n. bulur 459b/20 → bul-
n.+ i 443a/5, 472a/5

niḳāb (Ar) Yüz örtüsü, peçe.
n. 450b/8, 468a/12, 469a/21, 475a/21
n.+ ın 469a/7

nikāḥ (Ar) Evlilik töreni.
n. idüp 470b/16, 470b/20 → it-

nīk-ḫāh (Far) Herkesin iyiliğini isteyen.
n. ḳıldı 475a/1

nīkibaḫt (Far) Bahtlı, talihli.
n. 434a/3

nīkinām → nīk-nām
n. 467b/9, 487b/2

nīk-nām (Far) Namlı, ünlü.
n. 446b/12, 446b/21

nīkübaḫt → nīkibaḫt
n. 427a/17

nīkünām → nīk-nām
n. 487a/5

Nīl (Ar) Metne göre şah adı.
n. 453b/10, 461a/2

niʿmet (Ar) Rızık.
n. viresin 457a/19 → vir-
n. virsün 476b/20
n. 428a/8, 430b/15, 476b/6
n.+ i 442a/7, 457b/17
n.+ in 443a/2, 454b/5
n.+ inden 442a/2, 443a/6
n.+ iyle 460a/21
n.+ üm 428a/21
n.+ üñ 428b/20, 476a/16

niṣār (Ar) Serpme, dağıtma.
n. ḳılup 484a/17 → ḳıl-
n. 436b/10, 462a/20

nisbet (Ar) Kıyaslama.
n. 425b/6

nīş (Far) Zehir.
n. eyledi 426b/9 → eyle-

nişān (Far) İz, belirti.
n. ḳılduḳları 468b/16 → ḳıl-
n. ḳıluñ 468b/15
n. vir 464a/3 → vir-
n. virür 451b/2, 464a/11, 467b/18
n. 422a/5, 424b/9, 425a/8, 429b/5,
447a/17, 464a/5, 475a/12, 475b/3
nām u n. 442b/18
n.+ çun 466b/6, 467a/6
n.+ ın 448a/21
n.+ larumuz 486b/18

nişāne (Far) Belirti, alamet.
n. 425b/4
n.+ si 464a/4

Nişīn → Aḳrūn-ı Ġāranişīn
n. 422b/20, 455b/11

nit- Soru anlamında ne yap-
n.- di 429b/14
n.- esin 486a/20
n.- mek 483b/3

nite Nasıl.
n. 424a/2, 424a/16, 427b/7,

427b/20, 428a/13, 430a/21, 432a/8, 432b/3, 432b/15, 433a/13, 434b/16, 434b/19, 440a/8, 441a/4, 442b/10, 445b/3, 445b/10, 447b/1, 451b/5, 453b/10, 456b/11, 456b/15, 458a/8, 458b/13, 459b/1, 460a/10, 460a/11, 460b/17, 460b/19, 462b/19, 467b/13, 468b/4, 470a/12, 470b/5, 470b/11, 470b/21, 477a/20, 478a/12, 478a/18, 479a/5, 481a/5, 483b/16

niyāz (Far) Yalvarma, yakarma.
n. eyledi 461b/18 → eyle-
n. itdi 443a/7 → it-
n. itdiler 441b/16
n. ḳılıncaḳ 428a/10 → ḳıl-
n. ḳılup 459a/16
n.+ dan 449b/1

niyyet (Ar) Niyet.
n. idüp 449b/13 → it-
n. 427a/10
n.+ in 485a/6, 485a/7
n.+ üm 473a/2

niẓām (Ar) Düzen, tertip.
n. 462a/21

nol- Soru anlamında ne ol-
n.- a 433a/15, 434a/13, 462b/4, 462b/15, 422a/13, 422a/20, 428a/8, 465b/21, 469a/9, 483b/21
n.- duġı 425a/15
n.- ısar 461b/2
n.- ısardur 456b/9, 483b/20

nöker (Moğ) Köle, hizmetçi.
n.+ leri 440b/3

Nūh (Ar) Hz. Nuh peygamber.
488a/6
n.+ ı 460b/20, 461a/18, 476a/4

nuḥse (Ar) Kötü talih, şanssızlık.
n. 478b/20

nuḥūset (Ar) Uğursuzluk.
n. 451b/7
n.+ dedür 478b/17

nūr (Ar) Parlaklık, aydınlık.
n.+ ı 421b/2, 447a/4, 448a/14, 462a/16, 462b/7, 471a/18, 487a/15, 487b/13

nūrānī (Ar) Nurlu, ışıklı.
n. 427b/9, 432a/10, 445b/6

nuṣarat (Ar) Yardım olunmak.
n. 478b/18

nuṣḥ (Ar) Nasihat verme, öğüt.
n.+ ıla 437b/5, 462a/10
n.+ ını 487b/2

nuṣḥat → naṣīḥat
n. idüp 437b/5 → it-
n.+ ı 487a/15
n.+ i ṭutan 434a/6 → ṭut-

nūş (Far) İçki.
n. ide 450b/15 → it-
ʿīş ü n. iderdi 474a/6 → it-, ʿīş n. iderem 448b/2
ʿīş ü n. iderken 437b/20 → it-
n. idüp 444b/3
ʿīş ve n. idüp 447b/3
n. itdi 450b/14
ʿīş ü n. itdiler 455a/3, 455b/21
ʿīşi n. itdiler 427a/5
ʿīş ü n. itmege 435b/3
ʿīşi n. itmege 478a/2
ʿīş i n. itmekde 427a/8
ʿīş ü n. itmekde 456a/2
n. ḳılayım 468a/17 → ḳıl-
n. ḳılmaduñuz 468a/16
ʿīş u n. ḳılmaḳda 441a/2
n. 468a/12
ʿīş ü n.+ ı 436b/13
n.+ umı 426b/9

nuṭfe (Ar) Döl suyu.
n.+ den 457a/8

nuṭḳ (Ar) Konuşma, söz.
n.+ ı 434a/5
n.+ ıdur 429b/10, 434a/15
n.+ uña 434b/8

n.+ unı 446b/18

nübüvvet (Ar) Peygamberlik.
n. 427a/9, 427a/12, 427b/2, 472a/16, 473a/5

nücūm (Ar) Yıldızlar.
n. 467b/17, 480b/8

nüh (Far) Dokuz sayısı.
n. 487a/21

nüḥās (Ar) Bakır.
n. 433b/11

nüsẖa (Ar) Yazılmış, yazılı.
n. 475a/6
n.+ sın 432a/17

nüzūl (Ar) Nazil olmuş, aşağı inmiş.

n. alup 434b/18 → al-
n. 476b/6

O (o)

o Üçüncü tekil şahıs zamiri ve işaret sıfatı.
o. 431a/1, 434a/5, 438a/15, 447a/4, 453b/10, 456b/7, 458b/5, 462a/17, 464a/12, 468b/7, 473b/2, 475b/3, 478a/1, 480b/3, 483a/6, 483a/7, 484b/5, 486a/13, 487b/19, 487b/21, 488a/9

ocaḳ Ateş yakılan mekan.
o.+ daki 444b/1

od Ateş.
o.+ da 434a/2
cānına o. düşdi 478a/21 → düş-, cānına
o. ṭutdı 484a/2 → ṭut-
o. urdılar 447b/14 → ur-
o. 438b/3, 454a/3, 460b/19, 468b/7, 477b/20, 478a/1, 478a/3, 478a/4, 478a/5, 478a/6, 478b/15, 478b/21, 480b/8, 481a/15, 481a/16, 481a/17, 481a/19, 481a/20, 481a/21, 484a/3, 484a/10, 484a/15

oda Barınma yerlerindeki bölmelerden her biri.
o.+ sına 444b/17

odsuz Ateşsiz.
o. 434a/3, 444b/1

oġl → oğul
o.+ ı 439a/14, 454b/20, 475b/12, 476b/3, 479a/13, 485a/17
o.+ ıdur 478b/9
o.+ ın 435b/1, 436a/9, 482b/18
o.+ ıyıla 456b/4, 480b/6, 480b/7, 480b/15
o.+ ıyla 480b/15
o.+ uñ 483b/21, 485a/18

oġlan Erkek evlat.
o. 444b/14, 444b/15, 450a/9, 450b/16, 469b/16, 470a/3
o.+ a 469b/12, 470a/2
o.+ lar 447b/7, 454a/17
o.+ ları 483a/5, 483b/19
o.+ larıla 454b/19, 455b/16
o.+ ların 483a/6
o.+ larına 480b/19
o.+ larıyıla 454b/11
o.+ larıyla 482b/6
o.+ larum 483b/20
o.+ laruñ 485b/6

oġlancuḳ Küçük erkek kimse.
o.+ a 469b/11

oġul Erkek evlat.
o.+ ları 481a/3, 483a/9, 485a/12
o.+ larına 424a/11
o.+ larıyıla 452b/6
o.+ larıyla 484b/12
o.+ uñ 483b/17

oḫ → oḳ
o.+ dan 469b/14

oḫcı Okçu.

o.+ dur 439a/9

oḳ Ucu sivri olup yay ile fırlatılan savaş aleti.
o. irimi yir 464a/16
o. 443b/19, 453a/14, 456a/9, 469a/6, 469b/13, 483a/1, 485b/10, 486a/6
o.+ a 453a/3, 453a/5, 469a/4, 469a/19, 469b/13
o.+ dan 469a/7
o.+ ı 469a/20, 472a/13
o.+ ıla 473b/7
o.+ ın 456a/11
o.+ lar 449b/11
o.+ ları 453b/6, 456a/14, 456b/3, 483a/2

oḳı- → oḳu-
o. 446b/16, 476b/11
o.- yalar 447a/5
o.- yup 437a/10

oḳu-
1. Yazılı bir metni seslendir-
o.- ur 434b/6
o.- dı 423a/11, 469a/21
o.- ñ 481a/18
o.- r 447a/9, 475a/21, 488a/7
o.- rlar 423a/13
o.- sun 434b/11
o.- yasın 487a/20
o.- yıcaḳ 423a/9
o.- yuben 476a/13
o.- yup 423a/8, 426b/1, 434a/14, 447a/17, 448a/18, 451a/4, 451a/7, 466b/20, 467a/20, 469a/7, 469a/20, 470b/11, 476a/2, 477b/20, 480a/1, 480a/6, 481a/5, 481a/12, 482a/8, 483a/2, 487b/7
2. (y.f.)
ebyāt ü eşʿār oḳu-:
…-yup 450a/14
siḥr oḳu-:
…-ñ 455a/11
…-yup 455a/20, 482b/5, 484a/1
siḥr oḳu-:
…-yup urdılar 484a/15
→ ur-
tesbīḥ oḳu-:
…-rken 474b/19

ol Üçüncü teklik şahıs zamiri ve işaret sıfatı.
o. 421b/2, 421b/14, 422a/6, 422b/18, 422b/19, 423a/2, 423a/9, 423a/10, 423a/19, 423a/20, 423b/11, 423b/15, 423b/21, 424a/9, 424a/16, 424a/18, 424a/19, 424a/21, 424b/5, 424b/7, 424b/10, 424b/12, 424b/16, 424b/17, 425a/1, 425a/3, 425a/4, 425a/7, 425a/8, 425a/10, 425a/16, 425b/15, 426a/20, 426b/2, 426b/11, 426b/12, 426b/18, 427a/1, 427b/14, 427b/16, 428a/2, 428a/8, 428a/14, 428a/15, 428a/17, 428b/2, 428b/4, 428b/6, 428b/7, 428b/17, 429a/6, 429a/16, 429a/18, 429b/1, 429b/6, 429b/10, 429b/11, 429b/13, 429b/14, 429b/21, 430a/7, 430a/16, 430a/17, 430a/18, 430b/2, 430b/4, 430b/11, 430b/12, 430b/17, 430b/20, 431a/1, 431a/3, 431a/4, 431a/5, 431a/10, 431a/12, 431a/14, 431a/16, 431a/18, 431a/21, 431b/7, 431b/8, 431b/9, 431b/10, 431b/11, 431b/12, 431b/13, 432a/3, 432a/6, 432a/7, 432a/17, 432b/1, 432b/6, 432b/7, 432b/10, 432b/13, 432b/16, 433a/1, 433a/6, 433a/7, 433a/13, 433a/17, 433a/21, 433b/1, 433b/7, 433b/9, 433b/14, 433b/15, 433b/18, 434a/2, 434a/21, 434b/9, 434b/13, 434b/14, 434b/16, 435a/1, 435a/8, 435a/11, 435b/10, 435b/19, 436a/7, 436a/8, 436a/9, 436a/14, 436a/17, 436a/18, 436a/19, 436a/20, 436b/1, 436b/7, 436b/8, 437a/8, 437a/10, 437a/11, 437a/13, 437a/15, 437a/17, 437a/18, 437a/19, 437a/20, 437b/1, 437b/2, 437b/4, 437b/5, 437b/10, 437b/11, 437b/12, 437b/16, 437b/19, 438a/1, 438a/2, 438a/4, 438a/5, 438a/6, 438a/7, 438a/8, 438a/9, 438a/10, 438a/11, 438a/12, 438a/13, 438a/16, 438a/17, 438a/18, 438a/19, 438a/20, 438b/1, 438b/2, 438b/3, 438b/4, 438b/6, 438b/7, 438b/9,

438b/10, 438b/11, 438b/16, 438b/19, 439a/20, 440a/4, 440a/7, 440a/15, 440a/17, 440b/2, 441a/1, 441a/11, 441a/12, 441a/18, 441b/8, 441b/11, 442a/7, 442a/8, 442a/9, 442a/11, 442a/12, 442a/13, 442a/16, 442a/19, 442a/20, 442b/1, 442b/10, 442b/13, 442b/14, 442b/17, 443a/6, 443a/12, 443a/14, 443a/19, 443a/20, 443b/3, 443b/20, 444a/8, 444a/20, 444a/21, 444b/5, 445a/1, 445a/2, 445a/10, 445a/18, 445b/2, 445b/19, 446a/4, 446a/6, 446a/18, 446b/1, 446b/7, 446b/19, 447a/16, 447b/1, 447b/2, 447b/3, 447b/4, 447b/5, 448a/1, 448a/11, 448a/12, 448a/15, 448a/17, 448b/4, 448b/6, 448b/7, 448b/8, 448b/9, 448b/10, 448b/12, 448b/13, 448b/14, 448b/18, 448b/19, 448b/20, 448b/21, 449a/2, 449a/3, 449a/4, 449a/6, 449a/7, 449a/8, 449a/9, 449a/10, 449a/12, 449b/4, 449b/5, 449b/7, 449b/12, 449b/20, 450a/2, 450a/7, 450b/4, 450b/11, 450b/13, 450b/14, 451a/9, 451a/12, 451a/14, 451a/15, 451a/21, 451b/5, 451b/14, 451b/18, 451b/19, 452a/2, 452a/13, 452a/17, 452a/21, 452b/12, 452b/16, 452b/17, 453a/4, 453a/7, 453a/10, 453a/11, 453a/13, 453a/17, 453a/19, 453b/1, 453b/7, 453b/8, 454a/6, 454a/12, 454a/15, 454b/3, 454b/12, 454b/13, 455a/4, 455a/15, 455a/18, 455b/3, 455b/9, 455b/14, 456a/3, 456a/14, 456a/15, 456a/16, 456a/17, 456b/4, 456b/5, 456b/8, 456b/11, 456b/14, 457b/17, 457b/18, 458a/12, 458a/15, 458b/4, 458b/15, 458b/16, 458b/22, 459a/2, 459a/3, 459a/8, 459a/19, 459a/21, 460a/8, 460a/14, 460a/18, 460b/8, 460b/12, 460b/14, 460b/17, 461a/3, 461a/4, 461a/8, 461a/17, 461a/19, 461b/11, 461b/15, 461b/19, 462a/1, 462a/4, 462a/6, 462a/7, 462a/8, 462a/9, 462b/14, 462b/18, 463a/3, 463a/4, 463a/8, 463a/12, 463a/13, 463a/16, 463a/17, 463b/1, 463b/2, 463b/4, 463b/5, 463b/7, 463b/8, 463b/9, 463b/11, 463b/19, 464a/1, 464a/6, 464a/7, 464a/8, 464a/9, 464a/10, 464a/13, 464a/14, 464a/16, 464a/18, 464b/9, 464b/12, 464b/13, 464b/14, 464b/16, 464b/17, 464b/18, 464b/19, 464b/20, 465a/6, 465a/7, 465a/10, 465a/12, 465a/15, 465a/17, 465a/20, 465a/21, 465b/5, 465b/12, 465b/13, 465b/14, 465b/16, 465b/20, 466a/12, 466a/17, 466a/19, 466a/21, 466b/1, 466b/3, 466b/4, 466b/5, 466b/7, 466b/8, 466b/10, 466b/12, 466b/15, 466b/18, 466b/20, 467a/1, 467a/3, 467a/4, 467a/5, 467a/7, 467a/8, 467a/10, 467a/12, 467a/15, 467a/18, 467a/20, 467b/10, 467b/11, 467b/18, 468a/1, 468a/6, 468a/8, 468a/9, 468a/10, 468a/11, 468a/13, 468a/14, 468a/15, 468a/17, 468a/19, 468a/20, 468a/21, 468b/1, 468b/2, 468b/4, 468b/5, 468b/6, 468b/9, 468b/10, 468b/17, 468b/18, 468b/19, 468b/20, 469a/2, 469a/13, 469a/17, 469a/21, 469b/1, 469b/5, 469b/8, 469b/10, 469b/11, 469b/12, 469b/13, 469b/16, 469b/19, 469b/20, 470a/9, 470a/11, 470b/6, 470b/9, 470b/10, 470b/14, 470b/21, 471a/5, 471a/15, 471b/5, 471b/8, 471b/10, 471b/11, 471b/18, 472a/21, 472b/11, 472b/13, 473a/1, 473b/2, 473b/16, 473b/17, 474a/8, 474a/20, 474b/2, 474b/3, 474b/6, 474b/14, 475a/14, 475a/20, 475b/7, 475b/8, 475b/9, 475b/18, 476a/5, 476a/7, 476a/9, 476a/19, 476a/21, 476b/19, 477b/13, 477b/17, 478a/6, 478a/13, 478a/20, 478b/2, 478b/4, 478b/5, 478b/13, 478b/15, 478b/17, 478b/18, 479a/10, 479a/11, 479b/5, 479b/8, 479b/15, 479b/17, 480a/10, 480a/17, 480a/20, 480b/4, 480b/10, 480b/14, 481a/7, 481a/9, 481a/18, 481a/19, 481b/1, 481b/2, 481b/10, 481b/11, 482a/1, 482a/2, 482a/3, 482a/6, 482a/10, 482a/11, 482a/15, 482a/16, 482a/20, 482b/3, 482b/12, 482b/15, 482b/16, 482b/18, 482b/19, 483a/1, 483a/2, 483a/3, 483a/4, 483a/6, 483a/7, 483a/9, 483a/11, 483a/13, 483a/14, 483b/2, 483b/11, 483b/12, 483b/15, 484a/4,

484a/9, 484a/12, 484a/14, 484a/18, 484b/4, 484b/5, 484b/6, 484b/10, 484b/11, 484b/12, 485a/2, 485a/3, 485a/7, 485a/8, 485a/10, 485a/13, 485b/1, 485b/3, 485b/7, 485b/21, 486a/1, 486a/6, 486a/13, 486a/15, 486b/5, 486b/10, 486b/13, 486b/15, 486b/16, 486b/19, 487a/5, 487a/9, 487a/11, 487b/4, 487b/6, 487b/15, 488a/4, 421b/4, 421b/6, 421b/13, 422a/12, 422a/17, 422a/21, 423a/10, 423b/2, 424b/20, 425a/7, 426a/3, 426a/4, 426a/6, 426a/7, 426a/8, 428a/5, 432a/8, 454a/14, 458b/7, 469b/1, 481a/16

ol-

1. Meydana gel-, gerçekleş-

o. 422a/15, 435a/18, 454b/12, 456b/15, 468b/9, 473a/8, 476a/16

o.- a 422a/3, 422a/18, 423a/16, 424a/8, 424b/7, 424b/18, 427a/6, 430a/4, 430a/13, 430b/19, 433a/16, 433a/19, 434b/21, 435a/18, 435a/19, 436a/11, 436a/15, 437a/6, 437a/14, 437b/8, 438a/11, 439a/20, 439b/2, 439b/5, 441b/1, 445a/11, 445b/8, 446b/2, 446b/3, 446b/18, 446b/19, 447a/3, 447a/6, 448a/12, 448b/1, 450b/5, 454b/14, 455b/12, 457a/3, 457b/12, 458a/12, 458b/16, 458b/22, 459a/19, 460a/10, 462a/14, 464a/13, 464b/2, 465b/20, 466a/1, 466a/3, 466a/4, 466a/6, 466a/8, 467b/16, 467b/21, 468a/12, 469b/4, 470b/18, 470b/19, 471a/15, 471b/13, 473b/7, 474a/20, 474b/17, 474b/18, 475a/16, 476b/5, 478a/15, 479b/1, 482a/15, 484b/5, 484b/19, 487b/21

o.- alum 423b/16

o.- am 428a/7, 462b/7, 464a/2, 469a/4

o.- an 423a/19, 424a/21, 425b/1, 429b/21, 430a/10, 431a/8, 431b/10, 432a/6, 435a/1, 441b/9, 442a/15, 443b/2, 445b/18, 446a/10, 451a/18, 458b/19, 460b/2, 466a/3, 466b/19, 467a/19, 467b/8, 468b/20, 477b/12

o.- ana 479a/2

o.- anca 450b/5

o.- andur 465a/3

o.- anları 424a/3

o.- asın 436a/21, 446b/18, 456b/21, 461a/3, 462a/17, 471b/1, 471b/3, 472a/8, 476a/13, 476a/17

o.- aydı 456b/8

o.- ayın 480a/19

o.- dı 421b/5, 422a/13, 424a/9, 426a/3, 428b/3, 428b/15, 431b/11, 433a/8, 433a/15, 433b/11, 433b/21, 434a/17, 436b/11, 436b/18, 37b/2, 438a/6, 438b/11, 440b/3, 440b/7, 443a/16, 445a/2, 446b/20, 447a/7, 448a/15, 448a/16, 448b/3, 449a/15, 449b/15, 451a/11, 451b/17, 454b/14, 456b/6, 457b/2, 457b/19, 459a/2, 459b/10, 459b/11, 461a/10, 461a/19, 462a/7, 462a/15, 463a/2, 466b/9, 467a/9, 468b/10, 469b/5, 469b/17, 470a/14, 470b/15, 470b/17, 471b/17, 472a/6, 474b/20, 475a/5, 475a/17, 475a/21, 477b/7, 480b/5, 482b/3, 482b/15, 483a/10, 484b/9, 486b/19, 488a/6, 488a/9

o.- dığın 463a/8

o.- dılar 431a/17, 448b/10, 482a/5

o.- dıysa 479b/7

o.- du 460a/17

o.- duġı 439b/11, 455a/2, 456b/19, 458a/21, 460a/8, 471b/4, 471b/13, 474b/5

o.- duġımuz 452a/21

o.- duġın 437b/2, 445a/15, 466b/20, 467a/20, 470b/11, 476a/1

o.- duġına 460a/17, 471b/14

o.- duġından 471b/14

o.- duġuñ 423b/19

o.- duġuñdur 449a/10

o.- duḳca 459a/18

o.- duḳça 428a/6

o.- dum 461a/20

o.- duñ 471a/20

o.- dur 425b/1, 434a/16, 435a/8

o.- ıcaḳ 425b/11, 438a/6, 438a/9, 440b/11, 451b/13, 451b/21, 464a/1, 466a/5, 470a/10, 471a/6, 481b/13

o.- ınan 432a/19

o.- ısar 429b/10
o.- ma 476a/14, 487a/18
o.- madı 439a/19, 441b/20, 444b/17, 459a/21, 462a/2, 474b/21, 475a/9
o.- madın 439a/1
o.- maduḳ 469b/16
o.- maġ 445b/19
o.- maġa 458b/13, 462b/12
o.- maġıçun 449a/21, 459a/4
o.- maġıl 446b/16
o.- maġıla 432b/9
o.- maḳ 422b/18, 431a/18, 470b/19
o.- mamış 469b/11, 470a/2
o.- mañ 433a/1, 480b/19
o.- masa 422a/8
o.- ması 442b/16
o.- masın 431b/2, 486a/11
o.- masun 424a/3, 445b/10, 486b/17
o.- maya 423b/20, 430b/20, 444a/7, 447a/15, 469a/18
o.- mayam 428a/6, 428a/7
o.- mayup 458b/5, 458b/6
o.- maz 428b/1, 434a/3, 434a/13, 437a/2, 441a/17, 451b/6, 475a/10, 483b/11
o.- mazıdı 422a/8
o.- mış 431a/16, 448a/18, 448b/15, 451b/2, 456a/8, 466b/14, 467a/14, 469b/11, 481a/10
o.- mışamdur 426b/3
o.- mışan 487b/12
o.- mışdur 465b/4
o.- mışıken 467b/5
o.- mışiken 472a/1
o.- mışsın 480a/17
o.- muşuz 465a/12
o.- sa 425a/18, 430b/8, 434b/12, 436a/4, 438a/5, 438a/17, 451b/19, 457a/2, 458b/21, 468b/5, 482b/13
o.- salar 474b/3
o.- sañ 429b/9
o.- sun 422a/21, 436b/17, 450b/3, 451b/5, 455a/10, 458a/14, 459a/20, 464a/5, 478b/1, 488a/8
o.- uben 476a/18
o.- uñ 447b/12, 450a/17, 484a/7
o.- unca 465b/13
o.- uncaya 444b/19, 448a/11
o.- up 425a/2, 425b/21, 438a/5, 445a/5, 449b/6, 450a/13, 451a/13, 453b/21, 454a/6, 454a/20, 455a/11, 456a/13, 456b/2, 458a/21, 458b/12, 460b/5, 462a/21, 466b/13, 467a/13, 473a/17, 473b/15, 475b/8, 476a/12, 477b/8, 478a/1, 480a/5, 481a/5, 481a/14, 481b/12
o.- ur 427a/17, 433b/4, 433b/15, 434a/5, 434a/6, 434a/15, 436a/20, 438a/15, 438a/16, 438b/3, 438b/7, 438b/8, 438b/9, 439a/16, 440a/7, 443a/3, 445b/20, 446b/8, 451b/18, 454b/16, 457a/6, 457b/20, 458b/4, 460a/8, 460a/12, 462a/10, 466a/5, 469a/2, 470b/18, 473a/19, 474b/13, 475a/3, 475a/14, 475b/1, 487a/5, 487a/14, 487a/15, 488a/4
o.- uram 480a/8
o.- urdı 445a/13, 459a/12
o.- urduñ 485a/13
o.- urlardı 460b/2
o.- urlarıdı 442a/11
o.- ursa 423a/4, 423a/6, 438b/2, 452b/19
o.- ursañ 476a/16, 486b/4
o.- ursın 486b/12

2. (y.f.)
āb revān ol-: su gibi hızlan-
…-up 461b/10
ādem ol-: insanca davran-
…- 437b/8
…-maġ 434a/12
ʿafv ol-: suçu bağışlan-
…-updur 487b/13
āhen-pūş ol-: demir zırh kuşan-
…-up 453b/20
āḫir ol-: sona er-
…-a 428a/17
…-dı 447a/1
…-ıcaḳ 471b/15
…-mış 428b/10
…-sa 428a/21
…-ur 428b/14
ʿaḳlı zāʾil ol-: Aklı başından gitmek
…-up 451a/19

alçaḳ ol-: Engin olmak
…-dı 433b/14
ʿalīm ü fāżıl ol-: Faziletli alim olmak
… 487b/1
alūde ol-: Bulaşmış olmak
…-up 440b/17
āsān ol-: Kolaylaşmak
…-maya 468a/3
ʿāṣī ol-: Karşı gelmek
…-a 452b/9
…-anlar 476b/9
…-duñ 457a/10
az ol-: Azalmak
…-a 461a/6
baḫtiyār ol-: Kısmetli olmak
…maḳ 462b/7
bāṭıl ol-: Geçersiz hale gelmek
…-ur 456a/12
bedter ol-: Daha kötü duruma düşmek
…-up 423a/17
…-ur 448a/2
bī-ḫoş ol-: Kendinden geçmek
…-up 451a/16
bölük bölük ol-: Parçalar haline gelmek
…-up 455b/3
cemʿ ol-: Birleşmek, bütünleşmek
…-dı 444a/2
…-dılar 484a/11
…-dılar 452a/8
…-up 452a/8, 467b/18, 468b/12, 472b/17, 485a/9, 437b/13, 438b/2
çāk ol-: Yırtılmak
…-ur 424a/18
çāker ol-: Tutsak edilmek
…-a 462a/12, 476b/6
çāre ol-: Fayda vermek
…-maz 486b/18
çeşm gūş ol-: Göz kulak olmak
…-dı 448b/15
…-dılar 454b/20
…-sa 456a/8
…-up 451b/10, 451b/21, 452b/10
dem-beste ol-: Nefesi kesilmek
…-up 481a/14
derc ol-: Toplamak, biriktirmek
…-updur 462b/3
devletlü ol-: Devlet sahibi olmak
…-ur 466a/5
devrān ol-: Zaman geçmek
…-up 450a/13
dil cism ol-: Ruh beden haline gelmek
…-ur 487a/17
dilim dilim ol-: Parçalanmak
…-dı 477b/3
diri ol-: Canlı olmak
…-duġıçundur 485b/15
dürüst ol-: Sözünde durmak
…-dı 426b/14
düşmen ol-: Hasımlık etmek
…-updur 422b/21
emānında ol-: Emin olmak
…-a 430a/16
emīn ol-: Güvenmek
…-asın 452a/16
…-avüz 477b/6
…-maḳ 486a/5
fāriġ ol-: Uzak durmak
…-up 449b/1
fehm ol-: anla-, kavra-
…-up 487a/4
feraḥ ol-: Huzur bulmak
…-dı 479b/4, 482a/11
fermān ol-: Emrinde bulunmak
…-avüz 476b/6
…-da 463b/15
…-duġın 436a/3
…-up 430b/13, 476b/8,
…-updur 474b/11
fermān-ber ol-: Buyruğu yerine getirmek
…-a 474b/1, 476b/5
…-mışdur 474b/8
…-up 427b/5
ġāfil ol-: Dikkatsiz davranmak
…-asen 474b/20
…-ma 428a/21, 428b/2, 435b/18, 439b/9, 468b/9, 474b/10
…-mañ 483b/7
gāhel ol-: Bilgisiz kalmak
…-mayup 455a/12

ġālib ol-: Üstün gelmek
…-up ṭurdı 449b/10 → ṭur-
ġamgīn ol-: Üzüntü duymak
…-ıcaḳ 481b/19
…-up 440b/21, 447a/9, 451b/15, 481b/3
…-ur 441a/1
ġarḳ ol-: Boğulmak, batmak
…-dı 484b/17
…-mış 464b/15
…-up 453a/1, 453b/1
ġarre ol-: Kendini beğenmek
…-duġuñ 486b/8
…-ma 426b/10, 428b/2, 429b/8, 471a/21, 471b/14, 471b/18, 476a/15
…-mayıken 422a/19
…-up 446a/16
ġayb ol-: Yok olmak
…-dı 442a/5, dı 441b/8, 441b/11, 442a/13, 443a/14
…-urdı 442b/17
…-up 424a/1, 468b/3, 484a/9
giriftār ol-: Tutsak edilmek
…-dı 456a/6
…-duġı 460b/18
…-duġın 454a/1
girih girih ol-: Düğüm düğüm olmak
…-up 436a/13
göñli şād ol-: İç huzuru bulmak
…-dı 469a/8
gül-üstān ol-: Gül bahçesine dönmek
…-dı 460b/19
ḫabīr ol-: Haberlenmek
…-an 434a/4
ḫacil ol-: Utanç duymak
…-dı 442a/8
…-up 486b/13
ḥakīm ol-: Bilmek
…-an 427b/4
ḥakīm ṣūret ol-: Bilen bir şeklde olmak
…-up 444a/11
ḫalāṣ ol-: Selamet bulmak, kurtulmak
…-a 478b/19
…-ur 451b/12
ḫalīfe ol-: Vekil olmak
…-up 432b/20
ḫalḳ ol-: Yaratılmak
…-ur 438a/20, 446b/12
ḥalḳa ol-: Çember oluşturmak
…-mış 465b/15
…-up 465b/18
ḫāmūş ol-: Sessiz kalmak
…-dı 435a/10, 449a/11, 465b/4, 86a/12
ḫarāb ol-: Yıkılmak, perişan olmak
…-mış 466b/13, 467a/13
ḥāṣıl ol-: meydana gel-, gerçekleş-
…-a 429a/2, 432a/14
…-dı 433b/12, 433b/13, 433b/15
…-mış 445a/18
…-ur 434a/7, 460a/3
ḫavf-nāk ol-: Korku duymak
…-dı 448b/20
ḫayrān ol-: Çok bağlanmak
…-dı 470a/4
…-up 437a/10, 465a/14, 468a/7
…-up ḳaldılar 436a/20, 465a/12
ḫazān ol-: Güz mevsimine dönmek
…-up 428a/19
ḥāżır ol-: hazır bulun-
…-anlara 468b/1
…-ıcaḳ 432a/8
…-up 440b/12, 487a/1
helāk ol-: Yok olmak, ölmek
…-a 428a/20
…-a yazdı 441b/9
…-dı 451a/13, 463b/2
…-duḳdan 443b/1
…-ıcaḳ 485b/17
…-madı 479a/15
…-mışıdı 443b/2
…-maz 478b/17
…-ur 424a/19
hemrā ol-: Yoldaşlık etmek
…-uben 437b/9

hemtā ol-: Benzer olmak
…-maya 434b/10
ḫilḳat ol-: Yaratılmak
…-an 429a/14, 429a/16, 429b/9, 429b/14, 430b/10
…-anıla 430b/8
…-dı 446a/1
…-duġın bildüñ 441a/7
…-duġın bilmek 441a/8
…-duġın 441a/4, 441a/8, 445a/15, 445a/20
…-duġını 471a/3
…-duġunı 471a/1
…-ısar 446b/5
…-madın 429b/4
…-maḳ 452b/5
…-ması 442b/19
…-mış 446b/5
ḫizmetinde ol-: Amade olmak, görevli olmak
…-uram 435a/20
ḫoş ol-: İyi olmak, sevinç duymak
…-dı 468b/11
ıraḳ ol-: Uzaklaşmak
…-sun 455a/10
ʿimāret ol-: Bayındır olmak
…-dı 447b/16
ʿīşiñde ol-: Zevk sürmek
…-ġıl 439b/4
iẓhār ol-: Açığa çıkmak
…-a 429a/3
…-maġ 429b/1
ḳabūl ol-: Onaylanmak
…-a 430a/15
ḳafā-dār ol-: Kafası uyuşmak
… 473a/15
kāfir ol-: Dinden çıkmak
…-dılar 430b/9
kāmil o-: Olgunlaşmak
… 487b/1
ḳāʾyim ol-: Daimi kalmak
…-urlardı 442b/19
kör ol-: Görmez olmak
…-ur 484b/14
ḳul ol-: Kulluk etmek
…-a 478b/9
…-dılar 448a/1
…-dıysa 486a/3
…-duñ 486a/8
…-mışdur 485b/21
ḳulaġuz ol-: Rehberlik etmek
…-up 435b/11
ḳulaḳ ol-: Kulak haline gelmek
…-dı 423a/16
kül ol-: Toplu halde bulunmak
…-up 482b/21
lāhut ol-: İlahi aleme ait olmak
…-a 474b/18
lāyıḳ ol-: Uygun görülmak
…-am 437b/5
…-mayup 445b/10
lāzım ol-: Gerekli hale gelmek
…-dı 421b/13
maġrūr ol-: Gururlanmak
…-ıcaḳ 471b/2
…-up 442b/4
maʿfūr ol-: Bağışlanmak
…-up 487b/8
māhir ol-: Yetkinleşmek
…-an 447b/8
maḫrem ol-: Gizli olmak
…-up 468b/7
maḫrūm ol-: Yoksun kalmak
…-a 480b/2
maḫv ol-: Yok olmak
…-dı 480b/8, 483a/3
maḳbūl-ı Raḥmān ol-: Allah tarafından kabul edilmek
…-dı 461a/1
maʿlūm ol-: Bilinir hale gelmek
…-dı 421b/11, 440b/21, 445a/17
…-ıcaḳ 458a/2
marīż ol-: Hastalanmak
…-up 460b/12
maʿşūḳ ol-: Sevilmek
…-a 422a/11
mecnūn ol-: Delice sevmek
…-updur 462b/9
melāmet ol-: Ayıplanmak
…-mayalar 441b/13
melūl ol-: Üzgün olmak
…-dılar 464a/10
meʾmūr ol-: Görevlenmek
…-up 429a/11, 445b/2
memzūc ol-: Karışık olmak
…-mış 450a/16

merdūd ol-: Geri çevrilmek
…-up 480a/9
meshūr ol-: Sihre uğramak
…-mış 451a/1
…-mışlarıdı 451a/16
mest ol-: Kendinden geçmek
…-dı 444b/4
meşġūl ol-: Bir işle uğraşmak
…-alar 457b/11
…-asın 428a/17
…-dı 428b/5, 429a/21, 440b/6, 456a/7, 477b/19, 478a/2
…-sunlar 455b/1
…-up 428b/20, 429a/19, 429b/2, 442b/11, 475b/2
mesṭūr ol-: Satıra dökülmek
…-an 427b/2, 430a/18, 458a/17, 458b/17
meşhūr ol-: Tanınmak
…-muşıdı 474a/14
muḥtāc ol-: İhtiyaç duymak
…-dı 457b/5
…-duñısa 457b/5
muḳābil ol-: Karşılık vermek
…-dı 440b/15
…-maya 485b/11
…-up 440b/8
muḳīm ol-: İkamet etmek, oturmak
…-dılar 472b/1
munṭaẓir ol-: İntizara uğramak
…-up 454a/18
muṣaffā ol-: Arıtılmak, temizlenmek
…-mış 431a/17
muṭalliʿ ol-: Haberlenmek
…-avüz 469a/13
…-maduḳ 429b/15
…-up 476a/1
muṭīʿ ol-: İtaat etmek
… 434b/16
…-dılar 456b/18
…-duġın 436a/1, 436a/4
…-up 458a/7
muʿterīf ol-: İtiraf etmek
…-up 431b/14
muṭṭaliʿ ol-: Haberli olmak
…-dılar 445a/9
…-duġın 451a/3
müʾessir ol-: Etkilenmek
…-a 441b/1
müʾmin ol-: İman sahibi olmak
…-a 487a/12
…-dı 451a/15
…-up 474b/17
mümkin ol-: Yapılabilir olmak
…-maduġın 458b/2
münhezim ol-: Bozguna uğramak
…-up 423a/14
münḳaṭıʿ ol-: Son bulmak
…-dı 442b/14
münkesir ol-: Kırılmak
…-dı 475a/18
müsaḫḫar ol-: Boyun eğmek
…-mışlardur 475b/13
müstaġraḳ ol-: Batmak, boğulmak
…-mış 440a/9
…-mışlar 423a/13
…-up 454a/10
müstecāb ol-: Dileği kabul görülmek
…-a 431b/8, 433a/19
…-up 457b/7
müstemiʿ ol-: İşitmek
… 433a/8
müşkül ol-: Engel bulunmak
…-alum 468a/3
müttefiḳ ol-: Fikirce birleşmek
-up 433a/2
müvekkel ol-: Vekillik etmek
…-an 445a/21, 458b/13
…-dı 429a/15
…-up 479a/13
nā-be-dīd ol-: Gözden kaybolmak
…-dı 468b/1
nā-çār ol-: Çaresiz kalmak
…-up 428b/18
naḫil ol-: Hurma ağacına dönmek
…-up 430b/1
naṣīb ol-: Payına düşmek
…-a 441b/16
…-dı 456b/13
…-madı 442a/7, 444a/7, 456b/12

…-mayıcaḳ 456b/13
…-maz 441b/6
nāsūt ol-: İnsana ait olmak
…-maya 474b/18
nāẓır ol-: Gözetmek
… 429a/12
…-an 445b/13
…-mış 428b/10
…-up 458a/20
nāzil ol-: Yukarıdan aşağı inmek
…-duġın 473a/21
nice ol-: Çok olmak
…-ısar 433a/8
pāk ol-: Temizlenmek
…-maduġın 433a/14
pāyidār ol-: Sürekli kalmak
…-maz 485b/18
…-up 449a/9
perīşān ol-: Dağılmak
…-dılar 482a/10
…-duġın 482a/11
…-mayup 482a/13
…-up 480a/7
pervāne ol-: Çıkrık gibi dönmek
…-updur 421b/7
perverde ol-: Yetiştirilmek, beslenmek
…-mış 450b/14
peydā ol-: Açık hale gelmek
…-an 484a/15
…-dı 442b/10, 481a/20, 483b/2
…-ıcaḳ 483b/21
…-mış 450b/13, 485b/8
…-up 482a/4
…-up bit 442b/11 → bit-
pişmān ol-: Üzüntü duymak
…-up 483b/9
piyāde ol-: Yaya olarak devam etmek
…-up 453a/19
pūlād pūş ol-: Zırh giymek
…-up 454a/5, 440b/13
rāḥat ol-: Huzura ermek
…-alum 468a/2
raḫşa süvār ol-: Ata binmek
…-up 470a/17, 465b/11
rām ol-: Boyun eğmek
…-duġına 428b/7
rehber ol-: Yol göstermek
…-ursa 484b/6
resīde ol-: Olgunlaşmak
…-up 433b/10
revān ol-: Akıp gitmek
…-dı 448b/14, 451b/20
…-dılar 453a/1
…-up gitdi 437b/11
rīze ol-: Parçacıklar haline gelmek
…-dı 449b/14
rūşen ol-: Parıldamak
…-a 437b/9
…-dı 448a/16
ṣaġır ol-: Duymaz hale gelmek
…-mışıdı 449b/7
saḫt ol-: Gerçek olmak
…-dı 479b/9
…-up 423a/15, 447b/18
sākin ol-: Teskin olmak, yatışmak
…-a 431a/4
…-dı 432a/17, 462a/8
sebeb ol-: Neden olmak
…-ur 460a/11
sebük-bār ol-: Yükü hafif halde olmak
…-up 424b/14
ser-keş ol-: Dik başlılık etmek
…-up 435b/16
seylāb ol-: Sel gibi akmak
…-up 436a/19
süvār ol-: Ata binip gitmek
…-dı 469b/19
…-dılar 463a/8
…-mış 470a/17, 483b/6
…-unca 440a/8
…-up 436a/8, 437a/3, 437b/13, 439b/20, 440b/7, 440b/8, 440b/13, 449a/18, 449b/3, 451b/17, 453b/13, 453b/15, 453b/18, 454a/13, 455a/6, 462b/20, 466b/1, 466b/11, 467a/1, 467a/11, 467b/10, 468b/13, 480b/10, 482b/7, 483b/5, 486b/20
…-up gidelüm 443b/9, 471a/9
ṣād ol-: Sevinç duymak

…-dı 466b/5, 467a/5, 469b/1
…-mayup 428b/12
…-up 428b/4, 436a/2, 436a/9, 444a/15, 461b/11, 469a/8, 483a/21, 475b/16, 479b/6
şād u ḫürrem ol-: Sevinç ve neşe dolmak
…-dı 469b/15
…-up 465b/16, 483a/12, 484b/8
şākir ol-: Şükreden olmak
…-a 459a/18
…-up 437b/6
tābiʿ ol-: Bağlı kalmak, uymak
…-dılar 476a/12
…-up 452a/19, 452a/20, 478a/16
taḥsīl ol-: Ele geçmek, hasıl etmek
…-a 471a/15
ṭāliʿ ol-: Kısmetli olmak
…-dı 422a/9
tamām ol-: Tamamlanmak, sona ermek
…-dı 428a/15, 461a/12
…-ıcaḳ 460b/7, 461b/5
tārīḫ ol-: Tarih olarak yazılmak
…-ur 434a/19
tebdīl ol-: Başkalaşmak, değişmek
…-ur 460a/1
teʾlīf ol-: Yazılmak
…-dı 475a/8
tesellī ol-: Gönül ferahlığı bulmak
…-dı 454b/9
teʾsīr gün ol-: Her gün içe işlemek
…-maz 485b/19
teşbīh ol-: Benzemek
…-ur 446b/7
ṭop ol-: Bütün olmak
…-mışlar 429a/14
ṭosṭoġrı ol-: Yanlışsız olmak
…-up 465b/15
tufl ol-: Çocuk gibi olmak
…-a 422a/8
ṭuş ol-: Yıkılmak, devrilmek
…-ursın 424a/4
üç bölük ol-: Üçe ayrılmak
…-up 482b/8, 482b/12
ümmet ol-: Peygambere bağlı topluluktan olmak
…-up 422b/20
var ol-: Hayatta kalmak
…-a 437a/8
vāsiʿ ol-: Açık olmak
…-a 475a/4
yād ol-: Hatıra gelmek
…-mak 447a/18
yaġı ol-: Düşmanlık etmek
…-duġına 450b/2
yezdān-perest ol-: Allah'a tapan olmak
…-up 450b/2
yidi bölük ol-: Yedi parçaya ayrılmak
…-up 477b/11
yiksān ol-: Yerle bir olmak
…-up 428b/8
ẓāhir ol-: görünür ol-
…-a 430b/14, 431a/9
…-dı 442b/12
…-madı 460b/6
ẓālim ol-: Haksızlık etmek
…-alar 448b/19
…-ma 475a/3
zehr ol-: Ölümcül olmak
…-uben 456a/1
ẕikr ol-: Anılmak, tesbih edilmek
…-an 427b/3, 427b/4

oldur- Yaptır-, ettir-
o.- ur 462a/19, 486b/11

olın- Yapıl-
o.- a 453b/3

olmaḳlıḳ Olma işi.
o.+ ı 466a/3

olun-
1. (y.f.)
daʿvet olun-: Çağrılmak, buyur edilmek

…-dı 448a/19
vaṣf olun-: Nitelendirilmek
…-maz 464b/8
ḥabs olun-: Tutsak edilmek
…-up 451a/14
irsāl olun-: Sevk edilmek, gönderilmek
…-ur 474b/6
ẕikr olun-: Söylenmek, hatırlanmak
…-ur 458b/11

olur- İkamet et-, yurt tut-
o.- am 434b/20
o.- sın 434b/19

oluş-
1. (y.f.)
muṭṭaliʿ oluş-: Haberli olmak
… up 468b/4

on Dokuzdan sonraki sayı.
o. 428b/15, 432b/21, 440b/1, 452a/7, 457a/16, 457a/17, 466b/3, 467a/3
o.+ ı 457a/15

on altı On altı sayısı.
o. 469b/7

on beşinci Sırada on beşinci olan.
o. 440b/11

on biñ On bin sayısı.
o. 462b/20, 486a/18

on bir On bir sayısı.
o. 482b/3

on dört On dört sayısı.
o. 440b/10, 456a/9, 456a/10

on dört biñ On dört bin sayısı.
o. 453b/10, 472a/3, 472a/18

on iki On iki sayısı.
o. 429b/19, 445b/4, 447b/18, 449a/16, 453a/6, 453b/21, 455a/4, 455b/4, 484a/21

on iki biñ On iki bin sayısı.
o. 453b/9, 472a/14

on iki kez yüz biñ Eski dilde bir milyon iki yüz bin sayısı.
o. 486b/20

on kerre yüz biñ Eski dilde bir milyon sayısı.
o. 430a/2, 430a/3

on sekiz On sekiz sayısı.
o. 437a/13

on sekiz biñ On sekiz bin sayısı.
o. 428b/18, 434b/1, 434b/10, 453b/13, 465a/4, 469a/17

on yidi On yedi sayısı.
o. 470b/5

orta İki taraftan ölçülendiğinde eşit mesafede olan yer.
o. 423b/2
o. 473b/16, 473b/19
o.+ larında 445b/10
o.+ sına 425b/7, 455b/12, 477a/6
o.+ sında 424b/5, 425a/1, 429b/20, 445b/11, 452b/7, 470a/8
o.+ ya 437b/14, 452a/2

oruc (Far) İslâm'ın beş şartından biri.
o. açduḳça 442a/9
o.+ ın 471a/6

orun- Makam, mevki.
o. 463a/17
o.- dı 469b/17

ʿOs̱mān (Ar) Dört halifeden üçüncüsü, Hz. Osman.
ʿo. 421b/4

ʿOs̱mān (Ar) Osmanlı Devletinin kurucusu Osman Gazi.
ʿo. 421b/14, 488a/1

ot → od

o.+ dan 430b/4

otaġ Büyük çadır.
o. 448a/8

otaḳ → otaġ
o. 448a/9, 449b/2, 484a/13

otla- Ot ye-, yayıl-
o.- dılar 465b/10

otur- Kalça üzerine çök-
o. 435a/18
o.- an 423b/8, 437b/17, 450b/17, 455b/13, 464a/17, 474a/1, 479b/11, 485a/16, 486a/9
o.- dı 423a/17, 431b/7, 436a/7, 436b/11, 437a/20, 437b/13, 443b/6, 450a/14, 450b/10, 452a/3, 452b/2, 455b/17, 464a/18, 465a/8, 465b/7, 468a/5, 468a/16, 469b/2, 477a/12, 478a/10, 479a/20, 480b/3, 482a/9, 484a/18, 484b/10
o.- dılar 427a/5, 436b/18, 437b/14, 448a/20, 450b/11, 451a/1, 468b/2, 472a/17, 472b/3, 485a/15
o.- duġı 478b/2
o.- duġum 448b/4
o.- mış 423a/12, 452b/6, 464a/16
o.- mışam 448b/14
o.- mışıdı 431a/11
o.- mışıken 443b/6
o.- mışlar 423a/13, 473b/21
o.- up 423a/12, 436b/2, 436b/14, 454a/20,
465b/6, 466b/10, 467a/10, 479a/17
o.- ur gördüm 448b/2
o.- ur 426b/17, 437a/17, 452b/7, 455b/11, 473b/20, 479b/12, 485a/2
o.- uram 464b/18
o.- urken 448b/2, 478b/1, 484a/19, 486a/20

otuz Otuz sayısı.
o. 432b/16, 457a/13, 457a/14, 457a/15, 457a/17

otuz altı Otuz altı sayısı.
o. 449b/1, 486a/1

otuz biñ Otuz bin sayısı.
o. 453b/12

otuz iki Otuz iki sayısı.
o. 426a/21, 436a/16, 466b/19, 467a/19

otuz yidi Otuz yedi sayısı.
o. 440a/8

oyna-
1. Hareket et-
o.- yup 482b/20
2. (y.f.)
bāş u cān oyna-: Canını feda etmek
…-yalar 484a/12
cān u baş oyna-: Canını ortaya koymak
…-maḳ 452a/5
…-ya 454b/7, 485a/6
…-yalum 481b/18
…-yam 440b/17

oyuḳ Küçük çukur.
o.+ lar 438a/12

oyun Eğlence amaçlı yapılan etkinlik.
o.+ ın 452b/13

Ö (ö)

öget- Öğüt-, ez-
ö. 477a/17

ögret- Öğrenmesini sağla-
ö.- eyim 464a/2

ögren- Bil-, anla-
ö.- di 464a/3
ö.- dügi 423a/8
ö.- ür 464b/4

ögül- Ezil-, parçalan-
ö.- üp 461b/16

ögüñ- Övün-
ö.- mede 423a/3

ögür- Bağır-, böğür-
ö.- di 458b/8

öküz Erkek sığır.
ö.+ üñ 449b/10

öl- Hayatı sona er-, nefesi bit-
ö.- di 435a/3
ö.- enlerin 453b/2
ö.- medi 483a/10
ö.- medin 454b/2
ö.- mek 481b/19
ö.- mekden 486b/9
ö.- memişler 453b/1
ö.- mesi 460b/3
ö.- meye 475a/8
ö.- meyüp 453a/18
ö.- mez 454b/15, 486b/17
ö.- mezdi 447b/8
ö.- mezem 486b/12
ö.- üp 458b/8
ö.- ür 471b/19, 487a/9
ö.- ürsem 463b/21
ö.- ürseñ 471b/2

öldür- Canını al-
ö. 487a/11
ö.- dü 483a/9
ö.- dükleri 446a/18
ö.- em 462b/11
ö.- medi 483a/12
ö.- medüñ 485b/12
ö.- mege 463b/12
ö.- mek 487a/11
ö.- meyüp 458b/8, 483a/13
ö.- üp 481b/19
ö.- ür 426b/9, 468b/8
ö.- ürseñ 455a/1

öldürt- Ölmesini sağla-
ö.- üp 486a/10

ölüm Yaşamın sona ermesi.
ö. 428b/13, 455a/5, 467b/6, 486b/17
ö.+ den 428b/2, 486b/10
ö.+ e 454b/7

ʿÖmer (Ar) İslâm'ın ikinci halifesi, Hz. Ömer.
ʿÖ. 421b/4

ʿömr (Ar) Hayat, yaşama, ömür.
ʿö. virdüm 428a/16 → vir-
ʿö. 421b/11, 467b/7
ʿö.+ e 422a/11, 427a/7, 428b/1, 429a/5, 462a/20, 471b/17, 471b/18
ʿö.+ i 422a/9, 428a/6, 428a/8, 428a/21, 428b/6, 428b/11, 428b/14, 428b/16, 428b/19, 429a/4, 429a/6, 429b/3, 430a/12, 432b/3, 459a/18, 459b/1, 469a/16, 470b/18, 471a/21, 475b/4, 488a/6
ʿö.+ ine 442b/4
ʿö.+ iñüñ 427b/19
ʿö.+ üm 427b/19, 428a/6, 468b/21
ʿö.+ üme 426b/7
ʿö.+ ümüñ 429b/5, 435a/20
ʿö.+ üñ 428a/17, 434a/14
ʿö.+ üñi 446b/16
ʿö.+ ünüñ 429b/12
ʿö.+ üñüñ 471b/17

ʿömür → ʿömr
ʿö. süren 429b/7 → sür-
ʿö. sürmek 468b/21
ʿö. sürmişem 465a/11
ʿö. sürmüşidi 446a/3
ʿö. sürüp 459b/2
ʿö. virdüñ 459b/3 → vir-
ʿö. virürse 468a/2
ʿö. 429b/8, 446a/15, 459a/9, 459a/18, 459a/19, 471b/15
ʿö.+ den 428b/17, 434a/18, 487b/17
ʿö.+ dür 447a/16
ʿö.+ lerine 446a/16

öñ Ön taraf.
ö. 479a/9
ö.+ din 424a/2
ö.+ i 481a/1, 482b/17
ö.+ in 479a/6, 483b/10, 483b/18
ö.+ ince 443b/9, 449b/5, 453a/2,

454a/16, 467b/20, 483b/4, 483b/5
ö.+ inde 424b/19, 448b/5, 452b/2, 468a/6, 468a/9, 477a/8, 477a/9, 480b/18
ö.+ inden 425a/12, 463b/3, 477a/15
ö.+ ine 423b/1, 440a/10, 463a/20, 477a/8, 479a/8, 481a/8, 481b/10, 482b/17, 483b/16, 483b/18
ö.+ lerince 426a/11, 467b/13, 467b/17, 468a/1
ö.+ lerinden 437a/3, 480b/14, 481b/3
ö.+ ümüzce 467b/16, 468a/18, 468b/14
ö.+ ümüzdeki 482b/1
ö.+ ünce 443b/11, 455b/4, 473a/3, 479a/6
ö.+ ünde 423a/7, 423b/3, 424a/17, 448a/13, 452a/13, 453a/17, 469b/10, 479a/20, 479b/11, 482a/12, 483b/3, 484b/12, 484b/13
ö.+ ündeki 477a/7
ö.+ üñden 481b/5
ö.+ üne 433b/6, 454a/13
ö.+ üñe 473a/12, 481b/6
ö.+ üñüzden 482b/4

ön → öñ
ö. 484a/11
ö.+ leri 477a/4
ö.+ üñce 437a/3

öñce Evvel.
ö. 435b/11, 450a/3

öñle- Engel ol-
ö.- di 451b/13

öñürdi Daha önce, önceden.
ö. 460b/16

öp- Dudaklarıyla dokun-
ö.- er 422a/18
ö.- üp 444b/12, 468a/12, 473a/7, 473a/18, 475b/16, 475b/21

ört- Kapat-
ö.- üp 431a/12

örümcek Örümcek.
ö.+ e 460a/13
ö. 459b/11, 460a/12, 460b/1
ö.+ den 460a/9

öt- Ses çıkar-
ö.- di 449b/14, 470a/4, 470a/7
çıñ çıñ ö.- di 449a/20, 449b/8
ö.- diler 449a/15, 455b/20
ö.- er 436a/16
ö.- erken 436a/18
ö.- medi 475a/10
gümgüm ö.- üp çiñredi 463a/16 → çiñre-
ö.- üp 447a/8

öte Diğer, karşı.
ö. 466b/2, 467a/2

ötüri → ötürü
ö. 448a/22

ötürü -den dolayı.
ö. 460a/12

ötüş- Kuş cıvıldaş-
ö.- diler 448a/14, 464b/13, 465a/19
ö.- lerine 464b/15
ö.- ür 447b/16

öyle Öğle vakti.
ö. 435a/1

öz Bir kimsenin öz varlığı.
az u ö. 434a/16
ö.+ deki 446a/11, 464a/16
ö.+ dekinden 460b/9
ö.+ deñ 432b/12
ḫasīr u ö.+ i 434a/13
ö.+ in 447a/10
ö.+ ine 462b/6
ö.+ ini 434b/5
ö.+ üme 463b/12
ö.+ üñ 429b/9, 462a/11, 487a/18

özge Başka.
ö. 438b/16, 487a/8

ö.+ sin 426a/2, 438a/18

P (p)

pā (Far) Ayak.
p. 445b/4

pādişeh → pādişāh
p.+ dür 423a/20

pādişāh (Far) Hükümdar.
p.+ ını 438b/20

pāk (Far) Temiz.
p. eyledüm 461b/12 →eyle-
p. ḳıl 461a/16 → ḳıl-
p. olmaduġın 433a/14 → ol-
p. pākize ḳılup 424b/4 → ḳıl-, pākize
p. ṭutup 461b/15 → ṭut-
p. u ẕāt 434a/15
p. 424a/10, 431b/7, 433a/13, 433a/15, 433a/18, 448a/18, 486b/11, 487a/15, 487a/21
p.+ i 432b/1, 444a/18, 462a/9
p.+ inden 429a/1
p.+ ine 475b/20
p.+ uñ 461a/14

pākiẕāt (Far) Temiz asıllı.
p. 432a/8, 434b/2
p.+ ı 453a/11

pākize (Far) Temiz, lekesiz.
pāk p. ḳılup 424b/4 → ḳıl-, pāk

pāklık (Far-Tr) Temizlik.
p.+ ıla 432a/13

paralan- Kırıl-, parçalan-
p.- up 456b/1

pāre (Far) Parça.
p. ḳıldı 463a/19, 463b/8 → ḳıl-
p. 426a/20, 435b/1, 435b/5, 436b/4,
438a/7, 449b/1, 454a/4, 478b/1, 486a/17
p.+ lerinüñ 433b/18
p.+ si 466a/12

pārele- (Far-Tr) Parçala-
p.- miş 444b/14

pāy (Far) Ayak.
p. 472b/1
p.+ a 472b/3
p.+ in 473a/7

pāyān (Far) Son, nihayet.
p. 487b/3

pāyidār (Far) Devamlı, sürekli.
p. olmaz 485b/18 → ol-
p. olup 449a/9
p. 473a/8

pāy-taḫt (Far) Baş şehir.
p.+ ıdur 482a/14

pāyümāl (Far) Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
p. 462a/13

pāẕihī (Far) Hükümdar.
p.+ dür 478b/7

pāẕişāh → pādişāh
p. ideyin 454b/18 → it-
p. idüp 435b/1
p. 434b/2, 461a/18, 479a/21, 487b/11
p.+ a 461a/4
p.+ dan 487b/17
p.+ dur 486a/12, 487b/15
p.+ ı 435b/5, 447b/6, 447b/12, 447b/13, 452b/11, 473b/6, 459a/16, 477a/19, 478a/10
p.+ lar 459a/16, 478b/14
p.+ ları 471b/20, 472a/3, 472a/18
p.+ sın 435b/16
p.+ uñ 476b/4, 487a/2

pāẕişeh → pādişāh
p.+ dür 474b/10

pāẕişāhlıḳ (Far-Tr) Hükümdarlık.

p.+ uñda 435a/18

pehlevān (Far) Yiğit, cesur.
p. 436a/10, 437b/3, 438a/10, 438a/16, 438a/19, 438b/1, 439b/9, 440a/12, 440a/14
p.+ dur 440a/6
p.+ ı 426b/3, 434b/21, 435a/7, 438a/17
p.+ ları 435b/7

pehlüvān → pehlevān
p. 423a/11, 423a/12, 423b/17, 424a/19, 424b/13, 425a/2, 425a/11, 425a/17, 425a/20, 425b/13, 425b/18, 425b/19, 435a/17, 436b/4, 436b/5, 436b/20, 437a/1, 437b/1, 437b/7, 438a/16, 447b/12438a/2, 438a/4, 438b/18, 439a/21, 439b/1, 439b/2, 439b/4, 439b/6, 439b/9, 440b/7, 448a/3, 448a/8, 448a/17, 448a/21, 450a/3, 450b/20, 451a/7, 451a/14, 451b/16, 454b/3, 463a/3, 463a/5, 463b/21, 464a/2, 464a/5, 464b/4, 464b/5, 464b/8, 464b/9, 464b/10, 464b/13, 465a/2, 465a/9, 465b/1, 465b/18, 466a/6, 466a/20, 467b/15, 468a/2, 468a/3, 468a/9, 468a/10, 468a/15, 468b/14, 468b/21, 468b/22, 469a/2, 469b/6, 470a/21, 472a/3, 477b/3, 478b/4, 478b/7, 478b/17, 479a/20, 479b/1, 479b/12, 479b/18, 480a/20, 480b/1, 481b/19, 482a/14, 483a/6, 485a/5, 486b/15, 486b/17, 487a/1
p.+ a 423b/7, 466b/20, 467a/20, 468a/11, 468a/16
p.+ dan 468a/8
p.+ dur 486a/2
p.+ ı 422a/21, 422b/1, 422b/6, 423b/21, 424a/13, 435a/19, 435b/17, 439a/13, 440a/16, 448b/17, 449a/11, 450a/19, 452b/4, 452b/15, 453b/8, 454b/6, 463a/1, 464b/1, 465a/2, 465a/16, 466a/1, 466b/2, 467a/2, 467b/20, 468a/16, 468a/19, 468b/4, 469a/15, 470a/19, 470b/1, 470b/8, 474a/4, 478a/20, 478b/16, 478b/18, 480a/14, 481b/2, 483b/11, 484a/12, 485b/20, 486b/13, 486b/14
p.+ ımuz 479a/1
p.+ ısın 468a/19
p.+ ile 447b/17
p.+ lar 436a/2, 436a/19, 443b/19, 444b/14, 452a/4, 452a/5, 453a/17, 453a/20, 478a/2, 483a/16, 484a/13, 485a/14
p.+ lara 479a/4
p.+ lardan 439b/1
p.+ ları 440a/2, 440b/10, 452a/11, 483a/7
p.+ larıla 443b/9, 485a/16
p.+ umızı 452a/4
p.+ umuz 451b/12, 451b/19, 478b/1
p.+ umuzı 481b/18
p.+ uñ 448a/20, 451a/8

pehlüvānlıḳ (Far-Tr) Yiğitlik.
p.+ ın 440b/10

peleng(Far) Kaplan.
p. 424a/19, 426b/5, 449b/3, 453b/20, 454a/4, 456b/1, 456b/6, 463a/3, 463a/11, 478b/13, 481b/20, 486b/5
bebir ü p. 439b/18
bebr ü p. 454a/8
p.+ e 480b/7, 482b/5
p.+ leri 472b/4
p.+ lerinüñ 472a/5

pelīdī (Far) Murdarlık, kirlilik.
p. 424a/9

penbe (Far) Kırmızı ve beyazın karışımı sonucu ortaya çıkan renk.
p. miṣāl dutdılar 439b/7 → dut-, miṣāl
p. 449b/6, 449b/13, 472a/1, 481a/9

penbeveş (Far) Penbe gibi.
p. 449b/14

pençe (Far) Yırtıcı hayvanların ön ayaklarında bulunan parçalama tırnakları.
p.+ lerin 472b/6

p.+ sinden 471b/21

pend (Far) Öğüt.
p. 472a/9
p.+ in 462a/18

penhān(Far) Gizli.
p. 437a/12

per (Far) Kanat.
p. 470a/7

perākende (Far) Darmadağın.
p. 451b/12

perān (Far) Kanatlan, uçar hale gel.
p. ḳılup 440b/11 → ḳıl-

perçem(Far) Kakül, alna düşen saç.
p.+ i 436a/13

perde (Far) Görmeyi engelleyen örtü.
p. ḳurup 435b/3 → ḳur-
p. 468a/6
p.+ ler 439b/16
p.+ leri 436b/14
p.+ sin 468a/4
p.+ sinde 469b/4

perende (Far) Uçucu, uçan.
p. 472b/14, 476b/5
p.+ leri 472b/7

perī (Far) Cinlerin çok güzel ve alımlı olanlarına verilen isim.
p. 439a/9, 473a/8, 486a/12
dīv vü p. 436a/3

perīşān(Far) Dağınık.
p.+ em 448a/21
p. itdi 480a/20 → it-
p. oldılar 482a/10 → ol-
p. olduġın 482a/11
p. olmayup 482a/12
p. olup 480a/7
p. 482a/12

perr → per
p.+ in 468a/6
p.+ inden 470a/11

perrī → perī
p. 438b/19, 465b/3, 468a/6, 472a/21
p.+ ler 472a/4

perrrende → perende
p.+ ʾi 471a/12

perr ü bāl (Far) Kanat ve kol.
p. 458b/7

pervāne (Far) Çark.
p. olupdur 421b/7 → ol-
p. 472b/7, 472b/12, 474b/4
p.+ dür 462b/13

pervāz(Far) Uçma, uçuş.
p. urayım 473b/13 → ur-
p. urdı 473b/18
p. urup 459a/10, 476b/16, 476b/17
p. 473b/14

perverde (Far) Beslenmiş, yetiştirilmiş.
p. ḳıldı 446a/5 → ḳıl-
p. ḳıldum 442b/2
p. ḳılmaġa 444a/10
p. ḳılup 432b/8, 458b/1
p. olmış 450b/14 → ol-
p.+ siyle 457a/14

Perverdigār (Far) Rızıklandırıcı Allah.
p. 462a/19, 476a/3

pes (Far) Öyleyse, o halde, sonuç olarak.
p. 421b/3, 423b/20, 423b/21, 424a/3, 424b/17, 424b/20, 427b/1, 427b/2, 428b/11, 428b/15, 429b/5, 431b/11, 432a/21, 432b/13, 433a/14, 433a/15, 437b/1, 438a/2, 438a/18, 439a/10, 443a/5, 443b/1, 444a/13, 445a/7, 445a/14, 445a/18, 445a/19, 445b/11, 446a/20, 447a/1, 447a/2, 450a/4, 450b/17, 451a/3, 452b/5, 453a/12, 453b/10, 453b/11, 453b/20,

454a/10, 456b/16, 457a/9, 457a/17, 457b/4, 458b/10, 458b/17, 459a/19, 461b/5, 462a/4, 462a/5, 462a/10, 462a/16, 462a/20, 463b/10, 463b/13, 464a/18, 465a/9, 465a/20, 466a/12, 466b/1, 467a/1, 467b/3, 467b/7, 470b/19, 471b/11, 471b/13, 472a/8, 473a/17, 473b/18, 474a/1, 475a/3, 475b/20, 476a/14, 476b/16, 480a/7, 482b/6, 482b/8, 482b/13, 485a/6

peşīmān (Far) Pişman.
ṣoñ p. aṣṣı itmez 476a/20 → it-, aṣṣı, ṣoñ

peydā (Far) Belli, açık.
p. idüp 483b/5 → it-
p. olan 484a/15 → ol-
p. oldı 442b/10, 481a/20, 483b/2
p. olıcaḳ 483b/21
p. olmış 450b/13, 485b/8
p. olup bit 442b/10
p. olup 482a/4

peyġambarlıḳ (Far-Tr) Yalvaçlık, paygamber olma hali.
p. 422b/18
p.+ uma 424a/1
p.+ uña 431a/20

peyġamber (Far) Allah'ın emirlerini insanlara ileten elçi.
ḥaḳ p. bilüp 433a/3, 433a/17 → bil-, ḥaḳ
p. 422b/7, 422b/12, 422b/16, 422b/17, 422b/19, 423a/5, 423a/18, 423a/21, 423b/9, 424a/5, 424a/6, 424a/11, 424b/2, 425a/17, 425a/19, 425b/2, 425b/11, 425b/17, 426a/3, 426b/1, 426b/12, 429b/12, 430a/20, 431b/1, 432a/5, 432a/8, 432a/11, 432a/19, 432b/20, 433a/4, 433a/9, 433a/16, 433b/2, 433b/5, 433b/17, 435a/12, 441a/5, 441a/13, 441b/2, 441b/9, 442a/2, 442a/17, 443a/18, 443b/4, 444a/2, 444a/9, 444a/12, 445a/16, 445b/3, 445b/17, 447b/9, 448a/19, 454a/11, 457b/13, 458a/9, 459a/4, 460b/18, 460b/19, 461b/14, 466a/5, 466a/7, 466a/8, 467b/15, 467b/20, 470b/15, 471a/2, 471a/6, 471a/8, 471a/9, 471a/10, 471b/5, 472a/10, 473a/10, 475b/12
p.+ dür 457b/15, 457b/16
p.+ e 422b/18, 425b/11, 426b/1, 433b/4, 473a/14441b/4, 445a/1, 460b/14
p.+ i 439a/10, 466b/8, 467a/8, 473a/9
p.+ ilerile 424b/2
p.+ in 423b/7
p.+ iseñ 431a/19, 433a/3
p.+ ler 424a/2, 461a/9, 465b/7, 472a/18
p.+ lerden 461a/3, 471b/1
p.+ leri 446a/18, 472a/14
p.+ señ 430b/12, 443a/6
p.+ sin 433b/19
p.+ üm 422b/8, 424a/7, 422b/20, 423b/9
p.+ üñ 423b/4, 444a/15, 460b/11

peyk (Far) Haber getirip götüren.
p. ṣalsañ 451b/9
p.+ i 473a/9, 473b/8, 474a/13, 474b/7, 475b/9, 483a/6
p.+ idür 475b/13
p.+ iler 451b/11
p.+ ler 451b/11
p.+ lerinden 451b/11

peykān(Far) Sevgilinin kirpiği.
p. ider 434b/5 → it-

peykānlu (Far-Tr) Okun ucundaki sivri demir.
p. 469b/13

pīl (Far) Fil.
p. 445b/4, 464b/10, 465a/18

pilān (Far) Filler.
p.+ ıla 470a/5

pīr (Far) Yaşlı, ihtiyar.
p. 423a/19, 463b/8, 463b/11, 464a/16, 464a/17, 464a/18, 464a/19, 464a/20, 464b/3, 464b/6, 465a/10,

465a/16
p.+ e 463b/10, 464a/17, 465a/1
p.+ i 447a/15, 464a/17

pirī (Far) Bilge, sufi şahsiyet.
p. 463b/6

pirinc (Far) Bol suda yetişen bir bitki, pirinç.
p. 476b/19

pīrūze (Far) Değerli taş.
p. 432a/13

piser (Far) oğul, erkek çocuk.
p. 461b/2

pīş (Far) Ön taraf.
p. 454a/15
p.+ ü 475a/7

pīşe (Far) Huy.
p. ḳıl 437b/7

pīşiḳadem (Far-Ar) Şeyhin muavini sayılan derviş.
p. 475a/12

pīş-keş (Far) Hediye, armağan.
p. 436a/6

pişmān → peşīmān
p. olup 483b/9 → ol-

piyāde(Far) Yaya.
p. olup 453a/19 → ol-

pūl (Far) Balıkların vücudunu kaplayan sert levha.
p.+ ı 471b/10, 471b/11

pūlād (Far) Çelik.
p. pūş olup 454a/5 → ol-, pūş
p. 424b/16, 439b/21, 440a/4, 440a/9, 440a/19, 453b/18, 453b/19, 453b/21, 469b/9, 469b/10, 470a/1, 470a/7, 477a/18, 481a/6, 486b/21
p.+ a 440a/9, 454a/10
p.+ an 424b/10, 426a/14, 426a/16, 426a/18
p.+ ı 449b/11

pūlād-pūş (Far) Çelik zırh giyinmiş.
p. olup 440b/13 → ol-
pūlād p. olup 454a/5 → ol-, pūlād

pusu Saldırmak için beklenilen kuytu yer, mevzi.
p.+ dan 480b/11
p.+ sına 480b/10
p.+ ya 480b/12

pūş (Far) Zırh.
p. 453b/18, 453b/19, 453b/21

put (Far) Kendisine tapınılan heykel.
p. 423a/3
p.+ ı 423a/2
p.+ ına 423a/13
p.+ ıñı 423b/9

pūte (Far) İçinde maden eritilen tava.
p.+ sidür 488a/4

pür (Far) Dolu.
p. ḳılup 475a/20 → ḳıl-

pür-belā (Far-Ar) Belalı.
p. 421b/10

pür-ḫaşiyyet (Far-Ar) Hasiyetli.
p.+ üñ 427a/9

pür-hüner (Far) Hünerli.
p. 422b/15

pür-ʿiber (Far-Ar) Öğüt dolu.
p.+ dür 431b/19

pür-kerem (Far-Ar) İhsan eden.
p. 475a/5

pür-ḳıymet (Far-Ar) Değerli.
p. 429a/2

pür-menfiʿat (Far-Ar) Faydalı.
p.+ dür 431b/15

pür-tāb (Far) Eksiksiz.
p. idüp 463a/21 → it-
p. virüp 428a/11 → vir-
p.+ dan 470b/9

pür-telbīs (Far-Ar) Hilekar.
p. 450a/5

pür-uṣūl (Far-Ar) Düzenli.
p. 430a/17, 435b/19

pür-vefā (Far-Ar) Vefalı.
p. 464b/21

püş (Far) Soluk verme, üfleme.
p.+ di 439b/18

püşte (Far) Yığın, tepe.
p. 449b/19
p.+ ler 451a/20

R (r)

Rab → Rabb
R. 474b/13, 487b/9, 487b/10, 487b/11, 487b/12, 487b/13

Rabb (Ar) Alemleri yaratan Allah.
R. 486b/19
R.+ i 459b/3, 459b/4, 465b/8, 479a/21

Rabbānī (Ar) Allah'a ait.
R. 427b/4, 430b/1, 431a/7, 432a/7,
432b/6, 437b/2, 441a/9, 443b/3, 446a/5, 458a/7, 460b/8, 479a/7
R.+ de 471a/13
R.+ den 462a/16

Rabbeʾl-ʿālemīn (Ar) Alemlerin Rabbi.

R. 460b/7
R.+ e 461b/19

Rabbī (Ar) Rabbim.
R. 445b/3

Rabbiʾlʿ-ālemīn → Rabbeʾl-ʿālemīn
R. 468b/6, 484b/12, 486b/10

Rabbüʾl-enām (Ar) Kayinatı yaratan Allah.
R. 487b/2

rabiʿ (Ar) Dördüncü.
r.+ ile 475a/18

racīm (Ar) Taşlanmış.
r. 423b/2, 423b/3, 423b/11, 423b/17, 423b/18, 423b/21, 424a/4, 444a/6, 444a/11, 444a/15, 446b/10, 447b/1, 448a/19, 452a/15, 462a/9, 479a/11, 479a/14, 479a/16, 479a/18, 479a/19, 479b/2, 479b/4, 479b/14, 479b/19, 483a/18, 484a/6, 484b/8, 486b/13, 487a/9
r.+ den 483a/19
r.+ dür 422b/20
r.+ e 423a/14, 479b/6, 479b/20, 483a/20, 486b/13
r.+ i 423b/8, 484b/5
r.+ üñ 479b/3, 484a/8

raʿd (Ar) Gök gürlemesi.
r.+ ı 428a/10

rāġ (Far) Çayırlık, çimenlik.
r.+ ını 460a/13
r.+ ınuñ 460a/13

raġbet (Ar) İstek, arzu.
r. itdiler 457b/14 → it-
r. 462a/3, 462a/5, 470a/21

raġm (Ar) İnadına, aksine yapma.
r.+ ı 436b/13

rāḥat (Ar) Gönlü rahat olma.
r. olalum 468a/2 → ol-
r. 468a/3, 468a/4

rāḥatüʾl-ervāḥ (Ar) Ruhların rahatı.
r. 437b/17

Raḥīm (Ar) Çok merhametli, esirgeyen Allah.

R. 461a/20

Raḥmān (Ar) Her canlıya ayırt etmeksizin merhamet eden Allah.
maḳbūlı R. oldı 461a/1 → ol-, maḳbūl

Raḥmānī (Ar) Allah'a mensup.
R. 445a/5

raḥmet (Ar) Acıma, koruma, esirgeme.
r. bulısar 454b/15 → bul-
r. eyle 461a/20 → eyle-
r. idüp 485b/3 → it-
r. it 434b/2, 487b/9, 487b/10, 487b/11, 487b/12, 487b/13
r. itsün 462b/6
r. ḳılan 476a/19 → ḳıl-
r. 428a/11
r.+ i 488a/10
r.+ üñden 487b/8

raḫş (Far) Yürük ve güzel at.
r. çekdiler 469b/19 → çek-
r. sürüp 440b/18, 463a/21 → sür-
r. u raḫşān sürüp 480b/13 → sür-, raḫşān
r. 449a/18, 462b/20, 485b/10
r.+ a süvār olup 470a/17 → ol-, süvār
r.+ a 449b/3
r.+ dan 465b/6
r.+ ı ḳayd idüp 465b/6 → it-, ḳayd
r.+ ılan 440a/21
r.+ ın 463b/1, 463b/4, 465b/7
r.+ ına süvār olup 465b/11
r.+ ına 443b/8
r.+ ından 439b/19, 440a/13
r.+ ını 440b/2, 465b/11, 465b/13
r.+ larıla 424a/15
r.+ ların 467b/12

raḫşān (Far) Parlak.
raḫş u r. sürüp 480b/13 → sür-, raḫş
r. 462b/20
r.+ lar 485b/10
r.+ lara 449a/18

raḫt (Far) Eyer takımı.
r.+ ını 476b/8

rāʾī (Ar) Görücü, gören.
r.+ dür 422a/3

rāʾi → rāʾī
r. 422a/3

raʿiyyet (Ar) Bir hükümdar idaresi altında bulunan halk.
r. 466a/2, 466a/3
r.+ üñ 466a/1

raḳam (Ar) Yazı yazma, yazı ile işaret.
r. 475a/6

raḳīb (Ar) Bir işte birbirinden üstün olmaya çalışan kimse.
r. 468a/12
r.+ e 421b/11
r.+ üñ 462b/11

raḳḳāṣ (Ar) Oynayan, dans eden.
r.+ ı 452a/3
r.+ lar 450a/14, 450b/12

raḳm → raḳam
r. itdi 459a/4 → it-

raḳṣ (Ar) Sıçrayarak oynama.
r. urduġı 462b/13 → ur-
r. urup 450b/12
r.+ a 450a/15

rām (Far) Boyun eğen.
r. olduġına 428b/7 → ol-

raʿnā (Ar) Güzel, hoş görünen.
r. 468a/6, 469a/16

rāset → rāst
r. gelmedi 426b/13 → gel-
r. 450b/6, 470a/7, 470a/8, 474a/2,
474a/12, 477a/6

rasīde (Far) Rrişmiş, yetişmiş, olmuş.
r. 469b/11, 469b/16

rāst (Far) Uygunluk.
r. geldi 426b/14 → gel-
r. 424a/21, 469a/20, 470a/15
r. getürürse 439b/1 → getür-

Raṭıbʿāyābıl Metne göre hurma cinsine nazır olan meleklerin reisi.
R. 445b/13

rāvī (Ar) Rivayet eden, söyleyen.
r. 483b/18, 486a/6

ravża (Ar) Çayırı çimeni bol olan yer, cennet.
r.+ i 422a/6, 475a/15

rāy (Ar) Rey, fikir.
r.+ üñ 481b/3

rāyeʾl-ḥamdi (Ar) Övgüye layık.
r. 488a/10

rāyiḥa (Ar) Koku.
r.+ sı 458a/16
r. 445a/10

Rāzıḳ (Ar) Rızık verici olan Allah.
R.+ ı 429b/5
R.+ uñ 472b/11, 476b/16

red → redd
r. itmeden 459b/5 → it-
r. 453a/12

redd (Ar) Geri çevirme.
r. ḳıldı 440a/15 → ḳıl-

refʿ (Ar) Yüceltme.
r. idüp 468a/12, 475a/21 → it-
r. ḳılup 468a/4 → ḳıl-
r. 462a/16

reftār (Far) Salınarak edalı yürüyüş.
r.+ uñ 422a/15

rehber (Far) Kılavuz, yol gösteren.
r. olursa 484b/6 → ol-

rehin (Ar) Teminat olarak alınmış.
r.+ de 421b/5

reʾīs (Ar) Baş, başkan.
r.+ i 472b/2
r.+ ine 427b/13, 431a/21
r.+ leri 430b/11, 458a/19
r.+ lerin 431a/13
r.+ lerine 430a/6
r.+ i 450a/6

rekʿat (Ar) Namazda bir kıyam, bir rüku ve iki secdeden meydana gelen bölüm.
r. 431a/6

remz (Ar) İşaretle anlatma.
r.+ i rumūz ḳılup 468b/4 → ḳıl-, rumūz
r.+ i 471a/17, 474b/12

renc (Far) Eziyet, zahmet.
r. itmeye 467b/8 → it-

rencīde (Far) İncinmiş, kırılmış.
r. ḳılup 436b/6 → ḳıl-

reng (Far) Renk.
r. 432a/9, 433b/10, 432b/13, 436a/12, 441a/12, 456b/9
dürlü dürlü r.+ e girdügi 438a/4 → gir-, dürlü dürlü
r.+ e 438a/3
r.+ i 436a/11, 441a/19, 443a/5, 448b/3, 461b/17
r.+ idi 427b/22
üzüm r.+ in ṭutdı 441a/12 → ṭut-, üzüm
r.+ inde 446a/4

resīde (Far) Olgunlaşmış, yetişmiş.
r. olup 433b/10 → ol-

resm (Ar) Suret, şekil.
r.+ e 456a/2, 481a/7
r.+ ile 453a/17

resūl (Ar) Elçi, peygamber.
r. 457b/18, 457b/19

revā (Far) Yerinde, uygun.
r.+ dur 447a/1

revān (Far) Su gibi akıp giden.
r. 469b/14
r. buyurdı 435a/5 → buyur-
r. gelüp yitdiler 436b/8 → yit-, gel-
r. getürdiler 448b/16 → getür-
r. oldı 448b/14, 451b/20 → ol-
r. olup gitdi 437b/11 → ol-, git-
āb r. olup 461b/10 → ol-, āb
r. ṣunup 455b/19 → ṣun-
r. ṭurup 453b/10 → ṭur-
r. 423b/4, 423b/9, 425a/14, 425a/19, 425b/6, 435b/11, 439b/19, 440b/5, 447a/7, 447a/10, 447a/11, 452b/1, 455a/6, 463a/18, 463a/21, 463b/1, 463b/13, 464a/17, 465b/11, 467b/13, 468b/22, 469a/5, 472a/8, 475b/2, 479a/19, 480b/15, 481a/11

revāne (Far) Giden, yürüyen.
r. oldılar 453a/1 → ol-

revḥān (Ar) Gönül rahatlığı.
r.+ ıla 446b/19

revḥānī (Ar) Gönüle ferahlık veren.
r. 432a/7

reʾy (Ar) Görme, görüş.
r.+ ile 445a/1
r.+ in 439a/12

rezm (Far) Kavga, cenk.
r. 440b/6

Rezzāḳ (Ar) Rızık veren Allah.
R.+ ı 429a/7, 432b/10, 487b/15

Rezzāḳ-ı ʿālem (Ar) Alemleri rızıklandıran Allah.
R.+ e 442a/6

rıfġ (Ar) Yumuşaklık, tatlılık.
r.+ ında 487b/19

rıżā (Ar) Memnunluk, hoşnutluk.
r. virdi 461a/10 → vir-
r. virdügümüzden 469a/13
r. virdüm 469a/12
r. virmezsin 480a/15
r. virürsin 480a/15
r. 423a/6, 425b/3

rızḳ (Ar) Allah'ın herkese bahşettiği nimet.
r. 460a/13, 464b/13, 471a/15
r.+ ı 446a/16
r.+ ını 460a/13
r.+ uñ 459a/20

rıżvān (Ar) Memnunluk, razı olma.
r. 434b/12

Rībālün Metne göre bir kabile adı.
R. 453b/17

ricl (Ar) Ayak.
r. 429b/6

Rifʿat (Ar) Metne göre melek adı.
R. 446a/7

Rifʿat (Ar) Hz. Eyyub peygemberin sabrından dolayı ulaştığı makam.
R.+ a 460b/18

rīḥ (Ar) Yel, rüzgar.
r.+ den 430b/6, 430b/10

rihin (Ar) Tutsak etme.
r. alup 426b/13 → al-

riḥlet (Ar) Dünyadan ahirete göçme.
r. eyledi 459b/7 → eyle-
r. itdi 432b/20 → it-

riḳāb (Ar) Büyük bir kimsenin katı, bulunduğu yer.
r. 421b/14

rikāb (Ar) Üzengi.
r.+ ı 481a/11

rikʿat → rekʿat
r. 431b/7, 433a/18, 461b/18, 449a/21

riḳḳat (Ar) Merhamet.
r. ḳılup ağlaşdılar 478b/15 → ḳıl-, ağlaş-
r. ḳılup 481b/16 → ḳıl-

risāle (Ar) Mektup.
r. 421b/6

rişte (Far) İplik.
r.+ leyin 453a/21

rivāyet(Ar) Hikaye edilen bir haber, söz veya hadise.
r. ḳılup 475b/7 → ḳıl-
ṣaḥīḥ r. ḳılup 434b/14 → ḳıl-, ṣaḥīḥ

riyāżet(Ar) Nefsi kırma.
r. 428b/15, 474b/16, 474b/17, 487a/12, 462a/12

rīzān (Far) Dökülen, akan.
r. ider 434b/6 → it-

rīze (Far) Döküntü, ufak parça.
rīze r. ḳılup 477a/16 → ḳıl-, rīze
r. oldı 449b/14
r. rīze ḳılup ditmege 477a/16

rizmā (Far) Demet, küçük bağ.
r. 447a/20

rubʿ-i meskūn(Ar) Dünyanın kara parçası olan dörtte bir kısmı.
r. 428a/14, 430a/5, 433a/12, 442b/3,
446a/8, 446a/13, 446a/20, 460b/11, 472b/18
r.+ da 443b/1, 443b/2
r.+ uñ 452b/11

rubuʿ-i meskūn → rubʿ-i meskūn
r. 458a/1, 459a/9, 460a/17, 471a/11,
471b/12

rubʿ-u meskūn→ rubʿ-i meskūn
r. 432b/14, 442a/18

rucemā (Ar) Taşlama, kınama.
r. 434b/14

rūḥ (Ar) Can, hayat.
r. 434a/5, 455b/18
r. 462a/10
r.+ ı 428a/2, 432a/18, 456b/14, 461a/14, 461a/15, 462a/10, 471a/18, 472b/2, 487a/21, 487a/4
r.+ ın 429b/7
r.+ ına 426b/11, 426b/12, 465b/7, 467b/10
r.+ uñ 446b/7, 462a/9, 474b/13, 487a/9, 487a/13
r.+ uñuñ 487a/6

rūḥān (Far) Ruhla ilgili.
r. 487a/18

Rūḥana Metne göre bir şehrin adı.
R. 474a/10

rūḥānī (Ar) Ruhla ilgili.
r. 430b/21, 443b/3

rūḥāniyet → rūḥāniyyet
r. 458b/10

rūḥāniyyet (Ar) Ruhtan ibaret olma hali, ruhla ilgili.
r. 458b/6

ruḫsār (Far) Yüz, çehre.
r.+ uñ 421b/7

ruḳʿa (Ar) Kısa mektup.
r. 434a/15

Rūm (Ar) Anadolu.
R. 439a/1
R.+ ıla 467b/1
R.+ uñ 421b/14

rumūz (Ar) İşaretler, remzler.
remzi r. ḳılup 468b/4 → ḳıl-, remz

Rus Rusya devletine ait olan.
R. 438a/16

rūşen (Far) Aydın, parlak.
r. ḳılur 487a/16 → ḳıl-
r. ola 437b/9 → ol-
r. oldı 448a/16
r. 426b/1, 466b/19, 467a/19

rūy (Far) Yüzey, satıh.
r.+ ı 428a/10, 432b/11, 432b/15, 432b/19, 433a/17, 433b/3, 443a/15, 449b/8, 472a/3

rūz (Far) Gün, gündüz.
r. 439a/3
r.+ ı 421b/3
r.+ ın 439b/13

rūzī (Far) Nasip, kısmet.
r. ḳıldı 430b/10 → ḳıl-
r. 439b/12, 452a/15

rūzigār (Far) Rüzgar, yel.
r. 422a/10, 422a/21, 425a/9, 427a/5, 428a/5, 428a/21, 428b/9, 430b/3, 432b/3, 432b/9, 436b/13, 444a/19, 446b/13, 453b/8, 454b/3, 455b/21, 462b/2, 467b/4, 474a/10, 478b/11, 478b/18, 480a/20, 483a/6, 486b/13, 487b/21
r.+ dan 434a/18
r.+ ı 428b/12, 429b/3, 461a/6, 478a/21
r.+ ile 428b/8
r.+ uñ 428b/15

Rūzu Pīn Metinde adı geçen bir pehlivan.
R. 435b/7

rükūʿ (Ar) Namazda öne doğru eğilme.
r.+ da 433a/5

rümmānī (Ar) Nar çiçeği renginde olan.
r. 458a/11

Rüstem (Far) İran'ın meşhur mitolojik, efsane kahramanı; Zaloğlu.
R. 426b/4, 434b/16, 434b/17, 434b/19, 434b/20, 435a/6, 435a/10, 435a/11, 435a/18, 435a/21, 435b/3, 435b/4, 435b/13, 435b/20, 436a/1, 436a/6, 436a/7, 436a/9, 436a/10, 436a/21, 436b/3, 436b/4, 436b/7, 436b/13, 436b/18, 436b/19, 437a/1, 437a/8, 437a/17, 437a/19, 437a/20, 437b/1, 437b/2, 437b/3, 437b/11, 437b/13, 437b/19, 438a/1, 438a/9, 438a/11, 438a/13, 438a/20, 438b/13, 438b/18, 439a/6, 439a/11, 439a/12, 439a/14, 439a/19, 439a/21, 439b/4, 439b/8, 439b/12, 440a/15, 440b/1, 440b/10, 440b/13, 440b/15, 440b/19, 440b/20, 440b/21, 462b/19, 462b/21, 463a/2, 463a/4, 463a/9, 463a/10, 463a/13, 463a/17, 463a/18, 463a/19, 463a/21, 463b/1, 463b/2, 463b/3, 463b/4, 463b/5, 463b/7, 463b/9, 463b/16, 463b/20, 463b/21, 464a/6, 464a/8, 464a/10, 464a/12, 464a/13, 464a/15, 464a/17, 464a/18, 464a/19, 464a/20, 464b/3, 464b/5, 464b/18, 464b/21, 465a/3, 465a/8, 465a/9, 465a/12, 465a/14, 465a/15, 465a/20, 465a/21, 465b/5, 465b/8, 465b/10, 465b/12, 465b/13, 465b/14, 465b/15, 465b/17, 465b/19, 465b/21, 466a/11, 466a/12, 466a/15, 466a/20, 466b/1, 466b/2, 466b/5, 466b/7, 466b/9, 466b/10, 466b/11, 466b/15, 466b/19, 466b/20, 467a/1, 467a/2, 467a/5, 467a/7, 467a/9, 467a/10, 467a/11, 467a/15, 467a/19, 467a/20, 467b/12, 467b/14, 467b/15, 467b/16, 467b/18, 468a/1, 468a/4, 468a/6, 468a/15, 468a/17, 468a/18, 468a/19, 468a/21, 468b/1, 468b/2, 468b/3, 468b/5, 468b/10, 468b/12, 468b/13, 468b/14, 468b/15, 468b/16, 469a/5, 469a/7,

469a/10, 469a/14, 469a/19, 469a/21, 469b/1, 469b/14, 469b/17, 469b/18, 469b/19, 469b/20, 470a/4, 470a/6, 470a/13, 470a/16, 470a/18, 470a/20, 470a/21, 470b/1, 470b/2, 470b/4, 470b/6, 470b/14
R.+ den 435a/17, 436b/17
R.+ e 434b/18, 435a/6, 435a/21, 435b/1, 436a/1, 436a/6, 436a/10, 436b/18, 437b/11, 437b/21, 438a/1, 439a/13, 463a/9, 463a/18, 463a/19, 463b/7, 464a/5, 464b/18, 465a/8, 466a/19, 467b/21, 468a/2, 468a/16, 468b/22, 469a/6, 469a/10, 469a/19, 469b/6, 469b/18, 470a/15, 470a/17, 470a/19, 470b/14
R.+ em 435b/17, 469a/15
R.+ i 436b/9, 462b/21, 463b/19, 463b/20, 464a/8, 464a/9, 464a/17, 465a/7, 465b/14, 465b/16, 465b/19, 468a/7, 470b/3, 470b/5, 470b/10, 470b/14
R.+ ile 436a/19, 437a/3, 465b/16, 466a/10, 466b/17, 467a/17, 467b/9, 467b/13, 469a/9, 470a/17
R.+ üñ 435b/9, 436b/9, 436b/10, 439a/11, 463b/8, 463b/9, 463b/15, 466b/10, 467a/10, 468a/4, 468b/4, 468b/11

Rüstem-i Behemni → Rüstem-i Tehimten
R. 435b/13

Rüstem-i Tehimten (Ar) Metne göre Rüstem'in adı.
R. 434b/15, 437b/20, 441a/2, 463a/7, 463a/15, 468a/5, 468a/13, 468a/20, 469b/2, 469b/14, 469b/16, 470b/20
R.+ e 462b/19, 468b/11

Rüstem-nāme(Far) Rüstem'in yazdığı kısa mektup.
R. 434b/16
R.+ sinden 434b/17

rüʾyā (Ar) Düş, rüya.
r.+ sını 449a/11

S, Ṣ, S̲ (s, ṣ, s̲)

saʿ (Ar) Çalışma, çabalama.
s. itdikleridür 449a/3 → it-

saʿādet(Ar) mutluluk.
s. 469b/17
s.+ e 466a/7, 469b/3
s.+ üm 455a/15

saʿādetlen- (Ar-Tr) Mutlu ol-
s.- e 436b/6

saʿādetlü (Ar-Tr) Mutlu, neşeli.
s. 436b/16

sāʿat (Ar) Saat, vakit, zaman.
s. 448b/14, 467b/17
s.+ ı 432b/9
s.+ i 480b/8
s.+ inde 438b/7, 438b/8, 438b/9

ṣaʿb (Ar) Çetin, zor.
ṣ. 424a/20, 439a/16, 455b/7

ṣabā (Ar) Seher vaktinde esen yumuşak yel.
ṣ. 475a/17

ṣabāḥ (Ar) Sabah vakti.
ṣ. 436a/7, 436b/17, 437b/13, 438a/8, 439b/11, 440b/7, 440b/12, 463a/5, 463a/7, 448a/11, 448a/15463a/8, 464b/9, 464b/12, 465b/5, 465b/13, 466a/13, 467b/11, 468b/12, 469b/17, 477b/7, 477b/9, 480b/5, 482b/3, 486b/19
ṣ.+ a koydılar 439b/11 → ḳoy-
ṣ.+ a yit 463a/7 → yit-
ṣ.+ a 469b/17
ṣ.+ dan 462b/21

ṣab Söz.
ṣ.+ ı 476a/21

sābıḳā(Ar) Geçmiş şey, geçmişte olan olay.
s. 458b/11

şābır → şabr
ş. 461b/14, 462a/12
ş.+ lardan 461a/3

şābırlıġ (Ar-Tr) Sabırlı olma durumu.
ş.+ ı 460b/17

şābitüʾl-evtād (Ar)Tasavvufta Allah tarafından âlemi mânen idâre etmekle görevlendirilmiş kimse, veli.
ş. 462b/18

şabr (Ar) Zorluk karşısında güç yetirme, katlanma, dayanma.
ş. ide 460b/17 → it-
ş. idüp 460b/19
ş. itdi 428b/17, 459b/3
ş. itdigüñ 461b/8
ş. itdiler 452a/8
ş. itdügi 461a/2
ş. itmege 461a/5, 461a/10
ş. ḳıl 461a/3 → ḳıl-
ş.+ ıla 478b/4
ş.+ ımı 421b/10
ş.+ ımuz 421b/9
ş.+ uñdur 421b/10

sācid (Ar) Secde eden.
s. 433a/5, 488a/7
s.+ dür 471b/6

şaç Baş derisini kaplayan kıllar.
ş.+ ı 421b/7, 436a/13, 472a/20
ş.+ ından 436a/14
ş.+ um 448a/16
ş.+ umdur 421b/13

şaç- Dağıt-, serp-, yay-
ş.- a 445b/16, 483b/6
ş.- dı 470b/7
ş.- dılar 451b/16
ş.- duġı 433b/8
ş.- sa 427b/14, 427b/15, 427b/16, 430a/14, 432a/16
ş.- up 458b/12, 470b/15, 472b/1, 460b/4

şaçıl- Dağıl-, yayıl-, serpil-
ş.- dı 470a/11
ş.- mış 436a/13, 453a/21

saçıl → şaçıl-
s.- a 470a/10

şād (Far) Yüz sayısı.
ş.+ u 421b/3, 421b/5, 429a/5

Saʿd Metne göre bir şah adı.
S. 479a/8, 481a/20

şadā (Ar) Ses, avaz.
ş.+ dan 463a/16
ş.+ sı 449b/13
ş.+ sına 428a/3
ş.+ sından 449b/8
ş.+ sıyıla 428b/11
ş.+ yı 451b/14

sadaḳa(Ar) İhtiyaç sahibi kimselere yapılan küçük yardım.
s. 471a/15

saʿde (Far) Yalnız, ancak.
s. 478b/20

şāded → saʿādet
ş. 460b/1

şadef (Ar) İnci kabuğu, sedef.
ş. 422a/16

sādet (Ar) Üzerine aksu denilen perde gelmiş göz.
s.+ den 442a/15

şad-hezār (Far) Yüz bin.
ş. 428b/1, 429a/4, 447a/9, 480a/10

şādıḳ (Ar) Bağlılığı içten olan.
ş.+ lar 457b/10

Şādıḳ Fuḥun Metne göre zahid kişi.
Ş. 471a/7

şadırlu(Ar) Taht sahibi.
ş. 472b/3

Saʿdī Selmān (Ar) Fars edebiyatına hakim ve usta bir İran şairidir.
S. 462b/1

Saʿdi Metne göre bir şahın adı.
s. 480b/13

ṣadr (Ar) Oturulacak en yüksek yer, taht.
ṣ. 421b/15, 422a/1
ṣ.+ ına 472b/3

ṣaf → ṣaff
ṣ. bağlayup ṭurdılar 440b/14 → ṭur-, bağla-
ṣ. urup 427a/4 → ur-
ṣ. 473b/17, 477b/14, 483b/14
ṣ.+ ıla 427a/5, 436b/14
ṣ.+ ında 452b/1

ṣāf (Ar) Temiz.
ṣ. it 487a/18 → it-
ṣ.+ ı 487a/21

ṣafā (Ar) Gönül şenliği.
ṣ.+ sıyıla 461a/14

ṣafʿat → ṣıfat
ṣ.+ ları 422b/18

ṣaff (Ar) Dizi, sıra.
ṣ.+ ıla 426b/19
ṣ.+ ında 427a/4, 472a/21
ṣ.+ ını 430b/6, 430b/7

ṣaffet (Ar) Temzlik, paklık.
ṣ. 449b/2

ṣāfī (Ar) Duru, temiz, pak.
ṣ. ḳılınca 487a/17 → ḳıl-
ṣ. 433a/15

ṣafī (Ar) Temiz, pak.
ṣ. 446b/7

Ṣafīhu ʿAyāl (Ar) Büyük meleklerden olup nebatattan sorumludur.
Ṣ. + a 445a/21
Ṣ. 429a/11, 429b/13, 430a/21, 432a/5, 446a/5, 441a/6, 441a/9, 442a/20, 442b/1, 458a/3, 460a/19, 460b/8

Ṣafīhu ʿİyāl → Ṣafīhu ʿAyāl
Ṣ. 427b/18
Ṣ.+ dur 427b/11

ṣāfīlıḳ (Ar-Tr) Temizlik, saflık, paklık.
ṣ.+ da 431b/3
ṣ.+ lıḳ 432b/1

ṣaf-şiken (Ar-Far) Düşman saflarını bozan yiğit.
ṣ. 439b/6

ṣaġ Sağ taraf.
ṣ. u ṣol 436a/13, 464a/13
ṣ. vü ṣol 455b/19
ṣ. 423a/12, 426a/5, 427a/5, 427b/8,
429b/20, 432a/9, 437a/7, 440a/1, 458a/17, 469b/19, 473a/6, 474a/15, 476b/13, 477a/9, 478b/7, 479a/12, 480b/13, 482b/13, 484b/2
ṣ.+ ıla 437b/14
ṣ.+ ından 482b/14

ṣāġ Sağlam, esen.
ṣ. u selāmet sürüp 440b/5 → sür-, elāmet

sāġar (Far) Kadeh, içki bardağı.
s. 475a/20

ṣaġır Kulakları duyma yetisini kaybetmiş olan.
ṣ. itdi 449b/13 → it-
ṣ. olmışıdı 449b/7 → ol-

ṣaġla- Çağla-, coşkun halde ol-
ṣ.- yu gelen 440b/2 → gel-
ṣ.- yu 480b/16, 481b/12

ṣaġraḳ Kadeh, bardak.
ṣ.+ lar 426b/18

ṣaġrı Derinlik, iz bırakma.

ṣ. 448a/9
ṣ.+ sına 440a/20

ṣaḥ (Ar) Gerçek olan, yalansız.
ṣ. 433a/16, 433a/19, 460a/15

ṣāḥib (Ar) Bir şeye her yönüyle sahip olma.
ṣ. 455a/14, 458b/3
ṣ.+ i 466b/13, 467a/13, 473b/18
ṣ.+ ine 474b/6

ṣāḥib-cemāl (Ar) Güzellik sahibi.
ṣ.+ ıdı 468b/19

ṣāḥib-kemāl (Ar) Olgun kimse.
ṣ. 421b/15, 422a/1, 487a/8, 474b/17

ṣāḥib-ḳırān (Ar-Far) Her zaman üstünlük sahibi olan hükümdar.
ṣ. 421b/5, 422b/1, 426b/3, 437a/11,
440a/6, 469a/3, 469b/4, 482a/14
ṣ.+ a 454a/12
ṣ.+ ı 422b/7
ṣ.+ laruñ 469a/1

ṣāḥib-serīr (Ar) Taht sahibi.
ṣ.+ ler 450b/20

ṣāḥib-zamān (Ar) Zamanın sahibi, vaktin hükümdarı.
ṣ. 468b/21

ṣaḥīḥ (Ar) Gerçek, doğru.
ṣ. rivāyet ḳılup 434b/14 → ḳıl-, rivāyet
ṣ. 430b/21, 434b/13, 441b/1, 460a/14, 462b/18, 475b/7, 475b/8

sāḥir (Ar) Büyü yapan, büyücü.
s. 447b/8, 447b/10, 450b/11, 455a/1, 483a/15, 487a/5, 487a/9
s.+ den 477b/4
s.+ idügin 451a/3
s.+ ile 447b/9
s.+ ler 451a/13
s.+ lerdür 450b/18
s.+ leri 450a/9
s.+ lerüñ 456b/7
s.+ uñ 451a/14, 478b/3

Sāḥirān (Ar) Metne göre büyücülerin şahı.
S. 450a/5, 477b/8, 478b/7, 478b/12,
480b/18, 482a/12, 482a/13, 483b/1, 483b/20, 484b/19

ṣaḥn (Ar) Avlu, cami ve medreselerin açık alanı.
ṣ.+ ı 475a/15

ṣaḥrā (Ar) Ova, çöl.
ṣ. 435a/1, 448a/13, 473b/4
ṣ.+ da 435a/2, 443b/12, 465b/14
ṣ.+ dağı 443b/20
ṣ.+ sına 437a/3, 439a/4
ṣ.+ sında 457a/13
ṣ.+ ya 449b/18, 465b/13, 467b/11, 482a/7
ṣ.+ yı 464b/13

Ṣaḥrānişīn Metne göre Rüstem'in köprü yapmasına yardımcı olan kahraman.
Ṣ. 466a/20, 466a/21, 466b/1, 466b/4, 466b/7, 467a/1, 467a/4, 467a/7
Ṣ.+ e 466b/5, 466b/7, 467a/5, 467a/7

Ṣaḥrānişin → Ṣaḥrānişīn
Ṣ.+ üñ 466a/19

Ṣaḫrnār Metne göre bir kavmin adı.
Ṣ. 430b/4, 430b/6
Ṣ.+ ız 430b/12

saḫt (Far) Sert, katı.
s. düşüp 479b/10 → düş-
s. eyledi 479b/11 → eyle-
s. oldı 479b/9 → ol-
s. olup 423a/15, 447b/18
s.+ ını 476b/10

ṣaʿib → ṣaʿb
ṣ. 467b/18

saʿīd (Ar) Mutlu, uğurlu.
s. 488a/8

ṣāʿiḳa (Ar) Yıldırım.
ṣ. 477b/3

ṣaḳal Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tamamı.
ṣ.+ ına 454b/3

ṣaḳallu Sakalı olan.
ṣ. 452a/17, 470a/1

saḳallu → ṣaḳallu
s. 469b/9

saḳf (Ar) Çatı, tavan.
s.+ ın 435a/4
s.+ ına 438b/5, 438b/6

ṣaḳf → saḳf
ṣ.+ ında 460a/8

saḳın- → ṣaḳın-
s. 437b/7, 476a/14

ṣaḳın- Uzak dur-
ṣ. 425b/1, 473a/15, 479b/18, 486b/15, 487a/18
ṣ.- a 486b/16
ṣ.- ur 486b/16

sāḳī (Ar) İçki sunan.
s. 422a/8, 452a/3, 456a/1, 468a/12
s.+ de 427a/6
s.+ ler 436b/11, 455b/18
s.+ lerüñ 450b/16

ṣāḳī → sāḳī
ṣ.+ ler 450b/13, 451a/1

saḳim (Ar) Hasta, hastalıklı.
s. 461a/20

sākin (Ar) Yatışmış, teskin olunmuş.
s. ola 431a/4
s. oldı 432a/17, 462a/8
s. 433a/8, 438b/11, 456b/15, 459a/2, 471b/7

ṣaḳla- Gizle-
ṣ. 455a/7
ṣ.- dı 442a/8
ṣ.- dılar 441b/12
ṣ.- maḳ 473b/9
ṣ.- r 445a/11
ṣ.- ram 465a/6
ṣ.- sun 434a/21
ṣ.- sunlar 429a/10
ṣ.- ya 430a/16, 441b/8, 441b/10, 445b/15
ṣ.- yalum 483a/7

ṣal-
1. Bırak-, gönder-
ṣ.- dı 426b/15, 444b/4
ṣ.- dılar 452a/7
ṣ.- duġumuz 425a/14
ṣ.- ınca 425a/18
2. Salla-
ṣ.- 449b/1
ṣ.- duñ 486b/1
ṣ.- mış 440a/10
ṣ.- u virme 484a/6
ṣ.- up 424b/14, 424b/20, 425a/1, 426a/5, 426a/8, 436b/16, 439b/21, 440a/1, 454a/13, 470a/16, 481a/2, 482a/16, 486b/21
3. (y.f.)
baş ṣal-: Başını ortaya koymak
…-up 448b/5, 451b/20, 455b/14, 477b/16, 478a/14, 478a/16, 484b/2, 486a/3
bende ṣal-: Esir etmek
…-up 452a/1
ḫāke ṣal-: Öldürmek, toprağa göndermek
…-ar 465a/14
…-dılar 452a/12
ḳul ṣal-: Köle göndermek
…-up 470b/3
peyk ṣal-: Haberci göndermek
…-sañ 451b/9
ṣāye ṣal-: Yaprak uzatmak
…-mış 464a/16
…-mış 437a/17
şīşe ṣal-: Şişe yollamak

…-up 452a/12
vehme şal-: Şüphe düşürmek
…-ar 440a/5
yabana şal-: Uzağa göndermek
…-dılar 448b/8

şal Birden fazla kalın direklerin yan yana bağlanarak yapılan korkuluksuz deniz taşıtı.
ş.+ ıla 436a/8

şalā (Ar) Meydan okurcasına bağırma.
ş. 475a/20

şalābet (Ar) Sağlamlık.
ş.+ de 437a/6
ş.+ ine 468a/7

şalābetlü (Ar-Tr) Sağlam yapılı olan.
ş. 486a/2

şalāt (Ar) Namaz.
ş. 487b/12

şalavāt → şalāvāt
ş. 422a/14, 422a/21

şalāvāt (Ar) Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere okunan dua.
ş. virüp 465b/7, 472a/18 → vir-
ş. 424a/10, 425b/2, 428b/3, 429b/11, 430a/17, 432a/18, 434a/3, 434a/16, 434b/3, 434b/12, 435b/19, 437a/15, 438b/11, 441a/21, 442a/17, 445b/21, 447a/6, 447a/18, 449a/12, 456b/9, 457b/21, 459a/2, 460a/15, 461b/2, 462a/8, 462b/8, 462b/16, 467b/9, 468b/11, 472a/9, 472b/15, 475a/16, 475b/5, 476b/1, 476b/11, 487b/2

şalın- Uzan-
ş.- ı 468a/8, 469b/1
ş.- u 483a/18
ş.- up 456b/8
ş.- ur 436a/14

şalış- Vuruş-, çarpış-
baş ş.- dılar 481b/1
baş ş.- up 478b/16, 481b/1

şalıvir- Hızlıca bırak-
ş.- dük 460a/21, 460b/13, 461a/11
ş.- düm 461b/12

Şāliḥ (Ar) Hz. Salih peygamber.
Ş. 461a/19

şāliş (Ar) Üçüncü.
ş.+ in 467b/1

şalḳım Üzüm gibi birçoğu bir sap üzerinde bir arada bulunan meyve.
ş. 441a/10, 444a/18
ş.+ da 441a/10, 441a/12, 441a/17

şallallāhuʿaleyhi ve-sellem (Ar) Salat ve selam onun üzerine olsun.
ş. 471a/18

salṭanat (Ar) Sultanlık, padişahlık.
s. virdi 474b/8 → vir-
s. 443b/5
s.+ da 484a/18
s.+ ı 471a/20, 471a/21
s.+ ını 471a/19
s.+ ına 471b/2
s.+ uñ 471a/13

sālūs (Far) İkiyüzlü, riyakar.
s. 470b/19

şalyar Köpek gibi hayvanların ağızlarından akan salya.
ş.+ ı 444b/18

Sām → Sām Süvār
S. 423a/17, 423b/21, 425b/16, 425b/17, 426b/1, 450b/3, 451b/20, 478a/15, 479b/11, 479b/13, 479b/18, 480a/1, 480a/2, 480a/18, 485a/1, 486a/20, 486b/8, 487a/2, 487a/4, 487a/9, 487b/1
S.+ a 426a/21, 450a/11, 452a/20, 479a/4, 479a/19, 479b/19

S.+ dan 423b/10, 425b/3, 479a/17
S.+ ı 424b/4, 452a/16, 478a/20
S.+ ıla 426a/14
S.+ uñ yol 481b/19
S.+ uñ 448b/17, 450b/9, 454a/1, 456a/7

Şamed(Ar) Her şeyin kendisine muhtaç olduğu Allah.
Ş. 453a/13
Ş.+ dür 433a/7

Sām-ı Süvār → Sām Süvār
S.+ ı 478a/20, 479a/20
S.+ uñ 423b/5

Sām Süvār İran'ın meşhur kahramanlarından biri. Neriman'ın oğludur.
S. 422a/21, 422b/10, 423a/7, 423b/12, 423b/15, 423b/18, 424a/1, 424a/8, 424a/12, 424a/21, 424b/12, 425a/3, 425b/8, 425b/14, 426a/7, 426b/12, 426b/13, 426b/15, 427a/2, 427a/8, 447b/11, 447b/16, 447b/18, 448a/3, 448a/17, 448a/20, 448a/22, 448b/1, 448b/15, 449a/21, 449b/12, 449b/16, 450a/1, 450a/7, 450a/12, 450b/5, 450b/8, 450b/14, 450b/18, 450b/20, 451a/4, 451a/14, 451a/16, 451a/18, 451a/19, 451b/4, 451b/5, 451b/16, 452a/5, 452a/11, 452a/13, 452b/2, 452b/3, 452b/7, 452b/8, 452b/12, 452b/17, 453a/1, 453a/15, 453b/16, 453b/18, 453b/21, 454a/6, 454a/7, 454a/10, 454a/13, 454a/15, 454a/20, 454b/2, 454b/3, 454b/14, 455b/3, 455b/15, 456a/5, 456a/6, 456b/2, 469a/15, 478a/15, 478a/17, 478b/8, 478b/15, 478b/17, 478b/18, 478b/19, 479a/11, 479a/17, 479a/19, 479b/6, 479b/7, 479b/8, 479b/9, 479b/11, 479b/15, 479b/16, 479b/20, 479b/21, 480a/2, 480a/4, 480a/7, 480a/12, 480a/13, 480a/14, 480a/16, 480a/18, 480a/20, 480b/2, 480b/3, 480b/10, 480b/18, 482a/13, 482a/14, 483a/6, 483a/10, 483b/5, 483b/15, 484a/7, 484a/14, 485a/6, 485a/8, 485b/15, 485b/17, 486a/5, 486a/19, 486b/1, 486b/2, 486b/5, 486b/7, 486b/9, 486b/11, 486b/13, 486b/14, 486b/20
S.+ a 425a/2, 425b/11, 425b/16, 439a/6, 439a/8, 447b/2, 448a/7, 450a/6, 450a/19, 450b/7, 450b/14, 451b/10, 451b/19, 452a/19, 452b/3, 452b/14, 454b/8, 455a/3, 477a/20, 478a/1, 479b/3, 483a/17, 483b/11, 485a/3, 486a/18
S.+ dur 450a/2
S.+ ı 422b/6, 447b/2, 450a/17, 451a/8, 451b/8, 451b/21, 452a/1, 452a/15, 452b/11, 452b/18, 453b/8, 454a/21, 454b/9, 454b/10, 478a/18, 479a/10, 479a/15, 480a/6, 480a/20, 481b/16, 483a/8, 483b/9, 483b/10, 484a/5, 484a/6, 484a/7, 484a/12, 485b/12, 485b/13, 485b/16, 485b/20, 486a/5, 486a/9, 486a/10, 486a/11, 486a/17, 486a/18
S.+ ıñ 452a/2
S.+ la 435a/12, 449b/18
S.+ uñ 423b/2, 449a/13, 449a/16, 449a/19, 451a/7, 451a/17, 451b/6, 451b/7, 452a/7, 452b/5, 453a/17, 453a/20, 454a/17, 454b/1, 454b/4, 455b/16, 456b/10, 477a/20, 479a/16, 479b/10, 481b/15, 484a/17, 485b/14, 485b/20, 485b/21, 486a/19
S.+ un 453a/21, 480a/1

şan- Zannet-, öyle say-
ş. 483b/14, 468b/1
ş.- asın 426b/21, 440a/5, 440a/11, 467b/13, 477a/10, 478a/13, 484a/3
ş.- dı 444b/21, 479b/4, 484b/5
ş.- ıben 478b/4
ş.- ma 462b/14, 465a/2, 476a/17, 480b/2
ş.- maġıl 434a/11, 434a/12
ş.- maz 423b/9
ş.- sunlar 455a/15
ş.- up 450b/6, 483b/3
ş.- urduḳ 468b/15
ş.- ursın 423a/2
ş.- ursız 423b/15

ṣanuyı ṣ.- up ṭurdı 478b/5

ṣan Nam, ün.
ad u ṣ. 440b/17

saña Sen zamirinin yönelme eki almış hali.
s. 422b/21, 423a/1, 423b/17, 426b/11, 428a/16, 428a/20, 430b/13, 434a/4, 435b/16, 435b/18, 436b/17, 443a/6, 444a/12, 446b/6, 446b/11, 446b/12, 448b/20, 449a/1, 449a/10, 450b/2, 454b/12, 456b/21, 457a/1, 459a/18, 459b/4, 460b/15, 461a/7, 464a/2, 467b/6, 468a/21, 468b/3, 468b/9, 471a/11, 471a/12, 471a/16, 471a/19, 471b/3, 472a/8, 475a/4, 476a/6, 476a/13, 476a/14, 476a/18, 476b/19, 476b/20, 478b/10, 478b/12, 479b/17, 480a/5, 480a/17, 483b/1, 484b/11, 485b/3, 486a/3, 486a/10, 486b/4, 487a/3, 487a/4, 487a/14, 487b/5, 487b/13

ṣanʿat (Ar) Ustalık, hüner.
ṣ. 481a/18
ṣ.+ ı 425a/7, 431a/14, 457b/17

ṣanc- Sapla-, batır-
ṣ.- dı 440a/13

sanc- → ṣanc-
s.- up 448a/9

sancāġ → sancāḳ
s.+ ın 449a/19

sancaḳ Bir devletin varlığını ve birliğini temsil eden bayrak.
s. 453b/9, 453b/11, 453b/19, 456a/3, 470a/15, 477b/14, 478a/12

sancāḳlu Bayraklı.
s. 449a/19

ṣandal (Ar) Güzel kokulu kuvvetli ve sert bir ağaç.
ṣ. 441a/3, 465a/8, 465a/9
ṣ.+ lar 473b/21

ṣandalī (Ar) Sandal ağacından yapılmış olan.
ṣ.+ ler 454a/17, 454a/19

ṣanduġ → ṣanduḳ
ṣ.+ a 448b/10, 449a/1, 449a/3
ṣ.+ uñ 448b/9

ṣanduḳ (Ar) İçi oyularak yapılmış olan nesne, sandık.
ṣ. 448b/9
ṣ.+ dan 448b/10, 448b/12, 448b/13

ṣanem (Ar) Put.
ṣ. 421b/8, 434b/8, 442b/9, 462b/9,
468a/18, 475a/16

Ṣāniʿ (Ar) Her şeyi yaratan Allah.
Ṣ. 462a/6
Ṣ.+ i 472b/11
Ṣ.+ u 429a/17
Ṣ.+ uñ 428a/3, 430b/12, 431a/13, 431b/13, 436a/19, 464a/14, 474b/21

sanki → ṣanki
s. 422a/15

ṣanki (Far) Güya.
ṣ. 477a/18

ṣankim (Far) Var say, farzet.
ṣ. 440a/5

sansar Ağaç kovuklarında barınan, kürkü kullanılan yırtıcı etçil hayvanların ortak adı.
s.+ laruñ 448b/21

sānsūn → sāsün
s. 448b/19

ṣanu Sanma durumu.
ṣ.+ yı ṣanup ṭurdı 478b/5

ṣar-

1. Etrafını dola-, ört-
ṣ.- dı 462a/3
ṣ.- dılar 440b/9
ṣ.- masında 458a/20
ṣ.-mış 440a/10
ṣ.- sunlar 455a/21
ṣ.- up 440a/18, 458b/2, 486b/21
2. (y.f.)
aṭlas ṣar-: İpek kumaş yapmak
…-dılar 462a/2
…-maġa 460b/1
göñül ṣal-: İpek koza yapmak
…-ar 459b/11
…-dılar 462a/1

Sār Metne göre bir beldenin adı.
S. 454a/6

ṣarar-
1. (y.f.)
beñizleri ṣarar-: Benzi solmak
…-up 484b/18, 484b/2
gün ṣarar-: Rengi atmak
…-dı 448a/15

sarāy (Far) Padişahların oturduğu gösterişli yapı.
s. 435a/4, 435a/5, 450a/11, 473b/6,
473b/16, 477a/3
s.+ ı 471b/12, 478a/13
s.+ ımuñ 435a/4
s.+ ına 429b/14, 442b/6
s.+ ında 421b/15, 422a/1, 431b/15, 441a/5, 460a/16, 460b/7
s.+ ından 452a/16, 452b/16
s.+ ları 466b/13, 467a/13

ṣarf (Ar) Harcama, tüketme.
ṣ. 446b/16

sarḫoşlıġ (Far-Tr) Sarhoş olma durumu.
s.+ ı 444b/21

ṣarı Yeşil ile turuncu arası bir renk.
ṣ.+ dur 436a/12

ṣarīḥ (Ar) Aşık, meydanda, belli.
ṣ. 441b/1

ṣarmuş- Sıkıca sarıl-
ṣ.- up 443b/12

ṣarp Çıkması ve gilmesi çetin yer.
ṣ. 467b/18

ṣarrāfān (Ar) Sarraflar.
ṣ.+ i 447a/20

ṣarṣar (Ar) Şiddetli yel.
ṣ. 439a/2, 446a/19
ṣ.+ dur 471b/12

ṣaru → ṣarı
ṣ. 438a/4, 438b/8, 459a/13

sāsün (Ar) Bir örümcek türü.
s. 448b/4
s.+ ler 448b/8, 448b/20

ṣat- Bir malı bir bedel karşılığında alıcıya ver-
ṣ.- ardı 457b/16
ṣ.- up 445a/14

ṣataş- Rast gel-, karşılaş-
ṣ.- avüz 473b/7

saṭır (Ar) Bir sayfa üzerinde yan yana gelen kelimelerden oluşan yazı sıralarından her biri.
s. 426a/21, 437a/9, 466b/19, 467a/19, 470b/11

saṭvet (Ar) Ezici kuvvet.
s.+ i 421b/1

ṣav- Uzaklaştır-, def et-
ṣ.- dı 440a/20, 485b/1

ṣavāb (Ar) Doğruluk, doğru davranış.
ṣ. 469a/10,

ṣavaş Silahlı mücadele, cenk.
ṣ.+ a 456b/7

ṣavul- Atlatıl-, geçiril-

ṣ.- dılar 477a/15

ṣay-

1. Kabul et-
   ṣ. 427a/7
2. Sırala-
   ṣ.- up 428b/14
3. Varsay-
   ṣ. 476a/14

ṣayd (Ar) Av, avlanma.
ṣ. idelüm 439b/1 → it-
ṣ. itmekiçün 460a/9
ṣ. itmekiçündür 459b/16
ṣ. 454b/16
ṣ.+ ı 422a/7

sāye (Far) Gölge.
s.+ 437a/17, 448b/14
s.+ sinde 448b/17, 449a/9, 464b/18

ṣāye → sāye
ṣ. ṣalmış 464a/16 → ṣal-

sāye-bān (Far) gölgelik.
s. 476a/10
s.+ lar 449b/11

sāyelü (Far-Tr) Gölgesi olan.
s. 469a/11

sāyıḳ (Far) Bir an için dalgın halde kalma.
s. 428a/19

sāyi-bān → sāye-bān
s. 472b/13

sāyir Diğer, başka.
s. 435b/7
s.+ i 450b/17

ṣayvan Pamuk ipliğinden veya kıldan yapılan kalınca kilim.
ṣ. 439b/16

saz Su kıyılarında ve bataklık alanlarda yetişen ince, açık sarı renkli kamış.
s. u ḳamış 434a/13
s. 434a/13, 457b/14

sāz (Far) Müzik aleti olan çalgı.
s. itdiler 450b/12 → it-
s. u seleb ḳılup 470a/16 → ḳıl-, seleb
s. u seleb 439b/20, 463a/10
s. 455b/19
s.+ a seleb ḳılup ṭurdılar 480b/12 → ḳıl-, ṭur-, seleb
s.+ ları 450b/11

sāzende (Far) Çalgıcı.
s. 455b/19
s.+ ler 436b/12

sāzlu (Far-Tr) Çalgı aleti olan.
s. 436b/12

sebeb (Ar) Neden, sebep.
s. bulundum 463b/17 → bulun-
s. olur 460a/11 → ol-
s. 432b/15, 445a/19, 452a/21, 457b/7, 460a/17, 471b/20, 477a/1
s.+ den 442b/14, 460a/12, 461a/1, 467b/20
s.+ dür 471b/4
s.+ i 445a/17, 445b/1, 448a/21, 458a/1, 458a/4, 458a/5, 458a/6, 459a/6
s.+ ile 432b/14, 457b/7
s.+ in 427a/20

sebük (Far) Hafif, yeğni.
s. 455b/17

sebük-bār (Far) Yükü hafif.
s. olup 424b/14

sebz (Far) Yeşil.
s. 427b/22, 432a/9
s.+ i 447a/13, 464a/12, 475a/21

seccāde (Ar) Namaz kılmak için kullanılan halı.
s. 457b/12
s.+ i 474a/16
s.+ ler 457b/11

s.+ si 472a/17

seccādelü (Ar-Tr) Seccadesi olan.
s. 472a/16

secde (Ar) Allah'ın huzurunda yere kapanma.
s. eyle 454b/11, 480a/4 → eyle-
s. eyledi 454b/20
s. it 484b/11 → it-
s. itdi 454b/13
s. itmem 455a/1
s. itmez 479b/16
s. ḳıl 468a/21, 468b/2, 479b/21, 486b/10 → ḳıl-
s. ḳıla 480a/5
s. ḳılacaḳ 486b/4
s. ḳılalar 480a/17
s. ḳılam 455a/2
s. ḳılamısın 423a/5
s. ḳılasın 479b/8
s. ḳılasız 454b/10
s. ḳıldılar 454b/11
s. ḳılmaduñ 480a/8
s. ḳılmaġa 480a/5
s. ḳılup 423a/7, 454b/17, 480a/15
s. 480a/17
s.+ i şükr itdi 461b/11 → it-, şükr
s.+ i 428b/4
s.+ ye 433a/18

seç- Ayır-
s.- emezsin 446b/14
s.- üp 462a/17, 480b/9

seçil- Ayırt edil-
s.- mezdi 449b/10

sedd (Ar) Engel, perde.
s. 443a/21
s.+ i 421b/2, 481b/12

sefer (Ar) Yolculuk.
s. 421b/10

seg (Far) Köpek.
s. 448b/5, 448b/19, 449a/8, 449a/7, 462b/11
s.+ den 448b/6
s.+ lerüñ 448b/8

segirt- Koştur-
s.- üp 439b/13

seḫā (Ar) Cömertlik.
s. 422a/2

seḥāb (Ar) Bulut.
s.+ i 487b/4

seher (Ar) Tan yerinin ağarmadan hemen önceki vakit.
s. 434b/6, 448a/12, 448a/15, 448a/18, 448b/15, 452a/12, 463b/4, 475a/19, 477b/7, 487a/13
s.+ den 439b/6
s.+ ki 434b/4

seḥer-gāh (Ar-Far) sabahın erken vakitleri.
s. 431b/9, 448a/12

sehl (Ar) Kolay.
s.+ dür 457a/5

seḫun (Far) Söz.
s. 422a/2, 429b/10, 434b/14, 446b/21, 462a/20

sehv (Ar) Yanılma, hata.
s. idüp 473a/19 → it-
s.+ ü 487b/10

sekiz Yediden sonraki sayı.
s. 430b/15, 441a/13, 458a/9

sekizinci Sıralamada sekizinci olan.
s. 435b/2, 449a/6, 466a/14, 466b/9, 467a/9, 467b/11

seksen biñ Seksen bin sayısı.
s. 453b/19

selām (Ar) Barış, esenlik.
s. alup 470a/21 → al-

s. götürüp 461b/7 → götür-
s. ḳıldı 460b/15 → ḳıl-
s. ḳılup 460b/16, 461a/7
s. virdi 423b/6, 423b/11, 437a/20, 445b/7, 464a/18, 469b/19 → vir-
s. virdüm 433b/6
s. virüp 441a/10, 449b/4, 450a/19, 458a/8
s. 421b/5, 423b/13, 426b/11, 427b/7, 447a/6, 470a/20
s.+ ın degürüp 443a/11
s.+ ın 423b/7, 423b/11, 423b/12, 423b/14

selāmet (Ar) Korku ve endişeden uzak.
ṣāġ u s. sürüp 440b/5 → sür-, ṣāġ

selāṭīn(Ar) Sultanlar.
s. 422b/10, 424b/15, 425a/7, 425a/9, 427a/3, 433a/13, 436b/18, 449b/3, 453a/18, 455a/4, 455b/9, 463a/10, 464a/9, 466a/14, 467b/9, 467b/14, 468a/3, 468b/12, 468b/13, 472b/8, 478a/6, 479a/9, 479a/12, 480b/11, 481a/21, 481b/13, 482b/1, 482b/2, 482b/7, 483b/6, 483b/12, 484a/4, 484a/8, 484a/9, 484a/19, 485a/9, 485a/14
s.+ e 470b/15
s.+ ler 424b/2, 426a/20, 426b/13, 426b/15, 427a/5, 430a/15, 436b/11, 436b/13, 437a/2, 437a/18, 442a/6, 455b/11, 456a/7, 466a/11, 469b/15, 469b/18, 483a/3, 483a/12, 483b/8
s.+ lere 447b/4, 465b/17, 469a/8
s.+ lerile 425b/8, 466b/12, 481b/14, 483a/14
s.+ lerle 441b/21, 467a/12, 480b/9, 480b/20

seleb (Ar) Bir kimseden zorla alınan elbise.
s. 470a/16, 439b/20, 463a/10, 480b/12

selīm (Ar) Sağlam, kusursuz.
s. 468b/10

selmān(Ar) Temiz.
s. ider 434b/9

semʿ (Ar) İşitme.
s. 443b/5
s.+ iyile 427a/9

semā (Ar) Gökyüzünün görünen yüzü.
ʿarż u s. 446b/17
s.+ dan 438b/7
s.+ ña 443b/5

semāʿ (Ar) Tasavvufta dönme.
s.+ dan 451a/21
s.+ ına 451a/17
s.+ ın 440b/16

semāvī(Ar) Gökyüzüne mensup.
s. 427b/15, 427b/16, 430a/15, 445b/16

semāviyye (Ar) Gökyüzü ile ilgili.
s. 432a/16

semek (Ar) Balık.
s. 429b/8
s.+ den 443b/5

ş̲emerāt (Ar) Meyveler, yemişler.
ş̲. ü şecerāt 443b/2
ş̲. 428a/18
ş̲.+ ı 427a/21, 432a/21

Semġāyıl (Ar) Metne göre melek adı.
s. 472b/20

semiʿ → semʿ
s. 433a/20

semiʿnā (Ar) İşittik.
s. 429a/12, 458a/6

semūm(Ar) Sıcak rüzgar.
s.+ dan 430b/7

sen İkinci teklik şahıs zamiri.
s. 422a/5, 422a/13, 422a/20,

422b/13, 423a/1, 423a/6, 423b/13, 423b/16, 423b/18, 423b/19, 424a/7, 428a/21, 428b/2, 429a/12, 430b/12, 432a/18, 434a/7, 434a/15, 434b/3, 435a/18, 435b/21, 437a/14, 437b/8, 438b/11, 439b/3, 445b/21, 446b/13, 446b/14, 448b/17, 452b/13, 452b/16, 454b/2, 454b/6, 454b/10, 454b/11, 455a/7, 455a/17, 456b/21, 457a/2, 457a/9, 457b/6, 457b/7, 461a/14, 461a/15, 463b/20, 464b/3, 465a/2, 468b/11, 469a/3, 469a/15, 469a/16, 471b/17, 471b/18, 472a/8, 473a/9, 473a/11, 473b/8, 473b/13, 474b/14, 474b/20, 474b/21, 475b/5, 476a/6, 476a/15, 477b/18, 479b/1, 479b/3, 479b/14, 480a/16, 482a/17, 482b/14, 483a/11, 483a/20, 483b/4, 485a/13, 485b/16, 486a/17, 486a/21, 486b/1, 486b/2, 486b/6, 486b/12, 487a/7, 487a/10
s.+ de 446b/17, 487a/18, 487a/21
s.+ dedür 446b/17
s.+ den 422a/4, 425a/20, 433a/3, 433a/16, 434a/4, 446b/6, 447a/17, 452b/9, 452b/13, 468a/17, 469a/17, 469a/18, 472a/7, 479b/15, 486b/3, 487a/3, 487b/2
s.+ i 422b/21, 423a/1, 423a/7, 423b/9, 424a/2, 433a/3, 433a/17, 434a/7, 434a/15, 448b/17, 449a/1, 449a/3, 450a/10, 452b/13, 453a/8, 454b/2, 454b/18, 463b/13, 464a/1, 464a/20, 473a/18, 473b/9, 476b/19, 479b/1, 479b/3, 479b/8, 479b/11, 479b/14, 479b/17, 479b/20, 480a/8, 480a/16, 480a/19, 484b/9, 485a/15, 486b/1, 486b/3, 486b/4, 486b/6, 486b/7, 486b/10
s.+ üñ 422a/15, 422a/16, 422a/17, 422a/18, 422a/19, 422a/20, 422a/21, 422b/13, 427a/15, 428a/16, 428a/17, 428b/20, 428b/21, 431a/20, 449a/3, 449a/5, 452b/14, 457a/2, 457a/6, 459a/20, 459b/4, 463b/14, 463b/16, 465a/3, 465b/4, 469a/18, 471b/12, 471b/13, 472a/2, 473a/9, 473a/12, 480a/4, 483a/20, 483b/17, 483b/20, 483b/21, 484b/19, 485b/15, 485b/20, 486b/2
s.+ üñiçün 454b/7
s.+ üñile 450b/3
s.+ üñle 450b/1, 454b/9, 479b/11, 479b/17

ṣenā (Ar) Övgü.
ṣ. 475b/3

seng (Far) Taş.
s.+ e 447a/11

seng-istān (Far) Taşlık yer.
s. 473b/4

seniñçün Senin için.
s. 483a/19

señre- Titre-
s.- di 463a/17

sep- Etrafa yay-, saç-
s. 458b/22

seped (Far) Sepet.
s. urup 431a/11 → ur-
s. 431a/12

ser (Far) Baş.
s. 427b/7

ser- Yere yay-, aç-
s.- e 435b/3, 439b/16

serāsim → serāsime
s.+ e 481b/11

serāsime (Far) Sersem.
s. itmiş 451b/1 → it-

ser-ʿasker (Far-Ar) Ordu kumandanı, komutan.
s.+ lerine 449b/4

ser-bülend (Far) Yüce.
s. 464a/12

ser-cümle (Far-Ar) Hepsi, bütün.

s. 427a/15, 430a/4, 445a/16, 449b/9
s.+ si 448a/1, 449a/18
s.+ sin 438b/21, 447b/21
s.+ sinden 471a/5
s.+ sine 427b/13, 430a/9, 458b/17

serçe Genellikle kahverenkli olan küçük kuşların ortak adı.
s. 465a/19

ser-dār (Far) Komutan.
s.+ ı 463b/16, 467b/1, 467b/10

serdiye(Far) Serin.
s. 455b/18

ser-ejderhā (Far) Ejderhaların komutanı.
s.+ lara 480b/7

ser-encām (Far) Başına gelen olay.
s.+ ın 465b/17

ser-evrān (Far) Dünyanın önderi.
s. 463a/16

ser-firāz (Far) Benzerinden üstün olan.
s. 425b/1, 464a/11, 467b/11, 468a/15, 488a/8
s.+ ların 447b/20

ser-gerdān (Far) Başı dönen, şaşkın.
s. 481b/1

ser-girān (Far) Çok sarhoş olan.
s.+ lar 455b/11

ser-güzeşt (Far) Birinin başından gelip geçen olaylar.
s. + e 484a/7

serḥad(Far-Ar) Sınır, hudut.
s.+ dinde 439a/16
s.+ dinden 439a/2

serheng (Far) Çavuş.
s. 483b/13
s.+ lerinüñ 472a/4

serīr (Ar) Taht.
s. 455a/15, 455b/11, 468a/9, 472a/15, 472a/21, 472b/13, 472b/15, 472b/19, 473a/7
s.+ i 472a/12, 472b/1
s.+ ümizi 455a/16

ser-keş(Far) Dik başlı.
s. olup 435b/16 → ol-
s. 428b/7, 439a/14, 439b/10

ser-keşlik (Far-Tr) Dik başlılık.
s. ḳılup 476b/4 → ḳıl-
s. ḳılursın 486b/9

ser-leşker (Far) Askerlerin komutanı.
s.+ e 454a/9
s.+ i 454a/9
s.+ in 454a/13
s.+ ine 454a/9
s.+ ler 463a/6, 480b/5
s.+ leri 463a/5

sermāye (Far) Ana mal.
s.+ si 455a/15

ser-nefer (Far) Ordu komutanı.
s.+ leri 472a/12, 472b/3

ser-sām (Far) Sersem olma durumu.
s. 452b/12, 480a/18, 486b/8

ser-te-ser (Far) Baştan başa, hepsi.
s. 476a/12

serv (Far) Sevgilinin boyu posu.
s.+ e 468a/8
s.+ i 422a/15, 437b/16, 450b/7
s.+ ü 472a/19

ser-vaḳt (Far-Ar) Önemli zaman.
s.+ ine 468a/5, 468a/13
s.+ üme 468a/14

server (Far) Başkan, reis.
s. 426a/20, 447b/4, 453a/6, 453b/8,
455b/11, 463b/11, 463b/17,

463b/19, 464b/1, 464b/6, 465a/20, 466a/16, 479b/1, 481b/5, 482a/12, 483a/6, 486a/3, 486a/7
s.+ den 456a/9, 483a/1
s.+ e 453a/4, 456a/10, 483a/2
s.+ i 421b/3, 424b/2, 424b/13, 424b/15, 425a/2, 425a/6, 425a/9, 425b/8, 426a/20, 426b/15, 427a/5, 430a/15, 436b/11, 437a/2, 441b/21, 450a/5, 455b/11, 457a/3, 463a/10, 466a/10, 466b/11, 467a/11, 468b/12, 469a/8, 469b/15, 469b/18, 470a/20, 470b/15, 472b/8, 478a/10, 478b/5, 481b/21, 482a/13, 483a/18, 483b/13, 484b/3, 484b/19, 485b/6, 486a/7, 486a/16
s.+ idi 437a/13
s.+ ile 453b/19, 453b/21, 468b/21
s.+ ilerile 425b/16
s.+ iñ 478b/10
s.+ ler 422b/10, 423b/8, 424a/21, 426a/5, 426a/9, 426a/14, 426b/13, 427a/3, 437a/20, 437b/13, 440b/8, 453a/4, 453a/21, 455b/4, 455b/14, 463a/4, 463a/5, 463a/8, 463a/19, 463a/20, 464a/9, 465b/16, 466a/14, 466a/19, 466b/11, 466b/17, 467a/11, 467a/17, 467b/9, 467b/14, 468a/3, 468b/15, 469a/12, 470a/17, 470a/18, 472a/19, 478a/6, 478a/16, 481a/21, 481b/13, 481b/21, 482b/1, 482b/3, 482b/7, 482b/8, 482b/11, 483a/2, 483a/4, 483a/9, 483b/6, 483b/12, 483b/21, 484a/4, 484a/5, 484a/10, 484a/19, 485a/14, 486a/15
s.+ lerden 466a/15, 469a/10
s.+ lere 427a/3, 440b/9, 449b/3, 465b/21, 467b/12, 484a/8
s.+ leri 423a/17, 440b/13, 440b/19, 440b/20, 449a/16, 449b/4, 451a/12, 451b/12, 453a/7, 453b/2, 453b/4, 466a/17, 472a/11, 472b/16, 475b/11, 476b/3, 477a/20, 478b/6, 483a/12, 484a/11, 485a/9, 485b/14
s.+ lerile 436b/18, 453b/9, 453b/16, 453b/17, 455a/4, 455b/9, 456a/3, 468b/13, 478a/8, 478b/14, 479a/12, 480b/11
s.+ lerin 440a/1, 447b/4, 447b/19, 482a/9
s.+ lerinden 437b/20, 440a/11, 485a/1
s.+ lerinüñ 440b/19
s.+ leriyle 454a/5, 454a/17, 456a/20, 482b/17, 484a/18
s.+ lerle 453a/18, 469a/6
s.+ lerüñ 453b/1, 453b/5
s.+ ü 442a/6
s.+ üm 455a/14
s.+ ümüz 481b/19
s.+ üñ 440a/15, 451b/19

serverlik (Far-Tr) Başkanlık, reislik.
s. itmişsin 464b/2

serv (Far) Servi ağacı.
s.+ i 447a/10

serv-i sehī (Far) Düz büyümüş iki daldan oluşan selvi.
s. 468a/8, 468a/14, 469b/1

serzeniş (Far) Sitem.
s. 423a/18, 454b/5

sev- Hoşa git-
s.- di 473a/9, 463b/19
s.+ er 486a/4
s.- erdi 463b/12

ṣevāb (Ar) Allah tarafından mükafatlandırılan hareketler.
ṣ. 421b/10, 422a/14

sevin- Mutlu ol-
s.- di 469b/1

sevk (Ar) Bir yerden başka bir yere yollama.
s.+ üñden 464a/1

ṣevr (Ar) Öküz, boğa.
ṣ. 459b/20, 459b/21, 460a/2
ṣ.+ ü 449b/14

seyf (Ar) Kılıç.
s. 468a/5

s.+ i 469b/17
s.+ ile 463a/18

seyir → seyr.
s. ḳılup 455b/19 → ḳıl-

seylāb (Far) Sel, sel suyu.
s. olup 436a/18 → ol-
s.+ ı 423b/10

seyr (Ar) Uzak bakma, izleme.
s. eyleyü 436a/8 → eyle-
s. iderken 467b/2, 467b/4 → it-
s. idermiş 429b/6
s. idüp 466b/15, 467a/15
s. itdi 473b/2
s. itdüm 464b/7
s. 448a/17, 448b/1, 434b/5

seyrān (Ar) Bakıp seyretme.
s. eyledi 432b/10 → eyle-
s. ider 434b/10 → it-
s. iderlerdi 446a/8
s. itmedi 470b/21
s. ḳılavüz 471a/8 → ḳıl-

seyrāne → seyrān.
s. 436a/10

seyret- Etrafa bak-, çevreyi izle-
s.- e 451a/6

seyyāre (Ar) Gezegen.
s.+ leyin 455b/19

sezā (Far) Uygun, yaraşır.
s.+ sı 443b/5

ṣı- Kır-, yok et-
ṣ.- dı 456b/17
ṣ.- dılar 466a/11
ṣ.- maḳda 456b/10
ṣ.- mamış 457a/3
ṣ.- mış 480a/8
ṣ.- ndı 435a/5
ṣ.- yam 438a/7, 483b/2
ṣ.- yasın 449a/7
ṣ.- yayım 483a/19
ṣ.- yıcaḳ 480a/9
ṣ.- yup 456b/5, 471a/6, 481b/10

ṣıbṭ (Ar) Torun.
s.+ ı 453b/10, 453b/11, 453b/14, 453b/16, 453b/17, 453b/18, 453b/20, 454a/1, 454a/6, 454a/8, 454a/11, 454a/14
s.+ ınuñ 447b/18, 449a/17, 452a/8, 453b/7, 453b/17, 454a/5
s.+ uñ 453a/6, 455a/4, 455b/4

ṣıçra- Hızlıca atla-
ṣ.- yup 444b/10

ṣıddīḳ (Ar) Sözünün eri, pek doğru.
ṣ. 449a/12, 460b/21, 421b/4

ṣıdḳ (Ar) Doğruluk.
ṣ.+ ıla 457b/13, 486a/3

ṣıfat (Ar) Bir kimsenin hal durumu, şekli.
ṣ. 423b/14, 423b/16, 424a/20, 442b/7, 454a/4
ṣ.+ da 423b/16, 436a/19
ṣ.+ ı 471a/12, 472b/16, 475b/13
ṣ.+ ın 433a/11, 458b/10
ṣ.+ ında 450a/18
ṣ.+ ını 431a/1
ṣ.+ um 457a/5

ṣıfātlan- (Ar-Tr) Suretlen-
ṣ.- up 458b/10

Ṣıfatyā Metne göre Daram mülkünün meliki.
Ṣ. 454a/1
Ṣ.+ ya 454a/1

siflī (Ar) Aşağıda bulunan, alçak.
s.+ ye 429a/13, 433b/2

ṣıġ- Bir şey içine tamamıyla gir-
ṣ.- ardı 464b/21
ṣ.- mayan 428b/7, 428b/16
ṣ.- maz 465a/5, 482a/18

ṣıġın- Himayesine gir-
ṣ.- an 480b/2

ṣ.- dı 425b/4
ṣ.- up 478a/4, 483a/16

ṣıġır Öküz, büyük baş hayvanların ortak adı.
ṣ. 463a/12, 465b/11
ṣ.+ ları 465b/9
ṣ.+ laruñ 465b/12

ṣıġrın- Sığdır-
ṣ.- mayup 484a/19

ṣıḳ- Sıkıştır-
ṣ.- up 444a/18

ṣıḳındu Sıkıntı, keder.
ṣ.+ sıdur 433a/14

ṣıḳlıḳ İki şey arasında mesafe olmaması durumu.
ṣ. 428a/14

ṣın- Kırıl-
ṣ.- up 456a/21

ṣınāb (Ar) Hardal.
ṣ. 421b/2

ṣınur Hudut, sınır.
ṣ.+ unda 424a/20

sınur → ṣınur
s.+ ına 447b/7

sır → sırr
s.+ dur 432a/1

ṣırça Cam, billur.
ṣ. 427b/14, 445b/15
ṣ.+ dan 470b/5

sırça → ṣırça
s.+ nuñ 438b/4

ṣırçalu Camlı.
ṣ. 458b/20

ṣırıt- Dişlerini göstererek alay et-
ṣ.- up 455a/19

sırr (Ar) Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey.
s.+ a 429b/15, 468b/4
s.+ ı 432a/2, 432a/3, 457a/11, 467b/15, 468a/18, 479b/15
s.+ ın 467b/14, 468a/21, 468b/3
s.+ ına 468a/20

ṣıvar- Sula-
ṣ.- sun 444a/13

sız- Damlayarak ak-
s.- up 422a/16

sīb (Far) Elma.
s. 458a/13

sidük İdrar.
s.+ i ṭutulsa 435a/9
s.+ i 435a/10

sigirt Koştur-
s.- inceye 439b/14

siḥir → siḥr
s. eyleyüp 482b/15 → eyle-
s. oḳuyup 455a/20 → oḳu-
s. 450a/17, 453a/5, 456a/20, 456b/1, 478a/3, 478a/6, 478a/15, 481a/12
s.+ ile 455a/14
s.+ le 450a/13, 451b/21, 452a/1, 455a/8, 477b/4
s.+ ler 453b/6, 456a/9, 456a/14
s.+ leri 453a/14
s.+ lerine 455a/21

siḥirgāh (Ar) Büyü yapılan yer.
s. 483a/14
s.+ ın 450a/16, 450b/13, 451a/14, 452a/13, 477b/20, 477b/8, 486a/14, 479a/3, 481a/18, 481a/19
s.+ ında 447b/8
s.+ ından 481a/18
s.+ ındur 477b/3
s.+ ınuñ 447b/10

siḥr (Ar) Büyü.

s. idüp 451a/21 → it-
s. itmekde 456b/10
s. oḳuñ 455a/11 → oḳu-
s. oḳuyup urdılar 484a/15 → oḳu-, ur-
s. 451a/4, 451a/7, 451b/1, 453a/6, 453b/18, 456a/12, 456a/14, 477b/20, 480a/1, 481a/5, 481a/17, 481b/1, 482a/6, 482a/8, 482b/5, 482b/20, 483a/2, 483a/3, 484a/1
s.+ e 451a/3, 477b/19, 483a/15
s.+ i 453a/4, 456a/15, 456b/3
s.+ idür 455b/13
s.+ ile 450a/11, 451a/17, 455a/6, 455a/8, 456a/8, 456b/10, 467b/19, 478a/17, 480b/8, 481b/3, 481b/11, 482a/18, 482a/19, 482b/2, 482b/5, 484a/2, 484a/3, 484a/15, 485b/8, 485b/18
s.+ in 456a/17, 477b/1, 478a/3, 478b/15, 478b/21, 479a/3, 479a/4, 482b/3, 484a/10
s.+ inden 453a/9, 482a/20
s.+ ine 455b/14, 478a/7, 481b/2
s.+ ini 456b/7
s.+ le 455a/17

Sihrāb Nev → Sührāb Nev
S.+ dür 427a/2

Sihrāb Nevzi → Sihrāb Nev
S. 426b/13

Sikender (Far) İskender.
S. 421b/2, 465a/14, 481b/12, 488a/2

sikke (Ar) Madeni para, akçe.
s.+ si 466a/12

sil Sel.
s. virüp 462b/10 → vir-
s. 440a/3, 440b/2, 452a/14, 480b/16, 481a/8, 481a/20, 481b/12, 482a/3, 482b/7, 482b/20, 482b/21, 485b/1

sil- Temizle-
s.- üp 481b/17

silāḥ (Ar) Savaş aleti, silah.
s.+ ı 426a/20
s.+ ına 426b/13
s.+ ları 426b/15

silkin- Titre-, silkelen-
s.- üp 470a/11, 470b/7

sille (Far) Tokat.
s. uruşup 472b/8 → uruş-
s. 421b/12

sīm (Far) Gümüş.
s. ü zer 448a/6
s. ü zerle 448a/2, 448a/3
s. 421b/13, 426a/16, 426b/17, 426b/19, 427a/2, 468a/8

sīmā (Ar) Yüz, surat.
s.+ sına 451a/6
s.+ sında 448a/21

sīm-sāḳlu (Far-Ar-Tr) Gümüş baldırlı.
s. 455b/18

sīm-ten (Far) Gümüş tenli.
s. 421b/7

Sīmurġ (Far) Masalallarda anlatılan Anka kuşu.
S. 454b/15, 469b/13
S.+ a 421b/1, 488a/9
S.+ ı 422a/7, 473a/5, 477a/6
S.+ ıla 472b/12

sin Mezar.
s. 466b/18, 467a/18
s.+ le 475a/4

Sind → Sindistān
S. 451a/10, 451a/12, 467b/1

Sindī (Ar) Pakistan'a ait olan.
S. 447b/17

Sindistān (Ar) Pakistan.
S. 449b/17, 450a/20

S.+ ı 450a/1

Sindū (Ar) Pakistanlı.
S. 449b/12
S.+ lar 451a/12

Sindüstān → Sindistān
S. 447b/6, 447b/13, 451a/5

sīne (Far) Bağır, göğüs.
s.+ sinde 437a/9, 437b/14, 440a/16, 440a/13
s.+ sine 440a/19

siñek Küçük uçucu böceklerin ortak adı.
s.+ i 460a/13
s. 426b/8, 429b/9, 430a/7, 459b/10, 459b/15, 460a/4, 460a/8, 460a/11, 471a/14, 471a/20
s.+ den 460a/9
s.+ ile 460a/10

sīnī (Far) Büyük tepsi.
s.+ ler 426b/19, 466b/16, 467a/16

sini → sīnī
s.+ ye 477a/15

siñir Kas kirişi ve zarı.
s. 445a/9, 461b/6
s.+ leri 445a/7

siñirt Sindir-, hazmettir-
s.- üp 463b/1

Sinob Türkiye sınırları içerisinde bir il.
s. 439a/1

sipā → sipāh
s. 426b/17
s.+ lar 426b/17

sipāh (Far) Asker.
s. 474b/14
s.+ ları 447b/14

sipāhī (Far) Asker
s. 448a/5, 473b/17, 482a/1, 448a/2, 481b/8
s.+ leri 449a/18
s.+ yi 463a/14

siper (Far) Arkasına saklanılan yer, mevzi.
s.+ den 449b/11
s.+ leri 486b/21

sipīd (Far) Beyaz, ak.
s. 488a/3

sīret (Ar) Vücudun dış görünüşü.
s. 468a/7
s.+ de 423b/16
s.+ ine 457a/5
s.+ üñdür 422a/5

sirke Ekşimiş eüzüm veya elma suyu.
s. 443a/17, 445a/6, 445a/7, 445a/8,
445a/10
s.+ de 427a/17
s.+ dedür 427a/18
s.+ den 445a/12
s.+ ʾi 445a/16
s.+ niñ 427a/16
s.+ si 445a/11

Sistān (Ar) İran'ın doğusu ile Afganistan'ın güneybatısını kapsayan bölgenin adı.
S. 447b/20

sitād (Far) Alma, alış.
s. ḳıl 423a/8 → ḳıl-

sitāre (Far) Yıldız.
s. 422a/10

sitūn (Far) Direk.
s.+ ı 439b/21

sivri siñek Sivri sinek.
s. 479a/14

siy- Köpek bir bacağını kaldırarak

işe-
s.- di 444a/16

siyāh (Far) Kara renkte olan.
s. 425b/16, 426a/19, 439a/1, 452a/14, 463b/6, 463b/8
s.+ ı 426a/4

siyāset(Ar) Devlet işlerinin yürütülme politikası.
s. ideler 452b/14 → it-
s. 452b/2
s.+ den 464b/2

siylāb (Far) Sel suyu.
s. 452b/3

siz İkinci çokluk şahıs zamiri.
s. 433a/10, 448b/16, 450a/16, 456a/19, 480b/19, 483b/10
s.+ e 433a/7, 442a/3, 468a/11
s.+ ler 422b/9, 423b/14, 424a/8, 469a/12
s.+ lere 424a/2, 439a/6, 483a/8
s.+ leri 423b/15, 455a/14, 468a/14, 486b/7
s.+ lerüñ 422b/16
s.+ üñ 446b/3, 450a/17, 453a/9

şoḥbet(Ar) Birden fazla kimsenin bir araya gelip bir konu üzerinde muhabbet etmesi.
ş. itdi 437b/19 → it-
ş. itdiler 465a/21
ş. itdügi 450b/6
ş. ḳılup 437b/20 → ḳıl-
ş. ḳurup 437b/13 → ḳur-
ş. 437b/18, 450b/7
ş.+ de 450b/20
ş.+ e girdiler 451a/1 → gir-
ş.+ i 427a/1

şoḳ- Sapla-, batır-
ş.- up 449b/2

şol Sol taraf.
ş. 423a/12, 426a/5, 427a/5, 427b/8, 429b/20, 432a/10, 437a/7, 440a/1, 450b/3, 457a/3, 469b/19, 473a/6, 474a/15, 478b/8, 479a/12, 482b/10, 482b/16, 484b/2
ṣaġ u ş. 436a/13, 464a/13
ṣaġ vü ş. 455b/19
ş.+ dan 482b/13
ş.+ ından 482b/14

şoñ Nihayet, bir işin sonu.
ş. 456a/2, 476a/18, 476a/20
ş.+ ı 475a/12
ş.+ ın 478b/4
ş.+ ına 425a/8, 427a/1, 475a/12, 475b/3
ş.+ ında 451b/7, 451b/8

şoñra İçinde bulunulan vaktin hemen arkası.
ş. 426b/10, 427a/11, 427a/20, 429a/20, 429b/14, 430b/4, 431a/20, 431b/14, 433b/12, 434b/15, 438b/7, 441b/4, 443a/3, 443b/1, 445a/5, 445a/15, 446a/16, 446a/20, 452a/15, 452b/14, 452b/20, 453b/4, 453b/18, 454a/1, 454a/6, 457b/20, 458a/4, 459a/21, 459b/9, 460b/1, 460b/5, 460b/18, 469b/11, 475a/11, 478b/20

şor- Sual et-, sorgula-
ş. 468a/18
ş.- alum 483a/6
ş.- ar 479a/21
ş.- arım 468a/17
ş.- arlarsa 422b/9
ş.- ayım 432a/6
ş.- dı 444a/21, 444b/20, 463b/10, 465a/1, 466a/20, 468a/13, 477b/2
ş.- dılar 423b/7, 448a/21, 483b/7
ş.- duñ 486a/21
ş.- maya 447b/8
ş.- up 440b/5, 470a/18

sor- → şor-
s.- dılar 439b/10

şoruş-
1. Araştır-
ş.- dılar 465b/17, 470b/3

ṣ.- up 478b/15
2. (y.f.)
ḥāl ü ḫaṭır ṣoruş-: durumunu öğren-
…-dılar 481b/15
…-up 451b/14

ṣovġ → ṣovuḳ
ṣ. 438b/6

ṣovuḳ Soğuk, sıcak olmayan.
ṣ. 433a/11, 461b/14

ṣoy- Bir şeyin üzerinden kabuğunu çıkar-
ṣ.- up 433b/4, 433b/11

sögüt Sulak yerlerde yetişen büyük ağaç.
s.+ ler 466b/6, 467a/6

söyken- Bir şeye dayan-, yaslan-
s.- üp 431b/7

söyle- Sözlü olarak anlat-
s. 423a/8, 423a/16, 438a/2, 438a/21,
448b/1, 465b/1, 475b/2
s.- di 430a/16, 434a/6, 436a/1, 438a/20, 443a/2, 451b/13, 465b/1, 467b/20, 467b/21, 486b/15
s.- diler 435b/9, 452a/5
s.- dügi 480a/11
s.- dügüm 438a/19
s.- dügüñe 423a/7
s.- düm 422a/13, 446b/20, 475a/7, 475a/13
s.- düñ 479a/2
s.- düp 455b/20
s.- meyecek 423a/6
s.- mez 423a/6
s.- mezsin 423a/16, 423b/1
s.- ñ 483a/8
s.- r 423a/2, 462b/6, 486b/15
s.- rdi 423a/10
s.- rem 462a/20
s.- riken 475a/9, 475b/2
s.- rse 422b/9
s.- sin 486a/8
s.- sün 422b/8, 470b/19, 472b/15
s.- ye 423b/4, 483a/10
s.- yecek 423a/4
s.- yem 446b/21, 475a/8
s.- yen 441b/1, 480a/12
s.- yesün 422b/8
s.- yevüz 434a/18, 487b/19
s.- yim 486a/7
s.- yüp 430b/21, 433a/9, 450b/19, 454b/7, 475a/6, 477b/8

söylen- Konuşul-,
s.- diler 437b/15, 450b/11

söyleş- Karşılıklı konuş-
s.- diler 477b/13
s.- dügi 469b/2
s.- dügin 479b/9, 479b/10
s.- düklerin 427a/9
s.- en 479b/11, 479b/17
s.- irsin 486b/14
s.+ üñden 423b/19
s.- üp 472b/12
s.- ürken 477a/1
s.- ürsiz 422b/17

söylet- Söylemesini sağla-
s.- diler437b/15
s.- meyince 423a/3
s.- e 423a/11
s.- üñ 422b/9
s.- üp 486a/17
s.- ür 423b/10
s.- ürem 423a/6

söz Ağızdan çıkan laf.
s. 422a/3, 422a/8, 422a/12, 422b/8,
423b/17, 424a/3, 424a/7, 434a/6, 434a/15, 434a/17, 435a/12, 436a/18, 441b/1, 441b/5, 442a/16, 442a/17, 443a/2, 445a/14, 446b/9, 446b/17, 447a/1, 448a/11, 450b/11, 454b/6, 454b/8, 456b/17, 457a/1, 462a/18, 462b/1, 462b/5, 462b/13, 462b/15, 465b/1, 466a/11, 466a/19, 467b/18, 467b/20, 469a/18, 473a/17, 473b/15, 475a/4, 475b/2, 476a/18, 476a/21, 476b/11, 476b/12, 479b/3, 479b/9,

479b/20, 480a/11, 480a/19, 480b/2, 482a/15, 483a/9, 483a/12, 483a/19, 483b/2, 483b/4, 483b/12, 483b/15, 484a/4, 484a/8, 484a/20, 485b/3, 485b/5, 485b/20, 486a/6, 486a/7, 486a/8, 486a/9, 486a/11, 486a/13, 486a/17, 486b/4, 486b/5, 486b/14, 486b/15, 487b/1
s.+ e 425b/3
s.+ i 429b/10, 434b/15, 435a/16
s.+ in 429b/6, 439a/11
s.+ ler 430b/21
s.+ leri 422b/11, 435b/20
s.+ lerüñ 447a/21
ẖāk s. 479b/20
melek s. 479b/16
şeyṭān s. 479b/16

sözleş- Karşılıklı söz ver-
s.- eyim 470a/16

sözlik Bir dilde var olan kelimelerin bir arada toplu olarak bulunduğu kitap.
s.+ den 422b/11

şu Her şeyin ihtiyaç duyduğu sıvı madde.
ş. 424b/6, 434a/13, 437b/12, 438b/5, 438b/6, 440b/16, 451b/16, 455a/9, 455b/7, 455b/13, 456a/11, 458b/14, 459a/13, 459b/19, 461b/16, 464a/11, 466a/16, 466b/1, 467a/1, 467b/2, 471b/13, 482b/20
ş.+ da 426b/5, 456b/8
ş.+ dan 427b/16, 431b/7, 433a/18, 448a/18
ş.+ nuñ 455b/10, 455b/12, 464a/10, 466a/15, 466a/16, 466a/18, 466a/20, 466b/2, 467a/2
ş.+ ya 422a/16, 425a/14, 431b/3, 440a/7, 453a/6, 454a/16, 455b/10, 456a/8, 458b/14, 466a/14, 466b/6, 467a/6, 467b/2, 478a/21
ş.+ yı 426a/8, 427b/14, 438b/3, 438b/4, 455b/8, 456a/21, 461b/13, 483a/2
ş.+ yıla 430a/14, 444a/4, 444a/6, 455a/10
ş.+ yın 425a/21, 443a/17
ş.+ yına 425a/14, 425a/15
ş.+ yında 461b/17
ş.+ yından 444b/3, 461b/15
ş.+ yını 458b/22
ş.+ yınuñ 444a/17, 456a/14, 482b/20
ş.+ yıyıla 458b/20
ş.+ yıyla 435a/9
ş.+ yunla 427b/14
ş.+ yunuñ 438b/2
ş.+ yuyıla 432a/15

suʾāl (Ar) Sorma, soruşturma.
s. eyitdi 429b/13, 431b/21
s. idicek 439a/6 → it-
s. idüp 427a/20, 427b/10
s. it 429b/17
s. itdi 427b/18, 430a/1, 436b/20, 442a/17, 445b/11, 446a/1, 458a/16, 459b/17, 460a/6, 460a/16, 474a/20, 476b/17
s. itdiler 433a/9, 473a/19
s. ḳılup 430a/20, 432a/11, 432a/20, 456b/12, 458a/3, 459a/5 → ḳıl-

şubḥ (Ar) Sabah vakti.
ş. ı şām 447a/2
ş. 444b/19, 448a/18
ş.+ ı 434a/20, 447b/21, 448a/16

şubuḥ → şubḥ
ş. 439a/1, 448a/10

şucud (Ar) Secde ederek yere kapanma.
ş.+ ı āh idüp 483b/19 → it-, āh

şuḥuf (Ar) Sahifeler, yapraklar.
ş. 422b/19
ş.+ i 433a/9

sulṭān (Ar) Hükümdar.
s. 433a/6, 455a/15, 461a/1, 485b/4, 488a/1
s.+ a 422a/7, 448a/2
s.+ ı 421b/3, 421b/14, 422a/12, 441b/20, 441b/21, 442a/2, 442a/4,

452a/20, 452b/17, 454b/12, 472a/19, 477b/14, 478b/12, 478b/21, 479a/2, 480b/11, 480b/18, 482a/12, 482b/11, 483a/6, 483b/1, 483b/16, 483b/20, 484a/21, 485a/13, 485b/5, 485b/12, 486a/8
s.+ ıyam 476a/6
s.+ idüm 467b/4
s.+ lar 453a/9, 453a/17, 453a/19, 478a/2, 483a/7
s.+ ları 478b/9
s.+ larıla 453a/18
s.+ larına 478b/7

sulṭānī (Ar) Hükümdarla ilgili.
s. 480b/9
s.+ ler 483a/4

şun-
1. Takdim et-, nezaketle ver-
ş. 473b/14
ş.- arsın 468a/14
ş.- dı 426b/1, 435a/6, 435b/12, 437b/18, 441a/10, 441b/8, 464a/5, 468a/11, 468a/12, 469a/4, 469a/19, 469b/14, 471a/5, 476b/17
ş.- dılar 426a/21, 450b/14, 450b/15, 451a/1, 469a/20
ş.- duġı 456a/1
ş.- duġumuz 468a/16
ş.- dum 431a/10, 476b/18
ş.- sam 479b/13
ş.- ucaḳ 473b/8
ş.- up 423a/3, 458a/12, 468b/2, 473a/10, 473a/13, 475b/21, 476a/1, 477a/11
2. (y.f.)
dest şun-: el ver-
…-up 444a/13
el şun-: elini uzat-
…-duġı 441a/11
…-up 427a/9, 464a/4
ḳol şun-: kolunu uzat-
…-up 463b/16
mey şun-: içki ver-
…-dılar 437b/18

şunʿ (Ar) Ver etme, yaratma.
ş.+ ı 429b/2, 431b/14, 462a/6
ş.+ ın 428a/3, 464a/14
ş.+ ına 472b/11, 474b/21
ş.+ ında 436a/20
ş.+ ını 430b/12, 442b/7

sunḳur Yırtıcı akdoğan kuşu.
s. 477a/4
s.+ uñ 422a/7

sūr (Ar) Şehir veya kalelerin etrafına yapılan yüksek duvar.
s.+ a irüp 425b/8, 440a/8, 440a/16 → ir-

şūret (Ar) Şekil, dış görünüş.
ḥakīm ş. olup 444a/11 → ol-, ḥakīm
ş. tebdīl idüp 444a/16 → it-, tebdīl
ş. 434b/5, 437a/6, 452a/20, 458b/9, 463b/9, 468a/6, 470a/16
ş.+ de 423b/16
ş.+ e gelüp 457a/14 → gel-
ş.+ e 423b/18, 450b/16, 460a/1
ş.+ i 424a/16, 449b/21, 450a/9, 463b/10, 468b/2, 472b/10
ş.+ in 449b/11
ş.+ ine 463b/13

şūretlen- (Ar-Tr) Şekle gir-
ş.- üp 458b/9

şūretlü (Ar-Tr) Şekle girmiş.
ş. 472a/21, 483a/20

şurnā (Far) Zurna.
ş. vü nefīrler urup 477b/15 → ur-

sūsen (Far) Susam.
s. 475a/20

şustald- Sustur-
ş.- up 451a/4

suṭra (Ar) Perde, örtü.
s. 451b/6

suvāl → suʾāl
s. 468a/17

şuvar- Su ver-, sula-
ş.- dı 444a/14
ş.- up 444a/14

sūy (Far) Taraf, yön.
s. 482a/4

sübāʿ (Ar) Metne göre bir yer adı.
s. 472b/4

Sübḥān (Ar) Allah.
s. 476a/11
s.+ ı 432a/6
s.+ uñ 487b/20

Sübḥānī (Ar) Allah ile ilgili.
S. 430b/1, 458a/7, 472b/18
S.+ ye 429a/10

sücūd (Ar) Secde etme.
s. 488a/7
s.+ da 433a/5

süd Süt.
s. 433a/11
s.+ den 433a/10
s.+ e 431b/4

süheyl (Ar) Semanın güney yarım küresinde bulunan parlak ve büyük bir yıldızın adı.
s.+ i 470a/5, 473b/5
s.+ inden 449a/20, 449b/6

Sührāb → Sührāb Nev
S. 426b/2, 441b/21
S.+ ı 427a/1, 476a/9

Sührāb Nev Metne göre ʿAmāliḳa sultanı.
S. 426b/13
S.+ i 427a/3
S.+ üñ 426b/16
S.+ üñimiş 426b/12

sükker (Ar) Şeker.
s. 421b/12, 432a/5, 433b/4, 433b/5,
433b/11, 433b/16, 433b/19, 434a/1
s.+ i 433b/12, 433b/13
s.+ lerin 433b/4

sükkerlik (Ar-Tr) Şeker kıvamında olma durumu.
s.+ e 434a/1

sükūt (Ar) Susma, konuşmama.
s.+ a 427a/10

Süleymān (Ar) Hz. Süleyman peygamber.
S. 479a/1
S. 421b/1, 422a/20, 422b/1, 424a/11,
424a/13, 424a/21, 425a/2, 425a/20, 427a/8, 427a/13, 427b/1, 427b/4, 427b/5, 427b/6,
427b/10, 427b/18, 427b/20, 429b/8, 429b/12, 429b/17, 429b/18, 430a/1, 430a/11, 430a/17,430a/19, 430b/11, 430b/15, 430b/17, 431a/1, 431a/4, 431a/10, 431a/12, 431b/12, 431b/20, 432a/5, 432a/7, 432a/8, 432a/11, 432a/19, 432b/3, 432b/14, 433a/8, 434a/19, 434b/15, 435a/7, 435a/11, 435a/12, 435a/20, 435b/17, 436a/3, 436b/1, 436b/19, 438a/17, 439a/2, 439a/4, 439a/6, 439a/7, 439a/13, 439b/5, 441a/4, 441a/5, 441a/9, 441a/10, 441a/13, 441a/15, 441a/17, 441a/18, 441b/2, 441b/9, 441b/17, 441b/19, 442a/2, 442a/8, 442a/13, 442a/17, 442b/21, 443a/7, 443a/10, 445a/14, 445a/17, 445a/18, 445a/20, 445b/3, 445b/6, 445b/9, 445b/17, 446a/1, 446b/12, 447b/1, 447b/9, 449a/12, 452b/19, 454b/5, 454b/16, 455a/16, 456b/5, 456b/11, 456b/12, 457b/16, 457b/17, 458a/3, 458a/8, 458a/13, 458a/15, 458a/16, 458b/10, 458b/18, 458b/19, 459a/3, 459a/4, 459b/11, 459b/17, 460a/3, 460a/6, 460a/9, 460a/15, 464b/1, 465a/3, 465a/13, 465b/2, 468a/3, 468a/19,

468a/20, 470a/20, 471a/1, 471a/2, 471a/9, 471a/16, 471a/21, 471b/3, 471b/4, 471b/19, 472a/5, 472a/10, 472a/11, 472a/15, 472b/2, 472b/5, 472b/17, 472b/20, 473a/1, 473a/4, 473a/5, 473a/9, 473a/10, 473a/14, 473b/13, 473b/15, 474a/10, 474b/20, 475b/2, 475b/16, 476b/3, 476b/12, 477a/14, 477a/20, 477b/13, 477b/16, 478b/1, 478b/9, 480a/14, 480a/19, 481a/3, 482a/14, 483a/6, 483b/9, 484a/12, 486a/11, 488a/2
S.+ a 429b/18, 438b/19, 442a/16, 445b/2, 445b/8, 452a/19, 452a/20, 452b/9, 456b/1, 458a/8, 458a/12, 470b/21, 472b/4, 473a/15, 474a/9, 474a/11, 476b/15, 476b/18, 477a/1, 477a/11, 478b/18
S.+ çün 466a/13
S.+ dan 432a/4, 435a/12, 441b/14, 475b/14, 486a/12
S.+ dur 474a/13, 474b/7
S.+ ı 427b/4, 431b/1, 432a/7, 436a/3, 438b/16, 447b/21, 458a/7, 462b/18, 469a/15, 472b/7, 473a/3, 473a/14, 473a/17, 473b/3, 473b/15, 475b/9, 475b/10, 475b/12, 475b/19, 476a/1, 476b/17, 477b/5, 480b/20, 481b/11, 484a/21
S.+ ıla 456a/20, 483a/16
S.+ iye 472a/12
S.+ lardan 481a/5
S.+ sın 473b/8
S.+ uñ 438b/15, 441a/11, 450b/10, 458a/7, 439a/12, 472b/16, 473a/7, 475b/21, 477a/19, 477b/15

Süleymān bin Dāvud → Süleymān
S. 431b/14, 431b/19
S.+ ı 474a/8

Süleymān bin Nerīmān → Süleymān
S.+ uñ 452b/15

Süleymān bin Şaḫarnār → Süleymān
S.+ ı 427b/21

Süleymān bin Şaḫrnār → Süleymān
S. 430b/9, 430b/14, 431a/9, 431a/15, 431a/21, 431b/6
S.+ uñ 431a/7, 431b/8

Süleymān Ḫafī → Süleymān
S. 442b/21, 443a/5, 443a/9, 443a/10, 443a/11, 443a/13, 443a/14, 443a/19, 443a/21, 444a/8

Süleymān-ı Ḫafī → Süleymān
S.+ nüñ 443a/7

Süleymānī (Ar) Hz. Süleyman peygemberle ilgili olan.
S. 472b/18, 472b/19, 481a/20, 482a/4, 482b/18, 484a/12
S.+ de 431a/13, 443b/2, 472a/21
S.+ den 476b/2
S.+ ler 480b/16, 481b/8, 482b/6, 482b/12, 483a/1, 483a/13, 485b/17
S.+ lerden 481a/6
S.+ lerdurur 478a/9
S.+ leri 481b/3
S.+ lerüñ 478b/6, 482a/15, 482b/20
S.+ nüñ 482a/2
S.+ ye 443b/3

Süleymāni → Süleymānī
S.+ ye laʿlü gevher şaçup 472b/1
S.+ ye 472b/9
S.+ yye 472b/1

Süleymān ibni Dāvud (Ar) Süleymān
S. 471a/10, 471a/17

Süleymānlıḳ (Ar-Tr) Süleymân olma durumu. Peygamberlik.
S. 430b/9

Süleymān-nāme (Ar) Firdevsi'nin seksen iki ciltten oluşan eserinin adı.
S. 434b/11, 487b/21
S.+ de 462b/1
S.+ den 434b/9, 462b/14
S.+ ʾi 487b/7
S.+ nüñ 422a/14, 434b/3,

447a/5, 447a/6, 462b/8, 475a/17, 487b/16, 487b/18
S.+ sin 422a/13, 475a/13
S.+ sinden 460a/15
S.+ sine 429b/10

sün- Uzan-, uzanarak yere yat-
s. 454b/3
s.- di 439b/18
s. ṭurdı 448b/6

sünbül(Far) Sümbül çiçeği.
s. 434b/6, 442b/9
s.+ leri 472a/20

sünbüle (Ar) Başak burcu.
s. 445b/15, 458b/21

süñü Mızrak, kargı.
s. urdı 440a/14, 440a/16, 440a/18
s. urdılar 440a/13
s. 426a/19, 439b/21, 440a/10, 440a/12, 440a/17, 440b/2, 455a/8, 469b/10, 469b/21, 470a/3, 470a/7, 485b/10
s.+ ler 481a/2
s.+ leri 453b/5, 455a/21, 486b/21
s.+ lerin 448a/10
s.+ lerle 481b/9
s.+ leyin 481a/5
s.+ ñden 487a/4
s.+ nüñ 469b/8
s.+ sin ṣavdı 440a/20, 440a/21
s.+ sin 426b/15, 440a/15
s.+ yi 469b/7, 469b/20
s.+ yile 440a/13

süñük Kemik.
s. 445a/9
s.+ leri 445a/7

sür-
1. Değdir-, yürüt-, devam ettir-
s.- di 433a/18, 440b/3, 451a/9, 463b/4, 477b/7
s.- diler 439b/13, 457a/11, 463a/9, 469a/9
s.- düm 450a/20
s.- e 475b/1, 483b/16
s.- elüm 433a/4
s.- ersin 446b/13
s.- erüz 424a/15
s.- evüz 433a/17, 469a/16, 482b/9
s.- eyin 468b/21, 483a/5
s.- me 435a/8
s.- miş 448b/3
s.- ünce 451a/12
s.- üp 427a/4, 429a/4, 435a/14, 435b/2, 435b/11, 440a/11, 440a/1, 440b/4, 443b/18, 447a/11, 449b/3, 449b/19, 450a/3, 450a/19, 453a/4, 453b/7, 456a/14, 456b/5, 459a/15, 463a/15, 463b/2, 465b/12, 465b/13, 466b/16, 467a/16, 470b/5, 475b/17, 479a/11, 480b/4, 480b/15, 481a/21, 481b/10, 482a/21, 484a/9
2. (y.f.)
ardın sür-: Takip etmek, iz sürmek
…-eler 483a/4, 483a/13
at sür-: At üzerinde ilerlemek
…-di 482a/3
…-diler 440b/1, 483a/14
…-üp 440a/12, 440a/14, 440a/18, 453a/14, 453a/15, 455a/5, 455b/1, 455b/9, 455b/16, 456b/3, 463a/19, 470a/15, 481a/12, 481b/8, 481b/21, 482a/1, 483b/5, 483b/12, 484a/1
becidd sür-: Acele gitmek, hızlı olmak
…-diler 467b/12, 468b/13
çeri sür-: Asker yürütmek
…-üp 456a/4
gemileri sür-: Gemileri ilerletmek
…-üp 435b/3
girü sür-: geriye doğru hareket etmek
…-di 482b/15, 482b/21
raḫş sür-: At sürmek
…-üp 440b/18, 463a/21
raḫş u raḫşān sür-: Parlak at yürütmek

…-üp 480b/13
ṣāġ u selāmet sür-: Esenlikle hareket etmek
…-üp 440b/5
ʿömür sür-: Hayat yaşamak
…-mek 468b/21
…-mişem 465a/11
…-müşidi 446a/3
…-en 429b/7
…-üp 459b/2
yire sür-: Yere değdirmek
…-di 443b/6, 477a/8
…-üp 473a/7, 477a/9
yüz sür-: Yüzünü yere değdir-, saygı gösterMEK
…-di 443b/15
…-er 476a/9
…-eydi 474a/9
…-üben 437b/10
…-üp 473a/9

ṣürāḥī (Ar) Çeşitli maddelerden yapılan içine sıvı koymaya yarayan kap.
ṣ.+ ler 436b/12

ṣürāhi → ṣürāḥī
ṣ.+ ye 444a/18

sürç- Sendele-
s.- di 440a/21

sürdür-Uzaklaştır-
s.- di 468b/6

sürḫ (Far) Kırmızı, kızıl.
s. 434b/6, 463a/21

süri- → sürü-
s.- yüp 454b/14

sürme Kirpiklerin diplerine sürülen ince siyah boya.
s. 424b/19

sürtün-Sürüklen-
s.- üp 473a/7

sürü- Yerde sürükle-
s.- di 463b/2
s.- yirek 474a/15

sürül- Uzaklaştırıl-, kovul-
s. 480a/17
s.- miş 484b/6
s.- üp 446b/9
s.- ürüm 480a/9

Süryān(Ar) Samilerin Arami kolunun doğu bölümünde olan bir Hristiyan topluluktan olan kimse.
S. 476a/1

Süryānī (Ar) Süryaniliğe mensup.
S. 471a/7

Süt Memeli hayvanlardan sağılan beyaz renkli sıvı.
s.+ den 461b/14

süvār (Far) Ata binmiş kimse.
s. irüp 455b/5, 480b/17, 481b/14 → ir-
s. ḳılup 453b/11 → ḳıl-
s. oldı 469b/19 → ol-
s. oldılar 463a/8
s. olmış 470a/17, 483b/6
s. olunca 440a/8
s. olup gidelüm 471a/9 → ol-, git-
s. olup gitdiler 443b/9
s. olup 436a/8, 437a/3, 437b/13, 439b/20, 440b/7, 440b/8, 440b/13, 449a/18, 449b/3, 451b/17, 453b/13, 453b/15, 453b/18, 454a/13, 455a/6, 462b/20, 466b/1, 466b/11, 467a/1, 467a/11, 467b/10, 468b/13, 480b/10, 482b/7, 483b/5, 486b/20
raḫşa s. olup 470a/17 → ol-, raḫşa
raḫşına s. olup 465b/11
s. 476a/12, 477b/8, 481a/1, 481a/8,
484a/6
s.+ larından 485a/1

süz-
1. Bir şeyin katı ve sıvı kısımlarını birbirinden ayırmak.

s.- üp 444a/18
2. Kuşlar için süzül-
s. 474a/2

süzül- Kuşlar için aşağı in-
s.- üp 476b/20, 474a/19

Ş (ş)

şād (Far) Sevinçli, mutlu.
ş. geldüñ 437b/1 → gel-
ş. oldı 466b/5, 467a/5, 469b/1
göñli ş. oldı 469a/8 → ol-, göñl
ş. olmayup 428b/12 → ol-
ş. olup 428b/4, 436a/2, 436a/9, 444a/15, 461b/11, 469a/8, 483a/21
ş. u ḫürrem oldı 469b/15 → ol-, ḫürrem
ş. u ḫürrem olup 465b/16
ş. 428b/6, 447a/15, 469a/1, 469b/5,
479b/6
ş.+ ıla 479a/11

şādılıḳ (Far-Tr) Mutluluk.
ş. iderken 444a/8 → it-

şādımān (Far) Seviçli.
ş. 437a/15

şādī (Far) Memnunluk, sevinçlilik.

ş. ḳılma 471b/18 → ḳıl-
ş. 469a/1, 469b/5

şād-kām (Far) Çok sevinçli.
ş. 447a/3

şādumān → şādımān
ş. 447a/18, 459a/2

şāfiʿ (Ar) Şefaat eden, Hz. Muhammed.
ş. 421b/3, 429b/11, 432b/1

şāfī (Ar) Şifa veren, hastayı iyi eden.

ş. 422a/13, 433a/16

şaġal (Far) Çakal.
ş. 463a/12

şāh (Far) Hükümdar, padişah.
ş. 422a/13, 424b/3, 424b/19, 424b/21, 426b/2, 435b/11, 436b/4, 441b/21, 443b/4, 443b/7, 443b/20, 443b/21, 444b/5, 444b/6, 444b/12, 445a/1, 447b/2, 447b/11, 449b/21, 452b/6, 454a/16, 454a/19, 454b/12, 455b/6, 455b/7, 455b/16, 456a/4, 456a/8, 456a/10, 456a/14, 456b/10, 468b/17, 468b/18, 472b/2, 474a/4, 474a/14, 474a/18, 474b/13, 475b/9, 475b/14, 475b/21, 476a/6, 476a/9, 476a/10, 476b/2, 476b/11, 476b/13, 476b/15, 476b/19, 477a/9, 477a/13, 477a/14, 477b/1, 477b/11, 478a/19, 478b/15, 480b/5, 480b/13, 481a/20, 481b/4, 481b/17, 482b/9, 482b/17, 483a/5, 483a/11, 484a/18, 484b/11, 484b/15, 485b/5, 485b/13, 487a/8
ş.+ a 421b/13, 422a/9, 435b/9, 435b/11, 447b/6, 447b/11, 453a/12, 453b/10, 453b/12, 453b/17, 462a/20, 466a/3, 471b/18, 472a/8, 472a/9, 474a/2, 474a/17, 475b/21, 476a/2, 476b/21, 477a/10, 485a/18
ş.+ da 475b/21
ş.+ dan 477a/12
ş.+ dur 456a/4
ş.+ ı 424a/12, 424b/2, 424b/4, 424b/16, 425a/2, 425a/4, 425a/5, 425a/10, 425a/11, 435b/12, 435b/14, 436b/3, 447b/5, 447b/17, 449b/12, 449b/16, 456a/5, 456b/2, 470b/12, 470b/13, 472b/13, 474a/18, 476b/10, 477b/1, 477b/16, 477b/18, 478b/6, 479a/12, 480b/12, 481b/16, 481b/21, 482a/19, 482b/14, 483b/21, 484b/4, 484b/10, 488a/1
ş.+ ıdum 466b/21, 467a/21
ş.+ ıla 475b/18, 482b/4
ş.+ ın 435a/13, 454b/15
ş.+ ına 451a/10, 465a/18, 466a/2
ş.+ ını 447b/19
ş.+ ınuñ 451a/5, 472a/20
ş.+ lar 454b/18, 454b/20, 466a/1, 485a/15

ş.+ lara 466a/3
ş.+ lardur 483a/8
ş.+ ları 464a/13, 473b/7
ş.+ uñ 474a/20, 475b/17, 485a/17

şahāb (Ar) Cesur kimse.
ş. 421b/4, 422a/6

şāhān (Far) Şahlar, hükümdarlar.
ş. 476a/10

şahāne(Far) Hükümdara ait, çok mükemmel olan.
bezmi ş. ḳurup 436b/2 → ḳur-, bezm

şah-bāz (Far)
1. Bir cins iri ve beyaz doğan kuşu
ş. 458a/10, 477a/4
2. Yiğit, gösterişli asker
ş.+ ları 449a/17

Şāh-ı Cāẕūyān(Far) Cadıların padişahı.
Ş. 452b/15

Şāh-ı Hind (Far) Hind şahı.
Ş. 450a/5, 454b/9

Şāh-ı Hindī → Şāh-ı Hind
Ş. 454b/19

Şāh-ı Sāḥirān(Far-Ar) Büyücülerin padişahı.
Ş. 452b/18

şāhid (Ar) Şahit, tanık.
ş. 432b/1, 433a/5
ş.+ dür 471b/7
ş.+ i 421b/4
ş.+ ile 462b/16

şāhlıḳ (Far-Tr) Şah olma hali.
ş.+ ısa 464b/2

şāhlu (Far-Tr) Şaha sahip.
ş. 472a/20

şaḥne (Ar) Emniyet memuru.
ş.+ i 427b/13

şaḫṣ (Ar) Kişi, kimse.
ş. 429b/7, 437b/2, 437b/3, 437b/5,
437b/11, 438a/1, 468a/4, 470a/17

Şāh-ı Tamġaç (Far-Tr) Çin padişahı.
Ş. 435b/9

şaḳ (Ar) Yarılma, kırma.
iki ş. idüp 478a/12 → it-, iki

şaḳı- Şimşek gibi çak- parla-
ş.- dı 440a/17, 454a/2, 480b/19, 486a/13
ş.- yup 443b/16

şākir (Ar) Şükreden kimse.
ş. ola 459a/18 → ol-
ş. olup 437b/6
ş. 464b/1

şākird (Far) Talebe, öğrenci.
ş. 484a/15
ş.+ i 455a/18, 481a/4
ş.+ ile 481a/7
ş.+ ime 455a/21
ş.+ in 477b/19, 477b/20, 482a/7, 483a/10, 486a/18
ş.+ inden 484a/15
ş.+ ine 455a/9, 481a/17
ş.+ ini 455a/13
ş.+ leri 454a/19, 455a/13, 480b/6, 481a/18, 482b/5
ş.+ lerile 454a/18, 484a/16
ş.+ lerin 482b/13
ş.+ lerine 455a/9
ş.+ lerinüñ 480b/20
ş.+ üm 482a/13, 483b/17

şām (Far) Akşam vakti.
ş. u seḥer eyle 487a/13 → eyle-, seḥer
ş. 431b/7, 434a/20, 446b/20, 454a/3, 457a/13
ṣubḥ ı ş. 447a/2

Şām Suriye'nin baş kenti olan şehir.
Ş.+ uñ 431b/11

şaʿr (Ar) Kıl, tüy.
ş.+ umuñ 422a/20

şarāb (Ar) Mey, içki.
ş. 422a/8, 444b/12, 445a/5, 451a/1,
456a/1, 468a/12, 468b/2, 480b/4
ş.+ da 451a/2
ş.+ ı 444b/15, 450b/14, 468a/11, 468a/16, 468a/17
ş.+ ıla 427a/8, 455b/18, 468a/10
ş.+ ları 450a/16
ş.+ uñ 445a/2

şarāban (Ar) Cennette temiz bir içki.
ş. 433a/15, 432b/1, 433b/16 433a/10

şarḳ (Ar) Doğu.
ş. 426b/4, 467b/21
ş.+ a 459a/10
ş.+ ısından 468a/1

şarḳan (Ar) Gün doğusu tarafından, şarkında.
ş. 465b/3

şaş-
1. Şaşır-
ş.- dı 481a/14, 483a/17
2. (y.f.)
ʿaḳlı şaş-: Kafası karışmak
…-ar 485b/9
…-dı 444b/18
…-up 451a/9

şaʿşaʿa (Ar) Parlaklık parlama.
ş.+ 487a/16

şaʿşaʿalan- (Ar-Tr) Parıldan-, yaldızlan-

ş.- mış 440a/4

şavḳ Işık, parıltı.
ş.+ ına 458a/15
ş.+ ından 470a/13

şāẕ → şād
ş. olup 475b/16, 479b/6 → ol-
ş. u ḫandān 448a/4
ş. u ḫurrem alup 479a/11
ş. u ḫürrem olup 483a/12, 484b/8 → ol-, ḫürrem

şāẕān (Far) Sevinçli, mutlu kimse.
ş. 428b/3

şāẕī → şādī
ş. 464a/19

şebāb (Ar) Gençlik, civanlık.
ş. 421b/6

şeb-çıraḳ (Far) Değerli parlak taş, inci.

ş. 441a/11, 458a/11, 465b/9

şebh (Far) Benzeyen.
ş. 422a/17

şeb-ḫūn (Far) Gece baskını.
ş. eyledük 479a/3 → eyle-
ş. iden 452a/9 → it-
ş. itdiler 456b/4
ş. ḳılalum 456a/12 → ḳıl-
ş. 477b/6

şeb-nem (Far) Çiy.
ş. 435a/9

şeb-reng (Far) Gece renginde olan, siyah.
ş. 450a/18

şecāʿat (Ar) Cesaret.
ş. 439b/18, 444b/13
ş. gösterdi 444b/16 → göster-
ş.+ i 444b/12

şecer (Ar) Ağaç.
ş.+ i 464a/13
m.+ in 457a/2
ş.+ üñ 448b/4

şecerāt (Ar) Ağaçlar.

ş. 428a/18, 433a/4, 442b/14
şemerāt ü ş. 443b/2
ş.+ ı 427a/21, 432a/21

şecrü'l-ḳavaḳ(Ar) Kavak ağacı.
ş. 442b/10

şedād → Şeddād
ş.+ an 424b/9

Şeddād (Ar) Âd kavminin hükümdarı.
Ş. 476a/9, 488a/5
Ş.+ ı 471b/1

şedīd (Ar) Şiddetli, sert.
ş.+ den 430b/5

Şefetyānūş → Şiftyānūs
ş. 482b/10, 482b/16

şeffāf (Ar) Hafif.
ş. 458a/11, 464a/4

şeffāflıḳ (Ar-Tr) Hafiflik.
ş. 441a/12

şefi' (Ar) Şefaat eden.
ş. 446b/3
ş.+ dür 461a/13

şeftālü(Far) Semiz erik, şeftali.
ş. 432b/21

Şeftiyānūş → Şiftyānūs
Ş. 481b/14, 481b/20

şeh → şāh
ş. 421b/4, 421b/15, 422a/1, 422a/8,
422a/20, 430a/17, 432b/17, 458a/13, 459a/1, 467b/7, 487a/1
ş.+ dan 426b/4
ş.+ lerinden 474a/1
ş.+ lerinüñ 466b/14, 467a/14

şehā (Far) Ey padişah.
ş. 432a/3, 434a/21, 444b/3

şehber(Far) Kuş kanadının en uzun tüyü.
ş.+ leri 432b/4

şehberī(Far) Kuş kanadı ile ilgili.
ş. 427b/21

şehd (Ar) Bal.
ş. ü nebāt 434a/15
ş. ü şekkerde 430b/16
ş. 432a/8, 441a/7, 462a/6
ş.+ i 429b/14, 431a/16, 431a/18, 443a/4, 471a/3
ş.+ ü 434a/5

şeher → şehr
ş.+ ede 474b/1

şehin-şāh (Far) Padişahlar padişahı.
ş.+ dur 487b/16

şehir → şehr
ş. 435b/5, 474b/6
ş.+ den 448a/8
ş.+ dür 436b/4
ş.+ lerüñi 447b/13

şehlā (Ar) Ela göz, koyu mavi göz.
ş. göz 444b/5
ş. 472a/20

şehr (Far) İl, büyük kent.
ş. 447b/16, 466b/9, 467a/9, 473b/4,
473b/12, 473b/13, 473b/14, 473b/15, 473b/18
ş.+ e 424b/5, 473a/11, 474b/3
ş.+ i 424b/3, 457a/12, 466b/14, 467a/14, 470b/13, 473b/5, 474b/5, 477a/19
ş.+ imüzde 424a/13
ş.+ inde 471a/7, 471a/8, 473a/1
ş.+ indeki 449a/14
ş.+ ine 473a/3, 473a/11, 473b/4, 474a/10, 474b/10
ş.+ ini 474b/9
ş.+ inüñ 437a/3, 439a/3, 473a/2, 473a/4, 474a/1, 474a/3
ş.+ ü 424a/12
ş.+ üñ 424b/3, 473b/6, 473b/13,

473b/16
ş.+ üñe 476a/13, 476a/14

şehriyār (Far) Hükümdar.
ş. 426b/10, 431b/19, 454b/14, 471b/15
ş.+ a 438b/14

Şeh Süleymān (Far-Ar) Hz. Süleyman peygamber.
Ş. 429b/6, 431a/4, 432a/17, 434a/5,
437b/10, 454b/14, 455a/17, 460a/14, 474b/10, 474b/13, 475b/5, 476a/2
Ş.+ ı 462b/12
Ş.+ nuñ 458a/2

şehvet (Ar) Aşırı istek, cinsel arzu.
ş. itme 472a/9 → it-

şehzāde (Far) Hükümdar oğlu.
ş. 469b/4
ş.+ ʾi 469a/9, 469a/11
ş.+ ler 469b/3, 483a/8, 483b/21
ş.+ leri 483a/13
ş.+ nüñ 485b/1

şek → şekk
ş. 429b/11

şeker (Far) Ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddeler.
ş. 427a/14, 428a/13, 432b/14, 433b/14
ş.+ den 433a/11, 433b/17, 461b/13

şeker-leb (Far) Tatlı dudaklı.
ş. 421b/12

şekil → şekl
ẖoş ş. ḳılup 486a/18 → ḳıl-, ẖoş
melek ş. ḳılup 479a/16 → ḳıl-, melek
ş. 423b/5, 424a/15, 449a/8, 450a/18, 473b/20, 479a/18, 484b/14
ş.+ de 437a/12
ş.+ dür 437a/8
ş.+ leri 437a/8

şekk (Ar) Şüphe, zan.
ş.+ 431b/13, 438a/18

şekker → şeker
ş. 422a/16, 427a/17, 427b/3, 428a/1, 429a/8, 429a/20, 432b/4, 432b/5, 433a/11, 433b/7, 433b/11, 441a/4, 441a/5, 441a/7, 443a/3, 471a/5
şehd ü ş.+ de 430b/16
ş.+ den 427a/16, 431b/3
ş.+ i 434a/14, 471a/3
ş.+ üñ 427a/19, 427b/1

şekker-istān (Far) Şeker kamışı tarlası.
ş. 427b/15, 432a/15

şekker-şiken (Far) Tatlı söz söyleyen.
ş. 447a/9, 475a/9

şekl (Ar) Biçim, kılık, şekil.
ş.+ i 424b/17, 434a/11, 434b/4, 441a/20, 456b/6, 468a/6, 474a/19, 479b/12
ş.+ in 437a/5, 437a/7
ş.+ inde 423a/4, 427b/22, 441a/13, 441a/14, 450a/9, 458a/11
ş.+ indeyidi 428a/1
ş.+ ine 450a/10, 450a/11, 450a/12
ş.+ ini 432a/15, 459a/4
ş.+ üñ 465b/20

şemʿ (Far) Mum.
ş. 421b/2, 421b/7
ş.+ inden 448a/13
ş.+ ine 462b/13
ş.+ un 453b/11

şemʿdān (Ar-Far) Şamdan.
ş.+ lar 426b/21

şemāyıl (Ar) Huylar, ahlaklar.
ş.+ ı 468a/6, 474a/19

şems (Ar) Güneş.

ş. ü ḳamer 432b/9
ş. ü ḳamerdür 433b/21
ş. 438b/8, 448a/15, 466a/10, 470b/8,
470b/9, 485b/18
ş.+ den 428a/11
ş.+ i 475a/19

şenlik (Far-Tr) Sevinçli, ferahlık.
ş. 435b/4

şer → şerr
ş. 487a/14
ş.+ den 485a/7
ẖayr ı ş.+ den 462b/5
ş.+ dür 473b/10

şerʿ (Ar) Allah'ın emri, İslâm'ın din kuralları.
ş.+ a 433a/7
ş. + i 421b/3

şerāyiṭ (Ar) Şartlar.
ş.+ in 429a/12

şerbet (Ar) İçilecek tatlı şeyler.
ş.+ i 432a/1
ş.+ ümüzden 457b/9
ş.+ üñ 444b/7, 444b/14

şeref (Ar) Bir kimseye gösterilen manevi büyüklük.
ş. buldı 475a/18 → bul-
ş. 475a/2, 487a/20
ş.+ i 469a/2, 471a/5

şerer (Ar) Kıvılcımlar.
ş.+ dür 422a/6
ş.+ i 481a/15

şerḥ (Ar) Açma, açık hale getirme.
ş. idem 432a/17, 447a/1 → it-
ş. idemez 432a/2
ş. ideyin 425b/2, 446b/7
ş. itmege 432a/1
ş. 423a/8, 476b/10
ş.+ i 445b/20, 459a/1
ş.+ ini 459a/4

şerḥa (Ar) Bölünmüş, ayrılmış.
şerḥa ş. itdi 447a/10
ş. şerḥa itdi 447a/10

şerīʿat (Ar) Allah'ın emri, doğru yol.
ş.+ ince 424a/11, 470b/15

şerīf (Ar) Kutsal, mübarek.
ş. 429a/1

şerm (Far) Utanma.
ş. idüp 422a/15 → it-

şermesār (Far) Utangaç.
ş.+ ı 487b/8

şerr (Ar) Fenalık, kötülük.
ş.+ inden 452a/16, 473b/9, 477b/5

şeş-tā (Far) Altı telli tanbur.
ṭanbūr u ş. 427a/6
ş.+ ları 450b/12

şevḳ (Ar) Keyif, neşe.
ş.+ i 441a/12
ş.+ ile 475a/21

şevket (Ar) Büyüklük, ululuk.
ş.+ üñ 437b/8

şevketlü (Ar-Tr) Heybeyli.
ş. 478b/6, 484b/20

şey (Ar) Herhangi bir nesne, durum ve hususu belirten kelime.
ş. 474b/19
ş.+ den 423a/20, 474b/20

şeyʾ → şey
ş. 429a/1, 474a/5

şeyāṭīn (Ar) Şeytanlar.
ş. 439a/8, 472b/5, 486b/12

şeyḫ (Ar) Yaşlı, ihtiyar.
ş.+ i 421b/6

Şeyḫī (Ar) 15. Asırda yaşamış Divan

şairi.
ş. 462b/1

şeyṭān (Ar) Allah'ın huzurundan kovduğu isyankar varlık.
ş. 423a/2, 423a/8, 423a/9, 423a/11, 423a/13, 423b/7, 423b/8, 423b/9, 423b/10, 423b/13, 423b/14, 423b/15, 423b/16, 423b/19, 424a/8, 444a/15, 445a/15, 446b/8, 446b/9, 456b/7, 462a/11, 479b/7, 479b/16, 479b/19, 480a/1, 480a/8, 480a/9, 480a/11, 480a/13, 480a/18, 480a/20, 480b/3, 482a/18, 483a/20, 483a/21, 483b/1, 483b/2, 483b/3, 483b/4, 483b/5, 483b/8, 483b/14, 484a/6, 484a/9, 484b/7, 484b/8, 484b/13, 484b/17, 484b/18, 484b/21, 485a/2, 485a/16, 485a/19, 485b/14, 486a/1, 486a/2, 486a/15, 486a/16, 486a/18, 486b/1, 486b/2, 486b/5, 486b/7, 486b/8, 486b/13, 486b/16, 487a/14, 487b/2
ş.+ a 484a/5, 484b/13, 485a/17, 485b/11, 486a/14
ş.+ dan 479b/8, 480b/1
ş.+ dur 423b/8, 423b/17, 479b/17, 487a/9
ş.+ ı 422b/20, 423a/10, 423a/14, 423b/2, 423b/15, 423b/21, 444a/6, 444a/11, 454b/15, 479a/14, 479b/4, 479b/6, 479b/18, 483a/17, 484b/8, 484b/12, 485a/10, 485a/18, 486a/9, 486b/5, 486b/10, 486b/14, 487a/9
ş.+ ıla 479b/9
ş.+ sın 423b/13
ş.+ uñ 484a/4, 484b/10

şeyṭānı ʾr-racīm (Ar) Kovulmuş şeytan.
ş. 479a/10, 480a/6, 485a/12, 485b/19
ş.+ dür 480a/12

şeyṭānī (Ar) Şeytana mensup.
ş. 445a/4

şıpıldaş- Birlikte şıpıl diye yansıma ses çıkar-
ş.- mış 481a/10

şiʿār (Ar) İşaret, ayırt edici özellik.
ş. 462b/2

şiddet (Ar) Bir şeyin fazla olma derecesi.
ş.+ i 422a/2
ş.+ inden 455b/21

şifā (Ar) İyi olma, hastalıktan kurtulma.
ş. 461b/1
ş.+ dur 432a/2

Şiftyānūs Metne göre Gürcistan meliki.
Ş. 453b/12

şiʿr (Ar) Şiir.
ş.+ dür 422a/7

şikār (Far) Av.
ş. gitmişdi 439b/14 → git-
ş.+ 424a/16, 424a/19, 435a/2
ş.+ dan dönüp 439b/17 → dön-
ş.+ lar 436a/10

şikār-gāh (Far) Avlak, av yeri.
ş.+ uñ 463a/19, 463b/2

şikāyet (Ar) Herhangi bir durumdan dolayı sızlanma, yakınma.
ş. idüp 443b/10 → it-
ş.+ e 443b/7, 443b/18

şikestelik (Fa-Tr) Kırıklık.
ş. ḳıla 479a/4

şimden → şimdi
ş. 463b/21, 481b/5

şimdi İçinde bulunulan hal, durum.
ş. 422b/13, 423b/6, 427a/4, 438a/11, 443b/11, 444b/16, 452a/21, 452b/16, 454b/5, 461a/21, 461b/8, 464a/20, 470a/13, 470b/8, 482b/8, 483b/2, 485a/4, 486a/10, 486b/3
ş.+ den 454b/12, 463b/14
ş.+ ki 463b/12, 486a/12

ş.+ ye 452a/21, 461b/7, 483b/1

şīr (Far) Yırtıcı etçil hayvan, aslan.

ş. 453b/20, 456b/2, 480b/7
ş.+ i 478b/13

şirīn → şīrīn
ş. 422a/16

şīrīn (Far) Tatlı, sevimli, hoş.
ş. 429b/10, 432a/14, 434a/5, 450a/13, 462a/20, 472b/14

şīrīn-cemāl (Far-Ar) Tatlı yüzlü.
ş.+ üñ 462b/11

şirk (Ar) Allah'a ortak koşma.
ş. getürüp 430b/9 → getür-
ş. 442b/20
ş.+ den 430b/13

şīr-ner (Far) Erkek aslan.
ş.+ leri 449a/17

şīşe (Far) Camdan yapılmış içine sıvı madde konulan nesne.
ş. 424b/10, 452a/12, 456a/21, 456b/1, 477b/20, 481a/12, 481a/16, 482b/16, 482b/19
ş.+ i 452a/13
ş.+ ler 456b/1, 477b/20, 481a/13, 481a/15, 482b/19
ş.+ lerden 481a/19
ş.+ lere 481a/18
ş.+ leri 482b/4
ş.+ lerüñ 481a/17
ş.+ nüñ 481a/12, 481a/19
ş.+ si 429a/15
ş.+ sine 430b/1, 431a/8

Şīt (Ar) Kur'an-ı Kerîm'de adı geçen peygamberlerden.
Ş. 432b/20, 433a/2, 433a/4, 433a/9,
433a/18, 433b/2, 433b/4, 433b/5, 433b/6, 433b/15, 433b/17
Ş.+ i 433a/8, 433a/9, 433a/20, 433b/8
Ş.+ ile 461a/18

şitā (Ar) Kış.
ş. 475a/18

şitāb (Far) Acele, çabukluk.
ş. 422a/2, 422a/10

şīve (Far) Naz, eda.
nāz u ş. 444b/5, 450a/14

şīvelü (Far) Nazlı, edalı.
ş. 468a/13

şol Şu+ol ile oluşan işaret sıfatı veya zamiri.
ş. 428a/16, 428b/15, 431b/17, 442b/14, 444a/12, 450a/21, 457a/3, 457a/18, 458b/1, 458b/2, 459a/18, 460a/1, 460b/1, 462b/3, 465a/9, 465a/18, 465b/18, 466b/11, 467a/11, 471a/14, 472a/13, 475a/2

şöhret (Ar) Ün yapma, meşhur olma.

ş. bula 457b/11 → bul-
ş. buldı 443a/19
ş.+ ine 471b/2
ş.+ üñle 437b/8

şöyle Şu+öyle ile oluşan işaret sıfatı veya zamiri.
ş. 422b/7, 422b/10, 422b/16, 423a/21, 423b/3, 423b/10, 423b/15, 424a/6, 424a/8, 424a/20, 424b/9, 424b/11, 424b/12, 424b/15, 424b/16, 424b/19, 425a/6, 425a/15, 425a/17, 425a/19, 425b/3, 426a/4, 426b/17, 426b/21, 427a/2, 427a/16, 427a/17, 428a/13, 428a/17, 428a/18, 432b/4, 434a/2, 434b/21, 435a/2, 436a/11, 436a/12, 436a/17, 436a/18, 437a/2, 437a/6, 437a/7, 437b/2, 438a/5, 438a/6, 438a/10, 438b/1, 438b/5, 439a/15, 440a/3, 440a/4, 440a/5, 440a/17, 440a/19, 440a/21, 440b/19, 441b/19, 442b/2, 443a/21, 444a/20, 448b/6, 450a/20, 452b/1, 452b/20, 454a/2, 454b/9, 454b/17, 455a/16, 455b/14,

457b/8, 461a/12, 461b/4, 463a/6, 463a/9, 463a/12, 463a/14, 463b/3, 464a/11, 464b/8, 464b/15, 465a/4, 465a/5, 465a/19, 465b/21, 466a/4, 466a/5, 466a/7, 466a/17, 466b/3, 466b/16, 467a/3, 467a/16, 467a/21, 467b/15, 467b/19, 468a/6, 468b/3, 468b/11, 468b/19, 469b/10, 470a/3, 470a/9, 470b/1, 470b/4, 477b/2, 477b/4, 478a/17, 478a/19, 478b/6, 478b/21, 479a/13, 480a/1, 480a/18, 480b/19, 481a/13, 481a/16, 481b/6, 481b/7, 482a/5, 482a/15, 482b/2, 482b/18, 483a/5, 483a/21, 483b/20, 483b/21, 484b/20, 485a/16, 485b/19, 486b/3, 486b/5, 486b/7, 486b/11, 486b/13
ş.+ dür 425b/18, 425b/19, 467b/16
ş.+ ki 450a/15
ş.+ yüz 423b/16

şu İşaret zamiri.
ş.+ ndan 423b/19

şuʿālan- (Ar-Tr) Işıklan-, parıltılan-
ş.- ur 470b/9

şuḳḳa (Ar) Parça.
ş.+ sında 448a/9

şuʿle (Ar) Ateş alevi.
ş. virürdi 441a/11 → vir-
ş. 434b/1, 441a/11
ş.+ si 424b/11, 440a/3, 461b/4, 470b/8, 487a/16
ş.+ sinden 438a/6, 478a/12
ş.+ sine 465b/9

şuʿlelen- (Ar-Tr) Alevlen-
ş.- di 438a/6, 470a/12
ş.- dügi 470b/4
ş.- üp 470a/13

şuʿlelendür- (Ar-Tr) Alevlendir-, ışıklandır-
ş.- di 470b/8

Şamʿ (Ar) Suriye'nin baş şehri.
ş.+ a 453b/19

şurub (Ar) Sıvı halde olan ilaç.
ş. 446a/15

şū(y) (Far) Su.
ş. 481a/20

şühūd (Ar) Şahitler, tanıklar.
ş.+ da 433a/6

şükir → şükr
ş. itdi 428b/4

şükr (Ar) Verilen nimetlere karşılık Allah'a minnet duyma.
ş. itdi 442a/6 → it-
secdei ş. itdi 461b/11 → it-, secde
ş. itdiler 441b/20
ş. itmekdür 424b/1
ş. 446b/19
ş.+ i 428b/4, 462a/12, 487b/15
ş.+ in 476b/16
ş.+ ümüz 438b/15
ş.+ üñi 428a/9
ş.+ üni 428b/20

şüküfe(Far) Çiçek.
ş. 432b/12

şükür → şükr
ş. ḳılışdılar 453a/5 → ḳılış-
ş. 449a/21, 468b/12, 473a/9, 475a/6

şümār (Far) Hesap, sayı.
ş. itdi 428b/14 → it-

şütür (Far) Deve.
ş. 458a/12

T, Ṭ (t, ṭ)

tā Dek, değin, kadar edatlarıyla birlikte kullanılarak abartılı anlam verir.

t. 422a/13, 425a/12, 427a/2, 427b/4, 428a/6, 429a/2, 433a/17, 434b/11,

435a/1, 435a/20, 435b/15, 436a/21, 437b/4, 437b/9, 440b/3, 444b/19, 445a/7, 445a/11, 446b/18, 448a/11, 451a/4, 452a/16, 456a/13, 457b/13, 458b/12, 459b/21, 462a/12, 462a/13, 463b/2, 465b/10, 469b/12, 471a/20, 471b/1, 475a/4, 475a/5, 476a/15, 479a/8, 480b/1, 480b/5, 481a/18, 482b/3, 484a/12, 485a/6, 485a/7, 485b/3, 486b/19, 487a/14, 487b/20, 487b/2

taʿaccüb (Ar) Şaşma, hayret etme.
t. eyleyüp 477b/16 → eyle-
t. iderdi 443b/10 → it-
t. idince 474b/7
t. idüp 444b/1, 444b/13, 475b/19, 478a/6
t. itdi 444a/17, 444b/2, 447b/18
t. itdiler 476b/21
t. itdüm 438b/18
t. itdüñ 438b/18
t.+ e varup 433b/19 → var-
t.+ em 438b/19
t. ḳılup 474a/20 → ḳıl-

taʿaccübleş- (Ar-Tr) Hayrete düş-
t.- üp 484a/10

taʿalluḳ (Ar) Asma, asılma.
t.+ ı 461b/3

ṭaʿām (Ar) Yemek, aş.
ṭ. 477a/11, 477a/14
ṭ.+ ı 429a/1, 441b/6, 445b/9, 445b/10, 458a/14
ṭ.+ ıdur 432a/2, 445b/9
ṭ.+ ın 457b/17
ṭ.+ uñ 457a/10

taʿaşşuḳ (Ar) Aşık olma.
t. itdi 446a/6

ṭāʿat (Ar) İtaat etme, boyun eğme.
ṭ. eyle 474b/19 → eyle-
terki ṭ. eyleyüp 446b/13 eyle-, terk
ṭ. iden 457b/9
ṭ. ḳıl 472b/11 → ḳıl-
ṭ. ḳılup 446a/16
ṭ. 432b/8, 446b/13, 487a/13
ṭ.+ a 442b/19
ṭ.+ ı 446a/7, 487a/19
ṭ.+ ına 471b/6
ṭ.+ ümi 446a/16
t.+ uñ 437b/6

taʿab (Ar) Zahmet, sıkıntı.
t. 421b/9

tāb (Far) Güç, kuvvet.
t. 421b/9, 421b/13, 422a/11
t.+ ına 434b/6

ṭabʿ (Ar) Tabiat, yaratılış.
ṭ. 474a/6

ṭabaḳ (Ar) İçine yiyecek konulan kap.
ṭ.+ lar 426b/19

ṭabaḳa (Ar) Kat, katman.
ṭ. 471b/8

ṭabaḳāt (Ar) Tabakalar, katlar.
ṭ.+ ında 429b/4

ṭaban Ayağın yere değen kısımları.
ṭ. 425b/5

ṭaban-
1. (y.f.)
ḳılıç ṭaban-: kılıca dayan-
…-up 454b/19, 484a/18

ṭabanca Sille, tokat.
ṭ. 448b/13

Tabʿāyāyıl (Ar) Hz. Âdem'e cennetten hurma fidani getiren melek.
T. 457a/21

ṭabʿ ṭabʿ (Ar) Huy, yaratılış.
ṭ.+ ı 422a/3

tābiʿ (Ar) Bağlı kalan, uyan.
t. oldılar 476a/12 → ol-
t. olup 452a/19, 452a/20, 478a/16

t.+ i 487a/6
t.+ uz 452a/21

ṭabīʿat (Ar) Huy, yaratılış.
ṭ. 444b/17
ṭ.+ ı 444a/5
ṭ.+ ına 458a/20

ṭabīʿatlan- (Ar-Tr) Doğal halde olun-
ṭ.- ur 444b/17

ṭabīb (Ar) Doktor, hekim.
ṭ. 438b/11

tābiʿī (Ar) Doğal.
t. 474b/14

taʿbīr (Ar) İfade etme, anlatma.
t.+ de 448b/16
t. eyleyem 462b/9, 462b/13 → eyle-
t. ider 448b/16, 449a/11 → it-
t. idüp 448b/17

ṭabl (Ar) Davul.
ṭ. u ʿalem 453b/13, 453b/19
ṭ. ü ʿalemiyile 438b/21
ṭ.+ ı 448a/13
ṭ.+ u 472b/19

ṭablıbāz (Ar-Far) Davulcu.
ṭ. urup 465b/11 → ur-
ṭ. 428b/11

tāb-nāk (Far) Parlak, ışıklı.
t. 462a/15

tābūt (Ar) Ölü taşınan sandık.
t. 426a/14, 426a/15, 426a/19, 426a/21
t.+ ı 426a/14, 462b/20
t.+ uñ 426a/15

tāc (Far) Hükümdarların başlarına giydikleri başlık.
t. 436b/15, 471b/2, 471b/14, 474b/10, 476a/14, 476a/15
t.+ ı 436a/12, 436b/16, 445b/6, 452b/13, 473a/6
t.+ ın 429b/8, 469b/17
t.+ ına 472b/8
t.+ ını 465a/14
t.+ lar 458b/4
t.+ u 470b/12

tācıdār (Far) Hükümdar.
t. 454b/16, 470b/12

tāc-ver (Far) Padişah, hükümdar.
t. 431a/3, 433a/8, 448a/3

tafṣīl (Ar) Ayrıntılı olarak açıklama.
t. 458a/5, 459b/8, 471a/3
t.+ i 427a/20, 447b/9, 459b/1
t.+ ini 429b/16

ṭaġ Dağ.
ṭ. 447a/10, 462b/21, 463a/1, 463a/5, 463a/8, 466b/9, 467a/9, 477b/12, 485a/13
ṭ.+ a 440a/7, 462b/21, 463a/1, 466b/10, 467a/10, 473b/13
ṭ.+ da 424a/14, 424a/20, 426b/5, 447a/13, 466b/10, 467a/10
ṭ.+ dadur 463a/2
ṭ.+ dan 463a/3
ṭ.+ dur 463a/1
ṭ.+ ı 466b/10, 467a/10
ṭ.+ ına 446a/19, 461a/2
ṭ.+ ıyıla 471b/8
ṭ.+ lar 473b/12
ṭ.+ lara 447b/15
ṭ.+ ları 424b/19, 471b/10
ṭ.+ uñ 450a/1, 463a/8

taġayyür (Ar) Değişme, başkalaşma.
t.+ dür 447a/16

taġbīr (Ar) Bulama, bulanma.
t. eyleyem 462b/10 → eyle-

ṭaġıl- Parçalan-, bölün-
ṭ.- a 478a/19, 486a/6
ṭ.- dı 456b/1
ṭ.- duġı 439b/12
ṭ.- maġa 480a/3

ṭ.- mış 465b/14
ṭ.- up 451a/11
ṭ.- ur 485b/16
ṭ.- urlar 485b/17

ṭağıra- Kes-, ikiye böl-
ṭ.- yım 484b/21

ṭağıt- Uzaklaştır-, dağıt-
ṭ.- dı 449b/13
ṭ.- dum 482a/18
ṭ.- mış 427a/1, 483a/19
ṭ.- up 450b/9

ṭağla-
1. (y.f.)
cān u ciger ṭağla-: acısı yüreğine işle-
…-dılar 451b/5

ṭağlan- Acısı yüreğine işlen-
cigeri ṭ.- dı 454b/4

ṭağlaş- Birlikte acı çek-
cān ciger ṭ.- dılar 481b/17

Ṭağṭağa → Ṭağṭağa-ı ʿAyyār
Ṭ. 425a/20, 425b/3, 425b/6, 425b/7,
425b/9, 425b/10, 426a/11, 435b/10
Ṭ.+ ʾi 425b/8
Ṭ.+ ya 425b/9, 434b/18

Ṭağṭağa-ı ʿAyyār Metne göre Sam Süvar'ın pehlivanlarından biri.
Ṭ. 435b/6, 425a/20

tağyīr (Ar) Değiştirme, başkalaştırma.
t. ḳılup 449b/21 → ḳıl-

Ṭā-hā (Ar) Kur'an-ı Kerim'de bir sure adı.
Ṭ. 421b/3

taḥassür (Ar) Hasret çekme.
t.+ i 457a/18

ṭāhir (Ar) Temiz.
ṭ. 431b/18

taḥiyyat (Ar) Allah uzun ömürler versin.
t. 421b/5

taḥḳīḳ (Ar) Doğru olup olmadığını araştırma.
t. 447a/19, 471b/16

taḥḳīḳa (Ar) Gerçekten.
t. 473b/1

taḥḳīr (Ar) Hakaret etme.
t. eyleyem 462b/12 → eyle-

tahlīl (Ar) Çözümleme, açık hale getirme.
t. 472a/18

taḥrīr (Ar) Yazma, yazılma.
t. itdi 430a/19, 445b/18 → it-

taḥṣīl (Ar) Hasıl etme, ele geçme.
t. ola 471a/15 → ol-

taḥsīn (Ar) Beğenip takdir etme.
t. idüp 448a/8, 453a/5 → it-
t. itdi 434b/15, 450a/15
t. itdiler 475b/20
t. ḳıldı 427a/19, 444b/6 → ḳıl-
t. ḳıldılar 463a/19
t. ḳılup 438b/13, 453a/7, 468a/7
t. 426a/7, 434b/9, 437a/14, 442a/16,
464b/2, 482a/18
t.+ ler ḳıldı 486a/15

taḥsīnle- (Ar-Tr) Radirle-, güzel bul-
t.- diler 440b/10
t.- yüp 455a/13

taḫt (Far) Hükümdarların oturduğu büyük gösterişli koltuk.
t. 443b/6, 455b/10, 471b/2, 472b/6, 473a/3, 473a/7, 474a/12, 474a/17, 474a/19, 475b/17, 477a/10, 477a/11, 478a/10, 484a/20, 486a/14, 486a/18

t.+ a 454a/18, 454a/19, 455b/17, 468b/12, 471b/18, 472a/6, 476a/15, 484b/10
t.+ esin 477a/10
t.+ ı 427b/12, 436a/3, 452b/6, 453a/20, 453a/21, 467b/6, 472b/1, 472b/3, 473a/3, 473b/19, 474a/2, 482a/12
t.+ ına 427a/12, 436b/10, 469b/2, 472a/16, 488a/2, 472b/1, 484a/17
t.+ ından 484b/9
t.+ ını 442b/21, 466b/14, 467a/14, 474b/9, 474b/11, 476b/4, 476b/7, 477a/19, 484a/19
t.+ ınınañ 455a/17
t.+ ınuñ 474a/2
ṭ.+ larına 472a/19
t.+ um 436b/6, 448b/5, 476a/8
t.+ umı 473a/11
t.+ umuzı 471a/9
t.+ uñ 471b/14, 472b/18, 474b/10, 476a/14, 473b/21
t.+ uña 435b/15, 471a/16, 471b/3, 471b/14
t.+ uñı 471b/12, 471b/20, 472a/6, 472a/8, 472b/21
t.+ uñla 472a/8

taḥt → taẖt
t.+ ı 427b/12, 458a/18

ṭaẖta (Far) Ağaçtan kesilerek yapılan düz tahta.
ṭ.+ sınlayın 426a/18, 486a/2

taḥteʾs-serā (Ar) Toprak altı.
t.+ da 430a/13

taẖtgāh(Far) Taht yeri.
t.+ a 435b/11
t.+ ıma 436b/6
t.+ ında 474b/2
t.+ uñ 435b/15

taẖtıgāh → taẖtgāh
t.+ ı 436b/8
t.+ ında 424b/3

taẖt-nişīn (Far) Tahtta oturan hükümdar.
t.+ ler 455b/13

ṭahūr → ṭahūran
ṭ. 433b/16
ṭ.+ uñ 433a/15

ṭahūran (Ar) Metne göre ırmak adı.
ṭ. 432b/1, 433a/10

taḥvīl (Ar) Değiştirme, dördürme.
t. 459b/21, 475a/19

ṭaḳ- Bağla-
kefen ṭ. 435b/18

ṭāḳat (Ar) Güç, kuvvet.
ṭ. getürmedi 437a/12 → getür-
ṭ. 461a/5, 476b/6

taḳdīr (Ar) Övgüyle anmak, değer biçmek.
t. eyledüm 445a/16 → eyle-
t. eylemişdür 428a/20
t. itdüm 428a/18 → it-
t.+ i 479a/7
t.+ ine 460b/3

taḳdīrce (Ar-Tr) Değerince.
t. 446a/20

ṭaḳdīruʾllāh (Ar) Allah'ın takdiri.
ṭ.+ ı 424b/1

ṭaḳın- Bağlan-, sabitlen-
gīş ḳırbān ṭ.- up 463a/10 → gīş, ḳırbān

taḳrīr (Ar) Sözle anlatma, ifade etme.
t. eyleyem 462b/9, 462b/16 → eyle-
t. ider 449a/12 → it-
t. itmek 429b/16
t. ḳılup 475b/8 → ḳıl-
t. 430b/21

taḳṣīr (Ar) Kusur.
t. eyleyem 462b/14 → eyle-

taḳviyet (Ar) Kuvvetlendirme.
t.+ i 458b/7

ṭal Ağaç gövdesinden çıkan kolların her biri.
ṭ.+ ları 464a/15, 464a/16

ṭalʿat (Ar) Yüz, çehre.
ṭ.+ uñ 437b/9

ṭaleb (Ar) İsteme, dileme.
ṭ. iderler 449a/4, 458b/10 → it-
ṭ. itdüñise 471a/19
ṭ. ḳılmışsın 469a/2 → ḳıl-
ṭ.+ inde 448b/10

ṭāliʿ (Ar) Talih, kısmet.
ṭ. oldı 422a/9 → ol-
ṭ. 432a/13, 451b/6, 488a/8
ṭ.+ i 478b/17, 478b/20
ṭ.+ in 451b/7
ṭ.+ inde 451b/7

taʿlīm (Ar) Öğrenme, öğretme.
t. itmişdi 423a/9 → it-
t. 422b/21

ṭam- Damlayarak ak-
ṭ.- dı 429a/8
ṭ.- sun 469b/10

ṭaʿm (Ar) Tat, lezzet.
ṭ.+ ı 429b/9

tam (Ar) Eksiği olmayan.
t. 475a/6

ṭamaʿ (Ar) Doymazlık, aç gözlülük.
ṭ. ḳılup 457a/9 → ḳıl-

tamām (Ar) Eksiksiz, bütün halinde olan.
t. ide 487b/7 → it-
t. ḳılup 469b/12 → ḳıl-
t. oldı 428a/15, 461a/12 → ol-
t. olıcaḳ 460b/7, 461b/5
t. 427a/20, 428a/14, 428a/20, 434a/17, 434a/20, 442a/17, 445a/5, 446b/7, 446b/20, 458a/5, 460a/11, 460b/6, 461b/17, 462a/21, 467b/3, 467b/8, 470a/5, 471a/1, 471a/3, 475a/17, 479a/16, 483b/13, 488a/11

tamāmet (Ar) Tamam olma durumu.
t. 477a/17

ṭamar Damar.
ṭ. 445a/9
ṭ.+ ları 439b/19, 445a/7
ṭ.+ larında 478a/21

Tamġac → Tamġac Çīnī
T. 439a/14
T.+ ı 436a/7
T.+ ıla 439b/12

Tamġac Çīnī Çin hükümdarı.
T. 435b/8, 435b/12

Tamġaç ḫān → Tamġac Çīnī
T. 439a/20
T.+ dan 439a/19

ṭamla- Damlayarak ak-
ṭ.- yup 429a/17, 429b/1, 446a/4

ṭamlı- → ṭamla-
ṭ.- yan 432b/4

ṭamu Cehennem.
ṭ.+ ya 442a/1, 442a/11

ṭañ Güneşin doğmasından önceki alaca karanlık, şafak vakti.
ṭ. 448a/15
ṭ. atdı 449a/14 → at-

ṭaʿn (Ar) Ayıplama, yerme.
ṭ. iderse 462b/15 → it-

ṭanbūr (Ar) Mızrapla çalınan telli çalgılara verilen genel ad, tambur.
ṭ. u şeştā 427a/6
ṭ.+ ı 437b/14

ṭanı- Hatırla-, bil-
ṭ.- madı 484a/1

ṭanışık İstişare, danışma.
ṭ. itdiler 439b/8 → it-

ṭañlaş- Hep birden hayrette kal-, şaşır-
ṭ.- up 478b/15

ṭanṭana (Ar) Patırtı, gürültü.
ṭ. 455b/1

ṭap- İtaat et-, kulluk et-
ṭ. 423b/20
ṭ.- alum 422b/9, 454b/12
ṭ.- arsın 463b/20, 465a/21
ṭ.- duġı 474a/7
ṭ.- duġım 422b/8
ṭ.- duġuñızı 422b/9
ṭ.- mak 474a/8
ṭ.- mıyalum 433b/21

ṭapanca → ṭabanca
ṭ. urduʿuñ 449a/7 → ur-

ṭapdur- Tapmasını sağla-
ṭ.- ursın 423b/19

ṭapu
1. İbadet, hizmet
ṭ. ḳılam 454b/21
ṭ. ḳılup 449b/5
2. Zat-ı ali, hazret
ṭ.+ ña 458a/14
3. Makam, huzur
ṭ.+ sı 485b/4
ṭ.+ ya 424b/4, 484a/13

ṭaracuḳ Çok dar olan, ensiz.
ṭ. 444a/18

ṭaraf (Ar) Cihet, yön.
ṭ. 438a/6, 475a/2
ṭ.+ a 424b/16, 456b/5, 466b/4, 467a/4, 470a/1
ṭ.+ dan 421b/6, 423a/14, 435b/10, 439b/16, 449b/20, 451a/12, 451b/21, 452a/3, 452a/9, 453a/3, 453a/15, 453b/7, 454a/15, 455a/4, 455b/3, 455b/15, 456a/3, 456a/4, 456a/12, 456a/15, 456b/2, 464a/9, 464a/10, 467b/21, 468a/1, 477b/10, 478a/2, 478a/9, 478b/13, 478b/14, 480b/8, 480b/10, 480b/14, 481a/8, 482a/1, 482a/20, 482b/16, 482b/18, 484a/14, 485a/8, 485a/10
ṭ.+ ı 443a/20
ṭ.+ ın 444b/15, 452a/9, 463a/3
ṭ.+ ına 443a/20, 452b/10, 463a/20, 463b/2, 464a/8, 466b/6, 467a/6
ṭ.+ ında 429b/20, 466b/19, 467a/19, 473b/21
ṭ.+ ındaki 429b/20
ṭ.+ ından 456b/3, 463a/2, 467b/21, 484a/11
ṭ.+ tan 478a/6, 484a/4

taʿrīf (Ar) Detaylıca anlatma.
t. idicek 455a/18

tārīḫ (Ar) Geçmiş zamanda yaşanan olaylar, tarih.
t. itdi 462b/2 → it-
t. olur 434a/19 → ol-
t. 426b/2, 434b/10, 447b/5, 462b/2, 466b/8, 467a/8
t.+ i 425a/9, 467b/8
t.+ inde 470a/9

tārīḥ → tārīḫ
t. 434b/10

ṭarīḳ (Ar) Yol, usül.
ṭ.+ i 447a/16
ṭ.+ ile 458a/2
ṭ.+ iledür 459a/7
ṭ.+ ince 469b/3

ṭarīḳa (Ar) Yol, usul.
ṭ.+ i 447a/20

ṭarlıḳ Gönül sıkıntısı.
ṭ.+ ı 438b/16

ṭart- Ağırlık ölç-
ṭ.- ar 488a/2
ṭ.- ıben 477a/17

ṭarṭaġan Darmadağın, perişan.

ṭ. eyledügüñ 449a/6 b eyle-
ṭ. eyleyüp 448b/13

ṭartıcı Yemek için çeken, asılan.
ṭ. 472a/1, 472a/5

ṭaru Mısır, darı.
ṭ. 438a/8

ṭās (Ar)
1. İçerisine sıvı konulan küçük kap.
ṭ. 455a/9, 455a/10, 475b/15, 475b/18, 476b/19, 477a/2, 477a/7, 477a/12
ṭ.+ a 470a/3
ṭ.+ ına 455b/2
ṭ.+ uñuza 455a/11
ṭ.+ uñuzı 455a/10, 455a/11
2. Gökyüzü, felek.
ṭ.+ ı 449b/8, 449b/14, 463a/16, 470a/6
felek ṭ.+ ın 439b/7

tasa (Far) Keder, sıkıntı.
t. 423a/17

tasalan- (Far-Tr) Kederlen-, üzüntülen-
t.- dı 444a/11

taṣarruf (Ar) Tutumlu olma, idareli kullanma.
t. 470b/17
t.+ da 463b/19

taṣavvur (Ar) Zihinde kurgulama.
t. itmeki 428a/17 → it-

ṭaslu (Ar-Tr) Tas sahibi olan.
ṭ. 455a/9, 455a/11

taṣnīf (Ar) Sınıflara ayırma.
t. 422a/12
t. ve teʾlīf idüp 487b/19 → it-, teʾlīf

taṣvīr (Ar) Resim ile açıklama.
t. eyleyem 462b/11 → eyle-
t. 426a/12

ṭaş- İçinde bulundukları yere sığmayacak kadar çoğal-
ṭ.- a 424a/7
ṭ.- up 447a/10, 452a/14

ṭaş
1. Dışarı, dış
ṭ. 424b/3, 432b/16, 454b/18, 480b/4
2. Sert madde, kayaç
ṭ. 424b/11, 425a/13, 425a/14, 435a/5, 464a/5, 435a/6, 435a/7, 435a/8, 435a/9, 435a/11, 437a/7, 438a/3, 438a/4, 438a/5, 438a/6, 438a/7, 438a/8, 438a/9, 438a/10, 438a/11, 438a/12, 438a/13, 438a/14, 438a/15, 438a/17, 438a/19, 438a/20, 438b/1, 438b/7, 438b/9, 440a/7, 447a/10, 464a/5, 464a/7, 465b/20, 466a/8, 466b/18, 466b/19, 466b/21, 467a/18, 467a/19, 467a/21, 467b/9, 468b/15, 468b/16, 470a/12, 470b/9
ṭ.+ ı 424b/8, 435a/6
ṭ.+ ınlayın 426a/17, 439b/20
ṭ.+ lar 426a/8
ṭ.+ uñ 438a/16

ṭaşı- Bulunduğu yerden başka yere götür-
ṭ.- ya 472a/6

ṭaşra Dışarı olan, dış taraf.
ṭ. atdı 469a/5 → at-
ṭ. 426a/9, 427a/12, 437b/9, 440b/7, 448a/9, 469a/5
ṭ.+ dan 440b/9

ṭat- Tadına bak-
ṭ.- dılar 433b/17

tātār Sevgilinin saçının güzelliği Tatar olarak adlandırılmıştır. Ayrıca Dîvân Edebiyatında yaygın olarak kullanılmıştır.
t.+ uñ 422a/17

ṭatlu Şeker tadında olan.

ṭ. 433a/11, 437a/13, 443a/3, 451b/12, 458b/14, 461b/14

ṭatlulıḳ Tatlı olma durumu.
ṭ.+ a 445a/3

ṭavāfān (Ar) Etrafını dolaşma.
ṭ.+ i 447a/21

ṭavar Küçük baş hayvan sürülerine verilen genel ad.
ṭ. 439a/3
ṭ.+ ı 439b/12, 452a/15
ṭ.+ ın 439b/13

ṭavīl (Ar) Zaman bakımından uzun süren.
ṭ. 428a/6, 428a/8, 428a/21, 428b/11,
428b/19, 429a/6, 432a/9, 432b/3
ṭ.+ imüñ 429b/3
ṭ.+ in 428b/16
ṭ.+ ine 428b/6

ṭavşan Eti yenen, hızlı koşan bir tür memeli küçük hayvan.
ṭ. 463a/12

ṭavuḳ Eti ve yumurtası yenen kümes hayvanı.
ṭ. 441a/20

ṭāvus (Ar) Tavus kuşu.
ṭ. 436a/13, 441a/20, 442a/5
ṭ.+ laruñ 477a/3

Ṭāvūs-ı Ḳudsī (Ar) Cebrail meleğin metindeki adı.
Ṭ. 461a/6, 461a/9, 461b/11

ṭaya- Yasla-
ṭ.- dı 444b/3

ṭayan- Güç yetir-
ḳılıç ṭ.- up 454a/21, 485a/12

Tāyif (Ar) Arabistanda bir şehir.
T. 453a/7

ṭāyife (Ar) Bölük, takım, grup.
ṭ. 465a/1

ṭāyire (Ar) Halka, çember.
ṭ. 457a/9

Ṭaynūş Metne göre Rüstem'in Çinli karındaşının oğlu.
Ṭ. 439a/17, 439b/2, 439b/4, 439b/7,
439b/9, 439b/13, 439b/14, 439b/15, 439b/16, 439b/17, 440a/11, 440a/13, 440a/15, 440a/16, 440a/18, 440a/20, 440b/1, 440b/3, 440b/5, 440b/6, 440b/7, 440b/8, 440b/9, 440b/10, 440b/12, 440b/14, 440b/16, 440b/19
Ṭ.+ a 440a/12, 440a/14, 440b/8, 440b/13, 440b/15
Ṭ.+ dur 439a/14
Ṭ.+ ı 439a/21, 439b/3, 440a/19, 440b/15, 440b/19
Ṭ.+ uñ 440a/19, 440b/4, 440b/9

Ṭaynūş Çīn → Ṭaynūş
Ṭ.+ i 440a/8
Ṭ.+ iye 440a/18

ṭayr (Ar) Kuş.
ṭ. 471a/12, 474b/8, 476a/7, 476b/5

ṭayy (Ar) Dürüp bükme, katlama.
ṭ. idüp 469a/19, 469b/13 → it-
ṭ. ḳılup 469a/4 → ḳıl-

ṭayyib (Ar) İyi, güzel.
ṭ. 431b/17

tażarruʿ (Ar) Kendini alçaltarak niyaz etme, yalvarma.
t. idüp 428a/5 → it-
t. ḳılıcaḳ 461a/6 → ḳıl-
t. ve zārī ḳıldı 465b/8 → ḳıl-, zārī

tāze (Far) Yeni olan, beklememiş.
t. 431a/5, 431b/7

tāzī (Far) Arap.
t. 448a/8, 453b/9

taʿẓīm (Ar) Saygı göterme.
t. 472a/15

taʿzīr (Ar) Suçluyu suçuna göre azarlama.
t. eyleyem 462b/16

tebdīl (Ar) Başka bir hale getirme.
ṣūret t. idüp 444a/16 → it-, ṣūret
t. olur 460a/1
t. 449b/21

tebessüm (Ar) Gülümseme.
t. 434b/7

tebrük (Ar) Kutlama, uğurlama.
t. vireyin 464a/4 → vir-

tecribe (Ar) Görmüş geçirmişlik.
t. itdügin 445a/16 → it-
t. ḳıl 425a/20 → ḳıl-
t. ḳılup 444b/16, 467b/21

tedbīr (Ar) Yol çare.
t. eyleyem 462b/12 → eyle-

Tedmür Metne göre Suriye bölgesinde bir şehir adı.
T. 471a/7, 471a/8, 473a/1, 473a/2,
473a/3, 473a/4, 473a/11, 473b/4, 474a/1, 474a/3, 474b/10, 475b/9, 475b/10, 475b/18, 476b/2, 477a/19

tedrīc (Ar) Azar azar, derece derece.
t. 428b/15

tefaḥḥuṣ (Ar) Detaylıca araştırma.
t. idüp 469a/6 → it-
t. itdiler 467b/17, 468a/1
t. ḳılayın 467b/17 → ḳıl-
t. ḳılmaġıçun 468b/14

tefāvüt (Ar) İki şey arasındaki fark.
t. 457a/4

teferrüc (Ar) Gezip dolaşma.
t. ideler 437a/3 → it-
t. ḳılalum 466b/11, 467a/11 → ḳıl-
t. ḳıldı 437a/9
t. ḳılurken 466b/10, 467a/10

teferrüclen (Ar-Tr) Gezintilen-
t.- üp 466b/15, 467a/15
t.- ürdi 464a/16

tefsīr (Ar) Yorumlama.
t. eyleyem 462b/14 → eyle-
t. iderler 431a/1 → it-
t. 422a/3
t.+ i 430b/21

teftīş (Ar) Detaylı araştırma.
t. idelüm 458a/6 → it-
t. idüp 444b/21, 471a/4
t. itdi 468b/20
t. itdiler 440b/21
t. 432a/3

tefvīż (Ar) Dağıtım yapma.
t. ide 439a/6 → it-

teʾẖīr (Ar) Geciktirme, sonraya bırakma.
t. ider 478b/4 → it-

tehlüke (Ar) Bir şeyin varlığını tehdit eden durum.
t.+ ye 425b/1

teḳāżā (Ar) Sıkışarak söz söyleme.
t. idüp 457a/12 → it-

tekbīr (Ar) Allahu ekber.
t. eyleyüp 483a/16 → eyle-
t. ider 449a/12 → it-
t. 472a/18

tekebbür (Ar) Büyüklük taslama.
t. 434a/9

teklīf (Ar) Öneri.
t.+ le 472a/15

tekrār (Ar) Bir şeyin yinelenmesi.
t. 441a/18, 464a/12, 468a/15

tekvīn (Ar) Komutan, reis.
t. 430a/3, 432a/13, 458b/13, 458b/16, 473a/3
t.+ e 427b/12, 430a/3, 445b/14
t.+ ler 430a/6, 458a/19
t.+ lerdür 458b/1
t.+ lere 430a/5, 445b/13
t.+ üñ 427b/12, 458a/19

tel Metal iplik.
t.+ ler 462a/3

telaṭṭuf (Ar) Nazik davranış.
t.+ da 463b/19

telbīs (Ar) Haktan görünerek hile edip aldatma.
t. 457b/6, 480a/10
t.+ i 456b/17
t.+ ine 450b/5

telef (Ar) Varlığını sona erdirme.
t. 434a/14

telfīḳ (Ar) Toplayıp bir araya getirme.
t. 434b/13

teʾlīf (Ar) Yazılmış kitap.
t. idüp 422a/13, 475a/13 → it-
taṣnīf ve t. idüp 487b/19 → it-, taṣnīf
t. itdüm 441b/4
t. oldı 475a/8 → ol-
t.+ ine 475b/2

telfīḳ (Ar) Birleştirme, bir araya getirme.
t. 447a/19

telkīn (Ar) Aşılama, kulağuna fısıldama.
t. ḳılup 424a/11 → ḳıl-

telli Teli olan.
t. 462a/3

temāşā (Far) Bakıp seyretme.
t. eyledi 486a/1 → eyle-
t. idüp 447b/3 → it-
t. itdiler 478a/7 → ḳıl-
t. ḳılalum 424a/21
t. ḳılup 424a/21
t. ḳılurdı 440b/4

temelluḳ (Ar) Bir şeyi kendine mal etme.
tevāżuʿ ve t. eyledi 444b/6 → eyle-, tevāżuʿ
t. 444b/15

temennā (Ar) İstek, dilek.
t. iderlerdi 446a/8 → it-
t. idicek 457b/12
t. itdügüñ 457b/7
t. ḳılıcaḳ 446a/12 → ḳıl-
t.+ muz 433a/16

ten (Far) İnsan vücudunu kaplayan dış yüzey.
t. 422b/12, 422b/13, 422b/14, 461a/16, 487a/4
t.+ i 461a/14
t.+ indedür 461b/12
t.+ ine 461a/7
t.+ üm 461a/21

teng (Far) Sıkıntı.
ḳatı t. ḳıldı 487a/6 → ḳıl-, ḳatı
t.+ i 421b/9

tenhā (Far) Issız, yalnız.
t.+ da 441b/12

tenẕīl (Ar) Aşağı inzdirme.
t.+ i 474b/14

tepsi Derinliği olmayan içerisini küçük kaplar yerleştirilen düz nesne.
t. 427a/15
t.+ ler 426b/19

ṭerāḳ (Far) Gürültü.
ṭ.+ ıla 482a/4

terbiye(Ar) Beslenip büyütülme.
t. 459b/14

terbiyyet → terbiye
t. itdiler 444a/6, 444a/20 → it-
t. ḳıluñ 444a/4 → ḳıl-
t.+ e 429a/21

tercümān (Ar) Çevirici, çevirmen.
t.+ ı 475b/8

tercüme (Ar) Çevirme.
t. itdi 441b/1 → it-

terḳ → terk
t.+ i 437b/10

terk (Ar) Bırakma,
t. ide 474b/15 → it-
t. it 474b/19
t. itdiler 442b/20
t. itdükleri 446a/16
t. itmeye 462b/4
t. itmezler 478a/16
t. 487b/12
t.+ i ṭāʿat eyleyüp 446b/13 → eyle-, ṭāʿat

terkīb (Ar) Birleştirme.
t. idüp 476b/12 → it-

tesbīḥ (Ar) Allah'ı zikretme.
t. eylediler 486b/19 → eyle-
t. idüp 457b/10, 459a/15 → it-
t. itmekden 456b/20
t. oḳurken 474b/19 oku-
t.+ i 428a/4, 431b/8
t.+ imüz 459a/17

tesellā→ tesellī
t. bulup 480b/2 → bul-

tesellī (Ar) Gönül ferahlığı.
t. oldı 454b/9 → ol-

tesẖīr (Ar) Kendine bağlama.
t. eyleyem 462b/15 → eyle-

teʾs̱īr (Ar) İçe işleme, dokunma.
t. gün olmaz 485b/19 → ol-, gün
t.+ iyile 457a/14

teslīm (Ar) Bir emaneti yerine verme.
t. it 457a/21 → it-
t. itdi 470b/14
t. itdim 457b/2

teşbīh (Ar) Benzetme, benzetilme.
t. olur 446b/7 → ol-

teşbih → teşbīh
t. idüpdür 457b/19 → it-

teşne-dil (Far) Can ve gönülden istekli.
t.+ lere 455b/19

teşrīf (Ar) Şereflendirme.
t. 448a/14

teşrīḥ (Ar) Açma, yayılma.
t.+ i 445a/8

teşvīş (Ar) Karışık hale getirme.
t.+ i 469a/8

tevāżuʿ(Ar) Alçakgönüllülük gösterme.
t. ḳıldı 477a/9 → ḳıl-
t. ve temelluḳ eyledi 444b/6 → eyle-, temelluḳ
t. 434a/9, 435b/19

tevażżuʿ → tevāżuʿ
t. 444b/15
t.+ da 463b/19

tevbe (Ar) İşlenen günahlar için Allah'a yalvarma.
t. ḳılup 450b/2 → ḳıl-
t. 487b/9, 487b/10, 487b/11, 487b/12, 487b/13

tevekkül (Ar) İnsanın üzerine düşeni yapıp gerisini Allah'a bırakması.
t. eyle 480b/1 → eyle-
t. itse 480b/1 → it-
t. 453a/12, 485a/6, 486b/11, 487a/13

tevfīr (Ar) Çoğaltma, artırma.
t. 422a/3

tevḥīd (Ar) Allah'ı bir bilme.
t.+ ile 448a/18
t.+ inüñ 441b/2

Tevrāt (Ar) Hz. Musa peygambere indirilen kutsal kitap.
T. 421b/4

teys (Ar) Erkek keçi.
t. idüp 423b/10 → it-

tezyīn (Ar) Süsleme, süslenme.
t. itdiler 424b/4 → it-

ṭılısım → ṭılsım
ṭ. 424b/20, 425a/3, 425a/4, 425a/6,
425a/13, 425a/15, 425a/18, 425b/5, 425b/6
ṭ.+ ladur 425a/19

ṭılsım (Ar) Olağanüstü bir kuvvet taşıdığına inanılan şey.
ṭ. 424b/5, 425a/20, 425b/20, 426a/1,
426a/9, 427b/16
ṭ.+ ı 425a/7, 425a/10, 425b/4, 467b/20, 468b/16, 469b/20, 470a/11, 470b/6
470a/10
ṭ.+ dur 470b/11
ṭ.+ ıla 424a/13, 425b/20
ṭ.+ ın 424a/14, 424b/13, 469b/7, 468b/18, 469a/3, 470a/9, 470b/7
ṭ.+ ına 469a/13
ṭ.+ ınuñ 469b/6, 469b/15
ṭ.+ uñ 425a/11, 425b/12, 425b/18, 425b/19, 426a/9, 445b/20

ṭılssım → ṭılsım
ṭ.+ dan 425b/10

ṭılsımāt (Ar) Tılsımlar.
ṭ. 427a/8, 427b/10, 430a/1, 441a/15,
445b/5
ṭ.+ ı 430a/13, 430a/16, 445b/14, 445b/15, 445b/18, 458b/18, 458b/19, 458b/22, 459a/3
ṭ.+ ın 470b/13
ṭ.+ la 470b/12
ṭ.+ uñ 430a/10, 430a/18, 432a/19, 445b/12, 426a/2, 459a/3, 445b/19, 458b/18, 458b/19, 459a/1

ṭırāḳ → ṭerāḳ
ṭ.+ a 425a/6, 481a/13

ṭıynaġ Tırnak.
ṭ.+ ına 440a/9

ṭīb (Ar) Güzel koku.
ṭ. ü ʿanber düter 436a/17

tīġ (Far) Kılıç.
t. u ẖançere urdılar 472a/20
t. 447b/14, 451a/12, 473b/20
t.+ ı çeküben 487a/2
t.+ ı 448a/18, 449b/1, 451a/6, 451a/9,
485b/6
t.+ ıla 463b/8, 466b/21, 467a/21, 478b/1
t.+ ımdan 476a/17
t.+ ın 456b/7
t.+ i 481a/2
t.+ umı 437a/14
t.+ ı-teber 448a/6

tīġızen → tīġzen
t. 485a/17
t.+ e 485b/7
t.+ ler 456b/8

tīġzen (Far) İyi kılıç kullanan.
t. 439b/6, 485a/21, 485b/3
t.+ e 485b/11

tilke (Ar) Şu.
t. 421b/4

tīmār (Far) Bakım yapma, bakım.
t. idelüm 431a/20 → it-
t. itdiler 431a/21, 442a/10
t. itmege 453b/4

t. 453b/3

tīr (Far) Ok.
t. 473b/11, 486b/21
t.+ inüñ 488a/4

tīr-endāze (Far) Ok atan, ok atıcı.
t. itdi 469b/14 → it-
t. 469a/19, 469b/14

tīrikeşe (Far) Ok atan kimse.
t. 472a/13

tīr-şeb (Far) Karanlık gece.
t. 421b/9

ṭīş (Ar) eğlence meclisi kurmak.
ʿīş ü ṭ. iderken 435b/8 → it-, ʿīş

tīz (Far) Tez, çabucak.
t. 428a/21, 470b/18, 469a/5, 471b/13, 477a/14
t.+ cek 476b/9
t.+ dür 430a/9
t. varuñ 455a/12

ṭoġ-
1. Bebek dünyaya gel-
ṭ.- anı 426b/9
2. Güneş ve ay belir-
ṭ.- dı 477b/7
ṭ.- duġı 470a/1
ṭ.- up 428b/5

ṭoġancı Doğan kuş avcısı.
ṭ.+ lar 477a/4

ṭoġra- Parçalara böl-, kes-
ṭ.- dılar 440b/19
ṭ.- dum 433b/8

ṭoġrı → ṭoġru
ṭ. 464a/17, 473a/3, 473b/8, 474a/2, 475a/1, 483a/8, 483a/9, 486a/8
ṭ.+ yam 478b/12

ṭoġrıl- → ṭoġrul-
ṭ.- up 465a/15

ṭoġru
1. Hiçbir yöne sapmadan
ṭ. 440a/1
2. Gerçek, yalan olmayan
ṭ.+ sın 486a/7

ṭoġrul- Düz duruma gel-
ṭ.- up 443b/14

ṭoġrulıġ → ṭoġrulıḳ
ṭ.+ ıla 478b/10

ṭoġrulıḳ Doğru davranış.
ṭ.+ da 475a/2

ṭoġu Gün doğusu, şark.
ṭ.+ sına 424b/7, 465b/20, 466a/9

ṭoġuru → ṭoġru
ṭ. 464a/12

toḫm (Far) Tohum.
t. 458a/21
t.+ dan 431a/14, 432b/12, 460b/4
t.+ ı 431a/11, 431a/18, 458b/12, 433a/14, 459b/13
t.+ ın 429a/16, 458b/12
t.+ ını 431a/10, 458a/21
t.+ nı 460a/19

toḫum → toḫm
t. 430b/2, 458b/1, 460b/4
t.+ dan 431a/16, 458b/11

ṭoḳı-
1. Vur-, kak-
ṭ.- yup 448a/18,
2. Doku-
t.- yup 457b/15

ṭoḳın- → ṭoḳun-
ṭ.- up 481a/20
ṭ.- ur 438b/3, 470b/9

ṭoḳsan Doksan sayısı.
ṭ. 426a/16

ṭoḳsan biñ Sayı.
ṭ. 453b/18

ṭoḳu- Doku-, ör-
ṭ.- rdur 459b/10
ṭ.- yup 458b/3

ṭoḳun- Değ-, temas et-
ṭ.- dı 435a/4, 470b/8, 486a/6
ṭ.- duġı 438b/4
ṭ.- mış 440a/3
ṭ.- up 435a/5, 442b/17

ṭoḳuz Dokuz sayısı.
ṭ. 449b/8

ṭoḳuz biñ Sayı.
ṭ. 439b/6

ṭoḳuzuncı Sıralamada dokuzuncu olan.

ṭ. 462b/20

ṭoḳuz yüz Sayı.
ṭ. 426a/19, 460b/20

ṭol- Kapla-, dol-
ṭ.- dı 456b/8, 469b/5, 469b/15, 481b/3, 481b/11
ṭ.- mış 456a/16
ṭ.- mışıdı 449b/6
ṭ.- up 432b/19, 454b/18, 480b/4

ṭolan- Etrafında dolaş-
ṭ.- up 428b/5, 455a/8, 455a/12

ṭolap (Ar) Demirden yapılmış içine eşya konulabilen kapaklı mobilya.
ṭ.+ lar 426a/6

ṭolaş- Gez-, dolaş-
ṭ.- alum 455b/8
ṭ.- duġın 458b/2
ṭ.- up 455b/9

ṭoldur- Dolmasını sağla-
ṭ.- a 431a/19
ṭ.- dılar 455b/18
ṭ.- mış 431a/16
ṭ.- up 445a/13, 446a/15

ṭolu Boşluk olmayan, dolu.
ṭ. 424b/6, 456a/21, 468a/10, 468a/11, 473b/5, 477b/20
ṭ.+ dur 465a/4, 465a/5
ṭ.+ sı 459a/9, 459b/2

ṭolu Yağış şekli, dolu.
ṭ. 434b/21, 435a/4, 435a/5

ṭomur- Belirgin hale gel-
ṭ.- dı 439b/19

ṭoñ- Don-, katılaş-
ṭ.- duḳdan 438b/7

ṭonat Süsle-
ṭ.- am 475a/9
ṭ.- up 448a/5

ṭonlı Elbiseli.
ṭ. 452a/10

ṭop Savaşta kullanılan bir çeşit silah.
ṭ. 425a/12
ṭ.+ ile 425a/16
ṭ. olmışlar 429a/14 → ol-

ṭopla- Mal biriti-r, yığ-
ṭ.- maḳda 447b/5

ṭopraġ → ṭopraḳ
ṭ. 426b/10
ṭ.+ a ḳarılmazsa 438b/4 → ḳarıl-
ṭ.+ a ḳarılmış 438b/2, 438b/3
ṭ.+ a 438a/10
ṭ.+ ın 444a/10, 445a/3

topraġ → ṭopraḳ
t.+ a 472a/2

ṭopraḳ Yeryüzü, zemin, toprak.
ṭ. 444a/3, 457a/13
ṭ.+ dan 446b/2

ṭopṭolu Hiç boşluk bulunmayan, fazlasıyla dolu olan.
ṭ. 443b/13

ṭosṭoġrı Yanlışsız olan.
ṭ. olup 465b/15 → ol-

ṭoy- Karnı tok duruma gel-
ṭ.- dılar 465b/10
ṭ.- madı 428b/1
ṭ.- maġ 428b/1
ṭ.- mamışam 429a/5
ṭ.- mayup 429a/6

toz Toprak parçacıkları.
t. 440a/4, 449b/10, 451b/1, 482a/18,
483b/14
t.+ a 472a/2
t.+ ı 478a/11
t.+ ın 450a/2

ṭoz → toz
ṭ. 445a/10

toz- Küçük tozlar savrul-
t.- up 449b/6, 472a/2

töş Göğüs, sine.
t.+ lere 486b/21

töz Asıl, tabiat.
t. 422a/8

ṭūbī (Far) Rezil, sefil, alçak.
ṭ. ḳıldı 422a/15 → ḳıl-
ṭ. ḳılup 464a/14

ṭūfān (Ar) Hz. Nuh zamanında çok şiddetli yağan yağmur.
ṭ. iderdi 483a/15 → it-
ṭ. 476a/4
ṭ.+ ı 446a/18, 446a/19
ṭ.+ ıla 460b/20

tufl (Ar) Küçük çocuk.
t. ola 422a/8 → ol-

tuḥfe (Ar) Hediye, armağan.
t. 436b/1, 458a/13
t.+ i 457b/20
t.+ ʾi 458a/13

ṭūl (Ar) Zaman uzunluğu, süre.
ṭ.+ ına 429b/12
ṭ.+ ında 430b/18

ṭulun- Göze görünme-, kaybol-
ṭ.- ınca 444a/16

ṭuman (Far) Duman.
ṭ. 451b/1, 482a/4, 482a/5, 482a/6, 482a/20

ṭun Taraf, yön.
ṭ. 480a/13
ṭ.+ ın 440b/6

ṭur-
1. Dur-, hazır bulun-
ṭ. 424a/4, 477b/19
ṭ.- alar 481a/19
ṭ.- an 437b/17, 450a/6, 483a/8, 485a/16, 486a/15
ṭ.- dı 422a/17, 423a/17, 423b/2, 424b/19, 423a/14, 425b/4, 425b/7, 425b/10, 426b/15, 427a/5, 427a/13, 433a/18, 437a/19, 440a/21, 442a/12, 454a/11, 463a/10, 467b/13, 468a/5, 468a/7, 468a/8, 468b/14, 470a/13, 470a/15, 470a/19, 473b/15, 475b/20, 477b/8, 477b/18, 478a/6, 478b/13, 479a/17, 479b/10, 480b/16, 481b/12, 482a/8, 483a/1, 484a/2, 484a/8, 484a/13, 484a/18
ṭ.- dılar 424b/4, 425a/2, 437a/4, 437b/1, 439b/12, 442a/8, 448a/12, 450b/21, 451b/10, 451b/21, 452b/3, 452b/10, 452b/13, 454a/18, 454a/21, 455b/19, 463a/8, 465a/15, 467b/14, 467b/17, 468b/16, 472a/14, 472a/20, 472b/4, 477b/6, 478a/3, 478a/7, 478a/8, 479a/8, 479a/9, 481b/13, 482a/6, 482b/1, 483a/1, 484a/16, 487a/
ṭ.- duġı yir 484a/9
ṭ.- duġı 425b/4, 450a/12, 468a/21
ṭ.- duḳca 459b/5
ṭ.- duñ 452b/10
ṭ.- ı gelüp 461b/18
ṭ.- ıcaḳ 425b/10, 454b/17,

468a/18, 483a/18
ṭ.- ır 437a/7
ṭ.- ırlar 468b/16
ṭ.- maḳda 477a/19
ṭ.- maya 441b/5, 447a/13
ṭ.- mayup 437a/11, 441b/13, 443b/14
ṭ.- maz 424a/18
ṭ.- mış 423a/12, 423b/2
ṭ.- mışidüñüz 465b/18
ṭ.- mışlar 473b/17
ṭ.- mışlardı 484a/4
ṭ.- sa 428a/19
ṭ.- sın 453b/3
ṭ.- sun 454b/19, 483a/5
ṭ.- uñ 424a/21, 450a/17
ṭ.- unca 451a/17
ṭ.- up 436b/11, 436b/14, 437a/9, 444b/11, 450b/7, 450b/8, 452b/12, 453b/14, 453b/20, 454a/4, 454a/7, 454a/12, 455a/6, 455a/19, 456a/16, 463a/14, 463b/8, 467b/11, 468b/12, 470a/21, 477b/19, 479a/18, 485a/14, 486a/14
ṭ.- ur 424b/12, 426a/14, 426a/16, 426a/19, 426b/19, 427b/9, 429a/16, 435a/5, 465b/15, 467b/18, 468a/18, 476b/17
ṭ.- urdı 472b/13, 480a/3
ṭ.- urken 448b/7, 469a/6
ṭ.- urlar 467b/19, 473b/20
ṭ.- ursa 441b/13
ṭ.- ursız 481b/17

2. (y.f.)
ayaḳ üzre ṭur-: Ayakta beklemek
…-dı 464a/17
baş ḳoyup ṭur-: Boyun eğmek
…-dılar 484b/12
…-dı 486a/2
birden ṭur-: Aniden durmak
…-up 463a/16
bir zamān ṭur-: Bir müddet beklemek
…-up 464b/19
cānlulayın ṭur-: Canlı gibi görünmek
…-ur 424b/18
cemʿ ṭur-: Bir arada durmak
…-dılar 482a/20
cenge ṭur-: Savaşmaya başlamak
…-dı 440b/19, 451a/10
…-dılar 456b/5, 480b/17, 481a/4, 481a/7
çevre alup ṭur-: Etrafını çevirmek
…-dılar 449a/19, 463a/9
…-sunlar 463a/6
delīl gözleyüp ṭur-: Kanıt beklemek
…-dılar 483b/8
dīvān dutup ṭur-: Karar almak için toplanarak beklemek
…-dılar 466a/15
dīvān ṭut-: Toplantı yapmak
…-dı 468b/12
…-ur 423a/11, 476a/11
el ḳavşurup ṭur-: Ellerini birleştirip beklemek
…-dı 441a/18
fikr varup ṭur-: Düşünceye dalmak
…-dı 468b/17, dı 468b/1
furṣat gözleyüp ṭur-: Fırsat kollamak
…-dı 485a/6
…-urken 485a/2
…-maḳda 485a/8
…-ur 454b/7
ġālib olup ṭur-: Üstünlüğünü korumak
…-dı 449b/10
giri ṭur-: Geride beklemek
…-uñ 455a/11
…-up 481a/21
gözleyüp ṭur-: İzlemede kalmak
…-dı 485a/3
…-dılar 485a/1
…-urken 470a/7, 485a/11
ḫacil ṭur-: Utanır halde olmak
…-ur 423b/3
iñrenü gümrenü ṭur-: Komurdanmak
…-up 454a/8
ḳarармaġa ṭur-: Gözleri bulanmak
…-dı 451a/5
ḳarşu ṭur-: Karşısında beklemek

…-dı 455b/2, 483b/15
…-dılar 427b/6, 485a/12
…-dum 433b/7
…-up 427b/7, 454a/19
…-ur 439a/16, 465b/20
ḳarşularında ṭur-: Karşı cephede olmak
…-up 484b/13
…-dı 486a/19
ḳol ḳavşırup ṭur-: Kollarını birleştirip beklemek
…-dı 468a/9
leşkerle ṭur-: Askerle beklemek
…-up 439b/2
revān ṭur-: Hareket halinde olmak
…-up 453b/10
ṣaf bağlayup ṭur-: Sıra sıra dizilmek
…-dılar 440b/14
ṣanuyı ṣanup ṭur-: Zannederek beklemek
…-dı 478b/5
sünüp ṭur-: Gerinerek beklemek
…-dı 448b/6
yaḳınup ṭur-: Sitem etmek
…-urken 484b/2
yir gelüp ṭur-: Bir yere gelip beklemek
…-dılar 469b/20
…-dılar 472b/6
…-up eyitdi 439b/2
…-up 431a/5, 469b/1, 469b/17, 484b/9
ẓāhir ṭur-: Açıkta olmak
…-ur 479b/13

tur- → ṭur
t.- up 435b/8

Ṭūr (Ar) Tur dağı.
Ṭ. 461a/2
Ṭ.+ ı 461a/20

Tūrān (Far) Eski İranlılar tarafından Türk diyarlarına verilen isim.
T. 441b/21

ṭurġur- Durdur-
ṭ.- dı 472b/20
ṭ.- dılar 437a/18, 483b/13
ṭ.- up 483b/15

ṭurna Turna kuşu.
ṭ. 445b/8

ṭurre (Ar) Kıvırcık saç lülesi.
ṭ. 434b/6

turşı (Far) Tuzlu suda, sirkede bırakılarak özel bir kıvama getirilmiş sebze veya meyve.
t. 443a/17

ṭurtaca → ṭartıcı
ṭ. 436a/11

ṭurur → durur
ṭ. 479b/12
ṭ.+ uz 424a/17

ṭuruş Durma işi.
ṭ.+ ı 464b/20

ṭuruş- Karşı karşıya gel-
ṭ.- dılar 483b/13

ṭuş Rast gel- tesadüf et-
ṭ. gelüp 454b/1 → gel-
ṭ. olursın 424a/4 → ol-
ṭuş ṭ 439b/12

ṭuş Cihet, yön.
ṭ. 466b/3, 467a/3

ṭut-
1. El ile tut-, yakala-
ṭ. 433a/8, 446b/9, 446b/17, 446b/18, 462a/18, 469b/7, 475a/4, 487a/15, 487b/1, 487b/2
ṭ.- ar 423a/19, 427b/9, 432a/10, 441a/15, 458a/11, 476a/10
ṭ.- dı 428a/14, 429a/20, 444b/16, 447a/8, 447a/12, 451b/7, 453b/8, 475a/20, 488a/2, 477b/8
ṭ.- a 454b/14, 462a/14, 487a/12
ṭ.- arsañ 450a/7
ṭ.- duḳları 446a/17

ṭ.- dum 452a/15
ṭ.- ıben 454b/16, 473a/8
ṭ.- ma 429b/11
ṭ.- maġa 439a/10
ṭ.- masuñ 456b/9
ṭ.- mış 451b/1, 466b/14, 467a/14
ṭ.- mışdur 481b/16
ṭ.- mışıdı 449b/11, 472b/12
ṭ.- mışıdum 426b/3, 426b/4, 467b/1
ṭ.- mışıken 426b/6
ṭ.- uñ 481a/17
ṭ.- up 444b/8, 448a/2, 448b/8, 454b/9, 454b/10, 466b/4, 467a/4, 475a/20, 477a/19, 481a/19, 482a/15, 482b/18, 486b/3, 486b/4

2. (y.f.)
cām ṭut-: Kadeh tutmak
…-ar 430a/1
düşmene ḳarşu ṭut-: Düşmana karşı olmak
…-up 482b/4
el yüz ṭut-: Elini yüzüne koymak
…-up aġladı 451b/2
gūş ṭut-: Kulak vermak
…-up 429b/10
Ḥaḳ emrin ṭut-: Allah'ın emrine uymak
…-arsañ 479b/3
…-up 480a/8
helāk yüzin ṭut-: Helake gitmek
…-ar 460a/1
ḳalḳan ṭut-: Korunmak
…-mış 437a/7
ḳuvvet ṭut-: güç elde et-
…-a 427b/15
…-ıcaḳ 466a/5
levḥ ṭut-: Yazı yazmak
…-ar 430a/1, 441a/14
maḳam ṭut-: Mevki kazanmak
…-up 456b/16
maʿẕūr ṭut-: Özür saymak
… 458a/13
minnet ṭut-: Töhmet aldında kalmak
…-mayalar 439a/8
muḳaddem ṭut-: Öncelikli saymak
…-dılar 445a/12
nuṣḥati ṭut-: Öğüt dinlemek
…-an 434a/6
od ṭut-: Ateş tutmak
…-dı 484a/2
pāk ṭut-: Temiz yapmak
…-up 461b/15
üzüm rengin ṭut-: Üzüm rengine dönüşmek
…-dı 441a/12
yolın ṭut-: Yönünü belirlemek
…-up gitdiler 436b/8
yüz ṭut-: Oluşmaya başlamak
…-dılar 482a/5
…-arsañ 437b/8

Tut Farklı renkte meyveleri olan ve yapraklarıyla ipek böceği beslenen ağaç.
t. 428a/13, 459a/6, 459a/12, 459a/13, 459a/14, 459a/15, 459a/20, 459b/2, 459b/12, 459b/13, 460a/17, 460a/19, 460a/20, 460a/21, 460b/5, 460b/9, 460b/12, 460b/13, 461b/12, 462a/1

ṭut- Toprakta kök sal-
ṭ. 444a/10

ṭuṭaḳ Dudak.
ṭ.+ ın 451a/4

ṭuṭaḳlu Dudağı olan.
ṭ. 449b/2, 455b/18

ṭutıl- Sarıl-, çevril-
ṭ.- a 451b/19
ṭ.- ur 448a/3

ṭūṭī (Far) Papağan cinsinden taklit yapan bir hayvan.
ṭ. 427b/22, 447a/9, 448b/2, 455b/20, 475a/9
ṭ.+ i 434b/6

ṭutḳun Esir, tutsak.
u.+ ları 483a/4

ṭutsaḳ Savaşta esir edilen düşman askeri.

ṭ.+ lar 452a/18
ṭ.+ ları 453a/1

ṭutul-
1. Kapatıl-
ṭ.- sa 435a/9
2. Tutuk duruma gel-
ṭ.- up 456a/5
3. Yapıl-
t.- up 484a/13
4. Elle tutma işi yapıl-
ṭ. 470a/1

ṭuy- İşit-, öğren-
ṭ.- duñuz 467b/14
ṭ.- unca 476b/16
ṭ.- up 451a/7

ṭuyūr (Ar) Kuşlar.
ṭ. 465b/3, 472a/12, 472b/12

ṭuz Kokusuz, suda eriyen, yemekleri tatlandırmada kullanılan madde.
ṭ. 481b/18

ṭuzaġ → ṭuzaḳ
ṭ.+ a 473b/11

ṭuzaḳ Hile.
ṭ. ḳurup 446a/17

ṭuzlu Tuz oranı fazla olan.
ṭ. 458b/14

türāb (Ar) Toprak.
t. 447b/15, 466b/13, 467a/13, 471b/19

türet- Çoğalt-
t.- di 432b/11

Türk Türk soyundan olan.
t. 471a/7

tüycügez Küçük kıl, tüy.
t.+ leri 427b/22

U (u, ū)

u (Far) "ve" bağlaç.
Allāh u. aʿlem 438b/10
bāġ u. baġçasıyıla 439a/2
cān u. baş oynamaḳ 452a/5
cān u. baş oynaya 454b/7
cān u. baş oynayalum 481b/18
cān u. baş oynayam 440b/17
bāġ u. bāġçasında 457b/11
bāġ u. bostāna 430a/14
cān u. ciger ṭaġladılar 451b/5
cān u. cihāndan 456a/6
cān u. cin 446b/17
cān u. dil virdi 446b/12
cān u. dil 434b/12, 448a/1, 449a/12
cān u. dilden itmeye 470b/18
cān u. dilden 428b/3
eşcār u. eşmārdan 428b/16
ʿaḳl u. fehm 434a/5
ʿarş u. felek 446b/17
āh u. figān ḳılup 482a/20
zār u. figān 451a/14
māl u. genc 439a/18, 467b/6
māl u. genci isterem 435b/17
māl u. genci 436a/4
az u. ger 428b/19
zār u. giryān eyleyen 468b/9
cān u. göñülden ḳabūl ḳılışdılar 470b/3
cān u. göñülden sevdi 463b/19
tīġ u. ẖançere urdılar 472a/20
ṭīġ u. ẖançere ururlar 473b/20
şāẕ u. ẖandān 448a/4
āb u. ẖāk 462a/15
şāẕ u. ẖurrem alup 479a/11
şād u. ẖürrem oldı 469b/15
şād u. ẖürrem olup 465b/16
şāẕ u. ẖürrem olup 483a/12, 484b/8
lūṭf u. iḥsān eyleyüp 437b/8
nāz u. işve 468a/12
saz u. ḳamış 434a/13
Ḳādir u. Ḳayyūm 438b/10
dūd u. ḳaz 462a/5
ḳādir u. ḳudretnümādur 438b/11
ʿafv u. luṭfı 437b/7
mūr u. mār 436a/3
ʿūd u. ney 427a/6
nām u. nişān 442b/18

ʿīş u. nūş ḳılmaḳda 441a/2
az u. öz 434a/16
ḥasīr u. özi 434a/13
raḫş u. raḫşān sürüp 480b/13
ad u. şan 440b/17
şām u. seḥer eyle 487a/13
şāġ u. selāmet sürüp 440b/5
sāz u. seleb ḳılup 470a/16
sāz u. seleb 439b/20, 463a/10
ʿarż u. semā 446b/17
şaġ u. şol 436a/13, 464a/13
ṭanbūr u. şeştā 427a/6
nāz u. şīve 444b/5, 450a/14
zāġ u. zaġan 454b/15
pāk u. ẕāt 434a/15
būm u. zeġan 447a/8
u. 421b/3, 421b/4, 421b/9, 422a/11, 423a/12, 424a/4, 424a/10, 426b/4, 438b/19, 449b/18, 461a/19, 471b/2, 471b/14, 474b/8, 474b/10, 476a/7, 476a/10, 476a/11, 476a/14, 476a/15, 476b/5, 479a/12, 482b/13, 484a/7, 484a/12, 484b/2, 485a/2, 485a/6, 485a/7, 485b/4, 485b/14, 487a/2, 487a/21, 488a/2, 488a/8
ṭabl u. ʿalem 453b/13, 453b/19

uc Bir şeyin uç noktası.
u.+ ı 426a/10, 432b/4, 464a/15
u.+ ına 477b/19
u.+ ında 473b/5
u.+ ından 446a/4, 457b/4, 459b/5, 482a/6
u.+ ıyıla 473a/14
u.+ ıyla 455a/8, 477a/10

uç- Havalan-, yüksel-
u.- an 446a/17, 475b/11
u.- ar 454b/16, 476b/5
u.- aram 473b/12
u.- ardı 443b/9, 459a/10, 472b/13, 473a/16
u.- arlar 460a/3
u.- arlardı 442b/15
u.- dı 473a/3, 488a/9
u.- maz 479a/14
u.- sa 477a/18
u.- up 433b/2, 443a/9, 443b/6, 443b/11, 443b/15, 443b/21, 458b/12, 460b/2, 460b/5, 473a/16, 473b/3, 473b/18, 474a/17, 475b/17, 476b/16, 476b/21, 477a/1, 477a/9
u.- a gelüp 448b/10, 470b/7 → gel-
u.- mak viren 476a/19 → vir-

uçmaġ → uçmaḳ
u. 432b/8, 442a/1, 442a/7, 442a/11, 442b/5, 446a/6, 456b/14, 457b/1

uçmaḳ Cennet.
u. viren 476a/19 → vir-
u. 430b/15, 430b/17, 430b/18, 431a/2, 431a/3, 432b/15, 433a/10, 442a/2, 442a/7, 442a/9, 443a/3, 443a/6, 445b/9, 446a/9, 446a/10, 446a/12, 446a/21, 457a/10, 457a/11, 457a/15, 457a/18, 457a/21, 457b/4, 457b/6

uçur- Havalanmasını sağla-
u.- mışken 428b/11
u.- urlar 474b/4

uçuş- Birlikte uç-
u.- up 472b/8, 472b/12

ʿūd (Ar) Ağaç, odun.
ʿū. 441a/3, 450b/12
ʿū. u ney 427a/6
ʿū.+ ı 437b/14

ʿufūnet İltihab.
ʿu.+ den 460a/4

uġra- Bir yere var-
u.- duġın 435a/16
u.- dum 438a/3, 467b/2
u.- mazlar 438a/17
u.- mışdur 484a/8
u.- yuben 467b/6
u.- yup 451b/19

ugraş- Bir iş üzerinde ol-
u.- uñdı 463a/17

uġrat- Sebebiyet ver-

u.- urdı 485a/4

uġurlayın Gizlice.
u. 444a/16

uẖrevī (Ar) Ahiretle ilgili.
u. 453a/10

ʿuḳāb → ʿuḵḳāb
ʿu. 443b/7, 443b/9, 443b/13, 472b/13, 476b/17

ʿuḳalā (Ar) Alimler, akıllı kimseler.
ʿu.+ ya 474a/20

ʿuḵḳāb (Ar) Kartal.
ʿu. 422a/7, 427b/9, 441a/18, 443b/6, 443b/15, 443b/21, 444a/8, 449b/3, 473a/15, 473b/3, 473b/8, 473b/14, 476b/19, 476b/20, 477a/5, 477a/6, 477a/8, 477a/13, 477a/15, 477a/16, 477a/19
ʿu.+ a 444a/1, 473a/15, 473b/6, 476b/17, 477a/11
ʿu.+ bun 477a/8
ʿu.+ ı 443b/17, 477a/3, 477a/10
ʿu.+ layın 425b/5
ʿu.+ uñ 443b/10, 443b/13, 477a/15

ʿuḵḳāblıġ (Ar-Tr) Kartal olma durumu.
ʿu.+ umca 473b/11

ʿuḳūbet (Ar) Ceza.
ʿu. ḳılma 437b/7

ʿuḳūl (Ar) Akıllar.
ʿu. 470b/19

ulal- Art-, çoğal-
u.- up 482a/4

ulaş- Kavuş-
u.- mış 464a/16

ʿulemā (Ar) Alimler.
ʿu. 423a/13, 424b/2, 425a/9, 472a/15
ʿu.+ lar 462b/20

ulu Yüce, büyük.
u. 424b/18, 428a/20, 435b/5, 435b/6, 437a/7, 438a/9, 438b/15, 440b/19, 443b/12, 451a/16, 455a/11, 455a/13, 466a/14, 466a/17, 466b/9, 466b/18, 467a/9, 467a/18, 485a/19, 486a/12
u.+ dur 428b/19
u.+ lara 485b/4
u.+ larımuzdan 465a/3
u.+ ların 453b/2
u.+ sı 433a/2, 448b/8, 483a/9
u.+ ṣunuñ 455b/9

ulu- Ses çıkar-
u.- yup 448b/6

ulūhiyyet (Ar) Allahlık sıfatı.
u. 433a/20, 457a/20
u.+ e 443a/9
u.+ i 428b/4

ulula- Büyük hale gel-
u.- dı 481a/16
u.- yup 472b/11

ululıḳ Yücelik.
u.+ da 436b/3

ʿulvī (Ar) Yüce.
ʿu.+ den 429a/13

ʿulviyye (Ar) Yüksek, yüce.
ʿu. irgür 433b/3

um-
1. Beklenti içerinde ol-, san-
u.- ar 434b/2
u.- aram 447a/2, 462b/12, 487b/11
2. (y.f.)
ḳışṣadan ḥişṣe um-: pay bekle- …-arsañ 462b/16
minnet um-: borçlu hisset- …-sañ 437b/7

ʿummān (Ar) Okyanus, büyük deniz.
ʿu. 421b/15, 422a/1

uñ Tahılların öğütülmesiyle oluşan besin.
u. 458b/22

ʿunfuvān (Ar) Bir şeyin gençlik, tazelik zamanı.
ʿu.+ ı 445a/10

unut- Hafızadan çık-
u.- up 430b/9

unudıl- Unutulmaya konu ol-
u.- maya 459b/6

ur-
1. Vur-, saldır-, yap-
u.- a 425b/6, 425b/8, 473b/7
u.- amaduḳʿāciz 425a/16
u.- ayıdı 425a/19
u.- dı 426b/14, 440a/19, 451a/7, 451a/11, 451a/21, 452a/1, 455a/20, 479a/3, 480a/1, 480a/6, 488a/2
u.- dılar 424a/9, 426a/14, 439b/16, 448a/10, 477b/20
u.- dılaridi 482a/8
u.- dum 438a/8, 448b/13
u.- maḳdur 485b/5
u.- mış 465a/18, 483a/3
u.- mışlar 423a/13
u.- sa 424b/19, 440a/15, 481a/6
u.- uben 485b/6
u.- uñ 455a/11, 481a/18
u.- un 482b/5
u.- up 424a/18, 425b/5, 437b/15, 447a/10, 450b/21, 451a/19, 452a/4, 454b/3, 473a/5, 481a/6, 481a/12, 486a/14
u.- ur 421b/12
u.- urlar 481b/9
2. (y.f.)
bādye ur-: Çöl haline getirmek
…-mışlar 426b/17
bāng ur-: Ses çıkarmak
…-up 452a/6
başına ur-: Başına takmak
…-dı 436b/16, 454b/20, 470a/19
…-up 423a/15, 454b/19, 463b/20, 468a/9, 470a/20, 436b/5
berḳ ur-: Sert yapmak
…-dı 439b/19
…ur 458a/11
birbirine ur-: Çarpıştırmak
…-up 481a/13
bünyād ur-: Esas almak
…-dı 470b/14
çebçevre ur-: Etrafını kaplamak
…-dı 484a/2
el ḳılıca ur-: Kılıcı tutmak
…-up 478a/21
el ḳılıç ḳabżasına ur-: Kılıç kabzasını tutmak
…-up 485a/5
…-up ṭurup 479a/13
el ur-: Eliyle dokunmak
…-dı 456b/18
…-up 423a/21, 426b/4, 426b/13, 457b/3, 481a/11
evvel ur-: Önce yapmak
…-an 457b/15
göz ur-: Bakmak
…-dı 473b/16, 473b/19
ʿibret naẓarın ur-: İbretlik bakış yapmak
…-dı 464b/19
ḳaynaḳ ur-: Pençe vurmak
…-up 477a/16
ḳılıç ur-: Kılıç vurmak
…-alum 479a/7
ḳulaḳ ur-: Kulak kesilmek
…-dılar 484a/20
…-up 423b/2
lāf ur-: Söz söylemek
…-dı 483a/19
meclis ur-: Toplantı yapmak
…-dılar 455b/18
mevc ur-: Dalga vurmak
…-up 456a/19, 477b/15, 478a/13
…-urlar 484b/1
mühür ur-: Mühürlemek
…-dı 476b/13
…-dum 444a/21
…-up 444a/19
müşgīn ḫatim ur-: Siyah renli mühür vurmak

…-up 469a/4, 469a/19
naʿra ur-: Haykırmak
…-dı 451a/18, 477a/20
…-up 451a/9
naẓar ur-: Bakmak
…-an 450a/7
…-dı 476b/15
…-dılar 437a/4, 481a/21
…-mış 479a/18
…-up 484b/13
od ur-: Ateşe atmak
…-dılar 447b/14
pervāz ur-: Uçmaya başlamak
…-ayım 473b/13
…-dı 473b/18
…-up 459a/10, 476b/17, 476b/16
raḳṣ ur-: Dans etmek
…-duġı 462b/13
…up 450b/12
ṣaf ur-: Sıra sıra olmak
…-up 427a/4
seped ur-: Sepet dolusu yapmak
…-up 431a/11
siḥr oḳuyup ur-: Büyü yapıp saçmak
…-dılar 484a/15
ṣurnā vü nefīrler ur-: Savaş çalgısı çalmak
…-up 477b/15
süñü ur-: Mızrak vurmak
…-dı 440a/14, 440a/16, 440a/18
…-dılar 440a/13
ṭablıbāz ur-: Davul çalmak
…-up 465b/11
ṭapanca ur-: Sille vurmak
…-duʿuñ 449a/7
tīġ u ẖançere ur-: Kılıç ve hançere dokunmak
…-dılar 472a/20
…-urlar 473b/21
yol ur-: Yoldan çıkarmak
…-mışdur 486a/9
yir ur-: Yere değmek
…-up ṭurdılar 472b/6
zaẖm ur-: Yara açmak
…-dılar 440b/8
zenbīl ur-: Zenbil yapmak
…-makdur 457b/17
…-up 457b/16
zencīr ur-: Zincirlemek
…-up 444b/11

ʿurūc (Ar) Yukarı çıkma.
ʿu. idüp 431b/9 → it-

urul- Yapma işine konu ol-
u.- dı 476b/14
u.- mış 426b/17, 473b/19

urun- Giyin-
u.- up 453b/9

uruş-
1. (y.f.)
sille uruş-: Karşılıklı vuruşmak
…- up 472b/8

ʿuryān (Ar) Çıplak.
ʿu. ḳılup 481a/2 → ḳıl-
bürrānı ʿu. ḳılup 451a/10

uşan- Bık-
u.- maz 477b/17
u.- sunlar 456a/6

usta Bir iş hakkında ehil kişi.
u.+ lar 425b/14

uş- → uç-
u. 448b/10, 448b/21, 462a/1
u.- up 483b/9

uş Şimdi, işte.
u. 463b/14, 464b/6, 476a/10, 476a/12, 476a/18, 478b/8, 479b/13, 483b/10

uşan- → uṣan-
u.- ma 484b/21
u.- ur 479b/5

ʿuşşāḳveş (Ar-Far) Aşıklar gibi.
ʿu. 434b/7

uşur- Uçmasını sağla-
u. 443b/19

ut- Yen-
u.- dılar 452b/13
u.- mışıdum 426b/4, 467b/2

ʿUṭārid (Ar) Merkür.
ʿU. 422a/3

uvan- Parçalan-
u.- dı 438a/8, 482a/4
u.- madı 438a/8

uvaz Böcekgillerden, sinek.
u. 460a/4

uy- tabi ol-
u. 446b/16
u.- anlar 422b/19
u.- arsın 479b/20
u.- duñ 457a/1
u.- ma 486b/16, 487b/1
u.- mayup 460b/21
u.- mışlardur 478a/16
u.- up 424a/3, 431a/17, 446b/16, 456b/17, 485b/2, 486a/11
u.- updur 485b/15

uyan- Uyanık hale gel-
u.- dı 448a/17
u.- ı 448b/14
u.- madı 444b/19
u.- up 456a/15

uyar- İkaz et-
u.- maḳ 444b/19

uydur- Yanındaki ile aynı hareket et-
u.- up 476b/20

uyḫu Uyku.
u.+ ya 444b/18

uz Ustaca, münasip.
u. up 444b/8

uzat- Sun-
u.- up 477a/4, 477a/16
u.- madum 473a/20

uzın → uzun
u.+ ı 436a/15

ʿuzlet (Ar) Yalnız yaşama.
ʿu.+ de 487b/19

uzun Boy, uzunluk.
u. 436a/13
u.+ ı 426a/15, 426a/19
u.+ luġı 428a/15

ʿużv (Ar) Bedenin bir parçası.
ʿu.+ ı 428b/8

Ü (ü)

ü (Far) "ve" bağlaç.
cilf ü. cāhil gelip 462b/12
vehm ü. cān eyledi 462a/19
ins ü. cān 437a/14
ʿaḳal ü. cān 456b/21
dil ü. cānum 448b/6
ceng ü. cidāl 427a/2
ins ü. cin 436a/3
ins ü. cinle 437a/11
ins ü. cinn 459a/1
dīv ü. cinnü 439a/9
ins ü. cinnü 428b/1, 458a/13
ʿizz ü. devletüñ 462a/13
ebyāt ü. eşʿār oḳuyup 450a/14
ʿalīm ü. fāżıl ol 487b/1
dibā ü. ḥarīr döşeyüp 436b/9
ḫayl ü. ḫaşem 453b/13
ḥayl ü. ḥaşem 453b/19
ḫayl ü. ḥaşemiyile 438b/21
ḥāl ü. ḫaṭır şoruşdılar 481b/15
ḫāşāk ü. ḫār 447a/8
ḫār ü. ḫāşañlayın 435a/3
ʿizz ü. ḥürmetüñ 437b/7
şems ü. ḳamer 432b/9
şems ü. ḳamerdür 433b/21
gey ü. kāt 434a/7
mihr ü. māhuñ 434b/1
mihr ü. meh 429b/6
māʾ ü. men 474b/19
mā_ ü. menden geç 462a/17
māʾ ü. menden 434a/8
maġārib ü. meşārıḳ 428b/16
meġārib ü. meşārıḳuñ 428a/12

şehd ü. nebāt 434a/15
leyl ü. nehār 428a/21, 428b/5, 432b/9, 462b/4
nān ü. nemek yiyüp 454b/5
ʿīş ü. nūş iderdi 474a/6
ʿīş ü. nūş iderken 437b/20
ʿīş ü. nūş itdiler 455a/3, 455b/21
ʿīş ü. nūş itmege 435b/3
ʿīş ü. nūş itmekde 456a/2
ʿīş ü. nūşı 436b/13
bebir ü. peleng 439b/18
bebr ü. peleng 454a/8
nāfiʿ ü. şāfiʿ 432b/1
şemerāt ü. şecerāt 443b/2
şehd ü. şekkerde 430b/16
ʿīş ü. ṭīş iderken 435b/8
zīr ü. zeber itdi 448a/4
sīm ü. zer 448a/6
sīm ü. zerle 448a/2, 448a/3
ü. 421b/3, 421b/11, 421b/13, 422a/17, 422b/15, 424a/6, 425a/2, 426b/3, 427a/2, 431b/13, 447b/16, 461a/18, 470b/13, 471b/2, 473a/8, 474b/8, 474b/15, 476a/3, 476a/7, 476b/5, 476b/8, 481b/11, 487a/19, 487a/20
ḫāṣ ü. ʿām 447a/5
ṭabl ü. ʿalemiyile 438b/21
ṭīb ü. ʿanber düter 436a/17

üç Üç sayısı.
ü. bölük eyleyüp 482b/13
ü. bölük ḳılup 482b/13
ü. bölük olup 482b/8, 482b/12
ü. 428a/14, 429b/20, 430a/6, 431a/15, 444a/13, 445a/9, 450b/2, 467b/3, 480b/15
ü.+ e 482b/9

üçünci Sıralamda üçüncü.
ü. 429a/18, 430a/8, 431a/2, 433b/12, 439b/8, 446b/1, 460b/11
ü.+ de 461b/17
ü.+ sine 441b/15

üç yüz Sayı.
ü. 475a/17, 481a/4, 481a/7, 487b/16
ü.+ in 480b/20

üç yüz altmış Sayı.
ü. 435b/5, 436b/4

üç yüz biñ Sayı.
ü. 481a/8

üç yüz elli Sayı.
ü. 426b/2

üç yüz seksen biñ Sayı.
ü. 482a/21

üküş Çok.
ü.+ dür 427b/19

üleşdir- Eşit olarak paylaştır-
ü.- üp 466a/13

üleşdür- → üleşdir-
ü.- di 455b/2, 470b/15

ümem (Ar) Ümmetler.
ü. 475a/14

ümerā (Ar) Beyler, emirler.
ü. 425a/10, 445b/11, 449b/4, 473b/21, 474b/7

ümīd (Far) Umma, beklenti içerisinde olma.
ü. dutaram 486b/6 → dut-
ü.+ dür 439b/5
ü.+ e 462b/3
ü.+ üm 421b/11, 434a/20, 475a/8

ümīẕ → ümīd.
ü. 480b/3
ü.+ dür 444a/7, 483a/11, 486b/18
ü.+ i 428b/17
ü.+ üdür 430b/14

ümmet (Ar) Bir peygambere bağlanan topluluk.
ü. olup 422b/20 → ol-
ü. 434b/12, 472a/11, 472b/16, 472b/19, 474b/11, 476a/11, 476b/5

ü.+ i 471a/11, 472b/10
ü.+ üñ 471a/20, 472a/3

üre- Türe-, çoğal-
ü.- di 429b/14, 431b/15, 442b/13, 442b/14, 462a/4
ü.- digi 458a/2
ü.- dügine 460a/18
ü.- mege 457b/5
ü.- mesi 430a/9, 460a/16
ü.- mesinde 430a/4
ü.- yüp 442b/19, 445b/1

ürk- Kork-
ü.- üp 447b/15, 482b/21

ürkit- Korkut-
ü.- ür 470a/6
ü.- diler 452a/9

üründele- İyisini seç-, iyisini yeğle-
u.- yüp 439b/6

Üspir Metne göre bir kabile adı.
Ü. 454a/8

üst Alt karşıtı, yukarı.
ü.+ in 424b/7
ü.+ inde 439b/20, 448b/4, 448b/19, 449a/1, 452b/6
ü.+ indedür 430a/7
ü.+ inden 466a/21
ü.+ ine 444b/15, 448b/9, 449a/1, 450a/4, 451a/20, 452a/13, 473a/16, 473b/4, 485b/20
ü.+ üme 476a/10
ü.+ ümüzden 453a/12
ü.+ ünde 448b/7, 448b/9, 477a/11
ü.+ üñde 459b/4
ü.+ ündeki 470a/3

üstād (Far) Bir şey hakkında ehil olan kimse.
ü. 470a/9, 475b/7
ü.+ ı 455b/1
ü.+ ımuz 455a/15
ü.+ ına 425a/8

üstāẕ → üstād
ü.+ a 425a/7

üstüvār(Far) Kuvvetli, sağlam.
ü. 471b/7

üş → üç
ü. 429b/21

üş → uş
ü. 435b/18, 438a/8, 438b/9, 450a/6, 450b/2, 450b/4, 454b/10, 454b/18, 470b/4, 480a/3, 480a/19, 486b/3
ü.+ de 437b/3, 452a/15

üş- → uç-
ü.- üp 461a/11

üşen- Çekin-
ü.- me 483a/19

üşir- Uçur-, havalandır-
ü.- e 486a/10

üvez Sinek türlerinden bir böcek.
ü. 430a/7
ü.+ üñ 430a/9

üyez → üvez
ü. 471a/20, 472b/7

üzengi Eyer üzerinde ayak konulan yer.
ü.+ sin 484a/17

üzere Üzerinde, amacıyla.
ü. 424b/14, 424b/17, 424b/20, 424b/21, 425b/21, 426a/1, 426a/11, 426a/18, 426b/16, 426b/17, 437a/16, 437b/15, 439b/17, 440b/1, 440b/2, 449a/2, 451a/7, 455b/19, 463b/4, 465a/17, 470a/9, 470a/11, 473a/7, 480a/1, 481a/5, 481a/6, 481a/11, 482a/8, 484a/19, 484a/21

üzeri Bir şeyin üst tarafı, yukarı yüzü.
ü.+ lerinde 427b/9, 432a/10, 442a/15

ü.+ lerinden 479a/14
ü.+ lerine 429a/12, 448a/10, 453b/1, 463a/14, 480b/14
ü.+ müze 476b/3
ü.+ n 431a/12
baş ü.+ nde götürüp 462b/20 → götür-
ü.+ nde 427b/2, 429a/16, 430a/1, 430a/10, 430a/18, 432a/10, 432a/19, 437a/5, 437a/7, 441a/14, 445b/5, 445b/17, 450a/6, 455b/10, 458a/17, 458b/17, 462b/20, 465a/6, 466a/12, 468a/5, 468a/16, 470a/8, 470a/9, 471b/10, 471b/13, 472a/17, 473b/13, 473b/14, 473b/18, 473b/19, 473b/21, 474a/12, 474a/16, 476b/4, 481a/14
ü.+ ndedür 430a/7
ü.+ ndeki 432a/11
ü.+ nden 425a/5, 426a/4, 470a/19, 470b/3, 485b/1
ü.+ ne gitdi 440b/14 → git-
ü.+ ne sürüp gitdi 440a/1
ü.+ ne vara 439b/3
ü.+ ne varuram 439a/18
ü.+ ne 425b/16, 426a/10, 427a/21, 427b/3, 427b/4, 427b/9, 427b/14, 427b/15, 428a/5, 428b/5, 429a/14, 429a/15, 429b/3, 430a/14, 430b/3, 430b/9, 430b/20, 430b/21, 431a/15, 431b/6, 431b/9, 432a/6, 432a/13, 436b/10, 439b/9, 442a/13, 442b/3, 443b/1, 444a/16, 444a/19, 444b/10, 444b/19, 445a/21, 448a/20, 449b/19, 449b/20, 450b/1, 450b/3, 451a/9, 451a/12, 451a/21, 452a/14, 454a/5, 454a/19, 455a/20, 456a/14, 456a/18, 456a/21, 456b/6, 458b/20, 458b/22, 460b/3, 463a/10, 463a/15, 463a/17, 464a/16, 465a/10, 466b/17, 467a/17, 468b/20, 469a/4, 470b/7, 471b/9, 471b/12, 472a/15, 472b/16, 473a/5, 473b/7, 473b/12, 473b/15, 473b/16, 474a/12, 475b/17, 476a/19, 476b/13, 476b/14, 476b/15, 477a/4, 477b/20, 481a/12, 481a/20, 482a/7, 482b/5, 482b/16, 482b/20, 482b/21, 484a/9, 484a/15, 484a/16
ü.+ nedür 430b/4

üzerü → üzeri
ü.+ ñde 428b/20
ü.+ nden 485b/16
ü.+ ñden 485b/17
ü.+ ñe 448b/18

üzl- Koparak düş-, kırılarak dağıl-
ü.- üp düşdi 442b/11 → düş-

üzre → üzere
ayaḳ ü. ṭurdı 464a/17 → ṭur-
baş ü. varalum 435b/21 → var-
ü. 424b/4, 426b/15, 431b/11, 436a/13, 436b/7, 440a/12, 440b/14, 440b/18, 470b/5, 470b/7, 472b/13, 476a/2, 481a/2

üzüm Asma meyvesi.
ü. bitür 429a/18 → bitür-
ü. rengin ṭutdı 441a/12 → ṭut-, reng
ü. 427a/14, 429a/8, 429a/17, 441a/8, 441a/10, 441a/11, 441a/16, 441a/17, 441a/19, 441b/2, 441b/5, 441b/16, 442a/4, 442a/5, 442a/10, 442a/21, 442b/1, 443a/14, 443a/16, 443a/19, 444a/8, 444a/17, 444a/20, 445a/14, 457a/17
ü.+ i 441b/3, 441b/17, 442a/8, 442a/18, 443a/16, 444a/18
ü.+ in 443a/15
ü.+ ler 445a/5
ü.+ lerdür 441b/18
ü.+ lerinden 443a/14
ü.+ üñ 427a/16, 471a/3

V (v)

vācib (Ar) Farzdan sonra yapılması gereken hükümler.
v.+ dür 468a/11

vaʿde (Ar) Bir şey için önden belirtilen zaman.
v. vire 461a/6 → vir-
v. 459b/3

Vādī bin İyşā Metne göre Lavi'nin torunu.

V.+ ya 453b/16

vaḥdāniyyet (Ar) Allah'ın bir oluşu.
v.+ ine 431a/20, 442b/20

vaḥdāniyyin (Ar) Allah'ın bir oluşu ile ilgili.
v. 430b/8

vāḥid (Ar) Tek, bir.
v. 423a/19
v.+ dür 471b/6
v.+ e 457b/9
v.+ u 430b/10
v.+ ü 433a/4, 487b/15

vaḥş (Ar) Yabani.
v. 471a/12, 474b/8, 476a/7, 476b/5
v.+ u 470a/6

vahşet-ḫāne (Ar) korku evi.
v.+ dür 459b/14

vaḥşī (Ar) Yabani.
v. 435a/2

vāʿiẓ (Ar) Dini öğütlerde bulunan.
v. 441b/1
v.+ i 474b/20
v.+ lerñüz 430b/21
v.+ lerüñüz 430b/15

vāḳıʿa (Ar) Olay.
v.+ ñ 448b/1, 448b/15

vaḳit → vaḳt
v.+ den 483a/21

vaḳt (Ar) Zaman.
v. 428a/17, 432a/8, 433b/3, 433b/9, 433b/18, 442a/12, 456a/13, 459a/12, 459a/13, 460a/20, 473b/7, 486a/21
v.+ de 486b/16
v.+ ında 452a/8
v.+ i 427a/4, 428a/16, 431a/21, 442b/17, 442b/19, 443a/18, 446a/6, 446a/8, 446b/20, 447a/14, 448a/18, 449a/14, 458b/4, 458b/7, 459b/19, 459b/20, 459b/21, 460a/2, 460b/2, 460b/7, 474b/3, 475a/19, 477b/7
v.+ idür 434b/4, 475b/1
v.+ in 443a/19
v.+ inde 452a/12, 455a/5
v.+ lerine 486b/19

vālih (Ar) Şaşırmış.
v. 434b/8, 456b/7
v.+ u 429b/13, 431b/3, 481b/2

vallāhi (Ar) Allah için.
v. 471b/4, 475b/11

var Gerçekte var olan.
v. eyledük 471b/7 → eyle-
v. iden 428a/2 → it-
v. itdi 432a/21
yoḳdan v. ḳılur 438b/10 → ḳıl-, yoḳ
v. ola 437a/8 → ol-
v. 421b/2, 424b/7, 427b/8, 427b/9, 427b/10, 429b/7, 429b/19, 429b/20, 429b/21, 430a/1, 432a/9, 434a/20, 435a/7, 435b/4, 436a/12, 436a/13, 436a/14, 436a/16, 437a/13, 437b/4, 441a/13, 441a/14, 441a/19, 442a/6, 443a/5, 443b/13, 444b/3, 445a/4, 445a/5, 445a/9, 445a/10, 445b/4, 445b/5, 445b/6, 446a/10, 451b/7, 451b/8, 452a/20, 453b/3, 456b/15, 457a/2, 457a/7, 458a/9, 458a/10, 462a/11, 462b/5, 463b/3, 466a/15, 466a/17, 467b/3, 468a/17, 470b/13, 471b/5, 473a/2, 473b/16, 473b/17, 474b/16, 475a/2, 475a/8, 475a/11, 476a/12, 482a/5, 483b/21, 484b/20, 487a/1, 487b/5
v.+ dı 428a/13, 437b/16, 450a/21, 485b/1
v.+ duġın 451a/2
v.+ dur 422b/20, 423b/17, 424a/12, 424a/13, 424a/14, 424a/20, 425a/13, 425b/18, 425b/19, 427b/1, 427b/12, 427b/13, 428b/19, 428b/20, 430a/2, 430a/5, 431a/18, 432a/13, 432b/15, 432b/17, 435a/10, 435b/5,

437a/1, 438b/16, 439a/14, 439a/16, 443b/10, 444a/7, 452b/10, 457a/9, 458a/19, 458b/16, 459b/4, 463b/15, 465a/4, 465a/7, 466a/9, 466a/18, 466a/20, 467b/19, 467b/20, 470b/9, 471a/7, 472a/4, 473a/17, 475a/2, 478a/18, 478b/17, 485b/2, 485b/14, 487a/8
v.+ ı 474b/21
v.+ ıdı 428a/2, 428a/15, 430b/6, 430b/8, 437b/12, 441a/11, 441b/13, 465a/6, 468b/18, 474a/5
v.+ ımış 484b/4
v.+ ınca 477a/4
v.+ ısa 449b/5, 452b/20, 463a/2, 463b/3, 463b/18, 475b/13
v.+ iken 473a/18
v.+ mış 473a/2
v.+ sa 452a/15, 459b/20, 460a/2, 485a/7

var-

1. Ulaş-, git-
v. 473b/13, 478a/3
v.- a 468a/4, 474a/11, 479a/5
v.- acaġın 473a/4
v.- acaḳdur 471b/15
v.- alum 424a/21, 439a/21, 439b/3, 439b/5, 439b/9, 466b/11, 467a/11, 467b/12, 470b/4
v.- an 463a/14, 466a/17
v.- anı 426a/1
v.- anuñ 467b/19
v.- avüz 425a/21
v.- aydı 471b/21, 474a/9
v.- ayım 434b/17, 470a/16
v.- ayın 424a/1, 455a/7, 477b/19, 480a/19
v.- dı 427a/10, 440a/12, 442a/13, 442b/12, 448b/6, 451a/20, 463a/15, 465a/10, 483b/10
v.- dılar 426a/14, 465b/19, 466a/16, 467b/10, 467b/13, 468a/4, 477b/1
v.- dılarsa 431b/9
v.- duġumuzca 467b/16
v.- dum 433b/6, 435b/18, 476a/14, 476a/16
v.- duʿunca 482a/4
v.- ıcaḳ 460a/2
v.- ımadılar 468b/13
v.- ınca 425a/5, 477a/11, 477b/7
v.- ıruz 424a/17
v.- madın 473a/11
v.- maḳ 464a/1, 476a/13
v.- maz 432a/1
v.- sun 443b/19, 469b/12
v.- uñ 435b/10, 444a/4, 484a/7
v.- up 423a/14, 426a/10, 427a/10, 429b/18, 434b/18, 435a/20, 435b/11, 440b/5, 443a/8, 444a/8, 444b/18, 444b/19, 448b/9, 451b/9, 452a/18, 453b/1, 455a/8, 461a/6, 463a/3, 463a/9, 463a/17, 466a/16, 471a/8, 473a/19, 473b/8, 474a/8, 474b/5, 477a/15, 478a/1, 478a/6, 480a/21, 481a/1, 481a/5, 481b/4, 483a/17, 483a/18, 483b/11, 484a/4, 484a/16, 486a/17
v.- urken 437a/19
v.- ursam 425a/3
2. (y.f.)
ʿacze var-: Zayıf düşmek
…-uben 431a/4
añsuzdan var-: Birdenbire varmak
…-up 439b/10
arduñca var-: Peşinden gitmek
…-urın 435b/21
baş üzre var-: Saygıyla gitmek
…-alum 435b/21
fikre var-: Düşünceye dalmak
…-dı 444b/13, 469a/11, 479b/9, 479b/10
…-up 468b/17, 468b/1 465a/12, 484b/17
Ḥaḳḳa var-: Allah'a yönelmek
…-up 461a/4
helāke var-: Yok olmaya varmak
…-ınca 458b/12
ḳarşu var-: Karşı gitmek
…-dı 451a/10
…-dılar 436a/2
…-amadı 444b/9
…-uñ 452a/10
…-up 444b/9, 444b/15, 455b/16, 476b/8, 481b/14
ḳatına var-: Huzuruna çıkmak

…-up 455a/14, 461b/15, 470b/2
revān var-: Hızlı gitmek
…-up 463b/13
taʿaccübe var-: Şaşa kalmak
…-up 433b/19
tīz var-: Çabuk gitmek
…-uñ 455a/12
yaḳın var-: Yaklaşmak
…-dı 478a/5
…-ıcaḳ 450b/7
…-up 465b/15, 468a/8, 469a/20

varayaz- Bir gerleşmeye yaklaş-, olma noktasına var-
v.- dı 452a/11

vāriṯ (Ar) Kendisine miras düşer.
v. 427a/2

vaṣf (Ar) Bir kimsenin taşıdığı hal.
v. itdi 464a/20 → it-
v. ḳılduġuñ 438a/20 → ḳıl-
v. olunmaz 464b/8 → ol-
v. 437a/2
v.+ ın 438a/13, 446a/2

vāsiʿ (Ar) Geniş, açık.
v. ola 475a/4 → ol-

vaṣl (Ar) Ulaşma, birleşme.
v.+ a 470b/16
v.+ ı 421b/9, 421b/11
v.+ ını 470b/17
v.+ uña 462b/13

vaṭan (Ar) Yurt.
v. dutar 460a/8 → dut-

vaż (Ar) Vaziyet, durum.
v. 430b/2
v.+ ı 424a/16, 428a/1, 441a/13
v.+ ında 427b/22, 430b/2, 430b/19, 445b/4

ve (Ar) Dahi, hem.
āzād v. bīpāk ḳıl 461a/17 → ḳıl-
iñrenü v. gümrenü 453b/20
maġārib v. meşārıḳ 432b/10
muṭīʿ v. münḳād olduġın 436a/4 → ol-
ʿīş v. nūş idüp 447b/3 → it-
taşnīf v. teʾlīf idüp 487b/19
tevāżuʿ v. temelluḳ eyledi 444b/6 → eyle-
tażarruʿ v. zārī ḳıldı 465b/8 → ḳıl-
bühtān v. zindān çekdügi 461a/1 → çek-
v. 422b/1, 422b/20, 423a/3, 423a/6, 423a/17, 423b/15, 423b/16, 423b/19, 423b/21, 424a/11, 424a/14, 424a/16, 424a/17, 424a/19, 424b/1, 424b/2, 424b/7, 424b/8, 424b/10, 424b/11, 424b/12, 425a/9, 425a/15, 425a/16, 425b/8, 425b/9, 425b/11, 426a/5, 426a/12, 426a/16, 426a/17, 426a/18, 426a/19, 426b/14, 426b/15, 426b/19, 426b/20, 427a/10, 427a/11, 427a/14, 427a/15, 427a/16, 427a/19, 427a/20, 427a/21, 427b/1, 427b/2, 427b/3, 427b/4, 427b/7, 427b/8, 427b/9, 427b/10, 427b/11, 427b/12, 427b/13, 427b/14, 427b/15, 427b/16, 427b/19, 427b/21, 427b/22, 428a/1, 428a/2, 428a/4, 428a/8, 428a/9, 428a/11, 428a/12, 428a/13, 428a/14, 428a/16, 428a/17, 428a/18, 428a/19, 428a/20, 428b/5, 428b/6, 428b/7, 428b/8, 428b/9, 428b/10, 428b/11, 428b/12, 428b/13, 428b/17, 428b/18, 428b/19, 428b/21, 429a/1, 429a/2, 429a/3, 429a/7, 429a/8, 429a/12, 429a/15, 429a/17, 429a/21, 429b/3, 429b/5, 429b/12, 429b/15, 429b/19, 429b/20, 429b/21, 430a/1, 430a/2, 430a/4, 430a/5, 430a/7, 430a/8, 430a/9, 430a/11, 430a/12, 430a/13, 430a/14, 430a/15, 430a/19, 430b/1, 430b/3, 430b/5, 430b/6, 430b/7, 430b/8, 430b/10, 430b/11, 430b/12, 430b/13, 430b/16, 430b/18, 430b/19, 430b/20, 431a/1, 431a/2, 431a/10, 431a/11, 431a/13, 431a/16, 431a/17, 431a/18, 431a/19, 431a/20, 431a/21, 431b/2, 431b/3, 431b/4, 431b/5, 431b/13, 431b/15, 431b/17, 431b/18, 432a/1,

432a/2, 432a/7, 432a/9, 432a/10, 432a/11, 432a/12, 432a/13, 432a/14, 432a/19, 432a/20, 432a/21, 432b/1, 432b/5, 432b/8, 432b/9, 432b/10, 432b/11, 432b/13, 432b/15, 432b/16, 432b/21, 433a/2, 433a/3, 433a/5, 433a/6, 433a/8, 433a/11, 433a/12, 433a/13, 433a/16, 433a/19, 433b/3, 433b/10, 433b/15, 433b/19, 433b/20, 433b/21, 434a/2, 434b/13, 434b/14, 435a/1, 435a/2, 435a/3, 435a/4, 435a/10, 435a/12, 435a/14, 435a/17, 435b/3, 435b/4, 435b/5, 435b/6, 435b/7, 436a/3, 436a/4, 436a/5, 436a/12, 436a/15, 436b/2, 437a/6, 437b/14, 438a/11, 438a/16, 438a/17, 438a/21, 438b/10, 438b/14, 438b/19, 439a/2, 439a/3, 439a/6, 439a/7, 439a/8, 439b/4, 439b/7, 439b/21, 440a/1, 440a/5, 440b/10, 441a/4, 441a/7, 441a/8, 441a/11, 441a/15, 441a/17, 441a/18, 441b/11, 441b/21, 442a/1, 442a/9, 442a/15, 442a/18, 442b/3, 442b/4, 442b/5, 442b/8, 442b/13, 442b/16, 442b/18, 443a/2, 443a/4, 443a/12, 443a/14, 443a/17, 443a/20, 443a/21, 443b/1, 443b/3, 443b/4, 443b/5, 443b/7, 443b/12, 443b/13, 444a/3, 444a/5, 444a/13, 444a/19, 444a/20, 444b/1, 444b/2, 444b/5, 444b/6, 444b/15, 444b/18, 444b/21, 445a/4, 445a/5, 445a/6, 445a/7, 445a/8, 445a/9, 445a/10, 445a/15, 445a/16, 445a/17, 445a/18, 445b/1, 445b/2, 445b/3, 445b/4, 445b/5, 445b/6, 445b/7, 445b/8, 445b/10, 445b/12, 445b/13, 445b/14, 446a/1, 446a/3, 446a/5, 446a/10, 446a/11, 446a/15, 446a/21, 446b/2, 446b/3, 446b/4, 447a/19, 447a/20, 447a/21, 447b/3, 447b/4, 447b/7, 447b/9, 447b/10, 447b/12, 447b/17, 447b/19, 447b/20, 448a/4, 448a/9, 448a/10, 448a/19, 448a/22, 448b/20, 449a/10, 449a/14, 449a/16, 449a/20, 449a/21, 449b/4, 449b/7, 449b/8, 449b/9, 449b/17, 449b/19, 449b/21, 450a/2, 450a/5, 450a/6, 450a/11, 450a/13, 450a/15, 450a/21, 450b/6, 450b/8, 450b/10, 450b/11, 450b/12, 450b/13, 450b/14, 450b/15, 450b/16, 450b/17, 450b/19, 451a/1, 451a/2, 451a/7, 451a/13, 451a/18, 451a/19, 451b/3, 451b/21, 452a/3, 452a/4, 452a/5, 452a/6, 452a/10, 452b/5, 452b/9, 453a/3, 453a/6, 453a/7, 453a/9, 453a/14, 453a/16, 453a/17, 453a/20, 453a/21, 453b/18, 454a/12, 454a/15, 454b/20, 455a/4, 455b/4, 455b/5, 455b/10, 455b/11, 455b/19, 455b/20, 456a/2, 456a/4, 456a/10, 456b/2, 456b/10, 456b/12, 456b/14, 456b/15, 456b/16, 456b/21, 457a/5, 457a/7, 457a/8, 457a/11, 457a/14, 457a/16, 457a/17, 457a/19, 457b/5, 457b/6, 457b/9, 457b/10, 457b/11, 457b/12, 457b/14, 457b/15, 458a/1, 458a/4, 458a/5, 458a/7, 458a/10, 458a/11, 458a/17, 458a/18, 458a/20, 458a/21, 458b/18, 458b/19, 458b/20, 458b/21, 459a/4, 459a/5, 459a/6, 459a/7, 459a/9, 459a/10, 459a/11, 459a/13, 459a/14, 459a/18, 459b/1, 459b/5, 459b/6, 459b/7, 459b/9, 459b/11, 459b/12, 459b/15, 459b/16, 459b/18, 459b/19, 459b/20, 459b/21, 460a/1, 460a/3, 460a/4, 460a/5, 460a/8, 460a/9, 460a/19, 460a/20, 460a/21, 460b/4, 460b/5, 460b/9, 460b/13, 460b/20, 460b/21, 461a/1, 461a/8, 461a/13, 461a/14, 461a/15, 461a/16, 461b/4, 461b/9, 461b/12, 461b/15, 461b/17, 461b/19, 461b/20, 462a/2, 462b/17, 462b/18, 463a/3, 463a/13, 463b/9, 463b/10, 463b/17, 464b/9, 464b/15, 464b/16, 465a/3, 465a/12, 465b/3, 465b/7, 465b/21, 466a/9, 467b/21, 468a/3, 468a/13, 468a/19, 468b/3, 469a/2, 469a/17, 469b/8, 470a/20, 470b/8, 471a/3, 471a/4, 471a/5, 471a/7, 471a/8, 471a/11, 471a/12, 471a/13, 471a/14, 471a/16, 471a/17, 471a/18, 471a/19, 471a/20, 471a/21, 471b/1, 471b/3, 471b/6, 471b/8, 471b/11, 471b/12, 471b/13, 471b/19, 471b/21, 472a/1, 472a/11, 472a/12, 472a/15, 472a/17, 472a/21, 472b/2, 472b/3, 472b/4, 472b/5, 472b/6, 472b/7, 472b/10, 472b/16, 472b/18, 473a/2,

473a/4, 473a/5, 473a/6, 473a/12, 473a/13, 473a/20, 473b/9, 473b/11, 473b/21, 474a/5, 474a/7, 474a/10, 474a/15, 474b/2, 474b/7, 474b/8, 475b/8, 475b/11, 475b/13, 475b/14, 475b/20, 476a/5, 476a/7, 476b/3, 476b/5, 476b/15, 476b/18, 477a/1, 477a/2, 477a/4, 477a/10, 477a/13, 477a/14, 477a/19, 477b/3, 477b/4, 477b/10, 477b/12, 477b/17, 478a/2, 478a/17, 478a/19, 478b/6, 478b/7, 478b/8, 478b/9, 478b/13, 478b/14, 479a/4, 479a/8, 479a/9, 479a/15, 479b/1, 480b/9, 480b/20, 481a/7, 481a/16, 481a/21, 481b/13, 482a/4, 482a/9, 482a/10, 482a/11, 482a/13, 482b/7, 482b/9, 482b/11, 482b/14, 482b/20, 483a/4, 483a/21, 483b/7, 483b/21, 485a/4, 485a/10, 485a/15, 485b/1, 485b/6, 485b/8, 485b/9, 485b/10, 485b/15, 486a/21, 486b/17, 486b/18, 486b/19, 487b/15, 487b/16, 487b/19, 487b/20, 487b/21

vech (Ar) Sebep, vesile.
v.+ i 466a/9
v.+ ile 427a/19, 429b/12, 429b/14, 429b/15, 430b/21, 431a/5, 431b/21, 434b/13, 434b/14, 436a/19, 437b/20, 438a/19, 438a/20, 438b/9, 439a/11, 439b/9, 446a/2, 447b/1, 449a/14, 456b/11, 456b/13, 457b/12, 458a/1, 459a/3, 460a/17, 462b/18, 471a/1, 472a/10, 473a/10, 474b/6, 475b/7, 475b/8, 475b/19, 477a/20

Ve'ḍ-ḍuḫa (Ar) Kur'an'da 94. sure.
V. 421b/7

vefāt (Ar) Ölme, ölüm.
v. eyledi 459b/6 → eyle-
v. iderdi 442b/13 → it-
v. itse 445a/12

vehm (Ar) Korku, tereddüt.
v. aldı 465a/20, 481a/11 → al-
v. aldılar 425a/6
v. alup 481a/14, 481b/13
v. alur 437a/7, 437a/8
v. ü cān eyledi 462a/19 → eyle-, cān
v. 439a/15, 477b/2
v.+ e düşdiler 453a/17 → düş-
v.+ e düşüp 486a/16
v.+ e şalar 440a/4 → şal-
v.+ e 424b/16
v.+ i 423b/12
v.+ ile 477b/2, 477b/6
v.+ inden 423b/4

vehmināk (Ar-Far) Kuruntulu.
v. 449b/15

velākin(Ar) Ama, fakat.
v. 427b/7, 445b/5, 464b/13

veled (Ar) Erkek evlat.
v. 467b/5

velekin → velākin
v. 438b/15, 458a/10

velī (Ar) Allah dostu, ermiş kimse.
v. 422b/18, 423a/6, 423b/11, 423b/13, 423b/14, 425a/6, 425a/20, 427b/8, 428b/19, 436a/11, 450b/15, 452b/9, 455a/3, 455a/10, 455b/20, 463b/10, 464a/5, 464b/1, 464b/6, 464b/10, 464b/14, 465a/2, 465a/5, 465b/2, 465b/14, 465b/19, 465b/20, 466a/16, 466a/17, 466a/20, 466b/13, 467a/13, 467b/18, 468a/3, 468a/20, 468b/14, 473a/16, 473b/2, 478a/8, 478b/17, 479a/2, 479b/5, 480a/5, 484a/8, 484a/21, 484b/14, 484b/20, 485a/21, 485b/13, 485b/20, 486a/21
v.+ lerden 441b/13

velīkin(Far) Lakin, fakat.
v. 429b/19, 440a/3, 441a/12, 441b/4, 456a/21, 464a/1, 470a/12, 480a/20

Ve'l-Leyl (Ar) Leyl suresi.
V.+ i 421b/7

verhem (Ar) Merhamet.
v.+ ile 422a/10

veʾs-selām (Ar) Son söz, işte o kadar.

v. 447a/1, 449a/10, 475a/17

vesvese (Ar) Şüphe, kuruntu.
v. iderdi 444a/7 → it-
v.+ sinden 486b/16

-veş (Far) Gibi manası veren benzetme edatı.
v. 449b/14, 456a/2, 462b/11, 483a/16

vey (Far) "ey" şeklinin şiirde ki kullanımı.
v. 422a/4, 424a/13, 425a/2, 439a/13, 458a/13, 464b/1

veyā (Ar) Ya da.
v. 427b/15, 430a/11, 439a/9, 440a/5, 443a/17, 446a/18, 446a/19, 458b/3, 458b/21, 473b/7

veyāḫūd (Ar-Far) Veya.
v. 428a/19, 466a/15

veyāḫūẕ → veyāḫūd
v. 458b/4

Veyseʾl-ḳarānī (Ar) Hz. Muhammed'i görmek için yollara düşen zat.
V. 473b/1
V.+ den 473a/19

vezīr (Ar) Hükümdardan sonra devlet işlerinde en yetkili kişi.
v. 474b/7, 475b/21, 476a/1, 480a/19
v.+ e 476b/12
v.+ i 468b/18
v.+ ler 422b/16
v.+ lerile 425b/8

vezn (Ar) Ölçü, tartı.
v. 425b/10, 426a/1
v.+ e 425b/5, 484a/1
v.+ i 426a/15, 426a/16, 426a/17, 426a/18, 426a/19, 426a/20

vidāʿ (Ar) Ayrılık.
v. ḳılup 437b/11, 465b/5 → ḳıl-
v. ḳılışup 464a/8 → ḳılış-

vilāyet(Ar)
1. İl.
v. 439a/18, 453a/2
v.+ de 438a/15
v.+ e 472a/14
v.+ i 470b/21
v.+ ine 436a/10
v.+ ini 439a/3
v.+ ümi 439a/17
v.+ ümüñ 439a/16
v.+ ümüzde 435a/2
v.+ üñ 463a/1
v.+ üñe 464a/1
2. Muhabbet.
v.+ le 473b/2

vir-
1. Ulaştır-, sahiplendir-
v. 422a/8, 422a/14, 422a/21, 426b/11, 428a/8, 428b/3, 429b/11, 434a/3, 434a/16, 434b/3, 434b/12, 435b/15, 435b/19, 436b/15, 437a/15, 438b/11, 441a/21, 442a/17, 445b/21, 447a/5, 447a/6, 447a/18, 455a/21, 456b/9, 457b/21, 459a/2, 459a/18, 461b/2, 462a/8, 462a/13, 462b/8, 462b/16, 467b/9, 468b/11, 469b/12, 472a/9, 472b/15, 473a/11, 474b/17, 475a/16, 476b/1, 476b/11, 487a/12, 487b/2
v.- di 431a/21, 434a/17, 437a/13, 441b/7, 441b/19, 442a/4, 442a/16, 442b/21, 444a/17, 451b/9, 456a/10, 457b/3, 457b/19, 459a/9, 459a/19, 460a/14, 462a/19, 462a/20, 464a/7, 466b/7, 467a/7, 468b/10, 472a/9, 476a/7, 483a/2, 485b/7, 485b/8, 485b/9, 486b/3, 487a/20
v.- diler 448b/12, 472b/4, 476b/19
v.- dügi 445b/2, 449a/6, 485b/11
v.- dügüñ 428b/20, 441b/18
v.- düm 433b/7, 446a/21
v.- düñ 429a/4, 451b/5
v.- e 444a/12, 447a/14, 485b/3

v.- elerdi 487a/2
v.- elüm 442a/3
v.- em 433a/9
v.- en 475b/8
v.- eyin 468b/21, 478b/10
v.- gil 425b/2, 427b/19, 430a/17, 432a/18, 460a/15, 475b/5
v.- icek 451b/20
v.- iyidi 442b/7
v.- me 474b/16, 487a/11
v.- medi 445b/10, 456b/18, 457a/10, 457a/11
v.- mediler 457a/15
v.- medüm 487b/12
v.- mege 441b/19
v.- mek 441b/18
v.- mez 429b/9, 457a/7
v.- mezdim 463b/12
v.- sün 470b/1, 470b/2, 475b/5
v.- üp 423a/7, 425b/3, 427b/7, 427b/10, 432a/1, 446a/15, 448a/7, 449a/12, 453a/4, 468b/8, 473b/1, 474b/15, 475b/15, 481a/17, 485b/10
v.- ür 422b/18, 423a/1, 424b/9, 453a/12, 462b/15, 478b/18
v.- ürdi 442a/12
v.- üridi 442a/10
v.- ürler 472b/12
v.- ürse 423b/8

2. (y.f.)
aġu vir-: Zehir vermek
…-e 468b/9
and vir-: Yemin etmek
…-üp 454b/1
āvāz vir-: Ses çıkarmak, bağırmak
…-ür 436a/17
bilek bilege vir-: Sırt sırta mücadele etmek
…-üp 472a/14
boyun vir-: Teslim olmak
…-eler 431a/14
…-elüm 430b/13
…-esiz 433a/7
būy vir-: Boyu uzamak
…-üp 432b/13
cān vir-: Canından geçmek
… 424a/10
…-üp 458b/12, 460b/3, 481b/19
cān u dil vir-: Hayatını vermek
…-di 446b/12
cevāb vir-: Cevaplamak
… 433a/16
…-di 429b/16, 430a/2, 432a/12, 432b/2, 438b/19, 439a/21, 442a/19, 444a/21, 446a/12, 448a/21, 456b/13, 459b/18, 460a/7, 473a/20, 476b/18
…-icek 439a/11, 444b/4, 456b/11, 456b/12, 460a/6
…-üp 430a/20, 439a/6, 446a/2, 458a/18, 459a/8, 460a/18, 471b/5
çiçek vir-: Çiçek açmak
…-üp 429a/18
dermān vir-: Çare olmak
…-di 461b/9
dileyü vir-: Niyaz etmek
…-di 477a/11
ehl-i ʿayālın vir-: Ailesini teslim etmek
…-üp 436a/10
el vir-: El uzatmak
…-di 441b/2, 455a/20, 476b/13
…-diler 470a/3
…-dük 471b/8
…-düm 433b/8, 452a/16, 454b/10
…-icek 454b/10
…-üp 451b/11, 473a/5
fenāya vir-: Karmaşa yaratmak
…-miş 451b/2
furṣat vir-: Şans tanımak
…-mezdi 474a/10
geçit vir-: Müsaade etmek
…-medi 467b/2
gönül vir-: İçten bağlanmak
…-meyüp 460b/21
ġıdā vir-: Yiyecek vermek
…-meyüp 428b/17
ḫaber vir-: Bildirmek
… 429b/13, 430a/20, 432a/20, 433b/16, 442a/18, 446a/1, 459a/5, 459b/17, 460a/16
…-di 429b/6, 435a/16,

463a/4, 468b/3, 469a/8, 469b/2
…-diler 455a/6
…-e 431b/21
…-gil 429b/16
…-icek 429b/12, 433b/17, 445b/16, 450b/5, 461a/9, 461b/11, 471a/1
…-ür 431b/16
ḫarābe vir-: Yok etmek
…-di 447b/13
…-ür 455a/7
ḫaṣṣa vir-: Pay almak
… 461b/20
ḫayr vir-: Hayırlısı olmak
…-e 451b/19
ḫilʿat vir-: Şeref elbisesi giydirmek
…-üp 452b/1
icāzet vir-: İzin vermek
…-di 429b/18, 435b/21, 441a/5
…-di 458a/3
…-ür 471a/2
idi vir-: Hemen yapmak
…-di 457a/12
iġvā vir-: Yoldan çıkarmak
…-e 446b/11
…-eyin 479b/17
…-üp 468b/7, 480a/21, 485a/4
ʿilm vir-: Bilgi vermek
…-ür 462a/7
istimālet vir-: Teselli vermek
…-di 436b/16
…-üp 451b/13
ḳarşu vir-: Karşısına geçmek
…-üp 483b/5
ḳasem yād vir-: Yemin hatırlatmak
…-üp 471a/18
kerāmet vir-: Keramet göstermek
…-üp 432b/19
…-di 457a/1
ḳuvvet vir-: Güçlendirmek
…-üp 444b/3
māl vir-: Malını artırmak
…-mekile 448a/4
manṣıb vir-: Mertebe vermek
…-üp 471a/11
meded vir-: Yardım göndermek
…-üp 453a/10
merdān vir-: Yiğitler göndermek
… 448a/2
muḳābil vir-: Karşılık vermek
…-di 440a/18
murād vir-: Dileğini yerine getirmek
…-diler 470b/16
mühlet vir-: Süre tanımak
…-mişemdür 461a/8
…-ürse 446b/21
naṣīḥat vir-: Öğüt vermek
…-diler 476b/10
naẓmı aḥsen vir-: Güzel düzenlik vermek
…-di 462a/21
niʿmet vir-: Rızıklandırmak
…-esin 457a/19
…-sün 476b/20
nişān vir-: İşaret göndermek
… 464a/4
…-ür 451b/2, 464a/11, 467b/18
ʿömr vir-: Ömrünü uzatmak
…-düm 428a/16
…-düñ 459b/3
…-ürse 468a/2
pürtāb vir-: Işık saçmak
…-üp 428a/11
rıżā vir-: Rıza göstermek
…-di 461a/10
…-dügümüzden 469a/13
…-düm 469a/13
…-mezsin 480a/16
…-ürsin 480a/15
ṣalāvāt vir-: Salavat getirmek
…-üp 465b/7, 472a/18
salṭanat vir-: Hükümranlık sunmak
…-di 474b/8
selām vir-: Barış dilemek
…-di 423b/6, 423b/11, 437a/21, 445b/7, 464a/18, 469b/19
…-düm 433b/6
…-üp 441a/10, 449b/4, 450a/19, 458a/8

sile vir-: Yok etmek
…-üp 462b/10
şuʿle vir-: Parıltı vermek
…-ürdi 441a/11
tebrük vir-: Kutlamak
…-eyin 464a/4
uçmaḳ vir-: Cenneti bahşetmek
…-en 476a/19
…-en 476a/19
vaʿde vir-: Süre tanımak
…-e 461a/6
yapraḳ vir-: Yaprak açmak
…-ür 444a/5
yile vir-: Yok etmek
…-mesün 479b/18
yimiş vir-: Meyve vermek
…-mege 444a/11
yol vir-: Geçit sağlamak
…-düm 461a/2
zevc vir-: Karşı cinsini vermek
…-üp 446a/14
żiyā vir-: Işık vermek
…-en 433b/21

vīrān (Far) Yıkık, harap.
v. 447b/16, 466b/10, 466b/12, 467a/10, 467a/12

virici Verme işini yapan.
v. 442b/8
ziyā v.+ dür 434a/2

vuḥūş (Ar) Yabani.
v.+ ı 465b/3, 472a/12

vur- Bir şeye sertçe baskı yap-
v.- duḳları 449a/3
v.- up 484a/1
v.- ursın 463b/18

vuṣlat (Ar) Kavuşma.
v.+ a 470b/18

vuṣūl (Ar) Ulaşma, yetişme.
v. 470b/16

vü (Far) "ve" bağlacının nazımdaki şekli.
ay v. güneş 428b/9
yimekde v. içmekde 447b/3
Mekke v. Medīne 447b/20
meymene v. meysere ḳılup 449a/19 → ḳıl-
ṣurnā v. nefīrler urup 477b/15 → ur-
dīv v. perī 436a/3
ṣaġ v. ṣol 455b/19
v. 423a/12, 423a/15, 425a/9, 427a/5, 428b/4, 434b/11, 445b/7, 447a/14, 460b/17, 461b/14, 464b/13, 469a/17, 469b/19, 471a/17, 473a/8, 475a/15, 483b/13, 486a/10, 488a/2

vücūd (Ar) İnsan veya hayvan gövdesi.
v. 442b/15
v.+ a 422b/18
v.+ ın 430b/7, 452a/16, 452b/16
v.+ um 461a/21, 475a/8
v.+ uñdan 487a/4

vüsʿat (Ar) Fırsat, bolluk.
v. 487b/7, 487b/17
v.+ üm 475a/8

vüzerā(Ar) Vezirler.
v. 424b/2, 425a/10, 449b/4, 473b/21, 474b/7
v.+ ya 474a/20

Y (y)

ya Bağlaç olan ya.
y. 421b/10, 422a/7, 422b/16, 425a/21, 439a/17, 443a/17, 446a/18, 458b/20, 462b/15, 468b/5, 478a/15, 481b/17, 482b/10, 483b/7

yā Seslenme edatı.
y. 422a/10, 423a/4, 423b/12, 424a/7, 424a/19, 424a/21, 424b/13, 425a/2, 425a/11, 425a/17, 425b/13, 425b/18, 425b/19, 427b/10, 427b/18, 427b/19, 427b/20, 428b/3, 429a/4, 429a/9, 429a/11, 429b/7, 429b/13, 429b/16, 430a/1, 430a/2, 430a/6, 430a/9, 430a/11, 430a/20, 430a/21, 430b/11, 430b/15, 430b/17, 431a/1, 431a/4, 431a/5, 431a/8, 431b/1, 431b/5,

431b/12, 431b/14, 431b/17, 431b/19, 431b/21, 432a/1, 432a/5, 432a/11, 432a/12, 432a/20, 432b/2, 432b/3, 432b/6, 432b/14, 432b/18, 433a/2, 433a/8, 433a/9, 433a/16, 433a/21, 433b/15, 433b/19, 434a/2, 434b/17, 434b/19, 434b/21, 435a/7, 435a/17, 435a/18, 435a/19, 435b/4, 435b/18, 436b/5, 436b/20, 437b/1, 437b/3, 437b/21, 438a/1, 438a/2, 438a/4, 438a/10, 438a/16, 438a/17, 438a/20, 438b/1, 438b/13, 438b/18, 439a/7, 439a/13, 439a/19, 439a/21, 439b/2, 439b/4, 439b/9, 441a/6, 441a/15, 441b/4, 441b/17, 442a/1, 442a/19, 443a/8, 444a/15, 444b/2, 445a/14, 445a/21, 445b/9, 445b/11, 445b/13, 445b/14, 446a/2, 447a/3, 448a/21, 449a/11, 450a/5, 450a/19, 450b/3, 451a/4, 451b/9, 452a/19, 452b/4, 454b/2, 455b/6, 456b/13, 456b/15, 456b/18, 457a/9, 457b/4, 457b/6, 457b/8, 458a/4, 458a/13, 458a/16, 458a/18, 458b/10, 458b/18, 458b/19, 459a/2, 459a/5, 459a/8, 459b/3, 459b/4, 459b/11, 459b/18, 460a/3, 460a/4, 460a/7, 460a/10, 460a/16, 460a/18, 460b/7, 460b/8, 460b/15, 461a/3, 461a/4, 461a/7, 461a/18, 461a/20, 461b/1, 461b/2, 461b/3, 461b/7, 461b/11, 461b/19, 463a/1, 463a/3, 464a/2, 464a/5, 464b/3, 464b/5, 464b/8, 464b/9, 464b/10, 464b/13, 465a/2, 465a/3, 465a/9, 465b/1, 465b/8, 466a/6, 467b/14, 468a/2, 468a/3, 468a/10, 468a/20, 468b/4, 468b/22, 469a/2, 469b/6, 470b/8, 471a/6, 471a/9, 471a/10, 471a/16, 471a/17, 471a/21, 471b/3, 471b/5, 471b/19, 472a/5, 472b/21, 473a/1, 473a/11, 473b/8, 476b/19, 478b/9, 478b/16, 479a/21, 479b/7, 479b/11, 479b/13, 479b/16, 479b/18, 479b/20, 480a/7, 480a/12, 480a/14, 480a/21, 481b/15, 482b/1, 482b/7, 484a/7, 485a/15, 486b/1, 486b/12, 487a/5, 487b/9, 487b/10, 487b/11, 487b/12, 487b/13

yaban (Far) Issız yer.
y.+ a şaldılar 448b/8 → şal-
y.+ a 423a/21

yabānī(Far) Yabana mensup.
y. 460a/6
y.+ dür 459b/14

yād (Far) Anma, hatıra getirme.
y. ide 447a/17 → it-
y. ideler 434a/20, 447a/2
y. iden 447a/2
y. idene 462b/6
ḳasem y. ḳıl 469a/3 → ḳıl-, ḳasem
ḳasem y. ḳılın 478b/12
ḳasem y. ḳılurlardı 468b/19
y. olmak 447a/18 → ol-
ḳasem y. virüp 471a/18 → vir-, ḳasem
y. 472a/6, 475a/13

yādigār (Far) bir kimseyi veya bir nesneyi hatırlatacak şey.
y. ḳala 429a/3 → ḳal-
y. 425a/8, 428b/3, 457b/21, 462b/1, 487b/21

yaġ- Yukarıdan aşağıya doğru in-
y.- ar 430b/20, 431a/3, 431b/11, 458b/13, 458b/15
y.- armış 431b/6
y.- dı 434b/21, 435a/1, 442b/8
y.- duġın 431b/13
y.- madı 447b/16
y.- mış 431b/10

yaġdur- Yağmasını sağla-
y.- a 447a/13
y.- dı 428a/11
y.- ur 434b/5, 487b/4

yaġı Düşman.
y. olduġına 450b/2 → ol-
y. 447b/15, 447b/16, 448b/19

yaġıñ Çıplak.
y. 483b/10

yaġma (Far) Zorla mal çalma, çapul etme.
y. 453b/15

yaġmala- (Far-Tr) Yağma yap-
y.- yup 447b/13

yaġmur Yağmur.
y. 428a/11, 438b/2, 442b/7, 458b/14
y.+ ı 438b/2, 445b/16
y.+ ın 487b/4
y.+ uñ 427b/1

yaġrın Sırtın üst kısımları.
y.+ ına 439b/21, 440a/9
y.+ ından 440a/16

yāḫu → yāḫud
y. 435b/18

yāḫud (Far) Veya.
y. 426b/10, 438a/11, 471a/9, 483b/7

yaḳ- Ateşe ver-
y.- ar 436a/18, 439a/17, 478a/3
y.- ardı 481a/6
y.- dı 447b/7, 447b/15, 448a/14, 462b/9
y.- maz 478a/4

yaḳa Elbisenin boğaza gelen kısımları.
y. 423b/3
y.+ sın 423a/21
y.+ sında 466b/2, 467a/2
y.+ sından 426a/15

yaḳın Uzak olmayan, yakın.
y. bildi 474a/1 → bil-
y. geldi 443b/15 → gel-
y. gelüben irmişem 435b/15
y. gelüp 456a/4, 483b/8, 486a/20
y. idüp 465a/17 → it-
y. irdi 478a/11 → ir-
y. irdiler 439b/8, 467b/12
y. irdügine 428b/10
y. iricek 437a/18, 440a/2
y. irüp 470a/15
y. oldurur 468b/6 → ol-
y. vardı 478a/4 → var-
y. varıcaḳ 450b/7
y. varup 465b/14, 468a/8, 469a/20
y. yit 464a/12 → yit-
y. 425a/1, 450b/4, 464a/3, 464b/6,
466b/16, 467a/16, 467b/15, 471a/6, 474b/9, 482b/15
y.+ da 474a/10
y.+ dan 424a/15
y.+ dı 460b/14
y.+ umda 435a/17
y.+ umuz 423a/5

yaḳın- Sızlan-
y.- up ṭururken 484b/2 → ṭur-

yaḳīn (Ar) Sağlam bilgi.
y. 422b/12

Yaʿḳūb (Ar) Kur'an'da adı geçen Hz. Yakup peygamber.
Y.+ ı 462b/13

yāḳūt (Ar) Kırmızı renkte değerli taş.
y. 424b/11, 438b/7, 438b/8
y.+ ı 445b/7, 458a/11

yalan Gerçekliği olmayan söz.
y. 484a/4

yalın Sade.
ḳılıc y.+ caḳ ḳılup 465b/11 → ḳıl-, ḳılıc

yalıncaḳ Çıplak, üryan.
ḳılıç y. ḳıluben 440b/1 → ḳıl-, ḳılıç
ḳılıç y. ḳılup 480b/13, 481b/21, 484a/8
y. 425b/3, 480b/14

yalman Kılıcın uç kısmı.
y.+ ında 453b/6

yalñuz Tek, yalnız.

y. 464b/3, 466b/18, 467a/18

yaltaḳlan- Riyakarlık et-
y.- dı 444b/16

yaltan- Riyakarlık et-, hoşa gidecek davranışta bulun-
y.- ur 484b/18

Yāmin Metne göre bir kabile adı.
Y. 454a/14

yaña Taraf, yön.
y. 423b/11, 425b/6, 426a/15, 436a/2, 436b/18, 440a/7, 450a/4, 450a/6, 468a/8, 469a/5, 469b/10, 470a/2, 470a/8, 472a/8, 473a/20, 473a/21, 473b/18, 474a/1, 474a/3, 476b/15, 477a/12, 480a/2, 481a/17, 481a/19, 484a/21, 484b/3
y.+ dan 435b/8, 440b/12, 440b/15, 449a/20, 421b/6, 451a/8, 451a/9, 454a/8, 465b/16, 474a/3, 476b/21, 480b/3, 481a/7, 481a/12

yan Taraf, cihet, yön.
y.+ a 462b/10
y.+ adān 447b/11
y.+ ı 443a/20
y.+ ına 430b/10, 435a/4, 436b/19, 450a/12, 461b/4, 466b/16, 467a/16, 477b/12, 481b/4, 481b/13, 482b/14
y.+ ınca 449b/5, 463b/2, 469a/4, 478a/16, 482b/12
y.+ ında 427b/12, 427b/13, 454b/5, 468b/20, 473a/16, 485a/2
y.+ ındadur 427b/12
y.+ ındaġı 450a/9
y.+ ından 455b/8, 461b/4, 466b/6, 467a/6, 482b/9
y.+ larına 469a/6
y.+ larınca 468b/16
y.+ umdan 448b/7
y.+ uñda 483b/20, 486a/9
y.+ uñuzda 468b/15

yan- Ateşte yan-
y.- ar 460b/19
y.- dı 478a/1, 484a/2
y.- up 480b/8

yañaġ → yañaḳ
y.+ ı 437b/16, 472a/19

yañaḳ Yüzün sağ ve sol tarafları.
y.+ ları 444b/4

yanayaz- Yanma derecesine gel-
y.- dı 454a/3

yañıcı Yanma özelliği taşıyan nesne.
y. 438a/9

yañıl- Aldan-
y.- ur 459a/17

yaʿnī (Ar) Sözün kısası.
y. 422a/19, 425a/21, 429a/16, 441b/12, 449a/14, 484a/4, 442a/21, 445a/21, 454b/14, 460a/13, 463a/11, 466a/7, 470a/10

yanḳılan- Akset-
y.- up 449a/20

yanḳulan- → yankılan-
y.- dı 470a/4

yanḳulandur- Aksettir-
y.- dı 464b/14

yanlu Taraflı, yönlü.
y. 468b/15

yan yaña Biri diğerinin yanında olarak.
y. 472a/13

yap- Oluştur-, gerçekleştir-
y. 467b/8
y.- a 431a/18
y.- ar 429b/15, 431b/18, 431b/21, 458b/3
y.- duġın 431b/1
y.- duġını 431a/14
y.- ması 432a/1
y.- mışımdur 470b/12

y.- mışlar 424b/6
y.- up 431a/16

yapdır- Yapmasını sağla-
y.- mışıdı 468b/18

yapdur- → yapdır-
y.- dı 466b/8, 467a/8
y.- mışdur 443a/21
y.- up 467b/3, 474b/1

yapıl- Meydana getiril-
y.- a 430b/19
y.- dı 425a/6
y.- mışdur 431a/2

yapış- Ayrılmamak üzere birleş-
y.- duġı 438b/5
y.- up 444b/10
y.- ur 438b/6, 438b/5

yapraġ → yaprak
y.+ ı 428a/1, 428a/13, 428a/16, 428b/9, 432b/4, 441a/13, 441a/14, 445b/4, 484b/2
y.+ ıdur 459b/12, 459b/13, 459b/14
y.+ ın 460b/5
y.+ ına 459b/15, 460a/17, 461b/12, 462a/1
y.+ ında 428a/19
y.+ ından 457b/14, 459a/6
y.+ ıyla 460a/19
y.+ uñ 428a/13

yaprak Bitkilerde dalların ucunda çıkan yeşil uzantı.
y. virür 444a/5 → vir-
y. 428a/19, 429a/16, 444a/11, 457a/11, 459b/1
y.+ lar 464a/16
y.+ ları 428a/18, 428b/7, 459a/21
y.+ ların 428b/14
y.+ larumdan 457b/12

yapu Bina.
y.+ sı 424b/6
y.+ sın 424a/13
y.+ sına 425a/21
y.+ sında 430b/19

yār (Far) Sevgili, dost.
y. iden 428a/2 → it-
y. 421b/11, 429a/5, 431b/19, 435b/13, 441b/13, 462a/16, 462a/17, 462a/19, 462a/21, 478b/19
y.+ ı 421b/5, 441a/21
y.+ i 424a/10
y.+ u 457a/21
y.+ uñ 422a/16

yar- Toprağı kaz-
y.- ıp 425b/15

yara- Hoşa gel-
y.- mazdı 460b/2

Yā Rabb (Ar) Ey Allah.
Y. 428b/20
Y.+ i 446a/8

Yā Rabbeʾl-ʿālemīn (Ar) Alemlerin rabbi olan Allah.
Y.+ e 457a/18

yaradıl- Yoktan var edil-
y.- an 430b/10

yaraġ → yaraḳ
ceng y.+ ın ḳılayorırlar 484b/1
y.+ ın ḳılsınlar 463a/6 → ḳıl-
y.+ ın 447b/21, 448a/7, 448a/11, 476a/16, 476b/6, 487a/1
y.+ uñ 476a/18

yaraḳ Silah.
y. ḳıl 439a/21 → ḳıl-
y. ḳılup 436a/5
y. 474a/11, 476a/14, 486a/14

yaraḳlu Silahlı.
y. 448a/11

yarat- Yoktan var et-
y.- an 421b/1
y.- dı 427b/21, 429a/8, 430b/4, 430b/5, 430b/6, 430b/7, 430b/15,

432a/3, 432a/21, 432b/2, 432b/5, 432b/11, 433b/16, 459b/9, 459b/10, 469a/17
y.- dum 446a/12, 446a/13, 446a/21, 471b/9, 471b/10
y.- madın 427b/21
y.- mışdur 430a/7, 433a/10, 443a/3
y.- sam 446b/2
y.- up 476a/19

yardım Yardım etme.
y. ider 456a/13 → it-
y. ḳılaydum 483b/2 → ḳıl-
y. ḳılayın 486b/4
y. ḳıldum 486b/3
y. ḳılıcı 433a/6
y. ḳılup 449a/10
y. ḳılurlar 458a/21
y.+ lar ḳıldı 484b/4

yardımcı Yardım eden.
y. 433a/4
y.+ dur 430b/14

yāren (Far) Dost.
y.+ ler 452a/5

yarıl- İkiye ayrıl-
y.- ur 440a/6

yarın İçinde olunan günden sonraki günler.
y. 456a/6, 463a/5, 468a/2, 479a/5,
482a/17, 484b/21
y.+ a 446b/21
y.+ da 436b/7

yarış- İki rakip taraf karşılaş-, yarış yap-
at y.- ı 464a/13, 467b/12, 467b/18

yarlıġ Ferman, buyrultu.
y.+ a 434b/2, 487b/13

yaru Bir şeyin yarısı.
y.+ sı 460a/11

yas Matem.
y.+ ta ḳalup 429b/13

yāsemīn (Far) Beyaz veya sarı renkli güzel kokulu çiçek.
y. 442b/8

Yā-sīn (Ar) Kur'an'ın 36. suresi.
Y. 421b/7

yaş
1. Doğum tarihi
y. 421b/13, 464b/5, 468b/19
2. Nem, hafif ıslaklık.
y. dökersem 462b/10 → dök-
y. 428b/21, 429a/7, 429a/17, 436a/18, 442a/20, 442a/21, 444a/3, 451b/3, 451b/15, 451b/20, 459a/12, 459a/13, 459a/14, 459a/15, 459a/17, 459b/4, 459b/7, 481b/17

yaşa- Hayatta ol-
y.- duḳca 441a/1
y.- dum 429a/4
y.- yan 426b/10, 428b/1

yat-
1. Uzan-, seril-
y. 486a/17
y.- dı 440a/20, 444b/18, 444b/19, 466a/13, 436a/7
y.- dılar 469b/16, 482b/3, 437b/13
y.- duġı 460b/12, 479a/11
y.- madı 468a/5
y.- maġa 480a/15
y.- mayup 448a/12
y.- ur 453a/16, 466b/18, 467a/18, 479a/12, 480b/4, 486a/19
y.- urken 482b/7
y.- urlar 453b/1, 485a/15
2. (y.f.)
ḳayalayın yat-: kaya gibi görün- …-ur 438a/10
bī-mecāl yat-: halsiz düş- …-urdı 453a/18

yavı Kayıp, yitik.

y. ḳılupdur 422b/11 → ḳıl-

yavlaḳ Pek, gayet.
y. 438a/5

yavrı → yavru
y. 464b/9
y.+ ları 443b/13, 464b/10
y.+ larına 464b/10

yavru Yeni doğmuş insan veya hayvan.
y.+ ları 464b/12, 464b/16, 465a/19
y.+ larına 465a/20
y.+ laruñ 464b/13

yay İki uç kısımlarında kiriş bağlı olan hilal şeklindeki savaş aleti.
y.+ ları 453b/6

yayıl- Etrafa dağıl-
y.- dı 462a/5, 482a/4
y.- uben 462a/4

yaz- Yazı yaz-
y.- a 469a/14
y.- an 465a/11, 466b/21, 467a/21, 437a/11
y.- dı 468b/22, 473a/4, 476b/12
helāk ola y.- dı 441b/9
y.- dılar 448a/11, 476b/18
y.- mış 426b/2, 437a/11, 476a/3 437a/15
y.- mışam 460b/16
y.- mışıdı 470a/9
y.- mışlar 465b/20, 469a/21
y.- sa 430a/14, 458b/20
y.- sam 445b/20
y.- uben 447a/5
y.- up 427b/14, 430a/12, 430a/15, 430a/16, 430a/19, 432a/15, 445b/15, 445b/18, 451b/11, 453a/4, 453a/6, 453b/6, 456a/9, 469a/14, 469b/6, 483a/2, 435b/7

yaz Dört mevsimden yaz olan.
y. 464b/17

yazdur- Yazmasını sağla-
y.- up 432a/13

yazıl- Yazmaya konu ol-
y.- an 458b/22, 477a/11
y.- dı 476b/14
y.- mış 426a/20, 427b/9, 441a/15, 445b/5, 456a/14, 466a/12
y.- mışıdı 451b/19

yazılu Yazılmış olan.
y. 426a/15, 426a/16, 426a/17, 426a/18, 426a/19, 426a/21, 432a/10, 453a/14

yazu → yazı
y. 437a/9, 448a/11, 465a/7, 470b/11
y.+ dan 437a/10
y.+ yı 465a/10, 465a/11

yazulu → yazılu
y. 426b/1, 465a/7, 466b/19, 467a/19

ye- Gıdaları çiğneyerek yut-
y.- mege 456b/18, 461a/21

Yeʾcūc (Ar) Kıyamete yakın zamanda ortaya çıkacağına inanılan zararlı yaratıklar.
Y.+ ına 421b/2

yedi Yedi sayısı.
y. 427b/2, 427b/9, 432a/10 430a/18, 441a/14, 441b/19, 445b/5, 445b/17, 458a/17

Yehūdā (Ar) Hz. Yakub peygamberin en büyük oğlu.
Y. 453b/7

Yehūyādıʿ (Ar) Yamin kabilesinin beylerbeyi.
Y. 454a/14

yelden- Teşebbüs et-
y.+ mese 484b/16

Yemen (Ar) Afrika kıtasında bir ülke.
Y. 453a/7

yemīn (Ar) Ant.
y.+ de 488a/3

Yemlūn Metne göre bilgili kimse.
Y. 441b/11

yer Konum.
y. + inden 428b/21
429a/8, 442b/10, 458a/19, 459b/7
448a/10, 468b/1

yeşil Yeşil renk.
y. 424b/8, 427b/14, 427b/22, 430a/14, 436a/11, 438a/4, 441a/14, 445b/5, 445b/15, 446a/4, 448b/12, 449a/5, 458a/10, 458b/20, 464a/16

yeşim (Ar) Açık yeşil renkte değerli taş.
y.+ den 424b/8

yet- Ulaş-
y.- diler 424b/3, 446a/20, 479a/8, 486a/18

yetür- Ulaştır-
y.- di 429a/19

Yezdān (Far) Allah.
Y. 429a/11, 429b/2, 488a/1, 488a/10
Y.+ ı 472b/10, 486b/11

Yezdānī (Far) Allah'a mensup.
Y. 443b/3, 479a/7
Y.+ de 471a/14

Yezdān-perest (Far) Allah'a tapan.
Y. olup 450b/2 → ol-

yığ- Üst üste koy-
y.- dı 483b/18
y.- dılar 463a/9
yığa y. gitdüm 438a/12 → git-

yığıl- Üst üste koyul-
y.- duġı 463a/11
y.- mış 452a/2, 465b/15
y.- up 429a/14

yığnaġ Yığılmış, yığın.
y.+ ına 463a/20

yıḳ- Harap et-
y.- a 440a/19
y.- ar 439a/17
y.- dı 435a/3, 440a/14, 440a/17, 447b/7
y.- maya 472a/7
y.- uben 481b/9
y.- up 425a/12

yıḳıl- Devril-, harap edil-
y.- dı 440b/19
y.- mış 466b/14, 467a/14
y.- up 451b/15, 466b/13, 467a/13
y.- ur 424a/18, 485b/18

yıl Sene.
y. 426b/2, 428b/11, 430b/19, 432b/9, 428b/12, 428b/17, 442b/6, 445a/5, 446a/20, 459a/9, 460b/6, 460b/7, 460b/16, 460b/20, 465a/11
y.+ a 428b/15, 445a/11, 445a/13
y.+ da 428b/13, 428b/15, 428b/16, 439a/17, 460a/10, 464b/9
y.+ dan 430b/4, 433a/21, 434b/20
y.+ dur 434b/19, 434b/20, 463b/11, 464b/7
y.+ ına 445a/11
y.+ lar 428b/5, 432b/10, 459b/2, 459b/3, 460b/3

yılan Zehirli sürüngen hayvan.
y. 438a/17, 481a/5

yıldırım Gök gürlemesi.
y. 440a/17, 444b/9, 454a/2, 480b/19, 486a/13

yıllıḳ Üzerinden sene geçmiş.
y. 427a/7, 428b/16

yırt- Parçalara ayır-
y.- a 481b/8
y.- ıben 477a/17
y.- mışdı 449b/11
y.- up 423a/21

yırtıcı Hayvanları parçalayarak yiyen hayvan.
y. 472a/1, 472a/5, 472b/4, 473a/15,
473a/17, 473b/9

yırtuḳ Yırtılmış olan.
y. 423b/3

yi-
1. Yemek ye-
y. 456b/15
y.- di 435a/11, 444a/17, 445a/7, 456b/18, 457a/18, 457b/18, 459b/2, 461a/20
y.- digümüz 481b/18
y.- diler 446a/15, 461a/12, 461a/21, 461b/4, 461b/6, 462a/1
y.- dügi 428b/13, 446b/3, 457a/12, 459b/13
y.- dügini 428b/15
y.- dügiyle 459a/21
y.- dükleri 448b/21
y.- düklerinde 465a/6
y.- düm 448b/13, 476b/19
y.- düñ 457a/9
y.- mege 457b/3, 461a/11, 475b/18, 475b/20
y.- mek 442b/12, 470b/15
y.- mekde içmekde 441a/3
y.- mekde vü içmekde 447b/3
y.- mekde 477a/19
y.- mekden 460a/11
y.- mesiyle 428b/16
y.- mez 430b/5, 431b/17
y.- mezdi 442a/15
y.- mezlerdi 442b/18
y.- mişler 464b/15
y.- nür 432b/16, 443a/4, 446a/9
y.- r 431b/17
y.- rdi 442a/15, 477a/17
y.- rler 430b/6, 430b/8, 430b/21, 464b/10
y.- ye 427a/1, 457a/10, 457b/4
y.- yeler 441b/12
y.- yen 461b/19
y.- yenlere 445b/10
y.- yüp içüp yatdı 436a/7
y.- yüp içüp yatdılar 437b/12
y.- yüp 428a/9, 428a/16, 428a/20, 428a/21, 443a/15, 456b/17, 458b/1, 460b/5, 464b/16, 466a/13, 467b/10, 469b/16
2. (y.f.)
ġam yi-: Üzüntü duymak
…-meñ 478b/19
nān ü nemek yi-: Ekmek ve tuz yemek
…-yüp 454b/5

yidi → yedi
y. adım yir 469b/10
y. bölük olup 477b/11
y. 424b/5, 435b/2, 441b/2, 441b/3,
443a/8, 443a/10, 448b/12, 449a/5, 449a/6, 449b/1, 449b/7, 453a/3, 453a/4, 453a/5, 431a/21, 440a/6, 440a/7, 441a/10, 453a/6, 453b/19, 454b/18, 455a/6, 457a/21, 457b/1, 464a/15, 464b/9, 466a/14, 466b/9, 467a/9, 467b/11, 470a/1, 470b/15, 471b/8, 471b/10, 476b/16, 477b/14, 478a/6, 479a/15, 483a/1, 483a/2, 483b/5, 483b/6

yidi biñ Yedi bin sayısı.
y. 465a/11, 480b/16

yidişer Yedişer.
y. 453a/3, 456a/9, 483a/1

yidi yüz ḳırḳ dört Sayı.
y. 464b/6

yidür- Yemek yemesini sağla-
y.- eydi 478b/3
y.- sem 461a/8
y.- üp 465a/20

yig Daha üstün.
y.+ dür 434a/9, 478a/20, 486b/9

yigirmi Yirmi sayısı.
y. 434b/20, 435b/1

yigirmi biñ Yirmi bin sayısı.
y. 435b/1

yigirmi dört Yirmi dört.
y. 426a/19, 426b/16, 466b/17, 467a/17

yigirmi yidi Yirmi yedi.
y. 454a/4

yigirmi yidi biñ Yirmi yedi bin.
y. 481b/21, 482a/9, 482a/13

yigrek Daha üstün, daha iyi.
y.+ dür 464a/1

yiḳ-pā (Far) Tek ayaklı.
y. 422a/17

yiksān (Far) Yerle bir etme.
y. 426b/8
y. olup 428b/8

yil Yel, rüzgar.
y. 424a/15, 425b/7, 425b/10 436a/3, 438b/7, 440a/21, 442b/21, 444a/17, 455a/16, 455a/17, 463b/4, 471a/16, 471b/3, 471b/11, 471b/12, 471b/13, 471b/14, 471b/20, 472a/6, 472b/18, 472b/21, 473a/3, 473a/11, 474b/9, 476a/8, 476b/4, 476b/7, 477a/19, 478a/11, 481a/19
y. virmesün 479b/18 → vir-

yileklü Yelekli.
y. 469b/13

yilken Gemilerin denizde yel yardımıyla gitmesini sağlayan bez.
y.+ idür 477a/18

yimcügez Küçük yem.
y. 473a/12

yimiş Meyve.
y. virmege 444a/11 → vir-
y. 428a/13, 428a/16, 428a/19, 428a/20, 428b/4, 428b/8, 428b/10, 432b/16, 432b/17, 432b/21, 442a/15, 442b/10, 444a/5, 444a/7, 446a/11444a/12, 445b/1, 446a/9, 446a/12, 446a/21, 446b/1, 446b/3, 456b/18, 457a/13, 457a/14, 456b/18457a/15, 457a/16, 457a/17, 457a/18, 457b/2, 459b/1, 459b/2, 459b/13, 471a/4

yin- Yemek işine konu ol-
y.- mekile 428b/10
y.- mez 457a/16
y.- miş 428b/8, 428b/9, 428b/10
y.- ür 457a/16, 457a/17

yine Tekrar, bir kez daha.
y. 422b/7, 422b/12, 422b/16, 423a/15, 423a/16, 423a/17, 423b/2, 423b/5, 423b/17, 424a/4, 424a/7, 424a/17, 424b/7, 424b/18, 425a/6, 426a/17, 426a/19, 426b/14, 427b/18, 429b/2, 430b/5, 431b/7, 433a/19, 436a/10, 436b/18, 437a/1, 437a/5, 437a/7, 437b/3, 438b/4, 439a/17, 440a/21, 440b/9, 440b/12, 441a/18, 442a/17, 443b/16, 444b/4, 449a/9, 451b/4, 451b/7, 451b/8, 454b/3, 455b/2, 456a/7, 456b/12, 457a/8, 458b/12, 459a/4, 460a/6, 460a/16, 461b/10, 462b/12, 463a/7, 463b/15, 463b/20, 464a/16, 465b/10, 466b/2, 466b/4, 467a/2, 467a/4, 467b/17, 468a/16, 469b/16, 475b/17, 477b/18, 478a/5, 478a/6, 478b/17, 479a/4, 480a/6, 480a/7, 481a/11, 482a/2, 482a/7, 482a/12, 482b/21, 483a/14, 484a/2, 484a/10, 484b/1, 484b/5, 484b/13, 485a/21, 486b/4, 486b/14, 486b/15

yir
1. Yer yüzü
y.+ de 423b/3, 428a/19, 430b/19
y.+ e 423b/10, 426a/8
y.+ i 461b/9
y.+ in 425b/10
y.+ inde 426a/1

y.+ inden 425a/19, 426a/6
y.+ ine 424b/11, 444a/15
y.+ ler 451a/18
gökden y. iner 438b/2 → in-
y. irdi 440a/21 → ir-
y. sürdi 443b/6, 477a/8 → sür-
y. sürüp 477a/9
yüzcegezin y. sürüp 473a/7
y. urup ṭurdılar 472b/6 → ur-, ṭur-
y. vurursın 463b/18 → vur-
y. yitür 429b/2 → yitür-
y. yitürdi 429a/19
y. 424b/5, 425b/4, 425b/5, 425b/13, 425b/14, 425b/15, 425b/16, 427a/21, 428a/14, 421b/12, 426a/10, 429b/9428a/19, 428b/9, 429a/8, 429b/1, 430a/7, 430a/8, 430b/11, 431a/9, 431b/10, 431b/13, 432b/4, 432b/6, 432b/8, 433b/1, 433b/8, 434a/7, 434b/12, 435a/3, 437a/18, 438a/11, 438a/17, 438b/2, 439b/7, 442a/10, 443a/15, 443a/16, 443a/20, 444b/18, 446a/4, 447a/8, 447a/12, 447a/14, 447a/15, 449b/7, 449b/17, 450a/1, 451a/9, 452a/13, 452b/12, 453a/20, 453a/21, 453b/14, 453b/20, 454a/7, 454a/12, 455b/7, 455b/10, 456a/9, 456b/1, 456b/6, 457b/11, 458b/12, 458b/13, 459a/15, 459b/13, 460b/4, 461b/13, 464a/16, 468b/1, 471b/8, 473b/3, 473b/7, 473b/13, 474a/15, 474a/16, 475b/17, 477a/2, 478a/20, 479a/15, 481a/9, 481a/15, 482a/18, 482b/19, 483a/11, 483b/14, 484b/21
genc y. 483a/11
oḳ irimi y. 464a/16
2. Bulunan yer, konum
y. gelüp ṭurdılar 469b/20 → gel-, ṭur-
y. getür 454b/11 → getür-
y. getüre 460b/17
y. ṭurup eyitdi 439b/2
y. ṭurup 431a/5, 469b/1, 469b/17, 484b/8
y. 429a/18, 429a/20, 429b/1, 432b/20, 468a/5, 433a/18, 435a/18, 435b/1, 436a/16, 436b/13, 438a/2, 438a/10, 438a/17, 439b/12, 440a/6, 440b/8, 442a/13, 443b/19, 445a/7, 447b/9, 449b/7, 449b/19, 450b/4, 450b/6, 450b/7, 452a/6, 452b/1, 452b/15, 453a/15, 455a/6, 455b/3, 456a/8, 460a/8, 460b/12, 461b/18, 463a/9, 463a/11, 463a/14, 463a/15, 463b/16, 464a/15, 465b/9, 465b/12, 465b/15, 465b/18, 466b/14, 466b/17, 467a/14, 467a/17, 467b/18, 468a/21, 470a/4, 470a/10, 471a/7, 472b/19, 473b/4, 473b/16, 473b/19, 474a/20, 474b/3, 475b/10, 478b/2, 479a/11, 480a/4, 481a/8, 481b/13, 482a/20, 482b/2, 483a/1, 483b/4, 484a/1, 486a/14
görünür y. 484a/20
ḳonaḳ y. 482b/14, 483b/18, 484a/1
ḳonduġı y. 484a/10
ṭurduġı y. 484a/9
yirlü y. 472a/12, 472b/1, 472b/5, 472b/17, 480a/7
yüksek y. 478a/8
zemheri y. 475a/18
3. Mesafe
ḫayli y. gitdiler 463b/5
y. 473b/6, 469b/10
at yarış y. 467b/18
at yarışı y. 467b/12
göz irimi y. 465b/14, 466a/16

yirine
1. Başkasının adına.
y. 459b/1, 476b/12
2. İlk haline
y. geldi 461b/17, 461b/18 → gel-

yirlü
1. Nereli
y. 452a/18
2. Yerli
y. yir 472a/12, 472b/1, 472b/5, 472b/17, 480a/7

yir yir Zaman zaman.
y. 422b/10, 423a/13, 426b/13, 449b/18, 477a/5
y.+ in duʿā ḳılup 469b/3 → ḳıl-,

uʿā
y.+ in 433b/9, 436b/11

yiryüzi Yeryüzü.
y. 449b/6, 449b/11, 459a/9, 471b/21
y.+ n 428a/14, 449b/13, 472b/14
y.+ nde 427b/21, 428a/12, 429a/20, 442b/1, 442b/8, 446a/1, 459b/7, 459b/16, 459b/18, 471b/20, 472a/1, 472a/6, 472a/7
y.+ ndeki 428a/18
y.+ ne 442a/21, 458b/14, 459a/14, 459b/8, 474a/19
y.+ ni 471b/8

yit-
1. Ulaş-, eriş-
y. 433b/18, 435b/3, 435b/11, 436a/6, 436b/17, 440b/12, 450b/6, 456a/17, 459b/3, 462b/21, 463a/20, 463b/5, 464a/11, 465b/5, 465b/15, 466b/12, 467a/12, 468a/20, 468b/12, 469b/17, 470a/8, 470a/17, 473b/4, 475a/8, 482b/11, 484a/1, 484a/10, 426b/7, 433b/10
y.- düm 473b/1
y.- er 426b/11
2. Yeterli ol-
y. 452b/10, 485b/7
3. (y.f.)
devri yit-: Zamanı gelmek
… 443a/18
güci yit-: Yapabilmek
…-en 443a/16
revān gelüp yit-: Hızlıca gelip ulaşmak
…-diler 436b/9
ṣabāḥa yit-: Sabaha kavuşmak
… 463a/7
yaḳın yit-: Yaklaşmak
… 464a/12

yitir Yok et-, varlığını sona erdir-
y. 452b/16
y.- icek 478a/20

yitiş-
1. Ulaş-, değ-
y.- meye 427b/16, 432a/16
y. 438b/14, 443b/4, 448a/13, 449a/14, 450b/19, 450b/20, 451a/13, 458a/5, 458b/10, 461b/16, 464a/3, 473a/11, 473a/19
2. Olgunlaş-
y. 445a/5

yitişdür- Ulaşmasını sağla-
y. 460b/19

yitmiş Yetmiş sayısı.
y. 428a/11, 428a/15, 441a/10, 441a/17, 441a/19, 442a/21, 443a/4, 452b/15, 470b/10, 483a/10

yitmiş biñ Yetmiş bin.
y. 421b/2, 452a/9, 453b/15, 453b/21, 454a/13, 456b/5, 487a/17

yitmişer Sayıca her birine yetmişer.
y. 483a/2

yitmiş iki Yetmiş iki.
y. 431b/19, 441a/12, 471a/11, 472a/11, 472b/16, 472b/19, 475b/8, 475b/13, 476a/12, 479a/10, 486a/9

yitmiş yidi Yetmiş yedi.
y. 470b/8

yitmiş yidi yüz Yetmiş yedi yüz.
y. 440a/10

yitür-
1. Ulaştır-, yetiştir-
y.- di 429b/2
y.- mese 478b/16
y.- sünler 429a/12
y.- ürdi 430b/7
y. 429b/18, 432b/6, 432b/8, 433b/2, 436b/13, 443a/1, 445b/3, 446a/10, 448a/17, 472a/16, 473a/6, 474b/9
2. Kaybet-
y. 438a/3, 452b/18, 438a/12
3. Kendinden geç-
y. 448b/7, 450b/9

4. Yok et-
y. 483a/7, 483a/11, 485b/13, 485b/14, 485b/16, 485b/17, 485b/20, 486a/5, 486a/11, 486b/3
5. (y.f.)
āḫire yitür-: Sona erdirmek …-di 432b/3
ʿaḳl yitür-: Akl edebilmek … 444a/2
yirüne yitür-: Yerine getirmek … 429b/2 …-di 429a/19

yoġ → yoḳ
y.+ ıdı 442b/15, 452a/21, 463b/16, 482b/2, 483b/1
y.+ ısa 441b/5
y.+ iken 440b/11

yoḫ → yoḳ
y.+ sa 424a/4, 453a/10, 483a/9, 444b/14, 487b/1

yoḳ Olmayan, yok.
y. 422a/19, 441a/12, 443a/5, 453a/12, 455a/1, 455a/2, 455b/9, 456b/19, 460b/3, 461a/5, 462b/15, 463a/13, 468a/12, 472a/5, 475a/1, 475b/12, 476a/17, 482b/19, 487a/7, 487b/4, 487b/9
y.+ dan var ḳılur 438b/10 → ḳıl-, var
y.+ dan 428a/2
y.+ dur 423b/13, 425a/20, 426a/2, 430b/16, 430b/19, 433a/12, 438a/18, 442a/4, 448b/16, 455a/1, 459b/16, 460a/9, 471a/14, 471a/21, 471b/13, 472a/2, 478b/13, 480a/5
y.+ sa 424a/6, 438a/10, 476b/4, 478a/4, 483a/5, 483b/11, 485a/5, 486a/7, 486b/16

yol
1. İstikamet
y. ṭutup gitdiler 436b/8 → git-
y. urmışdur 486a/9 → ur-
y. 422b/15, 422b/19, 424a/4, 435a/15, 478b/2, 484a/12, 487a/2, 481b/19, 479a/1, 435a/16, 440b/17, 442b/16, 446b/11, 452a/5, 457a/12, 466a/3
2. İdrar yolu
y. 435a/10
3. Güzergah
y. virdüm 461a/2 → vir-

yoldaş Yol arkadaşı.
y. 423a/1, 477a/13

yoldaşlıġ Yol arkadaşlığı.
y.+ a 435a/21

yor- Rüya tabir et-
y. 449a/14

yorġun Yorulmuş.
y.+ uz 468a/2

yorul- Halsiz kal-
y.- maz 477b/17

yön Taraf.
y.+ in 437a/17, 481a/19
y.+ ini 477a/12
y.+ leri 474a/1
y.+ ümi 473a/21
y.+ üni 474a/3

yöre Çevre, etraf.
y.+ sinde 442b/9, 457a/21, 457b/2

yu- Yıka-
y.- dum 461b/15, 461b/17
el y.- yuben 428b/17
y.- yup 427b/14, 432a/15, 445b/16

yudur- Yıkamasını sağla-
y. 447a/11

yuḳaru Bir şeyin üst tarafı.
y. 427a/13, 435a/4, 473a/6, 474a/15
y.+ da 459b/1, 459b/8

yum- Kapa-
y.- up 432a/7

yumurda Bazı hayvanlarda hem üremeyi sağlayan hem de yenen besin maddesi.
y.+ sı 461b/5
y.+ sınca 445b/8
y.+ layın 435a/5

Yunan (Ar) Yunanistan'a ait.
Y. dil 479b/10

Yūsuf (Ar) Kur'an'da adı geçen Hz. Yusuf peygamber.
Y. 454a/10, 462b/13
Y.+ ı 449a/12, 460b/21

yut- Ağızda çiğneyerek boğazdan geçir-
y.- a 441b/7
y.- amadı 441b/7, 441b/8
y.- uben 477a/17
y.- up 441b/12
y.- dı 428b/18, 429b/8, 441b/7, 442a/6
y.- dılar 441b/17
y.- maġa 477a/16

yuva Barınak.
y. eyleyen 465a/16 → eyle-
y. ḳıldı 464b/8 → ḳıl-
y. 443b/13
y.+ sın 454b/15
y.+ sına 465a/19
y.+ ya 443b/14

yuvalan- Yerde dön-
y.- dılar 448b/5

yüce Yüksek, büyük.
y. görer 434a/8
y. ide 476b/7
y. ḳılur 476a/11
y. 450a/1, 452a/6, 467b/12, 473b/16, 487b/6
y.+ dür 476a/8

yük Hayvanların taşıyabileceği nesne.
y.+ ler 452a/15

yükrüşlü Yürüyüşlü.
y. 424a/15

yüksek Yüce, yukarıda olan.
y.+ e 473b/12
y. yir 478a/8
y. 439b/12, 450a/4

yükseklik Yüksek olma hali.
y.+ i 443a/21

yükün- Diz çök-, baş eğ-
y.- di 468a/9

yüñ Hayvanların derisi üzerindeki kıl.
y.+ i 432b/5
y.+ inüñ 436a/11
y.+ leri 428a/1
y.+ lerinüñ 441a/19

yürek Gönül.
y.+ üme 444b/3

yüri- → yürü-
y. 435b/21, 455a/20, 463b/18, 481b/6, 482b/14, 483b/4, 483b/18
y.- di 424b/20
y.- diler 436a/8, 437a/3, 456a/15, 470a/18, 482b/4
y.- ye 455a/16
y.- yelüm 456a/12
y.- yen 459b/16
y.- yevüz 481b/19

yürü-
1. Yol al-
y.- di 424b/17, 425a/1, 425a/15, 464a/17, 465b/5, 468a/8, 468b/13, 477b/9, 478a/4, 482a/6, 482b/20
y.- diler 455b/9, 480b/6, 480b/7, 482b/11, 483a/3
y.- dü 470a/12
y.- dügi 431b/10, 431b/13
y.- dükce 482b/21
y.- dükçe 425b/21
y.- mege 485a/10
y.- meye 472a/7
y.- mezmiş 468b/15

y.- ñ 466a/15, 481a/17, 481b/17
y.- r 426a/1, 434a/12, 468b/15
geli y.- r 465a/17, 470a/18, 476b/3
getüri y.- rken 444b/8
y.- rler 424a/20, 467b/17
y.- rsin 485b/12
y.- ye 481b/7
y.- yelüm 468b/15
y.- yen 459b/19, 477a/3
y.- yüp 451a/21, 453a/19, 456a/11, 458b/12, 463a/8, 463a/13, 467b/11, 468a/1, 469b/19, 482a/7, 482b/9, 482b/12

2. (y.f.)
becidd yürü-: Acele etmek
…-yüp 437a/4
boy boy yürü-: Bölük bölük gitmek
…-yüp 482a/21
seyrāne yürü-: Seyrederek girmek
…-di 436a/10

yürüt- Yürümesini sağla-
y.- mişler 424b/11

yüz

1. Sayı
y. 421b/2, 426b/10, 427a/16, 459b/3, 479a/1

2. Yüz, surat, çehre
y. baḳup 454b/19
y. çevürmeyem 440b/18 → çevür-
y. döndermez 439a/19 → dönder-
y. sürdi 443b/15 → sür-
y. sürer 476a/9
y. süreydi 474a/9
y. sürüben 437b/10
y. sürüp 473a/9
helāk y. ṭutar 460a/1 → ṭut-, helāk
y. ṭutarsañ 437b/8
y. ṭutdılar 482a/5
el y. ṭutup aġladı 451b/2
y. ṭutup 480b/3
y. 421b/7, 421b/12, 421b/13, 424a/3, 426b/10, 429a/17, 432a/13, 433a/4, 433a/17, 433a/18, 437a/8, 437b/16, 443b/6, 445b/6, 448a/16, 448a/20, 448b/6, 448b/13, 449a/7, 450a/20, 450b/8, 451b/16, 452b/9, 454b/5, 454b/14, 459a/14, 463b/18, 464a/7, 466a/9, 468a/12, 469a/17, 474a/11, 474a/17, 477a/9, 480a/3, 482a/16, 484b/14, 486b/4

3. Taraf, yön
y. 423a/10
ceng y. 481a/14
y. 423b/1, 487b/5
ceng y. 485b/4, 485b/10
edeb y. 475b/19
ḥaḳīḳat y. 472b/9
ḳılıç y. 485b/6

4. Yüzey
y. 426a/21, 439a/15, 446a/14, 448a/13, 448a/15, 449b/9, 450a/21, 450b/1

5. Gökyüzü
y. 435a/3, 459a/10
felek y. 436a/3, 473b/4, 474a/18, 474b/4
gün y. 475a/21
hevā y. 477a/3, 481a/15
y. 465a/15, 480b/5, 485b/8
hevā y. 473b/14, 481a/13

yüz altmış Sayı.
y. 480b/13

yüz altmış biñ Sayı.
y. 479a/8, 480b/14

yüz altmış dört Sayı.
y. 426a/20

yüz be yüz Yüz yüze.
y. irdiler 440a/12

yüz biñ Sayı.
y. 421b/5, 426b/11, 427b/12, 428b/1, 428b/5, 428b/11, 428b/16, 429b/7, 429b/8, 430a/3, 432a/12, 432b/10, 433a/21, 434a/12, 436b/4, 445b/14, 458a/19, 459a/9, 459b/2, 464a/1, 472a/3, 482b/6

yüzcegez Küçük yüzlü.
y.+ in yir sürüp 473a/7
y.+ in 477a/8

yüzcügez → yüzcegez
y.+ in 474a/15, 475b/17

yüze yüz Yüz yüze.
y. 439a/19, 483b/13

yüz kerre biñ Yüz bin.
y. 427b/13

yüz kerre yüz biñ Bir milyon sayısı.
y. 427b/12

yüz kez bin Yüz bin.
y. 428b/1

yüz ḳırḳ Sayı.
y. 435b/1, 455b/17, 455b/18, 468b/19

yüz ḳırḳ biñ Sayı.
y. 435b/1, 481a/4

yüzlü Yüzü olan.
y. 468a/18

yüz on beş Sayı.
y. 450a/3

yüz seksen biñ Sayı.
y. 455b/3

yüzü yüz → yüze yüz
y. 483b/13

yüz yigirmi Yüz yirmi.
y. 426a/18, 455a/5

yüz yigirmi biñ Yüz yirmi bin.
y. 453b/6, 454a/9, 456a/14, 456a/18, 456b/3, 480b/6, 480b/12

yüz yigirmi dört Yüz yirmi dört.
y. 471a/11, 472b/10, 472b/16, 475b/13

yüz yigirmi dört biñ ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz Yüz yirmi dört bin dokuz yüz doksan dokuz.
y. 446a/13

Z, Ẓ, Ẕ, (z, ẓ, ẕ)

żabṭ (Ar) İdaresi altına alma.
ż. eyleyüp 452a/3 → eyle-
ż. idüp 452a/2, 452b/11 → it-

ẓafer (Ar) Düşmanı yenme.
ẓ. 425a/12, 437a/13, 437b/9, 448a/2, 449a/21, 470b/13

zaʿferān (Ar) Safran.
z. 430a/14

zaʿfirān → zaʿferān
z. 458b/20
z.+ ıla 432a/15, 445b/15

zāġ (Far) Karga.
z. u zaġan 454b/15

zaġan (Far) Yırtıcı kuşlardan çaylak.
zāġ u z. 454b/15

zaḫım → zaḫm
z.+ lar 451a/19, 464b/15
z.+ ların 453b/2

zaḫımlu (Far-Tr) Yaralı.
z.+ lar 453a/18
z.+ lara 453b/3
z.+ ları 453a/19
z.+ ların 453b/2

zāhid (Ar) Aşırı sofu olan.
z. 471a/7, 473a/1
z.+ e 446a/11
z.+ i 470b/19

Zāhid-i Fenāyī Metne göre Tedmür şehrindeki zahide Türklerin vermiş olduğu isim.
Z. 471a/7

ẓāhir (Ar) Görünür, belli olan.
ẓ.+ e 455a/2

ẓ. geliser 428b/14 → gel-
ẓ. ola 430b/14, 431a/9 → ol-
ẓ. oldı 442b/12
ẓ. olmadı 460b/6
ẓ. ṭurur 479b/13 → ṭur-
ẓ. 462a/5

zaḫīre (Ar) Erzak.
z. 428b/15

zaḫm (Far) Yara.
z. irgürdi 440b/9 → irgür-
z. ṭoḳunup 442b/17 → ṭoḳun-
z. urdılar 440b/8 → ur-
z.+ a 437b/15
z.+ ına 461b/16
z.+ ların 440b/9

zaḫmet (Ar) Sıkıntı, eziyet.
z. itdürmesün 480a/21 → it-
z. 425b/12
z.+ inden 486a/20

żaʿīf (Ar) Zayıf, güçsüz.
ż. 428b/19, 429b/3, 442b/15
ż.+ den 429a/2
ż.+ e 429a/11
ż.+ üñ 428a/8

żaʿif → żaʿīf
ż.+ den 461b/14

zāʾil (Ar) Sona eren, devamlı olmayan.
ʿaḳlı z. olup 451a/18 → ol-, ʿaḳl

ẕākir (Ar) Zikreden.
ẕ. 428b/2, 428b/4, 428b/6, 428b/11,
429a/6, 429b/4, 429b/7, 432b/3, 433a/5, 459a/14, 459a/18, 459a/21, 459b/6, 460a/18, 471b/6
ẕ.+ e 428a/15, 445a/20, 459a/9
ẕ.+ i 459a/8
ẕ.+ lerüñ 432b/2
ẕ.+ uñ 428a/8, 432b/4, 432b/5, 433a/21, 442a/19, 446a/2, 458a/3, 459a/16, 459b/1, 459b/7, 459b/8, 459b/12, 459b/13, 460a/19, 460a/20, 460b/8
ẕ.+ üñ 429a/7, 429a/13, 429a/15, 429a/17, 429a/20, 429a/21, 429b/13, 430a/21

Zāl-ı Dastān (Far) İran kahramanlarından Rüstem'in babası.
Z. 452a/4, 452a/10
Z.+ a 451a/19

ẓālim (Ar) Haksızlık eden.
ẓ. olalar 448b/19 → ol-
ẓ. olma 475a/3

Zālzāl-ı Ekber → Zāl-ı Dastān
Z.+ e 435a/14, 436b/21

zamān (Ar) Zaman, vakit.
bir z. ṭurup 464b/19 → ṭur-
z. 421b/6, 422b/7, 423a/9, 424a/13,
428b/15, 430a/18, 431a/3, 431b/10, 432a/7, 432a/17, 433a/8, 434a/11, 434b/7, 434b/16, 437a/9, 437b/19, 438a/3, 439a/13, 441a/1, 446a/15, 446b/9, 447b/2, 447b/12, 449b/9, 450a/13, 450a/19, 450b/4, 451a/14, 451a/15, 454a/11, 456b/11, 456b/14, 459a/8, 460a/18, 461a/17, 462a/8, 462b/12, 463a/1, 465a/12, 465a/21, 466b/8, 467a/8, 467b/2, 468a/7, 468b/1, 468b/17, 468b/20, 469a/11, 469b/3, 470b/21, 474b/11, 474b/16, 475b/8, 476a/16, 478b/20, 479a/3, 480a/10, 481b/11, 485a/3
z.+ a 428b/16, 462a/4
z.+ da 474b/9, 482b/15
z.+ dan 429b/7, 431b/11, 452a/2, 462a/4, 464b/17, 468b/18
z.+ dandur 445b/2
z.+ dur 445b/2, 459b/4
z.+ e 431a/5
z.+ ı 443a/17
z.+ ında 443a/19
z.+ iye 445b/7
z.+ uñ 468b/19, 487b/21
z.+ uñda 465a/21

żamīr (Ar) Gönülde gizli olan sır.

ż. 422a/9

ẓan → ẓann
ẓ.+ uñda 427a/15

ẓann (Ar) Şüphe, sanı.
ẓ.+ um 467b/15

zār (Far) İnleyen, ağlayan.
z. u figān 451a/14
z. u giryān eyleyen 468b/9 → eyle-, giryān
z. 461b/1, 475a/18

ẓarāfet (Ar) Zariflik, naziklik.
ẓ. 447a/20
ẓ.+ in 477a/13

żarar (Ar) Ziyan, eksiklik.
ż. ḳılmaz 464a/7 → ḳıl-
ż. 435b/19, 487a/14

zārī (Far) Ağlayıp sızlama.
tażarruʿ ve z. ḳıldı 465b/8 → ḳıl-, tażarruʿ
z. 451b/5

zarrāf (Ar) Anlayan, değer veren.
z.+ ı 470b/19

zar zūr (Tr-Far) Güçlükle, zoru zoruna.
z.+ ıla 454b/16
z.+ la 454b/16

ẕāt (Ar) Kendi, kişi.
pāk u ẕ. 434a/15
ẕ.+ ıla 422b/17

żāyiʿ (Ar) Elden çıkan, yitik.
ż. itdüm 422a/9 → it-
ż. 421b/11

zebān (Ar) Dil, lisan.
z. 447a/9

zebānī (Ar) Cehennem ehlini cehenneme atmakla görevli melek.
z.+ dür 422a/2

zeber (Far) Üst.
zīr ü z. itdi 448a/4 → ir-, zīr

zeberced (Ar) Değerli bir taş.
z. 426b/19
z.+ den 441a/14

zebūn (Far) Aciz, zayıf.
z. itmege 460b/15 → it-
z. 486b/8, 487a/7
z.+ ı 487a/12

zecr (Ar) Önleme, yasak etme.
z. 421b/3
z.+ i 478b/19
ẕ.+ ile 422a/2

zeġan (Far) Yırtıcı kuşlardan çaylak.
būm u z. 447a/8

zeḥamet → zaḥmet
z.+ i 478b/17

zehir → zehr
z. 426b/9

zeḥir → zehr
z. çekdügi 460b/20

zeḥīre (Ar) Çiçek.
z. 431b/19

zeḥr → zehr
z.+ i 421b/12
z.+ ine 460b/19

zehr (Far) Ölüme yol açan sıvı.
z. oluben 456a/1 → ol-
z.+ in 483b/6

zehrā (Ar) Yüzü pek beyaz ve parlak olan.
z. 450a/15, 450b/12

zehre (Far) Öd, safra.
z.+ si 424a/18, 464b/16

zekāt (Ar) İslam'ın beş şartından biri.
z. 487b/12

Zelīḫā (Ar) Hz. Yusuf'un zevcesi.
Z.+ yı 450a/13
Z.+ ya 460b/21

ẕelīl (Ar) Aşağılanan, zelil olan.
ẕ. 471b/3

zelzele (Ar) Yer sarsıntısı, deprem.
z. 446a/19

zemānī (Ar) Zamanla ilgili.
z. 473b/2

zemheri (Ar) Karakış, şiddetli soğuklar.
z. yir 475a/18
z. 428a/19, 447a/14

zemīn (Far) Toprak, yer yüzü.
z. 425a/2, 432b/11, 432b/12, 432b/19, 433b/3, 440a/5, 443a/15, 449b/8, 481b/11
z.+ ce 470b/13
z.+ de 433a/17
z.+ e 428a/10, 432b/15
z.+ i 479a/3
z.+ ile 472a/3

zenbīl (Ar) Zenbil.
z. urmakdur 457b/17 → ur-
z. urup 457b/16
z.+ i 457b/15
z.+ ler 457b/12

zenbūy → zenbūr
z.+ ı 441a/6

zenbūr (Far) Arı.
z. 427b/7, 427b/8, 427b/22, 429b/19, 429b/21, 430a/6, 430a/18, 431a/16, 431a/18, 431b/15, 431b/20, 431b/21, 460a/3, 460a/4
z.+ a 430a/3
z.+ dur 430a/7
z.+ ı 429b/17, 429b/18, 472b/12
z.+ ına 462a/6
z.+ i 430a/20, 431a/8
z.+ la 427a/11, 427b/3
z.+ uñ 430a/3, 430a/9, 431a/18, 432a/1, 441a/6
z.+ uñları 429a/14
z.+ unuñ 429b/14

zencīr (Far) Zincir.
z. eyleye 462b/10 → eyle-
z. urup 444b/11 → ur-
z. 426a/10
z.+ in 444b/8
z.+ le 425b/17, 425b/21
z.+ ler 425b/21, 426a/7, 426a/10
z.+ leri 425b/20
z.+ lerile 425b/15

zeng (Far) Pas, kir.
z.+ i 477b/8

zer (Far) Altın.
z. 421b/13, 427a/2, 448a/2
sīm ü z. 448a/6
sīm ü z.+ le 448a/2, 448a/3

ẕerdālū (Far) Sarı erik, zerdali.
ẕ. 457a/16
ẕ. 432b/21

zerdelü → ẕerdālū
z. 432b/16

zerdī (Far) Sarı renkte olma.
z. 456b/8

zerre (Ar) Ufak parça.
z. 437b/9

ẕerrece (Ar-Tr) Çok küçük olan şey.
ẕ. 428a/14

zerrece → ẕerrece
z. 430b/2, 485b/2

zerrīn (Far) Altından yapılmış olan.
z. bādeler ḳurup 436b/12 → ḳıl-, bāde
z. 426a/21, 426b/17, 426b/18, 427b/9, 437b/17, 454a/17, 455b/17, 465a/6, 472a/19, 473b/19, 473b/20, 488a/4

ẕerrīn → zerrīn
ẕ. 448a/20, 476b/19

zevāde(Ar) Azık, erzak.
z. 488a/2

zevāl (Ar) Zail olma, yok olma.
z. 423a/19
z.+ ine 443b/11

zevc (Ar) Bir çiftten her biri.
z. virüp 446a/14 → vir-

zevraḳ(Ar) Kayık, sandal.
z. 425a/14
z.+ a 425a/21
z.+ lar 426b/18

zeyn (Ar) Süs, bezek.
z. itdiler 457b/15 → it-

zeytūn(Ar) Zeytin.
z. 446b/1, 456b/12

zeytūnlıḳ (Ar-Tr) Zeytin bahçesi.
z. 473b/5

ẓıll (Ar) Gölge.
ẓ.+ ı 421b/14
ẓ.+ u 488a/1
ẓ.+ ı 471a/10, 487b/19, 487b/20

zırıh (Far) Demirden örme savaş elbisesi.
z.+ a 453a/3

ẕī- (Ar) Önüne geldiği kelimelere "sâhip, -li" anlamı katarak birleşik kelimeler yapar.
ẕ. 434a/8
ẕ. 488a/2

zībā (Far) Süslü.
z. 441a/20
z.+ ya 450a/9
z. 468a/6

zift (Ar) Katı siyah renkte sıvı madde.
z.+ e 449b/9

ẕī-fünūn → ẕū-fünūn
ẕ.+ ı 480a/14

zihī (Ar) Ne güzel, ne hoş.
z. 426a/20

zihn (Ar) Anlama, bilme.
z.+ i 475b/20

ẕikir → ẕikr
ẕ. 476a/20
ẕ.+ den 428a/6

ẕikr (Ar) Allah'ı daima anma, zikretme.
ẕ. eyle 459a/20 → eyle-
ẕ. iderdi 428a/2 → it-
ẕ. iderem 459b/4
ẕ. idicek 459a/3
ẕ. idüp 459a/18
Ḥaḳḳı ẕ. it 462a/13
ẕ. itdi 432a/19
ẕ. itdigüm 429b/3
ẕ. itdügüm 428b/21
ẕ. itdügümüz 459b/15
ẕ. olan 427b/3, 427b/4 → ol-
ẕ. olunur 458b/11
ẕ. 430a/4, 486b/19
ẕ.+ i 428a/3, 429b/4, 429b/13, 442b/11, 473b/15, 457b/10, 458b/5, 459b/8, 462a/12
ẕ.+ inde 471b/6
ẕ.+ indedür 422a/14, 447a/7, 462b/8, 475a/17
ẕ.+ üm 459b/5
ẕ.+ ümi 428a/21
ẕ.+ üñe 428a/6, 428a/17, 428b/19

ẕillet (Ar) Alçaklık, hakirlik.
z.+ ile 457b/8

zindān(Far) Karanlık yer, hapishane.
bühtān ve z. çekdügi 461a/1 → çek-, bühtān

zinde (Far) Güçlü, kuvvetli.

z. 439b/20, 440a/10, 453b/20, 454a/5

zinhār (Far) Sakın, asla.
z. 471a/21
z.+ ı 475a/3

zīr (Far) Alt, aşağı.
z. ü zeber itdi 448a/4 → it-, zeber

zīrā (Far) Çünkü, şundan dolayı ki.
z. 423b/18, 427a/20, 428b/1, 430a/9, 431b/15, 431b/17, 437b/12, 439b/10, 441a/1, 444a/3, 446b/1, 447b/8, 448b/16, 451a/2, 451a/6, 451a/17, 457a/4, 457a/5, 459b/1, 460b/2, 460b/14, 469a/1, 471b/13, 472a/2, 473a/12, 473b/10, 473b/12, 474a/13, 478a/20, 479b/4, 484b/6, 485b/1, 485b/2, 486a/4, 486a/5, 486a/11, 486a/21

ẕīrā → zīrā
ẕ. 428a/6

zirāʿat (Ar) Çiftçilik.
z. idüp 433b/8 → it-

ẕirāʿat → zirāʿat
ẕ. 472a/1

zīrek (Far) Anlayışlı, uyanık.
z.+ dür 431b/18

zirih → zırh
z. 485b/9

zişt-liḳā (Far-Ar) Çirkin yüzlü.
z. 484b/14

zīver (Far) Süs, bezek.
z. 422a/11
z.+ i 434b/4

żiyā (Ar) Işık, aydınlık.
ż. viren 433b/21 → vir-
z. viricidür 434a/2 → virici-
ż.+ dur 432a/2
ż.+ sıyıla 461a/15
ż.+ yı 485b/18

ziyād (Ar) Fazlalık, çokluk.
z. 472a/5, 474b/10

ziyāde (Ar) Artan, fazla kalan.
z. 421b/10, 430a/6, 430a/12, 437b/8, 457b/14, 460a/10
z.+ dür 430a/9
z.+ imiş 471a/5
z.+ yidüġına 427a/10

ziyān (Far) Kayıp, zarar.
z. irer 466a/7 → ir-
z. 448b/21, 459a/1, 464a/6

ziyāret (Ar) Görmeye gitme.
z. ide 487a/18 → it-
z. iderim 435a/20
z. itmege 473a/2
z. ḳılavüz 471a/8 → ḳıl-

ẕū-fünūn (Ar) İlimle donatılmış.
ẕ. 425a/10, 448b/16

ẓuhūr (Ar) Ortaya çıkma, görünür olma.
ẓ.+ a gele 446b/2 → gel-
ẓ.+ a gelmez 457a/6
ẓ.+ a getürüp 432b/12 → getür-

ẓulm (Ar) Haksızlık etme, eziyet.
ẓ.+ ı 422a/9

ẓulmānī (Ar) Karanlığa mensup, karanlık olan.
ẓ. 422b/13

ẓulmet (Ar) Karanlık.
ẓ.+ i 462a/16

ẓurafā (Ar) Konuşmayı bilen zeki kimseler.
ẓ. 425a/10

zūr-ı bāzū (Far) Kol kuvveti.
z.+ ı 454b/16

zurnā → ṣurnā
z. 439b/7

zübāb → ẕübāb
z. 421b/1

ẕübāb (Ar) Sinek.
ẕ. 472b/7, 472b/12

zübān (Far) Dil, lisan.
z.+ ı 434b/5

zühre (Ar) Çobanyıldızı.
z. 436b/12, 438b/9, 468a/7
z.+ i 450a/15, 450b/12

ẕülāl → zülāl
ẕ.+ i 430b/17, 432b/1

zülāl (Ar) Saf, tatlı su.
z.+ inden 432b/2, 432b/4

Ẕüʾl-celāl (Ar) Celal sahibi Allah.
Ẕ. 433b/9, 487a/15

zülf (Far) Yüzün iki yanından sarkan saç.
z. 421b/9
z.+ i 422a/17
z.+ üñüñ 462b/9

zülfeyn (Far+Ar) İki yandan sarkan zülüfler.
z. 422a/11

Ẕüʾl-ḳarneyn (Ar) Kuran'da adı geçen ancak nebi mi yoksa veli mi olduğunda tereddüt edilen zat.
Ẕ. 429b/8

zümmürd → zümürrüd
z. 432a/10, 445b/5, 446a/4, 458a/11

zümmürlü (Ar-Tr) Zümrütlü.
z. 458a/17

zümürrid → zümürrüd
z.+ i 436a/11

zümürrüd (Ar) Zümrüt.
z. 438b/9
z.+ den 424b/8

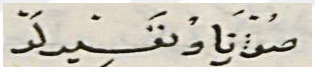
ẕürriyet (Ar) Nesil, soy, kuşak.
ẕ.+ i 439a/8
ẕ.+ in 446a/14

SONUÇ

1. Süleymân-nâme-i Kebîr, Firdevsî-i Rûmî'nin 81. ciltten oluşan en hacimli eseridir. On beşinci yüzyılın sonu ile on altıncı yüzyılın başında yazıldığı bilinmektedir. Firdevsî'nin Arapça ve Farsçayı iyi bildiği eserde kullanmış olduğu kelimelerden anlaşılmaktadır. Eserde, anlaşılır bir dil kullanmıştır. Süleymân-nâme'nin ciltleri genellikle beş meclisten oluşmaktadır.

2. Sultan II. Bayezid'in emri üzerine onun adına yazılan Süleymân-nâme nazım ve nesir karışık olarak yazılmıştır. Muhteva bakımından hayli zengin olan bu eserde Hz. Süleyman peygaberin yaşamış olduğu hadiseler olağanüstü bir dille anlatılmıştır. Nesir bölümlerinde asıl konu anlatılıp nazım bölümlerinde kısaca özetlenmiştir. Nazım kısımların sonlarında Hz. Muhammed'e salavat verilmesi vurgusu dikkat çekmekle birlikte öğüt niteliği taşımaktadır.

3. Metinde bir konu baştan sona verilmemiştir. Bir konu anlatılırken o konu bırakılıp başka bir konu anlatılmaya başlanmıştır. *"Ḥakîm ḳavlince Rüstem Tehumten bunda ʿîş u nûş (3) ḳılmaḳda ʿaskeri ile ʿûd u ṣandal arasında ḫoş geçmekde yimekde içmekde ammā ki bizim ḳıṣṣamuz ez-ān cānıb (4) Süleymān ḥażretine geldi nite ḳaçan kim müvekkil ḳandı nebāt daḫı şekker ḳamışın ibtidāsından ḫilḳat oldugın ve dünyā (5) sarāyında şekker ḳamış neden düridügin aṣlı birle beyān eylediyse Süleymān ʿa.s. icāzet virdi"*

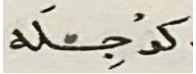
4. Nesir bölümlerde *"ve"* bağlacının yerine *"vü"* şekli kullanılmıştır. *ṣurnā vü nefîrler 477b/15*

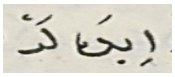
5. Nazım kısımlar Fâ'ilâtün-fâ'ilâtün-fâ'ilâtün-fâ'ilün kalıbı ile yazılmıştır.

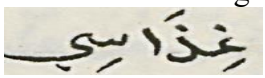
6. Cümle yapıları nesir bölümlerinde genellikle kurallı; nazım bölümlerinde ise devrik cümle olarak kullanılmıştır. Uzun kurulan cümleler ise "*ki, kim, içün"* vb. edatlar ile birbirlerine bağlandığı görülür.

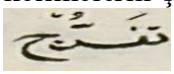
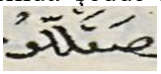
7. "*İçün, ile"* edatlarının kelimelere hem bitişik hem de ayrı yazıldığı görülmektedir.

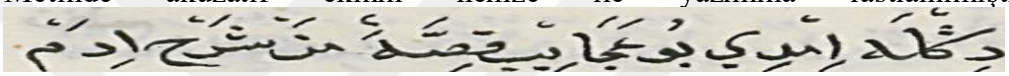
8. Nazım bölümler aruz vezni ölçüt alınarak okunmaya çalışılmıştır. Vezne bağlı kalmak içinde metin harekeye uygun okunmuştur. Vezinde hatalarla sık karşılaşılması müellifin nazımda başarılı olamadığı düşüncesini ortaya koymaktadır.

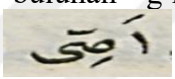
9. Metin imlâ yönünden düzenli değildir. *Ç* ve *P* ünsüzlerinin *C* ve *B* ile yazılması, Uygur imlâsı özelliklerini yansıtmaktadır. Kelime gövdesine bitişik yazılması gereken eklerin gövdeden ayrı yazılması, ayrı yazılması gereken eklerin gövdeye bitişik yazılması imlâ sorunu olduğunu göstermektedir.

gücile 482a/20 *ḳılup 454a/10* *ideler 447a/2*

10. Metinde geçen yabancı kökenli kelimelerin de imlâya uygun yazılmadığı görülmektedir. Aynı kelimenin farklı harflerle yazıldığı tespit edilmiştir. Bu kelimelerin varlığı çeviri metinde korunmuştur. *ġıdā 430b/5* *ġıẕāsı*

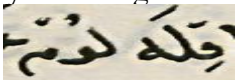
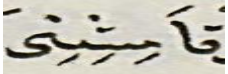
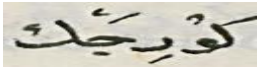
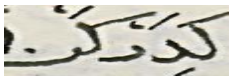
11. Metinde, Arapça ve Farça kelimelerin yazımında kullanılan şedde; Türkçe kelimelerin şeddeli kullanımlarında şedde ile birlikle çift ünsüz kullanılmıştır. *teferrüc 464a/16* *şaḳallu 452a/17*

12. Metinde akuzatif ekinin hemze ile yazımına rastlanılmıştır. *ḳı ṣṣa'i 432a/17*

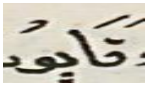
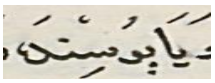
13. Bazı kelimelerin sonunda bulunan -g'nin düşmesi neticesinde ikizleşmenin meydana geldiği görülür. *assıġ>assı 472a/20* *ellig>elli 426b/2*

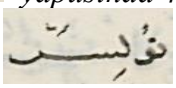
14. Eski Türkçede var olan bazı kelimelerin kullanımları bu metinde de devam ettirilmiştir. *"biti-, çiñre-* vb. *biti- 447a/5* *çiñre 463a/16*

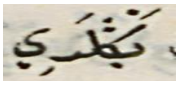
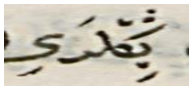
15. Birinci teklik şahıs ekinin hem *"ben"* hem de *"men"* şekli birlikte kullanılmıştır.
 ben 423b/14 *men 424a/4*

16. Metinde artlık-önlük uyumuna genellikle uyulmuştur. "*ḳılalum, ḳamışını, göricek, giderken"* vb. *ḳılalum* 424a/21 *ḳamışını 429a/20*
 göricek 436a/20 *giderken 437a/3*

17. Eski Anadolu Türkçesinin belirgin özelliği olan yuvarlaklaşma metinde sıkça

görülmektedir. *ḳapu 430b/19* *yapusında 430b/19*

18. Metinde gelecek zaman eki olarak -IsAr kullanılmıştır. *nolısar 461b/2*

19. Türkçe kelimelerde aynı kelime hem -e hem de -i sesi ile yazılmıştır. *begleri 468b/18* *bigleri 468b/18*

20. Süleymân-nâme-i Kebîr'in içerik bakımından zengin olması hacimli bir dizin-sözlük çalışmasını da beraberinde getirmektedir. Olağanüstü varlıklara verilen isimler, özel isimler, peygamber isimleri, hayvan isimleri vb. Böyle bir dizin-sözlük çalışmasının Türkçe'ye katkı sağlaması ümit edilmektedir.

21. 61 tane özel ismin köken bilgisi verilememiştir.

22. Metinde 1967 Arapça kelime bulunmaktadır. 1457 *Türkçe* kelime, 797 *Farsça* kelime bulunmaktadır. *Arapça kökenli olup Türkçe*'den oluşan 73 kelime, *Farsça kökenli olup Arapça*'dan oluşan 50 kelime, *Arapça kökenli olup Farsça*'dan oluşan 44 kelime, *Farsça kökenli olup Türkçe*'den oluşan 39 kelime, *Türkçe kökenli olup Farsça*'dan oluşan 3 kelime, Moğolca kökenli olup Türkçeden oluşan 1 kelime bulunmaktadır. Yine *Yunanca* 5, *Moğolca* 2 kelime mevcuttur.

KAYNAKÇA

Abul, Y. (2004). *Süleymân-nâme-i Kebîr (47. cilt) metin tenkidi ve inceleme* (Yayın no.144696) [Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi].

Akay, A. (1990). *Firdevsî Süleyman-nâme (44. cilt) metin ve füller üzerine bir inceleme* (Yayın no.9379 [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi].

Aksoy, M. (2000). *Uzun Firdevsî'nin Süleymân-nâme'sinde destan unsurları: cilt I, giriş-inceleme* (Yayın no.102091) [Doktora Tezi, Ege Üniversitesi].

Aksu, R. (2016). *Firdevsî-i Rûmî Süleymân-nâme-i Kebîr (10. cilt) inceleme-metin-dizin* (Yayın no.446146) [Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi].

Arat, R. R. (1992). *Atabetü"l Hakayık.* Türk Dil Kurumu Yayınları.

Arslan Erol, H. (2014). *Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine anlam değişmeleri.* Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aşkayanar, E. (2021). *Firdevsî-i Rumî Süleymân-nâme-i Kebîr (80. cilt, 452a-494a) adlı eseri (dil Özellikleri-metin-dizin-tıpkıbasım)* (Yayın no.675136) [Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi].

Babür, Y. (2013). *Firdevs-i Rumi, Süleymanname-i Kebir, 6. ve 7. ciltler,* (Yayın no. 345383) [Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi].

Banarlı, N. S. (1997). *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi.* C. 1. MEB Bas.

Banguoğlu, T. (2007). *Türkçenin grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Banguoğlu, T. (2011). *Türkçenin Grameri.* Türk Dil Kurumu Yayınları.

Biçer, B. (2005). *Firdevsî-i Rûmî ve Tarihçiliği. Türkiyat Araştırmaları dergisi, 245-261.*https://www.academia.edu/112215154/Firdevsî_i_Rûmî_ve_Tarihçiliği

Bursalı Mehmed Tahir (1972). *Osmanlı Müellifleri.* Meral Yay. (Orijinal baskı tarihi 1915).

Büke, H. (2015). *Firdevsî-i Rumî, Hayatı ve Eserleri Hakkında Yeni Bilgiler. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 7 (13), 481-501.

Büke, H. (2015). *Firdevsi-i Rumi, Süleymanname (38. cilt), dil özellikleri, metin, söz dizini* (Yayın no.426292) [Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi].

Caferoğlu, A. (1993). *Eski Uygur Türkçesi sözlüğü*. Enderun Kitabevi.

Canım, R. (hzl.) (2000). *Latîfî, Tezkiretü'ş-Şuarâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ* (İnceleme-Metin). AKM Yay. (Orijinal baskı tarihi 1546).

Çağbayır, Y. (2007). *Türkçe sözlük*. Ötüken Yayınları.

Daşdemir, M. (2000). *Dedem Korkut Kitabı'nın söz dizimi* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Devellioğlu, F. (2006). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lügat*. Aydın Kitabevi.

Dilçin, C. (2009). *Yeni tarama sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Ercilasun, A. B. (2011). *Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi*. Akçağ Yayınları.

Ercilasun, A.B. (2017). *Türk dünyası üzerine incelemeler.* Akçağ Yayınları.

Erdem, M. D. (2005). *Kitâb-ı Kıssanâme-i Süleymân aleyhisselâm üzerine söz dizimi çalışması (Süleymânnâme 74. cilt)* (Yayın no. 162704) [Doktora Tezi], Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

Eren, H. (2015). *Süleymân-nâme-i Kebîr (34-35.) inceleme-tenkitli metin-dizin,* (Yayın no.510145) [Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi].

Gabain, A. V. (2000*). Eski Türkçenin grameri (Hazırlayan: Mehmet Akalın)*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Gölpınarlı, A. (1992). *Yunus Emre ve Tasavvuf*. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Gölpınarlı, A. (1995). *Vilâyet-nâme, Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî.* İnkılap Kitabevi.

Güleç, H. (1994). *Firdevs-i Rumi'nin Süleyman-nâme'si 42. cilt Dasıtan-ı Ceng-i Aheng-i Efrasiyab-ı Türk üzerinde bir metin incelemesi* (Yayın no.27351) [Doktora Tezi, Ege Üniversitesi].

İsen, M. (hzl.) (1991). *Latîfî Tezkiresi.* Akçağ Yay. (Orijinal yazma tarihi 1546).

İsen, M. (hzl.) (1994). *Künhü'l-Ahbar'ın Tezkire Kısmı.* Atatürk Kültür MerkYay. (Orijinal yazma tarihi 1600).

Kaplan, S. (2019). *Firdevsî-i Rûmî Süleyman-nâme (29 ve 30. ciltler) (giriş - inceleme – metin – (dizin-tıpkıbasım)* (Yayın no.549905) [Doktora Tezi], Marmara Üniversitesi.

Karaağaç, G. (2010). *Türkçenin Ses Bilgisi.* Kesit Yay.

Kâtip Çelebi, (2012). Keşfü'z-Zünûn *C. 3.* Balcı, R. (çev.). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. (Orijinal baskı tarihi 1653).

Kirik, E. (2018). *Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-nâmesi-75. cilt giriş-inceleme-tenkitli metin-dizin-sözlük* (Yayın no.524308) [Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi].

Kocatürk, V. M. (2016). *Büyük Türk Edebiyatı Tarihi.* İstanbul Kültür Üniversitesi Yay.

Korkmaz, Z. (2003). *Gramer terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz, Z. (2005). *Kâşgarlı Mahmut ve Oğuz Türkçesi*. Türk Dili Üzerine Araştırmalar, C. 1, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Köprülü, M. F. (2011). *Süleyman-name. İslam Ansiklopedisi*. (38, 61), DİA Yayınları.

Köprülü, O. F. (1996). *Firdevsî, Uzun. İslam Ansiklopedisi*. 13 cilt. TDV Yayınları.

Kubbealtı Lugatı (t.y.) https://lugatim.com. 10.6.2024.

Kutluk, İ. (hzl.) (1997). *Beyâni Mustafa Bin Carullah Tezkiretü'ş-Şuarâ.* TTK Yay. (Orijinal yazma tarihi 1586'dan sonra).

Kutluk, İ. (hzl.) (2014). *Kınalı-zâde Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-Şuarâ* C. II. TTK Yay. (Orijinal yazma tarihi 1597).

Olgun, İ. ve Parmaksızoğlu, İ. (2011). *Firdevsî-i Rûmî, Kutbname.* TTK Bas.

Pekolcay, N. (1996). *İslâmî Türk edebiyatı*. Kitabevi Yayınları.

Sami, Ş. (1996). *Kâmûsu'l-A'lâm tıpkıbasım*. 5 cilt. Kaşgar Neşriyat.

Sami, Ş. (2010). *Kamus-ı Türki*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

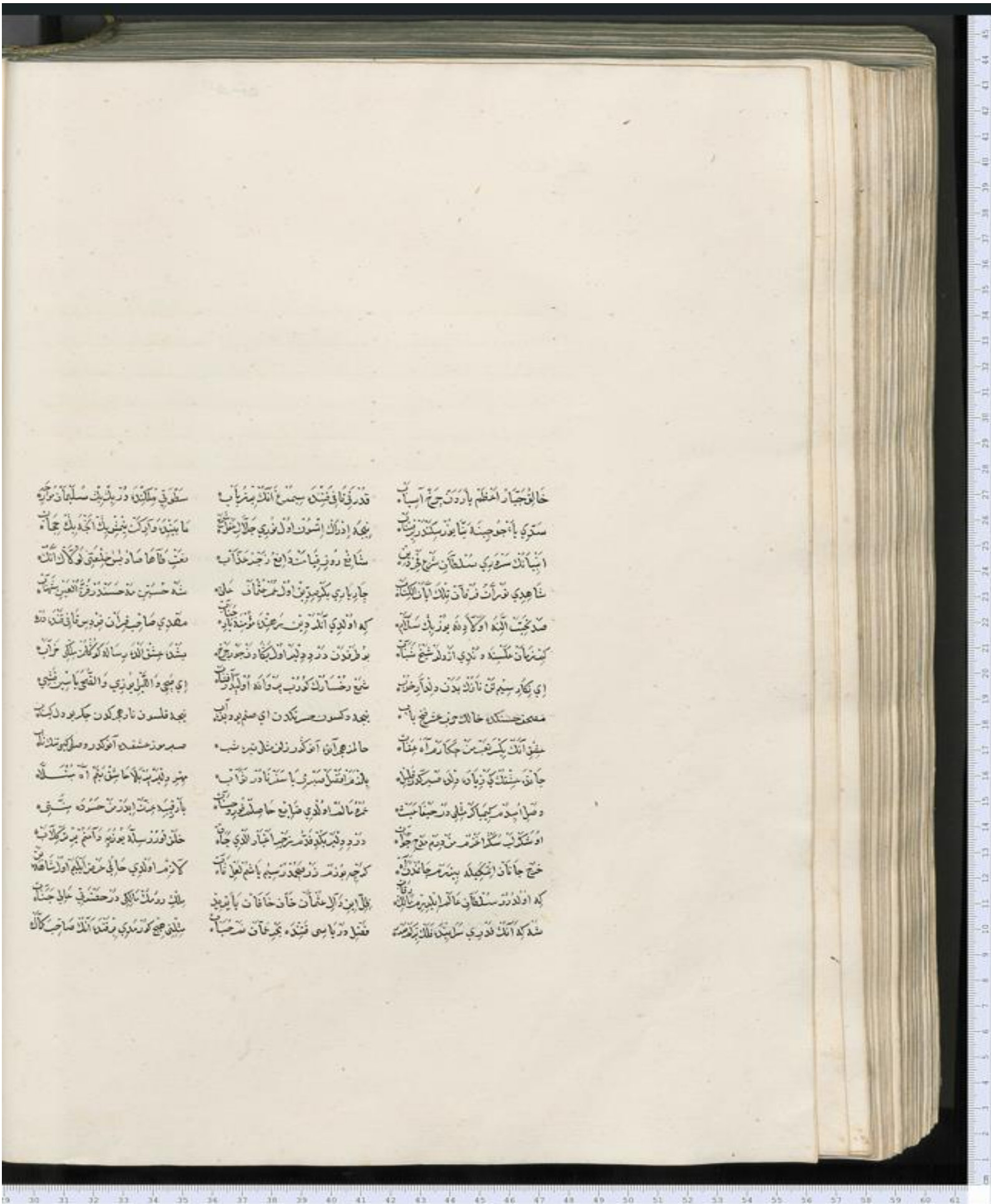
Sarı, İ. (2008). https://www.isa-sari.com/osmanlica/?id=tr. 24.02.2023.

Şimşek, Y. (2013). *Firdevsî-i Rûmî, Süleymân-Nâme-i Kebîr (76. cilt) giriş-ses bilgisi-tenkitli metin-sözlük* (Yayın no. 353385) [Yüksek Lisans Tezi], Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

Timurtaş, K. F. (1994). *Eski Türkiye Türkçesi.* Enderun Yayınları.

EKLER (TIPKIBASIM)

Ek1- Firdevsî-i Rûmî'nin Süleymân-nâmesi (60. Cilt Tam Metin)

صاحب قرآن و پهلوان سلیمان نشان ابن حاد * اول حکیم اوستاد * نقل کند محرران احوال و صناع روزگار و
عمدهٔ کتاب آثار و اسرار و مصنفان اخبار و هیئت ماضیگوید که وی از عمون اوستاد و پدر و
بوقالون قانون او آزاد و اقلاطون ثانی
فرنجه بیستم لوحهٔ نقوش اقلاک ذرکار و ناقل آن صحف دوازدهم بکار و احکام اوضاع سطرلاب محوان و نقش
اشکال او و آرد مدران بگران نشنها ی نوحه و سابن بکار و خانهٔ بیلی شنو و الواح نقوها ی اندر سیماب کون
زدن افق و حرکات * سیاحت سیاحان دور ف بروف دور جان * کوهر شجر آف * نوذری گالاه * سروی بیخ
بیخ جوهر نما و دور نما و اخت لاآن فیار خانه و شیخ ابوریحی * اول و جعلهٔ حکایت ایدر ذکر سام سوار ی پهلوانی
جهان صاحبقران زمان هندوستان ملکستان که رعیانه کلستان اولا اشعیا پیغمبر عم سد بلده دیجان پنه خان بنین
ابندی ای حکیم حاذق حذلیم بیم پیغمبرم سوزف الزمین طبد خذ معبودی بکذه سن کذوزن سلیمون سلیمون هوزنه که
صوور لرسه جراب ابلسون بزلر وی طبد خاکزی کوزلک سیلدلک کوزلر لقه هر قشیی ابو سولیدسه اکاطها لومه دوی خاره بنیامین
شبلاه دوکله بزیساکلین سرع رلرکه شد لرفصد فلدلرکه خان بنین دیلده لرساه سوار ابندی ای ولادرلر بوکشی
کذ مثلا لرابو، فلدرکذوی باوی فلدرکذوزن * بلذ الله بجه بلسون بوسوزلرکذن سولیلذ دوی *
بنذ اشعیا پیغمبرم ای خاره بنین بزم اللهوی کرکه کلابی کوزکلک بنین حق تعالی لرن کوزی کوزی کوزی کوزی
سلذ خذه جانلر کوزی کوزی کوزی کذ قلانی اچذه فلدرنیخذی سن * هر بنی کوزسلرن کوزی له کوزی بنین لرن *

کوزی کذوی جانذی کوزه مذ حق تعالی بجه کوزسون نظم * من کوزی حق کوزی آکاله جان *
لیلذ جان کوزی کوزی حق عان * ما مذ کلسیجه پر هنر * قرب حذه بولذ بن بولذ ایمان *

نثر حکیم فرنجه اشعیا پیغمبرم شبلاه دیجان پنه خان بنین ابندی ای وزیر لرنه سزلرلا خانی بجه دوشبلاه بجه
سیله سوزمن لرآوه مقصود بجه آکوزمن وی اشعیا پیغمبرم ابندی ای خان بنین بزم الله ذاتیله جمله مخلوقدن جیان در
وصفت لری جیان اولمز ایچون بز خلاصه وجوده پیغمبرلرن وزیر وجیله اذن حق تعالی اولی پیغمبره نقوب بزشه لر
آیت بایت محو لیاذکذوزی اولی پیغمبر وی کذوبه اینی کیابیله خلق حق یولنه دعوت بلذوی * اولیله
انت اولب خالق بلذکذوزن قوذیلوزی * پذوی ای بنین بنم پیغمبرلرم واوزی دیوکلک شیطانلر زجیم در
جمله آدم اولغلذنه وشمن اولذوسی اوزوی عجوزلر وایمه سکاکلوب کرکلدر بن * نقلیم *

برصلوب

برشدوب جانلوكب جدوكي اول وقتي كاندي انجاكر كبدونك اوزندن سنده بريرنده بيشن ايتب ٭ شاه بل
اولوب طورركن انلردن شاه عبده سلام سوكا جانب دوكي كلب پاپهلوان بنيل وزمان داي سوكي سليمان كله
برقدم كروسنده دنوكي طلسم قالب دكي ايلدوه ارزسمه طلسم قالبي كترلدكي علان قلور وبنجه اول ارادن سلام سوكا امرايتوكي
برقدم كروسنده دنوكي طلسم قالب دكي براوزمه كدوه دنوكي بر يره براول ٭ انجاكر شاه عبده كبدونك اول پاشنده
وارنجه قالب دكي بخن كلوب قتله قاپوسندن اچروكبدوكي شاه عبده كبدو ٭ اوزرندن
قتله قاپوسي دكي طلسم ايله پاپلوي ٭ وبرينه شبله فراند نديكي كله انجه زوهم الديلر ٭ سروري
سلاطين اول صنعتي كوروب اول طلسم دوزن اوستاني افرين ايدرلر ٭ نظم ٭
ايدر اوستاد كه احسن عمل آنه ٭ كه چقا ندن قوشر آني باوكا ٭ حاصل اولكه صوكنه قويه شاه
خلق عالم ايده تاريخ دوزكار ٭ نشر حكيم قوليفه سرور سلاطين انبيا واولياوانبيا حكما ملما
دوزدا امرا فقرا كملا ٭ فقها بلغا جمله سي اول طلسم جمله سنه ايدرلر شاه نفشان ٭ ذوفنون
دربلوردسن نجي بوطلسمك فتحنه جاره بولدك ديولر ٭ الدن شاه نفشان اينوي پاپهلوان ٭ برني فتحه اردوزن
اوكدوز ٭ چقه دوشدوك قاپوسنه قدر بركلدوق طوپ مخبين قوردب الدق تاكم بوقيه بتب
كولكوز اچنده قالوز يلكوز ندوارقدر ندوركم طاش الدق بوقيه طاش ايركوره مدك طلسم قوبيله
طاش حفر اچنده دوشدوي صويه بنوي بزدن بوحفر قوردق دوزب صلدوق صلدوقي دوزدق دوات
حفر قوردق صويه شبله بنوي كم نوقدوقي بلوزيدي كوزنوي ٭ ويرقرني بوطلسم قالبي قاپودن چقوب كم بوزوي
قرشوسندن طوپله ندقدركم الدق اوتمدق ساجد قلوب قاپوي دوشدوك وبزدن اوك كلندي دكي
بوفتحه جاره ايدامشلدي ودي نفشان شبله ويكلك اشعا بيغمبر اينوي پاپهلوان پرچكدوار كبي
اولكه صحبت جابك بوكبدودن بلاكبي چكه قتله قاپوسن اچلب طلسم قالبي چقب چمابن صالنجه
قرشودن اوي بوي قالبي پرندن ٭ ايرتوي طلسمله در روان دوشدوي اشعا بيغمبر شبله ويكلك
طغطغه سياره ايندراي پهلوان سليمان نظرنده ويولوزه سندن جنت اكسه بوقه در تجربه قلكوز تالم بلا
طلسم

ايدرلر ٭

چرخي اشغه و تندر چرخ و دوكك تابه‌لسم ايله كيدو اوزره بورزه و وزن بيرلدي اكاوازه في‌الحال ايله علاج قيلور

نظم

بو يله و يجب اولدي خاموش اولمغي ... وكله ايدي بحمد دورر داستان ... شر حكيم فوائده افزون بود عجب

شيله و يكدي بيودوي سغاد اولكيدو ياشلك التنده كي قرشي سياه كودب چوروسن قدودب اندق اوزرينون حاضر جدبلدون

حسالله زنجلوز خانيه ، چرخ ازدونب اندق كندوز صلب ، قرشي اشغه دن حسابله بغلدوب سدوزلر ، صاغ و سول

چرخلري چدرب اول قرشي پرلدن قوبرب كدب ، ولد اندق قرشندن النه تقدب لدوكودولر كمه دوردن طولا بلد

دوزولر اول كيري ياشلدي زنجبرلر دولا بلدن بغلدوب كودجلك اندون عليه سام سوار تعيين اينوي اندق بيودوي

طاشلر صلب اولمه دوردن چرخلري بوزولر چرخ بوزولدوي دمر كبرو حندقه دوشوي حندق صوي دوي بيرو جدي

قيته تابوريه اجلدب قيلسم تاليف طنه ، دوشوي اندق سدوزلر حندقدن چيقب قيته تابوسنه كلوب قيلسمز تاليف

اولزيه كلوب كودولر كمه تابلدن ايا نظر زدن زنجبرلر بالشدون و ادب ذ يجبر اوي چرخه بركيشي مجبر لرلر اندق

طعطعه اوكلري قيته تابوسيدن ايجو كبيرولر كودولر كمه قرشي دوت عمود اوزره پرقرشي معتبر قيته بغلدوز

تابت معلا اندق قيته اچن قاليسه ، تاليم كاچودوي رفع سقفي ، حوب قاليسدر پرچيب حرب تصويه اشغه قرشي

فرس كاري قرشدن شيله دوزلو دولاوره لر اندق قيته الق اكه ليان قالمق لر پرليه ده قرشو ليه آنلك پرليه ده پرچاب

آن تحليل قوزلو پرلدن پرمعتبر تابوت قوزرسايله سودرلر تابوت كودجلك قاليه و اردلر تقدر اوزرولر كودولر كيم بولادت

پرمعتبر تابوت اوزني قرق پدي ارشن اندق تابوتلك باشي قيته پرمزاريه اصلو بقاسيدن بكا يازلو وزن اكله بوت

ارطال اندق چيني بولادت قه اودكنوكلجه سيبكوفت پرليشو اصلو طوزره سيدن يازلو طشدن بقمن وزني اوكلاوزدي

وكرمن طاشلين آينه خالي پراهن قلمان دوت كديكلو كيكده اكله بوزقرق دوت بقان وزن يازلو ويه قلمان

اوزن صدره تخته سيلين پرمرتع قيلوني اصلو بوترليكيمه بقمن وزني يازلو ويه فيضه سيدن يازلو ويه بولادت پرلدن كوزركن

قدر بوزبقان وزن باشدن يازلو ويه تابوت باشندن پرسوقمه سيباه سكلو وكلو طوزن اوزني يكيمه دوت بولادت

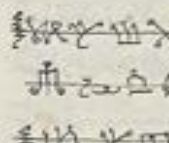
وزني بوزانيش دوت بقمن ولدن يازلش سودرسه لاقيدلر اول الق پاره سيلاي كودجلك ابتدلر پرچي سودركمه بلدي كوزن

جنك جولان بلدرش اخرقه تابوت باشندن پرمرتع قوح كودب اقوب ساعه صوبذكودولر كمه قوح بوزن اندق اكي سطره

يازلو خوب

حکیم قولنجه بند سلیمان حضرت علیه السلام سوآل ایتدی کیم یا نبی الله

برلوح طوتر و برانده برجام طوتر اما كه لوحلدن و جامكدن اوزرنده طلسمات وار سليمان سوال اتدي كه يا ملك اعظم بسارك
اسمك نذر و ريا موكل سين جواب ويردي كه يا نبي الله بنمداوده محل بابل دبرز و بنمحكمدن اون كز يوز بيك ملك موكل وار دركه
هر بريسي اون كز بيك تكرينه حكم ايدر ايله تكرين كه هر بريسي بيجه يوز بيك جنز زبنور حكم ادركه هر جنز زنبورك احوالي
برتيه قورمق حد وحسابه اولا ايله انلرك عددني الله تعالي دن غير بيلمز فرق كز يوز بيك ملايكه وار در سر جمله دوكز
ملايكه و تكوين در حاكم ربع سكون كه اقاليم سبعه در هر اقليمه فرق كز يوز بيك ملايكه وار در كه تكوين در
حكم ايدر ايله تكوين در كه زنبور بيني در ندحاكم در دريا نبي الله اوهامدن الله تعالي اوج نوع اوهايي زيادة
چوتلق يرتقش در اكي كتني يراوستنده در و بر كتني يرايجنده در او زيرنده در او زيركك و زنبور در و انلرك
احوالي در و بر بچسي دني جلد كه در و كلبك جسي در و او جني كتني كه برايجنده در قرنجه جرسي در بر ايكي كتنده دني
زياده در بر اكي او وزك و زنبورك اوريسي و هلايكي تيز در اما كه قرنجه نك بيچ در و دني يا نبي الله سر جمله سنده حلدك

بولندي خاتمك اوزرنده مسطور اولان طلسمانك خواصي بركه در خاتم ايشت
و دني يا سليمان هركيم بو خاتمي اقتاب حمل برجنده يكن و يا ماهتاب جوزا برجنده يكن
يزوب كنديله كتوريسه عمري زياده و كوكلي دل كشاده و دوستنك مرتبه سي
فوق العلاده و دشمن زي كن الزاده اولا و دني هركيم بو طلسماتي
عندي كاغذ اوزرنده شك و زرعفران كلابله يزسه دني يشل چناغ اچنده نيسان صو يله ازسه باغ بوستان صاحبه
آفت سماوي ايرمشمه و بر دني يزوب باشنده كتورب سر و بر سلايمن راچنده حاجتي مقبول و دولكي قبول اولا و هركيم بر
طلسماتي يزوب كنديده كتورسه الله تعالي حفظ اما منده اولا هر خطردن الله صلعم بر يله و بر يوب اول لمحه كم يدي خاتمي
شه سليمان كوكلي اردوبن كلدي جون حضرتي ٭ وكله اندي بندسره و اول نبي پر اصول ٭ ليك و بر كل خوش صلاوت مصطفاي كه دني
نثر جليسه نوايحه اول زمان كم موكل زنبور الذاكي لوحله جامك اوزرنده يوقدر تله مسطور اولا ان طلسماتك
واريجه نك حواسي كم يا ان ايدي سليمان نبي لقمان حكيمه استقلدي خواص كتابنده يزوب محريا ايدي اذن سليمان
يعني بر عزم سوال تلوب ايدي كم يا موكل زنبور حضرت و بر يكا الله حق سبحانه و تعالي نحل مدن خلقت ايدي جوابر و بر ب
ايدي كم يا نبي الله نحل حق تعالي سرغ ذاكرك تسندن خلقت ايدي تا كم ذاكرك قصه سن صغيه هو عيال ملكدن اشتوده

وجودن كه حق تعالى كه آنوك هستدن خلقت ايتوبدي اذن ربانى واير سبحانى برله الوكمكى الوب قدرت شيشه
قويسنه باغ نعيمه حيفظ ايتدكى كبى اول محل برخمه وصنعتى هدهد بيرنك هداريله نرجمه وقوع اتدكارم بلقيس كله
ملا يكدن بلمديكى كبى بو قدر الاكله امته بلوركه سلام الغيوب درجوكله بونك اوزرينه دوركارجدي بيجه بيك
يلدن صكره دنيا ملكنى الله تعالى سحر نارقومنى يرتدي كى درلو بزدرلو سبنى اوتدن يرتدي اول دخى كى فوغ اوتوزيله دوزيلى
نارشديدن كه انلر يمز واحمدي انلرك خداسى بنه كندولرك تقيدي وبرجنسنك دخاندن يرتدي انلرك نشانلرى
واردي بزلر واحمد لردي انلر نارى وبونلر دخانى درلردي واكثيسى صفتنى دخى صحن نارقوينك برصفتى ريحدن يرتدي كه انلرك
شبهى كندولرنك خداسيدي ودوم لري وجودين كندورديي قشر درلسه بتورديي واكثيسى صفتنى دخى نارسموندن يرتوري
انلرك نفسى واردي بزلر واحمد لردي ايله اولسه بودخاندن خلقت اولايله دوردلر محمد فانك اكثري حقك وحدانيتين
اوندوب شرك كتورب نعوذ بالله كافراولدي لر بونك اوزرينه مدت حيدي حق تعالى جل وعلا سليمان بن صحن نارسليمانه تلوق
دوزي نلدي ناردن خلقت اولان وريحدن بيدولى الله واحمد دياندن مثلدي ياينه الدي ودخانى كافرلرولك دوزيلى
مواليلى طوزلرك بليج جلوب قدي وفاتلى بن تحان بيرنارديي عاقبت اول شركلرك دبشرلرى بيرنا كلوب ايتدبلى ياسليمان
بزصحن نارزبونوم جنسمزي بيجه برقرين اكرسن حق يغمبرسك بزبرمحن كستر اول صانغك صنعتي وقدرتي
كورلوم امدوكله فمان اولوب بيون ويرلوم وكفر شركدن كوكلركتورلوم حتى بزليوب سكا ايمان كتورلوم دوكله
سليمان بن صحن نا ايتدي نده لرسن دكرزكله الله تعالى بكا برمجيد راميدن كيمسه خاتم خاتم خاتم فاهم اولمكدن سنى
ايدي لرياسليمان ده ايتلرلوكوزوحفظنى ابدركه حق تعالى كمال كرمندن سكدن اسحاق برندي مومنلريكون انواع نعمت ابدن
حاضرو برسى كه باغ نعيم درلدن بالابرماني اقدلدن شعدوشكرده يوقدر وحسابوتاندن اوتقدر اجرتدر مومنلر
باغ نعيمه كروب اولذلا لسلدن ايچسه لركه حيات جاودانى بولوب اوچاقدن خوش جمله لركه ايدي ياسليمان بزصلايدن
بلمدن ولذت بدر فرق فارمدن ودوغى اشدوزركله الله تعالى اوچاقدن سكدن كوشكلر خلقت اغشدر حال بودركه طولدن
ووصنعتدن واندن ديايرسندن وقاپوسندن فرق بوقدر سماويدر امدي بوجنس اولكبر بيجه بيك كوشكلر بالله بزدن
بزبرندن فرقلو اولميا ودوغى ايشيدن كه اول باغ نعيمدن اول حسلوده دكلرى اشجارى واثمارى اوزرنده يغرمومنلر بالكزى كبى الله
الوب بزلر لذتلر روحانى حاصل ايدرلر ديو واعتقاد لركوزوحفظنى تفسير صحيح قولا اوزرنه تقريرى بالجمله بووجهله سوزلر سيلوب

تفسير اوزره

کیف ارتوان بال یابد غرض کودک سلیمان حق پیغمبر بلوب للاهک برکنده اقرار نیلدلر اوذن کلوب ایندلر کیم یا نبی الله جمیع
دوکون مجمع الذی کستردوک حسل بندوکن بلدوک وسدس خانه لرک ساوی اولمه سن کیمسه بنا لدیغنه ماحیز
ومحضندن سرلر فکرمذ والا حسبران قلورلر جمیع سن کوردوک واقرار اندک ولذتلری شکلدوذلرینی وصفنه وصایفیدی صفه
یکذر واقلدر واقلیدن سوده یکذر قوله تعالی فیها انهارٌ من ماءٍ غیر آسن وانهارٌ من لبن لم یتغیر طعمه وانهارٌ من خمر
لذة للشاربین وانهارٌ من عسل مصفّی واما کلمه یا نبی الله بر مقصودمز یا فی نلوی کیمسه باغ تعیین
اوزره عسل یغرشی بوده دیانه دینی خلقی کورسک دوکون مجمع نلوی وبوب مجمع دیلمک سلیمان بن محمد نادر
اول حینده بر شام سیکنوب انور دی یا ایها الصوفون تان ایندست الوب بنده ایچون دعا ایلک حاجت نماز بن قلوب استدیکم
دعا یی ستجاب اولدی حق سبحانه وتعالی سلیمان بن محمد نادره شبیه تشبیه قورد جعفر لر خلقت ایدوب اول
اخاجه مروح ایدوب جنتدی لرحمتنه اخاجه کیمسه ورولدسه اول کون سحر کاه کوردی لرکم اول اغاج اطالل اورزینه
قورد جعفر لر بوردوکی بر بقسم یال یقش لذیذ جمع سی بوفی کوردولر نظم کورمک اول مجمعه ان شرک اولان اولدیغنه
حقه ایمان کتوروب اولدی سلمان برهان اول زمان اوذن بقسم یا نبی الله شانک الله بقسم قورد دی دانی اوذنه دورشی دیدیکم
نشر یا نبی الله اول مجمعه دینی شرکلکه کوروب اول قورد جعفر لری سلیمان تشبیه دن خالقنه خلقت ایندکلرینی کیمسه بلدیلمه
وبقسم یا بی اول قورد جعفر لر بوردوکی بنده بعده وغرض کورد دلرسنک وتانی دیلدن کدوروب غاورلک قدرتی برکلنه وصایفنه
صنع بی مثالنه معترف اولوب ایندرکه لا الله الا الله سلیمان نبی الله اوذن صوکره یا سلیمان بن داود نوحه آن
سرایندی عسل دن بولوا وردی وبقسم یا بی قوردی دوردی ایله زنبورکه پشه دن بوذن حاکم خطیمه چوقدر زینه کاله
الله تعالی آنوک حالندن خبر ویرر قال الله تعالی واوحی ربک الی النحل ان اتخذی من الجبال بیوتا ومن الشجر
ومما یعرشون زیرکه یا نبی الله اری غول طیب نوینلر یکذرکه هر پشه سنده یمک الاکم طاهر بر وهیچ
نسنه قورمز الاکه طاهر قورر وهمه غایت زیرک ودرکه سدس خانه لرینه ساوی وهمه نازک نظم
یا سلیمان بن داود ای امیر شهریار خاصه چوقدر بوکلدی برعبیده درهم ای یار بنشر ایکی درلو چکلدن درچیدی فضله الوب
بال دزاده رکوچ اچر خاصه بیده رنکی نیلوفر نشر حکیم قولنجه موکل زنبور بیله دیمک سلیمان حضرت علیه السلام
سوال ایندوکه یا عمل یا پیلی ملک خبر ویرمز بن کیمسه زنبور عسلی چکلدن نه وجه الوب بیمز جواب

ویرو ب ایندی که یا نبی الله سلیمان شربت الکی در و زیتون دن عسل یا نمی یدیسه در که آن شرح اینکه بنه دلیه در که
قدرن طعام در و بالی شفا در و سوی ضیا در و همه خاصیتی ایکن چو قدر نظم بیت حقدن شرح ادامن هیچ ملال
اول بلور آیرکه یا ندی فلان ٭ بیت فاش اینک شها جانی کل ٭ اغز کل تعیش آنی بود در دلک
در بیان موکل عزرائیل آمدن بدرگاه سلیمان علیه السلام حکیم فرانیه بقان که موکل عمل کر سلیمان ندن عم اجازت
آلوب کندی آندن سلیمان پیغمبر عم بیکا ایلی اعوانی صیغیرمیال ایندی که یا ملک اعظم نطف ایدوب بکا بیان سکد
اوزره نه اولکان موکل کندو کویم اولدی دنی احوالدن صورتیه خبر نه در دیمک اجازت آلوب اول ملک اعظم کندی یه در ت سجافی
و یا مرد یانی و بجهنه سلیمان کوزیوب احمد بن اول زمان حاضر ایندی اول دوحانی ملک سلیمان حضرتنه عرض
ایندی آن وقت احمد نا چوزن موکل شهد بیان حاضر اولجاق اول ایکی ذات سلیمان پیغمبر عم نظر طلوب کوردی
بر عجب ملک در که تا یکی غایت طویل در ت قاری و آدم سبزه لک ولکن دنی الذی و آر آدم اللری کب ساغ الیندن
غیری یانی خاتم وصول الیندی لوح ذمرد طوتن اماکه اوزرنده ایکسنک دانی بد قدرت ایله اوزرلرنده انسان الله یازلی اندن
سلیمان پیغمبر عم سوال قلوب ایندی که یا ملک اعظم بارک اسمک نه در و بو خاتمک و لوحک اوزرنده کی اسم
اعظمک خاصه سی نه در جواب ویرو بکله یا نبی الله بنی آدم قندحا یا جیل در موکل عزرائیل دیمکدر و امر ندن بیمه بو نه بیلک
تکوین ملایکه ورد در و عدد کیم طالع اختیار قلوب بو خاتم بیرو زه فضله بو نک اوزرنده بو د ت وب پاک ایکلد کنو زه
جمیع خلق کوزنده شیرین کورنوب مقصودی حاصل اولکاخاتم اینت ٩ ١٣٧٩١١٣٤١٤٤٩ ٩ ودنی عدد کیم
بو لوحک شکلنی زمغر انله آب نیسانله چینی چاناغه یزوب نیسان صو سیله یدیب دنی شکر نسان بو سیاه ایله
٩٦٨٨٨٨٨٨٩١٣٩٩١ ٩ ٣ ٩٢ ٥٦٢٤١ نظم
صاحبه ایتی سماویه بتنمیه ایتی عجب بو لدی بو لدی بو لدی
بو لده و یدب اول فی شنده سان اولدی بو لدی شه سلیمان کو خاد و دن شهر بن الذی عمان دکلد اموی بو عجایب قصه من شرح ادم
لیک دنی احمد و یرکل صلاوت سن جها فی در بیان فضیلت تسبیحات و در بیان فضیلت قرآنات فی کم موکل قد بیان ایندی کتوردکی
لوحلا و خاتمک اوزرنده مرقوم در ایله مسطور اولیان طلسماتک و اوصیدنک خواصین کم و کیم ایندی آندن سلیمان پیغمبر عم
سوال قلوب ایندی یا ند حایل جیل خبر و یرکا کم اول خلاق کاینات و خدا و ندی اشرف مخلوقاتی کن دیکدن حالی کاینا تی
که یر ندی جمراتی و شجراتی و ثمراتی که دور ندی پس ند بنا فی خوذ و آر ایندی که آندن بود کار حلاوت و لطافت و لون و خاصیت

خلقت الوب بتن عمر بنانی باغ غیمه که الدک امرحق یرله که حفظ الدک بر بچه سن اول قیشک یرندن
کتور قدرت قنادلرین آجوب اجوب یلویدن سفلیه چکوب شیت پیغمبر تقدیمه بنور کل
روی زمین بالینده دکوب بتوران وقت اجلی قدقات چکوب باش علویه ایرکورو اندن آی فیندوب الی کتر قبوق
صوصوب کرم ایله جدشه کندوب فیغمیندن یرد رلو سکسکه اولدرسکه رین شیت پیغمبر حضرتلرینک ایدوک
دیوب سیکابیل حضرتلرینک آغزمانی ایدیکی باغ غیمدن بر بچه سکسکه کوردم شیت پیغمبر تقدیمه کوردم
اندن آدم صفی یرشه کدوب شیت تقدیمه وردم یرقوجاق قارشی اوکونه دکوب سلام ویردم الی قوشورب
قوشوروردم شکر قارشی کلدب حضرتلرینک خبر ویردم اندن اول قارشلدوک بر بچه بقوق
بقوق طغردم شیث نبی الله ویردم بارک الیله الوب بر غناک بری کوی آنا سی آدم صفی زراعت ایدوب بغدای بچدوقی
کبی عیندی الدی بقدرنه دولجلال اولدقش بقوقلدی آی وقت ایچنده کوک بغلیوب بر پیر بن بشدی
قش قدقات چلوب بوختلنوب حرب آیتا بدن لدن ورنک الوب رسیده اولوب غایتنه یتدی اندن امر ایدم بر دیک
غاس کتوردی لرشکه قیشک صوغن صیوب دیک ایچنه فیندوب قالیه دکدم نبات سکسکه اولدی آکنی دفعه فیندم
سکسکه امر حاصل اولدی که اکا فندی حوی دیدی اندن مکه آیچی کره بقیه سن فیندم سکسکه بلوه
حاصل اولدی دوچی کره بقیه سن فیندم سکسکه لرک حاصل اولدی بر شیچی کره فیندوب قالیه دکدم دوکلندن
ایکی اولدی که آکا کیک سکسکه لرلر انوکله شهوده رالتیچی کره بقیه سن فیندم اولجرلک که دیندم
قالدرا کا فقاره لرلر اول حاصل اولدی که غایت قره بولوق اولورا ندن شیث پیغمبر ایندم که یا نبی الله بوکفاره
خبیثه دیکه حضرتلرینک شرابا طغورا یمامن که برقوی بوسکسکه جنسندن درکه قدرت یرنده قادری بکارلر
دورقوی دیوب خبیثه دیرجلک شیث پیغمبر دنی سکسکه دن اندک عرض ایدی اکزلرنده قیوب طاشلرلر لذتنه
حسبا آن قلوب حنظل لرین جاک اندیلدا اول قشی یارلرینک آن وقت اچنده بندوکدن کوک بغلیوب غایتنه یتدوکدن
وفیندوب الی قدرلو سکسکه ونبات اندوکندن فیچه واروب دنی ایندلرکه یا نبی الله حق پیغمبر سن
ایندوقوف دیوب ایمانه کلوب دیدیلرکه لا الله الا الله آدم صفی الله وشیث نبی الله دیه آنا بعضی آتش پرستلرکن جواب
اولدی که بن اشه بچه طغیلوم که بخته قلن وعالمه ضیا ویرن آتش وشمس وقمر در علی الخصوص که بو قشی

قتلنى مرتبه سندن چنروب سكا يكده دوندرمك دكى هر قيمتده بر درلو سكه كسدرمك حركى آتش . دكر

كه عالمده منادى بر دكر لاجرم بين اولمعبود دكر وهم اعتقادمز ايلده دكر نظم

سنبلده يلكه يا بنى هاودده چقدر منفعت
كه اودون سكا اولمز عالم اجى خلق عالم ملك . يلده وبيوده اشى مرج ايلدى اشر برك . دكلده ايدى فصه قادر وبيه صلاتون نيلدى بحق
درميان در آستان تمثيلات مانى . اى حقايندن خبر اولمان كمل . ساكه سندن اكليابى بر مثل
شه سليمان روح اولور جسملر جهان . اولكدر مثل نعم اكلده عيان . نطفى انلغ شهد شيرين چون نبات
نفحتى طوتن بولور موندن نجات . هر نه سوزكه سيلدى جبر الله . عبده من كور بجه حكمت اولور
چون ندن حاصل اولور بلدن نيان . سن سبيده قلدى ادريس كى اوكان . اولكه بر بيد سيدرا كليه
آخرك عقرب غذا سى دكليه . ماسندن كمين كوكسين كدر . ذى مغى كه كندو بيجه جاكور
چنلغه اسلان خان كوكلك ايلغ ايت . كه تكبر لسنادن يلدن ايت . كه ايشنه ايدر نوا منع هر كلاب
خودبين يا بشن آلمز كا ياب . خوش دوى جاسب آلمز كا ياب . چوقدر آدم آدمه لق ايدر آخر
آدمى كيدر جهانده بى كمان . آدمه لق ه باقى قالدى هنر سان . هر كورمز شكل انسان مشغل
آدم آدم اولغ آسان مشغل . كرچه كوزه كوزه لو زيرك بشر . خنيه بريك باشى بولور بشر
كرچه بيندى واجبن بجه سان . بلده بيراولمز حبيب اولمز . آز . بشه باغده نوله چوق سازقيش
شكرى حق نامى سكا اجرا قيلمش . آدمه لغه ان حدن تلمن . كندو شكدن اوبمن عرض
نطفه در دوسنه شهد نبات . رفعه بيله كوندر هر بانك ذات . سن سنى بيل چوغ اولور حالده سوز

مجلس آخر

وبر صلاتون مصطفا به آزد اولز . حق جلدن وبردى با كا چون امان . كه اولدى اخبار شبو مجلس دآستان
كه اولدى بر اى يولز طفلستن انى سوز . دولز كاردن چكر سم نكبتى . سيليا ولز بر عجايب دآستان
بعده يوسف بن عمردن مقلق . چون سليمان نفسه سيدركى بجى . خوب تاريخ اولدى اما دلشريب
كوره مستحسن اشيدوب ردوسنان . نا بجلده يا دايدالم صبح شام . كه ايدر فردد بجون خير دعا
وآرامدى مراسمناع ايدن تمام . اى خدا محمود فابسم حق بجون . اول حبيب الله وهاشم حق بجون
حق خطردن صقلسون آنى شها

اوڭ سكڭ عالمك بنيك وارى حقى • بعد ما عدل شعله انوارى حقى • كرچلمز فن وذوس ايندى جوف كناه •
معدلك اوسز برلغا اى پادشاه • جون وجودك لا منتظر اى پاك ذات • رحمت ايلمز بوكه جنت درجات •
جنتى بولمق ولرسك يا صفا • وير صلاوات سن بجانى مصطفا • سليمان نامه نظر ايلمز بوزلفسان پريشان اولدى
وقتدر مقبل بها راچمدى كل خندان اولمز • كريه ابرى سحابه زيور بستان اولمز • شكل اورانى كورمز خيمه جلدا شجار خوشتر
خطه سيراب صورت اولمز بى پكان اولمز • قطع وبيان بارات بغدر بحر كوهر • جرمز زبانى حافظ اصدف جوهر يا نسان اولمز
خطه كل سرخ اولمز بلبل اوتر هر سحر • طوطى هندى قفسده صكيمز اخان اولمز • لم كلك نابينه سنبل بركنى ريحان اولمز
چشم مركس حيران اجمه ويرمز عشاقى وش • كم تبسم خنده قلب بلبلان افغان اولمز • خطكه حيران بنفشه حيران اجمه نسرين
عسكرى فرهاد بكمز رخنه خالك اى صنم • عارضك آيينه موسى خرقه بجان اولمز • نقطكه حيران خسرو لعلكه والهدحسن
نقطكه شتان حافظ احسن اولمز سلمان اولمز • وكله امدى بوسليمان نامه دن اعلى كلام • كه اسمك ايدر كمال حسين كى جندان اولمز
برنجى نكته فصه سيدر اكله بو تاريخ اتمه • كه اون سكن بيك عالمه ايجن بلوله سيران اولمز • بوكه عنا اولنيه تاريخ اصح غايت عجيب
نقل بو نكه عاقله دستنه وحيران اولمز • ايجمان اغلك وكايدن اوشون اولمز كيان • تا بالاكيه بوسليمان نامه نه اعيان اولمز
جان وولدن ويرصلاوز احمد محمود وكيم • هركيمه امت اولنسه پيرين جوهر دن ظاهر • قصه رستم همتن وبلان اقوامن وقضيه اشكال

لشان حكيم نوابغدن اديب كشوف اسحاب نكتيش اول وجيهدر صحيح حكايت بلور لركه وانلاطوز الغيب •
نقلنجه سخن بندان حكما وعظ بندان دنجا اول وجيهدر صحيح روايت بلوب ايدر لركه چنكه موكل •
تا اذن حضرت سليمان كيم بوسوزى ايشيدى حسين ايدى اذن مذكوره بنم قصه موزونجا بيندن رستم
همتنه كلدى تا اول زمان كيم بلان اقوامه رستم نام كندى ريسيدى بكا سطيع اول وبو چنكيم بلان اقوامه
رستم نامه ستدن بو كلام وكلدى ايندى كيم باما صدر رستم هر نه كيم امر ايدرسه بن اكا قادر مان بنم وزيم خذست
قلابم ويوب لعطفه خلعت خاص كيدروب كوندروب كندى زى تركول الوب وروب رستمه استغال ايلا دن
رستم دخى عزت ايلادن بينه الوب دوكم يا ملك قاچ بلدركيم بوندن اول رستم ايلدى وكلك ملك ايندى
يكرم بلدركيم بن بوندن اول نم دوى رستم ايدى يكرم بلدن بره بوديارده عجايب نه كورردك دوى
ملك ايندى يا بعلوان جهان بوديارده بركون برعجيب حيوان طولدولدى شبله طولوكم هر برى بر آدم باشنجه اولا

اویلدن تا ایکنجی به دکین یغمدی نه قدر که محمد احمد ندری وار ایسه دینمز دائما اولان حیوان زوزه دار ایسه
یلدز فردی و سحاب دیولر ان آدم لری دنی یلده فردی الا وحشی جانورلردن شیلده فردی که دکا بقره شکار
جانوری شلدی و صحابه دن بوکی قوشلری فردی خارخاشان لفین بره دوکدی انجاکه بیلدیقدی قوشی اولدی
التنده قالوب فردی و دنی بر عجایب طولوسرا بولک بقاردیایسه طوقندی سفینه دیلیعه سرای اچنه اغدی
سرای فرشته طوقنمیوب طولو اچندن محمد ده لفین بر طاش جغدی آق هدهد دنی طوتدی دیوان بیوردی طلو اچندن
جغن طاشی کتوردیلر رستم صوندی بر رستم کوردی که کبی بر ان طاش اندن رستم برجیس حکیمه
ایندی ای حکیم حاوق بو طاشک نیچون اردیدردی اندن برجیس حکیم ایندی یا پهلوان سلیمان بو طاشک
حکمتنده نیچون ایکن چوقدر حیله سندن پرسی اولدر که بر کشتک کوزنه آخ دوشه بو طاشی سرمه کبی اول
کوزه چکه آنی کله بر دنی بر کشتک سدوکی بولی طوتله بو طاشدن شیشم صوبیله اوتوب اچدن سدر
سدوکی بولی آچله و بوندن صکره دنی نیچون اردیدردیوب حکیم حاموش اولدی اندن رستم ایرانلی
اول طاشی سلیمان نبی چوقن حربیه الدیلر اندن رستم اول ملک اعراصله اولکوتن بدی اچدی کندوندن
وسلیمان اندن وادیادن سوز اچدی سام سوزلرله آتاسی وسنان ازالله کندوی سلیمان پیغمبر علیه السلام فرزندی
ادنیا اردیجه کوندردوکین کلوب کیشین بحمد ایردوکین شاهین کندویه مطیع اندوکین اندن دنی کلوب جبارده
اعظمه کلدکین ایدنی مطیع اندوکین وآنیا دنی جذب کندوکین اندن دنی سوزلب زالدال اکبر کلوب آنی دنی
آنی دنی مطیع اندوکین ادنیانک اندن داغی کلوب کلوب کندوسی اردینه دشدوکین بولدی چوقن عجا بیلدکلوب
آخرنی سوزلین ایرلب اندی دنی مطیع اولوب بولی بر جزیره اوتمه دوکین خسیر وبیدی ملک اعراص بوسوزلب
رستمدن ایشدکی ایندی یا پهلوان ادنیای ایشتدم ونده دیار کندوکین بلدم بیشمدی بوندن جزیره عجیب کتدیسه
رستم اولادی اندن رستم ایندی یا ملک اعراص سن اوریکا یا ذهلوکی اول دستور کله بندی کیلوب
عجبدر اولادی اندن رستم ایندی یا ملک اعراص سن اوریکا یا ذهلوکی اول دستور کله بندی کیلوب
اولا کما دنیا بن داود بن الله کوندرمه دیکدی اندن ملک ایندی یا پهلوان جهان بزینه اخذمنه قبول
ادرسلا حضرتکدیله کدرم وادب سلیمان نبی زیارت ایدرم تا اولنجه اخذمنه اولدرمه عمرمک وارن
بلجه کوندرمه دیکدن رستم اخوش کلدی رستم دنی ملک اعراص یولدا اشلغه قبول فلدی اندن ملک اعراص بیوردی

يكيم باشا كي بلده يكرمي بيك اردجمع اوب اوغلن برنده پادشاه ايدوب كندوسي رستمه كلوب يوزفرق بيك آدم يوزفرق باش
كي الوب سودب يكه كوب عسكر اديناين داود ايدوب كنديلدن بري كون كذيلدكجه كون بدعقيده جزميه
بندبلدكيدي سودب كاركلديلدرستم امرايلدي جاودر وحبسه دسرايده قودب عيش نوش ايدركه باشكر
اوذن رستم ايندي يا مبطلون بوجنبردن شتلك اردن واپلوي وادم وادي ذلك واردن تيطلون ايندي هرزمان
اوچ يوزالتمش باش شهركوي تلعه واردر جسله سي مقهوردر وبرالوپادشاهي واردر اوذنه محتاج خانمي
ويرلرادوذيلك درهمعادل ايضاوزاهل ذمه رامرايلدي طعطغه عيارده برجنس حكيم فاروس بيل تن كيوكوه
دررودوبين بدسايه يقلدانلدي ومتيارلري برجنس حكيمه قوشب برمعتبر ناسه يازوب محتاج خانمك
حضرتنه قاصد يغه كندردي بويكادون تمغاج چيني دخي امر قودب جيش طش اركن مكه ايمان بكيلدن ذمت
برتماج كسنه رستمك كلدوكن كيدن طشره چغدب قوذوقن كوروب كلب شاهه سلدي بلدشاه تمغاج اشراب
يره وادك كورك اول كلن عسكره دره برامرايندي بولرقوندي بوطرفدن قاصد دخي كلب طعطغه
اوكجه فلاغذ اولوب سودب تخت كاهه بندبلدروان حاجيلر ايلدواوادب بلوب اجره شاهه حضرايندي رشادب
امرايندي قاصدي اجره وكندره بلدقاصد دخي كدوب شاه محتاج خانه باش قوب مكتوب صدرندي تمغاج چيني دخي نقلم
مكتوب الوب نظر قلدوب كوركي • بوبلده وبيشرستم ناسه اي يار • كيديم رستم بهرني تاسيدار •
ناسه بندن شاه محتاج حضرتك • كمرجنابرعيتي دوردر بلكتك • چوق كيسه ايلوكا كرشمه •
تخت كه باغن كلوبن ايدرسم • استرم كه تختكاهك بن كورم • ويرا جازت درکهوكه تاكه ارم •
جزت ايتكه بندهرمتا ايليم • پادشاه سن ساكه عزت ايليم • سركش الوب اينديسك اغيار •
بندن الكورسرسن بخيار • چون سليمان يقلدا ايرستم • هرزمان كلن مال كتي استم •
باكمن طلب كردوكه كل بكا • باجودردم غافل اولمه اوش سكا • ازدهايم ايلاكل بندن حذر •
يل تواضع كه ايدبه بندن ضرر • بوبلده ويبيه اتمش ناسه اجر اينن نامه اول • ويرسه اون معتبر ناسه يازوب اصول •
مشر حكيم قولغه محتاج عيني رستم ناسه سنده بوسوزلري ايشيدوب ايندي اي قاصد هرنكم رستم ودي
باش اوزره وارلوم خذمتين ادا لوم ديب قاصد حرمت قلوب اجازت ويردي ايندي كه بوري سن بندن اوكجه والذوين

امر ايدي اول قوشي عجبا بيلمز بله الايدي نفسه قوبي سليمان حضرتنه تحفه الله
انسون
تقصي ميباشدر وتافدر اغسه لويدجون كمه باركاه كلديلر بزم شاهانه قورب افورب
شاه محتاج خانه رستم ايندي اي شاه جين بوجين ديارى اولولدي نه قدر در محتاج ايندي
اي پهلوان حسين ديارى اوج يوز التمش پارس شهرندر رستم ايندي اي شاه بوزبك بوكليجين حسين
ديارنلاخان ايغنه كابش سن ددي محتاج خان داغى باشى اورب ايندي يا پهلوان دلاكوم بودر
كه قدم ريجه قلدب تحت كاهه كلدك سن مبارك قدم كلدك بخت بختم سعادتلنه ددي
رستم داغى قول باشى اوزره قوبي اشارت ايندي اول كون داغى كندي يارنده سحر
بوردي اول درياكب لشكر كوجوب محتاج خان تختكاه بولن طوتب كندي لر روان كلوب
بندر بلد محتاج خان رستمى اوتب كندوه قصبه كلدي رستمك آن ايانده وبيانو حيرتبرد وشيب
اوزرنه دوجوا هرشاه انديه اندن قصبه كدر بلد محتاج خان رستمك الن اوتب كندوه تختنه كلوردي
سره رسالطين لركم طورب كيم افورمي محتاج خان بيورردي بزم آرايمز اولدي سايى لر يزيرن
نمرتين باده لر قورب لعلين صراحيلر اله اوتب عيش انبساطه كه اهنك ايدوبلر زهره ساز نوسازلر لر داود
كوزوللر ساقيلك عيش نوش بيمه بيورردي بلد حاكمي رستم بيوردي خاص خزينه
طاقلو كوبك لر صفله كيم طورب كيم اوتب ايچه اهن دللر جوشه كوردي بلد اي بچه پردلري اندن
سندن بر جوهري تاج وبزم شمع كمر بزمشركلر لباسچه كوردي بلد اندن خلعتي محتاج خان اكسنه
ويردي كمر بياسته صلب تاجي كندوه سعادتلو البسه باشنه اوردي ايسمالك ويردي حسين ديارى
سكا اوزاغى اولسون ددي داغى بعده رستمدن اجازت اوتب كندي كله داغى بندي جون كيم صباح
اولدي بوبكده رستم داغى سكا طين سره ولديه ويه ان قورب اندوللر محتاج حسين دغى بنه رستمه
استقبالجون كلدي رستم داغى محتابى عزتليب يا برنده الدي ايندي اي محتاج خان سليمان
ندر بدا غى
اوبادن هيچ خبر بلورسن ديوسوال ايدي اندن محتاج ايندي يا پهلوان اوبادن خبر بلمزم امما
اشتدمركه كيشي بحديه كلمش اندن زلزال اكبره اندن هند ديارنه كندي ديولر باغى سن بلمزم ددي

انون رسم بنده ایندی اینتماج خان بوده یاده کورجك مخایب مذاهب نده وزوز دوکی محتاج ایندی ایچون
بوده یاده مخایب چوقدر شبله کم ویله وصف اولنمز کوزله کورنمز سیچمه دوکی انون رسم ایله ایندی سروسلامتلیکله
سوار اولوب عین شهرینه صحیحا بسنده بوده یده کم فتح ایدن لشکر اولکیه رسنیله محتاج خان کیدرکن اوکه ارزن
ایکله سنار لین آق سنده کورندی بحیره بوده یوب ایچه جوز اولوب طوزدن قلعه اوزره یده کورولرکم ایکله
آق مرمر ورکله بیرنده قرشو ویکسنده انون بیرنك اوزرنده آق مرمر بنه بنادم شکلین دوزمشلر
قوه قالیدن الکی یارلرایشن اولا عیندن وصلاندن غایت هیبتلو صورت شبله کم اول نظرده کورنن
وهم الوز شبله کم صاغ الندن مرمر دن یره یوسکلین دوز مشلر قوه قالیدن
التمش ارشین وارتفاعی بیچوب فوق تاج سکلدرکم آدم بویندن یوقاری وهم الوز رسم اول سکلدری
کورجك بجه لدی بزمان طوزلوب فتح ایدن انون بوقالیك سینه سینده بزماج سطر یازو کورب
اوقیب بلدی اول یاروندن خیلی سنه اکلدی قاوروك فندینه حسبان اولوب قالدی نظم

بو یله یازش اول عموده حقه بزوقصاجق اولدی • دوکر تاج اچره کلدم عالمه بزنغمه سان
کوزیمه طاقت کوندی دی جهان اندن کیدن • ماهیت پنهان کزدکن موجه ایچره من
اون سکن کون کچه کوندوز جنك ایدرلر ایکیلك • عاقبت بولدم قلعه لدن وزدوکی طوغوجان
سنده اوسلر عالم ایچره بجه لرین اولکور • ویله حسین ارلکدکه عالم ایچره انسان
بیغمی کوزیله کلدی میخ ایسترسی آمان • نشر حکیم قوالیچه اول
بو یله دیوب اول عموده حقه بزشوقه زمان • ایندی دکله قیصه نادره دیه سلاون ناتا

ایندن کدوب دکر کنارنده بر مغنیه اقاجه ایندیلدکم خوش چاپدچن اوزره سایه
سایه صاریلش اندن اغاج کولکسنده بر کشی یورش قیلیه دوب خوش حضور له اوقوزه رسم اول
کیشی کورجك سکا لین اندن اینوب اول کیشیدن قاچه کلوب لشکری کیك یرده طوز غوردولر قوه قالیدن
ایرجك اول کیشی قرشودن برکتره ایله نظر ایندی کم رسم وارکن طوزدی اندن الی قوشوب

سلام ویردی اول کیشی وچیقه رك قله علیك الدی رسم اشارت ایندی قرشوسنده انوردی سروله

* کورجك کوندن شبله اولدوغی ایچون قالیدن کیلن یرلرده اولان کیلرك اوزرنده اولان

ایا بن طوردیلد بسن اولدکنی ایندی مرحبا یا رستم بهلوان شاه کلدک رستم ایندی
ای شخص بنی آدم رستم اولدوغن بلدک اول شخص ایندی بکا الهام ربانی شویله اولدیکه
اوشبو نامه کله رستم جهان پهلوان کلور دیو بنه رستم ایندی یا شخص چون نکه حق تعالی
دن الهامک وار دیکادم کله اول مقبول نشکدن بزدن برناج نصیحت ایده سن تا کم بنم ری
اول نصیحله حق تعالی حضرتنه کابن اولم دیو ایندن اول شخص یا شاه دانی دل اچوب نصیحت ایده رم دیو
کوردی رستم آرزه مال ملک بخت دولتک • تا کی اولیه حنده ارتر یکجه کندو زحمتک • حلقه اهسان ایله انامتن ایده لطفکله
منت اوسک بخشنوکه عیب بندن درکذر • انکا مه حق عقوبت قیله سائر بهلوان • منت لطفوبینه ملکیه ارتده عز حرمتک
آدم اول آدم بلغ ایله لطف ولسان ایله • آدم اولکیه اولله زیبا شهر تکاه شوکتک • هرنه بلده یوز طوتر سک نفع حندن اسکن
تا ظفر همراه اولور ان زمان دولتک • امر حندن قطع هرکز انده کل بیرزه ایش • کیم کشی ظلم جهانده روشن اولماز طالعک
شده سبقت حق چنده یوز سروز نوذت • مرتبک بلده زفی کوردیکه خلقه حقرتک نثر حکیم قولنجه اول
شخص رستمه یو نصیحتی ایدوب وداع قلوب اول اراده دن روان اولوب کندوی اندن رستم امر ایلدی اول اغای
چون اولوب فوندیلد صوکنا دندن زیاک اول اغاجک دیبنده معظم بکا وارد یکی اول کله اندن یب اچوب
بندیلد صباح رستم صو آر اولوب یا رکاهنه کلوب بزم خوب انوردی سرور لر جمع اولوب صحبت خوب
مجلس آلتن اورتیه کوندیلر کوبنن صغله مجلس سینه سینه اوفوردیلد جنک و نای طنبور عودی حاضر ایدوب
اللوالبنه اولوب نجده اوروب ستیلدیلد فوندن فلاغن بوروب فانوس فانوزه ولد کوروب ستیلدیلد
نا بلدی اقشا یله کچلدیلد اول بوزی کشی الچی قمر یکانی وزه احمر خوبلد نا مهی سروی عذار یکادی
سیلک عنبر مرغولد الله سنبلن فوج اولوب کوکسی دور ادوب انورن طورن یکادر احد الاروانی
دیدی صوندیلد عیشه اهنک اندلر نکم • بزم صحبت خوب اولوب جا لذتی • یکادر محبوبه دلبر صوندی
ایله صحبت اندی رستم اول زمان • کیم دشنه کوندیدی کاوس کی • در بیانی صفت مجلس بیلنوب شد
حکیم قولنجه رستم تمتن یو وجهله صحبت طوتوب عیش و نوش اولوب کن نا کهان کیمسن بزم بزم سرور لر اندن
برکشی فاجعه کلوب حاجبلر ایندی کد یا بو آب برنجب دشنه کوردم کلدی تکد رستمه عرض ایدم دیو

جاوشلدقی رستم اعلام نلدیلر رستم بوندی اول کیشی کوندرد یلر رستم ایندی یا شخص نه کوردوک
ستیلده کوردیم دیدی پس اول کیشی ایندی یا پهلوان دوتکه کوتن حضرتک دولیلده کلب بوینده قوتب بن
بجهان قول آتمیه شدم آی استرکن بر طاشده اوتزاد مر حضرتان بندر لوزنکده دوتکه فاکاه
نزل کاه صادر کاه یتلکاه ان کده کوک کوزنده یا پهلوان اول طاشک دولو دولوزنکه کردوکی بکا
بولوچی کلدی شویله جبه دک اندن قالدم خان کده جله اولب جمعان قراولق اولنده اول طاش ایندن ایرلی اول
چمان کبی ستعلده لندی هر طرف اوک ستعلده سیندن کلشن کبی اولدی اول طاش شویله اوچلق بنقه حیوانم اردندی
کتدک بقیه دک اول طاش فاتحه قلدم قصد قلدنکده اول طاشدن برپارچه هر قنقی طاشلده اول طاشی کیمسه
اوزرمه المدیکن اوزندی اول طاش بنی جعفه ایندم برطاره دکلو اوزندی قوتمدی اخرمانجه قلدم اوتش صباح
اوچلق کاوب عالی حضرتلرنکده اعلام قلدم دردی رستم ایندی ایکیشی اول کوردوکک طاشی اولوسنده بریکلدیر
ستیلده بردهبیالین بوزدی بوقصه طیاره کوسلوبدی دودی اول کیشی ایندی یا پهلوان اول طاش آدم
باشنه بنزه اولا وبیه بکلدی دردودی رستم ایندی شمدی اول طاشی بلورسن قندی دریا خود کوزب
کتدیکی اول کیشی ایندی اول طاش قندی یدوغنی بیلمیم دیو طاش قیندن کلدیکک کوردندن اویقی اربغه یقلدیم
استه بکک بولنسون دیو رستم اول کیشیدن طاش وصفین استیدیکک کوردندن عجب لدی بوجیس
حکیمه ایندی حکیم اکلیم بوکیشی دودیکی طاش بنجه طاشدرکه دولو دولو کوزنده دیدی ایندن حکیم ایندی
اگر بوکیشی دوغیکی کرچکسه اول طاشه جوهر یلدیلنوش دیدی اکه ولایتن اولوز بزمین دیارنده بندیجی
ماجنی ن الوزدیندیجی دوشنه قلیمنده الوزدیکی دیجی یا پهلوان ودیجی یا پهلوان بوطاشک خاصیتی اولدرکه هر قنده
کیم بوطاشی اولسه جنی لر اول یرلردن قچلر ودیجی یلان وعذب اول بیده اوغرلر یا پهلوان سلیمان نظم
نقل ایدرلر اول محمد نامه اچنده بی کان ایلده دیکه حضرتلرنکده ایتمیم آی بیان اولکه سن امده یلدیز بوقدر آفاق کان
یرنل دوسیلدی ولما کلدیلر پهلوان ستحکیم قرابنه بوجیس حکیم بوجمله اول طاشک
حواصین ستیلدی اندن رستم ایندی یا حکیم اول وصف ایلدیکک طاشی نده وجمله خانی اولوز بوخواصی
اکاندن درحیم ایلک ایلدیکی ایرتسه ستیلده دکلیالر حضرتلرن ستدا اکلیالر دودی

حکیم دیی ایندی کده یا پهلوان اهل حکمت اول فاشلق خلقتن سنبله یان اودن ارکم قحط نیسان
بعد کیم کوکدن یره اول بغوز صوبیلک تیز بچه قطره سی برلک اچنده جمع اولوب اکر طبیعت قرلشی نیسان اولورسه مذبله
کشی ایسی اکا طوغرا اول طبیعت قرلشی نیسان صوی ایسلاج اولور عناصردن خلق فاعلی اولور اودی چفته
همه سر چنک دیی مادہ سی دوشر اکر اول نیسان صوی طبیعت قرلشسه کون ایستو طوغدوه یی دم بنده
هوایه قلقر اولیوه ان فلکک ستینه یا ایشور سنبله کیمسه اندن صوبجاری قلقیجق تام قیده سنده یا پشوده یی کیمسه
قحط کم اول موکشن حرارتیله فلک ستینه کیسه یا ایشور هوانک صوفی ازار اکا اکر قلور اندن اولدیی
طوکدوغدن مرکب بیله آبی سماوی فرشته یا اغور اکر اول فاعل ساعتنده دوشرسه اق یاغمور اولور سنری
ساعتنده دوشرسه صاری یاغمور اولور مزیخ ساعتنده دوشرسه الماس اولور شمس ساعتنده دوشرسه لعل
اولور زهره ساعتنده دوشرسه زمرد اولور اوشریو قیلقوس اولوقاش بوجوهله اولور دیی یکن اول
فاعل فیه مقدم بولورکم هر اشی اول یوقدن وار قلور واقعه اعلم بالصواب کم یاغمور سن الله بلدرکده اولور علیم
قادر قدرت قادر همه حکیم • بو بیله دیبوت اولدوی سائل اولطیب • ویرمساوت مضطفا بو سن دیلیم
سز حکیم قوانیله برجیس حکیم بو بیله دیبوت قیلقوس مجربنک خاصیتن کیم جوهر نامه حکایه کیم سیان
ایلدی رستم اسبدوب خیمن قلوب دیی حکیمه خلعت کیدوب اندن محتاج خان عینیه ایدر یا محتاج خان
عینی اکر جکه سنجلین کرم ایسی شهریاری پیشنده کورز دیو قیلقوس اعجاری کورده کورز میسز قلان حذایه
شکر بوزی حذه ولکن ادنیا بن داود کده حضرت سلیمانک اولوشمایه در الله کورز مدکورز حضرت
سلیمان یی پیشه دیاد کورز بقایت کوکلرک طاقیی و اردر بوندن اوزکه حضرت اولدرکده ادنیا بن داود
فتنه کتدوکن بلیه دم کده عشر نجده رزق قلیه دم هیچ بلیه دم کده بحده ایدم محتاج خان عینی
ایلدی یا پهلوان بن پرسنده نجب ایدم رستم دیوی کده ندسنده نجب ایدرک جواب
ویردی کده نجم اولدرکده حضرت سلیمانه ارواح پری وحیتی دیو غول عفریت زمان
بن ایکن ندخوش بواد نیا بن داوی و ربن معودی الله کورز بنده کده کیفیاد کیم نجم یا اشاهم
عسکر بله جنک حتیله طیلمایله سرحله سن چیقی لن حکم ایدوب فلسطین قلعه سی

ملکندن کورزوب سینوب قلعه سی کلدوقدم دیارندن عجم سیاحی کذارینه دوشوب اولدقدن صکره کنوزوب حکمینه
ویرمکله بر قلعه سلیمان وقلعه اوقطرانی مغرب سرحدلرندن دکز بایی محیط کذارلرندن بادوم قصبه سی کنوزوب باغ بلجه سیده
ولاینی جبال الدوقلعه سی قلعه سیده وجمیع شهرلرک خلایقی وطوار روزاسباب سلاحلرینی برجله اجده مدایت
محراسنده کنوزوب خلقینی کندوسنه قرآن مقرره تبلیغه کامل قدرتی سلیمان اولدقدن سلیمان اولدقدن کلدیکی
ارواحه حکم اوده ابنیا بن دانای قدیمه موقوف کنوزک انبیا سیله اولکی دیله نظیری بولنمز بکا بولنسه عجب
کلوز کی بوامری سلیمان حضرتلرینه سام سوار وسیدی نفرتلرینه ویوب سوالک ایدیجک رستم جواب ویروب
ایندی کی یاهتاج خان عینده حضرت سلیمان علیه السلام ارواحه کندیسنه کافور دکه واقعا کی
سام سوار حکمه ایدوکی بودرکه شیاطین دنیایی اونیای الله کنوزه کلدیکی وقت طوغبالده وبالادکی
کی کرامت آدمیده دکه نظم کرچه دم کثر اولچی در دیوچن دیاپرلب
لیکه بیت دوچی درخدا نیافرید هرکز پس اونیا حقرتی فهمانه انمادی این چکیده اونیه ست حقک بیغمبریک
نثر حکیم قرلیقده رستم بودوجه هله جواب ویرجک رستمک سوزلرن
ستمکن کوزب احسنت ویوب سلیمانک راه اینه بکندی اندن رستم دستان جنش اوزرکن
محتاج عینی رستمه ایندی یاپهلوان سلیمان وی سلیمان الرحمان ویارندن یرستنه دن انجنوزمه
بعاینت دوی رستم ایندی بدن محتاج یرفرزندانم اوغلی واردر آدی طیتوش در غایت سرکش کیشه در
شیله کی اولاکه باش ایدرمز وهم قلیچ یرمز دانی بکادر اردر شیله کیم فرصتنده زیاده
نلرفرشوطورمز ولایمک سرحدمزده یرصعب قلعه واردر قلعه کی رداید دیلر اندن اولور
بلده یرکز باکی کز طیتوش قلعه دن چقوب کلوز ولایتی بیندیرمیه قلعه سنه کیرمز بدقدر کیمسه
مالکلچ ایل ولایت آدم قلعه سیدن چقوب بکا کلوب بدیچی دکل جریله اونیرمه ورمزم چاره
اولدیی یارستم یوزه یوز قلیچ کیلیچک کسه دن یوزدن زیاده دوی رستم محتاج خان دن بوخبری
اشیدجک ایندی ای محتاج خان عجبا ادنیا بن دانای اول قلعه ایچنده بولنان دوی اولادیجک محتاج خان جواب
ویرمکله یاپهلوان عجب دکل دوی اندن رستم ایندی دوی ایندی ای خان یاقین قل دیلم طیتوش الله کنوزه

خصمه

يا نبي الله بلدي مؤمن موحد حضرت وشيء افطار ايدر زواجماندة طاشيه متل ماكولور كرم لطف ايله
برلكه دخي احمان يغشدن محمد قوما دوبلد سليمان پيغمبر ايدي جملة كوزدن مهيا سلطاني
جلال الدين اول ايماندة كلمش در اكر كم اكاوبرا اوم افطار ايدرسه سنا واجي نصيب كوزه وبرا اوقه
كبي اجر كوزه اندن خبر الدنبي كمسه يوقدر ويوب بزه آنه اوزم ويدوكي سلطاني مهيا
دخي اوزاب ايشيدنه آنجه اندن غيب اولوي آني كوردوبلدكه جنلدن جنتي طاوس الجنان پدر آنه اوزم
واكر سلطان الكبير دنجه پيغمبر الله ودي بزه كي زراعي عالمه شكر ايدوب بابي سرور وسلطان
اول غيبي كورب بلدوبلدكه احمان نعتي اوجمعه كابي اهل الفقدن خيري كيمسه نصيب اولمديكي
جملة سي جبريل اولدي طوغه بلد اندن سليمان حضرت عليه السلام اوزياني قلاآت اوزي صنعكاري
كه اروح اجدنجه قرشو افطار ايدا ودابي اول امنه جبلدي كه موكل عيب احمان كوزشدي
بيت المقدس بنا ادوجك يرك خراب كاندن وكوب بيمار ايدوبلد دايما اوزم ويسرايدي هيچ بر لحظه
خالي كوزدي بنجه بندار آني كوروب اوجمعه طاوبه ايمان كتوروب مؤمن موحد اولور لرسدي اول
اصحاب اندن طوزدي دايما عيب ويسره بيت المقدس كتن الفقر خراب اولجه اول وقتي كه خراب
اندي اول اصحاب غايب اولدي كيمسه بلدي كه ندايا وادي حضرت سليمان آنوك اوزرنده
فرش مؤمن جنتي نصب ايشدوي نافذ زيدي دايما اشدي آني كوز لمكدي هيچ كيمسه اكا دخل ايدمزدي
واوزم برلرندن اولان ساده اندن خبري كيمسه بمزدي يشدن مكذ انبيا واولبا يدوي نظم
بولبله ديوب اول ملك ويردي سليمانه جواب ايدي حسين اول سوزه كوردي جلد وجوابي استماع دانك ورسك بوعجايب قصه
وبيمعكاون سوز تمام والله اعلم بالصواب نذر حكيم قولنجه اندن سليمان پيغمبر عم بنه سوآل ايدوكله
اي موكل عيب خبر ويرمكاكه حق تعالى اوزي نوع خلقك ايدي وبوبرج مسكون عالمك
باشنده نوع كلدي دوروي جواب ويدوي كه يا نبي الله اول مرغ ذاكرك اوصاني كه
صفيه هو عيال ملكدن كه استماع اينكون اول فوش جوغرافي كوز لري يا شي
قطرا تدن اوزم اصماسين كيمسه بنوزدي يعني كيمسه بوزنه كوز لري يا نبي الله دي يقش قطه دن يقش درلو

اچنده کی اود سزیدن چشید تعجب ایدر کوندوزی ومقرن کوزب تکلر فلدیی کوردیکمه اوجاقلرک
جولاک کبی فیشقیرمغه ایدی ویوقاری اچمکه قورقدی خزینه دارینه ایتدی یاخود دارکلاری یاقوب
صوبندن اچکده ناگاه آلوب برنرقوش ایدوب ایتدی کد سنجا ای اتابرکومه قوت ویرمیه طادی دیوب
جواب ویرمکله چشیدینه مقرلوب بردنبری خزینه صاحبی اتاکه خزینه دارسنا دیدی محجوب یکانلری
کل احمر کبی قیزاردی وسنجلاکوزلری قزل کیمکه دندی وچشید شاه تکرکه کلوب اول قورقاز وشیوه
قوقیوب وغلغله البلدی کد چشید شاه خزینه دارک قماحینه ملاحینه تمشین فیلدیی وجمله اهل
حسرتله دنی کوردی بلدی کد بواچدوکی شهر بلک جوهری خاصی در اتاکه بو اشتان یکرمی قدمان
ارصلان طوتوب کوری بورکنی بندندن بوشاوب زنجیرلن اوزب بچه آدم هلاک ایدی کبی
بوکا قورقوسندن قوشوب وراری اتاکه خزینه دار بلدیرمکیچون قوشوادت جان لبی کب
اولیره بچه صایوب ارسلانک اوزیرینه یوزب ایکه فلافلدینه محکم یاپشوب بهرب ارسلان یونلک
قورقوسندن طهرب ارسلان دی لر کلوب ارسلانه زنجیر اورب آلوب کیدیلر اتاکه خزینه دار
شراب قوتیله ارسلاندن قورقیوب بوشجاعتی ایدوب کلوب چشید شاه الن اوپه خلعت خاص
کیوب چشید بوشجاعتی خزینه دارینه کوردیکچه ایدوب بکی وآرزوی دنی ایتدی بو جزاین شجاعت
دنی بوشهر بلک فیلی در یوخسه بوقدن که بوبچه یقه لرلن بارلمش ارسلانه بن او غلان
قرشو وآدوب اوستینه بیب قوکا صلدیرن بودر اول بوا وغلان بوشرابی ایچوبی قوتلنوب وغلغله طربیدن
قیزی میدون کیب بلکه لذتی حرکت ایتدی ارسلان کیب شجاعت کوستردی دیب تعجبله
قلوب کوزلرکه ناطبیعت طبیعت کوزدیوب خزینه دارک کوزلرینه اوزاسه کزرکه دایی عیالی اولمدی
دیشدی وخیلی شاشدی دوشدی بردهنیدی اوتجه یه وارب خوزلقدن اغزی صلیاریب آغزه بشلدی
هان دم چشیدانوزلره وآدوب آجه کما برمق دیدی لر اوقیدی ناصح اولمیدن بیدی اندن فلندی
چشید دنی خزینه دارینه فاتحه یوزب ارسلانه اذن ویرمکله جرئتدن حسیر صوردی خزینه دار ارکار
کلدیکی چشید صندی قورقوسندن ارکار ایدر واما کد تفتیش ایدوب کوریلکه ستر خوش

دعوت ایلدکم آنوک داینی سبب خلقتین بلمزلر ویوجه‌هان بکلمه باینی یعمدن کلوب اودایوب بخش
ویرمدوکی ندن ماعدا ندن ماندن دندن بلمزلر ویحک اول ملک مذنب دینی حکم سلیمانیدن ماعدا اولوب مرکل خرمانی
دعوت ایدوب دکمه‌دکی یاذن ربی خذ منه یعنی دینا سلیمان پیغمبر علیه السلام نظر قلوب کوریکه بر خطیم
فرشته قامتی ورآدوت ایکی قناديلی واردانی خرمانی بیدایی وضعیفدن اما بشر کله قالب وهیبتلو اوکی ایکی واردآدم
ایکی بدن بشر زنده روح وارو لکن اونمرلکی یوقدر بنله بانرشی طلسمان وارو بزمجب دینی بوکه بو
ملکک ایکی باشی وارکوزی قاپاجی دردر واجزی اکثر بوجوی قورانی وباشندن قورانی قانی وارحضرت سلیمان
کلوب سلام ویردی ونظر ایدوب قرق دانه خرمانوی ایله شفا اولدیکه هدیه یاپوب زمانیه
کلنجه ویردی ایله یوک کله جننک عجیب طرنا یردن سفینه اوکا ملک دینجه کلوب سلیمانه دعا قلدی اینوی
یانبی الله معذور دوتن کله کندو دکمه دینا طعام وکلدی اجسان طعام درسلیمان دینی کل اولدی هیچ کسنه
ویرمدی کله دینا طعام یین ز کابن اولیایوب ویردی اوزنه لرزه خوفنا اولسون اجون نیه کمه جنی نخش
اندوکیجون اترا حکما اوزنه سینک نازمه دشدی بس خرمانی حفظ ایدوب اندن سوآل اندی کله یا ملک
شب اوک نوح ونوح یه موکل سن ویوالکن کی نوحک طلسمانک خوانی ندر جواب ویرب اینوی کله
یانبی الله بنم آدمه وطبعا یابل وزلزله جنسنه خلسنانه تابع اولان تکوینلرنه موکلم ودینی یوالله
کی نوحک طلسمانی خاصیتیله بجمه مذبلک بلک مکیه وتکوینه تابع اولمم دیوب دینی اینوی کله یانبی الله
آفتاب سنبله برجنده یکن یوطلسمانی بشب شک زعفرانله یغیل فرجه چناغ اچنه حفظ ایدوب صقلیه
بیمان بوغدایله یوب خلسنانه اچنه باغلیه اندن لرزه صاچه قطعا آفتاب سماوی ایرشمیه دیوب خبر ویرجک
سلیمان پیغمبر دعم نقاش حکیم حکم اینوی موکل اولدیکی نوحی اوزنه برقدرنله سطور

خاتمه ایشبو اللی طلسمانی خواصلرینه دائر کتابنه یدوب تحریر

ایندوکه اول طلسمانک خواصنی مرتسم کرک اولماقدن ناشی علم
یوطلسمک شرح وقدری حساب ایدر زمانده حوتی کتاب

یوقدر ایدر کتاب لیکه سن ویرمکادن احسن اتا یدر صواب

نقل حكيم تولغه سليمان سؤال اندي كه خدا وند يا رب كه خرما ابتدا قدن خلقت اولدي ويرمدن
تدن دوردي جواب ويرب ابتدي كه يا نبي الله سرخ ذاكرك وصفين ابتدوك كه حق تعالى نوجهده
خلقت اشلدي وندن قدر عمر سورشدي عاقبت سون دهشتدن اجل دن كه دوردي اعضاسي درندن
اول بنيل زرد رنكدن قاره جوقلدي اوجندن عرق قطره سي يره طمليب قطره سندن جكدوك
وجكر دوك دن خرما اغاجي بوب الاقدك امر بره صغير هو عيال الله اذن ربا في بره جنت عدنده انوب دوردي
تلدي هر بياكه دنيا به كلدي اوجماغده كه كردي جميعي خرما يه نقش ايدي ونبي كه اول
سندن مكلف مخلوقك اشيالري طاعت حق اداسنه كه قربت بلدن ملك رفعت اجاردن حسابي كه
سبب ان ايدر لردي وقتي كه ربع سكون عالمه كلدي حق تعالى دن تمنا ايدر لردي كه يا رب انواع
نعمتلري بزه كه ميسر قيلدك الذ بيشلري كه اوجماغده چقاردب يدجكمان ياغنده بنور درسن
قيسمي اولان كيسه كوك قوصغنده بنور درسن اكا كه اوجماغده بر اغاج كوردوك باشنده بيني وار ديه افلدي
الذ نعمتلري كوكه كفر نعمتي مراعده بكذر اولدي يا رب بشي بن نصيبات
الذ نعمتلري كوكه كفر نعمتي مراعده بكذر ماياده بكذر اولدي يا رب بشي بن نصيبات الذ نعمتلري
ويرتمنا تلبق حق تعالى جواب ويردي كه اي بنم قولدم اجماغده درت دولدر بشي بر نده الذ نعمتلري
دوردي دخي بوز بكيم درت بيك طغوز يوز طقسان طغوز دولدر مخلوقاتي كه بر نده هر بشن بوسريع سكون عالمده
كتورب مرده كن دفع ويروب كندو جنسندن دنياتن دونده هر بر سنك تسليله جهان بوزن تار
سوكب طولدرب بوندن اكل وشرب ويروب كه بنم زمان عمرمده تلدجه بر بلدا جديلدوب بلدا شديلدر
بكا طاعت تلوب دنيادن اندي بلدصكره عسكر بره اولوب بيلك دعواسن ايدوب طاعتي نك اندن كل بحون
بحر بزك جاندر جوقلدي بن اچندك ليكون وكوكه اوچن قوشلدي طوراق قوردب طوندن قلدي جيوان
كوردوكم بيغمبر لري هاك ايدوب الدردكلري چون اول فرقه جبار لغم بزه يا طوفان انزه يا طو
بارات ويا طوفان صرصره يا زلزله بزه الدك شركلري هلاك ايدوب موحد لريدن فاقه طاعندا براغوب
بزيجه بل ربع سكون عالمي اسوز بندي بوندن صكره بدر لو فرقه دخي خلقت ايدوب بوعالمه كتورديم بس بوجهدن
بولجه بيك مخلوقات كه بر نده جميعيسنده انواع نعم ويردم واكا درت در لو بشي اوجماغدن چقاردوب

كيمسه سنه نيمت اعدم كه اول دونيا يمنك برسي حضرتنه اوچنجي انبيا دوندكي اجمير دن زيارتيه
طبرا قدن برخليفه برشمه كرك آدك آدي آدم صفي اولا واولان سكدن بعضيسنه ظهور كاله كه انلرك
كلوقات شفيع العصيان اكمل موجودات وآدي محمد مصطفا اولا اكنه بدوكي يرنن حضرتنه اولا اندي حضرتنه نصيب
كوندوكلدن الاكه آدم صفي ذلك وشيث نصيبدن نظم • بوبيله ربوب حق تعالي انلر قلدي خلقه
بلدي بلدي آدم صفي خلقنك اولي كاملي • هم محمد مصطفا نك اكلدي بلدي حزنك • كيم انكلمون خلقنك اولشي دوجهان زينتي
درياني تشكلات وآسنان ماضي نظم
شرح ايدا ابن وكلوسك ولكنا • جنده شبهه اولدر جسمك تمام • اول صفي آدم دونر دونر روحك عالم •
نفس اماره دونر حوا وآدم • نفس شيطان سوزدي بني عمرزمان • عقل اولدر جبرئيل فرشتي بلا شك آن •
ما فليسك طوتسوزدي بني عمرزمان • نفس شيطان سوزدي بني عمرزمان • زيد حمدن سوزلوب ايمه خطر •
بو ندن افضل بولدوزدي واني شكل • جنده بكزر كوكل ايمه جلال • كنده بيلك فضل ايدر اكا رجيم •
يوكل بولوب ايدا وبره شكاوليم • خالكدك چونكه مكرم قيلدي حق • كوكلي عرش معظم قيلدي حق •
چون سليمان خلق اولدوزسا كاغلا • جمله خلقدن افضل بيلك تامه • منزل قدم جان دل وبردي سكا •
كه ايدن سن اخلاص صلة طاعت اكا • سن سوزدن سن خلقيله دوزكا • بذلك طاعت ايليوز جمله كا •
تسكيله بليوز حقي سن • باطلا ايتدن سا بحق سن حق سن • سن كوهر سن بلدك آه نيمك •
اكلدك سن كيم ندن دونر خلقنك • كوهر بني فيمنوكدك اي جوان • ايلدك باطيغ جرم سيله سعادة •
نفسه ايدوب اوطغل خاتر حبيب • منكله اوني آيب اوني ايتمه ضريب • منكي بلدك كنده ايتمه ضرر •
طوت سوزدن كيم زمني دونر عرف • سندن دونر دنيا جان جن ملك • سندن دونر ارض سما عرش فلك •
دنيه اوني اولده سن قدرسي ملك • كه اولده تاجولنكدك عرش فلك • نطفدن فردوسنك طوت جا نله •
كه اولده قدرسي موسك رياحله • دربيان مجلس آخر • منكر بتن اول خدايه اي هام •
ايكه بوز طشان يوري اولدوي تمام • دلدن الدن كلدوكجه سيلدوم • كه اولدوي مجلس آخر ايدوي وقت شام •
چخ غداره اركدورسه باريسه • كه اجل مقلت ويرسه بنك تام • سليم احسن سخن دكرين حزين •

شرح ایدم ایا بنده املح کلام ٭ لیکله بودم عجبس اجزا و لذیذ ٭ سوزی یطح انک دوا در والسلام ٭
ابتلاع ایدن کلدن او سوزم ٭ نا تجیسله یاد ایدن در صبح شام ٭ یاد ایدن فرد وحی خسبیله پس ٭
حق تبدل ایتدن دعاسن یا ایلم ٭ هر خطردن صفظ ایدوب حافظ آبی ٭ حاجتی اولا بتون شاد کام ٭
اخذا نامیله فتد حسرتی ٭ اکر اوجعان خدری دردر خدا کا نام ٭ انتی غدری انفرجی حتی بجدتی ٭
جنتی نیدوس وبد یا کا مقام ٭ بوسلیمان نامنک ختمی بتت ٭ اکمیدوبن اوبیا در خاص عام ٭
کروسک جنت اوکا مسکنک ٭ وبد صکاون مصطفا به محمد سلام ٭ سلیمان نامنک ایله بدر نطفتان
سکن بنی مجلسنک ذکر بدن ٭ جون کلوب فضل بهار ایدوکز ٭ بدن کلدی دوکلب او لدی روان
یاخذه طوغدی کل بدن خاکان ٭ قبلدی بلبل سیر بوم و زغان ٭ قری اوتب ایدر که دوستم آیدم
صوغان در وستان او قرآجوب زبان ٭ نوفی سکد شکن نمکین اولب ٭ آه ایدر که مکسند دوقری جهان
اشبو محمدن کاله بغداد طاغ اوزب ٭ شرحه شرحه اقری اوزن سروی خوان ٭ طتی طتوب افتوی جشمه جشمه سن
بغدی سنکله بودر سوزب دوکن ٭ کل وکن افغان ایدر بافی انا ٭ وزکله حیفا تلدی کلتن بوستان
کل بدن خار مغیلان بوردی ٭ بلبلک طتدی کوزن خانی بجان ٭ بدیله دور رجا دی کون وشاد
بزقاره طوغدی چخ اسمان ٭ کاه طغدی بینه سیری جسن ٭ کاه کوکه یغدره بزقی جعان
کاه یاغدی کل بشوره کاه خار ٭ نغمه خندان ایدی بلبل نیان ٭ کده دستان وقتی ویره زمعرب
فصل کل ایدر زمین کله بوستان ٭ کاه غمکین ایدی کاه شاد ٭ بزقاره اولمیه سیری جوان
کز تغیر در طریقی کاینات ٭ در نوردر لوله کبی اولیا ٭ جون نانی جعان نانی خرد دیجا
جهد ایدی کدر فاله ستدن بشان ٭ صفحه من فرد وبی وبک املح کلام ٭ کم اغوب یاد ایدی عهد در شان
ولذی یاد ایلر لذتسک ای امیر ٭ وبد صلاون مصطفا به شاد وشان ٭ قتسام سوزه جاریجاد وشاه ستند

فصان حکیم فوائحه اصحاب کهف وادباب تلیف اولیاء وفائف واصحاب غار وحنائف
واصلاب طوس بوناني تشلجه فرقه حکما وطریقه رزما ومعمرانان جاهلیه لقمان فسقه
وطوافان امرانی فصاحت سکاکی کلیم سعد زرکی تفتازانی وفرد وسیک اخذ بذکر

مولفات رحیم حدس اندیشم اولدوغنه اتفاق حکایت قلوب ابدرز کیم بنا حضرت سلیمان دم وکل جزایله
کاینات اتاکه بنی نفخه موزاز آیاغ ساغ سولاری کلدوکده اولدیاری کیم نفس آب شاه عکس سام
سوار کوروب بنا ایدوب بکدن واحمکدن حیض ونفاس ایدوب خوش کلمکده والی کبجه خانه
خانه جنن بابی سروری سلطان لر بحث ایدکده حرب خراب وکادرلری هندوستان سروری لرین اول
مالله غنی قلوب قوبلمدن شاهی نفقشان ایله اول جانب نفسی فاشا ایدوب تاریخ دکله رکن آماکله
بیزمه نفسه مزاز آن جانب سندوستان پادشاهی سلطان شاهد کلدیکده جابر جاوه ایله کلوب
هندوستان سفیرنده کبدی بندی وعن بندی بندی محبوبه نزده محبوب اولملا تلدی جاوه لرفاتن
صورتسیده زیبا کیم بحمدالله ما فی الاکوان ساحر نعتهم الله آدم فاتن اجمعینجه اولدوی ان شاالله
آبی دایی سلیمان پیغامبر علیه السلام مکلو ساحر ایله جنک ایدرجک اصل وشفیل ایله پرنده بیان فیله
وزکیه سیمرکا صلک اصل نذر وفخ بنم دزعیان فیله وزع النفسه چونکه جابر ساحر ایله مقابلان
شاه کلوب نفقشان شاه دیارنده کیم کلدی بو یکادن سام سوار ایله نفقشان شاهد خبر
کلوب فریاد جبلا ابیندی کیم پادشاه جهان وپهلوان زمان اکاه اولدیکه جابر جاوه ایله
سندوستان پادشاهی کلوب دیار کلدیکیدی ملکوی حذایه ویردی شهر لرویی بقالوب کولدوی
اوده اوردی لر الله کبر سیاهلری سندیلر بخ بنه اکیدیلر جاوه لر فاتن لرین اجدیلر ایله تلدی
اورکب فاعلن فاعلن فاعلن فاعلن
یابی جلدی ملکله فی ایلدی جله خراب ۰ خلق فیلجدن کلوب مسکین فلدی بی حساب
شهد قنه قلدی بقدی بابی ابی ۰ هر عمارت اولدی ویران اوفتر بی حساب
نثر حکیم نوابه سام سوار
بعد ایله هندوستانی نفقشان هندی جابر جاوه نک کلمه وکین وسلامان سندی ملکینه آفین فلدوغن
کم ابیندی حایت سخت اولوب تعجب ایدی اتاکه سام سوارها نم بنی اسرائیلک اون ایکی سبطنک
بکلرنی فتنه وعون ایدوب وخسان شاهی وبرخشان ملکی وکیش بحرین سروری لرین وکوزستان
دلاور لرین وعجم بادر لرین وسیستان سرفراز لرین وعرب عربا سفتر لرین ومکه ومدینه یغتر لرین
سرتله سند فتنه جمع ایدوب امر ایدی کیم وشمن براهن کوروب صبح دم کوچه اتدن خبر نه سلیمانی آجوب

اول قند

اول قدر انعام احسان قیلدیکه ستجلده جان دیلدن قوزاق اولدیلر ۰ نظم ۰

کوزلرک دشمنوکه بولسون فتح فالی ۰ حوض طلوب مردان ویر هریسیه اولسون ۰ سیم وزر یله بزه اولور سلطانه هر زمان ۰

سیم وزر یله طوتولور هر ملکک ایی نامی وار ۰ نثر حکیم قولیغه خزینه کیم سام سوار بهادران لشکریی

مال ویرر کیمکه کندوجاکه اندی دوستلرین شاد خندان وشمنلری کوکلین ریش ریش اندی وطوندوستان

ایلک قطعنان دایی بیک شرحیله محمودی طوغلب دوت کره یدی آهن بوش سپاهی جمع ایدوب

هر برسنه سیم وزر بیغ قدر قوللق وطلق جبه وجوشن وزره جوقال دیبا جمیع دشمان براغین کوروب سام

سوار هرغه ایدوب بهادران دایی لشکریی کوروب محمدین ایدوب امرا اندی کندوملک خاص اوتاغین شعردن

طشره چقروب قدروبلد اتای قایدسین قبضه کبرانه ایرکلرو بلد وخاص تازی اتلری احضار دن چیقه بلد یاکوشادیه

صاغری ایان چکروب اوزرکرنه متلق ایرلر اوزوبلد اسکلرنی بر سنجوب اتلری قن قوبلد وعاسلر شقه سینه

نصرت ایله آیین شتاحظله یازوبلد اول کیجه ناصح اولغه بدوک براکسیک سوز بیاقلو براغین کوردیلر ۰

صباح اولدوبوتیوب ارام اغیب محرکاه منتظر اولوب طوزوبلد اول دوتون چکدی سحر ۰

کاه بشدی دیوان خانه اوکنده طبلکوس چلیوب محمدا بیرندی کی قوشجو مدار حقه حمد ایدوب دلد

کلوب افندیلر آفتاب عالم افروز قندیلین قدرت یمعتدن یافدی نوزاقوللره جهان ملکی مسور

اولدی ۰ نظم ۰ اول محمد ایله الدیرمخان شرجون کی ۰ مداوج شریف قوبوب خزینه خیری قیلدکوزه

همچو صاحب بذل احمدی طلاق اولدی صیلا ۰ نثر حکیم قولیغه مکر کیم اول کیجه سام سوار جهانی آنوب سنجوب اتلری قوبلد اوتوروب

کوزلرینی اوتندی یاقلب سنبه کوندی بلکلیوب اوتندی

کوزدیکه وقت سحر اولدی پاک صودن ایدوب آلوب صبح صادق طلوب اورا اوغیوب دایی بیغ هرجیدیله

رجیم بدتین طوغیب امرا اندی جالیسون حکیم ودرمایدن حکیم کلدیلر واشقیا یمعتدی

دعوت اولندی کلوب بهادران نظیرنه فرشی دیرین کوزسیلر اوزیرنه اوزوبلد اندن سام سوار بهادرنه

نظر اندیلر سیماسندن ملالت شانین کوروبلر صوردیلر که یا بهادران جهان سبب علامن ملالت

نوجهی صبرت اثرین کوروکلدی نه در سام سوار جواب بیردیکه بوقدر قیچ دوشن کوردم اندن اغدیکی دل پریشان

سندستان بلاد اتوب سام سوار جاينده كيدركن بوجه غالب دينه سندن بر الهامنده نظر بلوب جرب
اوزنن كوردب نيكو وبخه دولركه عسكري سام سوار در واول عظيم لشكر كلب قوبجه تاكعان كوردبلركه
بر بجه آنلر الاكه اچنده برسي مرتخ هيئتلو بر اوتن بيني قوتاتلو بر بهلوان اوتجه سروب كلوب
بر بركسك دبه اوسنده چفدبلر واي كندولشكرلرنن بكا بندبلر بس جادو بلدركه بوكلنلر سام سوار
در شاه هند ايله وخاص اوغلي عمان در بن جادو ايله ابليس بر ابليس آيدي كه ياسر وبر ساحران
در بس بلكه كلان آل سام سوار فرصت بولمق استرسك اوتن دبه اوتبرندن طوتن چوق يكا
نظر اوزن سام سوار كندوسي در اكر ابليس بوزن آل بر اله طوتسك بندايدرسك سيدان آلدوك
آلركه جنك جدال بر اله آلدقدمر در سك حيتال فاسد در دبوب تعجب ابوجهل
برق جادو موجه كوزب دفع كندوبي بر محمود به قرشو اوغلن شكلنده بر صورتي بيامبر قيلوب باندي ساحري
دخي هب خوارين شكلنه قيوب آتون مقاتن سندوبه ايندي كه سني بر خادم شكلنده
قويلوم محمد له وابليس دخي خوجه سراي شكلنه كيرسون دخي كورك كه بن سام نه حيله قلدوم
دبوب آندي دخي شكلنه قيوب سام سوار طوزدوبي دبه تك التي ياشنده بر لطيف جابر جمن آركسنده
جابر جادو آتدن اينوب سحرله تراجاي زمان شعيبن ودران اولوب وابليس جسمان اولوب
نازشيوي بله آتون اينوب اتوبدي ايرانلي كوبنده لر وخوشنه لر ابيات اشعار اوقيوب رقا صله
رقصه كوب عظيم مجلس قوردبلر شعيله كه زهره زهرا فلكن محسين اندي وداودي هندي
قنالي سحركا عن بر اله تزوج اولش شرابدي حاضر لدبلر آتون ابليس اندي سنرحا ضرلعكز له
بوتون طوزك بن سام سوار سزك اياغكزك كوزبن سحر ايله عمان آله كتوريك اوزنجه اولك
دبوب جابر جادوبه اصحابدي آتون بيز شكل خاص التنده ابليسك شيطنك نده صفتنده
سزبن سام سوار كلوب سكا وبوب ايندي كه ياپعلدان زمان نحو افعه كه سبارك
بوزك كوزدم خاك پايكه بوزسوزدم شعيله بلاسن كه سندستان ملك شكان شاهلك
بر محمود به حشمدار غابن جباله وكابله وعاقله فيرب وآردي وقيلج بوزن قصه ماند باش اغدرند شول

اسمایه حرف اولوب دوامله اولدیغی بلده دخی سامسون سوارلرندن کل قوللرنه اذن تسلیم اولنمیان طوتسانلری بلده اولوب
عصیانه ایکی سوارلرندن کل قوللرنه دخی عزم و کایت عندایشویله مقدمان فرق بیک اولمله لشکر اوکنهده اوکنهده کذلک جابر
جاولو لشکر اوزیکده کوزلیوب کذلک یوزلرندکی یوزلرجک یوزلرندن جالیوس حکیم دخی یدی شدادنه و یدی ترسانه
اسم اعظم یوزلرنی یدی سوزلری و یدی شراب اولمق سحری باطل ایلدیکی یوزلرندن آبی کوزیجک جالیوس حکیم ملبسنده
تحسین ایدوب الینه آیاغینه دوشوب شکر قلشدیکنه اذن جالیوس حکیم یدی اوقه ایطالیان سحرایچون یدی
شندیوب یدی سوزلرنی اولوب اولمق صوغه اولوب اولمق سحری ایطالیان ایکی بلده اذن اولمق ایکی سنبلک و کادرلری و عسکر عنبا
سوزلری یمن طایفه بکلری و بوقشان ملکلری و کیفی تحسین امیرلری اولمق حکیمجه ملبسنده تحسین قلوب
ایکی بلدکده حق سبحانه و تعالی حضرتلرنی سنی اشطه اذن خلاص ایلمه سوزلرنی یوزلرنی جادوسی
سحریلرنی امین ایلدکی و یدیکی اذن حکیم جالیوس ایکی ایلدی ایکی سفلطانلری و ایکی ملکی زاده لری سرلرنی و یدیکی جمله
محمدیانلری و یدیکی اخری کی معین حق سبحانه و تعالی در فلکنده مدور و برج منزله اولمق اذن یوزلرنه یدیکی عسکر
بیحیانلری اولمق جان ایلمک نه اذن کادرلرنه جان اولمق و یدیکی یوزلرنی نظم اولمق اذن جالیوس حکیم یدی اوقه ایطالیان سحرایچون
یدی شندیوب یدی سوزلرنی اولوب اولمق صوغه اولوب اولمق سحری ایطالیان ایکی بلده اذن اولمق ایکی سنبلک و کادرلری و عسکر عنبا
سوزلری یمن طایفه بکلری و بوقشان ملکلری و کیفی تحسین امیرلری اولمق حکیمجه ملبسنده تحسین قلوب
ایکی بلدکده حق سبحانه و تعالی مرسانده سنی اشطه اذن خلاص ایلمه سوزلرنی یوزلرنی جادوسی
سحریلرنی امین ایلدکی و یدیکی اذن حکیم جالیوس ایکی ایلدی ایکی سفلطانلری و ایکی ملکی زاده لری سرلرنی و یدیکی جمله
محمدیانلری و یدیکی اخری کی معین حق سبحانه و تعالی در فلکنده مدور و برج منزله اولمق اذن یوزلرنه یدیکی عسکر
بیحیانلری اولمق جان ایلمک نه اذن کادرلرنه جان اولمق و یدیکی یوزلرنی نظم اولمق اذن جالیوس حکیم یدی اوقه ایطالیان سحرایچون
یدی شندیوب یدی سوزلرنی اولوب اولمق صوغه اولوب اولمق سحری ایطالیان ایکی بلده اذن اولمق ایکی سنبلک و کادرلری و عسکر عنبا
سوزلری یمن طایفه بکلری و بوقشان ملکلری و کیفی تحسین امیرلری اولمق حکیمجه ملبسنده تحسین قلوب
ایکی بلدکده حق سبحانه و تعالی مرسانده سنی اشطه اذن خلاص ایلمه سوزلرنی یوزلرنی جادوسی
سحریلرنی امین ایلدکی و یدیکی اذن حکیم جالیوس ایکی ایلدی ایکی سفلطانلری و ایکی ملکی زاده لری سرلرنی و یدیکی جمله
محمدیانلری و یدیکی اخری کی معین حق سبحانه و تعالی در فلکنده مدور و برج منزله اولمق اذن یوزلرنه یدیکی عسکر
بیحیانلری اولمق جان ایلمک نه اذن کادرلرنه جان اولمق و یدیکی یوزلرنی نظم اولمق اذن جالیوس حکیم یدی اوقه ایطالیان سحرایچون

نظم

بزجکابن عاجز جهادیه و یدیکی سوزلرنی ... بیلدکی اوستزدن الله ایده شاهزاده
حاشا لطفیوزدن خانلق ایچون بزی حسابه ... نظر حکیم قولیچه اذن
جالیوس حکیم و یدیکی یوزلرنی آن سوزلرنی جمیع سحرلری باطل ایلدی اوقه ایطالیان سحرایچون یدی شندیوب یدی سوزلرنی
جابر جادوسنک بوسی کوزلیوب کذلک یوزلرندن آن سوزلرنی اذن جالیوس حکیم یدی اوقه ایطالیان سحرایچون یدی شندیوب یدی سوزلرنی
کادرلرنه کوزلیوب کذلک یوزلرندن آن سوزلرنی اذن جالیوس حکیم یدی اوقه ایطالیان سحرایچون یدی شندیوب یدی سوزلرنی
بعدالله اذن سفلطانلرنه سامسون سوارلرنه بارکاهی اولمق بوزیلده فرعون کوزجک وهمه و نمرود اولمق فرعونلرنه امرینده
چوقه زنجیرلرنه دخی اولیوب یدی محال یدوب اذن جالیوس حکیم سفلطانلرنه سلاطین سوزلرنه بوسی ایطالیان
بکلرنه ایلدی اذن اشعه ایتب بیان اولوب یوزیوب اولمق فرعون لش اکسیده زنجیرلری یوزلرنه اذن سفلطانلرنه
و بعدالله سامسون سوارلرنه تمنی یرینه کلوب کوزلرنه سامسون سوارلرنه خاص فلقدن دلیرلرنه کلوب فلقدن جمشن اذن
سامسون سوارلرنه تمنی یرینه سوزلرنه جیده وجوشکن لری ریشنه لین بحاشی وفا نلرنه قادریه صاحبلی فادافانه خرف

اولوب بیدرک اوندن لرنده ورب کوردکده دخی اوغلندن هندن عثمان ایشدکده جالیوس حکیم کندو ایله اول سردارکه
دخشلدرن یغلیوب یاخود سوردری دخی جمع تلوب اولوقدن دخی تلوب دخشلدرن یغلیوب اولندن تلوب
اندن جالیوس حکیم بهمام اینوی وادجاودك کوجوب بوندن کی زخولن بیمار اولنه طوز سوت
بیدیلدکدن صکره بهمام دخی ایلد جالیوس دخی بوسردری بیمار اعکده رد حکیم قوبوب اندن صکره
جالیوس حکیم جمیع سردارك جیده وجوشن لرنده اوشق لرنده قلقن لری کوبکلرنی سکدری دیلدن
قلیچلری بلاقلرنی کوزلری باشلرنی بایدری یقدقدن اوقلری دمرشدن اسم اعظم ایله کیجه لر یوزیکدن یدی کزیدن
کزیدن آز اولوب دشمن اوزرن سروب کیدیلر اولکی طوزلدن بعده اسپلندك ملك ایناك ابن ایناك به خطاب تلوب
ایشدیلر سام سواری اول یغلدقدن دوزکار جاذوجابز طوزی دویلر اندن اول سردری جمله
وجوشن کیوب اوق اوزوب اون ایکی بیك تاری اتلو عزی قیلیچ لوحربه سردار بله سفحاق علمه کوتروب
کیدوی پس خبر اوبیك سپط ملك تایل شاه ایدوی دوآن طوزب اون دورت بیك کلدی کیلدی
سکزین سواری تلوب دتلو دوز لوسفحاق علمه لرکوتروب کیدوی پس خبر شمعون سپط ملك اوینا دوی
شاه ایدوی افوزیك ایله کیدوی بعده کوبجنان ملك سنت یاخود کوزیچ دکدوی غیبت حمیت قوشاغن قوشنب
جان باشه قلیوب اون سکز بیك ایچ کیملو ایله دوحال سواری اولوب طبل علم جلل خشم
کوشاب کیدوی اردنجه خبر کلوی سپط ملك داودی بن آشایه دکدوی خبر یرندن طوزوب جوشن
کیوب خزینه سن یغما یقوب قوانق یولانق یغلوب بش بیك نارس چری کیلوب دوسواری اولوب
سردار بله عزم سام سواری تلوب کیدوی اندن خبر کلوی سپط ملك داودی بن آشایه ایدوی
کلوی سپطك سردار بله سپر یقه لربله کیدوی اندن خبر دیالون سپط ملك اوجام شاهه ایدوب
قلشان بیك بوکلاد بوش ایله سواری اولوب عزم سام سواری ایلوب کیدوی واندن مرکه خبر سپط
ملك شعنه ایدوی سکسن بیك بوکلاد بوش ایله یدی سردربله طبل علم جلل خشم سفحاق علمه کوتروب کیدوی
پس خبر بحام سپط ملك اشوبه ایدوی شیر یلدن کبی آلی قوکوکوه یرندن طوزوب آهن بوش اولوب یرندن
کدکوبه یوب یغش بیك کزیدن بوکلاد بوش ایله اون ایکی سردربله عزم سام سواری اولوب اندوی کیدوی اندن

صكن خبث دار آمد سبط ملك صفت يابد ازوي افتد صفت يا سامك كرفتار اولدوغني اشيدجك عايه
عاجي تيدوكي شويله كيم برقوه آدم شاقيدوكي يلدرم كبي نظم اجلابن قايبوبن حيثه كلدوكي افتدي
فخر اودينه باقديغي معنا ايله شام نعره سيندن كوكل اسدياكلدوكي برج ايله فورفوردن كيدان عقب سنن قدر بحاوله
نثر حكيم قولنجه صفت يامشبلاد ديبدر بيده يلدك كبي اكريوب كوسربوب نخيل يله طوب يلديرمه بدوك يادجنك
آفتن اوزيرنده اراميه قلوب بولاده بوغش اولوب بيزيزدن كركدنه بنوب وارآمد سبطلك سروزلريله حزم سامه
سامه سوار بلوب كندوكي افتدن صكره سار سبط ملك بدراغن بنه آوده ازدوكي اولد
وكلاوزخيفريه يزدن طوب سامه سوار اجون آه ايلبوب جبه وجوشن كيوب افتش بيك اولد عزم سامه سوار
كندوكي يوكادن خبث اسم سبط ملك دابلدن بنه آوده كلدوكي بيبده يلدك كبي اكرفن كوسرفو طوب
سرلشكرنده ايشارت فلدوكي افتدن سرلشكري دخي شرلشكر نسبه ايلبوب بوزيلديرمه يك عرب انتقو
آهن بوغش ارجبه وجوشن كيوب بولاني ستغرق اولوب عزم سامه سوار قلب كندوكي بس خبث يوسف
يفتر سبط ملك ناغن ابن داوده ازدوكي افتدن ايشدوب آلتنن بردهان ايلبوب يزهان طوردوكي ايشدوكي
اي وكلاوزعزيزمه غافل تغوزكودن كديمه واولد صاحبقرانه خوفها كلدوكي ديوب ناغن ابن داوده يزدن طوب
جبه وجوشن كيوب يغش بيك آهن بوغش اوله سوار اولوب سرلشكرين اوكنده صلوب عزم سامه سوار قلوب
كندوكي افتدن خبث ابن باين سبط ملك بطوباغ بكلديكي ازدوكي اولدوغني لشكرين چكوب نوغ بيك
كيلوارله بيش وكلاوزايله عزم سامه سوار قلب كندوكي افتدن اول طرفدن جاذوستمكان هندوكي كيجه ديك
كندوكي يزصويه ايروب فوتوبلد متلاد اولكيه دجاذوارديجه افتدن ملكان شاه دخي فوبحق بيوردوكي
سامه سوارك ياركاهي قوردوبلد نصرين صندليد قلب متلاد وشاه هندوكي اوملكلرايله هندستوردليله
تحته قرشوال بغليوب جاذوستملي اولوب طوتوهبلد جاذوكي لعين دخي جرى اردنفتن شاكردلريله
اردب كلدي افتدن ايلدرب تحته جلدرب متلاد وشاه قرشو طوردب شاكردلري متبع صندليد افتدن جاذوجاذو
قرشو افتدب جاذو بيبوب ويوآن اولب حمله دوقفوكي كوردب سامه سوار دخي جاذو دنك قرشو سنده
كفردوبلد حكيم قولنجه سامه سوار اشصام امديلي قرقاش يله تلي طيانب طوردوبلد جاذو دنك قرشو سنده

اندن سام سوارك كوندرمك احتمالم اندة بيله طوتش كلدن كوندرمي اندن امتحان
كوندرمك اندن مقدم كوندرمك ايدوكلب ايدي يا سام سوار اجمه لري سندن قصه
قصه كوندرمك وجوب بيله الا سبيل ضلالة اوزره كرت سوندرمك اندن سام سوار
اولدقدن صوكره امتحان ايدلمك اندن بوخبر لري ايشيدجك سام سوارك جكري
طقلندي كندوسه كندوسه ايدي يا في بوناردة كيم بوتجه بوسله
تاه قلمز ايدي سليمان بونلرن بشقه بر شي دكل اوزره ياتان درمايوس حكيم
بوزقه بقمري ديي درمايوس حكيم ايشاقدن ايوي اندن درمايوس ايدي يعني اوزره
امتحان سوزي سوزكله اندكيم اندكيم مدار اجون سوبليوب جادوي خائفلر ايدوب
فرصت كوزكيه طوركيم سوكيجون جان وياش اوزنيه حالك بوكله جادوية مدار
ايدوكر بوسوزلريله جادوي نعين خائفلر ايدر دوي . اندن حكيم سوزيله سام سوارة
كوكلي شكي اولدي اندن جابر جادو ايدي اي شاه ضد سنكله عقد سويله قالمشدر كيم سام سوارك طوتب
الكده ويرجك سندي بكا سجده قيلمز دي بكا سجده قيلمز اوش سام سوار طوتب الكده ويردقده
دي ايدي سندي بكا سجده ايتله عقدك پريشان كوندردوي اندن مثلا هندي اوغلانلريله جادوية سجده قيلدرمز
اندن مثلا وشاه ايدي اي جادولر سلطان سجده دن كوزيزدن معبودمز اولسكا فيدا اولم وجوب اولمثلا
شاه هندي جادوية سجده ايدي . نظم . ايله وجوب اولمز نعينه سجده ايدي نا يكاره
يعني كيم دونيه جانه بولدي اولدي خوار . قصد بوكه شر شيطان اوله طوغه خائفي . خير بنده بولسه وجوب بنزه اولاسام سوار
بلكه اي شاهن اندن بويله زاغ ودرخت . البته سبحانه خالقدن بشقه بر شي بيلمز خوار . نه خورشيد بولسه شيطاني مردود اي ايمز
نه خود جادو اولور سليمان طوتيزيكريا . كيم بولور زر زوره اوجرقه اي لوكه صيد . كيم بولور زر زوره كه دنيه باقدقه ناچدار
شر حكيم فرقنده مثلا شاه هندي جابر جادويه سوبله ويرجك سجده قيلوب فرسوسنده طوغرجق اندن جادو
نعين كيرمكين ايله اي خائفي طوتب ايدي اي مثلا شاه اوش سني بيرك اقليمه پادشاه ايدن بن جمله
شاهلر قلي طابت فرسوكا طوغرسوت دوي اندن مثلا شاهلر كي اوغلو كوجك جادويه شاه هندي دي اوغلانلريله بابن اوزره هندي
بندت شاهلر جقيم كوش اوندن زمحن ايدي وزبانش دوي انا بي نه قدركيم
خلم ايدي اندن كوجك ايدي اي انا كركسه سني دهلد باغم كسن نه مكن كلا بن بوجادويه طوغ قيلمسكز كيم باشمه

كسه سين دوبي نظم الدرر سك سجده ايتم يوقدر ايشبو ساجي ٭ اعتبار ايلك ندر ممكن دين بوقدر بوكا فرقه
بوندن مفهوم تاكه قصد سجده يله بر بركا ٭ دين بوقدر جاز دخي اولدوغي انك ظاهر ٭ نظم ٭ حكيم فوزيه جاز دخي
بدعت فوزيب سلام سوزين فرشته بيلدوبي بدعت الين كوزيب مجلس فوزيب عيش فوزيب ايويلك وبايكه ولوزيدن كسه كلوزي كلمزي
وبوزيب جاسوس فوزيدك اول طوقدن دخي جايوس حكيم وباد ياخود عبادا يله سكا لين سرو زلله اوتن ايكي سبطك
وكلاه ولايله بوزيكرم اولمز ايله اكيندوه متين كلب دشمن اردنده ايمدب دشمن كوزجيلريني كوزيب انت سروقب
كلوزيب جاسوسيه حيلر ونيرنكلر اوتن جاسوس دخي دوآن برفوزيب طوزيب سحر فريبدكي ياسلدي اوده ياسوز اولوزيب
ايتدي اي شاه سن دوشمنلريي هلاك ايتمك بريي بوشنه جهاني خرابه ويرمك ايتدي بن دعا ايتم جريتك
جزاسن بحر يله دايه جفا ايتمه وبوزيب وديب جب جهنم طوزيب بحر له دايم جزيدي سكل اجيله اوتن جاسوس
يارك اهله كلوزيب الين يوزنه تكزوب انيوزه طاس اجلدوه طولدوروب صوصوتن شاكرد ليفه ايتدي وارك طاسلو
طاسكوزي صويله الوب جزيدكمزه دايم يد جب جهنم فوزيك وبي هرطاس بزبرندن ايياق اولسون فرقه اوم اولسون
طاسلو طاسكوزي فوزيب كريي طوزيك سحر افوزيك زنبو طاسلو طاسكن اوزيك بزاولو ايتمز اولوزيب
كاهلر اولوزيب بزوزيك كه عيبي بركيسه كيزمه دوبي اوتن جاسوس دخي اوده هاسنه بوزيب جزي طولنب كوزيدكله
شاكردلري هدهكيه دوبي ايله فلشدا نلري جاسوس كوزيجك تحسين ليوزيب اوتن باشي بداييري بزالوشاكردلري
كوزيب قاشه وارب ايتدي اي سن دخي بوكان جزيه سحر ايله سنلري ايلك كوسترم كه هنر بريكوزيدر صاحب
سرير سلطان صان سوندك دوبي اوتن اول كماء ايتدي اي سعادتم سرمايسي اوشتاوند اوتن
كوزيكه هر بريكوزيب بر سلياني قيله سن سوزيله سرير مزي بيل كوزيب يوزيه دوبي نظم ٭
سحر له كمدن قولان سن شه سليمان اولب ٭ مكر له حلقك قوسين اكله قاب اولب ٭ كوكه يوزندن يل كوزسوزن كيبي كمن كيل
فوزيب اعداء مؤمن كل بجا ان ايلسون نظم حكيم فوزيه شاكردي جاوزي تعريف ايوجك اول لعين دخي
قيزيب كوزيدي دخي دشمن صيدوب طوزيب كولدي اوتن جايرجاوزه اك فوزيشنه فوزيب بوزدسته
انت فوزيرسك قلن الوب سحير اوقيب اوزيوزه اوردي دايي كماء الينه ويردي ايتدي اي كماء بوردي بوقلي
ايكنجي ايكنجه الين يوزه شاكردوزه ويرير بزين انكري الينه بقلسونلر بزين شاكردي يشنه صاسوندردي سحير له شغول

ولقد كرمنا بني آدم وحملناهم في البر والبحر ورزقناهم من الطيبات وفضلناهم على كثير ممن خلقنا تفضيلا
اولئك من خصهم الله من ادمي جملتان نه نفي وآدمي مثلث بكا يكدر بلكه بنم شولدر
شول مونينه يكدركه فطعا حق انرن معاش اوكا كبي ايكي جهتدن شول حد ثبوت
بولدوكه ان من النخلة معجزة مثلها قال المؤمن ويه زيادكه قول آدمه خزمانك فرقنه
سعادت سعادت زيادي اما جلب سيرتكدره بم خلقنا وصنعنا آدم قريب درت اول بوكه حزما اما في ازكلالدن
وشيدن اولور سنك بكي كه حوا جنتكدن ازكلك وشيده حسد جنتلرنه سنبل آدم فطورة كلمن
حزمانك وفي ازكيكندن وشي سنه اشلمه حزما ويرمز واكبي حزمانك باشندن بيكوسي وآدمك
حزمانك وفي وحزمانك بر يقنعن كه لرينه بنم آدمك وفي اكليت وبزوفي آدم فطرة دن درت حزما رفي جكر وكي
وفي وحزمانك بر يقنعن كه لرينه بنم آدمك وفي اكليت وبزوفي آدم فطرة دن درت حزما رفي جكر وكي
اجندا بر طايره وآردندا ابتدا بنمسي انلرن بس يا عامي بندا ني بيلدكه سنا كا طمع قلدب بدك
خالقدعا عامي اولدك بن سنك طعامك دكلم ويوب حزما ويرمدي كه بيله جوقلكه ادمي اوچما نلدن
سوكدولرا عجب دن خبيثي كيسه بيقه ويرمدي كه سيرلوش ايرنه وجوقلكم ادم اوچما نلدن چندي
شهر وسنده كادي سن تاما ادب بولدي سنده لر چفن اسندي جنبا ايله بولدا ويوردوي دني ادم قدمده
سي كه مشهور درت اوزه درلو يمش كه جنتده يشدن جلده بي چنوب شام صحرا سندا طبرانه جوهرنه
دوشب كشف حير وهوا نابيه بيله وسن الماء كل شيء حي بندرده سيله اوزه درلو يمش صورتنه
كلوب بندي اوچما نلدني لذتي ويرمدي بلدوا اوزه درلو يمشك اولن مثلدن يادم فوق فوقدن بشقه
دكاوت وفريز مثالي كبي كه بنم اي بيوز اما كم اولن درلو يمشك فابي بيوز جكر وكي بنم درده اوكراس
مثال واولن دني صمغا بولني وهضم جكر وكي بيوز امرود اوزم الجير مثالي بس اوزه درلو يمش كه آدم صفي كوردوي
بدي اما كه خزما خشم قلدي ايدي كه يارب العالمين سنول حزما اما جكه اجمانده بقش ايدي
حالا رفيقه بكا بقيمن ايتدي ولدمكه ان بكا وبم سنوم وفت وبده سن ويوب شا جانت
اوجك الله تبارك وتعالى آدم صفي نك دعاسن قبول قلوب بوفتده جانب حقدن بذا آي الوهيت ايدي كه
يا رطبعا يا يبل سلدن اوچان اجنلرن بري دانه حزما جنغن الوب آدم صفي يه سلم ان بيت المعمور بولنا سنك

ركسردن وبرب بوا اوجك اللهك امري برله تدرت تادن آجاب اوجمعه جذب الطال وحزنا دن بدري سنين
اوب آدي وفي يه سليم اقدم بيت العمور يدن سنده وكدي بعيني بندي ازكك لدرسني لو اولدي خشه نا
وبر دي آدم صفي حزنا مايكده كلدي لبشيم الله ديمب الا اودب دلدر يكد حزنا سين
بيله بن حزنا حال دلبشله آيندي كه يا آدم صفي جنتك اوجمادن اوجمادن جفدكه
وسنلك اودمكده دنيه محتاج اولدوكله بزمد ذاتي ازكدر محتاج اولدي درسني مودن
وبر دي يا آدم صفي الركده سن ابليس تلبيس بله اوجمادن جندوكسه حنطه تكه بز اجمادن
جندو وخمر سبب سن آدمك دعايي ستجاب اولوب حق تعالا دن تمنا ايدركك سبله جندوق
زنبله جفدوق اغيار ايله جندوق انا كه يا آدم الركشبله كبي بزي كدوكدن خشنود اتمك دركار خير
دعا قلكه الركه فاسق لر مشيوزدن حمد وثنا دب اجدرسه وبر يار حنه عاشق لر الله واحد قاعده
ايدن صاد قلر حزنا مورزي افطار ايدوب لبشيم الله بسمله وجكرد كلري شبيح ايدوب ذكر ايله
سكوز اولاد وطوتن لرك ياغ باغمد سنده شهرت بولا وفا ايوزدن سجاده لر دوزه دوب عبادت بزلرنه
سجاده اولا وبيرلنه مدت دائي زنبيل لر اوزره خرما آدم صفي دن مدد وجهاله دعا تمنا ايدجك
آدم صفي عليه السلام صفاله دعا قلدي دعاسن قابي لطاجات ستجاب قلدي تاكه جميع
لركده دنيا يه كلدكلر خرما يه جمع سندت زيادا رغبت ايدبله وقيني ساز ندن وبيرا غندن
بغداد ي حشيد لر طوفيوب ساجد وسنايزن ربنا ايدبله وزنبيل اوكن اودب ابراهيم بيغمبر دن
عليه السلام اندن سليمان بيغمبر دن عليه السلام زنبيل اودب صنعتدي نظم

زنبيل اوركدر سليمان صنعتي • كهربا سيده اوردي بغيتي • اتوي جنت لعاين اولدقوك
بيله بيدي آبي اماكن اولدرسول • هرزه كلوكلديا ابيسا • ايولر حزنا يه عدت بسريا •
نخل مرتبه اولدي همه تخلنا بدل • نوراجكن وبردي حزنا معتدل • مومنه شفه ايدن حق رسول
كه انبيا مرماي نلدي هرقبول • محمد محتاج اولدر حزنا بكوم • نوره كن مكن اولدر حلدا بكوم
نفع جوقدر نخلك اكلله بي شمار • وبصلا دن مصطفا يه يادكار • اندن سيب حنطه كسمه جربز

حكيم توانيد بخدمكه موكل خزانه بود جعلد عالك سبب خلقتش وجنتدن نه وجه جعلد جنوب بوزنه سكونت
عالمنده نه طريقله كلوب اطفال اوزه وركي شه سليمان ملك معلم اولهجق موكل تخلد اجازت
ويردي كندي اوزنه سليمان عليه السلام سرنه ذاكرك موكل صيغه سوال ملكنده سوال قلوب اليدي كه
يا ملك موكل مسلك ايتديا سبب خلقتن بلدك وصنديغانك وفي سبب خلقتن بلدك واندن صكرا
سنك وخزانك وفي سبب خلقتن تامر تفصيل برله ايشندك بلدرمدي امدكه اطلاس بوجهكدك
وفي سبب خلقتن بلدك ولاردن اليدي موكل كريم حرير بن كوزتيش ايدي لوم ويجك سبعنا واطعنا
ديوب سليمان عليه السلام امرنه مطيع اولوب موكل كريم حرير دعوت قلوب حكيم سجاني واذن ربابي وتجزه سليمان
پيغمبر عم نظرنه كوزدوي موكل كريم ملك دينجه سلام ويرب حضرت سليمان كوزنوي بنا سليمان
پيغمبر عم نظر قلوب كوزدويكه بر بجي ملك اعظم قرقاسي آدمه بكزر اتاكله سكز قناوي واو يا شيخ
كريم حرير ياشنه بكزر ولكن الذي آدم ابي كبي وايكي اياغي دوي واو شعبان ابايي كبي شفاد نو پر الذي بشلك
زمرد لوح طوتر ويرر الذي الذه آنا طوتر فرق ياقوت رمانی شكلنده ايكه شفاف كه هر شب چراغ كبي برق اورر
نوبتكلي شتر مرغ بيضه سنجه اولا كوزب اول آنای حضرت سليمانه صوريب اليدي كه نسلم
اي اميري اندوجن وي شيري شه جيب حضرتكه يا سليمان محمد كوزدوم ديو
واياجنت طغاي طابكه اوتوب يغيب ديربان خاصيتي الهامات لوح ملك موكل كريم حرير
حكيم توانيد حضرت سليمان اول ملك الدن جنت آنايين آلوب آلوب يدنه شوفنه حشيرآن قلدي
اندن قفد ليوب كوزدويكه راكب سوسك حشره بكزر اندن سليمان حضرتلرنه سوال اليدي كه يا ملك اعظم
اول دوزوبه موكل سين وصاغ الكده كوروكل زمرد لوحدن اوزره بوقدرت ايله مسطور اولان اسماء
اللهك حواليسي ندن جواب ويرب اليدي كه يا نبي الله بنم آدمه اصيلا الملك در موكل كريم حرير مم وبنم محمد
يدنده بوزيك بنك بكوين لر واردر هر بكوينك حكمنده بمه بوزيك جن رئيس لري وردركه دفعه
يدنده بوزيك بنك بكوين لر واردر هر بكوينك حكمنده بمه بوزيك جن رئيس لري وردركه دفعه
يدنده بوزيك بنك بكوين لر واردر هر بكوينك حكمنده بمه بوزيك جن رئيس لري وردركه دفعه
يدنده بوزيك بنك بكوين لر واردر هر بكوينك حكمنده بمه بوزيك جن رئيس لري وردركه دفعه
يدنده بوزيك بنك بكوين لر واردر هر بكوينك حكمنده بمه بوزيك جن رئيس لري وردركه دفعه
يدنده بوزيك بنك بكوين لر واردر هر بكوينك حكمنده بمه بوزيك جن رئيس لري وردركه دفعه
يدنده بوزيك بنك بكوين لر واردر هر بكوينك حكمنده بمه بوزيك جن رئيس لري وردركه دفعه
يدنده بوزيك بنك بكوين لر واردر هر بكوينك حكمنده بمه بوزيك جن رئيس لري وردركه دفعه
يدنده بوزيك بنك بكوين لر واردر هر بكوينك حكمنده بمه بوزيك جن رئيس لري وردركه دفعه

اکاذیب ارسم

اگاه زبان ايدوب نظم ايله ايراد ايلدكلرى طلسمانك شرحنى بوكا ايتدم بيان
اصفيا ايله ابله ويوب يا اسير اولدقجه ساكن ويرصلا اون شاد مان نظم حكيم فولقه اون ملك
توحك طلسمانى خواستين بود حيله ذكر ايدوجك سليمان دم لقمان حكيم كما ايتدى اول طلسمانك
شكلنى وشرحنى خواص كيفيتنه رضا ايتدى مؤلف فايده اولمق اوزره سليمان پيغمبر عليه السلام بند
سؤال قيلوب ايتدى يكه يا رب كل كرم حسن وياملك اصنيا يل حسن وبر يكا كه كرم حسن ايله
تعالى ابتدا اندن خلقت ايتدى وسبب ندر كه دوت بيل اندن غضبى خداى قبول ايتدوكدن صكره
ندوتر وماى بوجعان ملكنده دوشب آدمى زاده اما سنده اعتبار اولدوغى ندن طوفان نوح عليه السلام دوتر
وبرب ايتدكده يا نبى الله اول زمان كه حق تعالى جل جلاله وعم نواله مرغ ذاكرى كه خلقت
ايتدى واكا جعان نه يمزى ملذبى درخشان بندردى ندن مرغ ذاكر بجه جوزيك بيل عمر وبردى بو دوبح
سكون حالنده فنا دن آجوب اوچردى كاه عذبه وكاه شرقه كلدى كاه هوا يوزنده پرواز اوروب فردى
وكاه قاف قناسنده اينوب فوندى اما كه اجل فدر فوسندن آه ايدوب كوزلرندن قان دوكردى آنك
كوزنك قانلو ياشلرندن حق تعالى فوت اغاجن بندردى وقت اولوردى كه كوزلرى ياشى ابتدا
سارو صوكره دوكلردى اندن آق فوت اغاجن بندردى وياشى قبوب دوكوب ترك قان اندوبى وقت قطر اندن
وبغرنك فرقالى كوز ياشنه قرشوب اندوبى قطر اندن فوت اغاجى بندى بيدنه مرغ ذاكر كه اينوب فوندى بوزنى
ياسوروب واللهه اعلم تسبيح ايدوب اجل فدر فوسندن كوز ياشلرن كه دكردى كوزلرى ياشمندن فوت
اغاجلرى بتردى سماوت حق تعالى به جميع ملائيكه نيازفيلوب ايتدكده الهى يا ذوالجلال يا دشاهى بو مرغ ذاكرك
اخلاقه سندن كوزلرى ياشن دوكوب جفاكه سندن تسبيح توزياكلرى اولدوقجه الهى بو اجلدن
فوندرمسه لطف ايتوبكه شول فدر عمر ويركه حضرتكدن شاكر اولا وعمرى اولدقجه ذكر ايدوب سكا ذاكر
اولا بس حق تعالى ملائيكه تك حاجتن قبول قيلوب بوكا مرغ ذاكر بو اغاجلرك
فوت اغاجى بتمزدى بو تلرسنك رزقك اولسون دوكلنجه بى بكا ذكر ايله دوعا ايتدى كه بو اغاجلرك
خزانى اولدى بيله اندى مرغ ذاكر بو كلدى اول خطاب عزتدن صكره ارتمدى اكسلدى اما كه مرغ ذاكر بو ديله دوكلدى

زیرا کہ پرنده بپرّاق و بش بقدری نیست کہ بوتلك صعب باشد و نه کہ مرغ داکرك عمری اختیار
بوکہ بود زیرا کہ بلدرچین مشروب مقرّرات طلوع شمس نوت اما جلدرنك بقدری کہ بدی عاوبت بدر آنکہ نوت
زرفکوت میباشد و نوت اجلغہ اجلی فورفوسندن بیرلدی وعدہ بندی بارت بکا بوتجہ بود بللکہ عمی و بردك
عاوبت برکوجك کلدی اما کہ بارت بیم سنك اوستکدن حضرت آدم کہ سکا ذکر ایدرلر کہ بوتدم باشندن
و کرم تشندن و اعضاء درتمدن اما سنہ خلقت ایت کہ جہان طوردقجہ انلدن اوجندن بوقہ آدمہ
او نلرلیہ دیہ حمعہ مناجات ایلدی و آنی دردن اجلات چکوب و آجل درن دوکلہ مرغ داکرہ فان ایلدی کل شیء ذایقة الموت
موجبنجہ قادن بنسار جك ایلدی و انلدن انقد نعالی مرغ داکرك کوندزی باشندن بیوزندن جیقوردی و آخری بارندن
حتمای بندوکی فی لیلة داکری عاوبت دلل بوفاردہ شغل جکشدکدن عاوبت مرغ داکرك نغلدی بیوزندکہ
دوشدی حق نعالی انلدن اکلہ جنس بوجك بیدردی حیاتلری یکن دوکلرلن فیقندن کہ مرحومیکی بوقوی و توشندن صکرہ
قرشدن چقن چیقہ دن عنکبوتی بیدردی کلہ نوع اولدی کہ شاخ دار بیسی اغ طوقہ دار فانع دار سکك اولا مجوف
اکا اورلیك دیلدہ و بیسی افلس بوجکلی دار کہ کلوت صیرہ شعور صہ اما کہ باسلیان بوتلرلن خداسی کلہ نوع اولدی بیوقوی
بوکہ مرغ داکرك نقطہ سی نوت بیلمایندر کہ کلوت فوردنك خداسی دار کہ بلور تلن
بیلمایی دار مرغ داکرك بدوکی نوت بیلنك قحی کہ بہ دوشردی کہ انلدن بلور تلن بندی عنکبوتك خدای اولی بلور تلن
بیلمایندر انکلہ ترتیب بولدر اما کہ عنکبوت دہی کہ نوع دار بیوقوع بیلمایندر کہ انلدن اکی سندن دہ هفت قاندہ دار
انلدن خداسی ذکر ایدکدن بلور تلن بیلمایندہ حریص دار و بیرنجی دہی بوکہ جمیع عنکبوتلك اغ کردوکی سکك
صید ایلمکدن دار اما کہ عنکبوت عوام دندر اما کہ بوندن فانع بوقدر حشراتدن و حشرات بیوزندن بیرلرلیہ قاچر
قوشلر چوکی دار ملل موکل بوبلہ دیکلر سلیمان حضرتلری علیہ السلام سوال انلدیکلہ خدمت ویرلیکلہ
حشرات دندر و عوام دندر و بهایم دندر و بهیمہ دندر و دابہ دندر جواب ویردیکہ یا نبی اللہ حشرات بیوزندن
بدرین جانورلرلن چوکی دار صوایمکہ محتاج دار و دی انلدن دہی بیم بلن قورقارلر غفلہ دار فضل بعارہ و تفکر
ایلم نوردوز جلسہ آفتاب محل بوزجندن غروبنجہ وارسہ انلدن اشکال و هیئتی و جیم قوتی بیانات بولدر و قلبی کیمیہ
آفتاب نوردبنجہ محویل ایتمہ و انلدن چوقب جوزبرجنہ ایرسہ تابستان وقتی ایرسہ بادیتم و ایرسان ایلم جلسہ

اكثر بو ملكك عملاك بدن طوغره اكثري بر صورتده دخي شديدل اولور سكا سلوك احتاج قدر دكري كبي كه
انسان بر حال برجنده واردر جق دورلر دخي كه آنسان قدر برجنده واردر كه قدر دكين متاد لغوب
اوصهر لرخ زيور كب واكر جه كب امّا اكر جه صبوانك درندن حاصل اولور دخي يا سليمان
عوام خلقنا ندن دوكر سكك كب واوزركب وزنبورك وتوركب ودخي يا نبي الله بقايغ وبعجه
ايا قلو حيوانه دير لر اكر دديان واكر فدوده امّا كه دّه دير لر ديونت جواب
ديدجك بنه سليمان حضرت عليه السلام سعادت ايدي كه سكلوت كلوغ دن ديونت بدخي يا بانبي الله دونك
امّا كه بدخي نه دن جواب ويردي كه بدخي سكلوتك يا نبي الله ادبي دلو
اولدوغي بيلن عالمدر اولور وهر بلده كه وطن دوتن اول اولغه كورة اخ كرر سكك
صوا غلكدن عالمدر اورتجك دن قاچغ وسكك دن حريص يوقدر • سليمان دوكي كه
بنه ملك ايدر يا نبي الله بوقدن زيادة شامت بي اوكا كه بر بلده بر سكك ايله قاعت ايدر هر اولدن
دخي بارد سي تلور اكر نمام افطار ايدر سه هلاكنه سبب اولور بناكه حريص سكك هلاكي چوق يمكدن
در بو سببدن انرو اورتجك حقنده ايدر لركه جعل الله رزق اقنع الاشياء ديمك اولور كه
الله تعالي عذنا بتك قاچغ واغنك رزقي حريص راغبي قلدي يعني سكلي اورتجكه رزقي
قودوي • نظم • بر بلده ديونت اولملك ويدوي صحيح اتلغ جوب • شه سليمان دكلب خوش اولوي احسنه ياب
وكيله انوي بو سليمان نامه سندن نهج خبر • لبك وبركل خوشي صلوات معطفاي كلياب • شد حكيم قولنجه سليمان
بنه سوال اندي كه يا ملك اسبابل حضرته بزباكه ايدبشم قوردوك اوردسي جعان سراينده
نه وجه هلد اولدي دوت بيراغنه حريص اولدوغنه سبب بيدكن بلدك امّا كه سبب دبغ سكلوت
عالمدن اورادوكنه مدار بيان ايلة وبجلد جواب ويرب ايندي كه يا نبي الله اول زمان كه مرغ ذاكر وكل
صيتسه طوعيالك • ملك امر بلده مرغ وكوك نخچي دوت اغاجيله • ويراغله ويهاغيله باغ بغجه
اشوب دوت اغاجين وكوك حتك امر بلده آن وقت اجنه بندوي بر قلدي ومرغ ذاكرك قبغي دوت
اغاجنه صالير ديكي • باغ بغجه بتشله وبادشم خاميله • دنيوحيات بولدوب دوت امّا جنده •

يا الهي دردمه ايسه دوا • بنه لاكه بلايه قل شفا • برنيله وجوب ايدوب ايوب آه زاره
حليم ايكين كوكلي ايكين شكسار • وكيله ايدي حال ايوب خوار • وبر صدا آت احد انا يا بسه
كثر يا حق الله لجنكم ايوب صابر درف كوت بو بلاي چكوب خيلي يقاسي كدوردن قلب ايراق ايدوب داغي حسي
اجلين طليب دوغدوغي كه كشف شعله حي به يا تنه كلوب وبر فوردن لرديي جسم ايوب شيله بيدوكه
هر بري كوكرجن كرده بري قورد بوردي پس ضرف كوتن قالم اولجاق ايوب صابر ك جسمنده اث قلدي جميع بري
بوبلد الاكه دريله سكرتادي وني نزف بريجه ايوب صابره دعا قيلدي حق تعالى دعاسن قبول ايدوب وني
جبرائيل كندو ربي كلوب ايوب صابره حق تعالى سلام كوندي ايدي يا ايوب شيدبه وكر الك
بلايكه دلكزه ايوب ايدي • شيدي بلايه صبر ايدوكون اجلدن اوكه ايوب صابر دوكر حق تعالى كناهك
عفو ايلدي وقدر دكله دعان وبردي ايا عكله بسم الله دبوب بري قاني حقك قدر بيله
برجمه جفا آب روان اولوب آز ايجه كوب مثل الله حق تعالى جسمكي بنه بيانى لين اتيله وجوب ايوب صابره شيه
وبر جك شاد اولوب سجده شكر ايدي اندن طاوس قدسي بكه ايدي يا اضيا ال ملك اول فورت جوغز لركه
ايوب صابرك تنده درجميع بدن ايوب ايرلدم پاك ايلدم وقوت اعاني بنه اعطا عنه • صالبرندم • اندن
ايوب صابر بسم الله دبوب ايا عن يره دبدي فورت حيله بكا رضوي جلدي شكر دن
قلقار دن صوف ستدن آن اندن ايوب بيغمبر دم صابر بكا بلا وحيله بكا وكرك دلوي اكاكه صغندن
بحمدي آن كوب ايوب صابر شه وارب اول بكا رضوندن اول كندي پاك طوتب بودم • اندن كوب
بكا راحه قوبدم عزرائيله صوكه بنشوردي فدرت حيله براحتي اوكلوب بنشوردي اوچ كره بكا
صوندي ايوب بودم اول جراحتي بندي اتيجيه اني برنه كلدي اوجمي • قوت وبكدنك دكي تمام فدرت
حيله برنه كلدي • اندن برندن فوري كلوب اكه بكلمه حاجت قالدن تلوب الله تعالى به بيان ايلدي
ايدي كه يا رب العالمين اول بم جسم بن قدرت جوغز لري حلق اچنده عزيز دوت وسلي منقطع اتمه
وري الدم بخاصه وبركه حلق عالم اتلم محبت ايتوندك وانلردن بنا ستنادن قيلوندك لجكم ايوب صابره

آنون بلدم ولی ای سره رانسان دی بعد آن سلبان قاچلرحضر تکون غایت شاکرد شمس هاکاک
ادی آنی سیاستدن اوتوب سز دولک انتش سن هزار کسنین وکلاوب دعوکدرسنا لیعنی اکنی اوکلا
دوی بیله سلله وبکا دستم ایدوی ای بیله سندوی دی دیکلی سن بولدی یاکلوز نوزدرسن بیله ایدرب یا
بغلوان بندی جنی لرنا معلیم جنی لرکلوز بندن علم اوکرنوب آدم دارس جنی دره
یا بغلوان بیلدیمی یاخود بن اندن دستم ایدوی بولمیوب بنی یاخود جنی عجایب غرایب
نه کوردوک بیله ایدوی ای سرور جق عجایب لرکوردم ولی بغیر عجایب بوده کیم بوداغاچی اوتی یدوی بولمز
ترنی دنت یلدرکیم بن کندو الومله وکلم بندی جنی سبب آدم آخر بوداغاچ دین مکان
ادرنوم یا بغلوان بزکون بزعجایب فوتی کلدی شبله کیم دیلله وصف اولنز بوداغاچدن یوقاری
یدی یلله بزجنت یدی یلله بزجنت یدی جنی دی ویزدن جی یا بغلوان اول فوتی صباح کلدردیک
بودلرینه هرکون بیله برکه کدن کوزدوی بودلری یلدرکوتی انده لری آوزکدره ولی یا بغلوان
بزعجایب جی بوفوتلی بزکون ازکلی کلدر بزکون دخی کلدی بزکون ازکلی کلدی
کلدی صباح دخی یی ایشوکندی اول کون ایکیی دخی کلدی لر بودلری اچقدیک
آچلندن جغرینی دیلر ویزدن اینوانشدلر ولکن یا بغلوان اول بوزلرک اوازی کوی طهای
بنده لنمدوی ای اندن ایکی کون اول ازکلاوب دخی لوتوشدکلدیلر ولی جنمسلرک لرباک بزلری
قیرش قانلری بوشمش رخصلری بیشلر قانلر باشلری وبنفشه لری خرف اولش سیلله کیم اوشدیکده
نرد دیوارلرنه قره یی دوشمه ویزدن جی بوکیم اول فوشدن بزادم یا خی کوردیلر بوزلری یاشک اکن بوب
قنا بین آنغه یدیلر اول نهاندن اول قنای بندی لوادم جنسم فین اچنه کردم یا ذن آغاج
سایسنده اوتورمه دیوب اول قنای دستمه کوستردی ودستم دخی کوردی کیم بزقبه بنالک غایت
مجلوب بزنهان طوروب حیلکوری ایله اول قنایه عبرتن نظرن اوردی حق تعالی لک قدرتنه
کوردی دیدی کیم نظم
کردم کاه اوکلدن ایدی انعم برفنا ۔ بنجه کندی طوردی بلدی اوکی کوفنا
ایجنه کردم صغدی بنجه آدم اللا ۔ کوردنکدی جمله دوزک الهی
نقد حکیم قولنجه دستم

فقاي كوردي پيدا صورتدي كه اي داريوس حتى هيچ بلدگي يوقمش ناه حاجتدة فنا سوزدار يوزيني ايندي كه
يا پهلوان جهان حق تعالى سنك عمرنك كچمدوكن كه مدبدر بلي يا پهلوان سن اني صنمه كيم
حق تعالى بنك عمرني سنك وسليمان حضرتلرنك دوراني دكنرنده اولمدي يارسم بن بنده اولو برزدن
شبهه ايتمدم كه اون سكز يلك عمركيم وار در جمله سي عمرلرني بنم عمرمدن كچمشدر بلكه
در بوده كي عمرلرنك شبهه سي يوقدر بو سوزي ايشيدنجه داريوس بيحد وبي اي جوان كت بوقناي نوشدكنوني
بوكمدنده اول فقا نك فلانيدة بنزين كوبه وارديي اشغه دوشدي صورتي صولدي اولمدي
يازو دني وارديز يازلو بيله مدهشه دلدي وديكر دستي الوب اول فقا دن اده الندي اجنه كدرلي اق
كلدن بر صندل فوديكر دستي الوب فقا فلانيدن دوشن الوب صلدي دستمه كوردي
اينديكي يا پهلوان بو حلقه بوقنا نك فلانيدة بويكي غول النكوزده بي صندل بزدوشدي بس دستم بر سيلان
ايسا بر بنا الوب حلقه نوك اوزرنه وارديي اول يا زوي كوردب الوب داريوس حضرتلرنه ديديكيم اي بيرحم
يا زوي يا زدن دعي كيم فا ذ انكنده جان بن جان قوندوغم بويكي بيك بلا مسورشم بر آنده دن بر آنه دن
بيك قرنباش اولدي ديي داريوس دستم اول خبري ايشيدنجه فلدي وادب حيران الوب فلدي تعلم
كورنه جوقدن دور اديشي ايشيدوبي آسمان كورنه ذكا بني جهاندن كوركدي جهان صوكرا نه كلدي
جوق سكندي تاجي خاكه صالدي حكم قوندجه دستم داريوس حضرتلرنه حق تعالى اولوب
بر سيدركلي بوزدي ديي كوزلدي قوش وبي بيضين ايبب اغاج اوزرنه كيم كلدي كوردي كيم اول
كوركدن بر سيل بوبنه بيله اوديش باشنه كوزيش بوقوش اكيسن ديي بر فيل اينه الني شول شاهينه
بكزركه بر سوجري منقارنه الني بو اسه كوزدي بوزدي لري الوب آنه لرندن شبهه اولمدي كيم
دستم لين سوزدي وهم الوبي اول قوش ديي فيل اك كدني بوزدي لرنه بيدوب كندي بشدستم داريس بيله
بنزمان صحبت اوبلد ايدوكن دستم ديي كيم اي داريس اول دين حقنه چون كيم طبيعتين زمانلده كوردوكمكه

برحصر حكيم ايدوب اي پهلوان جسمان عقلاله دولت باشدر دير دوكنك معنيسي بوالاكم شاهلر بيتك
باشدر ديمكدر بيت كولاكم دولت بلده شاهده دعاكله دوكي اندن بحيش حكم ايدي حقلاله دولت باشدر ديو
دوكي شاهلر دير اولاكم عقل اولان شاه رعيت يرلنه باشدن قدر قبه باشدر انلرلي بكليه باشدر
جايلاله برجيش شبلاله وبجك اندن محراج ايدي حقلاله دولت باشدر ديو دوكنك معنيسي بوالاكم باشر جميع مخلوقدن امين
اولمهاي كيشلك مثل قوتلو اولور حقلاله دولت اولور ديو محراج شبلاله وبجك اندن اشيا بيحصر
ايدي يا پهلوان عقلاله دولت باشدر ديو دوكنك معناسي بوالاكم بركشي حقلاله دولن اولور مق ديمكدر
كيشيه باش قوتيه بعني سعادتدن سعادتدن زيان ايرر ديمكدر اشيا بيقدير شبلاله وبجك اندن احياسلون
بيحصر ايدي حقلاله دولت باشدر ديو دوكنك اشارتي بوالاكم اي عاقل دين دولت مالدر بوقاشدن
غايلدك باشي اچندا مال اولور ديو ديمكدر بوسوزي كوتن طوغرسنه ايدوكنك وجشمي بودركلم بوقايلدك باشي
اچندا مالي الله سن كه قزل التون در ولبلي بوكيم كيبا كه التونه غمراشنه قدر دولر اجديكم ديرلر ديمكدر رسنمك
سلاطين لر احيا شدوب سورن بكدلر رستم ايرانيدي قايلدك كندله چدب باشني صيدلر اچندن قزل التون
چدي محمارسي ادمايه سيلين اونيدي نعاك ماري سكدسي يازلش پس رستم ديي اول قايلي باشندن
چكن التوني اولندن برحيش سليمان كوتن لي فوري اندن پيوب اچوب يا اندي صباح كوچ
طولب كندلر پري كوتن كندلر سكدنجي كوتن براولوبه ايرلر قوتليلر سكاطين سورلر ديرلوب ديوان
دشب طورلر لرا اندن رستم ايرانيدي بوك بوصولنك كيپرسي وآرسوز كورك وياحود چدي وآرسوز بجك سورلر
بزقاج سرود وآرب صولنك چوزن كيدوسن آرادولر بولندي ديكودن ايري يزه اولر كورلر وآرديلر صوكنادرنده بزقاج
اولر وآرديي اولري يرد قيمدن نشبله اوكرك كرك اندن اول قومدي ورن سرلرلي كوتب بنه كلدكلرنده
چوتر اچندن برسي ايدي بكوكدن بكا بزخلعت ايدرك صولنك بزكن اوكيدوسي وآردن كوسترين ديي اندن
سورلر ايدلر خلعتده ندر بزكيدي كوسترلر اندن اول محمايشنك بزسوز اعلن اولب رستمه كوترلر
رستم ديي صوردي محمايشين ايدي پهلوان بوصولنك بزكم كيپرسي وآردر ولي كيپرنك
اوستندن آتي يرلرارش متواري ايدلر اول كيپري قندن وار محمايشين كوسترين ديي اندن آت چكدلر

دستم نگذارد و ننویسد

شاد کامدك شادی کنورد لك مبارك قدمكله دیار موزی مشرق قلدك زیرا صاحب قرانلرك قدمی هرقنغی دیاره
کم بصه اولدیارك شره فی مزیدا ولور موزداخی یا پهلوان قلعه موزالغه طلب قیلینی سن اندی کله سن بحمله برنله
سن قسم یاد قیلدکدن منوچهر قوی فرخ های صلاحیقه الله سن بن فرخ های دخی قلعه طلسمین کوندردم سن صاحب
قران یانجه اولم دیوب نامه آخر ایدوب مهر قلوب اندیدند مشکین ختم اورب برخاص قوتلینه صوندی اوقه بغلدك
قلعه دن طشره اتدیو اشارت اندی غلام دخی نامه روان برتبز خدنگه بغلیب طشره اندی بوبکار رستم دخی
سرور لرله قلعه یه تقرب ایدوب طورد کن کورد لرکه یانلرنه کلوب براوق دوشدی الوب رستمه کتورد لر برهن
حکیم اوقدن نامه الوب نقابن کتورب اوقبوب مقصود ندر بیان اندی رستم فرخ های نامسندن بوخبری ایشدوب
کوکلی شاد اولدی اندن سرور سلاملیندن خبر ویردی جمله سی ایشدب شاد اولوب تشویقی کوکلدن
سرور لرانلدن رستمله ایله اتفاق قیلدلر کم نوله بوتجادن قلعه یحون فرخ هایلین شهزاده یه قبول قیلوب
قلعه سن هم کندوسن صلاحیقه الله سن دیوب رسمه فرخی المغی غایت صواب بلدلرانلدن رستم سرور لردن بوخبری
ایشدب برزمان فکره واردی عقلله مشورت اندی کوردیکم انجلابن هما سایه لوشهزاده یه المؤکندوبه صلاحیقه
قلمحمل قلمن بخت دولته لایقدرانلدن دیدکم ای سرور لرتبز لربوایشی مصلحن کورمجك بن داخی بوایشه رضا
ویرمدم اتلکه رضا ویرد کوزدن مقصود اولندکربوقلعه نك طلسمینه مطلع اولاوزدیوب امرایدی برهن حکیم
فرخ هصانك نامسنه جواب یزه اندن حکیم دخی قلم قرطاس الوب رستم دلشدن برنامه یازوب دیدیکم ای فرخ های
سن کرنسلی فریدون منوچهر قوی سن بن کم سلیمان نبی پهلوان سام سوار نسلی رستم هرنه کم سن
دیه سن آنی ابن وزسن نکار نازنین صلاحیقه قبول قلاوزیا فی عمر عزیزی سن دلبر رعنا برله سوره وزد
الدن کلدیکه عزت قلاوزاولد الله حفیظون کم اون سکز بیك عالمی ولوح قلم وجن وآدمی برتدی سندن یوز
چورمك یکومزاولیاسندن غیرینه نظر موزاولیاسنك حقکه کوکلدن دلدن بدسوز بدفعل کلمیه ویوب حکیم
نامه آخر قلوب مهر ایدوب مشکین ختم اورب رستمه صوندی رستم دخی کوندزبوانداز حکم ایدیکنامه یه برخوقوا وقه
بغلیب اینم اعظم اقب قلعه یه یقین وارب اوقی اندی راست فرخ های قصرینه دشدی بولوب بلوب کوورب فرخه صوندیلر
الوب رستم نامسندن نقاب کتورب اقوی کوردیکم اولدیکار کندوسنك مرادیخه نامسنه جواب یازمشلر فرخ بن منوچهر

رستم نامه سندن اول دونك حكمدارى ايسه‌ده طوس شاه اولدى اول سبدن سوى قيله صالغى يوزندن طوس سوزدى ٭
فقره‌ده كلوب كتسه اوزره دى كفدن اوزره بكارى جمع قلوب رستم همتن يرله سلندوكى حالده خبر ٭ ويردى
يوزيرك دعا قلوب وده لركه اى خورشيد رخسان دولتو سعادتك لايزال مقدم ايدوك شاهزاده لر طريقنه كندك ٭ كرك
بويله بلهم سنجه‌لين شهريار شوخلين صاحبقران يرده سنك همم اولا فتح ها بكر لردن ٭ بوكا لاى ايشو جك
شاه خرم لقه دخى مزين اولدى كوكل اكورى بشارت يرله طولدى ٭ اول اراده اول خوب جمعه شادى يرله ايله ٭ قلعه
زطاس الوب كندو اليله رستمه نامه يزوب قلعه يى بزمه تسليم ايله سيان ويلدى ٭ ايندى كم باهلوان رستم كم
بو قلعه يى بلسمين اجدين اول يرده اوب طوتا اذن ٭ اول ايت ارسى ٭ فصون اغاجندن يرسكدى ٭ بو قلعه يه
قرشو وك بعده ريزه ريزه آت قيرو خندن قرق پنى ٭ الوب اول قرخوى ٭ اول ركلو سكدوك ٭ باشنه بغلده ويرديكى يكسون اق ٭
آتى يرده سلاح كشه طوغرى كورسه كوشه قرشو يرلشماوك بجهله بوخرلر آت قاچ يرده كاه كليه ٭ الوده
شكله كم تاوك يرقوق قان طسون بوكا ولكن غايله اول ركلو سكدوكى كى قلعه دن بكا يدى آدم يرده قوادن
صكره برجمه يى بجمرن كشوينه قرشوينه بدرين اوطى اوزنى اوغلاجوغه بوخرلر بكوده اول سجوك ٭ قاچ
يرده قرا خلاقلاوبر وارسون ٭ اول قره اغلاقاينه قرسون ٭ ناكم قاچ كورسن بويله قرخ عصاى نامه سن غمام قلب
كى ايده وب اكوز بكا كلوسه بلك لوبرادوقه قلبى اول بكا رجمن كدوه اليله اوق قلعه دن اشغه
كوروز نبر انداز ايدوى ٭ كوروز نبر انداز دى كوروب الوب رستم همته كلوب صندوى مهمان اوخدن رستم ايشوب
شاه خرم اولدوى كوكل بشارت يرله طولدوى سره رسلاطين زفرشو كلوب طوزديلر سنه ايشوب قيلدى قيلدى اذن
اذن رستم همتى ايرانليلرى قره يكسوز آت رسيدا اولدوقى قرا خلاق حاضر قيلديلر اول كچه يوب اچوب يتديلر يتديلر يه
صباحه يندى يلدى چكم صباح اولدى ٭ رستم دخى يرندن طوروب خالقه جاده‌ن قلب سعادتن اوزرنوى سنبل خالى
قلوب خلق سندن چقدوى سره رسلاطين زفرشو كلوب طوزديلر سنه ايشلال قيلديلر ٭ اذن رستم
دخى صاغ وصول سلاحدر ويردى ٭ رخش چكدى رستم ٭ سوار اولدى ٭ اول اراده‌ن ٭ يوروب
قلعه يه يرله كلوب ٭ طوزديلر ٭ اذن رستم ٭ يوردى ٭ اول قصون ٭ اغاجى ٭ سكدى
قلعه يى قرشو وكوب قرق قرآت قيلدى مزاجى سكو باشنه ٭ بركندى اذن يكسوز آت آتى يرقه

ویرسون عمر کند و کامروا بود فلان رستم شنبله و یک قاصد ایدرای بغداد ان جهان فرخ فالکه کلدی قلعه سن
دی و برسون رستم بوکلای ایشدوب بلدوکه قاصد بغداد کلان فرخ همای در افغان رستم آت دیوب فرخ فاینه واردب قول
صلوب آت اوزرندن کوردشی در صورتشدی لر پلشدی لر بر برن جان کوکلدون قبول بلشدیلر افغان فرخ رستم الوب
قلعه سنه کیدوکن رستم ایدرای فرخ یانوقلعه شنبله شعله لندوکی فغان فرخ ایدرا وتوقایه واردکه سن
دیوب سوزب قلعه کلدکده رستم فرخ رنجیده وضعه کتوردی بنا اون یدی عمود اوزره اینه لیق مرجمه دن بنا
خوب قبه یغالیلدی رستم کوزب ایدی ای نازنین بوقبه نه قبه در فرخ همای ایدر بوقلعه تلسم بوندا در اول
خراب دیکی اوجه کلوب بوقبه اوزره قوب سلکوزب فنا دلکی آن قانین بوک اوزینه صاحدی بو تلسم بوزری
نقدی شن شعله جوکیسه طوقندی بوقبه قبه شعله لندوکی ودی بابغدادان جهان بوقلعه تلسم بشقیری بیخ دیکی
ودودر عمر بجنده فلان کیسه اینه لوازم رستم طوتیوردا ول پرتاب دن قلعه تلسم طاشی جنسله شعاله کوزی تلسم کوزی
جنسیدندر ویوب فرخ همای رستمی الوب قلعه بجلدن کزدوکی اول بشقی اینه لری کوسزدی اول
اوادن کدوب بنه طلسم درکنه کلدکده بر قاچ سفر باذوکوزدن بر عجوز حکیم نه وجهه اولدوغنی بلدی او قبیله

بیان فلدی نظم

بنکه شاه جمشید ایدم تاج بخش تاجدار — طلسمانله یاپمش در بوبلا علمله خوش جهان

طلسمانی بوزمیجه اس جن افکنده — وادیسه ایران شاه جمشید بجه شهری کاکار

نثر حکیم قوانیجه فرخ همای

رستمی اول اوادن الوب قصرینه کلوب خوش مهمانلق قیلوب قلعه سن رستم تسلیم ایدی رستم دخی دوکی بیان اولدوکی
حرفه اجوب حال معجوب سرد رسلا طینه اولشدوکی اندن بری کون وکون ایدوب یمک اچمک اولوب داود پیغمبر زمانیدن
نکاح ادوب کوکه فوبرلر بر برندن مراد السولدی مراد ویرمدی نظم غائبق معشوقه ایرشوب بولدی وصاله وصول

بر برندن الدی الدی مراد اولدی حصول — خوش دوران عائق جهان اندن ایرشه عشقنه وصلنه

خلوت اولدی عزت اولدی فرصت اولدی وصلنه — کیره دوکلی جان ولدن ایمه اقی بولدی چون جهان خمار اولدی دور عمر فانی بتکجه

فرصتی کوزب غنیمت بیلدی دور بتکجه — راحه زدن فی سالوس سیله سون توجیله حق عبدن افضل اولکای اچدی اولدی حق قبول

نعمة فرخ همای وقضیة سلیمان دم حکیم قوانیجه رستم ایدن فرخ یانوکاح ادوب الوب قلعه سن فتح ایدوب
اول دوکلایق سیدان اغدی اماکه بیم قصه بوز اوزان جانب حضرت سلیمانه بنه اول زمان کیه نوکل کدیمی حرب

ملك اسپنا يل بو وجمله خدم وحشم سليمان عم اطلس بوجكنك قرچي ندن خلقت اولدوغي نام
خبثت يدله يلمجك اسپنا يل ملكه اجازت ويرب جزبني حتي اوا انكله كذي اندن سليمان پيغمبر عليه السلام
خرماندن وشكر بانك واوزنك وشهدفا يتك وحسلك هر برن ندن خلقت اولدوغي تمام تفصيل يلدوم
پرسنك ملك موكلندن قتش قتش ايدوب حقيقتنه قيلنجه على ايرجك يلدركه خرما خداي اينيا يمش وسر
جمله سيندن شرف زيان ايمش اول سكر بانى وحسل وعنب قوبوب خرما صندي اندن اخشم
اولمق اوزره صبا فطار ايندي اندن آني كوردكده نانى پيغمبر عم اجاروكلدوك ايندي يا بني الله بوخبزن
يرذا نور سرشهرنده پيزاهجو وآردر سنه بانى ويلمه صاوق خبز ذرذر وزك ويلمه ذاهجو نانى وزذر كرك
وركسه واوب اني زيان قيلمه وزخبيد وعاسين الدوز وفور شعيرندن وني سنه ان قيلمه وزنانى پيغمبر بويله
دركه سليمان پيغمبر عليها السلام ايندوكه يا نانى پيغمبر آني سوا اولب كلدوغم يا خود تحفه ثمذوكي بيله كوزدوب
بكده لرم ديمك نانى پيغمبر عم ايندي يا سليمان ابن داود اي قل معه عجب بلدوسن كه حق سبحانه وتعالى
سكا ايرتيع مسكون عالمى نصيب ويرب دكذا فرمه بيلدوم دوتوبلنى ويتمش ايكى دوتوبلنى ويوزدركم دوت دوتو
صيغه مخلوقاتى بلمكله انس وجن وحش وطير ودوه وماده جزنده وبتنده جمله سن حق تعالى سكا تابع قرمانده
بر اندوكذدن مراد بودركه دنيا سلطنتك واجنده كى مخلوقاتك وجميع مال ملكك قدرت ودركاهى دنيايده
وباركاه يزدانده قدرى بوقدر شول بر سكك قدرنجه حاجتك واركن دركم الله كوزدوكك مالكدن شول مالكم
الله اعطاسنه تحصيل اولا حلال رزق اولا اول مالدن نفقه اتمك كركدركه برمانده نفقه صدقه تشيدوزده
يا ايها الذين آمنوا انفقوا من الطيبات الى آخر الآية ودخى يا سليمان حق تعالى سكا بلى خمذوكه مركب
اندوكذدن مراد بوركه وزنى اسرار بوركه وبو اكلدوركه حق سبحانه وتعالى ديمك استركه يا سليمان ابن
داود چوزكه حبيبم محمد مصطفانك صلى الله عليه وسلم نورانيزيه وروحى مخلوقيزه قسم ياد ويرب بزدن
جلب وملك طلب اندوكنه دنيا سلطنتى سكا مسلم قلدم كه جميع نعمانى صدانانك وملكنك
وبيلدن استك ملكى اولدن نابلدكه جميع دنيا سلطنتى بنم دركاهمده بر ارن سكك قمار جوقى قدرده
جمله دن اندوكى يا سليمان دنيادار سلطنت دنيايه ملكت قمايم وعمرى بقايه عز اولله

كيدن نومه اول جانبه عزم ايدن اولمه حضرت سليمان اينديي عليه السلام باموكل باده فدور شهرزن بزراهلا
وارمش آني زيارت ايكلد كيدرمزه ودي فدور شهرلك مشركلرن ايمانه دعوت فالغه يلشمه واردوب حكدايرجل
موكل باده ديي نكدبن بابه حكم اندي تخت اوكنجه فدور شهرنه طوغري اوجدي بيلدي تخت سليمانه فدور شهرده
كوندوب كندي وه انلدن سليمان عم حكم اينديي آصف بن برخيا فدور شهرلك ملكينه بر نامه بزديي سليمان ودعوتي
بلدرديي ونامه ودب سليمان الينه ودب حضرت سليمان نامه اوزرينه بندن مقدم اودنه سيمرغ فانه امرانديي
عدهدي كندولرنظرلندهيوزولرعدهد داييي نابي باشندن وخرقه چكندي صاغ تاجوبن بوناره وسول
قاندن مسوزيرا وزره دوشوب يوزجكدن بيرا سروب سرنوب سليمانه تخت بابن اوبه داييي باش تلدرديما

قلوب آيتديكه نظمه ... اي اميري انس جن دمالان دبو بريك ... دولبله بابه آرا ولدربن بجزه بريك
جوق شكركه جزمنوكه بوزسوريي عدهدك ... اولبن بيلدسليمان سوديي سن بيلمزيك ... نزحكم قولبغه عدهد بز

وجبهاله منطق الطيرجه دعا قبلجاق اندن سليمان پيغمبرم نامه عدهد صنوب اينديي . كده
يا عدهد خلقي بيلكدوب فدور شهرينه وارمدن سعده سن بيتب بونامه ملكه وبرديي كيمه . برب
فرسوله وكورك نامه نامه جزمن قلوريي سوسك اوكوله بجوكدن دوكب . حذمت قلوريي قلدريي . زيراكه . بكدرك
قاصيوندن جزمن ايدن دوشت ودر وجزمن قبلين دشمله يورب نامه عدهد صنوب عدهد . داييي
نامه سليمانه بيتب ايله الوب بورنجه اوجيله دوشب نه الكوب آجوب كدوب انا سليمان پيغمبر
نامه سليمانه بيتب ايله الوب بورنجه اوجيله دوشب نه الكوب آجوب كدوب انا سليمان پيغمبر
عليه السلام خطابه امرانديكه عدهد عدهد نه وارلرك برنجي نوشلدن صاغن خطاب داييي انه سليمانه
اطاعت ايدوب اجوب كنديه وذعدهد الني باشندن اوجردي اوشيشه جكن ديي بجوب انكورك عدهد
الله ادي اولوب نامه سليمانه يتوكوردوكي اجلدن بش يوزسنه جيت واوردركه برنجي قوش الله اولدي . اخبار
قلوب حزمت حزمت ادن كل سبي كوركه بركناري اولب باشندن نومه الحمد الله اوب واركن حزمت اشكدكاه
اولوركه عملنه وارب سنوايدوب خطا قلورزه وبن الله اينددن سوالك انه بلدركه بوسببه بندن بشندك
جواب ويرديكه عمرن قيلدرمشوانان . اوزمدمه . وايكي جهانن . خوزني . ايشدوب ادني اندن . يكادده
دوعدمه داييم نكدمه جمال الحمد بويك فرمان نازل اولدوغن ايشندمه . بوني اندن يكا . دوندمه

قرآن مطبعه‌سنده طبع اولنمش بو مقام مختصره پندمه نظم جواب بر بلاه ورب دیو الفاظی
ولا بأس له جوابی اولمزها فی انك مثلی ولی کلامی هم کزه کیم سلیمان اولوب اوزرنده آصفی
نظم علیم قولنجه جزئیدر هدهد له خطاب ایلمسی بر بلاه فکذه اجوب اجوبه یرلده کوك اوا سسندن بیلمزلر
کلمه‌سی کذوب کذوب دیو شهره یوزلرندن شهر اوستنه نقاب ایلدیکی بر سنه‌کسان یرنده محو اولو
اوچنجی دیوللن بیسنان اجلی یرنی شهر یعقوب ابی طلب ما خلق الله آدمه ان سعیلی اولمدیجه یوری قرنج
قرنج یرکیدر انکون هدهد عنایت ایلدیکی تقدیرله دیمه بوشعرك یا دشاهی سرآی
اوزرنده قوللرمه خبری یوق ایتمیلرمیدی اکا آدمزاد صیرنه صاشاوزلیکی اوچلله اوزره دیاچیغله انك شاهلغی
تقدیرنه طوغری وارروب نامه صنوعق کیسنه اینجه‌سنه وکیدك خطاب ایلدیکی یا هدهد سن بیلك سلیمان سنی
جانبك منع اولدیغی سنی بیلمی قوشلردن هوا آی صفلق اولدیغی کلور واتاکه آوینه شاشدیغی حیله ایله امرینه
زیرا که آدمه قارشمیورکا اینجی خسیرکا شوکه کی کیزلدیکی یانلرینی آچله جکلوب انکه کذوب دیشلرینه
کوك یوزلرنده قوشلری حیله یرله طوغنده دشمزلر بن خطاب ایلمه آدمه اوچمغا شیدن قورقمه تیبه
بادانون حوف ایلکدن طانلدیغه سیندن اوچمه شمس اوزرینه کلسم غایت یوکسکدن قچمه زیرا بیم کودم تیوکدن
عصیه که قرنم کودم یرلغانه یکزر بن شاهد اولنلری یرواز اولرینم سن بو شهرك ملکی قصیده و آرنامه سلیمان
صدن جوب قوك اینجه‌یله انکون خطاب شهر اوزرندن قنا اوچوب عصا یوزرندن یرواز انه
طوغروی هدهد نامه سلیمانی الیزدن کیدیکی سوزلو اوقوب شهر اوزرنده اینجه قوندوکی
یرده کسلك اوزرنده وارنجه اطراف کزه‌رك کوردیکی اوك شهرك اوزرنده یرنده یر عالی سرای وار اچنده
اوك قره سیاهی جنس وارکه قلب قلب یقلوب دیوار طوغرشمه هدهد بلدیکی بو دیوان
صاحب بو شهر ملکی در بتون قنا اوچوب اچوب کلوب دیوار اوزرندن یرواز اوزره ایکن چوق یکا
کوزاوردی کوردیکه یدنجی دیوار طوغرلش اوزرنده یشیل یمشلی اوزلش اوزلش یرلرب
سکل کسنه اوزره قنا سیندن یلکه یله آی زرین کمر قوشاقلی ایاغی طوغرلمش الدیغی تیغ خنجر
اوزرلرنه وکتفنه که طوغری اوکلری دولت وامیان تملک امده اوزره اعاج ایله سن صندلی اوزرنده اقعد شده

وكلهٔ ايدي نصه نادر نام دره وبر صاوت احمد وكل ما صنعه نثر حكيم نوابغه بخن كده

خرشيد شاه عراقي نامهٔ سليمان بدن بوحدهدي كه اينمدي مكتوبي ايله وآيتوب مشورت ايلدي وآني اينمدي اي قوشلر

بكلري وعراق عرافين سرورلري نه درسز واو وعلي سليمان اوزره وكيل بولدر نوجه عظمتلو نسكرله

نه درسز لاكن اين اوني بوقصه سركنشلك يولنه ويرمه كرك ايدي بلكه آيدي بلديلر ناوشا هلك كبي تخني تبديل ملكده

كتورر الهي اوچ قوش اوكا نامه كتورر انس وجن وحشي وطير سوره وسبا سوره وبرنجي سوره امرنده قرمزان بدانوله بيلديلر حكمت

جاكر اوكا يزانلك جنكنه طاقت كتورمزلر كاين بوسوره دكه نفث قرمزان يزانلر كوتب حكمنده محكومدر امرنده قرمزان اولدوقدن

نظم

يزانلر كه بوجه ايدر حق بحقني ايدر كتورر كوك بوزنده تخيني

انس وجني حكمنه قرمزان اولب جذمت ايدوب دوزه دالر رخنيني

كيمدركا قوشوب آوب جنكه ايدا ماييوا ولشر كورز جلد موتني

قورصنلك اتباعه كابل قوتيني قورصنلك اتباعه كابل قوتيني

بوديكه ويروب چوق طبيعت ويردكي كوزيمك جوق شاه عالم سخنني

وكلهٔ فصه نادر شرح ايدوب وبر صاوت اوني احمد تعنيني نثر حكيم نوابغه فرخ شاه بكلري سوزدن كه اينمدي

بخيار وزير باحكم اوني محمد ولنعه سليمان حضرتنه يزانلر تركيب ايدوب جزدي سوز بربنه اينمدي

وزيي كوهر وزيري وآني دوب خرشيد شاه اليده ويردي خرشيد شاه اونبرنه مقاوزري وني كتوب نامهٔ صاغ وزيري

اورزنده خوري وآني دوب هدهده نظر اينوي هدهد وني كورديكه نامه يازلري اونبرنه سقره اورلوكه

روزي اونبرنه قوغوب وكذوون بكا خرشيد شاه نظر اوزري بلديكه سليمان نامه كوتورمك وزره

پس طوغا طوكه برخدت بولي ولنعه يازنلك شكرين وني قناد آجوب بروآز اوروب آجوب كوكا اوني

حنابه چندوكه كورديكه بدآد اوزب طوزر خطاب قوشي ولنعه سوالي اينديكه حالك نه نامه سليمانني

هدهد جوابي ويردكه نامهٔ صوندمز بقايت جزئت اوني ويرنامه وني يازدرلر سليمان نامه نوشه دركده وبكاه

وني ديرين طاسراجندن آق بزغ وآشين ويردلر بدمر ايدوب ياغناب سكا اظهرون كلدمكه كل سني اولشاه

نظر ده انسين سكا وني نفت ويرسون اي كنده ويسون عقاب اوندوزب ايكي بكه قناد بكوب سوزلب وبوآن خاتمه انكله

بوبكادن بزمه فصه سوز خرشيد شاهه كلدي كه هدهد اجوب كي جلك غايت تعجب اينوب نامه سوزيكه كوزب هدهد

اولوب سلیمانه کندوکدن سبب نیکی واصوت کذوکی حکایت نیکی ویه سلیمانه متعدد آیی کوردی لرکی هدهد فساد
یکدب هدادن یه اوی واول کله مقابله اولان قاس کتابه نه قوشوی عجبا هدهد نیه کلدی دیکن آیی کوردی لرکله
هدایه دیلان یه عجلدی دیه سرای اچنده یوزین طاوس لرک استقبالی اولدقده عتاب کوردب پشیمان اولدقده
بیدن اوزدوب فنا و تعب آیاغ اوزرینه قالقیب اولدی واریخه جاغزدیلر وهدهد اولدی شکایت سلیمانه
سای حاضری جانفزا طوغان اعجه یه جکلدیلر حلق عجبا نه وقت دیوب کوکلی یوزینه کشیدیلر آیی کوردی لرکله یه عتاب
سیمرغ قاف کبی فنا و یکدب هوای فنا دن اولوی دست دیوان اولقدن نه قوشوب سنه عجبا یه عتاب قلدن کلدی
اوزمانه دک قوشلوی دیکن آیی کوردی لرکله هدهدک اوکنده اکلی یرینه اولان طاوس اچندکی آق یرینه واقعه سیلدن
یه واقعه یرینه اولوب اخر یرینه کتوردوی عتابک اوکنده الب یقدیغی قوردی وآیی عتاب اولدی یوزی حکلدن یه سوردوی
نواضع قیلدی اولدن فنا واعجب اعجوبه خرشید شاه نظره کلدی اولکندن یوزی یه سروب یانی قلدوب صاغ قاچیرن
اوجیله عتابی شاهه کوسترمدی وبوکچیله واقعه دیکر کبی عتاب تحفه سین نقدی صناعین کله اشارت ایدوب
عتابه قهامه دیدوکی یه اولدن دیوب اوسندی سلیمانه یازدی نامه صنعت اخرینه اولوب کوردوی اولدن تحت کتابه دوکم
یعنی یعنی کبدوب قندوجه قلدی اعجوبه اعجوبه قرل اولدن عامی کتابه جکب اوبیله قوشوب اخر دیکه یوزینی شاه دن بکا دوکی
خرشید شاه یکدی هدهدک قرابین کوردب حرکتیدن واشارتندن یکدی لرکله بوکلن عتاب قوشی یوللدی
دیکه سلیمانه حضرتی یکه قوشیدره اشارت یکدیری عهده دیکه اکا طعام دیکه خرشید شاه یندن ایدوی دیوان خلقی
عتابک اوکندن صوکدویدی جاشتکیر لرباشی سطیحه وآدمی یه یوزات کوده سین یه کیش سینه شوب کندی دیکه یه عتاب نظره کتوردی
اولدن عتاب وبی طوقات لرسین کوردب بیمات اوزدوب تبنق کوردوب تبنق اولدوب دیکه یه دیکه لقه قلوب یه قفه

بشکلدوی نظم ... قلدوب یاشی چاغزدوب یه یین تبنقله آت ... قرلین یه دوی عتاب یه دوین لقه اولوب

مکه کوکه یکدی دیکه اچین اوچه نامه ... قینی یه لاد لشکر دوینی قرق دوقان ... نصه سام سوار حکیم قوانچه

عتابه قوشی دوسوره شهری یاوشاغی دیوانلدن قیلن یکدی هدهد نبی نامه اخرقه قوشوب طوغری وسلیمانک تحتینی یکدی کوردی یکدی
اتاکه یه قصه سوزی سام سوار کلدوب یاشلن که چاپه جاوشوب وجهله کله نعره اوردوی سام سوارلر لشکری بی اسرایل ملاکی یه سلیمانه سوزلری

اوده اولوب بندي چري اوده اچنده قالدي ديو جاذوي لعين اوللغون بي دين ، بارگاه سام سوار وآرب حبش ،
نوش ايلكاه سلغون اولدوك ، يوطغدن دي جالبوس حكيم ، باد پاي مدني ، وباقي سلطانلر ، وبطلوس ، كلوب ،
جاذوسنك اوده سنجدن كورب فورولدي داغي جالبوس حكيم باد پاي مدينه ايتدي وآركون سنجر اوده دي آدم يغدي ،
بوغسه بغدي ديوب باد پاي كوندردي ، انون باپاي مدني دي الله تعالى به صفت اوده جذوك ، انون اوده يغين
واردي ، انون اوده دي سلوكلوب ، باد پا به ، قرغه كلوب ، حمله ايلدي انون باد پاي دنوب اوده دي بنه دوكلوب
قرارنه وارب طوردي ، انون سلاطين سزاوار اولن سنجر اوده كورجك قچاياب بنه بيري طوغون بنه دشمن ،
جيوسن قوشنوب ، فورولدي يكدل سلكدن بري جاذوسنك سنجرنه قاشا ايتوبدر ، انون جالبوس حكيم
امر ايدي لشكر قوشوي ، دي جالبوس حكيم سزاوار اوله انون ايتوب ، بري كسك ، بيري چنوب ، فورديدر ، وآبي
واشق اوركن ناكاه كورولدكده ايكي بلون لشكر كلدي بلديكه سلطانيدر ، بوقوندن وآبي
جاذو لعين بوردوي ، بنه منع ايتمن فورولدي ، جاذو چنوب اوقوردوي ، انون هندباذشاهي سزاوار عندستانله
قوشوسنه بلغ ، وبا غرب فورولدوي كلن لشكرك انجا كيسه نوزي كلدي ، بغين ايردي ، بيل نوزي ،
ايكي شق اوب لشكر كورندي تا ايكي بلون عسكر سنجاق علم كورن بيصه وجوشن شغلده سندن ،
جمعان سراي اچنده صناعين اله دكز بريرنه قوشوسوج اوب كلدي ، انون اول ايكي درياكب لشكري
جاذوي لعين كورجك بدماغ اعتدله قوب ، باش صلوب ايتكب اكريوب كلدي ، انون قمقورلر ، بغوب ايتدي ، بو
سام سوار دوكلدي جاذو بش ، اولي ديدي قمقورلر ايتدي سام سنجر بلغدي انون جاذو ايتدي سنجر بلغدي به بوجك
سزاوار لشكر بوكا تابع اولوب اوتشلدي ، ايلم ايلم باتجه كزدلر نزك اغنلدي دي باش صلوب ،
ايتدي حضور سام سوار بيم حبشدي ، بلون سنجرنه شباله بيغ اغشدي بوندم دي قوب ، كفزلر ، ودي
ايتدي حضور سام سوار بيم حبشدي ، بلون سنجرنه شباله بيغ اغشدي بوندم دي قوب ، كفزلر ، ودي
ايتدي ، بوقوز بريرش وآردي ، قمقورلر ايتدي سام سوار جاذو ايتدي سام سوار هرسنه قوشوا صده وزكم ،
ايتدي ، بوقوز بريرش وآردي ، قمقورلر ايتدي سام سوار جاذو ايتدي سام سوار هرسنه قوشوا صده وزكم ،
بريرك قاچلر ، كيدي وكلدي اوغلاردي جاذو سفيله ديكك سكانن شاه ايتدي بوني اقمقورلر اجمعن
بلدي ، وبرا سام بيترجك دفن اولوبي خزينه بيدك قلدي حيف دي ديك ، انون جاذو سام سوار اولي بلدي
قوركاري آصه لوب ديكك اقمقورلر بوجكي نك جاينه اوده دوشدي ، انون جاذو سام سوار اولي بلدي

اینڈی بولعین یعلوانلر برایش اینڈیرمک غائل اولدیلر کین بیغمبر جلین ایکی یاده اولتوروب بندی سلیمانی
یانینه کرکده ودیلیم ودیلسون لاجرم بوباب اول وکلاور قصه سنده جاودی اولدوغی یرده بوایکی ابن عمک
فکر اتمدی نظم فصه ایدوردی ساحرک کاهانی
پیمدر بدی ایلدی انلک لشکری
لیک صوکن صابیلر اولیعلوان
صبر ایلدیلر خبر ایدوردی انلره ایشی
نثر حکیم قولنجه قصه نوع
بدیری اول جهتله انلک سرورلری بوصاغری ضبط طوردی اولدن جاودی یعنی اینڈی ای قصه نوع بدکلر ایکی ملک
سلیمانه بندلک سره درلی کیدوب شویله هیبت لو وشوکتلو کلوب اولدن قصه نوع بدیری اینڈی ای شاه وساحر
ساحران بوصاغی قولدن کلن یعدیها ایدی در سلیمانلرینه غالب ایدرلر غالب ویکلاور ویعلوان یکاندر
در وصول قولدن کلن یردیغ ابن بیغ ور اوتش لشکرین چکوب کلور دوی اولدن جاودی قصه اینڈی سلام
سوزدکده ویا سلیمان دکمه در زده نوع دیی اوغلی در کیمه اکا بوقدر دیار سلیمانلرینه اکا قول اولکا ای احتمالم
اکر یکا فقره لیعله قولنه سن بوکلان ایکی سرورک یانینه کوزیه یارنه اولوب سکا ویرم
دوی اولدن احتمام دیی جوف یانش دلیمه دوزکار کوزش کیشدوی مرادیه چوق جاودیم اینڈی ای جاب
زمان ای سلیمانلرینه ساحرلرینه هرنه در سلیمه قسمه یاد قلیمن سکا ایلده طوغریدکده هیچ یرلرینه
دیی متقدم بولندر وبوب یرلرینه شبه یوقدر کی جاودی یعنی کوزلیوب طوردی اول طوغرلدن دیی اول
کلان ایکی یاوشاه لر کلوب بوطوغرلدن دیی جالیوس حکیم مه یاوپای مه دیی بابی سرورلرلره فرشته دوردیلر
صوردیلر اول ایکی شاه سلام سوزلرینه رفت قبلوب اطمئنانلر اولدن جاودیلک اوده سخیرلر کوردیلک کوکلده شوب
یاش صیلدوب حسه کلدوکنی اینڈی یا جالیوس بولعین یعلوانلر یرلرینه دوی جالیوس اینڈی اللهه یا بنده
حسه کلان اولدکلرینه کورشدوردیلر سلام سوزلرینه اول یعلوانلر طاپی محوستی در یرلرینه کون زحمتی وارلرینه فرصت
نصرت الله تعالی سلیمانلره ویرلر اول بیلدیلر اول سلام سوزلرینه اول یعلوانلر دوزکار یوجاودی کی هلک
اولدن خلاص اولدیلر دوی نظم
نثر یلدیکده قوزیلدوردیلر سلام سوزده یلدیرمکون چکیسه زحمتی یاد
طاپی محمد دوشدوکی یوزمان صکره سعد دوشدر در کاهانه نثر حکیم قولنجه جالیوس
حکیم شویله دیکلدکده سلیمانلرینه حسه کلدیلر اینڈی ای حکیم کاهدولر یوادده سخیرلر یوزمن اللهدن

کلورسم

كلورسه بوزدشمن هلاك اتمكله سعي ايدوب بهادر اولمق اچون سليمان بولنه غيرت حمكين فلا اولمه دوي
الدن جابورس حكيم ايدوي اي سلطان جهانه خوب سيلدك اراولنه خيمت كركدر ديي بوكا عينك
دوكيمه سخرف بوزب شيخون ايلدك بوكا هن بر له بر نعره ايله اوزركه زمين كان چرخ اسمان
دوي بنه بوزب جنك ايدرسوز بو لعين قيب سامه ويرسلر انلر بر سكسنه له بر ايله فرصتن كورلك كركيم
اچي باشه وان جلال الدين ايدوي بنا جابورس ايدوي يارب كوجك سلطان هندوي دوشمانلر له
جري اولقه كيدر جادوي لعين لشكرن اردنجه قلورايز دوي جري ايله بوكا اولمه دوي بر بلك چرنك اولن الا اولم جنك
فركا بلدن دوب كيب فلا اولمه دشمن كلهك فلي اولا اولمه كورن اولمه قتدوبه دنيا ني بكسب ديه وان نه ايدر ديك
دوي طورمه لر تاكيد دشمن بندوي انلر جلال الدين وسعد وقرطوس جادوي بوز الغ بيك ارا اوب دشمن اولنه
كيدوي وبا في سلاطين جابورس حكيمه وبا وبا ني جبار دشمنك اوزينه قلوب طورمه لر اولك كدنلر دوي كيب
قلوب طورمه لر انلر اولي يقين ايله بلنك دشمني شيطان الرجيم انلر ايدب كلدي كورمه يكه سامه سوارلري جابوه
جادو دخي شاه ترمه اوب اولي شاه بلله رجيم سروب سام سوارلر دونساق بيلدوني بيده كلدي كورمه يكه سام
سوارلر فيلر ايله دمور قفس ايچي بيكورصاغ صول سلاطين سروب انلره انلر مقلان شاه هندوي نلقه
اكه اوخلره دن بيك آهن يوشلره انلر فلي قصه بسنه اورب طورب توكل اوزب دونغه نلري شوبله بكلكله
اوزلرنه قوب سوري سيكك اوچه اوزلرنه قوش كبه نر انلر شيطان رجيم ايچي كوب كندوكندوبه
ايدر بوسامه سوارلري كوكدن يره بر قدر دمر دخي يوي قان يه النه قويدردمر هلاك اولدي والا بوكن قرصت
وركه تمام اخذا ايدم وبوب دخي رجيم كندوي عليه بندكلك شكل قلوب سامه سوارلر قوشوب سنه
طورمه لري مقصد فيلر كيمه سامه لر عيري بسنه كورتمه سام سوارلر دخي قصه اوب فتحن خاطرنه كوب
جبادن يا في اوركن رجيم كوردي خوب شكل ملك خوب باسدله طوب كندويه نظر اوزشي
رجيم عليه اللعنه بلدكم سام سوارلر كندوي كوردي دوان قدن حيله قلوب سامه استيلا كلوب قصه
اوكندوني جلوب اوزه دي يه خوب اوزله ايدوي اي بهادران جادو الندن حالك نه بجوب طورسن دوي سام سوارلر
دخي اني كوب ايدي يارب اي بني چرخ كردشلرن قورقرن يا دشاه يولنه كيشي دره كندوكله بوده قلوب حالنه طورمه

يونجه سره دكيم بزي تكلدن يورني كورمدرلر ديو اولا ديوب پهلوانك ايندي سن كمسن وهم يوكلدن سني
كوتيدي كورمدي پنجه كلدن ديدي اندن رجيم ايندي بن بوندن حق تعالي نك منزل سفرستده سيم حق امريله
كلدم سكا سني بندن قورتارمه اكر ستدن حق امرني طوتر سك ادرجيك بوسوزلري سام سوار غايت
خوش كلوب فرح اولدي بزرا اهل كاهرلي خبر ويرن ايشدوب شيطاني كوردكده ضبي قطع كوردنه مكار يكه دن ابليس شيطان رجيم
كيم ايدوكني چقه اندن بوكلاير ناقص قورتلسه دن نه اوسون اول لعين جنتلرن اندن دوشيدوه لي اعرجيم
نار حكيم قولنجه سام سوار ايشدوب شاذ الوب شيطان رجيمه ايندي شاه كلدك اي منزه حضرت
حق تعالي حضرتيندن نه امر اولدي بسه بلدرك فلا قومدوب ايطاعت كوستدجك شيطان ايندي ياسام سوار
حق تعالي نك امريله اولدركله بكا سجده فلاسين ابن دي سني بندن قورتارمه دوكه سام سوار شيطان اندن
بوسوزي ايشدوب غايت سخت اولدي دي نكره ادوي سام سوار شيطانه سويلشدوكن دنيا يوزي
حكيم سام سوارك سويلشدوكن ايشدوب طوروب كورديكه سخت دوشب قلدي وادوي اندن حكيم يونانه قولنجه
ايندي ياسام سوار سنده كاله سويلشن كيندركله سني سخت ايلدي سام ايندي اي حكيم يوقسن اوكني اوندن
ملك شكل كوردن سين حكيم چقه بندن قورتارسه كوتيدي اندن حكيم ايندي اي پهلوان اوندن طوروب كسنده كورنجه
كله خيال كورنسون دوي سام ايندي نه خيال اوشي ظاهر ايدرسه صوتنم اندن ايردوي يا حكيم عجب بودركله
سن كورمزسين ديوب ايندي اي ملك صورت بندن غيري كسنه سني پنجه كورميه رجيم ايندي حق تعالي
امري بودركله سندن كسنيه كورنمم دوي اولا سيدي سام سوار حكيمه دوي اندن دنيا يوزي كلدي
ايندي ياسام سوار بوملك سوزي دكل شيطان سوزيدر ملكه انسان سخت انكو كلوب ملك صورت
سنكله سويلشن اولرده دوه تلعون شيطاندر سني كرتارمكوردي فورصتله سكا اغلاوون بن ورملك استركي
صفت پهلوان اعتماد ك مزمن بلاه ويرسون ياسام بندن قورتره بيزي دنيا لا يزال الله در شيطان
رجيم نه لعين دوه دوي شيطاني دي كورديكم دنيا يوزي حكيم اندوي كورمزدن بلدرك سام دي بلدوي بوحال
رجيمه نفي كلوب ايندي بنكله منزه بنمه سوزي قورسين برسنمه لابن حال سوزنده اوبرسين ياسام سوار سني بندن
قورتره بكا ايمان دي سجده ذل دوي اندن سام سوار ايندي كرچك ايسك دي امدي بني تندن چقرندن قورتره ايدي

سلام سوزلاه ديمكدر شيطان دخي كندوسنه يعني اوقوديغي سلام سوزلرك تنبيه اوزره اولديغي اذان دخي نفس
بندلكدن كوشه ايرلوب دون يكا كيدي سلام كوزيله ايتدن اياغيندن قيديغي كلدي سلام سوزلره
بوحال كوريجك بوزنه بنزي ايتدي اوش قيد بندك كوزدن قاچدي دخي كلمدي طغلغه ايلدي
يكا سجده ايلاه حواسري برده كلسون ديدي اذان سلام سوزلر ايتدي اي مذنب ايسانلق سنك
مذنب اولوب حسنات كلدوكي اچون يوقدر يكم اوم ملائكه سجده قيلدوكي كبي سكا سجده
قيلمغه بيدي ديدي اذان شيطان الرجيم يده پرسنده اوقيوب اوزديغي يده پرسنده اوقيوب اوزديغي بندن سلام سوزلري
يغليوب قصور برلوبرنه كلدوكي بن سلام سوزلر كندي قيد بندن كوريجك پريشان اولوب ايتدي ياالله يده يزي بجهنم
قيد لدوك شيطان ايتدي حق امرين طوتيكا سجده قيلدوك بندي سني قورتارسم امر حقي بن وبين الورمم
امر صحيحي بندي كبي شيطان كبي مردود اولوب حسنات سوزلر نظم
ابله وبيدب اذان ابليس اولز زمان ايتدي تلبيس الدن چون كيجه آه ايدن اولز لعينك صد هزار
فتنه سندن بولدي زلله امان نار حكيم قولنجه شيطان لعين سويلدوكي سوزلري دقت ايدوب
حكيم دخي ايشيدي ايدي ياسلام سوزلر اي اك نقرمان غافل باش كيم سويلين شيطان الرجيم در
دوكي اذان سلام سوزلر ايتدي اي مردود لعين بن دين طوتن يزي قوين نجات حسنات ايمه ديدي شيطان
كوردوكيكه كندوكي سلام سوزلر بلدي اذان ايتدي ياسلام سوزلري يقدرين سليمان چاغلرنده ني قوين ويرلوده
ويرلودرسن بلكه بوبدرك بوجاه وني لعينك بندن بنمغا رضا ويردرسن بكا سجده قيلدوب فوزه نائل عد رضا
ويرمدرسن كوريجك سني بوبندن كيم فوزدر ديدي اذان سلام سوزلر ايدي ايلعين اي مردود لعين سن بزدن كوريجك
مرتبه ابليس اولدين سكا نجون سجده قيلمدك بكا لايق در كه جمله سجوده ايدي اول
اطلان ايدر ديدي سلام سوزلر شويله ديدكده شيطان ثيب ايتدي اي عقل سلام سوزلر چونكه
سوزمه اينانمدك اوش وارين جاذوبه وزير اولكاين سني جمله بكا كوره قدرت سليمان بكا
بنده دوب شيطان كوري ولكن سلام سوزلر غايت پريشان اولوب سلام سوزلر اول يقدرين دونكارده
حكيم ايدي ياحكيم لعين ودوب جاذوبه اينا ويرب بنا يرتمغه اذان سوزلر ديدي اذان حكيم ايدي نظم

سبيلن اوزرندن صوروب ويراكده اولن شهر آدملك كوكلندن وتلبندن ايماد محبت وادوي نظم

هركك ايمان واره دنجه ايتدخطب ويرا دوبسز ايشده دركيم كين خشم حب فما قليسك فصه ايوب اتمه خشم كيركين

ناكه سكا رحمت ايده رب وبرجنت حق نظم حكيم قولنجه جوقليغه مجدر بيغ دن اول سوزي انا سندن ايشد نبكندوي ايتدوي

ايتدوي اي سلطان آنده بخيلين جوانلك طاپدسي جنكي اولولر جنلا بوزنده جان باش الله الوب ايتدوك

اي سلطان قيلي اوزندن دوروب جاده مجددن بوسوزلري ايشدجك غايت بكلب ايتدي اي سلطان شا

كرجك ايدر جمله اوخلاندوك سوزلري وجهادرك دن قيلي جوزنده خوش دوانه بيغ اولدين عذاب وحدتسز

اول بندن صوصمتدن بوكادوردوي جادوي لعين مجدر بيغ زنده دن قولغه دن جنك آلنلرين ويردوي اول

سخراله بيدا اولش براشق ويردوي ايتدوي اي مجدر بوا شغي جنك بوزدن كورنلك كوزيك قسندن دوبك دوي

دركي بزيلي ويردوي ايتدوبكده بوقيلي الكدن كورنلك سنلي شاشردوي دوي بزيزن ويردوي ايتدوبكيم عذاب كي

جنك بوزدن اوف وقيلي وسكوكار قيليده دوي دوي برآت ويرب ايتدوكيم قيلدك وكركدتلر رحمتا نلر

بوكا سنايل اولميه دوي اندن جابرجلا دوبجدردكه بيغ زنده انلرب ويروكي شبطانك خوش

كلدوي اندن ايتدوي اي جادو لرسلطاني سامر سوارلري نه مجدردكه اولدرمدك بوزدرسن دوي جابر اي دولتلو

سامر سوارلري بزيتمكه قصد ايتدوي ولي شكان شاه فوري سامر سوارلري

بتجلك دن ايتدوكي مالكي قلدوردوي اندن شبطان ايتدي اي جابر بوكجه سوورلري كه سام سوارلر اولدرر

وبوكجه لشكر سنوك اردكجه ابو بدر سامر سوارلري اولدوعيجون دن جنلا غوغا قيلدقلري سام اولدي

بودركه سامر سوارلري قوزنه لرسن سام سوارلري بزجك بوغوغا اوزركدن طاغلدوركه ايتدوكي كرك بودركه سام سوارلري

بزدب اوزركدن غوغاي كوزن سن سامر سوارلر هكان اولجاق سكليا بلدقاجاولرلر نظم

قلعه نك باسكنه يتلوب برج بدن بن كيلمه ايدارلن ايان ناطوبدن كرضيا اي شمس اودسلا بحوله كوكده دفع

ايتمه نابكون اولدعيق احمد بن شبطان الرجيم شله وبجك جادوي لعين

ايتدوي سنوك سوزلك بنوتمه باشمه اوتنيده سامر سوارلري بزبن اي سام سوارلر ياش برابري بزيقلوان بكله اولش

اولشورز اكاله داري داشه نوصه دوي سام سوارلك لشكري اموالني هب اولر بلور دوي داني اصمسام

كوزدركه انلك الذ اولوب جنك بداعث كوردك قوردولر

نظم

جنكله حاضر اولب انلر تالدوررسه يعللر
اوزكزكه باوسناهك انكي حزب بلده
حضرتنه شبهي چكدين ايلمه جنك كراني
وكاله سندن ساكه حالي معرفتي
اكاله نادرسن كمالي معرفتي
كه ايدن سن نفسكي فهم اولب عقل
تن سكدكدن بر نفسه درجي سام
نفس اتان دوزد ساخر دني
حبس ايدوب انلري اولدبا اني
كيدركين خشم اوجيدرني سبب
روحكك جاني ايدوب انلرتن تك
نفس مؤمن اغيجه سن دبوت
بر نفسدن بوق حكا صلاي نوت
تن جفا قدرني الدن صاحب كمال
نفس اتاره دوزد سنكاني شا
ساخر اولك نصيحيم شيطان ابليس
محرمي شبهاقوزايدوب مكركا
برقراره قلمز اغزهيچ اوامر
كيدوعالمدن ولرسك سن عجات
نفس اولدرمك بودر بزمره مرله
مؤمن بزاني اولدرك اكاله فلاحها
كيدوبن مؤمن بللوفا خوبي ملك
نفس مؤمن بللوفا خوبي ملك
ايله قاعده بي دبا شام سحر
ايله قاعده بي دبا شام سحر
عقل اولدر اكلا جك دانا حكيم
عقل اولدر اكلا جك دانا حكيم
كيم نظر ايلدر اكا حق دوللال
كيم نظر ايلدر اكا حق دوللال
ملكه دوزجسم اولدر اكا مومن
ملكه دوزجسم اولدر اكا مومن
قلبكك صافي قلبغه بر بشر
قلبي صافي قلبغه بر بشر
حاك ايدك انوي مكرقن اوزنه
حاك ايدك انوي مكرقن اوزنه
قاعده حقه قلاسن جد جهد
قاعده حقه قلاسن جد جهد
شرجاكر ايله عقلك اغه جاك
شرجاكر ايله عقلك اغه جاك
سندوزدر دبوجن روح ملك
سندوزدر عرش قرسلك ده ملك

دیو سوریدہ اوبجہ خانہ کابل اولہ ۔ قوتی ملک ضحاک بن علیہم ماثل اولہ ۔ بوخسہ قلدی حبس اچندہ محمد سالم ۔
جادو شیطان سندن اولہ ایتمام ۔ مفسدی فردوسنک قوتی بنک تمام ۔ ویرمہ کاوت عفو ایدہ رب الانام ۔
ودعا فی فرده وسعی ودر خم کتاب من جلد سندن ۔ غالبا باکا خداوندا کرمک درباسنہ بایان
حمد بولی ۔ جودک سحاب رحمتک ۔ بلدرن ۔ اولدن ۔ بقدر ترکہ ۔ اجزایک ۔ خاکدن ۔ جوف الحی ۔ هر بری
فلوکک پرورزدن سکا مناجات وارا الحی برندنک درگاهکده ۔ پرتوبلہ حاجات وار بوفردوسی فقیر
درد مندی حقیر اسمکله اولہ بوجہ درگاهہ حاجی اعلام ایدن مقصودی ۔ بوکہ اجلدن ۔ مقلت
اشکبار جوهدن وسعت اسمکله بولیا رسلیمان نامہ اوقیب تمام ایدن بوجرم کنہ کارہ
ملکین دل شرسارہ رحمتکدن امیدلر دلکہ مغفور اولدب جنت عدن مقام قیلہ ۔ نظم ۔

جرم وزر دریی یغایت توبہ یارب رحمت ایتہ ۔ نفس کدبوق حد غایت توبہ یارب رحمت ایتہ ۔
ایتدم سهو خطا استغفر الله العظیم ۔ عفو ایدوب ایلہ عنایت توبہ یارب رحمت ایتہ ۔
کرچہ آدم بن کناہ مونلک اومارم پادشاہہ ۔ اغدم حبیب استغاث توبہ یارب رحمت ایتہ ۔
اولیم ترک سلاح آہ ویردم هرکز زکاتہ ۔ نفس ایدوب ایلہ عنایت توبہ یارب رحمت ایتہ ۔
نور احمد جز نجوت یرلغا فردوسی ۔ عفو اولیدن ساکہ عادت توبہ یارب رحمت ایتہ ۔

ودر دعاء پادشاه الاسلام والمسلمین ۔

شکر بی حد الله کیم وآجد لم یزل پادشاه حمد بی حد اول خلاق اعظم ودر تاق بنی آدمہ لاشریک بی زوال
ذات حمدا مدره بو معتبر معظم سلیمان نامہ نک التفاتی محمد کنا بنک انما سبی مبتدا فردی ۔ وآنچہ
یوز یمالیس ابیاتک حقنی مقدم اولدی بعد ازان انشا الله تعالی حمدون مقلت اجلدن وسعت پادشاه
عصر یولدرسم بو کتاب سلیمان نامہ نک باقی جلدن دخی سلطان بن سلطان بایزیدن ۔ خلدت ملکہ
اولیلر ایزدک دوام دولتی وآیام رتبتی کیم خلوتده سنام عدلن تفتیش وتالیف ایدوب سلیله ۔
وزمرہ بی لالہ منثور ۔ وتقریق احسن لفظ ایلہ الکلام ۔ ظل دولتده وزیر تاکہ قیل سبحانک وایلدرم خاقان
زمانک مرغوب الخلق ایلہ محبوب الانام ایلہ سلیمان نامہ یدہ دوزکار نامہ یاتہ یاپکاراولہ اکا ملک خبر ولدر ۔ نظم

طل يزدان الرحمان شاه سلطان پادشاه ... مالك ملك جهان بذر هب ملوك آگاه عهده

زي سليمان تخته طرز داد آباد ... اب باد ... زي سكندر هوتي خالد بخت او دي كليد عهده

هفتي بيارده حبه وكل تاسع فلك ... فلك ... دوجودي بسند بخت اسوله سپيد عهده

بير نك بدهكه سيد دبيضة رقمين كنند ... خنكك كه غلوزكه اولور هلال اولماز عهده

كه قولينك سعيي تشريفله ... مقصد بولور ... كه بكي شاد او فيه مقصد تقرب شيد عهده

عدل كسري جود خالد مال قارون اولوي فتح ابدوب بشند حق حسان فيله مزيد عهده

انجم اكمد بيان ساجد در ايدر سجود ... بيجه ماحتاط اوقد سجده در آين بجيد عهده

دوستك اولسون سرفراز دشمنك خوار ذليل ... دولتده اولسون مخلد طالع تخلد سعيد عهده

دكدي محمد ايشكدن خلعتي فرد وسنك ...
بكزر او سيمرغ فاندن اجوي اولوي نابغه

